FATİHA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Fatiha 1/1)

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Her şeyi mükemmel yapan Allah'tır[1*]; bütün varlıkların Sahibidir.[2*]

[1*] Üç tip övgü vardır. Birincisi, kişiyi kendi katkısı olmayan bir şeyden dolayı övmektir. Boyu uzun, zeki, iyi bir aileye mensup sözleri böyledir; ona medih denir. İkinci övgü çeşidi, birini, bize yaptığı bir iyilikten dolayı övmektir. Bana güzel bir yemek ikram etti demek gibi. Buna da şükür denir. Üçüncüsü, yani âyette geçen hamd ise birini iyi bir şey yaptığı için övmektir. Güzel yemek yapar, arkadaşlığı iyidir gibi sözler buna girer. El-hamdu'nun başındaki el takısı cins içindir, kelimeyi belirli yapar ve yaptığı her şeyi güzel yapanın yalnız Allah olduğu anlamını kazandırır. Allah'ın yaptığı ile insanların yaptığı arasındaki farkı göstermek için güzel yerine mükemmel kelimesini kullandık.

[2*] رَبِّ الْعَالَمِينَ = rabbi'l-âlemîn ifadesi, رَبُّ العالمين = rabbü'l-âlemîn şeklinde de okunur (Kurtubî). Bu durumda anlam, "O varlıkların sahibidir" şeklinde olur. Yukarıdaki meal, her iki anlamı da içerecek şekildedir. "Rab" Türkçe karşılığı "sahip"tir. Evin sahibine rabb'ud-dâr = evin rabbi (Müfredât), sermaye sahibine de rabb'ül-mal = sermayenin rabbi denir. Yusuf aleyhisselam, kralın gönderdiği köleye şöyle demişti: "Rabbine dön de sor bakalım, ellerini kesen kadınların derdi neymiş? Benim Rabbim onların oyunlarını bilir." (Yusuf 12/50) Bu âyette rab kelimesi hem Allah hem de kölenin sahibi olan kral için kullanılmıştır.

(Fatiha 1/2)

الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı boldur.

(Fatiha 1/3)

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

Hesap verme [*] gününde yetki O'nundur.

[*] Din, deyn= دين kökünden adet, durum; ceza, karşılık görme ve itaat anlamlarına gelir(es-Sıhah). Bunlardan boyun eğme ve karşılık görme anlamları öne çıkar. Dinde boyun eğilen Allah'tır. Onun emirlerine uyulur ve onun vereceği karşılık beklenir. Hesap günü de dünyada yapılanların karşılıklarının alıncağı gündür.

(Fatiha 1/4)

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

(Allah'ım) Kulluğu yalnız Sana yapar, yardımı yalnız Senden isteriz.

(Fatiha 1/5)

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

Bizi doğru yoluna kabul et;

(Fatiha 1/6)

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

Mutluluk verdiğin kimselerin [*] yoluna.

[*] "Kim Allah'a ve Elçisine boyun eğerse onlar, Allah'ın mutluluk (nimet) verdiği nebiler, doğru kişiler, bilginler ve iyilerle beraber olacaklardır. Onlar ne iyi arkadaştırlar!" (Bkz:Nisa 4/69)

(Fatiha 1/7)

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

Gazaba uğramamış ve sapıtmamış olanların yoluna. (Amin) [*]

[*] Âmîn (= آمين), duanın arkasından söylenen "Allahım kabul et" anlamında bir sözdür. (Lisan'ul-Arab) Kelime Kur'an'da geçmez. Nebîmiz'in, namaz kıldırırken Fâtiha'yı bitirmesinin ardından âmîn dediği, cemaatin de âmîn demesini istediği rivayet edilmiştir. (Buhârî, "Tefsîr", 2; Müslim, "Salât", 62, 87)

BAKARA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Bakara 2/1)

الٓمٓ

ELİF! LÂM! MÎM![*]

[*] Bu harflere "huruf-i mukattaa" yani tek tek okunan harfler denir. Birlikte okunsa "Elif, Lâm, Mîm" yerine "elem" şeklinde okunurlar. Bu gibi harfler bazı surelerin başında bulunur. Nebî'mize bu konuda bir soru sorulmamış olması, anlamının bilindiğini gösterir. Bilinmeseydi müşrikler bunu dillerine dolarlardı. Anlamları ile ilgili sahih bir rivayetin olmaması da gösteriyor ki asıl neden, bu harflerin arkasından okunacak âyetlere dikkat çekmektir.

(Bakara 2/2)

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ ۛ فِيهِ ۛ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ

İşte o Kitap[1*] budur; içinde şüpheye yer yoktur. Müttakîler[2*] için rehberdir.

[1*] Âdem aleyhisselamdan beri her nebîye verilen Kitap budur (En'âm 6/83-90) . Ufak tefek farklılıklar dışında önceki kitapların aynısıdır. (Bakara 2/106) ve Arapça Kur'ân haline getirilmiştir. Aslı, Allah katındaki Ana Kitap'tadır. (Zuhruf 43/3-4)

[2*] Müttakî, kendi doğal yapısını koruyan, zıddı tağut yani sınırları aşandır. Allah Teala şöyle demiştir: "Kim ki sınırları aşmış ve dünya hayatını tercih etmişse o alevli ateş onun konağı olacaktır. Kim de Rabbinin makamından korkmuş, arzularını dizginlemişse, onun konaklayıp kalacağı yer de Cennet'tir." (Naziat 79/37-41)

(Bakara 2/3)

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ

Allah'a içten[1*] inanan,[2*] namazı düzgün ve sürekli kılan[3*] ve verdiğimiz rızıkları yerli yerince harcayan[4*],

[1*] "İçten" anlamı verdiğimiz kelime el-ğayb = الغيب 'dır. Ondaki el = ال takısı muzafunileyhten ıvazdır, bi ğaybihim بغيبهم = gayblarıyla demektir. Kişinin içindeki, başkası için gayb olduğundan ayete "içten inanırlar" meali verilmiştir. İmanın temeli içten kabul yani kalp ile tasdiktir. Kalpteki tasdiki bir o kişi, bir de Allah bilir. Orası insanın en hür olduğu yerdir. Bu sebeple hiç kimse bir inancı kabule veya inkâra zorlanamaz. Zorla ibadet de olmaz. Çünkü ibadet için niyet şarttır. Niyetin yeri de kalptir; kalpten yapılmayan niyet geçersizdir. Kimseye zorla niyet ettirilemeyeceğinden ibadet de yaptırılamaz. 8. âyetten itibaren münafiklar anlatılmaktadır. Onların farkı,içten inanıp güvenmemeleridir.

[2*] İnanma, güvenmedir. Allah'ı herkes bilir, ama O'na herkes yeterince güvenip teslim olmaz. İnsanı kâfir yapan budur. Bu yüzden iman yerine bazen "inanma", bazen "güvenme", bazen de "inanıp güvenme" kelimeleri kullanılacaktır.

[3*] Âyetin metninde geçen es-salât = الصلاة 'ın kök anlamı, bir şeyi bırakmamak ve sürekli arkasında olmaktır. (Lisan'ul-Arab) Her müminin sürekli yapması gereken ve hiç bir şart altında terk edemeyeceği tek ibadet, namaz olduğu için Kur'an'da ona salat denmiştir. Allah Teala şu ayetlerde, namazın bu özelliğine dikkatimizi çeker:

"Namazları ve orta namazı özenle sürekli kılın; Allah'ın huzurunda saygıyla durun. Eğer korkarsanız, yürüyerek yahut binek üstünde kılın. Güvene kavuşunca, bilmediklerinizi öğreten Allah'ı, size öğrettiği gibi zikredin. (Namazı, Allah'ın âyetlerini kafanıza yerleştirmek için sürekli kılın) (**Bakara 2/238-239**).

(Umduklarına kavuşacak olan müminler) namazlarını özenle sürekli kılanlardır. (Müminûn 23/9)

Onlar namazlarını özenle sürekli kılanlardır.(Mearic 70/34)

[4*] Ayetin başındaki ellezîne = ٱلَّذِينَ mübteda, beşinci âyette ulâike = أُولَٰئِكَ ile başlayan cümle de haber sayılarak meal verilmiştir.

(Bakara 2/4)

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

Sana indirilene de senden önce indirilenlere[*] de inanıp güvenen ve ahirete inançları kesin olanlar.

[*] Kur'ân, önceki kitapları onaylar ve ana metinlerini korur. Bu sebeple onların ana metinlerine inanmak gerekir.

(Bakara 2/5)

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

İşte onlar, Rablerinin (Sahiplerinin)[*] doğru yolunda olanlardır. Umduklarına kavuşacak olanlar da onlardır.

[*] Rab kelimesinin en uygun karşılığı "sahip"tir. Bkz. Bakara Suresi 1. âyetin dipnotu.

(Bakara 2/6)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

Kâfirleri (Kur'an'ı görmezlikte direnenleri)[*] ister uyar ister uyarma, onlar için fark etmez; inanıp güvenmezler.

[*] Küfür, örtme; kâfir, örten demektir (Müfredât). Kur'ân'ın Allah'ın kitabı olduğunu anlayan bir kişi, ondaki âyetlerden birini bile görmek veya duymak istemeyince onun üstünü örtmüş ve kâfir olmuş olur.

(Bakara 2/7)

خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ ۖ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Sanki kalplerini ve kulaklarını Allah mühürlemiş, gözleri de perdelidir[*]. Onların hak ettiği büyük bir azaptır.

[*] Âyette kâfirlerin önyargıları, istiare-i temsiliyye (alegori) denen mecazi anlatımla canlandırmıştır, istiarede benzetme edatı gizlenir ama bu mecaz, gerçek sanıldığı için burada benzetme, tarafımızdan "sanki" sözüyle açığa çıkarılmıştır.

(Bakara 2/8)

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ

Kimi insanlar da "Allah'a ve ahiret gününe (biz de) inanırız." derler ama inanmazlar.

(Bakara 2/9)

يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

Allah'a ve müminlere karşı oyun kurmaya çalışırlar[*]. Onlar sadece kendilerini oyuna getirirler de farkına bile varmazlar.

[*] Âyette geçen hıda' (الخداع); planlı bir şekilde yanıltma ve aldatma demektir (Müfredât).

(Bakara 2/10)

فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

Bunların kalplerinde (kâfirliklerinden dolayı) bir hastalık oluşur; Allah onlara bir hastalık (yalancılık hastalığını) da ilave eder. Yalan söylemelerine karşılık hak ettikleri de acıklı bir azaptır.[*]

[*] Allah'a tam güvenememe hastalığına eklenen yalancılık hastalığı ikinci bir azaba sebep olur. Bunlar yaptıkları bu iki suçun cezasını dünyada da göreceklerdir. Çevrenizdeki çöl Araplarından ikiyüzlüler (münafiklar) ve Medine halkından da ikiyüzlülükte ustalaşmış kişiler vardır. Sen onları bilmezsin, onları biz biliriz. Onlara (bu dünyada) iki kat ceza vereceğiz. Sonra da büyük bir cezaya çarptıracağız. (Tevbe 9/101)

(Bakara 2/11)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ

Onlara: "Tabii düzeni bozmayın!"[*] denince, "Biz sadece düzeni sağlayan kimseleriz." derler.

[*] Her varlık Allah'ın âyetidir. Şu âyette yer alan din tanımı, yaratılan âyetlere göredir: "Yüzünü dosdoğru bu dine, Allah'ın insanları yarattığı fıtrata (onlardaki doğal yapıya) çevir. Allah'ın yarattığının yerini tutacak bir şey yoktur. Doğru din budur, ama çoğu insan bunu bilmez."(Rum 30/30).

(Bakara 2/12)

أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَٰكِنْ لَا يَشْعُرُونَ

Dikkat edin, düzeni bozanlar onlardır ama farkında olmazlar.

(Bakara 2/13)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ ۗ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَٰكِنْ لَا يَعْلَمُونَ

Onlara: "Allah'a, diğer insanların güvendiği gibi güvenin." denince: "O akılsızların güvendiği gibi mi güveneceğiz?" derler. Dikkat edin, asıl akılsızlar onlardır ama bilmezler.

(Bakara 2/14)

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ

Allah'a inanıp güvenenlerle yüz yüze gelince, "Biz O'na inanıp güveniriz." derler. Şeytanlarıyla[*] baş başa kalınca, "İnanın biz sizin yanınızdayız, onlara sadece göz yumuyoruz!" derler.

[*] Şeytan, doğru yoldan uzaklaşan insan ve cinlere denir. (Bkz. En'âm 6/112)

(Bakara 2/15)

(Bakara 2/15)

اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

Taşkınlıkları içinde bocalayıp dururlarken onlara fırsat vererek göz yuman Allah'tır.[*]

[*] Bu iki âyette geçen istihza yani alay tarzını en iyi ifade eden söz, bize göre "idare etme ve göz yumma"dır.

(Bakara 2/16)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ

Onlar, doğruyu (hidayeti) verip yanlışı (dalaleti) alanlardır. Doğru yolda olmadan[*] yaptıkları ticaret kazanç getirmez.

[*] Hidayet; doğru yola girme, rehberlik etme ve o yola kabul etme anlamlarına gelir. Dalalet ise kasıtlı veya kasıtsız yoldan çıkma, hedeften sapma, kaybolma, bir şeyi kaybetme vs. anlamlarına gelir.

(Bakara 2/17)

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ

Tıpkı bir meşale yakmak isteyen kişiye benzerler. Meşale çevresini aydınlatınca sanki Allah, gözlerini kör etmiş ve onları karanlıklar içinde bırakmış da bir şey göremez hale gelmişlerdir.[*]

[*] Âyette münafıkların durumları, istiare-i temsiliyye (alegori) denen mecazi anlatımla canlandırılmıştır. Onlar, bir meşale ile yani Allah'ın dini ile aydınlanmak ve doğru yolda yürümek istemişler ama önleri aydınlanınca, gördükleri hesaplarına gelmediği için kör numarası yapmaya başlamışlardır.

Bakara 2/75'ten Bakara 2/80. ayete kadar anlatılan münafık Yahudiler, bu ayet ve bundan sonraki üç ayetle ilgili örneklerdir. Bu Yahudilerin son Nebî'yi ve getireceği kitabı beklediklerini ama kitabın gelmesinden sonra davranışlarının değiştiğini de Bakara 2/88-91. ayetlerden öğreniyoruz.

(Bakara 2/18)

صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ

Sağır, dilsiz ve kör kesilirler; artık geri dönmezler[*].

[*] Münafık, başlangıçta Müslümanca yaşamak ister. Dünyayı ikinci sıraya atamayınca da kendine engel gördüğü ayetlere karşı kör, sağır ve dilsiz kesilir.

(Bakara 2/19)

أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ ۚ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ

Karanlıkların her yanı kapladığı, göğün gürlediği ve şimşeklerin çaktığı bir yerde, bardaktan boşanırcasına yağmura tutulmuş bir kimseye de benzerler; şiddetli gürültüden ölecekleri korkusuyla parmaklarını kulaklarına tıkarlar. O kâfirleri[1*] çevreleyen her şeyi bilen[2*] Allah'tır.

[1*] Âyetleri görmezlikten gelenleri.

[2*] Her şeyi bilen Allah, bir işin iyi mi yoksa kötü mü olduğunu, onu yapana da ilham eder (Şems 91/8)

(Bakara 2/20)

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ ۖ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

O şimşek (Kur'ân nuru), gözlerini söküp çıkaracak gibi olur. Ne zaman işlerine yarayan bir parıltı görseler orada yürür[1*], gözleri kamaşınca da kalakalırlar[2*]. Allah gerekeni yapsaydı[3*] görme ve dinleme özelliklerini yok ederdi[4*]. Allah, her şeye bir ölçü koymuştur[5*].

[1*] Münafiklar Kur'ân'ı dışlayamaz, hesaplarına uyan âyetler arar, birçok âyeti bağlamından koparıp Müslümanları saptırmaya çalışırlar (Al-i İmran 3/7). Yahudi ve Hıristiyan münafiklarla ilgili şu âyetler, konuyu anlamamıza yarar: "Ehl-i Kitap'tan bir takımı da Kitap'tan (Kur'an'dan) okuyormuş gibi yapar ki onu Kitap'tan sanasınız ama Kitap'tan değildir. 'O Allah katındandır.' derler, ama Allah katından değildir. Allah'a karşı bile bile yalan söylerler. Allah'ın kendisine Kitap, hikmet ve nebîlik verdiği kişilerden hiçbirinin, kalkıp da insanlara, 'Allah'tan önce bana kul olun!' deme yetkisi yoktur. Onun diyeceği şudur: 'Kitabı öğrenmenize ve özümsemenize karşılık Rabbinizden (Sahibinizden) yana tavır koyan kimseler olun.' Melekleri ve nebîleri rabler edinmenizi de isteyemez. Siz Allah'a teslim olduktan sonra o, kâfir olmanızı mı isteyecek?" (Al-i İmrân 3/78-80)

Münafıkların en büyük arzusu, Nebî'mizin sözlerini, Kur'an âyetleri seviyesine çıkarmaktır. Nebî ve resul kelimelerinde anlam kayması yapılarak Muhammed aleyhisselamın nebî sıfatıyla söylediği sözler, resul sıfatıyla tebliğ ettiği âyetler seviyesine çıkarılmış ve o, Allah'ın yanında ikinci derecede yetkili konuma yükseltilmiştir. Nebî'miz, kendi sözlerinin yazılmasını, bu yüzden yasaklamıştır. (Müslim Adâb 32) Ebubekir ve Ömer döneminde yasak sürmüş ama daha sonra bu fesatçıların önü açılmıştır. Onlar, fesatlarının etkili olması için değerli insanlara iftiradan da kaçınmazlar. (Al-i İmran 3/21'in dipnotu)

[2*] Hesaplarına gelen âyetlerden yararlanır, gelmeyenler karşısında susarlar. Azleme (أَظْلَمَ) fiili, "karanlığın bastırması" yanında "parıldama" anlamına da gelir. (El- Ayn). "şimşek, gözlerini söküp çıkaracak gibi olur" sözü, münafıkların, Kur'ân'ın parlaklığı karşısında sustuklarını gösterdiğinden buraya uygun olan anlam, parıldamanın neden olduğu göz kamaşmasıdır.

[3*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. İnsanın var etmesi, "gerekeni yapması", Allah'ın var etmesi de "o şeyi yaratmasıdır" (Müfredât). İmtihanla ilgili konularda ilk kararı insan verir. Çünkü Allah, herkesin yola gelmesini ister (Nisa 4/26) ama sadece "doğruya yöneleni kendine yöneltir" (Ra'd 13/27). Yaptığının iyi mi yoksa kötü mü olduğunu, her insana ilham ettiği için de (Şems 91/7-10) yola gelmek isteyenin içini İslam'a açar. Yoldan çıkmak isteyenin içine de öyle bir darlık verir ki, yükseklere tırmanıyormuş gibi olur. (En'âm 6/125) Bir ayet şöyledir: "Yapılması gerekeni Allah yapsaydı hepinizi tek bir toplum haline getirirdi. Ama Allah, (sapıklığın) gereğini yapanı sapık sayar, (doğru yolda olmanın) gereğini yapanı da yoluna kabul eder. Yaptıklarınızdan elbette sorumlu tutulacaksınız." (Nahl 16/93)

İslam'a yanlış kader inancını yerleştirebilmek için büyük bir çarpıtma yapılmış, şâe = شاء'ye irade yani "istedi, diledi" anlamı verilmiş ve bu yanlış anlam tefsirlere, hatta sözlüklere bile yerleştirilmiş, böylece birçok ayetin meali bozulmuştur. Yukarıdaki âyetin meali şöyle olmuştur: "Allah dileseydi sizi tek bir ümmet yapardı. Ama O, dilediğini saptırır, dilediğini doğru yola eriştirir. Bütün yaptıklarınızdan elbette sorumlu tutulacaksınız." Böylece Kur'an, çelişkili bir kitap gibi gösterilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. http://www.suleymaniyevakfi.org/akaid-arastirmalari/kuranda-sey-meset-irade-ve-fitrat.html

[4*] Gözlerini ve kulaklarını doğrulara kapattıkları için bu ceza, suçlarına denk olur ama "Allah, yaptıkları yanlışlardan dolayı insanları yakalasaydı yeryüzünde kıpırdayan kimseyi bırakmazdı." (Nahl 16/61)

[5*] Âyetteki kadîr = قدير kelimesi, "ölçü koyan" anlamındadır ama gelenekte "gücü yeten" anlamı verilir. Ölçüyü en güçlü olan koyar ama âyete "gücü yeten" anlamı verilince kelimenin ölçü ile ilişkisi kesilir.

(Bakara 2/21)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

Ey insanlar, sizi ve sizden öncekileri yaratan Sahibinize (Rabbinize) kul olun ki kendinizi koruyasınız.

(Bakara 2/22)

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ ۖ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Yeryüzünü sizin için dayalı döşeli hale getiren, göğü de bina gibi yapılandıran O'dur. Gökten su indirir de onunla oluşan ürünlerden size yiyecek çıkarır. Öyleyse bile bile, Allah'a benzer nitelikler yükleyeceğiniz varlıklar uydurmayın[*]

[*] Ayetteki endad (tekili nid), özde Allah'a benzeyen varlık demektir. Bunu akıl kabul etmeyeceği için iddia sahipleri, hedeflerinin Allah'a ulaşmak olduğunu, endad'ın buna aracılık yaptığını söyleyerek kendilerini aldatırlar.

(Bakara 2/23)

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Kulumuza indirdiğimizden (Kur'an'dan) şüpheniz varsa ondakine denk bir sure getirin. Allah dışında[1*] bütün uzmanlarınızı[2*] da çağırın. Samimiyseniz yaparsınız!

[1*] Ayette geçen dûn (دون) kelimesi yakınlaştırma, aşağı görme ve üstün zıddı ve üst anlamlarına gelir (Tâcu'l-arûs). Müşrikler, kutsadıkları varlıkları, bir yönüyle Allah'a bir yönüyle de insanlara benzeterek Allah ile insan arasında bir yere yerleştirir ve o yolla Allah'a ulaşmaya çalışırlar. Âyetlerdeki min dûn'illah (من دون الله) ifadesi, daha çok bu anlamı ifade eder. Hristiyanlar, İsa'yı Allah'ın oğlu, Mekkeli müşrikler tanrılarını Allah'ın kızları, büyüklerini aracı koyanlar onları, Allah'ın dostu sayarak Allah ile aralarına koyarlar. Bu inanç, insana sinir uçlarından yakın olan Allah'ı (Kaf 50/16) ikinci sıraya koymaya sebep olur ve kişiyi müşrik yapar.

[2*] Uzmanlar diye tercüme ettiğimiz şuhedâ'nın tekili olan şehîd, hazır olan, bilen ve bilgilendiren anlamlarına gelir. Kur'ân'ı anlayarak okuyan herkes onun Allah'ın sözü olduğunda şüphe etmez. Ancak bazı uzman kişiler, laf cambazlığı ile kafları karıştırıp şüpheler oluştururlar.

(Bakara 2/24)

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ۖ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ

Bunu yapmazsanız ki asla yapamazsınız; o zaman tutuşturucusu insanlar ve taşlar olan o ateşe karşı kendinizi koruyun! Orası kâfirler[*] için hazırlanmıştır.

[*] Ayetleri görmezlikten gelenler.

(Bakara 2/25)

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا ۙ قَالُوا هَٰذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ ۖ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا ۖ وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ ۖ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlara müjde ver: İçinden ırmaklar akan bahçeler onlar içindir. Kendilerine hangi üründen sunulsa: "Bu bize daha önce de sunulmuştu." derler, ama onlara onun bir benzeri verilir. Orada kusursuz hale getirilmiş[*] eşleri de olur ve ölümsüz olarak kalırlar.

[*] "Eş" diye tercüme ettiğimiz "zevc = زوج " kelimesi Kur'ân'da hem kadın hem de erkek için kullanılır. Cennete giden eşler, eksiklerden arındırılacağı için, biri diğerinde bir kusur bulamayacaktır.

(Bakara 2/26)

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ۖ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا ۘ يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي

بِهِ كَثِيرًا ۚ وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ

Allah hiçbir şeyi örnek vermekten çekinmez, bir sivrisinek de daha ötesi de olabilir. Allah'a güvenenler bilirler ki o, Sahipleri (Rableri) tarafından verilmiş doğru örnektir. Kâfirler[*] ise şöyle derler: "Ne yani, Allah böyle bir örnekle neyi amaçlamış olabilir!" Bu yolla Allah, birçoğunun sapıttığına, birçoğunun da yola geldiğine karar verir. Sapıttığına karar verdikleri sadece (fâsıklar) yoldan çıkmış olanlardır.

[*] Âyetleri görmezlikten gelenler.

(Bakara 2/27)

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Fâsıklar, Allah'a verdikleri sözün kesinleşmesinden sonra Allah'ın kurulmasını istediği bağı koparark[1*] ve tabii düzeni bozarak sözlerinden cayanlardır.[2*] Zarar edenler işte onlardır.

[1*] Kâfir, Allah'ı ikinci sıraya koyarak onunla doğrudan ilişkiyi kesendir. Yoksa Allah, her kişinin en yakınıdır. Bir âyet şöyledir: "Bir âyet şöyledir: *"İnsanı biz yarattık, içinden neler geçtiğini biliriz. Biz ona siniruçlarından da yakınız*." (Kaf 50/16) Kur'ân'ın Allah'ın kitabı olduğunu kavrayanlar da Bakara 2/285. âyetteki gibi Allah'a içten söz verirler. Onlarla ilgili âyet şudur: "Allah'ın size olan nimetini ve sizinle sözleştiği zaman O'na verdiğiniz sözü aklınızdan çıkarmayın; hani "İşittik ve itaat ettik" demiştiniz. Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun, çünkü Allah içinizde olanı bilir." (Mâide 5/7)

[2*] Her insan, Allah'ın varlığını birliğini ve kendinin sahibi olduğunu gözlemiyle kavrar ve içinden O'na bağlılığını bildirir (Fussilet 41/53). Bu olay "E lestu bi rabbikum" adıyla anılır (A'raf 7/172). Gelenekte bu, tüm ruhların yaratıldığının iddia edildiği bir güne atfedilir. Oysa tüm ruhların birden yaratılmış olması, Kurandaki fetüsün şekillenmesinden sonra ruhun üflendiği bilgisine ters düşer (Secde 32/9)

(Bakara 2/28)

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ۖ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Allah'a karşı nasıl iyilik bilmez olursunuz! Cansız haldeydiniz, size canı O verdi! Sonra sizi cansız hale getirecek ve yeniden can verecektir.[*] Sonra O'nun huzuruna çıkarılacaksınız.

[*] Bizler yokken, bizi oluşturan maddeler vardı; biz onlarla hayat bulduk. (bkz. İnsan 76/1) Yine o maddelere dönüşüp toprak olacak ve bir kez daha hayat bulacağız. (bkz. Mümin 40/11- Kaf 50/2-4) Âyet, bu durumu anlatmaktadır.

(Bakara 2/29)

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Yerin içinde olan her şeyi sizin için yaratan O'dur. Sonra göğe yönelmiş ve onları yedi gök olarak düzenlemiştir.[*] Her şeyi bilen O'dur.

[*] Dünya, iki günde yaratıldı; gıda ölçülerinin tamamlanması için süre dört güne çıkarıldı. Son iki günde de gökler yaratıldı (Bkz. Fussilet 41/9-12). Tabiata canlılık veren Güneş ışınları (duhâ) ortaya çıkıp gece ile gündüz oluşunca da yeryüzü bitkilerle donatıldı. (Naziât 79/27-33) Kur'ân'a göre gün, bize göre bin yıl (Secde 32/5), elli bin yıl (Meâric 70/4) olabileceği için buradaki gün, evre anlamındadır.

(Bakara 2/30)

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً ۖ قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ ۖ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ

Sahibin (Rabbin) bir gün meleklere, "Yeryüzünde bir muhalif varlık[1*] oluşturuyorum." dedi. Melekler,"Orada tabii düzeni bozacak ve kan dökecek bir varlık mı oluşturuyorsun? Ama sen yaptığını güzel yaparsın, sana içten boyun eğmemiz bundandır. Senden dolayı onu temiz ve değerli sayarız[2*]." dediler. Allah: "Ben sizin bilmediklerinizi bilirim!" dedi.

[1*] Muhalif varlık, halife'nin sözlük anlamıdır. Halife = خَلِيفَةً, arkada olma ve muhalefet etme anlamlarına gelen half = خلف kökündendir, mübalağa (abartı) için tâ (ة)'nın eklenmesiyle oluşmuştur. (Lisan'ul-arab) Halif (خَلِيف) kelimesi feîl = فعيل kalıbındadır. Bu kalıp hem ism-i fâil/eylemi yapan hem de ism-i mef'ul/eylemden etkilenen için kullanılır. İsm-i fâil olarak hâlif (الخالف), arkada kalan, birinin yerine geçen ve muhalif olan, ism-i mef'ûl olarak (المخلوف) da yerine başkası geçen, muhalefet edilen ve arkasında birini bırakan demektir. Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Rabbin farklı tercihte bulunsaydı insanları tek bir toplum yapardı, Rabbinin ikramda bulundukları dışında kalanlar birbirlerine muhalif olmayı sürdüreceklerdir. O, onları bunun için yaratmıştır." (Hûd 11/118-119)

[2*] Takdîs (تقديس), arındırma demektir (Mekâyîs). Burada kastedilen düzen bozuculuktan ve kan dökücülük özelliğinden arınmış olarak değerli saymaktır. "Nukaddisu lek" sözü, "nukaddisuhu lek" takdirindedir.

(Bakara 2/31)

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Âdem'e her varlığın ismini (neye yaradığını) öğretti[*], sonra onları meleklere gösterdi: "İddianızda haklıysanız bana şunların isimlerini söyleyin!" dedi.

[*] El - esma = الاسماء'daki el (ال) takısı muzafun ileyhten ıvazdır; esmâ'ul-mevcûdât = varlıkların isimleri anlamındadır. Allah Âdem'e varlıkların isimlerini, neye yaradıklarını ve onlardaki gizli bilgiyi öğretmişti.

(Bakara 2/32)

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا ۖ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Melekler, "Biz sana içten boyun eğeriz, bizde senin öğrettiğin dışında bilgi olmaz. Her şeyi bilen ve kararları doğru olan Sensin." dediler.

(Bakara 2/33)

قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ ۖ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ

Bunun üzerine Allah, "Âdem! Meleklere şunların isimlerini (neye yaradıklarını) söyle!" dedi. Âdem onlara o isimleri söyleyince, "Size demedim miydim, ben göklerin ve yerin gaybını[1*] (gizlisini, saklısını) bilirim. Neyi açığa vurduğunuzu, içinizde neyi sakladığınızı[2*] da bilirim." dedi.

[1*] O bilgi, melekler için gayb yani bilinemezdir. Âdem'e öğretildiği için onun açısından gayb olmaktan çıkmıştır.

[2*] Bu söz, meleklerin Âdem'i kıskandıklarını gösterir. Âdem'e secde emri, onlar için zor bir imtihan olmuştu.

(Bakara 2/34)

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ

Meleklere "Âdem'e secde edin!" dediğimizde hemen secdeye kapandılar ama İblis öyle yapmadı, büyüklenerek direndi ve kâfirlerden[*] oldu.

[*] "Kâfirlerden oldu" sözü, İblis'ten önce de bazı meleklerin kâfir olduklarını gösterir. Melek, elçi anlamındadır (Müfredât, الك md.). Onlar Allah'ın, birçok konuda elçi olarak görevlendirdiği cinlerdir. Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Cinleri ve insanları, sadece bana kulluk etsinler diye yarattım." (Zariyat 51/56) Şu âyet bunu açıkça anlatmaktadır: "Bir gün meleklere, 'Âdem'e secde edin!' dedik. İblis'in dışındakiler hemen secdeye kapandılar. O da o cinlerdendi ama Sahibinin (Rabbinin) emrinden çıktı." (Kehf 18/50) Bu âyeti doğru anlamak için: "Rabbinin emrinden çıkmayan cinler hangileriydi?" diye sormak gerekir. Bunun tek cevabı "melekler" olur. O zaman, meleklerin cinlerden olmadığı, sorumsuz varlıklar olduğu ve günah işleyemeyeceği şeklindeki algı yönetiminin önü kesilir. Burada emirden çıkan meleğin adı İblis'tir. İblis, meleklerden olmasaydı secdeden sorumlu tutulamazdı. Âyete göre secde etmemesinin tek sebebi kendini büyük görüp direnmesidir. Bu suçu hangi melek işlese aynı cezaya çarptırılır. İlgili âyetler şöyledir: "Mesih, Allah'a kul olmaktan geri durmaz. Mukarreb (Allah'a yakın) melekler de öyledir. Kim O'na kulluktan geri durur da büyüklük taslarsa (bilmeli ki) Allah, onların hepsini huzuruna toplayacaktır. İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlara hem ücretlerini tastamam verecek hem de ikramda bulunacaktır. Kul olmayı kendine yakıştıramayıp büyüklük taslayanları da acıklı bir azaba çarptıracaktır. Onlar, kendileri için Allah ile aralarına girecek ne bir dost (veli) ne de yardımcı bulacaklardır." (Nisa 4/172-173)

(Bakara 2/35)

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ

Dedik ki: "Âdem! Sen eşinle birlikte şu bahçeye[1*] yerleş; beğendiğiniz yerden çekinmeden[2*] yiyin, ama şu ağaca yaklaşmayın, yoksa yanlış yapanlardan[3*] olursunuz".

[1*] Orası dünyadaki bir bahçedir. Arapçada cennet, üstünde bitki örtüsü bulunan yer anlamındadır. (Bakara 2/30). ayete göre Âdem, dünyada yaratıldı ve kendine dünyadaki varlıkların bilgisi öğretildi. (Araf 7/25). ayete göre de o ve onun soyundan gelenler, burada yaşayacak, burada ölecek ve kıyamet günü yeniden yaratılışları burada olacaktır. Âdem ve Havva'nın dünyanın dışında bir yere götürüldüklerine dair tek bir delil yoktur. Onların yerleştirildikleri yer Ahirette müminlerin gideceği cennet olamaz. O Cennet, imtihan yeri değil, imtihanı kazananlara ödül olarak verilecek yerdir.

[2*] Âyetteki rağad= رغد , güzellik ve bolluk demektir (Müfredât). Ona, "hiç çekinmeden" anlamı vermemiz bundandır.

[3*] Zulüm, yanlış yapmaktır (Müfredât). Bu kökten kelimelere "yanlış yapma" anlamı vermemiz bundandır.

(Bakara 2/36)

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ ۖ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۖ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ

Sonra Şeytan, o ağaç yüzünden ayaklarını kaydırdı ve bulundukları yerden çıkardı. Onlara şöyle dedik: "İnin oradan! Biriniz diğerinin hakkına göz dikecek.[*] Sizin için bu topraklarda yerleşecek yer ve bir süreye kadar geçineceğiniz şeyler bulunacaktır".

[*] Kelimenin kökü olan adv = عدو , sınırı aşmak ve uyumsuzluk demektir (Müfredât). Şeytan insana muhaliftir. Muhalefet karı-koca arasında da olduğu için Allah Teâlâ bunun normal karşılanmasını istemiştir.

(Bakara 2/37)

فَتَلَقَّىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Âdem Sahibinden (Rabbinden) uyarılar aldı[*] (ve tevbe etti). Sahibi (Rabbi) de tevbesini kabul etti. Dönüş yapanı (tevbe edeni) kabul eden,

ikramı bol olan O'dur.

[1*] Sahipleri (Rableri) seslendi: "Size bu ağacı yasak etmedim mi? Demedim mi ki: Şeytan sizin açık düşmanınızdır?" Dediler ki: "Rabbimiz! Ne ettikse kendimize ettik. Bizi bağışlamaz ve bize acımazsan, kaybedenlere karışır gideriz." (Araf 7/22-23)

(Bakara 2/38)

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا ۖ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Onlara şöyle dedik: "Oradan hep birlikte inin![1*] Tarafımdan size bir rehber gelirse,[2*] rehberime uymuş olanlarda ne bir korku olur ne de üzüntü çekerler."

[1*] İnin "ihbitû = اهْبِطُواْ " emri çoğuldur. Arapça'da çoğul, en az üçü gösterdiğinden inenler; Âdem, Havva ve İblis'tir. İblis, bundan önce meleklik görevinden kovulmuştu. (Araf 7/13)**[2*]** Bu âyete göre Âdem o zaman Nebî değildi. Allah daha sonra onu, ailesi içinden seçip Nebî yapınca (Al-i İmran 3/33) kendisine bir rehber vermiştir. Rehber anlamı verdiğimiz hudâ =هُدًى kelimesi, bu surenin ikinci âyetinde Allah'ın kitabının tek özelliği sayıldığından buradaki rehber, Âdem'e verilecek kitaptır. O kitap, cinlerden olan İblis'i de ilgilendireceğinden onun için de bir rehber olur.

(Bakara 2/39)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Yalan söyleyerek[*] âyetlerimizi görmezlikten gelenler ise cehennem ahalisidir. Onlar orada ölümsüz olarak kalacaklardır.

[*] Kezzebe = كذّب fiili "yalanlama" veya "çokça yalan söyleme" anlamına gelen tekzib = تكذيب kökündendir. Kelimenin geçtiği âyetlere, yerine göre "yalanlama" veya "yalan yanlış şeyler söyleme" anlamı verilmiştir.

(Bakara 2/40)

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ

Ey İsrailoğulları! Size ettiğim iyilikleri aklınızdan çıkarmayın. Bana verdiğiniz sözü yerine getirin ki ben de size verdiğim sözü yerine getireyim.[*] Yalnız benden korkun.

[*] Dinimiz İslam, bütün dinlere hâkim olacaktır (Bkz. Tevbe 9/33, Fetih 48/28, Saff 61/9). Yahudilerin, bu hâkimiyetten yararlanmaları, Müslüman olmalarına bağlıdır.

(Bakara 2/41)

وَآمِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ ۖ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ

Sizin yanınızda olanı (Tevrat'ı) onaylayıcı olarak indirdiğime (Kur'ân'a) inanın. Onu görmezlikten gelenlerin ilki olmayın! Âyetlerimi geçici[*] bir çıkara karşılık satmayın! Yalnız benden çekinerek kendinizi koruyun!

[*] Kalîl = قليل , bir şeyin az olduğu veya kalıcı olmadığı anlamına gelir (Mekâyîs).

(Bakara 2/42)

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Hakkı, bâtıl kılığına sokmayın;[*] bile bile hakkı gizlemeyin!

[*] Hakk, tümüyle gerçek; batıl, gerçek dışı demektir. Hak olan Kur'ân'ı, gerçek dışı sözlerle örtüp gizlemeyin.

(Bakara 2/43)

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ

Namazı düzgün ve sürekli kılın, zekâtı verin;[1*] rükû edenlerle birlikte rükû edin![2*].

[1*] Zekat, belirli miktarda serveti olan Müslümanların üzerinde ekonomik bir yükümlülüktür. Zekat kelimesi, gelişme anlamına gelen "زكو" kökünden türemiştir; çünkü Müslümanlar tarafından, hem kendi kişiliklerini hem de diğer insanların durumlarını geliştiren bir ibadet olarak verilir. Zekat vermek, aynı zamanda malı dolaşıma sokarak, ekonomiyi de geliştirir. Zekat kelimesi, Kuranda daima belirlilik takısıyla birlikte, "ez-zakat" şeklinde geçer. Bu, ayetlerin indiği toplumda zekatın zaten bilinen bir kavram olduğunu göstermektedir. Sahip olunanların bir kısmını ihtiyaçlılara verme görevi Tevrat'ta da bulunmaktadır. Üçüncü ondalık (Yasa'nın tekrarı 14:22-29 ve 26:12) ve tarlaların kenar ve köşelerinin ihtiyaçlılara bırakılması emri (Levililer 23:22) bunun örnekleridir.

[2*] Bu âyet, ehl-i kitabın tıpkı bizim gibi namaz ve zekât ibadetleriyle yükümlü olduğunu gösterir.

(Bakara 2/44)

أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

İnsanlara iyi olmayı emredip kendinizi unutuyorsunuz, öyle mi? Bir de Kitab'ı (Tevrat'ı) okuyorsunuz. Hiç aklınızı kullanmaz mısınız?

(Bakara 2/45)

وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ ۚ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ

Sabırlı[*] davranarak ve namaz kılarak yardım isteyin. Bu, Allah'a saygısı olanlardan başkasına ağır gelir.

[*] Sabır: Katlanmak, göğüs germek, direnmek, dirençli olmak anlamlarına gelir.

(Bakara 2/46)

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُو رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

Saygılı olanlar, Sahipleriyle (Rableriyle) yüzleşeceklerini ve O'nun huzuruna çıkarılacaklarını anlayanlardır.[*]

[*] Ehl-i kitap içinde doğru inanca sahip insanlar vardır. (Bkz. Âl-i İmrân 3/199)

(Bakara 2/47)

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

Ey İsrailoğulları! Size ettiğim iyilikleri ve vaktiyle sizi çağdaşlarınıza tercih ettiğimi aklınızdan çıkarmayın.[*]

[*] İsrailoğullarının çağdaşlarına tercih edilmesi, onlara Kitap verilmesi şeklinde gerçekleşmiştir. Her nebînin ümmeti, döneminin en üstün toplumudur. "İnanıp güveniyorsanız en üstün sizsiniz." (Al-i İmran 3/139)

(Bakara 2/48)

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ

Öyle bir günden çekinip korunun ki o gün kimse kimsenin yerine bedel ödemeyecek, kimseden şefaat[*] kabul edilmeyecek, kimseden tazminat alınmayacak ve kimseye yardım edilmeyecektir.

[*] Şefaat, birinin eşlik etmesini istemek, eşlik etmek veya arka çıkmaktır. (El-Ayn, Müfredât). Ayet, mahşer günü kimseye şefaat edilmeyeceğini açıkça bildirmektedir. Dünyada insanlar birine destek olabilirler. "İyi bir işe destek veren ondan bir pay alır; kötü bir işe destek veren de ondan dolayı bir sorumluluk üstlenir." (Nisa 4/85) Cennete gitmiş biri, şirk günahı ile değil de diğer günahlarından dolayı cehennemde olan bir yakınını yanına isteyebilir. "Günahkarları, suya koşarcasına cehenneme sevk edeceğiz. Rahman'dan söz almış olanlar dışında kimse şefaate (birinden destek alma hakkına) sahip olamayacaktır." (Meryem 19/86-87) İster dünyada ister cehenneme gitmiş biri için olsun, şefaat ancak Allah'ın onayıyla olabilir.

(Bakara 2/49)

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ۚ وَفِي ذَٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ

Sizi Firavun hanedanından kurtarmıştık. Size en ağır cezayı vermeye çalışıyor, oğullarınızı öldürüyor, kadınlarınızı ise sağ bırakmak istiyorlardı. İşin içinde, Sahibiniz (Rabbiniz) olarak yaptığım[*] büyük bir imtihan vardı.

[*] Arap edebiyatında iltifat sanatı vardır, anlatımı canlı tutmak ve konunun önemini vurgulamak için sözün akışı beklenmedik bir şekilde değiştirilerek üçüncü şahıstan birinci şahsa, ikinci şahıstan birinci veya üçüncü şahsa, birinci şahıstan ikinci veya üçüncü şahsa vs. geçilir. Geçmiş zamandan şimdiki veya gelecek zamana; gelecek zamandan geçmiş zamana ya da geçmiş zamandan emir kipine geçiş yapılabilir. Türkçede bu sanat olmadığından bu gibi ifadeler bir Türk'ü şaşırtır. Burada olduğu gibi birçok âyete, bu sanat yok sayılarak meâl verilmiştir.

(Bakara 2/50)

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ

Bir gün denizi ikiye ayırıp sizi kurtardık, Firavun hanedanını da gözünüzün önünde boğduk.

(Bakara 2/51)

وَإِذْ وَاعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ

Musa ile kırk geceliğine sözleştiğimizde onun arkasından buzağıyı ilah edinmiştiniz;[*] yanlışlar içindeydiniz.

[*] İttehaze = اتخذ fiili iki mef'ûl alır. Âyet doğru anlaşılsın diye ikinci mef'ûl olan ilah, açıkça zikredilmiştir.

(Bakara 2/52)

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Ondan sonra da görevinizi yerine getirmeniz için sizi affetmiştik. [*]

[*] Şükür, yapılan iyiliğin değerini bilmek, yapanı övmek ve hak ettiği karşılığı vermektir (Müfredât).

(Bakara 2/53)

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

Belki doğru yola gelirsiniz diye Musa'ya o kitabı, o furkanı [*] vermiştik.

[*] Furkân, doğruyu yanlıştan ayırmaktır. İlahi kitapların tamamı bu özelliktedir. (Al-i İmrân 3/4 ve Nisa 4/113)

(Bakara 2/54)

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ ۚ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Musa halkına şöyle seslenmişti: "Ey halkım! Buzağıyı ilah edinmekle kendinizi kötü duruma düşürdünüz, derhal sizi farklı farklı yaratana[1*] yönelin (tevbe edin) de içinizdekini öldürün.[2*] Sizi farklı özelliklerde yaratanın katında iyi olan budur." Sonra Allah tevbenizi kabul etmişti. Tevbeleri kabul eden, iyiliği bol olan O'dur.

[1*] بَارِئ = Bâri' farklı yaratan demektir. Allah, her şeyi farklı yarattığı için el-Bâri' onun isimlerindendir.

[2*] 52. âyette, görevlerini yerine getirebilmeleri için bağışlandıkları ifade edildiğinden burada istenen, içlerindeki buzağı aşkını öldürüp Kitab'a uymalarıdır. Tevrat'a göre o gün onlardan üç bine yakın adam öldürüldü. (Tevrat 32/26-29)

(Bakara 2/55)

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ

Bir gün: "Bak Musa! Allah'ı apaçık görene kadar sana güvenmeyeceğiz!" demiştiniz. Bunun üzerine, o şiddetli gürültü sizi sarsmıştı da bakakalmıştınız.

(Bakara 2/56)

ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Bayılmanızın[*] ardından yine de sizi kaldırmıştık ki görevinizi yerine getiresiniz.

[*] Âyetteki mevt, gücün tükenmesi anlamındadır (Mekâyîs). "Her yanını ölüm sarar ama o ölmüş olmaz." (İbrahim 14/17) ayetindeki gibi bunların da her yanını ölüm sarmış ama ölmemişlerdir. Çünkü ölen tekrar dünyaya dönemez. (Müminûn 23/99-100 ve Münâfikûn 63/10-11) Bir mucizeden de söz edilmediğine göre en uygun anlam bayılmadır.

(Bakara 2/57)

وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ ۖ كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ۖ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Bir de bulutları üzerinize gölgelik yapmış, kudret helvası ve bıldırcın indirmiş, "Verdiğimiz rızıkların temiz ve lezzetli olanlarından yiyin." demiştik. Onlar bize yanlış yapmadılar; yanlışı kendilerine yapıyorlardı.

(Bakara 2/58)

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ ۚ وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ

Bir gün şöyle demiştik: "Şu şehre girin de beğendiğiniz yerden, çekinmeden[*] yiyin. Secde edip kapıdan girin ve 'Hıtta!' (Günah yükümüzü kaldır!) deyin ki günahlarınızı bağışlayalım. Güzel davrananlara ikramımız olacaktır."

[*] Âyette geçen rağad رغد, güzellik ve bolluk demektir (Müfredât). Çekinmeden, sözü her iki anlamı da ifade eder.

(Bakara 2/59)

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

Yanlış yapanlar, sözü kendilerine söylenenden başkasıyla değiştirdiler. Biz de yanlış yapanlara, yoldan çıkmalarına karşılık, gökten bir azap indirdik. [*]

[*] Bir gün Musa halkına şöyle demişti: "... Ey Halkım! Allah'ın size verdiği şu tertemiz yere girin; arkanızı dönmeyin, yoksa her şeyinizi kaybedersiniz." Dediler ki: "Bak Musa! Orada çok baskıcı bir halk var. Onlar çıkmadıkça biz oraya asla giremeyeceğiz. Eğer onlar çıkarlarsa o zaman gireriz." O yere girmeye korkanlardan Allah'ın nimet verdiği iki kişi şöyle dedi: "Onlara şu kapıdan girelim; oradan girersek galip geliriz". Eğer inanıp güveniyorsanız yalnız Allah'a dayanın." (Musa'ya) Dediler ki: "Bak Musa! Onlar orada oldukça biz asla oraya giremeyeceğiz. Sen Rabbin'le birlikte git onlarla savaş! Biz burada oturuyoruz." Musa dedi ki: "Ey Rabbim! Benim gücüm sadece kendime ve kardeşime yetiyor. Yoldan çıkmış bu toplulukla bizi birbirimizden ayır." (Maide 5/21-25)

(Bakara 2/60)

وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ ۖ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ۖ قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ ۖ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

Bir gün Musa, halkı için su istedi. "Değneğini şu taşa vur!" dedik, oradan on iki pınar kaynadı. Her bölük, su içeceği yeri öğrendi. (Onlara:) "Allah'ın verdiği rızıktan yiyin, için ama ortalığı birbirine katıp tabii düzeni bozmayın." (dendi.)

(Bakara 2/61)

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا ۖ قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ ۚ اهْبِطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ ۗ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ ۗ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۗ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ

Bir ara şöyle demiştiniz: "Musa! Tek çeşit yemeğe katlanamayacağız; Rabbine (Sahibine) yalvar da bize toprak ürünlerinden sebze, hıyar, sarımsak, mercimek ve soğan bitirsin!" O da "Üstün olanı alt seviyede olanla değişmek mi istiyorsunuz?[1*] İnin bir şehre, istediğiniz şeyler orada var!" dedi. Başlarına sefillik ve çaresizlik çökmüş, Allah'ın öfkesiyle yıkılmışlardı. Öyle olmuştu; çünkü Allah'ın âyetlerini görmezlikten geliyor ve nebîlerini[2*] haksız yere öldürüyorlardı. Öyle olmuştu; çünkü isyana dalıyorlar ve aşırı gidiyorlardı.

[1*] "Alt seviyede olanı" sözü o yiyeceklerle ilgili değildi. Öyle olsaydı Musa aleyhisselam: "İnin bir şehre, istediğiniz şeyler orada var!" demezdi. Onlar tarım toplumu olmak istiyorlardı; oysa o toplum, dış dünyaya kapalı, sömürüye açıktır.

[2*] Nebî, kendine Kitap ve hikmet verilen kişidir (En'âm 6/83-90). Resûl ise birinin sözünü diğerine ulaştırmakla görevli kişidir. Nebî, Allah'ın âyetlerini insanlara ulaştırmakla görevli olduğu için aynı zamanda resuldür. Bir âyet şöyledir: "Bu kitapta İsmail'i de an, o sözünde durmuştu; nebî

olan resûl idi." (Meryem 19/54) Bu cümlede nebi kelimesi resulun belirleyicisi olarak kullanılmıştır. Yani, nebiler resullerden daha özel ve küçük bir küme teşkil etmektedir. Her nebi resul olmasına rağmen, her resul nebi değildir. Geleneksel bilgi bunun tam tersidir. "Bu Kitap'ta İsmail'i de anlat. O, sözünü tutmuştu; nebi olan resul idi." (Meryem 19/54)

(Bakara 2/62)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَىٰ وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

(Bu Kitaba) inananlar ile Yahudi, Hristiyan ve Sabiîler'den[1*] Allah'a ve Ahiret gününe inanan ve iyi işler yapanların[2*] ödülleri Sahipleri (Rableri) katındadır. Onların üzerinde korku olmaz, üzüntü de çekmezler[3*].

[1*] Sâbiîler, Yahya aleyhisselama inen (Meryem 19/12; En'âm 6/84-89) ve Ginza adı verilen kitaba inanırlar.

[2*] Kur'ân ile yüzleşmemişlerse kendi kitaplarına uymaları yeterli olur (Al-i İmrân 3/81, Araf 7/157).

[3*] Kendine bir elçinin tebliği ulaşmayan kimse, sadece şirk koşmamaktan ve bildiği doğrulardan sorumlu olur; çünkü evrensel doğruları herkes bilir.

(Bakara 2/63)

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

Bir gün üstünüze Tur'u[*] kaldırarak kesin söz almıştık: "Size verdiğimize sıkı sarılın, onda olanı aklınızdan çıkarmayın ki kendinizi koruyabilesiniz!" demiştik.

[*] Tûr, Sina yarımadasında bir dağdır. Musa ve Harun aleyhisselama elçilik görevi orada verilmiştir. (Meryem 19/51-53)

(Bakara 2/64)

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ ۖ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Sonra bunun ardından yüz çevirmiştiniz. Eğer üzerinizde Allah'ın ikramı ve iyiliği olmasaydı, kaybedenlere karışır giderdiniz.

(Bakara 2/65)

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ

İçinizden cumartesi yasağını çiğneyenleri elbette bilirsiniz. Onlara "Aşağılık maymunlar gibi olun!" demiştik.[*]

[*] Eyle Yahudileri, Cumartesi yasağını sürekli çiğnedikleri için aşağılık maymunlar gibi olmuşlardı. Bu maymunlaşmanın fiziksel bir dönüşüm olduğuna dair elimizde delil yoktur; fakat davranış biçimlerinin açgözlülük, hayasızlık vb. yönleriyle maymunlara benzetilmiş olması mümkündür.

(Bakara 2/66)

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ

Bunu, o gün yaşayanlara ve arkadan gelenlere ders ve müttakîlere[*] öğüt olsun diye yapmıştık.

[*] Müttakî, kendi yapısını bozmayan kişidir.

(Bakara 2/67)

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً ۖ قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا ۖ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

Bir gün Musa halkına, "Allah bir adet sığır kesmenizi emrediyor!" dedi.[1*] "Sen bizimle eğleniyor musun!(Sadece bir tane mi?" dediler. O da "Kendini bilmez biri[2*] olmaktan, Allah'a sığınırım!" dedi.

[1*] Eski Mısır'da Apis denen boğaya ve Hator (Hathor) denen ineğe tapılırdı. Apis daha değerliydi (Yeremya 46/14.) Musa aleyhisselam: "Allah bir sığır kesmenizi emrediyor" dediği zaman bir inek kesebilirlerdi. Ama o inanç içlerine öylesine işlemişti ki (Bakara 2/93) ineği kesmek istemediler ve sonunda emre uyup Apis özelliğinde bir boğa kestiler.

[2*] Kendini bilmez olarak tercüme ettiğimiz cahil = جٰهِل kelimesi, bilmeyen anlamına geldiği gibi, bilinen ve olması gerekenin aksine davranan anlamına da gelir (Müfredât). Burada Hz. Musa Allah'tan haber aldığına göre, cahil kelimesiyle, Allah'ın kendisine ilettiğinden başka bir şey söylemesi yani kasten yanlış davranması ifade edilmektedir.

(Bakara 2/68)

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ ۚ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذَٰلِكَ ۖ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ

"(O, özel bir şey olmalı.) Bizim için Rabbine (Sahibine) sor, o nasıl bir şeydir, bize açıklasın!" dediler. Dedi ki: O, şöyle diyor: 'Ne yaşlı ne körpe, ikisinin ortası bir sığır.' Haydi, emri yerine getirin!"

(Bakara 2/69)

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَا ۚ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ

"Bizim için Rabbine (Sahibine) sor, bize ne renk olduğunu da açıklasın!" dediler. Musa dedi ki: Rabbim şöyle diyor: "O sarı bir sığırdır, sapsarı renkte, görenlere zevk verir."

(Bakara 2/70)

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ

"Bizim için Rabbine (Sahibine) bir daha sor, onun nasıl bir şey olduğunu iyice açıklasın! O sığır bize tanıdık geldi (Zihnimizdeki bir sığıra benziyor) [1*]. Allah gerekli desteği verirse[2*] onu mutlaka buluruz!" dediler.

[1*] تشابه = teşabüh, iki şey arasındaki benzerliği ifade eder. Bu âyet, Musa aleyhisselamın yaptığı tanımlamaların, onların zihninde apis öküzünü canlandırdığını gösterir.

[2*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. Özne Allah ise "gereğini yarattı" anlamına gelir. (Bkz. Müfredât). Burada yaratması beklenenler, ihtiyaç duyulan şeylerdir.

(Bakara 2/71)

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِيَةَ فِيهَا ۚ قَالُوا الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ ۚ فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ

Dedi ki: Rabbim şöyle diyor: "O bir boğadır;[1*] ne koşulup toprağı sürmüş ne de ekin sulamıştır. Salmadır,[2*] alacası da yoktur." "Hah, şimdi tüm bilgiyi getirdin!" dediler ve boğayı kestiler. Neredeyse emri yerine getirmeyeceklerdi.

[1*] Bakara بقَرَةَ , bakar = بقَر 'ın tekilidir, sığır demektir. Âyetteki (/تثير الأَرضَ tusîru'l-arda= yeri sürer) sözü, onun erkek olduğunu gösterir. Âyetlerdeki fiillerin müennes olması بقَرَةٌ nın müennes-i lafzî olmasından dolayıdır.

[2*] Ortaya salınmış, bir işte kullanılmamışsa, boğadan başkası olamaz.

(Bakara 2/72)

وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا ۖ وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ

Bir gün bir kişiyi öldürüp suçu birbirinize atmıştınız. Allah bütün gizlediklerinizi ortaya çıkaracaktır.

(Bakara 2/73)

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا ۚ كَذَٰلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَىٰ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

"Ölenin vücudunun parçasını yerine koyun![1*] " demiştik. Allah ölülere, bu şekilde (parçaları birleştirerek) can verir. [2*] Size âyetlerini gösterir ki aklınızı kullanasınız.

[1*] Yerine koyma" anlamı verdiğimiz ضرب =darb'ın kök anlamı, bir şeyi bir şeyin üstüne vurma veya sabitlemedir. (Müfredat) Hemen hemen her iş için kullanılan bu fiilin anlamı, vurulan veya sabitlenen şeye göre değişir. (el-Ayn)

[2*] Ölüden ayrılan parçanın onunla birleştirilmesi emredilmektedir. Yeniden dirilme, tekrar yaratılan kemiklerin birleştirilip et giydirilmesi şeklinde olacaktır. (Bakara 2/259 - 260)

(Bakara 2/74)

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً ۚ وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ ۚ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ ۚ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Bütün bunların ardından yine de kalpleriniz katılaştı; artık onlar taş gibi, hatta daha da katıdır. Çünkü öyle taşlar vardır ki içlerinden ırmaklar fışkırır.. Çatlayıp içinden su çıkan hatta Allah korkusundan aşağı yuvarlanan taşlar da vardır. Yaptığınız hiçbir şey, Allah'ın dikkatinden kaçmaz.

(Bakara 2/75)

أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Şimdi bunların (bu Yahudilerin) size inanıp güvenmelerini mi bekliyorsunuz? İçlerinden birtakımı Allah'ın sözünü dinler, akıllarına da yatar, sonra onu başka tarafa çekerler. Bunu bile bile yaparlar.

(Bakara 2/76)

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Allah'ın Kitabına inanıp güvenenlerle karşılaşınca "Biz ona güveniriz!" derler. Birbirleriyle baş başa kalınca da şöyle derler: "Allah'ın size gösterdiği şeyi (o Kitabın doğruluğunu) onlara mı söylüyorsunuz? Sahibinizin (Rabbinizin) katında size karşı delil getirsinler diye mi? Hiç aklınızı çalıştırmaz mısınız? [*]

[*] Bunlar Muhammed aleyhisselamın son Nebî olduğunu biliyorlar ama başka bir kimsenin bilmesini istemiyorlardı.

(Bakara 2/77)

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ

Bilmezler mi? Allah onların gizlediklerini de bilir, açığa vurduklarını da!

(Bakara 2/78)

وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِيَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ

Onların bir kısmı ümmîdir;[1*] o kitabı değil, onunla ilgili kurguları[2*] bilir ve sadece tahmin yürütürler.

[1*] Ümmi, anasından doğduğu gibi kalmış, bir şey öğrenememiş kişidir (**Lisan**). Bu âyette Allah'ın kitabının içeriğini bilmeyenler anlamındadır.

[2*] "Kurgular" diye meâl verdiğimiz emânî, ümniyye'nin çoğuludur. Mücahid'e göre "yalan" anlamındadır. Diğerlerine göre de kitabı anlamadan okumaktır. Çünkü bu okuyuş kişiyi, varsayıma dayalı beklentilere sokar. (Müfredât)

(Bakara 2/79)

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَٰذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ

Fakat elleriyle kitap yazan, sonra geçici[1*] bir çıkar için "Bu Allah katındandır!" diyenlerin çekeceği var. Hem yazdıklarından dolayı çekecekleri var hem de kazandıklarından dolayı çekecekleri var[2*]!

[1*] Kalîl = قليل , bir şeyin az olduğu veya geçici olduğu anlamına gelir (Mekâyîs).

[2*] İnsanları Allah ile aldatmanın en çok kullanılan yolu, yazdığı kitabın Allah tarafından yazdırıldığını söylemek veya ortaya koyduğu görüşlerin Allah'ın kitabından alındığı izlenimini vermektir. (Bkz. Hud 11/1-2, Âl-i İmrân 3/78)

(Bakara 2/80)

وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً ۚ قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ ۖ أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

"Ateş bize, peşpeşe birkaç gün dışında dokunmaz!" derler. De ki "Allah katından söz mü aldınız? Eğer öyleyse Allah sözünden dönmez. Yoksa Allah hakkında bilmeyeceğiniz şeyler mi söylüyorsunuz?"

(Bakara 2/81)

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Hayır! Kötülük yapan ve günahlara iyice batanlar Cehennem ahalisidirler, orada ölümsüz olarak kalırlar.

[*] Kötülüğe iyice batmak, tevbe etmeden yani hatasından tam dönmeden ölmektir. Yoksa tevbe kapısı, ölünceye kadar açıktır (Zümer 39/53).

(Bakara 2/82)

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Allah'a inanıp güvenen ve iyi işler yapanlar da Cennet ahalisidir. Onlar da orada ölümsüz olarak kalırlar.

(Bakara 2/83)

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْكُمْ وَأَنْتُمْ مُعْرِضُونَ

Bir gün İsrailoğulları'ndan "Allah'tan başkasına kul olmayacaksınız; ananıza babanıza, yakınlarınıza, yetimlere ve çaresizlere[1*] iyi davranacaksınız. İnsanlarla güzel konuşacak, namazı düzgün ve süreklı kılacak ve zekâtı vereceksiniz." diye söz almıştık. Sonra pek azı dışında hepsi yan çizerek sözlerinden dönmüşlerdi.[2*]

[1*] "Çaresiz" diye meâl verdiğimiz kelime miskindir; kök anlamı hareketin ardından durağanlaşmadır. Nebîmiz şöyle demiştir: "Miskin bir parça, iki parça yiyecek ile yetinen kişi değildir. İhtiyacını karşılayamadığı halde utanan veya ısrarla kimseden bir şey isteyemeyen kişidir." (Buhârî, Zekât 53) Gemileri delinen kişilerle ilgili şöyle bir âyet vardır: "O gemi denizde çalışan miskinlere aitti, önlerinde her gemiye zorla el koyan bir kral vardı; bu sebeple onu hasarlı hale getirmek istedim."(Kehf, 18/79) Çünkü gemi ellerinden alınınca işsiz kalacaklardır.

[2*] Arap edebiyatındaki iltifat sanatı bizde olmadığından meâlde bu sanat yok sayılmıştır. Bkz. (Bakara 2/49)'un dipnotu.

(Bakara 2/84)

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ

Bir gün sizden yine "Birbirinizin kanını dökmeyeceksiniz, kendinizden olanları yurdunuzdan çıkarmayacaksınız!" diye söz aldık. Bunu kabul etmiştiniz; siz de buna şahitsiniz.

(Bakara 2/85)

ثُمَّ أَنْتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِنْ يَأْتُوكُمْ أُسَارَىٰ تُفَادُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ ۚ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ۚ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Artık siz öyle bir haldesiniz ki birbirinizi öldürüyor, içinizden birtakımını yurtlarından çıkarıyor, onlara yapılan kötülük ve düşmanlığa destek veriyorsunuz. Esir düştükleri haberi gelince de fidye verip kurtarıyorsunuz. Onları sürgün etmek zaten size haramdır. Şimdi siz, o Kitab'ın

(Tevrat'ın) bir bölümüne inanıyor, bir bölümünü görmezlikten mi geliyorsunuz? İçinizden bunu yapanın hak ettiği nedir? Şu hayatta rezil olmaktan başkası mı? Böylelerine Kıyamet[*] gününde en şiddetli azap verilir. Yaptığınız hiçbir şey, Allah'ın dikkatinden kaçmaz.

[*] Kıyamet, ayağa kalkmak demektir. Kıyamet günü, insanların yeniden dirilip kabirlerinden kalkacakları günün adıdır.

(Bakara 2/86)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۖ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ

İşte bunlar, ahireti verip dünyayı alanlardır. Onların azapları hafifletilmez, yardım da görmezler.

(Bakara 2/87)

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ ۖ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۗ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمُ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ

Musa'ya o kitabı vermiş, ardından da onun izinden giden elçiler göndermiştik. Meryem oğlu İsa'ya da açık belgeler (mucizeler) vermiş, onu Kutsal Ruh (Cebrail) ile güçlendirmiştik. Hoşunuza gitmeyen bir şeyle gelen her elçiye kafa mı tutmalıydınız? Kimini yalancı sayıp, kimini de öldürmeli miydiniz?

(Bakara 2/88)

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۚ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَا يُؤْمِنُونَ

"Bizim gönlümüz tok!" dediler. Hayır, âyetleri görmezlikten gelmeleri sebebiyle Allah onları dışladı.[*] Artık pek azı inanır.

[*] Lanet, kızıp kovma ve uzaklaştırma demektir (Müfredat). Bize göre bunu en iyi ifade eden kelime "dışlama"dır.

(Bakara 2/89)

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ ۚ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ

Nihayet Allah katından, yanlarında olanı onaylayan kitap geldi. Önceleri kâfirlere karşı önlerinin bu Kitapla açılmasını bekliyorlardı. Ama tanıdıkları [*] Kitap gelince onu görmezlik edip kendileri kâfir oldular. Allah'ın laneti (dışlaması) böylesi kâfirleredir.

[*] Geleceğini bildikleri.

(Bakara 2/90)

بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَغْيًا أَنْ يُنَزِّلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ ۚ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ

Allah, tercih ettiği[*] bir kuluna iyilik ederek Kitap indirdi diye kıskançlıktan Allah'ın indirdiğini görmezlikte direnenler kendilerini ne kötü satmış oldular! Başlarına gazap üstüne gazap geldi. (Bu Kitab'ı) görmezlikte direnenlerin hak ettikleri, alçaltıcı bir azaptır.

[*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi yapma, var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredât). Burada Allah'ın yaptığı, bir kulunu tercih ederek ona kitap indirmesidir.

(Bakara 2/91)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ ۗ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Onlara, "Allah'ın indirdiğine inanıp güvenin!" denince, "Biz bize indirilene güveniriz!" der, gerisini görmezlikten gelirler. Hâlbuki o, tümüyle gerçektir ve yanlarındakini onaylayıcı özelliktedir. De ki "Kitabınıza inanıyordunuz da şimdiye kadar Allah'ın nebîlerini ne diye öldürüyordunuz?"

(Bakara 2/92)

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ

Musa size, apaçık belgelerle (mucizelerle) gelmişti. Yanınızdan ayrılmasının ardından buzağıyı ilah edinmiştiniz, yanlışlar içindeydiniz.

(Bakara 2/93)

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمَعُوا ۖ قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ ۚ قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Bir gün Tur'u tepenize kaldırarak[1*] sizden kesin söz almış, "Size verdiğimize sıkı sarılın ve dinleyin!" demiştik. Siz de "Dinledik ve sıkı sarıldık" [2*] demiştiniz. Oysa âyetleri görmezlikten gelmeniz sebebiyle buzağı tutkusu içinize işlemişti[3*]. De ki "Kendinizi mümin sayıyorsanız, inancınız sizden ne kötü şey istiyor!" [4*]

[1*] "Bir gün o dağı adeta bir gölgelik gibi üzerlerine kaldırdık; başlarına düşeceğini sandılar. Size verdiğimizi (Tevrat'ı) sıkı tutun. İçindekilerini düşünün ki kendinizi koruyabilesiniz" dedik." (Araf 7/171)

[2*] Gelenekte buraya "dinledik ve isyan ettik" anlamı verilir ama onu söyleyen, söz vermiş olmaz. Asâ'nın "değneği tutar gibi tutma" (Lisân) anlamı da olduğundan "semi'nâ ve asaynâ"ya: "dinledik ve sıkı sarıldık" meâlini vermek gerekir (Nisa 4/46'nın dipnotuna bkz.). Tevrat'ın ilgili bölümü şöyledir: "(Musa) antlaşma kitabını alıp halka okudu. Halk, «Şama'nû ve asînû = Rabb'in her söylediğini yapacağız, O'nu dinleyeceğiz» dedi." (Tevrat, Çıkış 24/3-7)

[3*] Arap edebiyatındaki iltifat sanatı bizde olmadığından meâlde bu sanat yok sayılmıştır (Bkz. Bakara 2/49'un dipnotu).

[4*] Bir taraftan inandık ve sıkı sarıldık diyorsunuz, diğer taraftan buzağı tutkusundan vazgeçmiyorsunuz.

(Bakara 2/94)

قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

De ki "O son yurt (Cennet) Allah katında başka kimselere değil de yalnız size tahsis edilmişse ölümünüzü isteyin, İddianızda haklıysanız istersiniz!"

(Bakara 2/95)

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

Elleriyle yaptıklarından ötürü ölümü asla isteyemezler. O zalimleri bilen Allah'tır.

(Bakara 2/96)

وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَىٰ حَيَاةٍ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا ۚ يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهِ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعَمَّرَ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

Kesin olarak göreceksin ki insanların içinde, yaşamaya en düşkün olanlar onlardır; müşriklerden[*] bile! İsterler ki ömürleri bin sene olsun! O kadar ömür verilse bile bu, onları azaptan uzaklaştıracak değildir. Yaptıkları her şeyi gören Allah'tır.

[*] Şirk, bize sinir uçlarımızdan da yakın olan Allah'ı ikinci sıraya, kendimizi veya bir başkasını birinci sıraya koymaktır. Allah Teala şöyle buyurur: "Allah (insanlardan) bir kesimin doğru yolda olduğunu onaylar. Bir kesim de sapık sayılmayı hak eder. Onlar şeytanları kendilerine Allah'tan daha yakın konumda tutar, üstelik doğru yolda olduklarını sanırlar." (Araf 7/30) O şeytanlar insanların, bir yönüyle kendilerine, bir yönüyle de Allah'a daha yakın görüp araya koydukları aracılardır. Onları Allah'ın yerine koydukları için müşrik, onlarla Allah'ı örttükleri içtin de kafir olurlar. Çünkü her müşrik kafir, her kafir de müşriktir. İlgili ayetlerden bir şöyledir: "Kâfir olanların kalplerine korku salacağız. Çünkü onlar, Allah'ın indirdiği bir delile dayanmadan O'na şirk koşarlar. Varıp kalacakları yer cehennemdir. Bu yanlışı yapanların yerleşecekleri yer ne kötüdür!" (Al-i İmran 3/151)

(Bakara 2/97)

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ

De ki: "Cebrail'e kim düşmanlık ederse bilsin ki öncekileri onaylayıcı bir rehber olan ve inanıp güvenenlere müjde veren bu kitabı o, senin kalbine Allah'ın izni ile indirmiştir."

(Bakara 2/98)

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ

Kim Allah'a, meleklerine, elçilerine, Cebrail'e ve Mikail'e düşman olursa, Allah da o kâfirlere düşman olur.

(Bakara 2/99)

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۖ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ

Sana, birbirini açıklayan âyetler[*] indirdik. Yoldan çıkmışlar dışında hiç kimse onları görmezlik edemez.

[*] Kur'ân âyetleri, birbirini açıklar. Allah Teâlâ şöyle demiştir: "ELİF! LÂM! RÂ! Bu öyle bir kitaptır ki âyetleri hem muhkem kılınmış hem de doğru kararlar veren ve her şeyin iç yüzünü bilen Allah tarafından açıklanmıştır." (Hûd 11/1) Muhkem, bir konuda özet hüküm bildiren ayettir. Muhkem, kendisiyle benzeşen yani müteşabih olan âyetlerle açıklanmıştır.

(Bakara 2/100)

أَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

Bunlar ne zaman bir anlaşma yapsalar, içlerinden birtakımı, yükümlülüklerini üstünden atar; değil mi? Aslında bunların çoğu inanıp güvenmezler.

(Bakara 2/101)

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Allah katından, yanlarındakini (Tevrat'ı) onaylayan bir Kitap[*] gelince, Kitap verilenlerden bir kısmı Allah'ın bu Kitabını, sanki hiç bilmiyorlarmış gibi kulak ardı ettiler.
[*] Resul (رسول), "birine gönderilen söz" anlamına geldiği gibi o sözü iletmek için gönderilen elçi anlamına da gelir. (Müfredat). Allah'ın elçilerinin görevi, O'nun sözlerini insanlara ulaştırmaktır. Söz, elçiden önemli olduğundan Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?" (Al-i İmran 3/144) Elçimiz Muhammed'in, Allah'tan getirdiği bilgiler Kur'an'da toplandığından artık bizim için Resul, Kur'an'dır. Bu yüzden resul kelimesine, yerine göre Allah'ın Kitab'ı anlamını vereceğiz.

(Bakara 2/102)

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَانَ ۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ ۚ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ ۚ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۚ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ۚ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

Sonra tuttular, Süleyman'ın iktidarı aleyhine şeytanların takip ettiği yolu izlediler.[1*] Süleyman kâfir olmamıştı ama insanlara o büyüleyici (etkileyici) sözleri öğreten şeytanlar kâfir olmuşlardı.[2*] Bunlar ayrıca Bâbil'de o iki melik'in,[3*] Hârût ile Mârût'un[4*] başına gelenlerin[5*] de arkasına düştüler. Hâlbuki onlar: "Bizim durumumuz (başımıza gelenler) tam bir aldatmadır (fitnedir),[6*] sakın bunu göz ardı etme[7*]!" demeden birine bir şey öğretmezlerdi. Halbuki onlar (iyi niyetli değillerdi)[8*] bu ikisinden, kişi ile eşinin arasını ayıracak şeyler öğrenirlerdi, ama Allah'ın onayı olmadan kimseye herhangi bir zarar da veremezlerdi. Bunlar (bu Yahudiler) de işlerine yaramayan, sadece zararı olan şeyi öğreniyorlar. İyi biliyorlar ki (Allah'ın ayetlerini bırakıp) kendini bunlara satanların[9*] ahirette eline bir şey geçmez. Kendilerini ne kötü satıyorlar! Keşke bunu bilseler!

[1*] "Meryem oğlu İsa şöyle demişti: "Ey İsrailoğulları! Ben, Allah'ın elçisiyim; size, önümde bulunan Tevrat'ı onaylamak ve benden sonra gelecek ve ayırıcı özelliği Ahmed olan elçiyi müjdelemek için geldim." İsa onlara açık belgelerle gelince: "Bu, açık bir büyüdür" demişlerdi. İslam'a# çağrıldığı halde kendi yalanlarını Allah'a mal edenlerden daha büyük yanlışı kim yapabilir? Yanlışlar içindeki bir topluluğu Allah yola getirmez." (Saff 61/6-8)

[2*] Süleyman aleyhisselamın vefatından sonra Tevrat'a, onun kâfir olduğunu söyleyen şu sözler konmuştur: "Ve Yeroboama dedi: Kendine on parça al, çünkü İsrail'in Allah'ı Rab şöyle diyor: İşte, ben Süleyman'ın elinden krallığı çekip alacağım ve on sıptı sana vereceğim... çünkü beni bıraktılar ve Saydalıların ilahesi Astartiye, Moab ilahı Kemoşa ve Ammon oğullarının ilahı Milkom'a tapındılar..." (1 Krallar 11.31-33) Bu iftiraların sebebi, Süleyman'dan sonra tahta geçen oğlu Rehavam'ın elinden krallığı almaktı.(1 Krallar 11. 43) Kimi Yahudiler, bunları okuyarak Süleyman'a "O ne güzel kuldu! Çok saygılıydı." (Sad 38/30) diyen Kur'ân'ın, Tevrat'ı tasdik etmediğini göstermek istediler. Müslümanların, hadis kitaplarına toz kondurmadıklarına bakılırsa bu sözlerin Yahudiler için nasıl bir tuzak olduğu daha iyi anlaşılır.

[3*] Elimizdeki mushaflarda Hârût ile Mârût'u anlatan kelime melekeyn= iki melek şeklinde okunur. Allah, "Melekleri sadece gerçek bir iş için indiririz." (Hicr 15/8) dediğinden onlar sihir öğretmezler. Kelime, "el-melikeyn = iki melik" şeklinde okunmuştur (Kurtûbî). Yönetimde olana melik dendiği gibi yönetime gelme gücü olana da melik denir (Müfredât). Bize göre Hârût ile Mârût, algı yönetimiyle iktidardan uzaklaştırılan şehzadelerdir. Kendilerine oynanan oyunları, kötüye kullanmaması şartıyla insanlara öğretmişlerdi. Bakara 104 de o oyunlarla ilgili ipucu vardır.

[4*] Elimizdeki mushaflarda Hârût ile Mârût'u anlatan kelime melekeyn= iki melek şeklinde okunur. Allah, "Melekleri sadece gerçek bir iş için indiririz." (Hicr 15/8) dediğinden onlar sihir öğretmezler. Kelime, "el-melikeyn = iki melik" şeklinde okunmuştur (Kurtûbî). Yönetimde olana melik dendiği gibi yönetime gelme gücü olana da melik denir (Müfredât). Bize göre Hârût ile Mârût, algı yönetimiyle iktidardan uzaklaştırılan şehzadelerdir. Kendilerine oynanan oyunları, kötüye kullanmaması şartıyla insanlara öğretmişlerdi. (Bakara 2/104) de o oyunlarla ilgili ipucu vardır.

[5*] Nüzul: Bir şeyin inmesi ve meydana gelmesidir (Mekâyîs). İnsanın başına gelen sıkıntıya nazile denir (Lisân).

[6*] Fitne, bir şeyi ateşe sokmaktır (Lisân). İnsanlar için kullanıldığında, bir madenin gerçek durumunu anlamak gibi ise imtihan (Araf 7/155), madeni altınla kaplamak gibi ise aldatma (Araf 7/27), toplumu ateşe atmak gibi ise savaş (Bakara 2/191), ateşle cezalandırmak için ise cehennem azabı (Zariyât 51/10-14) anlamlarında kullanılmıştır.

[7*] Biz yandık, sakın bunu göz ardı etme!" ifadesi konuşmanın en fazla üç kişi arasında; Hârût ve Mârût ile üçüncü bir şahıs arasında geçtiğini gösteriyor. Daha sonra gelen: "Halbuki onlar bu ikisinden, kişi ile eşinin arasını ayıracak şeyler öğrenirlerdi", ifadesi, onların başlarından geçenleri, gizli konuşmalarla çok sayıda kişiye anlattıklarını ortaya koyuyor. Zaten açıktan açığa anlatsalardı, kendilerini iktidardan edenlere karşı suçlu konuma düşerlerdi. "Biz yandık, sakın bunu göz ardı etme!" demelerinden, kendilerine oynanan oyunun başkalarına oynanmasını istemediklerini anlaşılıyor. Ama onları dinleyenler iyi niyetli olmadıkları için o bilgileri karı ile kocanın arasını açmak için kullanmışlar.Şu ayetlere göre gizli konuşmalarda çok dikkatli olmak gerekir: "Ey inanıp güvenenler! Sakın günah, düşmanlık, Resul'e/Kitab'a karşı gelme konularında aranızda gizli konuşma yapmayın#. Ama iyilik ve takva (kendinizi koruma)# konusunda yapabilirsiniz. Bir gün topluca huzuruna çıkarılacağınız Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun. (Günah, düşmanlık ve elçiye karşı gelmek için yapılan) gizli konuşma şeytan işidir. O, bunu, inanıp güvenenleri üzmek

için yapar. Oysa Allah'ın onayı olmadan onlara hiç bir kötülük yapamaz. İnanıp güvenenler sadece Allah'a dayansınlar." (Mücadele 58/9-10)

[8*] Amaçları ibret almak değil, taktik öğrenmek ve onu kötülük için kullanmaktı.

[9*] Kendini o söze kaptıran", "kendini satan" anlamında kullanılmıştır. Bu anlam, ayetin devamında açıkça ifade edilmektedir. "o söz" de insanı etkileyen sihirli sözdür.

(Bakara 2/103)

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ ۖ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

(Bu Yahudiler Kur'ân'a) İnanıp güvenseler ve (yanlışlardan) korunsalar, Allah katından alacakları karşılık elbette iyi olur. Keşke bunu bilseler!

(Bakara 2/104)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انْظُرْنَا وَاسْمَعُوا ۗ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Müminler! "Bizi güt!" demeyin, "Bizi gözet!"[*] deyin ve (Allah'ın sözünü) dinleyin. Kâfirlere acıklı bir azap vardır.

[*] Âyetteki râinâ, "bizi güt" veya "bizi gözet" demektir. "Bizi güt" diyen kişi, hayvan yerine konabilir. Ama "unzurnâ/ bizi gözet" sözü başka anlama çekilemez. Müslümanlar, âyete aykırı olarak halka, raiyye (çoğulu reâyâ) derler. Nebîmize de şöyle bir söz mal edilerek yöneticiler tanrı, insanlar da sürü yerine konmuştur: "Bana itaat eden Allah'a itaat etmiş olur. Bana isyan eden Allah'a isyan etmiş olur. Emire (yetkiliye) itaat eden bana itaat etmiş olur. Emire isyan eden bana isyan etmiş olur. İmam (Devlet başkanı) kalkandır; arkasında savaşılır ve onunla korunma sağlanır. Allah'tan çekinmeyi emreder ve adil olursa sevap kazanır. Farklı emir verirse günahı kendinedir." (Buhari Cihad,109) Batıl olduğu belli olan bu hadis ile müslümanlar vatandaş olmaktan çıkarılıp kul olmaya itilmiştir. Oysa kulluk sadece Allah'a, itaat ise Allah'a ve Allah'ın emrine uygun hareket eden ve görevi halkını gözetmek olan yöneticiye (lidere, öncüye) yapılır (Bkz.: Nisa 4/59, Maide 5/48-49).

(Bakara 2/105)

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Ehl-i Kitabın[1*] kâfir olanları, Rabbinizden (Sahibinizden) size hayırlı bir şey gelmesini istemezler. Müşrikler de öyledir. Allah, ikramını tercih ettiği[2*] kişilere yapar. Allah, büyük ikram sahibidir.

[1*] Ehl-i Kitap ifadesi, kendilerine verilen ilahi kitabın içeriğini bilenleri gösterir. Bunların, Kur'an'ı görmezlikte direnen kesimi kafir olur. Allah Teala şöyle buyurmuştur: "Ehl-i Kitab'ın bir kesimi, "Bunları bir saptırabilsek!" diye fırsat kollarlar. Sadece kendilerini saptırırlar ama farkına varmazlar. Ey Ehl-i Kitap! Siz doğru olduğuna şahit olduğunuz halde Allah'ın ayetlerini ne diye örtüyorsunuz? Ey Ehl-i Kitap! Gerçeği neden gerçek dışı gibi gösteriyor, bile bile gerçeği gizliyorsunuz?" (Al-i İmran 3/69-71)

[1*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi yapma, var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredât). Burada Allah'ın yaptığı şey, bazı kullarını tercih ederek ikramda bulunmasıdır.

(Bakara 2/106)

مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا ۗ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Bir âyeti nesh eder veya unutturursak, yerine ya daha hayırlısını ya da dengini getiririz.[*] Bilmez misin, her şeye bir ölçü koyan Allah'tır.

[*] Nesih sözlükte, iki belgeyi yan yana getirip birindeki yazıyı diğerine aktarmak veya bir şeyi kaldırıp yerine başkasını koymaktır. Nesih ya aynısıyla ya da daha iyisiyle olur. Allah, önceki kitapların hükümleri son kitabında aynen korumuş ve şöyle demiştir: "Allah, Nuh'a buyurduğunu sizin için bu dinin şeriatı yapmıştır. Sana vahyettiğimiz, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya emrettiğimiz şudur: Bu dini ayakta tutun, o konuda ayrılığa

düşmeyin...” (Şûrâ 42/13)

Allah, kitapların bazı hükümlerini Kur’ân’a almamış ve şöyle demiştir: “Ey Ehl-i Kitap, Kitap’tan gizlediğiniz birçok şeyi size açıklayan birçoğuna da dokunmayan Elçimiz geldi. Size Allah’tan bir nur ve açık bir kitap geldi.” (Maide 5/15)

Önceki kitapların bazı hükümleri de daha iyisi ile değiştirilmiştir. Mesela Müslümanlara orucu, önceki ümmetler gibi tutarken (bkz. Bakara 2/183) daha sonra bazı hafifletmeler yapılmıştır (bkz. Bakara 2/187).

(Bakara 2/107)

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Bilmez misin, göklerin ve yerin yönetimi Allah’a aittir. Allah ile aranıza girecek bir veliniz (yakınınız)[*] ve yardımcınız da yoktur.

[*] Veli (çoğulu evliya), iki veya daha çok şeyin, araya başka bir şey girmeyecek şekilde yakın olmasıdır. Bir işi üstlenene de veli denir. (Müfredât) Şah damarımızdan da yakın olan Allah (Kaf 50/16) bizim velimiz ve en yakınımızdır.

(Bakara 2/108)

أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ ۗ وَمَنْ يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

Yoksa size gelen Elçiye, daha önce Musa’dan istenene benzer bir istekle mi gitmek istiyorsunuz?[*] Kim kâfir olmayı mümin olmaya tercih ederse düz yoldan çıkmış olur.

[*] *“Kitap ehli ister ki onlara gökten bir kitap indiresin. Musa'dan daha büyüğünü istemişler ve "Allah'ı bize açıkça göstersene" demişlerdi de zalimliklerinden ötürü onları yıldırımlar çarpmıştı.”* (Nisa 4/153)

(Bakara 2/109)

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ ۖ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Ehl-i kitaptan birçoğu, inanıp güvenmenizden sonra sizi, Kitab’ı görmeyecek hale getirmek isterler. Bunu, gerçekleri bütün açıklığı ile gördükten sonra, içlerinde oluşan kıskançlıktan dolayı yaparlar. Onlara ilişmeyin ve Allah’ın emri gelinceye kadar yeni bir sayfa açın. Her şeye bir ölçü koyan Allah’tır.

(Bakara 2/110)

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ۚ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Namazı düzgün ve sürekli kılın, zekâtı verin. Kendiniz için önceden yaptığınız her iyiliğin karşılığını Allah’ın katında bulursunuz. Yaptığınız her şeyi gören Allah’tır.

(Bakara 2/111)

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ ۗ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ ۗ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

(Yahudiler) 'Yahudi olandan başkası' veya (Hristiyanlar) 'Hristiyan olandan başkası Cennet'e giremez' dediler. Bu onların kuruntusudur. De ki "Eğer doğru söylüyorsanız delilinizi getirin!"

(Bakara 2/112)

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Hayır! Güzel davranarak tam Allah'ın istediği yöne yönelenin ödülü, Sahibinin (Rabbinin) katındadır. Onların üzerinde bir korku olmaz, üzülmezler de.

(Bakara 2/113)

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصَارَىٰ لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ ۗ كَذَٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۚ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Kitab'ı (Tevrat'ı) okudukları halde, Yahudiler, "Hristiyanların bir temeli yoktur"; Hristiyanlar da "Yahudilerin bir temeli yoktur" derler. Bilmeyenler de böyle söylerler. Allah, anlaşamadıkları konuda Kıyamet[*] günü aralarında kararını verecektir.

[*] Kıyamet, ayağa kalkma ve kalkış demektir. Kıyamet günü, insanların yeniden dirilip kabirlerinden kalkacağı gündür.

(Bakara 2/114)

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا ۚ أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ ۚ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Allah'a secde edilen yerlerde, Allah'ın adının anılmasını engelleyen ve orayı harabeye çevirmeye çalışan kişinin yaptığından daha büyük yanlışı, kim yapabilir? Onlar korkuya kapılmadan oralara giremezler. Onların hakkı, bu dünyada rezil olmak, ahirette ise büyük bir azaptır.

(Bakara 2/115)

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ۚ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Doğu da batı da Allah'ındır. Ne tarafa dönseniz, Allah ile yüz yüze gelirsiniz. İmkânları geniş olan ve her şeyi bilen Allah'tır.

(Bakara 2/116)

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۗ سُبْحَانَهُ ۖ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ

"Allah çocuk edindi!" dediler. O'nun çocuğa ne ihtiyacı olur[*]! Göklerde ve yerde olan her şey O'nundur, hepsi O'na boyun eğer.

[*]Çocuk, insanın ihtiyacıdır. Hem ona yardımcı olur hem de soyunu devam ettirir. Allah'ın çocuğa ihtiyacı olmaz.

(Bakara 2/117)

بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ

Gökleri ve yeri, örneksiz yaratan O'dur. Bir şeyin olmasına karar verdi mi onun için sadece "Oluş!" der, o şey oluşur.[*]

[*] Bu âyete, "ol der, hemen olur" şeklinde meâl verilir. Allah her şeyi bir ölçüye göre yarattığından (Kamer 54/49) o emirle, sadece oluşum başlar. Mesela Allah, bir çocuğun olmasını murad ettiğinde emri, döllenme öncesinde verir (İnsan 76/1-2) ve çocuk oluşmaya başlar. Âyete yukarıdaki meâli vermemizin sebebi budur.

(Bakara 2/118)

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ ۗ كَذَٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّثْلَ قَوْلِهِمْ ۘ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ ۗ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

Kendini bilmezler; "Allah bizimle konuşsa yahut bize bir ayet (mucize)[*] gelse ya!" derler. Öncekiler de öyle derlerdi, kalpleri birbirine benzedi. İkna olmak isteyen bir topluluk için âyetleri açık açık gösterdik.

[*] Nebîmize, Kur'ân dışında bir mucize verilmemiştir. (Bkz. İsra 17/59)

(Bakara 2/119)

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۖ وَلَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ

Biz seni, gerçekleri içeren kitapla müjdeleyesin ve onunla uyarasın diye elçi gönderdik. Cehennem halkından sorumlu tutulmayacaksın.

(Bakara 2/120)

وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ۗ قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ ۗ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Dinlerine uyana kadar Yahudisi de Hristiyanı da senden asla hoşlanmaz. De ki: "Doğru yol Allah'ın gösterdiği yoldur." Sana bu bilgi geldikten sonra tutar da onların isteklerine göre bir yol izlersen, Allah'ın ne veliliğini (dostluğunu) ne de yardımını görürsün.

(Bakara 2/121)

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۗ وَمَن يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Kendilerine verdiğimiz Kitaba hakkıyla uyanlar[*] bu Kitaba da inanırlar. Kaybedenler, bunu görmezlikte direnenlerdir.

[*] Arapçadaki bu cümle, önceki Arapça cümlenin bedel-i ba'zı sayılmıştır; kendilerine kitap verilenlerin hepsinin değil, bir kısmının bu Kitaba inandıklarını gösterir.

(Bakara 2/122)

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

Ey İsrailoğulları! Ettiğim onca iyiliği ve sizi çağdaşlarınıza üstün kıldığımı[*] aklınızdan çıkarmayın!

[*] Her nebînin ümmeti, yaşadığı dönemin en üstün toplumu olur. Allah Teâlâ Müslümanlar için şöyle demiştir: *"Eğer inanıyorsanız en üstün*

sizlersiniz.” (Al-i İmran 3/139)

(Bakara 2/123)

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ

Öyle bir günden çekinip korunun ki o gün kimse kimsenin yerine ceza çekmeyecek, kimseden tazminat kabul edilmeyecek, şefaatin kimseye faydası olmayacak[*] ve kimseye yardım edilmeyecektir.

[*] Şefaat, birinin eşlik etmesini istemek, eşlik etmek veya arka çıkmaktır (el-Ayn, Müfredât).

(Bakara 2/124)

وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ ۖ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ۖ قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي ۖ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ

Bir zamanlar Sahibi (Rabbi), İbrahim'i bir takım sözlerle (emirlerle) imtihan etmiş, o da tam başarı göstermişti.[*] Sahibi (Rabbi) ona: "Ben seni insanlara imam (önder) yapacağım!" dedi. O "Soyumdan da olsun!" deyince, "(Olur, ama) yanlış yapanlar, sözümün kapsamına girmez." dedi.

[*] "İbrahim'de ve beraberinde olanlarda sizin için güzel bir örnek vardır. Bir gün halklarına şöyle demişlerdi: "Bizim sizinle ve Allah ile aranıza koyup kul olduklarınızla bir ilişiğimiz yoktur. Biz sizi tanımıyoruz. Tek ilah olan Allah'a inanıp güvenene kadar aramızda düşmanlık ve nefret doğmuştur. Rabbimiz! Biz seni vekil edindik ve sana yöneldik. Dönüp varılacak yer, senin huzurundur." Sadece İbrahim'in babasına söylediği şu söz size örnek olmaz: "Allah'tan sana gelecek bir şeyi engellemeye gücüm yetmez ama senin bağışlanman için dua edeceğim" (Mümtahine 60/4)

(Bakara 2/125)

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَأَمْنًا وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى ۖ وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ

Kâbe'yi insanların toplanacakları ve güven içinde olacakları bir yer yaptık. Siz makam-ı İbrahim'i (İbrahim'in dua için durduğu yerleri), dua yerleri yapın.[1*] İbrahim ile İsmail'e görev verdik: "Evimi (Kâbe'yi); tavaf edenler, itikâfta[2*] bulunanlar, rükû ve secde edenler için tertemiz tutun!" dedik.

[1*]مقام = makam kelimesine, yerine göre tekil yerine göre çoğul anlam verilir. İbrahim aleyhisselam: "(Rabbimiz) Bize menâsikimizi (hac ibadetinin yerlerini) göster" (Bakara 2/128) diye dua etmiş, kendine gösterilen yerlerde hac ibadetini yapmıştı. Öyleyse 'Makam-ı İbrahim, hac ibadetinin yapıldığı Arafat, Müzdelife, Cemerât, Safa, Merve, Kâbe'dir.

[2*] İtikâf, ibadet niyetiyle vaktini mescitte geçirmektir.

(Bakara 2/126)

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَٰذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

Bir gün İbrahim şöyle yalvardı: "Sahibim (Rabbim), burayı güvenli bir şehir yap! Buranın halkından, Allah'a ve ahiret gününe inananları her üründen yararlandır!" Allah da şöyle dedi: "ayetleri görmezlikten gelene de bir süre iyilik. yapar, sonra onu ateş azabına mahkûm ederim. Ne kötü hale gelmektir o!"

(Bakara 2/127)

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا ۖ إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

İbrahim, İsmail ile beraber Kâbe'nin temellerini yükselttiği sırada şöyle yalvardı: "Rabbimiz, bunu bizden kabul et, dinleyen de bilen de Sen'sin!"

(Bakara 2/128)

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا ۖ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

"Rabbimiz! İkimizi sana teslim olmuş kişiler yap, soyumuzdan gelenlerden de sana teslim olmuş bir toplum oluştur! Bize menâsikimizi (hac ve umre ibadetlerini yapacağımız yerleri) göster[*] ve yönelişimizi (tevbemizi) kabul et! Sana yönelenleri (tevbe edenleri) kabul eden, iyiliği bol olan Sen'sin!"

[*] İbrahim aleyhisselam, "Bize göster" dediği için hac ve umre ibadeti yapılan yerlerin daha önce bilindiği ama kaybolduğu anlaşılır. Kaybolma Nuh tufanında olmalıdır. (Bkz. Taberî, Ali-i İmran 3/96)

(Bakara 2/129)

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

"Rabbimiz! Bunların içinden bir elçi çıkar da onlara senin âyetlerini bağlamlarında[1*] okusun! Kitabı ve hikmeti öğretsin ve onları geliştirsin![2*] Üstün olan, doğru karar veren Sen'sin!"

[1*] تلو kökü, "birden çok şeyin, aralarına kendi cinslerinden olmayan bir şey karışmayacak şekilde peşpeşe sıralanması anlamındadır (Müfredât). Buna göre okumak anlamıyla tilavet, "konu sırasına yani bağlama göre okuma"dır.

[2*] (Bakara 2/151)'de bu özelliklere sahip olan kişinin Muhammed aleyhisselam olduğu belirtilmektedir.

(Bakara 2/130)

وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ ۚ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ

Kendini zavallı duruma sokandan başka, kim İbrahim'in dininden yüz çevirir? Biz onu dünyada seçkin kıldık, ahirette de iyiler arasında olacaktır.

(Bakara 2/131)

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ ۖ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

Sahibi (Rabbi) ona "Teslim ol!" dediğinde o, "Varlıkların Rabbine (Sahibine) teslim oldum!" demişti.

(Bakara 2/132)

وَوَصَّىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

İbrahim, bu dine uymayı oğullarına vasiyet etmişti. Yakup da öyle yaptı. Dedi ki: "Oğullarım! Allah sizin için bu dini seçti, son nefesinize kadar Allah'a teslim olmuş kişiler olarak yaşayın."

(Bakara 2/133)

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَٰهًا وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

Yakub'un ölmek üzere iken ne yaptığını biliyor musunuz? Oğullarına, "Benden sonra neye kul olacaksınız?" diye sordu. Onlar, "Senin İlâhına;ataların İbrahim, İsmail ve İshak'ın İlâhına, o bir tek İlâha kul olacağız. Biz, zaten, ona teslim olmuş kimseleriz!" dediler.

(Bakara 2/134)

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۖ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ ۖ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Onlar yaşamış gitmiş bir toplumdur. Onların kazandığı onlara, sizin kazandığınız size! Onların yaptıkları size sorulmayacaktır.

(Bakara 2/135)

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا ۗ قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

(Bir taraf) "Doğru yola gelmek için Yahudi olmalısınız", (diğeri) "Hristiyan olmalısınız!" dedi. De ki: "Hayır, İbrahim'in dosdoğru şeriatına uymak gerekir! O, (sizin gibi) müşriklerden değildi."

(Bakara 2/136)

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

Siz şöyle söyleyin: "Biz Allah'a inanıp güvendik; bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına indirilene, Musa'ya ve İsa'ya verilmiş olana, Sahipleri (Rableri) tarafından Nebîlere verilen bütün kitaplara inandık. Onlardan hiçbirini Allah'tan ayırmayız. Biz O'na teslim olmuş kimseleriz.[*]"

[*] Allah'a teslim olmak, O'nun kitaplarından birine uymakla olur.

(Bakara 2/137)

فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا ۖ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ ۖ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Onlar da sizin inandığınız gibi inansalar, yola gelmiş olurlar. Yüz çevirirlerse, tam bir parçalanma içine girerler[*]. Onlara karşı Allah sana yetecektir. Dinleyen ve bilen O'dur.

[*] Görüldüğü gibi bütün nebîlere kitap verilmiştir. Geleneksel din anlayış buna terstir. Bütün nebîlere kitap verildiğine, o kitaplardan hiç birinin diğerinden ayırt edilmemesi gerektiğine mezhepler inanmazlar. Allah Teala bu inancı kabul etmez. (Nisa 4/150-152) Demek ki parçalanıp bölünmelerinin sebebi buymuş.

(Bakara 2/138)

صِبْغَةَ اللَّهِ ۖ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً ۖ وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ

(Onlara şöyle deyin:) "Allah'ın boyası ile boyanmalısınız. Kimin boyası Allah'ın boyasından güzel olabilir ki? Biz yalnız O'na kulluk eden kimseleriz."

[*] Var olanı korur, Allah'ın yarattığını değiştirmeye kalkmayın.

(Bakara 2/139)

قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ

De ki: "Bizimle Allah hakkında mı tartışıyorsunuz? O bizim Sahibimiz olduğu gibi sizin de Sahibinizdir. Bizim yaptıklarımız bize, sizin yaptıklarınız da sizedir. Biz sadece O'na bağlanmış kimseleriz."

(Bakara 2/140)

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ ۗ قُلْ أَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ ۗ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Yoksa İbrahim, İsmail, İshak, Yakup ve torunlarının Yahudi[*] veya Hristiyan olduklarını mı söylüyorsunuz? De ki: "Siz mi iyi bilirsiniz, Allah mı?" Allah'ın, kendisine gösterdiği bir gerçeği gizleyenden daha kötü kim olabilir? Yaptığınız hiçbir şey, Allah'ın dikkatinden kaçmaz.

[*] "Yahudi" kavramı Davud aleyhisselamın krallığından sonra ortaya çıkan bir kavramdır. Davud aleyhisselam Yakup aleyhisselamın oğullarından birisi olan "Yahuda" soyundan gelmektedir. Bundan dolayı onun krallığına "Yahuda Krallığı" denmiştir. "Yahudi" kavramı başlarda "Yahuda Krallığına Mensup Kişi" manasında kullanıyordu. Yahuda krallığı, Babil istilasında yıkılınca bu kavram İsrailoğullarının dini-etnik kimliklerini ifade eder şekilde kullanılmaya devam etti. Kur'an'ın indiği dönemde de "Yahudilik" doğru-yanlış (Torah, Talmud, Midraşîm vs.) İsrailoğullarının tüm dini geleneğini ifade etmekteydi. Bakara Suresi 140. ayette "İbrahim, İshak, Yakup ve esbat" için "onlar Yahudi değillerdi" demesinin sebebi, o dönemlerde bu kavramın kullanılmaması olabileceği gibi, bu sayılan isimlerin "Yahudi" geleneği adına uydurulan bir çok hurafelerden de beri olduklarını ifade etmek olabilir.

(Bakara 2/141)

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۖ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ ۖ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Onlar yaşamış gitmiş bir toplumdur. Onların kazandığı onlara, sizin kazandığınız size.Onların yaptıkları size sorulmayacaktır.

(Bakara 2/142)

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّاهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا ۚ قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ۚ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Bu İnsanlardan (Yahudiler'den) kimi akılsızlar[1*] şöyle diyecekler: "Bunları, yöneldikleri kıbleden çeviren nedir ki!" De ki: "Doğu da Allah'ındır, batı da! O, tercihini doğru yapanı[2*] doğru bir yola yöneltir."

[1*] "akılsızlar" diye meal verdiğimiz es-süfehâ Bakara 2/13'de münafıkların özelliği olarak anlatılmaktadır. Bakara 2/75-76'da kimi Yahudilerin, Kur'an âyetlerini anladıktan sonra onları tahrif etmek için münafıklık rolu üstlendikleri ifade edildiğinden "süfehâ" kelimesi, kıble değişiminden rahatsız olan kesimin Yahudi münafıklar olduğunu gösterir.

[2*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi yapma, var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredât). Burada Allah'ın doğru yola yönelttiği kişilerin yaptıkları şey, doğru tercihte bulunmalarıdır.

(Bakara 2/143)

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا ۗ وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ ۚ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۗ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ

İşte böyle! Sizi merkez toplum[1*] yaptık ki insanlara örnek olasınız, Kitabımız[2*] da yanınızda olsun.[3*] Yönelmekte olduğun kıbleyi (Beyt-i Makdis'i)[4*], sırf Kitabımızı takip edenle ona sırt çevireni bilelim diye, yaptık[5*]. Onun değişmesi, Allah'ın doğru yolda olduğunu onayladıklarından başkasına ağır gelir. Allah, (Kâbe'nin tekrar kıble olacağına dair) inancınızı boşa çıkaracak değildir. İnsanlara pek şefkatli ve iyiliği bol olan Allah'tır.

[1*] Her insanın inanması gereken din, bu din olduğu için, insanlara örnek olmamız gerekir. (Ali İmran 3/110)

[2*]*Ayette geçen Resul (□□□□), hem bilgi hem de bilgiyi ileten elçi anlamındadır (Müfredat). Bilgi, elçiden önemli olduğu için Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?"* (Al-i İmran 3/144) Elçimiz Muhammed'in, Allah'tan getirdiği bilgiler Kur'an'da toplandığından artık bizim için Resul, Kur'an'dır. Bu yüzden resul kelimesine, yerine göre Allah'ın Kitab'ı anlamını vereceğiz.

[3*] Ayetteki şehid kelimesine, ism-i mef'ûl anlamı verilmiştir.

[4*] Önceki âyette aynı ifade "yönelmekte oldukları kıble" şeklinde geçmektedir. İki ayeti birlikte düşününce kıble değişikliğinin, Muhammed aleyhisselama uymayan Yahudileri çok rahatsız ettiği ortaya çıkar.

[5*]İlk kıble Kâbe'dir. Beyt-i Makdis'e, Davut aleyhisselam zamanında çevrilmiştir. (II. Samuel, 24/16-25)

(Bakara 2/144)

قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ ۖ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا ۚ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ۗ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ

(Ey Nebî,) Yüzünün sık sık göğe döndüğünü görüyoruz. Seni istediğin kıbleye elbette çevireceğiz. Artık yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir! (Müminler! Siz de) Nerede olursanız olun, (namazda) yüzünüzü onun tarafına çevirin! Kendilerine kitap verilenler iyi bilirler ki bu, Rablerinin (Sahiplerinin) gerçek hükmüdür. Yaptıkları hiçbir şey, Allah'ın dikkatinden kaçmaz.

(Bakara 2/145)

وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ ۚ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ ۚ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ ۚ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ إِنَّكَ إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ

Kendilerine Kitap verilenlere bütün âyetleri (delilleri) getirsen senin kıblene uymayı kabul etmezler. Sen de onların kıblesine uyacak değilsin. Onlardan hiçbiri bir diğerinin kıblesine de uymaz.[*] Sana gelen bu bilgiden sonra olurda onların isteklerine uyarsan, yanlış yapanlara karışır gidersin.

[*] Yahudiler Kudüs'teki Süleyman Mabedi'ne, yani Beyt-i Makdis'e, Hıristiyanlar da doğuya dönerler.

(Bakara 2/146)

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ ۖ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Kendilerine Kitap verdiklerimiz bunu (Kâbe'nin tekrar kıble olacağını), kendi oğullarını bildikleri gibi bilirler. Ama onların birtakımı bu gerçeği bile bile gizlerler.

(Bakara 2/147)

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ ۖ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

Gerçek, senin Rabbinden gelendir. Sakın tartışmaya girenlerden olma!

(Bakara 2/148)

وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا ۖ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۚ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Herkesin bir hedefi olur ve ona yönelir. Siz (tartışma yerine), iyi işlerde yarışın. Nerede olursanız olun, Allah sizi bir araya getirecektir. Her şeye bir ölçü koyan Allah'tır.

(Bakara 2/149)

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۖ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

(Namaza) kalktığın[1*] her yerde yüzünü Mescid-i Haram tarafına[2*] çevir. Rabbinin doğru saydığı budur. Yaptığınız hiçbir şey, Allah'ın dikkatinden kaçmaz.

[1*] (Kaf suresi 50/11). âyetteki anlama uygun olarak hurûc'a kıyam = kalkma anlamı verilmiştir. Namaz kılan, kıyama durur.

[2*] Namazda Mescid-i Haram'ın kendisine dönmek gerekmez. Onun bulunduğu ana yöne dönmek yeterlidir.

(Bakara 2/150)

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

Nerede (Namaza) kalkarsan, yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir. Nerede olursanız olun, (namazda) yüzünüzü onun tarafına çevirin ki insanların size karşı bir delili olmasın.[1*] İleri geri konuşan konuşur[2*], onlardan korkmayın, benden korkun. Bu, size olan iyiliklerimi tamamlamam ve sizin de hedefinize ulaşmanız içindir.

[1*] Yahudi ve Hristiyanlar Kâbe'nin tekrar kıble olacağını bildikleri için, kıble değişmeseydi bunu bize karşı kullanırlardı. Kıblenin, tekrar değişeceğine dair bilgi, bugünkü İncil'de mevcuttur: "Kadın, "Efendim, anlıyorum, sen bir peygambersin" dedi. "Atalarımız bu dağda tapındılar, ama sizler tapılması gereken yerin Yeruşalim'de olduğunu söylüyorsunuz." İsa ona şöyle dedi: "Kadın, bana inan, öyle bir saat geliyor ki, Baba'ya ne bu dağda, ne de Yeruşalim'de tapınacaksınız!" (Yuhanna 4:19-21)

[2*] Buradaki إلا = illa edatına istisna-i munkatı anlamı verilmiştir.

(Bakara 2/151)

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

وَيُعَلِّمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

Nitekim (iyiliklerimi tamamlayayım diye) içinizden size bir elçi gönderdim. O size âyetlerimizi okur, sizi geliştirir, size Kitab'ı ve hikmeti öğretir, size bilmediğinizi öğretir.[*]

[*] Bu âyet, İbrahim aleyhisselamın Mekke'de yaptığı duanın kabul edildiğini gösterir. (bkz. Bakara 2/129)

(Bakara 2/152)

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ

Beni / verdiğim görevleri[*] dikkate alın ki yaptığınız doğruları dikkate alayım! Bana karşı görevinizi yerine getirin, iyilik bilmez olmayın!

[*] "Allah'ın verdiği görevler" anlamın verdiğimiz zikir, bağlantılarıyla birlikte düşünülüp öğrenilen doğru bilgi, o bilgiyi kullanıma hazır tutmak, akla getirmek veya söyleme anlamındadır. (Müfredât ذكر ve عرف md.) Tabiat, Allah'ın yarattığı âyetlerden, Kur'ân da indirdiği âyetlerden oluşur. Her ikisinden elde edilen doğru bilgi zikirdir. İnsan bunlardan bildiği kadarıyla sorumludur. (Bakara 2/209) İnsanı, sadece bu bilgi tatmin eder. (Ra'd 13/28)

(Bakara 2/153)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

Müminler! Sabırlı davranarak ve namaz kılarak yardım isteyin! Allah sabredenlerin yanındadır.

(Bakara 2/154)

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَٰكِنْ لَا تَشْعُرُونَ

Allah yolunda öldürülenlere "ölüler" demeyin! Onlar diridirler, ama siz fark edemezsiniz.[*]

[*] Allah yolunda öldürülenlerin diriliği, bizim anlayabileceğimiz bir dirilik değildir.

(Bakara 2/155)

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ۗ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ

Mallarınızdan, canlarınızdan ve ürünlerinizden eksilterek, sizi biraz korku ve biraz açlıkla yıpratıcı bir imtihandan geçireceğiz,bundan kaçış olmaz. Sen sabırlı davrananlara müjde ver.

(Bakara 2/156)

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

Onlar, başlarına böyle bir şey gelince şöyle derler: "Biz, Allah'a aitiz, biz O'nun huzuruna çıkacağız".

(Bakara 2/157)

أولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ ۖ وَأولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ

Rablerinin (Sahiplerinin) sürekli desteği ve iyiliği onlaradır[*]. Doğru yolda olanlar onlardır.

[*] Âyetin metninde geçen salavât = صَلَوَاتٌ , salât = صلاة kelimesinin çoğuludur. Kök anlamı, bir şeyi bırakmamak ve sürekli arkasında olmaktır. (Lisan'ul-Arab) Allah Teala, yapılan iyi davranışları, daha iyisiyle ödüllendirir. Bir âyet şöyledir: "Erkek olsun, kadın olsun, kim inanıp güvenerek iyi iş yaparsa ona güzel bir hayat yaşatırız. Ödüllerini de yaptıklarının en güzeline göre veririz." (Nahl 16/97) Allah'ın yaptığı imtihanları, büyük bir sabırla kazanmaya odaklanan kişi, onun sürekli desteğini ve yardımını hak etmiş olur.

(Bakara 2/158)

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ ۖ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا ۚ وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

Safâ ile Merve Allah'a kulluğun simgelerindendir. Kim hac veya umre niyetiyle Kâbe'yi tavaf ederse, o ikisini sa'y etmesinde bir günah yoktur.[*] Kim bir iyiliği içinden gelerek yaparsa bilsin ki her şeyi bilen ve yapılan iyiliğin karşılığını veren Allah'tır.

[*] Cahiliye Arapları Safa ile Merve tepelerine İsaf ve Naile adında iki put koymuştu. Müslümanlar bu yüzden sa'y'i terk ettiler. Bu âyet sa'yin o putlardan dolayı yapılmadığını bildirmektedir. "Haccı ve umreyi Allah için tamamlayın" (Bakara 2/196) emri de say'i terk etmenin, bu iki ibadet için eksiklik olduğunu, mutlaka yapılması gerektiğini bildirmiştir.

(Bakara 2/159)

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ ۙ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ

Bu kitapta açıkça ortaya koyduğumuz halde indirdiğimiz açıklayıcı ayetleri ve ana âyetleri[1*] gizleyenleri Allah dışlar;[2*] dışlayacak durumda olan kimseler de dışlarlar.

[1*] Bir konuyu özet olarak anlatan ana âyete muhkem, ona benzeyen ve açıklayan âyete de müteşabih denir. Bunları açıklayan iki müteşabih âyet daha olur ve bir çok konu çok sayıda ikili âyet ile (mesânî) açıklanır.

[2*] Arap edebiyatındaki iltifat sanatı bizde olmadığından meâlde bu sanat yok sayılmıştır. Bkz. (Bakara 2/49)'un dipnotu.

(Bakara 2/160)

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Tevbe eden (hatasından tam olarak dönen), kendini düzelten ve gizlediklerini açıklayanlar başka; onların tevbesini kabul ederim. Tevbeleri kabul eden ve iyiliği bol olan Benim.

(Bakara 2/161)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

Âyetleri gizleyen ve gizlemişken ölenleri; Allah, melekleri ve bütün insanlar dışlayacaktır.[*]

[*] "Ateşe giren her toplum, kendi yoldaşını dışlayacaktır." (Araf 7/38)

"Âyetlerigizleyenvegizlemişkenölenleri;Al- lah, melekleri ve bütün insanlar dışlayacaktır."(Bakara 2/161)

Müslümanlar, Kuran ve hikmet ile uzaktan yakından ilgisi olmayan hükümleri, müslümanlık sanarak uygulamaktadırlar. İşte bu durum Kuran ayetlerinin gizlenmesinden kaynaklanmaktadır. İşte Allah bilerek buna sebep olanları, dışlayacak ve yüzlerine bakmayacak, affetmeyecektir.

Melekler ve bütün insanlar da onları dışlayacaktır. Çünkü onlar ayetleri gizlemekle insanların doğruyu bulmasına mani olmuşlardır. "Allah'ın indirdiği kitaptan bir şeyi gizleyip karşılığında tükenip gidecek bir bedel alanlar var ya, onlar karınlarına sadece ateş doldururlar. Allah Kıyamet günü onlarla konuşmaz ve onları aklamaz. Onlara acı bir azap vardır."(Bakara 2/174)

(Bakara 2/162)

خَالِدِينَ فِيهَا ۖ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ

Onlar sürekli dışlanmış olarak kalacaklardır. Ne azapları hafifletilecek ne de göz açtırılacaktır.

(Bakara 2/163)

وَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ

Sizin ilâhınız, bir tek ilâhtır. Ondan başka ilâh yoktur. İyiliği sonsuz, ikramı bol olan O'dur.

(Bakara 2/164)

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün art arda gelişinde, insanlara yararlı şeyleri denizde taşıyıp götüren gemilerde, Allah'ın gökten indirdiği suda, o su ile ölü toprağı diriltmesinde, kıpırdayan her canlıyı yeryüzüne yaymasında, rüzgârların farklı yönlere esmesinde, gök ile yer arasında görevli bulutlarda, aklını kullanan bir topluluk için göstergeler vardır.

(Bakara 2/165)

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ ۗ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ

Kimi insanlar, Allah'a benzer nitelikler yükleyerek, O'nunla aralarına koyduklarını[1*] ilah edinir ve[2*]; onları, Allah'ı sever gibi severler[3*]. İnanıp güvenenlerin Allah sevgisi çok güçlüdür[4*]. Bu yanlışı yapanlar, bütün gücün Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın cezasının, (işledikleri suçla) orantısını[5*], o azabı gördüklerinde anlayacakları gibi keşke şimdiden anlasalar!

[1*] yetteki endâd = أنداد (tekili nidd), özde Allah'a benzetilen şeylerdir. Bunu akıl kabul edemeyeceği için iddia sahipleri, hedeflerinin Allah'a ulaşmak olduğunu, endâd'ın buna aracılık ettiğini söylerler.

[2*] İttehaze fiili iki mef'ûl alır. Âyet doğru anlaşılsın diye ikinci mef'ûl olan ilah, açıkça yazılmıştır.

[3*] Müşrik Allah'ı sever ama O'nu uzakta gördüğü için önceliği kendini Allah'a ulaştıracağına inandığı aracılara verir.

[4*] Arap dilinde şedd = الشد, güçlü bağ (= العقد القوي) anlamındadır. (Müfredât) Mümin, araya bir aracı koyamayacağı için Allah ile bağı çok güçlüdür. Müşrikin inancıyla kıyaslanamayacağı için buradaki eşeddu =أَشَدُّ'ye sıfat-ı müşebbehe, yani değişmez özellik belirten sıfat anlamı verilmiştir.

[5*] Âyette geçen = شديد şedîd, sıkı bağ kuran veya sıkıca bağlı demektir. Allah Teâlâ, verdiği ödül veya ceza ile kulun fiilleri arasında sıkı bir bağ kurmuş ve şöyle demiştir: "Kim bir iyilikle gelirse ona, on katı verilir. Kim de kötülükle gelirse sadece bir katı ile cezalandırılır. Kimseye haksızlık yapılmaz."(En'âm 6/160) Bu gibi âyetler çok olduğu için bize göre kelimeye verilecek doğru anlam "sıkı bağ kuran" veya "sıkıca bağlı"dır

(Bakara 2/166)

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ

Arkasından gidilen kişiler o gün, kendilerini takip edenleri terk ederler. Artık azabı görmüşler ve aralarındaki bütün bağlar kopmuştur.

(Bakara 2/167)

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا ۗ كَذَٰلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ ۖ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ

Onları takip edenler şöyle derler: "Keşke elimize bir fırsat geçse de onların burada bizden uzak durdukları gibi biz de onlardan uzak durabilsek!" Allah yaptıklarını, içlerini yakacak şekilde gösterecektir. Artık o ateşten çıkacak değillerdir.

(Bakara 2/168)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

Ey insanlar! Yeryüzündeki her şeyin helal ve temiz olanlarından yiyin! Şeytan'ın izinden gitmeyin! O sizin açık düşmanınızdır.

(Bakara 2/169)

إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

O, sizden kötülükler ve çirkinlikler yapmanızı ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi ister.

(Bakara 2/170)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ۗ أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ

Onlara "Allah'ın indirdiğini takip edin!" dense, "Hayır! Biz atalarımızı hangi yolda bulmuşsak, o yolu izleriz!" derler. Peki, ya ataları akıllarını bir şeye çalıştırmamış ve doğru yola da girmemişlerse?

(Bakara 2/171)

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً ۚ صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

Kendilerini âyetlere kapatanların[1*] durumu, çağırma ve bağırma dışında bir anlam veremediği sese karşı öten karganın[2*] durumu gibidir. Sağır, dilsiz ve kör kesilirler. Onlar akıllarını kullanmazlar.

[1*] Kâfirlerin.

[2*] Âyetteki na'q (نعق), karganın ötmesi anlamına geldiği için (Lisân) meâl bu şekilde verilmiştir.

(Bakara 2/172)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

Ey Allah'a inanıp güvenenler! Allah'ın size rızık olarak verdiği şeylerin temiz olanlarından yiyin! Yalnız Allah'a kulluk ediyorsanız, O'na karşı görevinizi yerine getirin!

(Bakara 2/173)

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ ۖ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

O, size sadece meyteyi (kesilmeden ölmüş hayvanı), akmış kanı,[1*] domuz etini ve Allah'tan başkası adına kesilmiş olanı haram kılmıştır.[2*] Kim darda kalır da birinin hakkına saldırmadan ve ihtiyaç sınırını da aşmadan bunlardan yerse, doğal yapısından uzaklaşmaz[3*]. Çokça bağışlayan ve iyiliği bol olan Allah'tır.

[1*] Sadece akmış kan haramdır, damarlarda kalan kan haram değildir (Bkz. En'âm 6/145)

[2*] Allahtan başkası adına kesilmediği müddetçe, Müslüman olmayanların kestiği veya besmelesiz kesilen hayvanın eti haram değildir. Aksini gösteren ne bir âyet ne de hadis vardır. (Bkz. Maide 5/3) (Bkz. En'âm 6/145)

[3*] Ayetteki إِثْمَ =ism, kişiyi sevaptan yani iyiliklerden ve doğal yapısından uzaklaştıran davranış anlamındadır. (Müfredât).

(Bakara 2/174)

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۙ أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Allah'ın indirdiği kitaptan bir şey gizleyen ve karşılığında geçici[*] bir çıkar kazananlar, karınlarına sadece ateş doldururlar. Allah Kıyamet günü onlarla konuşmaz ve onları aklamaz. Onların hak ettiği acıklı bir azaptır.

[*] Kalîl = قليل , bir şeyin az olduğu veya geçici olduğu anlamına gelir (Mekâyîs).

(Bakara 2/175)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ ۚ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ

Onlar yoldan çıkmayı, rehbere uymaya; azabı, bağışlanmaya tercih edenlerdir. Ateşe ne kadar da dayanıklılarmış.

(Bakara 2/176)

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ ۗ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ

Olacağı budur! Gerçekleri içeren bu Kitabı Allah indirmiştir. Kitab'a ters düşenler ise derin bir ikilem içindedirler.

(Bakara 2/177)

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا ۖ وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

İyilik, yüzünüzü doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir. İyilik; Allah'a, ahiret gününe, meleklere, kitaplara ve nebîlere inanıp güvenen kişinin yaptığıdır[1*]. Böyle bir kişi, sevmesine rağmen malını, kendine yakınlığı olanlara, yetimlere, çaresizlere, yolda kalanlara, isteyenlere ve boyunduruk altındakilere verir[2*]. Namazı özenle ve sürekli kılar ve zekâtı verir. Bunlar anlaşma yaptıkları zaman da yükümlülüklerini yerine getirirler.Baskılara, zorluklara, bir de baskın anında olacaklara karşı dirençli olurlar. Özü sözü doğru olanlar bunlardır. Allah'tan çekinerek korunanlar da bunlardır.

[1*] Burada imanın beş şartı sayılmış, altıncısı olarak bilinen "kadere iman" sayılmamıştır. Çünkü Kur'an'da, kadere iman sözü yoktur.

[2*] Âyetteki "riqab = ٱلرِّقَابِ ", esirler için kullanılan raqabe'nin çoğuludur. Türkçe'de buna "boyunduruk altında olanlar" denir.

(Bakara 2/178)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى ۖ الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنْثَىٰ بِالْأُنْثَىٰ ۚ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ۗ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ ۗ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Müminler! Öldürülenler konusunda size kısas[1*] farz kılındı. Hürü öldüren hür, esiri öldüren esir, kadını öldüren kadın (kısas edilir) [2*]. Kim, öldürülenin kardeşi (mirasçısı) tarafından bir bedel karşılığı bağışlanırsa, gereğini (maruf olanı)[3*] yerine getirsin ve bedeli güzelce ödesin. Böyle olması, Sahibiniz (Rabbiniz) tarafından yapılmış bir hafifletme ve bir iyiliktir. Kim bundan sonra da düşmanlığı sürdürürse, ona acı bir azap vardır.

[1*] Kısas, işlenen suç ile verilen ceza arasında denkliği ifade eder.

[2*] Başkasını kendi ailesine denk görmeyen çoktur. Bu âyet, bunun yanlışlığını göstermektedir. Yoksa her zaman hür hürü, esir esiri, kadın kadını öldürmez. Bunlardan kim diğerini öldürürse, öldürene kısas uygulanır. İlgili âyet şöyledir: *"Allah'ın haklı gördüğü bir sebep olmadıkça O'nun dokunulmaz kıldığı canı öldürmeyin Kim haksız yere öldürülürse onun en yakınına (velisine) yetki vermişizdir. O da katili öldürme işinde aşırıya kaçmasın. (Verilen bu yetkiyle) o, yeterli desteği görmüştür"* (İsra 17/33),

[3*] Maruf, bilinen demektir. Bu bilgi ya Kur'ân'dan ya da ona aykırı olmayan gelenekten elde edilir. Zıttı 'münker'dir.

(Bakara 2/179)

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

Ey sağlam duruşlu kişiler[*] kısasta sizin için hayat vardır, belki kendinizi korursunuz.

[*] Akıl ile kalbin birleşmesine lübb (el-Ayn), böyle kişilere ulü'l-elbâb yani sağlam duruşlu kişiler denir. "Sözü dinleyip en güzeline uyanlar, Allah'ın doğru yolda saydığı kişilerdir. İşte ulü'l-elbâb onlardır." (Zümer 39/18)

(Bakara 2/180)

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ

Birinize ölüm gelir de geriye mal bırakmış olursa, onu, anası, babası ve en yakınları arasında belirlenmiş paylara göre bölüştürmek,[*] içinizden Allah'tan çekinerek kendini koruyanlar üzerine farz kılınmıştır.

[*] "belirlenmiş paylara göre bölüştürme" diye meâl verdiğimiz bölüm şudur: "ٱلْوَصِيَّةُ لِلْوَٰلِدَيْنِ وَٱلْأَقْرَبِينَ بِٱلْمَعْرُوفِ" Buradaki ٱلْوَصِيَّةُ = el-vasiyyeh, birine belli bir görev yüklemektir (Lisân). El-vasiyyeh'deki "el" takısı muzafun ileyhten ıvazdır; vassiyet'üt-taksîm = paylaştırma görevi, anlamındadır. El-maruf =ٱلْمَعْرُوفِ da paylaştırmanın, miras âyetlerindeki ölçülerin iyice düşünülerek elde edilen sonuçlara göre yapılması gerektiğini ifade eder.

(Bakara 2/181)

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَمَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Bunu duyduktan sonra payları kim değiştirirse, günahı değiştirenlerin boynunadır. Dinleyen ve bilen Allah'tır.

(Bakara 2/182)

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Mirası paylaştıran kişi,[1*] bir tarafa meyletmekten veya günaha girmekten korkar da mirasçıları uzlaştırırsa, yanlış yapmış[2*] olmaz. Çokça bağışlayan ve iyiliği bol olan Allah'tır.

[1*]"Mirası paylaştıran" diye tercüme ettiğimiz "mûsin= موص " kelimesi sözlüklerde 'mûsil = موصل' maddesi altında açıklanmaktadır. Mûsil kelimesinin anlamı, bir şeyi diğerine ulaştırandır. (Mekâyîs)

[2*] Ayetteki إِثْمٌ =ism, kişiyi sevaptan yani iyiliklerden ve doğallıktan uzaklaştıran davranış anlamındadır. (Müfredât).

(Bakara 2/183)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

Ey inanıp güvenenler! Oruç, sizden öncekilere yazıldığı şekliyle size de yazıldı ki kendinizi koruyasınız.

(Bakara 2/184)

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۚ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ ۖ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ ۚ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ ۖ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

(Onu,) Peşpeşe eklenmiş[1*] günlerde (tutun). Sizden kim, hasta veya yolculuk halinde olursa, tutmadığı günler sayısınca diğer günlerde tutsun. Orucu tutabilecek olanların[2*] bir çaresizi doyuracak kadar fidye (fitre) vermesi de gerekir. Kim içinden gelerek bir iyiliğin daha fazlasını yaparsa onun için daha iyi olur. Bilseniz (hasta veya yolcu iken de) oruç tutmanız sizin için daha iyidir.

[1*] معدودات = madudât معدود=madud'un çoğuludur, birbirine eklenmiş anlamına gelir. (Müfredat)

[2*] Âyete göre oruç tutabilecek olan herkesin, bir çaresizi doyurması yani fitre vermesi gerekir. Abdullah b. Ömer demiş ki; "Allah'ın Elçisi, fıtır veya Ramazan sadakasını, erkeğe, kadına, hüre ve köleye, hurmadan bir sa'(3920 gr) veya arpadan bir sa' olarak farz kıldı. İnsanlar bunu yarım sa' buğdayla denkleştirdi." (Buharî, Zekât 77)

(Bakara 2/185)

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

(O günler)[1*] İnsanlığa rehber olan[2*] ve rehberin açıklayıcı âyetlerinden oluşan Kur'ân'ın[3*], o Furkan'ın[4*] indirildiği Ramazan ayıdır. Sizden kim o ayı yaşarsa, oruçlu geçirsin. Kim de hasta yahut yolculuk halinde olursa, o günlerin sayısı kadar diğer günlerde oruç tutsun. Allah sizin için kolaylık ister, zorluk istemez. Bunlar, sayıyı tamamlamanız, (orucun bittiği gün) sizi buna yöneltmesine karşılık (Bayram namazında) Allah'ın yüceliğini seslendirmeniz[5*] ve ona karşı görevinizi yerine getirmeniz içindir.

[1*] Burada, "birbirine eklenmiş günler"i gösteren gizli mübteda vardır. هي شهر رمضان takdirindedir.

[2*] Âyetler; ana hükümleri gösteren muhkem ve onları açıklayan müteşâbih âyetler diye ikiye ayrılırlar.

[3*] Kur'ân, âyetler kümesi demektir. Ramazan için "Kur'ân'ın indirildiği ay" ifadesinin kullanılması, ilk inen âyetlerin bir âyetler kümesi halinde olduğunu gösterir.

[4*]Buradaki Furkan, Furkan suresi 1. âyetten dolayı v'el-furkanu şeklinde nâib-i fail sayılarak meâl verilmiştir. (Furkan ile ilgili olarak Bkz. Bakara 2/53)

[5*] Bunlar bayram tekbirleridir. Nebîmiz, Ramazan ve Kurban Bayramlarında, eşlerini ve kızlarını namaz kılınan yere çıkarır, bütün kadınların gelmelerini de emrederdi.(Buhari, Iydeyn 15, 20, Hayz 23, Salât 2, Hacc 81; Müslim, Iydeyn 10-890) Bayram namazları, bu tekbirler için kılınır. (Ayrıca Bkz. Hac 22/37)

(Bakara 2/186)

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ۖ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ۖ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

Kullarım sana beni sorarlarsa, ben onlara yakınım. Beni yardıma çağıranın çağrısına cevap veririm. Onlar da benim çağrıma cevap versinler ve bana güvensinler ki olgunlaşabilsinler.

(Bakara 2/187)

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ ۚ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ ۗ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ ۖ فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ ۚ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۖ ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ ۚ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ ۗ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

Oruç gecelerinde kadınlarınızla cinsel içerikli konuşmalar yapmak size helal kılındı.[1*] Onlar sizin için bir elbise, siz de onlar için bir elbisesiniz. Allah kendinize ihanet ettiğinizi bildi de yüzünüze baktı ve sizi affetti. Artık onlarla birleşebilirsiniz. Allah'ın sizin için yazacağını[2*] (çocuk sahibi olmayı) isteyin. Fecrin olduğu tarafta,[3*] ak çizgi kara çizgiden size göre tam seçilinceye kadar yiyin, için; sonra orucu geceye[4*] kadar tamamlayın. Mescitlerde itikâf[5*] halinde iken kadınlarınızla birleşmeyin. Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır, onlara yaklaşmayın. Allah âyetlerini insanlara böyle açıklar ki kendilerini korusunlar.

[1*] Bakara 2/183'üncü ayette, orucu önceki ümmetler gibi tutmamız emredilmişti. Burada "sizin için helal kılındı" sözü ile bazı hafifletmeler yapılarak önceki âyetin hükmü daha hayırlısı ile nesh edilmiştir.

[2*] Allah çocuğu önceden yazsaydı kesin olurdu. Buradaki emirden dolayı âyete "yazacağını" meâlini verdik.

[3*] Fecr, gecenin sonuna doğru güneşten ufka ulaşan hafif kızıllıktır (Lisân). Bu kızıllığın başladığı, doğu ufkunda sönük yıldızların kaybolmasıyla anlaşılır. Bu vakitte tabiat uyanır, vücut ısımız artar, seher ve sahur vakti başlar. Buna astronomik tan (Astronomical Twilight) da denir. Teheccüd namazı bu vakitte veya bundan önce kılınır. Allah Teala şöyle demiştir:

"Sahibinin kararını sabırla bekle; sen gözümüzün önündesin. (Yatağından) Kalktığın vakit, her şeyi güzel yaptığından dolayı Sahibine yönel. Gecenin bir bölümünde ve yıldızlar kaybolurken O'na ibadet et." (Tur 52/48-49)

Karanlığa karışan kızıl ve beyaz ışıklar arttıkça, üstten aşağıya doğru bir kubbe görüntüsü oluşturur ve ufku boydan boya sarar. Güneş ufka -10 derece yaklaştığında ufuk çizgisi net olarak gözükmeye başlar. Denizciler yollarını daha çok bu saatte belirledikleri için ona rasat tanı (observation twilight) derler.

Aydınlığın yayıldığını görenler, sabah namazı vaktinin girdiğini sandıkları için bu vakte fecr-i kazib = yalancı fecr de denir.

Sonra ışıklar ayrışmaya başlar ve altta siyah kuşak, ortada kızıl kuşak, üstte de beyaz kuşak oluşur. Kızıl kuşak her yerde görülemeyeceği için, Bakara 187. âyette sadece siyah ve beyaz çizgilerden bahsedilmiştir. Bunlar, bu kuşakları ayıran ve çıplak gözle, net olarak gözüken iki ince çizgidir. Bu çizgilerin gözükmesiyle birlikte fecr-i sadık ve imsak vakti başlar. Bu sırada Güneş ufka 8,5 derece yaklaşmış olur."

[4*] "Geceye kadar" yerine "Güneş batıncaya kadar" denseydi, kutup bölgesinde güneşsiz gündüzlerin veya beyaz gecelerin olduğu günlerde oruç tutmak imkânsız hale gelirdi.

[5*] İtikâf, ibadet niyetiyle vaktini mescitte geçirmektir. Nebîmiz Ramazan'ın son on gününü itikâfla geçirirdi.

(Bakara 2/188)

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Mallarınızı aranızda haksızlıkla yemeyin. Bile bile günaha girip insanların mallarından bir parça yemek için malınızı (rüşvet olarak) yetkililere vermeyin.[*]

[*] Âyet rüşveti yasaklamaktadır. Rüşvet, başkasının malını bile bile haksız yere yemek için yetkililere mal vermektir. Kişi, kendi hakkını almak için yetkililere mal vermek zorunda kalırsa verene değil, alana haram olur.

(Bakara 2/189)

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهِلَّةِ ۖ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ ۗ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَىٰ ۗ وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Sana hilâlleri[1*] soruyorlar. De ki: "Onlar insanlar ve hac için vakit ölçüleridir. İyilik, evlere arkalarından girmeniz değildir. İyilik Allah'tan çekinerek kendinizi korumanızdır.[2*] Evlere kapılarından girin.[3*] Allah'tan çekinip korunun ki umduğunuza kavuşasınız."

[1*] Yeni ay, güneşten sonra batan hilal ile başlar. "Güneş ile Ay, bir hesaba göredir." (Rahmân 55/5) Nebîmizin yanında bu hesabı yapacak kimse olmadığı için şöyle demişti: "Biz ümmi bir toplumuz; yazı yazmaz, hesap yapmayız." "Hilali görünce oruç tutun, tekrar görünce orucu bırakın, hava bulutluysa ayı otuza tamamlayın." (Müslim, Sıyâm, 1080, 1081)

[2*] Arap edebiyatındaki iltifat sanatı bizde olmadığından meâlde bu sanat yok sayılmıştır. (Bkz. Bakara 2/49'un dipnotu)

[3*] Nebîmize hilal hesapları sorulmuş olmalıdır. Ona, uzmanı olmadığı bir soruyu sormak, eve tersten girmek olur.

(Bakara 2/190)

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ

Allah yolunda, sizinle savaşanlarla savaşın ve haksız saldırı yapmayın.[*] Allah, haksız saldırı yapanları sevmez.

[*] Bizimle savaşmayanlarla iyi ilişkiler içinde olmak gerekir. (Bkz. Mümtahine 60/8-9)

(Bakara 2/191)

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ ۚ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ ۚ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّىٰ يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ ۖ فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ ۗ كَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ

(Savaşta onları) Tespit ettiğiniz yerde öldürün. Sizi çıkardıkları yerden, siz de onları çıkarın. Bu fitne (savaş ateşi)[1*] adam öldürmekten ağır bir suçtur. Mescid-i Haram[2*] yanında onlarla savaşmayın, kendileri savaş açarlarsa başka. Eğer savaşırlarsa, onları öldürün. O kâfirlerin[3*] cezası işte böyledir.

[1*] Fitne için Bkz. (Bakara 2/102)'nin dipnotu.

[2*] Mescid-i haram, Mekke'de Kâbe'nin bulunduğu yerin adıdır.

[3*] Âyetleri görmezlikten gelenlerin.

(Bakara 2/192)

فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Savaşmaktan geri dururlarsa[*] (onlara ilişmeyin, çünkü) Allah bağışlar, ikramı boldur.

[*] "Eğer barışa yanaşırlarsa, sen de barıştan yana ol ve Allah'a güvenip dayan. Her şeyi dinleyen ve bilen O'dur. Sana oyun kurmak isterlerse Allah sana yeter. Seni, kendi yardımıyla ve müminlerle destekleyen O'dur." (Enfâl 8/61-62)

(Bakara 2/193)

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ ۖ فَإِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ

(Geri durmazlarsa) Onlarla savaşın ki fitne (savaş ateşi) yok olsun ve Allah'ın koyduğu düzen[1*] hâkim olsun. Savaşmaktan geri dururlarsa yanlış yapanlardan[2*] başkasına düşmanlık edilmez.

[1*] Dinde zorlama olamayacağı için istenen, herkesin Müslüman olması değil, Allah'ın düzeninin hâkim olmasıdır.

[2*] Zalim, yapmaması gerekeni yapana denir. Bunlar, o toplum savaşmaktan geri durmayı tercih etmesine rağmen, içlerinden çatışmayı devam ettirmek gayretinde olanlardır.

(Bakara 2/194)

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ ۚ فَمَنِ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ

Haram[1*] aya saygı, haram aya saygı duyanlara karşıdır; yasaklar karşılıklıdır[2*]. Size kim saldırırsa, o saldırıya denk bir saldırı yapın. Allah'tan çekinip korunun. Bilin ki Allah, kendisinden çekinip korunanlarla beraberdir.

[1*] Haram aylar, Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep aylarıdır.

[2*] Haram ayda savaş yasağı, o yasağa saygı gösterenlere uygulanır.

(Bakara 2/195)

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ ۛ وَأَحْسِنُوا ۛ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Allah yolunda harcama yapın da kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın.[*] Güzel davranın. Allah güzel davrananları sever.

[*] Allah yolunda harcama, en zayıf kesime olacağı için güven ve tatmin ortamının doğmasına yol açar.

(Bakara 2/196)

وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ ۚ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۖ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۚ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ۗ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ۗ ذَٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Haccı ve umreyi Allah için tamamlayın.[1*] Eğer engellenecek olursanız, kolayınızda olan bir hedy kesin. Hedy, mahilline[2*] varıncaya kadar da başlarınızı tıraş etmeyin. İçinizden biri hasta olur yahut başında bir rahatsızlığı bulunur da tıraş olursa, fidye olarak ya oruç ya sadaka ya da kurban gerekir. Güven içinde olursanız, hacca kadar umreden yararlanan kişi, kolayında olan bir hedy keser. Bulamayan, üç gün hacda, yedi gün de geri döndüğünde oruç tutar. Toplamı on gün eder. Bu, ailesi Mescid-i Haram civarında oturmayanlar içindir. Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun. Bilin ki Allah, yapılan işle orantılı sevap verir.

[1*] Müslümanlar başlangıçta say yapmıyorlardı. Bu âyet onu emretmiştir. (Bakara 2/158)'in dipnotuna bkz.

[2*] Hedy, hacının yanında getirdiği kurbanlık hayvandır. Mahill, kesim vakti veya kesim yeri demektir. Hedyin kesim yeri harem bölgesi, kesim vakti de kurban bayramı günleridir (Hac 22/28).

(Bakara 2/197)

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ ۚ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ ۗ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ ۚ وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ

Hac ayları bilinen aylardır.[1*] Kim o aylarda hacca başlarsa (ihrama girerse), cinsel içerikli sözler söyleyemez,[2] günaha giremez ve kavga edemez. İyilik olarak ne yapsanız, Allah onu bilir. Siz azık biriktirin, kendini (günahlardan) korumak en iyi azıktır. Ey sağlam duruşlu[3*] olanlar, yalnız benden çekinerek korunun!

[1*] eşhur = aylar çoğuldur. Arapçada çoğul en az üçtür. "İçinde haccı barındıran" anlamına gelen Zilhicce, haccın yapıldığı ay olduğundan Zilhicce'den sonra hacca başlanamaz. Bu ibadete Şevval, Zilkade ve Zilhicce'de başlanabilir.

[2*] Cinsel içerikli söz yasaksa, cinsel ilişki öncelikle yasak olur.

[3*] Aklı ile kalbini birleştiren kişilere ulü'l-elbâb denir. (Bkz. Bakara 2/179'un dipnotu.)

(Bakara 2/198)

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ ۚ فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ ۖ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ

(Hac aylarında) Rabbinizden bir ikramın (kazancın) peşinde olmanızın size bir günahı olmaz.[*] Arafat'tan sel gibi aktığınız zaman Meş'ar-i Haram yanında (Müzdelife'de) Allah'ı anın (namaz kılın). O size nasıl gösterdiyse, öyle anın (namaz kılın). Doğrusu, bundan önce yanlış yoldaydınız.

[*] Eskiden hac aylarında panayırlar kurulurdu. Âyete göre hacı, kazanç amacıyla panayırlara katılabilir.

(Bakara 2/199)

ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Sonra insanların (daha önce) aktıkları gibi siz de akın. Allah'tan bağışlanma isteyin. Allah bağışlar, iyiliği boldur.

(Bakara 2/200)

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا ۗ فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ

Hac ibadetinizi yaparken[1*] Allah'ı, babalarınızdan aklınızda kaldığı gibi[2*], hatta daha güçlü dualarla anın. İnsanlardan kimi der ki: "Rabbimiz! Bize ne vereceksen, bu dünyada ver!" Onun ahiretle ilgili bir kazanımı olmaz.

[1*]

[2*] Bize göre âyetin tefsiri şöyledir: يذكرون الله آباءكم ذكرتم كما = Allah'ı babalarınızdan öğrendiğiniz gibi anın.

(Bakara 2/201)

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

Kimileri de şöyle der: "Rabbimiz! Bize bu dünyada güzellik ver, ahirette de güzellik ver. Bizi o ateşin azabından koru!"

(Bakara 2/202)

أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا ۚ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Bunlardan her birine kazandıklarından bir pay vardır.[*] Allah hesabı çabuk görür.

[*] İstediğini elde etmek için dua yetmez, çalışmak da gerekir.

(Bakara 2/203)

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ ۚ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ لِمَنِ اتَّقَىٰ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

Allah'ı (hac günlerine) eklenmiş[1*] günlerde de (babalarınızdan öğrendiğiniz gibi) anın. Kim acele eder, (Mina'dan) iki günde dönerse, sevabında bir eksilme olmaz[2*]. Geciken kişinin de sevabında bir eksilme olmaz. Bu, çekinenler için böyledir. Allah'tan çekinip korunun ve bilin ki huzurunda toplanacağınız zat O'dur.

[1*] معدودات = madudât معدود=madud'un çoğuludur, peşpeşe eklenmiş anlamına gelir. (Müfredat) Hac, bir ibadet olduğu için eklemeyi Allah'tan başkası yapamaz. Bunlar, kurban bayramının birinci gününe eklenen ve eyyam-ı teşriq olarak bilinen üç gündür. Bu günlerin zikri, şeytan taşlama sırasında yapılan dualardır.

[2*] Ayetteki إِثْمَ =ism, kişiyi sevaptan yani iyiliklerden ve doğal yapısından uzaklaştıran davranış anlamındadır. (Müfredât).

(Bakara 2/204)

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهِدُ اللَّهَ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ

İnsanlardan öylesi var ki dünya hayatıyla ilgili sözleri seni hayran bırakır. İçinde olana da Allah'ı şahit tutar ama aslında o, pek inatçı bir hasımdır.

(Bakara 2/205)

وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ

Eline yetki (velayet) geçince yeryüzünde düzeni bozmaya, kaynakları tüketmeye ve soykırıma[*] çalışır. Allah tabii düzenin bozulmasını sevmez.

[*] Ayette geçen helâk = هلاك, kendinde olanı kaybetmektir. Yerine göre çürüme, bozulma ve ölüm anlamı verilir.

(Bakara 2/206)

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ ۚ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ ۚ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ

Ona: "Allah'tan çekin!" denince günahıyla övünmeye başlar[*]. Onun hakkından cehennem gelir. Ne kötü beşiktir o!

[*]Yaptığı eğrilikleri, doğruymuş gibi gösterir.

(Bakara 2/207)

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ

İnsanlardan öylesi de var ki Allah'ın rızasını kazanmak için canını verir. Allah böyle kullarına karşı çok şefkatlidir.

(Bakara 2/208)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

Ey iman edenler, tam bir teslimiyet içine girin! Şeytanın izinden gitmeyin! O sizin için açık düşmandır.

(Bakara 2/209)

فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Her şeyi açıkça ortaya koyan âyetler geldikten sonra yan çizerseniz, bilin ki üstün olan ve doğru kararlar veren Allah'tır.

(Bakara 2/210)

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

Allah'ın bulut gölgeleri içinde gelmesini, meleklerin de birlikte gelip işin bitirilmesini[*] mi bekliyorlar? Zaten bütün işlerin arz edileceği zat Allah'tır.

[*] Şah damarımızdan da yakın olan Allah'ı, kâfirler uzakta sayarlar. Hâlbuki bir şeyin olması için O'nun emri yeterlidir.

(Bakara 2/211)

سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمْ آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ ۗ وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

İsrailoğullarına bir sor, onlara açıklayıcı âyetlerden (veya mucizelerden) ne kadar çok vermişizdir! Kim Allah'ın nimetini, kendisine geldikten sonra başka bir şeyle değiştirirse bilsin ki Allah, vereceği ceza ile suç arasında sıkı bir bağ kurar.[*]

[*] Detaylı bilgi için Bakara 2/117 ayetin dipnotuna bakınız.

(Bakara 2/212)

زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا ۘ وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Yaşadıkları hayat, kâfirlere[1*] süslü gösterilir, inananları hor görürler. Ama müttakîler (kendini yanlışlardan koruyanlar) Kıyamet[2*] günü o kâfirlerden üstün durumda olurlar. Allah, tercih ettiği[3*] kişiye hesapsız rızık verir.

[1*] Âyetleri görmezlikte direnenlere.

[2*] Kıyamet ayağa kalkma ve kalkış demektir. Kıyamet günü, insanların yeniden dirilip kabirlerinden kalktığı gündür.

[3*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi yapma, var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredât). Burada Allah'ın yaptığı şey, bazı kullarını tercih ederek hesapsız rızık vermesidir.

(Bakara 2/213)

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ ۚ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۖ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ ۗ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

İnsanlar hep bir toplum oluşturmuştur. Allah, müjde veren ve uyarılarda bulunan nebîler görevlendirmiş; onlarla birlikte, gerçekleri içeren kitap da indirmiştir[1*] ki ayrılığa düştükleri konularda insanlar arasında o kitap hükmetsin. Kitap hakkında ihtilafa düşenler kendilerine kitap verilenlerden başkası olmaz[2*]. Bu da açık ayetler geldikten sonra birbirlerine üstünlük kurma gayretlerinden kaynaklanır. Sonra Allah, ayrılığa düştükleri gerçekler konusunda, (ayetlerine) inanıp güvenenleri, kendi onayıyla doğruya ulaştırır. Allah, gerekeni yapanı[3*] doğru bir yola yöneltir.

[1*] Âyete göre Âdem aleyhisselamdan beri her nebîye kitap verilmiştir.

[2*] Kitabı okuyanlardan kimi kendini düzeltir, kimi de bile bile yanlışlara sarılır. Bu da ayrılıklara sebep olur.

[3*] Şâe = شاء fiili ile ilgili olarak bir önceki ayetin dipnotuna bakınız.

(Bakara 2/214)

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ ۖ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ وَزُلْزِلُوا حَتَّىٰ يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَىٰ نَصْرُ اللَّهِ ۗ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ

Öncekilerin başlarına gelenlerin bir benzeri sizin başınıza da gelmeden, Cennet'e girebileceğinizi mi düşünüyorsunuz? Baskılar ve zorluklar onları öyle sarmış, öylesine sarsılmışlardı ki Allah'ın elçisi ve beraberindeki müminler "Allah'ın yardımı ne zaman?" diyecek hale gelmişlerdi. Bilin ki Allah'ın yardımı yakındır.[*]

[*] İmtihan tamamlanmadan yardım gelmez. (Bkz Ankebût 29/2-3)

(Bakara 2/215)

(Bakara 2/215)

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ۖ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ فَلِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

Kime) neyi harcayacaklarını soruyorlar. De ki: "Yaptığınız harcama; ana-baba, en yakınlarınız, yetimler, çaresizler ve yolda kalmışlar için olsun."[*] Hayır adına yaptığınız her şeyi bilen Allah'tır.

[*] Neyi harcayacaklarının cevabı (Bakara 2/219) âyettedir. Burada ise Allah nerelere harcayacaklarını açıklıyor.

(Bakara 2/216)

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ ۖ وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۖ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

Savaş, hoşunuza gitmediği halde size, görev olarak yazıldı. Hoşunuza gitmeyen bir şey, sizin iyiliğinize olabilir. Hoşunuza giden bir şey de sizin için kötü olabilir. Bunları bilen Allah'tır, siz bilmezsiniz.

(Bakara 2/217)

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ ۖ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ ۖ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ ۗ وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا ۚ وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Sana haram ayını,[1*] o ayda yapılan savaşı soruyorlar. De ki: "O ayda savaş büyük suçtur. Ama Allah'ın yolundan engellemek, o yolu ve Mescid-i Haram'ın kutsallığını görmezlikten gelmek ve halkını oradan (Mekke'den) çıkarmak, Allah katında daha büyük suçtur. O fitne (savaş ateşi)[2*] adam öldürmekten beterdir. Güçleri yetse, dininizden çevirinceye kadar sizinle savaşırlar. Sizden, kim, dininden döner ve kâfir olarak ölürse, yaptıkları şeyler dünyada da ahirette de boşa gider. Onlar cehennem ahalisidir, orada ölümsüz olarak kalacaklardır."

[1*] Bunlar; Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep aylarıdır.

[2*] Burada fitne, savaş anlamındadır. (Bakara 2/102 âyetin dipnotuna bkz.)

(Bakara 2/218)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

İnanıp güvenenler, hicret edenler ve Allah yolunda cihada (mücadeleye)[*] girenler, Allah'tan iyilik bekleyebilirler. Çokça bağışlayan ve iyiliği bol olan Allah'tır.

[*] Cihad = جهاد , düşmanın, şeytanın veya arzuların baskısına karşı Allah'ın emrine uymak için verilen güçlü mücadeledir (Müfredat).

(Bakara 2/219)

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ۖ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا ۗ وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ

Sana hamrı (sarhoşluk veren ve uyuşturan maddeleri)[1*] ve şans oyunlarını[2*] soruyorlar. De ki her ikisinde büyük bir ism[3*] (zararlar) ve insanlar için yararlar vardır[4*]. Ama bunlardaki ism yararlarından büyüktür. (Hayra) neyi harcayacaklarını da soruyorlar. De ki: Artanı![5*]. Allah, âyetlerini size böyle açıklar ki düşünesiniz.

[1*] Arapçada 'hımar = الخمار' baş örtüsü, 'hamr = الخمر aklı örten şeydir. Bugünkü anlamında bunlar sarhoş edici ve uyuşturucu (narkotik) maddelerdir. Nebîmiz şöyle demiştir: "Sarhoşluk veren her şey hamrdır." (Müslim, Eşribe, 73; Ebu Davud, Eşribe, 5.)

[2*] Şans oyunları diye anlam verdiğimiz meysir, üç âyette hamr ile birlikte zikredilir (el-Bakara 2/219, el-Mâide 5/90-91) Kolayca mala kavuşmayı amaçlayan bütün şans oyunları; piyango, tombala ve her türlü kumar bu kapsama girer.

[3*] Ayetteki İsm (إِثْم) , kişiyi sevaptan yani iyiliklerden ve doğal yapısından uzaklaştıran davranış anlamındadır (Müfredât). Hamr ve kumar kişiyi Kur'an'dan, namazdan (Maide 5/91) ve doğal yapısından büyük ölçüde uzaklaştırır.

[4*] İçkiden ve kumardan kazanç elde edilebilir, ama bunların zararı, faydasından büyüktür.

[5*] Âyetteki "afv"العفو, sözü hem zekât verecek kişinin durumunu hem zekât malının özelliğini ifade eder.

(Bakara 2/220)

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۗ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ ۖ قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ ۖ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Âyetler hem dünya hem ahiret ile ilgilidir. Sana yetimleri de soruyorlar. De ki: "En iyisi onlar için faydalı olanı yapmaktır." Eğer aranıza alırsanız, zaten kardeşlerinizdir. Allah onların durumlarını bozanla iyileştireni bilir. Gerekli görseydi[1*] sizi kesin sıkıntıya sokardı[2*]. Üstün olan, doğru kararlar veren Allah'tır.

[1*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi yapma, var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredât). Burada Allah'ın yapacağı şey, bazı kullarını sıkıntıya sokmayı tercih etmesidir.

[2*] Allah, "Yetimlerin mallarına dokunmayın" deseydi sıkıntı olurdu ama öyle demedi. (Bkz. Nisa 4/6)

(Bakara 2/221)

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ ۚ وَلَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ ۗ وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا ۚ وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ ۗ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ۖ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ ۖ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Allah'a tam inanıp güveninceye kadar, müşrik kadınlarla (Allah'la arasına başkalarını koyanlarla) evlenmeyin. Allah'a tam olarak inanıp güvenen esir kadın,[1*] müşrik kadından elbette iyidir; isterse sizi çok etkilemiş olsun. Allah'a tam inanıp güveninceye kadar, müşrik erkeklere kız vermeyin. Allah'a tam olarak inanıp güvenen esir erkek, müşrikten elbette daha iyidir; isterse sizi çok etkilemiş olsun.[2*] Onlar sizi ateşe çağırırlar, Allah ise kendi izniyle Cennet'e ve günahlardan arınmaya çağırır. Allah âyetlerini insanlara açıklar ki akıllarını başlarına toplasınlar.

[1*] Hür olmayan kadına eme (الأمة), erkeğe abd(عبد)denir (es-Sıhah). Bunların Türkçe karşılığı esirdir.

[2*] Din farkının evlenmeye etkisi yoktur ama âyetteki "daha iyi" ifadeleri, tavsiye edilmediğini gösterir. Müşrik sayılan ehl-i kitapla (Tevbe 9/31) evlenmenin helal olması (Maide 5/5), Nuh ve Lut aleyhisselamın kâfir eşleri ile Firavun'un mümin olan eşinin bize örnek verilmesi (Tahrim 66/10-11), Nebîmiz'in Cüveyriye ile evlenmek için müslüman olmasını şart koşmaması, kızı Zeyneb'le evli olan Ebü'l-Âs b. er-Rebî, hicretin 6. yılına kadar müslüman olmadığı halde nikâhının devam etmesi ve Nebîmizin, din farkından dolayı kimseyi eşinden ayırmamış olması, bunu ortaya koyar.

(Bakara 2/222)

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ ۖ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ

يَطْهُرْنَ ۖ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

Sana kadınlardaki adet ve lohusalık kanamalarını[1*] soruyorlar. De ki: "O bir sıkıntıdır." Kanama devam ederken onları rahat bırakın[2*], temizleninceye kadar da yaklaşmayın. (Adet kanı kesilip) Tertemiz olduklarında onlara Allah'ın size buyurduğu yerden varın.[3*] Allah tevbe edenleri (hatasından tam olarak dönenleri) sever, temizlenenleri de sever.

[1*] Ayette geçen el-mahîd(المحيض), hem adet hem lohusalık anlamına gelir.

[2*] Kadınlardan cinsel olarak uzak durma bir sonraki "temizleninceye kadar yaklaşmayın" ifadesiyle zaten emredilmektedir. Burada söz konusu olan, onları ruhsal olarak sıkıntıya sokacak davranışlardan uzak durmaktır.

[3*] Dölyatağından yaklaşın, "Allah'ın sizin için yazacağını (çocuk sahibi olmayı) isteyin."(Bakara 2/187)

(Bakara 2/223)

نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ ۖ وَقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

Kadınlarınız sizin için ekim yeridir. Ekim yerinize hoşunuza giden şekilde varın,[1*] kendiniz için ön hazırlık yapın. Allah'tan çekinerek korunun ve bilin ki O'nun huzuruna çıkarılacaksınız. Bunu (bu iyileştirmeyi), inananlara müjdele.[2*]

[1*] Ekim yeri, ürün alınan yerdir. Dölyatağından olmak şartıyla hoşa giden şekilde ilişkiye girilebilir.

[2*] Tevrat'a göre adetli ve lohusa kadın kirlidir, kanaması bitip üzerinden yedi gün geçmedikçe dokunduğu ve üstüne oturduğu her şey kirlenir. Ona veya onun dokunduğu şeylere dokunan da akşama kadar kirli kalır. O kadınla cinsel ilişki haramdır (Levililer 15/1933, 18/19). Bu âyetler, bu konuda sorulan sorulara cevap olarak inince Nebîmiz: "Onlarla aynı evde bulunun, ilişki dışında her şeyi yapın (Tahavî, Ahkam'ul-Kur'ân)." dedi. Âyete göre bu sadece bir sıkıntıdır. Sıkıntı da namaza engel değildir. "Müminler! Sarhoşsanız, ne dediğinizi bilinceye kadar namaza yaklaşmayın." (Nisa 4/43) buyurulması namazla ilgili tek yasağın sarhoşluk olduğunu gösterir. Orucu bozan yeme içme ve cinsel ilişkinin de adet görme ile bir ilgisi yoktur. Bu yüzden Adetli kadın, namazını kılmalı ve orucunu tutmalıdır. Bu konuda yasak koyan mezhepler, önceki durumdan etkilenmiş olabilirler.

(Bakara 2/224)

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Yaptığınız yeminlerde, Allah'ı, iyilik yapmanıza, takvânıza (kendinizi korumanıza) ve insanların arasını düzeltmenize engel yapmayın.[*] Her şeyi dinleyen ve bilen Allah'tır.

[*] "Allah Teala, Nebîmizin yaptığı böyle bir yemini bozmasını emretmiştir. "Ey Nebi! Allah'ın özel olarak sana helal kıldığını, neden kendine haram kılıyorsun? Eşlerinin gönlünü etmeye çalışıyorsun. Neyse ki Allah bağışlar, ikramı boldur.Allah, bu tür yeminlerinizi bozmayı size farz kılmıştır. Allah, sizin en yakınınızdır. Her şeyi bilen ve bütün kararları doğru olan O'dur." (Tahrim 66/1-2) Nebîmiz şöyle demiştir:"Günaha yemin edenin yemini, yemin değildir. Akraba ile ilişkiyi kesmeye yemin edenin yemini de yemin değildir." (Ebu Davud, Talak 7, Hadis No 2191) "Bir konuda yemin eder, sonra başkasını hayırlı görürsen, yeminini boz, kefaretini ver ve hayırlı gördüğüne yönel." (Buhari, Eyman, 1)

(Bakara 2/225)

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ

Allah, boş bulunarak yaptığınız yeminlerden dolayı sizi sorumlu tutmaz, ama bilinçli olarak yaptıklarınızdan sorumlu tutar. Çokça bağışlayan ve yumuşak davranan Allah'tır.

(Bakara 2/226)

لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ ۖ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Eşiyle ilişkide bulunmamaya yemin edenler (îlâ yapanlar[1*]), onlardan en fazla dört ay uzak kalabilirler. Eğer yeminlerinden dönerlerse[2*], Allah bağışlar ve ikram eder.

[1*] İlâ, bir erkeğin eşi ile cinsel ilişkiye girmemeye yemin etmesidir.

[2*] Kur'an'a göre kötü bir yemin (akrabalık, evlilik, arkadaşlık, iyilik etme gibi işlerin aleyhine edilen yemin) iyi bir seçenek karşılığında (yanlış yapıldığının taraflarca anlaşılması, pişmanlık ve özür, barışma isteği gibi) bozulmalı ve fidyesi verilerek Allah'ın affına sığınılmalıdır.

(Bakara 2/227)

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Onları boşamaya karar vermişlerse, Allah dinler ve bilir.[*]

[*] Bu işi dört aydan fazla uzatmak caiz değildir.

(Bakara 2/228)

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ ۚ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا ۚ وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Kocaları tarafından boşanmış kadınlar, kendi başlarına üç kur' (temizlik dönemi)[1*] beklerler. Allah'a ve ahiret gününe inanmışlarsa, Allah'ın rahimlerinde yarattığını gizlemeleri[2*] helâl değildir. Kocaları arayı düzeltmek isterse, bu süre içinde onlara dönme hakları vardır[3*]. Kur'ân ölçülerine (mârufa) göre kadınların erkekler üzerindeki hakkı, erkeklerin kadınlar üzerindeki hakkı ile aynıdır. Erkeklerin (boşanma konusunda) onlara karşı bir basamak farkları vardır[4*]. Üstün olan ve kararları doğru olan Allah'tır.

[1*] Buradaki iddet, boşanan kadının, kocasının evinde geçireceği süredir (Talak 65/1).Adetli iken ilişki yasak olduğu için onun tek başına olduğu dönem ilişkinin caiz olduğu temizlik dönemidir. Bu sebeple üç kur', üç temizlik dönemidir.

[2*] İddeti hesaplama görevi erkeğe verildiğinden(Talak 65/1) kadın doğru bilgi vermezse günaha girer.

[3*] Erkek iyi niyetli olmak şartıyla, iddet bitmeden eşine dönebilir. Buradaki ehakk = أحق kelimesi sıfat-ı müşebbehe, yani değişmez özellik belirten sıfattır.

[4*] Âyet boşanma ile ilgili olduğu için buradaki fark, eşlerin boşanma yetki ve sorumlulukları ile ilgili farktır.

(Bakara 2/229)

الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ ۖ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ ۗ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ۖ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ ۗ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا ۚ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

O talak[1*] iki defa olur. Her birinden sonra kadını ya iyilikle tutmak ya da güzellikle ayırmak gerekir. (Ey erkekler!) ikinizin de Allah'ın koyduğu sınırlarda duramayacağınızdan korkmanız dışında kadınlara verdiklerinizden bir şey almanız size helâl olmaz[2*]. (Ey müminler!) Eşlerin, Allah'ın koyduğu sınırlarda duramayacaklarından siz de korkarsanız, kadının fidye verip kendini (kocasından) kurtarması her ikisi için de günah olmaz[3*]. Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır; onları aşmayın. Allah'ın koyduğu sınırları aşanlar, yanlış yapan kimselerdir.

[1*] Talak Suresi'nde anlatılan şekildeki boşama iki kere olur.

[2*] Eşini boşayan bir koca, karısına verdiği mehir ve hediyeleri geri isteyemez.

[3*] Kadın ayrılmak isterse, biri kadının ailesinden diğeri de erkeğin ailesinden olmak üzere iki hakem görevlendirilir (Nisa 4/35). Hakemler kadının gerçekten birlikte yaşamak istemediği kanaatine varırlarsa, kadına yetki verirler. Hakemlerin kararına göre kadın eşinden aldığı mehir ve hediyelerin ya tamamını ya da bir kısmını vererek ayrılır.

(Bakara 2/230)

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتَّىٰ تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ ۗ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ۗ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Erkek üçüncü defa boşarsa, artık ona helal olmaz[*]. Kadın başka bir eşle evlenir, o da boşarsa o zaman bakarlar, eğer Allah'ın koyduğu sınırlarda duracakları kanaatine varırlarsa, tekrar birbirlerine dönmeleri günah olmaz. Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Allah bunları, bilen bir topluluk için açıklamaktadır.

[*] Erkek üçüncü ve son hakkını da kullanmış olur.

(Bakara 2/231)

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ ۚ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِتَعْتَدُوا ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ ۚ وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Kadınları boşadığınızda bekleme sürelerinin sonuna varırlarsa, ya maruf[1*] (Kur'ân ölçüleri) ile tutun ya da maruf ile ayırın. Onları, haklarına girip zarara uğratmak için tutmayın.[2*]Bunu yapan, kendini kötü duruma sokar. Allah'ın âyetlerini hafife almayın. Allah'ın üzerinizdeki nimetini aklınızdan çıkarmayın. O, indirdiği kitap ve hikmet[3*] ile size öğüt vermektedir. Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun. Bilin ki her şeyi bilen Allah'tır.

[1*] Maruf, bilinen demektir. Bu bilgi ya Kur'ân'dan ya da ona aykırı olmayan gelenekten elde edilir. Zıttı 'münker'dir.

[2*] Evliliği sürdürmeye niyetli olmadığınız halde, sırf serbest kalmalarını engellemek için onları tutmayın.

[3*] Kitap ve hikmet, iki ayrı kavram olduğu halde bu âyette, tek bir kavram gibi sayılıp ikisine tekil zamirle gönderme yapılmış, "o ikisiyle =بهما" yerine "onunla = به" ifadesi kullanılmıştır. Bu da hikmetin, Kitab'ın içine, toprağa yerleştirilen maden gibi yerleştirildiğini gösterir.

(Bakara 2/232)

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ۗ ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۗ ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

Kadınları boşadığınızda bekleme sürelerinin sonuna varırlarsa, koca adaylarıyla[1*] marufa uygun olarak anlaştıkları taktirde evlenmelerine engel olmayın[2*]. Bu, içinizden Allah'a ve Ahiret gününe inananlara verilen öğüttür. Sizin için iyi ve temiz[3*] olan budur. Bunları bilen Allah'tır siz bilemezsiniz.

[1*] Kadın kocasıyla zaten evli olacağı için ayetteki eşleri ifade mecazdır, koca adayı anlamında kullanılmıştır.

[2*] Kadın eşini kendi seçer. Yaptığı seçim sadece marufa uygunluk açısından denetlenir.

[3*] Buradaki kelimelere ism-i tafdil anlamı uygun olmadığı için sıfat-ı müşebbehe anlamı verilmiştir.

(Bakara 2/233)

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ ۖ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ ۚ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ ۚ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ ۗ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ۗ وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Analar çocuklarını iki tam yıl emzirsinler.[1*] Bu, emzirmeyi tamamlamak isteyen içindir. Anaların marufa uygun yiyeceği ve giyeceği, çocuğun babasına aittir. Kimseye gücünün üstünde yük yüklenmez. Çocuğu yüzünden ne ana zarara sokulur ne de baba. Mirasçının[2*] sorumluluğu da aynıdır. Anne ve baba, karşılıklı anlaşma ve danışma ile çocuğu sütten kesmek isterlerse, ikisi için de günah olmaz.[3*] Çocuklarınıza sütanne tutmak isterseniz, ücretini marufa[4*] uygun olarak ödedikten sonra, size bir günahı olmaz. Allah'tan çekinerek korunun. Bilin ki her şeyi gören Allah'tır.

[1*] Çocuğu emzirme, onu doğuran annenin görevidir.

[2*] Baba vefat etmişse emziren annenin barınma ve geçinmesi için gereken masrafi babanın mirasçısı karşılar.

[3*] Eşlerin karşılıklı anlaşma ve danışmalarıyla iki yıl dolmadan, çocuk sütten kesilebilir.

[4*] Maruf, bilinen demektir. Bu bilgi ya Kur'ân'dan ya da ona aykırı olmayan gelenekten elde edilir.

(Bakara 2/234)

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۖ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Erkeklerinizden ölenlerin geride bıraktıkları eşleri, kendi başlarına dört ay on gün beklesinler. Sürelerinin sonuna vardıklarında, kendileri için marufa uygun olarak yaptıkları şeyin size bir günahı olmaz.[*] Yaptığınız her şeyin iç yüzünü bilen Allah'tır.

[*] Kocası ölen kadın, iddeti bitince istediği kişiyle evlenebilir. Evliliği sadece marufa uygunluk açısından denetlenir.

(Bakara 2/235)

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ ۚ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَٰكِنْ لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا ۚ وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ

(İddet bekleyen) kadınlara üstü kapalı evlenme teklifi yapmanız veya niyetinizi içinizde saklamanız günah değildir. Allah bilir ki siz bunu ileride onlara anlatacaksınız. Ama birbirinize gizlice söz vermeyin, marufa uygun bir söz söylerseniz başka. Bu Kitap'ta belirlenmiş olan süre sona erinceye kadar, [*] aranızda evlilik bağı kurma kararı almayın. Bilin ki Allah içinizde olanı bilir. Öyleyse, ondan çekinin. Bilin ki Allah çok bağışlar, yumuşak davranır.

[*] Bekleme süresi, iddeti bitinceye kadardır.

(Bakara 2/236)

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ۚ وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى

المُوسِعِ قَدَرُهُ وَعَلَى المُقتِرِ قَدَرُهُ مَتَاعًا بِالمَعْرُوفِ ۖ حَقًا عَلَى المُحْسِنِينَ

Kadınları, mehirlerini[1*] kesinleştirmeden ve ilişkiye girmeden boşamanızın size günahı olmaz. Onlara yararlanacakları şeyler verin.[2*] İmkânı olan gücü ölçüsünde, darlık içinde olan da gücü ölçüsünde, marufa uygun olarak versin. Bu, güzel davrananlar üzerine bir borçtur.

[1*] Mehir, evlenen erkeğin, eşine vermek zorunda olduğu maldır. Miktarını eşler, karşılıklı anlaşma ile belirlerler.

[2*] (Bakara 2/237) 'de kesinleşmiş mehrin yarısının verilmesi emredildiğine göre, "marufa uygun" yararlandırma, erkeğin imkânları dikkate alınarak belirlenen emsal mehrin yarısı olur.

(Bakara 2/237)

وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ ۚ وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۚ وَلَا تَنْسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Mehirlerini kesinleştirdiğiniz kadınları ilişkiye girmeden boşarsanız, kesinleşen mehrin yarısını vermelisiniz. Kadınlar veya nikâh düğümü elinde olan eş,[*] hakkından vazgeçerse başka. (Ey erkekler!) Sizin vazgeçmeniz, takvâ (konumunuzu koruma) açısından daha uygundur. Aranızdaki farkı unutmayın. Yaptığınız her şeyi gören Allah'tır.

[*] Erkeğin boşamasına talak denir. Talak sözlükte düğümü çözmektir. Bu yüzden nikâh düğümü erkeğin elindedir.

(Bakara 2/238)

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ

Namazları ve en orta namazı[1*] özenle sürekli kılın ve daima Allah'a içten boyun eğenlerden olun.

[*] Kelimeye "orta" değil de "en orta" meali vermemizin sebebi el-vustâ = الْوُسْطَىٰ şeklinde ism-i tafdil yani bir şeyi diğerlerinden üstün gösteren isim kalıbında olmasıdır.

Gün, gündüz ve geceden oluşur. Önce gündüz, sonra gece gelir. (Yasin 36/40).Günü ikiye bölen şey, güneşin batışıdır. Gece ile gündüzün ortası olan bu vakitte kılınan namaz akşam namazı olduğu için "orta namaz" odur..
Namazlar diye meal verdiğimiz kelime salavat'tır. Arapçada çoğul, en az üçü gösterir. Ona orta namaz da ilave edilince dört olur. Ancak dördün ortası yoktur. Üçten sonra ortası olan ilk rakam beş olduğu için bu ayet, namazın beş vakit olmasının da delilidir. Akşam namazı, bu yönüyle de orta namazdır. Çünkü kendinden önce öğle ve ikindi, kendinden sonra da yatsı ve sabah namazı kılınır.
Benzer durum, rekât sayıları açısından da geçerlidir. Ortası olan ilk rakam 3'tür. 3, 2 ile 4'ün ortasıdır. 4 ile dördün ortası olarak da düşünülebilir. Bütün bunlar akşam namazını en orta namaz yapar.
Günün ilk namazının öğle namazı olması (İsra 17/78 ve Hud 11/114)da akşam namazını orta namaz yapar.
Ayrıca 3'ü ortası olan ilk rakam yapan 1'i çıkarırsak, gece namazları ile gündüz namazları 8'er rekât olarak da eşitlenir. Bu özelliklerin diğer namazlarda olmaması, akşam namazını en orta namaz yapar.

(Bakara 2/239)

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا ۖ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

Eğer korkarsanız[1*] (namazı) yürüyerek yahut binek üstünde kılın. Rahata kavuşunca Allah'ı, bu konuda bilmediğinizi size öğrettiği gibi zikredin[2*]. (Allah'ın âyetlerini kafanıza yerleştirmek için namaz kılın)[3*]

[1*] Namazı vaktinde kılamamaktan korkarsanız.

[2*] Namazda bir rekâtın kılınışı şöyle anlatılmıştır: "O namazı kılarken Allah'ı, ayakta, oturur

halde ve yanlarınız üzerinde anın." (Nisa 4/103) Tek rekâtta oturma ancak secdeden sonra olabilir. Nisa 4/102'ye göre tek rekât secde ile bittiği için oturduktan sonra bir secde daha yapmak gerekir. Bu da her rekâtta iki secdenin, secdeler arasında oturmanın ve bu sıradaki zikrin farz

olduğunu gösterir.
Kişinin yanları, kol ve bacaklarıdır. Vücut, kol ve bacaklar üzerinde iki şekilde durabilir. Birincisinde dizler ve dirsekler dik tutulup eller dizlerin üzerine konarak gövdenin yanların üzerinde olması sağlanır. İkincisinde de secde için başı yere koymadan önce dizler ve eller konur, karın dizlerden uzak tutulur ve böylece vücut yanların üzerine yerleştirilir. Bu durumda âyet, bir rekâtta kıyam, rüku ve secdenin şeklini bize anlatmış olur.

[3*] Zikir, bağlantılarıyla birlikte düşünülüp öğrenilen doğru bilgi, o bilgiyi kullanıma hazır tutmak, akla getirmek veya söylemektir. (Müfredât ذكر ve عرف md.) "... benim zikrim için (âyetlerimi kafana yerleştirmen için) namazı düzgün ve sürekli kıl." (Taha 20/14)

(Bakara 2/240)

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ ۚ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Vefat ettiğinde geride eş bırakacak olan erkekleriniz, eşlerinin, evden çıkarılmadan, bir yıla kadar geçimlerinin sağlanmasını vasiyet etsinler. Kendileri çıkarlarsa, marufa uygun olarak yaptıkları şeyden dolayı size bir günah olmaz. Üstün olan ve kararları doğru olan Allah'tır.[*]

[*] Kadın, evi hemen terk edebileceği gibi dört ay on günlük iddetini bitirince de evlenip evden ayrılabilir.

(Bakara 2/241)

وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ

Kocaları tarafından boşanmış kadınların da marufa[*] uygun menfaatleri (geçindirilme hakları) vardır. Bu, Allah'tan çekinenlerin üzerine borçtur.

[*] (Talak 65/6) âyette açıklandığı gibi.

(Bakara 2/242)

كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

Allah size âyetlerini böyle açıklar; belki aklınızı kullanırsınız.

(Bakara 2/243)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

Ölüm korkusuyla yurtlarından çıkmış binlerce kişiyi gözünde canlandırmadın mı? Allah onlara: "Ölün!" demiş sonra tekrar diriltmişti. İnsanlara ikramda bulunan Allah'tır. Ama insanların çoğu O'na karşı görevini yerine getirmez.

(Bakara 2/244)

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Siz Allah yolunda savaşın. Bilin ki sizi dinleyen ve bilen Allah'tır.

(Bakara 2/245)

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً ۚ وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ

وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Kim Allah'a güzel bir ödünç verirse, Allah ona kat kat fazlasını verir. Daraltan da Allah'tır, genişleten de. Zaten O'nun huzuruna çıkarılacaksınız.

(Bakara 2/246)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ إِذْ قَالُوا لِنَبِيٍّ لَهُمُ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا ۖ قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا ۖ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

Musa'dan sonra, İsrailoğulları'nın ileri gelenlerini gözünde canlandırmadın mı? Onlar Nebîlerine "İçimizden bir başkomutan[*] çıkar da Allah yolunda savaşalım!" demişlerdi. "Ya savaş emredilir de savaşmazsanız?" dedi. "Kaybedecek neyimiz kaldı ki Allah yolunda savaşmayalım! Hem yurtlarımızdan çıkarılmışız hem çocuklarımızdan ayrı düşürülmüşüz." dediler. Savaş üzerlerine yazılınca, pek azı dışında hepsi kaçıverdi. O zalimleri bilen Allah'tır.

[*] Yönetim ve yetki elinde olana melik denir. Buradaki melik, savaşı yönetecek kişi olduğu için başkomutan demektir.

(Bakara 2/247)

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا ۚ قَالُوا أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ ۚ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ ۖ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Nebîleri onlara "Allah, üzerinizde yetkili olarak Tâlût'u çıkardı." dedi. "Onun bizim üzerimizde nasıl yetkisi olabilir? O yetki ondan çok bizim hakkımızdır. Onun fazla bir malı da yok!" dediler. Nebî, "Onu, sizin üzerinize Allah seçti. Ona, bilgi ve vücut bakımından üstünlük verdi. Allah yetkiyi, tercih ettiğine verir[*]." dedi. İmkânları geniş olan ve her şeyi bilen Allah'tır.

[*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi yapma, var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredât). Burada Allah'ın yaptığı şey, bir kulunu tercih ederek yetkili konuma getirmesidir.

(Bakara 2/248)

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Nebîleri onlara dedi ki: "Ona komutanlık verildiğinin işareti, size Sandık'ın[*] gelmesidir. İçinde Sahibinizden (Rabbinizden) sizi rahatlatacak bir şey, Musa ve Harun ailelerinin bıraktığı hatıralar olacak ve onu melekler taşıyacaktır. Eğer inanıyorsanız bunda sizin için gerçek bir gösterge vardır."

[*] On emrin yazılı olduğu levhaların muhafaza edildiği sandık. (Abdurrahman KÜÇÜK, Ahid Sandığı, DİA)

(Bakara 2/249)

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ

يَطعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ ۚ فَشَرِبُوا مِنهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنهُمْ ۚ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ ۚ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُو اللَّهِ كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ

Tâlût askerleriyle birlikte ayrılınca dedi ki "Allah bir ırmakla sizi ağır imtihandan geçirecektir. Kim ondan içerse benden değildir, eliyle bir avuç alan alabilir. Kim de yiyeceğine bile katmazsa bendendir." Sonra pek azı dışında hepsi ondan içtiler. O ve beraberindeki müminler ırmağı geçince şöyle dediler: "Bugün Câlût'a ve askerlerine karşı koymayı göze alacak durumda değiliz." Allah'ın huzuruna çıkacakları inancında olanlar ise şöyle dediler: "Nice küçük birlikler, Allah'ın izniyle, büyük birlikleri alt etmiştir. Sabredenlerin yanında olan Allah'tır."

(Bakara 2/250)

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

Calût ve ordusunun karşısına çıktıklarında şöyle dua ettiler: "Ey Sahibimiz (Rabbimiz)! Bize direnme gücü ver! Ayaklarımızı kaydırma! Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et!"

(Bakara 2/251)

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ

Sonra Allah'ın izniyle onları yenilgiye uğrattılar. Davut, Câlût'u öldürdü. Allah da ona hükümdarlık ve hikmet[*] verdi, ona gerekli gördüğü her şeyi öğretti. Allah insanların bir kısmıyla diğerlerini engellemezse, tabii düzen bozulur. Ancak Allah'ın ikramı herkesi kapsar.

[*] Doğru karar alma kabiliyeti.

(Bakara 2/252)

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۚ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

Bunlar Allah'ın âyetleridir. O, bunları sana doğru bir biçimde aktarıyor.[*] Sen de O'nun elçilerindensin.

[*] Arap edebiyatındaki iltifat sanatı bizde olmadığından meâlde bu sanat yok sayılmıştır. (Bkz. Bakara 2/49'un dipnotu)

(Bakara 2/253)

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۘ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ ۖ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ ۚ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۗ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَلَٰكِنِ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

Allah, bu elçilerden kimini kimine üstün kıldı. Kimiyle konuştu, kimini birkaç basamak yükseltti. Meryem'in oğlu İsa'ya da açık belgeler verdi ve onu Kutsal Ruh ile destekledi[1*]. Allah, tercihi (insanlara bırakmayıp) kendi yapsaydı, sonrakiler o açık deliller geldikten sonra birbirleriyle savaşamazlardı. Ama ayrılığa düştüler; kimi inanıp güvendi, kimi âyetleri görmezlikten geldi (ve kâfir oldu). Tercihi Allah yapsaydı[2*] birbirleriyle savaşmazlardı ama Allah dilediğini yapar[3*].

[1*] Arap edebiyatındaki iltifat sanatı burada da yok sayılmıştır.

[2*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. İnsanın var etmesi, "gerekeni yapması", Allah'ın var etmesi de "o şeyi yaratmasıdır" (Müfredât). İmtihanla ilgili konularda ilk kararı insan verir. Çünkü Allah, herkesin yola gelmesini ister (Nisa 4/26) ama sadece "doğruya yöneleni kendine yöneltir" (Ra'd 13/27). Yaptığının iyi mi yoksa kötü mü olduğunu, her insana ilham ettiği için de (Şems 91/7-10) yola gelmek isteyenin içini İslam'a açar. Yoldan çıkmak isteyenin içine de öyle bir darlık verir ki, yükseklere tırmanıyormuş gibi olur. (En'âm 6/125) Bir ayet şöyledir: "Yapılması gerekeni Allah yapsaydı hepinizi tek bir toplum haline getirirdi. Ama Allah, (sapıklığın) gereğini yapanı sapık sayar, (doğru yolda olmanın) gereğini yapanı da yoluna kabul eder. Yaptıklarınızdan elbette sorumlu tutulacaksınız." (Nahl 16/93)

Yaptığı imtihan gereği Allah, insanların tercihlerine karışmadığı için birbirleriyle çatışmalarına izin vermektedir.

[3*] Burada Allah'ın iradesi ile meşieti arasındaki fark gösterilmiştir. Allah'ın iradesi, bir şeyin olmasını istemesi, meşieti ise iradenin arkasından "ol" emrini vermesidir."Bir şeyin olmasını irade ettiğinde yaptığı tek şey 'Ol!' demesidir sonra o şey oluşur." (Yasin 36/82) "Ol" emrini vermemişse iradesi gerçekleşmeyebilir. "Allah, her şeyi size açık açık göstermeyi, sizi sizden öncekilerin de gittiği doğru yollara yönlendirmeyi ve tevbenizi kabul etmeyi irade eder. Allah bilir, doğru kararlar verir.

Allah, tevbenizi kabul etmeyi irade eder. Arzularının peşine takılanlar ise büyük bir sapıklığa düşmenizi irade ederler." (Nisa 4/26-27)

Allah insanları imtihan ettiği için O'nun imtihanla ilgili iradesi, kulun da aynı şeyi irade edip yapması ile meşiete dönüşür. "Siz nereye gidiyorsunuz? Kur'ân, herkes için doğru bilgidir (zikirdir). İçinizden doğruluğu meşiet edenler için. Sizin bir şeyi meşietinizin tek yolu, varlıkların Rabbi (Sahibi) olan Allah'ın da o şeyi meşiet etmesidir." (Tekvîr 81/26-29)

(Bakara 2/254)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ ۗ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ

Müminler! Size rızık olarak ne vermişsek, ondan hayra harcayın. Bunu; alışverişin, dostluğun ve şefaatin olmayacağı gün gelmeden yapın. Bunları görmemekte direnenler yanlışlar içindedirler.

(Bakara 2/255)

اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ ۖ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Allah'ın dışında bir ilah yoktur. O, daima diridir, sürekli işinin başındadır. O'nu ne uyuklama tutar ne de uyku! Göklerde ve yerde olan her şey O'nundur. O'nun izni olmadan huzurunda kim birine şefaat edebilir/arka çıkabilir[1*]? Ellerinde olanı da arkalarında kalanı da bilir[2*]. Onlar, O'nun bilgisinden izin verdiği kadarı dışında bir şey kavrayamazlar. Hâkimiyeti, gökleri de kapsar yeri de. Bu ikisini korumak O'na ağır gelmez. O yücedir, büyüktür[3*].

[1*] Şefaat, birinin eşlik etmesini istemek, eşlik etmek veya arka çıkmaktır (el-Ayn, Müfredât).

"Ne sizin kuruntularınız ne de Ehl-i Kitab'ın kuruntuları geçerlidir. Kim bir kötülük yaparsa cezasını çeker. Allah ile arasına girecek bir dost ve bir yardımcı bulamaz. İyi işler yapanlar ise ister erkek ister kadın olsunlar, cennete girerler. Kendilerine en küçük bir haksızlık yapılmaz." (Nisa 4/123-124)

[2*] "O Allah'tır; göklerde ve yeryüzünde ilah O'dur. Gizlediğinizi de açıkladığınızı da bilir. O, kazandığınız her şeyi bilir." (En'âm 6/3)

[3*] Bu âyet vahdet-i vücudu reddetmektedir; çünkü vahdet-i vücuda göre Allah'tan başka varlık yoktur, varlık diye bilinenler onun gölgesidir. Onlara göre gölge de yoktur. Oysa Allah dışındaki varlıkların hepsi gerçek varlıklardır. "İçten içe hiç düşünmediler mi Allah, gökleri, yeri ve bu ikisi arasında olanları başka şekilde değil, sadece gerçek varlıklar olarak ve belli bir süre için yaratmıştır. Yine de insanların çoğu Rableriyle yüzleşmeyi göz ardı eder." (Rum 30/8)

(Bakara 2/256)

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ۖ قَد تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ۚ فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Dinde zorlama olamaz[1*]; doğrular ile yanlış kurgular iyice ayrılmıştır. Kim taşkınlık edenleri (tağutları) tanımaz[2*] da Allah'a güvenirse, kopması imkânsız en sağlam kulpa yapışmış olur. Her şeyi dinleyen ve bilen Allah'tır.

[1*] İmanın temeli kalp ile tasdiktir. Orası insanın en hür olduğu yerdir. Bu sebeple hiç kimse bir inancı kabule zorlanmaz. İbadet için de niyet şarttır. Kalpten yapılmayan niyet, geçersiz olduğundan zorla ibadet de olmaz.

[2*] Yoldan çıkmışlara boyun eğmez.

(Bakara 2/257)

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ ۗ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

İnanıp güvenenlerin en yakını (velisi) Allah'tır;[1*] O, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Kâfirlerin [2*] en yakınları (velileri)[3*] ise tağutlardır; [4*] onları aydınlıktan çıkarıp karanlıklara sokarlar. Onlar cehennem ahalisidir, orada ölümsüz olarak kalacaklardır.

[1*] Veli kelimesi için (Bakara 2/107). âyetin dipnotuna bakınız.

[2*] Âyetleri görmezlikten gelenlerin.

[3*] Allah, onlara da şah damarından yakındır, ama onlar tağutları/taşkınlık edenleri kendilerine daha yakın görürler.

[4*] Tağut, taşkınlık edenlerdir. Bunlar, birçoklarını peşine takan, insan ve cin şeytanlarıdır. (Al-i İmran 3/149-150)

(Bakara 2/258)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ ۖ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Allah bir krallık vermiş diye, İbrahim'e karşı Sahibi (Rabbi) hakkında delil getireni, gözünde canlandırmadın mı? İbrahim, "Yaşatan da öldüren de benim Sahibimdir (Rabbimdir)!" dediğinde o, "Ben de yaşatırım, ben de öldürürüm!" dedi. İbrahim, "Allah, güneşi doğudan getirir, sen de batıdan getir!" deyince, âyetleri görmezlikten gelen o kişi dondu kaldı. Allah, yanlışlar içinde olan bir topluluğu yola getirmez.

(Bakara 2/259)

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّىٰ يُحْيِي هَٰذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا ۖ فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ ۖ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ ۖ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۖ قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ فَانظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ ۖ وَانظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِّلنَّاسِ ۖ وَانظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا ۚ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Şu kişiyi de düşündün mü? Binaları tamamen çökmüş bir kente uğramıştı da "Allah burayı ölümünden sonra nasıl diriltecek?" demişti. Allah onu yüz yıl süreyle öldürdü, sonra diriltti. "Ne kadar kaldın?" dedi. "Bir gün kaldım, belki bir günden de az!" dedi. Allah dedi ki: "Yok, tam yüz yıl kaldın!

Yiyeceğine ve içeceğine bak, hiç bozulmamış! Bir de eşeğine bak! Bu, seni insanlara bir belge yapmak içindir. Şimdi de (eşekten kalma) kemiklere bak, yerden nasıl kaldıracağımızı, sonra nasıl ete büründüreceğimizi gör!" Bunları açık açık görünce dedi ki: "Şimdi biliyorum, Allah her şeye bir ölçü koyar."[*]

[*] Kudüs'teki Mescidi'nin (Beyt-i Makdis'in) ilk yıkılışından sonra (İsrâ 17/5) Buhtunnasr (Nabukadnessar) Yahudileri Babil'e sürgün etti. M.Ö. 539'da Bâbil'i fetheden Pers kralı Koreş (Ahmet Güç, YAHUDİLİK- DİA) Üzeyir (Ezra), Nehemya ve diğerlerini, Mescid'i yeniden inşa etmeleri için geri gönderdi (Ezra 1/1-3). Üzeyir Kudüs'ü görünce: "Allah bu kenti ölümünden sonra nasıl canlandıracak?" dedi. "Allah da onu öldürdü ve yüz yıl sonra tekrar diriltti." Bu arada Mescid, Darius'un krallığının ikinci yılında inşa edilmişti. (Ezra 4/11-24) Üzeyir, II. Artahşasta'nın krallığının yedinci yılının beşinci ayında yani M.Ö. 437'de (Salime Leyla Gürkan, YAHUDİLİK-DİA) Kudüs'e vardı (Ezra 7/8). Bu, onun Kudüs'e ikinci varışıydı. İlk varışı ile ikincisi arasındaki 100 yıllık sürede Allah "Onu insanlara bir mucize yapmak için" öldürmüş ve tekrar diriltmişti.

(Bakara 2/260)

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَىٰ ۖ قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِنْ ۖ قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِي ۖ قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًا ۚ وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Bir gün İbrahim dedi ki: "Rabbim! Ölüleri nasıl dirilttiğini bana gösterir misin?" Allah "Yoksa inanmadın mı?" dedi. (İbrahim) "Hayır, inandım da içimin yatışması için!" dedi. "Öyleyse dört kuş tut, kendine alıştır, sonra (kes, parçala ve) her dağın üstüne onların her birinden birer parça koy. Daha sonra onları çağır, bütün güçleriyle sana geleceklerdir. Şunu bil ki üstün olan ve doğru kararlar veren Allah'tır." dedi.

(Bakara 2/261)

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ ۗ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Mallarını Allah yolunda infak[1*] edenler, toprağa bir buğday tohumu ekmiş gibi olurlar. O tohum yedi başak bitirir. Her başağında yüz dane olur. Gerekeni yapana[2*] Allah, bunun da kat kat fazlasını verir. Allah'ın imkânları geniştir, O her şeyi bilir.

[1*] Nafak, tünel; infak da bir şeyi tünelden geçirmek gibidir. İnfakın Türkçe karşılığı harcamadır. Damarları tünele benzetirsek infak; kanın, gıda ve oksijeni hücrelere götürüp onların ürettiklerini ilgili yerlere taşımasına benzer. Saklanan malın ve paranın kimseye faydası olmaz. Bunların ihtiyaçlılara ulaşması gerekir. Bu yüzden Kur'ân, daima infakı emreder. Allah rızası için infak, doğrudan ihtiyaçlıya ulaştığı için derhal tüketilir ve yeni üretimin kapısını açar. Ticaret de üretilen mal ve hizmetin, ihtiyaçlılara ulaşmasını sağladığı için bir çeşit infaktır. Mal, uzun süre saklanamaz ama para saklanabilir. Paranın esası altındır; ancak hangi malzemeden yapılmış olursa olsun, Allah Teâlâ, parayı kasalara koyup dolaşımına engel olanları ağır bir şekilde tehdit etmiştir. (Bkz. Tevbe 9/34-35)

[2*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. Özne insan ise "gerekeni yaptı" anlamına gelir. (Bkz. Müfredât).

(Bakara 2/262)

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى ۙ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Mallarını Allah yolunda harcayan sonra da yaptıkları iyiliği başa kakmayan[*] ve incitmeyenler var ya, onlara Rableri (Sahipleri) katında ödül vardır. Onlar ne bir korku duyar ne de üzülürler.

[*] "Yaptığı yardımın peşine yapışmak olarak" çevrilir. Türkçede "başa kakmak" deyimi anlamı tam karşıladığından tercih edilmiştir.

(Bakara 2/263)

قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَذًى ۗ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ

Güzel bir söz söylemek ve bir hatayı örtmek, başa kakılıp karşı tarafı inciten bir yardımdan daha iyidir. Allah'ın hiçbir şeye ihtiyacı olmaz, ama O, yumuşak davranır.

(Bakara 2/264)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَىٰ كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا ۖ لَا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِمَّا كَسَبُوا ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

Müminler! Başa kakarak ve inciterek yardımlarınızı değersizleştirmeyin! İnsanlara gösteriş olsun diye malını harcayan, ama Allah'a ve ahiret gününe inanmayan kişi gibi davranmayın! Onun durumu, üzerinde toprak olan kayaya benzer. Bol yağmur yağar ve orayı çıplak bırakır. Böyleleri çalışmalarından bekledikleri sonucu alamazlar. Allah, âyetleri görmezlikten gelen bir topluluğu yola getirmez.

(Bakara 2/265)

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَثْبِيتًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ فَإِنْ لَمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Allah'ın rızasını kazanmak ve kendilerini sağlama almak için mallarını harcayanlar, yüksekçe yere kurulu olup bol yağmur alan ve iki kat ürün veren bir bahçenin sahibi gibidirler. Yağmur yağmasa bile bir çisenti olur. Yaptığınız her şeyi gören Allah'tır.

(Bakara 2/266)

أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ

(Bir kişi düşünün:) İçinden sular akan arkları, her üründen veren, hurması ve üzümü olan bir bahçesi var, ama ihtiyarlık gelip çatmış, evladı da korunmaya muhtaç halde. Ateşli bir kasırga vurmuş, bahçeyi yakıp kavurmuş. Onun yerinde olmayı hanginiz ister? Allah, âyetlerini size böyle açıklar ki iyice düşünesiniz.[*]

[*] Zengin de bir gün yardıma muhtaç hale gelebilir. Dolayısıyla darda olana yardım, kendine yardımdır.

(Bakara 2/267)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ ۖ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ

Müminler! Kazandıklarınızın temizlerinden ve yerden sizin için çıkardığımız şeylerden hayra harcayın! Gözünüzü kapamadan almayacağınız kötü şeylerden vermeye kalkmayın! Bilin ki Allah'ın hiçbir şeye ihtiyacı yoktur, ne yaparsa güzelini yapar.

(Bakara 2/268)

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ ۖ وَاللَّهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Şeytan sizi yoksul düşmekle korkutur ve çirkin işler yapmanızı ister. Allah ise suçunuzdan arındırma ve ikramda bulunma sözü verir. İmkânları geniş olan ve her şeyi bilen Allah'tır.

(Bakara 2/269)

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ

Gerekeni yapana Allah, hikmeti[1*] verir. Kime hikmet verilirse, ona çokça iyilik yapılmış olur. Bu bilgiye (hikmete) sağlam duruşlu (ulü'l-elbâb) [2*] olanlardan başkası ulaşamaz.

[1*] Hikmet, doğru hüküm demektir. Allah her nebîye kitap ve hikmet vermiştir (Âl-i İmrân 3/81). Hikmet, Allah'ın indirdiği ve yarattığı âyetlerden çıkarılan doğru hükümler ve o hükümleri çıkarma yöntemidir.

[2*] "Sözü dinleyip en güzeline uyanlar, Allah'ın doğru yolda saydığı kişilerdir. İşte ulü'l-elbâb onlardır." (Zümer 39/18)

(Bakara 2/270)

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ ۗ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

Ne tür bir harcama yapsanız ne gibi bir adakta bulunsanız, onu Allah bilir. Yanlış yapanların yardımcıları olmaz.

(Bakara 2/271)

إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ ۖ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۚ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Zekâtları/sadakaları[1*] açıkça verirseniz pek güzel olur! Ama fakirlere verirken gizlemeniz,[2*] sizin için daha iyidir; bir kısım kötülüklerinizi örter. Yaptığınız her şeyin iç yüzünü bilen Allah'tır.

[1*] Elif lamlı olan es-sadakât kelimesine zekât anlamı verilmiştir (Bkz. Tevbe 9/60).

[2*] İkinci cümle birincisine hal yapılmıştır.

(Bakara 2/272)

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۗ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلِأَنْفُسِكُمْ ۚ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ

Senin görevin, onları yola getirmek değildir[*] ama gerekeni yapanı doğru yola getiren Allah'tır. Hayra yapacağınız her harcama kendiniz içindir. Harcamayı, sırf Allah yüzünüze baksın diye yapmalısınız. Harcadığınız her malın karşılığı size tam olarak verilir ve haksızlık görmezsiniz.

[*] Yardım yaptığımız kişinin dini kimliği bizi ilgilendirmez. Muhtaç olan herkese yardım etmek gerekir.

(Bakara 2/273)

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا ۗ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ

بِهِ عَلِيمٌ

Harcamayı, bütün vaktini Allah yolunda hizmetle geçiren ihtiyaç sahiplerine özellikle yapın. Onlar dışarıda dolaşıp çalışamazlar. Onurlu oldukları için de durumlarını bilmeyen onları zengin sanır. Onları yüzlerinden tanırsın. Kimseden yalvar yakar bir şey istemezler. Hayra yaptığınız her harcamayı bilen Allah'tır.

(Bakara 2/274)

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Mallarını gece gündüz, gizli ve açık hayra harcayanların ödülü, Sahipleri(Rableri) katındadır. Onların üzerinde bir korku olmaz, üzüntü de çekmezler.

(Bakara 2/275)

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا ۗ وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا ۚ فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَىٰ فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ ۖ وَمَنْ عَادَ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Faiz yiyenler, şeytanın aklını çeldiği[*] kimsenin tavrından farklı tavır göstermezler. Bu (şeytanca tavır,) onların "Alım-satım, tıpkı faizli işlem gibidir." demeleridir. Allah, alım-satımı helâl, faizli işlemi haram kılmıştır. Kime Sahibinden (Rabbinden) bir öğüt ulaşır da faiz almayı bırakırsa, önceden aldıkları kendine kalır. Onun işi Allah'a aittir. Kim de devam ederse, onlar cehennem ahalisidir, orada ölümsüz olarak kalacaklardır.

[*] Ayette geçen, tehabbut تخبط, "takılıp aklını çelme ve aklını bozma" anlamlarına da gelir (Lisân, Tâc'l-arûs).

(Bakara 2/276)

يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ

Allah, faizli işleri dara sokar, sadakaları/zekâtı büyüme aracı yapar.[*] Allah, âyetleri görmezlik eden suçluların hiçbirini sevmez.

[*] Faiz, ekonomiyi daraltır, zekât geliştirir. "İnsanların malları içinde artsın diye faize verdiğiniz şey (borç) Allah'ın yanında artmaz. Allah'ın rızasını isteyerek verdiğiniz zekâta gelince; kat kat artıranlar zekât verenlerdir. (Rum 30/39)

(Bakara 2/277)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

İnanıp güvenen, iyi işler yapan, namazı düzgün ve sürekli kılan ve zekâtı verenler, Sahipleri (Rableri) katında ödülü hak ederler. Onların üzerinde bir korku olmaz, üzüntü de çekmezler.

(Bakara 2/278)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Ey inanıp güvenenler, Allah'tan çekinerek korunun! O'na gerçekten güveniyorsanız, kalan faiz alacaklarınızdan vazgeçin![*]

[*] Allah'ın elçisi Veda Hutbesinde şöyle demiştir: "Cahiliye faizi kaldırılmıştır. Kaldırdığım İlk faiz, bizim faizimiz, Abbas b. Abdulmuttalib'in faizidir. Onun tamamı kaldırılmıştır."(Ebû Dâvûd, Menâsik, 57,h. 1905)

(Bakara 2/279)

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ

Eğer vazgeçmezseniz, Allah'a yani Allah'ın kitabına[*1] karşı savaşmakta olduğunuzu bilin. Tevbe ederseniz (hatanızdan tam olarak dönerseniz), ana mallarınız sizindir[*2]; böylece ne haksızlık edersiniz ne de haksızlığa uğrarsınız.

[*1] Resul (رسول), "gönderilen"demektir. Bir bilgiyi iletmek için gönderilen elçiye resul dendiği gibi onunla gönderilen bilgiye de resul denir (Müfredat). Kur'an'daki resul kelimeleri ya elçi ya da Allah'ın Kitabı anlamındadır. Elçi ölümlü, Kitap kalıcıdır. Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?" (Al-i İmran 3/144) Artık aramızdaki resul, Kur'an olduğu için bu gibi âyetlerde kelimeye başka anlam verilemez.

[*2] Ana malın yani borç olarak verilen şeyin üstündeki her fazlalık faizdir; ancak kağıt para sisteminde paranın satın alma gücü esastır. Ayetin devamındaki haksızlık etmemek ve haksızlığa uğramamak ifadesine bakıldığında, satın alma gücündeki değişikliğin dikkate alınması, yani enflasyon farkı, faiz kapsamına girmez.

(Bakara 2/280)

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ۚ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ ۖ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Borçlu darlık içinde ise, rahata çıkıncaya kadar beklemek gerekir. Alacağınızı sadakaya/zekâta[*] saymanız, sizin için daha hayırlıdır. Bunu bir bilseydiniz!

[*] (Tevbe 9/60.) âyette sadaka, zekât anlamında kullanılmış ve borçlular zekât alanlardan sayılmışlardır.

(Bakara 2/281)

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ۖ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Allah'ın huzuruna çıkarılacağınız o günden çekinip korunun. Sonra herkese kazandığı tam olarak verilecek ve kimseye haksızlık yapılmayacaktır.

(Bakara 2/282)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى فَاكْتُبُوهُ ۚ وَلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ۚ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ ۚ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا ۚ فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ ۚ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ ۖ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَىٰ ۚ وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا ۚ وَلَا تَسْأَمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ۚ ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا ۖ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا ۗ وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ ۚ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ ۚ وَإِنْ تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Ey inanıp güvenenler, birbirinize belli bir vadeye kadar borçlandığınızda borcunuzu yazın. Bir yazıcı, aranızda doğru olarak yazsın. Yazıcı Allah'ın bu ayette öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın. Yazıyı borçlu yazdırsın. Sahibi(Rabbi) olan Allah'tan çekinsin de borçtan bir şeyi eksiltmesin. Borçlu; sefih[1*], güçsüz[2*] veya söyleyip yazdıramayacak durumda ise onu velisi, doğru olarak yazdırsın. Erkeklerinizden iki kişiyi de şahit tutun. İki erkek yoksa bir erkek ile iki kadın da olur. Bunlar, şahitliğini kabul edeceğiniz kişilerden olsunlar. Kadınlardan biri unutur veya yanılırsa, diğeri

hatırlatır. Şahitler çağrıldıklarında kaçmasınlar. Borç ister büyük ister küçük olsun, vadesi ile birlikte yazmaktan üşenmeyin. Allah katında böylesi daha düzgün, şahitlik için daha sağlam[3*], şüpheye düşmemeniz için daha uygundur[4*]. Aranızda alıp verdiğiniz peşin ticaret olursa, onu yazmamanın size günahı olmaz. Alım satım yaptığınızda şahit tutun. Yazıcı da şahit de zarar görmesin; onlara zarar vermeniz, yoldan çıkmanız olur. Allah'tan çekinerek korunun. Bunu size Allah öğretiyor. Her şeyi bilen Allah'tır.

[1*] Beceriksiz, malının değerini bilmeyip, gereksiz harcama yapan.

[2*] Çocuk, bunak veya çok yaşlı.

[3*] Sağlam olan iki şeyi karşılaştırınca birine daha sağlam denir. Bu yüzden "şahitlik için daha sağlam…" sözü, onun sağlamının da olduğunu gösterir. Bu âyeti tam anlamak için ona benzeyen şu âyetleri okumak gerekir: "Müminler! Sizden biriniz ölüm döşeğinde vasiyet edeceği zaman içinizden güvenilir iki şahit tutsun. … Eğer şahitlerin günaha girdikleri anlaşılırsa ölenin hak sahibi iki yakını onların yerine geçsin ve şöyle yemin etsinler: Vallahi, bizim şahitliğimiz onlarınkinden daha doğrudur, biz haksızlık etmeyiz. Öyle olsa zalimlerden oluruz. Böylesi, şahitliği gereği gibi yapmalarının alt seviyesidir..." (Maide 5/106-108) Kadın erkek ayrımı olmaksızın güvenilir iki şahit, alt seviye olduğuna göre şahitler, iki erkek, iki kadın veya bir erkek ile bir kadın da olabilir.

[4*] "Daha doğru…" ile başlayan ifadeler, borcu yazmanın farz olmadığını ve tavsiye niteliğinde olduğunu gösterir.

(Bakara 2/283)

وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ ۖ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ ۗ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ۚ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

Yolculukta olur da yazacak birini bulamazsanız, yapılacak olan rehin almaktır. Biriniz diğerine güvenir (borcu yazmaz, rehin de almaz) ise, kendine güvenilen kişi, Sahibi olan Allah'tan çekinerek korunsun da güveni kötüye kullanmasın[1*]. Şahitliği gizlemeyin. Kim gizlerse kalbi iyilikten uzaklaşır[2*]. Yaptığınız her şeyi bilen Allah'tır.

[*] Âyete göre birbirine güvenenler, borçları yazmayabilir, rehin almayabilir ve şahit de tutmayabilirler.

[*] Ayette âsim şeklinde ismi fail olarak geçen إِثْمٌ =ism, kişiyi sevaptan yani iyiliklerden ve doğal yapısından uzaklaştıran davranış anlamındadır. (Müfredât).

(Bakara 2/284)

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَإِنْ تُبْدُوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ ۖ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Göklerde ve yerde olan her şey Allah'ındır. İçinizde olanı, açığa vursanız da gizleseniz de Allah sizi ondan hesaba çeker[1*]. Affin gereğini yapanı affeder, azabın gereğini yapana[2*] da azap eder. Her şeye ölçü koyan Allah'tır.

[1*] İnsan, içinden geçenden değil, içine yerleştirdiği şeylerden sorumludur. Bunlar iman, şirk, münafiklık gibi şeylerdir. İbadeti Allah için değil de gösteriş olsun diye yapan, sevap alamaz.

[2*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. Özne insan ise "gerereni yaptı" anlamına gelir. (Bkz. Müfredât).

(Bakara 2/285)

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ ۚ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ ۚ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۖ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

Bu elçi, Sahibinden (Rabbinden) kendine indirilen her şeye inanıp güvenmiştir, müminler de öyle! Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve elçilerine inanıp güvenir. "O'nun elçileri arasında ayrım yapmayız." derler. Şunu da derler: "Dinledik ve gönülden boyun eğdik! Bağışla bizi ey Rabbimiz! Dönüp varılacak yer, Senin huzurundur."

(Bakara 2/286)

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ۖ وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا ۚ أَنْتَ مَوْلَانَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

Allah, kimseye gücünün üstünde bir sorumluluk yüklemez. Kişinin kimi kazancı lehine, kimi kazancı da aleyhinedir. (Siz şöyle dua edin:) "Rabbimiz! Eğer unutur veya hata edersek, bizi sorumlu tutma! Sahibimiz (Rabbimiz)! Bizden öncekilere yüklediğin ısr yükünü[1*] bize de yükleme! Sahibimiz (Rabbimiz)! Zorlanacağımız yükü bize taşıtma! Bizi affet! Bizi bağışla! Bize ikramda bulun! Bizim mevlâmız (en yakınımız)[2*] Sensin. Kâfirlere[3*] karşı bize yardım et!"

[1*] Isr, gelen yeni nebîye inanma görevidir. "Allah nebîlerden kesin söz almıştı: "Size kitap ve hikmet veririm de sonra sizdekini tasdik eden bir elçi gelirse, ona kesinlikle inanacak ve yardım edeceksiniz! Bunu kabul ettiniz mi? Bu hususta ısr'ımı üzerinize aldınız mı?" demişti. Onlar: "Kabul ettik" demişlerdi." (Al-i İmran 3/81) Bu sebeple önceki nebîlerin ümmetlerinin Muhammed aleyhisselama inanma görevleri vardır. Son nebî ile birlikte ısr yükü kalktı. Burada o yükün olmadığı, bir dua cümlesi ile müminlerin zihinlerinde canlı tutulmaktadır. İlgili âyet şöyledir: "Yanlarındaki Tevrat'ta ve İncil'de yazılı buldukları bu elçiye, bu ümmi Nebîye uyanlar... O, onlara iyiliği emreder, kötülüğü yasaklar. Temiz ve lezzetli şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar. Isr'larını ve üzerlerindeki bağları kaldırıp atar. Ona inanan, onu destekleyen, ona yardım eden ve onunla birlikte indirilen nûra uyanlar umduklarına kavuşurlar." (A'raf 7/157)

[2*] Veli kelimesi için (Bakara 2/107) âyetin dipnotuna bkz.

[3*] Âyetleri görmezlikten gelenlere.

AL-İ İMRAN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Al-i İmran 3/1)

الٓمٓ

ELİF! LAM! MİM!

(Al-i İmran 3/2)

اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

O, Allah'tır! O'ndan başka ilah yoktur; diridir, sürekli işinin başındadır.

(Al-i İmran 3/3)

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنْزَلَ التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ

Gerçekleri içeren ve kendinden öncekileri tasdik eden[*] bu Kitab'ı sana, O indirmiştir. Tevrat'ı ve İncil'i de O indirmiştir.

[*] Tasdik, doğruluğunu onaylamaktır. Kur'ân, bütün nebîlere verilmiş olan kitapları hem tasdik eder hem de korur. Onlara yapılan ekleme ve çıkarmalar, ancak Kur'an ile tespit edilip düzeltilebilir. Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Gerçekleri içeren bu Kitabı sana, önceki Kitapları onaylayıcı ve koruyucu özellikte indirdik. O halde aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet. Sana gelen doğruları bırakıp onların arzularına uyma. Her birinize bir şeriat (kitap) ve bir yöntem (hikmet) verdik. Allah sizi tek bir toplum (tek bir nebînin ümmeti) yapmayı tercih etseydi yapardı. Oysa verdiği şeylerle sizi yıpratıcı bir imtihandan geçirmek için (böyle yaptı). Öyleyse (tartışma yerine) iyi işlerde yarışın. Tekrar hayata dönünce hep birlikte Allah'ın huzurunda toplanacaksınız. O, anlaşmazlığa düştüğünüz konuları size bildirecektir." (Mâide 5/48)

(Al-i İmran 3/4)

مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ ۗ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ

Önceki insanların rehberi onlardı. Bütün Furkanları (doğruyu yanlıştan ayıran kitapları)[1*] O indirmiştir. Allah'ın âyetlerini görmezlikte direnenlerin (kâfirlerin) cezası suçları ile doğru orantılı olur[2*]. Üstün olan, hak edildiği[3*] kadar ceza veren Allah'tır.

[*1]Rehber diye çevirdiğimiz hüdâ kelimesi, hidayet kökündendir. Hidâyet, nazikçe yol göstermektir. Allah'ın hidayeti dört çeşittir: Birincisi varlığını, birliğini ve insana her şeyden yakın olduğunu her vesileyle göstermesidir. Bu yüzden Allah, kendini ikinci sıraya koyup başka bir şeye öncelik vermeyi şirk sayar ve asla bağışlamaz (Nisa 4/48). İkincisi insana, iyiyi kötüden ayırma özelliği vererek doğruyu bulmasına imkân vermesidir. Bir ayet şöyledir: "Doğruları arayanlar için yeryüzünde ayetler vardır, kendinizde de vardır, görmez misiniz?"(Zariyât 51/20-21) Üçüncüsü elçileri aracılığı ile yol göstermesidir. İlgili ayetlerden biri şöyledir: "Sen elbette doğru yolu gösterirsin.(Şûrâ 42/52) Dördüncüsü de doğru tercihte bulunanı yoluna kabul etmesidir. Allah Teâlâ şöyle demiştir: " Biz, her resulü (kitabı) kendi halkının dili ile göndeririz ki onlar için her şeyi ortaya koysun. Bundan sonra Allah, sapıklığı tercih edeni sapık sayar, hidayeti tercih edeni de yoluna kabul eder. Daima üstün ve bütün kararları doğru olan O'dur."(İbrahim 14/4) Müfredât'tan yararlanılmıştır.

[*2] Furkân, doğruyu yanlıştan ayıran anlamındadır. Allah'ın indirdiği bütün kitaplar furkândır. Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Musa ile Harun'a o Furkânı, çekinerek korunanlar için aydınlanma ve doğru bilgi kaynağı olsun diye verdik." (Enbiya 21/48) Furkân kelimesinin çoğul kalıbı olmadığı için yerine göre tekil veya çoğul anlam verilir. Türkçeye bu kökten fark, farkındalık kelimeleri geçmiştir.

Allah müminlere şöyle demiştir: "Ey inanıp güvenenler! Allah'tan çekinerek kendinizi korursanız O, sizde doğruyu yanlıştan ayırma yeteneği (furkân-farkındalık) oluşturur, kötülüklerinizi örter ve durumunuzu düzeltir. İkramı büyük olan Allah'tır." (Enfal 8/29)

[*3] yetteki = شديد şedîd, sıkıca bağlı demektir. Allah'ın ödülü veya cezası, kulun fiili ile doğru orantılıdır: "Kim bir iyilikle gelirse ona, on katı verilir. Kim de kötülükle gelirse sadece bir katı ile cezalandırılır. Kimseye haksızlık yapılmaz." (En'âm 6/160)

[*4] Ayette geçen intikam = انتِقَام suçla ceza arasındaki dengeyi tam kurma anlamına gelir (El-Ayn).

(Al-i İmran 3/5)

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

Göklerde[*] ve yerde hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz.

[*] Ayetteki السَّمَاء = sema kelimesi tekil olmakla birlikte başındaki el= ال takısı nedeniyle cins sayılarak çoğul anlam verilmiştir.

(Al-i İmran 3/6)

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ۚ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Sizi, analarınızın rahminde, tercihine göre biçimlendiren O'dur[*]. O'ndan başka ilah yoktur. O daima üstündür, bütün kararları doğrudur.

[*] Bu âyet, insanın ölçülerinin ezelde değil, ana rahminde belirlendiğini bildirmektedir. Bu da, kadercilerin insanla ilgili ezeli bilgi iddialarının temelsiz olduğunu gösterir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: İnsan (ile dünyanın kuruluşu) üzerinden uzun bir zaman geçti değil mi? Bu süre içinde o, hakkında bilgi olan bir şey değildi. Biz insanı, çok bileşenli döllenmiş yumurtadan yarattık. Yıpratıcı bir imtihandan geçireceğiz; o nedenle onu dinleyen ve gören bir varlık haline getirdik. (İnsan 76/1-2) O insan, önceleri hiç bir şey değilken kendini yarattığımızı aklına getirmez mi? (Meryem 19/67) Böyle bir bilgi ancak Allah'ta olur. Onda da olmaması, kadercilerin insanla ilgili ezeli bilgi iddialarının temelsiz olduğunu gösterir.

(Al-i İmran 3/7)

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ ۖ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۗ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ۗ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ

Bu Kitab'ı sana indiren O'dur. Âyetlerinin bir kısmı muhkemdir[1*]; onlar kitab'ın[2*] ana ayetleridir. Diğerleri müteşâbih[3*] (muhkeme benzer) olanlardır. Kalplerinde eğrilik olanlar, istedikleri te'vîli (bağlantıyı) kurup istedikleri fitneyi çıkarmak için Kitap'tan, (kendi eğrilikleriyle[4*]) benzeşen şeye uyarlar. Oysa onun tevilini (ayetlerin arasındaki bağlantıyı)[5*] sadece Allah[6*] bilir. Bu ilimde[7*] sağlam duruş gösterenler de şöyle derler: "Biz, bu ilme inandık, hepsi (muhkem ve müteşâbih ayetlerle onların tevili) Rabbimiz (Sahibimiz) katındandır." Bu zikre[8*] (doğru bilgiye) sadece sağlam duruşlu olanlar ulaşabilirler[9*].

[1*] Muhkem ayet, bir konuda hüküm içeren ayettir. Hemen her ayetin böyle bir yönü vardır. Bu hüküm, başka ayetlerle açıklanır. Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Elif, Lâm, Râ. Bu bir kitaptır ki, âyetleri muhkem kılınmış sonra hakîm olan, her şeyin iç yüzünü bilen Allah tarafından açıklanmıştır. Bu, Allah'tan başkasına kul olmamanız içindir." (Hûd 11/1-2)

[2*] Kitab (كتاب)'ın kök anlamı, bir şeyi bir şeye eklemektir (Mekayîs). Bazen sözleri ekleyerek yapılan konuşmaya bazen de kelimeleri ekleyerek yazılan herhangi bir yazıya kitap denir (Mürfedat). Bir ayet şöyledir: "Allah sözün en güzelini, müteşâbih ve mesânî kitap olarak indirmiştir." (Zümer 39/23) Mesânî, "ikişerliler" anlamına gelir. Kur'ân'ın, bildiğimiz bir kitap halinde inmediği açıktır. Bu ayetler onun, kendinden kitaplar oluşturulacak şekilde indiğini, her bir kitabın, bir muhkem bir de müteşâbih olmak üzere en az iki ve ikinin katları olan ayetlerden oluştuğunu, doğru hükme yani hikmete bu şekilde ulaşılabileceğini gösterir.

[3*] Müteşâbih, birbirine benzeyen iki şeyden her birine denir. Kelime, toplam sekiz ayette geçer. Bunlar; (Bakara 2/25), (Bakara 2/70), (Bakara 2/118); (Al-i İmran 3/7),
(Zümer 39/23), (En'âm 6/99), (En'âm 6/141) ve (Ra'd 13/16). âyetlerdir.

[4*] Ayet'in açılımı şöyledir: "(فيتبعون ما تشابه منه بزيغهم) = Kitap'tan kendi eğrilikleriyle benzeşene uyarlar." Necrân Hristiyanlarından bir topluluk Nebîmize gelmiş: Ya Muhammed! Sen, İsa'nın Allah'ın kelimesi ve ondan bir ruh olduğu kanaatinde misin değil misin? demişti. O, "evet" deyince "Bu bize yeter" demişlerdi. Arkasından yukarıdaki âyet sonra da şu âyet inmişti: "Allah katında İsa'nın durumu, tıpkı Âdem'in durumu gibidir.

Âdem'i topraktan yarattı; sonra ona 'ol" dedi; o da oluştu ." (Al-i İmran 3/59) (Taberî)

Hristiyanlar, kendi eğrilikleriyle benzeşir gördükleri şu âyete dayanıyorlardı: "İsa… Allah'ın Meryem'e ulaştırdığı (ol) sözü ve kendinden bir ruhtur." (Nisa 4/171) Hâlbuki bu ayetin başında görmek istemedikleri şu ifade vardır: "Meryem oğlu İsa Mesih, başka değil, yalnızca Allah'ın elçisidir." Allah'ın kitabına uyma yerine onu kendilerine uydurmak isteyenler hep böyle bir yol izlerler.

[5*] Te'vîl = تَأْوِيلِ, Allah'ın âyetler arasında kurduğu bağlantıyı ifade eder. Bu bağlantıyı ancak, Arapçayı ve ilgili konuyu iyi bilenlerden oluşan bir ekip bulabilir. Bir ayet şöyledir: "Bu bir kitaptır ki âyetleri, bilenlerden oluşan bir topluluk için Arapça Kur'ânlar (kümeler) halinde açıklanmıştır." (Fussilet 41/3) Buradaki Kur'ân kelimesi, Al-i İmran 3/7. âyetteki kitap kelimesi gibi ayetler kümesi anlamındadır.

[6*] Ayetleri bu şekilde ilişkilendirilmiş bir kitap insan eseri olamaz. "De ki "Bu Kur'ân'ın bir benzerini çıkarmak için insanlar ve cinler toplansalar benzerini çıkaramazlar; isterse sırt sırta vermiş olsunlar." (İsrâ 17/88). İlgili diğer ayetler: (Yunus 10/38-39), (Bakara 2/23), (Hud 11/13).

[7*] Bu ilim, Kur'an'ın kendini açıklama ilmidir. Allah Teala şöyle demiştir: "Onlara, bir ilimle açıkladığımız Kitap getirdik; inanan topluluk için rehber ve ikramı bol bir kitap." (Araf 7/52)

[8*]Zikir, bağlantılarıyla birlikte düşünülüp öğrenilen doğru bilgi, o bilgiyi kullanıma hazır tutmak ve kullanmaktır. (Müfredât ذكر ve عرف md.) Tabiat, Allah'ın yarattığı âyetlerden, Kur'ân da indirdiği âyetlerden oluşur. Her ikisinden elde edilen doğru bilgi zikirdir. İnsanı, sadece bu bilgi tatmin eder. (Ra'd 13/28)

[9*] Sağlam duruşlu` diye meal verdiğimiz ulu'l-elbab'ı Allah Teala şöyle tanımlar: "Sözü dinleyen ve onun en güzeline (Allah'ın sözüne) uyanları, Allah'ın doğru yola ileteceği müjdesini ver. İşte ul'ul-elbâb olanlar onlardır." (Zümer 39/18)

(Al-i İmran 3/8)

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

(Onlar şöyle derler:) Rabbimiz! Bizi yoluna kabul ettikten sonra, kalplerimizin eğrilmesine izin verme[*]. Bize katından iyilikte bulun! Hep bağış yapan Sen'sin.

[*] Allah, kimseyi yoldan çıkarmaz. Yoldan çıkan insanın kendisidir. Bu dua, kişinin doğru yolda olma kararlılığını gösterir. Bir gün Musa toplumuna şöyle demişti: "Ey toplumum! Beni niçin incitiyorsunuz? İyi biliyorsunuz ki ben, Allah'ın size gönderdiği elçiyim." Ne zaman ki onlar yoldan kaydı, Allah da onların kalplerini kaydırdı. Allah, yoldan çıkan bir toplumu yola getirmez. (Saf 61/5)

(Al-i İmran 3/9)

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ

Rabbimiz! Geleceğinde şüphe olmayan bir günde, insanları bir araya getirecek olan da Sen'sin. Sen[*] sözünden dönmezsin.

[*] Arap edebiyatında iltifat sanatı vardır, anlatımı canlı tutmak ve konunun önemini vurgulamak için sözün akışı beklenmedik bir şekilde değiştirilerek üçüncü şahıstan birinci şahsa, ikinci şahıstan birinci veya üçüncü şahsa, birinci şahıstan ikinci veya üçüncü şahsa vs. geçilir. Geçmiş zamandan şimdiki veya gelecek zamana; gelecek zamandan geçmiş zamana ya da geçmiş zamandan emir kipine geçiş yapılabilir. Türkçede bu sanat olmadığından bu gibi ifadeler bir Türk'ü şaşırtır. Burada bu sanat yok sayılarak meâl verilmiştir.

(Al-i İmran 3/10)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ

Ayetleri görmezlikte direnenlerin (kâfirlerin) malları da çocukları da Allah'a karşı bir fayda sağlamaz. Onlar cehennem yakıtıdırlar.

(Al-i İmran 3/11)

كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Bunların tutumu, Firavun hanedanı ve daha öncekilerin tutumu gibidir[1*]. Onlar da ayetlerimiz karşısında yalana sarılmışlar,[2*] bunu alışkanlık haline getirdiklerinde[3*] de Allah onları yakalamıştı. Allah cezayı, suçla orantılı olarak verir.

[1*] Kendine Müslüman diyenlerin çoğu, âyetleri görmek istemez. Çünkü doğrulara değil, hesaplarına gelene uymak isterler. Firavun ve ailesi de öyleydi. Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Her şeyi açıkça gösteren âyetlerimiz gelince: "Bunlar açık büyüdür" dediler. İçlerinde en küçük şüphe olmadığı halde yanlış yapmalarından ve büyüklenmelerinden dolayı onları, bile bile inkâr ettiler." (Neml 27/13-14)

[2*] Kezzebe = كذب fiili "yalanlama" veya "çokça yalan söyleme" anlamına gelen tekzib = تكذيب kökündendir. Kelimenin geçtiği âyetlere, yerine göre "yalanlama" veya "yalan yanlış şeyler söyleme" anlamı verilmiştir.

[*3] Zenb.....

(Al-i İmran 3/12)

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ ۚ وَبِئْسَ الْمِهَادُ

Âyetleri örtenlere de ki: "Sonunda kaybedecek ve Cehennem'e toplanacaksınız! Orası ne kötü beşiktir[*]!"

[*] Beşiğin altı ve üstü olur. Cehennemdeki beşiğin altı da üstü de ateş olacaktır. Allah Teâlâ şöyle demiştir: *"Onlar için cehennemden bir beşik ve üstlerinde örtüler olacaktır. Yanlış yapanları işte böyle cezalandırırız.* (Araf 7/41) *Üstlerinde ateşten tabakalar, altlarında da tabakalar olur."* (Zümer 39/16) *"Azabın, onları üstlerinden ve ayaklarının altından saracağı gün, Allah onlara: 'Yapıp ettiklerinizin tadına varın bakalım' diyecektir."* (Ankebut 29/55)

(Al-i İmran 3/13)

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا ۖ فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأْيَ الْعَيْنِ ۚ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصَارِ

(Bedir'de) Karşı karşıya gelen iki toplulukta, sizin için bir belge vardır. Bir topluluk Allah yolunda savaşıyordu, diğeri ise kâfirlerdi. (Müminler) onları göz kararıyla kendilerinin iki katı görüyordu[1*]. Allah, görevini yapanı[2*] yardımıyla destekler. İleri görüşlüler için bunda (bu savaşta) bir ibret vardır.

[1*] Bedir Savaşında Mekkeliler daha fazla olduğu halde kendilerinin iki katı gösterilmesi, Allah'ın Müslümanlara bir lütfuydu. Çünkü onlara, kendilerinin iki katına kadar düşmanla savaşma görevi verilmişti: "Ey nebi! Müminleri savaşa teşvik et. Sizden sabırlı yirmi kişi olursa iki yüz kişiyi yener. İçinizden sabırlı yüz kişi de kâfirlerden bin kişiyi yener. Çünkü onlar, anlayışsız bir topluluktur. Allah, sizde zayıflık olduğunu öğrendi ve şimdi yükünüzü hafifletti. Artık sizden sabırlı yüz kişi olursa iki yüz kişiyi yener. Sizden bin kişi de Allah'ın izniyle onlardan iki bin kişiyi yener. Allah sabredenlerle beraberdir. (Enfâl 8/43-44)

Düşmanın az gösterilmesinin sebebi şöyle açıklanmıştır: "(Ya Muhammed!) Allah onları rüyanda sana az gösterdi. Çok gösterse cesaretinizi kaybedip savaşma konusunda birbirinizle çekişirdiniz. Ama Allah, sizi bu hale düşmekten kurtardı. Çünkü O, içinizde olanları bilir. Onlarla karşılaştığınızda da Allah, sizin gözünüze onları az göstermiş, onların gözüne de sizi az göstermişti. Allah, karar verdiği bir işi gerçekleştirsin diye böyle yapmıştı. Her iş, Allah'a bağlıdır. (O, ol demeden olmaz)" (Enfâl 8/65-66)

[2*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. Özne insan ise "gerekeni yaptı" anlamına gelir. (Bkz. Müfredât). Kişinin yapması gereken, üstüne düşen görevdir.

(Al-i İmran 3/14)

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ۗ ذَٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَآبِ

Kadınlar[*1], çocuklar[*2], yığınla altın ve gümüş, cins atlar, en'am[*3] ve ürünler insana, içi gidecek kadar süslü gösterilmiştir. Bunlar, dünya hayatının menfaatleridir. Kalıcı güzellikler, Allah katındadır.

[*1] Kadının kadını etkileme arzusu erkeği etkileme arzusundan fazladır.

[*2] Ayetteki بنين = benîn erkek ve kız evladı ifade eder. Bunu şu âyette açıkça görürüz: "Size kendinizden eşler var eden, eşlerinizden de çocuklar (benîn) ve torunlar var eden, size temiz rızıklar veren Allah'tır." (Nahl 16/72)

[*3]En'am: Koyun, keçi, sığır ve devenin dişisi ve erkeğine denir Bkz. (En'âm 6/143) (En'âm 6/144).

(Al-i İmran 3/15)

قُلْ أَؤُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَٰلِكُمْ ۚ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

De ki "Size onlardan daha iyisini söyleyeyim mi? Kendini koruyanlar (müttakiler) için Rableri (Sahipleri) katında, ölümsüz olarak kalacakları, içinden ırmaklar akan bahçeler, kusursuz hale getirilmiş[*] eşler ve Allah'ın rızası vardır. Allah kullarını görmektedir."

[*] Kötü huylarından ve istenmeyen özelliklerinden arındırılmış kadın ve erkekler. (Bkz. Hicr 15/47 ve Bakara 2/25 ve dipnotu)

(Al-i İmran 3/16)

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

Onlar şöyle derler: "Rabbimiz! Biz inanıp güvendik, günahlarımızı bağışla, o ateşin azabından bizi koru!"

(Al-i İmran 3/17)

الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ

Onlar Sabırlı, özü sözü doğru, Allah'a içten boyun eğen, mallarından hayra harcayan ve seher vakitlerinde[*] bağışlanma dileyen kimselerdir.

[*] Zayıf ışıklı yıldızların kaybolmasıyla başlayan seher vakti (fecr-i kâzib = yalancı tan). oruç tutanlar için sahur vaktidir. Daha detaylı bilgi için Bkz. (Bakara 2/187) ve www.suleymaniyevakfi.org Namaz ve Oruç Vakitleri.

(Al-i İmran 3/18)

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ ۚ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Allah'tan başka ilah olmadığına; Allah, melekler ve doğruluktan şaşmayan ilim sahipleri şahittir[*] Evet, O'ndan başka ilah yoktur. Daima üstün olan, bütün kararları doğru olan O'dur.

[*] Allah'ın varlığı ve birliği konusunda kimsenin şüphesi yoktur. İlah sayılanlar, Allah ile araya aracı olarak konanlardır. Bunların bir kısmının ilah olamayacağı kolaylıkla anlaşılır ve onu hiç kimse savunamaz. Onlar putlardır. (İbrahim) Bir gün babasına ve halkına şöyle demişti: "Sizin şu karşılarında saygıyla durduğunuz heykeller nedir?" Dediler ki "Biz bildik bileli atalarımız onlara kulluk ederler." Dedi ki "Siz de sizin atalarınız da gerçekten açık bir sapkınlık içindesiniz." Dediler ki "Sen ciddi misin yoksa bizimle eğleniyor musun? İbrahim: "Hayır" dedi. "Sizin Rabbiniz (Sahibiniz) göklerin ve yerin Sahibidir, onları yaratandır. Ben buna şahit olanlardanım." (Enbiya 21/52-56) Bazı putları anlamak kolay değildir. Onu anlamak için Allah'ın kitabını açıklama ilmini bilmek gerekir. O ilmi bilmeyenler, Allah ile kendi aralarına koydukları putlara tapmayı dinin bir emri sanırlar. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "ELİF! LÂM! RÂ! Bu, doğru hükümler veren ve her şeyin iç yüzünü bilen Allah tarafından, ayetleri, hem muhkem kılınmış hem de açıklanmış bir kitaptır. Bu, Allah'tan başkasına kul olmamanız içindir. (De ki:) Bense onunla (ayetlerle ve Allah'ın açıklamalarıyla) sizi uyaran ve müjdeleyen kişiyim. Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra O'na yönelin (tevbe edin) ki belirlenmiş eceliniz gelinceye kadar sizi güzel bir şekilde yaşatsın. İyilik yapanlara da fazlasını versin. Eğer yüz çevirecek olursanız, o büyük günün azabına uğramanızdan korkarım." (Hud 11/1-3) Sahabeden sonra bu ilim kaybolduğu için gelenek tarafından Nebîmize âyetleri açıklama, yürürlükten kaldırma ve yeni hükümler koyma yetkisi verilmiş ve o, Allah ile araya konan ikinci ilah haline getirilmiştir. Arkasından bu yetki alimlere de verilince bir ilahlar piramidi oluşmuştur. Allah'ın kesin olarak yasakladığı parçalanma ve bölünmeler kaçınılmaz olarak ortaya çıkanca Nebîmize şöyle bir söz mal edilmiştir: "Ümmetimin ihtilafı rahmettir." Hadis kitaplarında yer almayan bu sözle mezhepler korunmaya çalışılmıştır. Allah Teala'nın i kararı kesindir. Şöyle buyurur: "Belli kişiler etrafında kümeleşerek dinlerini bölenler var ya, hiçbir konuda onlardan olamazsın. Onların işi Allah'a kalmıştır.

Daha sonra Allah, onların yaptıklarını kendilerine bildirecektir.” (En’âm 6/159) Yukarıdaki âyet, bilmeden bu oluşumun içinde olanların affedilebileceğini de gösterir. Aynı durum, Yahudiler ve Hristiyanlarda da vardır.

(Al-i İmran 3/19)

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۗ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۗ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Allah katında din, İslam’dır.[1*] Kendilerine kitap verilenler, bu ilim[2*] geldikten sonra, birbirlerine üstünlük kurma çabaları[3*] yüzünden ihtilaf çıkarırlar. Kim Allah'ın âyetlerini görmezlikte direnirse, Allah onun hesabını hızlı görür.

[1*] İslam, teslim olmak demektir. Allah’a teslim olana müslim denir. Türkçede ona Müslüman denir.

[2*] Bu ilime, Allah’ın kitabını Hikmet metoduyla okuyarak ulaşılır. Allah her nebîye kitap ve hikmet vermiştir (Âl-i İmrân 3/81). Bundan sonra ya Allah’ın kitabına güvenilerek yola devam edilir ya da menfaatlere ters düşen ayetler görmezlikten gelinerek kafir olunur.

[3*] Bu, aralarındaki üstünlük mücadelesi ve kıskançlıktır. Nebinin kendi topluluklarından başkası içerisinden seçilmesinin verdiği kıskançlık, ellerindeki menfaat çarklarının (örneğin faiz) yeni gelen din ile bozulması ihtimali, kendi kitaplarından tahrif ettikleri veya gizledikleri hükümlerin yeniden ortaya çıkması ihtimali ile efendisi oldukları çarpıtılmış düzenin değişecek olması gibi nedenlerle, Allah’ın dininin hakim olmasını istemez ve muhalefet ederler.

(Al-i İmran 3/20)

فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ۗ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ أَأَسْلَمْتُمْ ۚ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا ۖ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

Seninle tartışırlarsa de ki “Ben her şeyimle Allah’a teslim oldum; beni izleyenler de öyle!” Kendine Kitap verilenler ile ümmilere (önceki kitaplardan bilgisi olmayanlara)[*] de ki: "Siz de teslim oldunuz mu?" Eğer teslim olurlarsa, yola gelmiş olurlar. Ama yüz çevirirlerse, sana düşen yalnızca ayetleri bildirmektir. Allah kullarını görür.

[*] Ümmiler, bir ilahi kitaba tabi olduğuna inandığı halde o kitabın içeriğini bilmeyen, onunla ilgili kulaktan dolma bilgilere veya kurgulara sahip olan kişilerdir. (Bkz.Bakara 2/78)

(Al-i İmran 3/21)

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

Allah'ın ayetlerini görmezlikte direnenlere, haklı bir gerekçeye dayanmadan nebîlerini[1*] itibarsızlaştıranlara[2*] ve ilahi kıstaslara (Allah’ın kitabındaki hükümlere) uygun davranılmasını isteyenleri de itibarsızlaştırmaya çalışanlara acıklı bir azabın müjdesini ver.

[1*] *“…nebîlerini haksız yere …öldürenlere müjde ver.”* emrinin ilk muhatabı Muhammed aleyhisselamdır. Onun karşısında nebîsini öldürmüş bir tek kişi yoktu. Kendisini de öldürmediklerine göre buradaki “öldürme”, “nebîliği öldürme” anlamında mecazdır. Önceki nebîlere inananların, son nebîye de inanmaları zorunlu olduğu için (bkz. Al-i İmran 3/81) Muhammed aleyhisselamın Allah’ın nebîsi olduğunu anladıktan sonra onu nebî olarak kabul etmeyenler, önceki nebîlerin nebîliğini de öldürmüş olurlar. Bir sonraki notta görüleceği gibi “itibarsızlaştırma” öldürme fiilinin anlamlarındandır.

[2*] Katele= قتل fiilinin kök anlamı itibarsızlaştırma ve öldürmedir(Mekâyîs). Ayette hem nebîler hem de ilahi kıstaslara uygun davranılmasını isteyen insanlara karşı yapılan davranışın yektülûn = يَقْتُلُونَ/itibarsızlaştırırlar-öldürürler şeklinde geniş zaman kipi ile ifade edilmesi, bu işin sürekli yapıldığını gösterir. Son nebî olan Muhammed aleyhisselam öldürülmemiştir. Ancak nebi ve resul kelimelerinin anlamı başka taraflara çekilerek onun nebi sıfatıyla söylediği sözler, resul sıfatıyla tebliğ ettiği ayetler seviyesinde gösterilerek İsa aleyhisselam gibi ilahlaştırılmıştır. Muhammed aleyhisselam, Ebubekir ve Ömer döneminde bir devlet politikası olarak yasak olan hadis yazma işi daha sonra serbest bırakılmış bu gibi insanların önü açılmıştır. Bu, Nebîmiz için en büyük itibarsızlaştırmadır. Allah Teala onun ahirette şöyle diyeceğini bildirmektedir: *“Rabbim! Benim halkım bu Kur’ân’ı kendilerinden uzak tuttu.”* (Furkan 25/30) Bunu Nebîmiz şöyle açıklamıştır: Ahirette ashabımdan bir grup sol tarafa alınacak, bende: “Ashabım! Ashabım!” diyeceğim. Allah Teâlâ diyecek ki; “Bunlar, senin ayrılmandan sonra sürekli geriye gittiler.” Ben de salih kul İsa’nın dediği gibi diyeceğim: *“… İçlerinde bulunduğum sürece onları görüyordum. Beni vefat ettirince gören yalnız sen oldun. Sen her şeyi görüp gözetirsin. Eğer azab edersen, onlar senin kullarındır. Bağışlarsan şüphesiz sen güçlüsün, doğrusunu yaparsın.”* (Maide 5/117-118) (Buhari, Enbiya, 8)

Nebîlerin ve Allah’ın kitabına uygun davranılmasını isteyen insanların itibarsızlaştırılma gayretleri, günümüzde de devam etmektedir.

(Al-i İmran 3/22)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

İşleri, dünyada da ahirette de boşa çıkacak olanlar onlardır. Yardım edecek kimseleri de olmayacaktır.

(Al-i İmran 3/23)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِنْهُمْ وَهُمْ مُعْرِضُونَ

Allah'ın Kitab'ından bilgi sahibi olanları görmedin mi? Aralarında kararı Kitap versin diye Allah'ın Kitabına çağrılınca onlardan bir bölümü yüz çevirerek geri çekiliyorlar.

(Al-i İmran 3/24)

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ ۖ وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Bunun sebebi şöyle demeleridir: "O ateş bizi yaksa yaksa peşpeşe[*] birkaç gün yakar!" Dinleri konusunda uydurdukları şeyler, kendilerini yanıltmaktadır.

[*] معدودات = madudât معدود=madud'un çoğuludur, peşpeşe eklenmiş anlamına gelir. (Müfredat)

(Al-i İmran 3/25)

فَكَيْفَ إِذَا جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Geleceğinde şüphe olmayan bir gün onları topladığımızda ne hale düşerler! O gün herkese, yaptığının karşılığı tam olarak verilecek ve kimseye haksızlık yapılmayacaktır.

(Al-i İmran 3/26)

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ ۖ بِيَدِكَ الْخَيْرُ ۖ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

De ki "Ey tüm yetkiler elinde olan Allah'ım! Tercih ettiğin kişiye yetki verir, tercih ettiğinden yetkiyi alırsın. Tercih ettiğin kişiyi üstün kılar yine tercih ettiğin kişiyi alçaltırsın. Bütün iyilikler Senin elindedir. Sen her şeye bir ölçü koyarsın.

(Al-i İmran 3/27)

تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ ۖ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ ۖ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Geceyi gündüzün içine sokarsın, gündüzü de gecenin içine sokarsın[1*]. Ölüden diriyi çıkarırsın, diriden de ölüyü çıkarırsın. Tercih ettiğin[2*] kişiye hesapsız rızık verirsin."

[1*] Gece ile gündüz, güneş ve ay gibi kendi yörüngesinde dönen varlıklardır. (Yasin 36/40) Dünyanın Güneş ile yaptığı açının daima değişmesi gece ile gündüzün uzayıp kısalmasına sebep olur. Gece gündüzün içine girince gece kısalır, gündüz uzar. Gündüz gecenin içine girince de gece uzar,

gündüz kısalır. Uzaydan çekilen fotoğrafları inceleyenler gece ile gündüzün daima var olduğunu görebilirler.

[2*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Bkz. Müfredât). Bu iki âyette Allah'ın yaptığı şey, kendi tercihine göre davranmasıdır.

(Al-i İmran 3/28)

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً ۗ وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ ۗ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ

Müminler, kâfirleri kendilerine müminlerden yakın konumda tutmasınlar. Onlardan bir şekilde kendinizi korumanız haricinde bunu yapanın Allah'tan bir beklentisi olamaz. Allah, sizi kendine karşı uyarır. Dönüp varacağınız yer, Allah'ın huzurudur.

(Al-i İmran 3/29)

قُلْ إِنْ تُخْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ اللَّهُ ۗ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

De ki "Gizleseniz de açığa vursanız da içinizde olanı[*] Allah bilir. O, göklerde ve yerde ne varsa hepsini bilir. Her şeye ölçü koyan Allah'tır."

[*] İçimizden anlık olarak güzel veya çirkin her türlü düşünce geçebilir. Biz, içimizden geçenden değil içimize yerleştirdiğimizden sorumluyuz. (Bkz. Bakara 2/284).

(Al-i İmran 3/30)

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا ۗ وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ ۗ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ

Her kişi, yaptığı iyilikleri de yaptığı kötülükleri de karşısında bulduğu gün, "Keşke kötülüklerim çok gerilerde kalsaydı!" diye yanıp tutuşur. Allah sizi, kendine karşı uyarır. Allah, kullarına çok şefkatlidir.

(Al-i İmran 3/31)

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

De ki "Allah'ı seviyorsanız beni (yolumu) takip edin ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Bağışlaması çok, iyiliği bol olan Allah'tır".

(Al-i İmran 3/32)

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ۖ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ

De ki "Allah'a ve resulünün/elçisinin getirdiğine[*] gönülden boyun eğin." Yüz çevirirlerse bilsinler ki Allah, âyetleri görmezlikte direnenleri (kâfirleri) sevmez.

[*] Resul (رسول), "birine gönderilen söz" anlamına geldiği gibi o sözü iletmek için gönderilen elçi anlamına da gelir (Müfredat). Allah'ın elçilerinin görevi, O'nun sözlerini insanlara ulaştırmaktır. Bu sebeple Kur'an'da geçen رسول الله = Allah'ın resulü sözlerinde asıl vurgu âyetleredir. Uhud savaşında nebîmiz'in öldüğüne dair haberlerin yayılması üzerine şu âyet inmişti: "Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?" (l-i İmrân 3/144) Allah'ın son resulü öldüğü için bizim muhatabımız olan resul, sadece Kur'an'dır. Resul kelimesine "resulün/elçinin getirdiği" meali bunun için verilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Resullere apaçık tebliğden başka ne düşer?" (Nahl 16/35) "Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et, bunu yapmazsan onun resullüğünü yapmamış olursun" (Maide 5/67)

(Al-i İmran 3/33)

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ

Allah Âdem'i, Nuh'u, İbrahim ailesini ve İmran ailesini çağdaşlarına karşı[*] seçkin konuma getirmişti.

[*] El âlemîne (الْعَالَمِينَ) kelimesine, 'çağdaşları' manası verilmiştir. Çünkü kıyaslama, onları hazmedemeyen çağdaşlarıyla yapılır. Allah Teala, Adem'i çağdaşlarına karşı seçkin hale getirdiğine göre, nebilik görevine evlatlarının rüşde ermesinden sonra başlamıştır.

(Al-i İmran 3/34)

ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Bunlardan biri diğerinin soyundandır. Dinleyen ve bilen Allah'tır.

(Al-i İmran 3/35)

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي ۖ إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Bir gün İmrân'ın karısı şöyle dedi: "Rabbim! Karnımda olanı, bağımsız olarak[*] sana adadım; benden kabul et! Dinleyen de bilen de Sen'sin!"

[*] Ayetteki muharrar = مُحَرَّر hür olarak, yani ailesinden bağımsız olarak hareket etmesi anlamındadır.

(Al-i İmran 3/36)

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ ۖ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

Doğum yapınca, ne doğurduğunu Allah daha iyi bildiği halde "Rabbim! Kız doğurdum. Erkek kız gibi olmazdı ki! Ben ona Meryem adını verdim; onu ve soyunu, taşlanan şeytandan korumanı bekliyorum." dedi.

(Al-i İmran 3/37)

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ۖ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ۖ قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّىٰ لَكِ هَٰذَا ۖ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Rabbi Meryem'i, güzel bir şekilde kabul etti ve güzel bir bitki[1*] gibi yetiştirdi. Bakımını da Zekeriya'ya verdi. Zekeriya ne zaman onun dairesine[2*] girse yanında bir rızık (yiyecek veya giyecek)[3*] bulur: "Meryem! Bu sana nereden?" diye sorardı. O da "Allah katından! Allah, tercih ettiğine[4*] hesapsız rızık verir!" derdi.

[1*] Âyette Meryem validemizin güzel bir bitki gibi yetiştirilmesi, yapısında bitkiye benzer bir özelliğin olduğunu gösterir. Çoğu çiçekli bitkilerde hem erkeklik hem dişilik organı olur ve kendi kendilerini döllerler. Meryem'in sıradan bir bitki yerine güzel bir bitkiye benzetilmesi, bize, onun özellikle çiçekli bitkilere benzetildiğini düşündürür.Meryem'in rahmine ruhun üflenmesi ile ilgili iki âyetten birinde rahmine erkek (Tahrim 66/12), diğerinde de dişi zamir (Enbiya 21/91) ile gönderme yapılması bunu destekler. İsa aleyhisselamın Adem aleyhisselam gibi olması (Al-i İmran 3/59) ve ilk yaratılışın bitki örneği ile açıklanması (Nuh 71/17), ahirette yeniden yaratılışın aynı usulle olacağının bildirilmesi (Araf 7/29) de bunu

ispatlar

[2*] Mihrab; oda, hünkar mahfili, başoda, sultanın tek başına kaldığı has oda, harem dairesi, insanların oturduğu ve toplandığı yer vs. anlamlarda kullanılır. (Lisân'ul-Arab ve el-Kamus'ul-muhît)

[3*] Rızık sadece yiyecek olmaz. Giyecekler ve her türlü eşya da rızıktır. Hepsini veren Allah'tır. Bu rızkın, Allah katından olması; Meryem'in yanında yazın kış meyvesi, kışın da yaz meyvesi bulunduğu şeklinde yorumlanmıştır. Bu yorumun bir delili yoktur.

[4*] "Şâe = شاء", bir şeyi var etti, demektir (Müfredât). Allah bazı şeyleri kulunun tercihine göre yarattığından öznesi kul olursa "tercih edip yaptı", Allah olursa "tercih edip yarattı" anlamına gelir.

(Al-i İmran 3/38)

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ ۖ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۖ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ

Zekeriya, orada Rabbine dua etti: "Rabbim! Bana kendi katından temiz bir soy nasip et! Sen duamı dinlersin!" dedi.

(Al-i İmran 3/39)

فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَىٰ مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ

(Meryem'in olduğu) dairede, namazda kıyamda iken melekler şöyle seslendiler: "Allah sana, Allah'ın bir sözünü onaylayacak[*]; önder, kendine hâkim ve iyilerden bir nebî olacak olan Yahya'yı müjdeliyor."

[*] Allah'ın sözü, Allah'ın "ol" emri ile oluşmaya başlayacak olan İsa aleyhisselamdır.

(Al-i İmran 3/40)

قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ ۖ قَالَ كَذَٰلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ

(Zekeriya): "Rabbim! Benim nasıl oğlum olabilir? İhtiyarlık gelmiş çatmış, karım da kısır!" dedi[1*]. Allah: "Evet, öyle olacak! Ben tercih ettiğim[2*] şeyi yaparım." dedi.

[1*] Zekeriya'nın (as) Allah'tan çocuk isteyip müjdeyi alınca şaşırması, çocuğu kendi için değil de Meryem için istediğini gösterir. Demek ki koruması altındaki Meryem'i kendi kızı gibi görüyor ve bir an önce evlenmesini istiyordu.

[2*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. Özne Allah ise "gerekeni yaptı" anlamına gelir. (Bkz. Müfredât). Burada gereken şey, Allah'ın yaptığı tercihtir.

(Al-i İmran 3/41)

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً ۖ قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا ۗ وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ

(Zekeriya:) "Rabbim! Benim için bir gösterge belirle!" dedi. Allah: "Göstergen üç gün boyunca insanlarla, işaret dili dışında bir dille konuşamamandır. Rabbini çokça an ve sabah akşam O'na ibadet et." dedi.

(Al-i İmran 3/42)

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَىٰ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ

Bir gün melekler Meryem'e de şöyle seslendiler: "Meryem! Allah seni seçti, tertemiz yaptı ve çağdaşın olan kadınlara üstün kıldı.

(Al-i İmran 3/43)

يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ

Ey Meryem! Rabbine (Sahibine) içten boyun eğ, secdeye kapan ve rüku edenlerle birlikte rüku et!"[*]

[*] "rüku edenlerle birlikte rüku et!" yani namazını cemaatle kıl.

(Al-i İmran 3/44)

ذَٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ ۚ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ

İşte bu, sana vahiy yoluyla bildirdiğimiz gayb[*] haberlerindendir. Yoksa Meryem'in bakımını kim üstlenecek diye kura çekerlerken yanlarında değildin. Aralarında tartışırlarken de yanlarında değildin.

[*] Duyu organların erişemeyeceği veya kişinin bilmediği şeylere gayb denir.

(Al-i İmran 3/45)

إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ

Yine bir gün melekler Meryem'e dedi ki: "Meryem! Allah sana kendisinden bir söz[*] müjdeliyor. Adı Meryem oğlu İsa Mesih'tir. O, dünyada da ahirette de itibarlı ve Allah'a yakın olacak yapıdadır.

[1*] Buradaki "Söz" İsa aleyhisselamdır. Babası olmadığı halde sırf Allah'ın "Ol" emri ile oluşmaya başladığı için bu adı almıştır.

(Al-i İmran 3/46)

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ

Hem beşikte hem yetişkin çağda insanlara hitap edecek ve iyilerden olacak özelliklere sahiptir[*]."

[*] Burada anlatılanlar, İsa aleyhisselamın yaratılıştan sahip olacağı özelliklerdir. Aslında her insan en güzel özelliklere sahip olarak yaratılır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Biz insanı, en güzel donanımda yaratırız. Sonra (yaptığı yanlışlar yüzünden) onu aşağıların en aşağısına indiririz. İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlar başkadır. Onlara tükenmeyecek ödül vardır." (Tîn 95/3-6)

İsa aleyhisselam ve bütün nebîler, her insan gibi ağır imtihanlardan geçirilmişlerdir. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"Unutma ki bütün nebilerden söz aldık. Senden, Nuh'dan, İbrahim'den, Musa'dan, Meryem oğlu İsa'dan... Her birinden çok sağlam söz aldık. Bunu, dürüst olanların dürüstlüklerini sorgulamak için yaptık. Kâfirlere (verdiği sözü görmezden gelenlere) de acıklı bir azap hazırladık." (Ahzab 33/7-8)

Nebîlerden alınan sözle ilgili âyetler şunlardır:

(Ey Muhammed) Sana da senden önceki nebilere de şu kesin olarak bildirilmiştir: "Eğer şirke düşersen yaptığın yanar gider ve sen de kaybedenlerden olursun.

Sakın ha! Yalnız Allah'a kulluk et ve görevlerini yerine getirenlerden ol." (Zümer 39/65-66)

(Al-i İmran 3/47)

قَالَتْ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ ۖ قَالَ كَذَٰلِكِ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ

Meryem, "Rabbim! Benim nasıl çocuğum olur? Bana erkek eli değmedi ki!" dedi. "Evet öyle!" dedi. Allah tercih ettiği şeyi yaratır. Bir işe karar verdi mi sadece "Ol!" der, o şey oluşur."

(Al-i İmran 3/48)

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ

Allah ona Kitab ve Hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i[*] öğretecektir.

[*] Tevrat ve İncil, tıpkı Kur'an gibi içinde hikmeti barındıran kitaplardır. Bu sebeple bunlar, kitap ve hikmetin atf-ı tefsiridirler..

(Al-i İmran 3/49)

وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَأُنَبِّئُكُم بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ

İsa, İsrailoğullarına elçi olarak geldiğinde (şöyle dedi:) "Size, Rabbinizin belgesi ile geldim. Sizin için çamurdan kuş heykeli yaratır[*], ona üflerim de Allah'ın izni ile kuş olur. Doğuştan kör olan ve alaca hastalığına tutulmuş olanı iyileştiririm. Allah'ın izni ile ölüleri diriltirim. Evlerinizde neler yediğinizi ve neleri biriktirdiğinizi size bildiririm. Eğer Allah'a inanıp güvenen kimselerseniz bunlar gerçekten, sizin için birer belgedir.

[*] Yaratma iki türlüdür. Birincisi, maddesi ve benzeri olmayan bir şeyi yoktan var etmektir. Onu Allah'tan başkası yapamaz. "O, gökleri ve yeri, bir örneği yokken yaratmıştır. (En'âm 6/101). İkincisi, bir şeyden bir başka şey yaratmaktır. Bunun için sadece maddenin görüntüsü veya yapısı değiştirilir. Bu tür yaratmayı insanlar da yapabilir. İsa aleyhisselam ikincisini yapmıştır.

(Al-i İmran 3/50)

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ ۚ وَجِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ

"Önümdeki Tevrat'ı onaylamak[1*] ve size haram kılınmış[2*] bazı şeyleri helâl kılmak için geldim. Size, Rabbinizin belgesi ile geldim. Artık Allah'tan çekinin de bana gönülden uyun.

[1*] Matta İncil'inde İsa'ya ait şöyle bir söz geçer: "Kutsal Yasa'yı (Tevrat'ı) ya da elçilerin sözlerini geçersiz kılmak için geldiğimi sanmayın. Ben geçersiz kılmaya değil, tamamlamaya geldim. Size doğrusunu söyleyeyim, gök ve yer ortadan kalkmadan, her şey gerçekleşmeden, Kutsal Yasa'dan ufacık bir harf ya da bir nokta bile eksilmeyecek. Bu nedenle, bu buyrukların en küçüklerinden birini kim çiğner ve başkalarına öyle yapmayı öğretirse, Göklerin Egemenliğinde en küçük sayılacak. Ama bu buyrukları kim yerine getirir ve başkalarına öğretirse, Göklerin Egemenliğinde büyük sayılacak." (Matta 5,/17-19)

[2*] Yahudilere özel olarak nelerin haram kılındığını görmek için (Al-i İmran 3/93) âyetin dipnotuna bkz.

(Al-i İmran 3/51)

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۗ هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

Allah, benim Rabbim (Sahibim) olduğu gibi sizin de Rabbinizdir, kulluğu ona yapın; doğru yol budur.” dedi.

(Al-i İmran 3/52)

فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ ۖ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

İsa, âyetleri görmezlikten geldiklerini fark edince, "Allah yolunda bana kimler yardım eder?" dedi. Havariler[*]: "Allah için biz yardım ederiz. Allah'a inanıp güvendik. Şahit ol, biz O’na teslim olmuş kimseleriz.” dediler.

[*] İncil’de havarilerin sayısının on iki olduğu bildirilmiştir: “… Bunlar, Petrus adıyla bilinen Simun, onun kardeşi Andreya, Zebedi'nin oğulları Yakup ve Yuhanna, Filipus ve Bartalmay, Tomas ve vergi görevlisi Matta, Alfây oğlu Yakup ve Taday, Yurtsever Simun ve İsa'yı sonradan ele veren Yahuda İskariyot.” (Matta 10/2-4)

(Al-i İmran 3/53)

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

“Rabbimiz! İndirdiklerine inandık ve Elçinin yoluna girdik. Bizi buna şahitlik edenlerle birlikte yaz.” (dediler)

(Al-i İmran 3/54)

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ ۖ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ

Onlar bir oyun kurdular; Allah da oyun kurdu[*]. En iyi oyun kurucu Allah’tır.

[*] “oyun kurma” diye anlam verdiğimiz mekr = المكر, birini hedefinden, gizlice çevirme anlamındadır. İnsan ve cin şeytanları, insanın kendini daha dindar sanabileceği oyunlar kurarak onu dininden çevirirler. Bu, onların mekridir. Allah Teâlâ da şeytanların tuzağına düşen kişinin içine sıkıntı verir (Şems 91/8) ve ona çıkış yollarını gösterir. Bir ayet şöyledir: “Allah bir topluluğu yoluna kabul ettikten sonra sakınmaları gereken şeyi onlara açıkça göstermeden yoldan çıkışlarını onaylamaz.” (Tevbe 9/115) Bu da Allah’ın mekridir. Önüne çıkan engellere aldırmadan, doğruları arayan her insan, onları bulur. İlgili ayet şöyledir: “Uğrumuzda mücadele (cihad) edenlere, elbette yollarımızı gösteririz. Allah elbette güzel davrananlarla beraberdir.” (Ankebut 29/69)

(Al-i İmran 3/55)

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَىٰ إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۖ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

Bir gün Allah şöyle dedi: “Bak İsa! “Bak İsa! Seni vefat ettireceğim[1*] ve katıma yükselteceğim[2*]. Ayetlerimi görmezlikte direnen şu insanlardan seni kurtaracağım. Senin izinden gidenleri, ayetleri görmezlikte direnenlere kıyamet gününe kadar üstün kılacağım[3*]. Sonunda yeniden diriltilip bana geleceksiniz[4*]. Aranızda anlaşmazlığa düştüğünüz konuları, o zaman karara bağlayacağım.

[1*] Zümer 39/42’ye göre vefat, işi biten ruhun bedenden ayrılmasıdır. Allah ruhu iki şekilde vefat ettirir, biri uykuya daldığında, diğeri de öldüğünde olur. Ruh, bilgisayarın işletim sistemi gibi bütün bilgileri korur. Onun için Allah, hem uyuyan hem de ölen bedenin ruhunu koruma altına alır. Uyuyan insanın ruhu, uyandığında, ölenin ruhu da vücut yeniden yaratıldığında geri döner. (Bkz. Müminûn 23/100 ve Tekvîr 81/7) İsa

aleyhisselam, ruhunun alınmasından sonraki ilk konuşmasını ahirette yapacağı için (bkz. Maide 117) bu âyetteki vefât, onun öldüğünü gösterir; dünyaya tekrar gelmesi diye bir şey yoktur.

[2*] Ölen her insanın ruhu göğe yükselir ancak gök kapıları kafirlere kapalı olduğundan onların ruhu geri çevrilir. İlgili ayet şöyledir: "Ayetlerimiz karşısında büyüklenerek yalan söyleyenler için göklerin kapıları açılmayacak, halat iğne deliğinden geçinceye kadar Cennet'e giremeyeceklerdir. Suçluları işte böyle cezalandırırız." (Araf 7/40)

[3*] İsa'ya uyanlar, onu Allah'ın oğlu sayanlar değil, Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna inananlardır.

[4*] مَرْجِعُكُمْ = merciukum kelimesinin kök anlamı الرجع / rec' = başa döndürmek veya الرجوع /rücu = başa dönmektir. (Müfredât) Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Sizi topraktan yarattık, yine toprağa çevireceğiz ve bir kere daha sizi topraktan çıkaracağız." (Taha 20/55) "De ki: "Sizi tohum gibi toprağa eken O'dur. Onun huzurunda toplanacaksınız." (Mülk 67/24) Âyetleri birlikte düşününce ترجعون إليه = ileyhi turceûn'un açılımı şöyle olur: ترجعون حالتكم الاولى وتحشرون الي الله = "Eski halinize döndürülür ve Allah'ın huzurunda toplanırsınız."

(Al-i İmran 3/56)

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

Âyetleri görmezlikte direnenleri (kâfirleri), hem dünyada hem ahirette suçlarına orantılı bir ceza ile cezalandıracağım. Kendilerine yardım edecek kimseleri de olmayacaktır.

(Al-i İmran 3/57)

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ

İnanıp güvenen ve iyi iş yapanların ödülünü tam vereceğim. Ben, yanlış yapanları sevmem[*]."

[*] Arap edebiyatındaki iltifat sanatı bizde olmadığından meâlde bu sanat yok sayılmıştır. (Bkz. Bakara 2/49'un dipnotu)

(Al-i İmran 3/58)

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ

Bunları sana, ayetlerimizden; hikmetlerle dolu o Zikir'den[*] okumaktayız."

Zikir, ilahi kitapların ortak adıdır. Burada Allah katında olan ana Kitap (bkz. Zuhruf 43/4) kastedilmektedir.

(Al-i İmran 3/59)

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ ۖ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

Allah katında İsa'nın durumu tıpkı Adem'in durumu[*] gibidir. Âdem'i topraktan yarattı sonra "Ol!" dedi; o da oluştu.

[*] Âdem'in de İsa'nın da babası yoktur. İsa'nın annesi Meryem, Âdem'in annesi ise topraktır.

(Al-i İmran 3/60)

الحَقّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ المُمْتَرِينَ

Gerçek, senin Rabbinden gelendir. Sakın tartışmaya girenlerden olma!

(Al-i İmran 3/61)

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ

Bu bilgi geldikten sonra kim sana delil getirmeye çalışırsa de ki: "Gelin, çocuklarımızı ve çocuklarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı çağıralım, sizler ve bizler de katılalım, sonra kendimizi feda edelim de 'Allah'ım! Yalan söyleyeni dışla!' diyelim."[*]

[*] Necran Hristiyanlarından bir heyet, Hicri 9. yılda (m. 631) Medine'ye gelip Nebîmizle görüştü. Âyetlere kulaklarını tıkayınca bu ayet indi. Ona da olumlu cevap vermediler.

(Al-i İmran 3/62)

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ ۚ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

İsa ile ilgili hikayenin tam doğrusu işte budur. Allah'tan başka ilah yoktur. Allah daima üstündür ve bütün kararları doğrudur.

(Al-i İmran 3/63)

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ

Yine de yüz çevirirlerse (çevirsinler), Allah kimlerin bozguncu olduğunu bilir.

(Al-i İmran 3/64)

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

De ki "Ey Ehl-i Kitap[*]! Sizinle bizim aramızda ortak olan şu söze gelin: Allah'tan başkasına kul olmayalım. Ona hiçbir şeyi ortak saymayalım. Birimiz, birilerini Allah ile araya koyarak rabler edinmesin." Yüz çevirirlerse deyin ki: "Şahit olun, biz Allah'a teslim olmuş kimseleriz."

[*] Yahudi ve Hristiyanlar gibi, ellerinde bir ilahi kitap olan toplumlar.

(Al-i İmran 3/65)

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنْزِلَتِ التَّوْرَاةُ وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Ey Ehl-i Kitap! Tevrat da İncil de ondan sonra indirildiği halde İbrahim hakkında ne diye tartışıyorsunuz? Hiç aklınızı kullanmaz mısınız?

(Al-i İmran 3/66)

هَا أَنْتُمْ هَٰؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ

وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

Siz, hakkında bilginiz olan konuda tartışan kimselersiniz. (Bu tamam da) hakkında bilginiz olmayan bir konuda ne diye tartışıyorsunuz? Onları bilen Allah'tır, siz bilmezsiniz.

(Al-i İmran 3/67)

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَٰكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

İbrahim ne Yahudi ne de Hristiyan'dı. O, doğruya yönelmiş, Allah'a teslim olmuştu. Müşriklerden (Allah'ı ikinci sıraya koyanlardan) değildi.

(Al-i İmran 3/68)

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَٰذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا ۗ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ

İnsanların İbrahim'e en yakın olanı, onun izinden gidenler ile bu Nebî (Muhammed) ve ona inanıp güvenenlerdir. Bütün müminlerin en yakını (velisi) Allah'tır.

(Al-i İmran 3/69)

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّونَكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

Ehl-i Kitab'ın bir kesimi, "Bunları bir saptırabilsek!" diye fırsat kollarlar. Sadece kendilerini saptırırlar ama farkına varmazlar.

(Al-i İmran 3/70)

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ

Ey Ehl-i Kitap! Siz doğru olduğuna şahit olduğunuz[*] halde Allah'ın ayetlerini ne diye örtüyorsunuz?

[*] Şahitlik ya görerek ya da basiretle olur. Züleyha Yusuf'un kendine sarkıntılık ettiğini iddia edip Yusuf reddedince "Kadının ailesinden bir şahit şöyle şahitlik etti: 'Eğer gömleği önden yırtılmışsa kadın haklı, o (Yusuf) yalancıdır. Kadının ailesinden bir bilirkişi (şahit) şöyle dedi (şahitlik etti): "Eğer gömleği önden yırtılmışsa kadın haklı, o (Yusuf) yalancının tekidir. Yok, eğer gömleği arkadan yırtılmışsa, kadın yalan söylüyor, doğru söyleyen odur." Kocası gömleğin arkadan yırtıldığını görünce dedi ki: 'Bu, sizin oyunlarınızdandır. Siz kadınların oyunu gerçekten büyük olur." (Yusuf 12/26-29) Buradaki şahit, olayı gören değil, suç bilimi uzmanıdır. Ehl-i Kitap da Nebîmizin getirdiklerini Tevrat ile karşılaştırdıkları taktirde, Allah'ın ayetleri olduğuna şahit olabilirler.

(Al-i İmran 3/71)

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Ey Ehl-i Kitap! Gerçeği neden gerçek dışı gibi gösteriyor, bile bile gerçeği gizliyorsunuz?

(Al-i İmran 3/72)

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُوا آخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Ehl-i Kitaptan bir kesim der ki: "Şu müminlere indirilenleri günün başında kabul edin, sonunda reddedin, belki vazgeçerler.

(Al-i İmran 3/73)

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ الْهُدَىٰ هُدَى اللَّهِ أَنْ يُؤْتَىٰ أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُوتِيتُمْ أَوْ يُحَاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ ۗ قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Dininize uymuş olandan başkasına güvenmeyin! De ki: "Asıl rehber Allah'ın rehberidir. Size verilenin bir dengi başkasına da verildi veya Allah katında size karşı delil getirirler diye mi (bu dine uymuyorsunuz)?" De ki: "Her iyilik Allah'ın elindedir. Onu, tercih ettiği kişiye verir. İmkânları geniş olan ve her şeyi bilen Allah'tır."

(Al-i İmran 3/74)

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Allah, ikramını tercih ettiği kişiye yapar. Büyük ikram sahibi olan Allah'tır.

(Al-i İmran 3/75)

وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ۗ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Ehl-i Kitap içinde öyleleri var ki yığınla altını emanet etsen aldığı gibi geri verir. Öyleleri de var ki bir dinarı[1*] emanet etsen, tepesine dikilmezsen vermezler. Böyle yapmalarının sebebi, (bu kesimin) "Bizim ümmîlere (Tevrat'ı bilmeyenlere)[2*] karşı (dini) bir sorumluluğumuz yoktur." demeleridir. Onlar Allah'a karşı bile bile yalan söylerler.

[1*] Dinar, Rasulullah döneminde para olarak kullanılan Bizans (İstanbul) altınıdır. Bu paralardan bugün İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde bulunanların en ağır olanı 4.35 gr. gelmektedir.

[2*] "Ehl-i kitabın bir kısmı ümmîdir; Kitab'ı (Tevrat'ı) değil, onunla ilgili kurguları bilir ve sadece tahmin yürütürler." (Bakara 2/78)

(Al-i İmran 3/76)

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ

Hayır! Kim üstlendiği sorumluluğu[*] yerine getirir ve Allah'tan çekinerek kendini korursa bilsin ki Allah müttakileri (kendini bu şekilde koruyanları) sever.

[*] Bu elçiye inanma görevini. Bkz.(Al-i İmran 3/81) âyet.

(Al-i İmran 3/77)

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Allah'a verdikleri sözü ve ettikleri yemini, geçici[*] bir çıkara karşılık satanların ahirette alacağı bir şey (bir kazanım) olmaz. Kıyamet günü Allah, onlarla konuşmaz, yüzlerine bakmaz ve onları aklamaz. Onların hak ettiği acıklı bir azaptır.

[*] Kalîl = قليل, bir şeyin az olduğu veya kalıcı olmadığı anlamına gelir (Mekâyîs).

(Al-i İmran 3/78)

وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Onlardan bir takımı okuduğunu Kitap'tan sanmanız için Kitap'tan okuyormuş gibi yapar ama Kitap'tan değildir. "O Allah katındandır." derler, ama Allah katından değildir. Allah'a karşı bile bile yalan söylerler.

(Al-i İmran 3/79)

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ

Allah bir adama Kitap, hikmet ve nebîlik versin; o da tutup insanlara "Allah'tan önce bana kul olun!" desin. Kimsenin buna hakkı yoktur. Onun diyeceği şudur: "Kitabı öğrenmeniz[*] ve özümsemenize karşılık Rabbinizden (Sahibinizden) yana tavır koyan kimseler olun."

[*] Kelimenin kıraatlerinden yaygın olanı ta'lemune şeklinde olandır (Taberî). Meali bu kıraate göre verdik.

(Al-i İmran 3/80)

وَلَا يَأْمُرَكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا ۗ أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

O kişi, melekleri ve nebîleri rabler edinmenizi de isteyemez. Siz Allah'a teslim olduktan sonra o, âyetleri görmemenizi mi isteyecek?

(Al-i İmran 3/81)

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ ۚ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي ۖ قَالُوا أَقْرَرْنَا ۚ قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ

Allah nebilerinden kesin söz aldığında şöyle demiştir: "Size Kitap ve hikmet veririm de elinizde olanı onaylayan bir elçi (bir kitap[1*]) gelirse kesinlikle ona inanacaksınız ve destek vereceksiniz. Bunu kabul ettiniz mi? Bu ağır yükü (ısr[2*]) yüklendiniz mi?". Onlar: "Kabul ettik." demişlerdi. Allah: "Siz buna şahit olun, sizinle beraber ben de şahidim." demişti.

[1*] Resul (رسول) kelimesine "gönderilen şey" anlamı da verilebilir. Çünkü bir bilgiyi iletmek için gönderilen kişiye resul dendiği gibi onunla gönderilen bilgiye de resul denir. (Müfredat) Bilgi daha önemli olduğundan Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?" (Al-i İmran 3/144) Allah'ın son Nebîsi öldüğü için resul kelimesine, yerine göre elçi veya Allah'ın gönderdiği kitap anlamını vermek gerekir.

[2*] Isr, yeni nebîye inanma görevidir. Nebîmizle birlikte ısr yükü kalkmıştır. Bir ayet şöyledir: "Yanlarındaki Tevrat'ta ve İncil'de yazılı buldukları bu elçiye, bu ümmi Nebîye uyanlar... O, onlara iyiliği emreder, kötülüğü yasaklar. Temiz ve lezzetli şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar. Isr'larını ve üzerlerindeki bağları kaldırıp atar. Ona inanan, onu destekleyen, ona yardım eden ve onunla birlikte indirilen nûra uyanlar umduklarına kavuşurlar." (A'raf 7/157)

(Al-i İmran 3/82)

فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

Bundan sonra sözünden dönenler, yoldan çıkmış olurlar[*].

[*] Bunu destekleyen ifadeler İncil'de vardır. Aşağıda geçen metinde "O" yerine "Muhammed" kelimesini koyarak okuyunuz.

«Şimdiyse beni gönderenin yanına gidiyorum. Ne var ki içinizden hiçbiri bana, `Nereye gidiyorsun?' diye sormuyor. Ama size bunları söylediğim için yüreğiniz kederle doldu. Size gerçeği söylüyorum, benim gidişim sizin yararınızadır. Gitmezsem, Yardımcı size gelmez. O gelince dünyanın günah, doğruluk ve gelecek yargı konusundaki suçluluğunu dünyaya gösterecektir. Günah konusunda - çünkü bana iman etmezler. Doğruluk konusunda - çünkü Baba'ya gidiyorum, artık beni görmeyeceksiniz. Yargı konusunda - çünkü bu dünyanın egemeni yargılanmış bulunuyor. Size daha çok söyleyeceklerim var, ama şimdi bunlara dayanamazsınız. Ne var ki O, yani Gerçeğin Ruhu gelince, sizi her gerçeğe yöneltecek. O kendiliğinden konuşmayacak, yalnız işittiklerini söyleyecek ve gelecekte olacakları size bildirecek. O beni yüceltecek. (İncil Yuhanna 16/5-14)

(Al-i İmran 3/83)

أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

Allah'ın dininden başkasını mı arıyorlar? Oysa göklerde ve yerde kim varsa, isteyerek veya istemeyerek O'na teslim olmuştur. Hepsi (hayata) döndürülüp O'nun huzuruna çıkarılacaktır.

(Al-i İmran 3/84)

قُلْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

De ki "Biz Allah'a inanıp güvendik; bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakup'a ve torunlarına indirilene, Musa'ya ve İsa'ya verilmiş olana; nebîlere Rableri (Sahipleri) tarafından verilen kitapların hepsine inandık. Onlardan hiçbirini Allah'tan ayrı tutmayız.[1*] Biz O'na teslim olmuş kimseleriz.[2*]"

[1*] Görüldüğü gibi bütün nebîlere kitap verilmiştir. Geleneksel din anlayış buna terstir. Bütün nebîlere kitap verildiğine, o kitaplardan hiç birinin diğerinden ayırt edilmemesi gerektiğine mezhepler inanmazlar. Allah Teala bu inancı kabul etmez. Nisa 4/150-152

[2*] Allah'a teslim olmak, O'nun kitaplarından birine uymakla olur. O kitapların hepsi, küçük değişiklikler dışında aynı içeriğe sahiptir. (Enbiya 21/24)

(Al-i İmran 3/85)

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Kim İslam'dan[*] başka bir din arayışına girerse asla kabul edilmez. O, ahirette, kaybedenlerden olur.

[*] Allah'ın, bütün nebîlerine öğrettiği bu ortak dinden başkası İslam değildir.

(Al-i İmran 3/86)

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Her şeyi açıkça ortaya koyan belgeler (âyetler) geldikten ve Allah'ın resulünün/kitabının hak olduğuna şahit olarak inanıp güvendikten sonra bunları görmezlikten gelip kafir olan bir topluluğu, Allah nasıl yoluna kabul eder? Allah, bu yanlışın içinde olan topluluğu yoluna kabul etmez.

(Al-i İmran 3/87)

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

Onların cezası, Allah, melekler ve bütün insanlar tarafından (lanetlenmek) dışlanmaktır[*].

[*] "dışlama" Arapça 'lanet'in karşılığıdır. 86'dan 90. Âyete kadar, dinden dönenlerin cezasının dünyada dışlanma olduğu, tevbe etmeden ölmeleri halinde ahirette cehenneme atılacakları açıktır. Bu ayetlere rağmen "Kim dinini değiştirirse onu öldürün"(Buhârî H.No, 2794) diye hadis uydurup dinden dönenin öldürüleceğine fetva verenlerin de dışlanmayı hak ettikleri açıktır.

(Al-i İmran 3/88)

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ

Sürekli dışlanmış olarak kalırlar. Ne azapları hafifletilir ne de yüzlerine bakılır.

(Al-i İmran 3/89)

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Olup bitenlerden sonra dönüş yapıp (tevbe edip) kendini düzeltenler başka. Allah (onları) bağışlar ve iyilikte bulunur.

(Al-i İmran 3/90)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ

İnanıp güvendikten sonra kâfir olan ve kâfirliği artıranların (ölüm gelince yapacakları) tevbeleri[*] kabul edilmeyecektir. İşte yoldan çıkanlar onlardır.

[*] Bu tevbe ölmekte olan kişinin tevbesidir. *"Onlardan (yanlış yolda olanlardan) birine ölüm geldi mi şöyle der: "Rabbim! Beni geri çeviriniz.Terk ettiğim dünyada belki iyi bir iş yaparım." Hayır, asla! Bu onun söyleyeceği (boş) bir sözdür. Önlerinde yeniden dirilecekleri güne kadar bir engel vardır"*. (Müminun 23/99-100) Çünkü bir önceki ayette (89) kafirlerin hangi tevbesinin kabul edileceği, hemen sonrasındaki ayette (91) kafir olarak ölenlerin teklif edeceği hiçbir fidyenin kabul edilmeyeceği belirtilmektedir. Allah Teala şöyle buyurur: *"Allah'ın kabul sözü verdiği tevbe, kendini tutamayarak kötülük işleyen sonra vakit geçirmeden tevbe edenlerin tevbesidir. Allah, onların tevbesini kabul eder. Her şeyi bilen ve bütün kararları doğru olan Allah'tır. Kötülükleri işlemeye devam eden, ölüm gelip çatınca da "Ben şimdi tevbe ettim (dönüş yaptım)" diyenlerinki, tevbe değildir. Kâfir olarak ölenlerinki de değildir. Onlar için acıklı bir azap hazırlamışızdır.."* (Nisa 4/17-18)

(Al-i İmran 3/91)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ افْتَدَىٰ بِهِ ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

(İnandıktan sonra) Kâfir olan ve kâfir olarak ölenlerden hangisi, yeryüzünü dolduracak kadar altını fidye verse kabul edilmez. Onların hak ettiği acıklı bir azaptır. Kendilerine yardım edecek bir kimseleri olmayacaktır.

(Al-i İmran 3/92)

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

Sevdiğiniz şeylerden hayra harcamadıkça refâha kavuşamazsınız. Yaptığınız her harcamayı bilen Allah'tır.

(Al-i İmran 3/93)

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَاةُ ۗ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

(Yahudiler dediler ki) Tevrat'ın indirilmesinden önce İsrail'in[1*] kendine haram kıldığı yiyecekler dışında bütün yiyecekler İsrailoğullarına helaldir. De ki: "İddianızda haklı iseniz Tevrat'ı getirin de okuyun bakalım."[2*]

[1*] Yakup (as)'nin lakabı İsrail'dir. Bu nedenle onun soyundan gelenlere İsrailoğulları denir. Tevrat'ın Musa aleyhisselama indirilen kitap olduğu söylenir ama Kur'an'da bunu doğrulayan tek bir ifadeye rastlanmaz. Bir âyet şöyledir: İçinde bir rehber ve nur olan Tevrat'ı biz indirdik. Allah'a teslim olmuş nebîler, Yahudiler arasında onunla hükmederler. Hocalar ve âlimler de Allah'ın kitabını koruma görevleri gereği onunla hükmeder, uygulamaya şahit olurlar. Siz, insanlardan korkmayın; benden korkun. Ayetlerimi geçici bir çıkara karşılık satmayın. Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmetmeyenler, ayetleri görmezlikte direnenlerdir (kâfirlerdir.) (Maîde 5/44)

Ya'kūb aleyhisselamın on iki oğluna ve onların soyundan gelenlere esbât denir. Bakara 2/136, Al-i İmran 3/84 ve Nisa 4/162. âyetlere göre esbât içinden nebi olanlara da kitap indirilmiştir. Bunlardan İsa aleyhisselama İncil verildiği için (Mâide 46) Tevrat, Yakub aleyhisselamdan İsa aleyhisselama kadar İsrailoğulların nebîlerine verilen kitapların toplamından ibarettir.

[2*] Allah Teala şöyle demiştir: "Yahudilere tek tırnaklı hayvanların hepsini haram kıldık. Sığır ve koyunların sırtlarına ve bağırsaklarına yapışık olanlarla kemiklerine karışanlar dışında kalan iç yağlarını da haram kıldık. Bu, (batıl yolla) üstünlük kurma çabalarına karşılık onlara verdiğimiz cezadır. Biz elbette doğruyu söyleriz." (En'âm 6/146) Bu ve benzeri âyetler inince Yahudiler bunu reddederek yukarıdaki sözleri söylemişlerdi. Halbuki Tevrat'a göre de Yahudiler, karada yaşayan hayvanlardan sadece çatal ve yarık tırnaklı olup geviş getirenleri yiyebilirler. Çatal tırnaklı olmayan deve, yaban faresi ve tavşan ile geviş getirmeyen domuz haramdır. Karada yaşayan gelincik, fare, kara kurbağası türleri, kirpi, bukalemun, kertenkele türleri, salyangoz ve köstebek gibi küçük canlılar da haramdır. (Bkz. Levililer 11, Tesniye 14)

(Al-i İmran 3/94)

فَمَنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

Tevrat'ı okuduktan sonra kendi yalanını Allah'a mal edenler yanlış yapanlardır.

(Al-i İmran 3/95)

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ ۗ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

De ki "Allah doğruları söyler; İbrahim'in dosdoğru şeriatını takip edin. O, müşriklerden (Allah'ı ikinci sıraya koyanlardan) değildi[*]."

[*] "İbrahim ve beraberinde olanlarda sizin için güzel bir örnek vardır. Bir gün halklarına şöyle demişlerdi: "Bizim sizinle ve Allah ile aranıza koyup kulluk ettiklerinizle bir ilişiğimiz yoktur; sizi tanımıyoruz. Bir tek Allah'a inanıp güvenene kadar aramızda düşmanlık ve nefret doğmuştur. Sahibimiz! Senin korumana sığındık ve sana yöneldik. Dönüp varılacak yer, senin huzurundur". (Mumtehine 60/4)

(Al-i İmran 3/96)

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ

İnsanlar için kurulan ilk ev, elbette Bekke[*]'de olandır. Bereketlidir ve herkese doğru yönü (kıbleyi) göstersin diye kurulmuştur.

[*] Bekke, التباك=tebâkk kökünden birbirini ezecek şekilde oluşan kalabalık anlamına gelir. Tavaftaki aşırı kalabalıkta insanlar birbirini itip kaktığı için Mekke'ye bu ad verilmiştir. (Müfredat)

(Al-i İmran 3/97)

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَقَامُ إِبْرَاهِيمَ ۖ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا ۗ وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

Orada açık göstergeler (ayetler)[1*], İbrahim'in (ibadet için) durduğu yerler[2*] vardır. Oraya giren kişi, güvende olur. Bir yolunu bulup gidebilenlerin, o Beyt'te (Kâbe'de) hac yapması, Allah'ın insanlar üzerindeki hakkıdır. Kim bunu görmezlikten gelirse bilsin ki Allah'ın kimseye ihtiyacı yoktur.

[1*] Âyet, gösterge ve delil demektir. (Müfredât)

[2*] Zannedildiği gibi Makam-ı İbrahim, Kâbe'nin yanında korunan 50 cm. uzunluğundaki taş değildir. Makam, duracak yer veya yerler demektir. Çoğul olarak da kullanıldığından "ayâtun beyyinatun = açık göstergeler" ifadesi makam'ın bedeli yani açıklamasıdır. Arap dili açısından makam bedel, "ayâtun beyyinatun = açık göstergeler" ifadesi de mübdelün minh olur ve İbrahim'in ibadet için durduğu yerlerin göstergelerinin olduğunu ifade eder. Onlar; Arafat, Müzdelife, Mina, Kâbe, Safa ve Merve'dir. Hac ibadeti oralarda yapılır. Nuh tufanında Kabe yıkılmış, hac ibadetinin yapıldığı diğer yerler de unutulmuştu. İbrahim aleyhisselam Kâbe'yi yeniden yapınca: "Bize hac ibadetini yapacağımız yerleri (menâsiki) göster" (Bakara 2/128) diye dua etmiş Allah da göstermişti. Bu sebeple makam-ı İbrahim, İbrahim aleyhisselamın kendisiyle ilgili değil, hac ibadetinin yapıldığı yerlerle ilgilidir. İnsanlar o yerleri ondan öğrenmişlerdir.

(Al-i İmran 3/98)

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ

De ki "Ey Ehl-i Kitap! Neden Allah'ın ayetlerinin üzerini örtüyorsunuz? Neler yaptığınıza Allah şahittir."

(Al-i İmran 3/99)

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

De ki "Ey Ehl-i Kitap! İnanmış kimseleri neden Allah'ın yolundan uzaklaştırmaya çalışıyorsunuz? Neden orada bir çarpıtma[*] arayışındasınız? Üstelik bunu bile bile yapıyorsunuz. Yaptığınız hiçbir şey, Allah'a gizli kalmaz."

[*] Avec veya ıvec = عوج, eğilip bükülme anlamındadır. Dikili bir sırıktaki gibi kolayca görülecek eğriliğe avec = عوج denir. Düz bir alanda, düşünerek ve uzak görüşlülükle anlaşılabilecek şekilde olan eğriliğe de ıvec denir. (Müfredat) Kolayca anlaşılmayacak şekilde çarpıtma yapma yöntemini maalesef Müslümanlar da uygulamaktadır. Kurulmuş tuzaklardan kurtulmak ve yenilerine düşmemek için aklı iyi kullanmak ve Allah'ın Kitab'ına sıkı sarılmak gerekir.

(Al-i İmran 3/100)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ

Ey inanıp güvenenler! Kendilerine kitap verilenlerin bir kesimine gönüllü olarak boyun eğerseniz, inanıp güvendikten sonra sizi ayetleri görmeyecek hale getirirler (kâfir yaparlar).

(Al-i İmran 3/101)

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ۗ وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Size Allah'ın ayetleri okunurken ve Allah'ın gönderdiği resul/kitap[*] içinizdeyken nasıl olur da onları görmezlikte direnirsiniz? Kim Allah'a (O'nun kitabına) sıkı sarılırsa, doğru yola kabul edilir.

[*] Resul (رسول) kelimesine "gönderilen söz" anlamı da verilebilir. Çünkü bir sözü iletmek için gönderilen elçiye resul dendiği gibi onunla gönderilen söze de resul denir.(Müfredat) Söz, elçiden daha önemli olduğundan Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?" (Al-i İmran 3/144) Allah'ın son Nebîsi öldüğü için resul kelimesine, yerine göre elçi veya Allah'ın gönderdiği kitap anlamını vermek gerekir.

(Al-i İmran 3/102)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

Ey inanıp güvenenler! Allah'tan çekinerek gerektiği gibi korunun[*]. Son nefesinize kadar Allah'a teslim olmaya devam edin!"

[*] Her insan, çocukluk çağından itibaren yaptığı gözlemlerle, kendinin ve varlıkların sahibi olan yaratıcıyı kesin olarak kavrar. Allah'ın kendine: "Ben senin Sahibin (Rabbin) değil miyim?" dediğini anlar ve tam bir kararlılıkla "Evet, Sahibimsin, ben buna şahidim" der. (Bkz. Araf 7/172) Günün birinde Allah'ın kitabı ile karşılaşırsa, sadece kendi bilgi ve tecrübesiyle onun Allah'ın kitabı olduğunu anlar. Eğer kişisel çıkar peşinde değilse ona uyar. Böylece kendini korumuş ve takva sahibi olmuş olur. Ama çıkarlarını öne alır da Allah'ı ikinci sıraya koyarsa ayetleri görmek istemez ve bilinçli olarak yanlışlar yapar. Bu, onun yoldan çıkmasıdır. Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Allah'a kesin söz verdikten sonra cayan, Allah'ın kurulmasını istediği bağı (O'nunla ilişkiyi) koparan ve tabii düzeni bozanlar var ya; işte onların hak ettikleri karşılık dışlanmadır (lanettir), yurdun en kötüsü onlarındır." (Ra'd 13/25)

(Al-i İmran 3/103)

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

Allah'ın ipine (Kur'ân'a)[*] hep beraber sıkı sarılın, ondan ayrılmayın. Allah'ın üzerinizdeki nimetini aklınızdan çıkarmayın. Bir zamanlar aranızda düşmanlıklar vardı; Allah, kalplerinizi birbirine ısındırdı da O'nun nimeti sayesinde kardeşler oldunuz. Bir ateş çukurunun kenarındaydınız, sizi oradan O kurtardı. Allah, âyetlerini böyle açıklar ki doğru yolu bulasınız.

[*] "Ey insanlar! Size Rabbinizden açık bir delil geldi. Size her şeyi açıklayan bir Nur (Kur'ân) indirdik. Allah, kendisine inanıp güvenen ve o Nur'a sıkı sarılanları ikramı ve bol nimeti ile kuşatır ve onları kendine götüren doğru bir yola yönlendirir." (Nisa 4/174-175)

(Al-i İmran 3/104)

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

İçinizde (insanları) iyiliğe çağıran, marufa uymalarını isteyen ve münker[*]'den men eden bir topluluk bulunsun. İşte böyle toplumlar, umduklarına kavuşacak olanlardır.

[*] Maruf, doğru olduğu bilinen demektir. Bu bilgi ya Kur'ân'dan ya da ona aykırı olmayan gelenekten elde edilir. Zıttı 'münker'dir.

(Al-i İmran 3/105)

(Al-i İmran 3/105)

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Kendilerine o açık belgeler geldikten sonra onlardan uzak duran ve ihtilaf çıkaranlar gibi olmayın. Onları bekleyen büyük bir azap vardır.

(Al-i İmran 3/106)

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

Bazı yüzlerin ak olacağı, bazı yüzlerin de kararacağı günde, yüzleri kararanlara şöyle denir: "Siz inandıktan sonra kâfir oldunuz[*], değil mi? Kâfir olmanıza karşılık, tadın şu azabı!"

[*] Küfür örtme; kâfir, örten demektir. Allah'ın her şeyin sahibi ve yaratıcısı olduğunu, koyduğu kurallara uymak gerektiğini bilmeyen yoktur. O kurullar, kişinin hayat tarzına ters düşmeye başlarsa uymak zorlaşır ve onları görmezden gelmeye başlar. Bunu bize en açık anlatan âyet bu ayettir. Görmezden gelse de üstünü örttüğü imanın kendine yeteceğini, ama Allah'a tam teslim olamadığını, bir gün onu da yapacağını düşünür. "Kâfir olanlar, zaman zaman "Keşke biz de Allah'a teslim olanlardan olsak" diye arzu ederler. Bırak onları yesin, içsin hayatın tadını çıkarsınlar, beklentileri kendilerini oyalasın; nasıl olsa yakında öğreneceklerdir." (Hicr 15/2-3)

(Al-i İmran 3/107)

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Yüzleri ak olanlar ise Allah'ın ikramını görecek, onlar o ikram içinde ölümsüzleşeceklerdir.

(Al-i İmran 3/108)

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۗ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ

Bunlar Allah'ın ayetleridir, sana bütün gerçekliği ile okuyoruz. Allah, kimseye yanlış yapılmasını istemez.

(Al-i İmran 3/109)

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Bütün işler, Allah'a arz edilir.

(Al-i İmran 3/110)

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۗ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ۚ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ

Siz, insanlar için ortaya çıkarılmış en iyi topluluksunuz. Allah'a inanıp güvenerek marufun (Kur'ân'a uygun olanın) yapılmasını ister, münkerden (Kur'ân'a uymayandan) men edersiniz. Ehl-i kitap da inanıp güvense kendileri için iyi olur. İçlerinde inanıp güvenenler var ama çoğu yoldan çıkmıştır.

(Al-i İmran 3/111)

لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذًى ۖ وَإِنْ يُقَاتِلُوكُمْ يُوَلُّوكُمُ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ

Onların yoldan çıkanları size sıkıntıdan başka bir zarar veremezler. Sizinle savaşsalar, gerisin geri dönüp kaçarlar. Sonra yardım da görmezler.

(Al-i İmran 3/112)

ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ أَيْنَ مَا ثُقِفُوا إِلَّا بِحَبْلٍ مِنَ اللَّهِ وَحَبْلٍ مِنَ النَّاسِ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ

Allah'ın ipine (Kitabına[1*]) veya[2*] insanların uzattığı ipe sarılanlar[3*] hariç bulundukları her yerde üzerlerine alçaklık çöker ve Allah'ın gazabına uğrarlar. Üzerlerine çaresizlik de çöker. Çünkü Allah'ın âyetlerini görmezlikte direnir ve nebîlerini haksız yere öldürürler[4*]. Bu ceza, yaptıkları isyana ve aşırı davranışlarına karşılıktır.

[1*] Bir sonraki âyet, ellerindeki kitaba sarılanlardan bahsetmektedir. Kur'an tebliğ edilinceye kadar yapabilecekleri tek şey o kitaba sarılmalarıdır. "Onlar bu elçiye indirileni (Kur'an'ı)dinlediklerinde daha önce bildikleri gerçeklerden dolayı gözleri yaşarır. Derler ki "Rabbimiz! İnanıp güvendik; bizi şahitler# arasına yaz. Rabbimizin bizi iyiler topluluğuna katmasını beklerken, Allah'a ve bize gelen bu gerçeğe neden inanıp güvenmeyelim ki?" Böyle demelerinden dolayı Allah onlara sürekli kalmak üzere, içinden ırmaklar akan bahçeler (cennetler) verecektir. Güzel davrananların alacağı karşılık işte budur. Âyetlerimiz karşısında yalana sarılarak onları görmezlikte direnenler de cehennem ahalisidir". (Maide 5/83-86)

[2*] Allah'ın ipine sarılanların başka bir şeye ihtiyacı kalmayacağı için burada ve=و harfine veya = أو anlamı verilmiştir.

[3*] Müslümanlarla çatışma ortamı doğarsa insanların verdiği güvence de işlerine yaramaz. Her biri bir tarafa çeker ve ortada korumasız kalırlar. Bkz. Haşr 59/11-17

[4*] Bunlar Muhammed aleyhisselamın nebîliğini kabul etmeyerek zihinlerinde onu da öldürmüş olmaktadırlar.

(Al-i İmran 3/113)

لَيْسُوا سَوَاءً ۗ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ

Hepsi bir değildir; Ehl-i Kitap içinde dik duruşlu bir topluluk da vardır. Onlar gecenin bölümlerinde[1*] Allah'ın âyetlerini, O'na boyun eğerek[2*] okurlar.

[*] Gece, 3 dilimden oluşur. Eşit uzunlukta olan birinci ve üçüncü dilimi alacakaranlık, ikisinin arası ve en uzun bölümü de gecenin ortasıdır. Alaca karanlıklar ikiye ayrılır. Akşamın alaca karanlığının birinci bölümünde akşam, ikinci bölümünde yatsı namazı, sabahın alaca karanlığının birinci bölümü seher ve sahur vakti ikinci bölümü de sabah namazı vaktidir. Seher vakti ile gecenin ortası, teheccüd namazı vaktidir. O vakitte farz namaz kılınmaz. Gecenin bölümleri ve namaz vakitleri hakkında ayrıntılı bilgi için Bkz. Müzzemmil 73/20, Hud 11/114, İsra 17/78,79, Ta-Ha 20/130, Rum 30/17-18.

[*] وَهُمْ يَسْجُدُونَ = secde ederlerken veya secde halinde anlamlarına gelir. Secde halinde kitap okunamayacağı için ona mecaz olarak: "namaz kılarken" diye anlam verilebilir. Secde kelimesinin kök anlamı eğilme ve kendini küçük görme (Müfredat) olduğu için biz yukarıdaki anlamı tercih ettik.

(Al-i İmran 3/114)

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ ۖ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ

Allah'a ve ahiret gününe inanır, marufa (Kitab'a[*]) uygun olanı ister, münkerden (Kitab'a uymayandan) men eder, hayırlı işlerde yarışırlar. İşte bunlar iyi olanlardandır.

[*] Bu Kitap öncelikle kendi kitaplarıdır. Kur'an'a uymalarını da o kitap emreder.

(Al-i İmran 3/115)

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ

Bunların yaptığı hiçbir iyilik göz ardı edilmez. Allah, kendisinden çekinerek korunanları bilir.

(Al-i İmran 3/116)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Ayetleri görmezlikte direnenlerin (kâfirlerin) malları da çocukları da Allah'a karşı bir fayda sağlamaz. Onlar cehennem ahalisidir, orada ölümsüz olacaklardır.

(Al-i İmran 3/117)

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَٰذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ ۚ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَٰكِنْ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Bunların dünya hayatında yaptıkları iyilikler, kavurucu soğuk bir rüzgarın çarptığı ekin gibidir. O rüzgar yanlışlara dalan bir topluluğun ekinini nasıl mahvederse[*] bunların iyilikler de öylece mahvolur (bir faydasını görmezler). Allah, onlara yanlış yapmaz, aksine yanlışı onlar kendilerine yaparlar.

[*] Bunun bir örneği için bkz. Kalem suresi 68/17'den 33'e kadar olan âyetler.

(Al-i İmran 3/118)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ ۚ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ ۖ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ

Ey Allah'a inanıp güvenenler! Sizden olmayanları sırdaş edinmeyin, aklınızı çelmek için yapmadıklarını bırakmazlar; işlerinizi çıkmaza sokacak şeyleri araştırırlar. Nefretleri sözlerinden belli olur. İçlerindeki nefret ise daha büyüktür. Aklınızı kullanasınız diye onlarla ilgili âyetleri (bütün özelliklerini) açıkça ortaya koyduk.

(Al-i İmran 3/119)

هَا أَنْتُمْ أُولَاءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ ۚ قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Bakın! Siz onları seven kimselersiniz ama onlar sizi sevmezler. Siz Kitabın tamamına inanırsınız oysa onlar sizinle karşılaşınca "İnandık!" der, kendi başlarına kalınca öfkelerinden tırnaklarını yerler. Onlara de ki: "Öfkenizle geberin" . Onların içinde neler olduğunu Allah bilir.

(Al-i İmran 3/120)

إِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا ۖ وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا ۗ إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

Size bir iyilik dokunsa onları üzer. Başınıza bir kötülük gelse mutlu olurlar. Kendinizi koruyarak sabrederseniz tuzaklarının size bir zararı olmaz.

Yaptıkları her şeyi çepeçevre kuşatan Allah'tır.

(Al-i İmran 3/121)

وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Bir sabah evinden çıkmış, müminleri savaşacakları yerlere yerleştiriyordun. Her şeyi dinleyen ve bilen Allah'tır.

(Al-i İmran 3/122)

إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا ۗ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

Sizden iki bölük dağılmaya yüz tutmuştu. Halbuki onların velisi Allah'tır. Müminler yalnız Allah'a dayansınlar.

(Al-i İmran 3/123)

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Siz çaresiz bir duruma düşmüşken Allah, Bedir'de size yardım etti[*]. Öyleyse (düşmandan değil) Allah'tan korkun ki O'na karşı görevlerinizi yerine getiresiniz.

[*] "O gün rüyanda, Allah onları sana az gösterdi. Eğer çok gösterseydi, telaşa düşer, birbirinizle çekişirdiniz. Ama Allah, sizi bu hale düşmekten kurtardı. Çünkü içinizde olanı bilen O'dur. Onlarla (Mekkelilerle) karşılaştığınızda da Allah, onları sizin gözünüze az göstermiş, sizi de onların gözlerine az göstermişti. Allah, kesin karara bağladığı bir işi gerçekleştirmek için böyle yapmıştı. Her işin, Allah ile bağlantısı vardır." (Enfâl 8/43-44)

(Al-i İmran 3/124)

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنْزَلِينَ

O gün, müminlere şöyle diyordun: "İnen üç bin melekle Allah'ın size yardım etmesi yetmez mi?"

(Al-i İmran 3/125)

بَلَىٰ ۚ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ هَٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ

Yeter tabii. Ama koruma tedbirlerinizi alarak sabırlı davranırsanız, onlar da bu hırsla üzerinize gelirlerse Rabbiniz size, arkanızdan ayrılmayan beş bin melekle destek verir.

(Al-i İmran 3/126)

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ ۗ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

Allah bu desteği, sadece bir müjde olsun ve kalpleriniz yatışsın diye verir. Zaferi, üstün olan ve bütün kararları doğru olan Allah'tan başkası veremez.

(Al-i İmran 3/127)

(Al-i Imran 3/127)

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ

Bu desteği, âyetleri görmezlikten gelenlerin (kâfirlerin) bir bölümünü ayırıp atmak veya boyun eğdirmek için verir ki kaybetmiş olarak geri dönsünler.

(Al-i İmran 3/128)

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ

Allah'ın onların tevbelerini kabul etmesi veya yanlışlar içinde olmalarından dolayı onlara azap etmesi konusunda senin yapabileceğin bir iş yoktur[*].

[*] Allah Teâlâ elçilerine sadece, sözlerini insanlara ulaştırma (tebliğ), açık açık anlatma (beyân), müjdeleme ve uyarma görevi vermiştir. Hiçbir elçinin koruma görevi yoktur. Allah Teâlâ Rasulullah'a şöyle buyurur:

"Yüz çevireceklerse çevirsinler, biz seni onlara bekçi göndermedik. Sana düşen sadece tebliğdir." (Şura 42/48)

Hiçbir elçinin vekillik görevi yoktur. Ne halka karşı Allah'ın vekilliğini, ne de Allah'a karşı halkın vekilliğini yaparlar. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"… Biz seni onların üzerinde bir koruyucu yapmadık. Sen onların üzerinde bir vekil de değilsin." (En'am 6/107)

"Sen sadece bir uyarıcısın. Her şeye vekil olan Allah'tır." (Hud 11/12)

Elçi kimseyi yola getiremez. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Sen, istediğini yola getiremezsin, ama Allah, isteyeni yola getirir. Çünkü yola gelecekleri en iyi o bilir." (Kasas 28/56) Elçi sadece doğru yolu gösterir.

Allah Teâlâ, Muhammed sallallahu aleyhi ve selleme şu emri vermiştir:

"De ki "Benim size ne zarar vermeye gücüm vardır, ne de olgunlaştırmaya." De ki "Beni Allah'ın azabından hiç kimse kurtaramaz. Ben ondan başka bir sığınak da bulamam. Benim görevim sadece Allah'tan olanı, onun gönderdiklerini tebliğdir, o kadar." (Cin 72/21-23)

(Al-i İmran 3/129)

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. O, affi hak edeni affeder, cezayı hak edeni[*] de cezalandırır. Allah'ın bağışlaması çok, iyiliği boldur.

[*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. Özne insan ise "gerekeni yaptı" anlamına gelir. (Bkz. Müfredât). Burada insanın yaptığı affedilmeyi veya azap edilmeyi gerektiren davranıştır.

(Al-i İmran 3/130)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Ey Allah'a güvenenler (müminler)! Değişmez özelliği kat kat katlanıp artma olan faizi yemeyin[*]. Allah'tan çekinin ki umduğunuza kavuşasınız.

[*] Katlanarak artma faizin değişmez özelliğidir. Mesela %5 faizle alınan borç zamanında ödenmezse onun faizi katlanarak artacağından âyetteki أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً ribanın hali-i sabitesi yani değişmez özelliğidir.. Arap dilinde hal, geçici bir durumu anlatıyorsa ona müntakile veya mütenakkile, sürekliliği anlatyorsa ona da hal-i sabite denir. Kat kat katlanarak artmak ribanın değişmez özelliği olduğu için ayete yukarıdaki meal dışında meal vermek uygun olmaz.

(Al-i İmran 3/131)

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ

Ayetleri görmezlik edenler (kâfirler) için hazırlanmış olan o ateşten kendinizi koruyun.

(Al-i İmran 3/132)

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Allah'a yani gönderdiği Kitab'a[*] gönüllü olarak boyun eğin ki iyilik bulasınız.

[*] Resul (رسول) kelimesine "gönderilen" anlamı verilebilir. Çünkü bir bilgiyi iletmek için gönderilen kişiye resul dendiği gibi onunla gönderilen bilgiye de resul denir. (Müfredat) Bilgi daha önemli olduğundan Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?" (Al-i İmran 3/144) Allah'ın son Nebîsi öldüğü için resul kelimesine, yerine göre elçi veya Allah'ın gönderdiği kitap anlamını vermek gerekir.

(Al-i İmran 3/133)

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ

Rabbiniz tarafından bağışlanmayı ve genişliği gökler ile yer arası kadar olan Cenneti kazanmak için yarışın. Orası, müttakiler (kendini yanlışlardan koruyanlar) için hazırlanmıştır.

(Al-i İmran 3/134)

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Onlar, bollukta ve darlıkta hayra harcayan, öfkesine hâkim olan ve insanları affedenlerdir. Allah, güzel davrananları sever.

(Al-i İmran 3/135)

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Eğer bir çirkinlik yapar veya kendilerini kötü duruma düşürürlerse Allah'ı hatırlar ve günahlarının bağışlanmasını isterler. Günahları Allah'tan başka kim bağışlayabilir? Bir de yaptıkları yanlışta, bile bile direnmezler.

(Al-i İmran 3/136)

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ

Onların ödülü, Rablerinin (Sahiplerinin) bağışlaması ve ölümsüz olarak kalacakları, içinden ırmaklar akan bahçelerdir. Bunu yapanların alacağı karşılık, ne güzeldir!

(Al-i İmran 3/137)

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ

Sizden önce de doğru yolda olan[1*] niceleri yaşadı gitti. Yeryüzünü dolaşın da yalana sarılanların[2*] sonu nasıl olmuş bir görün[3*]!

[1*] Ayette geçen sünen= السنن doğru yol anlamına gelen sünnet = السنة'in çoğuludur. (Kurtubî)

[2*] Bunlar, kendilerine gelen resulü ve tebliğ edilen kitabı görmezlikte direnerek yalana sarılanlardır. Allah, Adem, Havva ve İblis'i, bulundukları bahçeden çıkarırken şöyle demişti: "Oradan hep birlikte inin! Tarafımdan size bir rehber (bir kitap) gelirse, rehberime uymuş olanlarda ne bir korku olur ne de üzüntü çekerler. Yalan söyleyerek âyetlerimizi görmezlikten gelenler ise cehennem ahalisidir. Onlar orada ölümsüz olarak kalacaklardır." (Bakara 2/38-39)

[3*] Böyle bir gezi, Allah'ın yarattığı âyetleri, indirdiği ayetlerle birlikte okumak olur ve insana çok şey kazandırır.

(Al-i İmran 3/138)

هَٰذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ

Bu anlatılanlar, insanlara bir açıklama, müttakilere (kendini koruyanlara) bir rehberlik ve bir öğüttür.

(Al-i İmran 3/139)

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Gevşemeyin ve üzülmeyin! Eğer inanıp güveniyorsanız en üstün olan sizlersiniz.

(Al-i İmran 3/140)

إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ ۚ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ

Siz bir yara aldıysanız, karşınızdaki topluluk da vaktiyle öyle bir yara aldı. Bu gibi günleri, insanlar arasında döndürüp dururuz[1*]. Bu, Allah'ın inanıp güvenenleri bilmesi[2*] ve içinizden kimilerini şahit tutması içindir[3*]. Allah, yanlış yapanları sevmez.

[1*] Müslümanlar Uhud'da yara aldılar, Mekkeli müşrikler de Bedir'de yara almışlardı.

[2*] İnanmak, güvenmektir. Allah'ı var ve bir kabul etmeyen yoktur ama çoğu insan, Allah'a yeterince güvenmez, menfaatleriyle çatışan konularda O'nu ikinci sıraya koyar ve imtihanı kaybeder. Canı verme pahasına da olsa Allah'ın emirlerine uyma konusundaki güvensizlik, imansızlığın delili olur. Bundan sonraki ayetlere bu gözle bakılırsa konu doğru anlaşılabilir.

[3*] Şahitler, savaşta imtihanı kazanan ile kaybedeni gören, döndüğü zaman bunu diğer insanlara anlatarak Allah'a güven konusunda onları uyaran kişilerdir. Bir ayet şöyledir: "Müminlerin tamamının savaşa çıkması gerekmez. Her kesimden bir takımı (Allah'ın bu emrini uygulamalı olarak görüp) dini kavramak ve geri döndüklerinde toplumlarını uyarmak için savaşa çıksa iyi olmaz mı? Böylece yanlışlardan sakınabilirler." (Tevbe 9/122)

(Al-i İmran 3/141)

وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ

Bunun bir sebebi de Allah'ın inanıp güvenenleri arındırması ve kâfirleri darlığa düşürmesi içindir.

.

(Al-i İmran 3/142)

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ

Yoksa Allah, içinizden cihad[1*] edenleri bilmeden ve sabredenleri de bilmeden Cennete gireceğinizi mi hesap etmiştiniz[2*]?

[1*] Cihad, olanca gücüyle mücadele demektir. Bu mücadele düşmana karşı, hayatın sıkıntılarına karşı veya şeytanın tuzaklarına karşı olabilir. En zor cihad insanın kendine karşı yaptığıdır. Cihadı, Allah'ın emir ve yasaklarını ilk sıraya alarak yürütenler kazanırlar.

[2*] "İnsanlar, imtihandan geçirilmeden, sadece «İman ettik» demeleriyle bırakılıvereceklerini mi sandılar?" (Ankebût 29/2)

(Al-i İmran 3/143)

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ

Ölümle burun buruna gelinceye kadar, ölmek istiyordunuz. Ama ölümü görünce donup kaldınız!

(Al-i İmran 3/144)

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ۚ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ ۚ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا ۗ وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ

Muhammed sadece bir elçidir. Ondan önceki elçiler de yaşadı gitti. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz? Gerisin geri dönenin Allah'a bir zararı olmaz. Allah, görevini yapanları[*] ödüllendirecektir.

[*] Ayetin bu bölümü, "Allah, şükredenleri ödüllendirecektir" şeklinde tercüme edilir. Şükür, kadir kıymet bilmek ve yapılan iyiliği karşılıksız bırakmamaktır. Türkçede bunu en iyi karşılayan kelime "görevini yerine getirme" olduğundan biz bu anlamı tercih ettik.

(Al-i İmran 3/145)

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُؤَجَّلًا ۗ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا ۚ وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ

Allah'ın onayı olmadan kimse ölmez. Ecelleri/son yaşama tarihleri yazılıdır. Kim dünyalık isterse ona ondan veririz. Kim ahiretlik isterse ona da ondan veririz. Biz, görevini yapanları ödüllendireceğiz.

(Al-i İmran 3/146)

وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ

Kendilerini Rablerine (Sahiplerine) teslim etmiş çok kişi, nice nebî ile birlikte savaştı. Onlar gevşemediler, Allah yolunda başlarına gelenden ötürü zayıflık göstermediler ve savaşa ara vermediler. Allah, sabredenleri sever.

(Al-i İmran 3/147)

وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا

وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

Sözleri sadece şuydu: "Rabbimiz! Günahlarımızı ve davranışlarımızdaki aşırılıkları bağışla! Ayaklarımızı kaydırma! Şu kafirler topluluğuna karşı bize yardım et!"

(Al-i İmran 3/148)

فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Allah onlara dünyadan beklediklerini verdi. Ahiretten beklediklerinin de pek güzelini verdi. Allah, güzel davrananları sever.

(Al-i İmran 3/149)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ

Ey inanıp güvenenler! Âyetleri görmezlikten gelenlere (kâfirlere) gönüllü olarak boyun eğerseniz, sizi gerisin geri çevirirler; kaybeden kişilere dönüşürsünüz[*].

[*] Dininizden dönmeden sizden razı olmazlar.

(Al-i İmran 3/150)

بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ ۖ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ

Hayır! Sizin en yakınınız Allah'tır. O, yardım edenlerin en iyisidir.

(Al-i İmran 3/151)

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا ۖ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ ۚ وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ

Âyetleri görmezlikten gelenlerin (kâfirlerin) kalplerine korku salacağız. Çünkü onlar, Allah'ın indirdiği bir delile dayanmadan O'na ortaklar uydurmuşlardır[*]. Varıp kalacakları yer cehennemdir. Bu yanlışı yapanların yerleşecekleri yer ne kötüdür!

[*] Bu ayet, her kafirin aynı zamanda da müşrik olduğunu bildirmektedir.

(Al-i İmran 3/152)

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِإِذْنِهِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أَرَاكُمْ مَا تُحِبُّونَ ۚ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۚ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ ۖ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ ۗ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

Bakın! Allah size verdiği sözü tuttu; O'nun izniyle kâfirleri kırıp geçiriyordunuz. İstediğiniz zaferi göstermesinden sonra gevşediniz, ne yapacağınız konusunda isyan ederek anlaşmazlığa düştünüz[*]. Kiminiz dünyayı istiyor, kiminiz de ahireti istiyordu. Sonra (Allah) sizi, yıpratıcı bir imtihandan geçirmek için onların karşısında galipken mağluba döndürdü. Allah'ın inanıp güvenenlere ikramı bol olduğu için yine de sizi affetti.

[*] Düşmanı tam etkisiz hale getirmeden ganimet almaya kalktınız (Muhammed 47/4 ve Enfal 8/67-69).

(Al-i İmran 3/153)

إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَاكُمْ فَأَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ لِكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ ۗ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Elçimiz de arkanızdan sizi çağırdığı halde[*1] kimseye bakmadan dağa tırmanıyordunuz. Allah, üst üste verdiği sıkıntılarla size iyilik yaptı[*2] ki elinizden kaçana da başınıza gelene de üzülmeyesiniz. Yaptığınız her şeyin iç yüzünü bilen Allah'tır.

[*1] Muhammed aleyhisselamın elçi sıfatıyla şu âyetleri okumuş olmalıdır: *"Ey inanıp güvenenler! Ordu halinde kâfirlerle karşılaştığınızda sakın arkanızı dönüp kaçmayın. Savaş için bir mevzi tutma ya da bir birliğin yanında yer alma dışında kim o gün arkasını dönerse Allah'ın gazabına uğrar. Onun varacağı yer cehennem olur. Ne kötü hale gelmektir o!"* (Enfal 8/15-16)

[*2] Allah sizi, her şeyinizi kaybedeceğiniz bir hale soktu ki daha sonra az zararla kurtulduğunuza sevinesiniz,

(Al-i İmran 3/154)

ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُعَاسًا يَغْشَىٰ طَائِفَةً مِنْكُمْ ۖ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ ۖ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ ۗ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ ۗ يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ ۖ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هَاهُنَا ۗ قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ ۖ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

O kederden sonra size bir güven duygusu ve bir kesimi rahatlatan tatlı bir uyku verdi. Bir kesim de kendi derdine düşmüştü. Allah hakkında, gerçek dışı kuruntulara, cahiliye[*] kuruntusuna kapılarak "Bu işten elimize ne geçti ki?" diyorlardı. De ki: "Bütün işler Allah içindir". Sana açmadıklarını içlerinde gizliyor, "Bu iş lehimize olsaydı burada öldürülmezdik" diyorlardı. De ki: "Evlerinizde bile olsaydınız, öldürülecekleri yazılanlar, düşecekleri yere kadar gelirlerdi". Bunlar, Allah'ın içinizde olanı denemesi ve kalplerinizdeki kirleri iyice gidermesi içindir. İçinizde ne olduğunu bilen Allah'tır.

[*] Araplar'ın İslâm'dan önceki dinî hayatını ifade için kullanılır. Kelime aynı zamanda kişilerin ve toplumların günah ve isyanlarını ifade eden bir terim.

(Al-i İmran 3/155)

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا ۖ وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ

İki ordunun karşılaştığı gün geri dönenler, yaptıkları bazı şeylerden dolayı şeytanın ayaklarını kaydırmak istediği kimseleridir. Allah onları affetti. Çünkü Allah çokça bağışlar, yumuşak davranır.

(Al-i İmran 3/156)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُزًّى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَٰلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Ey inanıp güvenenler! yetleri görmezlikten gelenler (kâfirler) gibi olmayın. Onlar, yolculuğa çıkan veya savaşa giden kardeşleri için "Yanımızda olsalardı ne ölür ne de öldürülürlerdi." derler. Bu, Allah'ın yüreklerinde acı oluşturması içindir. Yaşatan da öldüren de Allah'tır. Allah, yaptığınız her şeyi görür.

(Al-i İmran 3/157)

وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

Allah yolunda öldürülür veya ölürseniz Allah'ın bağışlaması ve iyiliği, biriktirebileceğiniz[*] her şeyden hayırlı olur.

[*] Arap edebiyatındaki iltifat sanatı bizde olmadığından meâlde bu sanat yok sayılmıştır. (Bkz. Al-i İmran 3/9'un dipnotu)

(Al-i İmran 3/158)

وَلَئِنْ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ

Ölseniz de öldürülseniz de toplanacağınız yer, Allah'ın huzurudur.

(Al-i İmran 3/159)

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ ۖ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ ۖ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ ۖ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

Onlara nazik davranman, Allah'ın sana olan iyiliği sebebiyledir[*]. Kaba ve katı yürekli olsan yanından dağılıp giderlerdi. Kusurlarına bakma; onların bağışlanmaları için dua et. Her konuda görüşlerini al. Bir de karar verdin mi, yalnız Allah'a güvenip dayan. Allah kendine güvenip dayananları sever.

[*] "Eğer Allah'ın sana lütfu ve ikramı olmasaydı, onlardan bir kesim seni yanıltmakta kararlıydı. Onlar kendilerinden başkasını yanıltamaz ve sana bir zarar veremezler. Allah, sana Kitabı ve Hikmeti indirmiş ve bilmediğin şeyleri öğretmiştir. Allah'ın sana olan lütfu büyüktür." (Nisa 4/113)

(Al-i İmran 3/160)

إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۖ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ ۗ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

Allah yardım ederse, sizi kimse yenemez. Ya yüzüstü bırakırsa O'na rağmen size kim yardım edebilir? Müminler, yalnız Allah'a güvenip dayansınlar.

(Al-i İmran 3/161)

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ ۚ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Hiç bir nebînin güveni kötüye kullanmaya hakkı yoktur. Güveni kötüye kullanan, Kıyamet günü yaptığı kötülükle birlikte huzura gelir. Sonra herkese kazandığı tam verilir. Kimseye haksızlık yapılmaz.

(Al-i İmran 3/162)

أَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

Allah'ın rızasının peşinde olan kimse, Allah'ın gazabına uğrayan kimse gibi olur mu? Varıp kalacağı yer cehennemdir. Ne kötü hale gelmektir o!

(Al-i İmran 3/163)

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

Allah katında her birinin yeri farklıdır. Yaptıkları her şeyi gören Allah'tır.

(Al-i İmran 3/164)

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Allah, içlerinden bir elçi çıkararak bu müminlere iyilikte bulundu. Bu Elçi onlara Allah'ın âyetlerini okur, onları geliştirir, onlara Kitabı ve hikmeti öğretir. Onlar daha önce açık bir sapkınlık içindeydiler.

(Al-i İmran 3/165)

أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّىٰ هَٰذَا ۖ قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Başınıza bir olay gelince[1*] "Bu da nereden çıktı?" demeniz mi gerekir? Halbuki siz karşı tarafa bunun iki katı sıkıntı vermiştiniz. De ki: "Bunun sebebi sizsiniz![2*]. Allah her şeye bir ölçü koymuştur[3*]."

[1*] Uhud'da yenildiğiniz zaman

[2*] Uhud yenilgisinin sebebi, okçuların disiplinsizliğidir. Yukarıdaki ayetlerde belirtilmiştir (Bkz. Al-i İmran 3/152)

[3*] Kim Allah'ın savaşla ilgili koyduğu ölçülere uymazsa o kaybeder. Allah'ın savaş ile ilgili koyduğu ölçülerden bazıları için **Bkz**. : (Enfal 8/15, 16), (Enfal 8/45-47), (Enfal 8/57), (Enfal 8/67,68), (Rum 30/2-4), (Muhammed 47/4),

(Al-i İmran 3/166)

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ

İki ordunun karşılaştığı gün başınıza gelen, Allah'ın onayıyla geldi. Bunu, sizden inanıp güvenenleri öğrenmek için yaptı.

(Al-i İmran 3/167)

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا ۚ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوِ ادْفَعُوا ۖ قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَاتَّبَعْنَاكُمْ ۗ هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ ۚ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ

Bir de ikiyüzlülük (münafiklık) edenleri bilmek için yaptı. Onlara: "Gelin, Allah yolunda savaşın veya savunma yapın!" denince "Savaşmayı bilsek, elbette peşinizden geliriz!" demişlerdi. O gün, imandan çok kâfirliğe yakındılar. Kalplerinde olmayanı ağızlarıyla söylüyorlardı. Onların neyi gizlediklerini en iyi bilen Allah'tır.

(Al-i İmran 3/168)

الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا ۗ قُلْ فَادْرَءُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Oturdukları yerden, kardeşleri için şöyle diyorlardı: "Bizi dinleselerdi öldürülmezlerdi." De ki: "İddianızda samimiyseniz kendi ölümünüzü engelleyin!"

(Al-i İmran 3/169)

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

Sakın Allah yolunda öldürülenleri ölü sanma! Onlar, diridirler; Rableri (Sahipleri) katında kendilerine rızık da verilir.

(Al-i İmran 3/170)

فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Allah'ın kendi lutfundan verdikleriyle mutlu olurlar. Arkalarında bıraktıklarından henüz aralarına katılmamış olanlara da "İçlerinde ne korku olacak ne de üzülecekler." diye müjde vermek isterler.

(Al-i İmran 3/171)

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ

Allah'ın nimetini ve ikramını, bir de Allah'ın müminlerin ödülünü eksiltmeyeceğini müjdelemek isterler.

(Al-i İmran 3/172)

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيمٌ

Savaşta yara aldıktan sonra, Allah'ın ve Elçisinin çağrısına koşanlar; onların içinden güzel davranan ve Allah'tan çekinerek korunanlar, büyük bir ödül alacaklardır.

(Al-i İmran 3/173)

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

Bunlara (yolda) bazı kimseler şöyle dediler: "İnsanlar, size karşı toparlandı, onlardan korkun". Bu söz Allah'a olan güvenlerini artırdı ve şöyle dediler: "Allah bize yeter. En iyi vekil (dayanak) O'dur!"

(Al-i İmran 3/174)

فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ

Sonra onlara bir kötülük dokunmadan, Allah'ın nimeti ve ikramı ile geri döndüler. Onlar, Allah'ın rızasının peşindeydiler. Allah, büyük ikram sahibidir.

(Al-i İmran 3/175)

إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

O sözü[*] söyleyen Şeytandır. O, (sadece) kendi yandaşlarını korkutur. İnanıp güveniyorsanız onlardan korkmayın, Ben'den korkun.

[*] Nebîmiz Mekke ordusunu takibe koyulduğu zaman Ebu Süfyan onları caydırmak için casus göndermiş ve yukarıdaki sözü söyletmişti. Bu söz ters etki göstermiş, Müslümanların inanç ve özgüvenini artırmıştı.

(Al-i İmran 3/176)

وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ ۚ إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا ۗ يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِي الْآخِرَةِ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Ayetleri örtme konusunda yarışanlar seni üzmesinler; Allah'a hiçbir şekilde zarar veremezler. Allah da onlara ahirette bir pay vermemek ister. Onları bekleyen büyük bir azap vardır.

(Al-i İmran 3/177)

إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

İmanı verip kâfirliği alanlar, Allah'a hiçbir şekilde zarar veremezler. Onların hak ettiği acıklı bir azaptır.

(Al-i İmran 3/178)

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِأَنْفُسِهِمْ ۚ إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْمًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

Ayetleri örtenler (kâfirler), onlara fırsat vermemizin kendileri için bir iyilik olduğunu sanmasınlar. Fırsatı, günahlarını artırsınlar diye veriyoruz. Onların hak ettiği alçaltıcı bir azaptır.

(Al-i İmran 3/179)

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ۗ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ ۖ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ

Allah, siz inanıp güvenenleri, bu halde[1*] bırakmayacak, temiz olanlarınızı o pisliklerden ayıracaktır. Allah, gizli bilgilerini size açmaz ama (onları bildirmek için) elçilerinden tercih ettiğini seçer[2*]. Öyleyse siz, Allah'a ve elçilerine güvenin. Eğer güvenir ve kendinizi de korursanız büyük bir ödülü hak edersiniz.

[1*] Arap edebiyatındaki iltifat sanatı bizde olmadığından meâlde bu sanat yok sayılmıştır. (Bkz. Bakara 2/9'un dipnotu)

[2*] "Allah, bir insanla ilham yoluyla, perde arkasından veya tercih ettiği şeyi kendi izniyle içine fısıldasın diye elçi gönderme dışında bir yolla konuşmaz. Yüce olan ve doğru kararlar veren O'dur." (Şura 42/51)

"Bütün gizli bilgileri (gaybı) bilen O'dur. O, gaybını kimseye açmaz. Uygun bulduğu bir elçi olursa başka. Onun da önüne ve arkasına gözcüler diker. (Böylece) O elçi bilsin ki Rabbi tarafından gönderilenleri, melekler ona tam olarak ulaştırmış, o da onlarda olanı n hepsini almış ve her şeyi tek tek kavramıştır." (Cin 72/26-28)

(Al-i İmran 3/180)

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَهُمْ ۖ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ ۖ

سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Allah'ın, fazlasıyla verdiği şeylerde cimrilik edenler, bunun kendileri için hayırlı olacağını sanmasınlar. Hayır, bu onların aleyhine olur. Cimrilik ettikleri şeyler kıyamet günü boyunlarına dolandırılır[*]. Gökler ve yerin bütün mirası Allah'ındır. Allah, yaptıklarınızın iç yüzünü bilir.

[*] Ebu Hüreyre, Allah'ın Elçisi'nin (s.a.v) şöyle dediğini ifade etmiştir: Allah bir kimseye mal verir de zekâtını ödemezse; kıyamet günü malı, iki gözünde iki nokta olan zehirli yılana çevrilir ve boynuna sarılır, çenesini iki taraftan yakalar ve der ki: "Ben senin malınım, senin hazinenim." (Buhari, Zekât 3)

(Al-i İmran 3/181)

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ ۘ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ

"Allah fakir, biz zenginiz!" diyenlerin sözünü, Allah elbette dinledi. Söyledikleri bu sözü, nebîlerini haksız yere öldürme suçuna ekleyecek[*] ve şöyle diyeceğiz: "Şu yakıcı ateş azabını tadın bakalım!

[*] Ayetteki senektübü (سَنَكْتُبُ)'nün kök anlamı, bir şeyi bir şeye eklemektir (Mekayîs). Bazen sözleri ekleyerek yapılan konuşmaya bazen de kelimeleri ekleyerek yazılan yazıya kitap denir (Müfredat). O kelimeye birleştirme anlamı vermemizin sebebi budur. (Kıyamet günü) Defterleri önlerine konur. Günahkarların, defterde olanlardan korkuya kapıldıklarını görürsün. Derler ki "Eyvah! Bu nasıl defter ki küçük büyük bırakmadan hepsini sayıp dökmüş." Yaptıkları her şeyi karşılarında hazır bulurlar. Senin Rabbin kimseye yanlış yapmaz. (Kehf 18/49)

(Al-i İmran 3/182)

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ

Bu, yaptıklarınıza karşılıktır. Allah kullarına haksızlık etmez".

(Al-i İmran 3/183)

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهِدَ إِلَيْنَا أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ ۗ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

O sözü söyleyenler (Yahudiler) şöyle dediler: "Allah bize, ateşin yiyeceği bir kurban[*] getirmedikçe bir elçiye inanmama görevi yükledi." Onlara de ki: "Benden önce birçok elçi hem açık belgelerle, hem de bu dediğiniz şeyle gelmişti. Samimiyseniz anlatın bakalım, onları niçin öldürdünüz?"

[*] Tevrat'ta göre Allah İsrailoğullarından kurban sunmalarını ister. O zaman Allah'ın yüceliğinin onlara görüneceği vaat eder. Kurban sunulunca gökten bir ateş gelerek kurbanı küle çevirir. Böylece kurbanın kabul edildiğini görmüş olurlar. Tevrat'ta şu ifadeler geçer: "Harun günah, yakmalık, esenlik sunularını sunduktan sonra ellerini halka doğru uzatarak onları kutsadı ve aşağıya indi. Musa'yla Harun Buluşma Çadırı'na girdiler. Dışarı çıkınca halkı kutsadılar. O zaman RABB'in yüceliği halka göründü. RAB bir ateş gönderdi. Ateş sunağın üzerindeki yakmalık sunuyu, yağları yakıp küle çevirdi. Bunu gören halkın tümü sevinçle haykırarak yüzüstü yere kapandı." - (Levililer 9:22,23,24.)

(Al-i İmran 3/184)

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ

Seni yalanlarlarsa yalanlasınlar, senden önceki elçiler de yalanlanmıştı. Onlar; açık belgelerle ve zebûrlarla[*1], aydınlatıcı kitaplarla gelmişlerdi.[*2].

[*1] Zebûrlar diye meal verdiğimiz ez-Zübür =الزُّبر, zebûr'un çoğuludur, hikmet dolu kitaplar anlamındadır. (ez-Zeccâ, Meânî'l-Kur'ân ve İ'râbuhu) Ali- İmrân 3/81'de bütün nebîlere kitap ve hikmet verildiği açıklandığı için bu ayetteki zübür'ün, hikmet dolu kitaplar dışında bir anlamı olamaz Kelime, Nahl 16/43-44 Şuarâ 26/196, Fatır 35/25 ve Kamer 54/43'te aynı anlamı ifade etmektedir. Bu zebûrlardan biri de Davut aleyhisselama verilmiştir. (Nisa 4/163, İsra 17/55) Zebûr, Davut aleyhisselama verilen kitabın özel ismi olmadığı için ez- Zebûr şeklinde geçmemektedir. Kelime, ez-Zebûr şeklinde elif lâmlı olarak sadece Enbiyâ 21/105'te geçer ve Davut aleyhisselam da dahil bütün nebîlere verilen kitapları ifade eder. Ayrıca Enbiya 21/105'in dipnotuna bkz.

[*2] Bu kitaplar, bütün nebîleri ilgilendirdiği için buradaki el-kitab cins kabul edilerek çoğul anlam verilmiştir.

(Al-i İmran 3/185)

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۖ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ۗ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

Her beden ölümü tatmaktadır[1*] ve yaptıklarınızın karşılığı size, sadece kıyamet günü tam olarak ödenir. Kim ateşten çıkarılır da cennete konursa[2*] kurtulmuş olur. Bu hayat (dünya), aldatıcı bir menfaatten başka bir şey değildir.

[1*] İnsan, doğduğu andan itibaren ölüm sürecine girmiş olur. İnsanın ruhu bedeninden ayrılana kadar ölüm süreci devam eder. Bir kısmı yenilenmekle birlikte, bedenimizde her an on binlerce hücre ölmektedir. Ayette geçen tatma "ذوق" kökünden ism-i fail olan "tadıcıdır" sözcüğü, Türk okuyucunun daha iyi anlayabilmesi için "tatmaktadır" şeklinde tercüme edilmiştir.

[2*] Bunlar; tartıları hafif gelmiş, büyük günahlardan işlemiş,ancak Allah'a ortaklar uydurmamış (müşrik olmayan) kimselerdir. Allah Teâlâ şöyle demiştir: "O gün tartı yapılacağı gerçektir. Sevabı ağır basanlar umduklarına kavuşurlar. Sevabı hafif gelenler de âyetlerimiz karşısında yanlış davranmaları sebebiyle kendilerini harcamış olurlar." (Araf 7/8-9) "Günahkârları, suya koşarcasına cehenneme sevk edeceğiz. Rahman'dan söz almış olanlar dışında kimse şefaat hakkına sahip olamayacaktır." (Meryem 19/86-87)

(Al-i İmran 3/186)

لَتُبْلَوُنَّ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا ۚ وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ

Mallarınız ve canlarınız konusunda yıpratıcı bir imtihandan geçirileceğiniz kesindir. Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve müşriklerden çok sık üzücü sözler işiteceğiniz de kesindir. Kendinizi koruyarak sabrederseniz bilin ki yaptığınız iş, kararlılık gerektiren işlerdendir.

(Al-i İmran 3/187)

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ

Allah, kendilerine kitap verilenlerden kesin söz aldığında "Bu Kitabı insanlara açık açık anlatacaksınız, asla gizlemeyeceksiniz!" dedi. Verdikleri sözü göz ardı ettiler ve karşılığında geçici[1*] bir çıkar aldılar. Aldıkları o şey, ne kötüdür[2*]!

[1*] Kalîl = قليل, bir şeyin az olduğu veya kalıcı olmadığı anlamına gelir (Mekâyîs).

[2*] "Allah'ın indirdiği kitaptan bir şey gizleyen ve karşılığında, geçici bir bedel alanlar, karınlarına sadece ateş doldururlar. Allah Kıyamet günü onlarla konuşmaz ve onları aklamaz. Onların hak ettiği acıklı bir azaptır." (Bakara 2/174)

(Al-i İmran 3/188)

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Yaptıklarıyla mutlu olan, yapmadıklarıyla da övülmek isteyen bu kişilerin azaptan kurtulacaklarını düşünme[*]. Onların hak ettiği acıklı bir azaptır.

[*] Bunlar bazı ayetleri gizlemelerine karşılık dünyalıklar elde ederler. Fakat bu yönleriyle anılmak istemez, kendilerinin dine en büyük hizmet yapan kişiler olarak anılmalarını arzu ederler.

(Al-i İmran 3/189)

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Göklerde ve yerde tüm yetkiler Allah'ındır. Allah, her şeye bir ölçü koyar.

(Al-i İmran 3/190)

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ

Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün peş peşe gelişinde, sağlam duruşlu olanlar için göstergeler vardır.

(Al-i İmran 3/191)

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَٰذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

Onlar (namaz kılarken); ayakta, oturarak ve yanları üstünde[1*] Allah'ı zikreder (anlayarak Kur'ân okur, dua eder)[2*] göklerin ve yerin yaratılışını düşünürler. Derler ki: "Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın, sana içten boyun eğeriz, bizi o ateşin azabından koru!

[1*] Kişinin yanları, kolları ve bacaklarıdır. Rükuda ve secdede gövde kolların ve bacakların üstünde olur.

[2*] Zikir, bağlantılarıyla birlikte düşünülüp öğrenilerek akıldan çıkarılmaması gereken doğru bilgi ve o bilgiyi akla getirmek veya söylemektir. (Müfredât ذكر ve عرف md.) Allah'ın indirdiği bütün kitapların ortak adı zikir'dir. (Nahl 16/43-44 ve Enbiya 21/24) Okuduğunun anlamını kavrayamayan kişi zikir yapmış olmaz.

(Al-i İmran 3/192)

رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ ۖ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

Rabbimiz! Sen kimi o ateşe sokarsan rezil edersin. Yanlışlar içinde kalanların yardımcıları olmaz.

(Al-i İmran 3/193)

رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا ۚ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ

Rabbimiz! Bize çağrıda bulunan birini işittik; 'Rabbinize inanıp güvenin' diyerek imana çağırıyordu, hemen inandık. Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla, kötü işlerimizi ört. Ruhumuzu iyilerin yanına al[*]."

[*] Vefat, ruhun bedenden alınmasıdır. (Bkz Al-i İmran 3/55. âyetin dipnotu) Ruhlar topluca alınmadığı için ayete bu meal verilmiştir.

(Al-i İmran 3/194)

رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ

Rabbimiz! Elçilerin aracılığı ile söz verdiğin her şeyi bize ver. Kıyamet günü bizi rezil etme. Sen sözünden dönmezsin."

(Al-i İmran 3/195)

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ ۖ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ ۖ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ

Rableri (Sahipleri) dualarını kabul etti ve şöyle dedi: "Erkek olsun, kadın olsun, sizden kim iyi bir çaba gösterirse çabasını boşa çıkarmam. Biriniz, diğerinden olmasınız[1*]. Hele hicret[2*] eden, yurdundan çıkarılan, yolumda eziyet görenler, savaşanlar ve o yolda öldürülenler var ya; onların da kötü işlerini örter, katımdan bir ödül olarak içinden ırmaklar akan bahçelere sokarım." Güzel karşılık Allah katındadır.

[1*] Her erkek bir kadının oğlu, her kadın bir erkeğin kızıdır.

[2*] Hicret: Göç etmek

(Al-i İmran 3/196)

لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ

Ayetleri örtenlerin (kâfirlerin) şehir şehir dolaşmaları seni aldatmasın.

(Al-i İmran 3/197)

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمِهَادُ

Bu, kısa süreli menfaattir. Sonunda varıp kalacakları yer cehennemdir. Ne kötü beşiktir [*] o!

[*] "Onlar için cehennemden bir beşik ve üzerlerinde örtüler olacaktır. Yanlış yapanları (zalimleri) işte böyle cezalandırırız." (Araf 7/41)

(Al-i İmran 3/198)

لَٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۗ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ

Rablerinden (Sahiplerinden) çekinerek korunanları ise içinden ırmaklar akan bahçeler bekliyor. Orada ölümsüz olarak kalacaklardır. Orası, Allah katından ağırlanmaları içindir. Allah katında iyiler için hazırlanan her şey mükemmeldir.

(Al-i İmran 3/199)

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا

يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Kitap verilenler içinde Allah'a, size indirilene ve kendilerine indirilmiş olana inanıp güvenen, Allah'a karşı saygılı olanlar da vardır. Onlar, Allah'ın ayetlerini geçici[*] bir çıkara karşılık değişmezler. Onların, Rableri (Sahipleri) katında ödülleri vardır. Allah, hesabı çabuk görür.

[*] Kalîl = قليل, bir şeyin az olduğu veya kalıcı olmadığı anlamına gelir (Mekâyîs).

(Al-i İmran 3/200)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Ey inanıp güvenenler! Sabredin, sabırda yarışın, birlik olun[*]. Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun ki umduğunuza kavuşabilesiniz.

[*] Tek vücut, birbirine bağlı, sağlam, uyanık ve daima nöbette.

NİSA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Nisa 4/1)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

Ey İnsanlar! Atanızı[1*] bir tek nefisten[2*] yaratan, eşini de o nefisten yaratan, o ikisinden pek çok erkeği ve kadını üreten[3*] Sahibinizden çekinerek kendinizi koruyun[4*]. Birinden bir şey isterken adını andığınız Allah'a, bir de akrabalık bağlarına saygılı olun. Allah sizi gözetlemektedir.

[1*] İltifat

[2*] O nefis döllenmiş yumurtadır. Fasih Arapça'da zevc kelimesinin müennesi (dişisi) yoktur. Kadın erkeğin zevci, erkek de kadının zevcidir. Hem Adem hem de Havva, aynı nefisten yani döllenmiş yumurtadan yaratılmıştır. İnsan Suresi 76/2. ayette "Biz insanı karışımı zengin olan bir nufteden yarattık." buyrulmaktadır. Bu ayette de "Ey insanlar, sizi bir tek nefisten yaratan Rabbinizden çekinin!" buyrulduğuna göre iki ayeti birlikte okuduğumuzda "Ey insanlar, hepinizi (hem sizi hem de eşlerinizi) karışımı zengin olan bir döllenmiş yumurtadan yaratan Rabbinizden çekinin!" anlamı çıkmaktadır. Bu meal çalışmasının tamamında insanın yaratılışına dair bilgi veren ayetlerdeki 'nefis' kelimesi için "döllenmiş yumurta" manası bu gerekçeyle seçilmiştir. Yaratılışla ilgili olmayan ayetlerde nefis kelimesi bazen beden, bazen ruh bazen de bunların birleşmiş hali manasında kullanıldığından ona göre anlam verilmiştir.

[3*]

[4*] Takva sahibi olun: Allah'tan çekinerek korunan, kendini(fitratını) bozmayan

(Nisa 4/2)

وَآتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ ۖ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ ۖ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ ۚ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا

(Reşit olduğunu anladığınız[*]) Yetimlere mallarını verin. Temizi, pis olanla değişmeyin; onların mallarıyla kendi mallarınızı karıştırarak yemeyin çünkü bu, büyük bir suçtur.

[*] Bkz. Nisa 4/6

(Nisa 4/3)

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ ۖ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا

Eğer (evlenmek istediğiniz için mallarını teslim etmediğiniz) yetim kızlara karşı (kocalık) görevinizi yerine getirememekten korkarsanız,[1*] hoşunuza giden kadınlardan ikisini, üçünü, dördünü nikahlayın. Aralarında adaleti yerine getirememekten korkarsanız bir tek kadını[2*] veya hâkimiyetiniz altında olanı (bir esir kadını)[3*] nikâhlayın. Sıkıntıya düşmemeniz için en uygun olanı budur.

[1*] "Kadınlar hakkında senden fetva istiyorlar. De ki: Onlarla ilgili fetvayı size Allah verir. Kendileriyle evlenmek istediğiniz için hakları olan mallarını vermediğiniz yetim kadınlara#, güçsüz çocuklara ve bütün yetimlere hakka uygun davranmanızla ilgili ayetler zaten bu Kitapta okunup durmaktadır. Yaptığınız her hayrı Allah bilir." (Nisa 4/127)

[2*] "Çok kararlı olsanız bile kadınlarınız arasında adil davranmaya güç yetiremezsiniz. Öyleyse bir tarafa büsbütün meyledip diğerini ortada bırakmayın. Eğer uzlaşır ve Allah'tan çekinerek kendinizi korursanız bilin ki Allah, bağışlar ve ikramda bulunur." (Nisa 4/129)

[3*] Esir durumunda bile olsa bir kadınla ancak nikahlanılması (evlenilmesi) durumunda karı koca ilişkisi mümkündür. Diğer çeviri çalışmalarının neredeyse tamamında ayetin Arapça metninde olmayan "yetinmek" fiili manaya sokuşturulmuş ve ayet tahrif edilmiştir.Arapça bakımından bu ayette buradakinden başka anlam vermek mümkün değildir. "mâ meleket eymânukum (مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ)","hakimiyetiniz altında olan kişi, esir statüsündeki kişi "anlamına gelir. Bu şekliyle bahse konu kişi kadın veya erkek olabilir. Ancak ayette nikahlanmak yükleminin öznesi erkek olduğundan parantez içinde 'cariye' olduğu özellikle belirtilmiştir. Özgür bir kadın da esir durumda ki bir erkekle nikahlanabilir (Bkz.:Bakara 2/221 ve Nur 24/32).

(Nisa 4/4)

وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً ۚ فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا

Kadınlara mehirlerini cömertçe verin. Ondan bir şeyi gönül hoşluğu ile size bağışlarlarsa onu da içiniz rahat olarak afiyetle yiyin.

(Nisa 4/5)

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا

Allah'ın sizi koruyucu kılmış olduğu mallarınızı, akılsızlara vermeyin, kendilerini bunların geliriyle rızıklandırıp giydirin ve onlara güzel söz söyleyin.

(Nisa 4/6)

وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ ۖ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا ۚ وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ ۖ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ ۚ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا

Yetimleri, evlenme çağına[1*] gelene kadar deneyin. Onlarda olgunlaşma (rüşd)[2*] görürseniz mallarını kendilerine verin; büyüyüp geri alacaklar diye onları israf ederek ve tez elden yemeyin. Zengin olan, kendini engellesin; yoksul olan da maruf (Kur'an ölçülerine uygun)[3*] bir şekilde yesin. Mallarını kendilerine verdiğiniz zaman, yanlarında şahit bulundurun. Hesap sormak için Allah yeter.

[1*] Kur'an'da evlenme çağı kavramı olduğunun delilidir. Çocuk evlilikleri Kur'an'a uygun değildir.

[2*] Kur'an'a göre birinin ergenlik çağına gelmiş olması bile yeterli değildir. Onda rüşd(olgunluk) olmalıdır. Çünkü evlenmek isteyen kız ve erkek karşılıklı anlaşma yapacak(akit) ve mali yükümlülük altına girecektir. Mali yükümlülük ergenliğe ulaşmış bile olsalar çocuklara(rüşd olmayanlara) verilemez.

[3*] Maruf için bkz: Bakara 2/178 ve Bakara 2/231 ile dipnotları

(Nisa 4/7)

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ ۚ نَصِيبًا مَفْرُوضًا

Ana-baba ve en yakınların bıraktıklarından erkeklerin payı vardır. Ana-baba ve en yakınların bıraktıklarından kadınların da payı vardır. (Bıraktıkları miras) Az veya çok olsun[*], paylar farz olarak belirlenmiştir.

[*] Arap dili açısından buradaki مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ = az olsun veya çok olsun ifadesi مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالأَقْرَبُونَ = Ana-baba ve en yakınların bıraktıklarından sözünün bedelidir (Zemahşeri, el-Keşşaf). Yani o sözün yerine geçecek şekilde söylenmiştir.

(Nisa 4/8)

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا

Mirasın paylaştırılması sırasında akrabalar, yetimler[1*] ve çaresiz kalmış kimseler[2*] bulunursa, mirastan onları da rızıklandırın ve onlara marufa (Kur'an'a)[3*] uygun söz söyleyin.

[1*] Ölenin bıraktığı yetimler veya hayatta iken destek olduğu ve ölümüyle birlikte desteksiz kalan yetimler.

[2*] Ölenin daha önce maddi desteğini görmekte olan ve bu ölüm nedeniyle çaresiz(miskin) durumuna düşen diğer kimseler(Örneğin ölen tarafından eğitim masrafları üstlenilmiş olan bir öğrenci)

[3*] Payların Allah tarafından farz olarak belirlendiğini, bu nedenle aksine bir tasarrufta bulunmanın mümkün olmadığını söyleyin.

(Nisa 4/9)

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا

Arkalarında, soylarından zayıf kimseler bıraktıkları takdirde, onlar için endişe edecek olanlar, (kendilerini, miras bırakan kişinin yerine koyarak) Allah'tan çekinsinler de yanlış yapmayı engelleyecek söz söylesinler[*].

[*] Hem onları aç ve açıkta bırakmamak için mirastan, geçimlerini sağlayacak bir desteğin verilmesi gerektiğini hem de paylar, Allah tarafından farz olarak belirlendiği için oların miras paylarının artırmanın mümkün olmadığını söylesinler.

(Nisa 4/10)

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا ۖ وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا

Yetimlerin mallarını haksız yere yiyenler, karınlarına ancak ateş tıkınmış olurlar, zaten onlar yakında çılgın aleve atılacaklardır.

(Nisa 4/11)

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ ۖ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ ۚ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ ۖ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ۚ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ ۚ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ ۚ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ ۚ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۗ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا ۚ فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا

Allah evladınız konusunda size görev yükler; erkeğin payı, iki kızın payı kadardır. Eğer kızlar ikinin üstünde ise, bıraktığının üçte ikisi onlarındır; şayet bir kız ise yarısı onundur. Ana-babadan her birine, ölenin çocuğu varsa altıda bir verilir. Ölenin çocuğu olmaz, anası babası ona varis olursa anasına üçte bir pay verilir[*]. Kardeşleri varsa, altıda biri annesinindir. Bunlar, yaptığı vasiyetin yerine getirilmesinden veya borcunun ödenmesinden sonra olur. Babalarınız ve oğullarınız... Onlardan hangisinin faydalı olma bakımından size daha yakın olduğunu bilmezsiniz. (Bu sebeple) paylar Allah tarafından belirlenmiştir. Allah bilir, doğru kararlar verir.

[*] Buradaki hükümler, ölenin annesinin ve babasının mirasçı olması halinde uygulanır. Yalnız babası mirasçı ise annesinin çocukları Nisa 4/12. ayetteki kelâle hükümlerine göre miras alırlar. Yalnız annesi mirasçı ise babasının mirasçıları Nisa 4/176'daki kelâle hükümlerine göre miras alırlar. Mirasçı olarak ölenin sadece kardeşleri kalmışsa annesinin çocukları Nisa 4/12, babasının çocukları da Nisa 4/176'ya göre mirasçı olurlar. Bütün bu paylaşımlar, eşlerin payı çıkarıldıktan sonra yapılır.

(Nisa 4/12)

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ ۚ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ ۚ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۚ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ ۚ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ ۚ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۗ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ ۚ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَٰلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ ۚ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَىٰ بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَارٍّ ۚ وَصِيَّةً مِنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ

Kadınlarınızın çocukları yoksa bıraktıklarının yarısı sizindir, çocukları varsa, bıraktıklarının dörtte biri sizindir. Bunlar, yaptığı vasiyetin yerine getirilmesinden veya borcunun ödenmesinden sonra olur. Sizin çocuğunuz yoksa ettiğiniz vasiyet veya borç çıktıktan sonra bıraktıklarınızın dörtte biri karılarınızındır; çocuğunuz varsa, bıraktıklarınızın sekizde biri onlarındır. Miras bırakan erkek veya kadın (ana tarafından) kelâle olur, (anası ve evladı olmaz) erkek veya kız kardeşi bulunursa her birinin payı altıda birdir. Bunlar birden fazla iseler mirasın üçte birini eşit olarak paylaşırlar. Paylaşım, (mirasçıya) zarar vermeyecek şekilde yapılan vasiyetten veya borçtan sonra olur. Bütün bunlar Allah'ın vasiyeti, size yüklediği görevdir. Allah bilir, yumuşak davranır.

(Nisa 4/13)

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۚ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlarıdır. Allah'a ve elçisine kim itaat ederse onu, ölmemek üzere kalacağı ve içlerinden ırmaklar akan cennetlere koyacaktır. En büyük kurtuluş işte budur.

(Nisa 4/14)

وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ

Kim koyduğu sınırları aşarak Allah'a ve elçisine başkaldırırsa onu, ölmemek üzere kalacağı bir ateşe[*] sokar. Onun için alçaltıcı bir azap vardır.

[*] Ateş diye tercüme ettiğimiz nar kelimesi nekre yani belirsiz olduğu için cehennem diye tercüme edilmesi doğru olmaz. Allah'ın sınırlarını aşanlar, bu dünyada da kendilerini yakarlar.

(Nisa 4/15)

وَاللَّاتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ ۖ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّىٰ يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا

Kadınlarınızdan fuhuş yapanlara karşı aranızdan dört şahit getirin, şahitlik ederlerse, onları, ölünceye veya Allah bir yol açıncaya kadar evlerde tutun.

(Nisa 4/16)

وَاللَّذَانِ يَأْتِيَانِهَا مِنْكُمْ فَآذُوهُمَا ۖ فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا

İçinizden zina eden o iki kişiye eziyet edin; eğer dönüş yapıp (tevbe) düzelirlerse onları bırakın. Allah kendisine dönenlerin dönüşünü (tevbesini) daima kabul eder ve ikramda bulunur.

(Nisa 4/17)

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَٰئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

Allah'ın kabul sözü verdiği tevbe, kendini tutamayarak[1*] kötülük işleyen sonra vakit geçirmeden tevbe edenlerin tevbesidir. Allah, onların tevbesini dönüşünü kabul eder. Allah bilir, doğru kararlar verir[2*].

[1*]

[2*] En'am 6/11, Bakara 2/67, Araf 7/138 Musa aleyhisselamın levhaları atması olayı. Fussilet 41/22-23

(Nisa 4/18)

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ ۚ أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

Kötülükleri işlemeye devam eden, ölüm çatınca da "Ben şimdi tevbe ettim" diyenlerin tevbesi, tevbe değildir. Kâfir olarak ölenlerin tevbesi de tevbe değildir. Onlar için acıklı bir azap hazırlamışızdır.

(Nisa 4/19)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا ۖ وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ ۚ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا

Ey inanıp güvenenler (müminler)! Kendilerinden hoşlanmadığınız halde[*] kadınlara mirasçı olmaya kalkmanız size helal değildir. Onlara verdiğinizden geri almak için baskı da yapmayın; ispatlanabilir bir fuhuş yapmış olurlarsa o başka. Onlarla marufa (Kur'an ölçülerine) uygun geçinin. Eğer onlardan hoşlanmadıysanız bakarsınız ki siz bir şeyden hoşlanmıyorsunuz ama Allah onda birçok hayırlar yaratacak olabilir.

[*] Ayetteki "Kendilerinden hoşlanmadığınız halde" ifadesi kerhen = كرها kelimesinin tercümesidir. Bu kelime haldir yani durum bildirir. Tefsir ve mealler onun kadınların durumunu bildirdiği şeklinde değerlendirmişler ve ayete şu şekilde anlam vermişlerdir. "Kadınlara zorla mirasçı olmaya kalkmanız size helal değildir." Bunu iki şekilde açıklamışlardır. Biri, kadının kendisinin bir miras malı gibi algılanmasıdır. Kadınları mal gibi görmek Cahiliye dönemine ait bir gelenektir. Ayete bu şekilde bir anlam vermek, onu tarihe gömmek olur. Diğeri de bir kişinin, ayrılmak isteyen bir kadını boşamayıp ölmesini beklemesi ve zorla ona mirasçı olmasıdır. Kur'an'ın kadına iftida hakkı vermesi sebebiyle bu da mümkün olamayacağından "kerhen" kelimesinin failin(öznenin) yani kocaların durumunu bildirir şekilde tercümesi daha uygundur. Ancak böyle bir tercüme ilgili ayetlerle bütünlük oluşturmaktadır.

(Nisa 4/20)

وَإِنْ أَرَدْتُمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنْطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا ۚ أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا

Bir eşi bırakıp bir başka eşle evlenmek isterseniz, bıraktığınıza çok miktarda mal vermiş bile olsanız ondan hiçbir şey almayın. İftira ederek ve apaçık günaha girerek mi alacaksınız?

(Nisa 4/21)

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنكُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا

Nasıl alabilirsiniz? Sizden sağlam bir söz almışken (nikahlı olarak) birbirinizle baş başa kaldınız.

(Nisa 4/22)

وَلَا تَنكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُم مِّنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۚ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا

Babalarınızın nikâhladığı hanımları nikâhlamayın. Geçmişte olan oldu. O çirkin, çok iğrenç ve çok kötü bir yol idi!

(Nisa 4/23)

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُم مِّن نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُم بِهِنَّ فَإِن لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَن تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا

Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeşinizin kızları, kız kardeşinizin kızları, sizi emzirmiş olan analarınız, süt kız kardeşleriniz, hanımlarınızın anaları, gerdeğe girdiğiniz hanımlarınızdan olup (evinize girmelerini) engelleyemeyeceğiniz kişiler arasına giren üvey kızlarınız size haram kılınmıştır. Gerdeğe girmeden ayrıldığınız hanımların kızları ile evlenmenizin bir günahı yoktur. Kendi soyunuzdan olan oğullarınızın eşleri ile nikahlanmanız ve iki kız kardeşi nikahınız altında birleştirmeniz de haram kılınmıştır. Geçmişte olan oldu. Allah'ın bağışlaması çok ikramı boldur.

(Nisa 4/24)

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۖ كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۚ وَأُحِلَّ لَكُم مَّا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ أَن تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُم مُّحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ ۚ فَمَا اسْتَمْتَعْتُم بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاضَيْتُم بِهِ مِن بَعْدِ الْفَرِيضَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا

Hakimiyetiniz altında olan (savaş esirleri) dışındaki muhsanaları/kocalı kadınları[*1] nikâhlamanız da haramdır. Allah'ın size farz kıldığı budur. Namuslu yaşamanız ve zinadan kaçınmanız şartıyla, bunların dışındaki kadınlarla evlenmeniz helal kılındı ki mallarınız karşılığında onlara talip olasınız. Bunlardan hangilerinden nikâh ile yararlanırsanız mehirlerini belirlediğiniz miktarda veriniz[*2]. Mehri belirledikten sonra gönül rızası ile bir başka miktar üzerinde anlaşmanızın bir günahı yoktur. Allah bilir, doğru kararlar verir.

[*1] Müslüman, kâfir, hür ve esir ayırımı yapılmaksızın bütün kadınlar koruma altına alınmış ve namuslu kadınlara "muhsana" yani kalenin içindeymiş gibi korunmuş kadın denmiştir. Tüm kadınlar için bu kelime, Mâide 5/5, Nûr 24/4 ve 24. âyetlerde, cariyelerle ilgili olanı da Nisâ 4/24'te geçer. Kadın, nikâh ile birlikte kocasının da koruması altına girer ve bir kez daha muhsana olur.

[*2] "Babalarınızın nikâhladığı kadınları nikâhlamayın" emriyle başlayıp buraya kadar sayılan kadınları nikâhlamak haramdır. Bu âyette yer alan "Hakimiyetiniz altında olan (savaş esirleri) dışındaki kocalı kadınları nikâhlamanız da haramdır" hükmü ile evli savaş esiri kadınlarla evlenmeye onay verilmiştir. Çünkü Muhammed 47/4'e göre savaş esirleri köleleştirilemez; onları karşılıklı(fidye ile) veya karşılıksız serbest bırakmak gerekir. Karşılıksız serbest bırakılmayan, fidyeleri de ödenmeyen kadınlara evlilik yolu açılarak esirlikten kurtulmalarına imkan verilmiştir. Dışarıdan birisi veya hakimiyeti altında olduğu kişi, ona talip olursa kadına mehir hakkı doğar. Talip olan erkek yeterli maddi imkana sahipse esir durumundaki kadına en az fidye bedelini mehir olarak ödemek zorundadır (Bkz.: Nisa 4/25) ve böylece o kadın özgürlüğüne kavuşur. Talip olan erkek özgürlük fidyesini ödeyebilecek kadar maddi imkana sahip değilse kadının belirlediği mehir bedeli ile talip olur. Geri kalan kısmını karı-koca çalışarak ve diğer müminlerin zekatları ile tamamlayarak kısa sürede esir statüsü sonlandırılır. Her durumda esir statüsündeki kadın evlilik akdinin (nikahın) tarafıdır ve evlilik, esir kadının kendi istek ve onayı, ailesinin izni ve Kur'an ölçülerine (marufa) uygun biçimde yapılır. Mehir bedelini bizzat bu esir kadın alır. Kur'ân esir kadınların odalık olarak kullanılmalarına (cinselliklerinin istismar edilmesine) asla izin vermez. Ahzab 33/50. âyette nebimize, sadece Marya için özel izin verilmiştir. Ama maalesef gelenekte, ilgili ayetlerin tamamının anlamı çarptırılarak esir kadınların cinselliği istismar edilmiştir. İlgili yerlere gerekli dipnotlar düşülmüştür.

(Nisa 4/25)

(Nisa 4/25)

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ۚ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ ۚ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ ۚ فَانْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ ۚ فَإِذَا أُحْصِنَّ فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ ۚ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Mümin, iffetli ve hür kadınları nikâhlayacak kadar varlıklı olmayanlar, hakimiyetiniz altında olan mümin esir kızlarınızı nikahlayabilirler. İmanınızı en iyi bilen Allah'tır. Hepiniz birbirinizdensiniz[1*]. Onları (esir kadınları), iffetli /muhsana olmaları, zinadan uzak durmuş ve gizli dostlar edinmemiş olmaları şartıyla onları, ailelerinin[2*] izni ile nikahlayın ve mehirlerini kendilerine, marufa (Kur'an ölçülerine) uygun olarak verin. Evlendikten / muhsana olduktan[3*] sonra da zina etmiş olarak karşınıza çıkarlarsa onlara verilecek ceza, hür kadınlara verilen o cezanın yarısı kadardır[4*]. Bu ruhsat[5*], içinizden zor duruma düşmekten korkanlar içindir. Ama sabretmeniz daha iyi olur. Allah bağışlar ve merhamet eder.

[1*] Ey insanlar! Sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Birbirinizi tanıyasınız diye oymaklara ve boylara ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, Allah'tan en çok çekinenizdir. Her şeyin iç yüzünü bilen Allah'tır. (Hucurât 49/13)

[2*] Savaş esirleri ailelere dağıtılır ve ailenin bir ferdi gibi muamele görürler (bkz. Nur 24/58-59) Yanında bulunduğu aile, esirin ailesi sayılır. Ailenin yetkisi, sadece evlenmeye izin vermekle sınırlıdır. O, evlenme kararını kendi hür iradesiyle alır ve eşinin ödeyeceği mehrin de sahibi olur. Daha sonra onun üstünü tamamlarsa fidyesini vererek esirlikten kurtulur.

[3*] Bir önceki ayetin dipnotunda da belirtildiği gibi hür ve esir ayırımı olmaksızın bütün kadınlar "muhsana" yani kalenin içindeymiş gibi korunmuş, evlilik dışı ilişkiye imkan verilmemiştir. Hem bu iki âyetin hem de Nur 24/33-34. ayetlerin açıkça ortaya koyduğu gibi esir kadının cinselliğinden, evlilik dışında herhangi bir yolla yararlanılamaz. Bu âyet, esir kadının evlenmesini, hür kadın gibi kendi iradesine bırakmış, evliliği denetlemeyi de yanında bulunduğu ailenin onayına bağlamıştır. Bu ayete ve Bakara 232. âyete göre ailenin yetkisi, cariyenin kararının marufa yani Kur'an ölçülerine uygun olup olmadığını denetlemekle sınırlıdır. İlgili bütün âyetlerin ortak hükmünü Nebîmiz şöyle ifade etmiştir: "(Evlenmek isteyen kadın) Eğer velisiyle anlaşamazsa sultan (yetkili kişi) velisi olmayanın velisidir (Ebû Dâvûd Nikâh 26; İbn Mâce Nikâh 12; Nesâî Nikâh 35; (Metin İbn Mace'nindir. Hansâ ismi Ebû Davûd ve Nesâî'de geçmektedir.)"

Her kadın gibi cariye de, nikâh ile birlikte kocasının da koruması altına girer ve evli kadın anlamında yeniden muhsana olur.

[4*] Zinanın cezası 100 celde (kırbaç) vuruşudur. Hür olmayan kadınlardan bu suçu işleyenler yarısı kadar ceza alırlar. Kur'an'da zina eden kadın ve erkekler için taşlanma (recm) cezası yoktur. Zaten taşlanarak öldürülme cezasının yarısıolmaz. Bkz.: Nur 24/2 ve Nur 24/4.

[5*] Hür olmayan kadınlarla ayette belirtilen kurallara uygun şekilde evlenme izni...

(Nisa 4/26)

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Allah, her şeyi size açık açık göstermeyi, sizi sizden öncekilerin de gittiği doğru yollara[*] yönlendirmeyi ve tevbenizi kabul etmeyi irade eder. Allah bilir, doğru kararlar verir.

[*] Ayette geçen sünen= السنن doğru yol anlamına gelen sünnet = السنة 'in çoğuludur. Bu kavram, bir çok âyette sünnet'ullah şeklinde geçer; Allah'ın elçileri aracılığı ile insanlara bildirdiği doğru yol demektir.

(Nisa 4/27)

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا

Allah, sizin dönüşünüzü (tevbenizi) kabul etmek ister ama arzularının peşine takılanlar, sizin büyük bir sapıklığa düşmenizi isterler.

(Nisa 4/28)

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ ۚ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا

Allah yükünüzü hafifletmek ister; çünkü insanı zayıf yaratmıştır.[*]

[*] Burada Arap dilinde sıkça kullanılan iltifat sanatı vardır. Zihinleri uyanık tutup konunun daha iyi anlaşılmasını sağlamak için Geçişli fiil geçişsiz hale getirilir. Üçüncü şahıs, ikinci veya birinci şahsa vs. dönüştürülür. Türkçe dilinde böyle bir sanat olmadığı için tercümeyi olduğu gibi yapmak, Türk okuyucuyu şaşırtır. Burada iltifat sanatı dikkate alınmadan verilecek meal şöyle olur: "Allah yükünüzü hafifletmek ister; çünkü insanı zayıf yaratılmıştır." Dikkatle düşünen biri bu cümleden, insanı başka birinin yarattığını anlayabilir. Böyle yanlış anlamaya fırsat vermemek için bu sanatın Türkçede olmadığı dikkate alınarak meal verilmiştir.

(Nisa 4/29)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ ۚ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا

Müminler, mallarınızı aranızda uydurma (batıl) yolla değil, karşılıklı rızaya dayalı ticaretle yiyin de kendinizi öldürmeyin[*]; Allah size karşı çok merhametlidir.

[*]

(Nisa 4/30)

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا

Kim bunu (mal ve para değişimini, ticareti), sınırı aşarak ve yanlışa saparak yaparsa onu bir ateşe sokarız. Bu, Allah'a güç gelmez.

(Nisa 4/31)

إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا

Size konan yasakların büyüklerinden kaçınırsanız kabahatlerinizi örter, sizi şerefli bir yere yerleştiririz[*].

[*] Allah'ın Elçisi (ona dua ve selâm olsun) konu ile ilgili olarak şunları söylemiştir:

"Felâkete sürükleyen yedi şeyden sakınınız.

- Ey Allah'ın Elçisi nelerdir onlar?

- Allah'a ortak koşmak, sihir, haklı sebeple olması bir yana Allah'ın dokunulmaz kıldığı bir canı öldürmek, faiz yemek, yetim malı yemek, düşmana toplu hücum yapılacağı sırada savaştan kaçmak ve kötü yolla ilgisi olmayan namuslu mümin kadınlara zina iftirasında bulunmaktır." (**Buhârî, vesâyâ, 23; Müslim, İman 145**)

Bunlara ilave olarak Kur'an'da içki, kumar, fuhuş çeşitleri ve eşcinsellik, Allah hakkında bilmediği şeyi söylemek, Allah'ın ayetlerini tahrif etmek, malların paranın ve insanların serbest dolaşımına engel olacak her türlü terör ve düzen bozucu faaliyet (zorbalık) büyük günahlar olarak tek tek belirtilmiştir.

(Nisa 4/32)

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا ۖ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ ۚ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

Allah'ın birinize diğerinizden fazla verdiği şeylere imrenmeyin. Erkeklere, kendi kazandıklarından belirli bir pay, kadınlara da kendi kazandıklarından belirli bir pay vardır. Siz, Allah'ın ikramını isteyin. Her şeyi bilen Allah'tır.

(Nisa 4/33)

وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ ۚ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا

Herkese, ana baba ve akrabalarının bıraktıklarına mirasçı olma hakkı tanıdık[1*]. Kendileriyle güçlü sözleşme[2*] yaptığınız kimselere (eşlerinize) de paylarını verin. Allah her şeye şahittir.

[1*] 7. Ana babanın ve yakınların bıraktıklarından, erkeklere hisse vardır. Ana babanın ve yakınların bıraktıklarından kadınlara da hisse vardır. Bunlar, az veya çok, belirli bir hissedir.

[2*] Nikah sözleşmesi, akdi. Bkz.: Nisa 4/21

(Nisa 4/34)

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ ۚ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ ۚ وَاللَّاتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ ۖ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا

Erkekler, kadınların koruyucusudurlar. Bu, Allah'ın her birine diğerinden fazla şeyler vermesi ve erkeklerin mallarından (eşleri için) harcamaları[1*] sebebiyledir. İyi kadınlar, Allah'a itaat edenler ve Allah'ın korumasına karşılık[2*] yalnızken[3*] kendilerini koruyanlardır.Boşanıp gitmesinden korktuğunuz kadınlarınıza[*4] öğüt verin, yataklarından ayrılın[*5] ve kendilerini rahat bırakın[*6]. Sizi gönülden kabul ederlerse[*7] onlara karşı başka bir yol aramayın (boşanmaya kalkmayın). Allah yücedir, büyüktür.

[1*] Mehir sorumluluğu ve aileyi geçindirme sorumluluğu

[2*] Allah'ın kadını koruması,zina suçlamasına karşılık,iddia sahibi ve onun ayrıca 4 şahit getirme zorunluluğu,evi geçindirme sorumluluğunun erkeğe ait olması,kadının evlilik ve boşanma hukukunun mehir ile maddi güvence altına alınmış olmasıdır.

[3*] Yalnızken anlamı verdiğimiz kelime li'l-ğayb= للغيب 'dır, fi'l-ğayb = في الغيب takdirindedir. Zinada dört şahit arandığı için (bkz.Nisa 4/15) kötü kadınlar bunu fırsat bilip ahlaksızlık yapabilirler. Ama iyi kadınlar yapmazlar.

[4*] "Gitmesinden" anlamı verdiğimiz kelime nüşûz = نُشُوزً 'dur. Gideceği zaman kişinin oturduğu yerden hafifçe kalkması anlamındadır (el-Ayn).

Bir âyet şöyledir: "Ey inanıp güvenenler! Size toplantılarda "Yer açın!" denince yer açın ki Allah da size yer açsın. "Nüşûz edin = Kalkın!" denince de kalkın ki Allah, içinizden inanıp güvenenler ile kendilerine ilim verilenlerin derecelerini yükseltsin. Allah, yaptıklarınızın iç yüzünü bilir." (Mücadele 58/11)

Kelime koca için kullanılınca "eşini terk etmesi yani boşaması" anlamında kullanılır. İlgili ayet şöyledir: "Bir kadın, kocasının nüşûzundan/ayrılmasından veya yüz çevirmesinden korkarsa aralarında uzlaşmaları, ikisine de günah olmaz. Uzlaşmak iyidir. Nefisler kıskançlığa hazırdır. Eğer iyi davranır ve Allah'tan çekinip kendinizi korursanız bilin ki Allah, yaptığınız şeylerin iç yüzünü bilir." (Nisa 4/128) Durum böyle olduğu için bu ayette de zorunlu olarak kadının eşini terk etmesi, ayrılıp gitmesi anlamında kullanılmış olacaktır.

[*5] Erkeğin yataktan ayrılması, hem kadının kararını gözden geçirmesini sağlar hem de ayrılmak istediği kocadan hamile kalmasını engeller. Bu süre içinde erkek eşini evden ayıramaz.

[*6] "Rahat bırakma" anlamı verdiğmiz darb =ضرب kelimesi, bir şeyi bir şeyin üstüne vurmak veya sabitlemektir. (Müfredat) Hemen hemen her iş için kullanılan (el-Ayn) bu kelimesinin anlamı, vurulan veya sabitlenen şeye göre değişir. Burada kelimeye, erkeğin yatağı terk etmesinden sonra eşini rahatsız etmemesi anlamını vermek gerekir. Çünkü kadının ayrılma yetkisini kullanmaktan vazgeçmesi ancak kendi hür iradesiyle gerçekleşebilir. Bunu âyetin takip eden bölümü gösterir.

[*7] "gönülden kabul etme" itaatın Arap dilindeki sözlük anlamıdır. Zıddı ikrahtır. (Müfredat) Bir işi dayak sonucu yapmak ikrâh altında yapmaktır. "Onları darb edin" emrinden sonra gelen "Size itaat ederlerse" ifadesi, darba, dövme anlamı vermeyi imkânsız hale getirir. Ona verilebilecek tek anlam, ayrılmak isteyen kadını evden çıkarmamak olur. Çünkü Allah Teala, kadınlara da erkekler gibi eşinden ayrılma hakkı tanımıştır. (Bakz. Bakara 2/229)

(Nisa 4/35)

وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا

(Ey müminler)[*] Eşlerin ayrılacağından korkarsanız, bir hakem erkeğin ailesinden,bir hakem de kadının ailesinden gönderin; düzelmek isterlerse, Allah aralarında uyuşma meydana getirir. Allah bilir ve işin iç yüzünden haberdardır.

[*] Karı koca dışında olup, onların aralarının açılacağı hakkında bilgi ve şüphe sahibi olan yakınlar, arkadaşlar

(Nisa 4/36)

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا

Allah'a kul olun. Hiçbir şeyi O'na ortak koşmayın. Anaya babaya iyilik edin. En yakınlara, yetimlere, çaresizlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolcuya ve hakimiyetiniz altında bulunanlara (esir kadın ve erkeklere) da iyilik edin. Allah, kendini bir şey zannedip övünen hiç kimseyi sevmez.

(Nisa 4/37)

الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا

Onlar hem cimrilik ederler, hem insanlara cimrilik tavsiyesinde bulunurlar. Allah'ın kendilerine yaptığı ikramı da gizlerler. Biz, ayetleri görmezlikten gelenlere aşağılayıcı bir azap hazırlamışızdır.

(Nisa 4/38)

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ ۗ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا

Onlar mallarını insanlara gösteriş için harcarlar. Allah'a güvenmedikleri gibi ahiret gününe de inanmazlar.Şeytan kime arkadaş olursa onun arkadaşlığı pek kötü olur.

(Nisa 4/39)

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا

Onlar Allah'a ve ahiret gününe inansalardı da Allah'ın verdiği rızıktan hayra harcasalardı bunun onlara ne yükü olurdu? Allah, onların durumunu bilir.

(Nisa 4/40)

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۖ وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا

Allah zerre kadar haksızlık yapmaz; bir iyilik olsa onu kat kat artırır ve kendi katından da ona büyük bir ödül verir.

(Nisa 4/41)

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ شَهِيدًا

Her toplumdan (ümmetten) bir şahit getirdiğimiz zaman onların hali nice olacaktır!? Seni de bunlara şahit getireceğiz[*].

[*] Bkz. Maide 5/117

(Nisa 4/42)

يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّىٰ بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا

Ayetleri görmezden gelenler (kâfirler) ve elçiye baş kaldırmış bulunanlar, o gün toprağa karışıp kaybolmuş olmayı ne kadar çok isterler. Çünkü Allah'tan hiçbir sözü gizleyemeyeceklerdir.

(Nisa 4/43)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا ۚ وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا

Ey inanıp güvenenler (müminler)! Sarhoşsanız, ne dediğinizi bilinceye kadar; cünüpseniz yıkanıncaya kadar, namaza yaklaşmayın [1*]. Seyir halinde olursanız o başka. Hasta veya yolculuk halinde[2*] iseniz, yahut biriniz tuvaletten gelmişse ya da kadınlara temas etmiş olup su da bulamazsanız temiz bir toprağa [3*] teyemmüm edin. Ondan yüzünüzü ve ellerinizi silin (mesh edin). Allah affeder ve bağışlar.

[1*] Görüldüğü gibi namaz kılmaya engel olan tek şey sarhoşluktur. Adetli kadınların namaz kılamayacağına dair söylenen sözlerin sağlam bir dayanağı yoktur.

[2*]

[3*] saîden(صَعِيدًا): En yaygın anlamı topraktır. Ancak dış yüzey anlamına da gelir. Kur'an'da bu kelime Kehf 18/8 ayetinde Dünya'nın dış yüzeyi, yeryüzü anlamında geçmektedir.

(Nisa 4/44)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ

Allah'ın Kitabı'ndan bilgi sahibi olanları görmedin mi? Sapıklığı satın alıyor, sizin de yoldan çıkmanızı istiyorlar.

(Nisa 4/45)

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَىٰ بِاللَّهِ نَصِيرًا

Düşmanlarınızı en iyi Allah bilir. Veli olarak Allah size yeter; yardımcı olarak da Allah yeter.

(Nisa 4/46)

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ ۚ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمَعْ وَانْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا

Kimi Yahudiler kelimeleri başka anlamlara çekerek: "سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا/semi'nâ ve asaynâ" = dinledik sana sarıldık/dinledik yakana sarıldık, وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ" isma' ğayre musmain" = Sana "dinle!" demek haddimize değil ama dinle!/Dinlemezsin ya, dinle! bir de "رَاعِنَا/râinâ" = bize çoban ol!" derler. Bunu dillerini sivriltip dine saldırma maksadıyla yaparlar. Eğer bunların yerine "اسْمَعْ/isma= bizi dinle!", "سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا/semi'nâ ve ata'nâ = Dinledik ve içten boyun eğdik", bir de "انظُرْنَا/unzurnâ = bizi gözet" deselerdi elbette daha iyi ve daha doğru olurdu. Ama (âyetleri) görmezlikte direnmeleri sebebiyle Allah onları dışladı (lanetledi). Artık onların pek azı inanıp güvenir.[*].

[*] Ayette geçen üç cümleden her birinin iki anlamı vardır. Bunlar birbirine zıttır.

1- "سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا" cümlesinin bir anlamı "dinledik ve sıkı tuttuk" diğeri ise "dinledik ve isyan ettik" şeklindedir. Çünkü (asâ = عصى); hem isyan, hem de değneği tutar gibi tutma anlamına gelir. Ulaşabildiğimiz tefsir ve meallerde bu inceliğin tespit edilemediği görülmektedir. Eğer "سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا" "Dinledik ve boyun eğdik" deselerdi onu tahrif, yani başka anlama çekme imkanı olmayacağından daha iyi ve daha doğru olurdu.

2- "وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ" cümlesinin bir anlamı, "lütfen dinle, sana söz söylemek haddimize değil ama.." diğeri ise "dinle, söz dinlemez adam" şeklindedir. Eğer sadece "dinle" anlamına gelen, "اسْمَعْ" ifadesi kullanılsaydı başka anlama çekilemezdi.

3- "رَاعِنَا" cümlesinin anlamlarından biri "bizi güt" diğeri "bizi gözet" şeklindedir. "Bizi güt" sözünde bir iğneleme vardır. Yani "Sen bizi hayvan güder gibi gütmek istiyorsun, öyleyse güt." demiş olurlar. Dillerini biraz eğer, ayn harfini uzatarak raînâ derlerse "bizim çoban" demiş olurlar. Eğer "انظُرْنَا" deselerdi "bizi gözet" dışında başka anlama çekilemezdi.

Tahrifin başka şekilde olması Kur'an, Tevrat ve İncil nüshaları için mümkün değildir. Çünkü bu kitaplar milyonlarca insanın hafızasındadır ve sayısız baskısı bulunmaktadır.

Ayette yer alan,"... Bunu dillerini sivrilterek ve dine saldırarak yaparlar." cümlesi tahrif için kötü niyeti şart koşmaktadır. Yoksa birden faza anlam içeren bir sözle ilgili yanlış bir tercih veya dili dönmeyen yahut unutan kişinin ayeti yanlış okuması, tahrif kapsamına girmez.

(Nisa 4/47)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا

Ey kendilerine Kitap verilenler! Sizin yanınızda olanı tasdik eder özellikte indirdiğimize (bu Kitaba) inanıp güvenin, yoksa itibarınızı yok eder, sizi yüzünüze bakılmaz hale getiririz veya cumartesi yasağını çiğneyen ahaliyi[1*] dışladığımız (lanetlediğimiz) gibi sizi de dışlayabiliriz. Allah'ın emri daima yerine gelir[2*].

[1*] Bkz. Araf 7/163-166

[2*] Nerede bulunurlarsa bulunsunlar, Allah'ın desteğini ve insanların desteğini görenler hariç hepsi sefillik içinde olur, Allah'ın öfkesi ile yıkılırlar. Tamamının üzerine çaresizlik çökmüştür. Evet, öyle! Çünkü onlar, Allah'ın âyetlerini görmezlikten gelirler ve nebîlerini haksız yere öldürürler. Evet, öyle! Çünkü isyana dalar ve aşırı giderler. (Al-i İmran 3/112)

(Nisa 4/48)

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا

Allah, kendisine ortak koşulmasını (şirki) bağışlamaz. Bunun altında olanları, gerekeni yapan kişi için bağışlar[*]. Kim Allah'a ortak koşarsa, O'na büyük bir iftirada bulunmuş olur.

[*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredât). Bir şeyi insanın var etmesi için çalışması gerekir. Şirkten uzak kalan ve büyük günahlardan kaçınan (Nisa 4/31, Necm 53/31-32) veya günah işledikten sonra tevbe edip kendilerini düzeltenler (Furkan 25/68-71) ile sevapları günahlarından fazla olanlar doğrudan cennete gider, cehennemin hışırtısını bile duymazlar. (Enbiya 21/101-102) Günahları

sevaplarından fazla olanlar da cehenneme giderler. (Araf 7/9, Meryem 19/71-72, Meryem 19/86-87, Müminun 23/103-104, el-Karia 101/8-11) Bunlar, cezalarını çektikten sonra cennetteki yakınlarının yanına yerleştirilirler. (Tûr 52/21)

(Nisa 4/49)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنْفُسَهُمْ ۚ بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا

Kendi kendilerini temize çıkaranları görmez misin? Hayır! Allah, gerekeni yapan kişiyi temize çıkarır. Onlara kıl kadar haksızlık yapılmaz[*].

[*] Tevbe…

(Nisa 4/50)

انْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۖ وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُبِينًا

Baksana, kendi yalanlarını nasıl da Allah'a mal ediyorlar! Açık bir günah olarak bu onlara yeter.

(Nisa 4/51)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَٰؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا

Allah'ın Kitabı'ndan bilgi sahibi olanları görmedin mi? Putlara ve azgınlara güveniyorlar da ayetleri görmezlikte direnenleri (kâfirleri) memnun etmek için "Bunların yolu, müslümanların yolundan daha doğrudur." diyorlardı.

(Nisa 4/52)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ ۖ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا

Onlar, Allah'ın dışladığı (lanetlediği) kimselerdir. Allah kimi dışlarsa sen ona yardım edecek birini göremezsin.

(Nisa 4/53)

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ فَإِذًا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا

Yoksa onlar, Allah'ın hakimiyetinden bir paya mı sahipler? Öyle olsa insanlara bir çekirdek parçası bile vermezler.

(Nisa 4/54)

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۖ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا

Yoksa Allah'ın ikramından pay verdiği kimseleri çekemiyorlar mı? Oysa İbrahim ailesine Kitap ve hikmet verdik, onlara büyük hükümranlık bahşettik.

(Nisa 4/55)

فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ ۚ وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا

Onlardan kimi İbrahim'e inandı, kimi de yüz çevirdi. Cehennem; o çılgın alev, onlara yeter.

(Nisa 4/56)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا

Ayetlerimizi görmezden gelenleri (kafirleri) ateşte kızartacağız; derileri piştikçe başka derilerle değiştireceğiz ki o azabı tatsınlar. Üstün olan ve doğru kararlar veren Allah'tır.

(Nisa 4/57)

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ ۖ وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا

İnanıp güvenmiş ve iyi işler yapmış olanları ise içlerinden ırmaklar akan cennetlere koyacağız, orada ölmeksizin sonsuza dek kalacaklardır. Orada onların kusursuz hale getirilmiş eşleri olacak, onları mutluluklar içinde bırakacağız[*].

[*] ظلا ظليلا

(Nisa 4/58)

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ۚ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا

Allah size, emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne güzel öğüt verir. Allah dinler ve görür.

(Nisa 4/59)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ۖ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

Ey inanıp güvenenler,Allah'a itaat edin, bu Elçi'nin getirdiği kitaba[1*] itaat edin ve sizden olan yetki sahiplerine de. Eğer (o yetkililerle) bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz onu, Allah'a ve Elçisine[2*] götürün. Allah'a ve ahiret gününe inanıp güveniyorsanız böyle yaparsınız. Böylesi hayırlı olur ve çok güzel sonuç verir[3*].

[1*] En'am 6/114

[2*] Yetkililerle anlaşmazlığa düştüğünüz konuları Allah'a ve Elçisine götürün demek, bu konu hakkında Kur'an'a göre hüküm verin demektir. Bkz. En'am 6/114, Maide 5/48.

[3*] Bakara 2/104 ve Nisa 4/46'dak raina sözüyle ilişki kurulacak

(Nisa 4/60)

(Nisa 4/60)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا

Hem sana hem de senden önce indirilenlere inandığını sanan kişileri hiç görmedin mi? O azgının önünde yargılanmak istiyorlar. Oysa bunlara, onu tanımama emri verilmiştir[*]. O şeytan ise bunları derin bir sapıklığa düşürmek istemektedir.

[*] Bakara 2/256 ve Bakara 2/257

(Nisa 4/61)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا

Onlara "Allah'ın indirdiğine ve bu Elçi'ye gelin" dendiği zaman, o ikiyüzlülerin (münafıkların) senden büsbütün uzaklaştıklarını görürsün.

(Nisa 4/62)

فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا

Kendi elleriyle yaptıkları yüzünden başlarına bir iş geldiğinde halleri ne olacak? O zaman sana gelip Allah'a yemin ederek diyecekler ki "Biz sadece iyilik etmek ve arayı bulmak istemiştik."

(Nisa 4/63)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا

Onlar var ya onlar! Onların kalplerinde olanı Allah bilir. Onlara karşı dikkatli ol, öğüt ver. Onların içlerine işleyecek etkili sözler söyle.

(Nisa 4/64)

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا

Biz hangi elçiyi gönderdiysek, bizim bilgimiz altında kendisine boyun eğilsin diye göndermişizdir. Onlar, kendilerini kötü duruma düşürdüklerinde sana gelseler ve (senin huzurunda) Allah'tan bağış dileselerdi, sen de onların bağışlanması için dua etseydin[*], o zaman Allah'ın kendine yönelenlerin dönüşünü (tevbesini) kabul ettiğini ve ne kadar merhametli olduğunu elbette göreceklerdi.

[*] Buradaki iltifat sanatlarının dikkate alınmadığı anlatılacak.

(Nisa 4/65)

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

Hayır! Rabbine yemin olsun ki bunlar inanıp güvenmezler. Ama aralarında çekiştikleri şeylerde seni hakem yapar, sonra verdiğin kararı, içlerinde bir sıkıntı duymadan kabul eder ve tam olarak teslim olurlarsa o başka.

(Nisa 4/66)

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوِ اخْرُجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ ۖ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا

Şayet onlara: "kendinizi öldürün!" veya "yurdunuzdan çıkın!" diye emretseydik, pek azı dışındakiler bunu yapmazlardı. Ama kendilerine verilen öğüt ne olursa olsun, onu yapsalardı onlar için daha iyi ve daha sağlam olurdu.

(Nisa 4/67)

وَإِذًا لَآتَيْنَاهُمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا

O zaman biz de onlara katımızdan büyük bir ödül verirdik.

(Nisa 4/68)

وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

Bir de onları doğru bir yola yönlendirirdik[*].

[*] Ankebut 29/69

(Nisa 4/69)

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ ۚ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا

Kim Allah'a ve Elçisine boyun eğerse onlar, Allah'ın mutluluk verdiği nebiler, doğru kişiler, bilginler[*] ve iyilerle beraber olacaklardır. Onlar ne iyi arkadaştırlar!

[*] Ayetteki şuhedâ = الشُّهَدَاءِ kelimesi şehid = شهيد kelimesinin çoğuludur, şahitler anlamına gelir. Bilgisini, gözüyle görmüş gibi kesinleştiren alimler demektir.

(Nisa 4/70)

ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا

Bu, Allah'ın ikramıdır. Bunu Allah biliyor ya o yeter.

(Nisa 4/71)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوِ انْفِرُوا جَمِيعًا

Ey İnanıp güvenenler(müminler)! Savaşa hazır olun da (gerektiğinde) bölükler halinde veya toplu olarak hızla harekete geçin.

(Nisa 4/72)

وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبَطِّئَنَّ فَإِنْ أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا

İçinizden ağır davrananlar mutlaka olacaktır. Başınıza bir iş gelse "Gerçekten Allah bana iyilikte bulunmuş da onlarla birlikte olmamışım." diyeceklerdir.

(Nisa 4/73)

وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَنْ لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا

Allah'ın size bir ikramı olsa, bu defa sanki aranızda bir teklif olmamış gibi "Ah keşke ben de onlarla beraber olsaydım da büyük bir başarı gösterseydim."diyeceklerdir.

(Nisa 4/74)

فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۚ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

Bu dünya hayatını öbür dünyaya karşılık satanlar, Allah yolunda savaşsınlar. Kim Allah yolunda savaşır da öldürülür veya galip gelirse, Allah ona yakında büyük bir ödül verecektir[*].

[*] İltifat sanatı

(Nisa 4/75)

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا

Allah yolunda ve güçsüz bırakılmış çocuklar, erkekler ve kadınlar uğrunda savaşmamak için ne gerekçeniz olabilir? Onlar(ezilenler) "Rabbimiz! Halkı yanlışlar içinde olan bu şehirden bizi çıkar, bize katından bir lider (veli) gönder, bize katından bir yardımcı gönder." diye yalvarıp dururlar.

(Nisa 4/76)

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ ۖ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا

İnanıp güvenenler (müminler) Allah'ın yolunda savaşırlar, âyetleri görmezden gelenler (kafirler) ise o azgınların yolunda savaşırlar. Öyleyse siz, Şeytanın dostlarıyla (evliyasıyla) savaşın, çünkü şeytanın hilesi zayıftır.

(Nisa 4/77)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً ۚ وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا

القِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ ۗ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَىٰ وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا

Hiç görmedin mi şu kişileri ki kendilerine: "Ellerinizi (savaştan) çekin, namazı tam kılın, zekâtı verin" denmişti. Savaş farz kılınınca da içlerinden bir takımı, Allah'tan korkar gibi insanlardan korkmuş, hatta korkuları daha da şiddetlenmişti. Dediler ki "Rabbimiz! Bize savaşı niçin farz kıldın, azıcık daha süre tanısaydın olmaz mıydı?" De ki "Dünya menfaati pek azdır. Allah'tan çekinerek korunanlar için Ahiret daha hayırlıdır; size kıl kadar haksızlık yapılmayacaktır.[*]"

[*] Enfal 8/5-6

(Nisa 4/78)

أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُشَيَّدَةٍ ۗ وَإِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۖ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِنْدِكَ ۚ قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۖ فَمَالِ هَٰؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا

Nerede olursanız olun, ölüm sizi yakalayacaktır; isterse sağlam kaleler içinde olun. Onlara bir iyilik gelse "Bu Allah'tandır[1*]" derler. Bir kötülük gelse "Bu da sendendir" derler. De ki "Herşey Allah'tandır." Bu topluluğa ne oluyor ki hiçbir sözü anlamaya yanaşmıyorlar[2*]?

[1*] Bakara 2/216- Savaş size farz kılındı. O size itici gelir. Size itici gelen bir şey sizin için hayırlı olabilir. Hoşunuza giden bir şey de sizin için şerli olabilir. Onu Allah bilir, siz bilmezsiniz.

[2*] Bkz. Nisa 4/79, Ali İmran 3/154 ve Ali İmran 3/186, Şura 42/30, Mülk 67/2, Ankebut 29/2-3, Muhammed 47/31, Bakara 2/214

(Nisa 4/79)

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ۖ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ ۚ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا

Sana ne iyilik gelse Allah'tan gelir, sana ne kötülük gelse senden kaynaklanır. Seni insanlara elçi gönderdik, şahit olarak Allah yeter.

(Nisa 4/80)

مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ۖ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا

Bu Elçi'ye kim itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur.(Ey Elçi,) Yüz çeviren çevirsin; seni onlara bekçi olasın diye elçi yapmadık.

(Nisa 4/81)

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ ۖ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ ۖ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا

Sana "Baş üstüne" derler, fakat yanından çıkınca içlerinden bir kesimi, geceleyin senin dediğinden başka şeyler tasarlarlar. Allah onların tasarladıklarını yazar. Onlara karşı dikkatli ol ve Allah'a güven. Dayanak olarak Allah yeter.

(Nisa 4/82)

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

Kur’an’daki ilişkiler ağına bakmazlar mı? Eğer Allah'tan başkasından gelseydi, onda çok sayıda çelişki bulurlardı.

(Nisa 4/83)

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ ۖ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ ۗ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا

Kendilerine güven veya korkuya dair bir haber geldiğinde onu yayarlar. Halbuki o haberi Elçi’ye ve kendi yetkililerine götürselerdi, yorum yapabilenler gerçeği anlarlardı. Allah'ın lütfu ve ikramı olmasaydı, pek azınız bir yana, şeytana uyardınız[*].

[*]

(Nisa 4/84)

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ ۚ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ ۖ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا

Allah yolunda savaşa gir; sen sadece kendinden sorumlusun. Müminleri de özendir ki Allah, o kâfirlerin baskınını önlesin. Allah’ın baskını daha güçlü, cezası daha ağırdır.

(Nisa 4/85)

مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا ۖ وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا

İyi bir işe destek veren[*] ondan bir pay alır; kötü bir işe destek veren de ondan dolayı bir sorumluluk üstlenir. Her şeyi görüp gözeten Allah'tır.

[*] Burada şefaat kelimesine “destek veren” anlamı verilmiştir. Çünkü şefaat, birinin eşlik etmesini istemek, eşlik etmek veya arka çıkmaktır. (El-Ayn, Müfredât)

(Nisa 4/86)

وَإِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا

Size selam verildiği zaman, daha güzeliyle selamlayın veya aynısıyla karşılık verin. Allah her şeyi hesaba katar[*].

[*]

(Nisa 4/87)

اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۗ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا

Allah; O’ndan başka ilah yoktur. O sizi (mezardan) kalkış günü bir araya toplayacaktır; bunda şüphe yoktur. Kimin sözü Allah'ın sözünden daha doğru olabilir?

(Nisa 4/88)

فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا ۚ أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۖ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا

Elinizde ne var ki (Mekke'deki) ikiyüzlüler (münafiklar)[*] hakkında ikiye bölünüyorsunuz? Allah onları, yaptıklarından dolayı tersine çevirmiştir. Allah'ın sapık saydığını siz mi yola gelmiş sayacaksınız? Allah'ın sapık saydığını iyi göstermenin bir yolunu bulamazsın.

[*] Bunlar, Bedir ordusunda yer alan Mekkeli münafiklardır. Müslümanlarla ilgili olarak "Bunları dinleri aldatmış!' diyorlardı." (Enfal 8/49)

(Nisa 4/89)

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً ۖ فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ ۖ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

Sizin de onlar gibi ayetleri görmezlikte direnmenizi (kâfir olmanızı) ve kendileriyle eşit duruma düşmenizi çok isterler. Allah yolunda hicret etmedikçe hiç birini dost (veli) edinmeyin. Eğer yüz çevirirlerse o münafikları yakalayın ve bulduğunuz yerde öldürün. Onlardan kendinize ne bir dost edinin ne de yardımcı.

(Nisa 4/90)

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتَلُوكُمْ ۚ فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا

Ancak sizinle anlaşması olan bir topluluğa sığınırlarsa yahut sizinle çatışmaktan veya kendi topluluklarıyla çatışmaktan bıkıp usanmış olarak gelirlerse durum değişir. Allah farklı tercih yapsaydı onlara üstünlük verirdi de sizinle çatışmaya devam ederlerdi. Eğer sizden uzak durur, çatışmayı bırakır, barış teklif ederlerse artık onlara dokunmanıza Allah izin vermez.

(Nisa 4/91)

سَتَجِدُونَ آخَرِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ كُلَّ مَا رُدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ أُرْكِسُوا فِيهَا ۚ فَإِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ وَيَكُفُّوا أَيْدِيَهُمْ فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ ۚ وَأُولَٰئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا

Göreceksiniz, diğerleri hem sizden emin olmak, hem kendi topluluklarından emin olmak isteyeceklerdir. Ama ne zaman fitneye (çatışma ortamına) yöneltilseler balıklamasına daldırılırlar. Eğer sizden uzak durmazlar, barış teklifinde bulunmazlar ve ellerini sizden çekmezlerse onları yakalayın, tespit ettiğiniz yerde öldürün. İşte kendilerine karşı size açık yetki verdiğimiz kişiler onlardır.

(Nisa 4/92)

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَأً ۚ وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا ۚ فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ ۖ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ ۖ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

Bir müminin bir mümini öldürmeye hakkı yoktur; yanlışlıkla olursa başka. Kim bir mümini yanlışlıkla öldürürse, bir mümin esiri özgürleştirmesi ve öldürülenin ailesine ödenecek diyet vermesi gerekir; (öldürülenin velileri) bağışlarlarsa başka. Eğer öldürülen mümin, size düşman olan topluluktan

ise mümin bir esiri özgürleştirmek gerekir. Eğer aranızda anlaşma olan bir topluluktan ise[*] ailesine ödenecek diyet ve bir mümin esiri özgürleştirmesi gerekir. Kim bulamazsa art arda iki ay oruç tutar. Bu Allah tarafından dönüşünün (tevbesinin) kabulü içindir. Allah bilir, doğru kararlar verir.

[*]

(Nisa 4/93)

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا

Kim bir mümini kasten öldürürse cezası, içinde ölmemek üzere kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, onu dışlamış (lanetlemiş) ve onun için büyük azap hazırlamıştır.

(Nisa 4/94)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ ۚ كَذَٰلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

Ey İnanıp güvenenler! Allah yolunda sefere/savaşa çıktığınızda iyice dinleyip anlayın. Size, teslim olduğunu bildirene, dünya hayatının geçici menfaatine göz dikerek, "Sen mümin değilsin!" demeyin. Allah katında çok ganimetler vardır. Bir zamanlar siz de aynı durumdaydınız; Allah size ikramda bulundu da mümin oldunuz. Öyleyse iyice dinleyip anlayın. Allah, yaptığınız her şeyin iç yüzünü bilir.

(Nisa 4/95)

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ۚ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا

İnanıp güvenenlerden bir özürü olmadan oturup duranlarla, malları ve canları ile Allah yolunda bütün güçleriyle mücadele edenler bir olmaz. Allah, malları ve canları ile mücadele edenlerin derecesini oturanlardan üstün kılmıştır. Gerçi Allah hepsine de cenneti söz vermiştir[1*] ama Allah, mücadele edenleri büyük bir ödülle oturanlara üstün kılacaktır[2*].

[1*] - Yaptıklarının en güzeli ile karşılama sözü verdiklerimiz Cehennemden uzak tutulacaklardır. (Enbiyâ 21/101) Bunlar büyük günahlardan uzak duran kişilerdir. (Nisa 4/31, Necm 53/32)

[2*] Fetih 48/17

(Nisa 4/96)

دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Onları, kendi katından vereceği dereceler, bağışlama ve ikramla üstün kılacaktır. Çünkü Allah bağışlar, ikramı boldur.

(Nisa 4/97)

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ ۖ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ ۚ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا ۚ فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا

Melekler, yanlışlar içindeyken canlarını aldıkları kimselere "Ne haldeydiniz?[1*]" diye soracaklar, onlar: "Biz dünyada güçsüz hale getirildik" diyecekler, Melekler de "Allah'ın toprağı yeterince geniş değil miydi, hicret etseydiniz ya!" diyeceklerdir. Onların varıp kalacakları yer cehennemdir. Ne kötü yere düşmedir o[2*]!

[1*] Müminûn 23/100 kabir suali ile ilgili olabilir mi?

[2*] Müslümanın da cehenneme gideceğinin delilidir. Allah'ın yasakladığı bir durumda olmayı sürdürenlerle ilgili olabilir.

(Nisa 4/98)

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا

Güçsüz hale getirilmiş, çaresiz kalmış ve bir çıkış yolu bulamamış erkekler, kadınlar ve çocuklar bu hükmün dışındadır.

(Nisa 4/99)

فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا

Allah'ın işte bunları affetmesi beklenir. Allah, çok affeder, çok bağışlar.

(Nisa 4/100)

وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً ۚ وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Kim Allah yolunda hicret (göç) ederse, yeryüzünde gidecek yer ve bir genişlik bulur. Kim Allah'ın ve Elçisi'nin yolunda hicret için evinden çıkar sonra ölürse onun ödülü Allah'a ait olur. Çünkü Allah bağışlar, ikramı boldur.

(Nisa 4/101)

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا

Yolculuğa çıktığınızda, ayetleri görmezden gelenlerin (kafirlerin) size saldırı yapmasından korkarsanız, o namazı[*](yolculuk namazını) kısaltmanızda bir günah yoktur. Çünkü kafirler, size açık düşmandırlar.

[*] Sefer namazı, yolculukta kılınan namaz

(Nisa 4/102)

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ ۗ وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ ۖ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا

İçlerinde olur da onlar için namazı tam kılarsan[1*], onların bir kısmı seninle beraber namaza dursunlar ve silahlarını kuşansınlar; (ilk) secdeyi yaptıktan sonra çekilsinler; bu defa namazı kılmamış öbür kısım gelsin, seninle namaz kılsınlar[2*], tedbirli olsunlar ve silahlarını kuşansınlar. Kafirler ister ki silahlarınızdan ve eşyanızdan uzak kalasınız da üzerinize ani bir baskın yapsınlar. Yağmurdan zarar görür veya hasta olursanız, silahlarınızı bir yere koymanızda bir günah yoktur ama tedbiri elden bırakmayın. Allah, o kâfirlere küçük düşürücü bir azap hazırlamıştır.

[1*] Allah'ın bize vakitli bir ibadet olmak üzere farz kıldığı namaz için 3 farklı durum söz konusudur. Normal koşullar altında kıldığımız namaz, yolculuk halinde kıldığımız namaz ve savaş halindeyken kıldığımız namaz.

[2*] Namazın ve cemaatin önemi

(Nisa 4/103)

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَاذْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ ۚ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا

O namazı kılarken[1*] Allah'ı; ayakta, oturur halde, ve yanlarınız üzerinde anın[2*]. Güvene kavuştuğunuzda o namazı tam kılın. Çünkü namaz, müminlere, vakitle sınırlı olarak[3*] farz kılınmıştır.

[1*] Önceki âyette ifade edilen tek rekatlık namazı kılarken.

[2*] Tek rekâtta oturma ancak secdeden sonra olabilir. Önceki âyete göre tek rekât secde ile bittiği için oturduktan sonra bir secde daha yapmak gerekir. Bu da her rekâtta iki secdenin, secdeler arasında oturmanın ve bu sıradaki zikrin farz olduğunu gösterir.

Kişinin yanları, kol ve bacaklarıdır. Vücut, kol ve bacaklar üzerinde iki şekilde durabilir. Birincisinde dizler ve dirsekler dik tutulup eller dizlerin üzerine konarak gövdenin yanların üzerinde gelmesi sağlanır. İkincisinde de secde için başı yere koymadan önce dizler ve eller konur, karın dizlerden uzak tutulur ve böylece vücut yanların üzerine yerleştirilir. Bu durumda âyet, bir rekâtta kıyam, rüku ve secdenin şeklini bize anlatmış olur.

[3*] Bu nedenle herhangi bir namaz kendisi için belirlenen vakit sınırlarının dışında kılınamaz.

(Nisa 4/104)

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ ۖ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ ۖ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

Düşman topluluğunu kovalamakta gevşeklik göstermeyin. Siz acı çekiyorsanız, onlar da sizin gibi acı çekiyorlar. Üstelik sizin Allah'tan bir beklentiniz var. Onların böyle bir beklentileri de yok. Bilen ve doğru kararlar veren Allah'tır.

(Nisa 4/105)

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ ۚ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا

Gerçekleri içeren bu kitabı sana biz indirdik ki insanlar arasında Allah'ın gösterdiği yöntemle hükmedesin. Sakın hainlerin savunucusu olma.

(Nisa 4/106)

وَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

Allah'tan bağışlanma dile. Çünkü Allah, bağışlar ve ikramda bulunur.

(Nisa 4/107)

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا

Kendilerinden beklenmeyen davranış gösteren hainlerden yana mücadeleye girme. Allah, hainlikte direnen günahkârı sevmez.

(Nisa 4/108)

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَىٰ مِنَ الْقَوْلِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا

Onlar (içlerinde olanı) insanlardan saklamaya çalışırlar ama Allah'tan saklamayı düşünmezler. Gece, Allah'ın razı olmadığı sözü kurarlarken O, onlarla beraberdi. Yaptıkları her şeyi çepeçevre kuşatan Allah'tır[*].

[*] Mücadele 58/7

(Nisa 4/109)

هَا أَنْتُمْ هَٰؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا

Haydi siz tuttunuz dünya hayatında onlardan yana mücadele verdiniz. Ya (mezardan) kalkış günü onlardan yana Allah'a karşı mücadeleyi kim verecek veya onların savunucusu kim olacak?

(Nisa 4/110)

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا

Kim bir kötülük işler veya kendini yanlışa sürükler de Allah'tan bağışlanma dilerse, Allah'ın bağışlamasının bol, ikramının çok olduğunu görecektir.

(Nisa 4/111)

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَىٰ نَفْسِهِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

Kim bir günah işlerse onu sadece kendi aleyhine işlemiş olur. Allah bilir, doğru kararlar verir.

(Nisa 4/112)

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا

Kim bir hata yapar veya günah işler de onu bir suçsuzun üzerine atarsa, bir iftira ve açık bir günah daha yüklenmiş olur.

(Nisa 4/113)

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ ۖ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ ۚ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ ۚ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا

Eğer Allah'ın sana lütfu ve ikramı olmasaydı, onlardan bir kesim seni yanıltmakta kararlıydı. Onlar kendilerinden başkasını yanıltamaz ve sana bir zarar veremezler. Allah, sana Kitabı ve Hikmeti indirmiş ve bilmediğin şeyleri öğretmiştir. Allah'ın sana olan lütfu büyüktür.

(Nisa 4/114)

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

Onların gizli toplantılarının çoğunda hayır yoktur; sadaka vermeyi yahut iyilik yapmayı ya da insanların arasını düzeltmeyi isteyen olursa başka. Kim de bunları, Allah'ın rızasını kazanmak için yaparsa ona büyük bir ödül vereceğiz.

(Nisa 4/115)

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا

Doğru yol kendisi için apaçık belli olduktan sonra kim bu Elçiden ayrılır ve müminlerin yolundan başka[*] yola girerse onu, saptığı yolda bırakırız ve cehenneme sokarız. Ne kötü hale gelmedir o!

[*]

(Nisa 4/116)

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا

Allah, kendisine ortak koşulmasını (şirki) bağışlamaz. Bunun altında olanları, gerekeni yapan[*] kişi için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa derin bir sapıklığa düşmüş olur.

[*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredât). Bir şeyi insanın var etmesi için çalışması gerekir. Şirkten uzak kalan ve büyük günahlardan kaçınan (Nisa 4/31, Necm 53/31-32) veya günah işledikten sonra tevbe edip kendilerini düzeltenler (Furkan 25/68-71) ile sevapları günahlarından fazla olanlar doğrudan cennete gider, cehennemin hışırtısını bile duymazlar. (Enbiya 21/101-102) Günahları sevaplarından fazla olanlar da cehenneme giderler. (Araf 7/9, Meryem 19/71-72, Meryem 19/86-87, Müminun 23/103-104, el-Karia 101/8-11) Bunlar, cezalarını çektikten sonra cennetteki yakınlarının yanına yerleştirilirler. (Tûr 52/21)

(Nisa 4/117)

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا

Onların Allah'tan önce yardıma çağırdıkları sadece dişilerdir[*]. Aslında yardıma çağırdıkları sadece hayırsız şeytandır.

[*] "(Müşrikler) Allah'tan önce öyle şeye kul oluyorlar ki, kendilerine ne bir faydası dokunur ne de zarar verebilir. Bir de derler ki "Bunlar, Allah'ın huzurunda bizim şefaatçilerimiz olacaklar." De ki: "Göklerde ve yerde Allah'ın bilmediği bir şey var da onu mu haber veriyorsunuz?" Allah, onların ortak saydıkları şeylerden uzak ve yücedir." (Yunus 10/18) Mekkeliler, Allah'ın kızları saydıkları melekleri araya koyuyorlardır. Allah Teala bunlarla ilgili olarak şöyle buyurmuştur:

Siz, Lat'ı ve Uzza'yı hiç düşündünüz mü? Ya diğerini; üçüncüsü olan Menat'ı? (Size göre bunlar Allah'ın kızlarıdır.) Erkekler sizin olsun, kızlar da Allah'ın, öyle mi? (Size göre) bu, haksız bir paylaşma olmaz mı?

Bunların kendileri yok, sadece adları vardır. O adları, siz ve atalarınız dillendiriyorsunuz. Allah onlarla ilgili bir belge indirmedi. Sadece varsayımlarınızın ve canınızın istediği şeyin peşinden gidiyorsunuz. Bakın işte size Sahibinizden bir rehber geldi.

Acaba insan her istediğini elde edebilir mi? (Aklınızı başınıza alın!) Her şeyin sonu da Allah'ındır, başı da.(Siz melekleri ilah ediniyorsunuz;)

Göklerde çok melek var ama onların şefaati işinize yaramaz. İşe yaraması için şefaatin, şirkten uzak kalmayı tercih etmiş bir kişi lehine, Allah'ın izni ve rızası ile olması gerekir.

Ahirete inanmayanlar meleklere hep kız ismi takarlar.Bu konuda ellerinde bir bilgi de yoktur, sadece varsayımlarıyla hareket ederler. Varsayım, gerçeğin yerini tutamaz. (Necm 53/20-28)

(Nisa 4/118)

لَعَنَهُ اللَّهُ ۘ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا

Allah, şeytanı dışlamıştır (lanetlemiştir). O demişti ki "Ne olursa olsun, senin kullarından belli bir takımını ele geçireceğim.

(Nisa 4/119)

وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ ۚ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا

Onları yoldan çıkaracağım. Onları beklentiler içine sokacağım. Onlara emredeceğim, en'âm'ın kulaklarını yaracaklar[1*]. Onlara emredeceğim, Allah'ın yarattığını (dinini) kesinlikle değiştirecekler[2*]." Bakın! Sizden kim o şeytanı, Allah ile arasına giren bir dost (veli) sayarsa apaçık bir hüsrana uğramış olur.

[1*] En'am; koyun, keçi, sığır ve devedir. Bunlar En'am 6/143-144. ayetlerde sayılmıştır.

[2*] - Fıtratı bozarlar. Rum Suresi 30/30. ayete göre Allah'ın dini fitrat olduğu için ayete "dini bozacaklar" anlamı verilebilir.

(Nisa 4/120)

يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ ۖ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا

O (şeytan), onlara söz verir, onları beklenti içine sokar. Şeytan, sadece aldatmak için söz verir.

(Nisa 4/121)

أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا

Onların varacağı yer cehennemdir. Oradan kaçacakları bir yer de bulamayacaklardır.

(Nisa 4/122)

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا ۚ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanları, bozulmadan sürekli kalmak üzere içinden ırmaklar akan cennetlere sokacağız. Bu, Allah'ın sözüdür; gerçekleşecektir. Allah'tan daha doğru sözlü kim olabilir?

(Nisa 4/123)

لَيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِ ۗ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا

وَلَا نَصِيرًا

Ne sizin kuruntularınız ne de Ehl-i Kitab'ın kuruntuları geçerlidir[*]. Kötülüğü kim yaparsa cezasını görür. Böylesi kendine, ne Allah ile arasına girecek bir dost, ne de bir yardımcı bulacaktır.

[*] - Bakara 2/111

(Nisa 4/124)

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا

İster erkek, ister kadın olsun, kim inanıp güvenir ve iyi işler yaparsa onlar da cennete gireceklerdir. Onlara kıl kadar haksızlık yapılmayacaktır.

(Nisa 4/125)

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۗ وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا

Kimin dini, samimi olarak kendini Allah'a vermiş olanın dininden güzel olabilir? O (kişi), İbrahim'in dosdoğru dinine uymuştur. Allah, İbrahim'i dost edinmiştir.

(Nisa 4/126)

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطًا

Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Allah, her şeyi çepeçevre kuşatmıştır.

(Nisa 4/127)

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ ۖ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتَامَى النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامَىٰ بِالْقِسْطِ ۚ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا

Kadınlar hakkında senden fetva istiyorlar. De ki "Onlarla ilgili fetvayı size Allah verir." Onları nikâhlama arzusuyla lehlerine yazılmış olanı vermediğiniz yetim kadınlara[*], güçsüz çocuklara ve bütün yetimlere hakka uygun davranmanızla ilgili ayetler zaten bu Kitapta okunup durmaktadır. Yaptığınız her hayrı Allah bilir.

[*] Bkz. (Nisa 4/2-3)

(Nisa 4/128)

وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا ۚ وَالصُّلْحُ خَيْرٌ ۗ وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ ۚ وَإِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

Bir kadın kocasının nüşuzundan/kendini boşamasından veya yüz çevirmesinden korkarsa aralarında uzlaşmaları, iki taraf içinde günah değildir. Uzlaşmak hayırlıdır. Nefisler ise kıskançlığa hazırdır. Eğer iyi davranır ve Allah'tan çekinerek kendinizi korursanız bilin ki Allah, yaptığınız şeylerin iç

yüzünü bilir.

[*]

(Nisa 4/129)

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ ۖ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ ۚ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

Çok kararlı olsanız bile kadınlar arasında adil davranmaya güç yetiremezsiniz. Öyleyse bir tarafa büsbütün meyledip diğerini ortada bırakmayın. Eğer uzlaşır ve Allah'tan çekinerek kendinizi korursanız bilin ki Allah, bağışlar ve ikramda bulunur.

(Nisa 4/130)

وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِنْ سَعَتِهِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا

Eşler boşanacak olurlarsa Allah, her birine bir imkan vererek onu diğerine muhtaç olmaktan kurtarır. Allah'ın imkanları geniştir ve doğru kararlar verir.

(Nisa 4/131)

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنِ اتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا

Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Sizden önce kendilerine Kitap verilenlere ve size yaptığımız tavsiye şudur: "Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun. Ayetleri görmezden gelirseniz bilin ki göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Allah'ın bir şeye ihtiyacı yoktur, yaptığını da güzel yapar."

(Nisa 4/132)

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا

Evet! Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Vekil olarak Allah yeter.

(Nisa 4/133)

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا

Ey İnsanlar! Allah, gerekli görürse sizi giderir ve başkalarını getirir. Allah, bunun da kuralını[*] koymuştur.

[*] "De ki "Üstünüzden veya ayaklarınızın altından ceza gönderen yahut sizi farklı topluluklara bağlayıp birinize diğerinin baskısını çektirmenin kuralını koyan O'dur." Baksana anlasınlar diye âyetlerimizi değişik şekillerde nasıl açıklıyoruz." (En'am 6/65)

(Nisa 4/134)

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا

Kim dünyalık isterse bilsin ki dünyalık da ahiret kazancı da Allah katındadır. Allah, dinler ve görür.

(Nisa 4/135)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا ۖ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا ۚ وَإِنْ تَلْوُوا أَوْ تُعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

Ey inanıp güvenenler (müminler)! Allah için şahitlik yaparak hakkı ayakta tutan kişiler olun; ister kendiniz, ana babanız veya yakınlarınız aleyhine olsun; isterse zengin veya fakir olsunlar, Allah, onlara sizin yakınlığınızdan daha yakındır. Arzularınıza uymayın yoksa saparsınız. Ağzınızı eğip büker veya şahitlikten kaçarsanız bilin ki Allah, yaptığınız her işin iç yüzünü bilir.

(Nisa 4/136)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا

Ey inanıp güvenenler! Allah'a, Elçisine, o Elçi'ye indirdiği Kitaba ve daha önce indirdiği Kitaplara[*] inanıp güvenin. Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, elçilerini ve ahiret gününü görmezlik eder de kâfir olursa işte o, gerçekten iyice sapıtmış demektir.

[*] el-Kitab = الْكِتَابِ kelimesi tekli olduğu halde kitaplar diye çoğul meal verilmiştir. Çünkü başındaki el takısı cins içindir. Allah'ın indirdiği cinsten bütün kitapları ifade eder. Allah Teala her nebiye kitap verdiği için kelimeye başka anlam vermek uygun olmaz.

(Nisa 4/137)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا

O kimseler ki önce inanıp güvendiler, sonra ayetleri görmezden gelip kafir oldular, sonra tekrar inandılar, sonra yine kafir oldular, sonra da kafirlikte ileri gittiler; Allah böylelerini ne bağışlayacak ne de yola getirecektir.

(Nisa 4/138)

بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

Münafiklara (iki yüzlülere) şu müjdeyi ver: Onların payına düşecek olan acıklı bir azaptır.

(Nisa 4/139)

الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ أَيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا

Onlar, ayeti görmezden gelenleri veli (dost) edinmeyi, müminlere tercih eden kimselerdir. Kafirlerin yanında güç ve kuvvet mi arıyorlar? Doğrusu bütün güç ve kuvvet, Allah'ın elindedir.

(Nisa 4/140)

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ إِنَّكُمْ إِذًا مِثْلُهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي

جَهَنَّمَ جَمِيعًا

O, bu Kitapta size şunu indirmiştir[1*]: "Allah'ın ayetlerine görmezlik edildiğini[2*] ve hafife alındığını işittiğiniz zaman onlarla oturmayın. Başka bir söze geçinceye kadar böyle yapın; yoksa siz de onlar gibi olursunuz" Allah, bütün münafikları ve kâfirleri cehennemde bir araya getirecektir.

[1*] En'âm 6/68

[2*] Arapça'da kefere (küfr) bir şeyin üstünü örtmek veya kendini o şeye kapatmak, görmezlik etmek anlamına gelir. Allah'ın ayetlerini kafasına göre açıklamak, onları bağlamından koparıp başka tarafa çekmek, kelimelerin anlamlarını değiştirmek, görmezden gelmek, o ayetler karşısında yalan yanlış şeylere sarılmak, inkar etmek eylemlerinin hepsi küfür olup bunu yapana kafir denir.

(Nisa 4/141)

الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۚ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا

Onlar sizi gözetleyip dururlar. Allah size bir fetih nasip etse, "Sizinle beraber değil miydik?" derler. Ama eğer ayeti görmezlikten gelen o kimselerin (o kâfirlerin) lehine bir durum olsa bu defa da onlara: "Sizi yönlendirip durmadık mı, siz müminlerden uzaklaştırmadık mı?" derler. Nasıl olsa Allah, (mezardan) kalkış günü aranızda hükmünü verecektir. Allah, müminler aleyhine kâfirler için bir yol açacak değildir.

(Nisa 4/142)

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا

İkiyüzlüler (münafiklar) Allah'a karşı oyun kurarlar, halbuki oyun kurmalarına imkan veren Allah'tır[*]. Namaza kalkınca insanlara gösteriş yaparak ağır davranırlar. Allah'ı ancak arada sırada hatırlarlar.

[*] Allah onay verip "ol" demeden hiç bir şey oluşmadığı için ayete bu mealden başkası uygun değildir. Allah kimseye oyun kurmaz ancak imtihan gereği insanların her türlü yanlış davranışı yapmalarına imkan verir. Bir ayet şöyledir: "Bir şeyi oluşturmanız, Allah'ın da o şeyi oluşturmasıyla mümkün olur." (Tekvîr 81/29) Bkz. Şae fiili

(Nisa 4/143)

مُذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذَٰلِكَ لَا إِلَىٰ هَٰؤُلَاءِ وَلَا إِلَىٰ هَٰؤُلَاءِ ۚ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا

Onlar iki arada bir derede kalır; ne onlarla ne de bunlarla olabilirler. Sen Allah'ın sapık saydığı kişiye bir çıkış yolu bulamazsın.

(Nisa 4/144)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ أَتُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُبِينًا

Ey inanıp güvenenler! Müminleri bırakıp kafirleri (ayeti görmezden gelenleri) veli edinmeyin. Allah'a aleyhinize olacak açık bir delil mi vermek istiyorsunuz?

(Nisa 4/145)

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا

İkiyüzlüler (münafiklar), o ateşin en alt tabakasında olacaklardır. Onlara yardım edecek birini de bulamazsın.

(Nisa 4/146)

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَسَوْفَ يُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا

Ama dönüş (tevbe) yapan[*], kendilerini düzelten, Allah'a sarılan ve dinini sadece Allah'a has kılanlar başka. Onlar, inanıp güvenenlerle beraberdirler. Allah, inanıp güvenenlere büyük bir ödül verecektir.

[*] Tevbe eden

(Nisa 4/147)

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَآمَنْتُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا

Eğer görevlerinizi yerine getirir ve inanıp güvenirseniz, Allah size niçin azap etsin? Allah, kıymet bilendir, her şeyi bilir.

(Nisa 4/148)

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظُلِمَ ۚ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا

Allah, kötü sözün açığa çıkarılmasından hoşlanmaz; haksızlığa uğramış olan başka[*]. Allah dinler ve bilir.

[*] Kötü sözle veya ayıplı davranışla haksızlığa uğrayan kişi, maruz kaldığı bu haksızlığı dile getirmek için, o sözü veya ayıplı davranışı açığa vurabilir. Bu durumda , haksızlığa uğrayan kişi bakımından bir hakkın kullanılması söz konusu olur. Ayete göre o kişi, yapılan haksız açığa vurma dışında bir hakka sahip değildir. Dolayısıyla kendisi de karşı tarafa kötü söz söyleyemez ve haksız bir davranışta bulunamaz.

(Nisa 4/149)

إِنْ تُبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا

Bir iyiliği açıklar veya gizlerseniz ya da bir kötülüğü affederseniz iyi olur. Şüphesiz Allah affeder, ölçü koyar.

(Nisa 4/150)

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا

Allah ile resullerini / kitaplarını[1*] birlikte[2*] görmemekte direnen[3*] ve Allah ile resullerinin / kitaplarının arasını ayıran birine (Allah'a) inanır diğerini tanımayız diyen ve ikisi arasında bir yol tutmak isteyenler...

[1*] Resul (رسول), "birine gönderilen söz" anlamına geldiği gibi o sözü iletmek için gönderilen elçi anlamına da gelir (Müfredat). Bu âyeti ve bundan sonrakı ayeti Bakara 2/136 ve Al-i İmran 3/84 ile birlikte düşününce buradaki resul kelimelerinin kitap anlamında olduğu ortaya çıkar.

[2*] Atıf harfi olan vav = و harfine birlikte anlamı vermemiz, iki şeyi birleştirme = مُطلق الجمع anlamında kullanılmasından dolayıdır.

[3*] Küfr = örtme, kâfir, bile bile örten anlamındadır. Bu cümlede bu anlamı en iyi ifade eden söz, görmemekte direnmektir.

(Nisa 4/151)

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا ۚ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا

İşte gerçek kâfirler onlardır. O kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır.

(Nisa 4/152)

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Allah ile resullerine / kitaplarına birlikte inanıp güvenen ve Allah ile resullerinin / kitaplarının arasını ayırmayanlara gelince, onlara ödüllerini Allah verecektir. Bağışlayan ve ikramı bol olan Allah'tır[*].

[*] Siz şöyle söyleyin: "Biz Allah'a inanıp güvendik; bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına indirilene, Musa'ya ve İsa'ya verilmiş olana, Sahipleri (Rableri) tarafından Nebîlere verilen bütün kitaplara inandık. Onlardan hiçbirini Allah'tan ayırmayız. Biz O'na teslim olmuş kimseleriz." Onlar da sizin inandığınız gibi inanıyor olsalar, yola gelmiş olurlar. Yüz çevirirlerse, tam bir parçalanma içine girerler. Onlara karşı sana Allah yetecektir. Dinleyen ve bilen O'dur. (Bakara 2/136-137)

(Nisa 4/153)

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ ۚ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِنْ ذَٰلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ ذَٰلِكَ ۚ وَآتَيْنَا مُوسَىٰ سُلْطَانًا مُبِينًا

Ehl-i Kitap[1*] ister ki onlara gökten bir kitap indiresin. Musa'dan bunun daha büyüğünü istemişler ve "Bize Allah'ı apaçık göstersene." demişlerdi. Yanlış yapmalarından ötürü onları yıldırımlar çarpmıştı. Sonra onlara onca mucize gelmiş ama yine de o buzağıya sarılmışlardı. Daha sonra onları bu suçlarından dolayı da affetmiş ve Musa'ya apaçık destek vermiştik[2*].

[1*] Kitaplarında uzman olan kişiler

[2*] Bir gün de "Bak, Musa!" demiştiniz. "Allah'ı apaçık görene kadar sana inanmayacağız!" Hemen sizi o şiddetli gürültü sarmıştı. Öylece baka kalmıştınız. Sonra ölümünüzün ardından sizi yeniden diriltmiştik. Belki şükredersiniz. (Bakara 2/55-56)

(Nisa 4/154)

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا

Onlardan söz almak için Tur dağını üzerlerine kaldırmıştık. Bir de onlara: "O kapıdan secde ederek girin" demiştik. Onlara "Cumartesi günleri aşırı gitmeyin" demiştik, onlardan bu konularda sağlam söz almıştık.

(Nisa 4/155)

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِآيَاتِ اللَّهِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۚ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا

Sözlerinden caymaları, Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelmeleri (kâfirlik etmeleri), nebileri haksız yere öldürmeleri ve "Bizim gönüllerimiz tok!" demeleri[*] yüzünden (cezalarını buldular). Hayır! Ayetleri görmezlikten gelmeleri sebebiyle Allah, kalplerinde bir huy oluşturmuştur. Artık pek az inanırlar.

[*] Biz, manevi doyuma ulaştığımız için senin nasihatlerine ihtiyacımız yok, demiş oluyorlardı. Çünkü kendilerini cenneti garantilemiş görüyorlardı. Bir ayet şöyledir:

"Dediler ki 'Yahudi veya Hristiyan olandan başkası cennete giremeyecektir.' Bu, onların kuruntusudur. De ki 'Doğru söylüyorsanız delilinizi getirin.' " (Bakara 2/111)

88- "Bizim gönüllerimiz tok!" dediler. Hayır, görmezlik etmeleri yüzünden Allah onları lanetlemiştir. Artık pek az inanırlar.

(Nisa 4/156)

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا

Bunun bir sebebi de ayetleri görmezlikten gelmeleri ve Meryem'e büyük bir iftirada bulunmalarıdır.

(Nisa 4/157)

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ ۚ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ ۚ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ ۚ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا

Bir de Meryem oğlu İsa Mesih'i; yani Allah'ın Elçisini "Biz öldürdük" demeleri vardır. Onu ne öldürdüler ne de astılar[2*] ama böyle bir şüpheye düşürüldüler[2*]. Anlaşmazlığa düştükleri bu şeyde tam bir şüphe içindedirler. Bu konuda bilgileri sadece varsayıma uymaktan ibarettir. Onu kesin olarak öldürmediler.

[1*] Ali İmran 3/55'e göre o vefât etmiştir. Zümer 39/42'ye göre vefat, işi biten ruhun bedenden ayrılmasıdır. Allah ruhu iki şekilde vefat ettirir, biri uykuya daldığında, diğeri de öldüğünde olur. Ruh, bilgisayarın işletim sistemi gibi bütün bilgileri korur. Onun için Allah, hem uyuyan hem de ölen bedenin ruhunu koruma altına alır. Uyuyan insanın ruhu, uyandığında, ölen kişinin ruhu da vücut yeniden yaratıldığında geri döner. (Bkz. Müminûn 23/100 ve Tekvîr 81/7) İsa aleyhisselam, vefatından sonraki ilk konuşmasını ahirette yapacağı için (Maide 5/117) o, ölmüştür. Dünyaya tekrar gelmesi diye bir şey yoktur.

[2*] - "ama onlar için o ona benzetildi" demek, "öldürdükleri kişi onlar için İsa'ya benzetildi." Şüpheden kurtulamamaları bundandır.

(Nisa 4/158)

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

Hayır! Allah, onu kendine yükseltmiştir. Allah güçlüdür, doğru kararlar verir.

(Nisa 4/159)

وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا

Ehl-i Kitaptan her biri[1*], kendisinin ölümünden önce, ona (İsa'nın Allah'ın Elçisi olduğuna) mutlaka inanacaktır. O da (mezardan) kalkış günü onların aleyhine şahitlik edecektir[2*].

[1*] Kitaplarında uzman olan kişiler

[2*] Tevrat'ı ve İncil'i iyi bilen bir Yahudi ve Hristiyan, İsa'nın Allah'ın Elçisi olduğunu kesin olarak anlar ve inanır. Sonra bu inancına ters bir yol izlerse Ahirette İsa aleyhisselam onun aleyhine şahitlik eder. Bu doğrudan kendinden sonra yaşamış kişinin aleyhine görgü şahitliği şeklinde değil, yaşadığı sırada bu yanlışları kendisinin tebliğ etmediğine şahitlik ederek olur. Konu ile ilgili olarak en güzel örnek Maide 5/116-118. ayetlerdir.

(Nisa 4/160)

فَبِظُلْمٍ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا

Yahudilerin yanlış tutum ve davranışları sebebiyle onlara helal kılınmış temiz şeyleri haram kıldık. Çünkü onlar, bir çok kimseyi Allah yolundan engellerler.

(Nisa 4/161)

وَأَخْذِهِمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ ۚ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

Kendilerine yasak edildiği halde faiz alırlar[1*] ve insanların mallarını uydurma (batıl)[2*] yollarla yerler. Onların kâfir olanlarına acıklı bir azap hazırlamışızdır.

[1*] «Kardeşinize para, yiyecek ya da faiz getiren başka bir şey ödünç verdiğinizde, ondan faiz almayacaksınız. Yabancıdan faiz alabilirsiniz ama kardeşinizden almayacaksınız. Böyle yapın ki, mülk edinmek için gideceğiniz ülkede el attığınız her işte Tanrınız RAB sizi kutsasın. **Tesniye Bap 23**.

Bu ayete göre "Yabancıdan faiz alabilirsiniz ..." sözü Tevrat'a sonradan eklenmiştir.

[2*] Batıl kelimesi için bakınız Bakara 2/42 ve dipnotu.

(Nisa 4/162)

لَٰكِنِ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ ۚ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَٰئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا

Fakat onlardan, bildikleri konularda sağlam duruş gösterenler[*], sana indirilene ve senden önce indirilenlere inanan, namazı özenle ve sürekli kılan, zekatı veren, Allah'a ve ahiret gününe inanırlar var ya işte onlara büyük bir ödül vereceğiz.

[*] Onların hepsi bir değildir. Kitap ehli arasında dik duran bir topluluk da vardır, gece vakitleri Allah'ın âyetlerini okuyarak secdeye kapanırlar. (Ali İmran 3/113)

Allah'a ve ahiret gününe inanır, iyi olana çağırır, kötülüğe karşı çıkarlar ve hayırlı işlere koşarlar. İşte onlar iyi kimselerdendir. (Ali İmran 3/114)

Bunların yapacağı hiçbir iyilik göz ardı edilmeyecektir. Allah, sakınanların kimler olduğunu bilir. (Ali İmran 3/115)

(Nisa 4/163)

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ ۚ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ ۚ وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا

Biz, Nuh'a ve ondan sonra gelen nebilere nasıl vahyettiysek sana da öyle vahyettik. İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakup'a, torunlarına, İsa'ya,

Eyyub'a, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a da vahyetmiş, Davud'a da bir kitap[*] vermiştik.

[*] Ayette kitap yerine zebûr kelimesi geçer. Zebûr = زَبُور, hikmet dolu kitap anlamındadır. (ez-Zeccâ, Meânî'l-Kur'ân ve İ'râbuhu) Al-i İmrân 3/81'de bütün nebîlere kitap ve hikmet verildiği açıklandığı için bu ayette elif lâmsız olarak geçmesi, bunun Davut aleyhisselama özel bir kitap olmadığını, diğer nebîlere de verilen kitaplardan bir kitap olduğunu gösterir. Ayrıca Al-i İmrân 3/184'ün dipnotuna bkz.

(Nisa 4/164)

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۚ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا

Kendilerinden sana bahsettiğimiz elçiler de gönderdik, hiç bahsetmediğimiz elçiler de gönderdik. Allah, Musa ile konuştu.

(Nisa 4/165)

رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

Müjdeci ve uyarıcı elçiler gönderdik ki onlardan sonra insanların elinde Allah'a karşı ileri sürecekleri bir mazeretleri olmasın[*]. Allah güçlüdür, doğru kararlar verir.

[*] Şirkin bir bölümü, hırsızlık, adam öldürme ve yalan söyleme gibi insanın fıtratı ile tespit ettiği suçlar vardır. Allah onlardan sorumlu tutmak için gerekli bilgileri insanın fıtratına koymuştur. Kimseye gücünün üstünde bir sorumluluk yüklemediği (Bakara 2/286) için bazı şeylerin suç olduğunu elçileri ile bildirir. Bir ayet şöyledir:

"Kim yola gelirse kendisi için gelir, kim de yoldan çıkarsa kendi aleyhine çıkar. Kimse kimsenin günahını yüklenmez. Biz bir elçi/bir kitap göndermeden azap etmeyiz." (İsra 17/15)

(Nisa 4/166)

لَٰكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ ۖ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ ۖ وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا

(Başkaları şahitlik etmeyebilir) Ama Allah (Kur'an'ı), kendi ilmi ile indirdiğine (yine) sana indirdiği (Kur'an) ile şahitlik eder. Buna Melekler de şahitlik ederler ama Allah'ın şahitliği yeterlidir.

[*]

(Nisa 4/167)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا

Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler) ve Allah yolundan engelleyenler var ya; işte onlar gerçekten derin bir sapıklığa düşmüşlerdir.

(Nisa 4/168)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا

Ayetleri görmezlikten gelenleri ve yanlış yapanları Allah ne bağışlayacak; ne de bir yola yöneltecektir.

(Nisa 4/169)

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا

Sonsuza dek ölümsüz olarak kalacakları cehennemin yolu başka. Bu, Allah'a güç gelmez.

(Nisa 4/170)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَآمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ ۚ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

Ey İnsanlar! Bu Elçi, Rabbiniz'den size gerçek olanı getirdi; O'na inanıp güvenin; bu sizin hayrınıza olur. Ama ayetleri görmezlikten gelirseniz bilin ki göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Allah bilir, doğru kararlar verir.

(Nisa 4/171)

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ ۚ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَىٰ مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ ۖ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۖ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ ۚ انْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ ۚ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ ۘ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا

Ey Ehl-i Kitap! Dininizde aşırılık etmeyin, Allah hakkında sadece gerçeği söyleyin. Meryem oğlu İsa Mesih, başka değil, yalnızca Allah'ın elçisidir; Meryem'e ulaştırdığı ("Ol") sözü ve kendinden bir ruhtur. Öyle ise Allah'a ve elçilerine inanıp güvenin. "Tanrı üçtür" demeyin; bundan vazgeçin; bu sizin hayrınıza olur. Allah tek ilahtır, başkası da yoktur. O'nun çocuğa ne ihtiyacı olur! Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi O'nundur. Size Allah'ın desteği yeter.

(Nisa 4/172)

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ ۚ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيعًا

Mesih, Allah'a kulluktan geri durmuş değildir. Mukarreb[*] melekler de öyle. Kim O'na kulluktan geri durur da büyüklük taslarsa Allah, onların hepsini huzuruna toplayacaktır.

[*] özel görev verilmiş ve değeri yükseltilmiş melekler.

(Nisa 4/173)

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۖ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنْكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlara hem ücretlerini tastamam verecek hem de ikramda bulunacaktır. Kul olmayı kendine yakıştıramayıp büyüklük taslayanları da acıklı bir azaba çarptıracaktır. Onlar, kendileri için Allah ile aralarına girecek ne bir dost(veli) ne de yardımcı bulacaklardır.

(Nisa 4/174)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا

Ey insanlar! Size Rabbinizden[*] açık bir delil geldi. Size her şeyi açıklayan bir Nur (Kur'ân) indirdik.

[*] Sahibinizden

(Nisa 4/175)

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

Allah, kendisine inanıp güvenen ve o Nur'a (Kur'ân'a) sıkı sarılanları ikramı ve bol nimeti ile kuşatacak ve onları kendine götüren doğru bir yola yönlendirecektir.

(Nisa 4/176)

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ ۚ إِنِ امْرُؤٌ هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ ۚ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ ۚ فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ ۚ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ ۗ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Senden fetva istiyorlar. De ki "Kelâle[*] konusundaki fetvâyı size Allah veriyor." Bir kimse ölür, çocuğu olmaz, tek bir kız kardeşi bulunursa bıraktığı mirasın yarısı ona kalır. Kız kardeş ölür de çocuğu bulunmazsa erkek kardeş onun bütün mirasını alır. Kız kardeşler iki tane ise, mirasın üçte ikisi onlarındır. Mirasçılar; erkek ve kız kardeşler ise erkek, iki kıza eşit pay alır. Yanılırsınız diye açıklamayı size Allah yapıyor. Allah her şeyi bilir.

[*] Kelâle, babası ve/veya anası ve çocuğu olmadan ölen kişidir. Anası ve çocuğu olmadan ölürse kardeşlere ne kadar miras verileceği (Nisa 4/12) âyette geçmişti. Bu âyette de babası ve çocuğu olmadan ölenin mirasıyla ilgili hükümler bildirilmektedir.

MAİDE

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Maide 5/1)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ ۚ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ ۗ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ

Ey inanıp güvenenler, Akitlerinizin[1*] gereğini yerine getirin. (Aşağıda) okunacak olanlar dışındaki en'am size helâl (serbest) kılınmıştır ama ihramlı iken avladığınızı helal görmeyin[2*]. Allah istediği hükmü verir.

[1*] Akit, sözleşme demektir. Müminlerin asıl sözleşmeleri Allah iledir. Bu şekilde oluşturdukları bağa itikad denir. İtikad, kişinin inancını gösterir. Yaptığı ameller (işler) de bu inancının gereğidir. Burada ifade edilen helal ve haramlar, bu itikadın gereklerindendir. Müminler, insanlarla yaptıkları sözleşmelere de uymak zorundadırlar.

[2*] - Maide 5/95

(Maide 5/2)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِّينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا ۚ وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا ۚ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ أَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا ۘ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ ۖ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Ey inanıp güvenenler! Allah'a kulluğun simgelerini[1*], haram aylarını, hedyi[2*], gerdanlığı olan kurbanlıkları[3*], Rablerinin ikramını ve rızasını elde etmek için Kâbe'ye yönelenleri basite almayın. İhramdan çıkınca avlanabilirsiniz. Mescid-i Haram'a girmenizi engellediler diye bir topluluğa duyduğunuz öfke, sakın sizi aşırılığa sevk etmesin. İyilikte ve yanlışlardan korunmada (takvada) yardımlaşın ama günahta ve taşkınlıkta yardımlaşmayın. Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun. Allah, suçla ceza arasında sıkı bağ kurar.

[1*] Bunlar menasik-i hac denen ve hac ibaretinin yapıldığı yerler olan Ka'be, Safa ile Merve, Arafat, Mina ve Müzdelife'dir.

[2*] Hedy, hacının yanında getirdiği kurbanlık hayvandır. Mahill, kesim vakti veya kesim yeri demektir. Hedyin kesim yeri harem bölgesi, kesim vakti de kurban bayramı günleridir. (Hac 22/28).
[3*] Bir hayvanın kurban olarak belirlendiğini göstermek için boynuna takılan halka, nişan ve işarete verilen ad. Kurbanların gerdanına haremdeki bazı ağaçların iç kabuğu bağlanırdı. Bunlar onların gerdanlığı oldurdu. Böyle gerdanlıklı olmayan kurbanlıklara "hedy" denirdi. (**Taberi**)

(Maide 5/3)

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ۚ ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ ۗ الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ ۚ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ ۙ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Size haram kılınanlar şunlardır: Ölü hayvan (leş), kan, domuz eti ve Allah'tan başkası adına kesilmiş olanlar. Boğulan, vurulan[1*], bir yerden düşen, boynuz darbesi alan ve yırtıcılar tarafından yenen hayvanları, ölmeden keserseniz haram olmazlar. Sunaklar[2*] üzerinde kesilenler ile çekilişle kısmet aramanız[3*] da size haramdır. Bütün bunlar fisk (yoldan çıkmak) olur. Ayetleri görmezlikte direnenler (kafirler), bugün dininizden

ümitlerini kesmişlerdir. Onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün dininizi olgunlaştırdım, size olan nimetimi tamamladım. Size din olarak İslâm'ı uygun gördüm. Her kim günaha eğilimi olmadan açlıktan dolayı (bu yasakları çiğnemeye) mecbur kalırsa Allah bağışlar, ikramı boldur.

[1*] Bazı ülkelerde, alnına demir saplanarak küçük beyni dağıtılan hayvanlar, ölmeden önce kesilirlerse haram olmazlar.

[2*] Tapınaklarda, üzerinde kurban kesilen, günlük yakılan, dinî tören yapılan taş masa. (Türk Dil Kurumu)

[3*] Tombala ve piyango çekilişlerine katılmak ve onlardan kazanç elde etmek haramdır.

(Maide 5/4)

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ ۖ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ ۙ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ ۖ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Sana, kendileri için neyin helâl kılındığını soruyorlar. De ki "Temiz olanlar helâl kılındı." Eğittiğiniz ve Allah'ın verdiği bilgi ile yetiştirdiğiniz avcı hayvanların, sizin için tuttuklarını "Bismillah (Allah'ın adıyla)" diyerek yiyin. Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun çünkü Allah, hesabı çabuk görür.

(Maide 5/5)

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ ۖ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ ۖ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ ۗ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Bugün size, temiz olanlar helâl kılındı. Kendilerine Kitap verilmiş olanların yiyeceği size helâl, sizin yiyeceğiniz de onlara helâldir. Mehirlerini verir, namuslu olur, gizli dost tutmazsanız, iffetli (namuslu) mümin kadınlar ile kendilerine Kitap verilmiş olanların iffetlileri size helâldir[*]. Kim imanını göz ardı ederse yaptıkları boşa gider, Ahiret'te kaybedenlere karışır.

[*] ....

(Maide 5/6)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ۚ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا ۚ وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ ۚ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Ey inanıp güvenenler! Namaza kalktığınız zaman yüzlerinizi ve dirseklerinize kadar ellerinizi yıkayın. Başınızı[1*] ve ayak bileği kemiklerine kadar ayaklarınızı mesh edin[2*]. Eğer cünüp olmuşsanız[3*] yıkanın. Hasta veya yolcu olur yahut sizden biri ayak yolundan[4*] gelir ya da kadınlarınızla birlikte olur da [5*] su bulamazsanız, temiz yüzeye (toprağa) yönelin; onunla yüzünüzü ve ellerinizi meshedin. Allah, size güçlük çıkarmak istemez. Onun isteği sizi arındırmak[6*] ve size olan nimetini tamamlamaktır. Belki görevlerinizi yerine getirirsiniz.

[1*] Ayetin bu bölümüne "başınızın bir kısmı" anlamı verilebileceği gibi "başınızın tamamı" anlamı da verilebilir. Hanefiler başın dörtte birini, Şafiiler de çok az bir yerini mehtmeyi farz sayarken Malikîler ve Hanbeliler başın tamamını meshetmenin farz olduğunu söylemişlerdir.

[2*] Mesh: Bir şeyin üzerine elle dokunma.

[3*] Cünüp: Cinsel ilişkiyle veya başka yolla meyana gelen orgazm hali.

[4*] Kişinin boşaltma ihtiyacını giderdiği yer, tuvalet, hela

[5*] Cinsel ilişkide bulunursanız. Cünüplük de bu kapsamda yer alır.

[6*] O gün güven içinde sizi uykuya daldırmış, sizi arındırmak, sizden şeytanın pisliğini gidermek, kalplerinizi birbirine bağlamak ve ayaklarınızı yere sağlam bastırmak için üzerinize gökten yağmur yağdırmıştı (Enfal 8/11)

(Maide 5/7)

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Allah'ın size olan nimetini ve sizinle sözleştiği zaman O'na verdiğiniz sözü hatırlayın; hani "İşittik ve itaat ettik" [1*] demiştiniz. Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun, çünkü Allah içinizde olanı bilir

[1*] Kur'ân'ın Allah'ın kitabı olduğunu kavrayanlar, Allah'a içten söz verirler. Bunu gösteren âyet şudur:

"Bu elçi, Sahibinden (Rabbinden) kendine indirilen her şeye inanıp güvenmiştir, müminler de öyle! Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve elçilerine inanıp güvenir. "O'nun elçileri arasında ayrım yapmayız." derler. Şunu da derler: "Dinledik ve boyun eğdik! Bağışla bizi ey Sahibimiz (Rabbimiz)! Dönüp varılacak yer, Senin huzurundur." (Bakara 2/285)

(Maide 5/8)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ ۖ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا ۚ اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Ey inanıp güvenenler, Allah için dik duran ve hakça şahitlik yapan kimseler olun. Bir topluluğa olan öfkeniz sizi dengesiz davranma suçuna sürüklemesin. Siz âdil (dengeli) olun; kendinizi korumak için uygun[*] olan budur. Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun. Çünkü Allah, yaptığınız şeyin iç yüzünü bilir.

[*] akrab(أَقْرَبُ) kelimesi ism-i tefdil değil, sıfat-ı müşebbehe sayılarak anlam verilmiştir. Çünkü ayet dengesiz davranmayı yasaklamaktadır.

(Maide 5/9)

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ

Allah, inanıp güvenen ve iyi işler yapanlara söz vermiştir. Onlar için hem bağışlanma hem de büyük bir ödül vardır.

(Maide 5/10)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

Ayetleri görmezden gelenler ve âyetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılanlar var ya; işte onlar cehennem ahalisidir.

(Maide 5/11)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هَمَّ قَوْمٌ أَنْ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

Ey inanıp güvenenler, Allah'ın üzerinizde olan nimetini hatırlayın; hani bir gün bir topluluk, içinize elini sokmaya çalıştı da Allah onları engelledi. Siz Allah'tan çekinin ve kendinizi koruyun. Müminler, yalnız Allah'a dayanıp güvensinler.

(Maide 5/12)

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا ۖ وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ ۖ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

Allah on iki öncü göndererek İsrailoğullarından kesin söz almış ve demişti ki "Ben sizinleyim. Eğer namazı tam kılar, zekât verir, elçilerime inanıp güvenir, onları destekler, Allah'a güzel bir ödünç[1*] verirseniz günahlarınızı[2*] kusurlarınızı bağışlar, sizi içinden ırmaklar akan cennetlere sokarım. Bundan sonra hanginiz ayetleri görmezlikten gelirse (kafirlik ederse) düz yoldan çıkmış olur.

[1*] Bu ödünç Allah rızası için ve onun yolunda mallardan ve canlardan yapılan harcamalardır. Bakınız (Bakara 2/245), (Hadid 57/11), (Hadid 57/18), (Tegabun 64/17), (Müzemmil 73/20)

[2*]

(Bakara 2/217 ayetine göre GÜNAH)

(Araf 7/193 ayetine göre KÖTÜLÜK)

(Araf 7/195 ayetine göre HATA)

(Maide 5/13)

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً ۖ يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ ۙ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ ۚ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَىٰ خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ ۖ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Sözlerinden caydıkları için onları dışladık (lanetledik), kalplerini katılaştırdık. Kelimelerin anlamlarını yerlerinden kaydırarak tahrif[*] ederler. Kendilerine hatırlatılan gerçeklerden nasip almayı unuttular. Pek azı müstesna onların yaptıkları bir hainliği haber alırsın. Yine de Onlara aldırma ve yeni bir sayfa aç. Allah, güzel davrananları sever.

[*] Eski Ahid, Yeremya 7/22-24; 8/8.

(Maide 5/14)

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

Biz nasrânîyiz[1*] diyenlerden de söz aldık ama kendilerine hatırlatılan görevin[2*] bir kısmını unutmuş gözüktüler. Biz de aralarına (mezardan) kalkış gününe kadar sürecek düşmanlık ve nefret yerleştirdik[3*]. Allah onlara neler yaptıklarını, günü gelince bildirecektir.

[1*] Nasrânî ile Hıristiyan farkı var mı, ortaya koymak lazım. (Al-i İmran 3/55 O gün Allah şöyle dedi: `Bak İsa, ben seni vefat ettireceğim ve katıma yükselteceğim. Seni o tanımazlardan arındıracağım. Sana uyanları da kıyamet gününe kadar, o tanımazlara üstün kılacağım. Sonunda hepiniz bana döneceksiniz. İşte o zaman, anlaşmazlığa düştüğünüz konuları karara bağlayacağım.)

[2*] Gelecek peygambere inanma görevi(Isr) Bkz.: Bakara 2/286 ve dipnotu

[3*] Bu, Allah'ın emrine uymamanın cezasıdır.

(Maide 5/15)

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ ۚ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ

Ey Ehl-i Kitap![*] size, Kitap'tan gizlediğiniz birçok şeyi ortaya çıkaran, birçoğuna da dokunmayan Elçimiz (Kitabımız) geldi. Size Allah'tan bir nur ve açık bir kitap geldi[2*].

[1*] Kitaplarında uzman olan kişiler!

[2*] Burada Kur'an'ın önceki kitapları nasıl nesh ettiği anlatılmaktadır. Bir âyet şöyledir: "Bir âyeti nesh eder veya unutturursak, yerine ya daha hayırlısını ya da dengini getiririz. Bilmez misin, Allah her şeye bir ölçü koyar." (Bakara 2/106)

Nesh, bir kitaptaki yazıyı diğer kitaba aktarmaktır. (**el- Ayn**) İki kitabın yazarı aynı şahıs ise yazıların büyük bir kısmını olduğu gibi bir kısmını da daha iyi şekilde aktarır. Onun için nesih ya dengiyle ya da daha iyisiyle olur. Allah, önceki kitapların hükümlerini son kitabında korumuş ve şöyle demiştir:

"Allah Nuh'a ne emretmişse onu, sizin için bu dinin kuralı (şeriat) yapmıştır. Sana vahyettiğimiz, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya emrettiğimiz şudur: Bu dini ayakta tutun ve birbirinizden ayrı düşmeyin." (Şûrâ 42/13)

Yukarıdaki âyet, önceki kitapların bazı hükümlerini Kur'ân'a alınmadığını bildirir. O kitapların bazı hükümleri ise daha iyisi ile değiştirilmiştir. Mesela Müslümanlar ilk başta orucu, önceki ümmetler gibi tutarken (bkz. Bakara 2/183) daha sonra bazı hafifletmeler yapılmıştır (bkz. Bakara 2/187).

(Maide 5/16)

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Allah, rızasına uyanlara o Kitapla güvenlik ve esenlik yollarını gösterir, (rızasına uyduklarını) onaylamasıyla birlikte de onları, karanlıklardan aydınlığa çıkarıp doğru bir yola sokar.

(Maide 5/17)

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۚ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ۗ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"Meryem oğlu Mesih Allah'tır" diyenler kâfir oldular. De ki: "Allah; Meryem oğlu Mesih'i, anasını ve yeryüzünde olan herkesi yok etmek isterse ona karşı koymaya kimin gücü yeter?" Göklerde, yeryüzünde ve bu ikisinin arasında tüm yetkiler Allah'ın elindedir. O, gerekli gördüğünü[*] yaratır. Allah, her şeye ölçü koyar.

[*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredat)

Ayrıca bkz. http://www.suleymaniyevakfi.org/akaid-arastirmalari/kuranda-sey-meset-irade-ve-fitrat.html

(Maide 5/18)

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ ۚ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ ۖ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ ۚ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

Yahudiler ve Hıristiyanlar "Biz, Allah'ın oğulları ve sevdiği kimseleriz" dediler[1*]. De ki: "Öyleyse niçin günahlarınızdan dolayı size azab ediyor?" Hayır, siz O'nun yarattığı insanlardansınız. Allah, affedilmek için gerekeni yapanı affeder, azabı hak edene de azap eder[2*]. Göklerde, yerde ve bu ikisinin arasında tüm yetkiler Allah'ın elindedir. Dönüş O'nadır.

[1*] 22. Sonra firavuna de ki `RAB şöyle diyor: İsrail benim ilk

oğlumdur.

23. Sana, bırak oğlum gitsin, bana tapsın, dedim. Ama sen onu

salıvermeyi reddettin. Bu yüzden senin ilk oğlunu öldüreceğim. (Çıkış 4)

[2*] Bunun kuralını Allah koyar.

(Maide 5/19)

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَىٰ فَتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ ۖ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Ey Ehl-i Kitap[*], elçilere ara verildikten sonra, size her şeyi açıkça ortaya koyan Elçimiz geldi. "Bize müjdeci ve uyarıcı biri gelmedi" diyebilirdiniz ama işte müjdeci ve uyarıcı geldi. Her şeye bir ölçü koyan Allah'tır.

[*] Kitaplarında uzman olan kişiler

(Maide 5/20)

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ

Bir gün Musa halkına dedi ki "Ey halkım, Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. İçinizden nebîler çıkardı ve sizi melikler (önderler) yaptı. Bu alemde[*] kimseye vermediğini size verdi.

[*] Çağdaşlarınız arasında

(Maide 5/21)

يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ

Ey Halkım! Allah'ın size verdiği şu tertemiz yere girin; arkanızı dönmeyin, yoksa her şeyinizi kaybedersiniz."

(Maide 5/22)

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ وَإِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ

Dediler ki: "Bak Musa! Orada çok baskıcı bir halk var. Onlar çıkmadıkça biz oraya asla giremeyeceğiz. Eğer onlar çıkarlarsa o zaman gireriz."

(Maide 5/23)

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَالِبُونَ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

O korkanlardan Allah'ın nimet verdiği iki kişi dedi ki "Onlara şu kapıdan hücum edin; oradan girerseniz galip gelirsiniz. Eğer inanıp güveniyorsanız yanlız Allah'a dayanın."

(Maide 5/24)

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا ۖ فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ

(Musa'nın halkı) Dediler ki "Bak Musa! Onlar orada olduğu müddetçe biz asla oraya giremeyiz. Sen ve Rabbin gidin, savaşın. Biz burada oturuyoruz."

(Maide 5/25)

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي ۖ فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ

Musa dedi ki "Ey Rabbim, benim gücüm sadece kendime ve kardeşime yeter. Artık bizimle o yoldan çıkmış topluluğunun arasını ayır."

(Maide 5/26)

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ ۛ أَرْبَعِينَ سَنَةً ۛ يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ ۗ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ

Allah buyurdu ki "Artık orası kırk yıl onlara haram kılınmıştır. Oturdukları yerde şaşkın şaşkın dönüp dolaşsınlar. Sakın o yoldan çıkmışlar topluluğuna acıma."

(Maide 5/27)

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ ۖ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ

Onlara Adem'in iki oğluna ait şu olayı tüm gerçekliği ile anlat. Bir gün Allah'a birer sunuda[*] bulunmuşlardı da birininki kabul edilmiş, diğerininki edilmemişti. (Sunusu kabul edilmeyen:) "Seni kesinlikle öldüreceğim" dedi. Öteki: "Allah sadece kendinden çekinerek korunanlarınkini kabul eder" dedi.

[*] .....

(Maide 5/28)

لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ ۖ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

"Sen, beni öldürmek için elini kaldırsan bile ben seni öldürmek için elimi kaldırmam. Çünkü ben, bütün varlıkların Sahibi (Rabbi) olan Allah'tan korkarım.

(Maide 5/29)

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ

İsterim ki hem benim günahımı hem de kendi günahını sırtlanasın da cehennem ahalisinden olasın[*]. Yanlış yapanların cezası işte budur."

[*] Günahkar olduğun için Allah kurbanını kabul etmedi. İsterim ki bana karşı işleyeceğin suçun günahını da üstlenip cehennemliklerden olasın.

(Maide 5/30)

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ

İçinden bir dürtü onu, kardeşini öldürmeye itti ve öldürdü. Böylece kaybedenlere karıştı gitti.

(Maide 5/31)

فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِي سَوْءَةَ أَخِيهِ ۚ قَالَ يَا وَيْلَتَا أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَٰذَا الْغُرَابِ فَأُوَارِيَ سَوْءَةَ أَخِي ۖ فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ

Derken Allah, kardeşinin cesedini nasıl gömeceğini göstermesi için, yeri eşeleyen bir karga gönderdi. "Yazık bana, ne kadar aciz kaldım! Şu karga kadar olup kardeşimin cesedini gömemedim!" dedi. Sonra ettiğine pişman oldu.

(Maide 5/32)

مِنْ أَجْلِ ذَٰلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا ۚ وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَٰلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ

Bu sebeple İsrailoğullarına şunu yazdık: Kim, adam öldürmemiş veya ortalığı birbirine katmamış birini öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir hayatı kurtarırsa bütün insanları hayatını kurtarmış gibi olur. Elçilerimiz onlara, açık belgelerle (mucizelerle) gelmişlerdi. Buna rağmen onların çoğu aşırı davranışlar göstermişlerdi.

(Maide 5/33)

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ۚ ذَٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا ۖ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Allah'a ve elçisine karşı savaşan ve ortalığı birbirine katmaya çalışanların cezası öldürülmeleri veya asılmaları yahut ellerinin ve ayaklarının çapraz olarak kesilmesi ya da bulundukları yerden sürülmeleridir[*]. Bu, dünyada uğrayacakları rezilliktir. Ahirette ise onları büyük bir azap beklemektedir.

[*]

(Maide 5/34)

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ ۖ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ele geçirmenizden önce dönüş yaparlarsa başka[*]. Bilin ki Allah bağışlar, ikramı boldur.

[*] Bkz.:Furkan 25/68-71

(Maide 5/35)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Ey inanıp güvenenler (müminler)! Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun[1*], O'na vesile[2*] arayın ve Allah yolunda mücadele (cihad)[3*] edin ki

umduğunuza kavuşasınız.

[1*] Bkz: Bakara 2/2 ve dipnotu

[2*] Bkz.:Kehf 18/110

[3*] Bkz.: Bakara 2/218 ve dip notu

(Maide 5/36)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لِيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Ayetleri görmezden gelenlere (kafirlere) gelince, yeryüzündeki her şey hatta bir o kadarı daha ellerinde olsa ve (mezardan) kalkış gününün azabından kurtulmak için fidye olarak verseler kabul edilmeyecektir. Onların hak ettiği acıklı bir azaptır.

(Maide 5/37)

يُرِيدُونَ أَنْ يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ

O ateşten çıkmak isteyecekler ama çıkamayacaklardır. Onların hak ettiği kalıcı bir azaptır.

(Maide 5/38)

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Erkek hırsız ile kadın hırsızın ellerini kesin ki kazandıklarına karşılık bir ceza, Allah tarafından bir caydırma olsun. Üstün olan ve doğru kararlar veren Allah'tır.

(Maide 5/39)

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Kim, yaptığı bu yanlıştan sonra dönüş yapar ve kendini düzeltirse, Allah onun dönüşünü(tevbesini) kabul eder. Çünkü Allah bağışlar, ikramı boldur.

(Maide 5/40)

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Göklerde ve yerde bütün yetkinin Allah'ın elinde olduğunu bilmiyor musun? Allah, azabı hak edene azap eder, affedilmek için gerekeni yapanı da affeder[*]. Her şeye bir ölçü koyan Allah'tır.

[*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredat) Gerekeni yapmadan, o şeyi yapılmış olmaz.

(Maide 5/41)

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ ۛ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا ۛ سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ ۖ

يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ ۖ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَٰذَا فَخُذُوهُ وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا ۚ وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ ۚ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ ۖ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Ey Elçi, içten güvenmedikleri halde ağızları ile “İnanıp güvendik!” diyenlerin ve Yahudilerin, ayetlerin üstünü örtmede yarışması seni üzmesin. Onlar yalan için kulak kesilir, sana gelmeyen bir topluluk için dinler, kelimelerin anlamlarını yerlerinden kaydırırlar. “Size şu verilirse alın, verilmezse almayın” derler. Allah, kimi bozguna uğratmak isterse sen onun için Allah’tan bir yardım alamazsın. Onlar, Allah’ın kalplerini temizlemek istemediği kimselerdir. Onların payına düşen dünyada rezil olmak, ahirette de şiddetli bir azaba çarpılmaktır.

(Maide 5/42)

سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَّالُونَ لِلسُّحْتِ ۚ فَإِنْ جَاءُوكَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ ۖ وَإِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرُّوكَ شَيْئًا ۖ وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ

Yalan için kulak kesilir, boyuna haram yerler. Sana başvururlarsa ister aralarında hakem ol, ister ilgilenme. Onlarla ilgilenmezsen sana bir zarar veremezler. Eğer hakem olursan aralarında hakça hüküm ver. Allah, hakka uygun davrananları sever.

(Maide 5/43)

وَكَيْفَ يُحَكِّمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَاةُ فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ ۚ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ

Ellerinde Tevrat, içinde de Allah'ın hükmü varken nasıl oluyor da seni hakem yapıyor sonra da yüz çeviriyorlar? Bunlar inanıp güvenmiş kimseler değillerdir.

(Maide 5/44)

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَاةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ ۚ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ ۚ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا ۚ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

İçinde (doğru yola) bir rehber ve nur olan Tevrat’ı biz indirdik. Allah’a teslim olmuş nebîler, Yahudiler arasında onunla hükmederlerdi. Hocalar ve âlimler ise kendilerinden Allah’ın kitabını korumaları istenmesi sebebiyle onunla hükmederler ve ona şahit olurlardı. Siz, insanlardan korkmayın; benden korkun. Ayetlerimi geçici bir bedelle değişmeyin. Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmetmeyenler, kâfir olanlardır.

(Maide 5/45)

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ ۚ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ ۚ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

Onlara o kitapta şunu yazdık: Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş ve her yaraya karşılık kısas gerekir. Kim onu sadakasına sayarak bağışlarsa bu kendi için keffaret[*] olur. Kim Allahın indirdiğine göre hükmetmezse onlar, yanlış yapan kimselerdir.

[*] Kefere kökünden olan keffâret kelimesi, suçun üstünü örten şey anlamına gelir. Türk okuyucunun kafirlik ve kafir kavramlarını anlaması bakımından önemlidir çünkü kefaret, Türkçe’ye de Arapça anlamına çok yakın bir şekilde geçmiştir.

(Maide 5/46)

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِمْ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ ۖ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ

Sonra onların izinden Meryem oğlu İsa'yı, önündeki Tevrat'ı tasdik etsin diye gönderdik. Ona da içinde bir rehber ve nur olan İncil'i, önündeki Tevratı tasdik etsin, çekinerek korunanlar için bir rehber ve doğru bilgi (öğüt) olsun diye verdik.

(Maide 5/47)

وَلْيَحْكُمْ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ ۚ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

İncil'i bilen Hristiyanlar, Allah'ın o kitapta indirdiği ile hüküm versinler. Allah'ın indirdiği hükümler ile hükmetmeyenler yoldan çıkmış (fasık)[*] kimselerdir.

[*] Fasık: Allah'ın indirdiğine güvenmeyip onunla hükmetmeyerek, yoldan çıkandır

(Maide 5/48)

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ ۖ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ ۚ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ ۖ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

Gerçekleri içeren bu Kitabı sana, önceki Kitapları tasdik edici ve koruyucu özellikte indirdik. O halde aralarında Allah'ın indirdiği (Kitap) ile hükmet. Sana gelen doğruları bırakıp onların arzularına uyma. Sizden (siz nebilerden) her birine bir şeriat (kitap) ve bir yöntem (hikmet) verdik[1*]. Allah, gerek görseydi[2*] sizi tek bir toplum (tek bir nebînin ümmeti) yapardı. Oysa verdiği şeylerle sizi yıpratıcı bir imtihandan geçirmek için (böyle yaptı). Öyleyse (tartışma yerine[3*]) iyi işlerde yarışın. (Mahşer günü) Hep birlikte Allah'ın huzuruna götürüleceksiniz. Anlaşmazlığa düştüğünüz konuları size, o zaman bildirecektir.

[1*] "Allah nebîlerinden kesin söz aldığında şöyle demişti: "Size Kitap ve hikmet veririm de elinizde olanı onaylayan bir elçi (bir kitap) gelirse kesinlikle ona inanacaksınız ve destek vereceksiniz. Bunu kabul ettiniz mi? Bu ağır yükü (ısr#) yüklendiniz mi?". Onlar: "Kabul ettik" demişlerdi. Allah: "Siz buna şahit olun, sizinle beraber ben de şahidim" demişti. Bundan sonra sözünden dönenler, yoldan çıkmış olurlar." (Al-i İmran 3/81-82)

[2*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredat) Gerekeni yapmadan, o şeyi yapılmış olmaz.

[3*] "Gerçek, senin Rabbinden gelendir. Sakın tartışmaya girenlerden olma! Herkesin bir hedefi olur ve ona yönelir. (tartışma yerine) İyi işlerde yarışın. Nerede olursanız olun, Allah sizi bir araya getirecektir. Her şeye bir ölçü koyan Allah'tır." (Bakara 2/147-148)

(Maide 5/49)

وَأَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ ۖ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ

Aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet; onların arzularına uyma. Dikkatli ol! Allah'ın indirdiği emirlerin herhangi birinden seni şaşırtabilirler. Yüz çevirirlerse bil ki bazı günahları sebebiyle Allah, kesinlikle onların başına bir kötülük gelmesini istiyordur. Zaten insanların çoğu yoldan çıkmıştır.

(Maide 5/50)

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ ۚ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

Cahiliye[*] hükümlerini mi arıyorlar? İkna olmak isteyen bir topluluk için kimin hükmü Allah'ın hükmünden güzel olabilir?

[*] Ayete göre Allah'ın hükmü dışında kalan bütün hükümler cahiliye hükmüdür.

(Maide 5/51)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ ۘ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Ey inanıp güvenenler (müminler)! Yahudileri ve Hristiyanları dost (veli) bilmeyin. Onlar birbirlerinin dostudur. Sizden kim onları dost edinirse o da onlardandır. Allah, yanlışlar içinde olan bir topluluğu yola getirmez.

(Maide 5/52)

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ ۚ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسَرُّوا فِي أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ

Kalplerinde hastalık olanların, onların arasında koşuştuğunu görürsün; "Çepeçevre kuşatılmaktan korkuyoruz" derler. Bakarsın Allah, hastalıklarını açığa çıkarır veya katından bir iş meydana getirir de içlerinde gizledikleri şeylerden dolayı pişman olurlar.

(Maide 5/53)

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ ۙ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ ۚ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ

(O zaman) Müminler derler ki "Bunlar mı bizimle[*] birlikte olduklarına dair Allah'a yemin edip duranlar?" Onların emekleri boşa gider ve hüsrana düşerler.

[*] Buradaki ifade "sizinle" olduğu halde, bizimle diye tercüme edilmiştir. Sebebi Türkçede böyle ifade edilmesidir.

(Maide 5/54)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Ey inanıp güvenenler! İçinizden dininden dönenler olursa bir süre sonra Allah, yerlerine sevdiği bir topluluğu getirir. Bunlar Allah'ı sever, inanıp güvenenlere saygı duyar, âyetleri görmezlikte direnenlere (kâfirlere) karşı dik durur; Allah yolunda mücadele eder ve kınayanın kınamasından da korkmazlar. İşte Allah'ın lütfu budur; onu, gereğini yapana[*] verir. Allah'ın imkanları geniştir, her şeyi bilir.

[*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredat) Gerekeni yapmayan, o şeyi yapmış olmaz.

(Maide 5/55)

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

Sizin yakın dostunuz (veliniz) sadece Allah ve Elçisidir; bir de namazını tam kılan ve saygıyla zekatını veren müminlerdir.

(Maide 5/56)

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ

Kim Allah'ı, Elçisini ve inanıp güvenenleri (müminleri) dost (veli) edinirse bilsin ki zafer, Allah'tan yana olanlarındır.

(Maide 5/57)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Ey inanıp güvenenler, sizden önce kendilerine Kitap verilenler arasından dininizi hafife alıp oyun edinenleri ve ayetleri görmezlikten gelen diğerlerini veli edinmeyin. İnanıp güveniyorsanız Allah'tan çekinin.

(Maide 5/58)

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ

Birbirinizi namaza çağırdığınız zaman onu hafife alıp oyun edinirler. Bu, onların, aklını kullanmayan bir topluluk olmaları sebebiyledir.

(Maide 5/59)

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ

De ki: "Ey Ehl-i Kitap![*] Bize gösterdiğiniz tepkinin sebebi; Allah'a, bize indirilene ve bizden önce indirilene inanıp güvenmemiz ve çoğunuzun yoldan çıkmış olmasından başka nedir ki?."

[*] Kitaplarında uzman olan kişiler

(Maide 5/60)

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ ۚ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ ۚ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ

De ki "Allah katında cezası daha kötü olanları size bildireyim mi? Allah'ın dışladığı (lanetlediği), gazabına uğrattığı, kimini maymunlara, kimini domuzlara çevirdiği kimseler ve bir de azgınlara kul olanlar var ya, işte onların durumu daha kötüdür. Onlar, doğru yoldan iyice sapmışlardır."

(Maide 5/61)

وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ ۚ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ

Size geldiklerinde "İnanıp güvendik" derler, oysa kâfir girerler, kâfir çıkarlar. Allah onların gizlediklerini daha iyi bilir.

(Maide 5/62)

وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Göreceksin; onlardan çoğu günah, düşmanlık ve haram yeme yarışına gireceklerdir. Yaptıkları işler ne kötüdür.

(Maide 5/63)

لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

Din adamları[1*] ve bilginleri, bunların günah söz söylemelerini ve haram yemelerini yasaklasalardı olmaz mıydı? Onları ne kötü yetiştiriyorlar[2*]!

[1*] Bkz.:Al-i İmran 3/79

[2*]

سورة طه (20) ص 314 إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَى أُمِّكَ مَا يُوحَى {38} أَنِ اقْذِفِيهِ

فِي التَّابُوتِ فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَّهُ وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي {39}

صنع kelimesinin yetiştirmek anlamına olduğu bu ayetten çıkar.

(Maide 5/64)

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ ۚ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا ۘ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ ۚ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۚ وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ ۚ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا ۚ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ

Yahudiler "Allah'ın eli sıkıdır" dediler. Sıkı olan onların elidir. Böyle dedikleri için dışlandılar (lanetlendiler). Hayır, Allah'ın iki eli de açıktır; nasıl tercih ederse öyle verir. Rabbinin sana indirdiği, onlardan birçoğunun azgınlığını ve kâfirliğini artıracaktır. Onların arasına, (mezardan) kalkış gününe kadar sürecek bir düşmanlık ve nefret sokmuşuzdur. Ne zaman bir savaş ateşi tutuştursalar Allah söndürür. Onlar kurulu (doğal) düzeni bozmak için çaba gösterirler. Allah, bozguncuları sevmez.

(Maide 5/65)

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ

Eğer Ehl-i Kitap[1*] inanıp güvense ve kendilerini (büyük günahlardan) korusalardı , günahlarını[2*] bağışlar, onları nimetlerle dolu cennetlere sokardık.

[1*] Kitaplarında uzman olan kişiler

[2*]

(Bakara 2/217 ayetine göre GÜNAH)

(Araf 7/193 ayetine göre KÖTÜLÜK)

(Araf 7/195 ayetine göre HATA)

(Maide 5/66)

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِم مِّن رَّبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِن فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ ۚ مِّنْهُمْ أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ

Eğer onlar, Tevrat'ı, İncil'i ve Rableri tarafından kendilerine indirileni[*] uygulasalardı, üstlerinden ve altlarından nimetlere boğulurlardı. Aralarında dengeli davranan bir toplum(ümmet) vardır ama onlardan çoğunun davranışı ne kötüdür!

[*] Sahiplerinden kendilerine indirilen, 68. ayette bildirildiğine göre Kur'an-ı Kerim'dir.

(Maide 5/67)

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ ۖ وَإِن لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ ۚ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

Ey Elçi! Rabbinden sana ne indirildiyse onu tebliğ et. Tebliğ etmezsen vazifeni yapmış olmazsın. Allah, seni insanlardan korur. Allah, kâfirler topluluğunu yola getirmez.

(Maide 5/68)

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ حَتَّىٰ تُقِيمُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ ۗ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم مَّا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۖ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

De ki "Ey Ehl-i Kitap[*], Tevrat'ı, İncil'i ve Rabbinizden size indirilmiş olanı tam olarak yerine getirmedikçe temelsiz kalırsınız." Rabbinden sana indirilen (Kur'an), onlardan çoğunun azgınlığını ve küfrünü arttıracaktır. Artık o kâfirler topluluğuna üzülme.

[*] Kitaplarında uzman olan kişiler

(Maide 5/69)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئُونَ وَالنَّصَارَىٰ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

İnanıp güvenenlerden; Yahudi olanlardan, Sabiî ve Hıristiyanlardan kim Allah'a ve Ahiret gününe inanan ve iyi iş yaparsa, onlar ne bir korku duyar ne de üzülürler[*].

[*] Kendine peygamber tebliği ulaşmayan, sadece şirkten ve bildiği doğrulardan sorumlu olur.

(Maide 5/70)

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رُسُلًا ۖ كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ

İsrailoğullarından söz aldık, onlara resuller gönderdik. Ama bir resul onlara, ne zaman hoşlanmadıkları bir şey (bir emir veya yasak) getirse, kimini yalancı saydılar, kimini de öldürdüler.

(Maide 5/71)

وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَعَمُوا وَصَمُّوا ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَثِيرٌ مِّنْهُمْ ۚ

وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

Zor bir imtihandan geçirilmeyeceklerini sandılar da kör ve sağır kesildiler. Sonra Allah, dönüşlerini (tevbe) kabul etti. Ama onların çoğu daha sonra yine de kör ve sağır kesildi. Allah, onların yaptığı herşeyi görür.

(Maide 5/72)

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۖ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ ۖ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ ۖ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

"Allah, Meryem oğlu Mesih'tir" diyenler, kâfir olmuşlardır. Oysa Mesih şöyle demişti: "Ey İsrail oğulları, benim ve sizin Rabbiniz[*] olan Allah'a kul olun. Kim Allah'a ortak oluşturursa Allah ona cenneti yasak (haram) eder. Onun gideceği yer cehennemdir. Yanlış yapanın yardımcısı olmaz."

[*] Sahibi

(Maide 5/73)

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ ۘ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۚ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

"Allah üçün üçüncüsüdür" diyenler gerçekten kâfir olmuşlardır. Hâlbuki bir tek ilah dışında ilah yoktur. Böyle demeyi bırakmazlarsa bu kâfirleri acıklı bir azap saracaktır.

(Maide 5/74)

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah'a dönüş yapıp (tevbe) ondan bağışlanma dileseler (mağfiret) olmaz mı? Çünkü Allah bağışlar, ikramı boldur.

(Maide 5/75)

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ ۖ كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ ۗ انْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ

Meryem oğlu Mesih sadece elçidir. Böyle elçiler ondan önce de yaşadı gitti. Annesi dürüst bir kadındı. İkisi de yemek yerdi. Sen şu ayetleri nasıl açıkladığımıza bak. Bir de onların nasıl yanlışa sürüklendiklerine bak!

(Maide 5/76)

قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ۚ وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

De ki "Size zararı veya faydası olmayacak birini Allah ile kendi aranıza koyup ona kulluk mu ediyorsunuz?" Allah, her şeyi dinleyen ve bilendir.

(Maide 5/77)

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ

وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ

De ki "Ey Ehl-i Kitap![*] Dininizde, haksız yere sınırları aşmayın. Evvelce sapmış, birçoklarını da saptırmış bir topluluğun arzusuna uymayın. Onlar, doğru yoldan sapmışlardır.

[*] Kitaplarında uzman olan kişiler

(Maide 5/78)

لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُودَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ

İsrailoğullarından ayetleri görmezlikten gelenler (kâfir olanlar), Davud'un ve Meryem oğlu İsa'nın diliyle dışlandılar (lânetlendiler). Bunun sebebi, isyan etmeleri ve saldırgan olmalarıydı.

(Maide 5/79)

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

İşledikleri kötülüklerden dolayı biri diğerine karşı çıkmazdı. Yapmakta oldukları şey ne kötüydü.

(Maide 5/80)

تَرَىٰ كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ

Onların çoğunun, ayetleri görmezlikten gelen o kimselerle içli dışlı olduklarını göreceksin. Allah'ı kızdırarak kendileri için ne kötü bir gelecek hazırlarlar. Onlar sürekli azap içinde kalacaklardır.

(Maide 5/81)

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

Eğer Allah'a, Nebi'ye ve ona indirilmiş olana inanıp güvenmiş olsalardı onları dost (veli) edinmezlerdi. Ama onların çoğu yoldan çıkmış fasıklardır.

(Maide 5/82)

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا ۖ وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

Göreceksin, insanlar arasında inanıp güvenenlere (müminlere) ileri derecede düşman olanlar, Yahudiler ile müşrikler olacaktır. Yine göreceksin, inanıp güvenenlere en yakın olanlar da biz Nasranîyiz (Hristiyan) diyenler olacaktır. Bunun sebebi içlerinde büyüklük taslamayan[*] araştırıcı âlimlerin ve din adamlarının bulunmasıdır.

[*] Burası hal cümlesi sayılmıştır.

(Maide 5/83)

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ ۖ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

Bunlar, o elçiye indirileni işittiklerinde tanıdıkları o gerçeklerden dolayı gözleri yaşarır. Derler ki "Rabbimiz! İnanıp güvendik; bizi şahitler[*] arasına yaz.

[*] Eşhedu ile ilgilidir.

(Maide 5/84)

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ

Rabbimizin bizi iyiler topluluğuna katmasını beklerken, Allah'a ve bize gelen bu gerçeğe biz neden güvenmeyelim."

(Maide 5/85)

فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ

Böyle demelerinden dolayı Allah da onlara, içinden ırmaklar akan ve ölmemek üzere kalacakları cennetler verecektir. Güzel davrananların alacağı karşılık işte budur.

(Maide 5/86)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

Ayetleri görmezden gelenler (kafiler) ve âyetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılanlar, cehennem ahalisidir.

(Maide 5/87)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ

Ey inanıp güvenenler (müminler)! Allah'ın size helâl kıldığı şeylerden hoşunuza gidenleri kendinize yasaklamayın. Aşırı da gitmeyin. Allah, aşırılık yapanları sevmez.

(Maide 5/88)

وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ

Allah'ın size verdiği rızıkların helâl ve temiz olanından yiyin ve inanıp güvendiğiniz Allah'tan çekinin.

(Maide 5/89)

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ ۖ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۖ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ ذَٰلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ ۚ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Allah, düşünmeden ettiğiniz yeminlerden sizi sorumlu tutmaz. Ama yeminlerinizle bağladığınız şeylerden dolayı sorumlu tutar. Onun keffâreti, ailenize

yedirdiğinizin ortalamasından on çaresizi[*] doyurmak veya giydirmek ya da bir esiri hürriyetine kavuşturmaktır. Bunları bulamayan üç gün oruç tutar. Bu, yemin bozmanın kefaretidir. Yeminlerinizi yerine getirin. Allah, âyetlerini size böyle açıklar ki görevinizi yerine getiresiniz.

[*] ..

(Maide 5/90)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Ey inanıp güvenenler! Hamr (kişiyi sarhoş edip uyuşturan şeyler)[1*], şans oyunları[2*], sunaklar[3*] ve ezlam[4*], şeytan işi zararlılardır. Onlardan uzak durun ki umduğunuza kavuşasınız.

[1*] Arapçada 'hımar = الخمار' baş örtüsü, 'hamr = الخمر aklı örten şeydir. Bugünkü anlamında bunlar sarhoş edici ve uyuşturucu (narkotik) maddelerdir.

[2*] Şans oyunları diye meal verdiğimiz meysir üç âyette hamr ile birlikte zikredilir (el-Bakara 2/219, el-Mâide 5/90-91) Kolayca mala kavuşmayı amaçlayan bütün şans oyunları; piyango, tombala ve her türlü kumar bu kapsama girer.

[3*] Tapınaklarda, üzerinde kurban kesilen, günlük yakılan, dinî tören yapılan taş masa. (Türk Dil Kurumu)

[4*] Câhiliye Arapları yolculuğa çıkma, savaşa gitme, evlenme, şüpheli çocukların nesebini tayin etme, ticaret yapma, su kuyusu açma, hatta kumar oynama gibi kendilerince önemli olan işlere başlamadan önce tahtadan yapılmış ve kanat takılmamış ince oklar üzerine "yap, yapma" şeklinde alternatifler yazıp bir torbaya koyarlar, daha sonra içlerinden birini çekerek çıkan yazıya göre girişilen işin kendileri için uğurlu veya uğursuz olacağına inanır ve ona göre hareket ederlerdi. Ezlâmın beyaz çakıl taşlarından yapılmış tavla zarı şeklinde veya satranç taşları gibi olduğunu rivayet edenler de vardır. Arap tarihçileri ezlâmı iki grupta toplarlar. 1. Fal Okları. Sayısına ve bulunduğu kimselere göre ikiye ayrılır. a) Üçlü fal okları. Herkesin yanında taşıdığı üç okun birinde, "Rabbim bana emretti" veya "yap"; diğerinde, "Rabbim bana yasak etti" yahut "yapma" diye yazılır, üçüncüsünde ise yazı bulunmaz ve çekilen kısmette ne çıkarsa ona göre hareket edilirdi. Eğer yazısız ok isabet ederse kısmet çekme işlemi tekrarlanırdı. b) Yedili fal okları. Kâbe'nin içindeki Hübel adlı putun yanında veya kâhinlerle hakimlerin nezdinde bulunan ve her biri üzerinde "evet", "hayır", "sizden", "başkasından", "açık değil", "diyet", "su" ifadelerinden biri yazılmış olan yedi ok bir işi yapmak veya yapmamak, nesebi şüpheli görülen bir çocuğun babasını belirlemek, öldürülen kimsenin diyetini ödetmek, su kuyusu açmak, evlenmek gibi değişik maksatlarla kullanılırdı. Bu işlerden biriyle ilgili olarak kısmetini tayin etmek isteyen kişi hediyelerle birlikte Kâbe'nin hizmetçisine yahut yedi oku bulunan kâhinlere gider, kısmet çektirir, çıkan sonucun putların iradesine uygun olduğuna inanır ve ona göre hareket ederdi. 2. Kumar Okları. On oktan oluşan ve bir tür piyango çekilişine benzeyen bu okların üçü boş bırakılır, yedisine birden yediye kadar hisseler takdir edilip yazılırdı. On kişi arasında yapılan çekilişte boş okları çekenler ortaya konan maldan pay alamadıkları gibi kumara konu teşkil eden malın parasını da öderlerdi. Bu tür oklar daha çok bir deveyi kesip etini çeşitli hisselere ayırmak suretiyle oynanan kumarda kullanılırdı (DİA-Musafa Öz).

(Maide 5/91)

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ ۖ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ

Şeytanın istediği tek şey Hamr (kişiyi sarhoş edip uyuşturan şey) ve şans oyunlarıyla aranıza düşmanlık ve nefret sokmak bir de Allah'ın Zikri'nden (Kur'an'dan) ve namazdan sizi alıkoymaktır. Artık vazgeçersiniz değil mi?

(Maide 5/92)

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا ۚ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

Allah'a gönüllü olarak boyun eğin, Resulüne/Elçisinin getirdiğine[*] gönüllü boyun eğin ve dikkatli olun. Eğer yüz çevirirseniz bilin ki Elçimizin görevi açık bir tebliğden ibarettir.

[*] Resul (رسول), "birine gönderilen söz" anlamına geldiği gibi o sözü iletmek için gönderilen elçi anlamına da gelir (Müfredat). Allah'ın elçilerinin görevi, O'nun sözlerini insanlara ulaştırmaktır. Bu sebeple Kur'an'da geçen رسول الله = Allah'ın resulü sözlerinde asıl vurgu âyetleredir. Uhud savaşında nebîmiz'in öldüğüne dair haberlerin yayılması üzerine şu âyet inmişti: "Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse

veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?" (l-i İmrân 3/144) Allah'ın son resulü öldüğü için bizim muhatabımız olan resul, sadece Kur'an'dır. Resul kelimesine "resulün/elçinin getirdiği" meali bunun için verilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Resullere apaçık tebliğden başka ne düşer?" (Nahl 16/35) "Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et, bunu yapmazsan onun resullüğünü yapmamış olursun" (Maide 5/67)

(Maide 5/93)

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlar, Allah'a güvenerek kendilerini korur, güvenmeye ve iyi işler yapmaya devam eder, inançlı kalarak daima korunur ve korunmayı sürdürerek davranışlarını güzelleştirirlerse yediklerinden sorumlu tutulmazlar[*]. Allah güzel davrananları sever.

[*] .. Bu ayet, tevbe edip durumlarını düzelten kişilerin daha önceden yiyip içmiş oldukları haram şeylerden, özellikle de 90. ayette yasaklanan "hamr"dan yani yenildiğinde/içildiğinde/kullanıldığında kişiyi sarhoş eden ve uyuşturan şeylerden sorumlu tutulmayacaklarını bildirmektedir.

Yaptığı yanlıştan dolayı tevbe edip durumunu düzeltenlerle alakalı diğer ayetler şöyledir:

"O günahı işleyen sonra arkasından dönüş yapıp Allah'a yönelen ve inanıp güvenenlere gelince, senin Rabbin ondan sonra elbette bağışlar ve ikramda bulunur." (A'râf, 7/153)

"Sonra senin Rabbin, kendine hakim olamayarak kötülük işleyen, ardından da dönüş yapıp (tevbe) düzelenlerden yanadır. Senin Rabbin, bütün bunlardan sonra elbette bağışlar ve ikram eder." (Nahl, 16/119)

"Ben, dönüş yapan (tevbe eden), inanıp güvenen ve iyi iş yapan aynı zamanda doğru yola girmiş olanı elbette bağışlarım." (Tâhâ, 20/82)

"Onlar, Allah ile beraber başka bir ilahı yardıma çağırmazlar. (Kur'ân'ın) Haklı (saydığı) bir sebep yoksa Allah'ın dokunulmaz kıldığı canı öldürmezler; zina da etmezler. Kim bunları yaparsa doğal yapısından uzaklaşma cezasına çarptırılır.

(Mezardan) kalkış günü onun cezası ikiye katlanır. Sürekli itibarsızlık içinde kalır.

Ancak dönüş yapan, inanıp güvenen ve iyi iş yapan başka. Allah onların kötülüklerini iyiliğe çevirir. Allah bağışlar, ikram eder.

Kim dönüş yapıp iyi iş yaparsa gerçekten Allah tevbesini kabul etmiş olur." (Furkân, 25/68-71)

(Maide 5/94)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ ۚ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Ey inanıp güvenenler! Allah, ellerinizin ve mızraklarınızın ulaşacağı şekilde tuzağınıza düşen şeylerle sizi imtihandan geçirecektir. Allah bunu, içten içe[1*] kendinden korkanı bilmek için yapacaktır. Bundan sonra kim aşırı giderse onun için acıklı bir azap vardır.

[1*] Bkz Bakara 2/3 ayeti "içten" kelimesi ve dipnotu

(Maide 5/95)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ ۚ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ أَوْ عَدْلُ ذَٰلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ ۗ عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ ۚ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ

Ey inanıp güvenenler (müminler)! İhramlıyken avı öldürmeyin. Hanginiz onu, bilerek öldürürse öldürdüğüne denk bir hayvanı ceza kurbanı olarak Kâbe'ye ulaştırması gerekir. Bu konudaki kararı sizden güvenilir iki kişi verir. Ceza, yoksulları doyuracak keffaret, yahut suçu dengeleyecek

oruç[*] şeklinde de olabilir. Bu, işlediği suçun cezasını çekmesi içindir. Allah, öncekilerini bağışlamıştır. Bundan sonra o suçu kim tekrar işlerse Allah ona hak ettiği cezayı verir. Üstün olan, hak edildiği kadar ceza veren Allah'tır.

[*] "suçu dengeleyecek oruç" için şu âyete temel alınır:

"....Güven içinde olursanız, hacca kadar umreden yararlanan kişi, kolayında olan bir hedy keser. Bulamayan, üç gün hacda, yedi gün de geri döndüğünde oruç tutar. Toplamı on gün eder..." (Bakara 2/196)

Hedy, gerdanlıklı olmayan kurbandır. (Taberi) Öldürülen av, küçük baş hayvan kadarsa oruç 10 gün tutulur. Daha büyük veya daha küçükse bununla kıyaslanarak oruçta gün sayısı berilenir. Yoksulları doyuracak keffâreti belirlemek için de hayvana biçilecek değere bakılır.

(Maide 5/96)

أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ ۖ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

Siz ve yolcular yararlansın diye deniz avı ve yiyeceği size helal kılındı. Kara avı ise ihramda olduğunuz sürece haram kılındı. Bir gün topluca huzuruna çıkarılacağınız Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun.

(Maide 5/97)

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ۚ ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Allah Kâbe'yi; o saygıdeğer binayı, insanların dirliğine sebep kıldı. Haram ayını, boyunlarına gerdanlık bağlanmış veya bağlanmamış kurbanları da öyle yaptı. Bu, Allah'ın göklerde ve yerde olan her şeyi bildiğini bilmeniz içindir. Allah, her şeyi bilir.

(Maide 5/98)

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Bilin ki Allah'ın cezası pek ağırdır ve yine bilin ki Allah bağışlar, ikramı boldur.

(Maide 5/99)

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ

Elçiye düşen tebliğdir, o kadar. Allah, açığa vurduğunuzu da gizlediklerinizi de bilir.

(Maide 5/100)

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ ۚ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

De ki "Pis ile temiz bir olmaz" İsterse pis olanların çokluğu seni etkilemiş olsun. Ey sağlam duruşlu olanlar, siz Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun ki umduğunuza kavuşasınız.

(Maide 5/101)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ وَإِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ

القُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ عَفَا اللهُ عَنْهَا ۗ وَاللهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ

Ey inanıp güvenenler! Gösterildiğinde sizi kötü duruma düşürecek şeyleri istemeyin[1*] Allah sizi ondan muaf tutmuştur[2*]. Kur'an indirilirken isterseniz size gösterilir. Allah bağışlar ve yumuşak davranır.

[1*] Bu âyet genellikle Nebîmize her şeyin sorulmaması gerektiği şeklinde anlaşılmıştır. Bu anlayış çok sayıda âyete terstir. (Bakara 2/189, 215, 217, 219, 220, 222, Maide 5/4, Araf 7/187, Enfal 8/1, 17/85, Kehf 18/83, Taha 20/105, Naizat 79/42) Kendine soru sormak için gelen ama kişi Abdullah b. Ümmi Mektum'a ilgi göstermemesi sebebiyle ağır bir şekilde eleştirilmiştir. (Abese 80/1-4)

[2*] Mekkeli müşrikler mucize talebinde bulunmuşlar (İsra 17/90-93, Ra'd 13/7) ama Allah Nebîmizi ondan muaf tutmuştu. Bunu, Mekke'de inen şu âyetten öğreniyoruz: "Seni âyetlerle/mucizelerle göndermemizi engelleyen tek şey, öncekilerin onlar karşısında yalana sarılmalarıdır. Semûd'a, gerçeği gösteren âyet/mucize olarak bir dişi deve vermiştik ama ona yanlış yapmışlardı. Biz âyetleri/mucizeleri sadece korkutmak için göndeririz." (İsra 17/59)

(Maide 5/102)

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ

Sizden önce bir topluluk böyle sorular sormuşlar sonra o yüzden kâfir olmuşlardı[*].

[*] Onlar Salih aleyhisselamın topluluğudur. Nebilerinden mucize talep etmeleri üzerine kendilerine gösterilen dişi deveyi kesmişler ve büyük bir azaba çarpılmışlardı. (Şuara 26/153-158). Havariler de İsa aleyhisselamdan, bir mucize olarak yemek istemişler ve kafir olmamaları konusunda uyarılmışlardı:

Bir gün havariler dediler ki: "Ey Meryem oğlu İsa! Senin Sahibinin bize, gökten sofra indirmeye gücü yeter mi?" İsa: "Allah'tan korkun; O'na inanıp güveniyorsanız tabii!" dedi.

Biz şunu istiyoruz dediler: "Ondan yiyelim, içimiz rahatlasın, doğru söylediğini anlayalım ve bunlara şahit olalım."

Meryem oğlu İsa dedi ki: "Ey Allah'ım! Ey Sahibimiz! Bize gökten bir sofra indir. Hem şimdikiler hem de arkadan gelenlerimiz için bir bayram ve senden bir belge olsun. Bize rızık ver. Rızık verenlerin en hayırlısı Sen'sin."

Allah dedi ki: "O sofrayı size indiriyorum. Bundan sonra sizden kim, kafirlik ederse ona bu alemde kimseye vermediğim bir cezayı vereceğim." (Maide 5/112-115)

(Maide 5/103)

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ ۙ وَلَٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۖ وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

Allah ne Bahîre'yi ne Sâibe'yi ne Vasîle'yi ve ne de Hâmî'yi meşru kılmıştır. Fakat kâfirlik edenler yalanlarını Allah'a mal ediyorlar. Onların çoğu aklını kullanmaz[*].

[*] Bahîre; Cahiliye Arapları tarafından sütünün içilmesinin, sırtına binilmesinin ve yük yüklenmesinin haram olduğunu göstermek için kulakları yarılan dişi develer anlamına gelmektedir.

Sâibe; on batın yavrulayan ve yavrularının hepsi dişi olan ve bu yüzden sahipleri tarafından ölünceye kadar etinden, sütünden ve yününden yararlanılmayan deveye denildiği gibi, bir nimete şükür olarak adanan veya bir hastalıktan kurtulan birinin adak olarak serbest bıraktığı hayvana da aynı isim verilmiştir.

Cahiliye Arapları beş batında ikiz olarak toplam on dişi doğuran koyunu Vasîle olarak adlandırırlardı. Eğer hayvan bundan sonra tekrar doğurursa doğan yavrular erkeklerin olur, kadınlar ondan yiyemezlerdi. Ancak bu yavru ölürse o zaman kadın erkek herkes bunun etini yiyebilirdi.

Hâmî ise Cahiliye Araplarının, sulbünden fazlaca döl alınan ve yaşlanmış olan erkek deveye verdikleri isimdir. Bu deveyi putlarına adayarak serbest bırakırlar ve ölünceye kadar hiçbir şekilde ondan yararlanmazlardı.

Buraya kadar özellikleri anlatılan hayvanların tariflerinde karışıklıklar ve hatta çelişkiler görülmektedir. Mesela bir görüşe göre bahîre için verilen tanım, başka bir görüşe göre sâibe veya vasîle için verilebilmektedir. Tanımlardaki bu ihtilaflara tefsirinde yer veren Taberî şu açıklamayı yapmaktadır:

“Cahiliye Araplarının yaptıkları bu işlerle ilgili olarak varit olan haberler ihtilaflıdır. Karışıklıktan dolayı (hangi ismin hangi hayvana tekabül ettiğini) işin iç yüzünü/keyfiyetini bilemeyebiliriz Bunun bir zararı da olmaz. Burada önemli olan, o dönemde bazı insanların şeytana uyarak Allah’ın haram kılmadığı bir takım hayvanları kendi başlarına haram kılmış olmalarıdır. Bu yüzden Allah onları kınamış / azarlamış ve bu şeylerin hepsinin helal olduğunu bildirmiştir.” (Taberî, Tefsîr, c: 5, s. 93)

Tanımlardaki bu karışıklık, muhtemelen söz konusu hayvanlarda ortak özelliklerin çok olmasından kaynaklanmaktadır. Zira yukarıda sayılan dört tür hayvanla ilgili olarak zikredilen rivayetlerde en çok tekrarlanan hususlar; bunların bir sebepten dolayı serbest bırakılmaları, etlerinden, sütlerinden ve yünlerinden ölünceye kadar yararlanılmamaları ve bazılarının sadece erkeklere helal, kadınlara haram sayılmasıdır.

Bu dört tür hayvanın özelliklerinden yola çıkarak -Muhammed Esed’in yaptığı gibi- dördüne birden “müşrik Araplar tarafından kutsanmış hayvanlar” tanımı yapılabilir. Zira dördünün de ortak özelliği kutsanmış olmalarıdır.

(Maide 5/104)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ۚ أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ

Onlara: "Allahın indirdiğine ve Elçisine gelin" dense, ”Atalarımızda gördüğümüz bize yeter” derler. Ya ataları bir şeyi bilememiş ve doğru yolu bulamamışlarsa?

(Maide 5/105)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ ۖ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Ey inanıp güvenenler (müminler)! Kendi işinize bakın. Siz doğru yolda olduktan sonra sapanların size zararı olmaz. Hepinizin dönüşü Allah’adır. O, yapıp ettiğiniz şeyleri size bildirecektir.

(Maide 5/106)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ ۚ تَحْبِسُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنِ ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۙ وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذًا لَمِنَ الْآثِمِينَ

Ey inanıp güvenenler! Sizden birine ölüm hali gelir de vasiyet edecek olursa içinizden güvenilir iki kişi aranızda şahit olsun. Eğer yolculuk yaptığınız sırada ölüm gelip çatarsa sizin dışınızdan iki kişi de olabilir. Şahitlerden şüphelenirseniz namazdan sonra alıkoyar, şöyle yemin ettirirsiniz: “Vallahi bu işten bir kazancımız yoktur, isterse en yakınımız olsun. Allah için yapılan şahitliği de gizlemeyiz. Öyle olsa elbette günaha gireriz.”

(Maide 5/107)

فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَيَانِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا إِنَّا إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ

Eğer şahitlerin, dalavereyle hak yiyecekleri sezilirse, haklarını yemek istedikleri kişilerden ikisi onların yerine geçsin, şöyle yemin etsinler: “Vallahi, bizim şahitliğimiz onlarınkinden daha doğrudur, biz kimsenin hakkını istemiyoruz. Öyle yaparsak elbette yanlış yapanlardan oluruz.”

(Maide 5/108)

ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ

وَاسْمَعُوا ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

Böylesi gereği gibi şahitlik için yeterli, yeminlerinin daha sonra başka yeminlerle reddedilmesi korkularını iyice azaltmak için uygun olur. Siz, Allah'tan çekinin ve dinleyin. Allah, yoldan çıkan fasıklar topluluğunu yola getirmez.

(Maide 5/109)

يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ ۖ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا ۖ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

Allah, elçilerini bir araya toplayacağı gün onlara: "Nasıl karşılandınız?" diye soracak, onlar da "Bizde bir bilgi olmaz; bütün gaybı (her şeyin içyüzünü)[*] sen bilirsin" diyeceklerdir.

[*] İman kalp ile tasdik olduğundan çağrılarına cevap verenlerin ne derece samimi olduklarını yalnız Allah bilir.

(Maide 5/110)

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا ۖ وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ ۖ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنْفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي ۖ وَتُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي ۖ وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي ۖ وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ

O gün Allah, şöyle diyecektir: "Meryem oğlu İsa! Senin ve annenin üstünde olan iyiliklerimi hatırla. Hani seni Kutsal Ruh'la desteklemiştim; hem beşikte hem de yetişkin iken insanlara konuşma yapıyordun. Bir de sana yazmayı, hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğretmiştim. İznimle topraktan kuş şeklinde bir şey yaratır, sonra ona üflerdin de yine iznimle kuş oluverirdi. Anadan doğma körü ve abraşı iznimle tamamen iyileştirirdin. Yine iznimle mezardan ölüyü (diri olarak) çıkartırdın. Seni İsrail oğullarından da kurtarmıştım; çünkü onlara açık mucizelerle geldiğin halde onların görmezlikten gelenleri: "Bu açık bir büyüdür" demişlerdi."

(Maide 5/111)

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ

Bir gün havarilere "Bana ve Elçime inanıp güvenin" diye vahyettim. Onlar da "İnanıp güvendik; sen şahit ol bizler Allah'a teslim olan (müslüman) kimseleriz" diye karşılık verdiler.

[*] ...

(Maide 5/112)

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ ۖ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

O gün havariler dediler ki "Meryem oğlu İsa! Rabbinin bize, gökten sofra indirmeye gücü yeter mi?" Dedi ki "Eğer inanıp güvenmiş kimseler iseniz Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun."

(Maide 5/113)

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ

Dediler ki "Biz istiyoruz ki o sofradan yiyelim, içimiz rahatlasın, hem de senin doğru söylediğini bilelim ve ona şahitler olalım."

(Maide 5/114)

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ ۖ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

Meryem oğlu İsa dedi ki: "Ey Allah'ım! Ey Sahibimiz! Bize gökten bir sofra indir. Öncülerimiz ve arkadan gelenlerimiz için bir bayram ve senden bir belge olsun. Bize rızık ver. Rızık verenlerin en hayırlısı Sen'sin."

(Maide 5/115)

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ ۖ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ

Allah dedi ki: "O sofrayı size indiriyorum. Sizden kim, bundan sonra da görmezlikten gelirse (kafirlik ederse) ona bu alemde kimseye vermediğim bir cezayı vereceğim."

(Maide 5/116)

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ ۚ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ ۚ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ ۚ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

Bir gün Allah, şöyle diyecektir: "Meryem oğlu İsa! İnsanlara 'Beni ve anamı Allah ile aranıza iki tanrı olarak koyun?' diyen sen misin?" İsa diyecek ki "Ben sana içten boyun eğerim. Benim doğru olmayanı söylemem olacak şey değildir. Eğer söylediysem, zaten bilirsin. Sen, benim içimdekini bilirsin ama ben senin içindekini bilmem. Bütün gaybı (her şeyin içyüzünü) bilen sadece sensin.

(Maide 5/117)

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ ۚ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ ۖ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنْتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

Bana ne emrettiysen onlara onu söyledim. "Benim Rabbim[1*] ve sizin de Rabbiniz olan Allah'a kul olun" dedim. Aralarında bulunduğum sürece onlara şahittim. Beni vefat ettirdikten[2*] sonra onlar, sadece senin gözlemin altındaydılar. Her şeye şahit olan sensin.

[1*] Sahibi

[2*] Zümer 39/42'ye göre vefat, işi biten ruhun bedenden ayrılmasıdır. Allah ruhu iki şekilde vefat ettirir, biri uykuya daldığında, diğeri de öldüğünde olur. Ruh, bilgisayarın işletim sistemi gibi bütün bilgileri korur. Onun için Allah, hem uyuyan hem de ölen bedenin ruhunu koruma altına alır. Uyuyan insanın ruhu, uyandığında, ölen kişinin ruhu da vücut yeniden yaratıldığında geri döner. (Bkz. Müminûn 23/100 ve Tekvîr 81/7)Bu âyete göre İsa aleyhisselam, vefatından sonraki ilk konuşmasını ahirette yapacağı için o, ölmüştür. Dünyaya tekrar gelmesi diye bir şey yoktur.

(Maide 5/118)

إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ ۖ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Eğer azap edersen onlar senin kullarındır. Ama bağışlarsan üstün olan sen, doğru kararlar veren sensin."

(Maide 5/119)

(Maide 5/119)

قَالَ اللَّهُ هَٰذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ ۚ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Allah diyecek ki "Bugün doğruların doğruluklarından yararlanacağı gündür. İçinden ırmaklar akan cennetler onlarındır ve ebediyen orada kalacaklardır. Allah onlardan razıdır, onlar da Allah'tan razı olacaklardır. En büyük kurtuluş işte budur."

(Maide 5/120)

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Göklerin, yerin ve onlardaki her şeyin hâkimi Allah'tır. O, her şeye bir ölçü koymuştur.

ENAM

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Enam 6/1)

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ۖ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ

Her şeyi güzel yapmak, gökleri ve yeri yaratmış, karanlıkları ve aydınlığı (nûru) oluşturmuş olan Allah'a mahsustur. Ama Rablerini[*] görmezlikten gelenler (kafirlik edenler), başkasını O'na denk sayıyorlar.

[*] Sahiplerini

(Enam 6/2)

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا ۖ وَأَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ ۖ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ

Sizi balçıktan yaratan O'dur. Sonra bir ecel[1*] belirlemiştir. Belirlenmiş başka bir ecel ise (ecel-i müsemmâ)[2*] O'nun katındadır. Siz hala tartışıp duruyorsunuz.

[1*] Vücudun yaratılışı sırasında belirlenen son kullanma tarihi, biyolojik ömür. İnsanın vücut ölçüleri ana rahminde belirlenir. İlgili âyetler şöyledir: "Kahrolası insan, ne kadar da nankördür! Allah onu hangi şeyden yarattı? Döllenmiş yumurtadan değil mi? Yarattı, arkasından ölçüsünü belirledi." (Abese 80/17-19) Ana rahminde belirlenen ölçü, vücudun son kullanma tarihi olduğu için onu uzmanlar, tahmin edebilirler.

[2*] Ecel-i müsemmâ, yalnız Allah'ın bildiği son yaşama tarihidir. O ecel gelince insan ölür. Bazı yanlış davranışlar o eceli müsemmâyı kısaltabilir. Tevbe edip durumunu düzeltirse eceli eski seviyesine çıkar. Bunun örneği, Yunus aleyhisselamdır. Bkz. (Saffat 37/139-149)

(Enam 6/3)

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ ۖ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ

O Allah'tır; göklerde ve yerde ilah O'dur[*]. Sırrınızı da bilir açıkladığınızı da. Bütün kazandıklarınızı bilir.

[*] Bkz: Zuhruf 43/84

(Enam 6/4)

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ

Onlara Rablerinin belgelerinden bir belge (âyet) gelmeye görsün hemen yüz çevirirler.

(Enam 6/5)

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ ۖ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

Kendilerine gelen o gerçek karşısında yalan yanlış şeylere sarıldılar. Hafife alıp durdukları şeyin haberleri yakında onlara ulaşacaktır.

(Enam 6/6)

(Enam 6/6)

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ

Görmeleri gerekmez mi kendilerinden önce nice nesillerin etkisini ortadan kaldırdık? Bu dünyada size vermediğimiz imkânları onlara vermiş, üzerlerine bol yağmurlu bulutlar göndermiş, topraklarından akıp giden ırmaklar oluşturmuştuk. Sonra da günahlarından dolayı onların etkisini ortadan kaldırmış, arkalarından başka nesiller oluşturmuştuk.

(Enam 6/7)

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ

Sana kağıda yazılı bir kitabı parça parça indirsek, ellerine dahi alsalar, onu görmezlikten gelenler kesinlikle şöyle diyeceklerdir: "Bu açık bir büyüden başka bir şey değildir.

(Enam 6/8)

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ ۖ وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا لَقُضِيَ الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ

"Allah, ona bir melek gönderse ya!" derler. Eğer melek göndersek işleri bitirilir, onlara göz bile açtırılmaz[*].

[*] Lut (a.s.)'ta olduğu gibi gelen melek, ancak ceza indirmek için gelir. Melekler ancak belirlenmiş bir iş için gönderirilirler (Bkz.: Hicr 15/8)

(Enam 6/9)

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبِسُونَ

Eğer bir meleği elçi olarak gönderecek olsak onu erkek kılığına sokar da yine onları şüpheleriyle baş başa bırakırız.

(Enam 6/10)

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

Senden önce de elçiler hafife alındı. Onlarla eğlenenlerin hafife aldıkları o şey, daha sonra onların başına geldi.

(Enam 6/11)

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ

De ki "Yeryüzünde dolaşın da o yalancıların sonunun nasıl olduğunu bir görün."

(Enam 6/12)

قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ قُلْ لِلَّهِ ۚ كَتَبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ۚ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

“Göklerde ve yerde olanlar kimindir?” diye sor ve de ki “Allah'ındır.” O, ikramı bol olmayı kendi üzerine yazmıştır. (Mezardan) kalkış günü hepinizi kesinlikle bir araya toplayacaktır. Bunda şüphe yoktur. Ama kendilerine yazık edenler, işte onlar buna inanmayacaklardır.

(Enam 6/13)

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Gecenin ve gündüzün içinde barınan her şey O’nundur. Dinleyen ve bilen O’dur.

(Enam 6/14)

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ ۗ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ ۖ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

De ki “Gökleri ve yeri, bölünme kanunu ile yaratan Allah’tan başkasını mı veli edineceğim? O, her şeye bakan ama bakıma ihtiyacı olmayandır.” De ki “Bana şu emir verildi: Müslümanların en önde geleni ol; sakın müşriklerden olma.”

(Enam 6/15)

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

De ki “Eğer Rabbime baş kaldıracak olsam, ben o büyük günün azabından korkarım.”

(Enam 6/16)

مَنْ يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ ۚ وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ

O gün kim o azaptan çevrilirse[*] Allah ona ikram etmiş olur. Bu, açık bir kurtuluştur.

[*] Hamza, Kisaî, Yakub ve Ebu Bekri’in Asım’dan aldıkları kıraate göre ayet yasrif şeklindedir. Anlam buna göre verilmiştir.

(Enam 6/17)

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Allah sana bir sıkıntı verse O'ndan başkası onu gideremez. Ama sana bir iyilik yapacaksa yapar. O, her şeye bir ölçü koymuştur.

(Enam 6/18)

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ

O, kullarına tam hâkimdir. Doğru kararlar verir, her şeyin iç yüzünü bilir.

(Enam 6/19)

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً ۖ قُلِ اللَّهُ ۖ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۚ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَٰذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ ۚ أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ آلِهَةً أُخْرَىٰ ۚ قُلْ لَا أَشْهَدُ ۚ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

“En büyük şahit kimdir?” diye sor ve de ki “Allah’tır. O, benimle sizin aranızda şahittir. Bu Kur'an bana vahiy edildi ki sizi ve ulaştığı kişileri onunla uyarayım.” De ki “Siz Allah ile birlikte başka ilahların olduğuna şahit misiniz? Ben şahit değilim.” De ki “O tek ilah’tır. Ben, sizin ona ortak saydıklarınızdan uzağım.”

(Enam 6/20)

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ ۘ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

Kitap verdiğimiz kimseler onu (Allah’tan başka ilah olmadığını),[*] kendi oğullarını bildikleri gibi bilirler. Kendilerine yazık edenler, ona inanıp güvenecek değillerdir.

[*] Önceki ayette, “Allah’tan başka ilah olmadığı” vurgulandığı için anlam bu şekilde verilmiştir.

(Enam 6/21)

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۗ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

Bir yalanı Allah’a atfedenden veya O’nun âyetleri karşısında yalan yanlış şeylere sarılandan daha yanlışı kim olabilir? Allah, yanlışlar içindeki o kimseleri umduklarına kavuşturmayacaktır.

(Enam 6/22)

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا أَيْنَ شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ

Bir gün onların hepsini toplayacağız sonra müşriklere şöyle diyeceğiz: “Hayal kurup ortak saydıklarınız nerede?”

(Enam 6/23)

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ

Onları sıkıntıya sokan şey (dünyadaki) şu sözleri olacaktır: “Rabbimiz Allah’a yemin ederiz ki bizler müşrik değiliz.”

(Enam 6/24)

انْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ ۚ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Baksana; kendilerine karşı nasıl da yalan söylemişler? Ortak diye uydurdukları da kaybolup gidecektir.

(Enam 6/25)

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ ۖ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۚ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا ۚ حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

Bunların içinde seni dinleyenler vardır ama Kur’ân’a yaklaşım biçimlerini kalpleri üzerinde örtülere ve kulaklarında ağırlığa dönüştürmüş oluruz[*]. Bütün delilleri (âyetleri) görseler inanmazlar. Hatta sana geldiklerinde seninle çekişirler. Ayetleri görmezlikten gelen o kimseler derler ki “Bunlar, olsa olsa eskilerin masallarıdır.”

[*] Kur’an duygusallıkla kavranmaz, bu sebeple bütün vurgular insan aklına yapılmaktadır.

(Enam 6/26)

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ ۖ وَإِنْ يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

Onlar, insanları Kur'an'dan engeller, kendileri de ondan uzak dururlar. Ama sadece kendilerini yiyip bitiriler de farkında olmazlar.

(Enam 6/27)

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Ateşin karşısında durduruldukları gün onları bir görsen! Derler ki "Ah keşke geri gönderilsek de Rabbimizin âyetleri karşısında bir daha yalan yanlış şeylere sarılmasak ve biz de inanıp güvenenlerden (müminlerden) olsak."

(Enam 6/28)

بَلْ بَدَا لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ ۖ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Aslında daha önce gizledikleri şey (imanları)[*] karşılarına dikilir. Geriye gönderilseler, kendilerine konan yasaklara yine dönerler. Çünkü onlar, yalancıdırlar.

[*] Cehenneme gidecekler, inandıktan sonra kafir olanlardır. Allah Teala şöyle buyurur: "Bazı yüzlerin ak olacağı, bazı yüzlerin de kararacağı günde, yüzleri kararanlara şöyle denir: "Siz inandıktan sonra kâfir oldunuz, değil mi? Kâfir olmanıza karşılık, tadın şu azabı!" (Al-i İmran 3/106)

Küfür örtme; kâfir, örten demektir. Allah'ın her şeyin sahibi ve yaratıcısı olduğunu, koyduğu kurallara uymak gerektiğini bilmeyen yoktur. O kurullar, kişinin hayat tarzına ters düşmeye başlarsa uymak zorlaşır ve onları görmezden gelmeye başlar. Görmezden gelse de üstünü örttüğü imanın kendine yeteceğini, ama Allah'a tam teslim olamadığını, bir gün onu da yapacağını düşünür. "Kâfir olanlar, zaman zaman "Keşke biz de Allah'a teslim olanlardan olsak" diye arzu ederler. Bırak onları yesin, içsin hayatın tadını çıkarsınlar, beklentileri kendilerini oyalasın; nasıl olsa yakında öğreneceklerdir." (Hicr 15/2-3)

Bunlar cehennemi görünce kendilerine fayda sağlayacak tek şeyin iman olduğunu anlayacak ve gerçek mümin olmak için dünyaya döndürülmek isteyeceklerdir. Ancak menfaatlerinin esiri oldukları için dünyaya döndürülseler bile doğu olanı değil de menfaatlerine uygun gördüklerini yaparak yine kafir olacaklardır.

(Enam 6/29)

وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ

Onlar şöyle demişlerdi: "Dünya hayatımızdan başka hayat yoktur. Biz tekrar dirilecek de değiliz."

(Enam 6/30)

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ ۚ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

Onları bir görecek olsan, huzura çıkarıldıkları gün Rableri onlara: "Nasıl? Tekrar dirilmek gerçek değil miymiş?" diyecek, onlar da "Rabbimize ant olsun ki gerçekmiş" diye cevap vereceklerdir. Bunun üzerine Rableri: "Görmezlikten gelmenize karşılık azabı tadın" diyecektir.

(Enam 6/31)

(Enam 6/31)

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ ۚ أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ

Allah ile yüzleşme konusunu yalan sayanlar kaybedeceklerdir. Kıyamet saati beklemedikleri bir anda gelince günahlarını sırtlanmış olarak diyeceklerdir ki "Bu konudaki kusurlarımızdan dolayı vay halimize!" Baksana ne kötü yükler yüklenmişlerdir!

(Enam 6/32)

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ ۖ وَلَلدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Dünya hayatı bir oyun ve oyalanmadan başka nedir ki? Kendini koruyanlar için hayırlı olan, o son yurttur. Aklınızı kullanmıyor musunuz?

(Enam 6/33)

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ ۖ فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ

Onların söylediklerinin seni üzdüğünü elbette biliyoruz. Onlar seni yalanlamıyorlar, aslında yanlış yapan o kimseler Allah'ın âyetleri karşısında bile bile yalan yanlış şeylere sarılıyorlar.

(Enam 6/34)

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا ۚ وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۚ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبَإِ الْمُرْسَلِينَ

Senden önce nice elçiler yalancı yerine kondu. Yalanlanmalarına ve eziyet edilmelerine rağmen sabrettiler. Nihayet yardımımız ulaştı. Allah'ın sözlerini kimse değiştirebilecek değildir. İşte o elçilerin haberinden bir kısmı sana da gelmiş oldu.

(Enam 6/35)

وَإِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَةٍ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ ۚ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ

Onların yüz çevirmeleri sana ağır geldiyse, gücün yetiyorsa yerin içinde bir tünel veya göğe doğru bir merdiven bulur, bir âyet/mucize getirirsin. Gerekeni (insanlara bırakmayıp) Allah yapsaydı elbette herkesi doğru yolda toplardı[1*]. Sakın kendini bilmezlerden (cahillerden)[2*] olma.

[1*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. İnsanın var etmesi, "gerekeni yapması", Allah'ın var etmesi de "o şeyi yaratmasıdır" (Müfredât). Allah her şeye bir ölçü koymuştur. Yarattığını o ölçüye göre yaratır. (Ra'd 13/8) Ayrıca En'âm 6/148-149'un dipnotlarına bkz.

[2*] Arapça olan 'cahil' kelimesine verdiğimiz "kendini bilmez, kendini tutamayan" anlamı için Bkz. Hud 11/46 ve Yunus 12/33 ayetleri ve dipnotları

(Enam 6/36)

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ ۘ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

Sana olumlu cevap verecek olanlar sadece dinleyenlerdir. Ölülere gelince; Allah onları diriltecek sonra O'na döndürüleceklerdir.

(Enam 6/37)

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ۚ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يُنَزِّلَ آيَةً وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

"Rabbinden ona bir mucize indirilseydi olmaz mıydı?" dediler. De ki "Allah'ın mucize indirmeye gücü yeter." Ama onların çoğu bunu bilmezler.

(Enam 6/38)

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُمْ ۚ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ

Yeryüzündeki bütün canlılar, gökyüzünde iki kanadıyla uçan bütün kuşlar, tıpkı sizin gibi toplumlardır[1*]. Kitabımızda hiçbir şeyi eksik bırakmış değiliz[2*]. Sonra hepsi, Rablerinin huzurunda bir araya getirileceklerdir.

[1*] Ümmetlerdir.

[2*] el- Kitab =الْكِتَابِ kelimesinde el =الْ takısı, Arap dili açısından muzafunileyhten ıvazdır; kitabena = كتابنا takdirindedir.

Allah kitabını, Adem aleyhisselamdan son Nebi Muhammed aleyhisselama kadar, bütün nebilerine vermiştir. İmtihan gereği koyduğu küçük farklar dışında hepsi aynıdır, biri diğerini tasdik eder. Bu ayetin indiği sırada henüz Kur'an tamamlanmamış olsa da tamamlanınca onda da hiçbir şeyin eksik bırakılmamış olacağı bu ayetin gereğidir.

(Enam 6/39)

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ ۗ مَنْ يَشَإِ اللَّهُ يُضْلِلْهُ وَمَنْ يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Ayetlerimiz karşısında yalana sarılanlar, karanlıklar içinde kalan sağır ve dilsizler gibidirler. Allah sapık olduğuna karar verdiği kişiyi sapık sayar, doğru davrandığına karar verdiğini de doğru bir yola koyar[*].

[*] Âyette geçen yeşe' = يشأ fiilinin kökü, "var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredât). Allah her şeyi, bir ölçüye göre yaratır. (Kamer 54/49, Ra'd 13/8) Buradaki ölçü, kulun davranışları ile ilgilidir.

(Enam 6/40)

قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

De ki "Kendinize baktınız mı? Allah'ın azabı size gelse ya da kıyamet saati gelip çatsa Allah'tan başkasına mı yalvarırsınız? Eğer samimiyseniz söyler misiniz?"

(Enam 6/41)

بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ

Hayır! Yalnız O'na yalvarırsınız. Gerekli görürse duanızı kabul eder ve sıkıntınızı giderir[*]. Ortak saydıklarınızı o sırada unutursunuz.

[*] Bkz. Bakara 2/20 ve dipnotu. Buradaki kanunu şu ayetler detaylıca anlatır: Bakara 2/186, Bakara 2/153, Bakara 2/155, Bakara 2/156.

(Enam 6/42)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ

Senden önceki toplumlara da (ümmetlere de) elçiler göndermiştik. Belki yalvarıp yakarırlar diye onları çeşitli baskılara ve zorluklara uğratmıştık.

(Enam 6/43)

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَٰكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Verdiğimiz sıkıntılar başlarına gelince yalvarıp yakarsalardı olmaz mıydı? Ama kalpleri katılaştı ve yapmakta olduklarını şeytan onlara güzel gösterdi.

(Enam 6/44)

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ

Kendilerine hatırlatılan görevleri unuttukları zaman önlerine bütün kapıları açarız. Verilen nimetlerle şımardıkları bir sırada da onları yakalayıveririz. Birden bire umutsuzluğa düşerler.

(Enam 6/45)

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا ۚ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Yanlış yapan o toplulukların kökü böyle kurutulur. Her şeyi güzel yapan yalnız Allah'tır. O, bütün varlıkların Sahibidir.

(Enam 6/46)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ ۗ انْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ

De ki "Düşünsenize, Allah dinleme ve görme özelliğinizi alsa, kalplerinizi çalışmaz hale getirirse[*] Allah'tan başka onları size geri verecek hangi ilah vardır?" Baksana, bu ayetleri evire çevire biz nasıl açıklıyoruz sonra onlar nasıl yüz çeviriyorlar?

[*] Dinleme, görme ve kalp gözü insanı diğer canlılardan farklı yapan ve ona ruh üflenmesi nedeniyle oluşan yapıdır. Bkz Secde 32/9 ve dipnotu

(Enam 6/47)

قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ

De ki "Kendinize baktınız mı? Allah'ın azabı, hiç beklenmeyen bir anda ya da önceden belli olacak bir şekilde size gelse, yanlış yapan o topluluklardan başkası mı etkisizleştirilir?"

(Enam 6/48)

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ ۖ فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Biz elçileri yalnız birer müjdeci ve uyarıcı olarak göndermişizdir. Onlara inanıp güvenen ve kendini düzeltenler artık ne bir korku duyar ne de

üzülürler.

(Enam 6/49)

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

Ayetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılanlar, yoldan çıkmalarına karşılık azaba uğrayacaklardır.

(Enam 6/50)

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ ۖ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۚ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ

De ki "Ben size Allah'ın hazineleri yanımdadır demiyorum. Gizli bilgileri (gaybı) de bilmem. Size, ben bir meleğim de demiyorum. Bana ne vahyedilirse ben ona uyarım." De ki "Gören ile görmeyen bir olur mu? Hiç düşünmez misiniz?"

(Enam 6/51)

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

Rablerinin huzuruna çıkarılacakları için korkanları, bununla (bu Kitapla) uyar. Orada onların ne bir dostu ne de şefaatçileri olacaktır. Belki çekinip kendilerini korurlar.

(Enam 6/52)

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۖ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ

Sabah, akşam dua edip Rablerinin yüz göstermesini isteyenleri uzaklaştırma. Onların hesabı senden sorulmaz. Senin hesabın da onlardan sorulmaz. Onları uzaklaştırırsan yanlış yapanlardan olursun.

(Enam 6/53)

وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَٰؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا ۗ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ

"Allah aramızdan, şunlara mı lütuf ve ikramda bulundu?" desinler diye onlardan kimilerini kimileriyle deneriz. Görevlerini yerine getirenleri en iyi bilen, Allah değil midir?

(Enam 6/54)

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ۖ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ۖ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ayetlerimize inanıp güvenenler sana gelince onlara de ki "Selam[*] size! Rabbiniz ikramı bol olmayı kendi üzerine yazmıştır. Sizden kim kendini tutamayarak (cahillikle) kötülük işler ve sonra dönüş yapar (tevbe eder) ve kendini düzeltirse elbette Allah bağışlar ve ikramda bulunur.

[*] Arapça "Selam size!" (Selâmun aleykum) Türkçe'de "Size selamet (esenlik ve güvenlik) olsun" demektir.

(Enam 6/55)

وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ

İşte ayetlerimizi böyle açık seçik anlatırız ki suçluların yolu iyice belli olsun.

(Enam 6/56)

قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۚ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ ۙ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ

De ki "Allah ile aranıza koyup yardım istediklerinize kul olmam, bana yasaklanmıştır. Ben, sizin arzularınıza da uymam. Öyle yapsam sapıtmış olurum ve doğru yolda olamam."

(Enam 6/57)

قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ ۚ مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ ۚ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۖ يَقُصُّ الْحَقَّ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ

De ki "Ben Rabbimden gelen apaçık bir delile dayanıyorum ama siz yalan yanlış şeylere sarılıyorsunuz. Sizin hemen istediğiniz şeyi yapmak benim elimde değildir. Kararı verecek olan sadece Allah'tır. Doğruyu O anlatır, en iyi ayıklamayı da O yapar.

(Enam 6/58)

قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۗ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ

De ki "Bir an önce olmasını istediğiniz şey benim elimde olsaydı aramızdaki bu iş bitmiş olurdu. Kimin yanlış yaptığını en iyi bilen Allah'tır."

(Enam 6/59)

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ ۚ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۚ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

Gizli bilgilerin (gaybın)[*] anahtarları, Allah'ın yanındadır. Onları, O'ndan başkası bilmez. Karada ve denizde olan her şeyi, O bilir. O'nun bilgisi olmadan düşen bir tek yaprak yoktur. Yerin karanlıkları içindeki tek bir tane, yaş veya kuru ne varsa mutlaka apaçık bir kitapta (defterde) yer alır.

[*] Gayb kelimesinin açıklaması için Bkz:Al-i İmran 3/44 ve dipnotu

(Enam 6/60)

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُسَمًّى ۖ ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Geceleyin sizi vefat ettiren[1*] ve gündüz ne yapıp ettiğinizi bilen O'dur. Gündüz sizi kaldırır ki belirlenmiş ecelinizi[2*] tamamlasın. Sonra dönüşünüz O'na olacaktır. Daha sonra da yapmış olduklarınızı size O bildirilecektir.

[1*] Ruh'un bedenden alınması vefat, canlılığın son bulması ölüm(mevt)'tir.

[2*] Ecel-i Müsemma: Belirlenmiş ecel. Bkz.: En'am 6/2 ve dipnotu.

(Enam 6/61)

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِۦ ۖ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰٓ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ

O, kulları üzerinde tam hâkimdir; size korumalar gönderir. Sizden birine ölüm gelince elçilerimiz[1*] onu vefat ettirirler[2*]. Onlar (ölüm melekleri olan o elçiler) hata yapmazlar.

[1*] iltifat

[2*] Ölüm(mevt) ve vefat kelimelerin aynı cümle içinde kullanıldığı bu ayetten anlaşılacağı üzere ikisi aynı şey değildir. Ölüm, bedenin canlılığının son bulmasıdır. Vefât ise ruhun bedenden ayrılmasıdır. 60. ayete göre her gece vefat edilmektedir ancak bu esnada beden ölü değil uyku halindedir. Ölen bir bedene ruh geri dönemez. Konu ile ilgili olarak detaylı açıklama Zümer 39/42 ve dipnotunda verilmiştir.

(Enam 6/62)

ثُمَّ رُدُّوٓا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ ۚ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ

Sonra onlar, gerçek dostları olan Allah'a döndürülürler. Bilin ki karar O'nun kararıdır. Hesabı en çabuk görecek olan da O'dur.

(Enam 6/63)

قُلْ مَنْ يُنَجِّيكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُۥ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً لَئِنْ أَنْجَانَا مِنْ هَٰذِهِۦ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ

De ki "Gizlice yalvarıp: 'Bizi bundan kurtarırsan elbette sana karşı görevlerini yerine getirenlerden oluruz' diye yakardığınız bir sırada, sizi karanın ve denizin karanlıklarından kurtaran kimdir?"

(Enam 6/64)

قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ تُشْرِكُونَ

De ki "Allah'tır. Sizi ondan ve her türlü sıkıntıdan O kurtarır. Sonra yine de O'na ortaklar uydurursunuz."

(Enam 6/65)

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰٓ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ ۗ انْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ

De ki "Üstünüzden veya ayaklarınızın altından ceza gönderen yahut sizi farklı topluluklara bağlayıp birinize diğerinin baskısını çektirmenin kuralını koyan O'dur." Baksana anlasınlar diye âyetlerimizi değişik şekillerde nasıl açıklıyoruz.

(Enam 6/66)

وَكَذَّبَ بِهِۦ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۚ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ

Senin halkın, Kur'an karşısında yalan yanlış şeylere sarıldı. Oysa o, gerçeğin kendisidir. De ki "Ben sizin üzerinize vekil değilim (sizin yaptıklarınızdan sorumlu değilim)."

(Enam 6/67)

لِكُلِّ نَبَإٍ مُسْتَقَرٌّ ۚ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

"Her haberin[*] gerçekleşeceği bir yer ve zaman vardır; yakında siz de öğrenirsiniz."

[*] O haber, önceki ümmetler açısından gelen mucizelere inanmadıkları takdirde tehdit edildikleri helak edilme haberidir(Bkz: En'am 6/4-6). Bizim ümmetimiz için mucize söz konusu olmadığından tek sorumluluğumuz Kur'an-ı Kerim'dir. 66. ayette anlatıldığı şekilde; Kur'an'a karşı yalan yanlış şeylere sarılmamız durumunda 65. ayet gereği fikralara bölünerek birbirimize baskı kuracağımız ve bunun Allah'ın koyduğu ölçü gereği kaçınılmaz olduğu açıktır. Kendilerini İslam alemi olarak nitelendiren bu coğrafyanın içinde bulunduğu çatışma ve istikrarsızlık ortamı tam da bu ayetlerde anlatıldığı gibidir. Benzeyen(müetaşabih) ayetler için bkz: (Kamer 54/1-8) , (Mülk 67/16-18), (Nebe 78/1-5)

(Enam 6/68)

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Ayetlerimiz hakkında haddini aşanları görürsen başka konuşmaya geçinceye kadar onlardan yüz çevir. Şeytan sana unuttursa hatırladıktan sonra artık yanlışlar içindeki o toplulukla bir arada olma.

(Enam 6/69)

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَٰكِنْ ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

Allah'tan çekinerek kendini koruyanlara onların hesabı sorulmaz ama bu, kendilerini korusunlar diye onlara yapılan bir hatırlatmadır.

(Enam 6/70)

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۚ وَذَكِّرْ بِهِ أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِنْ تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذْ مِنْهَا ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا ۖ لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ

Dünya hayatına aldanıp oyun ve eğlenceyi kendine din edinenleri bırak[*] ve onlara Kur'an'dan şunu bildir: Kimsenin yapıp ettiği yakasını bırakmayacak, Allah ile arasına girecek dostu da şefaatçisi de olmayacak, bedel olarak ne verse kabul edilmeyecektir. Ayetleri görmezlikte direnmelerine karşılık bunların kurtulamayacakları şey, kaynar sudan bir içecek ve acıklı bir cezadır.

[*] "Dünya hayatına aldanıp dinlerini oyun ve eğlence haline getirenleri bırak" şeklinde de anlam verilebilir. Bkz: Maturidi Tevilat

(Enam 6/71)

قُلْ أَنَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَانَا اللَّهُ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى ائْتِنَا ۗ قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ ۖ وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

De ki "Allah ile aranıza koyduklarınızdan bize ne yarar sağlayacak, ne de zarar verebilecek olanı yardıma çağırıp da Allah bizi yola getirmişken izlerimiz üzerine gerisin geriye mi çevrilelim?" Ahalisi: "Bize gel" diye doğru yola çağırdığı halde şeytanların bir yerde arzusuna uydurup şaşkına çevirdiği kimse gibi mi olalım?" De ki "Doğru yol Allah'ın yoludur. Biz, varlıkların Rabbine[1*] teslim[2*] olma emri aldık."

[1*] Sahibine

[2*] Arapça'da teslim olana müslüm, Türkçe'de müslüman denir.

(Enam 6/72)

وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقُوهُ ۚ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

(Bir de şu dendi:) "Namazı düzgün ve sürekli kılın ve Allah'a saygılı olun; huzurunda toplanacağınız O'dur."

(Enam 6/73)

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۖ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ ۚ قَوْلُهُ الْحَقُّ ۚ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ ۚ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ

Gökleri ve yeri gerçek varlıklar olarak[*] yaratan O'dur. "Oluş" diyeceği gün, her şey oluşur. O'nun sözü gerçektir. Sura üfleneceği gün yetki yalnız O'nundur. Görülmeyeni de görüleni de bilir. Doğru kararlar veren, her şeyin iç yüzünü bilen O'dur.

[*] Hem gerçek varlıklar hem de gerçekleri gösteriri içerikte. Göklerin ve yerin, Allah'ın ayetlerinden olması ve emin olmak isteyenler için buralarda pek çok delil bulunması ile ilgili diğer ayetler (Nuh 71/15-17), (Casiye 45/12-13), (Bakara 2/164), (Al-i İmran 3/190), (En'am 6/99), (Yunus 10/6), (Yunus 10/101), (Ra'd 13/2)
Arapça bakımından "el hakkı (الْحَقُّ)" kelimesini tam olarak Türkçeye çevirebilmek zordur. Örneğin "Kıyamet günü haktır" dediğimiz zaman hem o günün gerçekliğini hem de o gün gerçekleri göreceğimizi ifade emiş oluruz. Aynı şekilde "Bu kitap haktır" dediğimiz takdirde hem bu kitabın kendisinin gerçek olduğunu hem de gerçekleri gösteren bir kitap olduğunu söylemiş oluruz. Türkçe'de kelimelerin bu şekilde kullanımına dair bir özellik bulunmadığından çeviride parantezli kullanımı tercih etme zorunluluğu oluşmuştur.

(Enam 6/74)

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ آزَرَ أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا آلِهَةً ۖ إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Bir gün İbrahim babası Azer'e dedi ki "Sen putları birer ilah mı sayıyorsun? Ben, seni ve halkını açık bir sapkınlık içinde görüyorum."

(Enam 6/75)

وَكَذَٰلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ

İbrahim'e bu sapıklığı gösterdiğimiz gibi göklerin ve yerin yönetimini de gösterdik ki kesin bilgiye erişenlerden olsun.

(Enam 6/76)

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَىٰ كَوْكَبًا ۖ قَالَ هَٰذَا رَبِّي ۖ فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ

Gecenin karanlığı üzerine çökünce bir yıldız gördü, "Bu benim rabbimdir (beni yöneten bu olmalıdır)" dedi. Işığı kaybolunca, "Ben ışığı kaybolanları sevmem." dedi.

(Enam 6/77)

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هَٰذَا رَبِّي ۖ فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ

Ayı, ışıklarını saçarken gördü, "Benim rabbim (beni yöneten işte) budur" dedi. Onun ışığı da kaybolunca "Rabbim doğruyu göstermezse gerçekten ben de bu sapıtmış topluluktan biri olacağım" dedi.

(Enam 6/78)

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هَٰذَا رَبِّي هَٰذَا أَكْبَرُ ۖ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

Işıklarını saçarak doğan güneşi görünce "(Tamam) İşte benim rabbim (beni yöneten) budur; bu daha büyük" dedi; onun ışığı da kaybolunca dedi ki "Ey halkım! Sizin ortak saydığınız ne varsa ben onların hepsinden uzağım.

(Enam 6/79)

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا ۖ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Ben yüzümü, doğrudan doğruya gökleri ve yeri yaratana çevirdim. Ben müşriklerden (Allah'ı ikinci sıraya koyanlardan) değilim."

(Enam 6/80)

وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ ۚ قَالَ أَتُحَاجُّونِّي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ ۚ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا ۗ وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۗ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ

Halkı ona kanıt getirmeye çalıştı. İbrahim dedi ki "Bana Allah hakkında kanıt getirmeye çalışıyorsunuz öyle mi? Hem de bana doğruyu göstermişken! O'na (O'nun yetkilerine) ortak saydıklarınızdan korkmam. Rabbim bir şey yapmayı gerekli görürse başka. Rabbim, her şeyi ilmiyle kuşatır. Hiç bilgilerinizi kullanmaz mısınız?

(Enam 6/81)

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا ۚ فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ ۖ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Siz, hakkında Allah'ın indirdiği bir yetki olmayan şeyleri O'na ortak saymaktan korkmayacaksınız, ben sizin ortak saydıklarınızdan korkacağım. Böyle bir şey nasıl olur? Biliyorsanız söyleyin, bu iki taraftan hangisi güven içinde olmaya daha layıktır?"

(Enam 6/82)

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ

Kimler inanıp güvenir ve bu imanlarına bir yanlışı[1] karıştırmazsa, güven onların hakkıdır. Onlar doğru yoldadırlar.

[*] Zulüm Arap dilinde yanlış yapma anlamındadır. (Müfredat) Burada imanda yapılan yanlışa dikkat çekilmektedir. O yanlış şirktir.

(Enam 6/83)

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِ ۚ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ ۗ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

Bu halkına karşı İbrahim'e verdiğimiz delilimizdir[*]. Uygun gördüğümüz kişiyi derece derece yükseltiriz. Senin Sahibin doğru karar veren ve her şeyi bilendir.

[*] 73. âyetten itibaren İbrahim aleyhisselamın Allah'ın varlığı ve birliği ile ilgili olarak yaptığı gözlemlerden, vardığı sonuçlardan ve onlara dayanarak

yaptığı mücadeleden bahsediliyor. Bu gözlemi her insan yaparak Allah'ın varlığını ve birliğini, gözüyle görmüş ve eliyle dokunmuş gibi kavrar ve bu hususta Allah'a kesin söz verir. Bu da Allah'ın bize karşı delilidir. Bu olay büluğ öncesi meydana geldiğinden İbrahim aleyhisselamın o zaman büluğ çağına yakın bir yaşta olması gerekir. Burada onun nebiliğinden bahsedilmemesi de bunu desteklemektedir. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"Rabbin, Âdem oğullarından, onların bellerinden nesillerini aldığında onları kendilerine karşı şöyle şahit tuttu: "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" Onlar da: "Evet Rabbimizsin. Biz buna şahidiz." dediler. Artık Kıyâmet günü; "biz bunun farkında değildik" diyemezsiniz.

Şunu da diyemezsiniz: "Önceden ortak koşanlar babalarımızdı. Biz ise onlardan sonra gelen bir nesil idik. O batıla sapanların işlediklerinden ötürü bizi yok mu edeceksin?"

İşte o belgeleri böyle açık açık anlatırız. Belki dönerler." (A'raf 7/172-174)

Halk arasında "bezm-i elest'te alınan misak" veya "elestu birabbikum" denen bu olay, insanın, açık ve net olarak, Allah'ın varlığını ve birliğini kabul etmesi olayıdır. Âyet bu işlemin, Âdem oğullarının "bellerinden nesillerinin alınması" sırasında kesinleştiğini bildirmektedir.

80. âyette halkında "Benimle Allah hakkında mı tartışıyorsunuz?" demesi, bu bilgiye onlarında ulaşmış olduğunu gösterir. Bundan sonra bazıları menfaatlerini gözeterek yanlışlara boyun eğer, bazıları da her şeyi göze alarak yanlışla mücadele eder. İbrahim aleyhisselam o mücadeleyi yapmada hepimize örnektir.

(Enam 6/84)

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۚ كُلًّا هَدَيْنَا ۚ وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ ۖ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

Biz ona İshak'ı ve Yakub'u armağan ettik; bunlara ve onun soyundan gelen Davud'a, Süleyman'a, Eyyub'a, Yusuf'a, Musa'ya ve Harun'a doğru yolu gösterdik. Daha önce Nuh'a da doğru yolu göstermiştik. Biz, güzel davrananları işte böyle ödüllendiririz.

(Enam 6/85)

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ ۖ كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ

Zekeriya, Yahya, İsa ve İlyas; bunların hepsi iyilerdendi.

(Enam 6/86)

وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا ۚ وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ

İsmail'i, Elyesa'ı, Yunus'u, Lut'u; bunlardan her birini çağdaşlarından üstün kıldık.

(Enam 6/87)

وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ ۖ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Babaları, soyları ve kardeşleri... Onları da seçtik ve onlara da doğru yolu gösterdik.

(Enam 6/88)

ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

İşte bu, Allah'ın yoludur. Gerekeni yapan kullarını bu yola sokar. Eğer (bu nebiler) ortak (şirk) koşsalardı bütün yaptıkları boşa giderdi.

(Enam 6/89)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ۚ فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ

Bunlar, kendilerine kitap, hikmet ve nebilik verdiğimiz kimselerdir. Eğer şu insanlar bütün bunları görmezlik ederlerse, biz onları, görmezlik etmeyecek bir topluluğun korumasına bırakırız.

(Enam 6/90)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۖ فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهْ ۗ قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَالَمِينَ

Allah'ın kendilerine rehber (kitap) verdiği kimseler onlardır; sen de onların rehberine (kitaplarına) uy[*]. De ki "Ben yaptığım bu iş için sizden bir karşılık beklemiyorum. O, herkes için sadece bir öğüt ve doğru bilgidir, o kadar!"

[*] Bu, Nebimize verilmiş emirdir. Kendine indirilmemiş konularda Tevrat'a ve İncil'e uymak zorunda olduğu için Mekke'de ve Medine'de namaz kılarken Kudüs'e doğru dönmüştür. Maide 3. âyetin inmesiyle birlikte dinin tamamlandığı, artık Kur'an'da olan hükümlere uyulması gerektiği bildirilmiştir.

(Enam 6/91)

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ ۗ قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ ۖ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا ۖ وَعُلِّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوا أَنتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ ۖ قُلِ اللَّهُ ۖ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ

(Yahudiler[1*]) Allah'a hak ettiği ölçüde değer vermediler. Çünkü "Allah hiçbir insana bir şey indirmiş değildir." dediler. De ki "Öyleyse Musa'nın insanlar için bir ışık (nur)[2*] ve bir yol gösterici olarak getirdiği o Kitabı kim indirdi? Siz onu yapraklar üzerine döküp gösteriyor birçoğunu da gizliyorsunuz. Size de atalarınıza da bilmedikleri şeyler öğretilmiştir. Sen, "Onu indiren Allah'tır" de sonra onları daldıkları yerde bırak da oynamaya devam etsinler.

[1*] Ayetin devamından bunların Yahudiler olduğu anlaşıldığı için bu ifade kullanılmıştır.

[2*] Nur, ışık kaynağının sebep olduğu aydınlıktır. Bkz: Rahman 55/5.

(Enam 6/92)

وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا ۚ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۖ وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

Bereketli olan ve kendinden öncekileri tasdik eden bu Kitabı da biz indirdik. İndirdik ki Anakenti ve çevresini uyarasın. Namazlarına[*] özen gösterip Ahirete inananlar, buna da inanırlar.

[*] Bu ayet önceki ümmetler de namaz olduğunun delillerindendir.

(Enam 6/93)

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَن قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ ۗ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ ۖ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ

Bir yalanı Allah'a atfedenden veya kendisine bir şey vahyedilmemiş iken "Bana vahiy geldi" diyen yahut "Allah'ın indirdiği gibisini ben de indireceğim" sözünü söyleyen kişinin yaptığından daha büyük yanlışı kim yapabilir? Ölümün bütün etkileri ortaya çıktığında yanlışlar içindeki o kimseleri bir görsen. Melekler ellerini uzatıp şöyle derler: "Ruhlarınızı çıkarın. Bugün alçaltıcı bir azapla cezalandırılacaksınız. Bu ceza, Allah'a karşı gerçek dışı şeyler söylemiş olmanıza ve büyüklük taslayarak âyetlerinden uzaklaşmanıza karşılıktır."

(Enam 6/94)

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ ۖ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ ۚ لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ

Allah tarafından onlara denecek ki "Size verdiklerimizi arkanızda bırakıp ilk önce yarattığımız gibi karşımıza tek tek geldiniz. İşlerinizde size eşlik edeceklerini kurguladığınız şefaatçilerinizi de yanınızda göremiyoruz. Aranız iyice açılmış; kuruntusunu ettikleriniz sizden savuşup kaybolmuşlar"

(Enam 6/95)

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ ۖ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ

Daneleri ve çekirdekleri bölen[*] Allah'tır. O, ölüden diriyi çıkarır, diriden de ölüyü çıkarır. İşte Allah budur. Yanlışa nasıl sürükleniyorsunuz?

[*] Bu Allah'ın yaratma kuralıdır. Biyolojide buna mayoz veya mitoz bölünme denir.

(Enam 6/96)

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

Karanlığı, günün ilk ışıklarıyla bölen, geceyi dinlenme zamanı, güneş ile ayı hesaba uygun yapan O'dur. Bunlar üstün ve bilgili olanın koyduğu ölçüdür.

(Enam 6/97)

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۗ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Karanın ve denizin karanlıklarında yolunuzu bulasınız diye yıldızları sizin için o yapılandırmıştır. Ayetlerimizi, bilen bir topluluk için tek tek açıklamışızdır.

(Enam 6/98)

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ ۗ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ

Sizi bir tek nefisten (döllenmiş yumurtadan) oluşturan O'dur. Ardından bir kalma yeri (olan dünya) ve bir durak (olan kabir) gelir. Ayetlerimizi, anlayan bir topluluk için tek tek açıklamışızdır.

(Enam 6/99)

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ

مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۗ انْظُرُوا إِلَىٰ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Gökten su indiren Allah'tır. O, her türlü bitkiyi onunla çıkarır[*]. Ondan yeşilliği çıkarır, ondan da üst üste binmiş taneleri, hurmanın tomurcuğundan aşağı sarkmış salkımları, üzüm bağlarını, zeytini ve narı birbirine benzeyen ve benzemeyen halde çıkarır. Meyve verince meyvesine ve meyvenin olgunlaşmasına bir bakın. Bunda, inanıp güvenen bir topluluk için kesin belgeler (ayetler) vardır.

[*] Türkçe'de iltifat sanatı olmadığından âyete bu sanat yok sayılarak meal verilmiştir.

(Enam 6/100)

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ ۖ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ

Cinleri Allah'ın ortakları saydılar; oysa cinleri O yaratmıştır. Allah'ın oğulları ve kızları var diye bilgisizce kestirip attılar. O, onların tanımlamalarından uzak ve yücedir.

(Enam 6/101)

بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ ۖ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Gökleri ve yeri, örneği yokken yaratan O'dur. Eşi olmadığı halde çocuğu nasıl olabilir. Her şeyi O yaratmıştır ve her şeyi O bilir.

(Enam 6/102)

ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

İşte Allah budur, sizin Rabbinizdir. O'ndan başka ilah yoktur. Her şeyin yaratıcısıdır. O'na kul olun. Her şey üzerinde vekil olan O'dur.

(Enam 6/103)

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ ۖ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ

Gözler O'nu kuşatamaz ama O, gözleri kuşatır. O nazik davranır, her şeyin iç yüzünü bilir.

(Enam 6/104)

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ

Rabbinizden size göstergeler (basiretler) geldi. Kim görürse kendi için görür, kim de körlük ederse kendi aleyhine olur. Ben sizi koruyacak değilim.

(Enam 6/105)

وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

İşte âyetlerimizi böyle evire çevire anlatırız ki birileri: "Sen bir yerden öğrenmişsin" desin, biz de onu bilen bir topluluğa açıklamış olalım.

(Enam 6/106)

(Enam 6/106)

اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ

Rabbinden sana vahiy edilen ne ise sen ona uy. O'ndan başka ilah yoktur. Müşriklerden de yüz çevir.

(Enam 6/107)

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا ۗ وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

Tercihi Allah yapsa kimse şirke düşmez[*]. Seni onlara bekçi yapmadık. Sen onların vekili de değilsin.

[*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. İnsanın var etmesi, "gerekeni yapması", Allah'ın var etmesi de "o şeyi yaratmasıdır" (Müfredât). İmtihanla ilgili konularda ilk kararı insan verir. Çünkü Allah, herkesin yola gelmesini ister (Nisa 4/26) ama sadece "doğruya yöneleni kendine yöneltir" (Ra'd 13/27).

(Enam 6/108)

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Onların Allah'tan önce yardıma çağırdıklarına siz sövmeyin ki taşkınlık ve bilgisizlik edip onlar da Allah'a sövmesinler. Her toplumun (ümmet) işini kendine böyle güzel gösterdik. Sonra dönüşleri Rablerinedir. O, onlara bütün yaptıklarını bildirecektir.

(Enam 6/109)

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَيُؤْمِنُنَّ بِهَا ۚ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ ۖ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ

Hele kendilerine bir mucize gelsin ona mutlaka inanacaklar, diye var güçleriyle Allah'a yemin ettiler. De ki "Mucizeler Allah katındadır." Farkında mısınız? İstedikleri mucize gelse yine de inanıp güvenmeyeceklerdir.

(Enam 6/110)

وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

Başlangıçta[*] inanmadıkları sırada olduğu gibi (bu davranışlarından dolayı) şimdi de inanmazlarsa gönüllerini ve gözlerini döndürür, azgınlıkları içinde bocalar halde bırakırız. Onların kalplerini ve gözlerini döndürürüz de bundan (mucize gösterilmesinden) önce inanmadıkları gibi (gösterildikten sonra bile) azgınlıkları içerisinde bocalar halde bırakırız.

[*] Daha önce kendilerine mucize gösterilmesine rağmen görmezlik edenlerde olduğu gibi (Hz.Musa, Hz.İsa, diğer peygamberler ve mucizeleri ve bunlara rağmen toplumlarının inanmaması)

(Enam 6/111)

وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ

Biz onlara melekleri indirsek, ölüler onlarla konuşsa ve her şeyi önlerine döksek, yine de inanıp güvenmezler; gerekeni Allah yaparsa[1*] başka. Fakat (tercih onlara bırakıldığı için) çoğu kendine hakim olmaz[2*].

[1*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. Özne Allah ise "gereğini yarattı" anlamına gelir. (Bkz. Müfredât). Burada yaratması beklenen imandır. Allah sadece "doğruya yöneleni kendine yöneltir" (Ra'd 13/27)ama insanların çoğu, kendini düzeltmeden mümin sayılmak ister.

[2*] Bağlamına göre kendini bilmez ve kendine hakim olamaz olarak tercüme ettiğimiz cahil = جٰهِل kelimesi, bilmeyen anlamına geldiği gibi, bilinen ve olması gerekenin aksine davranan anlamına da gelir (Müfredât).

(Enam 6/112)

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا ۚ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ ۖ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ

İşte böyle. Her nebiye, insan ve cin şeytanlarını düşman ettik[*]. Aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldarlar. Gerekeni (onların tercihine bırakmasa da) Rabbin yapsa bunu yapamazlar. Sen onları iftiralarıyla baş başa bırak.

[*] Taha 20/117

(Enam 6/113)

وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ

Bunun bir sebebi de Ahirete inanmayanların o sözlere gönülleri aksın, ondan hoşlansınlar ve işledikleri suçlarını işlemeye devam etsinler diyedir.

(Enam 6/114)

أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا ۚ وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ ۖ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

(De ki) "Allah'tan başka bir hakem mi ararım?" Kitap'ı size açıklanmış olarak indiren O'dur. Kendilerine Kitap verdiklerimiz bilirler ki bu Kitap, Rabbin tarafından tümüyle gerçekleri gösterecek şekilde indirilmiştir. Sakın şüpheye kapılanlardan olma.

(Enam 6/115)

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا ۚ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Rabbinin sözü, doğruluk ve adalet bakımından tamdır. O'nun sözleri yerine geçecek söz yoktur. O dinler, bilir.

(Enam 6/116)

وَإِنْ تُطِعْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ

Yeryüzündeki insanların çoğuna uyacak olsan seni Allah'ın yolundan saptırırlar. Onlar, sadece varsayımlarla hareket ederler. Onlar, sadece atarlar.

(Enam 6/117)

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ ۖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

Rabbin kendi yolundan sapanı en iyi bilir. O, yola gelmiş olanı da en iyi bilir.

(Enam 6/118)

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ

Allah'ın adı anılarak kesilenlerden yiyin! Tabii eğer O'nun âyetlerine inanıyorsanız.

(Enam 6/119)

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ

Allah, mecbur bırakılmadığınız sürece, haram kıldıklarını size ayrıntılı olarak açıkladığı halde[*] üzerine Allah'ın adı anılanlardan yememeniz için dayandığınız ne var? Bir çokları, kendi heveslerine uyarak bilgisizce insanları saptırırlar. Rabbin, sınırları aşanları çok iyi bilir.

[*] Bkz. Bakara 2/173, Maide 5/3. En'am 6/145 ve Nahl 16/115. Bu âyetlerde, hayvanın kesim şekli, besmele çekme emri ve kesen kişinin inancı ile ilgili bir şart yoktur. Besmele, sadece Kurban bayramı kurbanı için şarttır. Bkz. (Hac 22/28, Hac 22/34-36)

Bu iki ayet gösteriyor ki Mekke'de müslümanlar, müşriklerin, Allah'ın adını anarak kestikleri hayvanlardan bile yemiyorlarmış. Müşrikin kestiğini haram kılan bir delil olmadığı halde böyle bir davranışta bulunmaları kınanmaktadır. Haram olan, sadece Allah'a iftira ederek adını anmadan kesilen hayvandır. O hayvanları, bu iş için yerleştirilmiş taşlar (nusub) üzerinde keserlerdi. Bkz. En'am 6/121, En'am 6/138 ve En'am 6/145

(Enam 6/120)

وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ

Günahın açığını da gizlisini de bırakın. Suç işleyenler, suçlarının cezasını çekeceklerdir.

(Enam 6/121)

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ ۗ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ ۖ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ

Kesilirken, sırf fasıklık olsun diye, Allah'ın adının anılmadığı kesin ise o hayvanlardan yemeyin[*]. Şeytanlar dostlarına, (bu gibi konularda) sizinle mücadele etmelerini fısıldarlar. Onlara uyarsanız kesinlikle müşrik olursunuz.

[*] Şüpheli durumlarda yenebilir. Çünkü hiçbir helal, şüphe ile haram olmaz. Bir grup sahabî Resûlullâh'a: "Ey Allah'ın Resulü! Bazıları bize et getiriyor. Üzerine Allah'ın adını anıp anmadıklarını bilmiyoruz. Ondan yiyelim mi, yemeyelim mi?" diye sordular, dedi ki: "Siz Allah'ın adını anın ve yiyin!" (Buhârî, Zebâih, 21; Ebû Dâvûd, Edâhî, 13–19; İbn Mâce, Zebâih, 4.)

(Enam 6/122)

أَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا ۚ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Ölü gibi iken canlandırdığımız ve kendisine verdiğimiz aydınlıkla insanlar arasında dolaşan kimse, karanlıklara saplanıp oradan çıkamayan kimse gibi olur mu? Ayetleri görmezlikten gelenlerin işlerinin kendilerine güzel görünmesi böyle olur.

(Enam 6/123)

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَا ۖ وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

İşte böyle; her kentin günahkârlarını oranın büyükleri haline getiririz ki tuzaklar kursunlar. Aslında tuzakları kendilerine kurarlar ama farkında olmazlar.

(Enam 6/124)

وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ ۘ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ ۗ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ

Onlar için bir mucize gelince şöyle dediler: "Allah'ın elçilerine verilenin aynısı bize de verilinceye kadar bu elçiye inanmayacağız." Allah kimi kendine elçi yapacağını çok iyi bilir. Suçlu duruma düşenlere Allah katında bir alçaklık ve kurdukları tuzaktan dolayı da şiddetli bir azap vardır.

(Enam 6/125)

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ ۖ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ ۚ كَذَٰلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

Allah, kimin yola geldiğini onaylamak isterse gönlünü İslam'a açar. Kimin de sapttığını onaylamak isterse[*1] onun da içini daraltır[*2]; sanki göğe yükseliyor gibi olur. Allah kendine güvenmeyenleri o zararlı işin içine işte böyle sokar.

[1*] Allah'ın iki türlü iradesi vardır; birincisi isteğini diğeri kararını gösterir. Şu âyetlere göre O, her insanın yola gelmesini ve yanlışlardan dönmesini ister:

"Allah, her şeyi size açık açık göstermek; sizi, sizden öncekilerin doğru yollarına yönlendirmek ve tevbenizi kabul etmek ister. Allah bilir, doğru kararlar verir. Allah tevbenizi kabul etmek ister; arzularının peşine takılanlar da büyük bir sapıklığa düşmenizi isterler." (Nisa 4/26-27)

İstek anlamındaki irade yerine gelmeyebilir. Allah bütün insanların tevbe etmesini ister ama etmezler. Arzularının peşinde olanlar da istedikleri halde bütün insanları saptıramazlar.

Allah'ın karar anlamındaki iradesi kesin olarak yerine gelir ve verdiği "ol" emriyle birlikte o şey oluşmaya başlar. Şu âyet onu gösterir: Allah bir işe karar verdi mi, ona sadece "ol!" der, o da oluşur. (Bakara 2/117)

İnsanın kararı anlamındaki iradesi, ancak gereğini yapmasıyla meydana gelebilir. İlgili âyet şöyledir: İnsanın kendi çalışmasıyla olandan başkası kendine ait değildir. (Necm 53/39) Çaba gösterilen şeyin oluşması da Allah'ın gerekli şartları yaratmasına bağlıdır. Kul kasib yani çalışan Allah da yaratandır. Bu, şu ayetlerin hükmüdür. Yaptığınız tercih ve gösterdiğiniz çaba, ancak bütün varlıkların Sahibi olan Allah'ın yaratması ile gerçekleşir. (Tekvir 81/29) Allah'ın onayı olmadan hiç bir olay meydana gelmez. Kim Allah'a inanıp güvenirse O, onun kalbini doğruya yöneltir. Her şeyi bilen Allah'tır. (Teğabun 64/11)

Sonuç olarak Allah'ın bir şeyi var etmesi onun iradesi ve emriyle olur. Kulun var etmesi de irade etmesi ve çalışmasıyla meydana gelir.

[2*] Sapmakta olan kişiyi Allah çeşitli, yollarla uyarır. İçinin bu şekilde daralması ondandır. İlgili ayetlerin bir kısmı şöyledir: "Allah, bir topluluğu yoluna kabul ettikten sonra sakınmaları gereken şeyi onlara açıkça göstermeden yoldan çıkışlarını onaylamaz. Her şeyi bilen Allah'tır." (Tevbe 9/115) "O, kişinin içine davranışlarının yanlışlığını da doğruluğunu da fısıldar. Kim kendini geliştirirse umduğuna kavuşur. Kim de kendini pis işlere sokarsa kaybeder." (Şems 91/8-10)

(Enam 6/126)

وَهَٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا ۗ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ

Bu, Rabbinin dosdoğru yoludur. Biz âyetlerimizi, bilgisini kullanan bir topluluk için ayrıntılı olarak açıklamışızdır.

(Enam 6/127)

(Enam 6/127)

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۖ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Onlar için Rablerinin katında esenlik ve güvenlik (selamet) yurdu vardır. Yapmakta oldukları şey sebebiyle Rableri onların dostudur (velisidir).

(Enam 6/128)

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ قَدِ اسْتَكْثَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ ۖ وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَّلْتَ لَنَا ۚ قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۗ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

Herkesi toplayacağı gün Allah şöyle diyecektir: "Ey cinler! Bir çok insanı ele geçirdiniz." Onların insan dostları diyecekler ki "Rabbimiz! Birbirimizden yararlandık. Nihayet bize biçtiğin sürenin sonuna ulaştık." Allah şöyle diyecek: "Yeriniz, içinde ölmeyeceğiniz ateştir. Koyduğum kurala uymuş olanlarınız başka![*]" Senin Sahibin doğru karar verir, her şeyi bilir.

[*] Bkz. Nisa 4/48 ve dipnotu. Allah, şirkin dışındaki günahları affedebileceğini bildirdiği için müşrik olmadığı halde ebedi cehennem cezasını hak edenler çıkarılabilirler.

(Enam 6/129)

وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Böylece biz, yapıp ettiklerine karşılık yanlış yapanların kimini kiminin peşine takarız.

(Enam 6/130)

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا ۚ قَالُوا شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنْفُسِنَا ۖ وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ

Ey cinler ve insanlar! Sizden olan kimseler size elçi olarak gelmediler mi? Onlar size âyetlerimi anlatıyor ve bugün karşınıza çıkan şeyler konusunda sizi uyarıyorlardı, değil mi?" Diyeceklerdir ki "Aleyhimize de olsa biz buna şahidiz." Dünya yaşayışı onları pek aldatmıştı. Kendi kâfirliklerine bizzat kendileri şahitlik ettiler.

(Enam 6/131)

ذَٰلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ

Bu şundandır: Halkının bir şeyden haberi yokken, senin Rabbin, haksızlık edip kentleri etkisiz (yaşanmaz) hale getirmez.

(Enam 6/132)

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُوا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ

Herkesin yaptığına göre aldığı dereceler vardır. Rabbin onların yaptıklarından habersiz değildir.

(Enam 6/133)

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ ۚ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ

Rabbinin kimseye ihtiyacı olmaz. O ikram sahibidir. Gerekli görürse[*] sizi giderir, sizden sonra yerinize, tercih ettiği kimseleri geçirir. Nitekim sizi de bir başka topluluğun soyundan oluşturdu.

[*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. Özne Allah ise "gereğini yarattı" anlamına gelir. (Bkz. Müfredât). Burada yaratılacak olan, o kişileri etkisizleştirecek şartlardır.

(Enam 6/134)

إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ ۖ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ

Tehdit edildiğiniz şey mutlaka olacaktır. Siz önüne geçemeyeceksiniz.

(Enam 6/135)

قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ ۗ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

De ki "Ey Halkım! Elinizden geleni yapın; ben de yapacağım. Bu dünyanın sonunun kime yarayacağını yakında öğreneceksiniz. Şurası gerçek ki yanlış yapanlar umduklarına kavuşamayacaklardır."

(Enam 6/136)

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَٰذَا لِشُرَكَائِنَا ۖ فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ ۖ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ ۗ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

Onlar Allah'ın yetiştirdiği ekinden ve en'amdan O'na pay ayırır ve kendilerince "Bu Allah'ın, bu da O'na ortak saydıklarımızın" derlerdi. Ortak saydıklarının payından Allah'ın payına geçmez ama Allah'ın payından ortak saydıklarının payına geçer. Ne kötü karar veriyorlar.

(Enam 6/137)

وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ ۖ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ

Tıpkı bunun gibi müşriklerin çoğuna, onların ortakları, çocuklarını öldürme işini güzel gösteriyordu. Bunu hem onları geriletmek hem de dinlerini bulandırmak için yapıyorlardı. Allah, zorlayıcı düzen koysaydı bunu yapamazlardı. Öyleyse onları iftiralarıyla baş başa bırak.

(Enam 6/138)

وَقَالُوا هَٰذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَاءُ بِزَعْمِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ ۚ سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Kesin bilgiye dayanmadan: "Şu en'am[*1] ve ekinler kutsaldır, Allah'ın[*2] tercih ettikleri dışında kimse onlardan yiyemez. Şu en'ama da yük yüklemek ve binmek haramdır." derler. Kendi yalanlarını Allah'a mal ederek bir kısım en'amı keserken de Allah'ın adını anmazlar. Allah onlara, bu iftiralarının cezasını verecektir.

[*1] En'am: Koyun, keçi, sığır ve devetir. Bakınız En'am 6/142-144.

[*2] İltifat.

(Enam 6/139)

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا ۖ وَإِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ ۚ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ ۚ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

"Bu en'amın karınlarında olanlar yalnız erkeklerimiz içindir; kadınlarımıza ise haramdır" dediler. Eğer ölü olursa ortaklaşa yerler. Allah, bu nitelemelerinin karşılığını verecektir. Allah doğru kararlar verir ve her şeyi bilir.

(Enam 6/140)

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ ۚ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ

Bilgisizlik ve beyinsizlikle çocuklarını öldürenler ve Allah'ın azık olarak verdiğini, bir yalanı Allah'a atfederek haram sayanlar, zarar etmişlerdir. Onlar yoldan çıkmışlardır. Doğru yola gelecek de değillerdir.

(Enam 6/141)

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أُكُلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۚ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ ۖ وَلَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

Çardaklı, çardaksız bahçeleri, yemesi farklı hurmaları ve ekinleri, birbirine benzeyen ve benzemeyen zeytinleri ve narları var eden O'dur. Bunlar ürün verince ürünlerinden yiyin. Hasat gününde de O'nun hakkını[*] verin. Sakın saçıp savurmayın. O saçıp savuranları sevmez.

[*] Zekatı

(Enam 6/142)

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا ۚ كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

(Allah) En'amın bazısını yük taşımak, bazısını da binmek için (yaratmıştır). Allah'ın size azık olarak verdiklerini yiyin. Şeytanın izinden gitmeyin. O sizin açık düşmanınızdır.

(Enam 6/143)

ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ ۖ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ ۗ قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنْثَيَيْنِ ۖ نَبِّئُونِي بِعِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

(En'amı) Sekiz eş (olarak yaratmış)tır[*]; koyundan iki, keçiden iki. De ki "Allah iki erkeği mi, iki dişiyi mi, yoksa dişilerin döl yataklarındaki yavruları mı haram kıldı? Eğer samimiyseniz bir bilgiye dayalı olarak söyleyin."

[*] Bu ve bundan önecik âyetin başında gizli enşee = أَنشَأَ fili vardır. Anlam ona göre verilmiştir.

(Enam 6/144)

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ ۗ قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنْثَيَيْنِ ۖ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّاكُمُ اللَّهُ بِهٰذَا ۚ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Deveden iki, sığırdan iki. De ki "İki erkeği mi, iki dişiyi mi, yoksa dişilerin döl yataklarındaki yavruları mı haram kıldı? Allah böyle buyururken yanın da mıydınız?" Bilgisizlikleri sebebiyle insanları saptırmak için bir yalanı Allah'a atfeden kişiden daha yanlış kim olabilir? Allah yanlışlar içinde olan topluluğu yola getirmez.

(Enam 6/145)

قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

De ki: "Bana gelen vahiyde yiyen kişiye yemesi haram kılınmış bir şey bulamıyorum; ölü (leş), akmış kan, tam bir zararlı olan domuz eti ya da fasıklık edip Allah'tan başkasının adı anılarak kesilen hayvan olursa başka. Kim zorda kalır da isyan etmeden ve aşırıya gitmeden bunlardan yerse senin Rabbin onu bağışlar ve ikram eder."

(Enam 6/146)

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفُرٍ ۖ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ۚ ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِبَغْيِهِمْ ۖ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ

Yahudilere tek tırnaklı hayvanların hepsini haram kıldık[*]. Sığır ve koyunların sırtlarına ve bağırsaklarına yapışık olanlarla kemiklerine karışanlar dışında kalan iç yağlarını da haram kıldık. Bu, azgınlıklarına karşılık onlara verdiğimiz cezadır. Biz doğruyu söyleriz.

[*] Yahudiler, karada yaşayan hayvanlardan sadece çatal ve yarık tırnaklı olup geviş getirenleri yiyebilirler. [Levililer, 11:1–3; Tesniye, 14:6.] Bu kurala göre sığır, koyun, keçi, geyik, ceylan, karaca, yaban keçisi, gazal, ahu, dağ koyunu gibi hayvanları yemek helal [Tesniye, 14:4–5.], geviş getirmelerine rağmen çatal tırnaklı olmayan deve, yaban faresi ve tavşan ile çatal tırnaklı olmasına rağmen geviş getirmeyen domuz haramdır. [Levililer, 11:4–8; Tesniye, 14:7–8.] Yine karada yaşayan gelincik, fare, kara kurbağası türleri (keler ve kaplumbağa), kirpi, bukalemun, bütün kertenkele türleri, salyangoz ve köstebek gibi küçük canlılar da yasaklanmıştır.[Levililer, 11:29–31]...

(Enam 6/147)

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ

Sana yalancı derlerse de ki "Rabbiniz geniş ikram sahibidir. Ama O'nun cezası, suçlular topluluğundan engellenemez."

(Enam 6/148)

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ ۚ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا ۗ قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا ۖ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ

Müşrikler diyecekler ki "Allah gerekeni yapsaydı biz şirke düşmezdik, atalarımız da düşmezdi. (Allah'ın haram kılmadığı) Hiçbir şeyi de haram kılmazdık[1*]." Onlardan öncekiler de bu yalana[2*] sarıldılar ve sonunda azabımızı tattılar. De ki "Yanınızda bir bilgi var mı ki çıkarıp bize gösteresiniz. Siz sadece bir varsayımın peşine takılmışsınız; siz sadece atıyorsunuz."

[1*] Bkz. En'âm 6/138-139. Lev şâellahu (لَوْ شَاءَ اللهُ) ifadesinin başındaki lev (لَوْ), "ikincisi olmadığı için birincinin olamayacağını gösteren şart edatıdır." Bu, şart ve cezanın müsbet yani olumlu olduğu durumlardadır. Buradaki gibi ceza "مَا أَشْرَكْنَا = şirke düşmezdik" şeklinde menfi yani olumsuz ise o zaman lev (لَوْ), ikinci olduğu için birincinin olmadığını gösteren edat olur. Olumlu olan (لَوْ شَاءَ اللهُ) ifadesine "Allah emretmeseydi" şeklinde olumsuz anlam vermemiz bundandır. Bu, müşriklerin huyudur; kendi günahlarının sorumluluğunu Allah'a atarak işin içinden sıyrılmaya çalışırlar. Bir ayet de şöyledir: "Bir edepsizlik yaptılar mı "atalarımızdan böyle gördük. Allah bizden böyle istemiştir" derler. De ki "Allah edepsizlik istemez. Allah hakkında bilmediğiniz şeyler mi söylüyorsunuz?" (Araf 7/28) .

[2*] Bu yalan, insanların iradeli varlıklar olmadığı, Allah neyi emrettiyse onu robot gibi yaptıkları yalanıdır. Bu tip insanlar, yaptıkları hataları Allah'a mal etmek için her şeyin ezelden yazılı olduğu, Allah'ın zaman ve mekana tabi olmadığı gibi bir takım iftiralar üreterek bambaşka bir din sistemi oluşturmaya çalışırlar. Kasas 28/68'e göre insanların ve meleklerin tercih hakkı vardır. Bu düşüncenin temelinde kendi kabahatini Allah'a yükleme amacı yatar.

En'âm 148 ve 149. âyetlere verilen geleneksel meali iyi düşünenler görür ki kader inancı, müşriklerin inancıdır. Bu inancı müslümanların içine sokanlar, kelimelerle oynadıkları için iki ayeti birbirine ters olacak şekilde meallendirerek Kur'an'ı çelişkili bir kitap gibi göstermişlerdir. Bu âyetlere verilen geleneksel meal şöyledir: "Müşrik olanlar diyecekler ki: Allah dileseydi ne biz müşrik olurduk ne de atalarımız. Bir şeyi haram da kılmazdık, Bunlardan öncekiler de aynı şekilde yalanladılar ve sonunda azabımızı tattılar. De ki: Yanınızda bize açıklayacağınız bir bilgi var mı? Siz sırf bir zanın ardından gidiyorsunuz ve siz ancak atıyorsunuz. De ki: Kesin delil, ancak Allah'ındır. Allah dileseydi elbette hepinizi doğru yola iletirdi."

(Enam 6/149)

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۖ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ

De ki "Herkesi susturan Allah'ın delilidir. Yapılması gerekeni (size bırakmayıp) Allah yapsaydı[*] elbette hepinizi yola getirirdi.

[*] Âyette geçen şâe = شاء fiilinin kökü, "var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredât). Allah her şeyi, bir ölçüye göre yaratır. (Kamer 54/49, Ra'd 13/8) İmtihanla ilgili şeyleri iyi ve kötü diye ikiye ayırmıştır. (Enbiyâ 21/35) Allah, herkesin doğru yolda olmasını ister (Nisa 4/26) ama sadece iyi işler yapanı doğru yolda sayar. (Nur 24/46) Yaptığının iyi mi yoksa kötü mü olduğunu da kuluna ilham eder. (Şems 91/7-10)

Buna göre şâe = شاء fiilinin öznesi Allah olursa "gerekeni yaptı" insan olursa "tercihinin gereğini yaptı" anlamına gelir. Bir ayet şöyledir: "Yapılması gerekeni Allah yapsaydı hepinizi tek bir toplum haline getirirdi. Ama Allah, (sapıklığın) gereğini yapanı sapık sayar, (doğru yolda olmanın) gereğini yapanı da yoluna kabul eder. Yaptıklarınızdan elbette sorumlu tutulacaksınız." (Nahl 16/93)

Kur'an'da olmayan kader inancını İslam'a yerleştirmek isteyenler, büyük bir çarpıtma yaparak şâe = شاء fiiline irade yani isteme ve dileme anlamı vermiş, bu yanlış anlamı, tefsirlere hatta sözlüklere bile yerleştirerek birçok ayetin mealini bozmuşlardır. Yukarıdaki âyetin meali şöyle olmuştur:

"Allah dileseydi sizi tek bir ümmet yapardı. Ama O, dilediğini saptırır, dilediğini doğru yola eriştirir. Bütün yaptıklarınızdan elbette sorumlu tutulacaksınız."

Bunu yapanlar Kur'an'ı, çelişkili bir kitap gibi göstermeyi de başarmışlardır. Ayrıntı için bkz: http://www.suleymaniyevakfi.org/akaid-arastirmalari/kuranda-sey-meset-irade-ve-fitrat.html

(Enam 6/150)

قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَا ۖ فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ

De ki "Sizin haram kıldıklarınızı haram kılanın Allah olduğuna dair şahitlerinizi getirin. Eğer şahitlik ederlerse, sakın onlarla birlik olup[1*] ayetlerimiz karşısında yalana sarılanların arzularına uyma. Çünkü Ahirete inanmayanlar, kendilerini Rablerine denk tutarlar[2*].

[1*] Çünkü yalan yere şahitlik ederler.

[2*] Kendini Rabbi (Sahibi) ile denk tutmak günahların en büyüğü olan şirktir. Bunu yapanlar kendi kurgularını Allah'ın hükmü gibi göstererek arzularını ilah haline getirmiş olanlardır. (Bkz: Furkan 25/43)

(Enam 6/151)

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ ۖ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ ۖ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ ۖ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ۖ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

De ki "Gelin, Rabbinizin size neleri haram kıldığını sıralayayım: Hiçbir şeyi Allah ile bir tutmayın, anaya babaya iyilikten geri durmayın, yoksulluk korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin; onların ve sizin rızkınızı veren Allah'tır[1*]. Fuhşun açığına da gizlisine de yaklaşmayın, Allah'ın dokunulmaz kıldığı cana kıymayın; haklı sebeple[2*] olursa başka. İşte bunlar, Allah'ın size yüklediği görevlerdir; belki aklınızı kullanırsınız.

[1*] Ayetin tam anlamı, "onların da sizin de rızkınızı veren biziz" şeklindedir. Bu şekilde anlam verilmesi Türkçe bakımından doğru anlaşılması için uygun görülmüştür.

[2*] Haklı sebep "بِالْحَقِّ" sözünün karşılığıdır. Kelimenin başındaki "ال" kelimesi dolayısıyla belli bir hak yani Kur'an'da belirlenmiş sebeplerle demek olur.

(Enam 6/152)

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ۖ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۖ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۖ وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۖ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

Rüşt çağına ulaşıncaya kadar yetimin malına yaklaşmayın[1*], onun iyiliğine olan bir yolla olursa başka. Ölçeği ve tartıyı hakka uygun yapın. Biz kimseyi gücünden fazlasıyla yükümlü tutmayız. Yakınınız da olsa söz söylediğinizde adaletli olun[2*]. Allah'a verdiğiniz sözü tam olarak yerine getirin. İşte Allah, sizden bir de bunları istemiştir. Belki bilginizi kullanırsınız.

[1*] Bkz. Nisa 4/6

[2*] Şahitlik ettiğinizde veya bir yetkili olarak hüküm verdiğinizde yakınlarınızı kayırmayın anlamına gelir. Bkz.Tevbe 9/75-77

(Enam 6/153)

وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

İşte bu benim dosdoğru yolumdur; onu takip edin, başka yolları takip etmeyin, yoksa o takip sizi benim yolumdan[*] ayırır. Bunlar da Allah'ın sizden istekleridir, belki ondan çekinerek kendinizi korursunuz.

[*] İltifat sanatı

(Enam 6/154)

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ

Zaten Musa'ya o Kitabı; iyi davranana iyiliklerimizi tamamlasın, her şeyi açıklasın, bir rehber ve bir ikram olsun diye vermiştik. Belki Sahipleriyle yüzleşeceklerine inanırlar.

(Enam 6/155)

وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

İşte bu, indirdiğimiz bereketli Kitaptır. Ona uyun ve kendinizi koruyun ki iyilik bulasınız.

(Enam 6/156)

أَن تَقُولُوا إِنَّمَا أُنزِلَ الْكِتَابُ عَلَىٰ طَائِفَتَيْنِ مِن قَبْلِنَا وَإِن كُنَّا عَن دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ

Yoksa kalkar, "Kitap bizden önceki iki topluluğa indirilmişti. Biz onların okuduklarından habersiz kaldık." diyebilirdiniz.

(Enam 6/157)

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ ۚ فَقَدْ جَاءَكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ ۚ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا ۗ سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ

Ya da şöyle diyebilirdiniz: "Eğer o Kitap bize indirilmiş olsaydı ona onlardan daha iyi uyardık." İşte size Rabbinizden açık bir belge, bir rehber ve bir ikram geldi. Bundan sonra Allah'ın ayetleri karşısında yalana sarılandan ve onlardan yüz çevirenden daha yanlış kim olabilir? Ayetlerimizden yüz çevirenleri, yüz çevirmelerine karşılık azabın kötüsü ile cezalandıracağız.

(Enam 6/158)

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ ۗ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا ۗ قُلِ انتَظِرُوا إِنَّا مُنتَظِرُونَ

Bunlar ne bekliyorlar? Kendilerine meleklerin gelmesini mi, yoksa Rabbinin gelmesini mi ya da Rabbinden ölüm belirtilerinin(ayetlerinin) gelmesini mi? Rabbinden ölüm belirtileri geldiği[1*] gün evvelce inanıp güvenmemiş kimsenin imanı veya imanlı olarak iyilik etmemiş olanın iyiliği kendine fayda vermeyecektir[2*]. De ki "Bekleyin, biz de bekliyoruz."

[1*] Bkz. Nisa 4/18, Vakıa 56/83

[2*] لاَ يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْخير ها لم يكن كَسَبَتْ(ه) فِي إِيمَانِهَا

(Enam 6/159)

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ۚ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

Dinlerini bölük bölük edip her biri bir kişinin taraftarı olmuş olanlar var ya, sen hiçbir konuda onlardan olamazsın. Onların işi Allah'a kalmıştır. Daha sonra Allah, onların yaptıklarını kendilerine bildirecektir.

(Enam 6/160)

مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا ۖ وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Kim bir iyilikle gelirse ona, on katı verilir. Kim de kötülükle gelirse sadece bir katı ile cezalandırılır[*]. Kimseye haksızlık yapılmaz.

[*] Bkz. Furkan 25/69, Kasas 28/84, Ahzab 33/68, Mümin 40/40

(Enam 6/161)

قُلْ إِنَّنِي هَدَانِي رَبِّي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

De ki "Rabbim bana doğru yolu gösterdi; sapasağlam dini, İbrahim'in dosdoğru dinini gösterdi. O, müşriklerden (Allah'ı ikinci sıraya koyanlardan) değildi."

(Enam 6/162)

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

De ki "Benim namazım, ibadetim, hayatım ve ölümüm, varlıkların Rabbi olan Allah içindir.

(Enam 6/163)

لَا شَرِيكَ لَهُ ۖ وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ

O'nun ortağı yoktur. Ben, müslümanların en önünde olmam konusunda emir aldım."

(Enam 6/164)

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ ۚ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

De ki "Allah'tan başka Rab mi ararım? O, her şeyin Rabbidir[*]. Herkes kendi kazandığını sırtlanır. Kimse kimsenin günahını yüklenmez. Sonunda dönüşünüz Rabbinizedir. O, anlaşmazlığa düştüğünüz konuları size bildirecektir."

[*] Sahibidir

(Enam 6/165)

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ ۗ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

"Bu topraklarda sizi, öncekilerin yerine geçiren[*] O'dur. Kiminizi kiminizden kat kat üstün kılmıştır ki size verdikleriyle sizi imtihan etsin. Rabbinin cezası çabuk olur. O çok bağışlar, ikramı boldur."

[*] İnsanların diğer insanların yerine geçmesi konusu ile ilgili olarak Bkz. Bakara 2/30 ve dipnotu

ARAF

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Araf 7/1)

الٓمٓص

Elif, Lam, Mim, Sad.

(Araf 7/2)

كِتَابٌ أُنْزِلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ لِتُنْذِرَ بِهِ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ

Bu, sana indirilen Kitap'tır. Bu kitaptan dolayı içinde bir sıkıntı olmasın. Bununla uyarıda bulunasın ve inanıp güvenenler (müminler) onu, akıllarından çıkarmasınlar diye indirilmiştir.

(Araf 7/3)

اتَّبِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۗ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ

Rabbinizden[1*] size indirilene uyun; Allah'a daha yakındır diyerek evliyaya[2*] uymayın. Bilgilerinizi ne kadar az kullanıyorsunuz!

[1*] Sahibinizden

[2*] Evliya, veli'nin çoğuludur. Veli, aralarında kendileri dışında bir şey olmayan iki veya daha çok şeye denir. (Müfredat) Allah ile arasına, başka birini koymayan herkes Allah'ın velisidir. Araya başkasını koyanın Allah ile ilişiği kesilir. Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Bilin ki Allah'ın velilerinin üstünde ne korku olur ne de üzülürler. Onlar inanmış olan ve takva sahibi olan (kendini yanlışlardan koruyan) kimselerdir." (Yunus 10/62-63) Takva sahibi olanlar da "İşte Kitap budur, içinde şüpheye yer yoktur. Takvâ sahipleri için rehberdir. Onlar, Allah'a içten inanan, namazı düzgün ve sürekli kılan ve verdiğimiz rızıkları yerli yerince harcayanlardır. Sana indirilene de senden önce indirilenlere de inanıp güvenenler onlardır. Onların ahirete olan inançları kesindir." (Bakara 2/2-4)

(Araf 7/4)

وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ

Biz nice kentleri etkisiz (yaşanmaz) hale getirdik. Baskınımız onlara, ya geceleyin ya da gündüz uykusunda[*] iken gelmiştir.

[*] Bkz: Yunus 10/50

(Araf 7/5)

فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ

Baskınımız gelince şundan başka bir haykırışları olmamıştır: "Biz, yanlışlar içindeydik!"

(Araf 7/6)

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ

Kendilerine elçi gönderilenlere elbette soracağız. Elbette elçilere de soracağız.

(Araf 7/7)

فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ ۖ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ

Yaptıklarını, bilgiye dayalı olarak onlara bir bir anlatacağız. Zaten onlara uzak değiliz.

(Araf 7/8)

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ ۚ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

O gün tartı kurulacağı gerçektir. İyilikleri ağır basanlar, umduklarına kavuşacak olanlardır.

(Araf 7/9)

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ

İyilikleri hafif gelenler ise ayetlerimiz karşısında yanlış davranmaları sebebiyle zararı kendi vücutlarına vermiş olurlar.

(Araf 7/10)

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۗ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ

Geçinebileceğiniz imkanlar oluşturarak sizi yeryüzüne yerleştirdik. İmkanlarınızı ne kadar az değerlendiriyorsunuz!

(Araf 7/11)

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ

Atanızı[*] yarattık, sonra biçim verdik. Daha sonra meleklere "Âdem'e secde edin!" dedik. Hemen secdeye kapandılar ama İblis öyle yapmadı. O, secde edenlere katılmadı.

[*] İltifat

(Araf 7/12)

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ ۖ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ

Allah: "Sana emrettiğimde secde etmeni engelleyen ne oldu?" diye sordu. "Ben ondan iyiyim. Beni ateşten yarattın ama onu balçıktan yarattın." diye cevap verdi.

(Araf 7/13)

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ

Allah dedi ki "Yıkıl oradan![*] Orada büyüklük taslamaya hakkın yoktur. Defol! Sen değerini yitirenlerdensin."

[*] Yerilmiş olduğunun ifadesi

(Araf 7/14)

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ

İblis: "Öyleyse tekrar dirilecekleri güne kadar beni yaşat." dedi.

(Araf 7/15)

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ

Allah dedi ki "Sen de yaşatılacaklardansın."[*]

[*] İblis, Allah'tan süre, yani ömür istiyor. Ayetten anlaşılacağı üzere melekler (cinler) ömürlü varlıklar ve bunların bir kısmına kıyamet gününe kadar süre tanınmış. İlgili diğer ayetler:Hicr 15/37, Sad 38/80

(Araf 7/16)

قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ

Şeytan dedi ki "Madem beni aşırılığa sen sevk ettin[*], ben de senin doğru yolunun üstüne onlar için oturacağıma yemin ederim.

[*] İblis, yaptığı eylemin sorumluluğunun Allah'a ait olduğunu iddia etmektedir. Diğer bir ifadeyle "Sen, bu işin buraya varacağını biliyordun" demiştir. Günümüz kadercilik anlayışının temelinde de benzeri bir düşünce yapısı mevcuttur.

(Araf 7/17)

ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ ۖ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ

Sonra önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım. Göreceksin, onların çoğu sana karşı görevlerini yerine getirmeyecektir."

(Araf 7/18)

قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَدْحُورًا ۖ لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ

Allah dedi ki "Emre itaatsizlikten kovulmuş olarak defol oradan! Hele onlardan biri sana uysun, cehennemi sizinle dolduracağım."

(Araf 7/19)

وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ

"Bak Âdem, sen ve eşin şu bahçeye[*] yerleşin. Beğendiğiniz yerden yiyin ama bu ağaca yaklaşmayın. Yoksa yanlış yapmış olursunuz."

[*] "Şu bahçeye" diye çevirdiğimiz kısım الْجَنَّةَ (el cennete) dır. Bu bahçe, yeryüzünde yaratılan ilk insan ve eşinin bulunduğu bahçe , yani Dünya'daki bir bahçedir. Bakara 2/35 ve dipnotuna bakınız..

(Araf 7/20)

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْآتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَٰذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ

Sonra Şeytan her birinin bedeninin örtülü yerlerini açıp diğerine göstermek için şöyle vesvese verdi[1*]: "Rabbinizin size bu ağacı yasaklaması sadece hükümdar (saltanat sahibi)[2*] olmanızı ya da ölümsüzleşmenizi engellemek içindir."

[1*] Adem ve Havva (a.s.) bu bahçede bulundukları sürece ne sıkıntı ne açlık çekecekler ne de çıplak kalacaklardı. (Ta Ha 20/118)

[2*] Elimizdeki Kur'ân nüshalarında melek olarak harekelenen (sesli harf kazanan) kelime , melik şeklinde de okunmuştur (Keşşaf). Melik, en üst yetkili, sultan ve hükümdar demektir. Bu okuyuşu, konuyla ilgili Taha 20/120. ayeti de onayladığı için âyete yukarıdaki anlam verilmiştir. Tefsir ve meallerde 'melek' kelimesi tercih edilmiştir. Ama Âdem aleyhisselamın kendine secde eden meleklere özenmesi çok uzak bir ihtimaldir. Kuran'ın esas nüshaları harekesiz Arapça olduğundan ve sonradan hareke eklendiğinden bu hatanın yapıldığı düşünülmektedir.

(Araf 7/21)

وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ

Onlara yemin etti: "Ben ikinizin de iyiliğini istiyorum."

(Araf 7/22)

فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ ۚ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ ۖ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَأَقُلْ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ

Böylece ikisini de kandırıp değerlerini düşürdü. İkisi de o ağaçtan tadınca açılması hoş olmayacak yerleri gözüktü. Bahçedeki yaprakları üst üste koyup örtünmeye başladılar. Rableri onlara şöyle seslendi: "Size bu ağacı yasak etmedim mi? Demedim mi Şeytan sizin açık düşmanınızdır?"

(Araf 7/23)

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Dediler ki "Rabbimiz! Biz ne ettikse kendimize ettik. Bizi bağışlamaz (durumumuzu düzeltmez) ve bize acımazsan, kaybedenlere karışır gideriz."

(Araf 7/24)

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۖ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ

Allah dedi ki "İnin oradan! Biriniz diğerinin hakkına göz dikecek. Sizin için bu topraklarda karar kılınıp yerleşecek yer ve bir süreye kadar da geçineceğiniz şeyler bulunacaktır."[*]

[*] Bakara 2/36 ayetini esas alarak çevrilmiştir.

(Araf 7/25)

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ

(Allah) Dedi ki "Orada yaşayacaksınız, orada öleceksiniz, yine oradan çıkarılacaksınız."

(Araf 7/26)

يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا ۖ وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ۚ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ

"Ey âdemoğulları! Size, bedeninizi örten, bir de sizi güzel gösteren elbise verdik. İyi elbise, sizi koruyan elbisedir[*]." Bunlar Allah'ın ayetleridir, belki akıllarını başlarına alırlar.

[*] "Sizi koruyan elbise" diye emal verdiğimiz tamlama, libas'ut-takva = takva elbisesidir. Takva, korunma demektir. Takva elbisesi de vücudu sıcaktan, soğuktan ve kötü bakışlardan koruyan elbisedir. İnsandan başka elbise giyen canlı yoktur. Bu özelliğinden dolayı insan, her mevsimde, dünyanın her yerinde yaşayabilmektedir.

(Araf 7/27)

يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا ۗ إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ ۗ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

Ey Âdemoğulları! Sakın Şeytan ana-babanızı yaktığı gibi sizi de yakmasın. Açılması hoş olmayacak yerlerini kendilerine göstermek için onların elbiselerini sıyırmış ve o bahçeden çıkarmıştı. O ve onun gibiler, sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Biz Şeytanları inanmayanların dostları yaptık."

(Araf 7/28)

وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا ۗ قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ ۖ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

Bir edepsizlik yaptılar mı "Atalarımızdan böyle gördük. Allah bizden böyle istemiştir." derler. De ki "Allah çirkin davranışları emretmez. Allah hakkında bilmediğiniz şeyler mi söylüyorsunuz?"

(Araf 7/29)

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ ۖ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ

De ki "Rabbim hakka uygun davranmamı emretmiştir. Her secde yerinde (mescitte) yüzünüzü doğrudan O'na çevirin[1*], yalnız Allah'a boyun eğerek O'na dua edin. Sizi nasıl başlattıysa[2*] dönüşünüz de öyle olacaktır."

[1*] Arap edebiyatıda, söze güç katmak için inşa cümlesi, bazen habar cümlesi yerinde kullanılabilir. Ayetteki (وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ) emri (اقامة وجوهكم) takdirindedir. Bakınız Muhammed Saîd İsbir, Bilal Cüneydî, eş-Şâmil, Mu'cem fi ulûm'il-luğa ve Mustalahâtihâ, (inşâ) s. 212, İkinci baskı, Beyrut 1985.)

[2*] Adem ve Havva'yı nasıl yarattıysa insanların sonraki yaratılışları da aynı şekilde topraktan olacaktır.

(Araf 7/30)

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ ۗ إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ

Allah bir kesimin doğru yolda olduğunu onaylar. Bir kesim de sapık sayılmayı hak eder. Onlar şeytanları Allah'tan yakın[*] konumda tutar, üstelik doğru yolda olduklarını sanırlar.

[*] Ayette geçen evliyâ أَوْلِيَاء , velinin çoğuludur. Burada veli, bir çocuğa veli olmak veya bir ile vali olmak gibi başkasını bağlayıcı söz söyleme yetkisine sahip olmaktır. Bu kişiler önceliği Allah'ın emirlerine değil şeytanların isteklerine verdiklerinden âyete bu anlam verilmiştir.

(Araf 7/31)

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

Ey Ademoğulları! Secde edilen her yerde (namaz sırasında) süslerinizi (size yakışanı) giyinin. Yiyin, için ama israf etmeyin. Allah israf edenleri sevmez.

(Araf 7/32)

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ ۚ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

De ki "Allah'ın kulları için çıkardığı süsü (yakışan giysiyi), temiz rızıkları kim haram etti?" De ki "Bunlar dünyada esasen müminler içindir[*]; (Mezardan) kalkış gününden itibaren sadece onlar için olacaktır." Bilen bir topluluk için âyetlerimizi böyle açıklarız.

[*] Dünya'daki süsler esasen inanıp güvenenler (müminler) içindir ancak Allah zorlayıcı düzen kurmadığı için tüm insanlar istifade ederler. (kafirler de faydalanırlar). Ahirette ise sadece cennet ahalisi bu imkanları kullanabilecektir.

(Araf 7/33)

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَن تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَن تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

De ki " Rabbim sadece şunları yasak (haram) etti: İster açık, ister gizli olsun her türlü fuhuş[1*], ism (bu kitapta anlatılan günahları)[2*], haksız saldırı, Allah'ın hakkında bir belge (yetki) indirmediği şeyi O'na ortak saymanız (şirk) ve Allah hakkında bilmediğinizi söylemeniz."

[1*] Fuhuş kelimesi Kur'an'da hem zina (İsra 17/32) hem de eşcinsellik (Neml 27/54-58) anlamında kullanılmıştır.

[2*] İsm (الإثم) "günah" diye tercüme edilir. Zenb ve cünah'a da aynı anlam verilince aradaki fark kaybolmakta, o zaman meselâ, Kur'an'da içkinin haram olduğuna dair bir hükmün olmadığını söyleyenler çıkmaktadır. Halbuki Bakara 2/219'a göre içki ve kumarda büyük bir ism vardır. İsm, Allah'ın haram kıldığı şeylerden olduğuna göre içki haramdır. Bu sebeple kelimeyi tercüme etmedik. Elif Lam'lı olduğundan 'bu kitapta anlatılan' tamlaması eklenmiştir.

(Araf 7/34)

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً ۖ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ

Her toplumun (ümmet) bir eceli vardır. Ecelleri gelince onu ne erteleyebilirler, ne de ecelleri gelmeden onun öne alınmasını sağlayabilirler[*].

[*] Ecel bir şey için belirlenen süredir. Kuran'da gökler ve yerler için bir ecelden bahsedilirken (Ahkaf 46/3) insanlar için iki ecelden bahsedilir (En'am 6/2). Bunlardan birincisi kişinin vücudunun dayanma süresidir (ecel-i tabii). Doktorlar hastalarına buna göre ömür biçebilirler. İkincisi ise

ecel-i müsemma yani Allah tarafından belirlenmiş yaşama süresidir. Bunu O'ndan başkası bilemez. Bu süre, kişinin vücut sağlığına bakmaz, çok sağlıklı birisi dahi ecel-i müsemması geldiği için ölebilir (Mü'min 40/67). İnsanın ömrü ecel-i müsemmasını geçemez ama bunun altına inebilir (Ra'd 13/38-39, Fatır 35/11). Bu, kişinin kendini Allah yolunda feda etmesi, bir başkası tarafından öldürülmesi veya yaptığı yanlışlarla kendi ömrünü kısaltmasıyla gerçekleşir. Ecelin kısalmasıyla yeni ecel Allah katında yazılır ve kişi buna göre ölür (Al-i İmran 3/ 145).

Yanlış yapan kişi yanlışlarından dönerse ömrünün geri uzamasını sağlayabilir. Örneğin, tabii eceli 90 sene olan birinin ecel-i müsemması 80 sene ise, bu kişi en fazla 80 yaşına kadar yaşayabilir. Aynı kişi sağlığını bozarsa, Allah da onun ömrünü kısaltır. Eğer bu kişi sağlığına dikkat eder, tedavi görürse zamanla hastalıklardan arınacağı için ömrü ecel-i müsemmasına kadar uzayabilir ama ecel-i müsemmasını geçemez.

Toplumların da eceli vardır (Araf 7/34, Yunus 10/49). Bu ecel de kısalabilir. Kuran'da bunun örneği Yunus (as) ve kavmidir. Allah, herhangi bir konudaki cezalandırmayı bu sürenin dolmasına kadar ertelediğini bildirir (Ankebut 29/53, Nahl 16/61). Yunus (as), tövbe ederek kendisini düzeltmesiyle hem kendinin hem de kavminin kısalmış olan ecelini geri uzatabilmiş (Enbiya 21/87-88), böylece cezadan kurtulmuştur. Eğer bu süre dolduğu zaman tövbe etseydi tövbesinin bir faydası olmaz ve cezayı çekerdi(Nahl 16/61).

(Araf 7/35)

يَا بَنِي آدَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي ۙ فَمَنِ اتَّقَىٰ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Ey Âdemoğulları! Aranızdan ayetlerimi size anlatan elçiler geldiğinde kimler, Allah'tan çekinerek kendisini korur ve düzeltirse artık onların ne bir korkuları kalır ne de üzülürler.

(Araf 7/36)

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Ayetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılan ve büyüklük taslayanlar ise cehennem ahalisidir. Onlar orada ölümsüzdürler.

(Araf 7/37)

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۚ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ قَالُوا أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ

Bir yalanı Allah'a atfeden veya âyetleri karşısında yalana sarılandan daha yanlış yapan kim olabilir? Defterlerinde yazılı suçlarının cezası onları bulacaktır[*]. Elçilerimiz canlarını almaya gelince: "Hani o Allah'tan önce yardıma çağırdıklarınız?" diyecekler, onlar da "Kaybolup gittiler!" diye cevap vereceklerdir. Kendilerinin kafir olduklarına bizzat şahitlik edeceklerdir.

[*] Bkz.: Kehf 18/49

(Araf 7/38)

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فِي النَّارِ ۖ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا ۖ حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ ۖ قَالَ لِكُلٍّ ضِعْفٌ وَلَٰكِنْ لَا تَعْلَمُونَ

Allah onlara: "Sizden önce gelmiş insanlar ve cinlerle beraber şu ateşe girin!" diyecektir. Oraya giren her toplum (ümmet), kendi yoldaşına lanet edecek; hepsi orada derlenip toparlanınca da sonrakiler öncekiler için şöyle diyeceklerdir: "Rabbimiz! Bizi işte bunlar saptırdılar. Sen bunlara o ateşin azabını iki kat ver." Allah diyecek ki "Hepinizinki iki kat ama bilmiyorsunuz."

(Araf 7/39)

وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ

Öncekiler de sonrakilere şöyle cevap vereceklerdir: "Sizin bizden ne farkınız var ki? Siz de kazandığınıza karşılık bu azabı tadın."

(Araf 7/40)

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ

Ayetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılan ve büyüklük taslayanlar var ya; işte onlara göklerin kapıları açılmayacak, deve iğne deliğinden geçinceye kadar da Cennet'e giremeyeceklerdir. Suçluları işte böyle cezalandırırız.

(Araf 7/41)

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ

Onlar için cehennem döşeği ve üzerlerinde örtüler olacaktır. Yanlış yapanları (zalimleri) işte böyle cezalandırırız.

(Araf 7/42)

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlara gelince ki biz kimseye gücünün üstünde bir yük yüklemeyiz; böyleleri cennet ahalisidir; onlar da orada ölümsüzdürler.

(Araf 7/43)

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ ۖ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ ۖ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۖ وَنُودُوا أَنْ تِلْكُمُ الْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Göğüslerindeki kötü bağlantıları[*] söküp atmışızdır. Alt taraflarından ırmaklar akacak ve diyeceklerdir ki "Bizi bu nimetlere kavuşturan Allah, her şeyi pek güzel yapmış. Allah bize bu yolu göstermeseydi onu kendiliğimizden bulamazdık. Rabbimizin elçileri gerçekten doğruyu getirmişler." Onlara şöyle seslenilecektir: "İşte size Cennet! Siz, yaptıklarınıza karşılık ona sahip oldunuz."

[*] 'Göğüslerindeki kötü bağlantılar' olarak çevirdiğimiz kısım (مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ) 'dır. Bunlar kişinin ruhunda oluşturduğu bozulmalardır. Göğüslerde olan Ruh 'tur. Cennetlik olmasına rağmen dünya hayatından kalan bozulmaların sökülüp atılması anlaşılmaktadır. Kuran'ın göğüslerde olana şifa olduğu Yunus 10/57, Allah'ın Ruhları insanların içine üflediği Hicr 15/29, Hicr 15/47, Secde 32/9, Sad 38/72, Tahrim 66/12, ruhun ne olduğu İsra 17/85, şeytanların bu bölgeye fısıldadığı Nas 114/5'te anlatılmıştır.

(Araf 7/44)

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا ۖ قَالُوا نَعَمْ ۚ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ

Cennet ahalisi, cehennem ahalisine şöyle seslenir: "Rabbimizin bize verdiği sözün gerçek olduğunu gördük. Rabbinizin size verdiği sözün gerçek olduğunu siz de gördünüz değil mi?" (deyince) "Evet!" derler. Aralarında bir tellâl[*] şöyle haykırır: "Allah yanlış yapan o kimseleri dışlasın (lanetlesin)!

[*] Tellal: "Herhangi bir şeyi, olayı veya bir şeyin satılacağını halka duyurmak için çarşıda, pazarda yüksek sesle bağıran kimse,

(Araf 7/45)

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ

Bunlar, bir çarpıtma (iveç)[*]arayışına girerek Allah'ın yolundan uzaklaşan ve Ahireti göz ardı edenlerdir."

[*] Bkz.: Al-i İmran 3/99 ve dipnotu

(Araf 7/46)

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ ۚ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ ۚ وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ۚ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ

Cennet ile cehennem arasında bir engel vardır. O (engeldeki) yüksek yerler üzerinde de değerli şahsiyetler olur. Herkesi yüzlerinden tanırlar. Cennetlik ahaliye[*] şöyle seslenirler: "Esenlik ve güvenlik sizedir (Selamun aleykum)" Bunlar, henüz Cennet'e girmemiş olanlardır ama oraya girme umudundadırlar.

[*] Bunlar, henüz cehennemde olup Allah'ın sözü gereği ebedi cehennem cezası almamış olanlardır. O söz Allah'ın şirk günahı dışında kalanları bağışlayacağı sözüdür (Nisa 4/48). Tevbe etmeden öldüğü takdirde bağışlaması olmayan diğer günahlar da şirk gurubundan olup esas itibariyle Allah ile kulu arasındaki bağı kopartmak, Allah'tan başkasına kul olmak, kendi kibrini veya kurgusunu ilah veya din edinmektir. Ölüm gerçekleştikten sonra hiçbir şekilde affedilmesi mümkün olmayan günahlar için bakınız: Nisa 4/116, Muhammed 47/34, Maide 5/72

(Araf 7/47)

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

(Henüz cehennemde olup kurtuluş ümidi bulunan bu kimselerin) Gözleri cehennemde temelli kalacak ahaliye çevrilince şöyle derler: "Aman Rabbimiz! Bizi yanlışlar[*] içindeki şu toplulukla bir araya getirme."

[*] yanlışlar şirk olabilir (Ali imran 3/106)

(Araf 7/48)

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَاهُمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ

A'râf ahalisi, yüzlerinden tanıdıkları bir takım adamlara[*] da şöyle seslenirler: "Gördünüz mü? Sizlere ne taraftarlarınızın bir yararı oldu ne de büyüklenmenizin.

[*] Bunlar yüzlerinden tanındıklarına göre kendi toplumlarının ve çağdaşlarının meşhur kimseleri olmalıdır. Örneğin Firavun bunlardandır.

(Araf 7/49)

أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ ۚ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ

(Ey cehennemlikler!) 'Allah onlara bir iyilikte bulunmaz' diye yemin ettikleriniz bunlar mıydı? (Ey Allah'ın ikramına kavuşanlar) 'Sizler Cennet'e girin. Üzerinizde ne bir korku olacak ne de üzüleceksiniz.' "

(Araf 7/50)

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ۚ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ

(Her biri yerlerine gittikten sonra) Cehennem ahalisi, Cennet ahalisine şöyle seslenir: "Üzerimize biraz su ya da Allah'ın size verdiği nimetlerden atsanıza." Onlar derler ki "Allah, o ikisini de ayetleri görmemekte direnenlere (kâfirlere) yasaklamıştır."

(Araf 7/51)

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۚ فَالْيَوْمَ نَنْسَاهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَٰذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ

(Kafirler), dinlerini oyun ve eğlence yerine koymuş kimselerdir[1*]. Onları dünya hayatı aldattı da bugünkü karşılaşmayı unutmuş gibi davrandılar[2*] ve âyetlerimiz karşısında bile bile yalana sarıldılar. Yaptıklarına karşılık biz de bugün onları unutmuş gibi davranacağız.

[1*] Bu ayeti "Kafirler oyun ve eğlenceyi din yerine koydular" olarak çevirmek de mümkündür. Her ikisi de Arapça bakımından doğru çevirilerdir.

[2*] Unutmak suç değildir. Onun için Bakara 286'da "Rabbimiz, unutur veya hata edersek bizi sorumlu tutma" diye dua ederiz. Unutmuş gibi davranmak suç olduğundan buraya o anlam verilmiştir.

(Araf 7/52)

وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Onlara, bir ilme[*] göre açıkladığımız Kitap getirdik. O, inanan ve güvenen bir topluluk için rehber ve bir ikramdır.

[*] Bu ilim (bilgi, yöntem), ayetlerin ayetler ile açıklandığı Kur'an yöntemidir. Daha detaylı bilgi için Bkz. Al-i İmran 3/7, Hud 11/1-2 ve dipnotları

(Araf 7/53)

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ ۚ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ ۚ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Onlar, onun uyarılarının gerçekleşmesinden (tevilinden[1*]) başkasını mı bekliyorlar? Uyarılarının gerçekleştiği gün, evvelce onu unutmuş olanlar şöyle diyeceklerdir: "Rabbimizin elçileri gerçeğin kendisini getirmişlerdi. Şimdi bize şefaat[2*] edecek kimseler var mı ki şefaat etsinler? Ya da geri gönderilsek de yapıp ettiğimiz işlerden başkasını yapsak olmaz mı?" Onlar kendilerine yazık etmiş kimselerdir. Uydurdukları şeyler de kaybolmuş olacaktır.

[1*] Detaylı açıklama için bakınız Al-i İmran 3/7 ve dipnotu

[2*] Şefaat, birini kendi gibisiyle eşleştirmek, birinden eşlik etmesini istemek, eşlik etmek veya arka çıkmaktır (**El-Ayn, Müfredât**). Bkz Bakara 2/48 ve dipnotu

(Araf 7/54)

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ ۗ

تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

Sizin Rabbiniz Allah'tır; gökleri ve yeri altı günde[1*] yaratmış, sonra yönetime (arşa[2*]) geçmiştir. O, gündüzü kendini sürekli kovalayan gece ile örter. Güneşi, ayı ve yıldızları da emrine boyun eğmiş olarak yaratmıştır. Bil ki yaratmak da emretmek[3*] de O'nun işidir. Varlıkların Rabbi[4*] olan Allah, pek yücedir.

[1*] Allah katındaki bir gün, bize göre bin yıl kadar olduğu için (Hac 22/47) bu ayetteki altı gün altı bin yıla karşılık gelir.

[2*] Taht, koltuk

[3*] إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

[4*] Sahibi

(Araf 7/55)

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ

Rabbinize için için yalvararak gizlice dua edin. O, aşırılık yapanları sevmez.

(Araf 7/56)

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ۚ إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

Yeryüzünde düzen sağlandıktan sonra kurulu (doğal) düzeni bozmayın. Korkuyla ve umutla O'na yalvarın. Çünkü Allah'ın ikramı, güzel davrananlara yakındır.

(Araf 7/57)

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۚ كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

İkramından önce rüzgârları müjdeci olarak gönderen O'dur[*]. Rüzgârlar yağmur yüklü bulutları taşıyınca ölü toprağa sürer, o buluttan su indirir, onunla her türlü ürünü çıkarırız. İşte ölüleri de böyle diriltiriz, belki bilgilerinizi kullanırsınız...

[*] Yağmurun yağması için rüzgarın aşılayıcı bir görevi olduğu bilimsel araştırmalar ile bulunmuştur. (Hicr 15/22)

(Araf 7/58)

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ ۖ وَالَّذِي خَبُثَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا ۚ كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ

Verimli toprağın bitkisi Rabbinin izniyle çıkar. Verimsiz olanınki ise zar-zor çıkar. Görevlerini yerine getirecek bir topluluk için âyetlerimizi böyle evire çevire anlatıyoruz.

(Araf 7/59)

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Nuh'u halkına elçi göndermiştik. Onlara şöyle demişti: "Ey halkım! Allah'a kul olun; sizin başka ilahınız yoktur. Ben başınıza zor bir günün azabının gelmesinden korkuyorum."

(Araf 7/60)

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Halkının ileri gelenleri dediler ki "Bize göre sen gerçekten açık bir sapkınlık içindesin."

(Araf 7/61)

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Nuh dedi ki "Ey halkım! Ben bir sapkınlık içinde değilim; ama varlıkların Rabbinin elçisiyim.

(Araf 7/62)

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

Size Rabbimin isteklerini bildiriyorum ve sizin iyiliğinizi istiyorum. Allah'ın bildirmesiyle sizin bilmediklerinizi biliyorum.

(Araf 7/63)

أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

İçinizden bir kişiye, sizi uyarsın diye Rabbinizden bir bilginin gelmesine mi şaşırdınız? Böylece kendinizi koruyabilir, belki de iyilik bulursunuz."

(Araf 7/64)

فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ

Sonra onu yalancı yerine koydular. Biz de onu ve onunla birlikte olanları gemiyle kurtardık. Ayetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılanları da suda boğduk. Çünkü onlar körlük eden bir topluluktu.

(Araf 7/65)

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۚ أَفَلَا تَتَّقُونَ

Ad halkına da soydaşları Hud'u gönderdik. Dedi ki "Ey halkım! Allah'a kul olun; sizin O'ndan başka ilahınız yoktur. Allah'tan çekinip kendinizi korumayacak mısınız?"

(Araf 7/66)

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

Halkının ileri gelenlerinden ayetleri görmezden gelenler (kafirler) dediler ki "Bize göre sen tam bir beyinsizsin. Bizim bilgimize göre sen gerçekten yalancının birisin."

(Araf 7/67)

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Dedi ki "Ey halkım! Bende beyinsizlik yoktur. Ama ben varlıkların Rabbinin elçisiyim.

(Araf 7/68)

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ

Size Rabbimin sözlerini ulaştırıyorum. Ben sizin iyiliğinizi isteyen güvenilir bir kişiyim.

(Araf 7/69)

أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ ۚ وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً ۖ فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Sizi uyarması için içinizden bir kişiye Rabbinizin hatırlatıcı sözlerinin gelmesine şaşırdınız mı? Hatırlasanıza, Nuh kavminden sonra sizi onların yerine yerleştirdi[*]. Sizi daha iri yapılı hale getirdi. Allah'ın nimetlerini hatırlayın ki umduğunuza kavuşasınız."

[*]....

(Araf 7/70)

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا ۖ فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

Dediler ki "Sen bize, atalarımızın kul oldukları şeyleri bırakıp bir tek Allah'a kul olalım diye mi geldin? Eğer doğru sözlü biriysen bizi tehdit ettiğin şeyi getir bakalım."

(Araf 7/71)

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ ۖ أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ ۚ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ

Hud dedi ki "Siz, Rabbinizin uğratacağı zararı ve gazabı hak ettiniz. Sizin ve atalarınızın koyduğu isimler hakkında benimle mi tartışıyorsunuz? Allah onlarla ilgili bir belge indirmiş de değildir. Bekleyin bakalım; sizinle beraber ben de bekliyorum."

(Araf 7/72)

فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ

Sonra onu ve onunla birlikte olanları tarafımızdan bir ikram ile kurtardık. Ayetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılanların da kökünü kuruttuk. Onlar inanıp güvenmemişlerdi.

(Araf 7/73)

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا ۘ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً ۖ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ ۖ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ

عَذَابٌ أَلِيمٌ

Semud halkına da soydaşları Salih'i elçi gönderdik. Dedi ki "Ey halkım! Allah'a kul olun; sizin başka ilahınız yoktur. Bakın, size Rabbinizden mucize olmak üzere bir belge geldi. İşte Allah'ın dişi devesi; bırakın Allah'ın toprağında otlasın. Ona kötü niyetle dokunmayın, yoksa sizi acıklı bir azap çarpar.

(Araf 7/74)

وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا ۖ فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

Hatırlasanıza; Ad halkının ardından onların yerine sizi getirdi ve o toprağa yerleştirdi. Şimdi O'nun ovalarında köşkler kuruyor, dağlarını oyup evler yapıyorsunuz. Allah'ı (nimetlerini) hatırlayın da ortalığı birbirine katıp doğal düzeni bozmayın."

(Araf 7/75)

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ ۚ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ

Halkının kendini büyük gören önderleri, güçsüz saydıkları kişilere; onların inanmış olanlarına şöyle dediler: "Siz Salih'i, gerçekten Rabbi tarafından elçi olarak gönderilmiş biri mi sanıyorsunuz?" Dediler ki "Evet. Biz onunla gönderilmiş her şeye inanıp güveniriz."

(Araf 7/76)

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

Kendilerini büyük görenler: "Biz de sizin inancınızı tanımıyoruz" dediler.

(Araf 7/77)

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ

Sonra Rablerinin emrine karşı gelerek dişi deveyi kestiler ve dediler ki "Bak Salih! Eğer sen elçilerden isen bizi tehdit ettiğin şeyi getir de görelim."

(Araf 7/78)

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ

Çok geçmeden onları öyle bir sarsıntı tuttu ki bulundukları yere çöküp kaldılar.

(Araf 7/79)

فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَٰكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ

Salih onlardan ayrıldı[*] ve şöyle dedi: "Ey halkım! Rabbimin sözlerini size ulaştırmış ve iyiliğiniz için çaba göstermiştim. Ama siz iyiliğe çalışanları sevmiyorsunuz."

[*] Allah elçileri o halkın içindeyken onlara azap etmez. (Bkz.: Enfâl 8/33)

(Araf 7/80)

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ

Lut'u da elçi gönderdik, halkına şöyle demişti: "Sizden önce kimsenin yapmadığı o çirkin işi mi yapıyorsunuz?

(Araf 7/81)

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ۚ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ

Siz kadınlara değil, şehvetle erkeklere yanaşıyorsunuz. Aslında siz aşırılık eden bir topluluksunuz."

(Araf 7/82)

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ ۖ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ

Halkı kısaca şu cevabı verdi: "Çıkarın onları ülkenizden, besbelli onlar pek temiz insanlar."

(Araf 7/83)

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ

Biz de karısı hariç onu ve bütün ailesini kurtardık. Karısı (yanardağ) külleri altında kalanlardan oldu.[*]
[*] Lav külleri altında kalanlar, Lut aleyhisselama inanmamış olanlardı. Görevli melekler ile İbrahim aleyhisselam arasında şöyle bir konuşma geçmişti:
İbrahim: "Elçiler! Asıl göreviniz nedir?" diye sordu.
"Biz günahkar bir topluluğa gönderildik" dediler
"Üzerlerine (pişmiş) balçıktan taş yağdırmakla görevlendirilmiştik."
"Rabbinin katında damgalanmış, aşırı davrananlara özel taşlar... Orada inanmış olan kim varsa dışarı çıkardık...
Bir ev dışında Allah'a tam teslim olmuş (müslüman) kimse bulamadık. (Zariyat 51/31-36)

Lut aleyhisselamın da karısı kafirdi. Bunu gösteren ayet şudur:
Allah, ayetleri görmezlikten gelenler için Nuh'un karısı ile Lut'un karısını örnek verir. Onlar, iyi kullarımızdan ikisinin nikahı altında idiler. Kocalarına ihanet ettiler. Kocaları onlara, Allah'tan gelen hiç bir şeyi engelleyemeyecektir. Onlara "Ateşe girenlerle birlikte siz de girin" denecektir. (Tahrim 66/10)

(Araf 7/84)

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ

Üzerlerine bir yağmur yağdırdık. Şimdi sen o suçluların sonunun nasıl olduğunu bir düşün.

(Araf 7/85)

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Medyen'e de soydaşları Şuayb'ı gönderdik. Dedi ki "Ey halkım! Allah'a kul olun; sizin başka ilahınız yoktur. Size Rabbinizden bir belge geldi. Artık ölçeği ve tartıyı tam yapın. İnsanların hakkını yemeyin. Ülkede düzen sağlandıktan sonra kurulu (doğal) düzeni bozmayın. İnanıp güvenen kimseler iseniz sizin için hayırlı olan budur.

(Araf 7/86)

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا ۚ وَاذْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمْ ۖ وَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ

Geçit yerlerine kurulup korku salıyor, inanıp güvenmiş kişileri Allah'ın yolundan engelliyorsunuz. Üstelik o yolda anlaşılmayacak biçimde bir eğrilik oluşturmaya çalışıyorsunuz. Bunları yapmayın. Hatırlayın ki azınlıktaydınız, o sizi çoğalttı. Bozguncuların sonunun nasıl olduğunu bir düşünün.

(Araf 7/87)

وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

"Benim elçiliğim ile gönderilene bir kısmınız güveniyor, bir kısmınız da güvenmiyorsa bekleyin; sonunda Allah, aramızda kararını verecektir. O, en iyi karar verendir."

(Araf 7/88)

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ۚ قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ

Halkı içinden büyüklük taslayan itibarlı kişiler şöyle dediler: "Bak Şuayb! Ne pahasına olursa olsun seni bu ülkeden çıkaracağız, seninle birlikte inananları da öyle. Tek çare bizim düzenimize dönmenizdir." Şuayb dedi ki "Biz istemesek de mi?"

(Araf 7/89)

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجَّانَا اللَّهُ مِنْهَا ۚ وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا ۚ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۚ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا ۚ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ

"Allah bizi kurtardıktan sonra dininize dönersek Allah'a karşı tam bir yalan uydurmuş oluruz. Dininize dönmemiz olacak şey değildir; Rabbimiz olan Allah içimizde sizin inancınızı yaratırsa[*] başka. Rabbimiz bilgisiyle her şeyi kuşatmıştır. Biz Allah'a güvenip dayandık. Ey Rabbimiz! Bizimle halkımızın arasını hakkaniyete uygun bir biçimde ayır! Ayırma işini en iyi sen yaparsın!"

[*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. Özne Allah ise "gereğini yarattı" anlamına gelir. (Bkz. Müfredât). Burada yaratılması söylenen karşı tarafın yanlış inancıdır. Allah "doğruya yöneleni kendine yöneltir" (Ra'd 13/27) Bu sebeple onlar sapıtmadıkça Allah içlerinde küfrü yaratmaz.

(Araf 7/90)

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذًا لَخَاسِرُونَ

Halkının itibarlı kişilerinden ayetleri görmezden gelenler (kâfirler) şöyle dediler: "Hele Şuayb'a uyun; kesin olarak kaybedersiniz."

(Araf 7/91)

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ

Çok geçmeden onları öyle bir sarsıntı tuttu ki bulundukları yere çöküp kaldılar.

(Araf 7/92)

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۚ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ

Şuayb'ı yalan sayanlar orada hiç yaşamamış gibi oldular. Şuayb'ı yalan sayanlar asıl kaybedenler oldular.

(Araf 7/93)

فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ ۖ فَكَيْفَ آسَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ

Şuayb onlardan ayrıldı ve şöyle dedi: "Ey halkım! Rabbimin sözlerini size ulaştırmış ve iyiliğiniz için çaba göstermiştim. Şimdi ayetleri görmezden gelenler (kâfirler) topluluğunun etkisiz hale getirilmesine nasıl üzüleyim!"

(Araf 7/94)

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ

Biz hangi kente bir nebi göndersek oranın halkını baskı ve zorluğa sokarız ki yalvarıp yakarsınlar.[*]

[*] Bu, Allah'ın kitabı tebliğ edildiği takdirde uyguladığı kanundur (sünnetullah). İnsanlar Allah'ın Kitabı'nın doğru olduğunu anlarlar ancak mevcut düzenlerini terk etmek istemezler. Bu direnişi kırmak için Allah tarafından baskı ve zorluklara maruz bırakılırlar. Bakınız: (Enam 6/42-45)

(Araf 7/95)

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّىٰ عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

Sonra kötülüğü alır yerine iyilik veririz. Nihayet zenginleşirler, (yapılan uyarıları göz ardı ederek) derler ki "Atalarımız da darlık ve bolluk yaşamışlar." Bunun üzerine onları beklemedikleri bir anda yakalarız; farkına bile varamazlar.

(Araf 7/96)

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Eğer o kentlerin ahalisi, inanıp güvenerek Allah'tan çekinselerdi, onlara, yerin ve göklerin bolluk ve bereketini açardık. Fakat yalana sarıldılar. Biz de onları yapıp ettiklerine karşılık yakalayıverdik.

(Araf 7/97)

أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ

Bu gibi kentlerin ahalisi gece uykuda iken baskınımıza uğramayacaklarından emin midirler?

(Araf 7/98)

أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ

Yoksa böyle kentlerin ahalisinin, gündüzün[*] oyalanırken baskınımıza uğramayacaklarına güvenleri mi var?

[*] Duha kelimesi, günün bir bölümüne karşılık kullanıldığında kuşluk vakti (Ta-ha 20/59)'da olduğu gibi), yani güneşin yükselmeye başladığı vakit; geceye karşılık kullandığında da gündüz vaktini (Araf 7/98'de olduğu gibi) ifade eden kelimelerle tercüme edilmiştir.

(Araf 7/99)

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ ۚ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ

Bunlar Allah'ın düzenine karşı kendilerini güvende mi görüyorlar? Allah'ın düzenine karşı kendilerini güvende görenler sadece kaybedecek olan topluluklardır.

(Araf 7/100)

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصَبْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ ۚ وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ

Eski sahiplerinden sonra o yerlere mirasçı olanlar şunu göremediler mi? Gerekeni yapsak onları da günahları yüzünden yakalar ve kalpleri üzerinde yeni bir yapı oluştururuz da artık bir şeye kulak veremezler.

(Araf 7/101)

تِلْكَ الْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَائِهَا ۚ وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ ۚ كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ

Bunlar, sana bir kısım haberlerini anlattığımız kentlerdir. Elçileri onlara o açık belgelerle (mucizelerle) gelmişlerdi de önce yalanladıkları için daha sonra inanmaya yanaşmamışlardı. Allah, kendilerini doğrulara kapatanların kalplerindeki yeni yapıyı işte böyle oluşturur.

(Araf 7/102)

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ ۖ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ

Onların çoğunun verdiği sözü tutmadığını gördük. Onların çoğunun yoldan çıktığını gördük.

(Araf 7/103)

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ

Daha sonra onların arkasından Musa'yı mucizelerimizle (ayetlerimizle) Firavun'a ve onun itibarlı kişilerine elçi gönderdik. Ancak onlar belgeler karşısında yanlış yaptılar. Şimdi bak bakalım ki o bozguncuların sonu nasıl olmuş?

(Araf 7/104)

وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Musa dedi: "Bak Firavun! Ben varlıkların Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim.

(Araf 7/105)

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ ۚ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ

Üzerimdeki görev, Allah hakkında sadece gerçeği söylemektir. Size Rabbinizden bir belge de getirdim. Artık İsrailoğullarının benimle birlikte hareketlerine engel çıkarma.''

(Araf 7/106)

قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

Firavun dedi ki ''Bir mucize(ayet) getirdiysen göster; tabii doğru sözlü biri isen.''

(Araf 7/107)

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ

Musa hemen değneğini yere attı. Birden bire tam bir yılan oluverdi.

(Araf 7/108)

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ

Elini çıkardı, ona bakanlar için bembeyaz oluverdi.

(Araf 7/109)

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ

Firavun'un halkından itibarlı kişiler dediler ki ''Bu gerçekten bilgin bir sihirbaz!''

(Araf 7/110)

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ ۖ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ

(Firavun etrafindakilere:) "Sizi ülkenizden çıkarmak istiyor; ne emredersiniz?"[*]

[*] "Sizi, yurdunuzdan çıkarmak istiyor. Ne dersiniz?'' sözü, her iki âyette de Firavun'a aittir. Çeviri yapanları yanıltan Arapça'daki bir kurala dikkat etmemeleridir. Arapça'da, kim olursa olsun tek kişiye ''siz'' diye hitap edilmez. Firavun tek kişi olduğu için ayetlerdeki ''siz'' kelimeleri ve "Ne dersiniz?" sözleri, ancak Firavun tarafından çevresinde yer alan kişilere hitaben söylenebilir. ''Bu, bilgin bir sihirbazdır'' sözünü ise Araf'ta Firavun, Şura'da ise çevresindekiler söylemektedirler.

Bunları bütün halinde düşündüğümüz zaman Firavun ve çevresinin ciddi bir telaşa düştüklerini görürüz. Çünkü onlar, onun yaptığının sihir olmadığını anladıkları halde sihir diyerek birbirlerini teselli etmektedirler. Sihirbazlıkla uğraşan kimselerin Firavun gibi güçlü bir hükümdara bir şey yapamayacağı açık olduğu halde onun; ''Sizi, yaptığı sihirle, yurdunuzdan çıkarmak istiyor. Ne dersiniz?'' diyerek çevresini yanına çekme çabası, büyük bir korkuya kapıldığını da gösteriyor. Onun bu korkusu, davranışlarını anlatan bütün ayetlerde görülebilir. Üstelik Musa'nın (a.s.) en baştan itibaren Firavun ve halkını o ülkeden çıkartmayı değil, aksine İsrailoğullarını alıp kendisi oradan gitmeyi talep ediyor.

Fakat Firavun yalan söyleyerek, ileri gelenleri ve halkını kandırıp onların korkuya kapılmasını arzu ediyor ki peşinden ayrılmasınlar. Bu tavrı Dünya siyasi tarihinde ve günümüzde de gözlemleyebiliriz. Modern zamanlarda bu türden faaliyetlere ''propaganda'' deniyor ve toplumsal algıyı yönetmek veya bozmak için ustaca kullanılıyor. Kur'an ile kendini geliştiren ümmetler(toplumlar) bu müdahaleye karşı bağışık ve güçlü duruş sergileyebilir,

üstelik o ümmetin (toplumun) liderine siyasal açıdan bağlı olmakla birlikte kişisel hürriyetlerinin kısıtlanmasına neden olabilecek her türlü faaliyeti sezerek (furkan ile), hür ve adil sosyal yapılarının bozulmasına engel olabileceklerdir.

(Araf 7/111)

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ

Dediler ki "Onu ve kardeşini alıkoy ve kentlere[*] toplayıcılar gönder,

[*] Arapça bakımından "el medâini" ile "el karyeti" arasındaki fark nedir? EL KARYETİ geçen heryere Bakara 2/58'i esas alarak "KENT" kullanılmıştır.. Bu iki kelime eş anlamlı ise sorun olmaz ama eş anlamlı değil ise aynı şekilde çeviri yapmamızın mahsurları olabilir.

(Araf 7/112)

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ

Bütün bilgin sihirbazları alıp sana getirsinler."

(Araf 7/113)

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ

Büyücüler Firavun'a geldi ve dediler ki "Biz galip gelirsek elbette bunun bir ödülü olacak değil mi?"

(Araf 7/114)

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ

"Evet" dedi, "Üstelik benim yakınlarımdan da olacaksınız."

(Araf 7/115)

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ

Dediler ki "Musa! Önce sen mi atarsın, yoksa biz mi atalım?"

(Araf 7/116)

قَالَ أَلْقُوا ۖ فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرٍ عَظِيمٍ

Musa: "Atın!" dedi. Atınca herkesin gözünü boyadılar. Onları korkuttular. Büyük bir büyü yaptılar.

(Araf 7/117)

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ۖ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ

Musa'ya: "Sen de değneğini at" diye vahyettik. Değnek bütün uydurduklarını hemen yutuverdi.

(Araf 7/118)

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Böylece gerçek anlaşıldı ve bütün yaptıkları boşa çıktı.

(Araf 7/119)

فَغُلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ

Artık orada yenilmişler ve küçük düşmüşlerdi.

(Araf 7/120)

وَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ

Büyücüler secdeye kapandılar.

(Araf 7/121)

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ

"Varlıkların Rabbine inanıp güvendik" dediler.

(Araf 7/122)

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ

"Musa'nın ve Harun'un Rabbine"

(Araf 7/123)

قَالَ فِرْعَوْنُ آمَنْتُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ ۖ إِنَّ هَٰذَا لَمَكْرٌ مَكَرْتُمُوهُ فِي الْمَدِينَةِ لِتُخْرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

Firavun dedi ki "Ben izin vermeden ona inandınız ha? Besbelli ki bu gizli bir düzendir. Ülkede bu düzeni kurdunuz ki halkını buradan çıkarasınız. Ben size göstereceğim.

(Araf 7/124)

لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ

Ellerinizi ve ayaklarınızı elbette çaprazlama keseceğim, sonra elbette hepinizi asacağım."

(Araf 7/125)

قَالُوا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ

Dediler ki "Biz de Rabbimize döneriz.

(Araf 7/126)

وَمَا تَنْقِمُ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنَا ۚ رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ

Senin bize bu cezayı vermenin nedeni, Rabbimizin mucizelerini görünce derhal inanmamızdır. Rabbimiz! Bize direnme gücü ver. Canımızı da müslüman (Allah'a teslim olmuş) olarak al."

(Araf 7/127)

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَذَرُ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ ۚ قَالَ سَنُقَتِّلُ أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ

Firavun'un halkından itibarlı kişiler dediler ki "Şimdi Musa'yı ve halkını serbest mi bırakacaksın? Bırak da bu ülkede bozgunculuk çıkarsınlar; seni de, tanrılarını da bir kenara atsınlar." (Firavun) Dedi ki "Oğullarını öldürecek, kızlarını yaşatacağız. Onların tepelerine bineceğiz."

(Araf 7/128)

قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا ۖ إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

Musa halkına şöyle dedi: "Allah'tan yardım isteyin ve sabredin. Yeryüzü Allah'ındır. Kulları içinden uygun gördüğünü oraya mirasçı kılar. Mutlu son, Allah'tan çekinerek kendini koruyanların olacaktır."

(Araf 7/129)

قَالُوا أُوذِينَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا ۚ قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ

Dediler ki "Sen aramıza katılmadan da gelişinden sonra da ezilen hep biz olduk." Musa şöyle dedi: "Belki de Rabbiniz, düşmanınızı etkisiz hale getirecek ve sizi onların yerine yerleştirecektir. Sonra da sizin ne yapacağınıza bakacaktır."

(Araf 7/130)

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ

Firavun hanedanına, belki akıllarını başlarına alırlar diye yıllar yılı kuraklık ve gelir darlığı yaşattık.

(Araf 7/131)

فَإِذَا جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَٰذِهِ ۖ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ ۗ أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

İşleri iyi gidince "Biz bunu hak ettik." derler, sıkıntı bastırdı mı onu da Musa'nın ve beraberindekilerin uğursuzluğuna bağlarlardı. Bakın, onlar için asıl uğursuzluk Allah katında olandır. Ama çokları bunu bilmez.

(Araf 7/132)

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِتَسْحَرَنَا بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ

Derlerdi ki "Bizi büyülemek için hangi mucizeyi (ayeti) getirirsen getir, sana inanacak değiliz."

(Araf 7/133)

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ آيَاتٍ مُفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ

Biz de üzerlerine su baskını, çekirge, kımıl ve kurbağa salgını ve kanı, herbiri ayrı ayrı birer gösterge (ayet) olarak gönderdik. Yine de büyüklük tasladılar ve suçlular topluluğu haline geldiler.

(Araf 7/134)

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ ۖ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ

Her bir afet başlarına geldikçe şöyle dediler: "Ey Musa! Sana verdiği söz sebebiyle bizim için Rabbine yalvar. Hele bu afeti üzerimizden bir kaldırsın elbette sana inanacağız ve elbette İsrailoğullarını seninle birlikte serbest bırakacağız."

(Araf 7/135)

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ إِلَىٰ أَجَلٍ هُمْ بَالِغُوهُ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ

Her afeti üzerlerinden bir süre için kaldırınca, anında sözlerinden dönüyorlardı.

(Araf 7/136)

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ

Bunun üzerine onlara hak ettikleri cezayı verdik ve hepsini denizde boğduk. Çünkü ayetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılıyorlar hem de başlarına böyle bir şeyin geleceğini hiç beklemiyorlardı.

(Araf 7/137)

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا ۖ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا ۖ وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ

Bereketlerle doldurduğumuz o toprakların doğusunu ve batısını da ezmeye çalıştıkları halka verdik. Sabır göstermeleri sebebiyle Rabbinin İsrailoğullarına verdiği güzel söz böylece yerine gelmiş oldu. Firavun'un ve halkının yaptıkları işleri ve yükselttikleri bütün değerleri de yerle bir ettik.

(Araf 7/138)

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَىٰ قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَىٰ أَصْنَامٍ لَهُمْ ۚ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ ۚ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ

İsrailoğullarını denizden geçirdik. Derken putlara tapan bir topluluğa rastladılar ve dediler ki "Musa! Onların tanrıları gibi bir tanrı da bize yapsana!" Dedi ki "Siz gerçekten kendini bilmez bir topluluksunuz."

(Araf 7/139)

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ مُتَبَّرٌ مَا هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"Bu putperestler tutarsızlıklar içindedirler; yapmakta oldukları her şey de boştur."

(Araf 7/140)

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِيكُمْ إِلَٰهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

Dedi ki "Size Allah'tan başka bir tanrı mı ararım? Hâlbuki o sizi bu âleme üstün kılmıştır."

(Araf 7/141)

وَإِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ۖ يُقَتِّلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ۚ وَفِي ذَٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ

O gün sizi Firavun hanedanından kurtarmıştık. Onlar size en ağır cezayı vermeye çalışıyorlardı. Oğullarınızı öldürüp duruyor, kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı. O işin içinde, Rabbinizin, sizi yıpratan büyük bir imtihanı vardı.

(Araf 7/142)

وَوَاعَدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ۚ وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ

Musa ile otuz geceliğine sözleşmiştik; buna on gece daha kattık. Böylece Rabbinin belirlediği vakit kırk geceyi buldu. Musa kardeşi Harun'a dedi ki "Halkım içinde benim halifem ol, yerime geç. İyi davranışta bulun, bozguncuların yoluna girme."

(Araf 7/143)

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ ۚ قَالَ لَنْ تَرَانِي وَلَٰكِنِ انْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي ۚ فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا ۚ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ

Musa belirlenen vakitte gelip de Rabbi onunla konuşunca dedi ki "Rabbim! Bana kendini göster de seni seyredeyim." Dedi ki "Beni göremezsin, ama şu dağa bak; eğer yerinde kalabilirse daha sonra beni görürsün." Rabbi dağa görünür görünmez orasını dümdüz etti. Musa düşüp bayıldı. Kendine gelince dedi ki "Sana içten boyun eğerim, sana yöneldim. Ben müminlerin en önde olanıyım."

(Araf 7/144)

قَالَ يَا مُوسَىٰ إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتِي وَبِكَلَامِي فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ

Allah dedi ki "Musa! İndirdiğim sözler ve seninle konuşmam sebebiyle seni insanlardan üstün kıldım. Sana verdiğimi al ve görevini yerine getirenlerden ol."

(Araf 7/145)

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا ۚ سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ

(Verdiğimiz) Levhalara, onun için her türlü öğüdü ve her şeyin açıklamasını yazdık. Dedik ki: "Bunlara sıkı sarıl; halkına emret, onlar da bu güzel levhalara sarılsınlar[*2]. (Allah'ın indirdiği ile hükmetmeyerek)[*] Yoldan çıkmışların yurdunu yakında size göstereceğim."

[*1]Buradaki ahsen = أَحْسَن sıfat-ı müşebbehedir, her şeyiyle güzel demektir. Hâ = هَا zamiri de levhaları gösterir. "Bi hasenin fi'l-elvah /بحسن في الالواح = levhalar içinde her şeyiyle güzel olanlara" demektir.

[*2] Parantez içindeki açıklama Maide 5/47 gereği eklenmiştir.

(Araf 7/146)

سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ

Yeryüzünde haksız yere büyüklenenleri âyetlerimden çevireceğim. Onlar, hangi ayeti görseler inanmazlar. Olgunluk yolunu görseler o yola girmezler ama sapkınlık yolunu görürlerse o yola girerler. Bunun sebebi âyetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılmaları ve onlara aldırmamalarıdır.

(Araf 7/147)

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ ۚ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Ayetlerimizi ve Ahiretteki karşılaşmayı yalan sayanların yaptıkları iyilikler boşa çıkar. Onlar ettiklerinden başkasını mı bulacaklar?"

(Araf 7/148)

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ ۚ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ۘ اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ

Musa'nın halkı, ondan sonra süs eşyalarından boğa gibi böğüren bir sığır yavrusu yaptılar. Onun kendileriyle konuşmadığını ve onlara yol göstermediğini görmüyorlar mıydı? Onu (ilah[*]) edindiler ve yanlış yapan kimseler oldular.

[*] Ta-Ha 20/88

(Araf 7/149)

وَلَمَّا سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Başları önlerine eğdirilip saptıklarını gördüklerinde dediler ki "Eğer Rabbimiz bize acımaz ve bizi bağışlamazsa (durumumuzu düzeltmezse) tamamen kaybetmiş oluruz."

(Araf 7/150)

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي ۖ أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ ۖ وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ ۚ قَالَ ابْنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِي

وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Musa, kızgın ve üzgün olarak halkına dönünce: "Benden sonra arkamdan ne kötü işler çevirdiniz; Rabbinizin emrini hemen terk ettiniz öyle mi?" demişti. Levhaları attı ve kardeşini saçından tutup kendine doğru çekti. Harun dedi ki "Anamın oğlu! Bu topluluk beni zayıf düşürdü, neredeyse öldürüyorlardı. Düşmanları bana güldürme. Beni yanlışlar içindeki bu(zalim) toplulukla bir tutma."

(Araf 7/151)

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ ۖ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

Musa dedi ki "Rabbim! Beni bağışla, kardeşimi de. İkimize de bol ikramda bulun. En iyi ikramı sen yaparsın."

(Araf 7/152)

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ

Sığır yavrusunu (ilah) edinenleri, Rablerinin gazabı ve dünya hayatında da alçaklık yakalayacaktır. İftiracıları[*] işte böyle cezalandırırız.

[*] Allah'a iftira ederek boğanın aracı tanrı olduğunu iddia etmişlerdi.

(Araf 7/153)

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

O günahı işleyen[*] sonra arkasından dönüş yapıp Allah'a yönelen ve inanıp güvenenlere gelince, senin Rabbin ondan sonra elbette bağışlar ve ikramda bulunur.

[*]

Bakara 2/217 göre GÜNAH
Araf 7/193 ayetine göre KÖTÜLÜK
Araf 7/195 ayetine göre HATA

(Araf 7/154)

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ ۖ وَفِي نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ

Öfkesi geçip sakinleşince, Musa levhaları aldı. Onlardan birinde şu vardı: "Yola gelme ve ikram, Rablerinden korkanların hakkıdır."

(Araf 7/155)

وَاخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا ۖ فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِيَّايَ ۖ أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا ۖ إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ ۖ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا ۖ وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ

Musa belirlediğimiz gün için halkından yetmiş adam seçti. Bunlar depremle sarsılınca dedi ki "Rabbim! Gerek görseydin onları da beni de daha önce yok ederdin. Aramızdaki akılsızların yaptıkları yüzünden bizi yok mu edeceksin? Bu, senin imtihanından başka bir şey değildir. Böylece kimilerinin sapıklığına karar verir, kimilerinin de yola gelmişliğini onaylarsın. Bizim velimiz sensin. Bizi bağışla, bize ikramda bulun. Bağışlamayı en

güzel yapan Sensin.

(Araf 7/156)

وَاكْتُبْ لَنَا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ ۚ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ ۖ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۚ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ

Bu dünyada da Ahirette de bize güzel şeyler yaz; biz sana yöneldik." Allah dedi ki "(Azap edilmesi) gerektiğine karar verdiğim[1*] kişiyi azabıma çarptırırım, ikramım ise her şeyi kapsar. İkramımı, benden çekinerek kendini koruyanlar, zekât verenler ve âyetlerime güvenenler için ayıracağım[2*]."

[1*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredât). Allah her şeyi, bir ölçüye göre yaratır. (Kamer 54/49, Ra'd 13/8) İmtihanla ilgili konuları hayır ve şer diye ikiye ayırmıştır. (Enbiyâ 21/35) Allah, herkesin doğru yolda olmasını ister (Nisa 4/26) ama sadece gerekeni yapanı doğru yolda sayar. (Nur 24/46) Kulunun her kararını takip eder. Uygulayabilmesi için gereken şartları yaratmadan önce kayda geçirir. (Hadid 57/22) Hem bu sırada hem de daha sonra, yaptığının iyi mi yoksa kötü mü olduğunu, kuluna ilham eder. (Şems 91/7-10) Yola gelmek isteyenin içini İslam'a açar. Yoldan çıkmak isteyenin içine de öyle bir daraltır ki, yükseklere tırmanıyormuş gibi olur. (En'âm 6/125)

Bütün bu âyetlere göre şâe = شاء fiilinin öznesi Allah olursa "koyduğu ölçüye göre yarattı" insan olursa "Allah'ın koyduğu iki ölçülerden birinin gereğini yaptı" anlamına gelir. Bu durumda şâe = شاء fiili için en uygun anlam, "gerekeni yapmak" olur. Bir ayet şöyledir: "Gerekeni Allah yapsaydı hepinizi tek bir toplum haline getirirdi. Ama Allah, (sapıklığın) gereğini yapanı sapık sayar, (doğru yolda olmanın) gereğini yapanı da yoluna kabul eder. Yaptıklarınızdan elbette sorumlu tutulacaksınız." (Nahl 16/93)

İslam'a yanlış kader inancını yerleştirmek isteyenler büyük bir çarpıtma yaparak şâe = شاء'ye irade yani isteme ve dileme anlamı vermiş, bu yanlış anlamı, tefsirlere ve sözlüklere yerleştirerek birçok ayetin mealini bozmuşlardır. Yukarıdaki âyetin meali şöyle olmuştur:

"Allah dileseydi sizi tek bir ümmet yapardı. Ama O, dilediğini saptırır, dilediğini doğru yola eriştirir. Bütün yaptıklarınızdan elbette sorumlu tutulacaksınız."

Bunu yapanlar Kur'an'ı, çelişkili bir kitap gibi göstermeyi de başarmışlardır. Ayrıntı için bkz: http://www.suleymaniyevakfi.org/akaid-arastirmalari/kuranda-sey-meset-irade-ve-fitrat.html

[2*] Kitab (كتب)'ın kök anlamı, iki deriyi, dikerek birbirine eklemektir. Bazen sözleri ekleyerek yapılan konuşmaya bazen de kelimeleri ekleyerek yazılan herhangi bir yazıya kitap denir. (Müfredat)

(Araf 7/157)

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ ۚ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ ۙ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Onlar ümmi[1*] nebi olan bu Rasul'e uyan kimselerdir. Onun özelliğini yanlarındaki Tevrat'ta ve İncil'de yazılı bulurlar. O Resul onlara, marufa[2*] uygun olanı emreder ve münkeri[3*] yasaklar. Temiz şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar. Isr'larını, üzerlerindeki ağır yükleri[4*] kaldırıp atar. Kim ona inanır, onu destekler, ona yardım eder ve onunla birlikte indirilen nûra (Kitaba) uyarsa, işte onlar umduklarına kavuşacak olanlardır."

[1*] Ümmi: Allah'ın kitabının içeriğini bilmeyen, Bkz: Bakara 2/78 ve dipnotu

[2*] Maruf: Kur'ân'a uygun olduğu bilinen davranıştır.

[3*] Münker: Marufun zıttıdır. Ne olduğu belli olmayan, fitrata(tabiat kanunlarına) ve Kur'an'a uymayan, uygunsuz, anlamlarına gelir.

[4*] Bu, önceki ümmetlere yüklenen, gelecek nebiye inanma ve ona destek olma sorumluluğudur. Bkz. Bakara 2/286 ve dipnotu

(Araf 7/158)

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۖ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

De ki "Ey insanlar! Ben sizin hepinize Allah'ın gönderdiği elçiyim. Göklerde ve yerde hâkimiyet O'na aittir. O'ndan başka ilah yoktur. Hayat veren ve öldüren O'dur. Siz Allah'a inanıp güvenin; nebî olan ümmi resulüne[*] de. O Resul de Allah'a ve O'nun sözlerine inanıp güvenir. Ona (Nebi olan resule) uyun ki doğru yolu bulasınız"

[*] Nebi olan ümmi resul : Vahiy alan (peygamber olan) ve daha önce kutsal kitap bilmeyen elçi. Bkz.: Nebi ve resul kavramları.

Nebi ve resul kelimelerinin aynı cümle içinde geçtiği bu ayet, iki kavramın farklılığının anlaşılması açısından çok önemlidir.

(Araf 7/159)

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَىٰ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ

Musa'nın topluluğundan (kavminden) bir toplum (ümmet)[*] vardır; hem bu gerçekle yol gösterirler hem kendileri de o ona uygun davranırlar.

[*] **Ümmet:** Toplum. Bir lideri olan ve marufa uygun değerler ile o lider etrafında toplanma bilincini irade eden topluluk. "Kavim" ve "ümmet" kelimelerinin aynı cümle içerisinde kullanıldığı bu ayetten anlaşılacağı üzere marufa uygun değerler etrafında, en az bir liderden oluşan ve onun etrafında kendi iradeleri ile bir araya gelip hareket edenler, ümmettir. Bu kavimin(topluluğun) bir arada olma bilinciyle hareket eden kısmı artık topluluk olma durumundan toplum olma durumuna geçerler. Bu nedenle Türkçe Meal çalışmasının tamamında 'ümmet' geçen ayetlere 'TOPLUM', 'kavim' geçen ayetlere 'TOPLULUK' veya 'HALK' manası tercih edilmiştir. Bu manalar, aşağıdaki Türk Dil Kurumu Sözlük manalarına en uygun olanlarıdır.
Toplum: Bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü

Topluluk: Nitelikleri bakımından bir bütün oluşturan kimselerin hepsi, aynı yerde bulunan insan kalabalığı, aynı türden canlıların bir araya gelmesiyle oluşan küme

(Araf 7/160)

وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا ۚ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ ۖ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ۖ قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ ۚ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ ۖ كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ۚ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Onları on iki boya, her biri ayrı bir toplum(ümmet) olacak şekilde ayırmıştık. Topluluğu (kavmi) ondan su isteyince: "Değneğini taşa vur" diye vahyettik; taştan on iki pınar fışkırdı. Her boy[1*], su içeceği yeri bildi. Üzerlerine bulutları gölgelik yaptık. Onlara kudret helvası[2*] ile bıldırcını adeta yağdırdık. "Size verdiğimiz temiz ve lezzetli rızıklardan yiyin" dedik. Onlar yanlışı bize yapmadılar, aksine yanlışı kendilerine yapıyorlardı.

[1*] Boy:Ortak bir atadan türediklerine inanılan toplumsal ve ekonomik ilişkilerinde ataerkil anlayışı uygulayan geleneksel topluluk, kabile, klan (TDK Sözlük)

[2*] Yüksek şekerli meyvası olan dişbudak aileinden bir ağaç

(Araf 7/161)

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ ۚ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ

Bir gün onlara şöyle denmişti: "Bu kente yerleşin. Orada beğendiğiniz[*] yerden yiyin. "Bağışla bizi" deyin. Kapısından baş eğerek girin ki

hatalarınızı örtelim. Güzel davrananlara (karşılığını) fazlasıyla vereceğiz .

[*] ....

(Araf 7/162)

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ

İçlerinden yanlış davranış gösterenler, söylenenin tersini yaptılar. Yanlış davranmalarına karşılık biz de onlara, üstlerinden bir sıkıntı verdik.

(Araf 7/163)

وَاسْأَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ ۙ لَا تَأْتِيهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

Onlara deniz kıyısındaki kenti sor; hani Cumartesi günü aşırılık ediyorlardı. Cumartesi günleri balıklar sürülerle geliyor, diğer günlerde gelmiyorlardı. Yoldan çıktıkları için böylece onları, yıpratıcı bir imtihandan geçiriyorduk.

(Araf 7/164)

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا ۙ اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

İçlerinden bir toplum (ümmet) şöyle demişti: "Allah'ın etkisizleştireceği ya da ağır azaba uğratacağı bir topluluğa (kavime) ne diye öğüt veriyorsunuz?" Dediler ki "Rabbinize karşı mazaretimiz[*] olsun diye. Belki de (bu uyarılarımız sayesinde) çekinip kendilerini korurlar"

[*] Her müslümanın çevresindeki olaylara karşı duyarlı olması gerektiği ve yanlışlıklara uyarı seviyesinde müdahale etmesinin gerektiğinin delildir. Etrafımızda gelişen yanlışlıklara, aşırılıklara ve çirkinliklere karşı ilgisiz veya içe kapanık kalma durumumuzun mazeret olamayacağı ayetin açık hükmü kapsamındadır.

(Araf 7/165)

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

Ne zaman ki kendilerine verilen öğüdü dikkate almadılar, kötülüğe karşı mücadele verenleri kurtardık. O yanlışı yapanları da yoldan çıkmalarına karşılık kötü bir azaba çarptırdık.

(Araf 7/166)

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ

Yapılan engellemelere baş kaldırıp direnince onlara: "Aşağılık maymunlar olun!" dedik.

(Araf 7/167)

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ۗ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ

العِقَابِ ۖ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

Rabbin, (mezardan) kalkış gününe kadar onlara, en kötü cezayı vermeye çalışanları üzerlerine salacağını, o gün ilan etti. Senin Rabbin, suçun karşılığını elbette çabuk verir. Bir de o, elbette bağışlayıcıdır, ikramı boldur.

(Araf 7/168)

وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا ۖ مِنْهُمُ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَٰلِكَ ۖ وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Onları yeryüzünde her biri ayrı bir toplum (ümmet) olacak şekilde böldük. İçlerinde iyi olanlar olduğu gibi bu durumdan daha aşağıda kalanlar da vardır. Belki dönerler diye onları hem o iyilikler hem o sıkıntılarla[*] imtihanlardan geçirdik.

[*] Araf 7/162 nedeniyle bu ayete mahsus SEYYİÂT kelimesine SIKINTI anlamı verildi. Çünkü:

Allah kötülük (seyyiât) yapmaz

Allah günah (seyyiât) yapmaz

Allah hata (seyyiât) yapmaz

(Araf 7/169)

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَٰذَا الْأَدْنَىٰ وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلُهُ يَأْخُذُوهُ ۚ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ ۗ وَالدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Arkalarından o Kitab'a mirasçı olan yeni bir nesil geldi. Şu en düşük olanın geçici menfaatine (dünya menfaatine) yapışır, "Allah bizi bağışlayacaktır" derlerdi. Öyle bir şey daha gelse (ellerindekine benzer uydurulmuş bir din daha gelse)[*] onu da alırlardı. Allah'a karşı yalnızca gerçeği söyleyeceklerine dair o Kitapta onlardan alınmış bir sözün sorumluluğu altında değiller miydi? Üstelik onda olan bilgiye de sahiplerdi. Allah'tan çekinerek kendini koruyanlar için hayırlısı Ahiret yurdudur. Aklınızı kullanmaz mısınız?

[*] Ateş bize birkaç gün dokunur, Allah bizi mutlaka bağışlar gibi hükümleri olan uydurma bir din gelse hemen kabullenirlerdi.

(Araf 7/170)

وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ

Kitaba sıkı sarılıp namazı tam kılanlara gelince; biz iyiliğe çalışanların ödülünü ziyan etmeyiz.

(Araf 7/171)

وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

Bir gün o dağı adeta bir gölgelik gibi üzerlerine kaldırdık; başlarına düşeceğini sandılar. "Size verdiğimizi(Tevrat'ı) sıkı tutun. İçindekilerini düşünün ki kendinizi koruyabilesiniz" dedik.

(Araf 7/172)

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ۖ قَالُوا بَلَىٰ ۛ شَهِدْنَا ۛ أَن تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَٰذَا غَافِلِينَ

Rabbin, Ademoğullarının bellerinden nesillerini aldığında[*] onları kendilerine karşı şöyle şahit tuttu: "Ben sizin Rabbiniz (Sahibiniz) değil miyim?" Onlar da "Evet! Sahibimizsin. Biz buna şahidiz." dediler. Artık kıyamet günü, "Biz bunun farkında değildik" diyemezsiniz.

[*] "Bellerinden nesillerini almak" demek 'nesile neden olan tohumu almak' demektir. Bu, kadınlarda ilk yumurta hücresinin rahme düşmesinde (ilk adetin öncesinde), erkeklerde ilk sperm üretimi gerçekleştiğinde olur. Diğer bir ifadeyle kadın ve erkeklerin ergen olmaları (buluğ çağı) itibariyle Allah onları kendine şahit tutmuş ve dini sorumluluklarını başlatmış olmaktadır.

(Araf 7/173)

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ ۖ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ

Şunu da diyemezsiniz: "Önceden ortaklar uyduran atalarımızdı. Biz ise onlardan sonra gelen bir nesildik. O boş işlere dalanların yaptıklarından ötürü bizi yok mu edeceksin?"

(Araf 7/174)

وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

İşte o belgeleri böyle açık açık anlatırız. Belki dönerler.

(Araf 7/175)

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَانسَلَخَ مِنْهَا فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ

Kendine ayetlerimizi verdiğimiz kişinin haberini onlara oku; ayetlerden sıyrılıp uzaklaştı da şeytan onu peşine taktı. Sonunda azgınlardan olup çıkıverdi.

(Araf 7/176)

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَٰكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ ۚ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ إِن تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَث ۚ ذَّٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۚ فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

Eğer zorlasaydık[*], o ayetlerle onu yüceltirdik. Ama o, yere çakılıp kaldı ve arzularına uydu. O, susuz kalmış köpek gibidir; üzerine varsan dilini çıkarıp solur, bırakıp gitsen yine dilini çıkarıp solur[2*]. İşte âyetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılan o toplulukların örneği budur. Bu olayı anlat, belki düşünürler.

[1*] Zorlayıcı düzen kursaydık

[*2]Köpeklerde ter bezi yoktur, dolayısıyla sıcak havalarda vücut ısısını regule etmek için dilini devamlı dışarı uzatıp solur. Bu şekilde fazla ısıyı dışarı verirler.

Dinden irtidat edenin örneği de dilini uzatmadan rahat edemeyen köpek gibidir. Nasıl ki köpek, üzerine varsan da halı üzerine bıraksan da dilini uzatmadan rahat edemezse mürtet de halı üzerinde bıraksan da, üzerine gitsen de çıktığı dine dil uzatmadan rahat edemez" Vicdanlarının verdiği huzursuzluktan kurtulmak için çıktıkları dinin yanlış olduğunu ispat etmeye uğraşırlar. Köpeğin dil uzatması hakiki manada, mürtedin dil uzatması ise mecazi manadadır.

(Araf 7/177)

سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَأَنفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ

Ayetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılan ve yanlışı kendilerine yapıp duran toplulukların hali ne kötüdür!

(Araf 7/178)

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي ۖ وَمَنْ يُضْلِلْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Allah kimi yola gelmiş sayarsa yola gelen odur; kimi de sapık sayarsa, umduğunu bulamayacaklar/zarar edenler, işte onlardır.[*]

[*] Kuralı Allah koyar, başkalarının kuralı geçerli değildir. Başkalarının kuralına uyarak kazanç elde edeceğini umanlar, beklentileri gerçekleşemeyeceğinden hüsrana uğrarlar.

(Araf 7/179)

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ ۖ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا ۚ أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ

Cinlerin ve insanların çoğunu sanki Cehennem odunu olsunlar diye yetiştirdik[1*]. Onların da kalpleri vardır ama (gerçeği) kavramazlar, gözleri de vardır ama ilerisini görmezler[2*], kulakları da vardır ama (söz) dinlemezler[3*]. Onlar en'âm (koyun, keçi, sığır ve deve) gibidirler[4*]. Aslında daha düşük seviyededirler. Onlar tam bir gaflet içindedirler.

[1*] Bu ayete, "İnsanların ve cinlerin çoğunu cehennem için yarattık" şeklinde yanlış anlam verilir. İlgili ayetler şöyledir; "Allah: "Cinleri ve insanları, kulluğu sadece bana yapsınlar diye yarattım." (Zariyat 51/56) dediğine göre o anlam kabul edilemez. Yaratma anlamı verdikleri zeree = (ذرأ) kelimesi şu ayette, hayvan ve bitki yetiştirme anlamındadır: "Allah'ın yetiştirdiği ekinden ve en'amdan (koyun, keçi, sığır ve deveden) ona pay ayırır ve kendilerince "Bu Allah'ın, bu da ona ortak saydıklarımızındır» derlerdi. (En'âm 6/136) Şu ayete göre Allah Teala insanı da bir bitki gibi yetiştirmiştir. Allah sizi topraktan bir bitki gibi bitirmiştir. (Nuh 71/17) Şu ayetler, Ahiretteki dirilişin de aynı şekilde olacağını bildirir: "Sizi toprağa tohum gibi eken O'dur. Hepiniz O'nun huzurunda toplanacaksınız." (Müminûn 23/79) "Gökten bir ölçüye göre su indiren (Allah'tır). Onunla ölü bir bölgeyi canlandırır. Kabirlerinizden de bu şekilde çıkarılacaksınız." (Zuhruf 43/11) Görüldüğü gibi zeree = (ذرأ), insanı, bitkiyi ve hayvanı yetiştirme anlamına da gelir. İnsanı diğerlerinden ayıran şey, ruhun üflenmesiyle birlikte kazandığı dinleme, ilerisini görebilme (basiret) ve gönül sahibi olma özelliğidir. (Secde 32/9) Bu özellikleri kullanmayanlar, hayvan gibi hatta daha aşağı seviyede yani bitki gibi olurlar. Cehennemle birlikte zikredilen bitki odundur. İlgili ayet şöyledir: "Yanlış yapanlar ise Cehenneme odun olurlar." (Cin 72/15) Ayete yukarıdaki mealin verilmesinin sebebi budur.

[2*] İlerisini görme, basiret sahibi olmaktır. Küçük ve büyük baş hayvanların da gözü vardır ama basiretleri yoktur.
[3*] Bu özellikler (sağduğu, basiret ve dinleme) ruh'un, cinlere ve insanlara kazandırdığı özelliklerdir. Bkz.(Secde 32/9)
[4*] Bkz. (En'am 6/143-144)

(Araf 7/180)

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا ۖ وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ ۚ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

En güzel isimler (özellikler) Allah'ın isimleridir. O'na, onlarla yalvarın. Allah'ın isimleri konusunda sınırları aşanları[*] bırakın. Onlar, ettiklerinin cezasını bulacaklardır."

[*] Allah'ın kızı dedikleri Lat, Menat ve Uzza isimlerini, Allah'ın isimlerini yamultarak uydurmuşlardır.

Ellah isminden Ellat, El-Azîz isminden el-Uzzâ ve Allah'ın el-Mennân isminden de Menat'ı türetmişlerdir (Celaluddin es-Suyutî, Tefsîr'ul-Celaleyn).

İnsanlarda bu tür türetmeler olur. Mesela Cemil'in kızı, Cemile, Kâmil'in kızı Kâmile, Halid'in kızı Halide olabilir ama Allah, hiçbir açıdan insana benzetilemeyeceği için O'nun isimleri ile ilgili böyle şeyler yapılamaz.

(Araf 7/181)

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ

Yarattıklarımız içinde öyle bir toplum(ümmet) vardır ki hem o doğruyu[*] gösterir hem de onun ışığında adaletli davranırlar.

[*] Allah'ın kitabını ve ondan çıkarılmış doğru hükümleri(hikmet)

(Araf 7/182)

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ

Ayetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılanları, beklemedikleri yerden adım adım kötü sona yaklaştırırız.

(Araf 7/183)

وَأُمْلِي لَهُمْ ۚ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ

Onlara süre tanırım. Benim düzenim sağlamdır.

(Araf 7/184)

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا ۗ مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ

Hiç düşünmezler mi ki onları doğruya çağıran arkadaşlarında delilik yoktur. O, doğruları açıklayan bir uyarıcıdır, o kadar.

(Araf 7/185)

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ ۖ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ

Göklerin ve yerin hâkimiyeti konusuna ve Allah'ın yarattığı her bir şeye bakmazlar mı? Belki de sonları yaklaşmıştır. Öyleyse Allah'ın sözü dışında hangi söze inanacaklar?

(Araf 7/186)

مَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ ۚ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

Allah'ın sapık saydığını, kimse doğru yolda göremez. O, onları azgınlıkları içinde bocalar halde bırakır.

(Araf 7/187)

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي ۖ لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ۚ ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً ۗ يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

Sana kıyamet saatini soruyorlar, ne zaman bastırıp kalacak diye? De ki "Onun bilgisi sadece Rabbimdedir. Vakti gelince onu açıklayacak olan odur. Ağırlığı göklerin ve yerin üstüne çökmüştür. Size gelişi ansızın olacaktır." Sanki haberin varmış gibi, tutup sana soruyorlar. De ki "Onun bilgisi sadece Allah katındadır. Ama insanların çoğu bunu bilmezler."

(Araf 7/188)

(Araf 7/188)

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۚ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ ۚ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

De ki "Allah, gerekeni yapmadıkça kendime bile bir fayda sağlamaya veya zarar vermeye gücüm yetmez. Eğer gizli şeyleri (gaybı) bilsem[*], daha çok malım olurdu, bana bir kötülük de dokunmazdı. Ben, inanıp güvenen bir topluluğu sadece uyarmak ve müjdelemekle görevliyim."

[*] Önceden tedbir alır, her şeyi faydaya çevirirdim.

(Araf 7/189)

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا ۖ فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا فَمَرَّتْ بِهِ ۖ فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَوَا اللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ

Sizleri bir tek nefisten (döllenmiş yumurtadan) yaratan O'dur. Eşini de o nefisten yarattı ki biri diğerinin yanında rahat etsin. Erkek onu sarınca hafif bir yük yüklenir. Onunla gezip dolaşır. Yükü ağırlaşınca ikisi de Rableri olan Allah'a yalvarır; "Bize iyi bir evlat verirsen, görevlerini yerine getirenlerden olacağız" derler.

(Araf 7/190)

فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا آتَاهُمَا ۚ فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Onlara iyi bir evlat verince de verdiği şey hakkında Allah'a ortaklar oluştururlar. Allah, onların ortak saydıklarından uzaktır.

(Araf 7/191)

أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ

Hiçbir şeyi yaratamayan ama kendileri yaratılmış olanları mı ortak sayıyorlar?

(Araf 7/192)

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ

Bunlar, ne onlara ne de kendilerine yardım edebilirler.

(Araf 7/193)

وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَتَّبِعُوكُمْ ۚ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ

Onları doğru yola çağırsanız size uymazlar. Çağırsanız da sessiz kalsanız da sizin için birdir.

(Araf 7/194)

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ ۖ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Allah ile aranıza koyup çağrıda bulunduklarınız sizin gibi kullardır. Dedikleriniz içinize yatıyorsa onlara seslenin de size cevap versinler.

(Araf 7/195)

أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا ۖ أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا ۖ أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا ۖ أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا ۗ قُلِ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُونِ فَلَا تُنْظِرُونِ

Ayakları mı var ki yürüsünler; elleri mi var ki tutsunlar; gözleri mi var ki görsünler; kulakları mı var ki dinlesinler. De ki "Çağırın ortaklarınızı, sonra bana tuzak kurun; hiç göz açtırmayın."

(Araf 7/196)

إِنَّ وَلِيِّيَ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ ۖ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ

Benim velim, bu Kitabı indiren Allah'tır. O, iyilere velilik eder.

(Araf 7/197)

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ

Allah ile aranıza koyup yardıma çağırdıklarınız; size yardım etmek şöyle dursun, kendilerine bile yardım edemezler.

(Araf 7/198)

وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَسْمَعُوا ۖ وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ

Onları doğru yola çağırsan seni dinlemezler. Sana baktıklarını görürsün, oysa onlar göremezler.[*]

[*] **la yübsirun**=alternatif olarak ileriyi göremezler; boş bakarlar; göremezler ifadesi anlamca havada kalıyor.

(Araf 7/199)

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

Artandan[1*] al, iyiliği emret; kendini bilmezlerden[2*] de yüz çevir.

[1*] Bu anlamı, Bakara 2/219. ayetten dolayı tercih ettik.

[2*] Kendini tutamayan, engelleyemeyen, hakim olamayanlardan.

(Araf 7/200)

وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ ۚ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Şeytandan sana ilişkileri bozacak bir fısıltı(vesvese) gelirse hemen Allah'a sığın. Çünkü O, dinler ve bilir.

(Araf 7/201)

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ

Allah'tan çekinerek kendini koruyanlar, Şeytan vesvesesinden etkilenince bilgilerini harekete geçirir, hemen gerçeği görürler.

(Araf 7/202)

وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِي الْغَيِّ ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ

(Şeytanların) Kardeşleri ise bunları azgınlığa sürüklerler. Sonra ellerinden geleni artlarına koymazlar.

(Araf 7/203)

وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا ۚ قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي ۚ هَٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Onlara bir âyet getirmediğin zaman "Derleseydin ya?" derler. De ki "Ben Rabbim tarafından bana vahyedilene uyarım. Bunlar, Rabbinizden size gelen ayetlerlerdir. Bir de inanıp güvenen bir topluluk için yol gösterici ve bir ikramdır."

(Araf 7/204)

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Kur'ân okunduğu zaman dinleyin ve susun ki iyilik bulasınız.

(Araf 7/205)

وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ

Öğle ve ikindide[*], yüksek olmayan bir sesle içten içe yalvararak Rabbini gizlice an. Sakın dikkatsizlik etme.

[*] Öğle ve ikindi namazlarının sessiz kılınmasının delili bu ayettir..

(Araf 7/206)

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ۩

Rabbin katında olanlar, O'na kulluk etmeyi küçümsemezler; ibadetlerini O'na yapar ve O'na secde ederler.

ENFAL

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Enfal 8/1)

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ ۖ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ ۖ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Sana ganimetlerin nasıl pay edileceğini soruyorlar. De ki "Ganimetlerin pay edilmesi Allah'ın ve elçisinin işidir." Allah'tan çekinin ve birbirinizle aranızı düzeltin. Eğer inanıp güveniyorsanız, Allah'a ve elçisine boyun eğin.

(Enfal 8/2)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

İnanıp güvenenler öyle kimselerdir ki Allah anılınca yürekleri titrer, Allah'ın ayetleri okununca o ayetler, onların güvenlerini (imanlarını) artırır ve yalnız Rablerine dayanıp güvenirler.

(Enfal 8/3)

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

Namazlarını tam kılar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden hayra harcarlar.

(Enfal 8/4)

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ۚ لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

Gerçek müminler işte onlardır. Onlar için Rableri katında dereceler, bağışlanma ve bol rızık vardır.

(Enfal 8/5)

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَارِهُونَ

Rabbinin seni gerçek bir sebeple evinden çıkardığı gün, inanıp güvenenlerin bir kısmı tam bir hoşnutsuzluk içindeydiler.

(Enfal 8/6)

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَمَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ

Bütün gerçek ortaya çıktığı halde seninle çekişip duruyorlardı. Sanki göz göre göre ölüme sürükleniyor gibiydiler.

(Enfal 8/7)

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ

Allah, o iki topluluktan[1*] birinin sizin olacağına söz vermişti. Siz, güçsüz olanına hevesleniyordunuz. Allah ise verdiği sözler sebebiyle[2*] gerçeği ortaya çıkarmak ve o kafirlerin[3*] arkasını kesmek istiyordu.

[1*] Biri Mekke ordusu **diğeri** ise zayıf bir koruması olan Mekke Ticaret Kervanı

[2*] Romalıların galip geleceği gün müminleri mutlu edecek bir gelişmenin daha olacağı sözü (Bkz.: Rum 30/2-6). Mekke'nin fetih edileceği sözü (Bkz.Fetih 48/1-3)

[3*] Mekkeli kafirlerin.

(Enfal 8/8)

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ

O suçlular istemeseler bile gerçeği ortaya çıkarıp yanlışı ortadan kaldıracağını, bu şekilde gösterecekti.

(Enfal 8/9)

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ

O gün Rabbinizden yardım istiyordunuz. O da "Bir biri ardınca bin melek ile size destek veriyorum" diye cevap vermişti.

(Enfal 8/10)

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ ۚ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Allah bunu size, sırf bir müjde olsun ve kalpleriniz yatışsın diye yapmıştı. Yoksa zafer, sadece Allah katındandır[*]. Allah güçlüdür, doğru kararlar verir.

[*] Zafer meleklerin yardımıyla olmaz. Allah zaferi doğru tercihte bulunana verir. (Bkz: Al-i İmran 3/13) Herşey Allah'ın koyduğu ölçülere göredir.

(Enfal 8/11)

إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ

O gün güven içinde sizi uykuya daldırmış, sizi arındırmak, sizden şeytanın pisliğini gidermek, kalplerinizi birbirine bağlamak ve ayaklarınızı yere sağlam bastırmak için üzerinize gökten yağmur yağdırmıştı.

(Enfal 8/12)

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا ۚ سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ

O gün meleklere de şunu vahyediyordu: "Ben sizinle beraberim, kâfirlerin yüreklerine korku salacağım. Siz de müminleri cesaretlendirin. Öyleyse (ey müminler!)[*] onların boyunlarının üstüne ve parmak uçlarına vurun"

[*] Bu sûrenin 10. âyetine göre Allah Teâlâ melekler, kâfirleri öldürsünler diye değil; müminler için müjde olsun ve kalpleri yatışsın diye göndermiştir. Bedir savaşında müşriklerin sayısı binden azdı. Gelen bin melek onların boyunlarına ve parmak uçlarına vursaydı, hiçbir müşrik ayakta kalamazdı. Bu sebeple ayetteki "boyunlarının üstüne ve parmak uçlarına vurun" emri meleklere değil, müslümanlara verilmiştir.

(Enfal 8/13)

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Öyle yapın çünkü onlar, Allah'ın ve elçisinin karşısında yer almışlardır. Kim Allah'ın ve elçisinin karşısında yer alırsa Allah'ın ona vereceği ceza pek ağır olur.

(Enfal 8/14)

ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ

Haydi tadın onu bakalım. Kafirler için bir de ateş azabı vardır.

(Enfal 8/15)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ

Ey inanıp güvenenler! Bir (askeri) nizam halinde iken kâfirlerle karşılaşınca sakın arkanızı dönüp kaçmayın.

(Enfal 8/16)

وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

Her kim böyle bir günde, savaş için mevzi tutmak ya da bir birliğin yanında yer almak dışında bir sebeple arkasını dönerse, Allah'ın gazabına uğrar. Onun varacağı yer cehennem olur. Ne kötü hale gelmektir o.

(Enfal 8/17)

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ ۚ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ ۚ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Onları öldüren siz değildiniz, onları öldüren Allah'tı. Attığın zaman da sen atmadın, Allah attı. Bu, inanıp güvenenleri güzel bir sınamadan geçirmek içindi. Allah dinler ve bilir.

(Enfal 8/18)

ذَٰلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ

Böyle olmasının (zafer elde etmenizin) nedeni Allah'ın o kafirlerin düzenini zayıflatmasıdır.

(Enfal 8/19)

(Enfal 8/19)

إِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ ۖ وَإِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۖ وَإِنْ تَعُودُوا نَعُدْ وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ

(Ey inanıp güvenenler,) Önünüzün açılmasını istiyordunuz işte o açıklık geldi.Bu davranışa son verirseniz[1*] hayrınıza olur.Eğer dönerseniz biz de döneriz. Topluluğunuz ne kadar çok da olsa işinize yaramaz. Çünkü Allah, inanıp güvenenlere yardım eder.

[*] Düşmana karşı zayıflık gösterme davranışına son verirseniz. Bedir Savaşında müminlerin gösterdiği güvensizlik ve disiplinsizlik hali

(Enfal 8/20)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ

Ey inanıp güvenenler, Allah'a ve Elçisine boyun eğin. Dinleyip dururken bari siz yüz çevirmeyin.

(Enfal 8/21)

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ

Dinleyip anlamadıkları halde "Dinleyip anladık" diyenler gibi de olmayın.

(Enfal 8/22)

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ

Allah katında canlıların en kötüsü, aklını kullanmayarak sağırlık ve dilsizlik edenlerdir.

(Enfal 8/23)

وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ ۖ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ

Allah, onlarda bir hayır görseydi elbette dinletirdi. Dinletseydi bile yine de yüz çevirirlerdi.

(Enfal 8/24)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ۖ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

Ey inanıp güvenenler (müminler)! Size hayat verecek şeye çağırdığı zaman, Allah'ın ve Elçisi'nin çağrısına uyun. Bilin ki Allah, kişi ile kalbi arasına girer. Bir de hepiniz O'nun huzurunda toplanacaksınız.

(Enfal 8/25)

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً ۖ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Öyle bir çatışma ortamından (fitneden) çekinin ki sadece içinizdeki yanlış yapanlara dokunmakla kalmaz[*]. Bilin ki Allah'ın cezası, pek ağırdır.

[*] Çevrenizde olan yanlışlıklara duyarsız kalmayın, bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın diye düşünmeyin. Çatışma ve bozulma ortamı bir kere oluşmaya başladığı zaman sadece suçlulara değil herkese zarar verir.

(Enfal 8/26)

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَآوَاكُمْ وَأَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهِ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Hatırlayın bir zamanlar siz, bulunduğunuz yerde ezilen bir azınlıktınız; insanların sizi kapıp kaçırmasından korkuyordunuz. Allah, size yer yurt verdi, yardımı ile sizi destekledi, temiz rızıklarla rızıklandırdı. Belki görevlerinizi yerine getirirsiniz.

(Enfal 8/27)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Ey inanıp güvenenler, Allah'a ve bu elçiye karşı hainlik etmeyin. Emanetlerinize[1*] de bile bile hainlik[2*] etmeyin.

[1*] Bu emanetler kişinin bakım ve koruması altında olan eşi, çocukları, yaşlılar ve hastalardır.Bir sonraki ayet bu anlamın doğru olduğunu onaylamaktadır. Ayrıca Bkz: Nisa 4/75

[2*] bile bile hainlik: Tehdidi ve tehlikeyi görüp duyarsız kalmak, gerekli cesaret ve basireti gösterememek, ölüm korkusuna kapılmak. Bkz.: (Nisa 4/71-78)

(Enfal 8/28)

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

Bilin ki mallarınız da çocuklarınız da imtihan içindir. Büyük ödül, yalnız Allah katındadır.

(Enfal 8/29)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Müminler! Allah'tan çekinerek kendinizi korursanız, O, sizde bir furkân (doğruyu yanlıştan ayırma yeteneği) oluşturur, kabahatlerinizi örter ve durumunuzu düzeltir. İkramı büyük olan Allah'tır.

(Enfal 8/30)

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ ۚ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ ۖ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ

Bir zamanlar, o kafirler, seni durdurmak, öldürmek ya da sürgün etmek için tuzak kuruyorlardı. Allah da tuzak kuruyordu. En iyi tuzak kuran Allah'tır.

(Enfal 8/31)

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَٰذَا ۙ إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

Onlara ayetlerimiz okununca "Tamam dinledik, gerekeni yapsak bunun benzerini biz de söyleriz. "Bu, öncekilerin yalan yanlış yazılarından[*] başka bir şey değildir." dediler.

[*] Esâtîr = أَسَاطِيرُ, aslı astarı olmayan yazılar anlamına gelir. (El-Ayn)

(Enfal 8/32)

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

Bir zamanlar da şöyle demişlerdi: "Ey Allah! Eğer bu senin katından bir gerçek ise durma; gökten üstümüze taş yağdır, ya da bizi acıklı bir azaba çarptır."

(Enfal 8/33)

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ ۚ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

Sen aralarında iken Allah onlara azap edecek değildir. Bağışlanma isterlerken de azap etmeyecektir.

(Enfal 8/34)

وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ ۚ إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

(Bu iki koşulun dışında) Ne özellikleri var ki Allah, onlara azap etmesin? Yetkileri olmadığı halde (sizi) Mescid-i Haram'dan engelliyorlar. Orada yetkili olanlar sadece Allah'tan çekinenlerdir. Ama onların çoğu bunu bilmezler.

(Enfal 8/35)

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصْدِيَةً ۚ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

Onların, Beyt'in çevresindeki ibadetleri (namazları), ıslık çalma ve el çırpmaktan başka bir şey değildir. Kâfir olmanıza karşılık[*] şimdi tadın bakalım bu azabı.

[*] Allah'ın düzenlediği ve emrettiği ibadet şekillerini görmezlikten gelerek, kendi kurgularınıza göre ibadet şekilleri uydurmanıza karşılık.

(Enfal 8/36)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ ۗ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ

Ayetleri görmezlikten gelenler (kâfirler), mallarını, Allah yolundan engellemek için harcamaktadırlar, harcamaya da devam edeceklerdir. Sonra o mallar onlar için bir yürek acısı olacak ve mağlup olacaklardır. O kâfirler, Cehennem'de bir araya getirileceklerdir.

(Enfal 8/37)

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Bir araya getirilmeleri, Allah'ın iyiyi kötüden ayırması, bütün kötüleri toplayıp Cehennem'e atması içindir. Umduğunu bulamayacaklar işte onlardır.

(Enfal 8/38)

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ

Ayetleri görmezlikten gelenlere (kafirlere) de ki "O işe son verirlerse geçmiş günahları bağışlanır. Aynı şeyi tekrar ederlerse eskilere uygulanmış olan yasa ortadadır

(Enfal 8/39)

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ ۚ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Onlarla savaşın ki fitne (savaş sebebi) oluşmasın; din, bütünüyle Allah'ın dini olsun. Eğer savaşa son verirlerse (siz de son verin) onların ne yaptıklarını gören Allah'tır.

(Enfal 8/40)

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ ۚ نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ

Savaşa son vermekten vazgeçerlerse bilin ki Allah sizin en yakınınızdır; O ne iyi yakın, ne iyi yardımcıdır.

(Enfal 8/41)

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Eğer Allah'a inanıp güveniyor, doğru ile yanlışın ayrıldığı o gün[1*], yani o iki ordunun çarpıştığı gün, kulumuza indirdiğimize de inanıyorsanız, bilin ki aldığınız her ganimetin beşte biri Allah'ın[2*], elçisinin, elçinin en yakınlarının, yetimlerin, çaresizlerin ve yolcunundur. Allah, her şeye bir ölçü koyar.

[1*] Furkan günü: Doğru ile yanlışın ayrıldığı gün. Furkan, ayırmaktır. Allah'ın kitapları hak ile batılı ayırdığı için her biri birer furkan'dır.

Kadir gecesi melekler arasında görev paylaşımı yapıldığı için o gün, furkan günüdür. Allah Teâlâ şöyle demiştir:

HA! MİM! Her şeyi açıkça ortaya koyan bu Kitabı iyi düşünün. Biz bunu bereketli bir gecede (kadir gecesinde) indirmişizdir. Onunla uyarılarda bulunmaktayız. Karara bağlanmış her iş, o gece paylaştırılır. O işlerin kararı tarafımızdan verilir. Biz elçiler göndeririz. Onlar Rabbinden bir iyilik olarak gönderilir. Çünkü sizi dinleyen ve her şeyi bilen O'dur. (Duhan 44/1-6). Bedir savaşı o gün yapılmış, Kur'ân o gün inmiştir.

[2*] Yani kamu harcamaları içindir.

(Enfal 8/42)

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ وَالرَّكْبُ أَسْفَلَ مِنْكُمْ ۚ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ ۙ وَلَٰكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ

O gün siz o vadinin (Bedir'in) alt tarafında, onlar vadinin üst tarafında, kervan ise sizden daha aşağıda idi. Sözleşmiş olsaydınız, böyle denk getiremezdiniz. Ama Allah, olacağı belli şey olsun, kim etkisizleşecekse (ölecekse) gerçeği görerek etkisizleşsin, kim de yaşayacaksa gerçeği görerek yaşasın diye böyle yaptı. Allah elbette dinleyen ve bilendir.

(Enfal 8/43)

إِذْ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا ۖ وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا لَفَشِلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ ۗ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

O gün rüyanda, Allah, onları sana az gösterdi. Eğer çok gösterseydi, telaşa düşer, o konuda çekişirdiniz. Ama Allah, sizi bu hale düşmekten kurtardı. Çünkü O, içinizde olanları bilir.

(Enfal 8/44)

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا ۗ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

Onlarla (Mekkelilerle) karşılaştığınızda da Allah, onları sizin gözünüze az göstermiş, sizi de onların gözlerine az göstermişti. Allah, kesin karar verdiği sonucu ortaya çıkarmak için böyle yapmıştı. Her işin, Allah ile bağlantısı vardır.

(Enfal 8/45)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Ey inanıp güvenenler, bir birlikle karşı karşıya gelince direnin ve Allah'ı (savaş ve mücadele ile ilgili emirlerini) çokça hatırlayın ki başarıya ulaşasınız.

(Enfal 8/46)

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ ۖ وَاصْبِرُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

Allah'a ve elçisine boyun eğin. Birbirinizle çekişmeyin yoksa telaşa kapılırsınız, hızınız kesilir. Sabırlı (dayanıklı) olun. Allah, sabredenlerle beraberdir.

(Enfal 8/47)

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

Çalım satarak ve insanlara gösteriş yaparak yurtlarından çıkan[*] ve Allah'ın yolundan engelleyenler gibi de olmayın. Allah, onların yaptığı her şeyi kuşatmaya almıştır.

[*] Müslümanlara karşı zafer elde edeceklerine emin bir şekilde Mekke'den çıkış yapan ordunun tavrı. Önceki ayette "şavaşa çıkaraken korku ve telaşa kapılmayın", bu ayette ise "kesin üstün geleceğinizi düşünerek abartılı ve aşırı özgüvenli davranmayın" buyrulmuştur. Her iki ayet birlikte değerlendirildiğinde böyle bir tavır, ancak erdemli bir milletin(ümmetin) ulaşabileceği bir seviyedir ki gerektiğinde korkusuzca kendini savunacak sabır ve cesareti gösterebilen, üstün konumda olduğu takdirde ise zulüm ve aşırılıklara kapılmayacak bir millete tüm insanlar saygı duyar.

(Enfal 8/48)

وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ ۖ فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي أَرَىٰ مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ ۚ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ

(Savaştan önce) Şeytan, işlerini kendilerine güzel göstererek dedi ki "Bugün bu insanlardan sizi yenecek yoktur; ben de yakınınızdayım." İki birlik birbirini görünce geri çekildi ve dedi ki "Benim sizinle bir ilgim yok. Ben sizin göremediğinizi görüyorum. Ben Allah'tan korkarım. Allah'ın cezası pek ağırdır."

(Enfal 8/49)

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هَٰؤُلَاءِ دِينُهُمْ ۗ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Hani (Mekke'den gelen) münafiklar[*] ile kalplerinde hastalık olanlar da "Bunları dinleri aldatmış!" diyorlardı. Ama kim Allah'a güvenip dayanırsa görür ki Allah güçlüdür, doğru kararlar verir.

[*] Bunlar, Mekke'den gelen ordunun içinde yer alan münafiklardır. Müslümanları öldürmek için fırsat kollayan bu münafiklara karşı gösterilmesi gereken davranışlar Nisa 4/88-91. yetlerde açıklanmıştır.

(Enfal 8/50)

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا ۙ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ

Melekler vefat ettirirken[*] o kâfirleri bir görsen; yüzlerine ve arkalarına vurarak onlara: "Yangın azabını tadın şimdi" derler.

[*] Zümer 39/42'ye göre vefat, işi biten ruhun bedenden ayrılmasıdır. Allah ruhu iki şekilde vefat ettirir, biri uykuya daldığında, diğeri de öldüğünde olur. Ruh, bilgisayarın işletim sistemi gibi bütün bilgileri korur. Onun için Allah, hem uyuyan hem de ölen bedenin ruhunu koruma altına alır. Uyuyan insanın ruhu, uyandığında, ölen kişinin ruhu da vücut yeniden yaratıldığında geri döner. (Bkz. Müminûn 23/100 ve Tekvîr 81/7) Bütün bilgiler ruhta olduğu için vefat eden ruh, her şeyin bittiğini ve yaptığı yanlışların cezasını çekeceğini anlar ve yanıp tutuşur. *"Onlardan (yanlış yolda olanlardan) birine ölüm geldi mi şöyle der: "Rabbim! Beni geri çeviriniz.Terk ettiğim dünyada belki iyi bir iş yaparım." Hayır, asla! Bu onun söyleyeceği (boş) bir sözdür. Önlerinde yeniden dirilecekleri güne kadar bir engel vardır* (Geri dönecekleri vücutları yoktur). (Müminun 23/99-100)

(Enfal 8/51)

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ

Siz, ne ettiyseniz onu buldunuz. Allah, hiçbir kuluna haksızlık yapmaz.

(Enfal 8/52)

كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Bunlara yapılan, tıpkı Firavun hanedanına ve daha önceki kâfirlere yapılan gibidir. Allah'ın âyetlerini görmezlikten gelmişler, Allah da onları günahları sebebiyle yakalamıştır. Allah güçlüdür, cezası da pek ağır olur.

(Enfal 8/53)

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ ۙ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Bu bir kuraldır: Bir topluluk kendi özünü değiştirmezse Allah ona verdiği nimeti değiştirmez; Allah, dinler ve bilir.

(Enfal 8/54)

كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ ۚ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ

Bunlara yapılan Firavun hanedanına ve daha öncekilere yapılan gibidir. Onlar, Rablerinin ayetleri karşısında yalana sarıldılar. Biz de onları günahlarına karşılık etkisiz hale getirdik. Firavun hanedanını da suda boğduk. Hepsi de yanlış yoldaydı.

(Enfal 8/55)

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

Allah katında canlıların en kötüsü ayetleri görmezlikten gelenlerdir (kâfirlerdir). Çünkü onlar, inanıp güvenmezler.

(Enfal 8/56)

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ

Kendileriyle yaptığın her antlaşmadan sonra antlaşmalarını bozarlar. Onlar Allah'tan çekinmezler.

(Enfal 8/57)

فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ

Onları savaşta yakalarsan öyle dağıt ki arkalarındakiler de dağılsınlar. Belki akıllarını başlarına alırlar.

(Enfal 8/58)

وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ

Bir topluluğun hainlik yapacağından bilgiye dayalı olarak korkarsan, yaptıklarına karşılık anlaşmayı bozduğunu kendilerine bildir. Allah hainleri sevmez.

(Enfal 8/59)

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا ۚ إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ

O kâfirler, kaçıp kurtulacaklarını sanmasınlar. Sizi çaresiz bırakamazlar.

(Enfal 8/60)

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ

Siz de onlara karşı gücünüzün yettiği kadar kuvvet ve atlı birlikler hazırlayın ki Allah'ın düşmanını, kendi düşmanınızı ve ayrıca sizin bilmeyip de Allah'ın bildiği öbür düşmanları korkutasınız. Allah yolunda ne harcarsanız, size tam olarak ödenir. Haksızlığa uğratılmazsınız.

(Enfal 8/61)

وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Eğer barışa yanaşırlarsa, sen de barıştan yana ol ve Allah'a güvenip dayan. Her şeyi dinleyen ve bilen O'dur.

(Enfal 8/62)

وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ ۚ هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ

Sana oyun kurmak isterlerse Allah sana yeter. Seni yardımıyla ve müminlerle destekleyen O'dur.

(Enfal 8/63)

وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ۚ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Müminlerin kalplerini O kaynaştırdı. Dünya kadar mal harcasaydın kalplerini kaynaştıramazdın. Ama Allah onları kaynaştırdı. Üstün olan ve kararları doğru olan O'dur.[*]

[*] (Enfal 8/55-63)

(Enfal 8/64)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Ey nebi! Allah, sana da sana uyan müminlere de yeter.

(Enfal 8/65)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ ۚ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ۚ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ

Ey nebi! Müminleri savaşa teşvik et. Sizden sabırlı yirmi kişi olursa, ikiyüz kişiyi yener. İçinizden sabırlı yüz kişi de kâfirlerden bin kişiyi yener. Çünkü onlar, anlayışsız[*] bir topluluktur.

[*] anlayışsız anlamı verdiğimiz kelime lâ yefgahûn (لَا يَفْقَهُونَ) 'dur. Anlama, kavrama yeteneğini kullanmayan, kalın kafalı anlamında kullanılmıştır. (Bakınız TDK Sözlük: anlayışsız). Anlama ve kavrama özelliği insanın kalbinde olan ruh ile yaptığı bir eylemdir. Bkz.: Araf 7/179

(Enfal 8/66)

الْآنَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا ۚ فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ۚ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ

Şimdi Allah, sizde bir zayıflık olduğunu bildi ve yükünüzü hafifletti. Artık sizden sabırlı yüz kişi olursa iki yüz kişiyi yener. Sizden bin kişi de Allah'ın izniyle onlardan iki bin kişiyi yener. Allah sabredenlerle beraberdir.

(Enfal 8/67)

(Enfal 8/67)

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَىٰ حَتَّىٰ يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ ۚ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Savaş alanında[1*] düşmanı etkisiz hale getirinceye kadar hiçbir nebinin esir alma hakkı yoktur[2*]. Siz, dünya malını (hemen elde edeceğinizi) istiyorsunuz. Allah ise Ahireti (sonrasını) istiyor. Üstün olan ve doğru kararlar veren Allah'tır.

[1*] الارض o yer, demektir. Burada savaşın yapıldığı yer anlamındadır.

[2*] Bkz. Muhammed 47/4

(Enfal 8/68)

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

(Rumların galip geleceği gün sizi sevindireceğini)[*] Allah önceden yazmasaydı, aldığınız esirlerden dolayı başınıza büyük bir felaketin gelmesi kaçınılmazdı.

[*] Bkz: Rum 30/1-5

(Enfal 8/69)

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Aldığınız ganimeti helali hoş olarak yiyebilirsiniz. Allah'tan çekinerek korunun. Allah bağışlar, ikramı boldur.

(Enfal 8/70)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا أُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ey nebi! Elinizdeki esirlere de ki "Allah kalplerinizde bir hayır olduğunu bilse, sizden alınandan daha hayırlısını verir ve sizin bağışlar. (durumunuzu düzeltir)Allah bağışlar, ikramda bulunur."

(Enfal 8/71)

وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Sana hainlik etmek isterlerse daha önce Allah'a da hainlik ettiler (sonra Allah, kahredilmelerine imkan verdi). Allah bilir, doğru kararlar verir.

(Enfal 8/72)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا ۚ وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

İnanıp güvenen, hicret[1*] eden ve Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla mücadele(cihad)[2*] edenler ile onları barındırıp yardım edenler; işte onlar

birbirinden sorumludur (velidir)[3*]. İnanıp güvenenlerden hicret etmeyenlere gelince, hicret edinceye kadar hiçbiriniz, hiçbir konuda onlardan sorumlu (veli) değilsiniz. Eğer sizden dininizle ilgili yardım isterlerse, aranızda anlaşma bulunan bir topluluğa karşı olmadığı sürece, yardım etmek üzerinize borçtur. Allah, yaptığınız her şeyi görür.

[1*] Hicret: Göç etmek

[2*] Bakınız Bakara 2/218 ve ilgili dip not

[3*] Bu ayetteki velilik karşılıklı sorumluluğu, velayeti olan anlamındadır. Mekke'den göç eden göçmenler ve Medine'de onları barındıran ensarların birbirlerine karşı sorumlulukları olduğu özellikle belirtilmiştir. Ayet Bedir Savaşından sonra müslümanların Mekkeliler üzerinde açık bir üstünlük sağladığı askeri ve siyasi bir ortamda inmiştir. Bu esnada diğer müslümanlarla birlikte göç etmemiş, halen Mekke'de ikamet etmekte olan müslümanlar da vardı. Allah Teala onlar da göç edene kadar, bunlara karşı diğer müslümanların bir sorumluluğunun bulunmadığını bildirmektedir. Din konusunda ki yardım istediklerini bile aramızda anlaşma bulunan topluluklara karşı olmama şartına bağlamıştır. Sonraki ayette (73) bu emri yerine getirmediğimiz takdirde birbirine yakın dost olan kafirlerin henüz kendi yönetiminde olan müslüman azınlığa karşı çatışma ve fesat ortaya çıkaracakları açıkça belirtilmiştir. Dış politikada akıl odaklı ve ilkeli bu yaklaşıma tüm müslümanların dikkatini çekiyoruz.

(Enfal 8/73)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ

Ayetleri görmezlikten gelenlerin (kafirlerin) her biri diğerinin yakın dostudur. Siz burada emredileni yapmazsanız orada[1*] çatışma (fitne) ve büyük bir bozulma (fesat) ortaya çıkar[2*].

[1*] Sizinle birlikte olmayan, hicret etmemiş bulunanların yaşadığı topraklarda (Mekke'de)

[2*] Mekke'deki müslümanlara yönelik yapacağınız ve anlaşma koşullarınızın dışında kalacak her türlü girişim, oradaki müslümanlara karşı olumlu değil olumsuz sonuçlar meydana getirir. Çatışma ve bozluma ortamı oluşur ve müslümanların katline neden olur.

(Enfal 8/74)

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ۚ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

İnanıp güvenerek hicret eden ve Allah yolunda mücadele (cihad) edenler ile bunları barındırıp yardım edenler (ensar) var ya; işte onlar gerçek müminlerdir. Onlar için bağışlama ve bol rızık vardır.

(Enfal 8/75)

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ ۚ وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Bundan sonra inanıp güvenen, hicret eden ve sizinle beraber mücadele (cihad) edenler de sizdendir. Allah'ın kitabına göre yakın akrabalardan birinin diğerine önceliği vardır. Allah, her şeyi bilir.

[*] Bütün müminler birbirinin dostudur ancak akrabalar daha yakındır. Onların mirasta önceliği vardır. Bkz. Nisa 4/12

TEVBE

(Tevbe 9/1)

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Antlaşma yaptığınız müşriklere, Allah ve Elçisi tarafından ilişkiyi kesme duyurusudur:

(Tevbe 9/2)

فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ ۙ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ

Bu topraklarda dört ay daha dolaşın. Bilin ki Allah'ı çaresiz bırakamazsınız. Ama Allah, ayeti görmezlikten gelenleri (kâfirleri[*]) rezil eder.

[*] Kafir: Örten; ayetleri örten, ayetleri görmezlikten gelen, doğru inancı örten, kendini ayetlere ve doğrulara kapatan, ayetleri değiştiren, kelimelerin anlamlarını kaydırıp tahrif eden, dindarmış gibi yapan.

(Tevbe 9/3)

وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۙ وَرَسُولُهُ ۚ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۖ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ ۗ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

Bu büyük hac gününde Allah ve Elçisi tarafından bütün insanlara bildirilen şudur: Allah'ın o müşriklere desteği yoktur; elçisinin de öyle. Ey müşrikler, dönüş yaparsanız (tevbe) hayrınıza olur. Sırt çevirirseniz bilin ki siz, Allah'ı çaresiz bırakamazsınız. Kafirlere[*] acıklı bir azabı müjdele.

[*] Her müşrik aynı zamanda bir kafir, her kafir aynı zamanda bir müşriktir.

(Tevbe 9/4)

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُّوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ

Bu duyuru, sizinle antlaşma yapmış ve daha sonra bir kusur işlememiş, size karşı kimseye destek vermemiş müşrikleri kapsamaz. Onlara karşı olan andınızı süresinin sonuna kadar koruyun. Allah kendisinden çekinerek korunanları sever.

(Tevbe 9/5)

فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ ۚ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

(Dört) yasak ay[1*] çıkınca o müşrikleri[2*] bulduğunuz yerde öldürün. Onları yakalayın, onları kuşatın, onlar için her gözetleme yerinde oturun. Ama dönüş yapar (tevbe eder), namazı kılar ve zekat verirlerse yollarını açın. Çünkü Allah bağışlar, ikramı boldur.

[1*] Yukarıdaki duyuru, haram aylarının ikincisi olan Zilhicce'de yapılmıştı. Buradaki haram aylar (el-eşhuru'l-hurum) bilinen aylar değil, ikinci âyette belirtilen dört aydır. Haram denmesi, bu süre içinde muhatapların dokunulmaz sayılmasından dolayıdır.

[2*] Antlaşmayı bozan o müşrikle Bunlar daha önce Muhammed aleyhi selamı öldürmeye kalkan, onu ve yakınlarını Mekke'den göç etmeye zorlayan kimselerdir. Resul'e karşı işlenmiş bu suçun karşılığı olarak ya verilen tarihe kadar göç edecekler ya da öldürüleceklerdir.11. ayette tevbe edip bunu hareketlerine de yansıttıkları takdirde bu muameleye maruz kalmayacakları bildirilmektedir.

(Tevbe 9/6)

وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ

O müşriklerden biri senden güvence isterse ona güvence ver ki Allah'ın sözünü dinlesin. Sonra onu, kendi güvenlik bölgesine ulaştır. Böyle yap çünkü onlar bilgisiz bir topluluktur.

(Tevbe 9/7)

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۖ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ

Mescid-i Haram yanında antlaşma yaptıklarınız hariç Allah katından ve elçisi katından o müşrikler lehine verilmiş bir söz nasıl olabilir? Bunlar size karşı doğru davrandıkça siz de onlara karşı doğru davranın. Allah kendisinden çekinerek korunanları sever.

(Tevbe 9/8)

كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۚ يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ

Böyle bir söz nasıl olabilir ki? Bunlar sizi alt etseler ne bir antlaşma akıllarına gelir ne de size karşı sorumlulukları. Onlar ağızlarıyla sizi memnun ediyorlar ama kalpleri bunu istemiyor. Onların çoğu, yoldan çıkmış fasıklardır.

(Tevbe 9/9)

اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ ۚ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Allah'ın ayetlerini geçici[*1] bir çıkara karşılık satmış ve O'nun yolundan engellemişlerdi[*2]. Yaptıkları iş ne kötüdür!

[*1] Kalîl = قليل , bir şeyin az olduğu veya kalıcı olmadığı anlamına gelir (Mekâyîs).

[*2] Hudeybiye senesi müslümanların hac yapmalarını engellemişlerdi.

(Tevbe 9/10)

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ

Hiçbir inanıp güvenen hakkında ne antlaşma akıllarına gelir ne de onlara karşı sorumlulukları. İşte asıl saldırganlar onlardır.

(Tevbe 9/11)

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ ۗ وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Eğer dönüş yapar, namazı kılar ve zekâtı verirlerse din kardeşleriniz olurlar. Biz ayetlerimizi bilenler topluluğu için açıklarız.

(Tevbe 9/12)

وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ ۙ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ

Eğer anlaştıktan sonra antlarını bozarlar ve dininize saldırırlarsa küfrün elebaşılarıyla o zaman savaşın. Çünkü verdikleri antlar artık bitmiş olur. Böyle yapın ki belki vazgeçerler.

(Tevbe 9/13)

أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ أَتَخْشَوْنَهُمْ ۚ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Antlarını bozan ve Elçiyi yurdundan çıkarmaya kararlı olan bir toplulukla savaşmayacak mısınız? Hâlbuki sizden önce savaşı başlatan onlardır. Yoksa onlardan korkuyor musunuz? Eğer inanıp güvenmiş kimselerseniz bilin ki Allah, kendisinden korkmanıza daha layıktır.

(Tevbe 9/14)

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ

Onlarla savaşın ki sizin ellerinizle Allah onlara azap etsin, onları parçalasın, size zafer versin ve inanıp güvenenler topluluğunun içini rahatlatsın.

(Tevbe 9/15)

وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ ۗ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Bir de onların kalplerindeki öfkeyi gidersin ve gerekeni yapanın tevbesini kabul etsin. Allah bilir, doğru kararlar verir.

(Tevbe 9/16)

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً ۚ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Siz ne zannediyorsunuz? Allah içinizden mücadele (cihad)[*] edenleri bilmeden, Allah'tan, Elçisi'nden ve inanıp güvenenlerden başkasını yakın dost(veli) edinmeyenleri bilmeden, sizi rahat mı bırakacak sanıyorsunuz? Allah, yaptıklarınızın içyüzünü bilir.

[*] Cihad mücadele demektir. Savaş mücadelelerden bir mücadeledir. Kelime anlamı olarak cihad savaşma anlamının ötesinde ömrü boyunca seçim yapmak veya fedakarlık yapmak zorunda kalınan her konuda Allah'ın emir ve yasaklarını tercih etmektir.

(Tevbe 9/17)

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ ۚ أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ

أَعْمَالَهُمْ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ

Müşrikler, kendi kâfirliklerine[*] kendileri şahitken, Allah'ın mescitlerine hizmete yetkili değillerdir. Onların çalışmaları boşunadır. Onlar hep ateş içinde ölümsüz olacaklardır.

[*] Her müşrik aynı zamanda kafir, her kafir aynı zamanda müşriktir.

(Tevbe 9/18)

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ ۖ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ

Allah'ın mescitlerine[*] hizmeti sadece, Allah'a ve ahiret gününe inanıp güvenen, namazı tam kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayanlar yapabilirler. Bunların doğru yolda olmaları umulur.

[*] Secde edilen yere mescid denir.

(Tevbe 9/19)

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Siz, hacılara su vermeyi ve Mescid-i Haram'a hizmeti, Allah'a ve ahiret gününe inanıp güvenen ve Allah yolunda mücadele (cihad) eden kimsenin yaptığı ile bir mi tutuyorsunuz? Bunlar, Allah katında bir olmazlar. Allah yanlışlar içinde olan topluluğu yola getirmez.

(Tevbe 9/20)

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ

İnanıp güvenen, hicret[*] eden ve Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla mücadele (cihad) edenlerin Allah katındaki dereceleri pek yüksektir. Başaranlar işte onlardır.

[*] Hicret: Göç etmek

(Tevbe 9/21)

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُقِيمٌ

Rableri[*] onlara, kendi ikramını, rızasını ve kalıcı bahçeleri (cennetleri) müjdelemektedir.
[*] Sahipleri

(Tevbe 9/22)

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

Bunlar ölümsüz olarak hep orada kalacaklardır. Çünkü Allah katındaki ödül büyüktür.

(Tevbe 9/23)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ ۚ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

Ey inanıp güvenenler! ayeti görmezlikten gelmeyi (kafirliği), inanıp güvenmeye (imana) tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi bile yakın dost (veli) edinmeyin. Kim onları dost edinirse, onlar kendilerine yazık etmiş olurlar.

(Tevbe 9/24)

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

De ki "Atalarınız, çocuklarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, mensup olduğunuz topluluk, elde ettiğiniz mallar, durgunlaşmasından korktuğunuz ticaret ve beğendiğiniz evler eğer size Allah'tan, elçisinden ve onun yolunda mücadele (cihad) etmekten daha sevimli geliyorsa bekleyin, nasıl olsa Allah'ın emri[*] gelecektir. Allah, yoldan çıkan fasıklar topluluğunu yola getirmez."

[*] إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

(Tevbe 9/25)

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۙ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ

Allah birçok yerde sizi zafere ulaştırdı, Huneyn[*] gününde de öyle oldu. Ama o gün sayıca çok olmanız sizi şımartınca bir faydasını görememiştiniz. Onca genişliğine rağmen yeryüzü size dar gelmişti. Sonra da geri dönüp kaçmıştınız.

[*]Huneyn savaşı

(Tevbe 9/26)

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ

Sonra Allah, elçisine ve inanıp güvenenlere özgüven vermiş, görmediğiniz ordular indirmiş ve o kafirleri cezalandırmıştı. Kafirlerin payına düşen işte budur.

(Tevbe 9/27)

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Bütün bunların arkasından Allah, gerekeni yapanların tevbesini kabul etti. Allah bağışlar, ikramı boldur.

(Tevbe 9/28)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَٰذَا ۚ وَإِنْ

خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Ey inanıp güvenenler! O müşrikler[1*] birer pisliktir; bu yıldan sonra Mescid-i Haram'a yaklaşmasınlar. Eğer yoksul kalmaktan korkarsanız[2*], gerekli görürse Allah ikramıyla sizi zenginleştirecektir. Allah bilir, doğru kararlar verir.

[1*] Hudeybiye antlaşmasını bozmamış olan müşrikler, süre sonuna kadar Mekke'de yaşayabilecekleri için burada sözü edilen müşrikler, Hudeybiye antlaşmasını bozanlardan başkası değildir. Zaten Allah Teâlâ şu âyette müşriklerin orada yaşayacağını bildirmiştir: Bir gün İbrahim şöyle yalvardı: "Sahibim (Rabbim), burayı güvenli bir şehir yap! Buranın halkından, Allah'a ve ahiret gününe inananları her üründen yararlandır!" Allah da şöyle dedi: "Âyetleri görmezlikten gelene de bir süre iyilik. yapar, sonra onu ateş azabına mahkûm ederim. Ne kötü hale gelmektir o!" (Bakara 2/126) İman ve şirk kişinin kalbindedir; oraya kimse baskı yapamaz. Allah Teala şöyle buyurmuştur: Dinde zorlama olamaz; doğrular ile yanlış kurgular iyice ayrılmıştır. Kim taşkınlık edenleri (tağutları) tanımaz#da Allah'a güvenirse, kopması imkânsız en sağlam kulpa yapışmış olur. Her şeyi dinleyen ve bilen Allah'tır. (Bakara 2/256) Bir kimseyi inancından dolayı bir yere sokmamak veya bir yerden çıkarmak, ona yapılan en büyük zorlama ve baskıdır.

[2*]

(Tevbe 9/29)

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّىٰ يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ

Kendilerine Kitap verilmiş kimselerden Allah'a ve ahiret gününe inanıp güvenmeyen[1*], Allah'ın yani onun kitabının haram saydığını haram saymayan[2*] ve bu doğru dini[3*] din edinmeyen kimselerle, küçük düşüp o cezayı[4*] elleriyle verecek hale gelinceye kadar savaşın.[5*]

[1*] Allah'a inanmamak onu yok saymak değil, ona güvenmemektir. Ahirete inanmamak da onun olacağından emin olamamaktır.

[2*] Kitap diye meal verdiğimiz resul (رسول), "gönderilen"demektir. Bir bilgiyi iletmek için gönderilen elçiye resul dendiği gibi onunla gönderilen bilgiye de resul denir (**Müfredat**). Kur'an'da geçen resul, ya elçi ya da Allah'ın Kitabı anlamındadır. Allah Teâlâ şöyle demiştir:

"Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?" (Al-i İmran 3/144) Artık aramızdaki resul, Kur'an olduğu için bu gibi âyetlerde kelimeye başka anlam verilemez..

[3*] İsim sıfatına izafe edilmiştir, ed-dîn'ul-hak = الحق الدين demektir. (Bkz. Sa'leb, el-Keşfu v'el-beyân, Tevbe 28.)

Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Yanlış davrananlar dışındaki ehl-i kitap'la mücadelede sadece en güzel yöntemi uygulayın..." (Ankebut 29/46) Yanlış davrananlar, bize savaş açanlardır. İlgili âyet şöyledir: "Allah yolunda, sizinle savaşanlarla savaşın ve haksız saldırı yapmayın. Allah, haksız saldırı yapanları sevmez." (Bakara 2/190)

[4*] "O ceza" diye meal verdiğimiz "el-cizye = الْجِزْيَةَ", çeşit bildiren mastardır, belli bir ceza demektir. Onun ne olduğunu ancak şu âyetten öğrenebiliriz: "Ayetleri görmezlikte direnenlerle (kafirlerle) savaşta karşılaşınca boyun köklerini vurun. Etkisiz hale getirince onları, sıkı güvenlik çemberine alın. Sonra esirleri karşılıksız ya da fidye alarak serbest bırakın ki savaşın ağırlığı kalmasın..." (Muhammed 47/4)

Savaşta küçük düşüp o cezayı elleriyle verecek hale gelmeleri, esir olmalarıdır. Ödeyecekleri ceza da karşılıksız serbest bırakılmayanların ödeyecekleri fidyedir. Gelenekte gayri müslimlerin erkeklerinden alınan baş vergisi anlamındaki cizyenin, her hangi bir delili yoktur.

[5*] Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Yanlış davrananlar dışındaki ehl-i kitap'la mücadelede sadece en güzel yöntemi uygulayın..." (Ankebut 29/46) Yanlış davrananlar, bize savaş açanlardır. İlgili âyet şöyledir: "Allah yolunda, sizinle savaşanlarla savaşın ve haksız saldırı yapmayın. Allah, haksız saldırı yapanları sevmez." (Bakara 2/190)

(Tevbe 9/30)

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ۖ ذَٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ ۖ يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ ۚ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ ۚ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ

Yahudiler; "Üzeyir[1*] Allah'ın oğludur[2*]" dediler. Hristiyanlar da "Mesih[3*] Allah'ın oğludur" dediler. Bunlar, onların dillerine doladıkları (boş)

sözlerdir. Önceki kâfirlerin ağzı ile konuşuyorlar. Allah canlarını alsın! Bu yanlışa nasıl sürükleniyorlar?

[*] İsrailoğullarına gönderilen nebi resullerdendir.

[2*]

[3*] Nebi resul olan Meryem oğlu İsa Mesih aleyhisselam

(Tevbe 9/31)

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَٰهًا وَاحِدًا ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Bilginlerini ve din adamlarını Allah ile aralarına koyup rab[*] edindiler. Meryem oğlu Mesih'i de öyle. Oysa onlara verilen emir, sadece tek bir ilaha(tanrıya) kul olmalarıdır. Ondan başka ilah yoktur. Allah, onların ortak(şirk) koştuklarından uzaktır.

[*] Rab: Kölenin sahibine Arapçada Rab denir. Allah ile aralarına koyup rab edindiler denmesinden anlaşılacağı üzere bu insanları ilah edinen, onların dediğini Allah'ın emirlerine tercih edenler vurgulanmaktadır.

(Tevbe 9/32)

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

Bunlar, Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürmek isterler. Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler) hoşlanmasa da Allah nurunu tamamlamaktan başka bir şeye razı değildir[*]

[*] Maide 5/3

(Tevbe 9/33)

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

Elçisini bu Rehberle, gerçek din[*] ile gönderen Allah'tır. Allah'ı ikinci sıraya koyanlar (müşrikler) hoşlanmasa da O, bu dini bütün dinlerin üzerine çıkarmak için böyle yapmıştır.

[*] İsim sıfatına izafe edilmiştir, ed-dîn'ul-hak = دين الحق demektir. (Bkz. Sa'leb, el-Keşfu v'el-beyân, Tevbe 28.)

(Tevbe 9/34)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۗ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

Ey inanıp güvenenler! Bilginlerin ve din adamlarının birçoğu insanların mallarını haksız yolla yer ve onları Allah'ın yolundan engellerler. Altını ve gümüşü kasalarda saklayıp da Allah yolunda harcamayanları acıklı bir azap ile müjdele.

(Tevbe 9/35)

يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ ۖ هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ

O alevli ateş içinde kızdırılarak bunlarla(altın ve gümüşle) alınlarının, sırtlarının ve yanlarının dağlanacağı gün onlara şöyle denecektir. “İşte kendiniz için biriktirdikleriniz! Birikimlerinizin tadına varın bakalım”.

(Tevbe 9/36)

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِندَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ۚ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ ۚ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ ۚ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ

Gökleri ve yeri yarattığı gün, Allah’ın Kitabında[1*] olan şudur: Allah katında ayların sayısı on ikidir; bunlardan dördü haram aylardır[2*]. İşte doğru hesap budur. Öyleyse siz bu aylarda kendinizi kötü duruma düşürmeyin. O müşrikler, nasıl sizinle topyekün savaşıyorlarsa siz de onlarla topyekün savaşın. Bilin ki Allah, kendisinden çekinerek korunanlarla beraberdir.
[1*] Kainatın yapısı buna göredir.

[2*] Haram aylar, Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep aylarıdır.

(Tevbe 9/37)

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ ۖ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِّيُوَاطِئُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ ۚ زُيِّنَ لَهُمْ سُوءُ أَعْمَالِهِمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

Nesî[*] işi, kâfirlik döneminde yapılan eklemeden başka bir şey değildir. Kâfir olanlar, onunla şaşırtılmıştır. Onu (Hac ayı olan Zilhicce’yi) bir yıl helal, bir yıl haram kılarlar ki hem Allah’ın haram kıldığının sayısına uygun getirsinler hem de Allah'ın haram kıldığını helâl kılsınlar. Kötü işleri onlara güzel gösterilmiştir. Allah, o kâfirler topluluğunu yola getirmez.

[*] Kameri takvim ile güneş takvimi arasındaki yıllık 11 günlük fark nedeniyle Hac dönemi her güneş yılı geri kaymaktadır. Bu durum Hac döneminin Mekke’lilerin avantajlı olduğu bir mevsimde sabit kalmasını engellemektedir. Mekkeliler bu durumu değiştirmek için kameri ayları bir yıl Allah’ın düzenine göre, bir yıl kendi menfaatlerine göre düzenlemeye kalkmışlardır. Bu manipülasyonun adı “Nesî” dir.

(Tevbe 9/38)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمُ انفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ ۚ أَرَضِيتُم بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ ۚ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ

Ey inanıp güvenenler! Neyiniz var ki “Allah yolunda sefere[*](savaşa) çıkın.” denince yere çakılıp kaldınız? Ahiret değil de dünya hayatı mı hoşunuza gidiyor? Dünya hayatının menfaatleri ahirettekinin yanında pek azdır.

[*] Savaşmak, savaşa hazırlanmak, savaş veya eğitim maksatlı intikal, savaş şartları nedeniyle askeri ve ekonomik imkanların bu işe tahsis edilmesi dahil her türlü olağan üstü hareket, faaliyet. Bakınız (Tevbe 9/41)

(Tevbe 9/39)

إِلَّا تَنفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Eğer sefere (savaşa) çıkmazsanız, Allah sizi acıklı bir azapla cezalandırır ve yerinize başka bir topluluğu getirir. Ona hiçbir şekilde zarar

veremezsiniz. Allah her şeye bir ölçü koyar.

(Tevbe 9/40)

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا ۖ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ ۗ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Ona yardım etmezseniz etmeyin; Allah yardımını yapmaktadır. Hani bir gün, kâfirler onu, arkadaşıyla birlikte Mekke'den çıkmak zorunda bırakmışlardı da mağarada arkadaşına şöyle demişti: "Üzülme; Allah bizimle beraberdir." Allah da onları rahatlatmış, görmediğiniz ordularla desteklemiş ve kâfirlerin sözünü yere düşürmüştü. Zaten yüce olan söz, Allah'ın sözüdür. Üstün olan ve doğru kararlar veren Allah'tır.

(Tevbe 9/41)

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

İster kolay, isterse ağır gelsin siz sefere (savaşa) çıkın. Allah yolunda malınızla, canınızla mücadele (cihad) edin. Sizin için hayırlı olan budur. Bunu bir bilseniz.

(Tevbe 9/42)

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَٰكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ ۚ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Kolay bir menfaat ya da alışılmış bir yolculuk olsaydı, arkandan gelirlerdi. Ama bu zorlu yolculuk onlara pek uzun geldi. "Eğer gücümüz yetseydi elbette seninle birlikte çıkardık" diye Allah'a ant içeceklerdir. Onlar kendilerini tüketmektedirler. Allah biliyor ki onlar, kesinlikle yalancıdır.

(Tevbe 9/43)

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ

Allah seni affetsin, kimin özü sözü doğru olduğu senin için iyice ortaya çıkmadan ve kimin de yalancı olduğunu iyice anlamadan onlara ne diye izin verdin?

(Tevbe 9/44)

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ

Allah'a ve ahiret gününe inanıp güvenenler, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda mücadele (cihad) için senden izin istemezler. Allah kendisinden çekinerek korunanları bilir.

(Tevbe 9/45)

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ

Senden izin isteyenler sadece Allah'a ve ahiret gününe inanıp güvenmeyenlerdir. Onların içleri kuşkuludur. Onlar kuşkuları içinde gidip gelmektedirler.

(Tevbe 9/46)

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَٰكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ

Eğer çıkmak isteselerdi bir hazırlık yaparlardı. Ama Allah, tutumlarını çirkin buldu da onları bocalattı. Onlara: "Oturanlarla birlikte siz de oturun." denildi.

(Tevbe 9/47)

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

Sizinle birlikte çıksalardı, kafanızı karıştırma dışında bir katkıları olmazdı. Aranıza girer, fitne çıkarmaya çalışırlardı. İçinizde onlara kulak verecek olanlar vardır. Allah yanlış yapanları bilir.

(Tevbe 9/48)

لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّىٰ جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَارِهُونَ

Bunlar daha önce de fitne çıkarmaya çalışmış ve senden dolayı işleri altüst etmişlerdi. Onlar hoşlanmasalar da sonunda hak yerini buldu ve Allah'ın buyruğu üstün geldi.

(Tevbe 9/49)

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِّي ۚ أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا ۗ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ

Onlardan kimi de "Bana müsaade et de başım belaya girmesin" der. Bil ki, onlar belanın içine zaten düşmüşlerdir. Alevli ateş, görmezlik eden o kâfirleri elbette kuşatacaktır.

(Tevbe 9/50)

إِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ ۖ وَإِنْ تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ

Elinize bir iyilik geçse, bu onları üzer; kötü bir durumla karşılaşsanız "İyi ki önceden tedbirimizi almışız" derler ve sevinç içinde dönüp giderler.

(Tevbe 9/51)

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

De ki "Allah ne yazdıysa elimize geçen yalnız odur[*]. O, bizim en yakınımızdır." Müminler yalnız Allah'a güvenip dayansınlar.

[*] Allahın yazıya geçirmesi (Hadid 57/22)

(Tevbe 9/52)

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ ۖ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا ۖ فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ

De ki "Bizim için iki iyilikten biri dışında bir beklentiniz mi var? Bu arada biz de ya kendi katından ya da bizim elimizle Allah'ın sizi cezalandırmasını bekliyoruz. Haydi, bekleyin; sizinle birlikte biz de bekliyoruz."

(Tevbe 9/53)

قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَّلَ مِنْكُمْ ۖ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ

De ki "Yaptığınız harcama ister gönüllü isterse gönülsüz olsun; sizden asla kabul edilmeyecektir. Çünkü yoldan çıkmış bir topluluk oldunuz."

(Tevbe 9/54)

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ

Yaptıkları harcamaların kabulüne tek engel, Allah'ı ve Elçisini görmezlik etmeleri, üşenerek namaza gelmeleri ve harcamalarını gönülsüzce yapmalarıdır.

(Tevbe 9/55)

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ

Onların ne malları seni imrendirsin ne de evlatları. Allah ister ki yaşadıkları bu hayatta bunlar sebebiyle onlara azap etsin ve ruhları, üzüntü içinde kâfir olarak çıksın.

(Tevbe 9/56)

وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ

"Biz sizdeniz" diye Allah'a yemin ederler. Onlar sizden değildirler. Ama onlar korkaklar topluluğudur.

(Tevbe 9/57)

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغَارَاتٍ أَوْ مُدَّخَلًا لَوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ

Bir sığınak, bir kaç mağara, ya da girecek bir delik bulsalar döner, büyük bir sevinçle oraya koşarlardı.

(Tevbe 9/58)

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ

İçlerinde sadakalar konusunda sende kusur arayanlar vardır. Kendilerine verilse hoşlarına gider, verilmezse anında sinirlenirler.

(Tevbe 9/59)

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ

Keşke Allah'ın ve Elçisinin verdiğine razı olsalar da şöyle deselerdi: "Allah bize yeter, Allah kendi lutfundan yine verir; Elçisi de öyle. Bütün umudumuz Allah'tadır."

(Tevbe 9/60)

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۖ فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Zekatlar (Sadakalar) sadece fakirler, çaresizler, bu işte çalışanlar[1*] ve kalpleri ısındırılanlar[2*] içindir. Bir de esirler, borçlular, Allah yolunda çalışanlar ve yolda kalanlar uğrunda harcanır. Bunlar Allah tarafından farz kılınmıştır. Allah bilir, doğru kararlar verir.
[1*] Sadaka toplama ve dağıtma işini meslek edinmiş müminler, kamu görevlileri

[2*] İslam dinine kalpleri ısındırılanlar

(Tevbe 9/61)

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ ۚ قُلْ أُذُنُ خَيْرٍ لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ ۚ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

İçlerinde, o kulaktır, diyerek Nebiyi üzenler vardır. De ki "O kulak, sizin için iyi kulaktır. Allah'a güvenir ve müminlere güvenir. İçinizden inanıp güvenmiş olanlar için de bir ikramdır. Kim Allah'ın Elçisini üzerse onun için acıklı bir azap vardır."

(Tevbe 9/62)

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضُوهُ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ

Sizi memnun etmek için "Biz de sizdeniz" diye Allah'a yemin ederler. Eğer inanıp güvenmiş kimseler iseler, Allah ve elçisi, onların memnun etmelerini daha çok hak eder.

(Tevbe 9/63)

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ

Allah'a ve elçisine sınır çizenlerin[*] payına, içinde ölmemek üzere kalacakları alevli ateşin düştüğünü henüz öğrenmediler mi? İşte bu, büyük bir yıkımdır.

[*] Allah'ın ve Elçisinin her konuda söz sahibi olamayacağını söyleyen.

(Tevbe 9/64)

يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ ۚ قُلِ اسْتَهْزِئُوا إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ

Münafiklar(ikiyüzlüler)[*], içlerindekini kendilerine bildirecek bir surenin indirilmesinden endişe duyarlar. De ki "Siz hafife alın bakalım. Allah, endişelendiğiniz her şeyi ortaya koyacaktır."

[*] Münafik(ikiyüzlü) kavramını daha iyi anlamak için bkz (Bakara 2/8-21), (Münafikun 63/1)

(Tevbe 9/65)

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ ۚ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ

Ne yaptıklarını öğrenmek istesen "Dalıp gitmişiz, eğleniyoruz işte," derler. De ki "Allah'ı mı, ayetlerini mi, yoksa elçisini mi hafife alıyorsunuz?"

(Tevbe 9/66)

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ۚ إِنْ نَعْفُ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ

Sakın bahane üretmeyin; siz inanıp güvendikten sonra kâfir oldunuz. İçinizden bir kesimini bağışlasak bile, bir kesimini cezalandıracağız. Çünkü onlar suçludurlar.

(Tevbe 9/67)

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ ۚ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ ۚ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ ۗ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

Münafik erkekler ile münafik kadınların biri neyse diğeri de odur. Kötülüğü ister, iyiliği engellerler. Elleri sıkı mı sıkıdır. Onlar, Allah ile ilgilenmediler Allah da onlarla ilgilenmedi. Münafiklar, yoldan çıkmış fasık kimselerdir.

(Tevbe 9/68)

وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ هِيَ حَسْبُهُمْ ۚ وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ

Allah, ikiyüzlü(münafik) erkekler ile ikiyüzlü kadınlara ve kâfirlere Cehennem ateşini vaat etmiştir. Orada ölümsüz olacaklardır. Onların hakkından orası gelir. Allah onları dışlamıştır (lanetlemiştir)[*]. Onların hak ettiği kalıcı bir azaptır.

[*] Lanetlemek: Dışlamak, ikramından mahrum, yoksun bırakmaktır.

(Tevbe 9/69)

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلَاقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلَاقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَاقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا ۚ أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Siz de öncekiler gibisiniz. Ama onlar sizden güçlüydüler. Malları ve evlatları daha çoktu. Kendi paylarından yararlanmaya baktılar. Öncekiler kendi paylarından nasıl yararlandılarsa sizde kendi payınızdan o şekilde yararlanmaya baktınız. Onların dalıp gittikleri gibi siz de dalıp gittiniz. Yaptıkları, dünyada da ahirette de boşa gitti. Umduğunu bulamayacaklar. Zarar edenler işte onlardır.

(Tevbe 9/70)

أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ ۚ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۖ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Öncekilerin haberleri; Nuh'un, Ad'ın, Semud'un halkının, İbrahim halkının, Medyen'lilerin ve altı üstüne getirilmiş yerlerin haberleri size ulaşmadı mı? Elçileri onlara o açık belgelerle(mucizelerle) gelmişlerdi. Allah onlara yanlış yapmış değildir ama onlar yanlışı kendilerine yapmışlardı.

(Tevbe 9/71)

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

İnanıp güvenen (mümin) erkeklerle inanıp güvenen (mümin) kadınlardan her biri diğerinin yakın dostudur(velisidir). Marufa (Kur'an ölçülerine) uygun olanı ister, münkere[*] (Kur'an ölçülerine uymayana) engel olurlar. Namazı tam kılar, zekâtı verirler. Allah'a ve Elçisine de boyun eğerler. Allah, işte bunlara ikramda bulunacaktır. Allah güçlüdür, doğru kararlar verir.

[*] Münker: Kur'an'a uymayan. Bakınız Al-i İmran 3/104 ve dipnotu

(Tevbe 9/72)

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ۚ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Allah mümin erkeklerle mümin kadınlara söz vermiştir; içinden ırmaklar akan cennetler, kalıcı cennetlerdeki güzel konaklar onlarındır. Orada ölümsüz olacaklardır. Hepsinden önemlisi Allah'ın rızasıdır. Büyük kurtuluş işte budur.

(Tevbe 9/73)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۚ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

Ey nebi! Kâfirler ve münafiklarla mücadele(cihad) et[*]. Karşılarında dik dur. Onların varıp kalacakları yer Cehennem'dir. Ne kötü hale gelmektir o!

[*] ...

(Tevbe 9/74)

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا ۚ وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ ۚ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ ۖ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Söylemediklerine dair Allah'a yemin ediyorlar ama kendilerini kâfir yapan o sözü[*] gerçekten söylediler ve Müslüman(Allah'a teslim) olmalarından sonra kâfir oldular. Üstelik başaramayacakları bir işe giriştiler. O cezalandırma girişiminin sebebi, Allah'ın ve Elçisinin onları Allah'ın ikramıyla cömertçe zenginleştirmesinden başka birşey değildir. Dönerlerse (tevbe ederlerse) kendileri için iyi olur. Ama eğer yüz çevirmeye devam ederlerse Allah onları hem dünyada hem de Ahirette acıklı bir azaba uğratacaktır. Yeryüzünde onlar için artık ne bir dost ne de yardımcı bulunur.

[*] ...o söz açıklanacak.

(Tevbe 9/75)

(Tevbe 9/75)

وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهَ لَئِنْ آتَانَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ

İçlerinden bir kısmı da Allah'a şöyle söz vermişlerdi: "Bize cömertçe verirsen elbette zekat(sadaka) vereceğiz ve iyilerden olacağız."

(Tevbe 9/76)

فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ

Allah cömertçe verince o mal onları cimrileştirdi. Yan çizerek yüz çevirdiler.

(Tevbe 9/77)

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

Allah da onları, kendine kavuşacakları güne kadar içlerinde kalacak bir münafıklıkla cezalandırdı. Bunun sebebi ona verdikleri sözden dönmeleri ve yalan söylemeleridir.

(Tevbe 9/78)

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

Hala öğrenmediler mi ki Allah, onların sırlarını da gizli konuşmalarını da bilir. Allah, bütün bilinmeyenleri bilir.

(Tevbe 9/79)

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ ۙ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Onlar içlerinden gelerek bol zekat(sadaka) veren müminlere laf dokundurur, gayretlerinden başka bir şey bulamayanları da işletirler. Allah da onları işletir. Onların hak ettiği acıklı bir azaptır.

(Tevbe 9/80)

اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

Bağışlanmaları için ister talepte bulun, ister bulunma. Bağışlanmaları için yetmiş kere de yalvarsan Allah onları asla bağışlamayacaktır. Bu böyledir. Çünkü onlar Allah'ı ve elçisini görmezlikten gelmişlerdir. Allah, yoldan çıkan fasıklar topluluğunu yola getirmez.

(Tevbe 9/81)

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ ۗ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا ۚ لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ

Muhalefete geçenler, bulundukları yerden Allah'ın elçisine karşı gelmelerine sevindiler ve mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda sefere çıkmaktan (savaşmaktan) hoşlanmadılar. "Bu sıcakta orduyu çıkarmayın" dediler. De ki "Cehennem'in ateşi daha sıcaktır." Bunu bir anlasalardı.

(Tevbe 9/82)

(Tevbe 9/82)

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Yapmakta olduklarının cezası olarak bundan sonra az gülsünler, çok ağlasınlar.

(Tevbe 9/83)

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَىٰ طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا ۖ إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ

Allah, seni onların bir kesimi ile karşılaştırır da seninle birlikte savaşa çıkmak için izin isterlerse de ki "Artık siz benimle hiçbir zaman savaşa çıkamayacaksınız ve benimle birlikte hiçbir düşmanla vuruşamayacaksınız. Baştan savaşa çıkmayıp oturmayı tercih eden sizdiniz. Öyleyse varın, muhaliflerle birlikte oturmaya devam edin."

(Tevbe 9/84)

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ ۖ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ

Onlardan ölen birine asla dua etme (namaz kılma). Mezarı başında da bulunma. Çünkü onlar, Allah'ı ve elçisini göz ardı etmiş ve yoldan çıkarak fâsık olarak ölmüşlerdir.

(Tevbe 9/85)

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ

Onların malları ve evlatları seni imrendirmesin. Allah ister ki yaşadıkları bu hayatta bunlar sebebiyle onlara azap etsin ve ruhları, üzüntü içinde kâfir olarak çıksın.

(Tevbe 9/86)

وَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُو الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ

Allah'a inanıp güvenin, elçisiyle beraber mücadele (cihad) edin" diye bir sure indirilse onların varlıklı olanları hemen senden izin ister ve "Bırak da oturanlarla birlikte biz de kalalım" derler.

(Tevbe 9/87)

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

Muhaliflerle birlikte kalmak onlara pek hoş gelir. Kalpleri üzerinde yeni bir yapı oluşur; artık anlayamazlar.

(Tevbe 9/88)

لَٰكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ ۖ وَأُولَٰئِكَ

هَمُ الْمُفْلِحُونَ

Ama bu Elçi ve onunla birlikte inanıp güvenmiş olanlar mallarıyla ve canlarıyla mücadele(cihad) etmişlerdir. Bütün iyilikler işte bunlar içindir. Umduklarına kavuşacak olanlar da işte bunlardır.

(Tevbe 9/89)

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Allah onlara, içinden ırmaklar akan cennetleri hazırlamıştır. Onlara orada ölümsüz olacaklardır. En büyük kurtuluş işte budur.

(Tevbe 9/90)

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Mazeret uyduran çöl Arapları, kendilerine izin verilsin diye sana geldiler. Allah'a ve elçisine yalan söyleyenler de oturup beklediler. İçlerinden kâfir olanlar yakında acıklı bir azaba çarpılacaklardır.

(Tevbe 9/91)

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah'a ve Elçisine karşı samimi oldukları sürece güçsüzlerin, hastaların, harcayacak bir şey bulamayanların kendilerini sıkıntıya sokmaları gerekmez. Güzel davranan kimselerin aleyhine yapılacak bir şey yoktur. Allah bağışlar, ikramda bulunur.

(Tevbe 9/92)

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ

Bir bineğe bindiresin diye sana gelenler de var. "Sizi bindirecek binek bulamıyorum" dediğinde onlar, harcayacak bir şey bulamadıkları için üzüntüden dolayı gözlerinden yaşlar akarak geri dönmüşlerdi. Onlar da sorumlu tutulmayacaklardır.

(Tevbe 9/93)

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ ۚ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Sorumlu tutulacak olanlar, imkânları olduğu halde senden izin isteyenlerdir. Muhaliflerle birlikte kalmak bunların hoşuna gitmişti. Allah bunların kalpleri üzerinde yeni bir yapı oluşturdu; artık bilemezler.

(Tevbe 9/94)

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ ۚ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ ۚ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ

تَعْمَلُونَ

Döndüğünüzde onlar size özür beyan edeceklerdir. De ki "Hiç özür beyan etmeyin; size asla inanmayacağız. Allah, sizin haberlerinizi bize bildirdi. Allah ve Elçisi sizin yaptıklarınızı görecektir. Sonra görünmeyeni de görüneni de bilen Allah'ın huzuruna çıkarılacaksınız; ne işler yaptığınızı size o bildirecektir."

(Tevbe 9/95)

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ ۖ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ ۖ إِنَّهُمْ رِجْسٌ ۖ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Dönüp yanlarına geldiğinizde, kendilerine ilişmeyesiniz diye Allah'a yemin edeceklerdir. Artık onlarla ilginizi kesin. Çünkü her biri birer pisliktir. Hak ettikleri ceza, varıp kalacakları cehennemdir.

(Tevbe 9/96)

يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ ۖ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ

Kendilerinden razı olasınız diye de yemin edeceklerdir. Siz razı olsanız bile yoldan çıkan fasıklar topluluğundan Allah razı olmayacaktır.

(Tevbe 9/97)

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Çölde yaşayan Arapların kâfirliği ve münafıklığı pek güçlüdür. Allah'ın elçisine indirdiğinin sınırlarını bilmemeleri onlardan beklenen bir şeydir. Allah bilir, doğru kararlar verir.

(Tevbe 9/98)

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ ۚ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Çölde yaşayan Araplar içinde öyleleri vardır ki savaş için yaptıkları harcamayı kayıp sayar, her şeyin aleyhinize dönmesini beklerler. Bekledikleri kötü günler başlarına gelecektir. Her şeyi dinleyen ve bilen Allah'tır.

(Tevbe 9/99)

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرُبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ ۚ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ ۚ سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Çölde yaşayan Araplar arasında öylesi de vardır ki Allah'a ve Ahiret gününe inanıp güvenir, yaptığı harcamayı Allah'a yakınlaşma ve elçinin desteğini alma vesilesi sayar. Bilin ki bu, onlar için bir yakınlık sebebidir. Allah, onları ikramı ile kuşatacaktır. Çünkü Allah bağışlar, ikramı boldur.

(Tevbe 9/100)

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Muhacirlerin[1*] ve Ensârın[2*] ilkleri ile onlara güzellikle uyanlar var ya, Allah onlardan razı, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. Allah, içinden ırmaklar akan cennetleri onlar için hazırlamıştır. Orada ölümsüz olacaklardır. En büyük kurtuluş işte budur.

[1*] Mekkeden hicret edenler müslümanlar

[2*] Medineli müslümanlar

(Tevbe 9/101)

وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ ۖ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ ۖ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ ۖ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ۚ سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ

Hem çevrenizdeki çöl Araplarından hem Medine halkından ikiyüzlülükte (münafiklıkta) uzmanlaşmış münafiklar vardır. Onları sen bilmezsin, biz biliriz. Onları iki defa azaba uğratacağız[*]. Sonra da büyük bir azaba itileceklerdir.

[*] Suç ile ceza arasında denklik vardır. Bir camı kıran önce o camı taktırır sonra da ceza olarak bir cam parası verir. Böylece cezası ikiye katlanmış olur. Şu âyetlere göre bu denklik ahirette de olacaktır: "(Mezardan) kalkış günü onun cezası ikiye katlanır. Cezayı çekerken ölmez, itibarsızlaştırılır." (Furkan 25/69)

Münafiklar iki suç işlerler, biri kâfirlik, diğeri de kendilerini müslüman göstererek yaptıkları yalancılıktır. Dünyada iki kat ceza görmelerinin sebebi budur. İlgili âyet şöyledir:

"Bunların kalplerinde (kâfirliklerinden dolayı) bir hastalık oluşur; Allah onlara bir hastalık (yalancılık hastalığını) da ilave eder. Yalan söylemelerine karşılık hak ettikleri de acıklı bir azaptır." (Bakara 2/10)

(Tevbe 9/102)

وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

İyi ile kötüyü karıştıranlardan (münafiklardan) bir kesimi de günahlarını itiraf ettiler. (Bunlar dönüş yaparlarsa) Allah da dönüşlerini kabul edebilir. Çünkü Allah bağışlar, ikramı boldur.

(Tevbe 9/103)

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Mallarından sadaka al; böylece onları arındırmış ve geliştirmiş olursun. Onlara sürekli destek ol[*], senin desteğin onları rahatlatır. Her şeyi dinleyen ve bilen Allah'tır.

[*] Âyetin bu bölümüne genellikle şöyle meal verilir: "onlara dua et; senin duan onlar için bir güvendir" Bu meal uygun değildir. Âyetin öncesinde ve sonrasında sözü edilen münafiklara dua edilemez. "Ve salli aleyhim = وَصَلِّ عَلَيْهِمْ" ifadesine "onlara sürekli destek ol" anlamı vermemiz Arap dilinin gereğidir. Çünkü Arap dili bilginlerinden Zeccâc'a (öl. 311 h.) göre salat'ın (=الصَّلَاة) kök anlamı lüzum =اللزوم yani süreklilik ve devamlılıktır. Sözlükçüler kelimenin deve ve diğer hayvanların kuyruğunun iki tarafı ve insanın iki bacağının ilk eklemi anlamında olan الصَّلْوين = salveyn'den alındığını söylerler. Bunlar kuyruk sokumunu çevreleyen kısım gibidir. Zeccâc şöyle devam etmiştir: "Bana göre doğrusu birinci anlamdır. Çünkü salât = الصَّلَاة Allah'ın farz kıldığı şeyleri sürekli yapmaktan ibarettir. Namaz = الصَّلَاة Allah'ın sürekli kılınmasını emrettiği en büyük farzlardandır. Önündekini takip eden anlamındaki musalli = المصلِّي 'nin salaveyn = الصلَوَيْن 'den yani atın kuyruk sokumunu iki yanı anlamından alındığı açıktır. Bunda, arkadaki atın kafasının, öndekinin kuyruk sokumunu takip etmesi gibi bir anlam vardır. (Lisanu'l-Arab, صلا mad.) Bize göre her iki anlam da aynı şeyi ifade eder. Önde olanı takip, süreklilik ister. lüzum =اللزوم da süreklilik ve devamlılık anlamındadır.

(Tevbe 9/104)

(Tevbe 9/104)

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Bilmiyorlar mı ki kullarının kendine yönelmesini (tevbesini) kabul eden de bu zekatları (sadakaları) alan da Allah'tır. Allah, kendine yönelenlerin dönüşünü (tevbesini) kabul eder, ikramı boldur.

(Tevbe 9/105)

وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ ۖ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

De ki "Çalışın; çalışmanızı hem Allah, hem Elçisi[*] hem de inanıp güvenenler görecektir. Sonra görünmeyeni ve görüneni bilenin huzuruna çıkarılacaksınız. O zaman size bütün çalışmanızı bildirecektir."

[*] Buradaki elçi, her insanın yaptığını yazan melektir. Allah Teala görevlendirdiği meleklerle ilgili olarak şöyle buyurmuştur:

"Yaptığı her şeyi güzel yapmak Allah'a mahsustur. Gökleri ve yeri yaratan, ikişer, üçer, dörder kanatlı melekleri, elçi olarak görevlendiren, kendi tercihine göre yaratışta artırma yapan odur. Doğrusu Allah, her şeye kadir olandır." (Fatır 35/1)

(Tevbe 9/106)

وَآخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Bir kısmının işi de Allah'a kalmıştır[*], onları ya azaba uğratır ya da kayırır. Allah bilir, doğru kararlar verir.

[*] Bunlar, şirkin dışındaki günahları işlemiş kişiler olabilir. Tevbeleri geri bırakılan üç kişi de olabilir. Bk 118

(Tevbe 9/107)

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ ۚ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ ۖ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Zarar vermek, kâfirlik etmek, müminlerin arasını açmak ve bir de daha önce Allah'a ve Elçisine karşı savaşmış bir kişiyi beklemek için mescit edinmiş olanlar ise sana şöyle yemin edeceklerdir: "Bizim sevap dışında bir beklentimiz yoktur" Allah şahittir ki onlar, kesinlikle yalancıdırlar.

(Tevbe 9/108)

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ۚ لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ ۚ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا ۚ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ

Orada asla namaza durma. Senin namaz kılmana layık olan Mescit ilk günden itibaren takva[*] temeli üzerine kurulmuş mescittir. Orada temizliği seven adamlar vardır. Allah, tertemiz olanları sever.

[*] Takva: Allah'tan çekinerek korunma, kendini(firtatını) bozmama. Bakınız Bakara 2/2.

(Tevbe 9/109)

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Binasını takva ve Allah rızasını elde etme temeli üzerine kuran mı iyidir, yoksa binasını kaymakta olan bir uçurumun kıyısına kurup da onunla birlikte Cehennem ateşine yuvarlanan mı? Allah, yanlışlar içinde olan topluluğu yola getirmez.

(Tevbe 9/110)

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Kurdukları bina, kalpleri parçalanıncaya kadar içlerinden çıkmayacak bir şüphe kaynağı olmaya devam edecektir; Allah bilir, doğru kararlar verir.

(Tevbe 9/111)

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ۚ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ ۖ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ ۚ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ ۚ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ ۚ وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Allah, inanıp güvenenlerin kendilerini ve mallarını Cennete karşılık satın almıştır. Allah yolunda çarpışırlar; öldürürler ve ölürler. Bu Allah'ın Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da verdiği gerçek sözdür. Sözünü Allah'tan daha iyi tutan kimdir? Öyleyse yaptığınız bu satıştan dolayı sevinin. Bu, büyük bir kurtuluştur.

(Tevbe 9/112)

التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ الْآمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

Tevbe edenler, Allah'a kul olanlar, işlerini iyi yapanlar, gezip görenler, rüku edenler, secde edenler, marufu (Kur'an ölçülerini) isteyenler, münkere (Kur'an ölçülerine aykırı olana) engel olanlar ve Allah'ın koyduğu sınırları koruyanlar var ya; sen böylesi müminleri müjdele.

(Tevbe 9/113)

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

Cehennem ahalisi oldukları iyice belli olmuş olan müşriklerin[*] bağışlanmalarını istemek ne Nebiye düşer ne de müminlere; isterse en yakınları olsun.

[*] Müşrik : Allah'a ortak koşandır.

(Tevbe 9/114)

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ ۚ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ

İbrahim'in babasının bağışlanmasını istemesi sadece ona verdiği sözden dolayı idi. Ama onun Allah'a düşman olduğunu iyice anlayınca o işten uzak durdu. İbrahim çok içli ve yumuşak huyludur.

(Tevbe 9/115)

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Allah bir topluluğu yola gelmiş saydıktan sonra sakınmaları gereken şeyi açıkça bildirmedikçe onları yoldan çıkmış saymaz. Allah her şeyi bilir.

(Tevbe 9/116)

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Göklerin ve yerin hâkimiyeti Allah'a aittir. Yaşatan O'dur, öldüren de O'dur. Sizin Allah'a tercih edeceğiniz ne bir dostunuz ne de yardımcınız vardır.

(Tevbe 9/117)

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

Allah, nebinin tevbesi ile zor zamanda ona uyan Muhacir ve Ensârdan kalbi kaymak üzere olan bir bölüğün tevbesini kabul etti. Onların tevbesini kabul etti çünkü Allah, onlara karşı çok merhametlidir, ikramı da boldur.

(Tevbe 9/118)

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Savaştan geri bırakılan üç kişinin tevbesini de kabul etti. Bütün genişliğine rağmen yeryüzü onlara dar gelmiş, içleri iyice daralmıştı. Allah'tan kaçanın tek sığınağının yine Allah olduğunu da anlamışlardı. Tevbe etsinler diye Allah onların yüzüne baktı. Çünkü Allah tevbeleri kabul eder, ikramı da boldur.

(Tevbe 9/119)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ

Ey inanıp güvenenler! Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun ve özü sözü doğru olanlarla birlikte olun.

(Tevbe 9/120)

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

Medine halkının ve çevrelerindeki çöl Araplarının Allah'ın elçisine kayıtsız kalmaya hakları yoktur. Kendilerini ona tercih de edemezler. Bunların Allah yolunda bir susuzluk, bir yorgunluk ve bir açlık çekmeleri, kâfirleri öfkelendirecek bir adım atmaları ve düşmandan bir kötülük görmeleri mutlaka lehlerine iyi bir iş olarak yazılacaktır. Çünkü Allah, güzel davrananların ödülünü eksiltmez.

(Tevbe 9/121)

وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Az olsun, çok olsun yaptıkları her harcama ve aşıp geçtikleri her vadi mutlaka lehlerine yazılır. Bu, Allah'ın onları, yaptıklarından daha güzeli ile karşılaması içindir.

(Tevbe 9/122)

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً ۚ فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ

Müminlerin tamamının savaşa çıkması gerekmez. Her kesimden bir takımı (Allah'ın savaşa çıkma emrini uygulamanın kişiye kazandırdıklarını görüp) dini kavramak ve geri döndüklerinde toplumlarını uyarmak için savaşa çıksa iyi olmaz mı? Böylece yanlışlardan sakınabilirler.

(Tevbe 9/123)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ

Ey inanıp güvenenler! Yakınınızda bulunan kâfirlerle savaşın ki sizde sarsılmaz bir güç olduğunu görsünler. Bilin ki Allah, kendisinden çekinerek korunanlarla beraberdir.

(Tevbe 9/124)

وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِ إِيمَانًا ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

Bir sure indirilince bazıları: "Şimdi bu hanginizin imanını (güvenini) arttırdı ki?" der. O (sure), inanıp güvenmiş olanların güvenini artırır. Onlar onu (sureyi), birbirlerine müjdelerler.

(Tevbe 9/125)

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ

Kalplerinde hastalık olanların da pisliğine pislik katar. Onlar da kâfir olarak ölürler.

(Tevbe 9/126)

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ

Her yıl bir ya da iki kere sıkıntıya sokulduklarını görmüyorlar mı? Ama yine de dönüş (tevbe) yapmıyorlar ve akıllarını başlarına almıyorlar.

(Tevbe 9/127)

وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ يَرَاكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا ۚ صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ

Bir sure indirilince biri diğerine bakar "Gören biri var mı?" der, sonra da dönüp giderler. Allah da onların kalplerini döndürür. Çünkü onlar,

anlayışsız bir topluluktur.

(Tevbe 9/128)

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

İşte size içinizden bir elçi geldi. Sizi sıkıntıya sokan her şey, ona ağır gelir. O üstünüze titrer, müminlere karşı pek nazik ve merhametlidir.

(Tevbe 9/129)

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۖ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

Eğer yüz çevirecek olurlarsa de ki "Allah bana yeter; O'ndan başka ilah yoktur. O'na güvenip dayandım. Büyük arşın (yönetimin) Sahibi[*] O'dur."

[*] Rabbi

YUNUS

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Yunus 10/1)

الر ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ

ELİF! LÂM! RÂ! Bunlar, doğru hükümler içeren Kitab'ın ayetleridir.

(Yunus 10/2)

أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۗ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ

İçlerinden bir kişiye: "İnsanları uyar ve inanıp güvenenlere, özü sözü doğru kişiler sınıfına çıkma müjdesi ver" diye vahiy etmemiz onlara çok mu tuhaf geldi ki ayetleri görmezlikten gelenler (kâfirler): "Bu, tam bir büyücüdür" dediler?

(Yunus 10/3)

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۖ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ ۖ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

Sizin Rabbiniz[1*] Allah'tır; gökleri ve yeri altı günde[2*] yaratmış sonra yönetime (arşa) geçmiştir. İşleri çekip çeviren O'dur. Şefaat[3*] edecek olan, ancak O'nun izninden sonra edebilir. İşte Allah budur, sizin Rabbinizdir. Siz O'na kul olun. Bilgilerinizi kullanmayacak mısınız?

[1*] Sahibiniz

[2*] Bakınız Araf 7/54

[3*] Şefaat, birinin eşlik etmesini istemek, eşlik etmek veya arka çıkmaktır. (**El-Ayn, Müfredât**). Mahşer günü kimseye şefaat edilmeyecektir. "Öyle bir günden çekinip korunun ki o gün kimse kimsenin yerine ceza çekmeyecek, kimseden şefaat kabul edilmeyecek, kimseden fidye alınmayacak ve kimseye yardım edilmeyecektir." (Bakara 2/48) Dünyada insanlar birine destek olabilirler. "İyi bir işe destek veren ondan bir pay alır; kötü bir işe destek veren de ondan dolayı bir sorumluluk üstlenir." (Nisa 4/85) Cennete gitmiş biri, şirk günahı ile değil de diğer günahlarından dolayı cehennemde olan bir yakınını yanına isteyebilir. "Günahkarları, suya koşarcasına cehenneme sevk edeceğiz. Rahman'dan söz almış olanlar dışında kimse şefaate (birinden destek alma hakkına) sahip olamayacaktır." (Meryem 19/86-87) İster dünyada ister cehenneme gitmiş biri için olsun, şefaat ancak Allah'ın onayıyla olabilir. .

(Yunus 10/4)

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا ۖ وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا ۚ إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ

Dönüp topluca huzuruna varacağınız O'dur. Bu, Allah'ın verdiği sözdür; gerçekleşecektir. O, ilk önce yaratır, sonra yaratmayı tekrarlar. Bu, inanıp güvenen ve iyi iş yapanlara çalışmalarının karşılığını hakka uygun şekilde vermek içindir. Ayetleri görmezlikten gelenler de bu kafirliklerine karşılık kaynar sudan bir içecek ve acıklı bir azap ile karşılanacaklardır.

(Yunus 10/5)

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ۚ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَٰلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ ۚ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Güneşi ziyâ[1*], Ay'ı nûr[2*] yapan O'dur. Yılların sayısını ve hesabı bilesiniz diye onu menzil-menzil ölçülendirmiştir. Allah'ın yarattığı şeyler, gerçeğin kendisinden başka birşey değildir.Allah onu gerçek varlık olarak yaratmıştır. Allah, âyetlerini bilen bir topluluk için açıklar.
[1*] Ziya : Işığın kaynağı

[2*] Nur: Işık kaynağının sebep olduğu aydınlık

(Yunus 10/6)

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ

Gece ile gündüzün farklılaşmasında, Allah'ın göklerde ve yerde yarattığı her şeyde kendini (yanlışlardan) koruyan bir topluluk için göstergeler (ayetler) vardır.

(Yunus 10/7)

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنُّوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ

Bizimle karşılaşmayı beklemeyen ve dünya hayatından hoşlanan, onunla tatmin olanlar, bir de ayetlerimize aldırmayanlar var ya...

(Yunus 10/8)

أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

İşte onların varıp kalacakları yer, cehennemdir. Bu, yaptıklarının karşılığıdır.

(Yunus 10/9)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ ۖ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanları, güvenlerinden (imanlarından) ötürü, Rableri doğruya yöneltecektir. Nimet dolu cennetler içinde etraflarından ırmaklar akacaktır.

(Yunus 10/10)

دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ۚ وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Bunların oradaki duaları : "Biz sana içten boyun eğeriz Allah'ım"; sağlık dilekleri de "Esenlik ve güvenlikle (selam)" sözleridir. Dualarının sonu da şöyle olur: "Her şeyi güzel yapan yalnız Allah'tır. O, tüm varlıkların Sahibidir."

(Yunus 10/11)

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ ۖ فَنَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

Eğer Allah, insanlara hayrı verdiği çabuklukta şerri de verseydi onların sonları gelirdi. Bize kavuşmayı ummayanları kendi azgınlıkları içinde bırakırız, bocalar dururlar[*]

[*] ...

(Yunus 10/12)

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَنْ لَمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ ضُرٍّ مَسَّهُ ۚ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

İnsanın başı sıkıştı mı, yanları üzerine basarken, otururken veya ayaktayken bize yalvarır durur. Ama ne zaman ki sıkıntısını gideririz, sanki başı sıkışıp da bize hiç yalvarmamış gibi davranır. Dengesizlerin yaptıkları şey işte böyle kendilerine güzel görünür.

(Yunus 10/13)

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا ۙ وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ

Sizden önce nice kuşakları yanlış yola girdiklerinde etkisiz hale getirdik. Onlara gelen elçiler, apaçık belgelerle(mucizelerle) gelmişlerdi ama inanmamaya kararlıydılar. Biz suçlular topluluğunu böyle cezalandırırız.

(Yunus 10/14)

ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ

Sonra bu topraklarda sizi onların yerine geçirdik ki sizin nasıl davranacağınıza bakalım.

(Yunus 10/15)

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ ۙ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَٰذَا أَوْ بَدِّلْهُ ۚ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِي ۖ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ ۖ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Âyetlerimiz, biri diğerini açıklayacak şekilde (küme halinde) yan yana getirilip okununca, bizimle karşılaşmayı umursamayanlar derler ki "Bize başka bir kur'ân (küme)[*] getir ya da bunun içeriğini değiştir." De ki "Onu kendiliğimden değiştirmeye yetkim yoktur. Ben sadece bana bildirilen vahye uyarım. Eğer Rabbime karşı gelirsem büyük bir günün azabından korkarım."

[*] Kur'an kelimesi küme anlamına gelir. Bir konuyu anlatan muhkem bir ayet ile onu açıklayan müteşabih ayetler kümesi o konuya ait ayetler kümesi (Kur'an) dir. Kur'an kelimesine bu manayı vermemizin delillerinden biri (İsra 17/78)'de bildirilen وَقُرْآنَ الْفَجْرِ (kur'âne el fecri) 'dır. Sabah kızıllığının kümeleşmesi anlamına gelir. Kur'an-ı Kerim'in bu metodunu (ayetlerin birbirini açıklaması) daha detaylı şeklinde öğrenmek için (Hud 11/1-2), (Al-i İmran 3/7), (Fussilet 41/3) ve ilgili dipnotlara bakınız.

(Yunus 10/16)

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ ۖ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

De ki "Allah size gerekeni yapsaydı (hak ettiğiniz cezayı verseydi)[*] o sıralamayı size yapamaz ve onu size anlatamazdım. Bundan önce aranızda bir ömür geçirdim. (Vahiy gelene kadar böyle bir şey yaptım mı?) Hiç aklınızı kullanmaz mısınız?"

[*] Bkz. Yunus 10/49. âyetin dipnotu.

(Yunus 10/17)

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ

Bir yalanı Allah'a atfeden veya onun ayetleri karşısında yalana sarılandan daha yanlış kim olabilir? Şurası bir gerçek ki bu suçu işleyenler, umduklarına kavuşamayacaklardır.

(Yunus 10/18)

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ ۚ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Kendilerine zarar vermeyecek, bir fayda da sağlamayacak olan varlıkları Allah ile aralarına koyup kul olurlar. Bir de derler ki "Bunlar Allah'ın yanında bizi yanına alacak (şefaat edecek) olanlardır." De ki "Siz Allah'a, göklerde ve yerde bilmediği bir şeyi mi haber veriyorsunuz?" O, onların ortak saydıklarından uzak ve yücedir."

(Yunus 10/19)

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

İnsanlar bir tek toplumdu (ümmetti), daha sonra ayrılığa düştüler. Eğer Rabbinin daha önce verdiği karar[*] olmasaydı, onların ayrılığa düştükleri konuda aralarından hüküm verilirdi.

[*] İmtihandan geçirme kararı.

(Yunus 10/20)

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ۖ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ

Diyorlar ki "Ona Rabbinden bir mucize (ayet) indirilse olmaz mı?" De ki "Bütün gizli bilgiler Allah'a aittir. Öyleyse bekleyin; sizinle birlikte ben de bekliyorum."

(Yunus 10/21)

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فِي آيَاتِنَا ۚ قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا ۚ إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ

İnsanlara, uğradıkları sıkıntıdan sonra ikramda bulunsak hemen ayetlerimiz konusunda kendilerine özel bir oyun kurarlar. De ki "Allah oyunu daha çabuk kurar. Çünkü elçilerimiz onların oyunlarını yazmaktadır."

(Yunus 10/22)

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلْكِ وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ ۙ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أَنْجَيْتَنَا مِنْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ

Sizleri karada ve denizde yürüten O'dur. Bir gemide olsanız, gemi güzel bir rüzgârla yolcuları rahatça götürse, hepsi tam bunun zevkine varmışken bir kasırga çıkıp her tarafı dalgalar sarsa, iyice kuşatıldıkları kanaatine vardıkları anda Allah'a boyun eğerek şöyle yalvarırlar: "Bizi bundan kurtarırsan gerçekten görevini yerine getirenlerden oluruz."

(Yunus 10/23)

فَلَمَّا أَنْجَاهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۗ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ ۖ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Onları kurtarınca da bakarsınız ki o yerde yine yanlış işlere dalmışlar. Ey insanlar! Bu gibi davranışlarınızın zararı kendinizedir. Bu hayatta biraz menfaat sağlarsınız ama sonunda dönüşünüz bize olur. Yapmış olduğunuz şeyleri, size bir bir haber veririz.

(Yunus 10/24)

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ ۚ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Dünya hayatı tıpkı gökten indirdiğimiz bir suya benzer. O su sebebiyle insanların ve en'amın[*] (davarın) beslendiği bitkiler sarmaş dolaş olur. Derken toprak donanır ve bütün süslerini takınır. (Toprak) sahipleri, çıkacak ürünü hesaplayabilecekleri kanaatine vardıkları bir sırada o yere emrimiz, gece veya gündüz gelir de onu yolunmuş hale getiririz; sanki bir gün önce orada herhangi bir ürün yokmuş gibi olur. İşte biz, düşünen bir topluluğa, âyetlerimizi böyle ayrıntılı olarak anlatırız.
[*] Koyun, keçi, sığır, deve

(Yunus 10/25)

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Allah esenlik ve güvenlik yurduna çağırır. Kim, yapması gerekeni yaparsa[*] onu doğru yola getirir.

[*] Bkz. Yunus 10/49. âyetin dipnotu.

(Yunus 10/26)

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ ۖ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Güzel davrananlara da daha güzeli ve fazlası vardır. Yüzleri ne kararacak ne de kızaracaktır. İşte bunlar cennet ahalisidir; onlar orada

ölümsüzdürler.

(Yunus 10/27)

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۖ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ ۖ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطَعًا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Kötü işlerle uğraşanların cezası o kötülüğün dengidir (bir katıdır[*]). Alçaklık onların her yanını sarar. Onları Allah'tan koruyacak kimseleri de olmaz. Yüzleri sanki gecenin karanlık parçaları ile örtülmüş gibidir. İşte bunlar cehennem ahalisidir; onlar da orada ölümsüzdürler.
[*] Furkan 25/69, Araf 7/38.

(Yunus 10/28)

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاؤُكُمْ ۚ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ ۖ وَقَالَ شُرَكَاؤُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ

Onların hepsini topladığımız gün Allah'a ortak uyduranlara "Sizler ve ortak saydıklarınız! Olduğunuz yerde kalın!" diyeceğiz, sonra da aralarını ayıracağız. Ortak saydıkları diyecekler ki "Siz sadece bize kul olmuyordunuz ki!"

(Yunus 10/29)

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ

"Aramızda şahit olarak Allah yeter. Bize kulluk ettiğinizi, gerçekten fark edememiştik."

(Yunus 10/30)

هُنَالِكَ تَبْلُو كُلُّ نَفْسٍ مَا أَسْلَفَتْ ۚ وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ ۖ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Kim ne yapmışsa orada ortaya çıkacaktır. Hepsi de kendilerine gerçek anlamda yakın olan Allah'ın huzuruna getirilmiş olur ve uydurdukları bütün ortaklar onlardan uzaklaşır.

(Yunus 10/31)

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ ۚ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ ۚ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ

Desen ki "Gökten ve yerden size rızık veren kim? Dinleme ve ileri görüşlü olma (basiret) özelliklerinize hakim olan kim?Ya ölüden diriyi çıkaran, diriden de ölüyü çıkaran kim? Kimdir o bütün işleri çekip çeviren?" "Allah'tır" diyeceklerdir. De ki "Hiç çekinmez misiniz?"

(Yunus 10/32)

فَذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ ۖ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ ۖ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ

Sizin gerçek Rabbiniz[*] olan Allah işte budur. Gerçeğin ötesi sapıklık değildir de ya nedir? Nasıl oluyor da halden hale sokuluyorsunuz?

[*] Sahibiniz

(Yunus 10/33)

كَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

Yoldan çıkanlarla ilgili olarak Rabbinin söylediği şu söz böylece gerçekleşmiş oldu: "Onlar inanıp güvenmezler."

(Yunus 10/34)

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۚ قُلِ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ

De ki: "Ortak saydıklarınız arasında bir şeyi baştan yaratacak sonra onu tekrarlayacak olan biri var mı?" De ki: "Baştan yaratan ve onu tekrarlayacak olan Allah'tır. Yanlışa nasıl sürükleniyorsunuz?"

(Yunus 10/35)

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ ۚ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ ۗ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهِدِّي إِلَّا أَنْ يُهْدَىٰ ۖ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

De ki "Ortak saydıklarınız arasında doğruyu gösterecek biri var mı? De ki "Doğruyu gösteren Allah'tır. Öyleyse, doğruyu gösterene uymak mı, yoksa kendine gösterilmedikçe doğruyu gösteremeyecek olana uymak mı daha doğrudur? Size ne oluyor? Ne biçim karar veriyorsunuz?"

(Yunus 10/36)

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا ۚ إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ

Onların çoğu, sadece kendi varsayımlarının peşine takılırlar. Varsayım, hiçbir şekilde gerçeğin yerini tutmaz. Allah, onların ne yaptıklarını bilir.

(Yunus 10/37)

وَمَا كَانَ هَٰذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Bu Kur'an, başkası tarafından uydurulup Allah'a mal edilmiş değildir. Aksine önceki kitapları kendinde olanla doğrulayan, o Kitapları açıklayan, içinde şüpheye yer olmayan ve varlıkların Rabbi[*] tarafından indirilmiş olan kitaptır.

[*] Sahibi

(Yunus 10/38)

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۖ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Yoksa onu o (Muhammed) uydurdu mu diyorlar? De ki "Allah ile aranıza koyduklarınızdan çağırabileceğiniz herkesi çağırın da onun dengi bir sure getirin. Samimiyseniz yaparsınız"

(Yunus 10/39)

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ ۚ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ

Aslında onlar, Kur'ân'daki bilgiyi (ilmi) anlamadan, (ayetler arası) iç bağlamı henüz ortaya çıkmadan yalana sarıldılar. Onlardan öncekiler de böyle yalana sarılmışlardı. Yanlışlar içindekilerin sonunun nasıl olduğunu bir düşün.

(Yunus 10/40)

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ ۚ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ

Onlardan (Sana gelenlerden) kimi Kur'an'a güvenir, kimi de güvenmez. Bozguncuları Sahibin iyi bilir.

(Yunus 10/41)

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ ۖ أَنْتُمْ بَرِيئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ

Seni yalancı sayarlarsa de ki "Benim yaptığım bana, sizin yaptığınız da size. Benim yaptığımla sizin bir ilginiz yok, sizin yaptığınızla da benim bir ilgim yoktur."

(Yunus 10/42)

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ ۚ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ

İçlerinden seni dinleyenler vardır. Ama sağır olanlara (sağır numarası yapanlara) söz işittirebilir misin? Hele bir de akıllarını kullanmazlarsa?

(Yunus 10/43)

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ ۚ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ

Onlardan kimi de sana (körler gibi) bakar. Sen körlere yol gösterebilir misin? Hele bir de basiretlerini[*] kullanmıyorlarsa?

[*] Basiret: Görmek ile basiret arasındaki farkı anlamak açısından çok önemli bir ayettir. Ayetten anlaşılacağı üzere görme duyusu olmayan insanlar bile basiretli olabilirler. Basiret arka planını görme, akıl gözü ve vizyon olarak Türkçeye çevrilebilir.

(Yunus 10/44)

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَٰكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Allah'ın insanlara yaptığı tek bir yanlış yoktur. Ama yanlışı insanlar kendilerine yaparlar.

(Yunus 10/45)

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَنْ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ ۚ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ

Onları bir araya toplayacağı gün sanki gündüzün, tanışmayla geçen bir saati dışında dünyada bulunmamış gibi olurlar. Allah ile karşılaşmayı yalan sayanlar kaybedeceklerdir. Onlar yola gelmiş değillerdir.

(Yunus 10/46)

وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ

Onları tehdit ettiğimiz şeyin bir kısmını sana göstersek de seni vefat [*] ettirsek de dönüşleri bize olacaktır. Üstelik yaptıkları her şeyin şahidi Allah'tır.

[*] Zümer 39/42'ye göre vefat, işi biten ruhun bedenden ayrılmasıdır. Allah ruhu iki şekilde vefat ettirir, biri uykuya daldığında, diğeri de öldüğünde olur. Ruh, bilgisayarın işletim sistemi gibi bütün bilgileri korur. Onun için Allah, hem uyuyan hem de ölen bedenin ruhunu koruma altına alır. Uyuyan insanın ruhu, uyandığında, ölen kişinin ruhu da vücut yeniden yaratıldığında geri döner. (Bkz. Müminûn 23/100 ve Tekvîr 81/7)

(Yunus 10/47)

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ ۖ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Her toplumun(ümmetin) bir elçisi vardır. Elçileri yanlarına geldiği zaman, aralarında hakka uygun şekilde hükmedilir. Onlara haksızlık yapılmaz[*].

[*] Her toplumdan (ümmetten) bir şahit getirdiğimiz zaman onların hali nice olacaktır!? Seni de bunlara şahit getireceğiz. Ayetleri görmezlikte direnenler (kâfirler) ve Resule / Elçinin getirdiği âyetlere baş kaldıranlar, o gün toprağa karışıp kaybolmuş olmayı ne kadar çok isterler. Ama olup biten hiçbir şeyi Allah'tan gizleyemeyeceklerdir. Nisa 4/41-42

(Yunus 10/48)

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Derler ki "Eğer söylediğiniz doğruysa, o tehdit ne zaman gerçekleşecek?"

(Yunus 10/49)

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۗ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۚ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً ۖ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ

De ki "Allah, gerekeni yapmazsa[1*] kendime bile bir fayda sağlamaya veya zarar vermeye gücüm yetmez. Her toplumun (ümmetin) bir eceli vardır. Ecelleri gelmişse bir süreliğine de olsa erteleyemezler. Eğer gelmemişse[2*] öne de alamazlar."

[1*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. (Müfredât). Allah her şeyi, bir ölçüye göre yaratır. (Kamer 54/49, Ra'd 13/8) İmtihanla ilgili konuları hayır ve şer diye ikiye ayırmıştır. (Enbiyâ 21/35) Allah, herkesin doğru yolda olmasını ister (Nisa 4/26) ama sadece gerekeni yapanı doğru yolda sayar. (Nur 24/46) Kulunun her kararını takip eder. Uygulayabilmesi için gereken şartları yaratmadan önce kayda geçirir. (Hadid 57/22) Hem bu sırada hem de daha sonra, yaptığının iyi mi yoksa kötü mü olduğunu, kuluna ilham eder. (Şems 91/7-10) Yola gelmek isteyenin içini İslam'a açar. Yoldan çıkmak isteyenin içine de öyle bir daraltır ki, yükseklere tırmanıyormuş gibi olur. (En'âm 6/125)

Bütün bu âyetlere göre şâe = شاء fiilinin öznesi Allah olursa "koyduğu ölçüye göre yarattı" insan olursa "Allah'ın koyduğu iki ölçülerden birinin gereğini yaptı" anlamına gelir. Bu durumda şâe = شاء fiili için en uygun anlam, "gerekeni yapmak" olur. Bir ayet şöyledir: "Gerekeni Allah yapsaydı hepinizi tek bir toplum haline getirirdi. Ama Allah, (sapıklığın) gereğini yapanı sapık sayar, (doğru yolda olmanın) gereğini yapanı da yoluna kabul eder. Yaptıklarınızdan elbette sorumlu tutulacaksınız." (Nahl 16/93)

İslam'a yanlış kader inancını yerleştirmek isteyenler büyük bir çarpıtma yaparak şâe = شاء'ye irade yani isteme ve dileme anlamı vermiş, bu yanlış anlamı, tefsirlere ve sözlüklere yerleştirerek birçok ayetin mealini bozmuşlardır. Yukarıdaki âyetin meali şöyle olmuştur:

"Allah dileseydi sizi tek bir ümmet yapardı. Ama O, dilediğini saptırır, dilediğini doğru yola eriştirir. Bütün yaptıklarınızdan elbette sorumlu tutulacaksınız."

Bunu yapanlar Kur'an'ı, çelişkili bir kitap gibi göstermeyi de başarmışlardır. Ayrıntı için bkz: http://www.suleymaniyevakfi.org/akaid-

arastirmalari/kuranda-sey-meset-irade-ve-fitrat.html

[2*] Biz bir şeyi irade etsek bile onu, Allah, ayrı bir varlık olarak yaratmadan hiçbir şey yapamayız. Araf 7/54, Tekvir 81/29,Tevbe 9/51, Hadid 57/22

(Yunus 10/50)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ

De ki "Düşünsenize, Allah'ın azabı size gece ya da gündüz gelse ne olur? Bu suçlular onun nesini çarçabuk isterler?"

(Yunus 10/51)

أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ آمَنْتُمْ بِهِ ۚ آلْآنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ

Azap geldikten sonra mı inancınızı kesinleştireceksiniz?O zaman size şöyle denecektir: "Şimdi mi? Cezanın çabuk gelmesini isteyip duruyordunuz ya!"

(Yunus 10/52)

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ

İlerisinde yanlışlar içindeki o kimselere şöyle denecektir: "Kalıcı azabı tadın bakalım. Kazandığınızın karşılığından başka ne görecektiniz!"

(Yunus 10/53)

وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقٌّ هُوَ ۖ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ ۖ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ

Senden haber almaya çalışıyorlar, "O gerçek mi?" diye. De ki "Evet! Rabbime yemin ederim ki gerçektir. Ondan yakanızı kurtaramayacaksınız."

(Yunus 10/54)

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ ۗ وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ ۖ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ ۚ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Yanlışlara dalmış her bir kişinin elinde yeryüzünün bütün malları olsa, o gün tereddüt etmeden fidye olarak verirler. Azabı görünce için için pişmanlık duyacaklardır. Aralarındaki yargılama hakka uygun şekilde yapılmış ve haksızlığa uğratılmamışlardır.

(Yunus 10/55)

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Bilin ki göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Yine bilin ki Allah'ın tehdidi gerçekleşecektir ama onların çoğu bunu bilmezler.

(Yunus 10/56)

هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Hayat veren de O'dur; alan da O. Hepiniz O'na döndürüleceksiniz.

(Yunus 10/57)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

Ey insanlar! Rabbinizden size bir öğüt, göğüslerde olana şifa[*], inanıp güvenenler için bir rehber ve ikram (olan Kitap) gelmiştir.

[*] Göğüslerde (kalpte) olan ruhtur(Bkz: Hicr 15/29, Hicr 15/47, Secde 32/9, Sad 38/72, Tahrim 66/12).

(Yunus 10/58)

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

"Onlara, Allah'ın lütfunu ve ikramını anlat; içleri onunla rahatlasın. Bu, onların biriktirdiği her şeyden değerlidir."

(Yunus 10/59)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ آللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ ۖ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ

De ki "Allah'ın size indirdiği her bir rızkı düşündünüz mü? Siz onu helal, haram diye sınıflandırıyorsunuz." De ki "Bunu size Allah mı bildirdi, yoksa Allah'a iftira mı ediyorsunuz?"

(Yunus 10/60)

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ

Bir yalanı Allah'a atfedenler, (mezardan) kalkış gününü ne sanıyorlar? Şurası bir gerçek ki Allah'ın insanlara ikramı çoktur ama onların çoğu görevlerini yerine getirmezler

(Yunus 10/61)

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ۚ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

Herhangi bir durumdayken, Kur'ân'dan bir şey okuyorken ya da sizler bir iş yapıyorken, ona dalıp gittiğinizde mutlaka size şahit oluruz. Yerde ve gökte zerre ağırlığında bir şey bile Rabbinden gizli kalmaz. Bunların küçüğü de büyüğü de mutlaka açık bir defterdedir.

(Yunus 10/62)

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Bilesiniz ki Allah'ın evliyasının [*] üstünde ne bir korku olur ne de üzülürler.

[*] Evliya, veli'nin çoğuludur. Veli, aralarında kendileri dışında bir şey olmayan iki veya daha çok şeye denir. (**Müfredat**) Allah ile arasına, başka birini koymayan herkes Allah'ın velisidir. Araya başkasını koyanın Allah ile ilişiği kesilir. Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Bilin ki Allah'ın velilerinin

üstünde ne korku olur ne de üzülürler. Onlar inanmış olan ve takva sahibi olan (kendini yanlışlardan koruyan) kimselerdir.” (Yunus 10/62-63) Takva sahibi olanlar da “İşte Kitap budur, içinde şüpheye yer yoktur. Takvâ sahipleri için rehberdir. Onlar, Allah’a içten inanan, namazı düzgün ve sürekli kılan ve verdiğimiz rızıkları yerli yerince harcayanlardır. Sana indirilene de senden önce indirilenlere de inanıp güvenenler onlardır. Onların ahirete olan inançları kesindir.” (Bakara 2/2-4)

(Yunus 10/63)

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

Onlar inanıp güvenen ve çekinerek korunan kimselerdir.

(Yunus 10/64)

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۚ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Hem dünya hayatında, hem de ahirette müjde onların hakkıdır. Allah’ın sözlerinin değişmesi diye bir şey olamaz. İşte en büyük kurtuluş budur.

(Yunus 10/65)

وَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ ۘ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۚ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Onların sözleri seni üzmesin; Allah her şeyin üstesinden gelir. O dinler ve bilir.

(Yunus 10/66)

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ ۗ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ ۚ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ

Bilin ki göklerde kim var, yerde kim varsa hepsi Allah’ındır. Allah ile aralarına koydukları şeye yalvaranlar ortaklara uymuş olmaz, sadece kendi kuruntularına uymuş olurlar. Onlar sadece atarlar.

(Yunus 10/67)

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

Dinlenesiniz diye geceyi sizin için yaratan O’dur. Gündüzü de aydınlatıcı yapmıştır. Dinleyen bir topluluk için bunda âyetler(göstergeler) vardır.

(Yunus 10/68)

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۗ سُبْحَانَهُ ۖ هُوَ الْغَنِيُّ ۖ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهَٰذَا ۚ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

“Allah çocuk edindi” dediler. O’nun bununla ne ilgisi olur! O’nun kimseye ihtiyacı yoktur. Göklerde ve yerde olan her şey O’nundur. Bu konuda elinizde bir delil de yoktur. Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?

(Yunus 10/69)

قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ

De ki “Bu yalanı Allah’a atfedenler, umduklarına kavuşamayacaklardır.”

(Yunus 10/70)

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ

Dünyada kendilerine yarar sağlarlar. Sonra dönüşleri bize olacaktır. Sonra da ayetleri görmezlikten gelmelerine (kâfirlik etmelerine) karşılık onlara ağır bir azap tattıracağız.

(Yunus 10/71)

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنْظِرُونِ

Onlara Nuh’un haberini oku. Bir gün halkına şöyle demişti: “Ey Halkım! Benim duruşum ve Allah’ın âyetleriyle bilgilendirmem size ağır geliyorsa bakın ben Allah’a güvenip dayandım. Siz ve ortaklarınız bana ne yapacağınıza karar verin ki işiniz üzüntüye dönüşmesin. Bana yapacağınızı yapın, hiç göz açtırmayın.

(Yunus 10/72)

فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ ۖ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

Yüz çevirdiyseniz zaten sizden bir ücret istemedim ki! Benim ücretimi verecek olan yalnız Allah’tır. Tam teslim (müslüman) olmam emredildi.”

(Yunus 10/73)

فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ

Buna rağmen onu yalanladılar. Biz de onu ve onunla birlikte gemide olanları kurtardık ve diğerlerinin yerine geçirdik. Ayetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılanları da suda boğduk. Uyarılan o kimselerin sonunun ne olduğunu bir düşün.

(Yunus 10/74)

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ ۚ كَذَٰلِكَ نَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ

Sonra Nuh’un ardından birçok elçiyi kendi halkına gönderdik. Bunlar onlara o açık belgeleri (mucizeleri)getirdiler. Ama başlangıçta elçiye karşı yalana sarılmaları sebebiyle daha sonra inanmaya yanaşmamışlardı. Aşırılık yapanların kalpleri üzerinde işte böyle bir yapı oluştururuz.

(Yunus 10/75)

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ

Sonra onların ardından da Musa'yı ve Harun'u, âyetlerimizle birlikte Firavun’a ve ileri gelen adamlarına gönderdik. Onlar da büyüklenmişlerdi. Zaten bir suçlular topluluğu idiler.

(Yunus 10/76)

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَٰذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ

Bizim katımızdan olduğu belli olan o gerçek onlara gelince "Bu apaçık bir sihir!" dediler.

(Yunus 10/77)

قَالَ مُوسَىٰ أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ ۖ أَسِحْرٌ هَٰذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ

Musa şöyle dedi: "Gerçekle yüzleşince mi bunu söylüyorsunuz? Bu şimdi sihir mi? Eğer öyleyse sihirbazlar umduklarına kavuşamazlar."

(Yunus 10/78)

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمَا الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ

Dediler ki "Atalarımızdan görüp bildiğimiz yoldan bizi çevirmek için mi geldin? Bu yerin büyüğü ikiniz olacaksınız öyle mi? Biz ikinize de inanmıyoruz."

(Yunus 10/79)

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ

Firavun dedi ki "Ne kadar usta sihirbaz varsa hepsini bana getirin."

(Yunus 10/80)

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ

Sihirbazlar gelince Musa onlara: "Ne atacaksanız atın!" dedi.

(Yunus 10/81)

فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَىٰ مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ ۖ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ

Onlar (ellerindeki ipleri ve değnekleri) atınca Musa dedi ki "Bu yaptığınız tümüyle sihirdir. Allah onu boşa çıkaracaktır. Allah bozguncuların işini yoluna koymaz."

(Yunus 10/82)

وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ

Allah, sözleriyle gerçeği ortaya çıkarır; isterse suçlular hoşlanmasın.

(Yunus 10/83)

فَمَا آمَنَ لِمُوسَىٰ إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَىٰ خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ ۚ وَإِنَّ

فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ

Firavun'un ve kendi önderlerinin baskısından korkmaları sebebiyle Musa'ya halkının gençleri dışında kimse inanmadı. Firavun orada tam bir hâkimiyet kurmuştu ve aşırılıklar içindeydi.

(Yunus 10/84)

وَقَالَ مُوسَىٰ يَا قَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ

Musa dedi ki "Ey Halkım! Allah'a inanıp güveniyorsanız ve O'na teslim olmuşsanız O'na dayanın."

(Yunus 10/85)

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Bunun üzerine dediler ki "Biz Allah'a güvenip dayandık. Ey Rab! Bizi yanlışlar içindeki o topluluğa ezdirme.

(Yunus 10/86)

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

Yardım ve desteğinle bizi bu kâfirler topluluğundan kurtar."

(Yunus 10/87)

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّآ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

Biz de Musa ile kardeşine şunu vahyettik: "Mısır'da halkınız için evler hazırlayın. Evlerinize birer kıble[*] yapın ve namazı tam kılın. İnanıp güvenenlere de müjde verin."

[*] iki anlam çıkarılabilir.

a. Namazı evlerinizde gizli gizli kılın

b. Evlerinizde namaz kılınacak yer yapın.

(Yunus 10/88)

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ ۖ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

Musa dedi ki "Rabbimiz! Sen Firavun'a ve ileri gelen adamlarına dünya hayatında süs ve mallar verdin. Rabbimiz! Senin yolundan saptırsınlar diye mi? Rabbimiz! Sen onların mallarını yok et, kalplerini öyle baskı altında tut ki o acıklı azabı görünceye kadar inanamaz olsunlar."

(Yunus 10/89)

قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَانِّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

Allah dedi ki "İkinizin de duası kabul edildi. Siz doğru olmaya devam edin ve kendini bilmezlerin yoluna uymayın."

(Yunus 10/90)

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدْوًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ

İsrailoğullarını denizden geçirdik. Firavun ile orduları, onları yakalamak ve ezmek için hemen peşlerine düştüler. Boğulmak üzereyken Firavun dedi ki "İsrailoğullarının inanıp güvendiği ilahtan başka ilah olmadığına inandım. Ben de tam teslim olanlardanım(müslümanlardanım)"

(Yunus 10/91)

آلْآنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ

(Allah:) "Şimdi mi? Oysa bu ana kadar isyan içindeydin, bozguncunun tekiydin.

(Yunus 10/92)

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً ۚ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ

Bugün senin cesedini kurtaracağız ki senden sonrakilere bir delil(âyet) olsun. Çünkü insanların çoğu âyetlerimizi umursamıyorlar."

(Yunus 10/93)

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مُبَوَّأَ صِدْقٍ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْعِلْمُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

İsrailoğullarını doğru bir yurda yerleştirmiş, kendilerine temiz rızıklar vermiştik. Onlara bu bilgi (Kur'an) gelinceye kadar ayrılığa düşmemişlerdi. Senin Rabbin, anlaşamadıkları konularda (mezardan) kalkış günü aralarında hüküm verecektir.

(Yunus 10/94)

فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَاسْأَلِ الَّذِينَ يَقْرَءُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

Sana indirdiklerimizden dolayı ikilem içerisindeysen, senden önce indirilmiş kitapları[*] okuyup anlayanlara sor. Rabbinden sana da aynı gerçek gelmiştir. Sakın kararsız kalanlardan olma.

[*] Burada el-kitab kelimesine cins yani "indirilmiş bütün kitaplar" anlamı verilmiştir.

(Yunus 10/95)

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Allah'ın ayetleri karşısında yalana sarılanlardan da olma. Yoksa kaybedenlere karışır gidersin.

(Yunus 10/96)

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ

Rabbinin, aleyhlerindeki sözünü hak etmiş olanlar inanıp güvenecek değillerdir.

(Yunus 10/97)

وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

Bütün mucizeler(ayetler) önlerine gelse bile acıklı azabı görünceye kadar böyle gider.

(Yunus 10/98)

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ

Keşke bir kent çıksaydı da azap gelip çatmadan önce inanıp güvenseydi ve böylece imanları kendilerine fayda verseydi[*]. Bunun tek istisnası Yunus'un halkıdır. İnanıp güvendikleri zaman dünya hayatında onlardan rezillik azabını kaldırdık ve belli bir süre refah verdik.

[*] Elçi göndermeden hiçbir kavme azap etmeyiz. (İsra 17/15)

(Yunus 10/99)

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا ۚ أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

Eğer tercihi Rabbin yapsaydı[*] yeryüzünde bulunan herkes, eksiksiz inanıp güvenirdi. Böyleyken inanıp güvenenlerden olsunlar diye onlara baskı mı uygulayacaksın?

[*] "Şâe = شاء" fiili, bir şeyi var etti, demektir (Müfredat). Allah bazı şeyleri kulunun tercihine göre yarattığından öznesi kul olursa "tercih edip yaptı", Allah olursa "tercih edip yarattı" anlamına gelir..

(Yunus 10/100)

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ

Allah'ın onayı olmadan kimse inanıp güvenmiş (mümin) sayılmaz. Allah, aklını kullanmayanların üstünde inançsızlık pisliği oluşturur.

(Yunus 10/101)

قُلِ انْظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ

Onlara de ki "Göklerde ve yerde neler olduğunu gözlemleyin. Ama oralardaki göstergeler(ayetler) ve yapılan uyarılar, inanıp güvenmeyen bir topluluğun işine yaramaz."

(Yunus 10/102)

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ قُلْ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ

Kendilerinden önce gelip geçenlerin gördükleri günlerin benzerinden başkasını mı bekliyorlar? De ki "Bekleyin bakalım, bende sizinle birlikte bekliyorum."

(Yunus 10/103)

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا ۚ كَذَٰلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنجِ الْمُؤْمِنِينَ

Sonra elçilerimizi ve inanıp güvenenleri kurtarırız. Bu hep böyledir. İnanıp güvenenleri kurtarmak boynumuzun borcudur.

(Yunus 10/104)

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَٰكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ ۖ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

De ki "Ey insanlar! Benim dinim hakkında şüpheniz varsa bilin ki sizin Allah ile aranıza koyup kulluk ettiklerinize ben kulluk etmem ama ruhunuzu alacak olan Allah'a kulluk ederim. Bana, inanıp güvenenlerden (müminlerden) olmam emredilmiştir."

[*] Ruh'un bedenden alınması vefat, canlılığın son bulması ölüm(mevt)'tir.

(Yunus 10/105)

وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Sen yüzünü dosdoğru bu dine çevir. Sakın müşriklerden (Allah'ı ikinci sıraya koyanlardan) olma.

(Yunus 10/106)

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ۖ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِنَ الظَّالِمِينَ

Allah ile arana koyarak, sana yararı da zararı olmayanı yardıma çağırma. Eğer öyle yaparsan yanlış yapanlara (zalimlere) karışır gidersin.

(Yunus 10/107)

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ ۚ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Allah, sana bir zarar verecek olsa onu ondan başka giderebilecek yoktur. Sana iyilik etmek istese onun ikramına engel olabilecek de yoktur. Allah ikramını, tercih ettiği kullarına verir. O, çok bağışlar ve ikramı boldur.

(Yunus 10/108)

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۖ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ

De ki "Ey insanlar! Bu gerçek size Rabbinizden gelmiştir. Artık kim yola gelirse kendi için gelir. Kim de yoldan çıkarsa kendi aleyhine çıkar. Ben sizin üzerinizde bir vekil[*] değilim."

[*] Vekil: Nebiler dahil hiç kimse ve hiç birşey Allah ile kulu arasına giremez.

(Yunus 10/109)

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

Sana gelen vahiy ne ise sen ona uy. Allah, hükmünü verinceye kadar da sabret (sıkıntılara göğüs ger). O, en iyi karar verendir. O, kararları en doğru olandır.

HUD

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Hud 11/1)

الر ۚ كِتَابٌ أُحْكِمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ

ELİF! LÂM! RÂ! Bu öyle bir kitaptır ki âyetleri hem muhkem[1*] kılınmış hem de[2*] doğru kararlar veren ve her şeyin iç yüzünü bilen Allah tarafından açıklanmıştır.

[1*] Hüküm bildiren, hükme esas alınan. Detaylı bilgi için Bkz. Al-i İmran 3/7 ve dipnotları

[2*] ثم

(Hud 11/2)

أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۚ إِنَّنِي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ

Böyle olması, Allah'tan başkasına kul olmayasınız diyedir[*]. Ben de o kitapla sizi uyaran ve müjdeleyen kişiyim.

[*] Bu iki ayetten anlaşılacağı üzere Allah'ın ayetlerini ancak Allah açıklayabilir. Bu açıklamaya sadece Kitaptan ulaşılabilir. Allah'ın yazılı ayetleri ile ilgili olarak kendisi tarafından yapılan açıklamalar o muhkem ayetin müteşabihleridir(Al-i İmran 3/7, Fussilet 41/3). Başka kaynaklarda açıklama aradığımız takdirde, Allah'tan başkasına kulluk edeceğimiz ikazı, her müminin çok dikkat etmesi gereken şirk günahını oluşturur.

(Hud 11/3)

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ ۖ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ

Rabbinizden[1*] bağışlanma[2*] dileyin, sonra O'na yönelin (tevbe edin) ki[3*] belirlenmiş eceliniz[4*] gelinceye kadar sizi güzel bir şekilde yaşatsın. Fazla yapan herkese de fazlasını versin. Eğer yüz çevirecek olursanız, o büyük günün azabına uğramanızdan korkarım.

[1*] Sahibinizden

[2*] İstiğfar : Sözle ve kalpten yapılan bağışlanma talebidir.Türk Halkı arasında "Estağfurullah" olarak sıklıkla ve yanlış manada kullanılır. Arapça bakımından gerçek anlamı "Allah'tan bağışlanmayı dilerim" dir.

[3*] Tevbe : Bağışlanmayı içten ve sözle talep eden kişinin eylem olarak yapacağı dönüş işlemidir. Örneğin, içki içmekten pişman olduğunu ve bırakma kararını söyleyen kişi istiğfar, daha sonra içkiyi tamamen terk eden kişi tevbe etmiş (dönmüş, yönelmiş) olur.Allah'ın kabul etme sözü verdiği tevbe (sözde ve eylemde dönüş) için bakınız Nisa 4/17

[4*] ecel-i müsemmâ konusu için Bakınız Enam 6/2. ayet ve dip notu

(Hud 11/4)

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Dönüşünüz Allah'a olacaktır. O, her şeye bir ölçü koyar.

(Hud 11/5)

أَلَا إِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ ۚ أَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Bilin ki onlar, O'ndan (Allah'ın Kitabından) gizlenmek için göğüslerini iki büklüm ederler. Yine bilin ki örtülerine büründükleri zaman neyi gizlediklerini ve neyi açığa vurduklarını Allah bilir. Göğüslerde olanı da O bilir.

(Hud 11/6)

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا ۚ كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

Yerde hareketli tek bir canlı yoktur ki rızkı Allah'a ait olmasın. Allah, onun yerleştiği yeri de geçici olarak bulunduğu yeri[1*] de bilir. Bunların hepsi apaçık bir kitapta kayıtlı olur[2*].

[1*] Yaşadığı ve ölüp yeniden dirilmek üzere bekletildiği yeri. Tüm canlılar tıpkı insanlar gibi yeniden dirilecektir. Bakınız Tekvir 81/5.

[2*] Her şey sürekli kayda geçirilmektedir.

(Hud 11/7)

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۗ وَلَئِنْ قُلْتَ إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ

Gökleri ve yeri altı günde yaratmış olan Allah'tır. Bunu, sizi zorlu bir imtihandan geçirmek ve hanginizin daha iyi davranacağını belirlemek için yapmıştır. O sırada yönetim merkezi (arşı) suyun üstündeydi. Onlara: "Öldükten sonra tekrar dirileceksiniz" desen ayetleri görmezlikten gelenler, hemen cevabı yapıştırır ve "Bu açıkça bizi büyüleme çabasından başka bir şey değil" derler.

(Hud 11/8)

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ ۗ أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

Onlara vereceğimiz azabı belli bir süre ertelesek "Onu tutan ne ki?" derler. Şunu bilin ki azap geldiği gün onlardan savılacak değildir. Hafife aldıkları o şey başlarına gelecektir.

(Hud 11/9)

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَيَئُوسٌ كَفُورٌ

İnsana katımızdan bir ikramda bulunsak, sonra onu geri alsak umutsuzluğa kapılır ve tam bir nankör olur.

(Hud 11/10)

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نَعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي ۚ إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ

Çektiği darlıktan sonra ona bir mutluluk tattırsak bu defa da "Sıkıntılar geride kaldı." der. Artık o, şımarığın ve kendini beğenmişin tekidir.

(Hud 11/11)

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

Ama sabırlı olanlar ve iyi işler yapanlar böyle değillerdir. Onlar için bağışlanma ve büyük bir ödül vardır.

(Hud 11/12)

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ ۚ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

"Ona bir hazine indirilseydi veya beraberinde bir melek gelseydi ya!" demeleri yüzünden sana gelen vahiy göğsünü daraltıyor ve onun bir kısmını bildirmeyecek gibi oluyorsun. Hâlbuki sen yalnızca bir uyarıcısın. Her şeye vekil olan Allah'tır.

(Hud 11/13)

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۖ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِثْلِهِ مُفْتَرَيَاتٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Yoksa onu (Kur'an'ı), o uydurdu mu diyorlar? Onlara de ki "İddianızda samimi iseniz, Allah ile aranıza koyduklarınızdan[*] çağırabileceğiniz herkesi çağırın da bunun dengi on sure uydurup getirin bakalım."

[*] Dûn, sözlükte, üstün zıddı, en üst mertebeden beri, ondan aşağıca, yakın, önce ve başka anlamlarına gelir.

Açıklamalar böl. "Dûn = Allah'a Karşı Aracılık" başlıklı yazıya bkz.

(Hud 11/14)

فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَنْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

Çağırdığınız kimseler size cevap vermezlerse bilin ki o (Kur'an) Allah'ın ilmiyle indirilmiştir. O'ndan başka ilah yoktur. Artık O'na teslim olursunuz değil mi?

(Hud 11/15)

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ

Dünya hayatını ve süsünü isteyenlere yaptıkları işlerin karşılığını burada tamı tamına veririz. Burada onlardan bir kesinti yapılmaz.

(Hud 11/16)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ ۖ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Onlar ahirette, o ateşten başka alacağı kalmamış kimselerdir. Dünyada işledikleri yok olmuş ve bütün çalışmaları boşa çıkmış olur[*].

[*] Bkz.: Bakara 2/200

(Hud 11/17)

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۚ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ ۚ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ ۚ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ

Bunlar, Rabbinin açık belgesine uyanlar gibi olurlar mı? O belgeyi Rabbinden bir şahit[1*] okur, ondan önce de bir öncü ve ikram olarak Musa'nın kitabı vardır. Kur'ân'a işte bunlar[2*] inanırlar. Hangi kesim onu görmezlikten gelirse varıp kalacağı yer ateştir. Ondan şüphen olmasın. O Kur'ân, senin Rabbinden gelen bir gerçektir ama insanların çoğu ona inanmazlar.

[1*] Allah'ın kitabını okuyup anlatan kişi. Bkz. Beyyine 98/1-2. Şu ayet, ilim sahiplerini de şahit saymaktadır:

[003.018] [E0] Şahadet eyledi Allah şu hakikate: «başka Tanrı yok ancak o», bütün Meleklerle İlim ululları da adl-ü hakkaniyyetle durarak şahid: başka Tanrı yok ancak o, azîz o hakîm o

[2*] İşte bunlar; diğer bir ifadeyle ona şahitlik edenler Kur'an'a inanırlar. Şahitlik görerek veya ilim ile olur. Al-i İmran 3/18.

(Hud 11/18)

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۚ أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ

Bir yalanı Allah'a atfedenden daha yanlış kimdir? Onlar Rablerinin huzuruna çıkarılacaklar ve şahitler şöyle diyeceklerdir: "İşte bunlar, Rableri karşısında yalana sarılanlardır." Bilin ki Allah, bu yanlışı yapanları dışlar (lanetler).

(Hud 11/19)

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ

Onlar ki Allah'ın yolundan engeller ve o yolda anlaşılmayacak biçimde bir eğrilik[*] oluşturmaya çalışırlar. Onlar Ahireti görmezlikte direnenlerdir

[*] İveç: Bkz Al-i İmran 3/99 ve dipnotu

(Hud 11/20)

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ۘ يُضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ ۚ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ

Onlar yeryüzünde kimseyi çaresiz bırakacak değillerdir. Allah ile kendi aralarına girecek bir dostları da olmaz. O azap onlar için ikiye katlanacaktır. Onlar seni dinlemeye dahi tahammül edemezler; görebilecek durumda da değillerdir.

(Hud 11/21)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Onlar, kendilerine yazık etmiş kimselerdir. Uydurdukları şeyler de kaybolup gidecektir.

(Hud 11/22)

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ

Hiç şüphesiz ahirette değerini büsbütün yitirecek olanlar onlardır.

(Hud 11/23)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlar ve Rablerine içten boyun eğenler var ya; işte onlar cennet ahalisidir; orada ölümsüz olarak kalacaklardır.

(Hud 11/24)

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ ۚ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

Bu iki kesimin örneği, kör ve sağır olan ile gören ve işitenin örneği gibidir. Bunlar eşit olabilirler mi? Artık bilginizi kullanacak mısınız?

(Hud 11/25)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ

Biz Nuh'u, kendi halkına elçi gönderdik; "Ben sizin için doğruları açıklayan bir uyarıcıyım" dedi.

(Hud 11/26)

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ أَلِيمٍ

"Allah'tan başkasına kulluk etmeyesiniz diye uyarıyorum. Çünkü ben üzerinize gelecek acıklı bir günün azabından korkuyorum."

(Hud 11/27)

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَاذِلُنَا بَادِيَ الرَّأْيِ وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ

Halkının ileri gelenlerinden ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler) dediler ki "Görüşümüze göre sen, tıpkı bizim gibi bir insansın. Sana uyanların da görüş belirtmede en aşağılarımız olduğunu görüyoruz. Sizin bizden üstün bir yanınızı da görmüyoruz. Aslında sizin yalancı olduğunuz kanaatindeyiz."

(Hud 11/28)

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَآتَانِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ أَنُلْزِمُكُمُوهَا وَأَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ

Nuh dedi ki "Ey halkım! Ben Rabbimden gelen açık bir belgeye dayanıyorsam, bana O'nun katından bir ikram gelmiş de siz görememişseniz bu konuda görüşünüz ne olur? Siz hoşlanmadığınız halde ben sizi O'na bağlayabilir miyim?"

(Hud 11/29)

وَيَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ ۚ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا ۚ إِنَّهُمْ مُلَاقُو رَبِّهِمْ وَلَٰكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ

"Ey halkım! Buna karşılık sizden bir mal istemiyorum. Benim ücretimi sadece Allah verir. Ben inanıp güvenenleri kovacak da değilim. Onlar

Rablerine kavuşacaklardır. Ben sizi, kendini bilmez bir toplum olarak görüyorum.”

(Hud 11/30)

وَيَا قَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُهُمْ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

“Ey halkım! Onları kovarsam, Allah’tan beni kim kurtarabilir? Bilgilerinizi kullanmaz mısınız?”

(Hud 11/31)

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا ۖ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ ۖ إِنِّي إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ

“Size: ‘Allah’ın hazineleri yanımdadır’ demiyorum. Gizli bilgileri de bilmem. Ben melek olduğumu da söylemiyorum. Hor gördüğünüz kimseler için ‘Allah bunlara iyilik etmez’ de demiyorum. Onların içlerinde olanı en iyi bilen Allah’tır. Bunları desem yanlış yapmış olurum.”

(Hud 11/32)

قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدَالَنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

Dediler ki “Bak Nuh! Bizimle tartışmaya girdin, tartışmayı da çok uzattın! Söylediğine gerçekten inanıyorsan bizi tehdit ettiğin şeyi başımıza getir.”

(Hud 11/33)

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ

Nuh dedi ki “Şartlar olgunlaştığında o azabı başınıza sadece Allah getirir[*]. Siz de O’nu bundan alıkoyamazsınız.”

[*] Enfal 8/32-33 Her şey gibi bir kavmin helaki de Allah’ın koyduğu kanuna göre olur. Yunus aleyhisselamın kavmi inanmamışken azabın gelmesinden önce inandı ve helakten kurtuldu. Bunu şu âyet haber vermektedir:
“Azap gelip çatmadan imana gelip de imanı kendine fayda vermiş bir tek kavim(halk,topluluk) olsaydı keşke; Yunus kavmi başka, onlar iman ettiler; biz de kendilerinden dünya hayatındaki rüsvaylık azabını uzaklaştırıp giderdik ve onları bir süre daha yaşattık.” (Yunus 10/98)

(Hud 11/34)

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ ۚ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

“Sizin iyiliğiniz için ne kadar gayret edersem edeyim, Allah yoldan çıkışınızı onaylamışsa[*] bu gayretlerimin size bir faydası olmaz. O sizin Rabbinizdir. O’nun huzuruna çıkarılacaksınız.”

[*] Allah bir şeyi murad ederse ona ol der o da oluşmaya başlar.

(Hud 11/35)

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۖ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيَّ إِجْرَامِي وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تُجْرِمُونَ

Yoksa “Bu hikâyeyi Muhammed uydurdu” mu diyorlar? De ki “Uydurduysam cezamı çekerim. Ama ben, sizin işlediklerinizin cezalarından uzağım.”

(Hud 11/36)

(Hud 11/36)

وَأُوحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

Nuh'a şu vahyedildi: "Şimdiye kadar inanmış olanlar bir yana, artık halkından kimse inanmayacaktır. Onların yaptıkları yüzünden sakın kendini harap etme."

(Hud 11/37)

وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا ۚ إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ

"Gözetimimizde ve vahyimize göre gemiyi yap. Yanlışlar içindeki o kimseler için de artık bana başvurma. Çünkü onlar boğulacaklardır."

(Hud 11/38)

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ ۚ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ

Nuh gemiyi yapıyordu. Halkının ileri gelenleri oradan her geçtiklerinde Nuh ile eğleniyorlardı. O da şöyle diyordu: "Siz bizimle eğleniyorsanız, biz de sizinle eğleneceğiz. Tıpkı sizin eğlendiğiniz gibi.

(Hud 11/39)

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ

Alçaltıcı azap kime gelecekmiş ve kalıcı azap kime inecekmiş; nasıl olsa yakında öğreneceksiniz"

(Hud 11/40)

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ ۚ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ

Sonunda emrimiz çıktı ve geminin tandırı[*] kaynadı. Nuh'a dedik ki "Erkekli dişili her türden birer çifti ve hakkında karar çıkan kişi dışındaki aileni, bir de inanıp güvenenleri gemiye bindir." Pek azı dışında Nuh ile birlikte inanıp güvenen olmamıştı.

[*] Tennur = التنور tandır demektir.(Lisan'ul- Arab) Geminin tandırının kaynaması, onun buharlı gemi olduğunu ve harekete hazır hale geldiğini gösterir.

(Hud 11/41)

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا ۚ إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

Nuh dedi ki "Haydi binin. Bunun akıp gitmesi de durması da Allah'ın adıyladır. Benim Rabbim çok bağışlar, ikramı da boldur."

(Hud 11/42)

وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَىٰ نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ

Gemi, dağlar gibi bir dalganın[*] içinde, onları (bir o tarafa bir bu tarafa) sürüklüyordu.Nuh, kenarda duran oğluna seslendi: "Yavrucuğum, bizimle

birlikte bin de ayetleri görmezlikten gelenlerle beraber olma.”

[*] Dalga diye tercüme ettiğimiz mevc =مَوْجٍ kelimesi tekildir. Demek ki gemi henüz demir almamış ama çok büyük bir dalga gemiyi sallamaya ve içindekileri sağa sola savurmaya başlamıştı.

(Hud 11/43)

قَالَ سَآوِي إِلَىٰ جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ ۚ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ ۚ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ

Dedi ki “Bir dağa sığınacağım, beni sudan kurtarır.” Nuh dedi ki “Bugün Allah’ın emrinden koruyacak hiçbir şey yoktur, O’nun ikram ettikleri başka.” Aralarına bir dalga girdi ve o da boğulanlara karışıp gitti.

(Hud 11/44)

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي وَغِيضَ الْمَاءُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ ۖ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

“Ey yer! Suyunu yut! Ey gök sen de açıl!” dendi. Sular çekildi, iş tamamlandı, gemi Cudi’nin üstüne oturdu ve şöyle dendi: “Yanlışlar içindeki o topluluk olmaz olsun.”[*]

[*] ...

(Hud 11/45)

وَنَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ

Nuh, Rabbine seslendi ve dedi ki “Rabbim, oğlum benim ailemdendir; Senin verdiğin emir mutlaka doğrudur1; en iyi kararı sen verirsin.”

[*] Bkz Hud 11/40

(Hud 11/46)

قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ ۖ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ۖ فَلَا تَسْأَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۖ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

Allah dedi ki “Bak Nuh! O, senin ailenden değildir. O, uygunsuz bir iş ürünüdür. Bilmediğin şeyi bana sorma[1*]. Kendini bilmezlerden[2*] olmayasın diye sana öğüt veriyorum.”

[1*] Taberi tefsirinde bunun zina mahsulü olduğu yazılı, Tahrîm 66/10

[2*] Kendini bilmez, kendine hakim olamayan anlamları verdiğimiz bu kelime Arapça “cahil” kelimesidir. Arapçada cahil, bilgisiz değil, bildiği halde üzüntü, öfke, arzu, menfaat gibi nedenlerle kendine hakim olamayan, kendini tutamayana denir. Ayete göre Nuh (a.s.), o ana kadar kendi oğlu zannettiği kişiyi tufanda kaybetmiş olmanın acısıyla kendine engel olamayarak, Allah’a, bu emrinin gerekçelerini soruyor. Bu tavır Allah’ın nebi resulü açısından uygunsuz olduğundan ikaz ve öğüt alıyor. Kendisi de derhal Allah’a sığınıyor ve bağışlanma diliyor.

(Hud 11/47)

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ ۖ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ

الخَاسِرِينَ

Nuh dedi ki "Rabbim! Bilmediğim şeyi sana sorduğum için sana sığınırım. Eğer ben (durumumu düzeltmez) bağışlamaz, bana acımazsan kaybedenlerden olurum."

(Hud 11/48)

قِيلَ يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أُمَمٍ مِمَّنْ مَعَكَ ۚ وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ

"Ey Nuh! İn artık" dendi. "Sana ve seninle birlikte olanların soyundan gelecek toplumların (ümmetlerin) üzerinde, bizden esenlik, güvenlik ve bereketler olacak; öyle toplumlar (ümmetler) da var ki önce onlara nimet vereceğiz, sonra acıklı azabımız onları çarpacaktır.

(Hud 11/49)

تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ ۖ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَٰذَا ۖ فَاصْبِرْ ۖ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ

İşte bu, gizli kalmış bilgilerdendir; sana vahiy yoluyla bildiriyoruz. Daha önce bunları ne sen bilirdin, ne de halkın. Öyleyse, sen de sıkıntılara katlan (sabret). Mutlu son, Allah'tan çekinerek kendini koruyanlar[*] içindir."

[*] Müttekiler: Allah'tan çekinerek kendini koruyan, kendini (fıtratını) bozmayan. Bakınız Bakara 2/2.

(Hud 11/50)

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ

Ad'a soydaşları Hud'u gönderdik. Dedi ki "Ey halkım! Allah'a kul olun; sizin başka ilahınız yoktur. Siz sadece uyduruyorsunuz."

(Hud 11/51)

يَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى الَّذِي فَطَرَنِي ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

"Ey halkım! Bunun için sizden bir karşılık istemiyorum. Benim ödülümü beni yaratan verecektir. Aklınızı kullanmaz mısınız?"

(Hud 11/52)

وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ

"Ey halkım! Rabbinizden bağışlanma dileyin sonra O'na dönün ki size gökten bol yağmur göndersin ve gücünüze güç katsın. Suçlu halde çekip gitmeyin."

(Hud 11/53)

قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ

Dediler ki "Bak Hud! Bize bir belge (delil) getirmedin. Senin sözünle ilahlarımızı bırakacak değiliz. Sana inanacak da değiliz.

(Hud 11/54)

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوءٍ ۗ قَالَ إِنِّي أُشْهِدُ اللَّهَ وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

Sana diyeceğimiz sadece şudur: "İlahlarımızdan biri seni fena çarpmış." Hud dedi ki "Ben Allah'ı şahit tutuyorum, siz de şahit olun, ben ortak saydıklarınızdan tamamen uzağım."

(Hud 11/55)

مِنْ دُونِهِ ۖ فَكِيدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنْظِرُونِ

"Allah ile aranıza koyduklarınızdan uzağım. Haydi, hep birlikte bana tuzak kurun. Hiç göz açtırmayın."

(Hud 11/56)

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ ۚ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا ۚ إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

"Ben, benim de Rabbim[1*], sizin de Rabbiniz olan Allah'a güvenip dayandım. O'nun eli altında olmayan hareketli tek canlı yoktur. Benim Rabbim yanlış yapmaz[2*]."

[1*] Sahibim

[2*] Lazımi anlam verilmiştir.

(Hud 11/57)

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ ۚ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا ۚ إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ

"Siz yüz çevirecekseniz çevirin. Ben size elçi olarak gönderildiğim konuyu tebliğ ettim. Rabbim sizin yerinize başka bir topluluk getirir ve siz de onların kılına dokunamazsınız. Çünkü benim Rabbim her şeyi korur."

(Hud 11/58)

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ

Emrimiz gelince Hud'u ve onunla birlikte olan müminleri, bizden bir ikram olarak kurtardık. Evet, onları ağır bir azaptan kurtardık.

(Hud 11/59)

وَتِلْكَ عَادٌ ۖ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ

İşte Ad kavmi… Rablerinin âyetlerini bile bile inkâr ettiler, O'nun elçilerine karşı çıktılar ve nerede bir inatçı zorba varsa ona uydular.

(Hud 11/60)

وَأُتْبِعُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ أَلَا إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۗ أَلَا بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ

Onlar bu dünyada dışlandılar; (mezardan) kalkış gününde de dışlanacaklardır. Bilin ki Ad halkı Rablerini görmezlikten geldiler. Bilin ki Ad da, Hud halkı da yıkılıp gitti.

(Hud 11/61)

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ ۚ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ

Semûd'a da soydaşları Salih'i elçi gönderdik. "Ey halkım!" dedi; "Allah'a kul olun; sizin başka ilahınız yoktur. Sizi topraktan yapılandıran ve burayı şenlendirmenizi isteyen O'dur. Öyleyse O'ndan bağışlanma dileyin sonra da O'na yönelin. Çünkü benim Rabbim herkese yakındır; isteklere cevap verir."

(Hud 11/62)

قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَا ۖ أَتَنْهَانَا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ

Dediler ki "Bak Salih! Daha önce aramızda, kendisine ümit bağlanan biriydin. Şimdi kalkmış, atalarımızın kulluk ettiğine kul olmamızı yasaklıyorsun? Biz senin bizi çağırdığın şeyden dolayı şüpheye düşüyor, endişeye kapılıyoruz."

(Hud 11/63)

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَآتَانِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ ۖ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ

Dedi ki "Ey halkım! Baksanıza, eğer ben Rabbimin açık bir belgesine dayanıyorsam, bir de O'ndan ikram görmüşsem, O'na karşı çıktığım takdirde hanginiz beni Allah'ın azabından kurtarabilir? Sizin katkınız, sırf zararımı artırmak olur.

(Hud 11/64)

وَيَا قَوْمِ هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ

Ey halkım! Bu, Allah'ın dişi devesidir; sizin için bir belge… Bırakın Allah'ın toprağında otlasın. Ona kötü niyetle dokunmayın yoksa fazla sürmez, azaba çarpılırsınız."

(Hud 11/65)

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ۖ ذَٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ

Sonra ayaklarını keserek deveyi öldürdüler[*]. Salih dedi ki "Üç gün daha yurdunuzdan yararlanın. Bu, yalan çıkmayacak bir tehdittir."

[*] Bkz. Kamer 54/29.

(Hud 11/66)

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ ۗ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ

Emrimiz gelince Salih'i ve onunla birlikte olan inanıp güvenenleri, bizden bir ikram olarak, o günün rezilliğinden kurtardık. Senin Rabbin işini başarır, daima üstündür.

(Hud 11/67)

وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ

Yanlış yapanları o ses (Allah'ın, cezalandırma emri[*]) yakaladı da kendi yurtlarında çöküp kalmış olarak sabaha çıktılar.

[*] Bir şeyi irade ettiğinde O'nun yaptığı, o şey için sadece 'Ol' demektir; o şey hemen oluşur. (Yasin 36/82)

(Hud 11/68)

كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۗ أَلَا إِنَّ ثَمُودَ كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۗ أَلَا بُعْدًا لِثَمُودَ

Sanki orada bir varlıkları olmamıştı. Bilin ki Semûd (halkı), Rablerini görmezlikten geldiler. Bilin ki Semûd, def olup gittiler.

(Hud 11/69)

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ سَلَامٌ ۖ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ

Elçilerimiz İbrahim'e, müjde vermek için geldiler: "Selâm[*]" dediler. İbrahim de "selâm" dedi. Vakit geçirmeden fırında pişmiş bir buzağı eti getirdi.

[*]Selam: Selamet, esenlik ve güvenlik hali. Birbirimizle selamlaşmamız aslında birbirimiz için Allah'tan esenlik ve güvenlik(selamet) dilememizdir.

(Hud 11/70)

فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۚ قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ

Ona el sürmediklerini görünce şaşırdı kaldı; onlardan korktuğunu saklayamadı[*]. "Korkma" dediler; "Bizler Lut halkına gönderildik."

[*] Hicr 15/52-53

(Hud 11/71)

وَامْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ

Eşi ayakta duruyordu; hemen gülüverdi. Biz de ona İshak'ı, İshak'ın arkasından da Yakub'u müjdeledik.

(Hud 11/72)

قَالَتْ يَا وَيْلَتَىٰ أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَٰذَا بَعْلِي شَيْخًا ۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ

“Vay başıma gelenler!” dedi. “Doğum mu yapacağım?” Ben gücünü kaybetmiş bir kadınım; bu da kocam, iyice yaşlanmış! Bu gerçekten tuhaf bir şey!”

(Hud 11/73)

قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ ۖ رَحْمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ ۚ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Dediler ki “Allah’ın işine mi şaşıyorsun? Ey İbrahim ailesi! Allah’ın ikramı ve bereketi sizin üstünüzdedir. O, her şeyi güzel yapar, pek yücedir.”

(Hud 11/74)

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَىٰ يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ

İbrahim’in korkusu geçip kendisine o müjde de gelince, Lut halkı hakkında bizimle tartışmaya girdi.

(Hud 11/75)

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ

İbrahim pek yumuşak, bağrı yanık ve ısrarcıydı.

(Hud 11/76)

يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَا ۖ إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ ۖ وَإِنَّهُمْ آتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ

Dediler ki “İbrahim! Vazgeç bu işten. Rabbinin emri çıktı bir kere. Onlara engellenemez bir azap gelecektir.”

(Hud 11/77)

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَٰذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ

Elçilerimiz Lut’un yanına varınca Lut’un canı sıkıldı ve iyice bunaldı. “Ne sıkıcı bir gün!” dedi.

(Hud 11/78)

وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ ۚ قَالَ يَا قَوْمِ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي ۖ أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ

Halkı coşkulu bir şekilde ona yöneltildiler; hep o kötü işi[1*] yapıyorlardı o güne kadar kötü işler yaparlardı. Dedi ki “Ey halkım! Bunlar kızlarım… Sizin için temiz olan[2*] kızlardır (onlarla evlenin). Allah’tan korkun; beni misafirlerim konusunda rezil etmeyin. İçinizde aklı başında bir adam yok mu?”

[1*] Eşcinsellik günahını

[2*] Buradaki atharu = اطهر kelimesi sadece sıfat-ı müşebbehe olabileceğinden meal o şekilde verilmiştir. Allah'ın Elçisinin evlilik dışı ilişkiyi onaylaması mümkün olmadığından burada (onlarla evlenin) sözünün gizli emir olarak yer alması zorunludur. Cümleyi yarım bırakmış olması, halkın Lut aleyhisselamı çok bunalttığını gösterir. Bu âyet, din farkının evlenmeyi haram kılmadığını da gösterir. Çünkü Tahrim Suresi 10. âyete göre Lut'un karısı kafirdi ama onun eşi olmaya devam ediyordu.

Müslüman kadının müslüman olmayan erkekle evlenmesini caiz görmeyenler şu âyete dayanırlar: "İman edene kadar, müşrik kadınlarla evlenmeyin. İman etmiş esir kadın, müşrik kadından elbette iyidir; isterse sizi çok etkilemiş olsun. İman edene kadar, müşrik erkeklere kız vermeyin. İman etmiş esir erkek, müşrikten elbette daha iyidir; isterse sizi çok etkilemiş olsun. Onlar sizi ateşe çağırırlar, Allah ise kendi izniyle Cennet’e ve günahlardan

anmaya çağırır. Allah âyetlerini insanlara açıklar ki akıllarını başlarına toplasınlar." (Bakara 2/221)
Âyette geçen "daha iyi" ifadeleri, böyle bir evliliğin tavsiye edilmediğini gösterir ama haram kılmaz. Zaten Lut kavminin tamamının kafir olması, kızlarının kafirden başkasıyla evlenmesini imkansız kılar. Nebîmiz'in kızı Zeyneb'in eşi Ebü'l-Âs b. er-Rebî de hicretin 6. yılına kadar müslüman olmamıştı. Nebîmizin, din farkından dolayı kimseyi eşinden ayırmamış olması da bunu destekler.

(Hud 11/79)

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ

"Kızlarınla ilgilenmediğimizi iyi bilirsin. Bizim ne istediğimizi de iyi bilirsin" dediler.

(Hud 11/80)

قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ

"Keşke size karşı gücüm olsaydı, ya da sağlam bir sığınağa girebilseydim" dedi.

(Hud 11/81)

قَالُوا يَا لُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ ۖ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا امْرَأَتَكَ ۖ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ ۚ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ ۚ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ

Misafirler dedi ki "Ey Lut! Biz Rabbinin elçileriyiz; sana asla ilişemeyeceklerdir. Ailenle birlikte gecenin bir vaktinde yola çık; eşin kalsın. İçinizden kimse arkasına bakmasın. Bunların başına gelecek olan eşine de gelecektir. Azapla buluşma zamanları sabahtır. Sabah da yakındır, değil mi?"

(Hud 11/82)

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ مَنْضُودٍ

Emrimiz gelince, oranın altını üstüne getirdik. Üzerlerine pişmiş çamurdan üst üste taşlar yağdırdık.

(Hud 11/83)

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ ۖ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ

Rabbinin katında belirlenmiş taşları yığdık. Onlar (Lut kavminin yaşadığı yer), yanlış yapan bu kimselerden (Mekke'den) uzak değildir.

(Hud 11/84)

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ وَلَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ ۚ إِنِّي أَرَاكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُحِيطٍ

Medyen'e de soydaşları Şuayb'ı elçi gönderdik. "Ey halkım!" dedi, "Allah'a kul olun; sizin O'ndan başka ilahınız yoktur. Ölçeği ve tartıyı eksik yapmayın. Sizi bolluk içinde görüyorum. Doğrusu ben sizi kıskıvrak yakalayacak bir günün azabından korkuyorum."

(Hud 11/85)

وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۖ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي

الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

“Ey halkım! Ölçeği ve tartıyı hakka uygun yapın. İnsanların hakkını yemeyin. Ortalığı birbirine katıp doğal düzeni bozmayın.

(Hud 11/86)

بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ

Eğer inanıyorsanız, sizin için hayırlı olan, Allah’ın size bıraktığı kadarıdır. Ben üzerinizde bir bekçi değilim.”

(Hud 11/87)

قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصَلَاتُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ نَتْرُكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ ۖ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ

Dediler ki “Bak Şuayb! Atalarımızın taptıklarını bırakmamızı, mallarımızı kendi düzenimize göre kullanmaktan vazgeçmemizi senin ibadetin mi emrediyor? Sen yumuşak huylu ve aklı başında birisin!”

(Hud 11/88)

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنْهَاكُمْ عَنْهُ ۚ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ ۚ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ ۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

Şuayb dedi ki “Ey halkım! Rabbimden gelen açık bir belgeye dayanıyorsam, o bana kendi katından güzel bir imkân vermişse, buna ne diyebilirsiniz? Sizi bir şeylerden men etmekten maksadım size muhalefet değildir[*]. Ben sadece, gücüm yettiği kadar sizi iyiye ve güzele yöneltmek isterim. Başarılı olmam Allah’ın yardımına bağlıdır. Ben O’na güvenip dayanırım.”

[*] إِلَى مَا أَنْهَاكُمْ sözündeki إِلَى harf-i cerrine, Nisa 4/2. âyette olduğu gibi مع anlamı verilmiştir.

(Hud 11/89)

وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ ۚ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ

“Ey halkım! Bana karşı olmanız sizi zora sokmasın. Nuh’un halkına, Hud’un halkına veya Salih’in halkına olanlar sakın size de olmasın. Lut halkı da size uzak değildir.

(Hud 11/90)

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ ۚ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ

Rabbinizden bağışlanma dileyin de artık O’na yönelin. Çünkü benim Rabbimin ikramı boldur, sevgi doludur.”

(Hud 11/91)

قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفًا ۖ وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ ۖ

وَمَا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ

Dediler ki "Bak Şuayb! Söylediklerinin çoğunu anlamıyoruz. Bizim gözümüzde sen gerçekten çok zayıfsın. Eğer ailen olmasaydı seni taşa tutardık. Bizim yanımızda senin bir gücün yoktur!"

(Hud 11/92)

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا ۖ إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

Şuayb dedi ki "Ey halkım! Size göre ailemin gücü Allah'ın gücünden daha mı çok ki O'nu göz ardı edip sırt çeviriyorsunuz? Benim Rabbim yaptığınız her şeyi çepeçevre kuşatır."

(Hud 11/93)

وَيَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۖ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ ۖ وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ

"Ey halkım! Kendinize uygun olanı yapın. Ben de yapacağım. Alçaltıcı azap kime gelecekmiş, yalancı kimmiş, yakında öğrenirsiniz. Gözetleyin; sizinle birlikte ben de gözetlemekteyim."

(Hud 11/94)

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ

Emrimiz gelince Şuayb'ı ve onunla beraber inanmış olanları ikramımızla kurtardık. Yanlış yapanları ise dehşet bir ses yakaladı da yurtlarında diz çöküp kaldılar.

(Hud 11/95)

كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۗ أَلَا بُعْدًا لِمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ

Sanki orada bir varlıkları olmamıştı. Bilin ki Medyen halkı def olup gitmiştir. Tıpkı Semud'un def olduğu gibi.

(Hud 11/96)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ

Şurası bir gerçek ki Musa'yı da ayetlerimizle ve açık bir delille elçi gönderdik,

(Hud 11/97)

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ ۖ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ

Onu Firavun'a ve önde gelen adamlarına gönderdik. Onlar Firavun'un emrine girmişlerdi. Oysa Firavun'un emri gerçeklere uymuyordu.

(Hud 11/98)

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ ۖ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ

(Mezardan) kalkış günü halkının önüne düşecek, suya götürür gibi onları ateşe götürecektir. Başına varılan su ne kötü sudur! Ne kötü varıştır o varış!

(Hud 11/99)

وَأُتْبِعُوا فِي هَٰذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ

Onlar bu dünyada da (mezardan) kalkış gününde de dışlanmışlardır (lanetlenmişlerdir). Ne kötü ikramdır o ikram!

(Hud 11/100)

ذَٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَىٰ نَقُصُّهُ عَلَيْكَ ۖ مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ

Bu anlattıklarımız, o kentlerin haberlerindendir; onlardan hala ayakta duranlar da vardır, yıkılıp gitmiş olanlar da.

(Hud 11/101)

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ۖ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ ۖ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ

Onlara biz yanlış yapmadık ama onlar yanlışı kendilerine yaptılar. Rabbinin emri gelince, Allah ile kendi aralarına koyarak yardım istedikleri ilahları hiçbir işe yaramadı. Onların katkıları, sadece çaresizliklerini artırmak oldu.

(Hud 11/102)

وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ ۚ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ

Senin Rabbin, yanlışlar içine düşmüş kentleri yakaladığı zaman işte böyle yakalar. O'nun yakalaması can yakıcı ve sert olur.

(Hud 11/103)

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ

Ahiretteki azaptan korkanlar için bunda tam bir ibret vardır. O gün bütün insanların toplanacağı gündür. O gün şahitlerin getirileceği günüdür.

(Hud 11/104)

وَمَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مَعْدُودٍ

Biz onu, süresi belirli olduğu için öne almıyoruz.

(Hud 11/105)

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۚ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ

O gün gelince Allah'ın izni olmadan kimse konuşamaz. Onlardan kimi sıkıntılı, kimi de mutludur.

(Hud 11/106)

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ

Sıkıntılılar, ateş içindedir. Orada nefesleri hırıltılı ve derindendir.

(Hud 11/107)

خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ

Gökler ve yer durdukça onlar da orada kalacaklardır. Rabbinin çıkaracakları başka[*]. Rabbin ne dilerse onu yapar.

[*] İbrahim 14/48, Araf 7/46,

(Hud 11/108)

وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ ۖ عَطَاءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ

Mutlu olanlar da Cennet'tedirler. Gökler ve yer durdukça onlar da orada kalacaklardır. Rabbin çıkaracak olursa başka[*]. Onlara yapılan kesintisiz bir ikramdır.

[*] Allah Teala hiçbir konuda kendini zorunlu durumda göstermez ama orada ikramının kesintisiz olduğunu bildirmesi, cennettekileri dışarı çıkarmayacağını gösterir.

(Hud 11/109)

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِمَّا يَعْبُدُ هَٰؤُلَاءِ ۚ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ ۚ وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنْقُوصٍ

Taptıkları şeylerden dolayı onlarla tartışma[*]. Daha önce ataları nasıl ibadet etmişse bunlar da tıpkı o ibadeti yapıyorlar. Biz onların paylarını eksiltmeden tam veririz.

[*] (والمِرْيَةُ بالكسر والضم: الشَّكُّ، والجَدَلُ. (القاموس المحيط

(Hud 11/110)

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ

Musa'ya o kitabı verdik; hemen ihtilafa düştüler. Rabbinin daha önceki sözü olmasaydı aralarında hüküm verilirdi. O kitaptan dolayı onlar, içlerini kemiren bir şüphe içindedirler.

(Hud 11/111)

وَإِنَّ كُلًّا لَمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ ۚ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Rabbin, her birinin yaptığının karşılığını tam olarak verecektir. Çünkü O, onların yaptıklarının içi yüzünü bilir.

(Hud 11/112)

فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا ۚ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Öyleyse sana verilen emre tam olarak uy, seninle birlikte dönüş yapanlar da uysunlar. Sakın taşkınlık etmeyin. Çünkü o, bütün yaptıklarınızı görür.

(Hud 11/113)

وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ

Sakın yanlış yolda olanlara bel bağlamayın; yoksa o ateş sizi de yakar. Sizin Allah ile aranıza girecek bir dostunuz yoktur. Sonra yardım da göremezsiniz.

(Hud 11/114)

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنَ اللَّيْلِ ۚ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ۚ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ

Gündüzün iki bölümünde[1*] ve gecenin gündüze yakın zamanlarında[2*] namaz kıl. Çünkü iyilikler (namazlar), kabahatleri kötülükleri giderir. Bu, aklını başına alacaklar için bir hatırlatmadır.

[1*] Öğle ve ikindide

[2*] Arapçada çoğul en az 3'tür.Dolayısıyla gece namazı en az üçtür. Akşam, yatsı ve sabah namazları.

(Hud 11/115)

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

Sabret. Allah güzel davrananların ödülünü eksiltmez.

(Hud 11/116)

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُو بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ ۗ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ

Sizden önceki dönemlerde birikimi[*] olanlar o yerlerdeki bozulmaya karşı çıksalardı olmaz mıydı? Kendilerini kurtardığımız az kimse dışında bunu yapan olmadı. Yanlış yapanlar, şımartıldıkları şeyin arkasını bırakmadı ve günahkârlar haline geldiler.

[*] Önceki nebiler ve kitaplardan öğrendikleri bilgi birikimi

(Hud 11/117)

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ

Yoksa senin Rabbin, kurulu (doğal) düzeni koruyan[*] bir halkı varken, yanlış yapıp, o kentleri işe yaramaz hale getirecek değildir.

[*] bozulmaya karşı koyan

(Hud 11/118)

(Hud 11/118)

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً ۖ وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ

Tercihi Rabbin yapsaydı elbette insanları bir tek ümmet/hepsini müslüman yapardı. Ama onlar (birbirlerine) muhalif olmayı sürdüreceklerdir.

(Hud 11/119)

إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ ۚ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ ۗ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

Sadece Rabbinin ikramda bulundukları (İslam'a) muhalif olmazlar[1*]. O, insanları bunun için (birbirlerine muhalif olmaları için[2*]) yaratmıştır. Rabbinin şu sözü kesinleşti: "Cehennemi (Kitaplarıma muhalefet eden) cinlerle ve insanlarla dolduracağım."

[1*] Kim Allah'a, O'nun Kitabına gönülden boyun eğerse onlar, Allah'ın mutluluk verdiği nebiler, doğru kişiler, bilginler ve iyilerle beraber olacaklardır. Onlar ne iyi arkadaştırlar! (Nisa 4/ 69)

[2*] Bkz. Bakara 2/30

(Hud 11/120)

وَكُلًّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ ۚ وَجَاءَكَ فِي هَٰذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ

Elçilerle ilgili olarak sana anlattığımız her haberle yüreğini pekiştiriyoruz. Bu yolla sana, bütünüyle gerçek, inanıp güvenenlere öğüt ve ibret olan şeyler anlatılmaktadır.

(Hud 11/121)

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَامِلُونَ

İnanmayanlara de ki "Kendi konumunuza uygun olanı yapın, biz de yapıyoruz.

(Hud 11/122)

وَانْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ

Bir de neler olacağını gözleyin, biz de gözlüyoruz."

(Hud 11/123)

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Göklerde ve yerdeki bütün bilinmeyenleri bilmek Allah'a mahsustur. Her iş O'na varır. Sen O'na kul ol ve O'na güvenip dayan. Senin Rabbin yaptığınız işlerden habersiz değildir.

YUSUF

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Yusuf 12/1)

الر ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

ELİF! LAM! RA! Bunlar herşeyi açıkça ortaya koyan Kitap'ın ayetleridir.

(Yusuf 12/2)

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

Belki aklınızı kullanırsınız diye, biz bunu Arapça kümeler[*] şeklinde indirdik.

[*] قُرْآنً toplama anlamınadır. Bu kitabın anlamı Arap diliyle toparlanacak, kümeleştirilecek şekildedir.Detaylar için Bkz. Al-i İmran 3/7 ve dipnotu

(Yusuf 12/3)

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَٰذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ

Şimdi, vahyettiğimiz bu âyet kümeleriyle sana hikâyelerin en güzelini anlatacağız.Oysaki daha önce sen bundan tamamen habersizdin.

(Yusuf 12/4)

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ

Bir gün Yusuf babasına şöyle demişti: "Babacığım rüyamda on bir kevkebi/gezegeni, güneşi ve ayı gördüm; baktım ki hepsi bana secde ediyor.[*]"

[*] Buradaki secde, Güneşin, Ayın ve gezegenlerin, dünya ile yaptığı eğimin (declination) Yusuf aleyhisselama, rüyasında gösterilmesidir. Bu eğim en fazla 23 derece 27 dakika olmaktadır.

Evren; gökler, yer ve bunların arasındaki varlıklar olmak üzere üçe ayrılır. Bunu anlatan çok sayıda ayetten biri şöyledir. "Gökleri, yeri ve bu ikisi arasında olanları, gerçek varlıklar olarak yarattık" (Bkz. Hicr 15/85) Gökler yedi kattır. Yıldızlar, bize en yakın olan birinci katta yer alır. (Bkz. Saffât 37/6) Aradaki varlıklar Güneş ve Ay'dır. (Bkz. Nuh 71/16) Bu âyet, bunlarla birlikte hareket eden ve yıldız görünümünde olan 11 cismin olduğunu da bildirmektedir. Bugün bunlara Güneşin uyduları denir.

Âyetteki secde eğilme anlamındadır. Zaten kelimenin kök anlamı odur (Müfredat). Bu eğilmeyi, ağaç gölgelerinden anlayabiliriz. İlgili âyet şöyledir: "Güneş ve Ay, bir hesaba göre hareket eder. Yıldızlar ve ağaçlar secde ederler." (Bkz. Rahman 55/5-6) Ağaçların secdesi, gölgelerindeki uzama ve kısalmadır. Bunun Güneş ile ilgisini şu âyetlerden öğreniriz: "Rabbinin gölgeyi nasıl uzattığını görmedin mi? Tercihi farklı olsaydı onu hareketsiz kılardı. Güneşi de ona delil yapmıştır. Sonra gölgeyi yavaşça kendine (yukarıya) çeker (ve kısaltır)." (Bkz. Furkan 25/45-46)

Güneş sistemiyle dünya arasındaki eğim (declination) her gün değişir. 21 Mart ve 22 Eylül günlerinde gölge açısı, o yerin enlemi kadar olur. Allah Taâlâ bu eğimi secde kelimesi ile anlatmıştır. Gölgeler konusunda bilgi sahibi olan her insan, Güneşin meridyen geçişi sırasında oluşan gölgeye bakarak Güneş takvimini okuyabilir. Gece aya bakılarak da ay takvimi okunabilir.

Yıldızlarla dünya arasında herhangi bir eğim oluşmaz. Bu yüzden kuzey yarım kürede kutup yıldızının bir yere, yıl boyunca yaptığı açı o yerin enlemi kadar olur. Yüzünü Kutup Yıldızına çeviren bir kişinin baş tarafi kuzeyi, ayak tarafi güneyi, sağ tarafi doğuyu, sol tarafi da batıyı gösterir. Bu, her insanın geceleyin yol bulmasını sağlar. (Bkz. Tarık 86/3'ün dipnotu) Asırlardır ihmal edilmiş yeni bir bilim dalına, gölge bilimine ihtiyaç vardır. Kur'an'da bununla ilgili çok âyet vardır.

(Yusuf 12/5)

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا ۖ إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ

Dedi ki "Yavrucuğum! Rüyanı kardeşlerine anlatma; sana bir oyun oynarlar. Çünkü Şeytan insanın açık düşmanıdır.

(Yusuf 12/6)

وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Bu böyle olur; demek ki Rabbin[*] seni seçecek ve olayların yorumunu (tevilini) öğretecek, sana ve Yakup ailesine ettiği iyilikleri de tamamlayacaktır. Nitekim daha önce ataların İbrahim'e ve İshak'a olan iyiliklerini tamamlamıştı. Senin Rabbin bilir, doğru kararlar verir."
[*] Sahibin

(Yusuf 12/7)

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِلسَّائِلِينَ

Şurası bir gerçek ki Yusuf'ta ve kardeşlerinde, araştırmak isteyen herkesin çıkaracağı dersler vardır.

(Yusuf 12/8)

إِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَىٰ أَبِينَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Bir gün kardeşleri şöyle dediler: "Babamızın Yusuf'u ve öz kardeşini bizden çok sevdiği açık. Oysa biz bir aileyiz. Babamız gerçekten açık bir sapkınlık içinde."

(Yusuf 12/9)

اقْتُلُوا يُوسُفَ أَوِ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ

"Yusuf'u öldürelim ya da bir yere atalım gitsin de babamız hep bizimle ilgilensin, böylece daha iyi sıkıntısız bir topluluk haline geliriz[*]"

[*] İltifat

(Yusuf 12/10)

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ

İçlerinden sözü dinlenen biri şöyle dedi: "Yusuf'u öldürmeyin, o su çukurunun dibine bırakın da kervanlardan biri onu alsın. Yapacaksanız böyle yapın."

(Yusuf 12/11)

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ

(Babalarına geldiler ve) "Ey babamız! Neden Yusuf konusunda bize güvenmez oldun? Oysa biz hep onun iyiliğini isteriz" dediler.

(Yusuf 12/12)

أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

Yarın onu bizimle gönder de yesin içsin, eğlensin. Biz onu iyi koruruz."

(Yusuf 12/13)

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ

Dedi ki "Aslında ben, alıp götürürsünüz dalgın bir anınızda onu kurt yer, diye kaygılanıyorum"

(Yusuf 12/14)

قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا لَخَاسِرُونَ

Dediler ki "Biz birbirine kenetlenmiş bir toplulukken onu kurt yerse o zaman bütün itibarımızı kaybederiz."

(Yusuf 12/15)

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَأَجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ ۚ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

Su çukurunun görünmeyen yerine bırakmak için söz birliği içinde götürdükleri sırada Yusuf'un içine şunu vahyettik: "Bir gün, hiç beklemedikleri bir anda onlara, yaptıkları bu işi bildireceksin."

(Yusuf 12/16)

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ

Akşam üzeri babalarına geldiler, ağlıyorlardı.

(Yusuf 12/17)

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ ۖ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ

Dediler ki: "Baba! Baba! Gittik… Yarışacaktık… Yusuf'u eşyalarımızın yanında bıraktık. Sonra onu kurt yemiş. Gerçi ne kadar doğruyu söylesek de bize inanacak değilsin."

(Yusuf 12/18)

وَجَاءُوا عَلَىٰ قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ ۚ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا ۖ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۖ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ

Yusuf'un başka bir kanla bulanmış gömleğinin başına toplaştılar. Yakup dedi ki: "Hayır! Arzularınız size bir iş yaptırmış. Bundan sonra gereken güzel bir sabır. Anlattıklarınız karşısında yardımına sığınılacak olan yalnız Allah'tır."

(Yusuf 12/19)

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُ ۖ قَالَ يَا بُشْرَىٰ هَٰذَا غُلَامٌ ۚ وَأَسَرُّوهُ بِضَاعَةً ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

Bir kervan geldi, sucularını gönderdiler. Kovasını suya sarkıttı. "Ne mutlu bana! İşte bir oğlan çocuğu!" diye haykırdı. Yusuf'un kardeşleri satılık köle olsun diye gerçeği gizlediler. Allah onların ne yaptıklarını biliyordu.

(Yusuf 12/20)

وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ

Yusuf'u pek ucuza, bir kaç dirheme, sattılar. Yanlarında değeri yokmuş gibi davrandılar.

(Yusuf 12/21)

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا ۚ وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ۚ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

Onu Mısır'da (kervancılardan) satın alan kişi karısına şöyle dedi: "Bunu değerli bir konumda tut; işimize yarayabilir ya da evlat ediniriz." Böylece Yusuf'u o ülkede iyi bir yere yerleştirdik ki ona olayları nasıl yorumlayacağını öğretelim. Allah işinin üstesinden gelir ama insanların çoğu bunu bilmezler.

(Yusuf 12/22)

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

Yusuf reşit olunca ona doğru karar verme yeteneği ve bir ilim verdik. Biz, güzel davrananları işte böyle ödüllendiririz.

(Yusuf 12/23)

وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ ۚ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ ۖ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ ۖ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

Bulunduğu evin kadını, ısrarla ondan yararlanmak istedi. Bütün kapıları kapadı. "Haydi, gel" dedi. Yusuf: "Allah'a sığınırım. O benim Rabbimdir. Bana iyi bir makam verdi. Çünkü yanlış yapanlar umduklarına kavuşamazlar" dedi.

(Yusuf 12/24)

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ ۖ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَىٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ ۚ كَذَٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ ۚ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ

Kadın onu gerçekten istiyordu. Eğer Rabbinin bürhanını görmeseydi Yusuf da onu isterdi. Hep böyle olur[*]. Bu (ilham), kötülüğü ve çirkinliği ondan uzaklaştırmamız içindir. Çünkü o, yürekten bağlılığı olan kullarımızdandır.
[*] Bürhan: Şems 91/8; Allah dışlamadığı (lanetlemediği) kişiye yaptığının iyi veya kötü olduğunu ilham eder.

(Yusuf 12/25)

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَى الْبَابِ ۚ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

İkisi de kapıya doğru koşuştular. Kadın Yusuf'un gömleğini arkasından çekip yırttı. Kapının önünde beyiyle karşılaştılar. Kadın beyine dedi ki "Ailene kötülük etmek isteyenin cezası nedir? Zindana atılmaktan başkası var mı? Belki de acıklı bir azap gerekir değil mi?"

(Yusuf 12/26)

قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي ۚ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

Yusuf dedi ki "Israrla benden yararlanmak isteyen odur." Kadının ailesinden bir bilirkişi (şahit) şöyle dedi (şahitlik etti)[*]: "Eğer gömleği önden yırtılmışsa kadın haklı, o (Yusuf) yalancının tekidir.

[*] 'Bilirkişi' ve 'dedi' olarak çevrilen kelime 'şahit' ve 'şahitlik etmek' tir. Bahsekonu şahıs gözüyle görmediği bir olaya ilim ile (kriminoloji) şahitlik etmiştir. Kelimeye Allah'ın kendi kelamında verdiği anlam bakımından Allah'ın tek ilah olduğuna onu görmeden şahitlik eden bizlerin nasıl bir şahitlik yöntemi izlememiz gerektiğine dair çok önemli bir ayettir. Allah'ın tek ilah olduğuna insanların ne şekilde şahitlik edeceğine dair ilgili ayetler, Al-i İmran 3/18, En'am 6/103-104, Rad 13/16)

(Yusuf 12/27)

وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ

Yok, eğer gömleği arkadan yırtılmışsa, kadın yalan söylüyor, doğru söyleyen odur."

(Yusuf 12/28)

فَلَمَّا رَأَىٰ قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ ۖ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ

Kocası gömleğin arkadan yırtıldığını görünce dedi ki "Bu, sizin oyunlarınızdandır. Siz kadınların oyunu gerçekten büyük olur.

(Yusuf 12/29)

يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَا ۚ وَاسْتَغْفِرِي لِذَنْبِكِ ۖ إِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ

Yusuf, bu işin peşini bırak! Kadın, sen de günahının bağışlanmasını iste. Çünkü sen suçlulardan biri oldun."

(Yusuf 12/30)

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ ۖ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا ۖ إِنَّا لَنَرَاهَا فِي

ضَلَالٍ مُبِينٍ

Şehirdeki kadınlardan bir takımı şöyle dedi: "Vezirin karısı genç kölesiyle ilişkiye girmek istiyormuş. Aşkı yüreğini sarmış. Onu açık bir sapkınlık içinde görüyoruz."

(Yusuf 12/31)

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ ۖ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَٰذَا بَشَرًا إِنْ هَٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ

Dedikoduları kadının kulağına gelince davetçiler gönderdi. Onlara portakal[1*] hazırladı; her birine bir bıçak verdi. Sonra Yusuf'a: "Haydi yanlarına çık" dedi. Kadınlar Yusuf'u görünce büyülendiler ve ellerini kestiler. Dediler ki "Olmaz böyle şey[2*]! Allah için bu insan değil, olsa olsa değerli bir melek olur."

[1*] Turunçgillerden bir meyve. Lisan'ul-Arab

[2*] ...

(Yusuf 12/32)

قَالَتْ فَذَٰلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ ۖ وَلَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ ۖ وَلَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِنَ الصَّاغِرِينَ

Kadın dedi ki "Beni ayıpladığınız kişiyi görün işte. Onun benim olmasını gerçekten çok istedim ama o hep kendini korudu[*]. Hele istediğimi yapmasın kesin hapse girer ve kendini itibarsız olanlar arasında bulur."

[*] Kadının Yusuf için 'kendini korudu' demesinden anlaşılacağı üzere yaptığının sakınılması gereken ve insan fitratına aykırı bir eylem olduğunun kadın da farkındaydı.

(Yusuf 12/33)

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ ۖ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ

Yusuf dedi ki: "Rabbim! Bu kadınların isteklerine uymaktansa hapsi tercih ederim. Onların oyununu benden savmazsan onlara karşı çocukça davranır ve cahillik edenlerden[*] olurum."

[*] Âyette geçen جَهَالَةٍ = cehâlet'in Türkçesi cahillik veya cahillik etmektir. Cahillik, bilmemek, cahillik etmek de yanlış iş yapmaktır. Züleyha ve diğer kadınların onu elde etmeye çalışmaları karşısında Yusuf aleyhisselamın söylediği sözler, cahillik etmekten korktuğunu göstermektedir. Çünkü o, kendine hakim olamamaktan korkuyordu.

(Yusuf 12/34)

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Rabbi duasını kabul etti de onu kadınların oyununa getirmedi. Çünkü O, dinler ve bilir.

(Yusuf 12/35)

ثُمَّ بَدَا لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ لَيَسْجُنُنَّهُ حَتَّىٰ حِينٍ

Sonra bütün belgeleri gördükleri halde Yusuf'u bir süre için hapse atma düşüncesi öne çıktı.

(Yusuf 12/36)

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ ۖ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا ۖ وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْزًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ ۖ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ ۖ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

Yusuf'la birlikte iki delikanlı da hapse girmişti. Onlardan biri dedi ki; "Ben rüyada şaraplık üzüm sıktığımı gördüm. Diğeri; "Ben de başımın üstünde ekmek taşıdığımı gördüm. Onu kuşlar yiyordu" dedi. Bunların yorumu konusunda bizi bilgilendirir misin? Görüyoruz ki sen, güzel davrananlardansın."

(Yusuf 12/37)

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ۚ ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي ۚ إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ

Yusuf dedi ki "Size yedirilecek yemek gelmeden onun ne maksatla geldiğini dahi bildirebilirim[1*]. Bu, Rabbimin bana öğrettiği şeylerdendir. Çünkü ben Allah'a güvenmeyen inancı olmayan ve ahireti yok sayan bir topluluğun dinini reddetmiş bulunuyorum[2*].

[1*] Olayları yorumlama bilgisi sebebiyle yemek sunacak olanların davranışlarından neler olacağını dahi yorumlayacağını bildirmiş oluyor. Ne demek istiyor?

[2*] Allah'tan korkan kişilere Allah zihin açıklığı verir. Enfal 8/29, Talak 65/2-5

(Yusuf 12/38)

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۚ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ ذَٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

Ben atalarımın dinine uymuş bulunuyorum; İbrahim'in, İshak'ın ve Yakup'un dinine… Bizim herhangi bir şeyi Allah'a ortak saymaya hakkımız olamaz. İşte bu (Allah'ın ortağının olmaması), O'nun bize ve bütün insanlara olan büyük lütfudur. Ama insanların çoğu bunun kıymetini bilmez.

(Yusuf 12/39)

يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ أَأَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

Benim hapishane arkadaşlarım! Farklı rablerin (sahiplerin)olması[*] mı iyidir, yoksa her şeyi emri altına almış olan Allah'ın mı?"

[*] Zümer 39/29

(Yusuf 12/40)

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءً سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ ۚ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۚ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ۚ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

O'nunla aranıza koyarak kulluk ettiğiniz şeyler, sizin ve atalarınızın koyduğu isimlerden başkası değildir. Allah'ın onlar hakkında indirdiği bir yetki (sulta) yoktur. Hüküm, Allah'ın hükmüdür. O, kendinden başkasına kul olmamanızı emretmiştir. Dosdoğru din işte budur. Ancak, insanların çoğu

bunu bilmezler.

(Yusuf 12/41)

يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا ۖ وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ ۚ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ

"Ey benim iki hapishane arkadaşım! Biriniz efendisine[*] şarap sunacak, diğeri ise asılacak, kuşlar başını gagalayıp yiyecektir. Doğru yorumunu istediğiniz bu konuda karar verilmiş."

[*] Rab: Kölenin sahibi veya ast üst ilişkisinde üst olan.

(Yusuf 12/42)

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسَاهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ

Yusuf kurtulacağını düşündüğü kişiye dedi ki "Efendinin yanında benden bahset." Ancak Şeytan efendisine bahsetmeyi önemsiz gösterdi[*]. Dolayısıyla Yusuf hapiste birkaç yıl kaldı.
[*] Unutturdu anlamı da doğrudur.

(Yusuf 12/43)

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ ۖ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ

Bir gün Kral dedi ki "Ben rüyada besili yedi inek gördüm, onları yedi zayıf inek yiyordu. Yedi yeşil başak, bir o kadar da kuru başak gördüm. Ey ileri gelenler! Rüya yorumlamayı biliyorsanız, benim rüyamı da doğru bir biçimde yorumlayın."

(Yusuf 12/44)

قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ ۖ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ

Dediler ki "Bir sürü hayaller görmüşsünüz. Biz böyle hayallerin yorumunu[*] bilmeyiz.

[*] Tevil(yorum) sözlükte, (رد الشيئ إلى الغاية المرادة منه) bir şeyi hedefine çevirmektir. (Rağıb el-İsfahânî, Müfredât, اول mad.)

(Yusuf 12/45)

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ

Hapisteki iki kişiden hayatta kalanı uzunca bir süreden sonra Yusuf'u hatırladı da dedi ki "Ben size bu rüyanın nasıl çıkacağının haberini getireceğim; beni hemen gönderin."

(Yusuf 12/46)

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ

“Yusuf! Ey özü sözü doğru kişi! Şu rüya hakkında bize sağlam bir şey söyle. Besili yedi ineği yedi zayıf inek yiyor. Yedi yeşil başak, bir o kadar da kuru başak var. Söyle de o insanlara döneyim belki onlar da öğrenirler.”

(Yusuf 12/47)

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ

Yusuf dedi ki “Yedi yıl, ara vermeden ekip biçersiniz. Yiyeceğiniz az bir miktar dışındaki bütün hasadı başağında bırakın.

(Yusuf 12/48)

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ

Bunun ardından çok çetin geçecek yedi yıl gelir, biriktirdiğiniz her şeyi yer tüketir. Sadece yapacağınız hasat için ayırdığınız az bir kısım kalır.

(Yusuf 12/49)

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ

Sonra bunun ardından bir yıl gelir, insanlar bolluğa kavuşurlar. O yıl bazı ürünlerin suyunu sıkarlar.”

(Yusuf 12/50)

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ ۖ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ ۚ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ

Kral dedi ki “Onu bana getirin!” Elçi geldiğinde Yusuf şunları söyledi: “Efendine dön de sor bakalım, ellerini kesen kadınların derdi neymiş? Benim efendim (olan Allah) onların oyunlarını bilir.”

(Yusuf 12/51)

قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ ۚ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ ۚ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ

Kral kadınlara dedi ki “Yusuf’u istediğinizde nasıl bir karşılık gördünüz?” Kadınlar: “Allah için o böyle şeylerden uzaktır” dediler. Onun aleyhine bir kötülük bilmiyoruz. “Vezirin karısı da şöyle dedi: “Şimdi bütün gerçek ortaya çıktı. Ondan murat almak isteyen bendim. O gerçekten dürüst bir kişidir.”

(Yusuf 12/52)

ذَٰلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ

Yusuf şöyle devam etti: “O (kadının kocası)bilsin ki yokluğunda ona hainlik etmedim. Allah, hainlerin oyununu hedefine ulaştırmaz.”

(Yusuf 12/53)

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي ۚ إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي ۚ إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ben nefsimi aklamam. Çünkü nefis insana kötülüğü emreder durur; Rabbimin ikram ettiği biri ise başka. Rabbimin bağışlaması çok, ikramı boldur.”

(Yusuf 12/54)

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي ۖ فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ

Kral dedi ki "Getirin onu bana; özel adamım yapayım." Yusuf'la görüşünce de dedi ki "Bugün sen bizim katımızda sağlam yeri olan güvenilir bir kişisin."

(Yusuf 12/55)

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ ۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ

Yusuf dedi ki "Beni ülkedeki hazinelerin başına getir. Ben onları korurum ve bu işi bilirim."

(Yusuf 12/56)

وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ ۚ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ ۖ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

Böylece ona, o ülkede iyi bir makam verdik. Orada beğendiği yere yerleşirdi. Biz ikramımızı, tercih ettiğimiz kişiye yaparız. Güzel davrananların ödülünü eksiltmeyiz.

(Yusuf 12/57)

وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

Allah'a inanıp güvenen ve ondan çekinenler için Ahiretteki ödül elbette daha iyidir.

(Yusuf 12/58)

وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ

Yusuf'un kardeşleri gelmişti, huzuruna çıktılar. Yusuf onları tanıdı ama onlar onu tanıyamıyorlardı.

(Yusuf 12/59)

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ ائْتُونِي بِأَخٍ لَكُمْ مِنْ أَبِيكُمْ ۚ أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي أُوفِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ

Yusuf (kardeşlerinin) mallarını yüklettikten sonra dedi ki "Bir daha ki sefere baba bir erkek kardeşinizi de getirin (ona da mal vereyim). Ölçeği tam yaptığımı ve benim iyi bir konuk sever olduğumu gördünüz, değil mi?

(Yusuf 12/60)

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ

Eğer onunla birlikte gelmezseniz ne benden bir ölçek alabilirsiniz, ne de yanıma yaklaşabilirsiniz."

(Yusuf 12/61)

(Yusuf 12/61)

قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ

Dediler ki "Onu babasından isteyeceğiz; ne olursa olsun bunu yapacağız.

(Yusuf 12/62)

وَقَالَ لِفِتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Yusuf emrindeki gençlere dedi ki "Sermayelerini yüklerinin içine koyun, ailelerine dönünce onun kendi sermayeleri olduğunu belki anlarlar. Bakarsınız tekrar gelirler."

(Yusuf 12/63)

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ فَأَرْسِلْ مَعَنَا أَخَانَا نَكْتَلْ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

Babalarının yanına dönünce dediler ki; "Ey babamız! Tahsisatımız kaldırıldı. Kardeşimizi bizimle birlikte gönder ki tekrar tahsisat alalım. Biz onu iyi koruruz."

(Yusuf 12/64)

قَالَ هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمِنْتُكُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ ۖ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا ۖ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

Yakup dedi ki "Onun hakkında size nasıl güvenebilirim? Bu tıpkı onun kardeşi hakkında daha önce size güvenmem gibi olmaz mı? Allah'tır en iyi koruyan. En iyi ikram yapan O'dur.."

(Yusuf 12/65)

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ ۖ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي ۖ هَٰذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا ۖ وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ ۖ ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ

Yüklerini açınca sermayelerinin kendilerine iade edildiğini gördüler. Dediler ki "Ey babamız! Daha ne isteriz; işte sermayemiz, o da iade edilmiş. Ailemize yiyecek getiririz, kardeşimizi koruruz, bir deve yükü de fazla alırız. Bu tahsisat bize azdır."

(Yusuf 12/66)

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ ۖ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ

Yakup dedi ki "Ben onu sizinle göndermem; hepinizi kuşatan bir felaket olmadıkça onu bana getireceğinize dair Allah adına sağlam söz verirseniz başka." Ona o sağlam sözü verdikleri zaman dedi ki "Konuştuklarımıza vekil olan Allah'tır."

(Yusuf 12/67)

وَقَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ ۖ وَمَا أُغْنِي عَنكُم مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ ۖ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۖ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۖ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ

Yakub dedi ki: "Bakın oğullarım! Oraya bir kapıdan girmeyin, ayrı ayrı kapılardan girin. Ama ben, Allah'tan gelecek hiç bir şeye engel olamam. Hüküm sadece Allah'a aittir. Ben O'na güvenip dayandım. Kendine bir dayanak arayanlar yalnızca O'na güvenip dayansınlar."

(Yusuf 12/68)

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم مَّا كَانَ يُغْنِي عَنْهُم مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا ۚ وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

Nihayet babalarının istediği yerlerden şehre girdiler. Bu, Allah'tan gelecek hiçbir şeyi onlardan savacak değildi, sadece Yakup'un bir arzusunun yerine getirilmesiydi. Aslında o, kendisine öğrettiğimiz için bir ilim sahibiydi. Ama insanların çoğu bunu böyle bilmezler.

(Yusuf 12/69)

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ ۖ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Yusuf'un huzuruna çıktıklarında kardeşini yanına aldı. "Bak ben senin kardeşinim. Buradakilerin yapacakları şeyden dolayı sakın kaygılanma" dedi.

(Yusuf 12/70)

فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ

Onların mallarını yüklettikten sonra su tasını öz kardeşinin yükü arasına koydu. Daha sonra bir tellâl yüksek sesle bağırdı: "Kervancılar! Siz hırsızsınız."

(Yusuf 12/71)

قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِم مَّاذَا تَفْقِدُونَ

Bunlar, onlara dönerek: "Neyi kaybettiniz?" diye sordular.

(Yusuf 12/72)

قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ

Dediler ki "Kralın su tasını bulamıyoruz. Onu getirene bir deve yükü var." Tellal dedi ki "Ben de buna kefilim."

(Yusuf 12/73)

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُم مَّا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ

"Vallahi, sizin de iyi bildiğiniz gibi ortalığı karıştırmak için gelmedik. Bu güne kadar bir hırsızlığımız da olmadı" dediler.

(Yusuf 12/74)

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ

Görevliler dedi ki "Peki, ya yalan söylediğiniz ortaya çıkarsa size göre hırsızın cezası nedir?"

(Yusuf 12/75)

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ

"Kimin yükünden çıkarsa ceza olarak o alınır[*]. Biz yanlış yapanları böyle cezalandırırız." dediler.

[*] Köleleştirilir.

(Yusuf 12/76)

فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ ۚ كَذَٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ ۖ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۚ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ ۗ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ

Yusuf, öz kardeşinin yükünden önce ötekilerinin yüklerinde arama yapmaya başladı. Sonra tası öz kardeşinin yükünden çıkardı. Biz Yusuf için böyle bir oyun kurduk. Yoksa kralın kanununa göre Yusuf kardeşini alıkoyamazdı, Allah tercih ederse başka. Biz tercih ettiğimiz kişiyi kat kat yükseltiriz. Her bilenin üstünde daha iyi bilen vardır.

(Yusuf 12/77)

قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ ۚ فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ ۚ قَالَ أَنْتُمْ شَرٌّ مَكَانًا ۖ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ

Dediler ki "Bu çalmışsa daha önce onun bir kardeşi de çalmıştı." Yusuf bunu içine attı. Onlara hiçbir şeyi belli etmedi. İçinden şöyle fısıldadı; "Sizler kötü bir konumdasınız; anlattığınız şeylerin aslını en iyi Allah bilir."

(Yusuf 12/78)

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ ۖ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

Dediler ki "Sayın vezirim, onun çok yaşlı bir babası var. Onun yerine içimizden birini al. Çünkü biz görüyoruz ki sen güzel davrananlardansın."

(Yusuf 12/79)

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا إِذًا لَظَالِمُونَ

Yusuf dedi ki "Allah'a sığınırım! Malımızı kimde bulmuşsak onu alırız. Yoksa yanlış yapmış oluruz."

(Yusuf 12/80)

فَلَمَّا اسْتَيْأَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا ۖ قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ ۖ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي ۖ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

Ondan umutlarını kesince bir yana çekilip fısıldaştılar: Büyükleri dedi ki "Bilmiyor musunuz babamız sizden Allah adına kesin söz almıştı? Daha önce de Yusuf'a karşı aşırılıklar yapmıştınız. Ben buradan hiçbir yere ayrılmam. Babamın izni olur ya da Allah benimle ilgili bir karar verirse başka; en iyi kararı o verir.

(Yusuf 12/81)

ارْجِعُوا إِلَىٰ أَبِيكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ

Babanızın yanına dönün de deyin ki "Babamız! Oğlun hırsızlık yaptı. Biz sadece bildiğimize şahitlik ederiz. İşin aslını kavrayacak durumda da değiliz.

(Yusuf 12/82)

وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا ۖ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ

İçinde yaşadığımız bu şehrin halkına ve birlikte döndüğümüz kervana sor. Biz gerçekten doğru söylüyoruz."

(Yusuf 12/83)

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا ۖ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۖ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Yakup dedi ki "Hayır… Arzularınız size bir iş yaptırmış… Bundan sonrası güzel bir sabırdır. Belki de Allah, onları,bana birlikte getirir. Çünkü her şeyi bilen ve kararları doğru olan O'dur."

(Yusuf 12/84)

وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ

Onlara sırt çevirdi ve "Vah Yusuf'um vah!" dedi. Üzüntüden gözlerine ak düştü. Acısını içine gömmüştü.

(Yusuf 12/85)

قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَأُ تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ

Dediler ki "vallahi Yusuf diye diye elden ayaktan düşecek ya da ölüp gideceksin."

(Yusuf 12/86)

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

Yakup dedi ki "Ben üzüntümü ve kederimi yalnız Allah'a açıyorum. Allah'ın bildirmesi sebebiyle sizin bilmediğiniz bir şeyi de biliyorum.

(Yusuf 12/87)

يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَيْأَسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ ۖ إِنَّهُ لَا يَيْأَسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ

Oğullarım! Gidin, Yusuf ve kardeşiyle ilgili bilgi toplayın. Allah'ın desteğinden umut kesmeyin. Çünkü Allah'ın desteğinden umut kesenler yalnız onu görmezlik eden topluluklardır."

(Yusuf 12/88)

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُزْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا ۖ إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ

Gidip Yusuf'un huzuruna çıkınca şöyle dediler: "Sayın vezirim! Darlık bizi ve ailemizi de vurdu. Buraya derleyip toplayabildiğimiz bir sermayeyle geldik. Sen bize tahsisatımızı tam ver; sadakan olsun. Allah sadaka verenlere karşılığını verir."

(Yusuf 12/89)

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ

Yusuf dedi ki "Siz Yusuf'a ve kardeşine ne yaptığınızı biliyorsunuz değil mi? O zaman işin nereye varacağını bilmiyordunuz"

(Yusuf 12/90)

قَالُوا أَإِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ ۖ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَٰذَا أَخِي ۖ قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا ۖ إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

Dediler ki "Sen misin? Evet, sen gerçekten Yusuf'sun." (Yusuf:) "Ben Yusuf'um. Bu da kardeşimdir. Allah bize iyilik etti. Kim Allah'tan çekinir ve sabırlı olursa Allah, güzel davrananların ödülünü eksiltmez."

(Yusuf 12/91)

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ آثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ

Dediler ki "Vallahi Allah seni bize gerçekten tercih etmiş. Biz hatalı davranmıştık."

(Yusuf 12/92)

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ ۖ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ ۖ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

Dedi ki "Bugün suçunuzu başınıza kakma diye bir şey olmayacaktır. Allah (;sizin durumunuzu düzeltir.) sizi bağışlar. En iyi ikramı O yapar.O herkesten daha merhametlidir."

(Yusuf 12/93)

اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَٰذَا فَأَلْقُوهُ عَلَىٰ وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ

"Şu gömleğimi götürün, babamın yüzüne bırakın. Gözleri görür hale gelecektir. Bütün ailenizle birlikte bana gelin."

(Yusuf 12/94)

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ ۖ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ

Kervan oradan ayrılınca Yakup dedi ki "Ben gerçekten Yusuf'un kokusunu alıyorum. Keşke beni bunak saymasanız."

(Yusuf 12/95)

قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ

Dediler ki "Vallahi sen eski yanılgına gömülüp kalmışsın."

(Yusuf 12/96)

فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا ۖ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

Müjdeci gelip gömleği yüzünün üstüne bırakınca Yakup tekrar görmeye başladı. "Size dememiş miydim sizin bilmediğiniz bir şeyi ben, Allah'ın bildirmesiyle biliyorum, diye?"

(Yusuf 12/97)

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ

Oğulları dediler ki "Babamız! Günahlarımızın bağışlanması için dua et. Çünkü bizler hatalıydık."

(Yusuf 12/98)

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي ۖ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Dedi ki "Rabbimden sizi bağışlamasını dileyeceğim. Çünkü o çok bağışlar, ikramı boldur."

(Yusuf 12/99)

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ

Hep beraber Yusuf'un huzuruna girdiklerinde, anasını babasını bağrına bastı: "Mısır'a girin, Allah fırsat verirse güvende olursunuz" dedi.

(Yusuf 12/100)

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا ۖ وَقَالَ يَا أَبَتِ هَٰذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا ۖ وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي ۚ إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Yusuf, anasını, babasını tahtının üstüne çıkardı. Kardeşleriyle birlikte karşısında eğildiler.[1*] Yusuf dedi ki "Babacığım! İşte bu, vaktiyle gördüğüm rüyanın çıkmasıdır. Rabbim onu gerçeğe çevirdi[2*]. Hapisten çıkardığı zaman da bana iyilikte bulunmuştu. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını açtıktan sonra Rabbim sizi çölden buraya getirdi. Benim Rabbim, tercih ettiği şeyi en ince ayrıntısına kadar yapar[3*]. Çünkü her şeyi bilen ve kararları doğru olan O'dur."

[1*] "Secde" kelimesinin asıl anlamı eğilmedir (Müfredat).

[2*] Rüyasında Güneşin, Ayın ve 11 gezegenin kendine secde ettiğini görmüştü. Onların secdesi dünya ile yaptıkları eğim (declination) kadar olur. O eğim de 23 derece civarında olduğu için babası ve kardeşleri onun karşısında en fazla bu kadar eğilmiş olabilirler. (Ayrıntı için bkz. Yusuf 12/4 dipnotu)

Bu, Yusuf aleyhisselama yapılan saygısızlığın cezasıydı. Kardeşlerinin saygısızlığı, onu kuyuya atıp daha sonra bir köle gibi satmaları, babaları Yakub aleyhisselamın saygısızlığı da oğullarının yalan söylediklerini anladığı halde olayın üzerine gidip gerçeği ortaya çıkarmamasıydı. (Bkz. Yusuf 12/18-20)

[3*] Latif'i tarif eden ayet.

(Yusuf 12/101)

رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ۚ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ

"Rabbim (Sahibim)! Bana yönetimden bir pay verdin, olayları yorumlamayı(tevil) öğrettin. Ey göklerin ve yerin yaratıcısı! Bu dünyada da öbür dünyada da benim en yakınım(velim) sensin. Canımı teslim olmuş (Müslüman) olarak al. Beni iyilerin arasına kat."

(Yusuf 12/102)

ذَٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ ۖ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ

İşte bu, gizli kalmış bilgilerdendir; sana vahiy yoluyla bildiriyoruz. Yoksa sen, birlikte hareket edip (Yusuf'a) tuzak kurarlarken (kardeşlerinin) yanında değildin.

(Yusuf 12/103)

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ

Ne kadar çırpınırsan çırpın, insanların çoğu sana inanmazlar.

(Yusuf 12/104)

وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

Oysa bunun için onlardan bir karşılık istemiyorsun. O, herkese yararlı doğru bilgi (zikir) dışında bir şey de değildir .

(Yusuf 12/105)

وَكَأَيِّنْ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ

Göklerde ve yerde nice göstergeler var ama yanlarından geçerler de bir kere olsun dönüp bakmazlar.

(Yusuf 12/106)

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ

Onların çoğu (araya bir aracı koyup)müşrik olmadan Allah'a güven duymazlar.

(Yusuf 12/107)

أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

Allah'ın azabının kendilerini içine almasına veya beklemedikleri bir anda kıyamet saatinin gelmesine karşı bir güvenceleri mi vardır? Farkına bile varamazlar.

(Yusuf 12/108)

قُلْ هَٰذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ ۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي ۖ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

De ki "Benim yolum budur, açık bir belgeye dayanarak, insanları Allah'a çağırıyorum. Ben ve bana uyanlar öyleyiz. Allah'a boyun eğerim. Ben müşriklerden değilim."

(Yusuf 12/109)

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ ۗ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۗ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Senden önce gönderdiğimiz elçiler, o kentlerin halkından vahyettiğimiz erkeklerdi. Bunlar yeryüzünde dolaşmıyorlar mı ki kendilerinden öncekilerin sonunun ne olduğunu görsünler? Ahiret yurdu Allah'tan çekinerek kendini bozmayanlar için elbette daha iyidir. Aklınızı kullanmaz mısınız?

(Yusuf 12/110)

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ ۖ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ

O elçiler umutlarını kesmiş ve yalancı yerine konuldukları kanaatine varmışlarsa yardımımız gelir, sonra tercih ettiğimizi kurtarırız. Azabımız, suçlular topluluğundan engellenemez.

(Yusuf 12/111)

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۗ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Onların hikâyelerinde sağlam duruşlu olanlar için dersler vardır. Bu (Kur'an) uydurulabilecek bir söz değildir. Aksine önceki kitapları kendinde olanla doğrulayan, her şeyi açıklayan, inanıp güvenen bir topluluğa yol gösteren ve ikram olan bir kitaptır.

RAD

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Rad 13/1)

المر ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ ۗ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ

ELİF! LAM! MİM! RA! Bunlar, o Kitabın ayetleridir; Rabbinden[*] sana indirilen, gerçeğin tam kendisidir ama insanların çoğu ona inanmazlar.

[*] Sahibinden

(Rad 13/2)

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ۖ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۖ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى ۚ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ

Allah, gökleri görünür bir direk olmadan yükseltmiştir. Sonra arşa (yönetim merkezine) geçmiş, güneş ve ayı düzenlemiştir. Her biri, belli bir süreye kadar akar gider. İşi çekip çeviren ve bu âyetleri açıklayan O'dur[*]. Belki Rabbinizle yüzleşme konusunda kesin kanaate varırsınız.

[*] Ayetleri yanlızca Allah'ın açıklaması konusu ile ilgili olarak bkz: Hud 11/1-2, Al-i İmran 3/7, Fussilet 41/3.

(Rad 13/3)

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا ۖ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ ۖ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Yeryüzünü uzatan, içindeki oturaklı dağları, ırmakları, her üründen iki eşi oluşturan O'dur. Gündüzü de gece ile örter. Bunda düşünen bir topluluk için ayetler vardır.

(Rad 13/4)

وَفِي الْأَرْضِ قِطَعٌ مُتَجَاوِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِنْ أَعْنَابٍ وَزَرْعٌ وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَىٰ بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الْأُكُلِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Yeryüzünde birbirine komşu toprak parçaları[*], üzüm bağları, ekinler, çatallı, çatalsız hurmalar vardır. Hepsi de bir su ile sulanır ama yeme konusunda birini ötekinden üstün kılarız. Bunda, aklını kullanan bir topluluk için ayetler vardır.

[*] Toprak parçaları anlamı verdiğimiz kelimenin Arapçası kıtadır. "Birbirine komşu kıtalar" çevirisi de doğrudur.

(Rad 13/5)

وَإِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Hayret ediyorsan asıl hayret onların şu sözlerinedir: "Toprak olduğumuz zaman mı? Biz gerçekten yeni yaratılmış bir bedende mi olacağız?"

Rablerini görmezlikten gelenler işte onlardır. Halkalar onların boyunlarında olacaktır. Onlar o ateşin ahalisidir. Orada ölümsüz olarak kalacaklardır.

(Rad 13/6)

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ ۗ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ ۖ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ

Onlar iyilikten önce hemen kötülüğü getirmeni isterler. Oysa bunun örnekleri daha önce geçmiştir. Senin Rabbin insanları, yanlışlarına rağmen (durumların düzeltir) bağışlar ama Rabbin suçla ceza arasında doğru orantı kurar. .

(Rad 13/7)

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ۗ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ ۖ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ

Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler) derler ki "Ona Rabbinden bir mucize (ayet) indirilseydi ya!" Sen sadece uyarıcısın. Her topluluğun bir yol göstericisi vardır.

(Rad 13/8)

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ ۖ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ

Allah her dişinin ne taşıdığını, rahimlerin neyi eksilttiğini ve neyi artırdığını bilir. O'nun yanında her şey bir ölçüye bağlanmıştır[*].

[*] İşte kader budur. Allah herşeye bir ölçü koymuştur.

(Rad 13/9)

عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ

O, görünmeyeni de görüneni de bilir; büyüktür, yücedir.

(Rad 13/10)

سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ

İçinizden sözü gizleyen, açığa vuran, gece saklanan ve gündüz dışarı çıkan O'nun için aynıdır.

(Rad 13/11)

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ ۗ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ

Kişiyi önünden ve arkasından takip eden (melekler) vardır; Allah'ın emriyle onu (ve yaptıklarını) koruma altına alırlar[*]. Bir toplum kendinde olanı bozmazsa, onu Allah da bozmaz. Allah bir topluma sıkıntı vermek isterse, kimse engel olamaz. Onların Allah ile kendi aralarına girecek bir dostları yoktur.

[*] Oturan iki alıcı, (bütün yaptıklarını) sağından ve solundan kayda alırken ağzından çıkan her sözü kaydeden bir gözcü de yanında bekler. (Kaf 50/17-18)

"Üzerinizde koruyucular, değerli yazıcılar vardır. Onlar yaptığınız her şeyi bilirler." (İnfitâr, 82/10-12)

(Rad 13/12)

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ

Bir korku ve bir umut olsun diye size şimşeği gösteren ve yağmur yüklü bulutları oluşturan, O'dur.

(Rad 13/13)

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ

Gök gürültüsü, her şeyi güzel yapması sebebiyle, melekler de saygı ile O'na boyun eğerler. Yıldırımları o gönderir ve onlar, ölçüsüne denk düşenlere çarpar. Bunlar, Allah konusunda tartışıp duruyorlar. Halbuki Allah, çok güçlü ve engellenemezdir.

(Rad 13/14)

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ ۖ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ ۚ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ

Doğru çağrı, Allah'a yapılan çağrıdır. Allah ile aralarına koyup yardıma çağırdıkları bunlara hiçbir şekilde karşılık veremezler. Onlar, ağzına su ulaşsın diye iki elini suyun üstüne yayan kimseye benzerler; su, bu şekilde ağza ulaşmaz. Ayetleri görmezlikten gelenlerin (kafirlerin) çağrısı boş bir çağrıdır.

(Rad 13/15)

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ۩

Göklerde ve yerde kim varsa, ister istemez Allah'a boyun eğerler (secde)[*]. Gölgeleri de bunu öğle ve ikindide yapar.

[*] Secde esasen boyun eğmedir. Yaygın anlamı, alnı saygıyla yere koymaktır. Burada boyun eğme anlamı tercih edilmiştir. İnsanlar Allah'a iki türlü kulluk ederler; biri zorunlu diğeri de gönüllüdür. Zorunlu olarak Allah'ın koyduğu yasalara uyarlar. Gönüllü olarak uymaları gereken konularda ise isyankarlık ve tembellik yaparlar. Bkz. Nahl 16/48-49

(Rad 13/16)

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ ۚ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ ۗ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ ۚ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

De ki "Göklerin ve yerin Sahibi[1*] kimdir?" De ki "Allah'tır[2*]!" De ki "Allah ile aranıza, kendilerine bile faydası veya zararı olmayacak dostlar mı koydunuz?" De ki "Körle gören ya da karanlıklarla ışık bir olur mu?" Yoksa Allah'a, Allah gibi yaratan ve (bu nedenle) yarattıkları, aynen Allah'ın yarattıkları gibi, aralarında benzerlik[3*] (uyum, ahenk) olan, ortaklar mı bulmuşlar?" De ki "Her varlığın yaratıcısı Allah'tır. O, bir tektir ve her şey O'nun hakimiyetindedir."

[1*] Rabbi

[2*] Allah elçiden hem soruyu sormasını hem de doğru cevabı onlara bırakmadan hemen vermesini istemektedir. Bu cevap onlara bırakıldığı takdirde göklerde ve yerde yetkisi olan başka varlıklar da iddia edecek, Allah'a ortaklar oluşturacak olmalarındandır.

[3*] İnsan insana, bitki bitkiye, hayvan hayvana benzer ama hepside birbirinden farklıdır (Arapça: beri). Tek bir ressamın elinden çıkan sanat eserlerinin benzerliği ya da usta bir edebiyatçının eserlerindeki uslup benzerliği gibi herşeyi güzel yapan Allah'ın tek olduğunu, O'nun yarattıkları

arasındaki bu benzerlik veya tüm kainatta geçerli olan değişmez kanunlar ve uyum aracılığı ile gözlemleyebilir ve akıl yoluyla tek yaratan olduğunu kavrayabiliriz. Birden fazla ilah (tanrı) olsaydı yaptığımız gözlemlerde zıtlıklar fark ederdik. Konu ile ilgili benzer ayetler için bakınız: (.....)

(Rad 13/17)

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا ۚ وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُهُ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ ۚ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً ۖ وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ

Allah gökten su indirir, dereler ölçülerine göre akarlar. O akışın üzerine bir köpük çıkar. Süs veya eşya yapmak için ateşte erittiklerinizin üzerinde de benzeri bir köpük oluşur. Allah, doğru ile yanlışı böyle örnekler. Köpük (yanlış) kaybolur gider, insanlara yararı olan (doğru) da yerde kalır. İşte Allah'ın örnek vermesi böyledir.[*]

[*] Bir cevheri rafine etmek için onu ateşte eritip saflaştırma (**fitne**) örneği ile insanları, mallardan ve canlardan yıpratıcı bir imtihandan (fitne) geçirmek olayları emsaldir. Allah'ın, bu iki örneği birbiri ile benzetim yaparak anlatması Arapça'da çok kullanılan darebe(يَضْرِبُ) fiilin anlamlarından biridir. Türkçe'ye, örnek vermek, örneklemek, modellemek, benzetim yapmak şeklinde çevrilebilir. Edebiyatta bu yönteme benzetme veya teşbih sanatı adı verilir. Her dilin kendine özgü teşbih sanatı vardır.

(Rad 13/18)

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمِهَادُ

Rablerinin çağrısına uyanlara en güzeli vardır. Çağrıya uymayanlar ise yeryüzündeki her şeye ve bir o kadarına sahip olsalar verip kurtulmak isterler. Onları kötü bir hesaplaşma bekler. Varacakları yer Cehennem'dir. Ne kötü yataktır o!

(Rad 13/19)

أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ ۚ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ

Rabbinden sana indirilenin doğruları içerdiğinin bilincinde olan, ona karşı körlük edenle bir olur mu? O doğru bilgiden yararlananlar[1*] sadece sağlam duruşlu[2*] olanlardır.

[1*] Zikir doğru bilgi anlamına gelir. Kur'an'ın ve bütün kitapların ortak özelliği ve adıdır.

[2*] Bkz Bakara 2/269 ve dipnotu

(Rad 13/20)

الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ

Bunlar, Allah'a verdikleri sözü[*] yerine getiren ve antlaşmayı bozmayan kimselerdir.

[*] Her insan ergenlik çağına girerken Allah'ın kendisinin Rabbi olduğuna şahit tutulur ve Allah'tan başkasına kulluk etmeyeceğine söz verir. Bkz. Araf 7/172

(Rad 13/21)

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ

Bunlar, Allah'ın kurulmasını istediği bağı kuran, Rablerinden korkan ve verecekleri hesabın kötü olmasından endişe edenlerdir.

(Rad 13/22)

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ

Yine bunlar, Rableri yüzlerine baksın diye sabreden[*], namazı tam kılan, kendilerine verdiğimiz rızıktan, gizli açık harcayan ve kötülüğü iyilikle savan kimselerdir. O son yurt işte onlarındır.

[*] Sabır: Zorluklara göğüs germek, katlanmak, dayanmak. Bkz Bakara 2/45 ve dipnotu

(Rad 13/23)

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ ۖ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ

Orada kalıcı bahçeler bulunur. Babalarından, eşlerinden ve evlatlarından uygun durumda olanlarla[*] beraber olurlar. Melekler her kapıdan yanlarına girerler.

[*] Şirk günahı ile ölmemiş olanlar.

(Rad 13/24)

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ ۚ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ

"Esenlik ve güvenlik sizedir (Selamun aleykum)! Bu, sabrınızın karşılığıdır. O dünyanın sonu ne güzel oldu!" derler.

(Rad 13/25)

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ۙ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ

Allah'a kesin söz verdikten sonra cayan, Allah'ın kurulmasını istediği bağı koparan ve doğal düzeni bozanlar var ya; işte onların karşılığı dışlanmadır (lanettir), yurdun en kötüsü onlarındır.

(Rad 13/26)

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ

Allah, yaptığı tercihe göre kiminin önüne rızkı yayar kimine de belli bir ölçüye göre verir. Onlar dünya hayatıyla mutlu olurlar. Oysa dünya hayatı ahirete göre sadece bir kez yararlanmadır.

(Rad 13/27)

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ۗ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ

Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler) derler ki "Rabbinden ona bir mucize indirilseydi ya." De ki "Allah, sapıklığı tercih edeni saptırır, doğruya yöneleni de kendine yöneltir[*]."

[*] Bkz. Ankebut 29/69

(Rad 13/28)

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ ۗ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

O'na yönelenler, inanıp güvenen ve Allah'ın zikri (Kitabı) ile kalpleri[*] yatışanlardır. Kalpler ancak Allah'ın zikri ile yatışır.

[*] Kalpte (göğüste) olan ruhtur. Ruh sağlığı Kur'an'a uygun yaşam (takva) ile korunur veya Kur'an'a ve fitrata uygun yaşam şekline ve Allah'a dönüş (tevbe) ile iyileştirilebilir.

(Rad 13/29)

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحُسْنُ مَآبٍ

İnanıp güvenen ve iyi iş yapanlara güzellikler ve mutlu son vardır.

(Rad 13/30)

كَذَٰلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِتَتْلُوَ عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَٰنِ ۚ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابِ

Hep böyle olur. Seni bir topluma elçi gönderdik ki sana vahyettiğimiz şeyi onlara okuyasın. Onlardan önce de nice toplumlar gelip geçmişti. Onlar, Rahman'ı görmezlikten geliyorlar. De ki "O benim Rabbimdir (Sahibimdir). O'ndan başka ilah yoktur. O'na güvenip dayandım. Dönüş O'nadır."

(Rad 13/31)

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتَىٰ ۗ بَل لِّلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا ۗ أَفَلَمْ يَيْأَسِ الَّذِينَ آمَنُوا أَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعًا ۗ وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِّن دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ

Kur'an, kendisiyle dağlar yürütülen, yeryüzü parça parça edilen veya ölülerle konuşulan bir kitap olsaydı[*1] (elinize ne geçerdi?) Hayır! Her iş Allah'ın elindedir. Eğer tercihi Allah yapsaydı[*2], (kimseye farklı davranmaz) bütün insanları yola getirirdi. İnanıp güvenenler bunun aksinin olamayacağını hâlâ anlamadılar mı? Ayetleri görmezlikte direnenlerin yaptıkları sebebiyle azap, başlarına veya yurtlarının yakınına kadar gümbür gümbür iner. Sonunda da Allah'ın söz verdiği (ahiret günü) gelip çatar. Allah sözünden dönmez.

[*1] Ayet Kur'an'dan olağanüstü olaylara ve mucizelere neden olabilecek bilgiler beklentisi olanların durumunu anlatıyor.

[*2]Allah insanlara tercih hakkı tanımasaydı da bütün tercihi kendisi yapsaydı.

(Rad 13/32)

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ ۖ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ

Ant olsun ki senden önceki elçilerle de eğlenilmişti. Ancak ben, ayetleri görmezlikten gelenlere önce süre verdim sonra onları çarptım. Azabım nasılmış (gördüler)!

(Rad 13/33)

أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ۗ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُّوهُمْ ۚ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ ۗ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ ۗ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ

Ayetleri görmezlikten gelmeyi (kafirliği), herkesin kazancını takip eden Allah'a ortaklar oluşturarak mı yapıyorlar? De ki "Onları yüceltin bakalım. Yoksa siz Allah'a, bu yerde bilmediği bir şeyi haber veriyor ya da içi boş sözler mi söylüyorsunuz? " Ayetleri görmezlikten gelenlerin oyunları kendilerine güzel görünür de Allah'ın yolundan çıkıverirler. Allah'ın sapık dediğini yola gelmiş sayacak yoktur.

(Rad 13/34)

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ ۖ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ

Onlar için dünya hayatında bir azap[*] vardır. Ahiretteki azab ise daha sıkıntılıdır. Onları Allah'a karşı koruyacak biri de yoktur.

[*] Allah kimin yola gelmesine karar verirse gönlünü İslam'a açar. Kimin de sapıklığına karar verirse onun da içini daraltır; sanki göğe yükseliyor gibi olur. Allah o pisliği inanmayanların üstüne işte böyle yükler.(Bkz: En'am 6/125)

Sapmakta olan kişiyi Allah çeşitli, yollarla uyarır. Dünya hayatında verilen azap bu hedefe yöneliktir. İlgili ayetlerin bir kısmı şöyledir: "Allah, bir topluluğu yoluna kabul ettikten sonra sakınmaları gereken şeyi onlara açıkça göstermeden yoldan çıkışlarını onaylamaz. Her şeyi bilen Allah'tır." (Tevbe 9/115) "O, kişinin içine davranışlarının yanlışlığını da doğruluğunu da fısıldar. Kim kendini geliştirirse umduğuna kavuşur. Kim de kendini pis işlere sokarsa kaybeder." (Şems 91/8-10)

(Rad 13/35)

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۖ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا ۚ تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا ۖ وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ

Allah'tan çekinerek kendini korumuş olanlara söz verilen bahçe (cennet), içinden ırmaklar akan, yiyecekleri ve gölgeleri bitmez tükenmez bir bahçe gibidir. Allah'tan çekinenler, sonunda oraya varırlar. Ayetleri görmezlikten gelenlerin (kâfirlerin) yolu da ateşte biter.

(Rad 13/36)

وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ ۖ وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ ۚ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ ۚ إِلَيْهِ أَدْعُو وَإِلَيْهِ مَآبِ

Kendilerine kitap verdiklerimiz, sana indirilenle sevinirler. İçlerinde onun (Kitabın) bir kısmından hoşlanmayan topluluklar vardır. De ki "Bana emredilen, yalnız Allah'a kul olmam ve O'na ortak oluşturmamamdır. Ben insanları Allah'a çağırırım; varıp gideceğim yer O'nun huzurudur."

(Rad 13/37)

وَكَذَٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا ۚ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَمَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ

Kural böyledir[*]; Kur'ân'ı Arapça hükümler olarak indirdik. Bu bilgi sana geldikten sonra onların arzularına uyarsan, Allah'a karşı senin ne bir dostun ne de koruyucun olur.

[*] Her elçiye verilen kitap, kendi toplumunun diliyle olur(Bkz: İbrahim 14/4)

(Rad 13/38)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً ۚ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ

Senden önce de elçiler gönderdik. Onlara eşler, evlatlar vermiştik. Hiçbir elçi, Allah'ın izni olmadan bir ayet (belge, mucize) getiremez. Her çağın (dönemin) bir Kitap'ı vardır.

(Rad 13/39)

يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ ۖ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ

Allah, düzenine göre süreyi kısaltır veya sabitler[*]. Ana Kitap O'nun yanındadır.

[*] Bu Allah'ın kanunudur. Ölçüsünü kendisi koymuştur.

Toplumlar açısından,

Rad 13/11:Bir toplum kendinde olan bir şeyi bozmazsa onu Allah da bozmaz. Allah bir topluma sıkıntı vermek isterse kimse engel olamaz.

Araf 7/34: Her toplumun bir eceli vardır. Ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar nede öne geçerler.

Bireyler açısından,

Fatır 35/11: "Yaşayanın yaşatılması ve ömrünün kısaltılması bir deftere kayıtlıdır. Bu Allah'a kolaydır.

Ahkaf 46/3: Gökleri, yeri ve bu ikisinin arasında olanları başka değil; belli bir ömrü olan gerçek varlıklar olarak yarattık. Ayetleri görmezlikte gelenler, yapılan uyarılara kulak asmazlar.

En'am 6/2: Sizi tînden yaratan O'dur. Sonra bir ecel belirlemiştir. O'nun katında bir de ecel-i müsemmâ vardır.

(Rad 13/40)

وَإِنْ مَا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ

Onları tehdit ettiğimiz şeyin[1*] bir kısmını sana göstersek de seni vefat ettirsek[2*] de sana düşen yalnızca tebliğdir. Hesabını sormak bizim işimizdir.

[*] Bir topluluğun Kitap karşısında görmezlikten gelmesi, yalan yanlış şeylere sarılması, Kitabın hükümlerini uygulamaktan kaçınmaları durumunda tehdit edildikleri şeyler Ra'd 13/31 ve En'am 6/65-67'de bildirilmiştir. Bu ayetlerde geçen tehditler Dünya hayatına ilişkin olanlardır. Ahiret hayatı için cehennem cezası pek çok ayette ayrıca belirtilmiştir.

[2*] Zümer 39/42'ye göre vefat, işi biten ruhun bedenden ayrılmasıdır. Allah ruhu iki şekilde vefat ettirir, biri uykuya daldığında, diğeri de öldüğünde olur. Ruh, bilgisayarın işletim sistemi gibi bütün bilgileri korur. Onun için Allah, hem uyuyan hem de ölen bedenin ruhunu koruma altına alır. Uyuyan insanın ruhu, uyandığında, ölen kişinin ruhu da vücut yeniden yaratıldığında geri döner. (Bkz. Müminûn 23/100 ve Tekvîr 81/7)

(Rad 13/41)

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا ۚ وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Onlar görmüyorlar mı ki yurtlarını çevresinden sürekli daraltıyoruz[*]. Hükmü Allah verir. O'nun hükmünü bozacak yoktur. O, hesabı çok hızlı görür.

[*] Müslümanların toprakları genişliyor, onların toprakları (Mekke egemenliğindekiler) daralıyor.

(Rad 13/42)

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا ۖ يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ ۗ وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ

Bunlardan öncekiler oyunlar kurdular. Bütün oyunlar Allah'ın elindedir. Kimin ne kazandığını bilir. Ayetleri görmezlikten gelenler, son yurdun kimin olacağını öğreneceklerdir.

(Rad 13/43)

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا ۚ قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ

Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler): "Sen elçi olarak gönderilmiş değilsin" derler. De ki "Aramızda Allah'ın ve o Kitab'ın[1*] bilgisine sahip olanların[2*] şahit olması yeter."

[1*] Daha önce indirilmiş kitaplar

[2*] Ellerinde önceki kitaplar olup ta bu konuda bilgin ve ehil olanlar bu kitabın da Allah'ın kitabı olduğuna şahitlik ederler. Çünkü Allah'ın indirdiği bütün kitaplarda ayetlerin ayetleri açıkladığı özel bir düzen vardır. İşte bu özellik Kitab'ın ancak Allah'ın kitabı olduğunun delilidir. Bu özellik sayesinde sınırlı sayıda ayet sınırsız sayıda soruya cevap verecek bereketi ve hikmeti içerir. Daha detaylı bilgi için Bkz. Al-i İmran 3/7 ve dipnotları

İBRAHİM

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(İbrahim 14/1)

الر ۚ كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

ELİF! LAM! RA! Bu, insanları Rablerinin[*1] izniyle karanlıklardan aydınlığa çıkarman için indirilmiş bir kitaptır. Daima üstün olanın ve her şeyi güzel yapanın yoluna.

[*1] Sahiplerinin

(İbrahim 14/2)

اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsinin sahibi olan Allah'ın yoluna... (Kitab'ı) görmezlikte direnenlerin suçlarıyla orantılı olarak görecekleri bir cezadan dolayı çekecekleri var.

(İbrahim 14/3)

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ۚ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ

Onlar, dünya hayatını Âhiretten çok seven, bir çarpıtma yaparak Allah'ın yolundan uzaklaşma/uzaklaştırma peşinde olan kimselerdir. Onlar derin bir sapkınlık içindedirler.

(İbrahim 14/4)

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ ۖ فَيُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Biz, her resulü[*] kendi halkının dili ile gönderdik ki onlar için her şeyi ortaya koysun. Bundan sonra Allah, sapıklığı tercih edeni sapık sayar, hidayeti tercih edeni de yoluna kabul eder. Daima üstün ve bütün kararları doğru olan O'dur.

[*] Resul (رسول), "gönderilen" demektir. Bir sözü iletmek için gönderilen elçiye resul dendiği gibi onunla gönderilen söze de resul denir (Müfredat). Kur'an'daki resul kelimeleri ya elçi ya da Allah'ın Kitabı anlamındadır. Elçi ölümlü, Kitap kalıcıdır. Uhud savaşında Nebîmiz'in öldüğüne dair haberlerin yayılması üzerine Allah Teâlâ şöyle demiştir:

"Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?" (Al-i İmran 3/144)

Arap toplumuna, Arap dili ile gönderilen resul, Kur'an olduğu için bu âyette kelimeye başka anlam verilemez. Âyet, Allah'ın kitabının, her topluma kendi dili ile ulaştırılması gerektiğini bildirmektedir.

(İbrahim 14/5)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

Musa'yı âyetlerimizle göndermiş, "Halkını karanlıklardan aydınlığa çıkar ve onları Allah'ın günleri[*] konusunda uyar" demiştik. İşte bu uyarının içinde sabreden ve görevlerini yerine getiren herkes için deliller vardır.

[*] Bkz: Casiye 45/14

(İbrahim 14/6)

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ۚ وَفِي ذَٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ

Bir gün Musa halkına şöyle demişti: "Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın; hani sizi Firavun hanedanından kurtarmıştı. Onlar size en ağır cezayı araştırıyor, oğullarınızı kıtır kıtır doğruyor, kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı. O işin içinde, Rabbinizden sizi yıpratan büyük bir imtihan vardı."

(İbrahim 14/7)

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ ۖ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ

Rabbinizin şunu duyurduğunu da hatırda tutun: "Eğer görevlerinizi yerine getirirseniz Ben de sizin için mutlaka artıracağım. Görmezlikten gelirseniz hiç kuşkusuz benim azabım şiddetlidir."

(İbrahim 14/8)

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنْ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ

Musa dedi ki "Siz ve yeryüzündeki herkes ayetleri görmezlikten gelse de bilin ki Allah'ın kimseye ihtiyacı yoktur ve ne yaparsa güzel yapar."

(İbrahim 14/9)

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ ۛ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ ۛ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ ۚ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ

Sizden önceki Nuh, Ad ve Semud halklarının haberi size ulaşmadı mı? Onlardan sonrakilerin haberlerini ise Allah'tan başkası bilmez. Elçileri onlara da açık belgelerle (ayetlerle) gelmişlerdi ama onlar, lafı ağızlarına tıkayarak şöyle demişlerdi: "Sizin elçi olarak gönderilmeniz bizi hiç ilgilendirmiyor, bizi çağırdığınız şeyden dolayı da kuşku veren bir şüphe içindeyiz."

(İbrahim 14/10)

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ۚ قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ

Elçiler de şöyle demişlerdi: "Göklerin ve yerin yaratıcısı Allah'ın (sözleri) hakkında şüphe olabilir mi? O, sizi kötü alışkanlıklarınızdan kurtarmak ve belirlenmiş ecelinize (ecel-i müsemmanıza)[*] kadar yaşatmak için çağrıda bulunuyor." Onlar ise "Siz de tıpkı bizim gibi bir insansınız, aslında atalarımızın kulluk ettiği şeylerden bizi uzaklaştırmak istiyorsunuz, o halde bize boyun eğdirecek açık bir delil getirin!" demişlerdi.

[*] Bkz. En'am 6/2 Ayet dip notu

(İbrahim 14/11)

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

Elçileri onlara dedi ki "Doğru, biz de tıpkı sizin gibi bir insanız. Ama Allah, tercih ettiği kuluna iyilikte bulunur. Allah'ın izni olmadan size boyun eğdirecek bir delil getirmek bizim elimizde değildir. Müminler, yalnız Allah'a güvenip dayansınlar.

(İbrahim 14/12)

وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا ۚ وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ

Bize yollarımızı o gösterdiği halde ne diye Allah'a güvenip dayanmayalım. Çektirdiğiniz eziyete de katlanırız. Dayanak arayanlar yalnız Allah'a güvenip dayansınlar."

(İbrahim 14/13)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ۖ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ

O kâfirler elçilerine şunu söylediler: "Ne pahasına olursa olsun ya sizi ülkemizden çıkarırız ya da dinimize dönersiniz; bunun başka yolu yok." Allah da onlara şöyle vahyetti: "Yanlış yapan o kimseleri kesinlikle etkisizleştireceğiz.

(İbrahim 14/14)

وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ

Onların arkasından bu topraklara kesinlikle sizi yerleştireceğiz. Bu söz, karşıma çıkmaktan ve tehdidimden korkanla sınırlıdır."

(İbrahim 14/15)

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ

Elçiler önlerinin açılmasını istediler. İnatçı zorbalardan her biri kaybetti.

(İbrahim 14/16)

مِنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَىٰ مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ

Her bir zorbanın önünde ayrıca bir de Cehennem vardır. Orada ona irinli sudan içirilir.

(İbrahim 14/17)

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ۖ وَمِنْ وَرَائِهِ عَذَابٌ

غَلِيظ

Boğulacak gibi olur, kolay kolay yutamaz. Her yanını ölüm sarar ama o ne yapsa da ölemez. Bunun ardından da ağır bir azap gelir.

(İbrahim 14/18)

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ۖ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ ۖ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ

Rablerini görmezlikten gelenlerin işleri, fırtınalı bir günde sert rüzgârların savurduğu küle benzer. Kazandıklarından hiçbir şey ellerinde kalmaz. Telafisi mümkün olmayan kayıp işte budur.

(İbrahim 14/19)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ

Allah'ın, gökleri ve yeri tümüyle gerçek[*] olarak yarattığını hiç görmedin mi? Düzenine uygun görürse sizi giderir ve yerinize yeni bir topluluk getirir.

[*] Hem gerçek varlıklar hem de gerçekleri gösterir içerikte. Göklerin ve yerin, Allah'ın ayetlerinden olması ve emin olmak isteyenler için buralarda pek çok delil bulunması ile ilgili diğer ayetler (Nuh 71/15-17, Casiye 45/12-13, Bakara 2/164, Al-i İmran 3/190, En'am 6/99, Yunus 10/6, Yunus 10/101, Ra'd 13/2)

(İbrahim 14/20)

وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ

Bu, Allah için güç değildir.

(İbrahim 14/21)

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ ۖ سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَحِيصٍ

Ahirette hepsi Allah'ın huzuruna çıkarılır. Zayıflar, kendini güçlü görenlere derler ki "Biz size uyan kimselerdik. Allah'ın herhangi bir azabından bizi kurtarabilirsiniz değil mi?" Onlar şöyle derler: "Allah bizi yola getirseydi biz de sizi yola getirirdik. Artık sızlansak da bir, katlansak da... Bizim için de kurtuluş yoktur."

(İbrahim 14/22)

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ ۖ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي ۖ فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ ۖ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ ۖ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ ۗ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

İş bitince Şeytan der ki "Allah'ın size verdiği söz doğru idi. Ben de söz verdim ama yalanım ortaya çıktı. Zaten sizi zorlayacak bir üstünlüğüm (gücüm, yetkim)yoktu; sadece çağırdım, siz de hemen bana uyuverdiniz. Öyleyse beni kınamayın, kendinizi kınayın. Ne ben sizi kurtarabilirim ne de

siz beni kurtarabilirsiniz. Dünyada beni Allah'a ortak saymanızı da reddetmiştim. Yanlış yapanların payına düşen acıklı bir azaptır."

(İbrahim 14/23)

وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ ۖ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ

Öte yandan inanıp güvenmiş ve iyi iş yapmış olanlar, Rablerinin izniyle içlerinden ırmaklar akan, ölmeksizin kalacakları cennetlere alınmış olurlar. Onların birbirlerine sağlık dilekleri "Selam (esenlik ve güvenlik dilerim)" sözüyle olur.

(İbrahim 14/24)

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ

Görmedin mi Allah nasıl bir örnekleme yaptı? Güzel bir sözü, güzel bir ağaca benzetti; kökü sağlam, dalları göğe doğru uzanmış bir ağaca.

(İbrahim 14/25)

تُؤْتِي أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا ۗ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Ağaç, Rabbinin izniyle her hasat mevsiminde yemişini verir. Allah insanlara böyle örnekler verir, belki akıllarını başlarına toplarlar.

(İbrahim 14/26)

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ

Kötü bir söz de kötü bir ağaç gibidir. Toprağın üst tarafından çekilip koparılmış, toprağa tutunacak yeri kalmamış bir ağaç.

(İbrahim 14/27)

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۖ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ ۚ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

Allah, inanıp güvenmiş kimselerin, dünya hayatında da ahirette de o değişmez söze[*] bağlı kalmalarını sağlar; yanlış yapanları da sapık sayar. Allah ne yaparsa kurduğu düzene göre yapar.

[*] Kitab'a, Kur'an'a bağlı kalmalarını. Bkz. Kasas 28/52, Zümer 39/19

(İbrahim 14/28)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ

Allah'ın nimetlerine karşılık nankörlük edenleri hiç görmedin mi? Bunlar, kendi topluluklarını da en kötü yere sürüklerler;

(İbrahim 14/29)

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا ۖ وَبِئْسَ الْقَرَارُ

Cehenneme... Bunlar oraya gireceklerdir. Ne kötü konaklama yeridir o!

(İbrahim 14/30)

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِۗ قُلْ تَمَتَّعُوا فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ

Allah'ın yolundan saptırmak için Allah'a benzer nitelikte varlıklar uydurdular. De ki "Geçinip gidin ama gidişiniz kesinlikle ateşe doğrudur."

(İbrahim 14/31)

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ

İnanmış kullarıma de ki namazlarını tam kılsınlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeyden gizli-açık (hayra) harcasınlar[*]. Bunu öyle bir gün gelmeden yapsınlar ki o günde ne alış veriş, ne de dostluk olacaktır.

[*] Ayette gizli ve açık olarak buyrulduğundan bu harcamalar ihtiyaçları gidermek için değil, sadaka ve zekat kapsamında yapılan harcamalardır.

(İbrahim 14/32)

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ

Allah, gökleri ve yeri yaratmış olandır. Gökten su indirir, size rızık olsun diye onunla yerden ürünler çıkarır. Emriyle[*] denizde yüzüp gitmesi için gemileri hizmetinize vermiştir. Irmakları da hizmetinize vermiştir.

[*]إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ Denizde gemilerin yüzmesini sağlayacak kaderi (ölçüyü) koymuştur.

(İbrahim 14/33)

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ

Yörüngelerinde hiç durmadan yürüyen güneşi ve ayı hizmetinize vermiştir. Geceyle gündüzü de hizmetinize vermiştir.

(İbrahim 14/34)

وَآتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُۚ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَاۗ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ

Allah size istediğiniz her şeyden vermiştir. Allah'ın nimetlerini saymaya kalksanız bitiremezsiniz. Ama insan, yanlışı çok yapar, çok da nankördür.

(İbrahim 14/35)

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَٰذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ

Bir gün İbrahim şöyle dua etti: "Rabbim! Bu bölgeyi güvenli bir şehir haline getir[*]. Beni ve çocuklarımı putlara tapmaktan uzak eyle.

[*] رب اجعل هذا البلد بلدا آمنا anlamı verilmiştir. Bkz. Bakara 2/126.

(İbrahim 14/36)

رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ ۖ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي ۖ وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Rabbim! Onlar (müşrikler) insanların bir çoğunu yoldan çıkardılar. Kim bana uyarsa o bendendir. Kim de bana karşı koyarsa, sen çok bağışlar, ikramda bulunursun.

(İbrahim 14/37)

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ

Rabbimiz! Ben soyumdan bir kısmını senin dokunulmaz Beytinin[*] yanında, bitkisiz bir vadiye yerleştirdim. Rabbimiz, namazı tam kılsınlar diye öyle yaptım. İnsanlardan kiminin gönlünde onlara karşı özlem uyandır. Bir de onları birtakım ürünlerle azıklandır; belki görevlerini yerine getirirler.

[*] Kabe

(İbrahim 14/38)

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ ۗ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

Rabbimiz! Biz neyi gizlesek ve neyi açığa vursak sen bilirsin. Yerde ve gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz.

(İbrahim 14/39)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ ۚ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ

Her şeyi güzel yapmak, kocamış olmama rağmen bana İsmail ile İshak'ı veren Allah'a mahsustur. Rabbim duaları elbette işitir.

(İbrahim 14/40)

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي ۚ رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ

Rabbim! Beni namazı tam kılanlardan eyle. Soyumdan gelenleri de. Rabbimiz! Duamı kabul eyle.

(İbrahim 14/41)

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

Rabbimiz! Hesap görüleceği gün beni, anamı, babamı ve bütün inanıp güvenenleri bağışla."

(İbrahim 14/42)

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ ۚ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ

Sakın Allah'ı, yanlışlar içinde olanların yaptıklarından habersiz sanma. Onları sadece gözlerin dona kalacağı güne kadar erteliyor.

(İbrahim 14/43)

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ ۖ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ

O gün kafaları ikna edilmiş, gözleri kırpılmaz halde ve gönülleri arayış içinde boyun eğmiş olurlar.

(İbrahim 14/44)

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ ۗ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ

Sen insanları, o azabın geleceği günle ilgili olarak uyar. Yanlışlar içinde olan o kimseler, şöyle diyeceklerdir: "Rabbimiz! Kısa bir süreliğine bizi geri gönder de çağrına olumlu karşılık verelim ve elçilere uyalım." Onlara denir ki "Bizim düzenimiz bozulmaz diye daha önce yemin edenler siz değil miydiniz?"

(İbrahim 14/45)

وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ

Siz de (sizden önce) kendilerini kötü duruma sokan o kimselerin yerlerine yerleştiniz. Onlara nasıl davrandığımızı iyi bilirsiniz. Size başka örnekler de vermişizdir.

(İbrahim 14/46)

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ

Onlar, kurdukları oyunlarını oynadılar. Oyunları, Allah'ın denetimindedir; isterse oyunları dağları yerlerinden kaldırmak için olsun.

(İbrahim 14/47)

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ

Sakın Allah'ın elçilerine verdiği sözden cayacağını sanma. Allah üstündür, hak edildiği kadar ceza verir.

(İbrahim 14/48)

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ ۖ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

Bunu, yerin başka yere dönüştüğü, göklerin de öyle olduğu günde yapar. Herkes, tek ve kendi başına buyruk olan Allah'ın huzuruna çıkarılmış olur.

(İbrahim 14/49)

وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ

O gün suçluların kelepçelere vurulduğunu göreceksin.

(İbrahim 14/50)

سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطِرَانٍ وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ

Gömlekleri katrandan olur, yüzlerini de cehennem ateşi kaplayacaktır.

(İbrahim 14/51)

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Allah bunu, herkese kazancının karşılığını vermek için yapacaktır. Allah hesabı çabuk görür.

(İbrahim 14/52)

هَٰذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنْذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ

Bu, insanlara bir tebliğdir. Bu tebliğ, uyarılmış olsunlar, Allah'ın tek ilah olduğunu bilsinler ve sağlam duruşlu olanlar bilgi edinsinler diye yapılmıştır.

HİCR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Hicr 15/1)

الر ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ

ELİF! LAM! RA! Bunlar, o Kitap'ın[1*]; açıklayan Kur'ân'ın[2*] ayetleridir.

[1*] Levh-i Mahfuz'daki ana kitabın.

[2*] Kur'ân kelimesi hem son Kitabın isimlerinden biri hem de o kitaptaki hükümlere ulaşmayı sağlayan ayet kümeleri anlamına gelir.

(Hicr 15/2)

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ

Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler), zaman zaman "Keşke biz de tam teslim olanlardan (müslümanlardan) olsak" diye çok arzu ederler[*].

[*] İnanıp güvenmeyen kimsenin(kafirlerin) dünya hayatı ne kadar iyi de olsa zaman zaman iç huzursuzlukları yaşar. Bu sıkıntılar, onun eksikliklerini ve hatalarını fark etmesi için Allah tarafından kendisine verilen ilhamdır. Bunlardan kimi sıkıntısını gidermek için kendisini düzeltme yolunu seçerken kimisi de çareyi daha da azgınlaşmakta bulur. Bu sıkıntının kafirler üzerindeki etkisi En'am 6/125'te ve Allah'ın bütün insanlara ilham yoluyla uyarılarda bulunduğu bilgisi Şems 91/8'dedir. Kişinin göğsünde (kalbinde) olan ruhtur. Kur'an (bir konuda Allah'ın verdiği hükmü içeren ilgili ayetler kümesi) kişinin göğsünde olana şifadır. Bakınız Yunus 10/57.

(Hicr 15/3)

ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ ۖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

Bırak onları yesin-içsin hayatın tadını çıkarsınlar, beklentileri kendilerini oyalasın; nasıl olsa yakında öğrenecekler.

(Hicr 15/4)

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ

Biz hiç bir kenti belli bir kitabı olmadan etkisizleştirmedik.

(Hicr 15/5)

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ

Bir toplum (ümmet) kendine biçilen süreyi (ecelini) ne kısaltabilir ne de uzatabilir.

(Hicr 15/6)

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ

Dediler ki "Ey kendisine Zikir (Kitap) indirilen kişi! Sen tamamen cinlerin etkisindesin.

(Hicr 15/7)

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

Söylediğin doğruysa bize melekleri getirsene?"

(Hicr 15/8)

مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذًا مُنْظَرِينَ

Biz melekleri sadece gerçek[*] bir iş sebebiyle göndeririz. Gönderdikten sonra da onlara artık süre tanınmaz.

[*] Örneğin Lut Kavminin yok edilmesi işi için gönderilen melekler. O melekler hem gerçek bir iş sebebiyle geldiler, hem de o iş gerçekleri açıkça ortaya çıkarmış oldu. Arapçada EL HAKKI (الحَقّ) kelimesinin bu çift anlamlı özelliği ne yazık ki Türkçe bakımından mümkün değildir. Örneğin Kur'an-ı Kerim hem bir gerçektir hem de gerçekleri gösterir. Bu nedenle çeviri genelinde EL HAKKI geçen ayetlere parantez veya dipnot ile açıklama getirme ihtiyacı oluşmuştur.

(Hicr 15/9)

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

O Zikri (Kitabı) sana Biz indirdik Biz. Onu koruyacak olan da Biziz.

(Hicr 15/10)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شِيَعِ الْأَوَّلِينَ

Senden önceki insan topluluklarına da elçiler gönderdik.

(Hicr 15/11)

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

Onlara ne zaman bir elçi gelse mutlaka hafife alırlar.

(Hicr 15/12)

كَذَٰلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ

Hep böyle olur. Onu (Zikri) suçluların kalplerine[*] işleriz.

[*] Aslında o zikirin(kitabın) doğru olduğunu içten(kalpten) bilirler.

(Hicr 15/13)

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ ۖ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ

Bunlar ona inanmazlar; hâlbuki öncekilere uygulanan kanun açıktır.

(Hicr 15/14)

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ

Üzerlerine gökten bir kapı açsak, onlar da oradan yukarı çıksalar,

(Hicr 15/15)

لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ

(Yine de) Şöyle derler: "Kesin gözlerimiz döndürülmüş; biz büyülenmiş bir topluluğuz."

(Hicr 15/16)

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ

(Birinci kat) Gökte[*] yıldızlar (burçlar) oluşturduk. Seyredenler için onları süsledik.

[*] Birinci kat gök. Bu gök şu an için bizim bildiğimiz evrendir. Kuran, bu evrenden(gökten) hariç 6 tane daha göğün üst üste inşa edildiğini bildirmektedir.

(Hicr 15/17)

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ

(Birinci kat) Göğü[*], taşlanmış şeytanların hepsinden koruduk.

[*] Birinci kat gök, bizim gördüğümüz göktür. Onun dışında üst üste inşa edilmiş altı gök daha vardır. (Nuh 71/15-16)

(Hicr 15/18)

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ

Ancak kulak hırsızlığı(dinleme) yapan olabilir, onu da hemen parlak bir ateş parçası takip eder.

(Hicr 15/19)

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ

Yeri uzattık, içine oturaklı dağları yerleştirdik. Orada her bitkiyi dengeli olarak bitirdik.

(Hicr 15/20)

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ

Yeryüzünde sizin için de rızkı size ait olmayan kimseler (akıllı varlıklar) için de yaşam alanları oluşturduk.

(Hicr 15/21)

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ

Hiç bir şey yoktur ki kaynakları bizim katımızda olmasın. Onu ancak belli bir ölçüye göre göndeririz.

(Hicr 15/22)

وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ

Rüzgârları aşı yapma göreviyle göndeririz. Gökten su indirir, onunla su ihtiyacınızı karşılarız. Onun kaynağı sizin elinizde değildir.

(Hicr 15/23)

وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ

Biziz hayat veren de öldüren de; biz! Ve her şeye biz mirasçı olacağız.

(Hicr 15/24)

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ

Muhakkak ki biz, sizden yapması gerekenleri yapmış olanları da yapması gerekenleri yapmayıp erteleyenleri de biliyoruz.

(Hicr 15/25)

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ ۚ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

Senin Rabbin[*] onların hepsini kıyamet günü bir araya getirecektir. O bilir, doğru kararlar verir.

[*] Sahibin

(Hicr 15/26)

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ

Biz o insanı[*] kurumuş, yıllanıp kokuşmuş kara balçıktan yarattık.

[*] Adem'i.

(Hicr 15/27)

وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ

Cânnı[*] da daha önce zehirli ateşten yaratmıştık.

[*] Cinlerin atasını

(Hicr 15/28)

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ

Bir gün Rabbin meleklere demişti ki "Ben kurumuş, yıllanıp kokuşmuş kara balçıktan bir beşer (deri yapısı farklı bir canlı) yaratacağım.

(Hicr 15/29)

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ

Onu tamamlayıp içine ruhumdan üflediğimde ona secdeye kapanın."

(Hicr 15/30)

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ

Sonra bütün melekler birlikte (Âdem'e) secde ettiler..

(Hicr 15/31)

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ

Onlardan bir tek İblis ayrıldı; secde edenlere katılmamakta direndi.

(Hicr 15/32)

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ

Allah dedi ki "Bak İblis! Sana ne oldu da secde edenlere katılmadın?"

(Hicr 15/33)

قَالَ لَمْ أَكُنْ لِأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ

"Kurumuş, yıllanıp kokuşmuş kara balçıktan yarattığın beşere secde edemem" dedi.

(Hicr 15/34)

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ

Allah dedi ki "Çık oradan! Sen taşlanacaksın.

(Hicr 15/35)

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ

Hesap verme gününe kadar hep dışlanacaksın (lanetlisin)."

(Hicr 15/36)

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ

(İblis) Dedi ki "Rabbim! Bunların tekrar dirilecekleri güne kadar bana süre[*] ver."

[*] Bu ayetten Meleklerin de ömürlü varlıklar olduğu ancak bazılarına kıyamet gününe kadar yaşama hakkı tanındığı anlaşılıyor.

(Hicr 15/37)

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ

(Allah) Dedi ki "Sen kendisine süre verilenlerdensin.

(Hicr 15/38)

إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ

Belli günün vakti gelinceye kadar."

(Hicr 15/39)

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ

İblis dedi ki "Rabbim! Beni aşırılığa sevk etmene karşılık[1] ben de bunlara dünyadakileri süsleyeceğim ve hepsini aşırılığa sevk edeceğim.

[*] Bu ayetten anlaşılacağı üzere İblis, kendi suçunu Allah'a atmaktadır. Günümüz kadercilik anlayışının temelinde de aynı mantık gözlemlenebilir. Kaderciler, her şeyin ezelden belirlenmiş olduğu kanaatiyle kendi hatalarını Allah'a mal etme eğilimi gösterirler.

(Hicr 15/40)

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ

Sana yürekten bağlı olanları değil."

(Hicr 15/41)

قَالَ هَٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ

Allah dedi ki "Bu, bana varan doğru yoldur.

(Hicr 15/42)

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ

Kullarımın üzerinde senin bir üstünlüğün (gücün, yetkin)[*] yoktur. Yanlışa saplanıp sana uyanlar başka."

[*] Bkz. İbrahim 14/22

(Hicr 15/43)

وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ

Cehennem bunların hepsinin buluşacağı yerdir.

(Hicr 15/44)

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ

Cehennem'in yedi kapısı vardır. Her kapıdan onların bir bölüğü girer.

(Hicr 15/45)

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ

Allah'tan çekinerek korunmuş olanlar[1] ise bahçelerde ve pınar başlarında olurlar.

[*] Müttekiler:Allah'tan çekinerek korunanlar,kendini(fitratını) bozmayanlar. Bakınız Bakara 2/2

(Hicr 15/46)

ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ

"Oralara esenlik ve güvenle girin" denmiştir.

(Hicr 15/47)

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ

Biz göğüslerindeki kötü bağlantıları[*] söküp atmış oluruz. Kardeşler halinde karşılıklı sedirler üzerindedirler.

[*] Bakınız Araf 7/43

(Hicr 15/48)

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ

Onlar orada yorgunluk nedir bilmezler. Oradan çıkarılacak da değildirler.

(Hicr 15/49)

نَبِّئْ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Kullarıma bildir ki ben, günahları örterim, ikramım da boldur.

(Hicr 15/50)

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ

Azabım da şiddetlidir, can yakan bir azaptır.

(Hicr 15/51)

وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ

Onlara İbrahim'in konuklarından da haber ver.

(Hicr 15/52)

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ

Bir gün İbrahim'in yanına girmişler ve "Selâm(esenlik ve güvenlik dileriz)" demişlerdi. İbrahim: "Biz sizden kuşku duyuyoruz" dedi.

(Hicr 15/53)

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

"Kuşkulanma" dediler. "Sana bilgin bir oğlun olacağını müjdelemeye geldik."

(Hicr 15/54)

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَىٰ أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فَبِمَ تُبَشِّرُونَ

"Yaşlılık üzerime iyice çökmüşken mi müjde getiriyorsunuz? Neyin müjdesini veriyorsunuz?"

(Hicr 15/55)

قَالُوا بَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقَانِطِينَ

Dediler ki "Sana bir gerçeği müjdeliyoruz. Sakın umudunu kesenlerden olma."

(Hicr 15/56)

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ

Dedi ki "Sapkınlar dışında kim Rabbinin ikramından umudunu keser?"

(Hicr 15/57)

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ

İbrahim dedi ki "Ey elçiler! Asıl işiniz nedir?

(Hicr 15/58)

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُجْرِمِينَ

Dediler ki "Aslında biz, günaha batmış bir topluluğa gönderildik.

(Hicr 15/59)

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ

Ama Lut'un ailesi onlardan değildir; ailesinin bütün fertlerini kurtaracağız.

(Hicr 15/60)

إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا ۙ إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ

Eşi hariç. Onun davranışlarını ölçtük, küller altında kalacaklardan olduğu ortaya çıktı."

(Hicr 15/61)

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ

Elçiler Lut ailesine vardılar,

(Hicr 15/62)

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ

Lut dedi ki "Sizler tanınmamış bir topluluksunuz."

(Hicr 15/63)

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ

Dediler ki "Hayır, sana bunların inanmak istemedikleri şeyi getirdik.

(Hicr 15/64)

وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ

Sana bunların hak ettiği şeyi getirdik. Bizler dosdoğru kimseleriz.

(Hicr 15/65)

فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَاتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ

Gecenin bir bölümünde aileni yola çıkar; sen de arkalarından git. İçinizden kimse geriye dönüp bakmasın. Sizden istenen yere kadar geçip gidin."

(Hicr 15/66)

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَٰلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَٰؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُصْبِحِينَ

Şu kesin kararı ona bildirdik: "Sabaha girdiklerinde bunların kökü kesilmiş olacaktır."

(Hicr 15/67)

وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ

Bundan önce şehir halkı, bir birlerine müjdeler vererek gelmişlerdi.

(Hicr 15/68)

قَالَ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ

Lut şöyle demişti: "Bunlar benim konuklarım; onların yanında beni utandırmayın.

(Hicr 15/69)

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ

Allah'tan çekinin de beni rezil etmeyin.

(Hicr 15/70)

قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ

Onlar şu karşılığı vermişlerdi: "Sana kimsenin işine karışma dememiş miydik?"

(Hicr 15/71)

قَالَ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ

Lut da şöyle demişti: "Eğer yaklaşmak istiyorsanız, işte kızlarım, (onlarla evlenin[*1].)

[*1] Allah'ın Elçisinin evlilik dışı ilişkiyi onaylaması mümkün olmadığından burada (onlarla evlenin) sözünün gizli emir olarak yer alması zorunludur. Cümleyi yarım bırakmış olması, halkın Lut aleyhisselamı çok bunalttığını gösterir. Bu âyet, din farkının evlenmeyi haram kılmadığını da gösterir. Çünkü Tahrim Suresi 10. âyete göre Lut'un karısı kafirdi ama onun eşi olmaya devam ediyordu.

Müslüman kadının müslüman olmayan erkekle evlenmesini caiz görmeyenler şu âyete dayanırlar: "*İman edene kadar, müşrik kadınlarla evlenmeyin. İman etmiş esir kadın, müşrik kadından elbette iyidir; isterse sizi çok etkilemiş olsun. İman edene kadar, müşrik erkeklere kız vermeyin. İman etmiş esir erkek, müşrikten elbette daha iyidir; isterse sizi çok etkilemiş olsun. Onlar sizi ateşe çağırırlar, Allah ise kendi izniyle Cennet'e ve günahlardan arınmaya çağırır. Allah âyetlerini insanlara açıklar ki akıllarını başlarına toplasınlar.*" (Bakara 2/221)

Âyette geçen "daha iyi" ifadeleri, böyle bir evliliğin tavsiye edilmediğini gösterir ama haram kılmaz. Zaten Lut kavminin tamamının kafir olması, kızlarının kafirden başkasıyla evlenmesini imkansız kılar. Nebîmiz'in kızı Zeyneb'in eşi Ebü'l-Âs b. er-Rebî de hicretin 6. yılına kadar müslüman olmamıştı. Nebîmizin, din farkından dolayı kimseyi eşinden ayırmamış olması da bunu destekler..

(Hicr 15/72)

لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ

(Muhammed!) Senin hayatına yemin ederim ki onlar sarhoşlukları içinde bocalar halde duruyorlardı.

(Hicr 15/73)

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ

Gün doğarken dehşet bir sesle sarsıldılar.

(Hicr 15/74)

فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ

Oranın altını üstüne getirdik. Üzerlerine pişmiş balçıktan taşlar yağdırdık.

(Hicr 15/75)

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ

İnceleme yapmak isteyenler için[*] bunda kesin belgeler (ayetler) vardır.

[*] لِّلْمُتَوَسِّمِينَ (li el mutevessimîne) : Sözlüklere bakınca "inceleme yapacaklar için" anlamı çıkıyor.

(Hicr 15/76)

وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُقِيمٍ

Orası bugün bir yol üzerinde durmaktadırlar.

(Hicr 15/77)

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ

Bunda inananlar için kesin bir belge (ayet) vardır.

(Hicr 15/78)

وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ

Bir başka gerçek de Eyke ahalisinin zalimlikleridir[*].

[*] Yanlış yapmak, yanlışlar içinde olmak

(Hicr 15/79)

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُبِينٍ

Onlara da hak ettikleri cezayı verdik. Bu ikisi aynı ana yol üzerinde açıkça görülmektedir.

Onlara da hak ettikleri cezayı verdik. Bu ikisi aynı ana yol üzerinde açıkça görülmektedir.

(Hicr 15/80)

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ

Hicr ahalisi de gelen elçileri yalancı saymışlardı.

(Hicr 15/81)

وَآتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ

Hâlbuki onlara mucizeler (ayetler) vermiştik ama yüz çevirmişlerdi.

(Hicr 15/82)

وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ

Dağları yontar, güven duydukları evler haline getirirlerdi.

(Hicr 15/83)

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ

Onlar da sabaha girerken dehşet bir sesle sarsılmışlardı.

(Hicr 15/84)

فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Kazandıkları şeyler hiçbir işlerine yaramamıştı.

(Hicr 15/85)

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ ۗ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ ۖ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ

Gökleri, yeri ve bu ikisi arasında olanları başka şekilde değil, gerçek varlıklar olarak yarattık. Kıyamet saati nasıl olsa gelecektir. Öyleyse sen de bunlara yeni bir sayfa aç, hiç bir şey olmamış gibi güzel davran.

(Hicr 15/86)

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ

Yaratan ve her şeyi bilen Rabbindir.

(Hicr 15/87)

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ

Sana o mesânîden[*1] (birbirini açıklayan âyetlerden seçtiğimiz) yedi (âyeti)[*2] ve bu yüce Kur'ân'ı verdik.

[*1] Mesânî (مثّاني), ikişerler demektir. Ayetler, muhkemler yani kısa ve özlü hükümler içerenler ve onların benzeri olup onları açıklayan müteşâbihlerden oluşur. Aralarında ikili ilişki vardır. İşte bu ilişkiyi belirten kelime mesânî'dir.

[*2] Fatiha Suresi'ni. Nebî'mizin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "El-hamdu lillah (Fatiha Suresi) bana verilmiş yedi mesânî ve yüce Kur'ân'dır. (Buhârî, Tefsir, 1; Nesâî, İftitah, 26.) Kur'ân'ın girişinde yer alan Fatiha'nın mesânî olması, Kur'ân'ın özeti olduğunu gösterir. Kur'ân'ın tamamı Fâtihâ'nın açıklamasıdır.

(Hicr 15/88)

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ

Onlardan kimine verdiğimiz kat kat nimetlere gözlerini dikme ve onlara karşı üzülme. Sen inanıp güvenenlere kol kanat ol.

(Hicr 15/89)

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ

De ki "Ben her şeyi açıkça ortaya koyan bir uyarıcıyım."

(Hicr 15/90)

كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ

Nitekim (dinlerini) bölüp ayıranlara da (cezayı) indireceğiz.

(Hicr 15/91)

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ

Bu Kur'ân'ı parça parça edenlere.

(Hicr 15/92)

فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ

Rabbine yemin olsun ki hepsini sorguya çekeceğiz,

(Hicr 15/93)

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Yaptıkları bu işlerden dolayı.

(Hicr 15/94)

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ

"Sana ne emredildiyse başlarını çatlatırcasına onlara bildir. Müşriklere de aldırma.

(Hicr 15/95)

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ

Seni inceden inceye alaya alanlara karşı bizim desteğimiz yeterli olur.

(Hicr 15/96)

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

Onlar, Allah ile birlikte başka bir ilah oluşturmuşlardır; nasıl olsa yakında öğrenecekler.

(Hicr 15/97)

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ

İyi biliyoruz ki onların sözlerinden dolayı için daralıyor.

(Hicr 15/98)

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ

Her şeyi güzel yaptığından dolayı Rabbine ibadet et ve secde edenlerden ol.

(Hicr 15/99)

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

O açık gerçek (ölüm) gelinceye kadar Rabbine kul olmaya devam et.

NAHL

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Nahl 16/1)

أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah'ın emri gelecektir; acele etmeyin. Allah, onların ortak saydıkları şeylerden uzak ve yücedir.

(Nahl 16/2)

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ

Allah, kendi emri olan o ruhu[*], meleklerle, kullarından seçtiği kişiye indirir ve der ki "İnsanları uyarın; Benden başka ilah yoktur; hepiniz Benden çekinerek kendinizi koruyun."

[*] Ruh, Allah'ın emrinin içeriğidir. Bu ayetteki Ruh Allah'ın emrinden olan ayetler kümesi yani Kur'an'dır. Bkz. İsra 17/85

(Nahl 16/3)

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ تَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah, gökleri ve yeri gerçek varlıklar olarak yaratmıştır[*]. O, onların ortak saydıkları şeyden uzaktır.

[*] Bu ayet, Allah dışındaki varlıkların da gerçek olduğunu bildirmekte ve vahdet-i vücudu reddetmektedir. Çünkü vahdet-i vücuda göre Allah'tan başka varlık yoktur; varlık diye bilinenler onun gölgesidir. Onlara göre gölge de yoktur. Oysa ki Allah, göklerin ve yerin gerçek varlıklar olduğunu açıkça bildirmektedir. Ayrıca Bakara 2/255'e göre de Vahdet-i Vücud inancı Kur'an'a uygun değildir.

(Nahl 16/4)

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ

O insanı, döllenmiş yumurtadan yaratmıştır. Bir de bakarsın ki (o insan) Allah'a açık bir düşman kesilir.

(Nahl 16/5)

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا ۗ لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ

En'âmı da (koyun, keçi, sığır ve deveyi) sizin için o yarattı. Onlarda ısıtan ve işe yarayan şeyler vardır. Onlardan yiyecek de edinirsiniz.

(Nahl 16/6)

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ

Ağıla alırken ve otlağa salarken onlarda sizin için bir güzellik vardır.

(Nahl 16/7)

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ ۚ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ

Yüklerinizi öyle yere taşırlar ki yarı canınız gitmeden siz oralara varamazsınız. Rabbiniz çok şefkatlidir ve ikramı boldur.

(Nahl 16/8)

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً ۚ وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ

Atları, katırları ve eşekleri sizin için hem binek, hem de süs olsun diye yarattı. Bilmediğiniz daha neler yaratır.

(Nahl 16/9)

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ ۚ وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ

Allah doğru yolu gösterir. Yolun eğrisi de vardır. Tercihi Allah yapsaydı hepinizi yola getirirdi[1*].

[*] "Şâe = شاء" fiili, bir şeyi var etti, demektir (Müfredat). Allah bazı şeyleri kulunun tercihine göre yarattığından öznesi kul olursa "tercih edip yaptı", Allah olursa "tercih edip yarattı" anlamına gelir..

(Nahl 16/10)

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۖ لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ

Sizin için gökten su indiren O'dur. İçecekler ve içinde hayvanlarınızı otlattığınız bitkiler o sudan olur.

(Nahl 16/11)

يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

O su ile sizin için ekini, zeytini, hurmaları, üzümleri ve meyvenin her türlüsünü bitirir. Düşünen bir topluluk için bunda kesin belge(ayet) vardır.

(Nahl 16/12)

وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Allah geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı sizin hizmetinize verdi. Yıldızlar da onun emriyle hizmetinizdedirler. Aklını kullanan bir topluluk için bunda kesin belgeler(ayetler) vardır.

(Nahl 16/13)

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ

Sizin için bu yerde türlü renklerle yetiştirdiği ne varsa, hepsinde bilgisini kullanan bir topluluk için kesin bir belge(ayet) vardır.

(Nahl 16/14)

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Denizi de hizmetinize verdi ki ondan taze et yiyesiniz ve çıkaracağınız süsleri takınasınız. Gemilerin onu yara yara gittiğini görürsün; o gemiler (Allah'ın) ikram olarak verdiklerini aramanız içindir. Belki görevlerinizi yerine getirirsiniz.

(Nahl 16/15)

وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

Sizi kaydırıp batırmasın diye[*] diye yerin içine sabitleyen (oturaklı) dağlar yerleştirdi. Hedeflerinize ulaşabilmeniz için de ırmaklar ve yollar koydu.

[*] ميد = meyd, gidip gelme, sallanma (el- Ayn) batırma ve alt üst etme anlamlarına gelir. (Lisan'ul-Arab) Jeolojide yerin içinde, sıvı veya hamur kıvamında uçucu gazlarla doymuş eriyikten oluşan ve magma tabakasından söz edilir. Bu âyet, onun delili olabilir. Eğer kara parçaları dağlarla sabitlenmiş olmasaydı yeryüzü kayar ve insanları batırırdı.

(Nahl 16/16)

وَعَلَامَاتٍ ۚ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ

Birçok işaretler ve yıldızlarla yollarını bulurlar.

(Nahl 16/17)

أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ ۗ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

Hiç yaratan, yaratmayan gibi olur mu? Bilgilerinizi kullanmaz mısınız?

(Nahl 16/18)

وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا ۗ إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah'ın nimetlerini saymaya kalksanız sayamazsınız. Allah, suçlarınızı örtüp ikramda bulunur.

(Nahl 16/19)

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ

Allah, neyi gizlediğinizi ve neyi açığa vurduğunuzu bilir.

(Nahl 16/20)

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ

Allah ile aralarına koyarak yardıma çağırdıklarının hiçbiri bir şey yaratamaz. Zaten kendileri yaratılmış durumdadırlar.

(Nahl 16/21)

أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ ۖ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ

Onlar birer ölüdür, diri değillerdir. Ne zaman diriltileceklerinin de farkında olmazlar.

(Nahl 16/22)

إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۚ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكِرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ

Sizin ilahınız bir tek ilahtır. Ahirete inanmayanların kalpleri, kendilerini yalanlar. Onlar, kendilerini büyük gören kimselerdir.

(Nahl 16/23)

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ

Allah, onların neyi gizlediklerini ve neyi açığa vurduklarını bilir; bunda zerre kadar şüphe olmaz. O, kendini büyük görenleri sevmez.

(Nahl 16/24)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ ۙ قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

Onlara: "Rabbinizin indirdiği nedir?" diye sorulsa, "Eskilerin masalları" derler.

(Nahl 16/25)

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۙ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ

Böylece (mezardan) kalkış günü hem kendi günahlarını hem de bir bilgiye dayanmadan yoldan çıkardıkları kimselerin günahları kadar bir günahı yüklenirler. Bakın ne kötü yük yükleniyorlar!

(Nahl 16/26)

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ

Kendilerinden önce gelenler de oyun kurmuşlardı. Allah yapılarını temellerinden sarsmış ve çatılarını tepelerine yıkmıştı. O azap onlara hiç beklemedikleri yerden gelmişti.

(Nahl 16/27)

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ ۚ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ

Sonra (mezardan) kalkış günü Allah, onları rezil edecek ve diyecek ki "Uğruna cemaatler oluşturduğunuz ortaklarım nerede?" Kendilerine ilim verilmiş olanlar diyecekler ki "Bugün bütün rezillik ve bütün kötülükler o kâfirlerin üstündedir."

(Nahl 16/28)

الَّذِينَ تَتَوَفَاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ ۖ فَأَلْقَوُا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوءٍ ۚ بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

Kendilerini kötü duruma düşürmüşken, meleklerin vefat ettirdiği kimseler hemen teslimiyet gösterir ve "Kötü bir şey yapmıyorduk ki!" derler. Allah ne yaptığınızı bilir.

(Nahl 16/29)

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ

"Haydi, girin Cehennem'in kapılarından. Orada ölümsüz olarak kalacaksınız. Büyüklük taslayanların yerleşecekleri yer ne kötüdür!"

(Nahl 16/30)

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ ۚ قَالُوا خَيْرًا ۗ لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۚ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ ۚ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ

Kendilerini koruyanlara: "Rabbiniz neyi indirdi?" diye sorulunca, "İyiyi!" diyeceklerdir. Bu dünyada iyilik eden iyilik bulur. Ahiret yurdu elbette daha iyidir. Kendilerini korumuş olanların[*] son yurdu ne güzeldir!

[*] Müttekiler: Allah'tan çekinerek korunan, kendini bozmamış olanlar. Bakınız Bakara 2/2.

(Nahl 16/31)

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ ۚ كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ

Onlar kalıcı cennetlerdir (bahçelerdir). Bunlar oraya girerler. İçinden ırmaklar akar. Beğendikleri her şey orada onlar içindir. Allah, kendisinden çekinerek korunanların ödülünü işte böyle verir.

(Nahl 16/32)

الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ ۙ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمُ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

Melekler, iyi durumdayken vefat ettirdikleri kişilere; "Esenlik ve güvenlik sizedir (Selamun aleykum)" derler, "Yapmış olduğunuz şeylerin karşılığı olarak girin cennete[*]."

[*] Bu âyet, kabrin iyiler için cennet bahçelerinden bir bahçe olacağını gösterir. Benzer ayet Yasin 36/26

(Nahl 16/33)

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ ۚ كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Bunlar ne bekliyorlar? Meleklerin gelmesini veya Rablerinin (Sahiplerinin) emrinin gelmesini mi? Onlardan öncekiler de böyle yaptılar. Allah onlara karşı bir yanlış yapmadı ama onlar yanlışı kendilerine yapıyorlardı.

(Nahl 16/34)

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

Yaptıkları işlerin kötü tarafları onlara gelip çattı da hafife aldıkları o şey başlarına geldi.

(Nahl 16/35)

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

Müşrikler dediler ki "Allah'ın tercihi farklı olsaydı onunla aramıza herhangi bir şeyi koyup kulluk etmezdik; bunu biz de yapmazdık atalarımız da. Allah'ın haram kıldığından başkasını haram kılmazdık." Onlardan öncekiler de böyle yapmışlardı. Elçilere, her şeyi ortaya koyan tebliğden başka ne düşer?

(Nahl 16/36)

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ۖ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ ۚ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ

Biz her topluma (ümmete) elçi gönderdik; Allah'a kul olsunlar ve azgınlardan uzak dursunlar diye. Onların içinden, Allah'ın yoluna kabul ettiği kimseler de oldu, sapıklığı hak etmiş olanlar da. Yeryüzünü dolaşın da o yalancıların sonunun nasıl olduğunu bir görün.

(Nahl 16/37)

إِنْ تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ ۖ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

Yola gelmeleri için ne kadar çırpınırsan çırpın, Allah, sapık saydığı kişiyi[1] yola getirmez. Bu gibilerin yardımcıları da olmaz.

[*] Bkz. Ra'd 13/27

(Nahl 16/38)

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ ۙ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ ۚ بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"Allah ölen kimseyi tekrar diriltmez" diye bütün güçleriyle yemin ettiler. Hayır! Bu Allah'ın verdiği gerçek sözdür ama bunu insanların çoğu bilmezler.

(Nahl 16/39)

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ

Tekrar diriltecek ki anlaşmazlığa düştükleri konuları onlara açıklasın ve ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler), yalancı olduklarını öğrensinler.

(Nahl 16/40)

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

Olmasını istediğimiz şey için sözümüz sadece "Oluş!" demektir. Sonra o şey oluşur.

(Nahl 16/41)

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

Haksızlığa uğradıktan sonra Allah yolunda hicret[*] edenleri dünyada güzel yerlere yerleştiririz. Bunun öbür dünyadaki ödülü daha büyüktür. Keşke bilebilselerdi.

[*] Hicret: Göç etmek

(Nahl 16/42)

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

Onlar sabırlı olan ve Rablerine güvenip dayanan kimselerdir.

(Nahl 16/43)

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ ۚ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

Senden önce elçi gönderdiklerimiz, sadece kendilerine vahyettiğimiz erkeklerdi. Bilmiyorsanız o Zikri bilenlere[*] sorun.

[*] Ayetin metninde geçen Zikir, Allah'ın indirdiği kitap ehl-i zikir de o kitapta uzmanlaşmış kişi demektir.

(Nahl 16/44)

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ ۗ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

Onları mucizelerle ve zebûrlarla[1*] gönderdik. Bu Zikri (bu Kitabı) da sana indirdik ki kendilerine gönderilenin ne olduğunu o insanlara açık açık anlatasın[2*], belki düşünürler.

[1*] Zebûrlar diye meal verdiğimiz ez-Zübür =الزُّبر, zebûr'un çoğuludur, hikmet dolu kitaplar anlamındadır. (ez-Zeccâ, Meânî'l-Kur'ân ve İ'râbuhu) Ali- İmrân 3/81'de bütün nebîlere kitap ve hikmet verildiği açıklandığı için bu ayetteki zübür'ün, hikmet dolu kitaplar dışında bir anlamı olamaz Kelime, Nahl 16/43-44 Şuarâ 26/196, Fatır 35/25 ve Kamer 54/43'te aynı anlamı ifade etmektedir. Bu zebûrlardan biri de Davut aleyhisselama verilmiştir. (Nisa 4/163, İsra 17/55) Zebûr, Davut aleyhisselama verilen kitabın özel ismi olmadığı için ez- Zebûr şeklinde geçmemektedir. Kelime, ez-Zebûr şeklinde elif lâmlı olarak sadece Enbiyâ 21/105'te geçer ve Davut aleyhisselam da dahil bütün nebîlere verilen kitapları ifade eder. Ayrıca Enbiya 21/105'in dipnotuna bkz.

[2*] Burada Nebîmize Kur'an'ı açıklama yetkisi değil, tebliği görevi verilmiştir. Bunu şu ayetten daha açık olarak anlarız.(وَإِذْ أَخَذَ اللهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُواْ الْكِتَبَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلاَ تَكْتُمُونَهُ) Allah, kendilerine kitap verilenlerden kesin söz aldı; "Bu Kitabı insanlara açık açık anlatacaksınız, asla gizlemeyeceksiniz!"dedi. (Al-i İmran 3/187)

(Nahl 16/45)

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ

Kötü oyun kuranlar, Allah'ın kendilerini yerin dibine geçirmesine ya da beklemedikleri bir yerden üzerlerine azap gelmesine karşı güvende midirler?

(Nahl 16/46)

أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ

Yahut dönüp dolaşırken Allah'ın onları yakalamasına karşı güvenceleri mi var? Onlar, Allah'ı çaresiz bırakamazlar.

(Nahl 16/47)

أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَىٰ تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ

Ya da kendilerini yavaş yavaş tüketerek cezalandırırsa? Ama Rabbiniz pek şefkatlidir ve ikramı boldur.

(Nahl 16/48)

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَيَّأُ ظِلَالُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ

Bunlar, Allah'ın yarattığı herhangi bir şeyi görmediler mi gölgeleri sağdan ve sol taraflardan alçalmış bir biçimde[*] Allah'a secde ederek (boyun eğerek) döner.

[*] وَهُمْ دَاخِرُون ifadesi üzerinde durmak gerekir. Burada gölge, Arapça kurallarına göre 'akıllı erkek varlık' gibi gösterilmektedir. Diğer bir ifade ile kendisine bakıldığını anlayan, bakana göre görünen bir varlık olarak ifade ediliyor. Işık ve gölgenin bu özelliği ancak Allah'ın indirdiği ve yarattığı ayetleri birlikte okuyacak bilim insanları tarafından açıklanabilir.

(Nahl 16/49)

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

Göklerde ve yerde olan bütün hareketli[1*] canlılar ve melekler, Allah'a boyun eğer(secde)[2*] ve kendilerini büyük görmezler.
[1*] Bakara 2/164 ayetini esas alarak çeviri yapıldı.

[2*] Bakınız Ra'd 13/15 ve dipnotu

(Nahl 16/50)

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۩

Emri altında oldukları Rablerinden korkarlar da kendilerine ne emredilirse onu yaparlar.

(Nahl 16/51)

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ۖ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ فَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ

Allah dedi ki "İki ilah (tanrı) edinmeyin. O bir tek ilahtır. İçten içe, yalnız benden korkun."

(Nahl 16/52)

وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا ۚ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ

Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur. Din de sürekli onundur. Yine de Allah'tan başkasından mı çekiniyorsunuz?

(Nahl 16/53)

وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ۖ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْأَرُونَ

Sahip olduğunuz bütün nimetler Allah'tandır. Size bir zorluk dokununca da yalnız O'na yalvarıp yakarırsınız.

(Nahl 16/54)

ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ

Sonra o zorluğu üzerinizden kaldırdı mı içinizden bir takımı hemen Rablerine bir ortak oluştururlar.

(Nahl 16/55)

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ ۚ فَتَمَتَّعُوا ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

Bunu, bizim verdiğimizi gizlemek için yaparlar. Keyfini sürün bakalım; yakında öğrenirsiniz.

(Nahl 16/56)

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ ۗ تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ

Bir de kendilerine verdiğimiz rızıklardan ne olduğunu bilmedikleri ilahlarına pay çıkarırlar. Vallahi[*] bu iftiranızdan dolayı sorguya çekileceksiniz.

[*] Yemin etmek:

(Nahl 16/57)

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ ۙ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ

Allah için kızlar oluşturuyorlar[*]; O bundan uzaktır. Özledikleri oğlanlar da kendilerine kalıyor.

[*] Melekleri Allah'ın kızı sayıp ilah(tanrı) ediniyorlar.

(Nahl 16/58)

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ

Onlardan birine "Kızın oldu!" diye müjde verilince yutkunur ve yüzü kapkara kesilir,

(Nahl 16/59)

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ ۚ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ ۗ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

Müjdelendiği şeyin kötülüğünden dolayı halkının karşısına çıkamaz olur. Aşağılanmayı göze alarak onu tutsun mu, yoksa toprağa mı gömsün? Bakın, ne kötü karar veriyorlar!

(Nahl 16/60)

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ ۖ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Ahirete inanmayanlar kötü örnek verirler. En iyi örnek, Allah'ın verdiği örnektir. Üstün olan ve doğru kararlar veren O'dur.

(Nahl 16/61)

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً ۖ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ

Allah, yaptıkları yanlışlardan dolayı insanları hemen yakalasaydı yeryüzünde hareket eden kimseyi bırakmazdı. Ama Allah, onları, belirlenmiş ecellerine[1*] kadar erteliyor. Ecelleri gelince ne onu bir süreliğine erteleyebilirler, ne de ecelleri gelmeden[2*] onun gelmesini sağlayabilirler[3*].

[1*] Bakınız Enam 6/2.Ayet ve dip notu

[2*] Biz bir şeyi irade etsek bile onu, Allah, ayrı bir varlık olarak yaratmadan hiçbir şey yapamayız. Araf 7/54, Tekvir 81/29,Tevbe 9/51, Hadid 57/22

[3*] Benzeşik (müteşabih ayetler) Araf 7/34, Hicr 15/5, Yunus 10/49, Nahl 16/61,Müminun 23/43

(Nahl 16/62)

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ ۖ لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ مُفْرَطُونَ

Dillerinin süslediği yalanla en güzelin kendi hakları olduğunu söyleyerek beğenmedikleri şeyi Allah'a mal ederler. Zerre kadar şüphe yok ki onların hak ettikleri ateştir ve oraya önce onlar sokulacaklardır.

(Nahl 16/63)

تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Vallahi senden önceki toplumlara da elçiler gönderdik. Şeytan onlara, yaptıkları işi süslü gösterdi. O, bugün de onların dostudur. Onların hak ettiği acıklı bir azaptır.

(Nahl 16/64)

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ ۙ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Sana bu Kitabı, anlaşmazlığa düştükleri konuları açık açık anlatasın bir de inanıp güvenen bir topluluğa yol gösterici ve ikram olsun diye indirdik.

(Nahl 16/65)

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

Allah gökten su indirir ve onunla yeri, ölümünden sonra diriltir. Bunda, dinleyen bir topluluk için kesin belge (ayet) vardır.

(Nahl 16/66)

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ

Sizin en'âmdan (koyun, keçi, sığır ve deveden) alacağınız ders vardır. İçlerindeki fers[1*] ile kanın ayrışmasından[2*] oluşan ve içenlerin boğazından kayıp giden saf bir sütü size içiririz.

[1*] Fers; hazmedilen gıdaların bağırsaklardan süzülüp kana karışmış haline denir. Oradan karaciğere gelir ve işlenir ve vücuda dağılır. Hücreler, bu fers ile beslenir. Fers, doğum yapmış bir hayvanın memesine gelince meme onu kandan ayırır ve özel bir sıvı salgılayarak süt haline getirir. Kan ve fers aslında pistir. Bunlar yalın halde yenmez içilmez. Ama Allah Teâlâ bu iki pis maddeyi önce ayırır sonra bir sıvı ile fersin kimyasını değiştirir. Sonra mucize içecek olan süt meydana gelir. İşte bundan ders almak gerekir.

[2*] Ulaşabildiğimiz tefsir ve melallerde ayetin "min beyni fersin ve demin" cümlesine "kan ile fişkı arasından" diye anlam verilmiştir. "Beyn" kelimesine "arasında" yani "vast" anlamı verilebilir ama onun asıl anlamı "ayırmak" yani "firak"tır. Bu ayet için uygun olan firak anlamıdır.

(Nahl 16/67)

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Hurma ağaçlarının ürünlerinden ve üzümlerden, hem sarhoşluk veren içki hem de güzel rızık elde edersiniz. Aklını kullanan bir topluluk için bunda kesin bir belge (ayet) vardır.

(Nahl 16/68)

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ

Rabbin bal arısına şöyle bildirdi: "Dağlarda, ağaçlarda ve insanların yaptıkları çardaklarda kendine evler edin.

(Nahl 16/69)

ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا ۚ يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Sonra bütün ürünlerden ye ve Rabbinin sana gösterdiği yollara koyul." Arıların içinden değişik renklerde bir sıvı çıkar ki bu sıvıda insanlar için şifa bulunur. İşte bunda düşünen bir topluluk için kesin bir belge (ayet) vardır.

(Nahl 16/70)

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ ۚ وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ

Sizi yaratan Allah'tır sonra vefat[*] ettirecektir. Kiminiz ömrünün en düşkün çağına kadar yaşatılır ki bildiğini bilemez hale gelsin. Allah bilir ve ölçü koyar.

[*] Ruh'un bedenden alınması vefat, canlılığın son bulması ölüm(mevt)'tir. Örneğin insanlar uyurken canlılıkları devam etmesine rağmen ruhları vücutlarında değildir(Zümer 39/42).

(Nahl 16/71)

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ۚ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ ۚ أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ

Allah rızık konusunda kiminizi kiminden üstün kılar. Üstün kılınanlar, hakimiyeti altındakilere (esirlere)[1*] kendi rızıklarından vermezler. Ama rızıkta bunlar da onlarla eşit hakka sahiptirler[2*]. Allah'ın nimeti karşısında bile bile yalana mı sarılıyorlar?

[1*]...

[2*] Peygamberimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: Ellerinizin altındaki esirler ailenizin fertleri ve kardeşlerinizdir. Onları hâkimiyetinize veren Allah'tır. Allah kimin hâkimiyetine kardeşini vermişse yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin ve ağır işler yüklemesin, yükleyecekse de ona yardım etsin." (**Buhârî İman/22 babu'l-meâsı min emr'il-cahiliye**)

(Nahl 16/72)

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۚ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ

Size kendinizden eşler var eden, eşlerinizden de çocuklar ve torunlar var eden, size temiz rızıklar veren Allah'tır. Allah'ın nimetlerini görmezlikten gelerek batıla mı inanıyorsunuz[*]?

[*] İltifat

(Nahl 16/73)

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ

Kendilerine göklerden ve yerden rızık olarak verecek bir şeyi olmayan ve buna gücü de yetmeyenleri Allah ile aralarına koyup kulluk ediyorlar.

(Nahl 16/74)

فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

Siz, Allah'ı bir şeylere benzetmeyin[*]. Allah bilir, siz bilmezsiniz.

[*] Biz Allah'ı hayalimizde canlandıramayız. Bizim Allah ile ilgili bilgimiz O'nun bize Kur'an'da kendi hakkında bildirdiği kadardır. Bunun ötesinde yorumlar ve benzetmeler yapmak batıldır. Mesela hurafeciler Allah'ı devlet başkanına benzeterek kendilerinin de vali, kaymakam veya muhtar gibi onun bazı yetkilerine sahip kimseler olarak kabul edilmelerini sağlamak isterler. Bu, şirktir. Allah Teala, insanların yapacağı her tür benzetmeden uzaktır.

(Nahl 16/75)

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا ۖ هَلْ يَسْتَوُونَ ۚ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Allah size bir benzetme yapıyor; hâkimiyet altında olup hiçbir şeye gücü yetmeyen bir esir, bir de kendine güzel rızık verdiğimiz ve onu gizli-açık hayra harcayan kişi. Hiç bunlar bir olur mu[*]? Allah ne yaparsa güzel yapar ama onların çoğu bunu bilmezler.

[*] Bunlar bir olmazsa Allah ile uydurduğunuz ilahlar nasıl bir olur.

(Nahl 16/76)

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجِّهْهُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ ۖ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ ۙ وَهُوَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Allah size iki kişilik bir benzetme daha yapıyor. Biri, dostuna yük olmuş bir dilsiz, hiç bir şey yapamaz, nereye gönderse bir iş beceremez. Diğeri, doğru bir yolda olup adil ve dengeli davranışlar istiyor. Bu iki kimse bir olur mu[*]?

[*] İlah(tanrı) diye tapılanlar işte bu dilsiz adam gibidir.

(Nahl 16/77)

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Göklerin ve yerin bütün bilinmeyeni (gaybı) Allah'a aittir. Kıyamet saati göz açıp kapama kadardır, belki daha da yakındır. Allah her şeye bir ölçü koyar.

(Nahl 16/78)

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۙ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Allah sizi analarınızın karnından çıkardığında hiç bir şey bilmiyordunuz. Ama size dinleme ve ileri görüşlü olma (basiret) özelliği ile gönüller vermişti. Belki görevlerinizi yerine getirirsiniz.

(Nahl 16/79)

أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Allah'a boyun eğerek gök boşluğunda uçan kuşları görmediler mi? Bunları orada Allah'tan başkası tutamaz[*]. İşte bunda düşünen bir toplululuk için belgeler(ayetler) vardır.

[*] Orada Allah'ın koyduğu kanuna göre uçmaktadır.

(Nahl 16/80)

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ ۙ وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ

Allah evlerinizi size dinlenme yeri yaptı. En'âm[*] derilerinden göç gününde ve konaklama gününde yükte hafif evler; yünlerinden, tüylerinden ve kıllarından da bir süre yararlanacağınız ev eşyalarını ve diğer malları yaptı.

[*] En'âm, koyun, keçi, sığır ve deve anlamına gelir. (En'âm 6/144)

(Nahl 16/81)

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمْ بَأْسَكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ

Allah, yarattığı bazı şeyleri size gölgelik yaptı. Dağlarda sığınaklar oluşturdu. Vücut ısısını koruyan elbiseler ile sizi zor durumlarda koruyan elbiseler yaptı[*]. Allah size olan nimetini böyle tamamlar, belki O'na teslim olursunuz.

[*] Bunun imkanlarını yarattı ve kurallarını koydu.

(Nahl 16/82)

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

Yüz çevirirlerse sana düşen sadece her şeyi açıklayan bir tebliğdir.

(Nahl 16/83)

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ

Allah'ın nimetini bilirler ama itiraf etmezler. Onların çoğu kâfirdir.

(Nahl 16/84)

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ

Her toplumdan(ümmetten) bir şahit çıkardığımız gün, şahitlerden sonra kâfirlere konuşma izni verilmeyecek ve bağışlanma dileğinde bulunmaları bile istenmeyecektir[*].

[*] Bkz. Rum 30/57

(Nahl 16/85)

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ

Yanlışlar içinde yaşamış olanlar, azabı görünce o azap artık ne hafifletilecek, ne de onlara göz açtırılacaktır.

(Nahl 16/86)

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِنْ دُونِكَ ۖ فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ

Ortak(şirk) koşanlar, Allah'a ortak saydıkları kişileri gördüklerinde derler ki "Rabbimiz! Ortak sayıp senden önce yardıma çağırdıklarımız işte bunlardır." Onlar hemen şu karşılığı verirler: "Sizler kesinlikle yalancı kimselersiniz."

(Nahl 16/87)

وَأَلْقَوْا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ ۖ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Uydurdukları şeylerin işlerine yaramadığı gün Allah'a teslim olduklarını dile getirirler.

(Nahl 16/88)

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ

Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler) ve O'nun yolundan çevirenlerin azaplarının üstüne, bozgunculuklarına karşılık bir azap daha koyarız.

(Nahl 16/89)

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ ۖ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ ۚ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ

Her toplumun (ümmetin) içinden kendilerine karşı bir şahit çıkardığımız gün, seni de bunlara karşı şahit getiririz. Bu Kitabı, her şeyi açıklasın, doğru yolu göstersin, bir ikram ve İslam'a girenlere müjdeci olsun diye sana parça parça indirdik.

(Nahl 16/90)

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

Allah, adaleti, güzel davranışı, yakınlara[*] veren el olmayı emreder. Çirkinliği, kötülüğü ve aşırılıkları yasaklar. Allah size öğüt verir, belki bilginizi kullanırsınız.

[*] Akrabalık, iş, komşuluk, arkadaşlık türünden yakınlıklar manasına gelir.

(Nahl 16/91)

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا ۚ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ

Sözleştiğiniz zaman Allah için verdiğiniz sözü yerine getirin ve bir de Allah'ı kendinize kefil ederek sağlamlaştırdığınız yeminlerinizi bozmayın. Allah ne yaptığınızı bilir.

(Nahl 16/92)

وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ ۚ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ ۚ وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

Bir toplum (ümmet), başka toplumdan üstün diye, yeminlerinizi bozulabilir sayıp ipliğini sağlam eğirdikten sonra çözüp bozan kadın gibi olmayın. Allah bu şekilde sizi sınar. (Mezardan) kalkış günü, aranızda anlaşmazlığa düştüğünüz konuları size elbette bildirecektir.

(Nahl 16/93)

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Tercihi Allah yapsaydı sizi bir tek toplum (ümmet) yapardı[*]. Ama (tercihi size bıraktığı için) sapıklığı tercih edeni sapık sayar, hidayeti tercih edeni

de yoluna kabul eder. Yaptıklarınızdan elbette sorumlu tutulacaksınız.

[*] Bkz. Maide 5/48

(Nahl 16/94)

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Aranızda yeminlerinizi bozulabilir saymayın; yoksa ayak sağlam basmışken kayıverir de Allah'ın yolundan dönmenizin kötülüğünü tadarsınız. Sizin için büyük bir azap sebebi olur.

(Nahl 16/95)

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۚ إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Allah için verdiğiniz sözü geçici bir bedelle değiştirmeyin. Bilirseniz sizin için hayırlı olan, Allah'ın katındakidir.

(Nahl 16/96)

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ ۖ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ ۗ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Sizin yanınızda olan tükenir, Allah'ın yanındakiler kalıcı olur. Sabırlı olanların ödülünü yaptıklarının en güzeline göre veririz.

(Nahl 16/97)

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Erkek olsun, kadın olsun, kim inanıp güvenir ve iyi iş yaparsa ona güzel bir hayat yaşatırız. Ödüllerini de yaptıklarının en güzeline göre veririz.

(Nahl 16/98)

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

Kur'ân okuduğun zaman taşlanan şeytanlardan (Cin şeytanlarından) Allah'a sığın.[*]

[*] Şeytan, doğru yoldan uzaklaşan ve o yolda olanlara düşmanlık edip onları da uzaklaştırmaya çalışan insanları ve cinleri ifade eder. (En'am 6/112-113, Nas 114/1-6) Taşlanan şeytanlar, gözümüzle göremediğimiz cin şeytanlarıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: *Biz, en yakınınızdaki göğü (birinci katı) bir süsle; yıldızlarla süsledik. Onu, her inatçı şeytana karşı koruduk. Onlar, Mele-i A'lâ'yı (büyük meleklerin toplantısını) dinleyemez; her taraftan taşlanırlar. Hep kovulurlar; azap yakalarını bırakmaz. Onlardan kim bilgi hırsızlığı yapacak olsa, delici bir göktaşı hemen onun peşine düşer.* (Saffât 37/6-10)

(Nahl 16/99)

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

Şeytanın, inanıp güvenen ve Rablerine dayananlar üzerinde bir üstünlüğü (gücü,yetkisi)[*] olmaz.

[*] Bkz. İbrahim 14/22, Hicr 15/42

(Nahl 16/100)

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ

Onun üstünlüğü (gücü,yetkisi), sadece onu dost(veli) edinenler ile Allah'a ortak(şirk) koşanlar üzerinde olur.

(Nahl 16/101)

وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ ۙ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Allah, neyi indireceğini çok iyi bildiği halde, bir âyetin yerine başka bir âyeti koyduğumuzda sana şöyle dediler: "Sen sadece iftiracısın." Yok, onların pek çoğu bunu bilmezler.

(Nahl 16/102)

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ

De ki "Onu, Ruh'ül-kudüs[*] Rabbinden bir gerçek olarak indirdi ki inanıp güvenenleri sağlamlaştırsın, doğru yolu göstersin ve tam teslim olanlara bir müjde olsun

[*] Vahiy meleği Cebrail (a.s.)

(Nahl 16/103)

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ ۗ لِسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ

"Bunu ona bir kişi[*] öğretiyor" dediklerini elbette biliyoruz. Dillerine doladıkları o kişi Arapça bilmez ama Kur'ân'ın dili apaçık Arapçadır.

[*] İnsan

(Nahl 16/104)

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Allah'ın âyetlerine inanmayanları Allah, yoluna kabul etmez. Onların hak ettiği acıklı bir azaptır.

(Nahl 16/105)

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ

Allah'ın âyetlerine inanmayanlar sadece yalan uydururlar. Onlar yalancı kimselerdir.

(Nahl 16/106)

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ

صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

İman içine tam olarak yatmış birinin baskı altında kafir olduğunu söylemesi bir yana, kim inandıktan sonra gönlünü kafirliğe açarsa Allah'ın öfkesi onların üstünde olur. Onların hak ettiği büyük bir azaptır.

(Nahl 16/107)

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

Bu onların, dünya hayatını ahiretten daha çok sevmeleri sebebiyledir. Allah, kâfirler[*] topluluğunu yola getirmez.

[*] Kafirlerin en önemli özelliği dünya hayatını Ahirete tercih etmeleridir. Bu nedenle ayetleri görmezlikten gelirler.

(Nahl 16/108)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ

Bunlar, kalpleri, dinleme ve görmeleri üzerinde Allah'ın yeni bir yapı oluşturduğu kimselerdir. Onlar, ne yaptıklarının farkında değillerdir.

(Nahl 16/109)

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Zerre kadar şüphe yok ki ahirette onlar, umduğunu bulamayacaklardır[*].

[*] Hüsran (TDK Sözlük): Beklenilen şeyin elde edilememesi yüzünden duyulan acı, batkı

(Nahl 16/110)

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

Senin Rabbin var ya işte senin Rabbin, çektirilen sıkıntılardan sonra hicret eden sonra da mücadele (cihad)[*] eden ve sabırlı olanları çok bağışlar ve onlara ikram eder.

[*] Bkz Bakara 2/218 ve dipnotu

(Nahl 16/111)

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Bir gün herkes kendi canını kurtarmaya gelir, herkes ne ettiyse onu bulur. Kimseye haksızlık yapılmaz.

(Nahl 16/112)

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

Allah, rızkı her yerden bol miktarda gelen, güven ve tatmin içindeki bir kenti örnek verir. Derken orası, Allah'ın nimetlerine nankörlük etmeye

başlar. Allah da işlerini bozmalarına karşılık onları, açlık ve korku içine sokar.

(Nahl 16/113)

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ

Bunlara içlerinden mutlaka bir elçi gelir ve onu yalancı sayarlar. İşte o azap, yanlışlar içinde iken onları yakalar.

(Nahl 16/114)

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

Öyleyse Allah'ın size verdiği rızkın helal ve temiz olanlarını yiyin. Kulluğu yalnız ona yapıyorsanız Allah'a teşekkür edin.

(Nahl 16/115)

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۖ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah size sadece ölüyü (leşi), kanı, domuz etini ve Allah'tan başkası adına kesileni haram kılmıştır. Kim zorda kalır da aşırı gitmez ve başkasının hakkına saldırmazsa Allah bağışlar, ikramı boldur.

(Nahl 16/116)

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَٰذَا حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ لِتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ

Allah'a karşı yalan uydurmak için dillerinizin süslediği yalanla "Bu helaldir, bu haramdır" demeyin. Bu yalanı Allah'a atfetmeyin. Yalanlarını Allah'a atfedenler umduklarına kavuşamazlar.

(Nahl 16/117)

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Bu pek az bir menfaatir. Onların hak ettiği acıklı bir azaptır[*].

[*] Al-i İmran 3/197 esas alınmıştır.

(Nahl 16/118)

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۖ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Sana anlattığımız şeyleri daha önce Yahudilere de haram kılmıştık. Bizim onlara bir yanlışımız olmadı ama onlar, yanlışı kendilerine yapıyorlardı.

(Nahl 16/119)

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا

لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

Sonra senin Rabbin, kendine hakim olamayarak[*] kötülük işleyen, ardından da dönüş yapıp (tevbe) düzelenlerden yanadır. Senin Rabbin, bütün bunlardan sonra elbette bağışlar ve ikram eder.

[*] Arapçada cahil kelimesi, 'bilmeyen' değil 'kendini tutamayan', kendine hakim olamayan, nefsine yenik düşen anlamına gelir. Allah insanları bilmediğinden sorumlu tutmamıştır. Cahillik eden bilmediği için değil kendine hakim olamadığı için eder. Türkçe'de cahil kelimesine arapça kökenli bir kelime olmasına rağmen farklı anlam yüklenmiştir. Cahil kelimesinin kullanıldığı ayetler için Bkz.En'am 6/35, Yusuf 12/33,

(Nahl 16/120)

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

İbrahim tek başına bir toplumdu (ümmetti)[*]. Allah'a boyun eğerdi, hep doğruya yönelirdi ve müşriklerden (Allah'ı ikinci sıraya koyanlardan) olmamıştı.

[*] Ümmet: Toplum, Bir lideri olan ve hedefleri uğruna(örneğin din uğruna) o lider etrafında hür iradesi ile toplananlardır. İbrahim(a.s.) başlangıçta kimsenin inanmadığı bir nebi resuldü. Onu izleyen kimse olmamasına rağmen mücadelesine devam etti. Kelimenin bu ayette kullanılmasından anlaşılacağı üzere bir hedef uğrunda, en az bir liderden oluşan ve onun etrafında kendi iradeleri ile bir araya gelip hareket edenler ümmettir. Bu topluluk bir arada olma bilinciyle hareket ettiğinden artık topluluk(halk) olma durumundan toplum(millet) olma durumuna geçerler.

Bu nedenle Türkçe Mealde ümmet geçen ayetlere TOPLUM , kavim geçen ayetlere TOPLULUK veya HALK manası tercih edilmiştir. Kur'anda ümmet ve kavim kelimelerinin aynı cümle içinde kullanıldığı ayet olan Araf 7/159 bu iki kelimenin farklılığını algılamak açısından önemlidir.

(Nahl 16/121)

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ ۚ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Allah'ın nimetlerine teşekkür ederdi. Allah ona fırsat verdi ve doğru bir yola yöneltti.

(Nahl 16/122)

وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ

Ona bu dünyada bir güzellik verdik. O, öbür dünyada da elbette iyilerden olacaktır.

(Nahl 16/123)

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Sana da şunu vahyettik: "Hep doğruya yönelen ve müşriklere karışmamış olan İbrahim'in dinine uy"

(Nahl 16/124)

إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ ۚ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Cumartesi yasağı, o konuda ihtilafa düşenlere kondu. Senin Rabbin, (mezardan) kalkış günü, ihtilaf ettikleri konu hakkında aralarında hüküm verecektir.

(Nahl 16/125)

ادْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ ۖ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ ۖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

Sen hikmetle[*] ve güzel öğütle Rabbinin yoluna çağır. Onlarla en güzel şekilde tartış. Senin Rabbin, yolundan sapanları iyi bilir, doğru yolda olanları da iyi bilir.

[*] Kur'an'dan çıkarılmış doğru hükümlerle. Bkz. Al-i İmran 3/7 ve dipnotları.

(Nahl 16/126)

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ ۖ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ

Eğer ceza vermek isterseniz size ne yapıldıysa onun dengiyle ceza verin. Sabredecek olursanız kuşkusuz bu, sabredenler için daha iyidir.

(Nahl 16/127)

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ ۚ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ

Sen sıkıntılara göğüs ger (sabret); senin sabrın sadece Allah'ın yardımı ile olur. Onlar için üzülme. Kurdukları tuzaktan dolayı sıkıntıya girme.

(Nahl 16/128)

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

Allah, çekinerek kendini koruyanlar ve iyi davranış gösterenlerle beraberdir.

İSRA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(İsra 17/1)

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

Kulunu bir gecede Mescid-i Haram[1*]'dan alıp, çevresini bereketli kıldığı[2*] en uzak mescide (el-Mescid'ul-aksâ'ya) götüren Allah, eksikliklerden uzaktır. Bu, ona bir kısım âyetlerimizi[3*] göstermek içindir. O (Allah) dinler ve görür.

[1*] Kabe ve civarı

[2*] İltifat

[3*]

(İsra 17/2)

وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ أَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلًا

Musa'ya o Kitabı verdik ve onu İsrailoğullarına yol gösterici kıldık. Ey İsrailoğulları! Bu, benimle kendi aranıza bir vekil koymayasınız, diyedir.

(İsra 17/3)

ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا

Ey Nuh ile birlikte taşıdıklarımızın evlatları! Nuh, görevlerini yerine getiren bir kuldu.

(İsra 17/4)

وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا

İsrailoğulları için Kitaplarına şu kararımızı koyduk: "Siz bu yerde iki kere fesat çıkaracak ve kibirlendikçe kibirleneceksiniz[*]."

[*] Kasas 28/83

(İsra 17/5)

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ ۚ وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا

Birincisinin sonu gelince savaş gücü yüksek kullarımızı üzerinize saldık; evlerin içine kadar girdiler. Bu söz, yerine getirildi[*].

[*] Kral Yehoyakim zamanında Bâbil Kralı Nebukadnezzar (Buhtunnasr) Kudüs'e girerek kralı emri altına almış, pek çok insanla birlikte mabedin değerli eşyalarını da götürmüştür. Üç yıl sonra kralın isyan etmesi üzerine 597'de Kudüs'e ikinci defa giren Nebukadnezzar, bu defa mabedin kalan eşyalarıyla birlikte yeni kral Yehoyakin'i Bâbil'e götürmüş, onun yerine Tsedekiya'yı kral yapmıştır.[263]

On yıl sonra Tsedekiya'nın saltanatında Ne-bukadnezzar'ın üçüncü defa Kudüs'e yürüyerek şehri kuşatması üzerine korkunç bir açlık baş

göstermiş, nihayet şehir düşmüş, mâbed. saray ve genel olarak Kudüs ateşe verilmiş, duvarlar yıkılmış ve halkın bir kısmı sürgün edilmiştir.[264]

(İsra 17/6)

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا

Sonra düşmanlarınıza karşı sizi tekrar güçlendirdik, mallar ve oğullar verdik, askeri yönden daha güçlü hale getirdik.

(İsra 17/7)

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ ۖ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا ۚ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا

İyi davranırsanız faydasını görürsünüz. Kötü davranırsanız zararı size dokunur (dedik). İkincisinin sonu gelince (kullarımızı tekrar üzerinize saldık ki) yüzünüzü yere sürtsünler, o Mescide (Beyt-i Makdis'e) ilk girenler gibi girsinler ve üstüne çıktıkları her şeyi yakıp yıksınlar[*].

[*] Bu sadece İsrailoğulları değil, bütün toplumlar için geçerli kural gereğidir. Bkz. İsra 17/16 âyet

70 yılında bu defa da Romalı kumandan Titus şehri kuşatmış, bu sırada mâbed ve hemen hemen bütün şehir yanmıştır. Titus, Batı duvarındaki bir bölüm ve üç kule hariç duvarları yıktırmıştır

(İsra 17/8)

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ ۚ وَإِنْ عُدْتُمْ عُدْنَا ۘ وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا

Umulur ki Rabbiniz[*] size yine merhamet eder. Siz dönerseniz biz de döneriz. Cehennemi kâfirler için tıkılıp kalma yeri yapmışızdır.

[*] Sahibiniz

(İsra 17/9)

إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا

Bu Kur'ân, en sağlam yolu gösterir. İyi işler yapan müminlere de büyük bir ödülün varlığını müjdeler.

(İsra 17/10)

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

Ahirete inancı kesin olmayanlara da acıklı bir azap hazırlamışızdır.

(İsra 17/11)

وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ ۖ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا

İnsan kötülüğü[*], iyiliği ister gibi ister. İnsan pek acelecidir.

[*] İnsan zaman zaman kendisi için kötü olanı sanki iyiymiş gibi ister ya da çok iyi bir seçeneği çok kötüymüş gibi elinin tersi ile iter. Bu onun

sabırsız davranıp aklını ve bilgisini kullanmaması nedeniyle olur. Daha detaylı örnekler için bakınız Bakara 2/216,Bakara 2/221,Bakara 2/232,

(İsra 17/12)

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ ۖ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِتَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ۚ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا

Geceyi ve gündüzü iki gösterge (âyet) yaptık, sonra gecenin göstergesini (karanlık olma şartını) kaldırdık ve gündüzün göstergesini (ayetini) de "aydınlatıcı olma"[1*] kıldık. Bu, hem Rabbinizin ikramını aramanız, hem de yılların sayısını ve hesabı bilmeniz içindir[2*]. Biz her şeyi ayrıntılı olarak açıklamışızdır.

[1*] mubsıraten(مُبْصِرَةً): Hem başka şeyleri hemde kendini gösteren şeye denir. Gündüz, çevrenin gözükmesini sağlar. Gökyüzünde oluşturduğu aydınlıkla kendini de gösterir.

[2*] Gün içinde saatin kaç olduğunu güneşten, hangi ayda olduğumuzu aydan hesaplayabiliriz. Yılların sayısını ise mevsimlerden anlarız. Mevsimler dünyanın güneşe göre 23.5 derece eğik (deklinasyon açısı) olmasından kaynaklanır. Bu eğrilik dolayısıyla dünyanın bazı yerlerinde gündüz olmasına rağmen güneş doğmamış veya gece olmasına rağmen güneş batmamış (gecenin göstergesi kaldırılmış) olur. Bu bölgelerde yaşayan insanlar yaz mevsiminde güneşli geceler için beyaz geceler derler. Çünkü gece ve gündüz tıpkı güneş ve ay gibi ayrı birer varlıktırlar(Enbiya 21/33).

Mevsimlerin oluşması nedeniyle Allah'ın ikramını (yağmur, toprak,bitki ve hayvan ilişkisi) arayabiliriz. Çünkü tüm canlılar sudan yaratılmıştır (Enbiya 21/30) ve o suyun dünya üzerindeki çevrimi (buharlaşma, yoğunlaşma, yayılma, temizlenme) mevsimler sayesinde olur.

(İsra 17/13)

وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ ۖ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنْشُورًا

Her insanın tâirini (uçup gider sandığı işlerini) boynuna bağladık. (Mezardan) kalkış günü ona ait bir defter çıkarırız. Açılmış bir şekilde onu karşılar.

(İsra 17/14)

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا

Ona şöyle denir: "Defterini oku; bugün kendi hesabını kendine vermen yeterlidir".

(İsra 17/15)

مَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا

Kim yola gelirse kendi yararına gelir, kim de yoldan çıkarsa kendi zararına çıkar. Kimse kimsenin yükünü çekmez. Biz bir elçi/bir kitap göndermeden azap etmeyiz.

(İsra 17/16)

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا

Bir kenti yaşanmaz hale getirmek istersek önce oranın ileri gelenlerine emirlerimizi ulaştırırız. Onlar, orada yoldan çıkarlar ve cezanın şartları olgunlaşır[*]. Sonra orayı yerle bir ederiz.

[*] Cünkü "Biz elçi göndermeden azap etmeyiz." .(İsra 17/15)

(İsra 17/17)

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ ۗ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا

Nuh'tan sonra da nice nesilleri etkisizleştirdik. Kullarının günahını Rabbinin bilmesi ve görmesi yeter.

(İsra 17/18)

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا

Kim çarçabuk olanı[*] isterse orada, dilediğimiz kişiye, tercih ettiğimiz kadar verir sonra cehennemi onun yeri yaparız. Oraya alçalmış ve kovulmuş olarak gider.

[*] Helal, haram demeden bir an önce ele geçecek şeyleri, Dünya nimetini. Bkz: Bakara 2/200

(İsra 17/19)

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا

Kim de ilerisini[*] ister ve inanarak onun için gereği gibi çalışırsa, işte bunların çalışması teşekküre değer.

[*] Ahiret nimeti. Bkz. Bakara 2/201

(İsra 17/20)

كُلًّا نُمِدُّ هَٰؤُلَاءِ وَهَٰؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ ۚ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا

Bunlardan her birine; hem onlara hem de öbürlerine, Rabbinin ikramından da veririz. Rabbinin ikramı kısıtlanmış değildir.

(İsra 17/21)

انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا

Onlardan birini diğerine nasıl üstün kıldığımıza bak. Şurası kesin ki Ahiretteki dereceler daha büyük, üstünlükler daha belirgin olacaktır.

(İsra 17/22)

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَخْذُولًا

Allah'ın yanında bir başka ilah (tanrı) oluşturma; yoksa yerilmiş ve tek başına bırakılmış olarak oturup kalırsın.

(İsra 17/23)

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۚ إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا

Rabbin kararını vermiştir; O'ndan başkasına kulluk etmeyeceksiniz ve anaya babaya iyilikte bulunacaksınız! Onlardan biri ya da ikisi yanında

ihtiyarlayacak olursa onlara “Of!” bile deme ve ilgisiz davranma![*] İkisine de saygı dolu sözler söyle

[*] "İlgisiz davranma!" anlamını verdiğimiz "vela tenherhuma = وَلَا تَنْهَرْهُمَا " ifâdesindeki fiilin kökü olan nehr =نهر , açma veya açılma anlamına gelir. (Mekayis'l-luğa) Bir nehrin iki yakasına benzer şekilde araya mesafe koyma anlamında kullanılır. (Müfredat)

(İsra 17/24)

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا

Onları merhamet kanatlarının altına al. De ki “Rabbim! Küçükken onlar beni nasıl büyütüp yetiştirdilerse Sen de onlara o şekilde iyilik ve ikramda bulun.”

(İsra 17/25)

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ ۚ إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا

Rabbiniz içinizde olanı en iyi bilendir. Siz iyi davranırsanız O da yanlıştan dönenlerinizi bağışlar.

(İsra 17/26)

وَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا

Yakınlarına, yoksullara ve yolda kalanlara hakkını ver ama saçıp savurma.

(İsra 17/27)

إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ ۖ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا

Saçıp savuranlar şeytanların yoldaşlarıdır. Şeytan, Rabbine karşı çok nankördür.

(İsra 17/28)

وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا

Rabbinden beklediğin bir ikramın peşinde[*] olduğun için uzak durursan onlara teselli edici sözler söyle.

[*] İş gereği ailen ile aynı yerde bulunamıyorsan

(İsra 17/29)

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا

Ne eli sıkı ol ne de onu büsbütün aç. Yoksa hem dillere düşmüş hem de açıkta bırakılmış olarak oturur kalırsın.

(İsra 17/30)

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا

Rabbin, yaptığı tercihe göre[*] kiminin önüne rızkı yayar kimine de belli bir ölçüye göre verir. Şühpesiz O, kullarının içini bilir ve her şeyi görür.

[*] şae fiilinin açıklaması için Maide 5/48

(İsra 17/31)

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ ۖ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ ۚ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا

Yoksulluk korkusuyla evladınızı öldürmeyin. Onların rızkını da sizin rızkınızıda biz veririz. Onları öldürmek büyük bir yanlıştır.

(İsra 17/32)

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَا ۖ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا

Zinaya yaklaşmayın. Çünkü o, çirkin bir iş ve kötü bir yoldur.

(İsra 17/33)

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ۗ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفْ فِي الْقَتْلِ ۖ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا

Allah'ın dokunulmaz kıldığı canı öldürmeyin; haklı sebeple olursa[1*] başka. Kim haksız yere öldürülürse onun en yakınına (velisine) yetki vermişizdir. O da katili öldürme işinde aşırıya kaçmasın[2*] çünkü o yardım görmüştür[3*].

[1*] Allah'ın haklı gördüğü ve bunu Kitabı'nda bildirdiği sebep dışında kimse öldürülemez.

[2*] Öldürme fiilini bizzat maktulün velisi(en yakını) yapar.

[3*] Bakara 2/178

(İsra 17/34)

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ۚ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ ۖ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا

Güçlü[1*] haline ulaşıncaya kadar yetimin malına el sürmeyin; daha iyi bir sebeple olursa başka[2*]. Bir de verdiğiniz sözü yerine getirin[3*]. Çünkü verilen söz sorumluluk doğurur.

[1*] Reşit oluncaya kadar.

[2*] El sürmek sürmemekten hayırlı hale gelmişse başka.

[3*] Maide 5/1

(İsra 17/35)

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

Ölçerken tam ölçün ve doğru tartıyla tartın. Böylesi hem hayırlıdır hem de sonu daha güzel olur.

(İsra 17/36)

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۚ إِنَّ السَّمْعَ وَالبَصَرَ وَالفُؤَادَ كُلُّ أولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا

Bilgi sahibi olmadığın bir konuda konuşma[1*]. Sende olan dinleme, görme (basiret) ve gönül özellikleri[2*] ondan sorumlu tutulmanı gerektirir.

[1*] Öndekinin ense köküne bakarak gitme. Hucurat 49/6 ve Aişe validemize iftira Nur 24/11 vd.

448 / 17) - (تفسير الطبري

وأولى الأقوال في ذلك بالصواب قول من قال: معنى ذلك: لا تقل للناس وفيهم ما لا علم لك به، فترميهم بالباطل، وتشهد عليهم بغير الحقّ، فذلك هو القفو وإنما قلنا ذلك أولى الأقوال فيه بالصواب، لأن ذلك هو الغالب من استعمال العرب القفو فيه.

[2*] sem', **basar** ve **fuad** kelimelerinin başındaki el=ال takısı, muzafun ileyhten ıvaz sayılaran anlam verilmiştir.

Bunlar insana ruh üflenmesi ile kazanılan ve onu diğer canlılardan farklı yapılan özelliklerdir(Secde 32/9). Hayvanlar görür ama insanlar vizyon sahibidir. Hayvanlar duyar ama insanlar dinler. Hayvanlar sadece vücutlarının istekleri doğrultusunda karar verirler ama insanlar vücutlarının istekleri ile şeytanların vesveselerine karşılık gönüllerindeki bilgiyi kullanarak karar verirler.

(İsra 17/37)

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا

Yeryüzünde şımarık şımarık yürüme. Çünkü ne yeri yarabilirsin ne de dağların boyuna ulaşabilirsin.

(İsra 17/38)

كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا

İşte bu anlatılanların kötülüğü Rabbin katında çirkin görülmeleridir.

(İsra 17/39)

ذَٰلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ ۗ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَدْحُورًا

Bunlar, Rabbinin sana vahyettiği hikmetler, doğru hükümlerdir. Allah'ın yanında bir başka ilah oluşturma[*] yoksa alçalmış ve kovulmuş olarak Cehennem'e atılırsın.

[*] Başkasının hükmünü(kararını), Allah'ın hükmü yerine koyma.

(İsra 17/40)

أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا ۚ إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا

Rabbiniz, oğulları size ayırdı da kendisi meleklerden kızlar mı edindi? Siz gerçekten çok büyük laf ediyorsunuz[*].

[*] Bu söz için bkz. Meryem 19/88-91

(İsra 17/41)

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا

O meseleyi bu Kur'ân'da farklı biçimlerde anlattık ki[1*] doğru bilgi[2*] edinsinler. Ama bu, onların sadece nefretini artırıyor.

[1*] Meleklerin Allah'ın kızları sayılması ile ilgili ayetler yazılacak.

[2*] zikir

(İsra 17/42)

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَابْتَغَوْا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا

De ki "Eğer dedikleri gibi Allah'ın yanında başka ilahlar olsaydı, onlar, yönetimde olanı alt etmenin bir yolunu ararlardı."

(İsra 17/43)

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا

O, bunların söylediklerinden tamamen uzaktır, yüceler yücesidir."

(İsra 17/44)

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ۗ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

Yedi gök, yeryüzü ve bunların içindeki her şey Allah'a boyun eğer. Her şeyi güzel yapmasına karşılık O'na boyun eğmeyen tek varlık yoktur ama onların bu boyun eğişlerini siz kavrayamazsınız[1*]. O yumuşak davranır[2*] ve çok bağışlar.

[1*] Allah önce yeri sonra gökleri yaratmış ve şöyle buyurmuştur: *"Sonra duman halindeki göğe yönelmiş, göğe ve yere: "İsteyerek veya istemeyerek emrime girin!" demişti; ikisi de "İsteyerek emrine girdik" diye cevap vermişlerdi."* (Fussilet 41/11)

Boyun eğme zorunlu veya gönüllü olur. İmtiandan geçirilen insanlar ve cinler, hayatlarını devam ettirmek için Allah'ın koyduğu kurallara uymak zorundadırlar. İmtihandan geçirildikleri iman, ibadet ve hukuk sahasındaki emir ve yasaklara uyup uymamaları ise kendi tercihlerine bırakılmıştır. Bunlar isyanı, sadece bu sahada yapabilirler.

[2*] Bu sebeple bu kadar kötü konuşmalara müsaade eder.

(İsra 17/45)

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا

Kur'ân okuduğunda, seninle Ahirete inanmayanlar arasına sanki görünmez bir engel koymuşuz.

(İsra 17/46)

وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۚ وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا

Anlamasınlar diye sanki kalplerinin üstüne örtüler ve kulaklarına ağırlıklar yerleştirmişiz gibi davranırlar. Kur'ân'da Rabbini tek olarak andığında, nefretle sırtlarını dönerler[*].

[*] Âyette kâfirlerin önyargıları, istiare-i temsiliyye (alegori) denen mecazi anlatımla canlandırılmıştır. İstiarede benzetme edatı gizlenir ama mecaz,

gerçek sanıldığı için burada benzetme "sanki" sözüyle açığa çıkarılmıştır.

(İsra 17/47)

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا

Seni dinledikleri sırada neye kulak verdiklerini iyi biliriz. Aralarında fısıldaştıkları sırada da yanlışlar içindeki bu kimselerin: "Peşinden gittiğiniz büyülenmiş[*] bir adamdan başkası değildir" dediklerini de iyi biliriz.

[*] Kendi büyüsüne inanmış bir büyücü.

(İsra 17/48)

انْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا

Baksana seni nelere benzettiler de sapıttılar. Artık bir çıkış yolu bulamazlar.

(İsra 17/49)

وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا

Şunu da dediler: "Kemikler haline gelmiş ve param parça olmuşken mi? Yani o durumdayken gerçekten biz yeni bir yaratılışla ayağa mı kaldırılacağız?"

(İsra 17/50)

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا

De ki "İster taşa, ister demire[*] dönüşün.

[*] Çok nadide koşullar altında insan ve hayvan fosillerinin kayaya (kalsiyum) veya demire dönüştüğü, bu sayede en ince detayına kadar korunabildiği, bugün bilinen bir gerçektir. Ayette öldükten sonra kemiklerin kaya veya demire dönüşmesine yapılan vurgu dikkat çekicidir.

(İsra 17/51)

أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ ۚ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا ۖ قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ ۖ قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا

İsterse içinizde büyüttüğünüz(kurguladığınız) bir yaratık haline gelin (Yeniden diriliş yine de gerçekleşecektir)." Diyecekler ki "Bizi hayata kim döndürecek?" De ki "Baştan yaratılışınızın kuralını koyan[*]." Şaşkın bir biçimde baş sallayarak diyecekler ki "Peki ne zaman?" De ki "Belki pek yakında."

[*] Fıtratı koyan.

(İsra 17/52)

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا

Sizi çağıracağı günde; “Allah’ım ne iyi yaptın!” diyerek karşılık verecek, dünyada pek az kaldığınızı zannedeceksiniz.

(İsra 17/53)

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا

Kullarıma de ki sözün en güzelini söylesinler. Çünkü Şeytan aralarını bozar. Şeytan insan için açık düşmandır.

(İsra 17/54)

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ ۖ إِنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ أَوْ إِنْ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ ۚ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا

Rabbiniz sizi iyi bilir. İkramına uygun görürse ikram eder, azabını hak etmiş görürse azaba uğratır. Seni de onlara vekil olarak göndermiş değiliz.

(İsra 17/55)

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَىٰ بَعْضٍ ۖ وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا

Göklerde ve yerdeki kimseleri en iyi Rabbin bilir. Biz, nebilerin kimini kiminden üstün kıldık ve Davud’a da bir kitap[*] verdik.

[*] Ayette kitap yerine zebûr kelimesi geçer. Zebûr =زَبُور, hikmet dolu kitap anlamındadır. (ez-Zeccâ, Meânî’l-Kur’ân ve İ’râbuhu) Ali- İmrân 3/81’de bütün nebîlere kitap ve hikmet verildiği açıklandığı için bu ayette elif lâmsız olarak geçmesi, bunun Davut aleyhisselama özel bir kitap olmadığını, diğer nebîlere de verilen kitaplardan bir kitap olduğunu gösterir. Ayrıca Al-i İmran 3/184’ün dipnotuna bkz.

(İsra 17/56)

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا

De ki “Allah ile aranızda olduğunu varsaydıklarınızı çağırın; ne sıkıntınızı gidermeye güçleri yeter ne de sizden uzaklaştırmaya.”

(İsra 17/57)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ ۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا

Onlar, yani çağırdıkları (melekler) kendilerini Rablerine daha da yaklaştıracak bir vesilenin[1*] peşinde olurlar[2*]. İkramını umar, azabından korkarlar. Rabbinin azabı kaçınılması gereken şeydir.

[1*] Sebe 34/37

[2*] Eyyu ismi mevsul olduğu için bu anlam verilmiştir.

أُولَـئِكَ الَّذِينَ يَدْعُون من الملائكة يَبْتَغُونَ الْوَسِيلَةَ التي تجعلهم أَقْرَبَ إِلَى رَبِّهِمُ

(İsra 17/58)

وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِي

(Mezardan) kalkış gününden önce etkisizleştirmeyeceğimiz ya da çetin bir azaba uğratmayacağımız kent yoktur. Bunlar, o Kitapta[*] yazılıdır.

[*] Levh-i mahfuz'da

(İsra 17/59)

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ ۚ وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا ۚ وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا

Seni âyetlerle/mucizelerle göndermemizi engelleyen tek şey, öncekilerin onlar karşısında yalana sarılmalarıdır[1*]. Semûd'a, gerçeği gösteren âyet/mucize olarak bir dişi deve vermiştik ama ona yanlış yapmışlardı[2*]. Biz âyetleri/mucizeleri sadece korkutmak için göndeririz.

[1*] "Ayetleri görmezlikte direnenler (kafirler) derler ki "Ona Rabbinden bir mucize (ayet) indirilseydi ya!" Sen sadece uyarıcısın. Her toplulukta doğru yolu gösteren biri vardır." (Ra'd 13/7)

[2*] Şuara 26/153-158

(İsra 17/60)

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ ۚ وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ ۚ وَنُخَوِّفُهُمْ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا

Bir gün sana: "Rabbin şu insanları çepeçevre kuşattı" demiştik. Sana gösterdiğimiz o rüya[1*] da sırf insanları ayrıştırmak[2*] içindir. Kur'ân'a koyduğumuz lanetli ağaç[3*] da öyledir. Biz onları korkutuyoruz ama bu, onların azgınlıklarını iyice artırmaktan başka bir işe yaramıyor.

[1*] Fetih suresinde geçen rüya; Fetih 48/27.

İsra Mekke'de Fetih Suresi Medine'de inmiştir. Mekke'de inen ayetin Medine'de inen âyete işaret etmesi garip karşılanmamalıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: Böylece onu Arapça kümeler halinde indirdik ve içlerinde tehditleri türlü şekillerde tekrarladık; belki çekinirler veya bu onlar için bir bilgi (zikir) ortaya çıkarır. Gerçek hâkimiyet elinde olan Allah yücedir. Vahyedilmesi tamamlanmayan bir küme ile ilgili olarak acele etme ve "Rabbim! bilgimi artır" de. (Taha 20/113-114) Mekke'de inmeye başlayan bir anlam kümesi Medine'de tamamlanabilir. Bu da ayetler arasında öncelik ve sonralık diye bir sıralamaya gerek olmadığını gösterir. Eğer ona gerek olsaydı Allah Teâlâ bunu Kur'ân'ın metnine koyardı. Surelerin başındaki Mekki ve Medeni nitelemesi insanlar tarafından yapılmıştır.

Anlam kümesi diye tercüme ettiğimiz kelime Kur'ân'dır. قرآن (Kur'ân) Arapçada toplama ve toplanma anlamına gelir (Mekâyîs). قَرَأتُ الشيء قرآنا sözü, bir şeyi topladım ve birini diğerine ekledim, demektir. قرأت الكتاب قراءة وقرآنا Kitabı okudum, sözü de öyledir. Çünkü okumak, kelimeleri birbirine eklemekle olur. Allah'ın son kitabına Kur'ân adının vermesi, indirdiği bütün ayetleri bir araya toplaması sebebiyledir. Bu ayetler, o Kitabın içindeki anlam kümelerine de Kur'ân dendiğini gösterir. Yoksa Kur'ân ile hüküm vermek için Nebimizin 23 yıl beklemesi gerekirdi.

[2*] Fitne, altını ateşe sokarak iyisini kötüsünden ayırmaktır. (Müfredat)

[3*] Zakkum ağacı. Saffet 37/62-70; Duhân 44/43-46.

(İsra 17/61)

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ قَالَ أَأَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا

Bir gün meleklere: "Âdem'e secde edin" dedik; hemen secdeye kapandılar ama İblis öyle yapmadı. "Çamur olarak yarattığına secde mi ederim?" dedi.

(İsra 17/62)

قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَٰذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ لَئِنْ أَخَّرْتَنِ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا

Sonra ekledi: "Kendine baktın mı! Bana tercih ettiğin bu mu? Beni (mezardan) kalkış gününe kadar yaşatırsan birazı dışında onun bütün soyunu kendime bağlarım" dedi.

(İsra 17/63)

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاؤُكُمْ جَزَاءً مَوْفُورًا

Allah dedi ki "Çek git buradan. Onlardan kim sana uyarsa hepinizin cezası cehennem olur; tam suça göre ceza..."

(İsra 17/64)

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدْهُمْ ۚ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا

"Onların içinden gücünün yettiğini sesinle[1*] yerinden oynat; atlılarınla ve yayalarınla yönlendir[2*]. Mallarına ve çocuklarına ortak ol[3*]. Bir de onlara söz ver." Şeytan sadece aldatmak için söz verir.

[1*] Vesvese, fısıldama, seslenme. Melek(cin) grubundan Şeytanların insanların göğsüne seslenme özelliği Nas Suresinde anlatılmıştır. Göğüste olan ruhtur.

[2*] Bunlar İblis'e uyan insanlar ve cinlerdir. En'am 6/112 ve Nas suresinde insan ve cin şeytanlarından ve insanları yoldan çıkarmak için yaptıkları davranışlardan söz edilir. Burada da İblis'in, insanları saptırmak için bütün yolları deneyeceği ifade ediliyor.

[3*]Onları birlikte yönetin.

(İsra 17/65)

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ ۚ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا

"Kullarım üzerinde senin bir üstünlüğün (gücün,yetkin) yoktur[*]. Rabbinin onlara vekil olması yeter."

[*] İster Müslüman, ister kâfir olsun, şeytanın hiç biri üzerinde bir üstünlüğü (gücü, yekisi) yoktur. O, sadece kendisine uyanları etkisi altına alabilir. Bu da şeytanın üstünlüğünden değil uyanların kendi iradesinden (tercihinden) kaynaklanır. (Bkz. İbrahim 14/22, Hicr 15/42, Nahl 16/99-100)

İş bitince Şeytan der ki "Allah'ın size verdiği söz doğru idi. Ben de söz verdim ama yalanım ortaya çıktı. Zaten üzerinizde bir üstünlüğüm yoktu; sizi sadece çağırdım, hemen bana uyuverdiniz. Öyleyse beni kınamayın, kendi kendinizi kınayın. Ne ben sizi kurtarabilirim ne de siz beni kurtarabilirsiniz. Beni dünyada Allah'a eş koşmanızı da görmezlikten gelmiştim. Yanlış yapanların payına düşen acıklı bir azaptır."(İbrahim 14/22)

(İsra 17/66)

رَبُّكُمُ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۚ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا

Denizde gemileri sizin için yürüten Rabbinizdir. Bunu, ikram olarak verdiklerini arayasınız diye yapar. O, size karşı pek merhametlidir.

(İsra 17/67)

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ ۖ فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ ۚ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا

Denizde başınız dara girse, Allah'ın dışında yardıma çağırdığınız kimselerin işe yaramadığı ortaya çıkar. O sizi kurtarıp karaya çıkarınca yine yüz çevirirsiniz. İnsan çok nankördür.

(İsra 17/68)

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا

O'nun sizi sahil tarafında batırmasına ya da üzerinize bir kasırga göndermesine karşı tedbiriniz var mı? Sonra kendinize bir vekil de bulamazsınız.

(İsra 17/69)

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَىٰ فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ۙ ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا

Yahut sizi bir kere daha denize döndürerek üzerinize kırıp geçiren bir fırtına göndermesine ve nankörlüğünüz (kafirliğiniz) sebebiyle sizi batırmasına karşı tedbiriniz var mı? Sonra bize karşı size arka çıkacak birini de bulamazsınız.

(İsra 17/70)

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا

Ademoğullarına çok değer verdik; karada ve denizde taşıttık; onlara temiz ve lezzetli nimetler verdi. Onları yarattığımız bir çok şeyden de üstün kıldık[*].

[*]Arapça'da 'men' edatı akıllı varlıkları gösterir ama onlar, diğerleriyle birlikte anılınca diğerleri için de 'men' kullandığından kelimeye, "şeyler" diye genel anlam verilmiştir. Türkçe'de de kim kelimesi aynı şekilde kullanılabilir. Şu ayet, bu açıdan Türkçe ile Arapçanın bu ortak özelliğini gösteriyor: "*Allah kıpırdayan her canlıyı sudan yarattı. Kimi karnı üzerinde sürünür, kimi iki ayak üstünde yürür, kimi de dört ayak üstünde yürür. Allah, yaptığı tercihe göre yaratır. Allah, her şeye bir ölçü koymuştur.* (Nur 25/45) Burada 'kimi' diye anlam verdiğimiz kelime 'men'dir.

(İsra 17/71)

يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ ۖ فَمَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَأُولَٰئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا

Her insanı önderiyle birlikte çağıracağımız gün, kitabı (defteri) sağından verilenler kitaplarını okurlar, onlara kıl kadar haksızlık yapılmamış olur.

(İsra 17/72)

وَمَنْ كَانَ فِي هَٰذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا

Kim burada körse[*] Ahirette de kör olur; yolunu iyice şaşırır.

[*]] Kör : Kendisini ayetlere (doğrulara) kapatıp, görmezlikten gelerek Dünya'da doğru yolu göremeyen.

(İsra 17/73)

وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ ۖ وَإِذًا لَاتَّخَذُوكَ خَلِيلًا

Başka bir şey uydurup üzerimize atasın diye sana sıkıntı verip az kalsın sana vahyettiğimiz şeyden ayıracaklardı. O zaman seni dost(veli) edinirlerdi.

(İsra 17/74)

وَلَوْلَا أَنْ ثَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا

Eğer seni sağlamlaştırmasaydık, az da olsa onlara meyledecek gibi olurdun.

(İsra 17/75)

إِذًا لَأَذَقْنَاكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا

Meyletseydin sana hayatın iki kat cezası ile birlikte ölümün de iki kat cezasını tattırırdık. Sonra bize karşı sana yardım edecek birini de bulamazdın.

(İsra 17/76)

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا ۖ وَإِذًا لَا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ إِلَّا قَلِيلًا

Seni bu topraklardan çıkarmak için yerinden oynatmak üzereler. Çıkarırlarsa senden sonra burada fazla kalamazlar.

(İsra 17/77)

سُنَّةَ مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا ۖ وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا

Senden önce gönderdiğimiz elçilere uygulanan kanun budur. Bizim kanunumuzda bir değişiklik bulamazsın.

(İsra 17/78)

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ ۖ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا

Namazı, güneşin zevalinden[1*] gecenin ğasakına[2*] kadar, bir de şafak ışıklarının kümeleştiği sırada[3*]sürekli ve tam kıl. Şafak ışıklardaki kümeleşme gözle görülür.

[1*] batı tarafına yönelmesinden

[2*] Gecenin ğasakı, gecenin karanlığı anlamına geldiği gibi soğuk vakti anlamına da gelir. (Lisan'ul-arab). Bulunduğumuz yerden Güneş ışınlarının tamamen çekilmesi, günün en serin vaktinin başlaması demektir. Beyaz gecelerin yaşanmadığı yerlerde Güneşin ufka uzaklığı en az 18 derece olur ve ufukta herhangi bir aydınlık kalmaz. Beyaz gecelerin yaşandığı yerlerde de, Güneş ortada olmasına rağmen gece serinliği iyice hissedilmeye başlar.

Abdullah b. Ömer'e Şafak sorulunca "beyazlığın gitmesi"; ğasak sorulunca da, "kızıllığın gitmesi"dir, demiş (Ebû Dâvûd,Salât 6). Bu, yerinde bir tespittir. Çünkü batı ufkunda oluşan kızıl ve beyaz ışık kuşaklarından beyaz kuşak kızıla karışınca yatsı vakti girer. Bu ince tabaka, başlangıçta bir kubbe gibi olur sonra tamamen kaybolur. Ufuktan Güneş ışınları çekilip en zayıf yıldızlar ortaya çıkınca yatsı vakti çıkmış, gecenin ortası diye de tanımlanan ğasak başlamış olur.

[3*] Kur'ân, karaa قرأ fiilinin mastarı olan kur' القُرْء veya kar' القَرْء'dan türetilmiştir; kök anlamı toplamadır[Lisanu'l-Arab, قَرْء mad]. Mastar olarak kullanıldığı gibi makrû' (مقروء) = bütünlük ve küme anlamında isim olarak da kullanılır. Kuran el fecri (قُرْآنَ الْفَجْرِ) doğuda, seher vakti aydınlığı ile Güneşin doğması arasında kümeleşen şafak ışıklar demektir. Yoğunlaşma görüntüsünü açıklayan âyet şudur: "(Ramazan'da) Fecrin (şafağın) olduğu tarafta, ak çizgi kara çizgiden size göre tam seçilinceye kadar yiyin, için." (Bakara 2/187)

Bu ayete göre namaz vakitlerinin üç değişmez özelliği vardır:

1. Güneşin zevali yani tepe noktasından batıya kaymasıdır. Bu, dünyanın her yerinde ve her mevsimde kolaylıkla tespit edilebilir. Bu sırada öğlen namazının vakti girer.
2. Gecenin ğasakı: Güneş ışınları tamamen çekilince hem hava kararır hem de günün en soğuk vakti başlar. Beyaz gecelerin yaşandığı yerlerde karanlık olmaz ama havadaki soğuma kendini iyice hissedilmeye başlar.
3. Kuran el fecr.
4. Bu üç değişmez özellik, her mevsimde ve dünyanın her yerinde gözlemlenebildiği için Sıvalbard'da, Güneş ufkun bir hayli üstünde iken bile gözlenebilmiştir.

Âyette Güneşin sadece meridyen geçişinden söz edilmiştir. Eğer Güneşin doğuşu, batışı ve gecenin karanlığı ifadeleri kullanılsaydı kutup bölgesinde namaz ve oruç vakitlerini tespit imkansızlaşırdı.

(İsra 17/79)

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا

Sana ek görev olarak gecenin bir kısmında (uykudan) namaza kalk. Belki Rabbin seni pek güzel bir makama/kalınabilecek yere (Medine'ye) yöneltir.

(İsra 17/80)

وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا

De ki "Rabbim! Girdiğim yere dürüstçe girmemi sağla, çıktığım yerden dürüstçe çıkar. Bana kendi katından yardımcı güç ver."

(İsra 17/81)

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ۚ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا

De ki "Gerçek (hak) geldi, uydurma (batıl) yok oldu. Çünkü uydurma olan yok olup gider."

(İsra 17/82)

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ۙ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا

Kur'ân'dan indirdiğimiz şeyler, inanıp güvenenler için bir şifa ve bir ikramdır. Bunlar yanlış yapanların sadece yıkımını artırır.

(İsra 17/83)

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ ۖ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا

İnsana ne zaman nimet versek yüz çevirir ve yan çizer. Başına bir kötülük gelince de umutsuzluğa kapılır.

(İsra 17/84)

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَىٰ سَبِيلًا

De ki "Herkes hedefine göre davranır[*]. Sonra kimin yolunun daha doğru olduğunu en iyi Rabbiniz bilir."

[*] Herkesin bir hedefi vardır, o ona yönelir. Siz iyiliklerde yarışın. (Bakara 2/148)

(İsra 17/85)

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ ۖ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا

Sana ruhu soruyorlar. De ki "Ruh Rabbinizin işlerindendir." O bilgiden size verilen pek azdır.

(İsra 17/86)

وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا

Tercihimiz farklı olsaydı[1] sana vahyettiğimizi geri alırdık da bize karşı seni koruyacak bir vekil/avukat bulamazdın.

[*] Maide 5/48 ve dipnotu

(İsra 17/87)

إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ ۚ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا

Geri alınmaması sadece Rabbinin ikramıdır. O'nun sana iyiliği büyüktür.

(İsra 17/88)

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

De ki "Bu Kur'ân'ın bir benzerini getirmek için insanlar ve cinler toplansalar benzerini getiremezler. Bütün güçlerini birleştirseler bile yapamazlar."

(İsra 17/89)

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا

Bu Kur'ân'da insanlara her örneği değişik şekillerde vermişizdir. Ama insanların çoğu, nankörlük dışında her şeye direnir[*].

[*] Kur'an'a ve elçiye direnir, her türlü uydurmaya(batıl) ve Allah'a ortak oluşturmalara (şirk) gelince hemen uyarlar. Bakınız Zümer 39/45.

(İsra 17/90)

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا

Dediler ki; "Bize bu topraktan akıp giden bir pınar fışkırtıncaya kadar sana inanacak değiliz.

(İsra 17/91)

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا

Hurması ve üzümü olan bir bahçen de olabilir; ırmakları onların arasından da akıtabilirsin.

(İsra 17/92)

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ قَبِيلًا

Ya da sandığın gibi gökyüzünü üstümüze parça parça düşürürsün. Allah'ı ve melekleri karşımıza getirsen de olur.

(İsra 17/93)

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرُفٍ أَوْ تَرْقَىٰ فِي السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا

نَقْرَؤُهُ ۗ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا

Altından yapılmış bir evin olsa yahut gökyüzüne çıksan? Bize okuyacağımız bir kitap indirmedikçe çıktığına da inanacak değiliz ya." De ki "Rabbime boyun eğerim; ben elçi olan bir beşerden başka neyim ki?

(İsra 17/94)

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا

Kendilerine doğru yolu gösteren kişi gelince bu insanları inanmaktan alıkoyan şu sözleridir: "Allah elçi olarak bir adamı (beşer) mı gönderdi?"

(İsra 17/95)

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا

De ki "Yeryüzüne yerleşip dolaşanlar melekler olsaydı, onlara elçi olarak elbette gökten bir melek gönderirdik."

(İsra 17/96)

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۚ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا

De ki "Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter. Allah kullarının içini bilir ve onları görür."

(İsra 17/97)

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۖ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ ۖ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا ۖ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا

Allah kimi yoluna kabul ederse doğru yolda olan odur. Kimi de sapık sayarsa Allah ile arasında (onu yola gelmiş sayacak) dostlar bulamazsın[*]. Onları (mezardan) kalkış günü yüzükoyun halde kör, dilsiz ve sağırlar olarak bir araya getiririz. Yerleşecekleri yer cehennemdir; ne zaman ateşi azalsa alevini artırırız.

[*] Bu konudaki karar yalnız Allah'a aittir.

(İsra 17/98)

ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا

Ayetlerimizi görmezlikten gelmelerine karşılık onlara verilen ceza budur. Bir de şöyle demişlerdi: "Kemikler haline gelmiş ve param parça olmuşken mi? Yani o durumdayken gerçekten biz yeni bir yaratılışla ayağa mı kalkacağız?"

(İsra 17/99)

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا

Bunlar hiç görmediler mi ki gökleri ve yeri yaratan Allah, kendileri gibi insanları yaratmanın ölçüsünü koymuş ve şüpheye yer olmayacak şekilde onlara ecel belirlemiştir. Yanlışlar içindeki bu kimseler (zalimler), nankörlük dışında her şeye direnirler.

(Isra 17/100)

قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ ۚ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا

De ki "Rabbimin ikram edeceği hazineler elinizde olsa tükenir korkusuyla kimseye vermezsiniz." Bu insanlar çok cimridir.

(İsra 17/101)

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۖ فَاسْأَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا مُوسَىٰ مَسْحُورًا

Musa'ya elçiliğini ispatlayan dokuz belge(mucize) verdik. Sor İsrailoğullarına; o belgeler geldiğinde Firavun ona demişti ki "Ben senin büyülenmiş biri olduğuna kanaat getirdim."

(İsra 17/102)

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا

Musa dedi ki "Çok iyi bilirsin ki bunları birer gösterge olarak indiren göklerin ve yerin Rabbinden başkası değildir. Bak Firavun, bana göre sen davanı kaybetmişsin."

(İsra 17/103)

فَأَرَادَ أَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا

Firavun hemen onları oradan çıkarmak istedi. Biz de onu ve beraberindekilerin hepsini suda boğduk.

(İsra 17/104)

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا

Sonra İsrailoğullarına dedik ki "Bu topraklarda siz oturun. Ahiretin zamanı gelince sizi de derleyip bir araya getireceğiz."

(İsra 17/105)

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ ۗ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

Biz onu tümüyle gerçek olarak indirdik ve tümüyle gerçek olarak indi. Seni de sadece müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik.

(İsra 17/106)

وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَىٰ مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا

Biz onu Kur'ânlar [1*] (kümeler) halinde ayırdık ki insanlar beklenti[2*] halinde iken onu onlara öğretesin. Onu parça parça indirdik.

[1*] Kur'ân, kök anlamı "toplama" olan karaa قرأ 'nın mastarı, kur' القُرْء veya kar' القَرْء'dan türemiştir. Mastar olarak kullanıldığı gibi makrû' (مقروء) = bütünlük ve küme anlamında isim olarak da kullanılır. (Lisan'ul-arab) Arapçada Kur'ân قُرْآنً'ın çoğulu yoktur; tekil için de çoğul için de kullanılır. Bu sebeple kur'ân = قُرْآن kelimesine kur'ânlar diye de anlam verilebilir.

[2*] Beklenti diye meal verdiğimiz müks = مُكْث, "durup bekleme" anlamındadır. (Müfredat) Demek ki Resulullah zamanında, bir ayet inince onu açıklayan ayetin inmesi bekleniyordu. Bu da kümeleri oluşturan ayetlerin aynı anda indirilmediğini gösterir. Şu ayetler; müks konusuna açıklık getirmektedir:

Böylece onu, Arapça kur'ânlar halinde indirdik. Çekinip korunsunlar ya da yeni bilgi edinsinler diye içine tehditleri, değişik şekillerde yerleştirdik. Gerçek yetki elinde olan Allah pek yücedir. Vahyi tamamlanmadan o kur'ânlar ile hüküm vermekte acele etme; "Rabbim ilmimi artır" de. (Tâhâ 20/113-114)

(İsra 17/107)

قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا ۚ إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا

De ki "Siz ona ister inanın, ister inanmayın. Daha önce kendilerine bu konuda bilgi verilmiş olanlara Kur'ân okunduğu zaman çenelerinin üstüne kapanıp secde ederler.

(İsra 17/108)

وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا

Derler ki "Rabbimize boyun eğeriz; demek ki Rabbimizin verdiği söz gerçekleşmiş."

(İsra 17/109)

وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ۩

Çenelerinin üstüne kapanır ağlarlar. Bu onların saygısını artırır.

(İsra 17/110)

قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمَٰنَ ۖ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا

De ki "İster Allah diye çağırın, ister Rahman[1*] diye çağırın, hangisiyle çağırırsanız çağırın en güzel isimler (sıfatlar) Allah'a aittir." Namazında sesini yükseltme, onu alçak sesle de yapma; ikisinin arasında bir yol tut[2*].

[1*] İyiliği sonsuz.

[2*] Gündüz namazları ile gece namazlarının kılınırken, hangi ses seviyesinde olunacağı İsra 17/110 ve Araf 7/205'te bildirilmiştir.

(İsra 17/111)

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ ۖ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا

De ki "Yaptığını güzel yapmak Allah'a mahsustur. Çocuk edinmemiştir. Yetki kullanmada ortağı yoktur. İhtiyaçtan dolayı edindiği bir velisi de yoktur. O'nun büyüklüğünü iyi kavra. O'nu yücelttikçe yücelt"

KEHF

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Kehf 18/1)

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَىٰ عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا

Her şeyi güzel yapmak, kuluna bu Kitabı indiren Allah'a mahsustur. O, bunu (Kitabı) anlaşılmayacak biçimde çarpıtılabilecek[*] bir yapıda oluşturmamıştır.

[*] İveç: Dışarıdan bakıldığında kolaylıkla anlaşılamayacak bir eğrilik, çarpıtmadır.

Kur'an'ın ayetleri ayetlerle açıklayan, muhkem-müteşabih mesani (ikili) yapısı sayesinde (Bkz. Al-i İmran 3/7 ve ilgili dipnotlar) bu tip çarpıtmalar tespit edilebilir. Bu tip hileleri tespit edebilmek iyi seviyede Arapça dil bilgisi, Kuran Bilgisi ve ekip çalışması gerektirir. İnsanları, Allah'a değil kendilerine kul yapmak isteyenler, çok usta çarpıtmalar (iveçler) yaparlar.

Geleneksel dinde kadın hukuku ve miras konuları bunların en belirgin örneklerindendir. İveç konusu ile ilgili olarak Bkz. Al-i İmran 3/99, Araf 7/45, Araf 7/86, Hud 11/19, İbrahim 14/3, Kehf 18/1

(Kehf 18/2)

قَيِّمًا لِيُنْذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا

Onu dosdoğru bir kitap yapmıştır ki kendi katından gelecek suçla orantılı cezalara karşı uyarıda bulunsun, iyi işler yapan müminlere de güzel bir ödül verileceğini müjdelesin.

(Kehf 18/3)

مَاكِثِينَ فِيهِ أَبَدًا

Onlar orada sonsuza dek kalacaklardır[1].

[*] Müminler cennette, kâfirler cehennemde sürekli (ebedi ve ölümsüz olarak) kalacaklardır. Kur'an'da cennet ve cehennemde olanlar için iki kelime kullanılmaktadır. Birisi 'ebedi' diğeri 'halid'tir.

Ebedi, sonsuza kadar anlamına gelirken **halid,** ölmeden, bozulmadan, yaşlanmadan, hastalanmadan anlamlarına gelir. İlgili(benzeşik,müteşabih) ayetler bir arada okunduğunda, ahiret yaşantısının ebedi ve ölümsüz olduğu açıktır.İlgili ayetlerden bazıları şöyledir:

Cennetlikler için bkz: Bakara 2/25,Bakara 2/82,Bakara 2/257, Al-i İmran 3/107, Araf 7/42, Yunus 10/26;

Cehennemlikler için bkz: Bakara 2/29,Bakara 2/81,Bakara 2/217, Al-i İmran 3/116, Maide 5/80, Araf 7/36, Tevbe 9/17, Yunus 10/27.

(Kehf 18/4)

وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا

Bunun bir sebebi de Kitabın, "Allah çocuk edindi" diyenleri[*] uyaracak olmasıdır.

[*] Bkz: Bakara 2/116, Tevbe 9/30, Enbiya 21/26, Meryem 19/88,

(Kehf 18/5)

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ ۚ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ۚ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا

Allah'ın çocuğu olduğuna dair onların elinde bir bilgi olmadığı gibi atalarının elinde de yoktur. Ağızlarından ne ağır sözler çıkıyor! Onlar sadece yalan söylüyorlar.

(Kehf 18/6)

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلَىٰ آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا

Bu söze (Kur'ân'a) inanmazlarsa üzülüyor, arkalarından kendini tüketecek gibi oluyorsun.

(Kehf 18/7)

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا

(Üzülmene gerek yok çünkü) Biz, yeryüzündeki her şeye bir çekicilik verdik ki kimin işi daha güzel olacak diye onları yıpratıcı bir imtihandan geçirelim.

(Kehf 18/8)

وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا

Hâlbuki orada olan her şeyi yok edip kuru bir yüzeye çevireceğiz.

(Kehf 18/9)

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا

Sen, o mağarada olan ve adları levhada yazılı bulunan kişileri[1*] tuhaf belgelerimizden[2*] mi sandın?[3*]

[1*] Yerli halk, onların isimlerini bir levha üzerine yazarak kapılarına koymuş olabilir.

[2*] ayetlerimizden

[3*] Bunun şaşılacak bir yanı yoktur.

(Kehf 18/10)

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا

Bir gün birkaç genç, mağaraya sığınarak şöyle demişlerdi: "Rabbimiz[*]! Bize kendi katından ikramda bulun ki bu işin içinden yüzümüzün akıyla(olgunlukla) çıkalım."

[*] Sahibimiz

(Kehf 18/11)

فَضَرَبْنَا عَلَىٰ آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا

Sonra o mağarada, kulakları üstünde yıllar yılı kalacak bir kalkan oluşturduk (da derin uykuya daldılar.)

(Kehf 18/12)

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا

Sonra onları uyandırdık ki kaldıkları süreyi, iki taraftan[*] hangisinin daha iyi saydığını bilelim.

[*] Gençlerin kaybolduğunu bilen yerel halk ile mağaradakiler.

(Kehf 18/13)

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُمْ بِالْحَقِّ ۚ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى

Sana onların haberlerini tüm gerçekliği ile anlatıyoruz. Onlar, Rablerine inanıp güvenmiş gençlerdi. Biz de önlerini iyice açmıştık.

(Kehf 18/14)

وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوَ مِنْ دُونِهِ إِلَٰهًا ۖ لَقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا

Kalplerini de sağlamlaştırmıştık. Kalkıp demişlerdi ki "Bizim Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir[*]. Biz onunla aramıza bir ilah koyup yalvarmayız. Öyle olsa gerçek dışı bir konuşma yapmış oluruz.

[*] Sahibidir

(Kehf 18/15)

هَٰؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً ۖ لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ ۖ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

Şunlar bizim halkımız; tutup Allah ile aralarına ilahlar koymuşlar. Onların varlıklarını ispatlayan bir delil getirmeleri gerekmez mi? Bir yalanı Allah'a atfedenden daha yanlış kim olabilir!"

(Kehf 18/16)

وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأْوُوا إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا

(Biri şöyle demişti:) "Onlardan ve Allah'ın dışında taptıkları adamdan kurtulduğunuzda hemen mağaraya girin ki Rabbiniz size ikramını genişletsin ve işinizi kolaylaştırsın."

(Kehf 18/17)

وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ۚ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ ۗ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۖ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا

Onlar mağaranın geniş yerindeydiler. Güneş doğunca bakarsın ki mağaralarının sağından yüzlerine vuruyor, battığı sırada sol taraftan onları yalayıp geçiyor. İşte bu, Allah'ın âyetlerindendir. Allah kimi yola gelmiş sayarsa doğru yolda olan odur. Kimi de sapık sayarsa onu doğruya ulaştıracak (olgunlaştıracak) bir dost (veli) bulamazsın.

(Kehf 18/18)

وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا وَهُمْ رُقُودٌ ۚ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ ۖ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ ۚ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا

Onları sağa sola döndürdüğümüzde uyanık olduklarını sanırdın; hâlbuki uzun bir uykuya dalmışlardı. Köpekleri de önayaklarını dışarıya doğru uzatmıştı. Onlara göz atsaydın için korku ile dolar, arkanı dönüp kaçardın.

(Kehf 18/19)

وَكَذَٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ ۚ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ ۖ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۚ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَٰذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَىٰ طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا

İşte böyle… Onları kaldırdık ki birbirlerinin tahminlerini öğrensinler. İçlerinden biri: "Ne kadar kaldınız?" diye sordu. "Bir gün, belki de bir günden az" dediler. Hepsi birden: "Ne kadar kaldığımızı Rabbimiz bilir. Birimizi şu gümüş para ile kente gönderelim de hangi yiyecek daha iyi ise bize ondan karnımızı doyuracak şeyler getirsin. Çok dikkatli davransın; bizi kimseye sezdirmesin[*]" diye ilave ettiler.

[*] Bakara 2/64 iltifat sanatı

(Kehf 18/20)

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا

"Çünkü ellerine geçirseler taşlayarak bizi öldürürler ya da kendi dinlerine döndürürler de sonsuza kadar umduğumuza kavuşamayız."

(Kehf 18/21)

وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ ۖ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا ۖ رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ ۚ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا

Öteki insanlar bunların durumunu aralarında tartıştıkları bir sırada, bunları birden bire karşılarına çıkardık ki böylece Allah'ın sözünün doğru olduğunu, kıyamet saatinde şüphe edilemeyeceğini bilsinler. Sonra dediler ki "Onların üzerine bir anıt yapın. Rableri onları çok iyi bilir." Sözü dinlenenler dediler ki "Onların üzerine bir mescit[*] yapacağız".

[*] Mescid: Secde edilen yere mescid denir.

(Kehf 18/22)

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ ۖ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ ۚ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ ۗ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا

Karanlığa taş atarak[*] "Onlar üç kişiydiler, dördüncüsü köpekleriydi" diyeceklerdir. Bir kısım da "Onlar beş kişiydi, altıncısı köpekleriydi." derler. "Yediydiler, köpekleriyle sekiz" diyenler de vardır. De ki "Onların sayısını Rabbim bilir; başka bilen de pek azdır." Onun için bu konuda, açıkça belli olan şey dışında onlarla tartışma ve onların hiçbirinden bir görüş isteme.

[*] Karanlığa taş atmak : Bilmediği şey (gayb) hakkında atıp tutmak

(Kehf 18/23)

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا

"Hiçbir iş için: "Ben bunu yarın yapacağım" deme,

(Kehf 18/24)

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۚ وَاذْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَىٰ أَنْ يَهْدِيَنِ رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا

"İnşaallah (Allah izin verirse)" de. Unutunca[*] da Rabbini hatırla ve de ki "Belki Rabbim beni bundan daha iyi bir işe yöneltir."

[*] Unutursan da anlam bütünlüğüne daha uygun düşüyor sanki.

(Kehf 18/25)

وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا

Onlar mağaralarında üç yüz sene kaldılar. Buna dokuz sene daha eklediler[*].

[*] Üç yüz yıl uyudular, uyandıktan sonra orada dokuz yıl daha kaldılar. Dokuz yıl sonra başka bir yere taşınmış olabilecekleri gibi ölmüş de olabilirler.

(Kehf 18/26)

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا ۖ لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ ۚ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا

De ki "Ne kadar kaldıklarını Allah daha iyi bilir. Göklerde ve yerde bilinmeyen bütün bilgiler (gayb) ondadır. O, görür(izler) ve dinler. Onlar için Allah ile aralarına koyabilecekleri bir dost(veli) da yoktur. Allah, hâkimiyetine kimseyi ortak etmez.

(Kehf 18/27)

وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ ۖ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا

Rabbinin Kitabından sana vahyedileni oku. O'nun sözlerinin yerine geçecek bir şey yoktur. O'ndan başka sığınacak bir yer de bulamazsın.

(Kehf 18/28)

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۖ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا

Rablerinin yüzlerine bakmasını isteyerek sabah akşam ona yalvaranlarla birlikte sen de sabret[*]. Dünya hayatının çekiciliğine kapılıp gözlerini onlardan ayırma. Gönlünü zikrimize (Kur'an'a) karşı ilgisiz bulduğumuz, arzularına uymuş ve işi gücü aşırılık olan kişiye uyma.

[*] Bkz: Bakara 2/45 ve dipnotu

(Kehf 18/29)

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيَكْفُرْ ۚ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا ۚ وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ ۚ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا

De ki "Bu doğrular Rabbinizdendir. İmanı tercih eden inanıp güvensin, görmezlikten gelmeyi tercih eden de kâfir olsun[1*]. Yanlış yapanlar için perdesi kendilerini kuşatacak[2*] bir ateş hazırladık. Yardım isterlerse onlara, erimiş maden gibi yüzleri haşlayan bir su verilir. Ne kötü içecektir o; ne kötü yerdir orası!

[1*] Bkz. İnsan 76/2-3

[2*] Müteşabih Bakara 2/81

(Kehf 18/30)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlar bilsinler ki biz, güzel işler yapanların ödülünü eksiltmeyiz.

(Kehf 18/31)

أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ ۚ نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا

Kalıcı cennetler (bahçeler) işte onlar içindir. Önlerinden ırmaklar akacak, altın bilekliklerle süslenecekler, ince ipekten ve atlastan yeşil elbiseler giyecekler ve koltuklara kurulacaklardır. Ne güzel karşılıktır o, ne güzel çevredir orası!

(Kehf 18/32)

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا

Onlara şu iki adamı örnek ver: Birine iki üzüm bağı verdik; etrafını hurma ağaçlarıyla çevirdik; bahçelerin ortasında da bir ekinlik oluşturduk.

(Kehf 18/33)

كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِنْهُ شَيْئًا ۚ وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهَرًا

Bağların ikisi de ürününü vermiş, hiçbir kusuru da yok. İkisinin arasından akıttığımız bir de ırmak var.

(Kehf 18/34)

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا

Adam güzel bir gelir sağlamış; arkadaşıyla konuşurken şöyle diyor: "Benim malım seninkinden çok, adamlarım da daha güçlü."

(Kehf 18/35)

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَٰذِهِ أَبَدًا

Adam, bahçesine girip kendine kötülük ederek diyor ki "Buranın harap olacağını hiç sanmam.

(Kehf 18/36)

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُدِدْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا

Kıyamet saati diye bir şeyin olacağını da hiç sanmam ama şurası bir gerçek ki eğer Rabbimin huzuruna çıkarılsam kesinlikle bundan daha iyisini bulurum."

(Kehf 18/37)

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّاكَ رَجُلًا

Konuşurken arkadaşı ona diyor ki "Seni topraktan, sonra döllenmiş yumurtadan yaratanı, sonra bir erkek olarak düzenleyeni görmezlikten mi geliyorsun?

(Kehf 18/38)

لَٰكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا

Bana göre o Allah'tır; Benim Rabbimdir[*]. Ben hiç kimseyi Rabbime ortak saymam.

[*] Sahibimdir

(Kehf 18/39)

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ۚ إِنْ تَرَنِ أَنَا أَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا

Beni mal ve evlat yönünden senden aşağı görüyorsan gör ama bahçene girdiğinde keşke şöyle deseydin: Allah ne güzel yapmış! Buna Allah'tan başka kimsenin gücü yetmez.

(Kehf 18/40)

فَعَسَىٰ رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا

Bakarsın Rabbim bana senin bahçenden iyisini verir; seninkine de gökten hesabını görecek bir şey gönderir de çıplak ve kaygan bir yüzeye(toprağa) çevirir.

[*] saiden kelimesinin anlamlarından biri de yüzey, satıh. Çıplak ve kaygan dediğine göre topraksız kalmış olmalı.

(Kehf 18/41)

أَوْ يُصْبِحَ مَاؤُهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا

Ya da suyu çekilir de bir daha arasan da bulamazsın onu.

(Kehf 18/42)

وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَىٰ مَا أَنْفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا

Ve ürünü kuşatıldı. Bahçe, çardakları üzerinde boş bir yığın halini aldı. Yaptığı harcamaya karşılık ellerini ovuşturup şöyle demeye başladı: "Keşke Rabbime hiç kimseyi ortak saymasaydım."

(Kehf 18/43)

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنْتَصِرًا

Zaten Allah'tan başka ona yardım edecek kimse olmadı ve bir yardım da görmedi.

(Kehf 18/44)

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ ۚ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا

Böyle kara bir günün dostu, gerçeğin kendisi olan Allah'tır. En hayırlı karşılığı verecek olan da işlerin sonunu hayırlı kılacak olan da odur.

(Kehf 18/45)

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَاحُ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُقْتَدِرًا

Onlara dünya hayatının örneğini ver. Bu hayat gökten indirdiğimiz su gibidir. O su sebebiyle yerin bitkisi sarmaş dolaş olur, sonra kurur da rüzgâr onu kapıp götürür. Allah, her şeyi bir ölçüye göre yapar.

(Kehf 18/46)

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا

Mal ve evlat, dünya hayatının çekici nimetleridir. Kalıcı olan iyi işler ise Rabbin katında sevap olarak da umut olarak da daha hayırlıdır.

(Kehf 18/47)

وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا

Dağları yürüteceğimiz gün yeri çıplak (bitkisiz) bir halde göreceksin. Bir tek eksik bırakmadan onları bir araya toplamış olacağız.

(Kehf 18/48)

وَعُرِضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا

İnsanlar sıralar halinde Rabbinin huzuruna çıkarılırlar. (Onlara denir ki) "Karşımıza, ilk yarattığımız gibi (tek tek) geldiniz. Aslında sizin için buluşma yeri ve zamanı belirlemeyeceğimizi sanmıştınız."

(Kehf 18/49)

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَالِ هَٰذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا ۚ وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا ۗ وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا

Defterleri önlerine konur. Günahkarların, defterde olanlardan korkuya kapıldıklarını görürsün. Derler ki "Eyvah! Bu nasıl defter ki küçük büyük bırakmadan hepsini sayıp dökmüş." Yaptıkları her şeyi karşılarında hazır bulurlar. Senin Rabbin kimseye yanlış yapmaz.

(Kehf 18/50)

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ۗ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ ۚ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا

Bir gün meleklere: "Âdem'e secde edin!" dedik. İblis'in dışındakiler hemen secde ettiler. Halbuki o da o (melek olarak görevlendirilenlerden) cinlerden[*] idi ama Rabbinin emrinden çıktı. Şimdi onu ve soyunu, en yakınlarınız (velileriniz) olarak sizinle benim arama mı koyuyorsunuz? Hâlbuki o size düşmandır. Yanlışlar içinde olanların ne kötü tercihidir bu!

[*] ..."Halbuki o da o cinlerden idi ama Rabbinin emrinden çıktı." ayetini doğru anlamak için: "Rabbinin emrinden çıkmayan cinler hangileriydi?" diye sormak gerekir. Bunun tek cevabı "melekler" olur. O zaman, meleklerin cinlerden olmadığı, sorumsuz varlıklar olduğu ve günah işleyemeyeceği şeklindeki algı yönetiminin önü kesilir. Burada emirden çıkan meleğin adı İblis'tir. İblis, meleklerden olmasaydı secdeden sorumlu tutulamazdı. Secde etmemesinin sebebi kendini büyük görüp direnmesidir. (Bkz. Bakara 2/34) Bu suçu hangi melek işlese aynı cezaya çarptırılır. İlgili âyetler şöyledir: "Mesih, Allah'a kul olmaktan geri durmaz. Mukarreb (Allah'a yakın) melekler de öyledir. Kim O'na kulluktan geri durur da büyüklük taslarsa (bilmeli ki) Allah, onların hepsini huzuruna toplayacaktır.

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlara hem ücretlerini tastamam verecek hem de ikramda bulunacaktır. Kul olmayı kendine yakıştıramayıp büyüklük taslayanları da acıklı bir azaba çarptıracaktır. Onlar, kendileri için Allah ile aralarına girecek ne bir dost (veli) ne de yardımcı bulacaklardır." (Nisa 4/172-173)

(Kehf 18/51)

مَا أَشْهَدْتُهُمْ خَلْقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا

Onlara (Meleklere), göklerin ve yerin yaratılışını da kendi yaratılışlarını da göstermedim. Bu saptırıcıları (meleklerden olan iblis ve soyunu) işgören[*] olarak da tutmam.

[*] Meleklere iş yaptırdığı halde bunlara bir iş yaptırmaz.

(Kehf 18/52)

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا

"Kurguladığınız ortaklarımı çağırın" diyeceği gün onları çağıracaklar ama cevap vermeyeceklerdir. Aralarında bir uçurum oluşturmuşuzdur.

(Kehf 18/53)

وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا

O suçlular ateşi görürler ve içine düşeceklerini anlarlar ama oradan dönme imkânı bulamazlar.

(Kehf 18/54)

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ۚ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا

Biz bu Kur'ân'da insanlar için her örneği, değişik biçimlerde verdik. İnsan ne kadar çok tartışan bir varlıktır!

(Kehf 18/55)

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا

Kendilerine doğru yolu gösteren biri çıktığında insanları inanıp güvenmekten ve Rablerinden bağışlanma dilemekten alıkoyan nedir? Eskilerin başına gelenlerin gelmesini veya ahiret azabının[*] karşılarına dikilmesini mi bekliyorlar?

[*] الْعَذَابُ kelimesine Kehf 18/52 ve Kehf 18/53. âyetlerden dolayı ahiret azabı anlamı verilmiştir.

(Kehf 18/56)

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ ۚ وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ ۖ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنْذِرُوا هُزُوًا

Biz elçileri sırf müjdeciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. Onları görmezlikten gelenler (kafirler), ayetlerimi ve yapılan uyarıları eğlenceye alır, uydurma şeylerle (batıl ile), o gerçeği (hakkı) ortadan kaldırmaya çalışırlar.

(Kehf 18/57)

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ ۚ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۖ وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا

Rabbinin âyetleri anlatılırken yan çizen ve elleriyle yaptıklarını unutan kişinin yaptığından daha yanlışını kim yapabilir? Sanki onu anlamasınlar diye kalpleri üzerine örtüler ve kulaklarının içine de bir ağırlık yerleştirmişizdir[*]. Onları yola çağırırsan bu haldeyken asla yola gelmezler.

[*] Âyette kâfirlerin önyargıları, istiare-i temsiliyye (alegori) denen mecazi anlatımla canlandırılmıştır. İstiarede benzetme edatı gizlenir ama mecaz, gerçek sanıldığı için burada benzetme "sanki" sözüyle açığa çıkarılmıştır.

(Kehf 18/58)

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ ۖ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ ۚ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْئِلًا

Senin Rabbinin bağışlaması çok, ikramı boldur. Eğer onları kazandıklarına karşılık yakalasaydı vereceği azabı öne alırdı. Ama onların tehdit edildikleri bir gün vardır. O gün gelince ondan başka sığınacak birini bulamayacaklardır.

(Kehf 18/59)

وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا

Yanlış yaptıkları için etkisiz bıraktığımız o kentler... Onlar için etkisiz bırakılma ile tehdit edildikleri bir gün belirlemiştik.

(Kehf 18/60)

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا

Bir gün Musa genç arkadaşına şöyle dedi: "İki denizin birleştiği yere varıncaya kadar durup dinlenmeden gideceğim; isterse yıllarımı alsın.

(Kehf 18/61)

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا

İki denizin birleştiği yere varınca balıklarını unuttular. O da kayarak denize doğru yollandı.

(Kehf 18/62)

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبًا

Oradan geçtikten sonra Musa genç arkadaşına dedi ki "Getir şu kuşluk yemeğimizi; bu yolculuk bizi iyice yordu."

(Kehf 18/63)

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهُ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ ۚ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا

Delikanlı dedi ki "Bakın şu işe; kayada barındığımızda balığı unutmuştum. Onu aklımdan çıkarmama sebep olan ve bana unutturan Şeytandan başkası değildir. Balık da tuhaf bir şekilde denize doğru yol alıp gitti. (Ama bunu sana söylemedim.)"

(Kehf 18/64)

قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ ۚ فَارْتَدَّا عَلَىٰ آثَارِهِمَا قَصَصًا

Musa: "İşte bizim aradığımız da bu ya" dedi. Hemen geldikleri yoldan gerisin geriye döndüler.

(Kehf 18/65)

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا

Sonra kullarımızdan bir kulu buldular. Ona katımızdan bir ilim öğreterek ikramda bulunmuştuk.

(Kehf 18/66)

قَالَ لَهُ مُوسَىٰ هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَىٰ أَنْ تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا

Musa dedi ki “Sana öğretilen doğruya ulaştıran bilgiden bana öğretmen için senin yanında kalsam olmaz mı?"

(Kehf 18/67)

(Kehf 18/67)

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا

"Sen benimle birlikte olmaya dayanamazsın" dedi.

(Kehf 18/68)

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا

"İç yüzünü bilmediğin bir şeye nasıl dayanacaksın?"

(Kehf 18/69)

قَالَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا

Musa dedi ki "Allah izin verirse dayandığımı göreceksin, hiçbir işte sana karşı çıkmayacağım[*]."

[*] إن شاء Araf 7/188'in dipnotu.

(Kehf 18/70)

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا

O da "Eğer yanımda kalacaksan, ben anlatıncaya kadar sakın bir şey sorma" dedi.

(Kehf 18/71)

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا ۖ قَالَ أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا

Bunun üzerine ikisi de kalkıp gittiler; derken bir gemiye bindiler. O kişi gemiyi deldi. Musa dedi ki "Onu, içindekileri boğmak için mi deldin? Doğrusu, çok garip bir durum meydana getirdin."

(Kehf 18/72)

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا

"Sana demedim mi sen, benimle birlikte olmaya dayanamazsın?" dedi.

(Kehf 18/73)

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا

Musa dedi ki "Unuttuğum şeyi yüzüme vurma; işimde beni zora sokma."

(Kehf 18/74)

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا

Sonra yola koyuldular. Nihayet bir oğlan çocuğuyla karşılaştılar; o hemen çocuğu öldürdü. Musa dedi ki "Sen cana karşılık olmadan suçsuz birinin

canına kıydın ha? Doğrusu, anlaşılmaz bir durum meydana getirdin."

(Kehf 18/75)

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا

"Sana demedim mi benimle birlikte olmaya dayanamazsın?" dedi.

(Kehf 18/76)

قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي ۖ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا

Musa dedi ki "Bir daha sana bir şey sorarsam benimle arkadaşlığı bitir; artık senden özür dileme hakkım bitmiş olur."

(Kehf 18/77)

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ فَأَقَامَهُ ۖ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا

Sonra tekrar yola koyuldular. Bir kentin halkına varıp yiyecek istediler. Onlar bunları misafir etmeye yanaşmadı. Sonra orada yıkılmak üzere olan bir duvara rastladılar; hemen doğrultuverdi. Musa dedi ki "Anlaşsaydın[*] emeğinin karşılığını alırdın."

[*] لو شئت أي لو كونت لعملك أجرا أي لو كنت طالبا له أجرا

(Kehf 18/78)

قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۚ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا

Dedi ki "İşte bu, benimle seni ayırır. Ama ben, dayanamadığın şeylerin içyüzünü sana bildireceğim.

(Kehf 18/79)

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا

O gemi, denizde çalışan miskinlere [1] aitti, yolları üstünde her gemiye zorla el koyan bir kral vardı; bu sebeple onu hasarlı hale getirmek istedim.

[1] Miskinin kök anlamı hareketin ardından durağanlaşmadır. Hasta, sakat, yaşlı ve işsiz gibi çaresiz kalmış herkes bu konuma girer. Nebîmiz şöyle demiştir:

"Miskîn bir parça, iki parça yiyecek ile yetinen kişi değildir. İhtiyacını karşılayamadığı halde utanan veya ısrarla kimseden bir şey isteyemeyen kişidir." (Buhârî, "Zekât", 53; Müslim, "Zekât", 101; Ebû Dâvud, "Zekât", 23; Nesâî, "Zekât", 78.) Bunlara miskin denmesi, gemileri ellerinden alındıktan sonra işsiz kalacaklarından dolayıydı.

(Kehf 18/80)

وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا

Oğlan çocuğuna gelince, anası babası inanıp güvenmiş (mümin) kimselerdi. Onları azgınlığa ve nankörlüğe sürüklemesinden korktuk.

(Kehf 18/81)

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا

İstedik ki Rableri onu alsın da yerine, gelişmeye daha uygun bir yapıda[1*] ve daha merhametli olabilecek bir çocuk versin.

[1*] Gelişmeye uygun yapıda diye tercüme ettiğimiz زَكَاةً kelimesinin sözlük anlamı hayırlı ve bereketli bir şekilde gelişmektir. (Müfredat) Bu ayetten çocukta bir gelişme probleminin olduğu ve bunun ailesini sıkıntıya soktuğu anlaşılıyor.

(Kehf 18/82)

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ ۚ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ۚ ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا

Duvar ise şehirdeki iki yetim oğlanındı. Altında onlara ait bir gömü vardı. Babaları iyi bir kimse idi. Rabbin istedi ki erginlik çağına gelsinler de gömülerini çıkarsınlar. Bu, Rabbinin bir ikramıdır. Ben bunları, kendiliğimden yapmış değilim. İşte katlanmaya güç yetiremediğin işlerin iç yüzü budur."

(Kehf 18/83)

وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِ ۖ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا

Sana Zülkarneyn'i soruyorlar. De ki "Size ondan bir hatıra okuyacağım."

(Kehf 18/84)

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا

(Allah buyuruyor ki) Onu ülkesinde iyi bir makama getirmiş, her şeye bir yol bulma imkânı vermiştik.

(Kehf 18/85)

فَأَتْبَعَ سَبَبًا

Derken bir amaçla yola çıktı.

(Kehf 18/86)

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا ۗ قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ إِمَّا أَنْ تُعَذِّبَ وَإِمَّا أَنْ تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا

Güneşin kaybolduğu yere ulaşınca güneşi, balçığa bulanmış bir su kaynağında batarken buldu. Orada bir toplulukla karşılaştı. "Bak Zülkarneyn!" dedik. "Onları sıkıntıya sokabileceğin gibi iyi de davranabilirsin."

[*] "Güneşin kaybolduğu yer" diye anlam verdiğimiz meğrib'eş-şems = مَغْرِبَ الشَّمْسِ'in sözlük anlamı "Güneşin kaybolduğu yer"dir. Bulunduğumuz yerde güneşin kaybolması batmasıdır. Dünya yuvarlak olduğu için gözlemcinin olduğu yere göre güneşin batmadığı bir nokta yoktur. Güneşin battığı yer, gözlemcinin uzağında olacağı için hiç kimse oraya gidemez. O zaman buradaki kavrama, güneşin kaybolduğu yeni görünmediği yer anlamı dışında bir anla uygun olmaz. Zülkarneyn oraya güneş batarken gittiğine göre güneşsiz gecelerin başlangıcında gitmiş olur.

(Kehf 18/87)

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكْرًا

Dedi ki "Yanlış yapanı azaba uğratacağız. Sonra o, Rabbinin huzuruna çıkarıldığında Rabbi de ona, beklemediği bir ceza verecektir.

(Kehf 18/88)

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءً الْحُسْنَىٰ ۖ وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا

Ama kim inanıp güvenir ve iyi iş yaparsa onun için en güzel karşılık vardır. Bu gibilere kolay emirler vereceğiz."

(Kehf 18/89)

ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا

Daha sonra (Zülkarneyn), bir başka amaçla yola çıkmıştı.

(Kehf 18/90)

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا

Güneşin sürekli parlayıp durduğu yere[*] kadar vardı. Baktı ki bir topluluğun üzerinde gözüküyor; onunla(güneşle) o topluluk arasına örtü koymamışız. (Güneş hiç batmıyor)

[*] Güneşin sürekli parlayıp durduğu yer" anlamı verdiğimiz matlı'uş-şems = مَطْلِعَ الشَّمْسِ'in sözlük anlamı "Güneşin göründüğü yer"dir. Güneş önce doğu noktasında göründüğü için oraya "doğu" anlamı verilir. Gözlemciye göre değişen o noktaya hiçbir gözlemci gidemez. Zülkarneyn gidebildiğine göre burada bu kavrama, sürekli göründüğü ve batmadığı yer dışında bir anlam uygun olmaz. O zaman Zülkarneyn'in gittiği yer, beyaz gecelerin yaşandığı kutup bölgesi olur.

(Kehf 18/91)

كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا

İşte böyle; Biz o topluğun her şeyini biliyorduk.

(Kehf 18/92)

ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا

Sonra yine bir amaçla yola koyuldu.

(Kehf 18/93)

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا

O iki barajın arasına varınca onların aşağısında söylenen sözü neredeyse hiç anlamayan (anlayışı kıt) bir topluluğa rastladı.

(Kehf 18/94)

قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا

Dediler ki "Bak Zülkarneyn! Yecuc ile Mecuç burada doğal düzeni bozuyorlar. Sana vergi versek de bizimle onlar arasına bir set yapsan, olmaz mı?"

(Kehf 18/95)

قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا

Dedi ki "Rabbimin bana sağladığı imkân iyidir. Siz iş gücünüzle yardımcı olun; sizinle onların arasına bir set yapayım.

(Kehf 18/96)

آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوا ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ آتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا

Bana demir parçaları getirin." İki yakası eşitlenince "Ateşi körükleyin" dedi. Demiri ateşe çevirince "Bana erimiş bakır getirin de üzerine dökeyim" dedi.

(Kehf 18/97)

فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا

“Artık onu aşmaya güçleri yetmeyeceği gibi delmeye de güçleri yetmez.”

(Kehf 18/98)

قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي ۖ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ ۖ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا

Zülkarneyn dedi ki "Bu Rabbimin bir ikramıdır. Rabbimin vaat ettiği gün gelince onu yerle bir eder. Rabbimin vaadi gerçektir.

(Kehf 18/99)

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ ۖ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا

O gün onlardan biri diğerinin içinde dalgalanacaktır. Sura üflenince de tamamını bir araya toplayacağız.

(Kehf 18/100)

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا

O gün cehennemi de kâfirlerin önüne uzayıp gidecek şekilde çıkaracağız.

(Kehf 18/101)

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا

Onların gözleri, benim zikrimden uzaklaştıran bir perdenin içindeydi. Onu dinlemeye de katlanamıyorlardı.

(Kehf 18/102)

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ ۚ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا

Ayetleri görmezlikten gelenler (kâfirler), benimle kendi aralarına dostlar (veliler) olarak kullarımı koyacaklarını mı sanıyorlar? Biz cehennemi, o kâfirlerin konak yeri yaptık.

(Kehf 18/103)

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا

De ki "İşleri en büyük zararla kapanacakları size haber vereyim mi?

(Kehf 18/104)

الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا

Dünya hayatında güzel iş yaptıklarını sandıkları halde çalışmaları hedefinden şaşanlardır."

(Kehf 18/105)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا

Onlar, Rablerinin âyetlerini ve O'nunla karşılaşmayı göz ardı etmekte direnenlerdir. Bu yüzden yaptıkları işler boşa gider. (Mezardan) kalkış gününde onlar için artık tartı kurmayız "

(Kehf 18/106)

ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا

İşte böyle. Ayetleri görmezlikte direnmelerine karşılık cezaları cehennemdir. Onlar, âyetlerimi ve elçilerimi hafife almışlardır.

(Kehf 18/107)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا

İnanıp güvenen ve iyi iş yapanlara gelince, Firdevs cennetleri onların konaklayacakları yer olacaktır.

(Kehf 18/108)

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا

Onlar orada ölümsüz olacaklar, oradan ayrılmayı istemeyeceklerdir.

(Kehf 18/109)

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ

مَدَدًا

De ki "Rabbimin kelimeleri için denizler mürekkep olsaydı, bir o kadarını daha ona katsaydık, Rabbimin kelimeleri tükenmeden deniz tükenirdi."

(Kehf 18/110)

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ فَمَنْ كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا

De ki "Ben de tıpkı sizin gibi insanım. Bana ilahınızın tek bir ilah olduğu vahyolunmaktadır. Kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa iyi iş yapsın ve tek olan Rabbine kullukta, hiçbir şeyi O'na ortak saymasın."

MERYEM

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Meryem 19/1)

كٓهيعٓصٓ

KAF! HA! YA! AYN! SAD!

(Meryem 19/2)

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا

Bu, Rabbinin[*], kulu Zekeriya'ya olan iyiliğinin hikâyesidir.

[*] Sahibinin

(Meryem 19/3)

إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا

O, bir gün Rabbine gizlice yalvarmıştı.

(Meryem 19/4)

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا

"Rabbim (Sahibim)!" demişti, "Kemiklerim zayıfladı, saçlarım iyice ağardı. Sana yaptığım dua sayesinde bugüne kadar hiç bunalmadım.

(Meryem 19/5)

وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا

Benden sonra yerime geçecek olanlardan endişeliyim. Eşim de kısır. Onun için bana, katından yerime geçecek(veli olacak)[1*] birini[2*] bağışla.

[1*] Bakınız Bakara 2/257. Türkçe anlamının aksine Arapça'da veli'nin (çoğul evliya) anlamlarından biri karşılıklı olan dostluk ve karşılıklı olan velayet(yetki) anlamına gelmektedir. Bu ayetteki manası 'yerime geçecek biri'dir.

[2*] Bkz. Al-i İmran 3/38 vd.

(Meryem 19/6)

يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ ۖ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا

Hem bana, hem Yakup oğullarına mirasçı olsun[*]. Rabbim! Onu beğenilen bir kişi yap."

[*] Malına değil, kendine ve Yakup oğullarına mirasçı olmasını istediği için bir Nebi dileğinde bulunuyor.

(Meryem 19/7)

يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَىٰ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا

(Melekler dediler ki) "Zekeriya! Sana bir erkek çocuk müjdeliyoruz. Adı Yahya'dır. Daha önce bu adı taşıyan birine rastlamadık."

(Meryem 19/8)

قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا

Zekeriya dedi ki "Rabbim! Bana oğlan çocuğu nereden? Eşim kısır, ben de ileri derecede yaşlıyım."

(Meryem 19/9)

قَالَ كَذَٰلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا

"Öyledir" dedi (melekler). Sahibin dedi ki "O, bana kolaydır. Sen de daha önce hiçbir şey değilken seni yaratmıştım."

(Meryem 19/10)

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً ۚ قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا

Dedi ki "Rabbim, bana bir emare(işaret) oluştur." Dedi ki "Senin emaren, sapasağlam olduğun halde üç gece[1*] geçmeden insanlarla konuşamamandır."[2*]

[1*] Ali İmran 3/41. ayette "üç gün" ifadesi geçtiği için ikisi birleşince üç gün üç gece olur.

[2*] "Konuşamaması, bu göstergeyi kendisi için istemesinden dolayıdır. Buraya "konuşmama" şeklinde meal verilemez, çünkü konuşmama, insanın elindedir. Gösterge olması için istediği halde konuşamaması gerekir. Zaten âyetteki "sapasağlam olduğun halde" ifadesi bunu destekliyor.

Zekeriya (as) bir işaret istemesinin sebebi bunun nübüvvet dışı bir durum olduğudur ve Nübüvet dışı vahyin (rüya, ilham gibi) kesin olmadığının delilidir.

(Meryem 19/11)

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا

Sonra tapınağın iç odasından[1*] halkının karşısına çıktı, onlara: "Sabah akşam O'na ibadet edin" diye işaret etti.

[*] Mihrap, iç oda demektir.

(Meryem 19/12)

يَا يَحْيَىٰ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ ۖ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا

(Çocuk büyüyünce dedik ki) "Yahya, Kitap'ı sıkı tut!" Daha çocukken ona doğru karar verme yeteneği (hikmet) vermiştik.

(Meryem 19/13)

وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكَاةً ۖ وَكَانَ تَقِيًّا

Ona katımızdan yumuşak huy ve gelişmeye uygun bir yapı[*] verdik. O, kendini korurdu.

[*] "Gelişmeye uygun yapı" diye tercüme ettiğimiz زَكَاةً kelimesinin sözlük anlamı hayırlı ve bereketli bir şekilde gelişmektir. (**Müfredat**)

(Meryem 19/14)

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا

Anasına ve babasına iyilik ederdi; zorba ve dik kafalı değildi.

(Meryem 19/15)

وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا

Doğduğu gün, ölüm günü ve yeniden diriltileceği gün onun için bir esenlik ve güvenliktir (selamettir).

(Meryem 19/16)

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا

Bu Kitap'ta Meryem'in hikâyesini de anlat. Bir gün ailesinden ayrılmış, doğu tarafında bir yere çekilmişti.

(Meryem 19/17)

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا

Böylece onlarla kendi arasında bir engel oluşturmuştu. Derken ruhumuzu (Cebrail'i) gönderdik, ona düzgün bir insan gibi göründü.

(Meryem 19/18)

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَٰنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا

Meryem dedi ki "Senden Rahman'a sığınırım, eğer namuslu biri isen"

(Meryem 19/19)

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا

Dedi ki "Ben sadece Rabbinin elçisiyim; sana gelişkin bir oğul vermek için geldim."

(Meryem 19/20)

قَالَتْ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا

Meryem dedi ki "Benim nereden çocuğum olacak; bana erkek eli değmedi. Yoldan çıkmış biri de değilim."

(Meryem 19/21)

(Meryem 19/21)

قَالَ كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ ۖ وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِّلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِّنَّا ۚ وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا

"Öyle olacak! dedi. Rabbin buyurdu ki 'O, bana kolaydır, onu insanlar için bir belge (ayet) ve katımızdan bir ikram kılacağız.' Bu, kararı verilmiş bir iştir."

(Meryem 19/22)

فَحَمَلَتْهُ فَانتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا

Arkasından ona hamile kaldı. Onunla uzak bir yere çekildi.

(Meryem 19/23)

فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَىٰ جِذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَٰذَا وَكُنتُ نَسْيًا مَّنسِيًّا

Sonra doğum sancıları onu, hurma ağacına doğru sürükledi. "Keşke daha önce ölseydim de unutulup gitseydim!" dedi.

(Meryem 19/24)

فَنَادَاهَا مِن تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا

(Melek) aşağıdan şöyle seslendi: "Üzülme! Rabbin alt taraftan bir pınar akıttı.

(Meryem 19/25)

وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا

Bu hurma ağacını kendine doğru salla da üzerine taze olgun hurma dökülsün.

(Meryem 19/26)

فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا ۖ فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنسِيًّا

Haydi, ye, iç; gözün aydın olsun. İnsanlardan birini görürsen de ki 'Rahman'a oruç adadım; bugün tek bir insanla bile konuşamam.'"

(Meryem 19/27)

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ ۖ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا

Çocuğu kucaklayıp halkına getirdi. Dediler ki "Meryem! Kendini iğrenç bir hale düşürmüşsün.

(Meryem 19/28)

يَا أُخْتَ هَارُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا

Ey Harun'un[*] kızkardeşi! Baban kötü bir kişi değildir, anan da yoldan çıkmamıştır."

[*] "Kimine göre bu ayette adı geçen Harun, Meryem'in gerçek kardeşidir. Ana babası gibi o da iffetli ve salih bir kimse idi. Bu yüzden işin iç yüzünü bilmeyenler, böyle birinin kız kardeşi olan Meryem'e zina etmeyi asla yakıştıramadıklarını belirtmek istemişlerdir.

Nebimizden rivayet edilen bir hadiste de, İsrâiloğullarında önceki nebilerin ve iyi kimselerin isimlerini çocuklarına ad koyma geleneği olduğu için Meryem'in kardeşine de Harun adı verildiğine işaret edilmiştir. (Ahmed b. Hanbel, 4/252)

Buna yakın bir yorum da, Meryem'in nebi olan Harun'un soyundan gelmiş olması münasebetiyle kendisine böyle hitap edilmiş olduğu görüşüdür." (Fahreddin Razi ve Muhammed Esed'den naklen: Hayreddin Karaman v.d., Kur'an Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2007, c: 3, s: 597.)

(Meryem 19/29)

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ ۖ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا

Bunun üzerine Meryem çocuğa işaret etti. Dediler ki "Beşikteki çocukla nasıl konuşalım?"

(Meryem 19/30)

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا

Çocuk şöyle dedi: "Ben Allah'ın kuluyum. O, bana kitap verecek ve beni nebi yapacaktır.

(Meryem 19/31)

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا

Nerede olursam olayım, beni bereketli kılacaktır. Hayatta olduğum sürece bana namaz ve zekat görevi yükleyecektir.

(Meryem 19/32)

وَبَرًّا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا

"Bana, anama iyi evlat olacağım; zorba ve isyankar olmayacağım bir yapı verdi."[*]

[*] Beşikteki çocuğun bir görev ve sorumluluğu olamayacağı için geçmiş zamanı gösteren fiillere gelecek zaman anlamı verilmiştir. Arap dilinde iltifat denen bu sanat, anlatımı güçlendirmek için sıkça kullanılır.

(Meryem 19/33)

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا

Bana selam (esenlik ve güvenlik) olsun doğduğum gün, öleceğim gün ve yeniden diriltileceğim gün."

(Meryem 19/34)

ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ۚ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ

İşte Meryem oğlu İsa; onun hakkında şüphelendikleri şeyin gerçek ifadesi budur.

(Meryem 19/35)

مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ ۖ سُبْحَانَهُ ۚ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

Allah'ın çocuk edinmesi olacak iş değildir. O, bundan uzaktır. Allah bir işe karar verdiği zaman onun için sadece "Oluş" der sonra o şey oluşur.

(Meryem 19/36)

وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۚ هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

(İsa dedi ki) "Allah benim Rabbimdir[*], sizin de Rabbinizdir. Öyleyse O'na kul olun; doğru yol budur."

[*] Sahibimdir

(Meryem 19/37)

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ۖ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ

İçlerinden farklı kesimler birbirlerine düştüler. Vay haline o büyük günde huzura çıkmayı göz ardı edenlerin.

(Meryem 19/38)

أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا ۖ لَٰكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Bize gelecekleri gün ne güzel işitecekler ve ne iyi göreceklerdir! Ama yanlışlar içindeki o kimseler bugün açık bir sapkınlık içindedirler.

(Meryem 19/39)

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

İş bitirildiğinde korumasız kalacakları güne karşı onları uyar. Onlar, olacakların farkında değillerdir. Onlar (söylenenlere) inanmıyorlar.

(Meryem 19/40)

إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ

Yeryüzüne ve üzerindeki herkese mirasçı olacak olan biziz. Dönüş bizedir.

(Meryem 19/41)

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ ۚ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا

Bu Kitap'ta İbrahim'in hikâyesini de anlat. O, özü sözü doğru bir nebi idi.

(Meryem 19/42)

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا

Bir gün babasına dedi ki "Ey babacığım! Dinlemeyen ve görmeyen bir şeye neden kulluk ediyorsun? O senin hiçbir ihtiyacını karşılamaz ki!

(Meryem 19/43)

يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا

Ey babacığım! Sana gelmemiş olan bir bilgi bana geldi. Bana uy da sana düzgün bir yol göstereyim.

(Meryem 19/44)

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ ۖ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ عَصِيًّا

Ey Babacığım! Şeytan'a kulluk etme. Şeytan, Rahman'a baş kaldırmıştır.

(Meryem 19/45)

يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَٰنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا

Ey Babacığım! Rahman'dan gelecek bir azabın seni çarpmasından ve senin şeytanın dostu haline gelmenden korkuyorum."

(Meryem 19/46)

قَالَ أَرَاغِبٌ أَنْتَ عَنْ آلِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ ۖ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ ۖ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا

Babası dedi ki "İbrahim! Sen benim ilahlarımdan yüz mü çevirdin? Eğer vazgeçmezsen seni taşlayarak öldürürüm. Uzunca bir süre gözüme görünme!"

(Meryem 19/47)

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ ۖ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي ۖ إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا

İbrahim dedi ki "Esenlik ve güvenlik içinde ol; Rabbimden seni bağışlamasını dileyeceğim. O, bana iyi davranır.

(Meryem 19/48)

وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُو رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا

Sizden de Allah ile aranıza koyup yalvardıklarınızdan da uzaklaşıyorum. Ben Rabbime yalvarırım, Rabbime yaptığım dua sayesinde yoksun kalmayacağımı umuyorum."

(Meryem 19/49)

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا

Onlardan ve Allah' ile aralarına koyup yalvardıklarından uzaklaşınca ona İshak'ı ve Yakub'u bağışladık. Onların her ikisini de nebi yaptık.

(Meryem 19/50)

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا

Onlara da katımızdan bir ikramda bulunduk ve doğru kişilerin, dilden dile anlattıkları yüksek bir değer verdik.

(Meryem 19/51)

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ ۚ إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا

Bu Kitap'ta Musa'yı da anlat. O, yürekten bağlıydı; nebi olan elçi idi.

(Meryem 19/52)

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا

Ona, Tur'un (Sina Dağı'nın) sağ yamacından seslenmiş, özel bir konuşma için yaklaştırmıştık.

(Meryem 19/53)

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا

Ona ikramda bulunarak, kardeşi Harun'u da nebi olarak armağan etmiştik.

(Meryem 19/54)

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ ۚ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا

Bu Kitap'ta İsmail'i de anlat. O, sözünü tutmuştu[*]; nebi olan elçiydi.

[*] Babasına verdiği o sözü(el va'di) tutmuştu. Bu ayet, kurban olanın İshak değil, İsmail olduğunu gösterir.

(Meryem 19/55)

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا

Ailesine namazı ve zekâtı emreder ve Rabbinin katında beğenilirdi.

(Meryem 19/56)

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ ۚ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا

Bu Kitap'ta İdris'i de anlat. O da özü sözü doğru olan bir nebi idi.

(Meryem 19/57)

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا

Onu yüce bir yere yükseltmiştik.

(Meryem 19/58)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَّةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا ۚ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَٰنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا

İşte bunlar Allah'ın mutluluk[*] verdiği nebilerdendir; Âdem'in soyundan, Nuh ile birlikte gemiye bindirdiklerimizden, İbrahim'in ve İsrail'in (Yakup'un) soyundan olup kendilerine doğru yolu gösterdiğimiz ve seçtiğimiz kimselerdir. Onlara Rahman'ın ayetleri okununca gözleri dolarak secdeye kapanırlardı.

[*] Nimet

(Meryem 19/59)

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ ۖ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا

Onların arkasından gelenler, arzularına uyarak namazı ihmal ettiler. Onlar, yakında yanlış kurgularıyla yüzleşeceklerdir.

(Meryem 19/60)

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا

İçlerinden dönüş yaparak (tevbe ederek) inanıp güvenen ve iyi iş yapmış olanlar Cennet'e girecekler ve hiçbir haksızlığa uğramayacaklardır.

(Meryem 19/61)

جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ ۚ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا

Rahman'ın kullarına söz verdiği görülmemiş kalıcı cennetlere (bahçelere) gireceklerdir. O'nun sözü yerine getirilir.

(Meryem 19/62)

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا ۖ وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا

Orada boş söz dinlemeyeceklerdir. Sadece "Selam[*]" sözü. Orada onlar için sabah akşam rızıklar vardır.

[*] Selam, Türkçe'de selamet, esenlik ve güvenlik hali demektir. (TDK Sözlük)

(Meryem 19/63)

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا

Kullarımızdan Allah'tan çekinerek kendilerini koruyanlara vereceğimiz Cennet, işte budur.

(Meryem 19/64)

وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ ۖ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَٰلِكَ ۚ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا

Biz, Rabbinin emri olmadan inmeyiz. Önümüzde, arkamızda ve ikisinin arasında ne varsa hepsi O'nundur. Senin Rabbin unutkan değildir.

(Meryem 19/65)

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ ۚ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا

O, göklerin, yerin ve onların arasında olanların Rabbidir[1*]. Sen O'na kulluk et ve kullukta sebat[2*] et. O'nun adını taşımaya layık[3*] başka birini biliyor musun?

[1*] Sahibidir

[2*] Sebat: Sözünden veya kararlarından dönmeme, bir işi sonuna değin sürdürme(TDK Sözlük)

[3*] Müfredat

(Meryem 19/66)

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ أَإِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا

İnsan der ki "Öldüğümde, gerçekten daha sonra diriltilip çıkarılacak mıyım?"

(Meryem 19/67)

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا

O insan, önceleri hiç bir şey değilken kendini yarattığımızı aklına getirmez mi?

(Meryem 19/68)

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا

Rabbine yemin olsun ki onları, şeytanlarıyla birlikte toplayacağız. Sonra alevli ateşin çevresinde diz çöktüreceğiz.

(Meryem 19/69)

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَٰنِ عِتِيًّا

Sonra her sınıfın içinden Rahman'a[*] en güçlü baş kaldıranları çekip ayıracağız.

[*] iyiliği sonuz olana

(Meryem 19/70)

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا

Zaten Cehennemde sürekli kalmayı[*] kimin hak ettiğini iyi biliriz"

[*]Sıliyya = صِلِيًّا'nın kök anlamı sürekliliktir.Namaza salat denmesi sürekli yapılması gereken ibadet olmasından dolayıdır. (Lisan'ul-arab)

(Meryem 19/71)

وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا ۚ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا

Sizden[1*] oraya suya koşarcasına gitmeyecek[2*] yoktur. Bu, Rabbinin uygulamayı üstlendiği kesin hükümdür.

[1*] Meryem 19/63. âyetin kapsamına girmeyenlerden.

[2*] Buradaki vârid = وَارِد su başına giden" (**Müfredât**) kelimesinden hareketle, ayette, cehenneme girmekten değil, çevresinde toplanmaktan

söz edildiği, zaten; "Sonra diz çöktürerek cehennemin çevresine getireceğiz" âyetinin bunu gösterdiği iddia edilir. Cehennem sözlükte, tutuşturulmuş ateş demektir (**Müfredât**).Dolayısıyla ahiretteki cehennemin içi, cehennemlerle dolu olacaktır. Vârid = وَارِد, cehennem ile birlikte kullanılınca suya gider gibi cehenneme gidenleri ifade eder.

Bir âyet şöyledir: "Firavun kıyamet günü halkının önüne düşecek, suya götürür gibi onları ateşe götürecektir. Başına varılan su ne kötü sudur!" (Hud 11/98)

Bu kelime, cehenneme girme anlamına da kullanılmıştır. İlgili âyetlerden biri şudur: "Siz ve Allah'tan başka kulluk ettikleriniz cehenneme atılacak şeylerdir. Hepiniz oraya gireceksiniz." (Enbiya 21/98)

Sonuç olarak günahı çok olan Müslümanlar da tutuşturulmuş cehennem ateşinin çevresinde toplanacaklardır.

(Meryem 19/72)

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا

Allah'tan çekinerek kendini korumuş olanları[*] kurtaracak, yanlışlar içinde olanları da orada diz üstü çökmüş olarak bırakacağız.

[*] Allah'ın affetmeyeceği şirk günahından kendini korumuş olanları Bkz. Nisa 4/48, Nisa 4/116

(Meryem 19/73)

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا

Kendilerine, birbirini açıklayan ayetlerimiz okununca bu kâfirler müminlere şöyle derlerdi: "Bu iki kesimden hangisinin konumu daha iyi, çevresi daha etkindir. (Biz mi,onlar mı?)"

(Meryem 19/74)

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا وَرِئْيًا

(Halbuki) Kendilerinden önce nice nesilleri etkisizleştirmiştik, onların evi barkı daha düzgün, görüntüleri daha iyi idi.

(Meryem 19/75)

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَٰنُ مَدًّا ۚ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا

De ki "Kim sapıklık içindeyse varsın Rahman onun süresini uzatsın. Nasıl olsa tehdit edildikleri azabı, ya da kıyamet saatini görünce kimin yerinin daha kötü, kimin arkasının daha zayıf olduğunu öğreneceklerdir."

(Meryem 19/76)

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى ۗ وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا

Allah yola gelenlerin yolunu daha da doğrultur. Kalıcı iyi işlerin, Rabbin katındaki sevabı da daha iyi, sonucu da daha iyidir.

(Meryem 19/77)

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا

Ayetlerimizi görmezlikten geleni gördün mü? Der ki "Elbette bana mal da verilecek, evlat ta."

(Meryem 19/78)

أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَٰنِ عَهْدًا

Bu kimse gizli bilgilere mi ulaştı, yoksa Rahman'ın katından söz mü aldı?

(Meryem 19/79)

كَلَّا ۚ سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا

Böyle şeyler olamaz[*]. Ama biz onun söylediği bu sözü kayda geçireceğiz ve azabına azap ekleyeceğiz.

[*] Kehf 18/26

(Meryem 19/80)

وَنَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا

Onun sözünü ettiği şeyler (malı ve evladı) bize kalacaktır. Kendisi de karşımıza tek başına gelecektir.

(Meryem 19/81)

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا

Destek almak için Allah ile aralarında bir takım ilahlar edindiler.

(Meryem 19/82)

كَلَّا ۚ سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا

Böyle şey olmaz. Onlar (uydurdukları ilahlar), bunların yaptığı kulluğu tanımayacak, bunlara karşı çıkacaklardır.

(Meryem 19/83)

أَلَمْ تَرَ أَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤُزُّهُمْ أَزًّا

Hiç görmedin mi o kâfirlere şeytanları göndeririz de onları sarstıkça sarsarlar?

(Meryem 19/84)

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا

Onlara karşı aceleci olma; biz onlar için gün sayıyoruz.

(Meryem 19/85)

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمٰنِ وَفْدًا

Allah'tan çekinerek korunanları[1*], Rahman'ın huzurunda, seçkin heyetleri ağırlar gibi[2*] topladığımız günde,

[1*] Müttaki: Allah'tan çekinerek korunanlar, kendini (fıtratını) bozmayanlar. Bkz Bakara 2/2.

[2*] Bu ağırlamanın nasıl olacağı Zuhruf 43/67-73 ayetlerinde anlatılmaktadır.

(Meryem 19/86)

وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا

Günahkarları, suya koşarcasına cehenneme sevk edeceğiz.

(Meryem 19/87)

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا

(Orada) Rahman'dan söz almış olanlar[1*] dışında kimse şefaatten yararlanma[2*] hakkına sahip olamayacaktır[3*].

[1*] Şirk günahı işlememiş olanlar. Çünkü "Allah, kendisine ortak koşulmasını (şirki) bağışlamaz. Bunun altında olanları, tercih ettiği kişi için bağışlar." (Nisa 4/48)

[2*] Ayetteki şefaat kelimesi mastar olduğu için ism-i mef'ul anlamı verilmiştir. Çünkü bu durumdaki bir kişinin sahip olabileceği tek şey şefaatten yararlanma hakkıdır.

[3*] Şefaat, birinin eşlik etmesini istemek, eşlik etmek veya arka çıkmaktır. (**El-Ayn, Müfredât**). Mahşer günü kimseye şefaat edilmeyecektir.

"Öyle bir günden çekinip korunun ki o gün kimse kimsenin yerine ceza çekmeyecek, kimseden şefaat kabul edilmeyecek, kimseden fidye alınmayacak ve kimseye yardım edilmeyecektir." (Bakara 2/48)

Dünyada insanlar birine destek olabilirler. "İyi bir işe destek veren ondan bir pay alır; kötü bir işe destek veren de ondan dolayı bir sorumluluk üstlenir." (Nisa 4/85)

Bu ayetlere göre Cennete gitmiş biri, şirk günahı ile değil de diğer günahlarından dolayı cehennemde olan bir yakınını yanına isteyebilir. İster dünyada ister cehenneme gitmiş biri için olsun, şefaat ancak Allah'ın onayıyla olabilir.

(Meryem 19/88)

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا

"Rahman çocuk edindi" dediler.

(Meryem 19/89)

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا

Gerçekten çok çirkin bir söz söylediler[*].

[*] Bakara 2/64 iltifat sanatı

(Meryem 19/90)

تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا

Bundan dolayı[*] neredeyse gökler parçalanacak, yer yarılacak ve dağlar çökecekti.

[*] Rahmana çocuk isnat etmeleri

(Meryem 19/91)

أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدًا

Bunlar sırf "Rahman'ın çocuğu var" dedikleri için olacaktı.

(Meryem 19/92)

وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَٰنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا

Rahman'ın çocuk edinmesi olacak şey değildir.

(Meryem 19/93)

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَٰنِ عَبْدًا

Göklerde ve yerde kim varsa hepsi kul olarak Rahman'nın huzuruna gelirler.

(Meryem 19/94)

لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا

Allah, onların hepsini teker teker sayıp hesabını çıkarmıştır.

(Meryem 19/95)

وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا

Hepsi (mezardan) kalkış günü tek başına O'na gelecektir.

(Meryem 19/96)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَٰنُ وُدًّا

İnanıp güvenen ve iyi iş yapanlar için Rahman, bir sevgi oluşturacaktır.

(Meryem 19/97)

فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنْذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا

Kur'ân'ı senin dilinle kolaylaştırdık ki[1*] kendini koruyanlara[2*] onunla müjde veresin, karşı koyan topluluğu da uyarasın.

[1*] Kullandığı Arapça açısından Kur'an-ı Kerim'in anlatımı, temel konuları her eğitim seviyesinden insanın kolayca anlayabileceği bir yapıdadır. Örneğin doktor olmamanıza rağmen rahimdeki ceninin gelişimini okuyup anlayabilirsiniz; ya da gök bilimci olmamanıza rağmen bu konuda da bilgi

edinebilirsiniz. Ancak doktor veya gök bilimci iseniz ilgili konularda ortalama insanlardan çok daha fazla bilgi edinirsiniz. Kur'an'dan ne kadar fazla doğru hüküm (hikmet) elde edilebileceği o konuda çalışma yapan ilim adamlarının oluşturacağı çalışma ekipleri ve onların, Allah'ın yazdığı ve yarattığı ayetleri etraflıca ve metoduna uygun şekilde çalışmasına bağlıdır. (Bkz. Fussilet 41/3)

[2*] Müttaki: Allah'tan çekinerek korunan, kendini(fitratını) bozmayan. Bkz Bakara 2/2.

(Meryem 19/98)

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا

Onlardan önce nice nesilleri etkisizleştirdik. Şimdi onlardan birini hissedebiliyor veya onların bir kıpırdamasını işitiyor musun?

TA HA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Ta Ha 20/1)

طه

TA! HA!

(Ta Ha 20/2)

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَىٰ

Sana bu Kur'an'ı, mutsuz olasın diye indirmedik.

(Ta Ha 20/3)

إِلَّا تَذْكِرَةً لِمَنْ يَخْشَىٰ

Allah'tan korkanlar için akıllarından çıkarmayacakları bir bilgi olsun diye indirdik.

(Ta Ha 20/4)

تَنْزِيلًا مِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ الْعُلَى

Bu, yeri ve yüce gökleri yaratan tarafından indirilmiştir.

(Ta Ha 20/5)

الرَّحْمَٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَىٰ

Rahman[*], yönetimin (arşın) başına geçmiştir .

[*] İyiliği sonsuz olan

(Ta Ha 20/6)

لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَىٰ

Göklerde, yerde, ikisinin arasında ve nemli toprağın altında ne varsa hepsi O'nundur.

(Ta Ha 20/7)

وَإِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى

İster söyle ister söyleme; o gizli (sır) ve saklı (ahfâ) ne varsa bilir.

(Ta Ha 20/8)

اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ

Allah; O'ndan başka ilah yoktur. En güzel isimler (sıfatlar) O'nundur.

(Ta Ha 20/9)

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ

Musa'nın hikâyesi sana ulaştı değil mi?

(Ta Ha 20/10)

إِذْ رَأَىٰ نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى

Bir gün bir ateş görmüştü de ailesine şöyle demişti: "Durun hele; bir ateş gördüm. Belki onun korundan biraz getiririm; belki de ateşin yanında yol gösterecek birini bulurum."

(Ta Ha 20/11)

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَىٰ

Ateşin yanına varınca "Musa!" diye bir ses yükseldi.

(Ta Ha 20/12)

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ ۖ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى

"Ben, evet ben! Senin Rabbinim[*]. Ayakkabılarını çıkar. Çünkü sen, kutsal Tuva vadisindesin.

[*] Sahibinim

(Ta Ha 20/13)

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ

Ben seni seçtim. Şimdi sana bildirilecek şeyleri dinle.

(Ta Ha 20/14)

إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي

Ben!Evet ben Allah'ım; benden başka ilah yoktur. Sen, bana kulluk et ve benim zikrim[*] için (âyetlerimi kafana yerleştirmek için) namazı düzgün ve sürekli kıl..

[*] Zikir Arapça'da 'doğru bilgi' anlamına gelir. Allah'ın indirdiği bütün kitaplar, O'nun doğru bilgisinden oluştuğundan Zikir, onların ortak adıdır. (Enbiya 21/24) Allah bütün varlıkları da o bilgiyle yarattığı için onlardan elde edilen bilgi de zikirdir.

“Namazı benim zikrim için kıl.” buyurmasından anlaşılacağı üzere her namaz Allah’ın kitabını ve yarattığı şeylerin değerini kavramak için kılınır. Allah Teâlâ, yarattığı ayetlerle ilgili olarak şöyle buyurulur:

"Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün peşpeşe gelmesinde, sağlam duruşlu olanlar için göstergeler vardır.

Onlar (namaz kılarken); ayakta, oturarak ve yanları üstünde Allah’ı zikreder (anlayarak Kur'ân okur, dua eder) göklerin ve yerin yaratılışını düşünürler. Derler ki: "Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın, sana içten boyun eğeriz, bizi o ateşin azabından koru!
Rabbimiz! Sen kimi o ateşe sokarsan rezil edersin. Yanlışlar içinde kalanların yardımcıları olmaz.
Rabbimiz! Bize çağrıda bulunan birini işittik; ‘Rabbinize inanıp güvenin’ diyerek imana çağırıyordu, hemen inandık. Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla, kötü işlerimizi ört. Ruhumuzu iyilerin yanına al.
Rabbimiz! Elçilerin aracılığı ile söz verdiğin her şeyi bize ver. Kıyamet günü bizi rezil etme. Sen sözünden dönmezsin."
Rableri (Sahipleri) dualarını kabul eder ve şöyle der: "Erkek olsun, kadın olsun, sizden kim iyi bir çaba gösterirse çabasını boşa çıkarmam. Biriniz, diğerinden olmasınız. Hele hicret eden, yurdundan çıkarılan, yolumda eziyet görenler, savaşanlar ve o yolda öldürülenler var ya; onların da kötü işlerini örter, katımdan bir ödül olarak içinden ırmaklar akan bahçelere sokarım." Güzel karşılık Allah katındadır." (Al-i İmran 3/190-195)

Zikir, zeka ile yapılan bir eylemdir. Zeka çalışmak için kelimeleri kullanır. Dolayısıyla Allah’ın emrine uygun şekilde namaz kılabilmek için ya okuduğumuz dua ve ayetlerin Türkçe anlamlarını çok iyi bilmeli ya da Türkçe dua ve ayetlerle namazı kılmalıyız. Aksi takdirde namazı Allah’ın zikri için kılmak mümkün olmaz.

(Ta Ha 20/15)

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَىٰ

Kıyamet saati gelecektir; herkes yaptığı şeyin karşılığını görsün diye neredeyse onu gizli tutacağım[*].

[*] Allah’ın “gizli tutuyorum” buyurduğu o saatin bizler açısından alameti (göstergesi, belirtisi) olmaz. Öyle olursa gizliliği olmaz. Dolayısıyla kıyamet alametleri olarak bilinen bilgiler batıldır(uydurmadır). Her nefsin kendi ölümü kendi sonudur.

Dünyanın bilinen mevcut düzenin son bulması, dağların yürütülüp denizlerin kaynatılması, canlılığın son bularak yeniden diriliş safhasına uygun bir toprak ve ortam oluşturulması ile yeniden diriliş safhasının, Kur’an-ı Kerim’in tamamında tek bir an gibi bahsedilmesinin sebebi bizim zamanı algılama biçimizdir. Çünkü ölmüş insanlar uykudadır(Zümer 39/42) ve uyuyanlar zamanı algılayamaz. Ne kadar uzun süre uyurlarsa uysunlar, uyandıklarında çok az bir süre kalmış gibi hissederler. Bu konuda uzun süre komada kalmış hastaların tecrübelerine dair pekçok gözlem yapılmıştır. Gerek halihazırda kabirde bulunanlar gerekse gelecekte vefat edip de kabirlerde bekleyecekler için şu ayet, bu durumu açıkça göstermektedir.

Nahl 16/77: “Kıyamet saati göz açıp kapama kadardır, belki daha da yakındır.”

Dolayısıyla her insanın ölümü kendi sonu, kendi kabir hayatı ve nihayet toplanma günüdür. Çünkü bunlar, o kişi açısından göz açıp kapayıncaya kadar gerçekleşmiş gibi algılanacak olaylar zinciridir. Geçmişte ölenlerin gelecekte ölenlere göre daha fazla beklemesi gibi bir zarardan bahsetmek mümkün olmadığı gibi sonrakilerin de öncekilere göre avantajı yoktur. Çünkü zaman, sadece hayatta olanların, olayların meydana gelme sırasını algılama biçimidir. Zaman aslında ayrı bir varlık olmayıp sadece bir ölçü birimidir. Zamanın ayrı bir varlık gibi algılanması bir yanılgıdır. Nasıl ki ağırlık birimleri, güç birimleri, uzunluklar ayrı birer varlık değil sadece ait oldukları gerçek varlıklara ait bilgiler ise zaman da olayların meydana gelme sırasını anlayabilmemiz ve ölçebilmemizi sağlayan bir ölçü birimidir. Her ölçü biriminin değişmez bir dayanağa, bir referansa ihtiyacı vardır. Nasıl ki ağırlık, yerçekim kuvvetini referans alan bir ölçü birimi ise zamanın esas referansı dünya,güneş ve ayın hareketleridir. Bu dayanakların ölçüsünün değişmez olduğu Yasin 36/38-40’da, bunların zamanı hesaplamaya yaradığı İsra 17/12’de bildirilmiştir.

(Ta Ha 20/16)

فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَىٰ

Arzusuna uyarak ona inanmayan kişi sakın sana engel olmasın; yoksa yok olup gidersin.

(Ta Ha 20/17)

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَىٰ

Sağ elindeki nedir, Musa?”

(Ta Ha 20/18)

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَىٰ

"O, değneğimdir" dedi. "Ona dayanır, onunla davarıma yaprak silkerim; başka işlerime de yarar."

(Ta Ha 20/19)

قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَىٰ

"Onu at, Musa!" dedi.

(Ta Ha 20/20)

فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ

Hemen attı. Bir de ne görsün, değnek yılana dönüşmüş, koşuyor.

(Ta Ha 20/21)

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ ۖ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ

"Tut onu ama korkma! Onu ilk şekline çevireceğiz

(Ta Ha 20/22)

وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ آيَةً أُخْرَىٰ

Şimdi elini koynuna sok da lekesiz, bembeyaz bir şekilde dışarı çıkar. Bu da bir başka belgedir (ayettir).

(Ta Ha 20/23)

لِنُرِيَكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى

Bunları yapmamız, en büyük belgelerimizden (ayetlerimizden) bazısını sana gösterelim diyedir.

(Ta Ha 20/24)

اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ

Haydı, Firavun'a git. Çünkü o iyice azgınlaştı."

(Ta Ha 20/25)

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي

Musa dedi ki "Rabbim! Göğsümü genişlet.

(Ta Ha 20/26)

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي

İşimi kolaylaştır,

(Ta Ha 20/27)

وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي

Dilimdeki düğümü çöz.

(Ta Ha 20/28)

يَفْقَهُوا قَوْلِي

Çöz de sözlerimi iyi anlasınlar.

(Ta Ha 20/29)

وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي

Ailemden birini de bana yardımcı yap.

(Ta Ha 20/30)

هَارُونَ أَخِي

Kardeşim Harun'u.

(Ta Ha 20/31)

اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي

Onunla arkamı güçlendir.

(Ta Ha 20/32)

وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي

Onu işime ortak et.

(Ta Ha 20/33)

كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا

Böyle yap ki sana çok ibadet edelim.

(Ta Ha 20/34)

وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا

Senin emirlerini daha çok hatırlayalım.

(Ta Ha 20/35)

إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا

Çünkü Sen bizi görmektesin.”

(Ta Ha 20/36)

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَىٰ

Allah dedi ki “Musa! Bütün isteklerin verildi.”

(Ta Ha 20/37)

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ

Sana bir iyiliğimiz daha olmuştu.

(Ta Ha 20/38)

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ

Bir gün annenin gönlüne şunları ilham etmiştik:

(Ta Ha 20/39)

أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِي وَعَدُوٌّ لَهُ ۚ وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِي

“Musa’yı sandığa koy, suya bırak da sular onu kıyıya atsın, benim de onun da düşmanı olan biri onu alsın” demiştik. Üzerine de katımızdan bir sevgi koymuştuk ki gözümüzün önünde yetişesin[*]”

[*] İltifat. "Her türlü tehlikeden uzak, sevgiyle büyütülesin diye"

(Ta Ha 20/40)

إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَنْ يَكْفُلُهُ ۖ فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۚ وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا ۚ فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَا مُوسَىٰ

Kız kardeşin (arkadan) takip ediyordu. (Onlar seni alınca) şöyle demişti: “Buna bakacak birini size göstereyim mi?” Bu yolla seni anana geri vermiştik ki gözü aydın olsun, kaygılanmasın. (Sonra) birini öldürmüştün de seni o tasadan da kurtarmıştık. Seni çeşitli imtihanlardan geçirmiştik. Nihayet yıllarca Medyen halkı arasında kalmıştın. Sonra bir plan dâhilinde buraya geldin, ey Musa.

(Ta Ha 20/41)

(Ta Ha 20/41)

وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي

Seni kendim için yetiştirdim.

(Ta Ha 20/42)

اذْهَبْ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي

Kardeşini yanına al ve belgelerimle birlikte git. İkiniz de beni anmakta gevşeklik etmeyin.

(Ta Ha 20/43)

اذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ

Firavun'a gidin; o haddini aştı.

(Ta Ha 20/44)

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيِّنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ

Ona yumuşak söz söyleyin. Belki aklını başına alır veya korkar."

(Ta Ha 20/45)

قَالَا رَبَّنَا إِنَّنَا نَخَافُ أَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَىٰ

Dediler ki "Rabbimiz! Bize karşı çok ileri gider veya haddi aşar diye korkuyoruz."

(Ta Ha 20/46)

قَالَ لَا تَخَافَا ۖ إِنَّنِي مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَىٰ

"Korkmayın, ben sizinle beraberim; dinlerim ve görürüm" dedi.

(Ta Ha 20/47)

فَأْتِيَاهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ ۖ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكَ ۖ وَالسَّلَامُ عَلَىٰ مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ

Hemen gidin de ona deyin ki "Biz senin Rabbinin elçileriyiz. İsrail oğullarını serbest bırak da bizimle gelsinler. Onlara eziyet edip durma. Bak, biz sana Rabbinden bir belge (ayet) getirdik. O'nun yoluna giren esenlik ve güvenliğe (selamete) erer.

(Ta Ha 20/48)

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

Bize şöyle vahyedildi: 'Kim yalana sarılır, sırt çevirirse azaba uğrar.'"

(Ta Ha 20/49)

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يَا مُوسَىٰ

Firavun: "Sizin Rabbiniz kimdir, Musa?" dedi.

(Ta Ha 20/50)

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ

(Musa:) "Bizim Rabbimiz (Sahibimiz) her varlığa biçimini veren, sonra da yol gösteren zattır."

(Ta Ha 20/51)

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ

(Firavun:) "Öyleyse şimdiye kadar gelip geçenlerin (eskilerin) durumu ne olacak?"

(Ta Ha 20/52)

قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ ۖ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنْسَى

(Musa:) "Onun bilgisi Rabbimin katında bir kitaptadır. Benim Rabbim ne yanılır ne de unutur."

(Ta Ha 20/53)

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ نَبَاتٍ شَتَّىٰ

Yeryüzünü sizin için beşik gibi yapan ve sizin için orada yollar açan O'dur. Gökten su indirdi de onunla (erkekli, dişili) çiftlerden[1*] çeşit çeşit bitkiler bitirdi[2*].

[1*] Ezvâcem

[2*] İltifat

(Ta Ha 20/54)

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِأُولِي النُّهَىٰ

Onlardan yiyin, malınızı davarınızı da otlatın. Bunda aklı başında olanlar için kesin belgeler (ayetler) vardır."

(Ta Ha 20/55)

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ

Sizi topraktan yarattık, yine toprağa çevireceğiz ve bir kere daha sizi topraktan çıkaracağız.

(Ta Ha 20/56)

وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ

Firavun'a bütün belgelerimizi (ayetlerimizi) gösterdik ama o yalana sarıldı ve direndi.

(Ta Ha 20/57)

قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسَىٰ

Dedi ki "Musa! Büyünle bizleri yerimizden yurdumuzdan çıkarmak için mi geldin?

(Ta Ha 20/58)

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِثْلِهِ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى

Biz de senin büyün gibi bir büyüyle geleceğiz. Bizimle karşılaşman için aramızda bir gün belirle; ne senin, ne de bizim caymayacağımız uygun bir yerde olsun."

(Ta Ha 20/59)

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّينَةِ وَأَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى

Musa dedi ki "Karşılaşacağımız gün, bayram günü olsun. İnsanlar kuşluk vaktinde[*] toplansın."

[*] Duha kelimesi, günün bir bölümüne karşılık kullanıldığında kuşluk vakti, yani güneşin yükselmeye başladığı vakit; geceye karşılık kullandığında da (Araf 7/98'de olduğu gibi) gündüz vaktini ifade eden kelimelerle tercüme edilmiştir.

(Ta Ha 20/60)

فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَىٰ

Bunun üzerine Firavun dönüp gitti ve tüm tuzaklarını toplayıp geldi.

(Ta Ha 20/61)

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ ۖ وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَىٰ

Musa onlara dedi ki "Yazık size! Sakın bir yalanı Allah'a atfetmeyin yoksa Allah, azabı ile sizi rezil eder. Yalanlarını Allah'a atfeden kaybeder."

(Ta Ha 20/62)

فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسَرُّوا النَّجْوَىٰ

Gizlice fısıldaşarak işlerini aralarında tartıştılar.

(Ta Ha 20/63)

قَالُوا إِنْ هَٰذَانِ لَسَاحِرَانِ يُرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَاكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ

الْمُثْلَىٰ

Dediler ki "Bu ikisi (Musa ile Harun) iki büyücüdür. Sizi büyüleriyle yerinizden yurdunuzdan etmek ve örnek düzeninizi[*] ortadan kaldırmak istiyorlar.

[*] Mümin 40/26

(Ta Ha 20/64)

فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا ۚ وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ

Haydi tuzaklarınızı birleştirin ve tek saf olun. Bugün üstün gelen umduğuna kavuşacaktır."

(Ta Ha 20/65)

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ

Dediler ki "Musa! Sen mi atacaksın, yoksa ilk önce biz mi atalım?"

(Ta Ha 20/66)

قَالَ بَلْ أَلْقُوا ۖ فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ

Musa dedi ki "Yok! Siz atın." Bir de ne görsün; büyülerinden dolayı onların ipleri ve değnekleri ona, sanki koşuyor gibi geldi.

(Ta Ha 20/67)

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَىٰ

Musa'nın içine bir korku düştü.

(Ta Ha 20/68)

قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ

"Korkma!" dedik, "Üstün gelecek olan sensin.

(Ta Ha 20/69)

وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا ۖ إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ ۖ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ

Sağ elindeki değneği at da onların yaptıkları şeyi yutsun. Onların yaptığı büyücü hilesidir. Büyücü nerede olursa olsun umduğuna kavuşamaz."

(Ta Ha 20/70)

فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَىٰ

Büyücüler hemen secdeye kapandılar. Dediler ki "Bizler Harun'un ve Musa'nın Rabbine inandık."

(Ta Ha 20/71)

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ ۖ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ۖ فَلَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَىٰ

Firavun: "Benden izinsiz ona inandınız, öyle mi? Demek ki size bu sihri öğreten büyüğünüz oymuş. Öyleyse ben de tereddüt etmeden ellerinizi ve ayaklarınızı çapraz olarak keseceğim ve sizi hurma dallarına asacağım. Hangimizin azabının daha ağır, daha kalıcı olduğunu iyice öğreneceksiniz."

(Ta Ha 20/72)

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا ۖ فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ ۖ إِنَّمَا تَقْضِي هَٰذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا

Dediler ki "Biz seni, ne bize gelen bu apaçık belgelere (mucizelere) ne de bizi yaratana tercih ederiz. Ne yapacaksan yap. Sen yapacağını sadece bu dünya hayatında yaparsın.

(Ta Ha 20/73)

إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ ۗ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ

Biz Rabbimize inanıp güvendik ki hatalarımızı ve bize zorla yaptırdığın büyüyü bağışlasın. Cezası en iyi ve en kalıcı olan O'dur."

(Ta Ha 20/74)

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ

Rabbine[*] günahkâr olarak gelenin yeri cehennemdir. Orada ne ölür, ne de hayat sürer.

[*] Sahibine

(Ta Ha 20/75)

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ

Kim de iyi işler yapmış bir mümin olarak gelirse öylelerine en yüksek dereceler vardır.

(Ta Ha 20/76)

جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّىٰ

Onlar, içinden ırmaklar akan kalıcı cennetlerde (bahçelere) ölümsüz kişiler olarak gireceklerdir. İşte kendini geliştirenlerin alacakları karşılık budur.

(Ta Ha 20/77)

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَافُ دَرَكًا وَلَا تَخْشَىٰ

Musa'ya şunu bildirmiştik: "Kullarımızla birlikte geceleyin yola çık. Onlara denizde kuru bir yol aç. Sana yetişmelerinden de korkma; endişeye

kapılma.”

(Ta Ha 20/78)

فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ

Derken Firavun, ordularıyla birlikte onların peşine düştü. Sonra deniz onları iyice içine gömdü.

(Ta Ha 20/79)

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ

Firavun halkını yoldan çıkarmış, doğru yolu göstermemişti.

(Ta Ha 20/80)

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ قَدْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ وَوَاعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ

Ey İsrailoğulları! Sizi düşmanınızdan kurtarmış ve Tur’un sağ yamacında sizinle sözleşmiştik[1*]. Üzerinize de kudret helvası[2*] ile bıldırcın yağdırmıştık.

[1*] Tevhid ve adaleti ikame sözü

"Size verdiğimiz mesaja sımsıkı sarılın ve Onun muhtevasını akıldan çıkarmayın." (Bakara 2/63)

"Hani bir zaman da İsrailoğullarından **yanlızca Allah'a kulluk edeceksiniz,** ana-babaya, yakınlara, kimsesizlere, yoksullara iyilik yapacaksınız, insanlara güzel söz söyleyeceksiniz, **namazı istikametle kılacaksınız, zekatı vereceksiniz** diye söz almıştık" (Bakara 2/83)

[2*] Dişbudak ailesinden bir ağacın yüksek şekerli meyvası

(Ta Ha 20/81)

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي ۖ وَمَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَىٰ

Size verdiğimiz rızkların temiz ve helal olanlarından yiyin ama taşkınlık etmeyin. Yoksa gazabımı (öfkemi) hak edersiniz. Kim gazabımı hak ederse yıkılıp gider.

(Ta Ha 20/82)

وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَىٰ

Ben, dönüş yapan (tevbe eden), inanıp güvenen ve iyi iş yapan aynı zamanda doğru yola girmiş olanı elbette bağışlarım.

(Ta Ha 20/83)

وَمَا أَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسَىٰ

(Daha sonra Musa halkından ayrılıp Tur'a çıktı) "Ey Musa! Seni aceleyle halkından ayırıp buraya getiren nedir?"

(Ta Ha 20/84)

قَالَ هُمْ أُولَاءِ عَلَىٰ أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَىٰ

"Onlar benim yoluma girdiler. Sana aceleyle geldim ki benden razı olasın" dedi.

(Ta Ha 20/85)

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ

Allah dedi ki: "Senden sonra halkını fitneye [*] (kendilerini yakan bir imtihana) soktuk. Samiri onları yoldan çıkardı."

[*] Harun aleyhisselama rağmen Mısırlıların tanrı edindiği Apis'i hatırlatan buzağı heykeline tapmaları, Firavun'unun servetine konmalarından sonra olmuştu. (Bkz. Zümer 39/49, Araf 7/137 vd)

(Ta Ha 20/86)

فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا ۚ أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي

Musa hemen halkına döndü. Öfkeli ve üzüntülüydü. Dedi ki "Ey halkım! Rabbiniz size güzel bir söz vermedi mi? O sözün üzerinden çok mu zaman geçti? Yoksa Rabbinizin gazabını (öfkesini) hak etmek mi istediniz de bana verdiğiniz sözden de caydınız?"

(Ta Ha 20/87)

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا وَلَٰكِنَّا حُمِّلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَٰلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ

Dediler ki "Sana verdiğimiz sözden kendiliğimizden caymadık. Firavun halkının süslerinden bize yükler yüklendi; biz onları (ateşe) attık[*]. Samiri de aynı şekilde attı."

[*] Firavun'un halkı denizde boğulunca elde edilen ganimetler.

(Ta Ha 20/88)

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ فَقَالُوا هَٰذَا إِلَٰهُكُمْ وَإِلَٰهُ مُوسَىٰ فَنَسِيَ

Sonra Samiri (ateşten[1]) onlara böğürebilen bir buzağı heykeli çıkarmıştı. Bunun üzerine şöyle demişlerdi: "Bu sizin ilahınızdır (tanrınızdır). Musa'nın da ilahıdır ama o, onu unuttu."

[*] ...

(Ta Ha 20/89)

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا

Tek bir sözle olsun, kendilerine karşılık veremediğini görmüyorlar mıydı? Onun onlara ne faydası olabilirdi ne de zararı.

(Ta Ha 20/90)

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ ۖ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَٰنُ فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي

Başlangıçta Harun şöyle demişti: "Ey halkım! Siz bununla sadece imtihandan geçiriliyorsunuz. Sizin Rabbiniz[*], O Rahman'dır. Siz bana uyun ve benim emrime girin."

[*] Sahibiniz

(Ta Ha 20/91)

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ

Onlar ise "Musa dönüp gelene kadar ondan ayrılmayacağız" demişlerdi.

(Ta Ha 20/92)

قَالَ يَا هَارُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا

Musa (gelince) dedi ki "Harun! Bunların sapıttığını gördüğünde seni engelleyen ne oldu?

(Ta Ha 20/93)

أَلَّا تَتَّبِعَنِ ۖ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي

Neden bana uymadın? Emrime karşı mı geldin?"

(Ta Ha 20/94)

قَالَ يَا ابْنَ أُمَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي ۖ إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي

Harun dedi ki "Anamın oğlu! Saçımdan sakalımdan tutma. Ben senin 'İsrailoğullarını böldün; sözümü de dinlemedin' demenden korktum."

(Ta Ha 20/95)

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ

Musa, Samiri'ye dönerek: "Senin derdin ne?" dedi.

(Ta Ha 20/96)

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَٰلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي

Samiri dedi ki "Ben onların göremediklerini görmüş, senin[*] yoluna sıkı sıkıya bağlanmıştım. Ama onu daha sonra hayatımdan çıkardım; hepsi bu. Canım böyle istedi."

[*] İltifat

(Ta Ha 20/97)

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ ۖ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ ۖ وَانْظُرْ إِلَىٰ إِلَٰهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا ۖ لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا

Musa: "Öyleyse def ol!" dedi. "Yaşadığın sürece senin cezan 'Bana dokunmayın![*]' demendir. Senin için kaçamayacağın bir gün de var. Yanından ayrılmadığın ilahını gör şimdi. Onu ateşte eritecek sonra da toz halinde denize serpeceğiz."

[*] Bu ceza nasıl bir cezadır?

(Ta Ha 20/98)

إِنَّمَا إِلَٰهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا

Sizin ilahınız sadece Allah'tır; ondan başka ilah yoktur. Bilgisi her şeyi kuşatmıştır.

(Ta Ha 20/99)

كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ ۚ وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا

İşte böylece daha önce gelip geçenlerin haberlerinden bölümler anlatıyoruz. Sana katımızdan doğru bilgi (Zikir, Kitap) verdik.

(Ta Ha 20/100)

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وِزْرًا

Kim ondan yüz çevirirse (mezardan) kalkış günü ağır bir yük yüklenecektir.

(Ta Ha 20/101)

خَالِدِينَ فِيهِ ۖ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا

Onlar hep o yükün altında kalacaklardır. (Mezardan) kalkış günü onların yükü ne kötüdür!

(Ta Ha 20/102)

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ ۚ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا

Sura üflendiği gün… İşte o gün günahkârları gözleri görmez[*] bir halde toplayacağız.

[*] Görme yetisini kaybetmiş, kör. Bkz İsra 17/97

(Ta Ha 20/103)

يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا

Aralarında fısıldaşacaklar ve "Dünyada topu topuna on gün kaldınız." diyeceklerdir.

(Ta Ha 20/104)

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا

Biz onların ne konuşacaklarını iyi biliriz. Örnek aldıkları kişi de "Bir günden fazla kalmadınız" diyecektir.

(Ta Ha 20/105)

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا

Sana dağları soruyorlar. De ki "Rabbim onları kül gibi savuracaktır,

(Ta Ha 20/106)

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا

Yerlerini de aynı seviyede dümdüz bırakacaktır.

(Ta Ha 20/107)

لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا

Orada ne bir alçaklık ne de yükseklik göreceksin.

(Ta Ha 20/108)

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ ۖ وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا

O gün sesler Rahman için kısılacak, bir tarafa sapmadan dosdoğru o davetçinin peşinden gideceklerdir[*]. Fısıltıdan başka bir şey duyamayacaksın."

[*] Günahkarları, suya koşarcasına cehenneme sevk edeceğiz. (Orada) Rahman'dan söz almış olanlar# dışında kimse şefaatten yararlanma hakkına sahip olamayacaktır. (Meryem 19/86-87)

(Ta Ha 20/109)

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا

O gün[*1] şefaat, sadece Rahman'ın onay verdiği ve lehine söz söylenmesini kabul ettiği kişiye fayda sağlar[*2].

[*!] O gün, yeniden dirilişle başlayıp sonsuza kadar devam edecek olan Kıyamet Günüdür. İlgili âyet şöyledir: *"Allah'ın kulları için çıkardığı süsü ve temiz rızıkları kim haram edebilir?" diye sor ve şöyle de: "Bunlar dünyada müminler içindir# (ama kafirler de faydalanırlar); Kıyamet Günü sadece müminler için olacaktır." Bilen bir topluluk için âyetlerimizi böyle açıklarız.* (Araf 7/32)

[*2] Bunlar, günahları sevaplarından çok olduğu halde şirk günahı işlememiş olanlardır. Allah Teâlâ şöyle demiştir: *"Tartıları (sevapları) ağır gelen mutlu bir yaşayış içine girer.Kimin de tartıları (sevapları) az olursa onun da anası Haviye olur. Haviye nedir, nereden bileceksin? O, kızgın bir ateştir."* Allah, şirk günahı işlememiş olanlara bağışlanma sözü vermiştir. İlgili ayetlerden biri şöyledir: *"Allah, kendisine ortak koşulmasını (şirki) bağışlamaz. Bunun altında olan günahları, düzenine uygun gördüğü kişi için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa, O'na büyük bir iftirada bulunmuş olur."* (Nisa 4/48) Allah'ın koyduğu düzen günahı sevabından çok olanın ceza çekmesidir. Cehenneme gidenlerle ilgili şu iki âyet konuya son noktayı koymaktadır: "*Günahkarları, suya koşarcasına cehenneme sevk edeceğiz. (Orada) Rahman'dan söz almış olanlar dışında kimse şefaat hakkına sahip olamayacaktır"* (Meryem 19/86-87) Rahman'dan söz alanlar, şirke düşmemiş olanlardır. Şefaat, bunların bir süre cezalarını çektikten sonra bağışlanıp Cennetteki yakınlarının yanına yerleştirilmeleridir.

(Ta Ha 20/110)

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا

Yaptıklarını da geriye bıraktıklarını da O bilir. Ama onlar (şefaat edecekler) bunları bilemezler.

(Ta Ha 20/111)

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ ۖ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا

Başlar[*], diri ve sürekli işinin başında olan Allah için eğilecektir. Yanlış yük yüklenenler de umduklarını bulamayacaklardır.

[*] Küme küme

(Ta Ha 20/112)

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا

Kim inanıp güvenerek iyi işler yaparsa, ne haksızlıktan ne de hakkının yenmesinden korkar.

(Ta Ha 20/113)

وَكَذَٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا

Biz bunu böylece Arapça kur'ânlar (ayet kümeleri) halinde indirdik. Belki çekinir ya da yeni bilgi edinirler diye tehditleri onun içine, değişik biçimlerde yerleştirdik.

(Ta Ha 20/114)

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ۗ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَىٰ إِلَيْكَ وَحْيُهُ ۖ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا

Gerçek hükümdar olan Allah pek yücedir. Kur'ânın[*] vahyi tamamlanmadan hüküm vermekte acele etme. "Rabbim ilmimi (bilgimi) artır" de.

[*] ilgili anlam kümesinin

(Ta Ha 20/115)

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلُ فَنَسِيَ وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا

Vaktiyle Âdem'e bir görev yükledik ama unuttu[*1]. Onda bir kararlılık bulamadık.

[*1] Şeytanın kendi düşmanı olduğunu unuttu ve onun sözüne uydu. Halbuki Allah Teala şöyle demiti: Şeytan sizin düşmanınızdır. Sakın sizi bu bahçeden çıkarmasın.(Ta Ha 20/117)

[*2] Buradaki kararlılık, Allah'ın emirlerine uyma konusunda gösterilmesi gereken kararlılıktır.

(Ta Ha 20/116)

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ

Bir gün meleklere “Âdem’e secde edin!” demiştik, hemen secdeye kapanmışlardı ama İblis secde etmedi, direndi.

(Ta Ha 20/117)

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَٰذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَىٰ

Dedik ki “Bak Âdem! Bu sana da eşine de düşmandır. Sakın sizi bu bahçeden çıkarmasın yoksa mutsuz olursun.

(Ta Ha 20/118)

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَىٰ

Burada ne açlık çekersin ne de çıplak kalırsın.

(Ta Ha 20/119)

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَضْحَىٰ

Burada susuz kalmaz, güneş ışığından etkilenmezsin.”

(Ta Ha 20/120)

فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَىٰ شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَا يَبْلَىٰ

Şeytan hemen vesveseye girişti de dedi ki “Bak Âdem! Sana ölümsüzlük ağacını ve bozulmayacak bir saltanatı göstereyim mi?”

(Ta Ha 20/121)

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ ۚ وَعَصَىٰ آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَىٰ

Sonunda ikisi de o ağaçtan yediler ve her birine diğerinin vücudu göründü. Üzerlerini bahçenin yapraklarıyla örtmeye başladılar. Âdem, Rabbine karşı geldi ve yanlış bir yola girdi.

(Ta Ha 20/122)

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَىٰ

Sonra Rabbi ona fırsat verdi de kendine yönelmesini (tevbesini) kabul etti. Ona doğru yolu gösterdi.

(Ta Ha 20/123)

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا ۖ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۖ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ

Allah:“Her ikiniz de biri birinize düşman olarak o bahçeden inin!” dedi. “Benim tarafımdan size doğru yolu gösteren bir rehber gelirde kim o rehbere uyarsa artık o ne sapar, ne de mutsuz olur.”

(Ta Ha 20/124)

(Ta Ha 20/124)

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَىٰ

Kim de kitabımdan yüz çevirirse onun sıkıntılı bir hayatı olur. (Mezardan) kalkış günü mahşer yerine kör olarak getiririz.”

(Ta Ha 20/125)

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَىٰ وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا

Der ki “Ey Rabbim! Beni neden kör olarak getirdin, hâlbuki benim gözlerim görüyordu?”

(Ta Ha 20/126)

قَالَ كَذَٰلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا ۖ وَكَذَٰلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَىٰ

Allah der ki “Doğru ama âyetlerimiz sana kadar geldiğinde sen onları unuttun, bu gün de aynı şekilde sen unutuluyorsun.”

(Ta Ha 20/127)

وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ ۚ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ وَأَبْقَىٰ

Rabbinin âyetlerine inanmayarak aşırı gidenleri işte böyle cezalandırırız. Ahiretteki azab ise daha ağır ve daha süreklidir

(Ta Ha 20/128)

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِأُولِي النُّهَىٰ

Kendilerinden önceki nice nesilleri etkisizleştirmiş olmamız, yola gelmeleri için yetmedi mi? Şimdi bunlar, onların yaşadığı yerlerde dolaşmaktadırlar. Bunda aklı başında olanlar için belgeler (ayetler) vardır.

(Ta Ha 20/129)

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَأَجَلٌ مُسَمًّى

Rabbinin tarafından evvelce verilmiş bir söz ve belirlenmiş bir ecel[*] olmasaydı hemen yakalarına yapışılırdı.

[*] Bkz. En’am 6/2 ve dipnotu

(Ta Ha 20/130)

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا ۖ وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ

Onlar ne derlerse desinler, sen sabret. Güneşin doğuşundan önce, batmasında önce ve gecenin bölümlerinde[*1] her şeyi güzel yaptığından dolayı Rabbine ibadet et. Gündüzün bölümlerinde [*2] de ibadet et; belki memnun kalırsın.

[*] Gecenin bölümleri وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ ifadesinde "bölümler" diye anlam verdiğimiz ânâ = kelimesi çoğuldur. Arapçada çoğul en az üçtür. Kur’an’a göre güneşin batımından doğumuna kadar olan süre gece olduğu için gecenin en az üç bölümünün olduğu anlaşılır. Güneşin batımından gök kubbenin tamamen kararması (yıldızlır kümeleşme zamanı olan güneşin -18 dereceye ulaşması) arasında geçen birinci dilim içinde akşam ve yatsı namazları ve

bunlara bağlı nafileler kılınır. Gök kubbenin aydınlanmaya başladığı sırada seher vakti girer. Sabah ışıklarının ufukta kümeleşip kümeleri birbirinden ayıran siyah ve bayaz ışıkların bir iplik gibi üst üste gelmesi sırasında imsak ve sabah namazı vakti girer. Güneş doğunca gece biter. Birinci bölümde akşam ve yatsı namazları, üçüncü bölümün ikinci kısmında sabah namazı kılınır.

Bu ikisinin arası da gecenin en uzun bölümü olan gece yarısıdır. Bu vakitte güneş ışınlarının etkisi tamamen kaybolduğu için beyaz gecelerin yaşandığı yerlerde havanın iyice soğuduğu, diğer yerlerde de karanlığın en yoğun olduğu bölümdür..Bu bölüm ile seher vaktinde gece namazı kılınır.

[*2]"Bölümler" diye tercüme ettiğimiz "etraf = اَطْرَاف" kelimesi "taraf = طرف"ın çoğuludur. Arapçada çoğul, en az üçü ve daha fazlasını gösterdiğinden gündüzün ilk bölümü, güneşin doğmasından zeval vaktine kadar olur. İkinci bölümü öğle namazının, üçüncü bölümü de ikindi namazının vakti olur. Âyet, " سَبِّحْ = kuluk et" emriyle başladığı, "namaz kıl" diye açık bir emir içermediği için bu ayette yapılması istenen ibadet nafile namazlar olur. Ebu Hureyre'nin şöyle dediği bildirilmiştir:

"Dostum Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem bana üç şey vasiyet etti: Her ay üç gün oruç tutmak, iki rekat kuşluk (duhâ) namazı ve uyumadan vitir kılmam [Buhârî, Teheccüd 35; Muslim, Müsâfirîn 85 – (721)]"

(Ta Ha 20/131)

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ

Dünya hayatının süsü olarak, kendilerini imtihan için üst üste nimetler verdiğimiz kişilere imrenme. Rabbinin verdiği rızık daha hayırlı ve daha kalıcıdır.

(Ta Ha 20/132)

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا ۖ لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا ۖ نَحْنُ نَرْزُقُكَ ۗ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ

Ailene namazı emret, sen de namaza devam et. (Rızkı bahane etme) Senden rızık istemez, sana rızık veririz. Mutlu son, Allah'tan çekinerek kendini korumanındır (takvanındır).

(Ta Ha 20/133)

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ ۚ أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ بَيِّنَةُ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ

Dediler ki "Bize Rabbinden bir delil (gösterge) getirseydi ya?" Önceki kitaplarda olan o delil onlara ulaşmadı mı? (O kitaplarda ondan bahsedilmesi yetmez mi?)[*]

[*] Önceki kitaplarda bir sonraki nebiyi haber vermiş olması.

(Ta Ha 20/134)

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَىٰ

Elçi gelmeden onları bir azap ile etkisizleştirseydik, derlerdi ki "Rabbimiz! Böyle aşağılık hale düşüp sürünmeden önce keşke bir elçi gönderseydin de senin ayetlerine uymuş olsaydık."

(Ta Ha 20/135)

قُلْ كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَىٰ

De ki “Herkes beklemededir, siz de bekleyin. Düz yolun yolcularının kimler olduğunu, kimlerin yola geldiğini yakında öğreneceksiniz.”

ENBİYA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Enbiya 21/1)

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُعْرِضُونَ

İnsanların hesap verme zamanı yaklaştı. Oysa onlar gaflet içinde yüz çevirmektedirler.

(Enbiya 21/2)

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ

Onlara Rablerinden[1] yeni bir bilgi gelmeye görsün, hemen onu eğlenerek dinlerler.

[*] Sahiplerinden

(Enbiya 21/3)

لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ ۗ وَأَسَرُّوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا هَلْ هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ ۖ أَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ

Eğlenmeyi içten içe yaparlar. Yanlışa dalan bu kimseler aralarında gizlice fısıldaşarak derler ki "Bu da sizin gibi bir insandan başka nedir ki? Göz göre göre sihire mi[*] geliyorsunuz?"

[*] Sihir kelimesinin geçtiği bu ayet, Kuran'da bu kelimenin hangi anlamda kullanıldığına delildir. Kur'an'da geçen pek çok ayette gelen her elçiye anlaşmış gibi aynı cevabı veren kafirlerin ağzından benzer ifadeler nakledilmiştir.

Bu ayette nakledilen benzer ifade de "göz göre göre sihire mi geliyorsunuz?" dendiğine göre bu kafirler, sihirin 'uydurma' olduğunu biliyor olmalıdırlar. Aksi takdirde "Göz göre göre" demezlerdi. Bu manayı verdiğimiz kısım "tubsireten(وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ)" dir. "Basiretli bir şekilde" anlamına gelir. Basiret sadece gözün görmesinden kaynaklanmaz. Nitekim kör bir insan, gören bir insandan çok daha basiretli olabilir. Basiret akıl gözüyle görme, vizyon sahibi olma, arka planını görebilme anlamlarına gelir. Sihir, göz aldatma oyunudur. Her sihrin mutlaka teknik ve bilimsel bir açıklaması vardır. Kafirlerden nakledilen bu ifade nedeniyle meal çalışmasının tamamında "es sihrâ(السِّحْرَ)" geçen ayetlerde "uydurma" manası tercih edilmiştir. Diğer delil (Araf 7/116-117)'de yaptıkları sihir için "mâ ye'fikûne(مَا يَأْفِكُونَ)" "uydurduklarını" buyrulmasıdır.

(Enbiya 21/4)

قَالَ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

(Elçi) Der ki "Rabbim[*] göklerde ve yerde söylenen her sözü bilir. Dinleyen ve bilen O'dur."

[*] Sahibim

(Enbiya 21/5)

بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ بَلِ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ

Aslında onlar şöyle derler: "Bunlar karma karışık hayallerdir. Hayır, bu adam Allah'a iftira ediyor. Belki de şairdir. Eğer elçi ise bize bir belge (mucize) getirsin[*]; öncekilere gönderilen belgelerden olsun."

[*] Ankebut 29/50-51

(Enbiya 21/6)

مَا آمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا ۖ أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ

Onlardan önce etkisizleştirdiğimiz kentlerden hiçbiri inanmamıştı; bunlar mı inanacaklar[*]?

[*] İsra 17/59

(Enbiya 21/7)

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ ۖ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

Senden önce gönderdiğimiz elçiler sadece vahyettiğimiz erkeklerdi. Bilmiyorsanız o Zikri bilenlere[*] sorun.

[*] Ayetin metninde geçen Zikir, Allah'ın indirdiği kitap, ehl-i zikir de o kitapta uzmanlaşmış kişi demektir.

(Enbiya 21/8)

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ

Onları yemek yemeyen bedenler yapmadık; ölümsüz de değillerdi.

(Enbiya 21/9)

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ

Sonunda onlara verdiğimiz sözü tuttuk; onları ve kurtulmasını tercih ettiklerimizi kurtardık. Aşırı gidenleri de etkisizleştirdik.

(Enbiya 21/10)

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Size de bir Kitap indirdik; ihtiyaç duyduğunuz bilgiler ondadır. Aklınızı kullanmaz mısınız?

(Enbiya 21/11)

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ

Yanlışlar içinde olan nice kentleri kırıp geçirdik de yerlerine başka topluluklar oluşturduk.

(Enbiya 21/12)

فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ

Baskınımızı anlayınca hemen oradan kaçarlardı.

(Enbiya 21/13)

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَاكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ

“Kaçmayın! Şımartıldığınız şeylere ve evlerinize dönün; belki size bir şey sorulur[*].”

[*] “Eski makamlarınızda soru sorulan, bilgi ve görgüsüne danışılan biri idiniz. Bu da sizi şımartmıştı.” anlamına gelmektedir.

(Enbiya 21/14)

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ

“Eyvah, çekeceğimiz var. Çünkü yanlış yaptık” dediler.

(Enbiya 21/15)

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ

Onları biçilmiş ot gibi, sönmüş ateş gibi yapıncaya kadar yakınmaları kesilmedi.

(Enbiya 21/16)

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ

Hâlbuki gökleri, yeri ve ikisinin arasındakileri boşuna[*] yaratmadık.

[*] Boşuna diye anlam verdiğimiz kelime لَاعِبِينَ/lâibîn'dir. Kökü olan لَعِباً ولَعْب/la'b ve laib, doğru bir hedefi olmadan yapılan iştir. (Müfredat)

(Enbiya 21/17)

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهْوًا لَاتَّخَذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ

Kendimize eğlence arasaydık onu kendi katımızda oluştururduk. Yapsak böyle yapardık.

(Enbiya 21/18)

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ ۚ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ

Yok, bu gerçeği (hakkı) o uydurmanın (batılın) tepesine indiririz de onun beynini dağıtır; o da beklenmedik bir şekilde yıkılıp gider. Yaptığınız nitelemelerden dolayı çekeceğiniz var!

(Enbiya 21/19)

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ

Göklerde ve yerde kim varsa hepsi O’nundur. O’nun katındakiler O’na kulluğu büyütmezler. Kulluktan usanmazlar da.

(Enbiya 21/20)

يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ

Gece gündüz, aralıksız O'na ibadet ederler.

(Enbiya 21/21)

أَمِ اتَّخَذُوا آلِهَةً مِنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنْشِرُونَ

"Yoksa yerden ilahlar edindiler de ölüleri onlar mı diriltecek?"

(Enbiya 21/22)

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

Göklerde ve yerde Allah'tan başka ilahlar olsaydı, ikisi de bozulurdu. Bütün yönetimin (arşın) Sahibi[*] olan Allah, onların nitelemelerinden uzaktır.

[*] Rabbi

(Enbiya 21/23)

لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ

Allah'a ne yaptığı sorulamaz, ama onlara sorulacaktır.

(Enbiya 21/24)

أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً ۖ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ۖ هَٰذَا ذِكْرُ مَنْ مَعِيَ وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِي ۗ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ ۖ فَهُمْ مُعْرِضُونَ

Yoksa Allah ile aralarına koydukları ilahlara mı tutundular? De ki "Delilinizi getirin. Benimle birlikte olanların Kitabı budur. Bu, benden öncekilerin de kitabıdır." Onların çoğu, bu gerçeği bilmez de onun için yüz çevirirler.

(Enbiya 21/25)

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

Senden önce gönderdiğimiz her elçiye mutlaka şunu bildirmişizdir: "Benden başka ilah yoktur, kulluğu bana yapın."

(Enbiya 21/26)

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَٰنُ وَلَدًا ۗ سُبْحَانَهُ ۚ بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ

"Rahman evlat edindi" dediler. Allah'ın onunla ilgisi olmaz. Evlat dedikleri kişiler ikram görmüş kullardır.

(Enbiya 21/27)

لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ

İlk sözü onlar[*] söyleyemezler. Onlar, Allah'ın emriyle iş yaparlar.

[*] Allah'ın oğlu veya kızı olduğu iddia edilen o kullar.

(Enbiya 21/28)

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ

Yaptıklarını da geriye bıraktıklarını da O bilir. O'nun razı olduğu kişiden başkası lehine destek veremezler[*]. Onlar Allah korkusundan titrerler.

[*] Dua edemezler.

(Enbiya 21/29)

وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَٰهٌ مِنْ دُونِهِ فَذَٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ

Onlardan kim: "Allah ile sizin aranızda ilah benim" derse onu Cehennem'le cezalandırırız. Yanlış yapanları işte böyle cezalandırırız.

(Enbiya 21/30)

أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا ۖ وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ ۖ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ

Kafirlerin görmeleri gerekmez mi gökler ve yer bütün halinde iken patlattık[*] ve her canlı şeyi sudan yarattık; hâlâ inanmayacaklar mı?

[*] (فَفَتَقْنَٰهُمَا **: patlattık**) diye meal vermemizin sebebi, bundan sonra göğün duman haline geldiğinin bildirilmesidir.

"Sonra, duman halinde bulunan göğe yöneldi,.." (Fussilet 41/11)

(Enbiya 21/31)

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ

Onları kaydırıp batırmasın diye[*] yerin içinde sabitleyen (oturaklı) dağlar oluşturduk. Hedefledikleri yere ulaşsınlar diye de derin vadiler, yollar oluşturduk.

[*] ميد = meyd, gidip gelme, sallanma (el- Ayn) batırma ve alt üst etme anlamlarına gelir. (Lisan'ul-Arab) Jeolojide yerin içinde, sıvı veya hamur kıvamında uçucu gazlarla doymuş eriyikten oluşan ve magma tabakasından söz edilir. Bu âyet, onun delili olabilir. Eğer kara parçaları dağlarla sabitlenmiş olmasaydı yeryüzü kayar ve insanları batırırdı.

(Enbiya 21/32)

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۖ وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ

Gökyüzünü de korunmuş bir tavan yaptık. Ama onlar göğün göstergelerinden (ayetlerinden) yüz çeviriyorlar.

(Enbiya 21/33)

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

Geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı yaratan O'dur. Her biri bir yörüngede yüzmektedirler[*].

[*] Arapçada çoğul en az üçtür. Ayette kullanılan dönme fiili çoğudur(يَسْبَحُونَ- yesbehûne). Bu nedenle ayette bildirilen ve kendilerine ait bir yörüngede dönen şeyler güneş, ay ile gece ve gündüz'e neden olan şeydir. (Güneş+ay+(gece gündüz) dönmektedir.

(Enbiya 21/34)

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ ۖ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ

Senden öncekilerden hiç bir insanı ölümsüz yapmadık. Sen ölsen onlar ölümsüzleşecekler mi?

(Enbiya 21/35)

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۖ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

Her canlı ölümü tadacaktır. Kötüyle de iyiyle de sizi yıpratıcı bir imtihandan geçiririz. Huzurumuza çıkarılacaksınız.

(Enbiya 21/36)

وَإِذَا رَآكَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهَٰذَا الَّذِي يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمَٰنِ هُمْ كَافِرُونَ

O kâfirler seni gördüklerinde sadece hafife alır, " İlahlarınıza dil uzatan bu mu?" derler. Onlar, Rahman'ın kitabını görmezlikten gelen kimselerdir1.

[*] En'âm 6/33

(Enbiya 21/37)

خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ ۚ سَأُرِيكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ

İnsan aceleci bir yapıda yaratılmıştır. Siz acele etmeyin; size âyetlerimi göstereceğim[*].

[*] Bkz. Fussilet 41/53

(Enbiya 21/38)

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

"Şu sözü verilen gün ne zamanmış?" derler. Doğruysanız, söyleyin.

(Enbiya 21/39)

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكُفُّونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ

Ayeti görmezlikten gelenler (kafirler) ne yüzlerinden ne de sırtlarından o ateşi uzaklaştıramayacakları ve yardım da göremeyecekleri o zamanı keşke bilselerdi.

(Enbiya 21/40)

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ

Aslında o gün onlara ansızın gelecek ve onları şaşırtacaktır. Artık onu ne geri çevirebilecekler ne de kendilerine göz açtırılacaktır.

(Enbiya 21/41)

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

Senden önce gelen elçiler de böyle hafife alınmışlardı. Hafife aldıkları azap, o elçilerle eğlenenlerin başına geldi.

(Enbiya 21/42)

قُلْ مَنْ يَكْلَؤُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَٰنِ ۗ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ

De ki "Gece-gündüz, sizi Rahmana karşı kim koruyabilir?" Aslında onlar, Rablerinin kitabından yüz çevirmektedirler.

(Enbiya 21/43)

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا ۚ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ

Yoksa onları bize karşı koruyacak ilahları mı var? Onların ilahları, ne kendi şahıslarına fayda sağlayabilecek durumdadırlar ne de bizden yakınlık görebilirler.

(Enbiya 21/44)

بَلْ مَتَّعْنَا هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۗ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا ۚ أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ

Hâlbuki hayatlarını sürdürebilsinler diye onların da babalarının da geçimini sağlayan biziz. Görmüyorlar mı ki yurtlarını çevresinden sürekli daraltıyoruz[*]. Bunlar mı bize galip gelecekler?

[*] İslam'ın yayılması nedeniyle Mekke'yi kuşatan topraklarda müslüman sayısı artıyor, askeri ve siyasi gelişmeler Mekke'lilerin aleyhine işliyor.

(Enbiya 21/45)

قُلْ إِنَّمَا أُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ ۚ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنْذَرُونَ

De ki "Ben sizi sadece vahiyle uyarıyorum. Ama sağırlar uyarıldıkları sırada yapılan çağrıyı işitmezler."

(Enbiya 21/46)

وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ

Rabbinin en ufak azabına bile çarpılsalar hemen şunu derler: "Yazıklar olsun bize! Biz yanlışlar içindeyiz."

(Enbiya 21/47)

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا ۖ وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا ۗ وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ

(Mezardan) kalkış günü tam doğru teraziler kurarız; kimse bir haksızlığa uğratılmaz. Bir hardal danesi ağırlığında bile olsa terazilere koyarız. Biz hesap görmeye yeteriz.

(Enbiya 21/48)

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً وَذِكْرًا لِلْمُتَّقِينَ

Musa ile Harun'a o Furkânı[*], çekinerek korunanlar için bir ışık ve doğru bilgi kaynağı olsun diye verdik.

[*] Hak(doğru) ile batılı(yanlışı) ayıran Kitabı.

(Enbiya 21/49)

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ

Onlar, Rablerinin korkusunu içlerinde[*] hisseden ve kıyamet saatinden dolayı da ürperen kimselerdir.

[*] İçlerinde" anlamı verdiğimiz kelime el- ğayb = الغيب'dır. Bkz: Bakara 2/3

(Enbiya 21/50)

وَهَٰذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ ۚ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ

Bu Kur'ân bereketli[1*] doğru bilgidir; onu Biz indirdik . Şimdi siz bunu inkar mı ediyorsunuz?

[1*] Sonsuz hikmetlerle dolu. 'Bereket' kendinde artma özelliği bulunandır. Örneğin buğday tohumu bereket özelliğine sahiptir. Doğru şekilde kullanıldığı takdirde, birkaç kilogram buğday tanesinden tonlarca mahsul alınabilir.

(Enbiya 21/51)

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ

Daha önce de İbrahim'e olgunluk vermiştik. Biz ondaki olgunluğu biliriz.

(Enbiya 21/52)

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَٰذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ

Bir gün babasına ve halkına şöyle demişti: "Sizin şu karşılarında saygıyla durduğunuz heykeller nedir?"

(Enbiya 21/53)

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ

Dediler ki "Biz bildik bileli atalarımız onlara kulluk ederler."

(Enbiya 21/54)

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Dedi ki "Siz de sizin atalarınız da gerçekten açık bir sapkınlık içindesiniz."

(Enbiya 21/55)

قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ

Dediler ki "Sen ciddi misin yoksa bizimle eğleniyor musun?"

(Enbiya 21/56)

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ

İbrahim: "Hayır" dedi. "Sizin Sahibiniz[*] göklerin ve yerin Sahibidir, onları yaratandır. Ben buna şahitlik ederim.

[*] Rabbiniz.

(Enbiya 21/57)

وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ

Vallahi sizler çekilip gittikten sonra putlarınızdan kurtulacağım[*] bir oyun oynayacağım."

[*] كَيْدً=**keyd**, çare bulmak ve gidermek anlamına gelir. (es-Sıhah ve Mekayîs'ul-Luğa)

(Enbiya 21/58)

فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ

Sonra onları param parça etti. Belki başvururlar diye büyük olanına dokunmadı.

(Enbiya 21/59)

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ

"Bunu ilahlarımıza kim yaptı?" dediler; "O gerçekten yanlış yapanın (zalimin) tekidir."

(Enbiya 21/60)

قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ

(Bazıları:) "Bir delikanlının onları diline doladığını duyduk, dediler. Adına İbrahim diyorlar."

(Enbiya 21/61)

قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ

Diğerleri: "Getirin onu halkın önüne; belki bir gören olmuştur" diye karşılık verdi.

(Enbiya 21/62)

قَالُوا أَأَنْتَ فَعَلْتَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا يَا إِبْرَاهِيمُ

(İbrahim getirilince) "Bunu ilahlarımıza sen mi yaptın, İbrahim?" dediler.

(Enbiya 21/63)

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ

"Belki büyükleri, şu yapmıştır. Konuşabiliyorlarsa parçalanmış olanlara sorun!" dedi.

(Enbiya 21/64)

فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنْفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ

Bunun üzerine kendilerine geldiler de "Biz, gerçekten yanlış yoldayız[*]" dediler.

[*] iltifat Bakara 2/64

(Enbiya 21/65)

ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَٰؤُلَاءِ يَنْطِقُونَ

Sonra başları önlerine eğildi de dediler ki "Sen de biliyorsun ki bunlar konuşmazlar."

(Enbiya 21/66)

قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ

(İbrahim:) "Yani size faydası olmayan, zararı da olmayan şeyleri Allah'a tercih ederek onlara kulluk mu ediyorsunuz?" dedi.

(Enbiya 21/67)

أُفٍّ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Size de Allah'a tercih ederek kulluk ettiğiniz şeylere de yazıklar olsun. Hala aklınızı kullanmayacak mısınız?"

(Enbiya 21/68)

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانْصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ

Dediler ki "Bir şey yapacaksanız, yakın şunu! Yakın da ilahlarınıza destek verin."

(Enbiya 21/69)

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

(Onu ateşe attılar.) "Ey ateş! İbrahim için serinliğe ve güvene dönüş" dedik.

(Enbiya 21/70)

وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ

Bu yöntemle İbrahim'den kurtulmak istediler. Biz de onları en büyük zarara soktuk.

(Enbiya 21/71)

وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ

Hem İbrahim'i hem de Lût'u âlemler için bereketli[*] kıldığımız o yere getirip kurtardık. 1

[*] ..

(Enbiya 21/72)

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ

İbrahim'e ayrıca[*] İshak'ı ve Yakup'u da verdik; hepsini de iyi kimseler yaptık.

[*] ...

(Enbiya 21/73)

وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ ۖ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ

Onları, emrimize uygun olarak yol gösteren önderler yaptık. Hayırlı işler yapmalarını, namazı tam kılmalarını ve zekât vermelerini vahyetmiştik. Onlar yalnız bize kulluk ederlerdi.

(Enbiya 21/74)

وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ

Lut'a da hikmet[*] ve ilim verdik. Onu, pis işler yapan o kentten kurtardık; onlar bozgunculuk yapan ve yoldan çıkmış bir topluluktu.

[*] ...

(Enbiya 21/75)

وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا ۖ إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ

Onu ikramımızla kuşattık. Çünkü o iyi kimselerdendi.

(Enbiya 21/76)

وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ

Daha önce Nuh da yalvarıp yakarınca isteğini olumlu karşılamış, hem onu hem de ailesini o büyük sıkıntıdan kurtarmıştık.

(Enbiya 21/77)

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ

Ayetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılan o topluluktan dolayı Nuh'a yardım etmiştik. Onlar kötü bir topluluğa dönüşmüşlerdi. Biz de hepsini boğduk.

(Enbiya 21/78)

وَدَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ

Davut ile Süleyman da bir gün bir ekin tarlası ile ilgili karar veriyorlardı. Bir topluluğun davarları orada yayılmışlardı. Biz de onların kararlarının şahidi idik.

(Enbiya 21/79)

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ ۚ وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُودَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ ۚ وَكُنَّا فَاعِلِينَ

İkisine de ilim ve hikmet verdiğimiz halde doğru kararı Süleyman'ın bulmasını sağlamıştık. Dağları ve kuşları da Davut'un emrine vermiştik; onunla birlikte ibadet (tesbih ederlerdi)[*]. Bunları yapan Bizdik.

[*] ..

(Enbiya 21/80)

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِتُحْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ ۖ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ

Sizi darbelere karşı korusun diye zırhlı elbise yapma sanatını da Davud'a öğretmiştik. Artık görevlerinizi yerine getirirsiniz, değil mi[*]?

[*] ..

(Enbiya 21/81)

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا ۚ وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ

Süleyman'ın emrine de o şiddetli rüzgârı verdik[*]. Bereketli kıldığımız toprağa onun emri ile eserdi. Biz her şeyi biliriz.

[*] ...

(Enbiya 21/82)

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَٰلِكَ ۖ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ

Dalgıçlık yapan ve daha başka işler gören şeytanları da onun emrine verdik. Onları gözetim altında tutuyorduk.

(Enbiya 21/83)

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

Eyüp ise bir gün Rabbine şöyle seslenmişti: "Ben iyice daraldım. En iyi ikramı sen yaparsın

(Enbiya 21/84)

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ ۖ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذِكْرَىٰ لِلْعَابِدِينَ

Ona olumlu cevap verip ondaki sıkıntıyı gidermiştik. Katımızdan bir ikram ve kulluk edenler için bir ders olsun diye de ona, hem ailesini hem de bir o kadarını daha vermiştik.

(Enbiya 21/85)

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ ۖ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ

İsmail, İdris ve Zülkifl'e gelince, hepsi de sabırlı kimselerdendi.

(Enbiya 21/86)

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا ۖ إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ

Onları ikramımızla kuşattık; çünkü onlar iyilerdendi.

(Enbiya 21/87)

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

Balığın esiri (Yunus) hayatı kendine dar etmeyeceğimizi sanarak bir gün kızgın bir şekilde çekip gitmişti. Ama daha sonra balığın karanlıkları[*] içinde seslenmiş: "Senden başka ilah yoktur. Senin eksiğin de yoktur; ben yanlış yaptım" demişti.

[*] Yunus aleyhisselam Allah'tan izin almadan görev yerini terk edip gittiği için Allah cezalandırmış, yunus balığı tarafından yutulmuştu, Ayetteki "karanlıklar" ifadesi balğın karnını anlatmaktadır. (Bkz. Saffat 37/139-148) Bu âyete göre o,balık tarafından yutulduğunu anlamamış, karanlık bir deliğe girdiğini sanmıştı. Balığın yuttuğunu bilseydi ölmek üzere olduğunu anladığı için tevbenin ona fayda vermeyeceğini bilirdi. (Bkz. Nisa 4/17-18) Balığın karnında canlı kalabileceğini düşünemeyeceği için kendini bir deliikte sanmış ve tevbe etmişti. Tevbesinin kabul edilmesi bundandı

Karnlıkları içinde diye meal verdiğimiz. الظُّلُمَاتِ في kelimesindekiال takısı, muzafun ileyhten ıvaz olduğu yani onun yerine geçtiği için،ظُلُمَاتِ النون فِي Balığın karanlıkları anlamındadır.

(Enbiya 21/88)

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ ۚ وَكَذَٰلِكَ نُنجِي الْمُؤْمِنِينَ

Ona da olumlu cevap verdik ve üzüntüsünden kurtardık. İnanıp güvenenleri işte böyle kurtarırız.

(Enbiya 21/89)

وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ

Zekeriya da Rabbine bir gün şöyle seslenmişti: "Rabbim! En iyi varis sensin ama beni tek başıma bırakma."

(Enbiya 21/90)

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا ۖ وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ

Ona da olumlu karşılık verdik de eşini doğum yapabilecek hale getirerek Yahya'yı bağışladık. Onlar hayırlarda yarışır ve korku içinde umutla bize yakarırlardı. Onlar bize karşı saygılı kimselerdi.

(Enbiya 21/91)

وَالَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِّلْعَالَمِينَ

Namusunu korumuş olan kadının; Meryem'in içine de ruhumuzdan üflemiş, onu ve oğlunu bütün çağdaşlarına bir belge yapmıştık.

(Enbiya 21/92)

إِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ

İşte bu, sizin katılacağınız toplumdur[1*]; tek bir toplum. Ben de Rabbinizim[2*]; bana kulluk edin.

[1*] ..
[2*] Sahibinizim

(Enbiya 21/93)

وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ۖ كُلٌّ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ

Ama din işlerini aralarında bölük bölük ettiler; hepsi bize döneceklerdir.

(Enbiya 21/94)

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ

Her kim inanarak iyi işler yaparsa çalışması görmezlikten gelinmez. Biz onu yazarız.

(Enbiya 21/95)

وَحَرَامٌ عَلَىٰ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ

Etkisizleştirdiğimiz bir kentin halkı mahrum kalır, eski hallerine dönemezler.

(Enbiya 21/96)

حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ

(Onlardaki bu durum Kıyamet günü) Yecuc ile Mecuc'un[1*](kabirleri) açılıncaya kadar sürer. O zaman her bir tümsekten[*2] çıkar, hızla giderler.

[*] Yecuc ve Mecuc bütün kafirler için kullanılan ortak isimdir. Resulullah (sav) buyurdular ki:

"Kıyamet günü Aziz ve Celil olan Allah: "Ey Adem" diye seslenir. Adem: "Ey Rabbim buyur, emrindeyim, bütün hayırlar senin elindedir!" der. Şöyle bir nidada bulunulur: "Allah sana, cehennem heyetini çıkarmanı emrediyor!" Adem sorar: "Ey Rabbim, cehennem hey'eti ne kadardır?" "Her binden dokuzyüzdoksandokuzu!" İşte hamilelerin çocuğunu düşürdüğü, çocukların ihtiyarladığı, insanların sarhoş olmadıkları halde, azabın şiddetinden sarhoşa döneceklerini göreceğin zaman bu zamandır." Bu haber Ashab'a çok ağır geldi. Öyle ki yüzlerinin rengi değişti. "Ey Allah'ın Resulü!" dediler, "Bu binde bir içine hangimiz gireceğiz?" "Ye'cuc ve Me'cuc'dan binde dokuzyüzdoksandokuz, sizden ise bir olacak. Şunu da bilin ki siz, insanlar arasında, beyaz bir öküzde siyah bir kıl veya siyah bir öküzde beyaz bir kıl durumundasınız." Buhari, Tefsir, Hac 1, Enbiya 7, Rikak 46, Tevhid 32; Müslim, İman 379, (222)

[*2] Doğum günü gelmiş kadının karnı gibi tümsekleşmiş kabirleri açılır, her biri oradan çıkıp toplanacakları yere doğru koşmaya başlarlar.

(Enbiya 21/97)

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا يَا وَيْلَنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَٰذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ

Artık gerçek tehdidin (cehennemin) vakti yaklaşmıştır. Birde bakarsın ki bu kâfirlerin gözleri fal taşı gibi açılmış "Yazık oldu bize, bunu hesaba katmamıştık, aslında yanlış yapıyorduk" diyorlar.

(Enbiya 21/98)

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ أَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ

Hem siz, hem de Allah ile aranıza koyarak kulluk ettikleriniz cehennem odunudur. Siz oraya gireceksiniz.

(Enbiya 21/99)

لَوْ كَانَ هَٰؤُلَاءِ آلِهَةً مَا وَرَدُوهَا ۖ وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ

Bunlar ilah olsalardı oraya girmezlerdi. Hepsi orada, ölümsüz olacaklardır.

(Enbiya 21/100)

لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ

Yapacakları tek şey, cehennemde inim inim inlemektir. Orada kimseyi dinleyemeyeceklerdir.

(Enbiya 21/101)

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ

Yaptıklarının en güzeli ile karşılanma sözü verilenler[*] ise cehennemden uzak tutulacaklardır.

[*] Bunlar büyük günahlardan uzak duran kişilerdir.Bkz: Nisa 4/31, Necm 53/32

(Enbiya 21/102)

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا ۖ وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ

Cehennemin hışırtısını bile duymayacak, onlar da canlarının çektiği nimetler içinde ölümsüz olacaklardır.

(Enbiya 21/103)

لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

O en büyük korku bile onları üzmeyecek: onları Melekler karşılayarak "İşte size söz verilen gün bugündür" diyeceklerdir.

(Enbiya 21/104)

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ۚ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ ۚ وَعْدًا عَلَيْنَا ۚ إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ

Bunu, göğü yazı tomarı dürer gibi düreceğimiz gün yapacağız. Yaratılışı da ilk başlattığımız hale çevireceğiz. Bu bizim sözümüzdür, onu mutlaka yapacağız.

(Enbiya 21/105)

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ

Bütün zikirleri (unutulmaması gereken bilgileri verdikten) sonra (indirdiğimiz) kitaplara şunu yazdık: "Yeryüzü iyi kullarıma kalacaktır.[*]"

[*] Zebûr, hikmet dolu kitap anlamındadır. (ez-Zeccâ, Meânî'l-Kur'ân ve İ'râbuhu) Ali- İmrân 3/81'de bütün nebîlere kitap ve hikmet verildiği açıklandığı için bu ayette elif lâmlı olarak geçmesi, bunun bütün nebîlere verilen kitaplar olduğunu gösterir. Keşşaf da bu görüşe yer vermiştir. Bununla ilgili Kur'an ayetleri şöyledir: " *Allah, içinizden inanıp güvenen ve iyi iş yapanlara söz vermiştir; öncekileri hâkim kıldığı gibi bunları da mutlaka yeryüzüne hâkim kılacak, razı olduğu dini bunlar için sabitleştirecek ve korku çekmelerinin ardından güvene kavuşturacaktır. Bunlar, bana kulak verirler ve hiçbir şeyi ortak koşmazlar. Bundan sonra da ayetleri görmezlikten gelen olursa, işte onlar, yoldan çıkmışlardır. Namazı düzgün ve sürekli kılın, zekâtı verin ve bu elçiye boyun eğin ki iyilik bulasınız. Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler), sakın bu topraklarda inanıp güvenenleri (müminleri) aciz bırakacaklarını hesap etmesinler. Varıp kalacakları yer cehennemdir. Ne kötü hale gelmektir o!"* (Nur 24/55-57) İncil'de de şu ifadeler geçer: *"Ne mutlu yumuşak huylu olanlara! Çünkü onlar yeryüzünü miras alacaklar."* (Matta İncili 5:5)

(Enbiya 21/106)

إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ

İşte bu söz, kulluk edenler topluluğu için gerçek bir tebliğdir.

(Enbiya 21/107)

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

Seni elçi olarak göndermemiz çağdaşların için ve daha sonrakiler için bir ikramdır.

(Enbiya 21/108)

قُلْ إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

De ki "Bana, sizin ilahınızın tek bir ilah olduğu vahyolunmaktadır. Artık O'na teslim olursunuz değil mi?"

(Enbiya 21/109)

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ ۖ وَإِنْ أَدْرِي أَقَرِيبٌ أَمْ بَعِيدٌ مَا تُوعَدُونَ

Yüz çevirirlerse de ki "Her şeyi size olduğu gibi bildirdim. Tehdit edildiğiniz şey yakın mıdır yoksa uzak mıdır, onu ben bilmem.

(Enbiya 21/110)

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ

Allah açık olan sözü bildiği gibi gizlediğinizi de bilir.

(Enbiya 21/111)

وَإِنْ أَدْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ

Bilemem, belki de o, (yani tehdit edildiğiniz cezanın geciktirilmesi) sizin için bir imtihan ve bir süreye kadar verilen bir fırsatıdır."

(Enbiya 21/112)

قَالَ رَبِّ احْكُمْ بِالْحَقِّ ۗ وَرَبُّنَا الرَّحْمَٰنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ

(Elçi) Dedi ki "Rabbim! Sen doğru olan kararını ver. Onların[*] nitelemelerine karşı yardımına sığınılacak olan, sadece iyiliği sonsuz olan Rabbimizdir."

[*] İltifat Bakara 2/64

HAC

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Hac 22/1)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ ۚ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

Ey insanlar! Rabbinizden[1*] çekinerek kendinizi koruyun. Çünkü kıyamet saatinin sarsıntısı büyük bir beladır.

[1*] Sahibinizden

(Hac 22/2)

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَارَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ

Onu göreceğiniz günde, yavrusunu emzirmekte olan her anne, telaştan yavrusunu unutur, gebeler düşük yaparlar. İnsanları kendilerinden geçmiş görürsün; kendilerinden geçmezler ama Allah'ın azabı onları iyice sarar.

(Hac 22/3)

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ

Kimi insanlar, bir yararı olmayan şeytanlara uyarak Allah ile ilgili konularda bilgisizce mücadeleye girerler.

(Hac 22/4)

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ

Şeytan hakkında yazılan şudur: "O, kendini veli (yakın dost) edineni şaşırtır ve alevli ateşe yöneltir."

(Hac 22/5)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِنُبَيِّنَ لَكُمْ ۚ وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ ۖ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّىٰ وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا ۚ وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ

Ey insanlar! Kabirlerden kalkma konusunda şüpheniz varsa (düşünün): Sizi önce topraktan sonra döllenmiş yumurtadan, sonra alakadan[1*], sonra da bir çiğnem[2*] et parçasından belli belirsiz şekilde yarattık. Bu sözler, size olup biteni beyan etmemiz içindir. Yaşamasını tercih ettiğimizi belirlenmiş bir süreye kadar rahimlerde tutar, sonra sizi bir çocuk olarak çıkarırız. Sonra da ergenlik çağına eresiniz (diye yaşatırız). Kiminiz vefat ettirilir[3*], kiminiz de ömrün en düşkün çağına[4*] kadar yaşatılır ki bilirken bilemez hale gelsin. Toprağı da kupkuru görürsün ama üzerine suyu indirdik mi kıpırdar, kabarır ve her türlü güzel bitkinden bir eş bitirir.

[1*] Rahim duvarına yapışmış embriyodan.

[2*] Mugdatin(مضغة) kelimesine çiğnem adı verilmiştir. Isırılmış et parçası ve embriyo anlamına gelir. Isırılıp bırakılmış et parçasında dişler iz bırakır. Gelişmekte olan embriyonun omurga kemiklerinin oluşmaya başladığı bölgede de tıpkı buna benzer bir iz vardır.

[3*] Zümer 39/42'ye göre vefat, işi biten ruhun bedenden ayrılmasıdır. Allah ruhu iki şekilde vefat ettirir, biri uykuya daldığında, diğeri de öldüğünde olur. Ruh, bilgisayarın işletim sistemi gibi bütün bilgileri korur. Onun için Allah, hem uyuyan hem de ölen bedenin ruhunu koruma altına alır. Uyuyan insanın ruhu, uyandığında, ölen kişinin ruhu da vücut yeniden yaratıldığında geri döner. (Bkz. Müminûn 23/100 ve Tekvîr 81/7)

[4*]Yaşlılık, düşkünlük çağı

(Hac 22/6)

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Bu, Allah'ın gerçek varlık olmasından dolayı böyledir. Ölülere can veren O'dur. O, her şeye bir ölçü koyar.

(Hac 22/7)

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ

Kıyamet saati gelecektir, onda şüpheye yer yoktur ve Allah, kabirlerde olanları da kaldıracaktır.

(Hac 22/8)

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ

Öyle insanlar vardır ki yol gösterecek kimsesi ve aydınlatacak bir kitabı olmadan Allah hakkında bilgisizce tartışmaya girer.

(Hac 22/9)

ثَانِيَ عِطْفِهِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۖ لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ ۖ وَنُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ

Allah'ın yolundan saptırmak için kendilerini büyük gösterirler. Onların hakkı bu dünyada alçalmaktır. (Mezardan) kalkış gününde de onlara yangın azabını tattıracağız.

(Hac 22/10)

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدَاكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ

(Onlara denecek ki) "İşte bu senin ellerinle yaptığının karşılığıdır. Yoksa Allah kullarına karşı yanlış yapmaz."

(Hac 22/11)

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ ۖ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ ۖ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

İnsanlardan kimi de Allah'a sınırda kulluk eder. Eline bir imkân geçse rahatlar; başına bir sıkıntı gelse yüz çevirir. Böylesi dünyayı da kaybeder âhireti de. Apaçık hüsran işte budur.

(Hac 22/12)

يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُ وَمَا لَا يَنْفَعُهُ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ

Allah ile araya, kendisine zarar vermeyecek ve bir yararı da olmayacak şeyi koyarak yardıma çağırır. İşte bu, pek derin bir sapıklıktır.

(Hac 22/13)

يَدْعُو لَمَنْ ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ ۚ لَبِئْسَ الْمَوْلَىٰ وَلَبِئْسَ الْعَشِيرُ

Zararı yararından yakın olan kişiyi[1*] de yardıma çağırır. O ne kötü bir yardımcı[2*] ve ne kötü bir yandaşlar topluluğudur.

[1*] 'men' zamiri kişiler olarak çevrilmiştir. Bunlar irade ve ruh sahibi insan ve meleklerdir (cinlerdir).

[2*] Bu veli ve yandaşlar, şeytanlık eden insan ve cin (melek) gurubundandır. İnsan olanların dost ve yandaşlarını nasıl kandırdıkları çevremizde kolayca gözlemleyebilir ve bu kitapta sayısız ayette okuyabiliriz. Görünmeyen varlıklar gurubundan olanların (cinlerin) insanların göğsüne fısıldaması (vesvese verdiği), çirkini güzel göstermesi, vaatlerde bulunması, fakirlikle korkutması ve benzerleri ile ilgili pek çok ayet olup bu grup ve insanların birbiri ile davalaştıkları kıyamet günü konuşmaları En'am 6/128'de onların ağzından, görünmeyen varlıklar gurubunun aşırılıkları Cin 72/6'da izah edilmiştir.

(Hac 22/14)

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

Allah, inanıp güvenen ve iyi işler yapanları içinden ırmaklar akan cennetlere koyacaktır. Allah, dilediğini yapar.

(Hac 22/15)

مَنْ كَانَ يَظُنُّ أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ

Kim Allah'ın, dünyada da âhirette de kendisine asla yardım etmeyeceği kanaatine varmışsa bir gerekçeyle göğe (Allah'a) yönelsin[*], diğer ilişkilerini derhal kessin ve baksın ki bu yol kendini bunaltan şeyi gerçekten giderecek mi yoksa gidermeyecek mi?"

[*] Göğe yönelmek demek Allah'ın makamına yönelmek demektir. En yaygın şekli ellerini göğe açarak dua etmek veya namaza durmaktır.

(Hac 22/16)

وَكَذَٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ

İşte böyle… Biz onu (Kitabı), birbirini açıklayan ayetler olarak indirdik. Doğrusu Allah, o yolu tercih eden kimseyi[*] yoluna kabul eder.

[*] Allah istediği kimseyi yoluna kabul eder. Yaptığından sual olunmayacak olan Allah hem kendisi hem de yarattıkları için kural koyduğunu ve bu çerçevede davranacağını ve hesap soracağını bildirmiştir. Kimin O'nun yolunda kimin de yanlışlar içerisinde olacağını belirleyen Allah, bu kanununun ölçüsünü de yine kendisi koymuştur ve Kuran'da pek çok ayette buna açıklama getirmiştir. Daha detaylı bilgi için bakınız, Bakara 2/2, Enam 6/39,Bakara 2/272,Kasas 28/56, İbrahim 14/4, Hac 22/23-24

(Hac 22/17)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئِينَ وَالنَّصَارَىٰ وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ

يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

İnanıp güvenenler, Yahudi, Sabîî, Hıristiyan ve Mecusi olanlar bir de müşrikler var ya; Allah (mezardan) kalkış günü onların aralarını ayıracaktır[*]. Allah, her şeye şahittir.

[*] Hesap günü her ümmet kendi kitabından sorumlu tutulacaktır. Casiye 45/28

(Hac 22/18)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ ۖ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ ۗ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ۩

Göklerde olan kimselerle yerde olan kimselerin Allah'a secde ettiklerini hiç görmedin mi? Güneş, ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar ve hayvanlar ile insanların birçoğu ona secde eder. Birçoğu da azabı hak eder. Allah'ın değersiz kıldığını, kimse değerli yapamaz. Allah, tercih ettiği şeyi yapar.

(Hac 22/19)

هَٰذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ ۖ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ

İşte Rableri konusunda çekişen iki düşman kesim; kâfir (ayetleri görmezlikten gelen) kesim için ateşten elbiseler biçilecek ve başlarından aşağı kaynar sular dökülecektir.

(Hac 22/20)

يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ

Onunla karınlarının içinde olanlar ve derileri eritilecektir.

(Hac 22/21)

وَلَهُمْ مَقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ

Onlar için demirden kamçılar da hazırlanmıştır.

(Hac 22/22)

كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ

İyice bunalıp oradan çıkmak isterlerse her defasında geri getirilecek ve onlara: "Şu yanma azabının zevkine varın" denecektir.

(Hac 22/23)

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا ۖ وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ

İnanıp güvenen ve iyi işler yapan kesimi de Allah, içinden ırmaklar akan cennetlere koyacaktır. Onlar orada altın bileziklerle, incilerle süslenecekler

ve elbiseleri ipekten olacaktır.

(Hac 22/24)

وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهُدُوا إِلَىٰ صِرَاطِ الْحَمِيدِ

Onlar sözün güzeline[*] yönlendirilmiş, her şeyi güzel yapanın yoluna kabul edilmiş kimselerdir.

[*] Sözün en güzeli önceki kitapları tasdik eden ve onlardan sonra gelen Kur'an'dır. Bkz.: Zümer 39/18

(Hac 22/25)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ ۚ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ نُذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ

Ayetleri görmezlikte direnen, insanları Allah'ın yolundan, bir de yerli-yabancı herkes eşit olsun diye kurduğumuz Mescid-i Haram'dan engelleyen ve yanlış yaparak orada yamukluk peşinde olanlara acıklı bir azap tattıracağız.

(Hac 22/26)

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ

İbrahim'e Beyt'in yerini gösterdiğimiz zaman, "Bana hiçbir şeyi ortak sayma; tavaf edenler, kıyam, rüku ve secde edenler için Beytimi temiz tut" demiştik.

(Hac 22/27)

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ

İnsanların içinde o haccı ilan et[*] ki yürüyerek ve bitkin binekler üzerinde bütün derin vadilerden geçerek sana gelsinler.

[*] ve ezzin(وَأَذِّن): ilan etmek. Türkçeye ezan olarak geçmiştir. Bu eylem malum olunanın ilanıdır. Örneğin uzun süre işgal altında kalan bir şehirde zafer elde edildikten sonra okunan ezan, insanlara kılamadığımız o namazı tekrar kılabileceğimizin ilanıdır ve bu eylem namaz ibadetinin ilk başlangıcını değil mecburi ara verilen namazın kaldığı yerden devamını ilan eder. Hac için de aynı fiilin kullanılmasından anlaşılacağı üzere Nuh Tufanı sonrası uzun süre sular altında kalan ve yıkıma uğrayan Kabe'nin kaybolmuş yerinin yeniden tespiti ve İbrahim aleyhiselam ve oğulları tarafından onarımını müteakip ilk ümmetlerden beri bilinen hac ibadetinin kaldığı yerden devamının ilan edildiği bildirilmektedir.

(Hac 22/28)

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ ۖ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ

Gelsinler de kendi menfaatlerini görsünler[*]; belli günlerde de Allah'ın onlara rızık olarak verdiği hayvanlardan en'âm (koyun, keçi, sığır ve deve) üzerine Allah'ın adını ansınlar. Onlardan hem siz yiyin hem de darda olan yoksula yedirin.

[*] Ticaret yapsınlar.

(Hac 22/29)

ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ

Aynı zamanda[1*] tefeslerini (Arafat ve Müzdelife vakfelerini) tamamlasınlar[2*], adaklarını yerine getirsinler[3*] ve o şerefli Beyti (Kâbe'yi) tavaf etsinler.

[1*] Buradaki ثُمَّ kelimesi maa anlamındadır.

[2*] Tay kabilesinden Urve b. Mudarris dedi ki, Resulullah sallallaha aleyhi ve seleme geldim, Cem'de (Müzdelife'de) vakfe yerindeydi. Dedim ki, "Ya Resulellah, Tay dağından geldim. Bineğim perişan oldu, kendimi de yordum. Vallahi üzerinde beklemediğim bir kum tepesi olmadı, ben hacı olabilir miyim? Resulullah sallallahu aleyhi ve selem dedi ki ("Kim bizimle birlikte şu namazı kılar ve daha önce gece veya gündüz Arafat'a gelmiş olursa haccını tamamlamış, tefesini yerine getirmiş olur". Ebû Davûd, "Mensik", 69, II, 487; Tirmizî, "Hac", 57, III, 238, No:891; Nesâî,"Menâsik", 211, V,263; Ahmed, IV, 261; Dârimî, "Hac", II,59; İbn Mâce, "Menâsik", 57, II, 1004; İbn Hıbbân, "Hac", No:3839, V, 61)

[3*] Kurbandan daha önce bahsedildiği için buradaki adaklar hacının, ihrama girmekle birlikte üstlenmiş olduğu görevlerdir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Hac bilinen aylardadır. Kim o aylarda hacca başlarsa, hac sırasında ne müstehcenlik yapar, ne günaha girer, ne de kavga eder." (Bakara 2/197)

(Hac 22/30)

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ حُرُمَاتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ ۗ وَأُحِلَّتْ لَكُمُ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ ۖ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ

Bunun sebebi şudur: Kim Allah'ın dokunulmaz kıldığı şeylere gereken değeri verirse Rabbinin (Sahibinin) katında onun için iyi olur. Size okunanın[*] dışında kalan en'âm (koyun, keçi, sığır, deve) helal kılındı. Onun için putların pisliğinden uzak durun; yalan sözden de uzak durun.

[*] Ölen ve Allah'tan başkası adına kesilmiş olan. Bu husus En'am 6/145. âyette şöyle geçer:

De ki: "Bana gelen vahiyde yiyene yemesi haram kılınmış bir şey bulamıyorum; leş, akmış kan, domuz eti ki pisliktir, ya da yoldan çıkmak suretiyle Allah'tan başkasının adı anılarak kesilmiş olursa başka. Kim zorda kalır da isyan etmez ve aşırı gitmezse senin Sahibin bağışlar ve merhamet eder.

(Hac 22/31)

حُنَفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ

Bunu, Allah için doğru kimseler olarak; şirke düşmeden yapın. Kim Allah'a şirk koşarsa gökten düşmüş de onu kuşlar kapmış ya da rüzgâr uzak bir yere sürüklemiş gibi olur.

(Hac 22/32)

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ

Bu böyledir; çünkü kim Allah'a kulluğun simgelerine saygı gösterirse onlara olan saygı kalplerdeki takvadan[*] gelir.

[*] Allah'tan çekinerek korunma, kendini (fıtratını) bozmama isteği.

(Hac 22/33)

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ

Belirli bir süreye kadar[*] kurbanlıklarda sizin için bir takım faydalar vardır. Sonra varacakları son nokta Beyt-i atîk (Kabe)dir.

[*] Yavruladığı, süt verdiği, yün verdiği sürece, kurban edilip veya kesilip tüketilinceye kadar

(Hac 22/34)

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ ۗ فَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا ۗ وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ

Her toplum (ümmet) için bir mensek[*] yaptık ki kendilerine rızık olarak verdiğimiz en'am (koyun, keçi, sığır ve deve) cinsinden hayvanları Allah'ın adını anarak kessinler. Hepinizin ilahı bir tek ilahtır; O'na teslim olun. Alçak gönüllülere müjde ver.

[*] Mensek: Kurban kesme yeri, kurban kesme zamanı ve kurban anlamlarına gelir. Burada kurban ve kurban kesme zamanı anlamları uygun düşmektedir.

(Hac 22/35)

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

Onlar Allah anılınca yürekleri titreyen, başlarına gelenlere sabreden, namazı tam kılan ve kendilerine verdiğimiz rızıktan hayra harcayan kimselerdir.

(Hac 22/36)

وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ ۖ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافَّ ۖ فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ ۚ كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Sizin için de bedence gelişmiş kurbanlık hayvanları[*] Allah'a kulluğun simgelerinden yaptık. Onlarda sizin için fayda vardır. Sıra sıra dururlarken üzerlerine Allah'ın adını anın. Yanları yere yapıştığı zaman onlardan hem siz yiyin, hem kendi halinden memnun olana hem de isteyene yedirin. Onları bu şekilde sizin hizmetinize verdik; belki görevlerinizi yerine getirirsiniz.

[*] Büdn, müsinn yani yaşını tamamlamış ve büluğa ermiş hayvan demektir.

(Hac 22/37)

لَنْ يَنَالَ اللَّهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَٰكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ ۗ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ

Onların ne etleri, ne de kanları Allah'a ulaşır; ona ulaşacak olan sizin takvanızdır[1*]. Onları bu şekilde sizin hizmetinize verdik ki Allah'ın yol göstermesine karşılık tekbir[2*] getiresiniz. Sen güzel davrananlara müjde ver.

[1*] Allah'tan çekinerek kendini koruma, kendini(fitratını) bozmama isteği. Bakınız Bakara 2/2.

[2*] Tekbir: saygı göstermek, hayran olmak, önünde saygı ile eğilmek, ululamak, tapmak (Örneğin: 'Allah-u ekber: Allah en büyüktür' demek.)

(Hac 22/38)

إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ

Muhakkak ki Allah, inanıp güvenenleri düşmanlarından korur. Allah, hainlikte direnip âyetleri görmezlikten gelen hiç kimseyi sevmez.

(Hac 22/39)

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ

Kendilerine karşı savaş açılanlara savaşma izni verildi çünkü haksızlığa uğradılar. Allah, onlara yardım için elbette bir ölçü belirlemiştir.

(Hac 22/40)

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا ۗ وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

Onlar sırf "Rabbimiz[1*] Allah'tır." dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarıldılar. Eğer Allah, insanların kimini kimiyle savmasa, tapınaklar, kiliseler, havralar ve içinde Allah'ın adı çokça anılan mescitler yerle bir edilirdi. Allah, kendisine yardım edenlere elbette yardım eder. Allah güçlüdür, her işin üstesinden gelir.

[1*] Sahibimiz

(Hac 22/41)

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ۗ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ

Onlar öyle kimselerdir ki eğer bir yere yerleştirsek namazı tam kılar, zekatı verir, marufa (Kur'an ölçülerine) uygun olanı ister, münkere (Kur'an'a ve insan doğasına uymayan şeye) karşı durur. Her işin sonu Allah'a varır.

(Hac 22/42)

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ

Eğer bunlar seni yalanlarlarsa bil ki daha önce Nuh halkı, Ad ve Semud da (kendilerine gelen elçileri) yalanlamışlardı.

(Hac 22/43)

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ

İbrahim'in halkı ile Lut'un halkı da öyle yapmıştı,

(Hac 22/44)

وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ ۖ وَكُذِّبَ مُوسَىٰ فَأَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ ۖ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ

Medyen'liler de öyleydi. Musa da senin gibi yalancı sayılmıştı. Ayetleri görmezlikten gelen o kişilere önce süre tanıdım sonra da yakalarına yapıştım. Benim hoşlanmamamın[*] sonu nasıl oldu (gördüler)!

[*] نَكِيرِ, garipseyen ve hoşlanmayan anlamındadır. Kâfirler doğrulardan, Allah da onlardan hoşlanmaz.

(Hac 22/45)

فَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَبِئْرٍ مُعَطَّلَةٍ وَقَصْرٍ مَشِيدٍ

Biz nice kenti yanlış yaparlarken etkisiz hale getirmişizdir. Onlara, devrilmiş direkleri üzerine çökmüş, bir kör kuyu ve sağlam bir köşk kalmıştır.

(Hac 22/46)

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا ۖ فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَٰكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ

Böyle yerleri gezip dolaşmadılar mı ki düşünecek kalpleri ve dinleyecek kulakları olsun. Gözler kör olmaz ama onların göğüslerindeki kalpleri kör olur.

(Hac 22/47)

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ ۚ وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ

Allah, sözünden asla caymadığı halde, onlar senden azabın çabuklaştırılmasını istiyorlar. Hâlbuki Rabinin katındaki bir gün sizin sayınızla bin yıl gibidir[*].

[*] Demek ki gökler ve yer, Allah açısından altı günde (Araf 7/54) bizim açımızdan altı bin yılda yaratılmıştır. Bu ve benzeri ayetler, Allah'ın zamandan münezzeh olduğu iddialarının yanlışlığını gösterir. .

(Hac 22/48)

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ

Yanlışlar içinde oldukları halde nice kentlere, önce süre tanıdım sonra da onları kıskıvrak yakaladım. Dönüş banadır.

(Hac 22/49)

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ

De ki "Ey insanlar! Ben sizler için sadece doğruları açıklayan bir uyarıcıyım."

(Hac 22/50)

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlar için bağışlanma ve bol rızık vardır.

(Hac 22/51)

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

Ayetlerimizi değersizleştirmeye çalışanlar da o alevli ateşin ahalisi olurlar.

(Hac 22/52)

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَنَّىٰ أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Senden önce de elçi veya nebi olarak gönderdiğimiz kimselerden hangisi bir şey tasarlasa Şeytan onun tasarladığı şeye mutlaka bir pislik bulaştırmıştır. Arkasından Allah, şeytanın bulaştırdığını gidermiş sonra da âyetlerini (zihinlerde) iyice pekiştirmiştir.[*] Allah bilir, doğru karar verir.

[1*] Bizler, içimizden geçenlerden değil içimizde olanlardan sorumluyuz (Bkz: Bakara 2/284) İçimizde olan iman, içimizden geçen vesvesedir. Elçi ve nebilerin bile şeytanların(hem insan hem cin) vesvesesine maruz kaldığı ayette açıktır. Önemli olan şeytanın attığını Allah'ın gönderdiği ile karşılamak ve gidermektir. Bu da ancak Allah'ın doğru bilgisi(zikir) olan Kur'an ve onda geçen emir ve yasaklara tam uymakla olur.

(Hac 22/53)

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ ۗ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ

Şeytanın bulaştırdığı şeye izin vermemiz[*], kalplerinde hastalık olanlar ile kalpleri katı olanları imtihan içindir. Yanlış yapanlar, tam olarak ayrılmış ve uzaklaşmış olurlar.

[*] İltifat

(Hac 22/54)

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Bunun (Allah'ın şeytanların karıştırdığına izin vermesinin) bir sebebi de kendilerine o bilginin ulaştığı kimselerin, onun (ayetlerin) senin Sahibinden gelen bir gerçek olduğunu bilmelerini, ona inanmalarını ve kalplerinin ona yatışmasını sağlamaktır. Allah inanıp güvenenleri elbette doğru bir yola yönlendirir.

(Hac 22/55)

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ

Ama O'nun tebliğini görmezlikten gelenler, beklemedikleri bir anda kıyamet saati kendilerine gelinceye ya da kısır bir günün azabı ulaşıncaya kadar şüphe içinde olmaya devam edeceklerdir.

(Hac 22/56)

الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ۚ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

O gün tüm yetki (hâkimiyet), yalnız Allah'ındır; aralarındaki kararı o verecektir. İnanıp güvenen ve iyi iş yapanlar, nimetlerle dolu cennetlerde olacaklardır.

(Hac 22/57)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

Ayetleri görmezlikten gelenlere ve ayetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılanlara gelince, işte onlar için alçaltıcı bir azap vardır.

(Hac 22/58)

(Hac 22/58)

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

Allah yolunda hicret[*] edenleri, sonra öldürülen veya ölenleri Allah, elbette güzel bir rızıkla rızıklandıracaktır. Allah, rızık verenlerin elbette en hayırlısıdır.

[*] Hicret: Göç etmek

(Hac 22/59)

لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ

Bir de onları, hoşlanacakları bir yere elbette yerleştirecektir. Allah bilir, yumuşak davranır.

(Hac 22/60)

ذَٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ

Bu böyledir; kim kendine yapılan kötülüğe/saldırıya misliyle ceza/karşılık verir ve sonra yine de kötülüğe/saldırıya uğrarsa Allah ona elbette yardım eder. Çünkü Allah, hoşgörülüdür, affeder bağışlar.

(Hac 22/61)

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

İşte böyle; Allah geceyi gündüzün içine geçirir, gündüzü de gecenin içine geçirir. Allah dinler ve görür.

(Hac 22/62)

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ

Bu Allah'ın gerçeğin kendisi olmasından dolayı böyledir. O'nunla aralarına koyup yardıma çağırdıkları ise gerçek dışıdır. Allah yücedir, büyüktür.

(Hac 22/63)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً ۗ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ

Hiç görmedin mi Allah gökten su indirir de yeryüzü yemyeşil olur? Allah, her şeyi en ince ayrıntısına kadar yapar[*], her şeyin iç yüzünü bilir. (Allah, her şeyin iç yüzünü en ince ayrıntısına kadar bilir.)

[*] Latif isminin anlamı Yusuf 12/100. âyetten alınmıştır.

(Hac 22/64)

لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. Kimseye ihtiyacı olmayan ve yaptığını güzel yapan, Allah'tır.

(Hac 22/65)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ

Hiç görmedin mi Allah, yerde olan her şeyi ve denizde akıp giden gemiyi kendi emri ile[*] sizin hizmetinize vermiştir? Yerin üstüne düşmesin diye göğü tutan da O'dur; O'nun izniyle düşerse başka. Allah, insanlara karşı pek şefkatlidir, ikramı boldur.

[*] إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

(Hac 22/66)

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ۗ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ

Size hayat veren sonra öldüren sonra yine hayat verecek olan O'dur. İnsanoğlu gerçekten nankördür.

(Hac 22/67)

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ ۖ فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ ۚ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ ۖ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُسْتَقِيمٍ

Her toplum(ümmet) için kurban ibadeti (mensek) koyduk, onlar onu yerine getirirler. Bu konuda seninle asla çekişmemeleri gerekir. Sen onları Rabbine çağır. Çünkü sen dosdoğru bir yoldasın.

(Hac 22/68)

وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ

Seninle tartışırlarsa de ki "Allah sizin ne yaptığınızı çok iyi biliyor."

(Hac 22/69)

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

Allah, anlaşamazlığa düştüğünüz konulardaki hükmünü (mezardan) kalkış günü, yüzünüze karşı verecektir.

(Hac 22/70)

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۗ إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

Bilmez misin ki Allah, gökte ve yerde olan her şeyi bilir. Bunların hepsi tek bir yerde kayıtlıdır. Bu iş Allah'a göre kolaydır.

(Hac 22/71)

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ ۗ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ

Allah'ın hakkında bir yetki (delil) indirmediği şeyi Allah ile aralarına koyup ona kulluk ederler. O konuda kendilerinde bir bilgi de yoktur. Bu yanlışı yapanların yardımcısı olmaz.

(Hac 22/72)

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ ۖ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۗ قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَٰلِكُمُ ۗ النَّارُ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

Onlara birbirini açıklayan ayetlerimiz okununca, görmezlikten gelenlerin (kafirlerin) yüzündeki nefreti fark edersin. Kendilerine ayetlerimizi okuyanlara neredeyse saldıracak gibi olurlar. De ki "Sizi daha kötü duruma sokacak şeyi bildireyim mi? Cehennem ateşi!" Allah onu, kafirlere söz vermiştir. Ne kötü hale gelmektir o.

(Hac 22/73)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ ۖ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ۚ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ

Ey insanlar! Size bir örnek veriliyor[*]; iyi dinleyin. Allah ile aranıza koyduklarınız bir araya gelseler bir sinek bile yaratamazlar. Sinek onlardan bir şey kapsa geri alamazlar. İsteyen de acizdir, istenen de.

[*] Bakara 2/26-27'ye bkz.

(Hac 22/74)

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

Allah'ı gereği gibi değerlendiremediler. Oysa Allah güçlüdür, her işin üstesinden gelir.

(Hac 22/75)

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

Allah, meleklerden elçiler seçer; insanlardan da seçer. Allah dinler ve görür.

(Hac 22/76)

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۗ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

Yaptıklarını da geriye bıraktıklarını da O bilir. Bütün işler, Allah'a arz edilir.

(Hac 22/77)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۩

Ey inananlar! Rükû edin, secde edin ve Rabbinize (Sahibinize) kulluk edin. İyi işler yapın ki umduğunuza kavuşasınız.

(Hac 22/78)

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ ۚ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ۚ مِلَّةَ أَبِيكُمْ

إِبْرَاهِيمَ ۚ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَٰذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ ۚ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ ۖ فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ

Allah yolunda hakkıyla mücadele (cihad)[1*] edin. Size fırsat veren O'dur. Bu dinde size bir güçlük yüklememiştir. Babanız İbrahim'in şeriatına uyun. Allah size daha önce 'Müslüman (tam teslim olan)' adını verdi. Bu kitapta da o adı verdi ki elçimiz size örnek[2*] olsun. Siz de insanlara örnek olasınız. Namazı tam kılın, zekâtı verin ve Allah'a sıkı sarılın. O sizin en yakınınızdır; ne iyi dost ve ne iyi yardımcıdır.

[1*] Bakınız Bakara 2/218 ve ilgili dipnot

[2*] Ahzab 33/21

MÜMİNUN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Müminun 23/1)

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ

Müminler(İnanıp güvenenler)umduklarına kavuşacaklardır.

(Müminun 23/2)

الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ

Onlar derin bir saygıyla namaza duran kimselerdir.

(Müminun 23/3)

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ

Boş sözlerden de kaçınırlar,

(Müminun 23/4)

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ

Onlar zekât için[*] çalışırlar.

[*] Bazıları zekat vermek için çalışır, bazıları da zekatın yerine ulaşması için gayret gösterirler.

(Müminun 23/5)

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ

Bir de edep yerlerini ve çevresini[1*] koruyan kimselerdir[2*].

[*] Burada cinsel ilişki kast edilemez çünkü o manadaki ayetler, "fuhuş çeşitlerinden uzak duranlar" şeklinde ifade edilir. Buradaki anlam, edep yerlerinin örtülmesinden başka bir şey değildir.

(Müminun 23/6)

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ

Sadece hür eşlerine veya hâkimiyetleri altında olan[1*] esir eşlerine karşı[2*] ayıplanmazlar.

[1*] Zorla hakimiyet altına alınanlar esirlerdir. Hürler, zorla çalıştırılamazlar. (Nisa 4/29)

[2*] Bütün tefsirler bu âyetteki "أَزْوَاجِهِمْ = eşlerine" sözünün kadını da erkeği de kapsadığını kabul ederken "hâkimiyetleri altındakiler" sözüne, sadece "erkeklerin hakimiyeti altında olan cariyeler" anlamı vererek âyetin anlamını tahrif etmiş ve cariyelerin sahiplerine nikâhsız helal olduğunun delili saymışlardır. Bunu yapmak için "veya =أو" bağlacına da "ve =و" anlamı vermek zorunda kalmışlardır. Aksi halde bir erkeğin veya kadının edep yerlerini ya eşine ya da hakimiyeti altında olan esir kadın veya erkeğe açabileceği, ikisine birden açamayacağı anlaşılırdı. Bu da geleneğin istediği meâl olmazdı.

İlgili âyetlerde de açıkça görüleceği gibi, ister kadın ister erkek olsun, bir Müslümanın eşi ya hür ya da esir olur (Bakara 2/221). Kadının esir erkekle evlenmesini sınırlayan bir şart yoktur ama hür kadınla evlenebilecek maddi imkana sahip olan erkeğin esir kadınla evlenmesi ya da esir kadının üzerine ikinci eş alması yasaklanmıştır (Nisa 4/25). Bu sebeple hür eş ile esir eş, daima farklı değerlendirilmiştir.

Esir kadın her ne kadar evliliğe hür iradesiyle karar verse de (Nisa 4/25) esir olması onun iradesini etkileyeceği için hür eşine düşmanca davranabilir. Bu da ailede huzur bırakmaz. Oysa aile kurumundan beklenen şey huzurdur (A'raf 7/189, Rum 30/21). Bu yüzden Allah Teala, hür kadınlarla evlenecek imkana sahip olmayan erkeklere, esir kadınla evlenmeyip sabırlı davranmalarını tavsiye etmiştir (Nisa 4/25).

(Müminun 23/7)

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ

Bunlardan başkalarına açarlarsa sınırları aşmış olurlar,

(Müminun 23/8)

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

Onlar emanetler ve üstlendikleri görevler konusunda titiz davranan kimselerdir.

(Müminun 23/9)

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

Onlar namazlarına özen gösterirler.

(Müminun 23/10)

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ

İşte pay sahibi olacak olanlar onlardır.

(Müminun 23/11)

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Cennetten pay alacaklar ve orada ölümsüz olacaklardır.

(Müminun 23/12)

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ

İnsanı çamurundan oluşan bir özden yarattık[*].

[*] İnsanın bütün gıdası çamurdan, yani su ile toprağın birleşmesinden oluşur. Dolayısıyla yumurta ve spermin kaynağı da çamurdur.

(Müminun 23/13)

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ

Sonra onu karar-ı mekînde nutfe (döllenmiş yumurta) haline getirdik[*].

[*] Karar, kalınabilecek rahat yere denir. Ebu Hanife'ye göre suyun kendi gücüyle gidip kaldığı her yere bu ad verilir (**lisan'ul-Arab**). Mekîn; bir şey üzerinde gücü ve etkisi olan şeydir(el-Mısbah'ul-munîr).

Öyleyse nutfenin oluştuğu yer, hem onun kalmasına imkân veren hem de oluşmasına etki eden yerdir. O yer, ana rahminden başkası değildir. Rahim, erkeğin spermi ile kadının yumurtasının kalabileceği, nutfeye dönüşeceği, değişeceği, gelişeceği ve dünyada yaşayabilecek güce erişeceği yerdir.
Öyleyse nutfe, erkeğin spermi ile kadının yumurtasının birleşmesiyle oluşan döllenmiş yumurtadır.

(Müminun 23/14)

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۚ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

Sonra o nutfeyi alaka[1*] yaptık. O alakayı bir çiğnem et parçası yaptık. O et parçasını kemiklere dönüştürdük. Sonra kemikleri etle donattık, sonra onu başka yaratık haline getirdik[2*]. Yaratıcıların en güzeli olan Allah pek yücedir[3*].

[1*] Rahim duvarına asılı emriyo.

[2*] Ruh üfleyerek tam bir insan yaptık.

[3*] Bu ifadenin bu ayette geçmesi önemlidir. (Secde 32/9)

(Müminun 23/15)

ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَٰلِكَ لَمَيِّتُونَ

Daha sonra sizler[*] öleceksiniz.

[*] Başka yaratık haline geldikten sonra "siz" diye hitap etmesi, o andan itibaren bizi muhatap almaya başladığını gösterir.

(Müminun 23/16)

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ

Sonra kıyamet günü diriltilip kaldırılacaksınız.

(Müminun 23/17)

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ

Sizin üstünüzde yedi yol yaratmışızdır[*]. Biz yarattıklarımızdan habersiz değiliz.

[*] Göklere çıkan yollar.

(Müminun 23/18)

(Müminun 23/18)

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ ۖ وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ

Gökten belli ölçüde su indirdik ve yerin içine yerleştirdik. O suyu yürütmenin ölçüsünü de koyduk.

(Müminun 23/19)

فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ لَكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ

Sonra o suyla sizin için hurma bahçeleri ve üzüm bağları oluşturduk; sizin için orada çok sayıda meyveler de vardır; onlardan da yersiniz.

(Müminun 23/20)

وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِلْآكِلِينَ

Sina Dağı'ndan çıkan bir ağaç da yetiştirdik; yağlı meyve bitirir, yiyenler için katıktır.

(Müminun 23/21)

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ

En'âmda (koyun, keçi, sığır ve devede) sizin için ders vardır. İçlerinde olandan size içiririz. Onlarda sizin için birçok yararlar vardır. Bir de onları yersiniz.

(Müminun 23/22)

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

Hem onlara, hem de gemilere bindirilirsiniz.

(Müminun 23/23)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ أَفَلَا تَتَّقُونَ

Nuh'u halkına elçi gönderdik. Onlara dedi ki; "Ey halkım! Allah'a kulluk edin. Sizin ondan başka tanrınız yoktur; kendinize çeki düzen vermeyecek misiniz?"

(Müminun 23/24)

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ

Halkından (yapılan uyarıları) görmezlik eden önderler dediler ki: "Bu sizin gibi bir insandan başka ne ki? Size üstünlük kurmak istiyor. Allah elçi gönderecek olsaydı melekleri gönderirdi. Biz en eski atalarımızdan bile böyle bir şey duymadık.

(Müminun 23/25)

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ

Bu olsa olsa cinlerin etkisine girmiş bir adam olur. Bir süre onu gözlem altında tutun".

(Müminun 23/26)

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ

Nuh dedi ki: "Rabbim! Beni yalancı saymalarına karşı sen bana yardım et."

(Müminun 23/27)

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ ۙ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ ۖ وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا ۖ إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ

Biz de ona şöyle vahy ettik: "Gemiyi, gözetimimizde ve vahyimize göre inşa et. Emrimiz gelip geminin kazan[*]ı kaynadığında her türden iki eşi, bir de aileni ona bindir. Aleyhine emir çıkmış olanı alma. O zalimlerle ilgili olarak benden bir istekte bulunma; onlar boğulacaklardır.

[*] ...

(Müminun 23/28)

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Yanındakilerle beraber sen de gemiye yerleştiğinde de ki: "Her şeyi güzel yapmak Allah'a mahsustur; zalimler topluluğundan bizi kurtaran odur."

(Müminun 23/29)

وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ

De ki: " Rabbim! Beni bereketli bir yere indir; konuklarını en iyi ağırlayan sensin."

(Müminun 23/30)

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ

Bu olayın içinde belgeler vardır. Yaptığımız sadece ağır bir imtihandan geçirmektir.

(Müminun 23/31)

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ

Sonra onların arkasından başka nesiller oluşturduk.

(Müminun 23/32)

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ أَفَلَا تَتَّقُونَ

İçlerinden bir de elçi gönderdik. (onlara) "Allah'a kulluk edin. Sizin ondan başka tanrınız yoktur; kendinize çeki düzen vermeyecek misiniz?" (dedi.)

(Müminun 23/33)

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْآخِرَةِ وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ

Halkı içinden (yapılan uyarıları) görmezlik eden, dünya hayatında kendilerine geniş imkânlar verdiğimiz halde Ahiret buluşmasını yalan sayan önderler şöyle dediler: Bu adam sizin gibi bir insandan başka ne ki? O da sizin yediğinizden yiyor; içtiğinizden içiyor.''

(Müminun 23/34)

وَلَئِنْ أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذًا لَخَاسِرُونَ

Eğer sizin gibi bir insana boyun eğecek olursanız siz gerçekten kaybedersiniz.

(Müminun 23/35)

أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنَّكُمْ مُخْرَجُونَ

Size ne vaad ediyor? Ölüp de toprak ve kemik parçaları haline geldikten sonra topraktan yeniden çıkarılacaksınız öyle mi?

(Müminun 23/36)

هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ

Olmayacak şeyler vaad ediliyor size; hiç olmayacak şeyler!

(Müminun 23/37)

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ

Dünyadaki hayatımızdan başka hayat yoktur. Ölürüz, yeniden hayat buluruz[*]. Ama topraktan kalkacak değiliz.

[*] Bkz (Casiye 45/23)

(Müminun 23/38)

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ

Bu adamın yaptığı sadece Allah'a iftira etmektir. Biz ona inanacak değiliz.''

(Müminun 23/39)

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ

Elçi dedi ki, "Rabbim! Beni yalancı saymalarına karşı bana yardım et.''

(Müminun 23/40)

قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ

Allah; “çok geçmeden pişman olacaklardır” dedi.

(Müminun 23/41)

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَاءً ۚ فَبُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Bunun üzerine onları gerçek anlamda yüksek bir ses yakaladı, hepsini çere çöpe çevirdik. Zalimler[*] topluluğu uzak olsunlar

[*] Zalim: Yanlış yapan, suçlu (müfredat) Bakınız Bakara 2/35 ve ilgili dipnot

(Müminun 23/42)

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ

Sonra onların ardından başka nesiller ortaya çıkardık.

(Müminun 23/43)

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ

Bir toplum[*] ecelini ne öne alabilir, ne de geciktirebilir.

[*] TOPLUM(ümmet) ve TOPLULUK(kavim) çeviri yapılmıştır.

Çünkü ümmet bir liderin etrafında toplanma bilincinde olan topluluk iken KAVİM için bir liderin etrafında toplanma zorunluluğu yok. ÜMMET'in hamuru maruf ve din iken KAVİM, ırk, aynı zaman diliminde aynı coğrafyayı paylaşma gibi irade dışı kaynaklardan besleniyor. Hangi kavme üye olduğunuzu siz seçemiyorsunuz ama hangi ümmete dahil olacağınız tercihi kişinin iradesinde. İşte bu önemli detay nedeniyle çeviriye bu farkı mutlaka yansıtmamız ve meal çalışmasının tamamını elden geçirmemiz gerekir. Ben ÜMMET VE KAVİM geçen bütün ayetlere gerekli düzenleme tekliflerini yaptım ve yapıyorum. Lütfen onay makamı olarak tekliflerimi bu açıklama ışığında değerlendiriniz.

En önemli delil :Nahl 16/120 ve Enam 6/38, Kavim ve Ümmet kelimelerinin aynı cümle içinde kullanıldığı ayet Araf 7/159

(Müminun 23/44)

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَىٰ ۖ كُلَّ مَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ ۚ فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ ۚ فَبُعْدًا لِقَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ

Sonra elçilerimizi art arda gönderdik. Her toplum kendine gelen elçiyi yalancı saydı. Biz de o toplumlardan birini diğerinin arkasına kattık ve her birini birer hikâyeye dönüştürdük. İnanmayanlar topluluğu uzak olsunlar.

(Müminun 23/45)

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ

Sonra Musa’yı ve kardeşi Harun’u âyetlerimizle ve açık bir kanıtla elçi gönderdik,

(Müminun 23/46)

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ

Firavun'a ve onun ileri gelenlerine gönderdik. Hemen kendilerini büyük göstermeye çalıştılar. Onlar kibirli bir topluluktu.

(Müminun 23/47)

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ

Dediler ki; "Hem bizim gibi birer insan hem de toplumları kölelerimiz olan şu iki kişiye mi inanacağız?"

(Müminun 23/48)

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ

Böylece ikisini de yalancı saydılar ve ortadan kaldırılanlardan oldular.

(Müminun 23/49)

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ

Hâlbuki yola gelsinler diye Musa'ya Kitap da vermiştik.

(Müminun 23/50)

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ

Meryemoğlu'nu ve annesini birer belge yaptık. Oturmaya elverişli olan ve gözesi bulunan bir tümseğe yerleştirdik.

(Müminun 23/51)

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا ۖ إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

"Ey elçiler! Temiz şeylerden yiyin ve iyi iş yapın. Ben ne yaptığınızı bilirim.

(Müminun 23/52)

وَإِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ

İşte bu, sizin katılacağınız toplumdur[*]; tek bir toplum. Ben de Sahibinizim; benden çekinin."

[*] Ümmet, din anlamına da gelir(**Müfredat**). Bakınız Enbiya 21/92. Ümmet ile kavim kelimeleri arasındaki anlam farklılığını anlayabilmek için her iki kelimeninde aynı cümlede kullanıldığı Araf 7/159 ayetine bakınız.

(Müminun 23/53)

فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا ۖ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ

Sonra kitaplar yazarak din işlerini aralarında parçaladılar. Her bir cemaatin taraftarı kendinde olanla övünmektedir.

(Müminun 23/54)

فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ

Artık onları bir süreye kadar kendi cemaatleri ile baş başa bırak.

(Müminun 23/55)

أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ

Onları mal ve oğullarla desteklemiş olmamızı nasıl değerlendiriyorlar?

(Müminun 23/56)

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ ۚ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ

Bu iyilikleri yalnız onlar için mi yapıyoruz? Hayır, kavrayamıyorlar.

(Müminun 23/57)

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ

Ama Rablerinin korkusundan içleri titreyen,

(Müminun 23/58)

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ

Rablerinin ayetlerine inanan,

(Müminun 23/59)

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ

Rablerine şirk koşmayan,

(Müminun 23/60)

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ

Rablerinin huzuruna dönecekleri için, verdiklerini kalpleri ürpererek verenler var ya.

(Müminun 23/61)

أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ

İşte iyiliklerde yarışanlar onlardır. Onlar bu konuda hep öndedirler.

(Müminun 23/62)

وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۖ وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنطِقُ بِالْحَقِّ ۚ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Kimseye, gücünün yettiğinden fazlasını yüklemeyiz. Yanımızda doğruyu gösteren bir kayıt olur. Kimse haksızlığa uğratılmaz.

(Müminun 23/63)

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِنْ هَٰذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِنْ دُونِ ذَٰلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ

Yok, onların kalpleri başka şeylere dalmıştır. Çünkü kendilerinin öncelikli işleri vardır; onlar ona çalışırlar

(Müminun 23/64)

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْأَرُونَ

Onların şımarık olanlarını azaba alınca hemen çığlığı basarlar.

(Müminun 23/65)

لَا تَجْأَرُوا الْيَوْمَ ۖ إِنَّكُمْ مِنَّا لَا تُنصَرُونَ

Bugün çığlık atmayın; bizden yardım görmeyeceksiniz.

(Müminun 23/66)

قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ تَنكِصُونَ

Size âyetlerimiz okunmuştu da siz arkanızı dönmüştünüz.

(Müminun 23/67)

مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سَامِرًا تَهْجُرُونَ

Okunana karşı büyükleniyor, geceleyin de ağzınıza geleni söylüyordunuz.

(Müminun 23/68)

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ

Bu sözü etraflıca düşünmüyorlar mı, yoksa kendilerine, eski atalarına gelmemiş olan bir Kitap[*] mı geldi?

[*] Mekkelilerin eski ataları olan İbrahim ve İsmail aleyhisselama, tıpkı Kur'an gibi bir kitap inmişti. Bkz. Bakara 2/136-137 ve Al-i İmran 3/84-85

(Müminun 23/69)

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنكِرُونَ

Yoksa elçilerini tanımıyorlar da onun için mi beğenmiyorlar?

(Müminun 23/70)

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ ۚ بَلْ جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ

Yoksa onda delilik olduğunu mu söylüyorlar? Hayır, o onlara gerçeği getirdi, ama pek çoğu gerçeklerden hoşlanmıyorlar.

(Müminun 23/71)

وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ

Eğer doğru onların arzularına göre şekillenseydi göklerin, yerin ve onlarda olan kimselerin düzeni bozulurdu. Onlara içlerindeki zikri, doğru bilgiyi getirdik. Onlar kendi doğrularından kaçınıyorlar.

(Müminun 23/72)

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

Onlardan bir karşılık mı istiyorsun? Oysa Rabbinin vereceği karşılık daha iyidir. O, rızık verenlerin en iyisidir.

(Müminun 23/73)

وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Sen onları elbette doğru yola çağırıyorsun.

(Müminun 23/74)

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ

Ahirete inanmayanlar, o yoldan ayrılanlardır.

(Müminun 23/75)

وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

Sıkıntılarını gidermek suretiyle onlara bir ikramda bulunsaydık yine de azgınlıkları içinde inatla bocalayacaklardı.

(Müminun 23/76)

وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ

Hepsini çeşit çeşit azaba uğrattık ama Rablerine karşı yumuşamadılar, yalvarıp yakarmadılar da.

(Müminun 23/77)

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ

Onlara şiddetli bir azabın kapısını açıncaya kadar böyle gitti; o anda birden ümitsizliğe düştüler

(Müminun 23/78)

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۚ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ

Hâlbuki sizler için dinleme, görme ve gönül yeteneği veren odur. Ne kadar az şükrediyorsunuz.

(Müminun 23/79)

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

Toprağa sizi tohum gibi eken[*] O'dur. O'nun huzurunda toplanacaksınız.

[*](ذرأ)'nin iki anlamı vardır; biri beyaza çalan renk, diğeri tohum atmaktır. Mekayis, ذرأ md.

(Müminun 23/80)

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Hayat veren odur; öldüren de o. Gece ile gündüzü farklılaştırma onun işidir. Aklınızı kullanmayacak mısınız?

(Müminun 23/81)

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ

Hayır, bunlar da tıpkı eskiler gibi konuştular:

(Müminun 23/82)

قَالُوا أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ

Dediler ki; "Ölüp de toprak ve kemikler haline dönüştükten sonra gerçekten kabirden kalkacağız; öyle mi?"

(Müminun 23/83)

لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَٰذَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

Bize yapılan bu tehdit, daha önce atalarımıza da yapılmış. Bu eskilerin hikayelerinden başka bir şey değildir."

(Müminun 23/84)

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

De ki; biliyorsanız söyleyin; "Bu yer ve üstündeki canlılar kimindir?"

(Müminun 23/85)

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

“Allah’ındır” diyeceklerdir. De ki: “Bilginizi kullanmayacak mısınız?”

(Müminun 23/86)

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

Onlara bir de; “Yedi kat göğün ve yüce Arşın[*] sahibi kimdir?” diye sor.

[*] Arşın yönetimini anlayabiliriz.

(Müminun 23/87)

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ

“Onlar Allah’ındır” diyeceklerdir. De ki: “Hiç çekinmeyecek misiniz?”

(Müminun 23/88)

قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

De ki, biliyorsanız söyleyin: “Her şeyin yönetimi elinde olan, koruyan ama korunmaya ihtiyacı olmayan kimdir?”

(Müminun 23/89)

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ فَأَنَّىٰ تُسْحَرُونَ

“Allah’tır” diyeceklerdir. De ki: “O halde nereden büyüleniyorsunuz?”

(Müminun 23/90)

بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Yok; biz onlara o gerçeği(ve gerçekleri gösterecek içerikte) getirdik ama onlar kesinlikle yalancıdırlar.

[*] Çeviri bütünlüğü açsından ve inne-hum le kâzibûne geçen her ayete tek tip çeviri Diğer Ayetler: Enam 6/28, Saffât 37/152

(Müminun 23/91)

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَٰهٍ ۚ إِذًا لَذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ

Allah, evlat edinmiş değildir; onun beraberinde bir ilah da yoktur. Öyle olsa, her ilah kendi yarattığı ile birlikte hareket eder, biri diğerine üstün gelirdi. Allah onların yakıştırmalarından uzaktır.

(Müminun 23/92)

عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Görünmeyeni de, görüneni de bilen odur. Allah, onların oluşturdukları ortaklardan uzaktır.

(Müminun 23/93)

قُلْ رَبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي مَا يُوعَدُونَ

De ki: "Rabbim! Eğer onların tehdit edildiği şeyi bana gösterecek olursan;

(Müminun 23/94)

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Ne olur Rabbim, beni o zaman o zalimlerin içinde bulundurma."

(Müminun 23/95)

وَإِنَّا عَلَىٰ أَنْ نُرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ

Çünkü biz, onları tehdit ettiğimiz cezayı sana göstermemiz konusunda bir ölçü belirlemişizdir.

(Müminun 23/96)

ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ ۚ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ

Sen (sana yapılan) kötülüğü en güzel biçimde sav. Onların bize neler yakıştırdıklarını iyi biliriz.

(Müminun 23/97)

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ

De ki: "Rabbim! Şeytan'ın dürtmelerinden sana sığınırım.

(Müminun 23/98)

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ

Onların yanımda olmalarından da sana sığınırım."

(Müminun 23/99)

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ

Onlardan birine ölüm geldi mi şöyle der: "Rabbim! Beni geri çeviriniz.

(Müminun 23/100)

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ ۚ كَلَّا ۚ إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا ۖ وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ

Terk ettiğim dünyada belki iyi bir iş yaparım". "Hayır asla; o onun söyleyeceği sözdür. Önlerinde yeniden dirilecekleri güne kadar bir enge[*]l vardır."

[*] "بَرْزَخٌ = Berzah engel demektir (Müfredat). Her insanda iki nefis vardır; birincisi bedeni, ikincisi ruhudur. Ana rahminde döllenmiş yumurtadan yaratılan bedene ruhun üflenmesi, bütün organlarının tamamlanmasından sonra olur. Böylece o, dinleyebilen, basiret ve gönül sahibi olan farklı bir canlı türü haline gelir (Müminûn 23/12-14 ve Secde 32/7-9)

Ruh, bedeni ev gibi kullanır; beden uykuya dalınca çekip gider, uyanınca geri gelir. Ölen beden yıkılan ev gibi olur, yeniden dirilinceye kadar ruh oraya dönmez. Artık ona ek süre tanınmaz,(Münafikun 63/11) Ruhla bedenin yeniden birleşmesi Sur'a ikinci defa üflendiğinde olur. (Tekvir 81/7)
Buradaki konuşmalar, ölen bu kafirin ruhu ile melek arasında geçen konuşmalardır. Ayrıca Nahl 16/28-29, ve Enfal 8/50=51. Âyetlere bakılabilir.

(Müminun 23/101)

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ

Sura üfürüldüğünde (kalk borusu çaldığında), aralarında ne bir akrabalık bağı kalır ne de birbirlerini arayıp sorarlar.

(Müminun 23/102)

فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Artık kimin iyilikleri ağır basarsa onlar umduklarına kavuşacaklardır.

(Müminun 23/103)

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ

Kimin de iyilikleri hafif gelirse onlar da kendi canlarına zarar vermiş olacaklar, Cehennem'de (cezalarını çekerken) ölmeyeceklerdir.

(Müminun 23/104)

تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ

Yüzlerini ateş yalayacak, orada dişleri sırıtır halde olacaklardır.

(Müminun 23/105)

أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ

Allah Teâlâ şöyle diyecektir: "yanınızda ayetlerim okunuyordu, siz de onlara karşı yalan söyleyip duruyordunuz; değil mi?"

(Müminun 23/106)

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ

Diyecekler ki, "Rabbimiz! Azgınlığımıza yenik düşmüş, yoldan çıkmış bir topluluk haline gelmiştik.

(Müminun 23/107)

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ

Rabbimiz! Bizi buradan çıkar. Eğer aynı şeyi bir daha yaparsak demek ki, gerçekten zalim kimseleriz."

(Müminun 23/108)

قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ

Allah diyecek ki, "Yığılın olduğunuz yere; benimle konuşmayın."

(Müminun 23/109)

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ

"Kullarımdan bir takımı şöyle dua ederlerdi: "Rabbimiz! Biz inandık, bizi bağışla, bize ikram et, sen ikram edenlerin en iyisisin."

(Müminun 23/110)

فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّىٰ أَنْسَوْكُمْ ذِكْرِي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ

Siz onları alaya alırdınız. Öyle ki, (bu alayınız) bana ait doğru bilgileri size unutturmuştu. Onlara gülüp duruyordunuz.

(Müminun 23/111)

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ

Sabır göstermelerine karşılık ben de bugün onları ödüllendirdim. Başaranlar onlar oldu.

(Müminun 23/112)

قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ

Allah onlara, "siz yeryüzünde yıl sayısı olarak ne kadar kaldınız?" diye soracak; onlar da

(Müminun 23/113)

قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَاسْأَلِ الْعَادِّينَ

"Ya bir gün, ya da günün bir kısmı kadar kaldık; onu sayanlara sorabilirsin" diyeceklerdir.

(Müminun 23/114)

قَالَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ۖ لَوْ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Allah; "Evet pek az kaldınız, keşke bunu o zaman bilseydiniz" diyecektir.

(Müminun 23/115)

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ

Ne zannetmiştiniz, sizi boşuna mı yaratmıştık; huzurumuza gelmeyecek miydiniz?"

(Müminun 23/116)

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

Gerçek sultan olan Allah pek yücedir. Ondan başka ilah yoktur. O, değerli Arşın(yönetimin) sahibidir.

(Müminun 23/117)

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ

Kim elinde hiçbir belge olmadığı halde Allah ile birlikte başka tanrının varlığını iddia ederse onun hesabı Rabbinin katında görülecektir. Şurası bir gerçek ki, o kafirler iflah olmazlar.

(Müminun 23/118)

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ

De ki: "Rabbim! Bağışla, ikramda bulun; en iyi ikramı sen yaparsın."

NUR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Nur 24/1)

سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

Bu, indirdiğimiz ve farz kıldığımız bir suredir. Belki bilgilerinizi kullanırsınız diye bu surede açık ayetler indirmişizdir.

(Nur 24/2)

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ ۖ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Zina eden kadınla zina eden erkekten her birine yüz kamçı[*] vurun. Eğer Allah'a ve son güne inanıyorsanız, Allah'ın verdiği cezayı yerine getirirken onlara karşı yumuşamayın. İnananlardan bir takımı da onlara yapılan azabı gözleriyle görsün.

[*] ...

(Nur 24/3)

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ ۚ وَحُرِّمَ ذَٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

Zina eden erkek, ancak zina eden veya müşrik olan bir kadınla evlenebilir. Zina eden kadınla da, ancak zina eden veya müşrik olan bir erkek evlenebilir. Bunlar müminlere haram kılınmıştır.

(Nur 24/4)

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

İffetli kadınlara zina suçu atan sonra dört şahit getiremeyenlere seksen kamçı vurun; ebediyen onların şahitliğini kabul etmeyin. Onlar yoldan çıkmış kimselerdir.

(Nur 24/5)

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Bundan sonra, tevbe eden ve kendini düzeltenler başka. Allah bağışlar, ikramı boldur.

(Nur 24/6)

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ ۙ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ

Eşlerine zina suçu atan ve kendileri dışında şahitleri olmayanlar... Böyle birinin şahitliği, kesinkes doğru söylediğine dair dört defa Allah'ı şahit tutması ile olur.

(Nur 24/7)

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

Beşincisinde, eğer yalan söylüyorsa Allah'ın lanetine uğramayı diler.

(Nur 24/8)

وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ ۙ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ

Kadından o azabı (kamçı cezasını) giderecek olan şu şekilde dört defa şahitlik etmesidir: Allah şahit, kocası kesinkes yalan söylüyor.

(Nur 24/9)

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ

Beşincisinde, eğer (kocası) doğru söylüyorsa Allah'ın gazabına uğramayı diler.

(Nur 24/10)

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ

Allah'ın size iyiliği ve ikramı olmasaydı böyle olmazdı. Allah tövbeleri kabul eder ve doğru karar verir.

(Nur 24/11)

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ ۚ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمْ ۖ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۚ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ ۚ وَالَّذِي تَوَلَّىٰ كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ

O çarpıtılmış haberi getirenler içinizden bir çetedir. Onu sizin için şerli görmeyin, aksine o sizin hayrınızadır. Onlardan her biri için, suça ortaklığına denk ceza vardır[*]. Suçun elebaşlığını yapan için de ağır bir azap vardır.

[*] مَّا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ ayetine مقدار ما اكتسب anlamı verilmiştir.

(Nur 24/12)

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَٰذَا إِفْكٌ مُبِينٌ

Suçlamayı duyduğunuzda müslüman erkekler ile müslüman kadınların birbirleri için iyi niyet göstererek "Bu, apaçık bir iftiradır" demeleri gerekmez miydi?

(Nur 24/13)

لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ ۚ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ فَأُولَٰئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ

Bir de o çete bu suçlama için dört şahit getirseydi ya? Getiremediklerine göre onlar Allah'ın yanında yalancı kimselerdir.

(Nur 24/14)

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Eğer dünyada ve ahirette Allah'ın sizi kayırması ve ikramı olmasaydı bulaştığınız bu işten dolayı sizi büyük bir azap çarpardı.

(Nur 24/15)

إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ

Bu yalanı dilinize dolayıp, hakkında bir bilginiz olmayan şeyi ağızlarınızla konuşuyordunuz. Bunu basit sanıyorsunuz, oysa Allah katında onun önemi büyüktür.

(Nur 24/16)

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَٰذَا سُبْحَانَكَ هَٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ

Onu duyduğunuzda şöyle deseydiniz olmaz mıydı: "Bu konuda konuşmaya hakkımız yoktur. Biz sana içten boyun eğeriz ey Sahip, bu büyük bir iftiradır!"

(Nur 24/17)

يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Eğer inanan kimselerseniz Allah size, bir daha böyle bir işe bulaşmamanızı tavsiye eder.

(Nur 24/18)

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Allah bu ayetleri size açıkça bildiriyor. Allah bilir, doğru karar verir.

(Nur 24/19)

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

Fuhuşun müminler arasında yayılmasını isteyenlerin payına düşen, dünyada da ahirette de acıklı bir azaptır. Allah bilir; siz bilemezsiniz.

(Nur 24/20)

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

Allah'ın size iyiliği ve ikramı, şefkati ve merhameti olmasaydı bu kadarla kalmazdı.

(Nur 24/21)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ ۚ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَىٰ مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Müminler! Şeytan'ın izinden gitmeyin. Kim Şeytan'ın izinden giderse ondan fuhuş yapmasını ve çirkin davranışlarda bulunmasını ister. Allah'ın size iyiliği ve ikramı olmasaydı hiç biriniz asla gelişemezdi. Ama Allah, gelişmeyi tercih edeni geliştirir. Allah işitir, bilir.

(Nur 24/22)

وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا ۗ أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

İçinizden maddi imkâna sahip iyilikseverler yakınlarına, çaresiz kalanlara, Allah yolunda hicret edenlere verme konusunda ihmalde bulunmasınlar. Onları bağışlasınlar ve yeni bir sayfa açsınlar. Allah'ın sizi bağışlamasını istemez misiniz? Allah bağışlar, ikramı boldur.

(Nur 24/23)

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Bir şeyden haberi olmayan namuslu mümin kadınlara iftira edenler, dünyada da ahirette de dışlanmışlardır. Onların payına düşen büyük bir azaptır.

(Nur 24/24)

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Onların yapmakta olduklarına, kendi dilleri, kendi elleri ve kendi ayakları şahitlik ettiği günde;

(Nur 24/25)

يَوْمَئِذٍ يُوَفِّيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ

İşte o gün Allah onlara, hak ettikleri cezayı tam olarak verecek ve onlar, o açık gerçeği ortaya çıkaranının Allah olduğunu öğreneceklerdir.

(Nur 24/26)

الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ ۖ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ ۚ أُولَٰئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ ۖ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

Kötü kadınlar kötü erkekler için kötü erkekler kötü kadınlar içindir. İyi kadınlar iyi erkekler için iyi erkekler de iyi kadınlar içindir[*]. Bunlar o iftiracıların dediklerinden uzaktırlar. Onların payına düşen bağışlanma ve ikramiyeli rızıktır.

[*] Evlenmede namus konusu

(Nur 24/27)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّىٰ تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ۚ ذَٰلِكُمْ

خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

Müminler! Kendi evlerinizden başka evlere, kendinizi tanıtıp izin almadan ve orada olanlara selam vermeden girmeyin. Bilgilerinizi kullanırsanız sizin için iyi olan budur.

(Nur 24/28)

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ ۖ وَإِنْ قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا ۖ هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

Orada kimseyi bulamazsanız izin verilinceye kadar içeri girmeyin. Size geri dönün denirse dönün. Sizin için nezih olan budur. Allah ne yaptığınızı bilir.

(Nur 24/29)

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ

Oturanı olmayan ama içinde size ait mal bulunan kapalı mekanlara girmenizde bir günah yoktur. Açığa vurduğunuz şeyi de gizlediğiniz şeyi de Allah bilir.

(Nur 24/30)

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ۚ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

Mümin erkeklere söyle, gözlerini sakınsınlar[1*]; ferçlerini (kolları ile bacakları arasındaki organlarını)[2*] korusunlar. Onları daha da geliştirecek olan budur. Allah, yaptıkları şeyin iç yüzünü bilir.

[1*] Bu ve bundan sonraki âyet, kadın ile erkeğin, sosyal hayatta ayrıştırmak için değildir. Çünkü verilen selamı, cinsiyet ayrımı olmadan daha iyisiyle almak emredilmiştir (Nisa 4/86) Ama bakışlar, en etkili iletişim aracı olduğundan dikkatli olmak gerekir. Bunun en kestirme yolu göz bebeklerini büyültecek şekilde bakmamaktır.

[2*] Ferc, iki kolun arası ile iki bacağın arasındaki organlardır. (**Lisan'ul-arab**)

(Nur 24/31)

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا ۖ وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ ۖ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ ۖ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ ۚ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Mümin kadınlara da söyle, gözlerini sakınsınlar; ferçlerini (kolları ile bacakları arasındaki organlarını) korusunlar. Güzelliklerinden [1*] görünen kısım [2*] dışındakileri açmasınlar. Başörtülerinin bir kısmını yakalarının üstüne vursunlar. Kocaları, babaları, kocalarının babaları, oğulları, kocalarının oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kendi kadınları, elleri altında bulunan esirler, kadına ihtiyacı kalmamış erkekler ve kadınların edep yerlerine ilgi duymayan küçük çocuklar[3*] dışında hiç kimseye süslerini açmasınlar. Gizledikleri güzellikleri bilinsin[4*] diye ayaklarını farklı şekilde yere basmasınlar. Müminler, hep birlikte Allah'a yönelin ki umduğunuza kavuşasınız.

[1*] Güzellik diye meal verdiğimiz kelime ziynet = الزينة'tir. Bazıları bunun, dış elbise veya süs olduğunu söyler. Dış elbise, hem kadının hem erkeğin zinetidir. (A'raf 7/31) Süs eşyasının takılması da yasak değildir. (A'raf 7/32) Kadın, insanlar için ziynet kılındığından (Al-i İmran 3/14) bu ayetteki ziynet, kadına ait güzelliklerden başkası olamaz. Âyette geçen "gizledikleri ziynetleri" ifadesi de bu anlamı destekler. Çünkü kadın, vücudu örtülü olduğu halde dans ederek, oynayarak, sesiyle veya yürüyüşüyle gizli güzelliklerinin bilinmesini sağlayabilir.

[2*] "görünen kısım"ifadesinin başörtüden önce geçmesinden, yüzün görünen güzelliklerden olduğu anlaşılır.

[3*] Esirler ve küçük çocuklar ile ilgili özel hükümler Nur 24/58. âyette gelecektir.

[4*] Kadın, ayağını farklı şekilde yere basarak sağa-sola eğilip güzelliklerini göstermeye çalışabilir. Bu ayet kadınların, erkekler karşısında bu gibi davranışlarını da yasaklamıştır.

(Nur 24/32)

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ ۚ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

İçinizden evli olmayanlar ile erkek ve kadın esirlerinizden uygun durumda olanları evlendirin. Yoksul iseler Allah, kendi ikramıyla onların ihtiyacını giderir. Allah'ın imkânları geniştir, bilir.

(Nur 24/33)

وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا ۖ وَآتُوهُمْ مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ ۚ وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Evlenme imkânı bulamayanlar, Allah tarafından ihtiyaçları karşılanıncaya kadar kendilerine hakim olsunlar. Eliniz altındaki esirlerden hürriyet sözleşmesi (kitabet) yapmak isteyenlerde bir iyi tutum biliyorsanız sözleşmeyi yapın. Allah'ın size verdiği maldan da onlara verin. Eğer evlenmek isterlerse dünya hayatının geçici menfaatinin peşine düşerek kızlarınızı isyana zorlamayın. Kim onları zorlarsa, zorlanmalarından sonra Allah onları bağışlar, ikram eder.[*]

[*] Bakirelerle ilgili müteşâbih âyet:

Şu âyet, evlenecek genç kızlara baskı yapılmasını yasaklamaktadır.

وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Evlenmek isterlerse kızlarınızı, şu hayatın malını arzu ederek aşırı davranışlara zorlamayın." (Nur 24/33)

Ayette geçen فَتَيَات = genç kızlar, bakire kızlardır.

إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا (in eredne tehassunen) =evlenmek isterlerse, anlamına gelir.

تَحَصُّنً = tehassun kelimesinin buradaki anlamı muhsana olmaktır. Muhsana, Nisa 4/24. âyette evli, Nisa 4/25. âyette de namuslu anlamında kullanılmıştır. Gençliğinin baharında olan genç kızlar zaten namuslu olacakları için âyetin anlamı "evlenmek isterlerse" şeklindedir. Bu âyet evlenme ile ilgili olduğundan başka bir anlama çekilmesi imkânsızdır.

Kur'ân, makrû' (مقروء) = bütünlük ve küme anlamında isim olarak da kullanılır. (**Lisan'ul-arab**) Kelimenin çoğulu yoktur; tekil için de çoğul için de kullanıldığı için kur'ân = قُرْآن kelimesine "kur'ânlar" diye de anlam verilebilir.

Ayet kümeleri, işlenen konu açısından aralarında benzerlik bulunan ayetlerin, bir araya getirilmesiyle oluşturulur. Küme tamamlanmadan istenen açıklamaya ulaşılamaz. Allah Teâlâ şöyle demiştir:

Onu kur'ânlar halinde böldük ki insanlar müks içinde iken onu onlara okuyasın. (İsrâ 17/106)

Müks = مُكْث, "durup beklemek" demektir. Ayetlerin açıklamasına ancak bir ilim heyeti birlikte ulaşabilir. İlgili ayetlerden biri de şöyledir:

Bu bir kitaptır ki, ayetleri; bilenlerden oluşan bir topluluk için Arapça kur'ânlar halinde açıklanmıştır. (Fussilet 41/3)

Bu yöntem sahabeden sonra unutulmaya başlandığı için ayetlere verilen meallerde büyük yanlışlar vardır. Buradaki meal, o yanlışlardan biridir.

(Nur 24/34)

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ وَمَثَلًا مِنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ

Şurası bir gerçek ki size açıklayıcı ayetler, sizden önce yaşayanlardan örnekler, korunanlar içinde öğütler indirdik.

(Nur 24/35)

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ ۖ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ ۖ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ۚ نُورٌ عَلَىٰ نُورٍ ۗ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Gökleri ve yeri aydınlatan Allah'tır. O'nun aydınlatması, içinde kandil bulunan kör pencerede[1*] oluşan aydınlık gibi (parlak ve bütün ayrıntıları gösterecek şekilde) olur. Kandil camın içindedir; cam da sanki inciyi andıran bir yıldızdır. İçindeki yakıt ise doğuya da batıya da ait olmayan bereketli zeytin ağacındandır[2*]. Yağı, ateş dokunmasa bile ışık yayar gibi parlaktır. Işık, ışık üstüne! Allah, aydınlanmayı tercih edeni kendi ışığına yöneltir ve insanlara örnekler verir. Allah her şeyi bilir.

[1*] Kör pencere, dışarıdan içeriye ses ve ışık geçirmez özellikte yalıtılmış penceredir. Ona sağır pencere de denir. Küçük bir hücre gibi olduğu için onun içine konan kandil, her tarafını aydınlatır.

[2*] Bu ağaç ile ilgili bir bilgimiz yok. Bilen varsa lütfen söylesin.

(Nur 24/36)

فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ

(O ışık) yüce tutulmasına ve içlerinde adının anılmasını Allah'ın izin verdiği evlerde olur. Oralarda sabah akşam (insanlar) Allah'a boyun eğerler.

(Nur 24/37)

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ ۙ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

(O ışıktan yararlananlar) Öyle adamlardır ki, onları ne ticaret, ne alış veriş onları Allah'ın zikrinden (Kur'ân'dan), namazı tam kılmaktan ve zekatı vermekten alıkoyabilir. Onlar, kalplerin ve gözlerin döneceği bir günden korkarlar.

(Nur 24/38)

لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Allah'ın onları, yaptıklarının en güzeli ile karşılaması ve ikramıyla daha da artırması için böyle yaparlar. Allah tercih ettiği kişiye hesapsız rızık verir.

(Nur 24/39)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ ۗ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Allah'ı görmezlikten gelenlerin işleri, düz çöldeki serap gibidir. Susayan onu su sanır. Yanına varınca onun bir şey olmadığını görür ve Allah'ı yanında bulur. O da onun hesabını görür. Allah hesabı çabuk görür.

(Nur 24/40)

أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ۚ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا ۗ وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ

Onların işleri dalgalı bir denizdeki karanlıklara da benzer; (geminin) üstünü bir dalga örtmüştür. Üstünde bir dalga daha onun da üstünde bulut vardır. Üst üste yığılmış karanlıklar! Elini kaldırsa göremeyecek gibidir. Allah'ın ışık vermediği kimsenin ışığı olmaz.

(Nur 24/41)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرُ صَافَّاتٍ ۖ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ

Hiç görmedin mi, göklerde ve yerde kim varsa, kuş sürülerine varıncaya kadar Allah'a boyun eğerler. Her biri duasını ve boyun eğmesi gerektiğini bilir. Allah onların yaptıkları her şeyi bilmektedir.

(Nur 24/42)

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ

Göklerde ve yerde hâkimiyet Allah'a aittir. Dönüş Allah'ın huzuruna olacaktır.

(Nur 24/43)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ ۖ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ

Hiç görmedin mi Allah, bulutları sürüklüyor, sonra bir birine kaynaştırıyor; sonra yığın haline getiriyor. Sonra arasından yağmur çıktığını görürsün. Gökteki dağdan (dağ gibi buluttan) dolu indirip doluya tutulmasını tercih ettiği kimselerin tepesine yağdırıyor. Kimilerinden de onu uzak tutmayı tercih ediyor. Onun şimşeğinin parıltısı gözleri çıkaracak gibidir.

(Nur 24/44)

يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصَارِ

Allah gece ile gündüzden birini sürekli diğerinin yerine koyar. Gözleri olanlar için bunda tam bir ibret vardır.

(Nur 24/45)

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ ۖ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ رِجْلَيْنِ

وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ أَرْبَعٍ ۚ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Allah her hareketli canlıyı sudan yarattı. Kimi karnı üzerinde sürünür, kimi iki ayak üstünde yürür, kimi de dört ayak üstünde yürür. Allah, yaptığı tercihe göre yaratır. Allah her şeye bir ölçü koymuştur.

(Nur 24/46)

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ ۚ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Biz açıklayıcı âyetler indirdik. Allah doğruları tercih edeni doğru bir yola yöneltir.

(Nur 24/47)

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ ۚ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ

Kimileri, "Allah'a ve elçisine inandık ve boyun eğdik" derler. Sonra bunun arkasından onlardan bir takımı yüz çevirir. Onlar mümin değillerdir.

(Nur 24/48)

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ

Aralarında hükmünü versin diye Allah'a ve Elçisine çağrılınca onlardan bir takımı yan çizer.

(Nur 24/49)

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ

Eğer haklı konumda olsalar, koşa koşa gelirler.

(Nur 24/50)

أَفِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَمِ ارْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ ۚ بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

Onların kalplerinde hastalık mı var? Yoksa şüpheye mi düştüler? Ya da Allah'ın ve elçisinin kendilerine haksızlık edeceğinden mi korkuyorlar? Hayır, onlar yanlış yoldadırlar.

(Nur 24/51)

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Müminler ise, aralarında hüküm versin diye Allah'a ve elçisine çağrıldıklarında sadece şu sözü söylerler "dinledik ve boyun eğdik". Umduklarına kavuşacak olanlar işte bunlardır.

(Nur 24/52)

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللَّهَ وَيَتَّقْهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ

Kim Allah'a ve elçisine boyun eğer, Allah'tan korkar ve ondan çekinirse işte başaracak olanlar onlardır.

(Nur 24/53)

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ ۖ قُلْ لَا تُقْسِمُوا ۖ طَاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

"Emir verirsen, mutlaka savaşa çıkacaklar" diye, olanca güçleriyle Allah'a yemin ederler. De ki: "Yemin etmeyin, güzel bir itaat yeter. Çünkü Allah yaptıklarınızın iç yüzünü bilir."

(Nur 24/54)

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

De ki: "Allah'a gönüllü olarak boyun eğin, Resulüne/Elçisinin getirdiğine[1*] gönüllü boyun eğin Eğer yüz çevirirseniz[2*] (bilin ki) ona yüklenen onun sorumluluğu, size yüklenen de sizin sorumluluğunuzdur. Ona gönüllü olarak boyun eğerseniz yola gelmiş olursunuz. Elçinin görevi, açık bir tebliğden ibarettir.

[1*] Resul (رسول), "birine gönderilen söz" anlamına geldiği gibi o sözü iletmek için gönderilen elçi anlamına da gelir (Müfredat). Allah'ın elçilerinin görevi, O'nun sözlerini insanlara ulaştırmaktır. Bu sebeple Kur'an'da geçen رسول اللّه = Allah'ın resulü sözlerinde asıl vurgu âyetleredir. Uhud savaşında nebîmiz'in öldüğüne dair haberlerin yayılması üzerine şu âyet inmişti:

"Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?" (Al-i İmrân 3/144)

Allah'ın son resulü öldüğü için bizim muhatabımız olan resul, sadece Kur'an'dır. Resul kelimesine "resulün/elçinin getirdiği" meali bunun için verilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"Resullere apaçık tebliğden başka ne düşer?" (Nahl 16/35)

"Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et, bunu yapmazsan onun resullüğünü yapmamış olursun" (Maide 5/67)

[2*] İltifat Bakara 2/64

(Nur 24/55)

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۚ يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

"Allah'ın, içinizden inanan ve iyi iş yapanlara sözü vardır; öncekilere verdiği gibi o yeri de kesinlikle onlara verecek, razı olduğu dini onlar için kökleştirecek ve korkularının ardından onları güvene kavuşturacaktır. Onlar bana kulluk eder, bir şeyi ortak koşmazlar. Bundan sonra da kendini doğrulara kapatanlar olursa yoldan çıkmış olurlar."

(Nur 24/56)

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Namazı düzgün ve sürekli kılın, zekâtı verin ve Resulüme/Elçimin getirdiğine gönüllü olarak boyun ki iyilik bulasınız.

(Nur 24/57)

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۚ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ ۖ وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ

(Allah'ın kitabını) görmezlik edenler, bu topraklarda sakın müminleri aciz bırakacaklarını hesap etmesinler. Onların dönecekleri yer o ateştir. Ne kötü hale gelmektir o!

(Nur 24/58)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنْكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ۚ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ۚ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ ۚ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Müminler! Elinizin altındaki esirler ile henüz erginlik çağına girmemiş çocuklarınız üç vakitte; sabah namazından önce, öğlen dinlenmesinde elbisenizi çıkarınca, bir de yatsı namazından sonra yanınıza girerken sizden izin istesinler. Bunlar sizin çıplak olabileceğiniz üç vaktidir. Bunların dışında size de onlara da bir günah yoktur. Onlar sizin, siz onların çevresinde dönüp dolaşırsınız. Allah size ayetlerini böyle açıklar. Allah bilir, doğru karar verir[*].

[*] ...

(Nur 24/59)

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Çocuklarınız erginlik çağına varınca kendilerinden öncekiler nasıl (her zaman[*]) izin istiyorlarsa onlarda izin istesinler. Allah size ayetlerini böyle açıklar. Allah bilir, doğru karar verir.

[*] Büluğa ermeden sadece üç vakitte izin aldıkları halde, büluğa erdikten sonra he zaman izin almaları gerekir.

(Nur 24/60)

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ ۖ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Oturup kalmış, evlenme umudu bitmiş kadınların, süslerini teberrüc (yüz, boyun, boğaz ve gerdanındaki güzelliği göstermekle birlikte gözleriyle güzel bir bakış sergileme) gayreti olmadan buralarını örten örtülerini açmalarında bir günah yoktur[*]. Kendilerine dikkat etmeleri, onlar için daha iyi olur. Her şeyi dinleyen ve bilen Allah'tır.

[*] Kadının tebberrücü (تَبَرَّجَ); yüz, boyun, boğaz ve gerdanındaki güzelliği göstermekle birlikte gözleriyle güzel bir bakış sergilemesidir. (el-Ayn) Güzel göz bebeğinin etrafındaki geniş beyazlığa da burç dendiği için (**el-Ayn**) göz bebeklerini büyültecek şekilde bakmak da teberrüc olur. Böyle bir teberrüc, kadına da erkeğe de yasaktır:

"Mümin erkeklere söyle, bakışlarını kıssınlar" (Nur 24/30)

"Mümin kadınlara da söyle, bakışlarını kıssınlar" (Nur 24/31)

Kadına da erkeğe de "... ferçlerini korusunlar."(Nur 24/30 ve 31) emri verilmiştir. Ferc, iki kolun arası ile iki bacağın arasındaki organlardır. (**Lisan'ul-arab**) Gerdanlık, iki kolun arasında yer aldığı için oranın örtülmesi de emredilmiştir. Bu emir kadınlar için kesindir. Erkekler için: "Onları daha da geliştirecek olan budur." (Nur 24/30) ifadesi kullanıldığı için onlar, kadınlar kadar titiz olmayabilirler.

Kadınlara verilen: "Başörtülerinin bir kısmını yakalarının üstüne vursunlar." (Nur 24/31) emrinden dolayı onlar, âyette sayılan kişiler dışında kimsenin

yanında boyunlarını ve başlarını açamayacaklardır.

Kadınlara ayrıca cilbab emri de verilmiştir: "Ey Nebî! Eşlerine, kızlarına ve inanıp güvenenlerin kadınlarına söyle de cilbablarını (büyük başörtülerini) üzerlerine yaklaştırsınlar. Bu, namuslu olduklarının anlaşılarak incitilmemeleri açısından daha uygundur." (Ahzab 33/59)

Oturup kalmış ve evlenme ümidi bitmiş bir kadın, güzel görünme gayretine de girmezse kimse tarafından rahatsız edilmez. Bu sebeple ayetten ilk anlaşılan, bu kadınların dışarıya cilbabsız çıkabilecekleridir. Ayette teberrüc kelimesi geçtiği için de güzelliğini gösterme gayretine girmeden boğazını ve gerdanlığını da açabileceği anlaşılabilir.

(Nur 24/61)

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكْتُمْ مَفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقِكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا ۚ فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةً طَيِّبَةً ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

Köre güçlük yoktur, topala güçlük yoktur, hastaya güçlük yoktur, size de bir güçlük yoktur, kendi evlerinizde, babalarınızın evlerinde, annelerinizin evlerinde, erkek kardeşlerinizin evlerinde, kız kardeşlerinizin evlerinde, amcalarınızın evlerinde, halalarınızın evlerinde, dayılarınızın evlerinde, teyzelerinizin evlerinde, anahtarı sizde olan veya arkadaşınıza ait olan evlerde yiyip içebilirsiniz. Bir arada veya ayrı ayrı[1*] yiyip içmenizde de bir günah yoktur. Evlere girdiğiniz vakit Allah'tan ömür ve güzel bir bereket dileği ile dostlarınıza[2*] selam verin. İşte Allah size ayetlerini böyle açıklar, belki aklınızı kullanırsınız.

[1*] Kadın, erkek bir arada veya ayrı ayrı.

[2*] عَلَى أَنفُسِكُمْ ifadesine dostlarınız anlamı vermemizin sebebi Bakara 2/84. âyette aynı ifadenin "soydaşlar" anlamında kullanılmış olmasıdır.

(Nur 24/62)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَنْ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Müminler, yalnızca Allah'a ve Elçisine inanıp güvenen kimselerdir. Elçi ile birlikte toplu bir iş yaptıkları sırada ondan izin almadan çekip gitmezler. Allah'a ve Elçisine inanıp güvenenler senden izin isteyenlerdir. Eğer bazı işleri için izin isterlerse uygun gördüğün kimselere izin ver ve onlar için Allah'tan bağışlanma dile. Allah bağışlar, ikramı boldur.

(Nur 24/63)

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا ۚ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا ۚ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Elçinin çağrısını, birinizin diğerine yaptığı çağrıyla bir tutmayın. Arkalardan sıvışıp gidenleri Allah elbette bilir. Onun emrine aykırı davrananlar başlarına gelecek bir sıkıntıya ya da uğrayacakları acıklı bir azaba karşı tedbirlerini alsınlar.

(Nur 24/64)

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا

عَمِلُوا ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Unutmayın ki, göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Ne durumda olduğunuzu gayet iyi bilir. Ona döndürüleceğiniz gün, yaptıklarınızı size[*] bildirecektir. Allah her şeyi bilir.

[*] İltifat Bakara 2/64

FURKAN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Furkan 25/1)

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا

Herkesin bir uyaranı olsun diye kuluna doğru ile eğriyi ayıran(furkan)[*] Kitabı indiren Allah pek yücedir.

[*] Furkan: doğru ile eğriyi ayıran demektir. Sure adı buradan gelmektedir.

(Furkan 25/2)

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا

Göklerin ve yerin hâkimiyeti onun elindedir; ne bir çocuk edinmiştir, ne de hâkimiyette ortağı vardır. O, her şeyi yaratmış ve her şeye bir ölçü koymuştur.

(Furkan 25/3)

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا

Durum böyle iken Allah ile aralarına koydukları ilahlara tutundular. O ilahlar bir şey yaratamazlar, çünkü kendileri yaratılmıştır. Kendilerine zarar vermeye veya yarar sağlamaya bile güçleri yetmez. Onlar; ölüm, hayat ve tekrar diriltme konusunda da bir yetki sahibi değillerdir.

(Furkan 25/4)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ ۖ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا

Kendilerini doğrulara kapatanlar, "Bu (Kur'ân) sadece, Muhammed'in uydurup Allah'a mal ettiği şeydir. Başka bir ekip de ona yardım ediyor" dediler. Böylece yanlışa ve yalana saptılar.

(Furkan 25/5)

وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلَىٰ عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

Bir de şunu dediler: "Bunlar eskilerin masallarıdır[*]; yazdırtmış, ve sabah akşam ona okutturuluyor. ezberletiliyor."

[*] أَسَاطِيرُ (Satır) Kuranın öğrettiği Kavramlar proğramında işlenmişti.

(Furkan 25/6)

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

De ki: “Onu; göklerde ve yerdeki bütün sırları bilen Allah indirmiştir. O, çok bağışlar, ikramı da boldur.”

(Furkan 25/7)

وَقَالُوا مَالِ هَٰذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ ۙ لَوْلَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا

Şunu da dediler: “ Bu nasıl elçi? Yiyor, içiyor, çarşıda pazarda dolaşıyor. Ona bir melek indirilseydi de uyarıcılık işinde ona eşlik etseydi olmaz mıydı?

(Furkan 25/8)

أَوْ يُلْقَىٰ إِلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا ۚ وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا

Ya da ona bir hazine indirilseydi yahut yiyeceğini sağlayacağı bir bahçesi olsaydı ya?” O zalimler şunu da dediler: “Sizin yaptığınız sadece, büyüye kapılmış bir kişinin peşinden gitmektir.”

(Furkan 25/9)

انْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا

Baksana senin için ne kurgular kuruyorlar da sapıtıyorlar. Bir çıkış yolu da bulamıyorlar.

(Furkan 25/10)

تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَٰلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلْ لَكَ قُصُورًا

O, öyle yücedir ki kuralı değiştirseydi sana daha iyisini, içinden ırmaklar akan bahçeler verir ve senin için köşkler yapardı.

(Furkan 25/11)

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ ۖ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا

Aslında onlar kıyamet saati karşısında yalana sarıldılar, Kıyamet saati karşısında yalana sarılanlar için alevli bir ateş hazırlamışızdır.

(Furkan 25/12)

إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا

O ateş onları uzaktan görünce onun çatlarcasına yanmasının ve çektiği havanın uğultusunu duyacaklardır.

(Furkan 25/13)

وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا

Birbirlerine iyice sokulmuş halde, onun dar bir yerine atılınca da orada yok olup gitmek isterler.

(Furkan 25/14)

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا

"Bugün bir kere yok olmak istemeyin, bin kere yok olmak isteyin" (denir)

(Furkan 25/15)

قُلْ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۚ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا

De ki: "Bu mu iyi, yoksa takva sahiplerine söz verilen kalıcı cennet mi? O onlar için hem bir karşılık, hem varılacak yerdir."

(Furkan 25/16)

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ ۚ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَسْئُولًا

Orada beğendikleri her şey onlar içindir. Orada onlar ölümsüzleşeceklerdir. Bu, Sahibinin kendini sorumlu tuttuğu sözüdür.

(Furkan 25/17)

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ أَأَنْتُمْ أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هَٰؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ

Hem onları, hem de Allah ile aralarına koyup kulluk ettikleri kimseleri topladığı gün, araya koyduklarına; "Şu kullarımı siz mi saptırdınız, yoksa kendileri mi saptılar?" diyecektir.

(Furkan 25/18)

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَٰكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا

Onlar da, "Sana içten boyun eğeriz; seni bırakıp başka velilere tutunmak bize yakışmaz. (Biz yapmadık ki onlara bunu emretmiş olalım) Ama sen, onlara ve babalarına nimetler verdin, o zikri (senin kitabını) unuttular ve bereketsiz bir topluma dönüştüler."

(Furkan 25/19)

فَقَدْ كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا ۚ وَمَنْ يَظْلِمْ مِنْكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا

(Allah Teâlâ diyecek ki;) bunlar, anlattıklarınızı yalan saymışlardı. Bugün bunları ne azaptan kurtarabilirsiniz ne de yardım edebilirsiniz. Sizin içinizden yanlış yapmış (Allah'ı ikinci sıraya koymuş[*]) ise ona büyük bir azap tattırcağız.

[*] 13 لقمان إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ Şirke düşmek

(Furkan 25/20)

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ ۗ وَجَعَلْنَا

بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ ۗ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا

Senden önce gönderdiğimiz elçilerin hepsi de yer içer; çarşıda[*] pazarda dolaşırdı. Sabrınızı denemek için birinizi diğeriniz için sıkıntı kaynağı yaptık. Senin Sahibin her şeyi görür.

[*] 7. ayet ile aynı çeviri

(Furkan 25/21)

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا ۗ لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا

Bizimle karşılaşmayı temenni etmeyenler; "Bize (elçi olarak) melekler indirilse veya bizzat Sahibimizi görsek ya?" derler. Kendi kendilerini pek büyük görürler de büyük bir azgınlığa düşerler.

(Furkan 25/22)

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَحْجُورًا

Melekleri görecekleri gün de olacak. O gün suçluları sevindirecek bir şey olmayacak. Melekler onlara: "(Her şey size)Yasak! Yasaklanmıştır! (Artık size rahat yüzü yok)" derler.

(Furkan 25/23)

وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا

Onların bütün yaptıklarını ele almış, kül gibi savurmuş olacağız.

(Furkan 25/24)

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ مَقِيلًا

O gün cennet halkının yerleştiği yer pek iyi, dinlenme yerleri pek güzeldir.

(Furkan 25/25)

وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنْزِيلًا

Göğün beyaz bulut kümeleri halinde bölüneceği ve meleklerin bölük bölük indirileceği gün[*];

[*]

Gökyüzü, yaratılmadan önce duman halindeydi. (Fussilet 41/11)

"Yerin başka yere dönüştürüldüğü, göklerin de dönüştürüldüğü günde. (İbrahim 14/48)

Yani Kıyamet gününde yaratılış tekrarlanmış olacaktır. "Gök açılmış, orada kapılar oluşmuş olur." (Nebe' 78/19) Gök kapıları, bu beyaz bulutların arası olmalıdır.

(Furkan 25/26)

الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَٰنِ ۚ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا

İşte o gün değişmez hakimiyet yine Rahman'ındır. Kendini doğrulara kapatanlara (kâfirlere) pek çetin bir gün olacaktır.

(Furkan 25/27)

وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا

Yanlış yapmış kişi o gün iki elini ısırarak diyecek ki: "Keşke yola, bu elçi ile birlikte girseydim.

(Furkan 25/28)

يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا

Yazık oldu bana. Keşke şu kimseyi dost edinmeseydim.

(Furkan 25/29)

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا

O, beni bu[*] doğru bilgiden (Kur'ân'dan) uzaklaştırdı. Hem de bana kadar gelmişken. Bu Şeytan insanı böyle yüzüstü bırakır."

[*] elif lam'lı olduğu için zamir eklendi

(Furkan 25/30)

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَٰذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا

O gün Elçimiz diyecek ki, "Ey Sahibim, benim kavmim bu Kur'ân'ı kendilerinden uzak tuttular[*]."

[*] Nebimiz şöyle buyurmuştur: Ashabımdan bir grup sol tarafa alınacak, ben; "Ashabım! Ashabım!" diyeceğim. Allah Teâlâ diyecek ki; "Bunlar, senin ayrılmandan sonra sürekli geriye gittiler." Ben de salih kul İsa'nın dediği gibi diyeceğim:

"... İçlerinde bulunduğum sürece onları görüyordum. Beni vefat ettirince gören yalnız sen oldun. Sen her şeyi görüp gözetirsin. Eğer azab edersen, onlar senin kullarındır. Bağışlarsan şüphesiz sen güçlüsün, doğrusunu yaparsın." (Maide 5/117-118) (Buhari, Enbiya, 8)

(Furkan 25/31)

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ ۗ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا

Tıpkı bunun gibi her nebiye suçlulardan düşmanlar oluşmasını engellemedik. Yol gösterici ve yardımcı olarak Sahibin yeter.

(Furkan 25/32)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً ۚ كَذَٰلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ ۖ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا

Görmezlikten gelenler; "Kur'an ona toptan indirilseydi ya?" dediler. Böyle olması, senin kalbini sabitleyelim ve sana ağır ağır okuyalım diyedir.

(Furkan 25/33)

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا

Sana hangi örnekle gelseler, biz sana onun gerçeğini ve konuyu daha iyi açıklayanını getiririz.

(Furkan 25/34)

الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا

Başlarını öne eğmiş olarak cehennemde toplanmaya aday olan bu kimselerin konumu ne kötü, yolları ne sapıktır!

(Furkan 25/35)

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا

Musa'ya Kitabı verdik. Kardeşi Harun'u da ona yardımcı yaptık.

(Furkan 25/36)

فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا

"Ayetlerimiz karşısında yalan söyleyen şu topluma gidin" dedik. İşin sonunda o toplumu yerle bir ettik.

(Furkan 25/37)

وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً ۖ وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا

Elçilerini yalanlayınca Nuh'un toplumunu da yok ettik. İnsanlara ibret olacak şekilde onları boğduk. Biz, yanlış yapanlar için acıklı bir azap hazırlamışızdır.

(Furkan 25/38)

وَعَادًا وَثَمُودَ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ وَقُرُونًا بَيْنَ ذَٰلِكَ كَثِيرًا

Ad'ı, Semud'u, Res'liler[*]i ve bunların arasında yaşayan nice nesilleri de yok ettik.

[*] ...

(Furkan 25/39)

وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ ۖ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا

Hepsine örnek alacakları bu olayları[*] anlatmıştık. Hepsini de kırdık geçirdik.

[*] el emsâle: Elif Lam'lı olduğundan bu örnekler bahse konu örnekler yani bu Kitap'ta da verilmiş olan örneklerdir.

(Furkan 25/40)

وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ ۚ أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنَهَا ۚ بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا

(Mekkeliler,)[1*] Felâket yağdırılmış o yerlere elbette uğramışlardır. Şimdiye kadar oraları hiç mi görmediler[2*]? Aslında bunlar, tekrar dirilmeyi beklemiyorlar.

[1*] Cümlenin gizli öznesi nebilerin hitap ettiği o kimseler, dolayısla Mekke ve civarındakilerdir.

[2*] Önceki milletlerin helak edilmelerine ait kanıtlar bugün bile görülebilmektedir. Volkanik patlamalara ve büyük depremler gibi olaylara ait bu kanıtlar gerek turistik gerek bilimsel yöntemlerle gözlemlenebilmektedir.

(Furkan 25/41)

وَإِذَا رَأَوْكَ إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهَٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا

Seni görünce sadece hafife alıyor; "Allah elçi olarak bunu mu görevlendirmiş?" diyorlar.

(Furkan 25/42)

إِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا ۚ وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا

"Eğer direnmeseydik az kalsın bizi ilahlarımızın yolundan saptıracaktı." diyorlar. Azabı görünce yolu yanlış olanın kim olduğunu öğrenirler.

(Furkan 25/43)

أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا

Kendi arzusunu kendine ilah yapanı gördün mü? Allah'a karşı onu sen mi koruyacaksın (onun vekili mi olacaksın)?

(Furkan 25/44)

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ۚ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ ۖ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا

Onların çoğunun söz dinlediğini veya aklını kullandığını mı sanıyorsun? Onlar aynı en'âm (koyun, keçi, sığır, deve) gibidirler. Tuttukları yol aslında daha düşüktür.

(Furkan 25/45)

أَلَمْ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا

Sahibinin gölgeyi nasıl uzattığını görmedin mi? Tercihi farklı olsaydı onu hareketsiz kılardı. Güneşi de ona delil yapmıştır[1].

[*] İltifat Bakara 2/64

(Furkan 25/46)

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا

Sonra gölgeyi yavaşça kendine[*] (belirlediği yana) çeker (ve kısaltır).

[*] Türkçe'de iltifat sanatı olmadığı için meal, bu sanat yok sayılarak yapılmıştır.

(Furkan 25/47)

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا

Geceyi size örtü, uykuyu dinlenme, gündüzü de yeniden başlama vakti yapan odur.

(Furkan 25/48)

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۚ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا

Gökten temiz bir su indirerek yapacağı[*] ikramdan önce bir müjdeci olarak rüzgarları gönderen odur.

[*] İltifat Bakara 2/64

(Furkan 25/49)

لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا

Bunu, ölü bir bölgeyi canlandıralım, yarattığımız en'amın (koyun, keçi, sığır ve deveyi) ve birçok insanın su ihtiyacını karşılayalım diye yaparız.

(Furkan 25/50)

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا

Biz o suyu, bilgi sahibi olsunlar(ve bilgilerini kullansınlar) diye halden hale çevirdik[*]. Ama insanlar nankörlüğü bir türlü bırakmaz.

[*] Kaynak suyu, dere suyu ve deniz oldu. Kar, buz ve buhar oldu.

(Furkan 25/51)

وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا

Tercihi farklı yapsaydık (her topluluk yerine[*]) her beldeden bir uyarıcı çıkarırdık.

[*] Bkz. Nahl 16/36

(Furkan 25/52)

فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا

Öyleyse kendini doğrulara kapatanlara(kâfirlere) uyma; onlara karşı Kur'ân ile büyük bir mücadeleye giriş.

(Furkan 25/53)

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا

مَحْجُورًا

İki denizi birbirine salan odur. Biri tatlı ve lezzetli, öbürü tuzlu ve acıdır. Aralarına da bir engel, aşılmaz bir sınır koymuştur.

(Furkan 25/54)

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا ۗ وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا

İnsanı sudan yaratan, soy ve evlilik bağını oluşturan odur. Ölçüyü senin Sahibin koyar.

(Furkan 25/55)

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ ۗ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا

Kendilerine ne faydası, ne de zararı olacak şeyi Allah ile aralarına koyup kulluk ederler. Kendini doğruya kapatan(kâfir), Sahibine karşı, başkasına destek verir.

(Furkan 25/56)

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

Seni sadece müjdeci ve uyarıcı gönderdik.

(Furkan 25/57)

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا

De ki: "Kimseden bir şey beklemiyorum[*]. Benim beklediğim sadece gayret gösterenin Sahibine giden yola girmesidir.

[*] قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَن شَاء (أي كون أثر التبليغ في نفسه) أَن يَتَّخِذَ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا (اتخاذ السبيل إليه) فمعناها

Allah Teâlâ yapılan bir iyiliğe on sevap verdiği için Nebimiz her tebliğinden on sevap alır. Bu onun ameli, yani görevidir. Onun isteği insanların tebliği kabul edip ona göre davranışlarını değiştirmesidir. Onların davranışlarını dine uydurması, Nebinin vereceği eğitimle olacağından en az on sevap da bunun için alır.

(Furkan 25/58)

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ ۚ وَكَفَىٰ بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا

Ölmeyen, hep diri olan Sahibine dayan, her şeyi güzel yapmasına karşılık ona boyun eğ. Kullarının günahlarından onun haberdar olması yeterlidir.

(Furkan 25/59)

الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۚ الرَّحْمَٰنُ فَاسْأَلْ بِهِ خَبِيرًا

Gökleri, yeri ve ikisinin arasındakileri altı günde[1*] yaratan Rahman[2*] odur. Sonra arşa[3*] kurulmuştur(yönetime geçmiştir). Sen O'ndan, her şeyin iç yüzünü bilenden iste.

[1*] Henüz güneş yaratılmamış olduğundan bu gün bizim saymakta olduğumuz gün değildir.

[2*] Rahman, iyiliği sonsuz demektir.

[3*] Yönetim koltuğu.

(Furkan 25/60)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَٰنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَٰنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ۩

Onlara: "Rahman'a secde edin" dense "Rahman da kim? Sen istedin diye secde mi ederiz?" derler. Bu söz onların sadece nefretini artırır.

(Furkan 25/61)

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا

Gökte burçlar (yıldız kümeleri) oluşturan, içine bir kandili (Güneşi) ve ışık yansıtan Ay'ı koyan Allah bereketin ve iyiliğin kaynağıdır.

(Furkan 25/62)

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا

İsteyen kullanacağı bilgiler edinsin, isteyen de teşekkür etsin diye gece ile gündüzü arka arkaya getiren otur.

(Furkan 25/63)

وَعِبَادُ الرَّحْمَٰنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا

Rahmanın kulları yeryüzünde alçak gönüllülükle yürüyen kimselerdir. Kendini bilmezler onlara sataşınca "size selamet[*] dileriz(selamün aleyküm)." derler.

[*] Selamet: Esenlik durumu, her türlü korku, tasa ve tehlikeden uzak, güvende olma durumu (TDK Sözlük)

(Furkan 25/64)

وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا

Geceleri Rablerine secde eder ve kıyama dururlar.[]
[] İlgili âyetler şöyledir: "Geceleri az uyurlar.Seher vakitlerinde bağışlanma dilerler." (Zâriyât 51/17-18)Bunlar kendilerini yataklarından kaldırır, korku ve umutla Rablerine yalvarırlar.(Secde 32/16)

(Furkan 25/65)

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ ۖ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا

Onlar şöyle derler: "Ey Sahibimiz! Cehennem azabını bizden uzaklaştır. Onun azabı çekilmezdir.

(Furkan 25/66)

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا

Orası ne kötü kalma yeri, ne kötü yerleşme yeridir.

(Furkan 25/67)

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَٰلِكَ قَوَامًا

Rahmanın kulları, harcadıkları zaman ne savurganlık yapar ne de cimrilik ederler. Harcamaları ikisinin arasında olur.

(Furkan 25/68)

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ يَلْقَ أَثَامًا

Onlar, Allah ile beraber başka bir ilahı yardıma çağırmazlar. (Kur'ân'ın) Haklı (saydığı) bir sebep[1*] yoksa Allah'ın dokunulmaz kıldığı canı öldürmezler; zina da etmezler. Kim bunları yaparsa doğal yapısından uzaklaşma cezasına çarptırılır[2*].

[1*] Bunlar kısas (Bkz. Bakara 2/178), savaşta vuruşma anı (Bkz. Muhammed 47/4) ve terör (Bkz. Mâide 5/33) suçlarıdır.

[2*] Ayette esâm şeklinde geçen إِثْم =ism, kişiyi sevaptan yani iyiliklerden ve doğal yapısından uzaklaştıran davranış anlamındadır. (Müfredât). Adam öldürenler ayrıca kısas (Bkz. Bakara 2/179) ve zina edenler de 100 kırbaç ceza (Bkz. Nur 24/2) ile cezalandırılırlar.

(Furkan 25/69)

يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا

(Mezardan) kalkış günü onun cezası ikiye katlanır[*]. Sürekli itibarsızlık içinde kalır.

[*] *"Bir kötülüğün cezası, ona denk bir kötülüktür. Kim affeder ve arayı düzeltirse onun ödülü Allah'a aittir. Allah yanlış davrananları sevmez."* (Bkz. Şurâ 42/40)

Her suçun ahiret boyutu da vardır. Ahirette ceza görmemek için tevbe gerekir. Allah Teâlâ şöyle buyurur:(وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا) *"Kim bir kötülük işler veya kendini kötü duruma sokar, sonra Allah'tan bağışlanma dilerse, görür ki Allah'ın bağışlaması çok, ikramı boldur."* (Bkz. Nisa 4/110)

(Furkan 25/70)

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Ancak dönüş yapan(tevbe), inanıp güvenen ve iyi iş yapan başka. Allah onların kötülüklerini iyiliğe çevirir. Allah bağışlar, ikram eder.[*]

[*]

20) Ölecek olan günah işleyen kişidir. Oğul babasının suçundan sorumlu tutulamaz, baba da oğlunun suçundan sorumlu tutulamaz. Doğru kişi doğruluğunun, kötü kişi kötülüğünün karşılığını alacaktır.

21) "Kötü kişi işlediği bütün günahlardan döner, buyruklarıma uyar, adil ve doğru olanı yaparsa, kesinlikle yaşayacak, ölmeyecektir.

22) İşlediği günahlardan hiçbiri ona karşı anılmayacaktır. Doğruluğu sayesinde yaşayacaktır.

HEZEKİEL 18. BÖLÜM

(Furkan 25/71)

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا

Kim dönüş yapıp iyi iş yaparsa gerçekten Allah tevbesini kabul etmiş olur.

(Furkan 25/72)

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا

Rahmanın kulları, yalana şahitlik etmezler, boş sözlerin olduğu yerlerden hiç oralı olamadan geçerler,

(Furkan 25/73)

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا

Onlara Sahiplerinin âyetleri hatırlatılınca görmezlikten ve duymazlıktan gelerek üstüne yatmazlar.

(Furkan 25/74)

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا

Onlar şöyle dua ederler: "Sahibimiz! Bize göz bebeği eşler ve göz bebeği evlatlar ver. Bizi kendini koruyanların başında(önder,rehber) eyle",

(Furkan 25/75)

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا

Gösterdikleri sabra karşılık onlar yüksek sarayla ödüllendirilecek, orada selamet dilekleriyle karşılanırlar.

(Furkan 25/76)

خَالِدِينَ فِيهَا ۚ حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا

Orada ölümsüz olacaklardır; ne güzel kalma yeri, ne güzel yerleşme yeridir o.

(Furkan 25/77)

قُلْ مَا يَعْبَأُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ ۖ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا

De ki: "Duanız olmasa Sahibinizin yanında ne değeriniz olur? siz hep yalan söylediniz. Yarın yalanınız yakanızı bırakmayacaktır."

ŞUARA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Şuara 26/1)

طسم

TA! SİN! MİM!

(Şuara 26/2)

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

Bunlar o açık Kitabın âyetleridir.

(Şuara 26/3)

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

İnanmayacaklar diye kendini tüketecek gibisin.

(Şuara 26/4)

إِنْ نَشَأْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ

Farklı bir tercihte bulunsaydık gökten üzerlerine öyle bir belge indirirdik ki, karşısında başları öne eğilirdi.

(Şuara 26/5)

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَٰنِ مُحْدَثٍ إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ

Onlara Rahman'dan/İyiliği sonsuz olan Allah'tan yeni bir bilgi gelmeye görsün hemen yüz çeviriyorlar.

(Şuara 26/6)

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

Kesinlikle yalan söylüyorlar ama hafife aldıkları şeyin haberleri yakında onlara gelecektir.

(Şuara 26/7)

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ

Yeri görmediler mi, her bir çiftten ne kadar güzel bitkiler bitirmişizdir

(Şuara 26/8)

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

İşte bunda tam bir ibret vardır ama bunlardan çoğu inanacak değillerdir.

(Şuara 26/9)

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Senin Rabbin güçlüdür; çok ta merhametlidir.

(Şuara 26/10)

وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Bir gün Rabbin Musa'ya şöyle seslendi: "yanlışlar içinde olan şu toplumun yanına var,

(Şuara 26/11)

قَوْمَ فِرْعَوْنَ ۚ أَلَا يَتَّقُونَ

Firavun toplumunun. Onlar hiç çekinmezler mi?"

(Şuara 26/12)

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ

Musa dedi ki: "Rabbim! Beni yalancı yerine koyarlar diye korkuyorum.

(Şuara 26/13)

وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَارُونَ

Benim göğsüm daralır, dilim tutulur; sen Harun'u elçi yap.

(Şuara 26/14)

وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ

Bir de sorumlu tuttukları bir suçum var; beni öldürmelerinden endişe ediyorum."

(Şuara 26/15)

قَالَ كَلَّا ۖ فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا ۖ إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ

Allah, "asla" dedi. "İkiniz birlikte âyetlerimizle gidin. Biz sizinle beraberiz; olanı biteni duyarız.

(Şuara 26/16)

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Firavun'a varın da deyin ki: "Biz, varlıkların sahibinin elçisiyiz,

(Şuara 26/17)

أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ

İsrailoğullarını bırak da bizimle gelsinler."

(Şuara 26/18)

قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ

(Elçi olarak gidince) Firavun (Musa'ya) dedi ki: "Yeni doğmuş bir çocukken seni biz yetiştirmedik mi? İçimizde yıllarca yaşadın.

(Şuara 26/19)

وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ

Sonunda yapacağını yaptın; sen nankörün tekisin[*]."

[*] ...

(Şuara 26/20)

قَالَ فَعَلْتُهَا إِذًا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ

"Onu yaptım ama hedefimde o yoktu (işin oraya varacağını beklemiyordum).

(Şuara 26/21)

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ

Sizden korktuğum için de kaçtım. Rabbim şimdi bana hikmeti verdi ve beni elçilerinden biri yaptı.

(Şuara 26/22)

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدْتَ بَنِي إِسْرَائِيلَ

İyilik sayıp başıma kaktığın o durum, İsrailoğullarını köleleştirdiğin için oldu."

(Şuara 26/23)

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ

Firavun: "varlıkların sahibi de kim oluyor?" dedi.

(Şuara 26/24)

قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ

Musa; "kesin kanaat sahibi olmak istiyorsanız o; göklerin, yerin ve ikisi arasında olan her şeyin sahibidir" dedi.

(Şuara 26/25)

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا تَسْتَمِعُونَ

Firavun yanındakilere; "dinliyor musunuz?" dedi:

(Şuara 26/26)

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ

Musa devam etti: "O, sizin de gelmiş geçmiş bütün atalarınızın da sahibidir."

(Şuara 26/27)

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ

Firavun; "size gönderilen elçiniz, gerçekten delinin teki" dedi.

(Şuara 26/28)

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ

Musa; "Doğunun, Batının ve ikisinin arasında olan her şeyin sahibidir, aklınızı çalıştırırsanız" dedi.

(Şuara 26/29)

قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِي لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ

Firavun; "Hele benden başka birini ilah edin, seni zindanda çürütürüm" dedi.

(Şuara 26/30)

قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُبِينٍ

"Sana apaçık bir belge ile geldiysem de mi?" dedi.

(Şuara 26/31)

قَالَ فَأْتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

"Doğru söylüyorsan getir bakalım onu" dedi.

(Şuara 26/32)

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ

Hemen değneğini attı, o da her şeyiyle koskoca bir yılan oldu.

(Şuara 26/33)

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ

Elini çıkardı; bakanlar için bembeyaz oluverdi.

(Şuara 26/34)

قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ

Firavun, çevresindeki devletlilere dedi ki: "Bu, gerçekten bilgin bir büyücü.

(Şuara 26/35)

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ

Büyüsüyle sizi ülkenizden çıkarmak istiyor; ne emredersiniz?"[*]

[*] "Sizi, yurdunuzdan çıkarmak istiyor. Ne dersiniz?" sözü, her iki âyette de Firavun'a aittir. Çeviri yapanları yanıltan Arapça'daki bir kurala dikkat etmemeleridir. Arapça'da, kim olursa olsun tek kişiye "siz" diye hitap edilmez. Firavun tek kişi olduğu için ayetlerdeki "siz" kelimeleri ve "Ne dersiniz?" sözleri, ancak Firavun tarafından çevresinde yer alan kişilere hitaben söylenebilir.

"Bu, bilgin bir sihirbazdır" sözün burada Firavun, Araf 7/112. âyette ise çevresindekiler söylemektedirler. Bunları bütün halinde düşündüğümüz zaman Firavun ve çevresinin ciddi bir telaşa düştüklerini görürüz. Çünkü onlar, onun yaptığının sihir olmadığını anladıkları halde sihir diyerek birbirlerini teselli etmektedirler.

Sihirbazlıkla uğraşan kimselerin Firavun gibi güçlü bir hükümdara bir şey yapamayacağı açık olduğu halde onun; "Sizi, yaptığı sihirle, yurdunuzdan çıkarmak istiyor. Ne emredersiniz?" diyerek çevresini yanına çekme çabası, büyük bir korkuya kapıldığını da gösteriyor. Onun bu korkusu, davranışlarını anlatan bütün üyetlerde görülebilir.

(Şuara 26/36)

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ

"Dediler ki: "Onu ve kardeşini alıkoy ve kentlere toplayıcılar gönder,

(Şuara 26/37)

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ

Bütün bilgin büyücüleri toplayıp sana getirsinler."

(Şuara 26/38)

فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ

Belli bir günün belli saatinde büyücüler bir araya getirildi.

(Şuara 26/39)

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ

Halka; "herhalde toplantıya siz de gelirsiniz?"

(Şuara 26/40)

لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ إِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ

"Galip gelirlerse belki büyücülere uyarız" dendi.

(Şuara 26/41)

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ

Büyücüler gelince Firavun'a dediler ki; "galip gelen biz olursak elbette bir ödül verilir değil mi?"

(Şuara 26/42)

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذًا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ

"Evet" dedi. Üstelik bana yakın kimselerden olacaksınız".

(Şuara 26/43)

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ

Musa onlara; "ne atacaksanız atın" dedi.

(Şuara 26/44)

فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ

İplerini ve değneklerini yere attılar ve şöyle dediler: "Firavun'un gücü adına galibiyet elbette bizimdir".

(Şuara 26/45)

فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ

Arkasından Musa değneğini attı. O da onların gözbağı için yaptıklarını beklenmedik bir şekilde yutuverdi.

(Şuara 26/46)

فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ

Büyücüler hemen secdeye kapandılar

(Şuara 26/47)

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ

"Biz varlıkların Rabbine inandık" dediler.

(Şuara 26/48)

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ

Musa'nın ve Harun'un Rabbine."

(Şuara 26/49)

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ ۖ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۚ لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ

"Ben izin vermeden ona inadınız öyle mi? Demek ki, o sizin büyüğünüz, size büyüyü öğreten adam. Göreceksiniz; kesinlikle ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlamasına kesecek ve hepinizi asacağım" dedi.

(Şuara 26/50)

قَالُوا لَا ضَيْرَ ۖ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ

"Zararı yok; biz de Rabbimize döneriz" dediler.

(Şuara 26/51)

إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ

Biz umarız ki Rabbimiz hatalarımızı bağışlar, Çünkü (içinizden) ilk inananlar biz olduk."

(Şuara 26/52)

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ

Musa'ya; "Kullarımı gece yola çıkar; sizin peşinize düşülecektir" diye vahyettik.

(Şuara 26/53)

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ

Firavun hemen kentlere toplayıcılar gönderdi.

(Şuara 26/54)

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ

"Bakın, bunlar bölük pörçük birkaç kişi!

(Şuara 26/55)

وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ

Ama bize karşı kin ve nefretle dolular.

(Şuara 26/56)

وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ

Biz tedbirli bir topluluğuz" dedi.

(Şuara 26/57)

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ

Böylece Firavun'u ve yandaşlarını bahçelerden, pınarlardan ayırdık,

(Şuara 26/58)

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ

Hazinelerden ve değerli ikametgâhlardan da.

(Şuara 26/59)

كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ

Öyle oldu. İsrailoğullarını onların yerine geçirecektik.

(Şuara 26/60)

فَأَتْبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ

Gün doğarken onların peşine düştüler.

(Şuara 26/61)

فَلَمَّا تَرَاءَى الْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَىٰ إِنَّا لَمُدْرَكُونَ

İki topluluk birbirini görünce Musa'nın beraberindekiler : "kesin yakalandık" dediler.

(Şuara 26/62)

قَالَ كَلَّا ۖ إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ

"Asla" dedi Musa; "Rabbim benimledir, bana bir yol gösterecektir."

(Şuara 26/63)

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ ۖ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ

Bunun üzerine Musa'ya "değneğinle denize vur" diye vahyettik. Hemen deniz yarıldı. Yarılan her parça koca bir dağ gibi oldu.

(Şuara 26/64)

وَأَزْلَفْنَا ثَمَّ الْآخَرِينَ

Öbürlerini o yerde onlara yaklaştırdık.

(Şuara 26/65)

وَأَنْجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ

Musa'yı ve beraberinde olan herkesi kurtardık.

(Şuara 26/66)

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ

Sonra öbürlerini suya batırdık.

(Şuara 26/67)

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

İşte bu olayda kesin bir belge vardır. Ama onların çoğu inanacak değillerdi.

(Şuara 26/68)

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Senin Rabbin elbette güçlüdür; ikramı boldur.

(Şuara 26/69)

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ

Onlara İbrahim olayını da anlat.

(Şuara 26/70)

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ

Bir gün İbrahim, babasına ve halkına; "Siz nelere kulluk ediyorsunuz?" diye sordu.

(Şuara 26/71)

قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ

Dediler k; "Putlara kulluk ediyoruz. Onlara bağlı kalmaya da devam edeceğiz."

(Şuara 26/72)

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ

"Yardım istediğinizde sizi duyuyorlar mı?" dedi.

(Şuara 26/73)

أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ

Size bir faydaları veya zararları oluyor mu?"

(Şuara 26/74)

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ

"Hayır" dediler; biz atamızdan babamızdan[*] böyle gördük."

[*] Abâ: babalar kelimesi ata baba diye çevrilmiştir.

(Şuara 26/75)

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ

"Peki, neye kulluk ettiğinizin fakında mısınız?" dedi.

(Şuara 26/76)

أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمُ الْأَقْدَمُونَ

Sizi ve gelmiş geçmiş babalarınızı sorguladınız mı?

(Şuara 26/77)

فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ

Kulluk ettiklerinizden, Âlemlerin Rabbi dışında kalanlar benim için birer düşmandır.

(Şuara 26/78)

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ

Çünkü beni yaratan, bana doğru yolu gösteren Âlemlerin Rabbidir.

(Şuara 26/79)

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ

Beni yediren ve içiren odur.

(Şuara 26/80)

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ

Hastalandığımda bana o şifa verir.

(Şuara 26/81)

وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ

Beni öldürecek, sonra tekrar hayat verecektir.

(Şuara 26/82)

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ

Hesap günü yanlış davranışlarımı bağışlamasını beklediğim de odur.

(Şuara 26/83)

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ

Rabbim! Bana doğru karar verme yeteneğini (hikmeti) ver ve beni iyiler arasına kat.

(Şuara 26/84)

وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ

Benim, gelecek nesiller içinde doğru anılmamı nasip eyle.

(Şuara 26/85)

وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ

Beni nimetlerle dolu Cennet'e mirasçı kıl.

(Şuara 26/86)

وَاغْفِرْ لِأَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ

Babamı da bağışla; çünkü o sapıklardandır.

(Şuara 26/87)

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ

Tekrar diriltilecekleri gün beni mahcup etme.”

(Şuara 26/88)

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ

O gün ne malın yararı olur ne oğulların.

(Şuara 26/89)

إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

Sadece Allah’a şirkten kurtulmuş bir kalple gelenler fayda görür.

(Şuara 26/90)

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ

O gün Cennet kendini korumuş olanlara (müttakîlere) yakınlaştırılır,

(Şuara 26/91)

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ

Cehennem boş hayal peşinde koşanların önüne çıkarılır,

(Şuara 26/92)

وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ

Onlara şöyle denir: “Kulluk edip durduklarınız nerede?

(Şuara 26/93)

مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ

Hani Allah ile aranıza koyduklarınız? Size yardım edebiliyorlar veya kendileri yardım görüyorlar mı?”

(Şuara 26/94)

فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ

Onlar ve boş hayallerin peşinde koşanlar baş aşağı cehenneme atılırlar,

(Şuara 26/95)

وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ

İblis'in bütün askerleri de atılır.

(Şuara 26/96)

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ

Orada onlar biri birleriyle tartışırken şöyle derler:

(Şuara 26/97)

تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

"Vallahi biz apaçık bir sapkınlık içindeydik.

(Şuara 26/98)

إِذْ نُسَوِّيكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ

Çünkü sizi Âlemlerin Rabbi ile bir tutardık.

(Şuara 26/99)

وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ

Bizi yoldan çıkaranlar, şu günahkârlardan başkası değildir.

(Şuara 26/100)

فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ

Artık bizi ne kayıracak biri var,

(Şuara 26/101)

وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ

Ne de bir can dostu.

(Şuara 26/102)

فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Keşke bize fırsat verilse de müminlerden olsak."

(Şuara 26/103)

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

İşte bunda tam bir ibret vardır ama bunlardan çoğu inanacak değillerdir.

(Şuara 26/104)

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Senin Rabbin hem güçlü hem de ikram sahibidir.

(Şuara 26/105)

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ

Nuh'un halkı elçileri yalancılıkla suçlamıştı.

(Şuara 26/106)

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ

Bir gün soydaşları Nuh onlara "Allah'tan çekinmez misiniz!" dedi.

(Şuara 26/107)

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

Ben sizin güveneceğiniz bir elçiyim.

(Şuara 26/108)

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ

Allah'tan çekinin ve sözümü dinleyin.

(Şuara 26/109)

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Bu iş için sizden ücret istemiyorum. Benim ücretimi verecek olan sadece alemlerin Rabbidir.

(Şuara 26/110)

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ

Öyleyse Allah'tan çekinin ve sözümü dinleyin," dedi.

(Şuara 26/111)

قَالُوا أَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ

“Şu aşağılık kimseler peşindeyken sana inanmamızı mı bekliyorsun?” dediler.

(Şuara 26/112)

قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

“Onların gerçekte ne yaptıkları konusunda bir bilgim yoktur.

(Şuara 26/113)

إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي ۖ لَوْ تَشْعُرُونَ

Onlara hesap soracak olan Rabbimdir, keşke bunu anlasanız!

(Şuara 26/114)

وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ

Ben müminleri yanımdan kovamam.

(Şuara 26/115)

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ

Ben sadece açık uyarılarda bulunan bir kişiyim” dedi.

(Şuara 26/116)

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ

“Bak Nuh, dediler; eğer bu işten vazgeçmezsen, taşlanarak öldürülenlerden olursun.

(Şuara 26/117)

قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ

“Rabbim, benim halkım beni yalancı yerine koyuyor.”

(Şuara 26/118)

فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Artık benimle onların arasını iyice aç; beni ve beraberimdeki müminleri bunlardan kurtar” dedi.

(Şuara 26/119)

فَأَنجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ

Bunun üzerine onu ve beraberindekilerini yüklü geminin içinde kurtardık.

(Şuara 26/120)

ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ

Sonra geri kalan herkesi suda boğduk.

(Şuara 26/121)

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

Bu olayda kesin bir ibret var ama bunların çoğu inanacak değillerdir.

(Şuara 26/122)

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Senin Rabbin pek güçlüdür, ikramı da boldur.

(Şuara 26/123)

كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ

Ad halkı da elçilerini yalancı yerine koydu.

(Şuara 26/124)

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ

Bir gün soydaşları Hud onlara "Allah'tan çekinmez misiniz!" dedi.

(Şuara 26/125)

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

Ben sizin güveneceğiniz bir elçiyim.

(Şuara 26/126)

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ

Artık Allah'tan çekinin ve sözümü dinleyin.

(Şuara 26/127)

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Bu iş için sizden ücret istemiyorum. Benim ücretimi verecek olan sadece alemlerin Rabbidir.

(Şuara 26/128)

أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ

Siz her tepeye bir anıt dikip boş işlerle uğraşıyorsunuz değil mi?

(Şuara 26/129)

وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ

Belki ölümsüzleşirsiniz diye yapıların sağlam olmasını da ilke edinmişsiniz.

(Şuara 26/130)

وَإِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ

Bir şeye yapışınca da zorbalar gibi yapışıyorsunuz.

(Şuara 26/131)

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ

Artık Allah'tan çekinin de sözümü dinleyin.

(Şuara 26/132)

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ

Sizin de bildiğiniz gibi size destek verenden çekinin.

(Şuara 26/133)

أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ

O sizi küçük ve büyük baş hayvanlar ve oğullarla.

(Şuara 26/134)

وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ

Bahçeler ve pınarlarla desteklemiştir.

(Şuara 26/135)

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Ben sizin adınıza o büyük günün azabından korkuyorum.''

(Şuara 26/136)

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ

Dediler ki, ''öğüt versen de, vermesen de bizim için bir şey değişmez.

(Şuara 26/137)

إِنْ هَٰذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ

Zaten eskilerin huyu hep böyledir.

(Şuara 26/138)

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ

Ama biz azaba uğrayacak değiliz.''

(Şuara 26/139)

فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

Böylece Hud'u yalancı yerine koydular, biz de onları helak ettik. Bunda kesin bir ibret var ama bunların çoğu inanacak değillerdir.

(Şuara 26/140)

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Senin Rabbin pek güçlüdür, ikramı boldur.

(Şuara 26/141)

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ

Semud halkı da elçilerini yalancı yerine koydu.

(Şuara 26/142)

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلَا تَتَّقُونَ

Bir gün soydaşları Salih onlara ''kendinize çeki düzen vermeyecek misiniz?

(Şuara 26/143)

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

Ben sizin güveneceğiniz bir elçiyim.

(Şuara 26/144)

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ

Allah'tan çekinin ve sözümü dinleyin dedi.

(Şuara 26/145)

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Bu iş için sizden ücret istemiyorum. Benim ücretimi verecek olan sadece alemlerin Rabbidir.

(Şuara 26/146)

أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هَاهُنَا آمِنِينَ

Burada güven içinde bırakılacağınızı mı zannediyorsunuz?

(Şuara 26/147)

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ

Bahçeler içinde, pınarların başında,

(Şuara 26/148)

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ

Ekinler ve sık tomurcuklu hurmalar arasında yaşamaya,

(Şuara 26/149)

وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَارِهِينَ

Dağları ustalıkla yontup evler yapmaya devam edeceğinizi mi sanıyorsunuz?

(Şuara 26/150)

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ

Artık Allah'tan çekinin ve sözümü dinleyin.

(Şuara 26/151)

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ

Aşırılık edenlerin isteklerine boyun eğmeyin.

(Şuara 26/152)

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ

Onlar bu topraklarda bozgunculuk yaparlar, hiçbir şeyi düzeltmezler.''

(Şuara 26/153)

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ

''Sen iyice büyülenmiş kişilerden olmuşsun,

(Şuara 26/154)

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

Oysa bizim gibi bir insandan başka bir şey değilsin. Haklıysan bize bir belge getir,'' dediler

(Şuara 26/155)

قَالَ هَٰذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ

''İşte size bir dişi deve! Su belli bir gün onun, diğer gün sizin olacak, dedi.

(Şuara 26/156)

وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Ona bir kötülük yapmayın, yoksa çok zor bir günün azabına çarpılırsınız.''

(Şuara 26/157)

فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ

Sonra o deveyi kestiler ama yaptıklarına pişman oldular.

(Şuara 26/158)

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

O azap onları hemen yakaladı. Bu olayda kesin bir belge vardır ama bunların çoğu inanacak değillerdir.

(Şuara 26/159)

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Senin Rabbin pek güçlüdür, ikramı boldur.

(Şuara 26/160)

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ

Lut'un halkı da Elçilerini yalancı yerine koydu.

(Şuara 26/161)

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ

Bir gün soydaşları Lut onlara şöyle demişti: "Kendinize çeki düzen vermeyecek misiniz?"

(Şuara 26/162)

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

Ben sizin güveneceğiniz bir elçiyim.

(Şuara 26/163)

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ

Allah'tan çekinin ve beni dinleyin.

(Şuara 26/164)

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Bu iş için sizden ücret istemiyorum. Benim ücretimi verecek olan sadece alemlerin Rabbidir.

(Şuara 26/165)

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ

Siz bu âlemin erkeklerine mi yaklaşıyorsunuz?

(Şuara 26/166)

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ ۚ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ

Rabbinizin sizin için yarattığı eşlerden uzak duruyorsunuz, öyle mi? Hayır, siz azgın bir toplumsunuz."

(Şuara 26/167)

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ

“Bak Lut! Bu işin peşini bırakmazsan mutlaka sürgün edilenlere katılırsın” dediler.

(Şuara 26/168)

قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ

O da “Bu işiniz beni sizden iyice soğuttu[*].”

[*] Mekayis’l-luğa’da şu ifade yer alır

والقِلَى تجافٍ عن الشّيء وذَهابٌ عنه

القِلَى Bir şeyden soğumak ve uzaklaşmak’tır. Lut aleyhisselam burada, aradaki bağların koptuğunu ve kendinin de ayrılmak istediğini ifade etmiş olmaktadır.

(Şuara 26/169)

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ

“Rabbim! Beni ve ailemi bunların yaptıklarından kurtar” dedi.

(Şuara 26/170)

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ

Bunun üzerine onu ve bütün ailesini kurtardık.

(Şuara 26/171)

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ

Sadece küllere bulanacak bir ihtiyar kadın kaldı[*].

[*] ...

(Şuara 26/172)

ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ

Sonra öbürlerini helak ettik.

(Şuara 26/173)

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۖ فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ

Üzerlerine bir yağmur (taş yağmuru[*]) yağdırdık; uyarılmış kişilerin yağmuru ne kötüydü.

[*] .“Üzerlerine (pişmiş) balçıktan taş yağdırmak için görevlendirildik.”(Zariyat 51/33)

(Şuara 26/174)

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

İşte bunda tam bir ibret vardır ama bunlardan çoğu inanacak değillerdir.

(Şuara 26/175)

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Senin Rabbin pek güçlüdür, ikramı da boldur.

(Şuara 26/176)

كَذَّبَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ

Eykeliler elçilerini yalancı yerine koydular.

(Şuara 26/177)

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ

Bir gün Şuayb onlara hiç çekinmez misiniz?" dedi.

(Şuara 26/178)

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

İşte ben güvenebileceğiniz bir elçiyim.

(Şuara 26/179)

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ

Allah'tan çekinin de sözümü dinleyin.

(Şuara 26/180)

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Bu iş için sizden ücret istemiyorum. Benim ücretimi verecek olan sadece alemlerin Rabbidir.

(Şuara 26/181)

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ

Ölçeği tam yapın, eksik ölçenlerden olmayın.

(Şuara 26/182)

وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ

Doğru terazi ile tartın,

(Şuara 26/183)

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

İnsanların malını, sinsice eksiltmeyin; bozgunculuk yaparak ortalığı karıştırmayın.

(Şuara 26/184)

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ

Sizi de sizden öncekileri de yaratandan çekinin.”

(Şuara 26/185)

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ

Sen iyice büyülenmiş kişilerden olmuşsun“ dediler.

(Şuara 26/186)

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ

Oysa bizim gibi bir insandan başka bir şey değilsin. Bize göre sen, sadece bir yalancısın.

(Şuara 26/187)

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

Doğru söylüyorsan gökten üzerimize parçalar düşürsene!”

(Şuara 26/188)

قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ

“Sizin ne yaptığınızı Rabbim çok iyi bilir” dedi.

(Şuara 26/189)

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Onu yalancı yerine koydukları için o gölgeli günün azabı onları çarptı. O, korkunç bir günün azabıydı.

(Şuara 26/190)

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ

İşte bunda tam bir ibret vardır ama bunlardan çoğu inanacak değillerdir

(Şuara 26/191)

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Senin Rabbin elbette güçlüdür; ikramı boldur.

(Şuara 26/192)

وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ

O Kur'ân, elbette âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir.

(Şuara 26/193)

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ

Onu güvenilir Ruh (Cebrail) indirmiştir.

(Şuara 26/194)

عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ

Senin kalbine indirmiştir ki, uyarıcılardan olasın.

(Şuara 26/195)

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ

Apaçık Arap diliyledir.

(Şuara 26/196)

وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ

Kur'ân, elbette öncekilerin zebûrlarında[*] da vardı.

[*] Zebûrlar diye meal verdiğimiz ez-Zübür = الزُّبر, zebûr'un çoğuludur, hikmet dolu kitaplar anlamındadır. (ez-Zeccâ, Meânî'l-Kur'ân ve İ'râbuhu) Ali- İmrân 3/81'de bütün nebîlere kitap ve hikmet verildiği açıklandığı için bu ayetteki zübür'ün, hikmet dolu kitaplar dışında bir anlamı olamaz Kelime, Nahl 16/43-44 Şuarâ 26/196, Fatır 35/25 ve Kamer 54/43'te aynı anlamı ifade etmektedir. Bu zebûrlardan biri de Davut aleyhisselama verilmiştir. (Nisa 4/163, İsra 17/55) Zebûr, Davut aleyhisselama verilen kitabın özel ismi olmadığı için ez- Zebûr şeklinde geçmemektedir. Kelime, ez-Zebûr şeklinde elif lâmlı olarak sadece Enbiyâ 21/105'te geçer ve Davut aleyhisselam da dahil bütün nebîlere verilen kitapları ifade eder. Ayrıca Enbiya 21/105'in dipnotuna bkz.

(Şuara 26/197)

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةً أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ

İsrailoğulları bilginlerinin bunu bilmesi, onlar için bir belge değil midir?

(Şuara 26/198)

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ

Onu Arap olmayan birine indirseydik

(Şuara 26/199)

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ

O da bunlara okusaydı inanmaları söz konusu olmazdı.

(Şuara 26/200)

كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ

Biz Kur'ân'ı suçluların kalplerine kadar işlettik.

(Şuara 26/201)

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

Bunlar ona inanmıyorlar, sonunda acıklı bir azabı göreceklerdir.

(Şuara 26/202)

فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

Bu azap onlara hiç fark edemedikleri bir sırada, ansızın gelecektir,

(Şuara 26/203)

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ

Gelince de: "bize fırsat tanınsa olmaz mı" diyeceklerdir.

(Şuara 26/204)

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ

Yoksa onlar azabımızın çarçabuk gelmesini mi istiyorlar?

(Şuara 26/205)

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ

Hiç düşündün mü, onlara yıllarca nimet versek,

(Şuara 26/206)

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ

Sonra tehdit edildikleri azap gelse,

(Şuara 26/207)

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمَتَّعُونَ

Kendilerine verilmiş olan nimet onların ne işine yarar?

(Şuara 26/208)

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ

Uyarıcıları olmayan hiçbir yeri yok etmedik.

(Şuara 26/209)

ذِكْرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ

Bu bilgileri olsun diyedir; yoksa biz yanlış yapmayız.

(Şuara 26/210)

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ

Kur'ân'ı şeytanlar indirmedi.

(Şuara 26/211)

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ

Bu onların yapabileceği bir iş değildir; buna güçleri de yetmez.

(Şuara 26/212)

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ

Onlar, (âyetler ininceye kadar) onları dinlemekten engellenmişlerdir[*].

[*] Ayetler indikten sonra dinlemelerine engel kalmaz. Bu durumda bir müdahaleleri olmaması için bize şu emir verilmiştir: *"Kur'ân okuyacağın zaman taşlanmış Şeytan'dan Allah'a sığın."* (Nahl 16/98)

(Şuara 26/213)

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ

Sakın Allah ile birlikte başka birine ilah diye yalvarma. Yoksa azaba çarpılanlardan olursun.

(Şuara 26/214)

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ

Sen kavminden en yakınlarını uyar.

(Şuara 26/215)

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Sana uyan müminlere kol kanat ol.

(Şuara 26/216)

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ

Seni dinlemezlerse de ki: "Ben sizin yaptığınız şeylerden uzağım."

(Şuara 26/217)

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ

Sen güçlü ve ikramı bol olan Allah'a dayan.

(Şuara 26/218)

الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ

Ayakta iken seni gören,

(Şuara 26/219)

وَتَقَلُّبَكَ فِي السَّاجِدِينَ

Secde edenler arasında dolaşırken de görene dayan.

(Şuara 26/220)

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Çünkü işiten ve bilen odur.

(Şuara 26/221)

(Şuara 26/221)

هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ

Şeytanların kimin peşini bırakmadığını size bildireyim mi?

(Şuara 26/222)

تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ

Onlar, hayırsız düzenbazlardan hiç birinin peşini bırakmazlar.

(Şuara 26/223)

يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ

Şeytanlara onlar kulak verirler. Çoğu da yalancıdır.

(Şuara 26/224)

وَالشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ

Şairlere gelince, onların peşinden gidenler de hayalperestlerdir...

(Şuara 26/225)

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ

Görmüyor musun onlar her vadide gözü kapalı dolaşırlar,

(Şuara 26/226)

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ

Hem de yapmayacakları şeyleri söylerler.

(Şuara 26/227)

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا ۗ وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ

Ancak inanıp güvenen ve iyi işler yapanlar, Allah'ı sıklıkla ananlar, haksızlığa uğrayınca misliyle (dengiyle) öç alanlar, böyle değildirler. Haksızlık edenler de yakında nereye varacaklarını göreceklerdir.

NEML

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Neml 27/1)

طس ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ

TA! SİN! Bunlar Kur'ân'ın, bu açık Kitab'ın ayetleri[*];

[*]...

(Neml 27/2)

هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ

Doğruyu gösteren ve o müminler(inanıp güvenenler) için müjdeler içeren kitabın âyetleridir.

(Neml 27/3)

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

Namazı tam kılan ve zekâtı veren müminler için müjdeler içerir. Onlar Ahirete de içten inanırlar.

(Neml 27/4)

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ

Ahirete inanmayanlara, işlerini güzel gösteririz; onlar bocalarlar.

(Neml 27/5)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ

Onlar, o kötü azabı hak etmiş kimselerdir; ahirette çok zararlı çıkacaklardır.

(Neml 27/6)

وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ

Bu Kur'ân sana, doğru karar veren ve bilgili olan Allah tarafından verilmektedir.

(Neml 27/7)

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَآتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ آتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ

Bir gün Musa ailesine şöyle demişti: "Bir ateş gördüğüme eminim. Oradan size bir haber getiririm veya size ateşin korundan getiririm de ısınırsınız."

(Neml 27/8)

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Oraya vardığında şöyle bir ses duyuldu: "Bu ateşte ve çevresinde olanlar bereketli kılınmışlardır. Sen, varlıkların sahibi olan Allah'a kulluk et.

(Neml 27/9)

يَا مُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Bak Musa! O Allah benim; güçlü olan ve doğru karar veren Allah.

(Neml 27/10)

وَأَلْقِ عَصَاكَ ۚ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ ۚ يَا مُوسَىٰ لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ

Değneğini at. " Musa değneğin hızla hareket eden küçük yılan gibi salındığını görünce ne olacağını beklemeden dönüp kaçtı. "Korkma Musa! Elçiler benim yanımda korkuya kapılmazlar.

(Neml 27/11)

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ

Sadece yanlış yapanlar korkarlar. Onlar da daha sonra kötülüğün yerine iyilik yaparlarsa ben de bağışlar, ikram ederim.

(Neml 27/12)

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ ۖ فِي تِسْعِ آيَاتٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

Elini koynuna sok; lekesiz bembeyaz olarak çıkıversin. Bu, Firavun'a ve halkına karşı dokuz belgenin içindedir. Çünkü onlar yoldan çıkmış bir halktır."

(Neml 27/13)

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ

Her şeyi açıkça gösteren belgelerimiz onlara gelince: "Bunlar açık büyüdür" dediler.

(Neml 27/14)

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ

İçlerinde en küçük şüphe olmadığı halde zalimliklerinden ve büyüklenmelerinden dolayı bile bile inanmadılar. Bak bakalım, o bozguncuların sonu ne oldu.

(Neml 27/15)

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا ۖ وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ

Davud'a ve Süleyman'a gerçekten bir ilim vermiştik. Onlar da "Bizi mümin kullarının birçoğundan üstün kılan Allah'a hamdolsun" dediler.

(Neml 27/16)

وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُودَ ۖ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَأُوتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ۖ إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ

Süleyman Davud'un yerine geçti. Dedi ki; "Ey insanlar! Bize kuşların dili öğretildi ve her şeyden verildi. İşte bu,apaçık üstünlüktür.

(Neml 27/17)

وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ

Süleyman'ın cinlerden, insanlardan ve kuşlardan olan ordusu, bölük bölük toplanmıştı.

(Neml 27/18)

حَتَّىٰ إِذَا أَتَوْا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

Karınca vadisine vardılar. Bir dişi karınca dedi ki; "Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin ki Süleyman ve orduları bilmeden sizi ezmesinler."

(Neml 27/19)

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

Karıncanın sözünden dolayı gülercesine tebessüm etti. "Sahibim, bana ve ana babama ettiğin iyilikten ötürü şükretme fırsatı ver. Senin razı olacağın iyi işler yapayım. İkramınla beni iyiler arasına kat."

(Neml 27/20)

وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ

Süleyman kuşları teftiş etti. "Neden Hüdhüd'ü göremiyorum? Yoksa kayıplara mı karıştı?" dedi.

(Neml 27/21)

لَأُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَذْبَحَنَّهُ أَوْ لَيَأْتِيَنِّي بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ

"Ona ağır bir ceza vereceğim veya keseceğim. Ya da bana, haklılığını gösteren açık bir kanıt getirir!"

(Neml 27/22)

(Neml 27/22)

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقِينٍ

Çok geçmeden Hüdhüd çıkageldi ve dedi ki; "Senin yeterince bilmediğin bir şeyi tam olarak öğrendim. Sana Sebe'den dosdoğru bir haber getirdim.

(Neml 27/23)

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ

Orada bir kadına rastladım; onları egemenliği altına almış ve ona her şeyden verilmiş; büyük bir arşı da var.

(Neml 27/24)

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ

Baktım ki, hem o kadın, hem de halkı Allah ile aralarına Güneşi koymuş, ona secde ediyorlar. Şeytan yaptıklarını güzel göstermiş ve onları yoldan çıkarmış. Doğru şeyler yapmıyorlar.

(Neml 27/25)

أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ

Göklerde ve yerdeki bütün gizlileri ortaya çıkaran Allah'a secde etmeleri gerekmez mi? O, gizlediklerini de bilir, açığa vurduklarını da.

(Neml 27/26)

اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۩

Allah… Ondan başka ilah yoktur. Büyük arşın(yönetimin) sahibidir."

(Neml 27/27)

قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

Süleyman dedi ki, bakacağız; doğru mu söylüyorsun, yoksa yalancılardan mısın?

(Neml 27/28)

اذْهَبْ بِكِتَابِي هَٰذَا فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ

Şu mektubumu götür, onlara bırak; sonra kenara çekil de bekle; bakalım ne cevap verecekler."

(Neml 27/29)

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ

Kraliçe dedi ki: "Ey ileri gelenler! Bana değerli bir mektup bırakıldı.

(Neml 27/30)

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Süleyman'dan geliyor; iyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla başlıyor.

(Neml 27/31)

أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ

"Bana karşı diklenmeyin, teslim olarak bana gelin" diyor.

(Neml 27/32)

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ

Ey ileri gelenler! Bu işimde bana sağlam bir görüş bildirin. Sizlerle görüşmeden hiçbir işe karar vermem.

(Neml 27/33)

قَالُوا نَحْنُ أُولُو قُوَّةٍ وَأُولُو بَأْسٍ شَدِيدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ

Dediler ki; "biz güçlüyüz, vurucu güce sahibiz, karar senin. Düşün; ne emir vereceksen ver."

(Neml 27/34)

قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً ۖ وَكَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ

Kraliçe dedi ki: "Krallar bir ülkeye girdiler mi, oranın altını üstüne getirirler, halkın büyüklerini de süründürürler. Bunlar da öyle yapacaklardır.

(Neml 27/35)

وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ

Ben onlara bir hediye gönderecek ve elçilerin ne getireceklerine bakacağım."

(Neml 27/36)

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ

Elçi gelince Süleyman dedi ki: "Bana maddi destekte mi bulunuyorsunuz? Allah'ın bana verdikleri, size verdiklerinden değerlidir. Üstelik siz, verdiğiniz hediye ile övünürsünüz.

(Neml 27/37)

ارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ

Dön git; onlara öyle bir orduyla geleceğim ki, karşı koyma imkânları olmayacaktır. Onları, kesinlikle alçalmış olarak oradan çıkaracağım. Onlar küçüleceklerdir.''

(Neml 27/38)

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ

Süleyman dedi ki: ''Ey ileri gelenler! Onlar teslim olmak için bana gelmeden sizden kim o kadının arşını[*] bana getirir?''

[*] Taht, makam koltuğu

(Neml 27/39)

قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ ۖ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ

Cinlerden bir ifrit[*] dedi ki: ''Sen makamından kalkana kadar onu sana getiririm. Bu konuda güçlü, güvenilir biriyim.''

[*] Dahiliği, dehası olan, yetenekli melek ...

(Neml 27/40)

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ ۚ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ ۖ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ

O kitaptan bilgisi olan kişi dedi ki; ''Sen gözünü açıp kapamadan onu sana getiririm.'' Süleyman arşı yanı başında, sapasağlam görünce; "bu Sahibimin ikramıdır" dedi. Beni denemek içindir; şükür mü edeceğim, yoksa nankörlük mü? Kim şükrederse şükrünün faydasını görür. Kim de nankörlük ederse bilsin ki, Sahibimin kimseye ihtiyacı yoktur, o, iyilik sahibidir.''

(Neml 27/41)

قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ

Dedi ki: ''Arşını onun için farklılaştırın, bakalım tanıyacak mı yoksa tanımayacak mı?''

(Neml 27/42)

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَٰكَذَا عَرْشُكِ ۖ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ ۚ وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ

Belkıs gelince; ''Senin arşın da böyle mi?'' diye soruldu. ''Sanki ta kendisi! Sizdeki bu bilgiyi[*] daha önce duyduk da onun için teslim olarak size geldik" dedi.

[*] Uzaktaki bir nesneyi yanına getirme bilgisi, ilimi

(Neml 27/43)

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ

Onu Süleyman'a katılmaktan engelleyen, Allah ile kendi arasına koyarak taptığı şeylerdi. Çünkü o, kendini gerçeklere kapatan bir toplumdandı.

(Neml 27/44)

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ ۖ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا ۚ قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ ۗ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Ona, "Avluya girer misin" denildi. Avluya girince derince bir su sandı. Eteklerini topladı. Süleyman; "Burası billur döşeli bir avludur" dedi. Kadın (kendi kendine); "Ya Sahip, ben kendime kötülük etmişim. Süleyman ile birlikte varlıkların Sahibine teslim oldum" dedi.

(Neml 27/45)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ

Semud'a, elçi olarak soydaşları Salih'i gönderdik. Allah'a kulluk edin, dedik. Onlar kısa sürede birbirlerine düşman iki taraf oldular.

(Neml 27/46)

قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ ۖ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Salih dedi ki; "Ey halkım! Niçin güzel şeyleri bırakıp kötülüğü öne alıyorsunuz? Allah'tan bağışlanma dileseniz olmaz mı; belki ikram görürsünüz."

(Neml 27/47)

قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ ۚ قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ ۖ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ

"Sen ve taraftarların yüzünden huzurumuz kaçtı" dediler. Salih dedi ki; "Huzurunuzu kaçıran şey, Allah katındandır. Aslında siz, imtihandan geçirilen bir toplumsunuz."

(Neml 27/48)

وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ

O şehirde dokuz kişi vardı, bozgunculuk eder, huzurlu bir ortam istemezlerdi.

(Neml 27/49)

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ

Karşılıklı olarak Allah'a ant içip dediler ki; "Kesinlikle ona ve ailesine gece baskını yapacağız, sonra da velisine; "Ailesinin yok oluşunu görmedik. Biz elbette gerçeği söylüyoruz" diyeceğiz.

(Neml 27/50)

وَمَكَرُوا مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

Onlar bir oyun kurmuşlardı. Biz de bir oyun kurmuştuk ama onlar bunu fark edemiyorlardı.

(Neml 27/51)

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ

Bak bakalım oyunları nasıl sonuçlandı. Biz, onları ve toplumlarını tümüyle yok ettik.

(Neml 27/52)

فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Çökmüş evleri oradadır; her şey yaptıkları yanlışlar yüzünden olmuştu. Bunda bilenler topluluğu için bir ibret vardır

(Neml 27/53)

وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

İnanmış ve kendini korumuş olanları ise kurtarmıştık.

(Neml 27/54)

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ

Bir gün Lut, halkına şöyle demişti: "Her şeyi görüp dururken o çirkin işe mi yanaşıyorsunuz?

(Neml 27/55)

أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ۚ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ

Siz kadınları bırakıp erkeklere şehvetle yanaşmakta kararlı mısınız? Hayır, siz kendini tutamayan bir halksınız."

(Neml 27/56)

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ ۖ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ

Halkının ona cevabı sadece şu olmuştu: "Lut 'un ailesini kentinizden çıkarın; onlar temiz insanlarmış!"

(Neml 27/57)

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ

Biz de eşi hariç onu ve bütün ailesini kurtardık. Onun küller altında kalanlardan olmasını kararlaştırmıştık.

(Neml 27/58)

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۖ فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ

Üzerlerine bir yağmur yağdırdık. Uyarılmış kimselerin yağmuru ne kötüydü!

(Neml 27/59)

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ ۗ آللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ

De ki : "Her şeyi güzel yapmak Allah'a mahsustur. Allah'ın seçtiği kullara da selam olsun. Allah mı iyidir, yoksa eş koştukları mı?"

(Neml 27/60)

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا ۗ أَإِلَٰهٌ مَعَ اللَّهِ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ

Gökleri ve yeri yaratan, sizin için gökten su indiren ve onunla bahçelerin güzel bitkilerini bitiren hiç iyi olmaz mı? Siz kendiliğinizden onun ağacını bile bitiremezsiniz. Allah ile birlikte başka bir ilah mı var? Hayır, onlar yoldan ayrılmış bir halktır.

(Neml 27/61)

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ۗ أَإِلَٰهٌ مَعَ اللَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Yeryüzünü yerleşmeye uygun yapan, aralara ırmaklar koyan, orada dağları var eden, iki deniz arasına engel koyan hiç iyi olmaz mı? Allah ile birlikte başka bir ilah mı var? Hayır, onların çoğu bilgisizdir.

(Neml 27/62)

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ۗ أَإِلَٰهٌ مَعَ اللَّهِ ۚ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ

Darda kalan biri yardım istediğinde ona karşılık verip sıkıntılarını gideren, sizi yeryüzünün hâkimleri yapan kimdir? Allah ile birlikte başka bir ilah mı var? Bilginizi ne kadar az kullanıyorsunuz!

(Neml 27/63)

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۗ أَإِلَٰهٌ مَعَ اللَّهِ ۚ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Karaların ve denizlerin karanlıkları içinde size yolunuzu bulduran kim; rahmetinden önce rüzgarları müjdeci olarak gönderen kim? Allah ile birlikte başka bir ilah mı? Allah onların eş koştuklarından uzaktır.

(Neml 27/64)

أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۗ أَإِلَٰهٌ مَعَ اللَّهِ ۚ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Yaratmayı başlatan, sonra bir kere daha yaratacak olan kim; size gökten ve yerden rızık veren kim? Allah ile birlikte başka bir ilah mı var? De ki: "Eğer doğru kimselerseniz delilinizi getirin."

(Neml 27/65)

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ ۚ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ

De ki; “göklerde ve yerde olan gaybı Allah’tan başka kimse bilemez. Onlar ne zaman yeniden diriltileceklerini fark edemezler.”

(Neml 27/66)

بَلِ ادَّارَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ ۚ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا ۖ بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ

Aslında onların ahireti idrak edecek ilimleri vardır. Aslında onların esas sorunu duydukları şüphedir. Aslında onlar sanki kördürler.

(Neml 27/67)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاؤُنَا أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ

Kendilerini doğrulara kapatanlar şöyle derler: “Bizim ve atalarımızın toprak olduktan sonra mezardan çıkarılacağımız gerçek mi?

(Neml 27/68)

لَقَدْ وُعِدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

Bize yapılan bu tehdit daha önce atalarımıza da yapılmıştı. Bu eskilerin masallarından başka bir şey değildir.”

(Neml 27/69)

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ

De ki: “Yeryüzünü dolaşın da suçluların sonunun ne olduğuna bir bakın.”

(Neml 27/70)

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ

Sen onlara üzülme; kurdukları oyundan dolayı için daralmasın.

(Neml 27/71)

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

“Söylediğiniz doğruysa bu tehdit ne zaman gerçekleşecek?” derler.

(Neml 27/72)

قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ

De ki; “Acele gelmesini istediğiniz azabın bir kısmı belki de yanı başınızdadır.

(Neml 27/73)

وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ

Senin Sahibin insanlara karşı iyilik ve ikram sahibidir. Ancak onların çoğu teşekkür etmez.

(Neml 27/74)

وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ

Senin Sahibin içlerinde taşıdıklarını da açığa vurduklarını da çok iyi bilir

(Neml 27/75)

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

Göklerin ve yerin her gaybı mutlaka, açık bir Kitap'ta kayıtlıdır.

(Neml 27/76)

إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Bu Kur'an, İsrailoğulları'nın üzerinde tartıştıkları konuların çoğunu aydınlatmaktadır.

(Neml 27/77)

وَإِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

Kur'an, mutlak doğruyu gösterir, müminler için de bir ikramdır.

(Neml 27/78)

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ

Senin Sahibin, aralarında hükmünü vermek için onları yargılayacaktır. O güçlüdür, her şeyi bilir.

(Neml 27/79)

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۖ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ

Sen Allah'a dayan. Çünkü o apaçık gerçekler[*] üzerindesin.

[*] O apaçık gerçekler olarak çevirdiğimiz kısım 'el hakkı el mubîni' dir. Elif Lam'lı olması münasebetiyle esas manası ' O apaçık ve herşeyi açıklayan, Sahibinden indirilmiş gerçek ve gerçekleri gösterir içerik' anlamlarını kapsar.

(Neml 27/80)

إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ

Sen ölülere dinletemezsin. Çağrını, sırtlarını döndükleri zaman , sağırlara da dinletemezsin.

(Neml 27/81)

وَمَا أَنتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَن ضَلَالَتِهِمْ ۖ إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُم مُّسْلِمُونَ

Körlere yol tarif ederek yanlışına engel olamazsın. Sen, sadece ayetlerimize inanarak teslim olanlara dinletebilirsin.

(Neml 27/82)

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ

Bu insanların haklarındaki karar kesinleşince[1*] onlar için yerden (kabirlerinden) bir dâbbe[2*] çıkarırız. Dâbbe, o insanlara, Allah'ın âyetlerine kesin bir inançla inanmadıklarını söyler.

[1*] Ölene kadar tevbe kapısı açıktır. Kişi hakkındaki karar ölünce verilir. Dolayısıyla bu ayette kişinin ölümünün gerçekleştirilmesi ifade edilmektedir.

[2*] Dabbe: Hareket etme özelliği olan, canlı demektir. Bunların göklerde ve yerlerde olduğu, insan ve melek grubunun da dabbe özelliği olduğu ilgili ayetlerde anlatılmıştır. Dolayısıyla bu ayetteki dabbe kendini doğrulara kapatan insanlardan ölenlere, durumunu kabirde iken tebliğ eden melektir. İlgili diğer ayetler: (Şura 42/29, Nahl 16/49, Nahl 16/61, Bakara 2/164, En'am 6/38 , Hud 11/6, Hud 11/56, Nur 24/45, Ankebut 29/60, Lokman 31/10, Sebe 34/14, Fatır 35/45, Casiye 45/4)

(Neml 27/83)

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّن يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ

Her toplumdan (ümmetten) ayetlerimiz karşısında yalana sarılanları bölük bölük toplayacağımız mahşer gününde bir yere gitmelerine imkan verilmez.

(Neml 27/84)

حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوا قَالَ أَكَذَّبْتُم بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا أَمَّاذَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

Huzurumuza geldiklerinde de onlara şöyle denir: "Anlayıp dinlemeden[*] ayetlerimiz karşısında yalan mı söylediniz? Ya da neydi o yapıp ettikleriniz?"

[*] Anlayıp dinlemeden olarak çevirdiğimiz kısım '**ilmen**' dir. 'Ayetlerimiz üzerinde gerekli ilmi çalışmayı yapmadan, yeterince çalışma yapmadan, aklını ve bilgisini kullanmadan' anlamları da verilebilir.

(Neml 27/85)

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِم بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنطِقُونَ

Yaptıkları yanlışlara karşılık aleyhlerindeki tehdit gerçekleşecek; onlar ağızlarını bile açamayacaklar.

(Neml 27/86)

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Görmezler mi ki, dinlensinler diye geceyi, aydınlatsın diye gündüzü yarattık. İnanan bir toplum için bunda belgeler vardır.

(Neml 27/87)

وَيَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَن شَاءَ اللَّهُ ۚ وَكُلٌّ أَتَوْهُ دَاخِرِينَ

Sura üfleneceği gün, Allah'ın güven verdikleri[*] dışında yerde ve göklerde kim varsa korkudan kaskatı kesilecek, hepsi başlarını kaldıramayacak halde gelirler.

[*] الا من شاء أي من كون الله لهم الامن

(Neml 27/88)

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ ۚ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ ۚ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ

Dağları görürsün de hareketsiz olduklarını sanırsın. Aslında onlar, bulutlar gibi yürümektedirler. Bu, her şeyi sağlam yapan Allah'ın işidir. O, yaptığınız her şeyin iç yüzünü bilir.

(Neml 27/89)

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ

Kim güzel iş yapmış olarak gelirse, daha güzelini bulur. Onlar o gün, korkudan emin olurlar.

(Neml 27/90)

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Kim de kötü iş yapmış olarak gelirse öylelerinin yüzleri ateşte döndürülecek ve onlara; "Ettiğinizden başkasını mı bulacaktınız?" (denecektir.)

(Neml 27/91)

إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ ۖ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

De ki; "ben bu şehrin Sahibine kulluk etme emri aldım. Burayı harem bölgesi yapan odur; her şey onundur. Bana, müslümanlardan olmam emredilmiştir."

(Neml 27/92)

وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ ۖ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنْذِرِينَ

"Bir de Kur'an'a uyma emri aldım." Yola gelen kendisi için gelir. Yoldan çıkan olursa ona de ki, "Ben sadece uyarıda bulunan bir kişiyim."

(Neml 27/93)

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Bir de şunu söyle; "Her şeyi güzel yapmak Allah'a mahsustur. O size belgelerini gösterecek ve onları tanıyacaksınız. Rabbin yaptıklarınızdan habersiz değildir."

KASAS

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Kasas 28/1)

طسم

TÂ! SÎN! MÎM!

(Kasas 28/2)

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

Bunlar, gizlisi saklısı olmayan (ve her şeyi açıklayan)[*] Kitap'ın ayetleridir.

[*] Gizlisi saklısı olmayan ve herşeyi açıklayan manaları MUBİN kelimesinin ELİF LAM'lı olması nedeniyle verilmiştir.

(Kasas 28/3)

نَتْلُو عَلَيْكَ مِنْ نَبَإِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Sana Musa ile Firavun'un olaylarını, gerçeğine uygun olarak arka arkaya anlatacağız ki, inanan bir topluluk[*] için faydalı olsun.

[*] Ümmet: Toplum. Bir lideri olan ve marufa uygun değerler ile o lider etrafında toplanma bilincini irade eden topluluk. "Kavim" ve "ümmet" kelimelerinin aynı cümle içerisinde kullanıldığı bu ayetten anlaşılacağı üzere marufa uygun değerler etrafında, en az bir liderden oluşan ve onun etrafında kendi iradeleri ile bir araya gelip hareket edenler, ümmettir. Bu kavimin(topluluğun) bir arada olma bilinciyle hareket eden kısmı artık topluluk olma durumundan toplum olma durumuna geçerler. Bu nedenle Türkçe Meal çalışmasının tamamında 'ümmet' geçen ayetlere 'TOPLUM', 'kavim' geçen ayetlere 'TOPLULUK' veya 'HALK' manası tercih edilmiştir. Bu manalar, aşağıdaki Türk Dil Kurumu Sözlük manalarına en uygun olanlarıdır.

Toplum: Bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü

Topluluk: Nitelikleri bakımından bir bütün oluşturan kimselerin hepsi, aynı yerde bulunan insan kalabalığı, aynı türden canlıların bir araya gelmesiyle oluşan küme

(Kasas 28/4)

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضْعِفُ طَائِفَةً مِنْهُمْ يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ ۚ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ

Firavun o ülkede baskıcı bir yönetim kurmuş ve halkını farklı kişilerin taraftarları şeklinde bölmüştü. Onlardan bir bölüğünü güçsüzleştirmeye çalışıyor, oğullarını boğazlatıp kızlarını sağ bırakıyordu. Çünkü o bozguncu bir kişilikti.

(Kasas 28/5)

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ

Biz de o topraklarda güçsüzleştirilenlere iyilikte bulunmak, onları önderler yapmak ve bunların yerine geçirmek istiyorduk,

(Kasas 28/6)

وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ

Onlar için o topraklarda bir vatan oluşturacak ve Firavun'un, Haman'ın ve bunların ordularının korktuklarını başlarına getirecektik.

(Kasas 28/7)

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ ۖ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي ۖ إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ

(Önce) Musa'nın anasının gönlüne şunu ilham ettik(vahyettik[*]): "Musa'yı emzir, ona karşı bir kötülük olacağından korkunca da nehre (Nil'e) bırak ama korkup üzülme; biz onu tekrar sana getireceğiz ve onu elçi yapacağız."

[*] Nebi olmayan insanlara yapılan vahyin içeriği, insanları değil sadece vahiy edilen kişiyi ilgilendiren hususlardır. (Nisa 4/163, Araf 7/117, Araf 7/160, Enbiya 21/73, Şuara 26/52, Yusuf 12/15)

(Kasas 28/8)

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا ۗ إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ

(Anası onu nehire bırakınca) Firavun'un ailesi bulup aldılar ki, kendileri için düşman ve üzüntü kaynağı olsun. Çünkü Firavun, Haman ve her ikisinin ordusu suçlu durumdaydılar.

(Kasas 28/9)

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ ۖ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

Firavun'un eşi dedi ki; "Bu benim için de senin için de bir göz bebeği olabilir. Onu öldürmeyin, belki işimize de yarar, belki de onu evlat ediniriz." Hiçbiri işin farkında değildi.

(Kasas 28/10)

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا ۖ إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Musa'nın anası, içinde bir umudu kalmamış olarak sabaha çıktı. Güvenini yitirmesin diye kalbini tutmasaydık neredeyse her şeyi açığa vuracaktı.

(Kasas 28/11)

وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ ۖ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

Anası, Musa'nın kız kardeşine "onu takip et" dedi. O da bir kenardan Musa'yı izledi ama onlar bunu da fark edemiyorlardı.

(Kasas 28/12)

وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ

نَاصِحُونَ

Önceden onun, sütanalarını emmesini engellediğimizden kız kardeşi dedi ki: "O çocuğun bakımını üstlenecek bir aileyi size göstereyim mi; onlar ona iyi bakarlar"

(Kasas 28/13)

فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Böylece onu anasına geri getirdik ki, gözü aydın olsun ve üzülmesin . Bir de bilsin ki Allah'ın verdiği söz yerine getirilir. Ancak onların çoğu bunu bilmezler.

(Kasas 28/14)

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

Musa olgunluk çağına erişip dengeli bir kişilik kazanınca ona hikmet ve ilim verdik. Güzel davrananları işte böyle ödüllendiririz.

(Kasas 28/15)

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ ۖ فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَزَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ ۖ قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ ۖ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ

Musa, halkın onu fark edemeyeceği bir sırada şehre indi. İki kişinin öldüresiye kavga ettiklerini gördü; biri kendi halkından/İsrailoğullarından diğeri düşman tarafındandı. Kendi halkından olan, düşmanına karşı yardım istedi. Musa ona okkalı bir şamar indirerek işini bitirdi. "Bunu Şeytan yaptırdı; o insanı yoldan çıkaran açık bir düşmandır" dedi.

(Kasas 28/16)

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ ۚ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

"Rabbim! Ben kendimi kötü duruma soktum; suçumu ört, beni bağışla" dedi. Allah da onu bağışladı. Çünkü onun bağışlaması çok, ikramı boldur.

(Kasas 28/17)

قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ

Musa dedi ki; "Rabbim! Bana ettiğin iyiliğe karşılık artık suçlulara arka çıkmayacağım."

(Kasas 28/18)

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ ۚ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُبِينٌ

Musa geceyi şehirde geçirdi; sürekli çevresini gözetliyordu. Bir de ne görsün, bir gün önce kendisinden yardım isteyen kişi feryat ederek yine yardım istiyordu. Musa ona dedi ki; "Yaramaz adamın teki olduğun çok açık ."

(Kasas 28/19)

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا قَالَ يَا مُوسَىٰ أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ ۖ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ

Musa kendisinin ve halkından olan kişinin düşmanını yakalamak isteyince adam dedi ki; "Musa, dün bir kişiyi öldürdüğün gibi beni de öldürmek mi istiyorsun? Senin bu ülkede hedefin sadece zorba biri olmak, yoksa arayı bulmak diye bir niyetin yok."

(Kasas 28/20)

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَا مُوسَىٰ إِنَّ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ

Şehrin en uzak yerinden bir adam koşarak geldi ve "Musa! Üst düzeydekiler aralarında seni öldürmeyi tartışıyorlar, hemen çek git; ben senin iyiliğini isteyen biriyim."

(Kasas 28/21)

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ ۖ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Musa korku içinde, ortalığı gözetleye gözetleye şehri terk etti. "Rabbim! Beni bu zalimler topluluğunun elinden kurtar" dedi.

(Kasas 28/22)

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ

Medyen'e doğru yönelince de şöyle dedi: "Umarım ki Rabbim beni doğru yola yöneltir."

(Kasas 28/23)

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ ۖ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا ۖ قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ يُصْدِرَ الرِّعَاءُ ۖ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ

Medyen suyunun başına varınca bir takım insanlar gördü, hayvanlarını suluyorlardı. Arkalarında iki kadın vardı; onlar da sürülerini engelliyordu. Musa onlara; "ne yapmak istiyorsunuz?" deyince; "Çobanlar çekilmeden hayvanlarımızı sulamayız. Babamız çok yaşlı" dediler.

(Kasas 28/24)

فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ

Musa hemen onların hayvanlarını suladı. Sonra gölgeye çekildi de dedi ki; "Rabbim! Bana vereceğin her hayra ihtiyacım var".

(Kasas 28/25)

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا ۚ فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ ۖ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Derken o iki kadından biri utana sıkıla yürüyerek geldi ve dedi ki; "Babam seni çağırıyor, hayvanlarımızı sulamandan dolayı seni ödüllendirecek" Musa babalarının yanına varıp da başından geçenleri anlatınca adam dedi ki; "Korkma! O zalimler topluluğundan kurtulmuşsun."

(Kasas 28/26)

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ ۖ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ

İki kadından biri dedi ki, "babacığım onu ücretle tutsana! Güçlü ve güvenilir olan bu kişi, senin ücretle tutacağın en iyi kişidir."

(Kasas 28/27)

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنْكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَىٰ أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ ۖ فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ ۖ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ ۚ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ

Babaları dedi ki; "Bu iki kızımdan birini sana nikahlamak isterim; karşılığında bana sekiz yıl çalışırsın. Eğer on yıla tamamlarsan iyiliğin olur. Sana güçlük çıkarmak istemem. Allah fırsat verirse benim iyi bir kimse olduğumu görürsün."

(Kasas 28/28)

قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ ۖ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ ۖ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ

Musa dedi ki; "Bu, aramızda kalsın; iki süreden hangisini doldurursam doldurayım, benden bir şey istenmeyecek. Sözlerimize vekil olan Allah'tır."

(Kasas 28/29)

فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ

Musa süreyi doldurunca ailesiyle yola çıktı. Tur tarafında bir ateş farketti. Ailesine dedi ki, "Siz burada kalın. Bir ateş gördüğüme eminim. Belki oradan size bir haber getiririm. Bel ki de ateşin korundan getiririm de ısınırsınız."

(Kasas 28/30)

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَا مُوسَىٰ إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

Musa oraya varınca (Tûr'daki[*]) vadinin sağ yamacından, o bereketli yerdeki ağaçtan şöyle seslenildi: "Bak Musa! Ben Allah'ım, bütün varlıkların sahibiyim."

[*] Ona, Tûr'un (Sina Dağı'nın) sağ yamacından seslenmiş, özel bir konuşma için yaklaştırmıştık. (Meryem 19/52)

(Kasas 28/31)

وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ۖ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ ۚ يَا مُوسَىٰ أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ ۖ إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ

"Değneğini bırak". O da bırakınca değneğin küçük bir yılan gibi hareket ettiğini gördü, arkasına bakmadan geriye dönüp kaçtı. "Musa! Dön! Korkma! sen güvendesin."

(Kasas 28/32)

اسْلُكْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَاضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ ۖ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

"Elini koynuna sok, pürüzsüz, bembeyaz çıkacaktır. Korkudan dağıldın, kendine gel! Bunlar, Rabbin tarafından Firavun'a ve ileri gelenlerine göstereceğin iki kanıttır. Onlar söz dinlemez bir topluluk haline geldiler" diye seslenildi.

(Kasas 28/33)

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ

Musa dedi ki: "Rabbim! Ben onlardan bir kişiyi öldürdüm; korkarım onlar da beni öldürür."

(Kasas 28/34)

وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسِلْهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي ۖ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ

"Kardeşim Harun... Onun konuşması benden güzeldir. Onu, beni onaylayan bir yardımcı olarak gönder. Beni yalancı sayarlar diye korkuyorum."

(Kasas 28/35)

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَانًا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا ۚ بِآيَاتِنَا أَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ

"Elini kardeşinle daha da güçlendireceğiz. İkinize öyle bir makam vereceğiz ki ayetlerimiz karşısında onlar size ilişemeyecekler. Siz ikiniz ve size uyanlar üstün geleceksiniz."

(Kasas 28/36)

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُفْتَرًى وَمَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ

Musa apaçık belgelerimizi onlara gösterince "Bunlar uydurulmuş büyüden başka bir şey değildir. Böylesini eski atalarımızdan da duymadık."

(Kasas 28/37)

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ ۖ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

Musa dedi ki: "Rabbim, kendi katından gerçeği gösterenin kim olduğunu ve bu ülkenin sonunda kime kalacağını çok iyi bilir. Şurası kesin ki, yanlış yapanlar umduklarını bulamayacaklardır."

(Kasas 28/38)

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانُ عَلَى الطِّينِ فَاجْعَلْ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ

Firavun dedi ki: "Ey devletliler! Sizin benden başka ilahınız olduğunu bilmiyordum. Haman, benim için çamuru pişir'de bir kule yap; belki Musa'nın ilahına çıkarım. Ben gerçekten onun yalancının teki olduğunu düşünüyorum."

(Kasas 28/39)

وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ

Hem Firavun, hem de orduları, hak etmedikleri halde o topraklarda büyüklük taslıyor, huzurumuza döneceklerini asla beklemiyorlardı.

(Kasas 28/40)

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ

Biz de onu alıp ordularıyla birlikte nehire gömdük. O zalimlerin sonunun nasıl olduğunu bir düşün.

(Kasas 28/41)

وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنْصَرُونَ

Onları, cehenneme çağıran önderlere dönüştürmüştük. Kıyamet gününde de yardım görmeyecekler.

(Kasas 28/42)

وَأَتْبَعْنَاهُمْ فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ

Bu dünyada dışlanmışlık peşlerini bırakmadı. Kıyamet günü de onlar çirkinleştirilmiş kimseler olacaklardır.

(Kasas 28/43)

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Önceki nesilleri yok etmemizden sonra bu insanlar doğru bilgilerini kullansınlar diye Musa'ya Kitap verdik, insanlara gerçekleri gösteren, kılavuzluk eden ve ikram olan o Kitabı.

(Kasas 28/44)

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ

Sen; Musa'ya görev verdiğimizde vadinin batı yamacında değildin; olup biteni gözlemlemiyordun.

(Kasas 28/45)

وَلَٰكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۚ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَلَٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

Üstelik yeni nesiller var ettik; uzun uzun yaşadılar. Medyenliler arasına yerleşip ayetlerimizi okuyan biri de değildin. Ama biz onlara elçiler göndermeye devam ettik.

(Kasas 28/46)

وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ الطورِ إِذ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Musa'ya seslendiğimiz sırada sen Tur tarafında da değildin. Bunları Rabbinden bir ikram olarak öğrendin ki, senden önce kendilerine uyarıcı gelmemiş olan bir toplumu uyarasın. Belki bilgilerini doğru kullanırlar.

(Kasas 28/47)

وَلَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Bunu, kendi elleriyle yaptıklarından dolayı başlarına bir kötülük geldiğinde şöyle demesinler diye yaptık: "Ey Rabbimiz! Keşke bize bir elçi gönderseydin de, senin ayetlerine uyup biz de müminlerden olsaydık."

(Kasas 28/48)

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُوتِيَ مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ ۚ أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ ۖ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُلٍّ كَافِرُونَ

Fakat onlara katımızdan, bütünüyle gerçek olan (Kur'an) gelince şöyle dediler: "Musa'ya verilenin bir benzeri (mucize) ona da verilseydi, olmaz mıydı!". Bu anlayışta olanlar daha önce Musa'ya verileni görmezlikten gelip de (Musa ile Harun için) "Bunlar birbirinin destekçisi iki büyücü; biz onların getirdiği hiçbir şeyi tanımıyoruz" dememişler miydi?

(Kasas 28/49)

قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا أَتَّبِعْهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

De ki, eğer samimiyseniz doğru yolu, bu ikisinden (Tevrat ve Kur'an'dan) daha iyi gösteren bir kitabı Allah katından getirin de ona uyayım.

(Kasas 28/50)

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ ۚ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Sana cevap vermezlerse bil ki, sırf arzularının peşine düşmüşlerdir. Allah'ın yolundan çıkıp kendi arzusunun peşine düşmüş olandan daha sapık kim olabilir. Allah, yanlışlar içinde olan bir toplumu yola getirmez.

(Kasas 28/51)

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Bu sözleri onlar için peş peşe sıraladık. Belki kafalarını çalıştırırlar.

(Kasas 28/52)

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ

Kendilerine daha önce kitap verdiklerimiz bu kitaba da inanacaklardır. (Kendi kitabına gerçek anlamda inanmayan bu kitaba da inanmaz.)

(Kasas 28/53)

وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ

Onlara okununca şöyle diyeceklerdir: Biz ona inandık; o Rabbimizden gelen gerçek kitaptır. Biz daha önce de Rabbimize teslim olmuş kimselerdik.

(Kasas 28/54)

أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

Onlara iki kez ödül verilecektir. Bu ödüller, sabretmelerinin, kötülüğü iyilikle savmalarının ve verdiğimiz rızıktan hayra harcamalarının karşılığıdır.

(Kasas 28/55)

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ

Bunlar, gerçek dışı sözler işitince de yüz çevirip şöyle derler: "Bizim işimiz bize, sizin işiniz size. Size selam[*] olsun! biz cahillere takılmayız."

[*] Arapça "Selam size!" (selâmun aleykum) Türkçe'de "Size selamet(güvenlik ve esenlik) olsun" demektir.

(Kasas 28/56)

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

Sen istediğini doğru yola getiremezsin, ama Allah, yola gelmeyi tercih edeni doğru yola getirir. Kimin doğruya yöneldiğini en iyi o bilir.

(Kasas 28/57)

وَقَالُوا إِنْ نَتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَا ۚ أَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Size diyorlar ki; "Eğer doğru yola, seninle birlikte biz de girsek, yerimizden, yurdumuzdan ediliriz." Dokunulmaz ve güvenli olan bir bölgeye (Mekke'ye) onları biz yerleştirmedik mi? Oraya her yerden her türlü ürün; ayrıca katımızdan da bir rızık getirilir. Ancak, onların pek çoğu bunu bilmez.

(Kasas 28/58)

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا ۖ فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا ۖ وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ

Biz geçim bolluğu içinde şımarmış nice kentleri yok ettik. İşte oturdukları yerler! onlardan sonra pek az kullanıldı. Onların varisi biz olduk.

(Kasas 28/59)

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ

Senin Rabbin (Sahibin), kendilerine âyetlerini okuyacak bir elçiyi merkezlerine göndermeden hiçbir yeri etkisizleştirmez. Etkisizleştirdiği[*] kentler, sadece halkı yanlışlar içinde olanlardır.

[*] Bu ayetin iki yerinde iltifat sanatı kullanılarak üçüncü şahıstan birinci çoğul şahsa geçilmiştir. Arapçada bu sanat, dikkatleri toplamak içindir. Türk dilinde böyle bir sanat olmadığı için yanlış anlamalara sebep olduğundan meale yansıtılmamıştır.

(Kasas 28/60)

وَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا ۚ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Size verilen her şey, dünya hayatının bir varlığı ve süsüdür. Allah'ın katındakiler ise hem daha iyi, hem de kalıcıdır. Aklınızı kullanmıyor musunuz?

(Kasas 28/61)

أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ

Kendisine güzel bir vaatte bulunduğumuz ve o vaat edileni hak eden kimse, dünya hayatının varlığı ile zengin kıldığımız ama kıyamet günü yaka paça getirilecek olan kimse gibi olur mu?

(Kasas 28/62)

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ

Allah onlara şöyle seslenecektir: "Bana eş olarak kurguladıklarınız nerede?"

(Kasas 28/63)

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا ۖ تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ ۖ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ

Cezayı hak edenler diyecekler ki: "Rabbimiz! Bunlar, hayallere daldırdığımız kimselerdir; tıpkı bizim daldığımız gibi daldırdık. Onlardan ilişkimizi kesip sana yöneldik. Zaten kulluk ettikleri yalnız biz değildik".

(Kasas 28/64)

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ ۚ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ

(Aldatılanlara) "Eş koştuklarınızı çağırın" denecek; onlar da çağıracaklar ama çağrılarına cevap alamayacaklar. Artık azap önlerindedir. Keşke doğru yola girmiş olsalardı.

(Kasas 28/65)

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ

Onlara seslendiği gün "Elçilere ne cevap verdiniz?" diye soracaktır.

(Kasas 28/66)

فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ

O gün haber kaynakları tükenir. Birbirlerine bir şey de soramazlar.

(Kasas 28/67)

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ

Tevbe edip inanmış ve iyi işler yapmış olan kimsenin, umduğuna kavuşması beklenir.

(Kasas 28/68)

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ ۗ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Senin Rabbin, onların tercih etme hakları olan şeylerden tercih edip seçtiğini yaratır. Allah, onların içine daldıkları şirkten uzak ve yücedir.

(Kasas 28/69)

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ

Senin Rabbin, onların içlerinde saklı olanı da bilir, açığa vurduklarını da.

(Kasas 28/70)

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ ۖ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Rabbin Allah'tır. Ondan başka ilah yoktur. Şimdi de, daha sonra da, her yaptığını güzel yapmak ona mahsustur. Karar onundur. Onun huzuruna çıkarılacaksınız.

(Kasas 28/71)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ ۖ أَفَلَا تَسْمَعُونَ

De ki, hiç düşündünüz mü; Allah geceyi kıyamete kadar sürdürse, Allah'ın dışında size ışık getirecek ilah kimdir? Dinlemiyor musunuz?

(Kasas 28/72)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ ۖ أَفَلَا تُبْصِرُونَ

De ki, hiç düşündünüz mü; Allah gündüzü kıyamete kadar sürdürse, Allah'ın dışında size rahatlayacağınız geceyi getirecek ilah kimdir? Görmüyor musunuz? "

(Kasas 28/73)

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Hem rahatlayasınız, hem de verdiklerini arayasınız diye geceyi ve gündüzü yaratması onun size ikramıdır; belki teşekkür edersiniz.

(Kasas 28/74)

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ

O gün Allah onlara seslenecek: "Hani, nerede o sizin varsaydığınız ortaklarım?"

(Kasas 28/75)

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

(Bu sözü), her toplumun içinden bir şahit çıkardığımız ve onlara; "Haydi, delilinizi getirin." dediğimiz sırada söyleriz. O sırada bunlar, Allah'ın haklı olduğunu öğrenmiş olurlar. Zaten uydurup durdukları şey de kaybolup gitmiştir.

(Kasas 28/76)

إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَىٰ فَبَغَىٰ عَلَيْهِمْ ۖ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ

Karun Musa'nın kavmindendi; zamanla onları ezmeye başladı. Halbuki ona öyle hazineler vermiştik ki anahtarlarını taşımak güçlü bir topluluğa bile ağır geliyordu. Kavmi ona şöyle demişti: "Şımarma Allah şımaranları sevmez."

(Kasas 28/77)

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ ۖ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا ۖ وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ ۖ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ

Allah'ın sana verdikleri ile ahiret yurduna yönel. Dünyadan da payını unutma. Allah sana nasıl iyilikte bulunduysa sen de başkalarına, o şekilde iyilikte bulun. Buralarda bozgunculuk yapmaya çalışma, Allah bozguncuları sevmez."

(Kasas 28/78)

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي ۚ أَوَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا ۚ وَلَا يُسْأَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ

Dedi ki; "Bu bana, bendeki bir ilimden dolayı verildi". Karun bilmiyor muydu ki, Allah kendinden önce nice nesilleri yok etti; hem de onlar daha güçlü ve daha zengindiler. Suçlulara suçlarını sormaya gerek duyulmaz.

(Kasas 28/79)

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ ۖ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ

Sonra bütün haşmetiyle halkının karşısına çıktı. Dünyalık arzusu içinde olanlar dediler ki, "Ah keşke Karun'a verilenin bir benzeri bizde de olsa? O gerçekten büyük bir paya sahip!"

(Kasas 28/80)

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ

Kendilerine ilim verilenler de şöyle dediler: "Yazık size! Allah'ın, inanan ve iyi işler yapanlara vereceği karşılık daha iyidir. O da sabırlı olanlardan başkasına verilmez."

(Kasas 28/81)

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرِينَ

Nihayet onu, yeriyle yurduyla birlikte batırdık. Allah'tan başka ona yardımcı olacak bir ekip ortaya çıkmadı. Herhangi bir yardım da görmedi.

(Kasas 28/82)

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ ۖ لَوْلَا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا ۖ وَيْكَأَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ

Düne kadar onun yerinde olmak isteyenler şöyle demeye başladılar: "Vay be! Demek ki Allah rızkı, kimi kullarının önüne seriyor, kimi kullarına da ölçülü olarak veriyormuş. Allah yüzümüze bakmasaydı bizi de batırırdı. Vay be! Demek ki, nankörler iflah olmazlarmış."

(Kasas 28/83)

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا ۚ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

İşte son yurt!.. Orası yeryüzünde büyüklük taslama ve bozgunculuk yapma arzusunda olmayanlar içindir. İyi son, korunanlar içindir.

(Kasas 28/84)

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا ۖ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Kim iyilik yapmış olarak gelirse, daha iyisini bulur. Kim de kötülük yapmış olarak gelirse, kötülük yapmış olanlara sadece yaptıklarının karşılığı verilir.

(Kasas 28/85)

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ ۚ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Kur'an'ı sana görev olarak yükleyen Allah, elbette seni döneceğin yere döndürecektir. De ki: "Doğruyu getirenin kim olduğunu, kimin de açık bir sapıklıkta olduğunu en iyi Rabbim bilir."

(Kasas 28/86)

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ ۖ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ

Böyle bir kitabın sana verileceğini hiç beklemiyordun. Bu, sadece Rabbinin bir ikramı olarak sana verildi. Sakın o nankörlere arka çıkma.

(Kasas 28/87)

وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنْزِلَتْ إِلَيْكَ ۖ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ ۖ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

(Ya Muhammed!) Sana indirildikten sonra sakın seni Allah'ın ayetlerinden engellemesinler. Sen Rabbine çağır; asla müşriklerden olma.

(Kasas 28/88)

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ ۘ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ ۚ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Allah ile birlikte bir başka ilahı yardıma çağırma. Allah'tan başka ilah yoktur. Allah dışında her şey etkisizleşecektir. Karar yetkisi ondadır. Hepiniz ona döndürüleceksiniz.

ANKEBUT

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Ankebut 29/1)

الم

ELİF! LÂM! MÎM!

(Ankebut 29/2)

أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ

Bu insanlar, inandık deyince rahat bırakılacaklarını, sıkıntıya sokulmayacaklarını mı sanıyorlar?

(Ankebut 29/3)

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ

Onlardan öncekilerini de sıkıntılara sokmuştuk. Allah kimlerin samimi olduğunu elbette bilecektir. Kimlerin yalancı olduklarını da bilecektir.

(Ankebut 29/4)

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا ۚ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

Kötü işler yapanlar, elimizden kurtulacaklarını mı sanıyorlar? Ne de kötü karar veriyorlar!

(Ankebut 29/5)

مَنْ كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Kim Allah ile karşılaşmayı umuyorsa bilsin ki, Allah'ın belirlediği vakit elbette gelecektir. O işitendir, bilendir.

(Ankebut 29/6)

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

Mücadele(cihad) eden kendi için mücadele eder. Allah'ın kimseye ihtiyacı yoktur.

(Ankebut 29/7)

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ

İnanmış ve iyi işler yapmış olanların kötülüklerini elbette örteceğiz. Elbette onları yaptıklarının en güzeli ile ödüllendirecegiz.

(Ankebut 29/8)

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا ۖ وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۚ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

İnsana ana-babasına iyi davranma görevi yükledik. Ama bilgi sahibi olmadığın bir şeyi bana eş koşman için sana baskı yaparlarsa sakın boyun eğme. Hepinizin dönüşü banadır. Ben de neler yaptığınızı, o zaman size bildireceğim.

(Ankebut 29/9)

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ

İnanan ve iyi işler yapanları elbette iyilerin arasına sokacağız.

(Ankebut 29/10)

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ ۚ أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ

Kimi insanlar "Allah'a inandık." derler ama Allah uğrunda eziyet gördülermi, insanların verdiği sıkıntıyı, Allah'ın azabı gibi sayarlar. Sahibinden bir zafer gelse hemen; "Biz de sizinle beraberdik!" derler. Herkesin içinde olanı en iyi bilen Allah değil midir?

(Ankebut 29/11)

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ

Allah inananları elbette bilecektir. İki yüzlüleri de elbette bilecektir.

(Ankebut 29/12)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ ۖ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Kafirler[1*], müminlere[2*] şöyle derler: "Yolumuza girin, günahlarınızı üstlenelim." Oysa bunların günahlarından bir tanesini bile üstlenecek değillerdir. Onlar kesinlikle yalancıdırlar.

[1*] Kendilerini doğrulara kapatıp görmezlikten gelenler

[2*] Allah'a inanıp güvenenlere

(Ankebut 29/13)

وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ ۖ وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Kendi yüklerini zaten yüklenecekler, üstelik yüklerine nice yükler eklenecektir. Uydurdukları şeyler yüzünden kıyamet günü kesinlikle hesaba çekileceklerdir.

(Ankebut 29/14)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ

Nuh'u kendi halkına elçi gönderdik. Aralarında dokuzyüz elli yıl kaldı. Nihayet yanlışlar içinde oldukları bir sırada o tufan, onları alıp götürdü.

(Ankebut 29/15)

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ

Nuh'u ve gemide olanları kurtardık; onu herkes için bir belge yaptık.

(Ankebut 29/16)

وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ۖ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

İbrahim'i de elçi gönderdik; bir gün halkına[*] dedi ki: "Allah'a kulluk edin, ve ondan çekinin. Sizin için hayırlı olan budur; bunu bir bilseniz!"

[*] HALK ile TOPLULUK, MİLLET ile TOPLUM yakın manalara sahipler.

Halk olmak için özel çaba harcamanıza gerek yok. Doğduğunuz an itibariyle HALK'tan birisiniz. Tıpkı kavim(topluluk) gibi.

Millet olmak için irade etmeniz ve bir amaç ve lider etrafında toplanmanız gerekir. Tıpkı ümmet(toplum) gibi.

(Ankebut 29/17)

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا ۚ إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ ۖ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Siz hurafe üreterek sadece, Allah ile aranıza koyduğunuz putlara kulluk ediyorsunuz. Allah ile aranıza koyup kulluk ettikleriniz, size rızık verecek güçte değillerdir. Siz rızkı Allah katında arayın, ona kul olun; ona teşekkür edin; çünkü ona döndürüleceksiniz.

(Ankebut 29/18)

وَإِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ۖ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

Eğer yalanlarsanız bilin ki, sizden önceki toplumlar da yalanladılar. Elçiye düşen, açık tebliğden başka nedir ki!"

(Ankebut 29/19)

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

Görmüyorlar mı, Allah yaratmayı nasıl başlatıyor; sonra nasıl tekrarlıyor? Bunu yapmak Allah için kolaydır.

(Ankebut 29/20)

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ۚ ثُمَّ اللَّهُ يُنْشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

De ki "Yeryüzünde gezin de Allah'ın yaratmayı nasıl başlattığına bir bakın." İlerisinde Allah, o son yapılanmayı da yapacaktır). Allah her şeye bir

ölçü koyar.

(Ankebut 29/21)

يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ ۖ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ

Yanlış yapana azap eder, doğru yapana da ikramda bulunur. Siz ona yönlendirileceksiniz.

(Ankebut 29/22)

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ۖ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Siz, ne yerde ne de göklerde onu çaresiz bırakabilirsiniz; çünkü Allah ile aranıza girecek dostunuz da yoktur yardımcınız da.

(Ankebut 29/23)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ أُولَٰئِكَ يَئِسُوا مِنْ رَحْمَتِي وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Allah'ın ayetlerini ve onunla yüzleşmeyi göz ardı edenler onun ikramından[1] umut kesenlerdir. Onlar için acıklı bir azap vardır.

[*] iltifat Bakara 2/64

(Ankebut 29/24)

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنْجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Halkının cevabı sadece şu oldu: "Öldürün İbrahim'i ya da yakın!" Arkasından Allah onu ateşten kurtardı. İşte bunda inanan bir topluluk için belgeler vardır.

(Ankebut 29/25)

وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

İbrahim dedi ki "Sizin bu putlara tutunmanız sadece dünya hayatında aranızda kaynaşmaya vesile olsun diyedir. Kıyamet günü biriniz diğerini görmek istemeyecek herbiriniz diğerini dışlayacaktır. Sığınacağınız yer o ateştir. Size yardım eden de olmayacaktır.

(Ankebut 29/26)

فَآمَنَ لَهُ لُوطٌ ۘ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي ۖ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Lut hemen ona inandı. İbrahim dedi ki: "Ben sizden kaçıp Rabbime gidiyorum. O güçlüdür, doğru karar verir.

(Ankebut 29/27)

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ وَآتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ

İbrahim'e İshak'ı ve Yakub'u bağışladık. Soyundan gelenlere nebilik ve kitap verdik. Böylece onu Dünya'da ödüllendirmiş olduk. O Ahirette de iyilerden olacaktır.

(Ankebut 29/28)

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ

Lut'u da elçi gönderdik. Bir gün halkına dedi ki: "Bu çirkinliği siz, gerçekten yapıyor musunuz? Bunu sizden önce yapan tek bir kişi olmadı.

(Ankebut 29/29)

أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنْكَرَ ۖ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

Siz doğru ilişkiyi keserek erkeklere yanaşıyor; bir de o çirkinliği toplu olarak yapıyorsunuz ha!? " Halkının verdiği tek cevap şu oldu: "Eğer haklıysan uğraş da Allah bizi çarpsın."

(Ankebut 29/30)

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ

Lut dedi ki: "Sahibim! Bu bozguncular topluluğuna karşı bana yardım et."

(Ankebut 29/31)

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُو أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ ۖ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ

Elçilerimiz İbrahim'e o müjdeyi[*] getirdiklerinde şunu da söylediler: "Biz o şehrin halkını yok edeceğiz; oranın halkı yanlışa boğulmuş."

[*] Oğlunun olacağı müjdesini....

(Ankebut 29/32)

قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا ۚ قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا ۖ لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ

"Orada Lut da var!" dedi, İbrahim. "Orada kimin olduğunu iyi biliyoruz. Onu, ailesi ile birlikte kurtaracağız; diğerleri gibi küller altında kalacak olan sadece eşidir." dediler

(Ankebut 29/33)

وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ ۖ إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ

Elçilerimiz Lut'a gelince, onu sıkıntı bastı, içi daraldı. Dediler ki: "Korkma, üzülme, seni ailenle birlikte kurtaracağız, küller altında kalacaklardan olan sadece eşindir."

(Ankebut 29/34)

إِنَّا مُنزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

"Yoldan çıkmalarına karşılık biz, bu şehrin halkı üzerine bir pislik indireceğiz."

(Ankebut 29/35)

وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

O şehirden geriye, düşünen bir topluluk için açık bir belge bıraktık.

(Ankebut 29/36)

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

Medyen'lilere de soydaşları Şuayb'ı elçi gönderdik; onlara dedi ki: "Ey halkım! Allah'a kulluk edin; Ahiret günü bir beklentiniz olsun. Huzursuzluk çıkararak Ülkeyi karıştırmayın."

(Ankebut 29/37)

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ

Ama onlar Şuayb'a yalancı, dediler. Bunun üzerine onları, bir yer sarsıntısı yakaladı da yurtlarında dize geldiler.

(Ankebut 29/38)

وَعَادًا وَثَمُودَ وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسَاكِنِهِمْ ۖ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ

Ad ile Semud'un başına gelenleri de kalıntılarına bakıp kesin olarak anlarsınız. Şeytan, yaptıklarını süslü göstermiş ve onları yoldan çıkarmıştı. Oysa onlar ilerisini görebilecek (basiretlerini kullanabilecek) kimselerdi.

(Ankebut 29/39)

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ ۖ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ

Karun, Firavun ve Haman... Musa onlara açık belgelerle gelmişti. Onlar hemen kendilerini o yerin büyüğü gördüler. Bunu ilk yapan onlar değildi.

(Ankebut 29/40)

فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنْبِهِ ۖ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا ۚ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Bunların hepsini, işlediği günah yüzünden cezaya çarptırdık. Kimine taş yağdırdık. Kimi korkunç bir sese tutuldu. Kimini yerin dibine geçirdik. Kimini de suda boğduk. Allah onlara yanlış yapmıyordu, yanlışı onlar, kendilerine yapıyorlardı.

(Ankebut 29/41)

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا ۖ وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنكَبُوتِ ۖ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

Allah'tan önce velilere(dostlara) sarılanların durumu örümceğin durumuna benzer. Örümcek bir yuva edinir ama yuvaların en gevşeği örümcek yuvasıdır. Keşke bunu bilselerdi.

(Ankebut 29/42)

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Allah onların, kendisiyle arasına neleri koyup yalvardıklarını bilir. Güçlü olan o, doğru karar veren odur.

(Ankebut 29/43)

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ ۖ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ

Bunlar örnek olaylardır. Onları bütün insanlar için veriyoruz ama bilenler dışında hiç kimse onlara akıl yormaz.

(Ankebut 29/44)

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ

Allah gökleri ve yeri gerçek varlıklar olarak yaratmıştır. Bunda inananlar için kesin bir belge vardır.

(Ankebut 29/45)

اتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ ۖ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ ۗ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

Bu Kitap'tan sana vahyedilen her şeyi anlayarak oku ve namazı tam kıl. Namaz her çeşit fuhuşu ve kötülüğü engeller. Allah'ın zikri (Kitabı) en önemlisidir. Allah, yaptığınız her işi bilir.

(Ankebut 29/46)

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ ۖ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَإِلَٰهُنَا وَإِلَٰهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

Yanlış davrananlar dışındaki Ehl-i Kitapla[1*] mücadeleyi, en güzel yöntemden başkasıyla yapmayın[2*]. Onlara deyin ki; "Bize indirilene de size indirilene de inandık. Bizim ilahımızla sizin ilahınız birdir. Biz ona teslim olmuş kimseleriz."

[1*] Kitaplarında uzman olan kişiler

[2*] Tevbe 9/29. ayet, yanlış davrananlarla ilgilidir.

(Ankebut 29/47)

وَكَذَٰلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ ۚ فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۖ وَمِنْ هَٰؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ ۚ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ

İşte böyle; bu Kitabı sana biz indirdik. Önceden kendilerine Kitap verdiklerimiz buna inanacaklardır. Çevrendekilerden de ona inanacaklar vardır. Ayetlerimizi görmezlik edenlerden başka hiç kimse onları bile bile inkar etmez.

(Ankebut 29/48)

وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ ۖ إِذًا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ

Bundan önce bir yazıyı[*] ne okumuş ne de elinle yazmıştın; öyle olsaydı batıla dalanlar şüphelenirlerdi.

[*] "Yazı" diye tercüme ettiğimiz kelime "kitap"tır. Arapçada bir kaç kelimelik yazıya da kitap denir. Nitekim Neml 27/28 ve Neml 27/29. ayetlerde Süleyman aleyhisselamın Belkıs'a gönderdiği mektuba kitap denmiştir. Zaten mektup Arapçada "kitaplaştırılmış şey" anlamındadır.

Yukarıdaki ayette "kitap" özel isim değil, cins isimdir. Allah'ın önceki toplumlara gönderdiği kitaplardan söz edilen her yerde kelime marife yani özel isim şeklinde olur.

Arapçada bir kural vardır; "nefyin siyakında vaki olan nekre umum ifade eder" yani olumsuz bir cümlenin içinde geçen cins isim, o cinsin bütün türlerini kapsar. Türkçede de bu vardır; "Bugün bize kimse gelmedi" dediğiniz zaman hiç kimsenin gelmediği anlaşılır. Onun için ayet, Nebimizin okuma yazma bilmediği konusunda şüpheye yer vermeyecek kadara açıktır.

Furkan 25/5. ayet de bu anlamı pekiştirmektedir.

"Şunu dediler: "Bunlar eskilerin masallarıdır; yazdırtmış, sabah akşam ona belletiliyor."

Batılılar Kur'an'ı Allah'ın kitabı saymadıkları için Nebimizin okuma yazma bilmemesi, onları sıkıntıya sokuyor. Bundan dolayı ne yapıp yapıp onun okuma yazma bildiğini ispata çalışıyorlar.

(Ankebut 29/49)

بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ ۚ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ

Kur'an aslında, kendilerine ilim verilmiş olanların içine işleyen apaçık ayetlerden oluşur. Yanlışa dalanlardan başka hiç kimse ayetlerimizi bile bile inkar etmez.

(Ankebut 29/50)

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ ۖ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ

"Ona Sahibinden mucizeler indirilseydi ya!" derler. De ki: "Mucizeler sadece Allah katındadır. Ben açıkça uyarıda bulunan bir kişiyim; o kadar."

(Ankebut 29/51)

أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Anlaşılır bir şekilde okunan bu Kitabı sana indirmiş olmamız onlara yetmiyor mu? İnanan bir topluluk için bu bir ikram ve doğru bilgidir.

(Ankebut 29/52)

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا ۖ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

De ki: "Sizinle aramızda şahit olarak Allah yeter. O, göklerde ve yerde olan her şeyi bilir." Allah'ı görmezlikten gelerek batıla inananlar var ya, kaybedecek olanlar işte onlardır.

(Ankebut 29/53)

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ ۚ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

Senden azabı çabuklaştırmanı istiyorlar; o belirlenmiş ecel[*] olmasaydı hemen gelirdi. O azap onlara, beklenmedik bir anda ve fark edemedikleri bir şekilde gelecektir.

[*] Bakınız Enam 6/2. ayet ve dip notu

(Ankebut 29/54)

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ

Senden azabı çabuklaştırmanı istiyorlar ha! Cehennem, nasıl olsa o kafirleri saracak.

(Ankebut 29/55)

يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Azabın onları üstlerinden ve ayaklarının altından saracağı gün Allah şöyle diyecektir: "Yapıp ettiklerinizin tadına varın bakalım."

(Ankebut 29/56)

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ

Ey inanan kullarım! Toprağım geniştir; yalnız bana kul olun.

(Ankebut 29/57)

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۖ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

Her canlı ölümü tadacak sonra da bize döndürüleceksiniz.

(Ankebut 29/58)

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ

İnanıp güvenen ve iyi davranış gösterenleri Cennette, altından ırmaklar akan odalara yerleştireceğiz. Oraya bir daha ölmemek üzere gireceklerdir. Çalışanların ödülü ne de güzeldir!

(Ankebut 29/59)

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

Onlar sabredenler ve her konuda Sahiplerine güvenenlerdir.

(Ankebut 29/60)

وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Nice hareketli canlılar vardır ki rızıklarını biriktirmezler. Onlara da, size de rızık veren Allah'tır; o işitir ve bilir.

(Ankebut 29/61)

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۖ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ

Bunlara, "Gökleri ve yeri yaratan, Güneş'i ve Ay'ı hizmete sokan kimdir?" diye sorsan kesinlikle "Allah'tır" derler. Öyleyse yanlışa nasıl sürükleniyorlar?

(Ankebut 29/62)

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Allah, yaptığı tercihe göre kullarından kiminin önüne rızkı yayar kimine de belli bir ölçüye göre verir. Şüphesiz Allah her şeyi bilir.

(Ankebut 29/63)

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۚ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

Onlara; "Gökten su indirip ölü toprağı canlandıran kimdir?" diye sorsan "Allah'tır" derler. De ki; "Her şeyi güzel yapmak Allah'a mahsustur." Ama onların çoğu bunu düşünmezler.

(Ankebut 29/64)

وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ ۚ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

Şu yaşanan hayat, bir oyun ve eğlenceden ibarettir. Asıl hayat, son yurttaki hayattır; keşke bilseler.

(Ankebut 29/65)

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ

Gemiye bindiklerinde Allah'a boyun eğer, yalnız ona yalvarırlar. Allah onları karaya çıkardı mı, bakarsın ki, şirk koşuyorlar[*].

[*] Şirk koşmak: ortaklar oluşturmaktır.

(Ankebut 29/66)

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا ۖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

Bunu, Allah'ın onlara verdiğini görmemek ve günlerini gün etmek için yaparlar. Onlar yakında öğreneceklerdir.

(Ankebut 29/67)

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ ۚ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ

يَكْفُرُونَ

Çevrelerinde insanlar kaçırılırken kendileri için saygın ve güvenli bir yer oluşturduğumuzu görmüyorlar mı? Batıla inanacaklar da Allah'ın iyilik ve ikramını görmezlikten mi gelecekler?

(Ankebut 29/68)

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۚ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ

Allah'a karşı yalan uyduran, ya da gerçekler kendine gelince yalana sarılandan daha yanlış davranan kim olabilir? O nankörler için Cehennem'de yer mi yok?

(Ankebut 29/69)

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

Bizim uğrumuzda mücadele edenlere elbette yollarımızı gösteririz. Allah güzel davrananlarla beraberdir.

RUM

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Rum 30/1)

الم

ELİF! LÂM! MÎM!

(Rum 30/2)

غُلِبَتِ الرُّومُ

Romalılar yenildiler,

(Rum 30/3)

فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ

(Yenilgi) Çok yakın bir yerde[*] oldu. Onlar, bu yenilginin ardından galip geleceklerdir.

[*] Dünyanın en basık yerinde anlamı da verilebilir. Çünkü savaş Ölüdeniz(Ürdün ile İsrail arasında) çevresinde olmuştur.

(Rum 30/4)

فِي بِضْعِ سِنِينَ ۗ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ ۚ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ

Birkaç yıl içinde[*] olacak. Öncesi de sonrası da Allah'ın yetkisindedir emrindedir. O gün müminler sevineceklerdir,.

[*] Üç ila dokuz yıl içinde.

(Rum 30/5)

بِنَصْرِ اللَّهِ ۚ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Bu, Allah'ın yapacağı yardımla olacaktır. O, çalışana yardım eder. O güçlüdür, ikramı boldur.

(Rum 30/6)

وَعْدَ اللَّهِ ۖ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

Bu Allah'ın vaadidir! İnsanların çoğu bilmese de Allah vaadinden caymaz dönmez.

(Rum 30/7)

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ

Bütün bildikleri dünya hayatının görüntüsüdür. Onlar Ahireti dikkate almazlar. İlgi duymazlar.

(Rum 30/8)

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ ۗ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُسَمًّى ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ

Onlar içten içe hiç düşünmediler mi; Allah gökleri ve yeri başka şekilde değil, sadece gerçek ve belli bir ömrü olan varlıklar olarak[*] yaratmıştır. İnsanların çoğu Rableriyle yüzleşmeyi gözardı ederler.

[*] Ecel-i müsemma ilgili diğer ayetler: Enam 6/2, Taha 20/129, Ahkaf 46/3

(Rum 30/9)

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۖ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Yeryüzünde de dolaşmadılar mı ki, kendilerinden önce gelenlerin sonunun ne olduğunu görsünler. Öncekiler bunlardan çok daha güçlü kimselerdi. Toprağı işlemişler ve bunların şenlendirmelerinden daha çok şenlendirmişlerdi. Elçileri de onlara apaçık belgeler getirmişlerdi. Allah onlara yanlış yapmamıştı; yanlışı onlar kendilerine yaptılar.

(Rum 30/10)

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوأَىٰ أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ

Sonra Allah'ın ayetleri karşısında yalan söyleyerek ve onları hafife alarak kötülük yapan bu kişilerin sonu daha kötü oldu.

(Rum 30/11)

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

İlk yaratan ve yaratmayı tekrarlayan Allah'tır. Sonra onun huzuruna çıkarılacaksınız.

(Rum 30/12)

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ

Kıyamet saati geldiğinde suçluların umutları bitecektir.

(Rum 30/13)

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ

Allah'a ortak saydıkları arasından bir şefaatçileri de olmayacaktır. Zaten ortak saydıklarını tanımazlıktan geleceklerdir.

(Rum 30/14)

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ

Kıyamet saati geldiği gün, birbirlerinden[*] ayrılacakları gündür.

[*] Bakınız Tevkvir 81/4. Meâric 70/10-14, Müminûn 23/101

(Rum 30/15)

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ

İnanan ve iyi işler yapanlar, has bahçede, sevinç içinde olacaklardır.

(Rum 30/16)

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ

Görmezlikten gelerek ayetlerimiz karşısında ve Ahiretteki yüzleşme konusunda yalan söyleyenler var ya, onlar azab içinde tutuklu kalacaklardır.

(Rum 30/17)

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ

Akşama girdiğinizde ve sabaha çıkarken Allah'a kulluk edin.

(Rum 30/18)

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ

Göklerde ve yerde, yaptığını güzel yapmak Allah'a mahsustur. İkindi ve öğle vaktinde de kulluk edin.

(Rum 30/19)

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ

Allah ölüden diriyi, diriden de ölüyü çıkarır. Ölümünden sonra yeri canlandırır. Siz de yerden o şekilde çıkarılacaksınız.

(Rum 30/20)

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ

Sizi topraktan yaratmış olması Allah'ın ayetlerindendir. Sonra bir de bakarsınız ki siz bir insansınız, dolaşıyorsunuz.

(Rum 30/21)

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Yanlarında rahatlayasınız huzur bulasınız diye size, kendi türünüzden eşler yaratması da Allah'ın ayetlerindendir. Aranıza sevgi ve merhamet de koymuştur. Bunda, düşünen bir topluluk için ayetler vardır.

(Rum 30/22)

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ

Gökleri ve yeri yaratması, dillerinizin ve renklerinizin farklı olması da Allah'ın ayetlerindendir. Bunda, bilenler için ayetler vardır.

(Rum 30/23)

وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

Gece ve gündüz uyumanız ve Allah'ın ikramını aramanız da onun ayetlerindendir. Bunda, dinleyen bir topluluk için ayetler vardır.

(Rum 30/24)

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Korku ve umut veren şimşek de onun ayetlerindendir. Gökten bir su indirir, sonra ölümünün ardından toprağı canlandırır. İşte bunlarda, aklını kullanan bir topluluk için ayetler vardır.

(Rum 30/25)

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ۚ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ

Göklerin ve yerin, emriyle ayakta kalması da onun ayetlerindendir. Sonra sizi bir kez çağırdığı gün, hep birden yerden ortaya çıkarsınız.

(Rum 30/26)

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ

Göklerde ve yerde olan herkes onundur. Hepsi ona, saygıyla boyun eğer.

(Rum 30/27)

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ۚ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Yaratmayı başlatan, sonra da tekrarlayan odur. Tekrar yaratmak onun için daha da basittir. Göklerde ve yerde en üstün[1*] örnekler[2*] O'na aittir. onunkilerdir. O güçlüdür, doğru karar verir. verendir.

[1*] Yaratıcıların en güzeli olan Allah pek yücedir(Müminun 23/14) Bizde Allah'ın bize ilimden nasip ettikleri ile yaratabilme yeteneğine sahibiz ancak yaptığı herşeyi güzel yapmak Allah'a mahsustur.

[2*] Kur'an'da verdiği örnekler

(Rum 30/28)

ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ ۖ هَلْ لَكُمْ مِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Allah size kendinizden örnek veriyor: Yönetiminiz altındakilerden size verdiğimiz rızıklara, sizinle eşit oranda ortak olanlar var mıdır? Onlar için duyduğunuz kaygı aynı kendiniz için duyduğunuz kaygı gibi midir? Ayetlerimizi, aklını kullanan bir topluluk için işte böyle açıklarız.

(Rum 30/29)

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۖ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

Yanlış yapanlar, aslında bilgisizce kendi heveslerine uyarlar. Allah'ın sapık saydığını kim doğru yolda sayabilir? Onlara yardım edecek kimse de olmaz.

(Rum 30/30)

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

Yüzünü dosdoğru bu dine, Allah'ın insanları yarattığı fitrata[*] çevir. Allah'ın yarattığının yerini tutacak bir şey yoktur. Doğru din budur ama çoğu insan bunu bilmez.

[*] Fıtrat, varlıkların temel yapısını ve onu oluşturan yaratılış, değişim ve gelişim ilke ve kanunlarını ifade eder. İnsan da o varlıklardan olduğu için Allah'ın dini, kişinin doğal yapısı ile tam uyuşur. Kur'an'ın Allah'ın kitabı olduğu da aynı yöntemle anlaşılır. Çünkü insan ve tabiat, yaratılan ayetlerden, Kur'an da indirilen âyetlerden oluşur. Her ikisi de Allah'ın ayetleri olduğu için bunlar birbirlerini tamamlarlar. Allah Teala şöyle buyurmuştur: "*Onlara, çevrelerinde ve kendilerinde olan âyetlerimizi göstereceğiz, sonunda onun (Kur'ân'ın) tümüyle doğru olduğu, onlar açısından iyice ortaya çıkacaktır. Sahibinin her şeye şahit olması yetmez mi*?" (Fussilet 41/53)

Şu âyet de Allah'ın yarattığını bozmayı şeytani davranış olarak tanımlanmaktadır: "Onları yoldan çıkaracağım. Onları beklentiler içine sokacağım. Onlara emredeceğim, en'âm'ın kulaklarını yaracaklar. Onlara emredeceğim, halkullahı / Allah'ın yarattığını değiştirecekler." (Nisa 4/119) Konumuz olan Rum 30. âyet, dini de halkullah olarak tanımladığına göre ister indirilen âyetler, isterse yaratılan âyetler olsun, bunlardan herhangi birini bozmanın şeytan işi olduğu olduğu ortaya çıkar.

(Rum 30/31)

مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

O'na yönelen kişiler olun, O'ndan çekinerek kendinizi koruyun. Namazı düzgün ve sürekli kılın. Müşriklerden/Allah'ı ikinci sıraya koyanlardan olmayın.

(Rum 30/32)

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا ۖ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ

Dinlerini (doğru dinden) ayıran ve farklı cemaatler (mezhepler) oluşturanlardan olmayın. Zaten her hizip kendinde olanla övünüp durur.

(Rum 30/33)

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا أَذَاقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ

بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ

Bu insanlara bir zarar gelse dönüp rablerine yalvarırlar. Sonra onlara iyiliğinden tattırsa bakarsın ki, bir kısmı Rablerine ortak koşarlar[*].

[*] Yardımın bağlandıkları kişiden geldiğini söylerler.

(Rum 30/34)

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ ۚ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

Bunu, bizim verdiğimizi gizlemek için yaparlar. Keyfini sürün bakalım; yakında öğrenirsiniz.

(Rum 30/35)

أَمْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ

Yoksa biz onlara bir yetkili indirdik de eş koşmalarını o yetkili mi söylüyor?

(Rum 30/36)

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا ۖ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ

Onlara ikramımızdan tattırdığımızda sevinirler. Ama elleriyle yaptıkları yüzünden başlarına kötülük gelse hemen umutsuzluğa düşerler.

(Rum 30/37)

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Görmediler mi ki Allah, yaptığı tercihe göre kiminin önüne rızkı yayar kimine de belli bir ölçüye göre verir. İnanıp güvenen bir topluluk için bunda âyetler (göstergeler) vardır.[*].

[*] Necm 53/39, Nisa 4/79

(Rum 30/38)

فَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Yakınlara, çaresizlere ve yolda kalanlara hakkını ver. Allah'ın rızasını kazanmak isteyenler için iyi olan budur. Umduklarına kavuşacak olanlar bunlardır.

(Rum 30/39)

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رِبًا لِيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُو عِنْدَ اللَّهِ ۖ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ

İnsanların malları içinde artsın diye verdiğiniz faizli borç[1] Allah'ın yanında artmaz. Allah'ın rızasını isteyerek verdiğiniz zekâta gelince; mallarını kat kat artıranlar zekât verenlerdir.

[1] "Faizli borç" diye meal verdiğimiz "min ribe = مِن رِبًا" ifadesi "li riben = لِربا" taktirindedir. Devamındaki liyerbuve = 'لِّيَرْبُوَ'nin başında da lam = لِ harf-i cerri olduğu için birincisinde aynı anlamda min = مِن kullanılmıştır. Buradaki riba, faizli borç anlamında mecazdır. Ayete genellikle şöyle bir meal verilir: "İnsanların malları içinde artsın diye verdiğiniz her hangi bir faiz" Böyle bir faiz olmayacağından kelimeye faizli borç dışında bir anlam verilemez.

(Rum 30/40)

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ۖ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَٰلِكُمْ مِنْ شَيْءٍ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Sizi yaratan ve rızık veren Allah'tır. Sonra canınızı alacak daha sonra size tekrar can verecektir. Eş koştuklarınızdan hangisi bunlardan birini yapabilir? Allah'ın onlarla ilgisi olmaz. O onların ortak koştuklarından uzaktır.

(Rum 30/41)

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

İnsanların, kendi elleriyle yaptıkları şeyler yüzünden karada ve denizde bozulmalar olur. Bu, ettiklerinin bir kısmını bulsunlar diyedir; bakarsın vazgeçerler.

(Rum 30/42)

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ ۚ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ

De ki yeryüzünde dolaşın da öncekilerin sonu nasıl olmuş; bir görün. Onların çoğu müşrik kimselerdi.

(Rum 30/43)

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ ۖ يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ

Sen yüzünü bu sağlam dine çevir. Tekrarını Allah'ın kabul etmeyeceği bir gün gelmeden bunu yap. O gün insanlar bölük bölük olurlar.

(Rum 30/44)

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِأَنْفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ

Kim kendini gerçeklere kapatırsa kendi aleyhinedir. Kim de iyi iş yaparsa onlar da kendi yerlerini hazırlarlar.

(Rum 30/45)

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ

Bu, inanan ve iyi işler yapanları kendi ikramı ile ödüllendirmesi içindir. Allah, görmezlikten gelenleri sevmez.

(Rum 30/46)

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا

مِنۡ فَضۡلِهٖ وَلَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ

Rüzgarları, müjdeciler olarak göndermesi Allah'ın koyduğu göstergelerdendir. Bunu, size ikramından tattırsın, gemiler emriyle[*] akıp gitsin ve iyiliğini arayasınız diye yapar. Belki teşekkür edersiniz.

[*] إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

(Rum 30/47)

وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مِنۡ قَبۡلِكَ رُسُلًا إِلَىٰ قَوۡمِهِمۡ فَجَاءُوهُمۡ بِالۡبَيِّنَاتِ فَانۡتَقَمۡنَا مِنَ الَّذِينَ أَجۡرَمُوا ؕ وَكَانَ حَقًّا عَلَيۡنَا نَصۡرُ الۡمُؤۡمِنِينَ

Senden önce elçileri kendi kavimlerine gönderdik; onlara, açık belgelerle geldiler. Sonra suça batanlara hak ettikleri cezayı verdik. İnanıp güvenenlere yardım boynumuza borçtur.

(Rum 30/48)

اللَّهُ الَّذِي يُرۡسِلُ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيَبۡسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيۡفَ يَشَاءُ وَيَجۡعَلُهُ كِسَفًا فَتَرَى الۡوَدۡقَ يَخۡرُجُ مِنۡ خِلَالِهٖ ۖ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنۡ يَشَاءُ مِنۡ عِبَادِهِ إِذَا هُمۡ يَسۡتَبۡشِرُونَ

Rüzgarları gönderen Allah'tır. Bulutu kaldırıp Allah'ın emrettiği şekilde yayarlar. Allah bulutu küme küme yapınca arasından çıkan yağmuru görürsün. Sonra yağmuru, belirlediği kullarına ulaştırdığında hemen sevinirler.

(Rum 30/49)

وَإِنۡ كَانُوا مِنۡ قَبۡلِ أَنۡ يُنَزَّلَ عَلَيۡهِمۡ مِنۡ قَبۡلِهٖ لَمُبۡلِسِينَ

Oysa az önce; yağmur yağdırılmadan önce umutlarını kesmişlerdi.

(Rum 30/50)

فَانۡظُرۡ إِلَىٰ آثَارِ رَحۡمَتِ اللَّهِ كَيۡفَ يُحۡيِي الۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَا ۚ إِنَّ ذٰلِكَ لَمُحۡيِي الۡمَوۡتَىٰ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٍ قَدِيرٌ

Allah'ın ikramının etkilerine baksana; toprağa, ölümünden sonra nasıl can veriyor. Bunu yapan elbette ölülere de can verir. O, her şeye bir ölçü koyar.

(Rum 30/51)

وَلَئِنۡ أَرۡسَلۡنَا رِيحًا فَرَأَوۡهُ مُصۡفَرًّا لَظَلُّوا مِنۡ بَعۡدِهِ يَكۡفُرُونَ

Onlara bir rüzgar göndersek de, bitkinin sarardığını görseler tutar nankör kesilirler.

(Rum 30/52)

فَإِنَّكَ لَا تُسۡمِعُ الۡمَوۡتَىٰ وَلَا تُسۡمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوۡا مُدۡبِرِينَ

Sen ölülere işittiremezsin, arkasını döndüğünde sağırlara da işittiremezsin.

(Rum 30/53)

وَمَا أَنْتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ ۖ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ

Körlere, yanlışlarından kurtaracak yolu gösteremezsin, sadece ayetlerimize inananlara dinletebilirsin. Sonra onlar teslim olurlar[*].

[*] Bakara 2/7: Bu kitap kendini koruyanlara rehber, kendini doğrulara kapatanlara nafiledir.

(Rum 30/54)

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً ۚ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۖ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ

Allah sizi güçsüz olarak yaratır; güçsüzlüğün ardından güçlü hale getirir. Güçlülükten sonra da yine güçsüz ve ak saçlı yapar, kurduğu düzene göre yaratır. Bilen ve ölçüyü koyan odur.

(Rum 30/55)

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ ۚ كَذَٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ

Kıyamet saati geldiği gün suçlular, dünyada bir saatten fazla kalmadık diye, yemin ederler. Onlar (dünyada da) bu şekilde yanlışa sürüklenirlerdi.

(Rum 30/56)

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ ۖ فَهَٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

Kendilerine bilgi ve güven verilenler derler ki; "Allah'ın Kitabına göre siz, diriliş gününe kadar kaldınız. İşte bu, dirilme günüdür; ama siz bunu bilmez bir haldeydiniz.

(Rum 30/57)

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ

Yanlış yapanların mazeretleri o gün fayda vermeyecek, Allah'ı razı etmeleri de istenmeyecektir.

(Rum 30/58)

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ۚ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ

Bu Kur'an'da insanlar için her örneği verdik. Sen onlara bir mucize getirseydin görmezlikten gelenler hemen, "Siz boş şeylerle uğraşıyorsunuz" derlerdi.

(Rum 30/59)

كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

İşte Allah ilim[*] bilmiyenlerin kalbinde böyle bir yapı oluşturur.

[*] Kavmin yalemüne bilenler topluluğu ise, **ellezine la yalemuüne** ilim bilmeyenler olmalıdır.

(Rum 30/60)

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ

Sen sabırlı ol. Allah'ın verdiği söz doğrudur. Bunu içine sindiremeyenler seni hafife alamayacaklardır.

LOKMAN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Lokman 31/1)

الم

ELİF! LAM! MİM!

(Lokman 31/2)

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ

Bunlar, hikmetli Kitabın ayetleridir.

(Lokman 31/3)

هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ

İyiler için bir rehber ve bir ikramdır.

(Lokman 31/4)

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

İyiler namazı kılan, zekatı veren ve Ahirete kesin olarak inanan kimselerdir.

(Lokman 31/5)

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Onlar Rablerinin gösterdiği yol üzerinde olanlardır. Umduklarını bulacak olanlar onlardır.

(Lokman 31/6)

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

Bir bilgiye dayanmadan Allah'ın yolundan saptırmak için boş söze bedel ödeyen insanlar vardır. Onlar o yolu alaya da alırlar. Onların payına düşen, alçaltıcı bir azaptır.

(Lokman 31/7)

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلَّىٰ مُسْتَكْبِرًا كَأَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا ۖ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

Ona ayetlerimiz okunduğunda büyüklenir, sanki hiç duymamış, sanki kulaklarında ağırlık varmış gibi sırt çevirir. Ona acıklı bir azap müjdesi ver.

(Lokman 31/8)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanların payına düşen de nimetlerle dolu bahçelerdir.

(Lokman 31/9)

خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Allah'ın gerçekleşecek sözü gereği orada ölümsüz olurlar. O; güçlüdür ,doğru karar verir.

(Lokman 31/10)

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ۖ وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ ۚ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ

Allah gökleri görebileceğiniz direkler olmadan yaratmış, sizi kaydırıp batırmasın[1*] diye yerin içine sabitleyen dağlar yerleştirmiş ve orada her türlü (hareketli) canlıyı yaymıştır. Gökten su indirip bereketli çiftlerin (erkek ve dişi bitkilerin) hepsinden bitirmiştir[2*].

[1*] ميد = meyd, gidip gelme, sallanma (el- Ayn) batırma ve alt üst etme anlamlarına gelir. (Lisan'ul-Arab) Jeolojide yerin içinde, sıvı veya hamur kıvamında uçucu gazlarla doymuş eriyikten oluşan ve magma tabakasından söz edilir. Bu âyet, onun delili olabilir. Eğer kara parçaları dağlarla sabitlenmiş olmasaydı yeryüzü kayar ve insanları batırırdı.

[2*] İltifat Bakara 2/64

(Lokman 31/11)

هَٰذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۚ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Bu, Allah'ın yarattığıdır. Gösterin bakalım; araya koyduklarınız ne yaratmışlardır? Aslında o zalimler açık sapıklık içindedirler.

(Lokman 31/12)

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنِ اشْكُرْ لِلَّهِ ۚ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ

Lokman'a, Allah'a şükret diyerek hikmeti verdik. Şükreden, sadece kendisi için şükreder. Nankörlük eden de bilsin ki, Allah'ın kimseye ihtiyacı olmaz, yaptığını da güzel yapar.

(Lokman 31/13)

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ ۖ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

Lokman, oğluna öğüt verirken şöyle demişti: "Oğulcuğum! Allah'a şirk koşma; şirk büyük bir yanlıştır".

(Lokman 31/14)

وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ

Biz insana, ana ve babasına karşı görev yükledik; anası onu, üst üste gelen güçlüklerle taşımıştır. Sütten kesilmesi iki yıl içindedir. (Ey insan!) Hem bana, hem de anana ve babana olan şükran borcunu öde. Dönüşünüz banadır.

(Lokman 31/15)

وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۖ وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۖ وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ۚ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Anan ve baban, hakkında bir bilgin olamayacak şeyi bana şirk koşman için baskı yaparlarsa sakın boyun eğme ama dünya işlerinde iyi geçinmeye devam et. Sen, bana yönelen kimsenin yoluna uy. Sonunda dönüşünüz banadır; neler yaptığınızı size, o zaman bildireceğim.

(Lokman 31/16)

يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ

Lokman: "Oğulcuğum! İşlediğin şey, bir hardal tanesi ağırlığında olsa, bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin derinliklerinde bulunsa, Allah onu ortaya çıkarır. Allah latiftir; en ince ayrıntıyı bilir,habirdir; her şeyin iç yüzünü bilir.".

(Lokman 31/17)

يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ ۖ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ

"Oğulcuğum! Namazı kıl, marufu[1*] emret, kötülüğe engel ol; başına gelene de sabret(göğüs ger). İşte bunlar, kararlılık gerektiren işlerdendir."

[*] iyi olan şeyler

(Lokman 31/18)

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

"İnsanlara dudak bükme, yeryüzünde böbürlenerek yürüme; Allah, kendini beğenip övünenlerin hiçbirini sevmez."

(Lokman 31/19)

وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ ۚ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ

"Yürüyüşünde tabii ol ve sesini yükseltme; seslerin en çirkini şüphesiz eşek sesidir.*

(Lokman 31/20)

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً ۗ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ

Allah'ın göklerde ve yerde olanları hizmetinize verdiğini; sizi, açık ve gizli nimetleriyle kuşattığını görmez misiniz? Kimi insanlar, bir bilgiye, bir rehbere ve aydınlatıcı bir kitaba dayanmadan Allah hakkında tartışmaya girerler.

(Lokman 31/21)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ۚ أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ

Onlara, "Allah'ın indirdiğine uyun" denince: "Babalarımızı üzerinde bulduğumuz yola uyarız" derler. Şeytan, babalarını alevli ateşin azabına çağırmış olsa da mı?

(Lokman 31/22)

وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ ۗ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ

Güzel bir tavır takınarak kendini Allah'a teslim eden kimse, en sağlam kulpa yapışmış demektir. İşlerin sonu Allah'a varır.

(Lokman 31/23)

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنْكَ كُفْرُهُ ۚ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Kim görmezlikten gelirse onun görmemesi seni üzmesin. Sonunda bize dönecekler, biz de yaptıkları her şeyi onlara haber vereceğiz. Herkesin içinde ne olduğunu Allah bilir.

(Lokman 31/24)

نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ

Onları, önce biraz nimetlendirir sonra da kaba bir azabı çekmek zorunda bırakırız.

(Lokman 31/25)

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۚ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Onlara; "gökleri ve yeri yaratan kimdir?" diye sorsan tam bir kararlılıkla "Allah'tır" derler. De ki: "Yaptığı her şeyi güzel yapmak Allah'a mahsustur" ama onların çoğu bunu bilmez.

(Lokman 31/26)

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

Göklerde ve yerde olan her şey Allah'ındır. Allah zengindir, yaptığını güzel yapar.

(Lokman 31/27)

وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ

اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Yeryüzündeki ağaçlar kalem, denizler mürekkep olsa ve arkasından yedi deniz eklense yine de Allah'ın sözleri bitmez. Allah güçlüdür, doğru karar verir.

(Lokman 31/28)

مَا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

Sizin yaratılmanız ve tekrar dirilmeniz tek bir nefsin yaratılması ve diriltilmesi gibidir. Allah işitir, görür.

(Lokman 31/29)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Görmez misin Allah, geceyi gündüzün içine sokar, gündüzü de gecenin içine sokar. Güneşi ve ayı hizmete sokmuştur; her biri belirlenmiş eceline kadar akar gider. Allah yaptığınız her şeyin iç yüzünü bilir.

(Lokman 31/30)

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ

Bu şundandır: Allah, gerçeğin ta kendisidir. Onunla araya koyup yardıma çağırdıkları ise gerçek dışıdır. Allah yücedir, büyüktür.

(Lokman 31/31)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

Gemilerin denizde Allah'ın verdiği imkânla akıp gittiğini görmez misin? Bunu göstergelerini size sergilemek için yapar. Çok sabırlı ve kadir kıymet bilenler için bunda dersler vardır.

(Lokman 31/32)

وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ ۚ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ

Dalgalar onları kara bulutlar gibi kuşatınca, dini Allah'a has kılarak ona yalvarırlar. Allah onları kurtarıp karaya çıkardı mı içlerinden bir kısmı doğru yolda kalır. Sözünde durmayan nankörler dışında hiç kimse ayetlerimizi bile bile inkar etmez.

(Lokman 31/33)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا ۚ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ

Ey insanlar! Rabbinize karşı gelmekten sakının. Ana babanın evladı için; evladın da anası ve babası için bir ödeme yapamayacağı günden korkun[*]. Allah'ın sözü gerçektir. Dünya hayatı sakın sizi aldatmasın. O çok aldatan (şeytan) da sizi Allah ile aldatmasın.

[*] Abese 80/35. ayete bkz.

(Lokman 31/34)

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ ۖ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا ۖ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

Kıyamet saati ile ilgili bilgi Allah'a aittir. Yağmuru o indirir, rahimlerde bulunanı o bilir. Hiçkimse yarın ne kazanacağını bilemez. Hiçkimse nerede öleceğini bilemez. Allah bilir, her şeyin iç yüzünü bilir.

SECDE

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Secde 32/1)

الم

ELİF! LAM! MİM!

(Secde 32/2)

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Hakkında şüpheye yer olmayan bu Kitap, alemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir.

(Secde 32/3)

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۚ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ

(Senin için) "Onu o uydurdu" diyorlar, öyle mi? Hayır; onun, Rabbin tarafından indirildiği bir gerçektir. Senden önce uyarıcı gelmemiş olan bir topluluğu uyarman için indirilmiştir. Belki yola gelirler.

(Secde 32/4)

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۖ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ ۚ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ

Gökleri, yeri ve ikisinin arasında bulunanları altı günde yaratan sonra da Arşa(yönetimi) geçen Allahtır. O'ndan başka bir dostunuz ve destekçiniz yoktur. Bilginizi kullanmaz mısınız

(Secde 32/5)

يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ

Gökten yere kadar olan bütün işleri Allah düzenler, sonra, işler sizin hesabınıza göre bin yılı bulan bir gün[*] içinde ona yükselir.

[*] Rabbinin katındaki bir gün sizin sayınızla bin yıl gibidir. (Hac 22/47) Demek ki gökler ve yer, Allah açısından altı günde (Araf 7/54) bizim açımızdan altı bin yılda yaratılmıştır. Bu ve benzeri ayetler, Allah'ın zamandan münezzeh olduğu iddialarının yanlışlığını gösterir.

(Secde 32/6)

ذَٰلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

İşte o, görülmeyeni de görüleni de bilen, güçlü ve ikramı bol olan Allah'tır.

(Secde 32/7)

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ۖ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ

Yarattığı her şeyi güzel yaratan ve o insanı (Âdem'i) yaratmaya çamurdan başlayan O'dur.

(Secde 32/8)

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ

Sonra onun soyunu bir özden; zayıf bir sudan yaratmıştır.

(Secde 32/9)

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ ۖ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۚ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ

Sonra (organlarını tamamlamış) dengesini kurmuş ve ona ruhundan üflemiş[*]; (böylece) size dinleme, ileri görüşlü olma (basiret) yeteneği ve gönüller vermiştir. (Bu yetenekleri) Ne kadar az değerlendiriyorsunuz!

[*] Ruh, Allah'ın emrinin içeriğidir.(Bkz:İsra 17/85). Ruhun bedene üflenmesi (sokulması) ile birlikte tüm özellikleri hayvanlarla aynı olan insan bedeninde oluşan yeni bir yapı, ayette açıkça bildirilmiştir. Bunlar basiret(uzak görüşlülük), dinleme (söz yoluyla bilgi aktarımı) ve gönül (duygusal / ruhsal yapı) özellikleridir. Hayvanlar görürler ancak basiretli değillerdir. Hayvanlar iletişim kurarlar ama dinleme (bir konu hakkında görüş alışverişi yapma, sohbet) özellikleri yoktur. Ayrıca gönül (duygusal yapı) de ruhun insana üflenmesi ile oluşan ve çok belirgin şekilde diğer canlılardan insanı ayıran bir özelliktir. Arapçası 'fuad' olan gönül, duygusal yapı, sağduyu, vicdan gibi çok karmaşık ve tamamiyle insani özelliklerdir. Bugün bile bilim insanlarının üzerinde çok önemli çalışmalar yaptığı bu alan, ilginç bir biçimde Türkçe'de "RUH BİLİMİ", İngilizce'de "PSYCHOLOGY (psikoloji)" olarak isimlendirilmiştir. Ruhun varlığını temelde reddeden bu bilim dalının, hem Türkçe'de hem de diğer dillerde kendine isim verirken RUH kelimesinden (İngilizcesi psychic: ruhsal,ruhani) vazgeçememiş olması dikkate değer bir ikilemdir. Kendilerine isim verirken kullanıp, çalışmalarını yaparken yok saydıkları bu gerçek nedeniyle, bu alanda, tıp bilimin diğer sahalarına nispeten, aynı hız ve istikrarda bilimsel gelişmeler sağlanamamıştır. Oysa Kur'an, ruh bilimi konusunda çok sayıda bilgi (zikir) içermektedir. Ruh sağlığını korumanın en önemli yolunun kişinin fıtratını koruması (takva) olduğu ve bunun nasıl yapılacağı çok sayıda ayette bildirilmiştir. Yani Kur'an, ruh sağlığının tedavisinden önce korunmasını öğretir. Tedavi olarak ise Kur'an bilgisinin (zikirin) hayata geçirilmesini emreder. Allah, Kur'an'ın da bir ruh olduğunu (Şura 42/52), ve göğüslerimizde olan insan ruhuna şifa olduğunu (Yunus 10/5) bildirmektedir. Ruh bilimciler, mevcut çalışmalarına, Kur'an ayetlerini de dahil ettikleri takdirde, bu alanda çok daha ileri seviyelere gidilebilir. Ruh ve can'nın aynı şey olmadığını en belirgin şekilde bildiren ayet Zümer 39/42'dir. .

(Secde 32/10)

وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ۚ بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ

Kimileri şöyle der: Yani toprağın içinde kaybolduğumuzda yeniden yaratılacağız öyle mi?" Aslında göze alamadıkları Rableriyle yüzleşmektir.

(Secde 32/11)

قُلْ يَتَوَفَّاكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ

De ki: "Sizin için görevlendirilen ölüm meleği ruhunuzu[*] alacak ve daha sonra (diriltilip) Rabbinizin huzuruna çıkarılacaksınız

[*] Ölüm meleğin alacağı can değil, ruhtur. Zümer 39/42

(Secde 32/12)

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُو رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ

Rablerinin huzurunda başlarını öne eğdikleri sırada bu günahkarları bir görsen! Hepsi şöyle der: "Rabbimiz, gerçeği gördük ve anladık; bizi geri çevir

de iyi işler yapalım; artık kesin bir kanaatimiz oluştu"

(Secde 32/13)

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا وَلَٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

"Yola gel" diye emretsek[*1] herkesi yola getirirdik, fakat şu sözün bana ait olduğu doğrudur: "Cehennemi cinler ve insanlarla dolduracağım."[*2]

[*1] Fussilet 41/11

[*2] Bu, Allah Teala'nın İblis'in isyanı sırasında söylediği şu sözdür: Allah dedi ki "Emre itaatsizlikten kovulmuş olarak defol oradan! Hele onlardan biri sana uysun, cehennemi sizinle dolduracağım." (Araf 7/18)

(Secde 32/14)

فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِينَاكُمْ ۖ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Onlara; "Bugünkü yüzleşmeyi umursamamanızın karşılığını görün; biz de sizi umarsamıyoruz. Yaptıklarınıza karşılık sizi hiç bir şekilde öldürmeyecek azabı tadın" deriz.

(Secde 32/15)

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ �۩

Ayetlerimize sadece, kendilerine anlatıldığı zaman secde edenler ve her şeyi güzel yapmasına karşılık Rablerine kulluk edenler inanırlar. Onlar büyüklük de taslamazlar.

(Secde 32/16)

تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

Bunlar kendilerini yataklarından kaldırır[]; korku ve umutla Rablerine yalvarırlar. Verdiğimiz rızıktan da hayra harcarlar.

[] Tam meal, "yanları yataklarından uzak kalır" şeklindedir. Türkçede böyle bir kullanım olmadığından meal maksada uygun olarak yapılmıştır.

(Secde 32/17)

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Yaptıkları işlere karşılık onlar için, gözleri kamaştıran ne güzellikler sakladığımızı kimse bilemez.

(Secde 32/18)

أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا ۚ لَا يَسْتَوُونَ

İnanan bir kişi, yoldan çıkan gibi olur mu? Bunlar birbirlerine denk değillerdir.

(Secde 32/19)

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

İnanan ve iyi iş yapanların alacakları karşılık, konuk olarak yerleşecekleri cennetlerdir.

(Secde 32/20)

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ ۖ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

Yoldan çıkanların yerleşecekleri yer de Cehennemdir. Ne zaman oradan çıkmak isteseler "Yalanlayıp durduğunuz ateşin azabını tadın" denilerek, gerisin geri yerlerine götürülürler.

(Secde 32/21)

وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Belki vazgeçerler diye büyük azaptan önce onlara kesinlikle küçük azaptan[*] da tattıracağız.

[*] Bu ceza insanlara hayattayken, belki dönerler diye verilen iç huzursuzluğu, ilham ve buhrandır. İlgili diğer ayetler:

(Şunları bilmeniz çok önemlidir:) Allah kişiye davranışlarındaki yanlışlığı da doğruluğu da ilham eder. Kim kendini geliştirirse umduğuna kavuşur, kim de kendini pis işlere sokarsa kaybeder. (Şems 91/8-10)

Allah, kimin yola geldiğini onaylamak isterse gönlünü İslam'a açar. Kimin de sapıttığını onaylamak isterse onun da içini daraltır; sanki göğe yükseliyor gibi olur. Allah, kendisine inanıp güvenmeyenlerdeki ızdırapları işte böyle oluşturur. En'am 6/125

Firavun hanedanına, belki akıllarını başlarına alırlar diye yıllar yılı kuraklık ve gelir darlığı yaşattık. Araf 7/130

Gösterdiğimiz her bir mucize diğerlerinden büyüktü. Belki dönerler diye onları sıkıntılara (krizlere, azaplara) soktuk. Zuhruf 43/48

(Secde 32/22)

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا ۚ إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ

Rabbinin ayetleri kendisine anlatıldıktan sonra yüz çeviren kimseden daha yanlışta olan kimdir? O suçlulara hak ettikleri cezayı mutlaka çektireceğiz.

(Secde 32/23)

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ ۖ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ

Musa'ya Kitap vermiştik. Hiç şüphen olmasın ki, sen de öyle bir kitaba kavuşacaksın. Onu İsrailoğulları için bir kılavuz yapmıştık.

(Secde 32/24)

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا ۖ وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ

Ayetlerimize kesin olarak inanıp dik duruş gösterdikleri zaman onları, emrimizle yol gösteren önderler yapmıştık.

(Secde 32/25)

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Senin Rabbin ayrılığa düştükleri konularda kıyamet günü aralarında hükmünü verecektir.

(Secde 32/26)

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ ۖ أَفَلَا يَسْمَعُونَ

Kendilerinden önceki nice nesilleri yok etmiş olmamız onlara gerçeği göstermiyor mu? Şimdi onların yurtlarında dolaşıyorlar. Bunda kesin göstergeler vardır, anlamıyacaklar mı?

(Secde 32/27)

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ ۖ أَفَلَا يُبْصِرُونَ

Görmezler mi ki, kuru toprağa suyu gönderip hayvanlarının ve kendilerinin yediği bitkileri çıkarmaktayız. Bunu kavrayamıyorlar mı?

(Secde 32/28)

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْفَتْحُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

"Doğru söylüyorsanız söyleyin bakalım, herşey ne zaman ortaya çıkacak?" derler.

(Secde 32/29)

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ

De ki: "Her şey ortaya çıktığı gün kafirlerin imana gelmesinin faydası olmayacak ve onlara göz açtırılmayacaktır."

(Secde 32/30)

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرْ إِنَّهُمْ مُنْتَظِرُونَ

Onları bırak, bekle; onlar da seni beklemektedir.

AHZAB

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Ahzab 33/1)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا

Ey Nebi! Allah'tan çekin de görmezlikten gelenlere[1*] ve iki yüzlülere[2*] uyma, Allah bilir, doğru karar verir.

[1*] Kafirler,kendilerini doğrulara kapatanlar.

[2*] Münafiklar, içi kafir dışı mümin olanlar

(Ahzab 33/2)

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

Sana Rabbinden vahyolunana uy; Allah, yaptığınız her şeyin içyüzünü bilir.

(Ahzab 33/3)

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا

Sen Allah'a güven, vekil olarak Allah yeter.

(Ahzab 33/4)

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ ۚ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللَّائِي تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ ۚ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ ۖ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ

Allah bir adamın içine iki kalp koymamış, zihar[*] yaptığınız eşlerinizi anneleriniz yapmamış, evlatlıklarınızı da sizin evladınız saymamıştır.Bunlar kendiniz söyleyip kendiniz inandığınız sözlerdir. Allah gerçeği söyler ve doğru yolu gösterir.

[*] "Eşim anam olsun" deyip eşi ile onu boşamadan ayrılmak, karı koca ilişkisine son vererek eşini cezalandırmaya kalkmak

(Ahzab 33/5)

ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ ۚ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَٰكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

onları babalarının adıyla çağırın, Allah katında doğru olan budur. Babalarını bilmiyorsanız onlar din kardeşleriniz ve dostlarınızdır. Yürekten kasıtlı olarak yapmadıktan sonra hata ile söylediğiniz sözlerden dolayı size bir günah yoktur. Allah, bağışlar ve ikram eder.

(Ahzab 33/6)

النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ ۖ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ ۗ وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَن تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُم مَّعْرُوفًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا

Bu Nebi, müminler için kendi canlarından önce gelir; eşleri de onların anneleridir. Allahın kitabında akrabalar birbirlerine, mü'minlerden ve muhacirlerden[1*] daha yakındırlar. (Allah'ın Kitabında[2*] (mirasta) öncelik,birbirine akraba olmaktan dolayıdır; mümin veya muhacir olmaktan dolayı değildir.) Dostlarınıza bir iyilik yapmanız bunun dışındadır. Bu da zaten bu Kitapta yazılıdır.[3*]"

[1*] Muhacir: Göçmen. Din ve yaşam konularında baskıya uğradığı için Allah'ın kanunu(Nisa 4/97, Nisa 4/100) gereği yaşadığı yeri terk etmek, göç etmek zorunda kalan topluluk.

[2*] Bkz. Nisa 4/11. âyet.

[3*] Bkz. Nisa 4/8. ayet. Bu ayete genellikle şöyle anlam verilir: "... Soy hısımları miras hususunda, Allah'ın Kitap'ında birbirlerine müminler ve muhacirlerden daha yakındırlar. Dostlarınıza yapacağınız uygun bir vasiyet bunun dışındadır. Bu Kitap'ta yazılı bulunmaktadır."

Bize göre bu anlam yanlıştır. Çünkü Nisa 4/11,Nisa 4/12 ve Nisa 4/176. ayette soy hısımlarının öncelik sırası hükme bağlanmış, Nisa 4/9. ayette de miras paylaşılırken hazır bulunan yakınlar, yetimler ve çaresizlere de bir şeyler verilmesi emredilmiştir. Bunlar dışında bu ayetle ilgili olabilecek bir ayet yoktur. Bu sebeple meali farklı verme gereği duyduk. Vasiyet konusunda da Bakara 2/180. ayetin dipnotuna bakılabilir.

(Ahzab 33/7)

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنكَ وَمِن نُّوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۖ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا

Unutma ki, bütün nebilerden söz aldık. Senden, Nuh'dan, İbrahim'den, Musa'dan, Meryem oğlu İsa'dan... Her bir nebiden sağlam söz aldık.

(Ahzab 33/8)

لِّيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَن صِدْقِهِمْ ۚ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا

Bunu, sözlerini tutanların dürüstlüklerini (sadıkların sadakatlerini) sorgulamak için yaptık. Kâfirlere de (verdiği sözü görmezden gelenlere) acıklı bir azap hazırladık[*]

[*] Arap edebiyatında iltifat sanatı vardır. Anlatımı canlı tutmak ve konunun önemini vurgulamak için sözün akışı beklenmedik bir şekilde değiştirilerek üçüncü şahıstan birinci şahsa, ikinci şahıstan birinci veya üçüncü şahsa, birinci şahıstan ikinci veya üçüncü şahsa geçilir. Geçmiş zamandan şimdiki veya gelecek zamana; gelecek zamandan geçmiş zamana ya da geçmiş zamandan emir kipine geçiş yapılabilir. Türkçede bu sanat olmadığından bu gibi ifadeler bir Türk'ü şaşırtır. Bu sebeple burada bu sanat dikkate alınmamıştır. Önceki âyetin devamı olan bu âyette birinci şahıstan üçüncü şahsa geçildiğinden meal, bu geçiş yok sayılarak verilmiştir.

(Ahzab 33/9)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا

Müminler, Allah'ın size olan nimetini düşünün; hani üzerinize ordular gelmişti. Biz de onların üzerine rüzgar ve göremediğiniz ordular göndermiştik. Allah, sizin ne yaptığınızı görüyordu.

(Ahzab 33/10)

إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ

وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا

Onlar size yukarınızdan ve aşağınızdan gelmişlerdi. Gözler yuvalarından firlamış, yürekler ağızlara gelmişti; Allah hakkında da farklı düşüncelere dalmıştınız.

(Ahzab 33/11)

هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا

İşte orada, inananlar denenmiş ve şiddetli bir sarsıntıyla sarsılmışlardı.

(Ahzab 33/12)

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا

İkiyüzlüler ile kalplerinde hastalık olanlar ise şöyle diyorlardı: "Allah ve Elçisinin verdiği söz, bizi aldatmaktan başka bir işe yaramadı."

(Ahzab 33/13)

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا ۚ وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ ۖ إِنْ يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا

İçlerinden bir takımı da şöyle diyordu: "Ey Yesripliler[*]! Tutunacağınız bir yer kalmadı, geri dönün!" Bir bölük de "Evlerimiz korumasız!" diyerek Nebi'den izin istiyorlardı. Oysa evleri korumasız değildi. Tek istekleri savaştan kaçmaktı.

[*] Yesrip Medine'nin eski adıdır.

(Ahzab 33/14)

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا

Yesrip çevresinden yanlarına kadar sızılsa da fitne çıkarmaları istense fazla gecikmez, kesin fitne çıkarırlardı.

(Ahzab 33/15)

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ ۚ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا

Halbuki, daha önce sırtlarını dönüp kaçmayacaklarına dair Allah'a kesin söz vermişlerdi. Allah'a verilen söz sorguya çekilmeyi gerektirir.

(Ahzab 33/16)

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ وَإِذًا لَا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا

De ki: "Ölümden yahut öldürülmekten kaçmanızın size faydası olmaz. Kaçsanız bile elinize çok az şey geçer."

(Ahzab 33/17)

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۚ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ

دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

De ki: "Allah size bir kötülük istese veya ikramda bulunsa, Allah'a karşı kim önünüzde durabilir? Onlar, Allah ile aralarına girecek dost da bulamazlar, yardımcı da."

(Ahzab 33/18)

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا ۖ وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا

Allah, içinizden size engel çıkaranlar[1*] ile dostlarına dönüp "bize katılın" diyenleri[2*] gayet iyi biliyor. Bunlar çatışmaya pek az girerler.

[1*] Münafiklar

[2*] Yahudiler

(Ahzab 33/19)

أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ ۖ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۖ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ ۚ أُولَٰئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا

Sizi kıskandıkları için böyle yaparlar. Korku ortamı oluşunca, ölüm baygınlığına girmiş gibi gözleri bir tarafa kaymış olarak sana baktıklarını görürsün. Korkuları gidince de elinize geçeni kıskandıkları için sivri dilleriyle sizi incitirler. Onlar inanmamış kimselerdir. Allah, ondan dolayı işlerini boşa çıkarmıştır. Bu, Allah'a kolaydır.

(Ahzab 33/20)

يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا ۖ وَإِنْ يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ أَنْبَائِكُمْ ۖ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا

Düşman birliklerinin henüz çekilmediklerini sanıyorlar. Bu birlikler dönüp gelecek olsa bunlar (bu münafiklar) çöllerde bedevilerin arasında olup, uzaktan haberlerinizi sormayı tercih ederler. Zaten aranızda olsalar pek azı dışında hiç biri savaşa girmez.

(Ahzab 33/21)

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

Sizin için, Allah'tan ve ahiret gününden umudu olanlar ve Allah'ı çokça zikredenler[*] (Allah'ın kitabını anlayarak çokça okuyanlar) için Allah'ın Elçisi'nde güzel örnek vardır.

[*] Bir şeyi bağlantıları ile birlikte düşünerek öğrenmeye marifet, o marifeti koruyup kullanıma hazır tutmaya veya dil ile söylemeye de zikir denir. (Müfredat عرف ve ذكر md.).

Zikrin ilk kaynağı doğadır. İnsan, doğada yaptığı gözlemlerle elde ettiği bilgi parçaları arasında bağlantılar kurar ve zikre ulaşır. Doğa, Allah'ın yarattığı kitap, Kur'ân da indirdiği kitaptır. İndirilen Kitab'ın tamamı zikirden yani doğru bilgilerden oluşur. Bu sebeple Allah, Kur'an'a "zikir" adını vermiş ve şöyle demiştir:*"Sana da bu zikri indirdik ki kendilerine ne indirildiğini insanlara bildiresin; belki düşünürler."* (Nahl 16/44) Zikir; kişiyi meşgul eden soruları cevapladığı için Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "*Bilin ki, kalpler ancak Allah'ın zikri ile yatışır.*" (Ra'd 13/28) Doğrular yerine kendi menfaatlerini öne alanların en çok rahatsız olduğu kitap Kur'an'dır. Bu yüzden Allah Teâlâ şöyle buyurur: "*Sen sadece bu zikre uyanları uyarabilirsin…*" (Yasin 36/11) Ona uymak için bizden ne istediğini bilmek gerekir. Anlamını kavramadan gece gündüz Kur'an okumakla ona uyulamayacağı için o okuyuş "zikir" olmaz.

Muhammed aleyhisselam, Allah'ın Resulü sıfatıyla bize Kitab'ı ve Hikmet'i öğretmiştir (Bakara 2/151). Bu âyet de onun her konuda bize örnek olduğunu bildirmektedir. Onu örnek alanlar, âyetleri nasıl uyguladığını ve Kur'an'dan nasıl hikmet çıkardığını anlamaya çalışanlardır. Bunlar da ancak Allah'tan ve ahiret gününden umudu olan, Allah'ı, Allah'ın kitabını anlayarak çokça okuyan kişiler olabilir.

(Ahzab 33/22)

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَٰذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ۚ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا

Müminler düşman birliklerini görünce: "İşte bu, Allah'ın ve Elçisinin bize verdiği sözdür; Allah ve Elçisi doğru söylemiş" dediler. Bu onların, sadece imanını ve teslimiyetlerini artırdı.

(Ahzab 33/23)

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ ۖ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ ۖ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا

Müminlerden Allah'a karşı yüklendikleri görevi yerine getiren adamlar vardır. Kimi, o uğurda canını vermiş, kimi de beklemektedir. Bunlar hiç bir şekilde sözlerinden caymamışlardır.

(Ahzab 33/24)

لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

Bu Allah'ın, doğruları doğrulukları sebebiyle ödüllendirmesi ve kanununa göre ikiyüzlüleri cezalandırması veya tevbelerini kabul etmesi içindir. Allah'ın bağışlaması çok, ikramı boldur.

(Ahzab 33/25)

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا ۚ وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ ۚ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا

Allah, gerçekleri görmezlikten gelen düşman kuvvetlerini, ellerine bir şey geçiremeden, kin ve nefretleri icerisinde geri çevirdi, çatışma sırasında da Allah'ın yardımı müminlere yetti. Allah güçlüdür, işini başarır.

(Ahzab 33/26)

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا

Allah, kitap ehlinden, düşmana arka çıkanları da kalplerine korku salarak kalelerinden indirdi, onların kimini öldürüyor, kimini de esir alıyordunuz.

(Ahzab 33/27)

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَمْ تَطَئُوهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا

Onların yerini, yurdunu ve mallarını size verdi, henüz ayak basmadığınız yerlere de sizi varis kıldı. Allah her şeye bir ölçü koyar.

(Ahzab 33/28)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا

Ey Nebi, eşlerine de ki, "Eğer dünya hayatını ve onun süsünü istiyorsanız gelin size mal vereyim ve sizi güzellikle ayırayım."

(Ahzab 33/29)

وَإِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا

Ama eğer Allah'ı, Elçisini ve ahiret yurdunu istiyorsanız bilin ki, Allah sizden iyi davrananlara büyük bir karşılık hazırlamıştır.

(Ahzab 33/30)

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا

Ey Nebi'nin hanımları! Sizden kim ispatlanabilir bir fuhuşla gelirse o suçun cezası iki kat olur. Bu Allah'a kolaydır[*].

[*] Nebinin eşine cezayı iki kat vermekte bir sakınca görmez.

(Ahzab 33/31)

وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا

Sizden kim de Allah'a ve Elçisine boyun eğip iyi iş yaparsa ona da iki kat ödül veririz. Zaten ona cömertçe rızık hazırlamışızdır.

(Ahzab 33/32)

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ ۚ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا

Ey Nebi'nin hanımları! Siz kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz. Allah'tan sakınıyorsanız cilveli konuşmayın, kalbi bozuk olan kimse umuda kapılır. Sözü, ciddiyeti bozmadan söyleyin.

(Ahzab 33/33)

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ ۖ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا

Evlerinizde oturun, önceki Cahiliye döneminde olduğu gibi dişiliğinizi öne çıkarmayın, namazı tam kılın, zekatı verin. Allah'a ve Elçisine itaat edin. Ey ehl-i beyt! Allah'ın istediği, sadece, sizden pislikleri uzak tutmak ve sizi tertemiz yapmaktır.

(Ahzab 33/34)

وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا

Evlerinizde okunan Allah'ın ayetlerini ve hikmeti aklınızdan çıkarmayın. Allah latiftir (en ince ayrıntıyı bilir), her şeyden haberdardır.

(Ahzab 33/35)

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ

وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

Allah'a teslim olan erkekler ile Allah'a teslim olan kadınlar, inanan erkeklerle inanan kadınlar, samimiyetle boyun eğen erkeklerle samimiyetle boyun eğen kadınlar, özü sözü bir olan erkeklerle özü sözü bir olan kadınlar, sabırlı erkeklerle sabırlı kadınlar, gönülden bağlı erkeklerle gönülden bağlı kadınlar, zekat ve sadaka veren erkeklerle zekat ve sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkeklerle oruç tutan kadınlar, edep yerlerini koruyan erkeklerle edep yerlerini koruyan kadınlar, Allah'ı çokça hatırlayan erkeklerle onu hatırlayan kadınlar; işte Allah, bütün bunlar için bağışlanma ve büyük bir karşılık hazırlamıştır.

(Ahzab 33/36)

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا

Allah, yani (O'nun sözlerini içeren) Kıtab'ı[1*] bir işi kesinleştirmişse inanıp güvenmiş bir erkeğin ve kadının, o konuda bir tercih hakkı kalmaz[2*]. Kim, Allah'a yani (O'nun sözlerini içeren) Kıtab'ına baş kaldırırsa açık bir şekilde sapmış olur.

[1*] Resul (رسول), "gönderilen"demektir. Bir bilgiyi iletmek için gönderilen elçiye resul dendiği gibi onunla gönderilen bilgiye de resul denir (Müfredat). Kur'an'daki resul kelimeleri ya elçi ya da Allah'ın Kitabı anlamındadır. Elçi ölümlü, Kitap kalıcıdır. Uhud savaşında Nebîmiz'in öldüğüne dair haberlerin yayılması üzerine Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?" (Al-i İmran 3/144) Aramızda sürekli kalacak olan resul, Kur'an olduğu için bu âyetteki resule başka anlam verilemez.

[2*] Muhammed aleyhisselam, müminlere örnek olmakla görevlidir (Ahzab 33/21). Evlatlığı Zeyd, eşi Zeyneb'i boşamak isteyince onu bir korku sardı. Çünkü Nisa 23'te, öz oğulların boşadıkları eşleriyle evlenilmesi yasaklanmış ama evlatlıklar bu yasağın kapsamına sokulmamıştı. Allah onu, evlatlıkların boşanmış eşleriyle evlenme konusunda örnek yapmak için Zeynep ile evlenmesini emrederse halkın karşısına nasıl çıkardı. Bu âyet onu uyarmakta ve Allah'ın, yapılmasını istediği bir konuda, ne onun ne de Zeyneb'in bir tercih hakkının olmadığını bildirmektedir. Bundan sonraki ayetlerde konunun ayrıntıları vardır.

(Ahzab 33/37)

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ ۖ فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا

Allah'ın nimet verdiği ve senin de nimetlendirdiğin kimseye: "Eşini bırakma, Allah'tan kork" diyordun ama aslında insanlardan çekinerek Allah'ın açığa çıkaracağı şeyi içinde gizliyordun[1*]. Oysa doğru olan[2*] Allah'tan çekinmendir. Zeyd eşiyle ilişiğini kesince onu seninle evlendirdik. Bunu yaptık ki, müminlerin evlatlıkları, eşleriyle ilişkilerini kesince onlarla evlenmeleri konusunda bir sıkıntı olmasın. Allah'ın buyruğu yerine gelmiştir.

[*] Zeyd eşini boşar da Allah.evlatlıkların boşadığı eşler konusunda örnek yapmak için beni Zeynep ile evlendirirse halkın içine nasıl çıkarım diye korkuyordun.

[2*]أَحَقُّ kelimesine sıfat-ı müşebbehe anlamı verilmiştir. Çünkü 39. Âyette şöyle buyrulmaktadır: "Allah'ın emirlerini tebliğ edenler, Allah'tan korkar, başka kimseden korkmazlar."

(Ahzab 33/38)

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ ۖ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا

Allah'ın, Nebîsi için farz kıldıklarında, sıkıntı doğuracak bir şey yoktur. Bu, Allah'ın bundan öncekilere de uyguladığı yasasıdır. Allah'ın emri ölçülü biçilidir.

(Ahzab 33/39)

الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ ۗ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا

Allah'ın emirlerini tebliğ edenler, Allah'tan korkar, başka kimseden korkmazlar. Hesap gören olarak Allah yeter.

(Ahzab 33/40)

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَٰكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

Muhammed içinizden her hangi bir erkeğin babası değildir, ama Allah'ın elçisi ve nebîlerin sonuncusudur. Allah her şeyi bilir.

(Ahzab 33/41)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

Ey iman etmiş kişiler! Allah'ı hiçbir zaman aklınızdan çıkarmayın.

(Ahzab 33/42)

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

Sabah akşam ona yönelin.

(Ahzab 33/43)

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا

Karanlıklardan aydınlığa çıkasınız diye Allah ve melekleri size destek vermektedir[*]. Onun müminlere iyiliği boldur.

[*] Âyetin metninde geçen yusallûne =يُصَلُّونَ 'nin türediği es-salât = الصَّلَاة kelimesinin kök anlamı, bir şeyi bırakmamak ve sürekli arkasında olmaktır. (Lisan'ul-Arab) Bu ayet Allah'ın müminleri, melekleriyle sürekli desteklediğini gösterir.

(Ahzab 33/44)

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ ۚ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا

Ona kavuştukları gün müminlere yapılacak dirlik temennileri "Selam" sözü olur. Onlar için pek değerli bir karşılık hazırlanmıştır.

(Ahzab 33/45)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

Ey Nebî, biz seni şahit, müjdeci ve uyarıcı elçi olarak gönderdik.

(Ahzab 33/46)

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا

Allah'ın izniyle Allah'a çağıran bir kişi ve ışık saçan bir fener gibisin.

(Ahzab 33/47)

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا

Müminlere müjde ver; Allah tarafından onlar için büyük bir ikramiye hazırlanmıştır.

(Ahzab 33/48)

وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذَاهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا

Görmezlikten gelenlere ve ikiyüzlülere boyun eğme; eziyetlerine de aldırma. Sen kendine Allah'ı vekil et; çünkü vekil olarak Allah yeter.

(Ahzab 33/49)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا ۖ فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا

Ey iman etmiş kişiler! Mümin kadınlarla nikahlanır da kendilerine dokunmadan boşarsanız onların, sizden dolayı iddet beklemeleri gerekmez. Onlara yararlanacakları bir şey verin ve onları güzellikle serbest bırakın.

(Ahzab 33/50)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۖ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Ey Nebi! (Şu sayılanları) özel olarak sana helal kıldık: Mehirlerini verdiğin eşlerini[1*], Allah'ın sana fey olarak verdiğinden hâkimiyetin altında olanı[2*], seninle beraber hicret eden amcanın kızlarını, halalarının kızlarını, dayının kızlarını, teyzelerinin kızlarını[3*] ve eğer nikâhlamak istersen kendini sana[4*] hibe eden kadını[5*], diğer müminlere değil, sadece sana helal kıldık. Müminlerin eşleri ve yönetimleri altındaki esirlerle ilgili hangi hükümleri koyduğumuzu elbette biliyoruz. Bütün bunlar sana bir sıkıntı olmasın diyedir. Çünkü Allah bağışlar, ikramı boldur.

[1*] Tevrat ve İncil, bir sınırlama yapmadan çok eşliliği kabul ettiği gibi Cahiliye dönemi Arapları da kabul ederlerdi. Evliliği dört kadınla sınırlayan Nisa 3. ayet indiğinde Nebîmiz'in dokuz eşi vardı. Bu âyet, eşlerini tutma iznini sadece ona verince dörtten fazla eşi olanlardan, eş sayısını dörde indirmeleri istendi. On eşi olan Gaylan b. Seleme onlardandı. (Tirmizi, Nikah, 33, hadis no:1047)

[2*] Fey, savaşmadan elde edilen, ganimet ise savaş sonucu elde edilene şeylere denir. Fey ile ilgili âyet şudur: *"Allah'ın, o kentlerin halkından alıp Elçisine fey olarak verdiği şeyler; Allah için, elçisi ve yakınları için, yetimler, çaresizler ve yolda kalmışlar içindir. Böylece onlar, içinizden zenginler arasında dolaşan bir servet haline gelmez."* (Haşr 59/7)

Ganimetlerle ilgili âyet de şudur: *"Eğer Allah'a ve inanıp güveniyor, doğru ile yanlışın ayrıldığı o gün, yani o iki ordunun çarpıştığı gün, kulumuza indirdiğimize de inanıyorsanız, bilin ki aldığınız her ganimetin beşte biri Allah'ın, elçisinin, elçinin en yakınlarının, yetimlerin, çaresizlerin ve yolcunundur. Her şeye bir ölçü koyan Allah'tır."* (Enfal 8/41)

Ganimetin 4/5'i savaşçılara verilir ama feyde savaşçıların payı yoktur. Bu. âyet, Bizans'ın Mısır genel valisi.Mukavkıs tarafından Nebîmize hediye edilen Mâriye'nin ona helal olduğunu bildirmektedir. Bu hüküm ona özeldir, diğer müminlerin böyle bir hakkı yoktur.

Savaş sonucu elde edilen esir kadınlarla nikahsız birliktelik mümkün değildir (Nur 24/32-33). Esirler ya fidye karşılığı veya karşılıksız serbest bırakılırlar (Muhammed 47/4) Gelenekte fey'e ganimet anlamı verilerek bir çarpıtma yapılmış ve bu âyet, cariyelerin cinselliğinden yararlanma suçuna alet edilmiştir. Bu, ne büyük bir iftiradır!

[3* Müminlerin; amca, hala, dayı ve teyze kızlarıyla evlenmeleri için birlikte hicret şartı yoktur.]

[4*] Bu âyette iltifat vardır, Meal, bu sanat yok sayılarak verilmiştir. Ayrıntı için bkz. 8. âyetin dipnotu.

[5*] Mehir almadan evlenmek isteyen kadın da sadece Nebîmize helaldir. Bir mümin erkek, bir kadınla mehirsiz evlense evlilik geçerli olur ama ona denk bir kadının mehri kadar mehir vermesi gerekir. Böyle bir eşi, ilişkiye girmeden boşayan da ona mal vermek zorundadır (Bkz. Bakara 236).

(Ahzab 33/51)

تُرْجِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ ۖ وَمَنِ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَّ وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا

Onlardan istediğine ilgini azaltır, istediğini yanına alabilirsin. Ayrı bıraktığını arzularsan onu yanına almaktan da sorumlu tutulmazsın. Bu onların gözlerinin aydın olması (bir arayış içinde olmamaları), üzülmemeleri ve hepsine verdiğin şeylerden mutlu olmaları açısından daha uygundur. Allah kalplerinizde olanı bilir; Allah bilir, yumuşak davranır.

(Ahzab 33/52)

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا

Bundan sonra güzelliği çok hoşuna gitse bile, (Allah'ın sana fey olarak verdiğinden) hâkimiyetin altında olan dışında[*] bir kadınla evlenmen ve bir eşini bırakıp başkasını alman sana helal değildir. Allah her şeyi gözetimi altında tutar.

[*] Bkz. Ahzab 33/50

(Ahzab 33/53)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنَاهُ وَلَٰكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ ۖ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ ۚ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ۚ ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ ۚ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا ۚ إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا

Ey iman etmiş kimseler! Yemek için izin verilmeden, vakitli vakitsiz nebînin evlerine girmeyin; davet edilirseniz girin, yemeği yiyince dağılın. Orada bir sohbet ortamı da aramayın. Bu haliniz nebîyi üzüyor ama sizden çekiniyor. Allah gerçeği söylemekten çekinmez. Onun eşlerinden bir şey istediğinizde perde arkasından isteyin. Bu sizin gönülleriniz için de, onların gönülleri için de daha nezih olur. Allah'ın elçisini üzmeye ve onun arkasından eşlerini nikâhlamaya asla hakkınız yoktur. Böyle yapmanız Allah katında ağır bir kusur olur.

(Ahzab 33/54)

إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

Bir şeyi açıklasanız da gizleseniz de Allah hepsini bilir.

(Ahzab 33/55)

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ ۗ وَاتَّقِينَ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا

Nebi'nin eşlerinin babaları, oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kendi kadınları ve yönetimleri altındaki esirlerle ilgili bir sorumlulukları yoktur. Ey Nebînin eşleri! Allah'tan çekinin, Allah her şeye şahittir.

(Ahzab 33/56)

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ۚ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

Allah ve melekleri bu nebîye destek olurlar[*]. Ey inanmış kimseler! Ona siz de destek olun ve içtenlikle samimi davranın.

[*] Âyetin metninde geçen yusallûne =يُصَلُّونَ 'nin türediği es-salât = الصَّلَاة kelimesinin kök anlamı, bir şeyi bırakmamak ve sürekli arkasında olmaktır. (Lisan'ul-Arab) Bu ayet Allah'ın Nebîmizi melekleriyle sürekli desteklediğini gösterir.

(Ahzab 33/57)

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا

Allah'ı ve Elçisini incitenleri, Allah dünyada da ahirette de dışlar[*]; onlara alçaltıcı bir azap hazırlar.

[*] Lanetlemek, dışlamaktır.

(Ahzab 33/58)

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا

Mümin erkeklerle mümin kadınları, yapmadıkları bir şeyden ötürü incitenler, iftira suçunu ve apaçık bir günahı yüklenmiş olurlar.

(Ahzab 33/59)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Ey Nebî! Eşlerine, kızlarına ve inanıp güvenenlerin kadınlarına söyle de cilbablarını (büyük başörtülerini)[*] üzerlerine yaklaştırsınlar. Bu, namuslu olduklarının anlaşılarak incitilmemeleri açısından daha uygundur. Allah bağışlar, ikramı boldur.

[*] Cilbab, dış giysiden küçük, başörtüsünden büyük örtüdür. Kadın onunla başını ve göğüs bölgesini örter. (Lisan'ul-arab) Kelime dış giysi anlamında da kullanılır ama burada ona büyük başörtü dışında anlam verilemez. Çünkü dış elbiseyi vücuda yaklaştırma diye bir şey olmaz. Ama büyük başörtü vücuda yapıştırılmazsa açılır, göğüs, boyun ve saçlar ortaya çıkar. Âyetteki "daha uygun= أَدْنَى ifadesi de başörtüsü (hımar) ile cilbabı karşılaştırmaktadır. Yakaları kapatacak şekilde örtülen başörtüsü, kötü niyetli erkeklerin rahatsız edici davranışlarını engeller. Ama hem başı hem de göğüs bölgesini örten bir örtü onların beklentilerini büsbütün ortadan kaldırır.

(Ahzab 33/60)

لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا

İkiyüzlüler ile, kalplerinde hastalık olanlar ve Medine'de tedirginliğe yol açanlar, yaptıklarına son vermezlerse seni onların üstüne salarız, artık çevrende fazla kalamazlar.

(Ahzab 33/61)

مَلعُونِينَ ۖ أَيْنَمَا ثُقِفُوا أُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا

Dışlanmış olurlar, nerede bulunurlarsa yakalanır ve öldürülürler.

(Ahzab 33/62)

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۖ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا

Allah'ın bundan öncekilere uyguladığı yasası budur. Allah'ın yasasının yerine geçecek bir şey bulamazsın[*].

[*]

Doğrulara kendini kapatanlar sizinle savaşsalar dönüp kaçarlar. Sonra kendileri için ne bir dost ne de yardımcı bulabilirler.

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلُ وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا {223

Bu, Allah'ın daha öncekilere de uyguladığı kanunudur. Allah'ın kanununda değişiklik bulamazsın.

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُم بِبَطْنِ مَكَّةَ مِن بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا {23

(Fetih Suresi 48/22)

(Ahzab 33/63)

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ ۚ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا

Sana kıyametin saatini soruyorlar; de ki: "Onun bilgisi sadece Allah katındadır; nerden bileceksin belki de kıyamet saati yakındır."

(Ahzab 33/64)

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا

Allah şüphesiz, görmezlikten gelenleri dışlamış ve onlara alevli bir ateş hazırlamıştır.

(Ahzab 33/65)

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

Orada sonsuza kadar ölümsüz olacaklar; kendilerine bir dost ve yardım edecek birini bulamayacaklardır.

(Ahzab 33/66)

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا

Yüzleri ateşte çevrildiği gün şöyle diyeceklerdir: "Ah keşke Allah'a boyun eğseydik, keşke Elçiye de boyun eğseydik!"

(Ahzab 33/67)

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا

"Rabbimiz! Biz yöneticilerimize ve büyüklerimize boyun eğdik, onlar da bizi yoldan saptırdılar."

(Ahzab 33/68)

رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا

"Rabbimiz! Onlara bu azabın iki katını ver; onları tamamen[*] dışla" derler.

[*] Metin "büyük bir dışlanmışlıkla dışla" şeklindedir. Türkçe'de böyle bir ifade tarzı olmadığı için bu anlam verilmiştir.

(Ahzab 33/69)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَىٰ فَبَرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا ۚ وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا

Ey inanmış kimseler! Siz, Musa'yı incitenler gibi olmayın. Allah onu, hakkında söyledikleri şeylerden dolayı akladı. O, Allah katında değerli bir kişidir.

(Ahzab 33/70)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا

Ey inanmış kimseler! Allah'tan çekinin ve doğru söz söyleyin

(Ahzab 33/71)

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

O zaman Allah, işlerinizi düzeltir ve günahlarınızı bağışlar. Kim Allah'a ve Elçisine boyun eğerse büyük bir kurtuluşa ermiş olur.

(Ahzab 33/72)

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ ۖ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

Biz emaneti[1*]; göklere, yere ve dağlara sunduk da onlar bunu yüklenmekten kaçındılar ve ondan korkup titrediler. Onu insan yüklendi. O da çok zalimleşti[2*] ve kendine hakim olamadı[3*]. .

[1*] Emanet : ..

[2*] Bu ayetteki nakıs fiil olan كان 'ye صار = dönüştü; anlamı verilmiştir.

[3*] Emanet

حم (1) عسق (2)

كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (3)

لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ (4)

تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ [الشورى : 1 –

لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ [الحشر : 21]

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ [الدخان : 29]

[5

(Ahzab 33/73)

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Allah, ikiyüzlü erkeklerle iki yüzlü kadınlara, müşrik erkeklerle müşrik kadınlara azap etmek ve mümin erkeklerle mümin kadınların da tevbesini kabul etmek için böyle yaptı. Allah'ın bağışlaması çok, ikramı boldur.

SEBE

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Sebe 34/1)

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ

Herşeyi güzel yapmak Allah'a mahsustur. Göklerde ve yerde olan her şey onundur. Herşeyi güzel yapmak, Ahirette de ona mahsustur. O, doğru karar verir, her şeyin iç yüzünü bilir.

(Sebe 34/2)

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۚ وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ

Yere gireni ve oradan çıkanı, gökten ineni ve orada yükseleni bilir. Onun ikramı boldur, kusurları örter.

(Sebe 34/3)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ ۖ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ ۖ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

Görmezlikten gelenler şöyle derler: "Kıyamet saati bize dokunmaz". De ki: "Hayır, görülmeyeni bilen Sahibim'e yemin olsun ki, o, size de dokunacaktır. Göklerde ve yerde zerre kadar bir şey bile ondan kaçmaz. Onun daha küçüğü ve daha büyüğü de her şeyi beyan eden bir Kitap'tadır."

(Sebe 34/4)

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

Bunlar, inanıp iyi işler yapanları ödüllendirmek içindir. Suçların örtülmesi ve değerli rızık onlar içindir.

(Sebe 34/5)

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ

Ayetlerimizi etkisizleştirmek için çaba harcayanlara da iğrenç ve can yakıcı bir azap vardır.

(Sebe 34/6)

وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقَّ وَيَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

Kendilerine ilim verilenler, Sahibinden sana indirilenin, gerçekleri içerdiği, güçlü ve yaptığını güzel yapanın yolunu gösterdiği kanaatine varacaklardır.

(Sebe 34/7)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ

Görmezlikten gelenler de şöyle diyeceklerdir: "Vücudunuz toprakta iyice dağılıp parça parça olmuşken yeniden dirileceğinizi haber veren adamı size gösterelim mi?

(Sebe 34/8)

أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ ۗ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ

Bu adam Allah'a karşı yalan mı uyduruyor, yoksa cinlerin etkisine mi girmiş?" Aslında Ahirete inanmayanlar tam bir ızdırap ve derin bir sapkınlık içindedirler.

(Sebe 34/9)

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنْ نَشَأْ نَخْسِفْ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ

Bunlar, önlerinde ve arkalarındaki göğe ve yere bakmadılar mı? Emretsek onları yere batırır veya gökten başlarına parçalar düşürürdük. Bunda, Allah'a yönelen her kul için dersler vardır.

(Sebe 34/10)

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ مِنَّا فَضْلًا ۖ يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ ۖ وَأَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ

Davut'a katımızdan bir üstünlük verdik. "Ey dağlar onunla birlikte Allah'a yönelin. Ey kuşlar, siz de yönelin." dedik. Demiri Davut için yumuşattık.

(Sebe 34/11)

أَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ ۖ وَاعْمَلُوا صَالِحًا ۖ إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

"Vücudu tümüyle örten zırhlar yap, dokumasını sağlam tut" dedik. Ey insanlar! Siz de iyi işler yapın. Ben ne yaptığınızı görürüm.

(Sebe 34/12)

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ ۖ وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ ۖ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ ۖ وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ

Sabahleyin bir aylık, öğleden sonra da bir aylık mesafe katettiren rüzgarı[1*] Süleyman'ın emrine verdik; bakır madeni kaynağını da onun için su gibi akıttık. Sahibinin izniyle, yanında iş gören cinleri de emrine verdik. Onlardan hangisi emrimizden çıksa ona alevli ateş azabını tattırırdık[2*].

[1*] Süleyman(as)'a kimseye nasip olmayan ilim ve teknoloji Allah'ın yardımıyla öğretilmiş ve kendisi desteklenmiştir. Rüzgar anlamı verilen kelime **er riha**'dır. Patlamak, havaya uçmak anlamına da gelir. Çağdaşlarının ancak 1 ayda katedebildikleri mesafeyi '**riha**' ile kolayca katetmesi teknikleri öğretilmiş, yine bu tekniklere uygun tekne tasarım ve imalatı ile mevsim rüzgarları ve hava tahmini gibi ileri teknik konularda bilgilendirilmiş olması, bu ve ilgili diğer ayetlerden anlaşılmaktadır. 'Er riha' nın geçtiği diğer ayetler İbrahim 14/1, İsra 17/69, Enbiya 21/81, Hac 22/31, Sad 38/36, Şura 42/33, Zariyat 51/41

[2*] Süleyman aleyhisselam onlara ceza veremeyeceği için cezalarını Allah vermiş.

(Sebe 34/13)

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِيبَ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ ۚ اعْمَلُوا آلَ دَاوُودَ شُكْرًا ۚ وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ

Süleyman ne isterse onu yapıyorlardı; değerli meskenler, heykeller, büyük havuzlara benzer çanaklar ve sabit kazanlar yaparlardı. Ey Davut ailesi! Şükredin! Kullarımdan şükredenler pek azdır.

(Sebe 34/14)

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ ۖ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ

Süleyman'ın ölümünü gerçekleştirdiğimizde, düşmesini engelleyen şeyi (minsee[1*]), kemiren bir kara hayvanı[2*], onun öldüğünü ortaya çıkardı. Süleyman düşünce anlaşıldı ki, eğer cinler gaybı[3*] bileselerdi o aşağılayıcı azap içinde kalmayı sürdürmezlerdi.

[1*] Bu bir oturaktır. Ahşaptan yapılma olduğu anlaşılan oturak üzerinde bulunan Hz.Süleyman'ın, vefat etmiş olmasına rağmen etrafındaki cinler tarafından uyuyor zannedildiği, kemirilmekten dolayı zayıf düşmüş ahşap aksamın kırılması ve kendisinin düşmesi sonucu ölmüş olduğunun anlaşıldığı bildirilmektedir.

[2*] Yerde hareket eden canlı

[3*] Süleyman'ın öldüğünü.

(Sebe 34/15)

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ ۖ كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ ۚ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ

Sebe'lilerin oturdukları yerde bir (ibret) gösterge vardı;: sağlı sollu iki bahçe. Onlara: "Sahibinizin verdiği rızıktan yiyin ve ona şükredin" denmişti. "Hoş bir şehriniz ve kusurları örten bir Sahibiniz var."

(Sebe 34/16)

فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ وَشَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ

Ama onlar uyarılara kulak asmadılar; biz de üzerlerine Arim selini göndererek onların iki bahçesini yok edip yerinde buruk yemişli ağaçlar, ılgınlık ve biraz da sedir ağacı oluşturduk.

(Sebe 34/17)

ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا ۖ وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ

Böylece onları, nankörlüklerinden ötürü cezalandırmış olduk. Biz nankörlerden başkasına ceza mı veririz?

(Sebe 34/18)

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ ۖ سِيرُوا فِيهَا

لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ

Halbuki onlarla, bereketli kıldığımız şehirler arasında, biri diğerinin arkasından gelen kentler var etmiş, yolculuk yapmaya uygun ölçüler koymuş ve "Oralarda gece - gündüz güven içinde yolculuk edin" demiştik.

(Sebe 34/19)

فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

Ama onlar, kendilerini yanlış işlere soktukları halde "Sahi Rabbimiz, yolculuklarımızın arasını daha da uzat" diye dua ediyorlardı. Biz de onları darmadağın ederek sırf hikayeleri anlatılan kişiler haline getirdik. Bunda, çok sabreden ve çok şükreden kimseler için dersler vardır.

(Sebe 34/20)

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

İblis, onların aleyhine yaptığı tahminlerini gerçeğe dönüştürdü; inanıp güvenen bir topluluk dışında hepsi ona uydu.

(Sebe 34/21)

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ ۗ وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ

Oysa İblis onlar üzerinde bir üstünlüğe(sulta) sahip değildi. Bunun böyle olması, sadece ahirete inanıp güvenenler ile ondan şüphesi olanları bilmemiz içindi. Sahibin her şeyi korur.

(Sebe 34/22)

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ

De ki, (aranıza koyup) Allah'a yakın sandıklarınıza; göklerde ve yerde zerre kadar hakimiyeti olmayanlara yalvaracaksanız yalvarın. Onların bu iki yerde ne bir ortaklıkları ne de Allah'ın onlardan bir destekçisi vardır.

(Sebe 34/23)

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ ۚ حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ ۖ قَالُوا الْحَقَّ ۖ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ

Onun katında şefaatin, onun izin verdiği kimseden başkasına yararı olmaz. İçten yakarışları[*] sona erdiğinde onlara; "Sahibiniz ne demişti?" diye sorulur: "Tamamıyla gerçeği söylemiş" derler. O, yücedir, büyüktür.

[*] Din günü geri gönderilmek veya fidye vermek için yaptıkları içten yakarış.(ilgili ayetler bazıları Müminun 23/99-100)

(Sebe 34/24)

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ قُلِ اللَّهُ ۖ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ

مُبِينٍ

"Göklerden ve yerden sizi rızıklandıran kimdir?" diye sor ve cevabını "Allah'tır" diyerek sen ver. De ki, "Ya biz doğru yoldayız, ya da siz. Birimiz açıkça sapıklıktadır."

(Sebe 34/25)

قُلْ لَا تُسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ

De ki: "Ne bizim işlediğimiz günahlar size sorulacak, ne de sizin işleriniz bize sorulacaktır."

(Sebe 34/26)

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ

De ki: "Sahibimiz hepimizi bir araya getirecek, sonra doğru kararlarıyla aramızı ayıracaktır. Ayrışmayı yapacak olan ve her şeyi bilen odur."

(Sebe 34/27)

قُلْ أَرُونِيَ الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ ۖ كَلَّا ۚ بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

De ki: "Onun seviyesine çıkardığınız ortakları gösterin bana." Asla gösteremezler. Hayır sizi toplayacak olan Allah'tır. O güçlüdür, doğru karar verir.

(Sebe 34/28)

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

Biz seni bütün insanlara, müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik ama çoğu insan bunu böyle bilmez.

(Sebe 34/29)

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

"İddianız doğruysa bu vaad ne zaman gerçekleşecek?" derler.

(Sebe 34/30)

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ

De ki: "Size söz verilen bir gün var. Onun ne bir saat ertelenmesini ne de öne alınmasını isteyebilirsiniz."

(Sebe 34/31)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَٰذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ ۗ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ

(Ayetleri) görmezlikte direnenler (kafirler) şöyle derler: "Bu Kuran'a da bundan önceki kitaplara da güvenecek değiliz." Yanlışlar içindeki bu kişileri, Rablerinin huzurunda durduruldukları zaman bir görsen! Birbirlerine laf dokundururlar. Güçsüzleştirilmişler, büyüklük taslayanlara şöyle derler: "Siz olmasaydınız biz kesinkes mümin olurduk.''

(Sebe 34/32)

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ ۖ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ

Büyüklük taslayanlar da güçsüzleştirilmişlere şu cevabı verirler: "O rehber (Kitap) geldikten sonra sizi ondan biz mi engelledik? Aslında siz, suça dalıp giden kimselerdiniz.''

(Sebe 34/33)

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا ۚ وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Güçsüzleştirilmişler büyüklük taslayanlara: "Hayır! Sizler, gece gündüz ustaca hedef saptırma ile[*] Allah'ı görmezlikten gelmemizi ve O'na benzer nitelikte varlıklar oluşturmamızı emrediyordunuz" derler. Boyunlarına taktığımız demir halkalar içinde o azabı görünce de pişmanlıklarını gizlerler. Başlarına gelen, yaptıklarının karşılığından başka nedir ki?

[*] Mekr, bir şeyi değiştirerek hedef saptırmaktır (Müfredat). Türkçeye daha çok hile şeklinde tercüme edilir.

(Sebe 34/34)

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

Bir yere elçi gönderdiğimizde onların şımartılmış takımı şunu söyler: "Biz sizinle gönderilen şeyleri görmek istemiyoruz".

(Sebe 34/35)

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ

Bir de şunu derler: "Malları çok olanlar biziz, evladı çok olan da. Biz azap görecek de değiliz".

(Sebe 34/36)

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

De ki "Rabbim, yaptığı tercihe göre kiminin önüne rızkı yayar kimine de belli bir ölçüye göre verir. Ama çoğu insan bunu böyle bilmez."

(Sebe 34/37)

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ

Size katımızda derece kazandıracak olan ne mallarınız ne de evlatlarınızdır. Ama kim inanıp güvenir ve iyi işler yaparsa böylelerine yaptıklarının

karşılığı katlanarak verilir. Onlar güven içinde ve üstün konumlarda olurlar.

(Sebe 34/38)

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ

Âyetlerimizi değersizleştirmeye çalışanlar da azap içindeyken yakayı ele vereceklerdir.

(Sebe 34/39)

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ ۚ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

De ki "Rabbim, yaptığı tercihe göre kullarından kiminin önüne rızkı yayar kimine de belli bir ölçüye göre verir. Allah, hayra yaptığınız her harcamanın yerini doldurur. O, rızık verenlerin en hayırlısıdır."

(Sebe 34/40)

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهَٰؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ

Onların hepsini bir araya getirdiği gün, Allah meleklere diyecek ki: "Bunlar size mi kulluk ediyorlardı?"

(Sebe 34/41)

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيُّنَا مِنْ دُونِهِمْ ۖ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ ۖ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ

Melekler: "Biz sana içten boyun eğeriz, en yakınımız (velimiz) onlar değil, sensin. Aslında onlar, görmedikleri varlıklara (cinlere)[*] kulluk ediyor, çoğu onlara inanıyordu" diyeceklerdir.

[*] Tالْجِنَّ= Cin,görünmeyen demektir. Melekler, ayette sözü edilen müşriklerin, kendilerine değil, görmedikleri hayali varlıklara ibadet ettiklerini ifade etmektedirler.

(Sebe 34/42)

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ

Allah diyecek ki, "bugün birinizin diğerine ne fayda sağlamaya, ne de zarar vermeye gücü yeter." Yanlış yapanlara deriz ki; "Yalan saydığınız bu ateşin azabını tadın, bakalım."

(Sebe 34/43)

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ وَقَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا إِفْكٌ مُفْتَرًى ۚ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ

Onlara açık ayetlerimiz okunduğunda "Bu adam sizi, babalarınızın kulluk ettiği şeyden uzaklaştırmak istiyor" derler ve şunu eklerlerdi: "Bu Kitap, uydurulmuş bir saçmalıktan başkası değildir." Onlara gelen gerçeklere kendini kapatanlar da şöyle derlerdi: "Bu, açık bir sihirden başka bir şey değil."

(Sebe 34/44)

وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا ۖ وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ

Oysa senden önce onlara, ne ders alacakları kitaplar vermiş, ne de uyarıcı bir elçi göndermiştik.

(Sebe 34/45)

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلِي ۖ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ

Bunlardan öncekiler de yalana sarılmışlardı. Üstelik bunlar, öncekilere verdiklerimizin onda birini bile ulaşamadılar. Buna rağmen onlar da elçilerimi yalanlamışlar (kitaplarımı tanımamışlar)dı. Onları nasıl da tanınmaz hale getirdim.

(Sebe 34/46)

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ ۖ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مَثْنَىٰ وَفُرَادَىٰ ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا ۚ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

De ki: "Size bir tek öğüdüm var: Allah için kalkın ve ikişer kişi baş başa vererek ya da teker teker düşünün; göreceksiniz ki, arkadaşınızda cinlerin bir etkisi yoktur. O yalnız çetin bir azabın öncesinde sizi uyarmaktadır."

(Sebe 34/47)

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

De ki: "Ben sizden bir ücret istediysem, o sizindir; benim ücretimi Allah üstlenmiştir. O her şeye şahittir."

(Sebe 34/48)

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

De ki: "Sahi Rabbim, bütünüyle gerçeği ortaya koyar. O bütün gaybı[*] bilir."

[*] Herşeyin iç yüzünü bilir. Bilinmeyenlerin tamamını, insan ve meleklerin kalbinde sakladıklarını, görünen, ve görünmeyeni bilir.(Bakara 2/33,Bakara 2/77, Maide 5/61, Maide 5/99, Yasin 36/46)

(Sebe 34/49)

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ

"Hak(gerçek) geldi; artık batıl(uydurma olan) hangi yeniliği getirecek ve neyi yeniden başlatacaktır?"

(Sebe 34/50)

قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَىٰ نَفْسِي ۖ وَإِنِ اهْتَدَيْتُ فَبِمَا يُوحِي إِلَيَّ رَبِّي ۚ إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ

De ki:" Ben sapıtmışsam[*], bu sadece beni etkiler. Doğru yolu bulmuşsam Sahibimin (Rabbimin) bana vahyettiği şey sebebiyledir O işitir, pek yakındadır."

[*] 'Dalalet içerisindeysem' **Dalalet:** Klavuzsuz kalmak, yanlı yolda olmak, sapıtmak

(Sebe 34/51)

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَزِعُوا فَلَا فَوْتَ وَأُخِذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ

Kıskıvrak yakalandıkları ve kaçma imkanları da kalmadığı sırada, onlara nasıl titreme geldiğini bir görsen!

(Sebe 34/52)

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ

“Tamam biz ona inandık" derler ama, o kadar uzaklaşmışken ona nereden ulaşacaklar?

(Sebe 34/53)

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ ۖ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ

Oysa daha önce görmezlikten gelerek[1*] uzakça bir yerden karanlığa taş atıyorlardı[2*].

[1*] kendilerini gerçeğe kapatarak

[2*] boş işlerle uğraşıyorlardı

(Sebe 34/54)

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ

Bunlarla çok istedikleri şey[1*] arasına da engel[2*] konmuş olacaktır. O engel, daha önce kendi yandaşlarına da[3*] konmuştu. Bunlar şüphe duyup ikileme düşmüşlerdi. hepsi korkutucu bir şüphe[4*] içindedirler.

[1*] Kabirde iken geri dönme isteği, hesap gününde ise affedilme ve şefaat isteği.

[2*] Kabirdekiler için ruhun, işe yaramaz hale gelmiş bedene dönmesine engel Bkz: (Müminûn 23/99-100), cehennemde iken oradan kaçmalarını engelleyen görevli melekler (Muddesir 74/30-31) ve Araf Tepeleri (Araf 7/46)

[3*] Ölümü daha önce gerçekleşmiş olanlara

[4*] Kendini doğrulara kapatanların hayatta iken yaşadıkları huzursuzluk ve ızdırap için bakınız: (Enam 6/125)

FATIR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Fatır 35/1)

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَةٍ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ ۚ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Yaptığı her şeyi güzel yapmak Allah'a mahsustur. Gökleri ve yeri yaratan, ikişer, üçer, dörder kanatlı melekleri elçi olarak görevlendiren, kendi tercihine göre yaratışta artırma yapan odur. Doğrusu Allah, her şeye bir ölçü koymuştur.

(Fatır 35/2)

مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا ۖ وَمَا يُمْسِكْ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Allah insanlara bir ikram kapısı açarsa ona kimse engel olamaz. Allah'ın engellediğini de serbest bırakacak biri yoktur. O, güçlüdür, doğru karar verir.

(Fatır 35/3)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۚ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۚ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ

Ey insanlar! Allah'ın size olan nimetini düşünün; Allah'ın dışında size gökten ve yerden rızık verecek bir yaratıcı var mıdır? O'ndan başka ilah yoktur. Yanlışa nasıl sürükleniyorsunuz?

(Fatır 35/4)

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

Seni yalanlarlarsa bil ki senden önce de nice elçiler yalancı yerine kondu. Bütün işler Allah' a döndürülür.

(Fatır 35/5)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۖ وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ

Ey insanlar! Allah'ın verdiği söz bütünüyle gerçektir; dünya hayatı sizi aldatmasın. Sakın o çok aldatan şeytan da sizi Allah ile aldatmasın.

(Fatır 35/6)

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۚ إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ

Şeytan size düşmandır; onu düşman bilin. O, taraftarlarını sadece alevli bir ateşin arkadaşı olmaya çağırır.

(Fatır 35/7)

(Fatır 35/7)

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

Görmezlikten gelenlere ağır bir azap vardır. İnanan ve iyi işler yapanların alacakları da bağışlanma ve büyük bir ücrettir.

(Fatır 35/8)

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۖ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

O ücreti, kötü davranışları kendine süslü gösterildiği için güzel gören kimse mi alacak? Allah sapıklığı tercih edeni saptırır, hidayeti tercih edeni de yola getirir. Onlar yüzünden içini parçalayarak kendini harap etme; onların ne yaptığını Allah bilir.

(Fatır 35/9)

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَسُقْنَاهُ إِلَىٰ بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ كَذَٰلِكَ النُّشُورُ

Bulutları kaldıran rüzgarları Allah göndermiştir. Bulutu ölü bir bölgeye gönderir ve toprağı onunla canlandırır[*]. İşte insanların topraktan çıkışı da böyle olacaktır.

[*] İltifat Bakara 2/64

(Fatır 35/10)

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا ۚ إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ۚ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يَبُورُ

Kim güçlü olmak isterse bilsin ki, bütün güç Allah'ındır. Güzel sözler ona yükselir. O sözleri, yapılan iyi işler yükseltir[*]. Kötü oyun oynayanlar için de ağır bir azap vardır. Bunların oyunları boşa çıkacaktır.

[*] Bakara 2/201-202

(Fatır 35/11)

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا ۚ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ ۚ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

Allah sizi topraktan, sonra döllenmiş yumurtadan yaratmış, sonra da (ruhunuzla) eşleşmiş hale getirmiştir.[*] O'nun bilgisi olmadan bir dişi ne gebe kalır ne de doğurur. Ömrü olanın yaşaması ve ömrünün kısalması mutlaka bir deftere kayıtlı olur. Bu Allah'a kolaydır.

[*] Ruh ile beden, ana rahminde,vücut yapısının tamamlanmasından sonra eşleşir. Bu safha şöyle açıklanır: *Sonra Allah o cenini (organları itibariyle diğer insanlara) eşitledi ve ruhundan üfledi. Böylece sizde, dinleme özelliği, gören gözler ve (karar veren) gönüller oluşturdu. Ne kadar az şükrediyorsunuz!* (Secde 32/9) Şu âyete göre ahirette yaratılış tekrar yaratılınca ruh ile beden tekrar eşleşecektir. Bunu, "*Nefisler eşleştiğinde*" (Tekvir 81/7).

(Fatır 35/12)

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ ۖ وَمِنْ كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا

طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا ۖ وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

İki deniz[*] bir olmaz. Biri güzel, tatlı ve kolay içimlidir; diğeri tuzlu ve acıdır. Her birinden taze balık eti yer, takındığınız süsler çıkarırsınız. Onun(Allah'ın) ikramını aramanız için gemilerin onu yararak gittiğini görürsün. Belki teşekkür edersiniz.

[*] Türkçe'de deniz, büyük su kütlesi anlamına gelir. Arapça'da da öyledir. Büyük su kütlesi olan nil nehri de Kur'an'da bahr yani deniz olarak tanımlanmıştır. Bügün deniz denince sadece birbirne bağlantısı olan çok büyük su kütleleri anlaşılmaktadır.

(Fatır 35/13)

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ ۚ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ

Allah, geceyi gündüzün içine sokar, gündüzü de gecenin içine sokar. Güneşi ve ayı da hizmete koymuştur. Bunların her biri[*] belli bir süreye kadar, yörüngesinde akar gider. İşte bunları yapan Rabbiniz Allah'tır. Yetki ondadır. Onunla aranıza koyup yardıma çağırdıklarınız, bir çekirdek zarına bile hükmedemezler.

[*] Gece, gündüz, güneş ve ay, belli bir süreye kadar kendi yörüngelerinde akar gider.

(Fatır 35/14)

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ ۚ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ

Onları çağırsanız, çağrınızı işitmezler; işitseler cevap veremezler: Kıyamet gününde de sizin onları ortak saymanızı örtbas ederler. Kimse sana bunları, her şeyin içyüzünü bilen Allah gibi haber vermez.

(Fatır 35/15)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

Ey insanlar! Siz Allah'a muhtaçsınız. Yaptığını güzel yapan ve kimseye ihtiyacı olmayan Allah'tır.

(Fatır 35/16)

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ

Yok olmanızı tercih ederse sizi yok eder ve yeni bir nesil getirir.

(Fatır 35/17)

وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ

Bunun Allah'a zor gelecek tarafı da yoktur.

(Fatır 35/18)

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۗ إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ۚ وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ

Kimse kimsenin yükünü çekmeyecektir. Yükü ağır olan, taşımak için yardım istese, en yakını bile onun bir parçasının taşınmasına yardım etmez. Sen sadece, içinde Rabbinin korkusu olanları ve namazını tam kılanları uyarabilirsin. Kim kendini geliştirirse onu sadece kendisi için yapmış olur; dönüş ancak Allah'adır.

(Fatır 35/19)

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ

Kör ile gören bir olmaz.

(Fatır 35/20)

وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ

Karanlıklarla aydınlık da bir olmaz.

(Fatır 35/21)

وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ

Gölge ile güneşin sıcağı da aynı değildir[*].

[*] 434 / 1) - تهذيب اللغة)

والحرور الشمس

(Fatır 35/22)

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ ۖ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ

Dirilerle ölüler de eşit olmaz. Allah dinlemeyi tercih edene dinletir. Sen kabirlerde olanlara bir şey dinletemezsin.

(Fatır 35/23)

إِنْ أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ

Sen sadece bir uyarıcısın.

(Fatır 35/24)

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۚ وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ

Bu gerçeği seninle birlikte gönderdik ki, müjdeler veresin ve uyarılarda bulunasın. Her toplumun(ümmetin) geçmişinde mutlaka bir uyarıcı bulunmuştur.

(Fatır 35/25)

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ

Eğer sana yalancı diyorlarsa bil ki, onlardan öncekiler de elçilerine yalancı demişlerdi. Hâlbuki elçileri onlara belgelerle (mucizelerle) ve zebûrlarla[*], aydınlatıcı kitaplarla gelmişlerdi.

[*] Zebûrlar diye meal verdiğimiz ez-Zübür = الزُّبُر, zebûr'un çoğuludur, hikmet dolu kitaplar anlamındadır. (ez-Zeccâ, Meânî'l-Kur'ân ve İ'râbuhu) Ali- İmrân 3/81'de bütün nebîlere kitap ve hikmet verildiği açıklandığı için bu ayetteki zübür'ün, hikmet dolu kitaplar dışında bir anlamı olamaz Kelime, Nahl 16/43-44 Şuarâ 26/196, Fatır 35/25 ve Kamer 54/43'te aynı anlamı ifade etmektedir. Bu zebûrlardan biri de Davut aleyhisselama verilmiştir. (Nisa 4/163, İsra 17/55) Zebûr, Davut aleyhisselama verilen kitabın özel ismi olmadığı için ez- Zebûr şeklinde geçmemektedir. Kelime, ez-Zebûr şeklinde elif lâmlı olarak sadece Enbiyâ 21/105'te geçer ve Davut aleyhisselam da dahil bütün nebîlere verilen kitapları ifade eder. Ayrıca Enbiya 21/105'in dipnotuna bkz.

(Fatır 35/26)

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ

Sonunda görmezlik edenlerin yakasından tuttum. Nasıl oluyor da beni kabullenmiyorlar!

(Fatır 35/27)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا ۚ وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بِيضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ

Görmedin mi, Allah gökten su indirir ve onunla türlü türlü renkte ürünler yetiştirir[1]. Dağlarda da beyaz, kırmızı, siyah ve türlü renkte yollar vardır.

[*] iltifat Bakara 2/64

(Fatır 35/28)

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَٰلِكَ ۗ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ

İnsanların, hayvanların ve malın-davarın da farklı renklerde olanları vardır. Allah'tan korkanlar, sadece onu bilen kullardır. Allah güçlüdür, çok bağışlayıcıdır.

(Fatır 35/29)

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورَ

Allah'ın Kitabına uyan, namazı tam kılan ve kendilerine verdiğimiz rızıktan gizli ve açık harcamada bulunanlar, tükenmeyecek bir kazanç beklentisi içindedirler.

(Fatır 35/30)

لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۚ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ

Bunlar, onların hak ettiklerini Allah'ın tam vermesi ve onu, ikramıyla artırması içindir. Çünkü o, çok bağışlar ve teşekkürle[*] karşılar.

[*] Şura 42/23

(Fatır 35/31)

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ

Sana indirdiğimiz bu kitap tümüyle gerçeklerden oluşur ve öncekileri kendine olanla tasdik eder. Elbette Allah, kullarının içini bilir ve onları görür.

(Fatır 35/32)

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا ۖ فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ

Sonra kullarımızdan seçtiğimiz kimseleri Allah'ın izniyle bu Kitaba mirasçı yaparız. Onlardan kimi kendine kötülük yapar, kimi orta yolda gider, kimi de iyilikler konusunda en önde olur. İşte büyük üstünlük en önde olmaktır.

(Fatır 35/33)

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا ۖ وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ

Onların girecekleri yer, Adn cennetleridir. Orada altın bilezikler ve incilerle süslenirler, elbiseleri de ipektendir.

(Fatır 35/34)

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ ۖ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ

Orada şöyle diyeceklerdir: "Allah, yaptığı her şeyi güzel yapar; üzüntülerimizi gideren odur. Rabbimiz gerçekten çok bağışlayan, teşekkürle karşılayanmış."

(Fatır 35/35)

الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ

"İkramıyla bizi, kalınacak yere yerleştiren odur. Orada bize bir yorgunluk değmeyecek. Bir bıkkınlıkla da karşılaşmayacağız."

(Fatır 35/36)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ

Görmezlik edenlerin payına düşen cehennem ateşidir. Ölümlerine hükmedilmez ki ölsünler; kendilerinden cehennemin azabı da hafifletilmez. Nankörlük eden herkesi işte böylece cezalandırırız.

(Fatır 35/37)

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ ۚ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ ۖ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ

Orada avazları çıktığınca bağırırlar; "Rabbimiz! Bizi çıkar; yaptığımızdan başka, yararlı iş işleyelim!" derler. O zaman onlara: "Ders alacak kişinin,

ders alabileceği kadar bir süre sizi yaşatmadık mı? Size uyarıcı da gelmişti. Artık azabı tadın. Yanlış yapanlara yardım edecek kimse yok!" deriz.

(Fatır 35/38)

إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Allah, göklerin ve yerin bilinmeyenlerini (gaybını) bilir. Kalplerde olanı bilen de odur.

(Fatır 35/39)

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ ۚ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا ۖ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا

Sizleri yeryüzünde başkalarının yerine yerleştiren odur. Kim Allah'ı görmezlik ederse onun görmezliği kendi aleyhine olur. Görmezlikten gelenlerin görmezliği, Rableri katında yalnızca kızgınlığı artırır. Görmezlikten gelenlerin görmezliği onların sadece zararlarını artırır.

(Fatır 35/40)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِنْهُ ۚ بَلْ إِنْ يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا

De ki: "Allah ile ortak sayarak araya koyup yardım istediklerinize baktınız mı? Gösterin bana; onlar yerin hangi parçasını yaratmışlar. Yoksa göklerde bir ortaklıkları mı var? Ya da onlara bir yazı verdik de onu belge olarak mı kullanıyorlar? Hayır; o zalimlerden biri diğerine sadece aldatıcı vaadde bulunur.

(Fatır 35/41)

إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا ۚ وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ ۚ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

Dağılmasın diye gökleri ve yeri tutan Allah'tır. Onlar dağılacak olsa onları Allah'tan başka kimse tutamaz. O yumuşak davranır, çok bağışlar.

(Fatır 35/42)

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ ۖ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا

Kendilerine uyarıcı gelirse, toplulukların her birinden daha doğru yolda olacaklarına dair bütün güçleriyle yemin ettiler. Kendilerine uyarıcı gelince de sadece nefretleri arttı.

(Fatır 35/43)

اسْتِكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ ۚ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ ۚ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ ۚ فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۖ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا

Nefretlerinin artması, orada büyüklük taslamalarından ve kötü düzen kurmuş olmalarından dolayıydı. Oysa kötü düzen, onu kuranların başını yakar. Öncekilere uygulanagelen yasaya bakmazlar mı? Allah'ın yasasının yerine geçecek bir şey bulamazsın. Sen Allah'ın yasasında bir sapma da

bulamazsın.

(Fatır 35/44)

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۚ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا

Yeryüzünde dolaşmıyorlar mı ki, kendilerinden öncekilerin sonlarının nasıl olduğunu görsünler. Onlar, bunlardan daha güçlüydüler. Göklerde ve yerde Allah'ı aciz bırakabilecek yoktur. Bilen o, ölçü koyan odur.

(Fatır 35/45)

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَىٰ ظَهْرِهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا

Allah insanları işlediklerine karşılık hemen yakalayıverseydi, yeryüzünde tek bir hareketli canlı bırakmazdı. Ama onları, o belirlenmiş ecellerine kadar erteler. Sürelerinin sonu gelince gereğini yapar. Allah kullarını görmektedir.

YASİN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Yasin 36/1)

يس

YA! SİN!

(Yasin 36/2)

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ

Hikmetler[*] içeren Kur'an hakkı için,

[*] Hikmet, Allah'ın indirdiği ve yarattığı ayetlerden çıkarılan doğru bilgidir. Allah Teâlâ, Kur'ân'dan hikmet çıkarma yöntemini ayrı bir ilim olarak ortaya koymuştur. (Araf 7/52)

(Yasin 36/3)

إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

Sen Allah'ın elçilerindensin,

(Yasin 36/4)

عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Doğru yoldasın.

(Yasin 36/5)

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ

Bu daima üstün ve ikramı bol olan Allah'ın indirdiği kitaptır.

(Yasin 36/6)

لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَا أُنْذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ

Ataları uyarılmadığından yanılgılar içerisinde kalmış bir topluluğu uyarman için indirilmiştir[*].

[*] Allah'ın kitabının içeriğini bilmeyene ümmi denir (Bakara 2/78, Al-i İmran 3/20) Eskiden Mekkelilerin elinde ilahi kitap olmadığı için hem onlar hem de onlardan biri olan Nebîmiz ümmi olarak nitelenmiştir (Cuma 62/2).

(Yasin 36/7)

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

Onların çoğu, bunun gerçekten Allah'ın sözü olduğunu anladı ama (bir türlü) inanıp güvenemiyorlar[*].

[*] Kur'ân'ın Allah'ın sözü olduğunu anlayan ona inanır, ama hayat tarzını ve beklentilerini değiştirmek istemeyen, Kur'ân'ı görmezlikte direnerek kâfir olur. Arapçada bir şeyin üstünü örtene kâfir denir. Kafirler doğruları bilirler ama hesaplarına uymadığı için görmezlikten gelirler. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Bazı yüzlerin ak olduğu, bazı yüzlerin de karardığı hesap gününde, yüzleri kararanlara şöyle denir: "Siz inandıktan sonra kâfir oldunuz, değil mi? Kâfir olmanıza karşılık, tadın şu azabı!" (Al-i İmran 3/106)

(Yasin 36/8)

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ

Sanki boyunlarına, çenelerine kadar dayanan demir halkalar takmışız da baş eğemiyorlar.

(Yasin 36/9)

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ

Sanki hem önlerine bir engel hem de arkalarına bir engel koyup kuşatmışız da göremiyorlar[*].

[*] Bu iki âyette, Mekkelilerin, Kur'ân karşısındaki tavırları, temsili istiare (alegori) denen sembollerle canlandırılmıştır. Mecaz çeşitlerinden olan istiarede gerçek anlamı kast etme ihtimali olmadığı için Araplar benzetme edatı kullanmazlar. Türk okuyucular bu gibi âyetlerdeki ifadeleri mecaz değil, gerçek sandığı için benzetme edatı olarak "sanki" kelimesini kullanma zorunluluğu doğmuştur.

(Yasin 36/10)

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

Onları uyarsan da uyarmasan da fark etmez, güvenmiyorlar!

(Yasin 36/11)

إِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ ۖ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ

Sen ancak, içten içe Rahman'dan korkarak bu zikre (Kur'ân'a) uyanı uyarabilirsin. Ona uyanlara, durumlarının düzeltileceğini[*] ve büyük bir ödül verileceğini müjdele.

[*] Mağfiret'in anlamı, "Allah'ın kişiyi azaptan koruması" (Müfredat) olduğu için meal bu şekilde verilmiştir.

(Yasin 36/12)

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ ۚ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ

Ölüleri biz dirilteceğiz. Yapıp ettiklerini ve arkalarına bıraktıklarını da yazmaktayız[1*]. Her şeyin kaydını, bir ana kitapta tek tek tutuyoruz[2*].

[1*] "Arkalarına bıraktıkları" şeklinde ifade edilen kelime "eserleri = آثَارَهُمْ"dir. Nebîmiz şöyle demiştir: "İnsan şu üç eserden birini bırakmadan ölürse defteri kapanır: Sadaka-i cariye (sürekliliği olan hayır), faydalanılan ilim ve ona dua eden iyi evlât" (Müslim, Vasiyyet,14; Ebû Dâvud, Vesâyâ, 14)

[2*] Arapçada iltifat sanatı olduğundan şimdiki zaman yerine geçmiş zaman kipi kullanılmıştır. Türkçede bu sanat olmadığı için meal bu şekilde verilmiştir.

(Yasin 36/13)

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ

Şu şehir ahalisini, bir örnek olarak onlara anlat. Birgün oraya elçilerimiz gelmişti.

(Yasin 36/14)

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُرْسَلُونَ

İki elçi göndermiştik, ikisini de yalancı saydılar. O elçilere, üçüncüsü ile destek verdik. "Biz, size gönderilen elçileriz." dediler[*].

[*] Rivayete göre bu ayetler, İsa aleyhisselamın Antakya'ya gönderdiği elçilerle ilgilidir (Taberi 22243). İncil'de "Resullerin İşleri" bölümünde verilen bilgilerle bu ayetler arasında uyum vardır.

(Yasin 36/15)

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَٰنُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ

Onların söyledikleri şu oldu: "Siz de bizim gibi insandan başka bir şey değilsiniz ki! Rahman[*], bir şey indirmez; siz sadece yalan söylüyorsunuz!".

[*] Rahman, iyiliği sonsuz demektir. İnsanlar her şeyi Allah'ın verdiğini kabul ederler ama emir vermesini istemezler.

(Yasin 36/16)

قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ

(Elçiler) "Rabbimiz (Sahibimiz) biliyor, biz gerçekten size gönderilmiş elçileriz." dediler.

(Yasin 36/17)

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

"Görevimiz açık bir tebliğden ibarettir."

(Yasin 36/18)

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ ۖ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ

Halk dedi ki; "Sizin yüzünüzden iyice savrulduk[1*]. Bu işi bırakmazsanız sizi taşa tutarız, fena halde canınız yanar[2*]."

[1*] Tetayyur, teferruk anlamına gelir. (Muhtar'us-sıhah) Tetayyur (تطير), tefe'ul babındandır, tekellüf ifade eder. Yani "dağılma tahammül edilemez ölçülere vardı" demiş olurlar. "Savrulduk" diye anlam vermemizin sebebi budur.

[2*] Nebîmizin tebliğinden sonra Mekkeliler de savrulduğu için onu öldürmeye kalkmışlardı.

(Yasin 36/19)

قَالُوا طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ ۚ أَئِنْ ذُكِّرْتُمْ ۚ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ

Elçiler dediler ki, "sizi savuran sizin tavrınızdır. Size doğrular hatırlatıldı diye mi böyle oldunuz[*]? Hayır, siz aşırı giden bir halksınız."

[*] Bir topluma Allah'ın bir elçisi geldiği zaman çözülme ve parçalanma kaçınılmaz olur. Bir âyet şöyledir: "İnsanlar tek bir toplumdu. Allah, onlara müjde veren ve uyarılarda bulunan nebîler gönderdi; onlarla birlikte, gerçekleri içeren kitap da indirdi# ki ayrılığa düştükleri konularda insanlar arasında o kitap hükmetsin. Kendilerine kitap verilenlerden başkası ayrılığa düşmedi.# Bu da açık belgeler geldikten sonra birbirlerine üstünlük kurma gayretlerinden kaynaklandı. Sonra ayrılığa düştükleri konuda, Allah, müminleri, kendi onayıyla doğruya ulaştırdı. Allah, doğruları tercih edeni doğru yola yöneltir." (Bakara 2/213).

(Yasin 36/20)

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَىٰ قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ

Bir adam, şehrin en uzak yerinden koşa koşa geldi. "Ey halkım, uyun şu elçilere!" dedi.

(Yasin 36/21)

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ

"Sizden bir karşılık istemeyen şu kişilere uyun! Onlar doğru yoldalar!

(Yasin 36/22)

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Ben, beni yaratana niye kulluk etmeyeyim ki! Zaten O'nun huzuruna çıkarılacaksınız.

(Yasin 36/23)

أَأَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَٰنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ

Allah ile arama başka ilahlar koyup onlara tutunur muyum hiç? Rahman bir zarar vermek istese onların şefaati benim bir işime yaramaz. Onlar beni kurtaramazlar.

(Yasin 36/24)

إِنِّي إِذًا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Öyle yaparsam, açık bir sapıklık içinde olurum.

(Yasin 36/25)

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ

Ben sizin Rabbinize (Sahibinize) inandım, beni dinleyin!" dedi.

(Yasin 36/26)

(Yasin 36/26)

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ ۖ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ

(Adamı öldürdüler) Ona: "Cennet'e gir." dendi. (Orayı görünce) "Ah, keşke halkım bilseydi!" dedi[*].

[*] Bu şahıs, insanları Allah'ın yoluna davet ettiği için öldürdüğünden Allah yolunda öldürülmüştür. Allah Teala onlarla ilgili olarak şöyle buyurur: "Allah yolunda öldürülür veya ölürseniz Allah'ın bağışlaması ve iyiliği, biriktirebileceğiniz her şeyden hayırlı olur." (Al-i İmran 3/157)

(Yasin 36/27)

بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ

"Rabbimin ne sebeple durumumu düzelttiğini ve beni ikram görenlere kattığını (keşke anlasalardı!)[*]"

[*] "Sakın Allah yolunda öldürülenleri ölü sanma! Onlar, diridirler; Rableri (Sahipleri) katında kendilerine rızık da verilir. Allah'ın kendi lutfundan verdikleriyle mutlu olurlar. Arkalarında bıraktıklarından henüz aralarına katılmamış olanlara da "İçlerinde ne korku olacak ne de üzülecekler." diye müjde vermek isterler. Allah'ın nimetini ve ikramını, bir de Allah'ın müminlerin ödülünü eksiltmeyeceğini müjdelemek isterler. " (Al-i İmran 3/169-171)

(Yasin 36/28)

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ

Onun arkasından halkına gökten ordu indirmedik, indirmeyiz de.

(Yasin 36/29)

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ

Yaptığımız tek bir seslenme oldu[1*], hepsi birden alevi sönmüş ateşe döndüler[2*].

[1*] 'Bir şeyi irade ettiğinde yaptığı tek şey 'Ol!' demesidir sonra o şey oluşur.' (Yasin 36/82)

[2*] Alevi kaybolan ateşe hamid=خَامِدِ denir. (Müfredat) Alevi kaybolan ateş, için için yanmaya devam eder. Allah Teala şöyle buyurur: "Yanlışlar içinde olan nice kentleri kırıp geçirdik ve yerlerine başka topluluklar oluşturduk. Baskınımızı anlayınca hemen oradan kaçarlardı. (Onlara şöyle denir:) 'Kaçmayın! Şımartıldığınız şeylere ve evlerinize dönün; belki size bir şey soran olur.' Onlar da: 'Eyvah, çekeceğimiz var. Çünkü yanlışlar içindeymişiz' derler. Alevleri kaybolmuş için için yanan ateş yumakları haline getirinceye kadar feryatları kesilmez." (Enbiya 21/11-15)

(Yasin 36/30)

يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ ۚ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

Yazık böyle kullara! Kendilerine bir elçi gelmeyegörsün, hemen hafife alırlar.

(Yasin 36/31)

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ

Kendilerinden önce nice nesilleri etkisizleştirdiğimizi görmediler mi? Onlar bunlara dönemez, (başlarından geçenleri anlatamazlar).

(Yasin 36/32)

وَإِنْ كُلٌّ لَمَّا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ

Nasıl olsa hepiniz huzurumuza çıkarılacaksınız! (Orada her şeyi öğrenirsiniz)

(Yasin 36/33)

وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ

Ölü toprak onlar için (yeniden dirileceklerini anlamaları için) bir göstergedir. Ona can verir ve daneli bitkiler çıkarırız. Onlar da ondan yerler.

(Yasin 36/34)

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ

O toprakta hurma ve üzüm bağları oluştururuz. Kaynaklarından sular fışkırtırız.

(Yasin 36/35)

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ ۖ أَفَلَا يَشْكُرُونَ

Bunu yaparız ki, hem bitkinin ürününden hem de elleriyle yaptıklarından yesinler. Bunlar kendilerine düşen görevi yerine getirmeyecekler mi[*]?

[*] Hamd; birini, yaptığı iyi bir işten dolayı övmektir. Buna medih de denir. O iyi işi, sizin için yaptı diye övmek şükür olur. Türkçede buna teşekkür denir. Kişinin, kendi katkısı olmadan sahip olduğu şeyle övülmesi, sadece medih yani övgü olur. Hamd şükürden, medih de her ikisinden kapsamlıdır. Birinin size iyi davrandığını söylemeniz hem hamd hem şükür hem de medih olur. Size yaptığı iyilikten bahsetmeden "O iyidir" demeniz, hamd ve medihtir ama şükür değildir. "Uzun boylu ve zekidir" demek ise sadece medih olur. Çünkü zekâyı ve uzun boyu, kendi çalışmasıyla elde etmemiştir. Bunlar aşağıda olduğu gibi iç içe övgü halkalarıdır. Her şükür, hamd ve medihtir. Her hamd medihtir ama şükür değildir. Her medih hamd ve şükür olmayabilir. Bir şeye teşekkür etmiş olmak için bize düşen görevi yapmak gerekir. Ayete bu meali vermemiz ondandır.

(Yasin 36/36)

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ

Yerin bitirdiklerini, kendilerini ve bilmedikleri her şeyi çift yaratan Allah, her türlü eksiklikten uzaktır.

(Yasin 36/37)

وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ

Gece de onlar için göstergedir (âyettir). Ondan gündüzü sıyırıp çıkarırız da zulmette kalıverirler[*].

[*] Zulmette kalıverirler" diye meal verdiğimiz muzlimûn (مظلمون)" kelimesi zalm (الظَّلْمُ) kökündendir. Kelimenin iki zıt anlamı vardır; biri karanlığın bastırması diğeri parıltılı olmaktır. (El- ayn ظَلَم md.) bu yüzden kelimeye "…karanlıkta kalıverirler" anlamı verilebileceği gibi "parıldayan bir aydınlığa girmiş olurlar" anlamı da verilebilir. İkinci anlam beyaz geceleri ifade eder. Bu gibi yerlerde gündüz sıyrılınca mat bir beyazlık kalır. Bu yüzden Allah'ın geceyi bu kelime ile tanımlaması önemlidir. Bölgemizde beyaz geceler olmadığı için مظلمون (muzlimûn) kelimesinin ikinci anlamı akla gelmiyor.

(Yasin 36/38)

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

Güneş yerleştirildiği yörüngesinde akıp gider. İşte bu, daima üstün ve bilgili olan Allah'ın koyduğu ölçüdür.

(Yasin 36/39)

وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ

Ay'ı da kuru hurma salkımı sapı gibi olana kadar menzil menzil[*] ölçülendirmişizdir.

[*] Menzil, iniş yeri demektir. İki âyette Ay'a nur denir (Yunus 10/5, Nuh 71/16). Furkan 25/61'e göre Ay'ın ışığı yansıtma özelliği vardır (قَمَرًا مُّنِيرًا). Menzil, iniş yeri demektir. Ay'ın menzil menzil ölçülendirilmesi, yansıttığı ışığın her evrede değişmesidir. Kuru hurma salkımı sapı, hilal görüntüsünü ifade eder. Ay bundan sonra görünmez olur. Güneş, "ısı ve ışık yayan kandildir." (Nebe' 78/13) Ay, ondan aldığı ışığı yansıtır.

(Yasin 36/40)

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ۚ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

Güneş Ay'ı yakalayamaz gece gündüzü geçemez[1*]. Her biri farklı bir yörüngede yüzer[2*].

[1*] Gece gündüzün önüne geçemeyeceği için yeni gün, Güneşin batmasıyla değil, doğmasıyla başlar. Bu sebeple âyetlerde ve Nebîmizin uygulamasında ilk namazı öğle namazı, son namazı sabah namazı, orta namaz da akşam namazıdır. Zaten akşam namazı, rekât sayısı itibariyle de ortadadır. Bkz. Hud 11/114, İsra 17/78. Bakara 2/238.

[2*] Bu ayete göre gece ve gündüz, tıpkı Güneş ve Ay gibi yörüngesi olan ayrı varlıklardır. Kur'an'da dünyanın yörüngesinden bahsedilmemesi Güneş'in, Ay'ın, gecenin ve gündüzün dünyanın etrafında dolaştığını gösterir. Gündüz, kendindeki gösterme özelliği sebebi ile Güneş ışınlarını aydınlığa çevirir. Gecenin karartma özelliği yoktur (İsrâ 17/12). Kutup bölgesinde Güneşsiz gündüzlerin ve beyaz gecelerin oluşması bundandır.

(Yasin 36/41)

وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ

İnsan neslini tam donanımlı (ve yüklü) gemilere[*] bindirmemiz de onlar için bir göstergedir (âyettir).

[*] Lisan'ul-Arab.

(Yasin 36/42)

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ

Onlara bunun gibi başka binekler de yarattık.

(Yasin 36/43)

وَإِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ

Batmalarını tercih edersek[*] onları batırırız. Ne çığlık atabilecek halleri olur, ne de kurtarılabilirler.

[*] إِن نَّشَأْ, "şey etsek" demektir. Buradaki şey, Allah'ın kanunudur. Batmaktan söz edildiği için o şey geminin batma kanunu olur. O kanunun şartları oluşursa gemi batar ve içindekiler boğulur. Bu, içindekilerin Allah'ın kanununa aykırı şekilde tedbirsiz hareket etmeleri veya Allah'ın gazabı sonucunda ortaya çıkan kötü hava koşulları gibi nedenlerle olabilir.

(Yasin 36/44)

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ

Bizden bir ikram olsun ve bir süreye kadar geçinip gitsinler diye kurtarırsak başka.

(Yasin 36/45)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Bunlara: "Önünüzde bulunanlar ile geriye bıraktıklarınız konusunda kendinizi yanlışlardan koruyun[*]; belki iyilik görürsünüz" dense (umurlarında olmaz.)

[*] Gemiye binmeden, bakım ve onarımı yapılmalıdır.

(Yasin 36/46)

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ

Rablerinin âyetlerinden hangisiyle karşılaşsalar sadece sırtlarını çevirirler.

(Yasin 36/47)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنُطْعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Onlara: "Allah'ın verdiği rızıktan hayra harcayın." dense, ayetleri görmezlikte direnenler, inanıp güvenenlere şöyle derler: "Onları biz mi doyuracağız? Gerek görseydi Allah doyururdu. Sizin hepiniz açık bir sapıklık içindesiniz!"

(Yasin 36/48)

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Bir de şöyle derler: "Doğru söylüyorsanız söyleyin bakalım, bu vaad ne zaman gerçekleşecek!"

(Yasin 36/49)

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ

Bekledikleri tek bir seslenmedir[*]; o ses onları, birbirleriyle çekişirlerken yakalar.

[*] ''Bir şeyi irade ettiğinde yaptığı tek şey 'Ol!' demesidir sonra o şey oluşur.'" (Yasin 36/82)

(Yasin 36/50)

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ

Artık bir kimseye ne bir tenbihte bulunma imkanları olur ne de ailelerine dönebilirler.

(Yasin 36/51)

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ

Sura üflenince bunlar; derhal kabirlerinden kalkar ve hızla Rablerine (hesap verecekleri yere) doğru akın ederler.

(Yasin 36/52)

قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا ۜ هَٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ

"Eyvah! Yatağımızdan bizi kim kaldırdı[*]?" derler. Onlara şöyle denir: "İşte bu, Rahman'ın tehdit ettiği şeydir. Demek ki elçiler doğru söylemişler."

[*] Bu sözü kâfirler söyler. Müminlerle ilgili olarak şöyle buyrulmuştur: "Sizi çağıracağı gün, Allah'ın ne iyi yaptın! diyerek karşılık verir; dünyada pek az kaldığınızı zannedersiniz." (İsra 17/52)

(Yasin 36/53)

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ

O, tek bir seslenme[*] olur, derhal hepsi huzurumuza çıkarılır.

[*] Bir şeyi irade ettiğinde yaptığı tek şey 'Ol!' demesidir sonra o şey oluşur.' (Yasin 36/82)

(Yasin 36/54)

فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

O gün kimseye yanlış yapılmaz; sadece yaptığınızın karşılığını görürsünüz.

(Yasin 36/55)

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغُلٍ فَاكِهُونَ

Cennet ahalisi, o gün tat alacakları işlerle uğraşırlar.

(Yasin 36/56)

هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِئُونَ

Kendileri ve eşleri, gölgeliklerdeki tahtlara kurulurlar.

(Yasin 36/57)

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ

Orada onları neşelendirecek işler ve istedikleri her şey vardır.

(Yasin 36/58)

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ

Bir de ikramı bol Rabbinin "Selam[*]" sözü ile karşılanırlar.

[*] Selamet; gizli veya açık bir bozulmanın olmamasıdır (Müfredat).

(Yasin 36/59)

وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ

(Suçlulara da:) "Ey suçlular! Bugün siz ayrılın!" (denir.)

(Yasin 36/60)

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ ۖ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

"Ey âdemoğulları[1*], size sorumluluk yüklemedim mi? Şeytan'a kul olmayın, o açık düşmanınızdır[2*],

[1*] Arap dilinde "Adem oğulları" sözünden Adem kızları da anlaşılır.

[2*] Şeytana kul olanlar, hayatlarında Allah'ı ikinci sıraya koyanlardır. "(Allah insanlardan) bir kesimin doğru yolda olduğunu onaylar. Bir kesim de sapık sayılmayı hak eder. Onlar şeytanları kendilerine Allah'tan daha yakın konumda tutar, üstelik doğru yolda olduklarını sanırlar." (Araf 7/30)

(Yasin 36/61)

وَأَنِ اعْبُدُونِي ۚ هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

Bana kul olun, doğru yol budur" demedim mi[*]?

[*] (Araf 7/172-173) ve birçok âyet, her insanın, çevresini ve kendini gözlemleyerek Allah'ın varlığına ve birliğine şahit olacağını bildirir. Birçok doğru bilgi ve davranış da böyle öğrenilir. Herkes bilgisine göre imtihandan geçirilir.

(Yasin 36/62)

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا ۖ أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ

O, içinizden nice nesilleri yoldan çıkardı, aklınızı kullanmıyordunuz değil mi?

(Yasin 36/63)

هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

İşte tehdit edildiğiniz Cehennem!

(Yasin 36/64)

اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

Gerçekleri örtmenizin cezası olarak bugün girin oraya!

(Yasin 36/65)

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

O gün ağızlarına mühür basarız da bize elleri konuşur, ayakları da yaptıklarına şahitlik eder.

(Yasin 36/66)

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّىٰ يُبْصِرُونَ

Onların kafir olmaları bizim tercihimiz olsaydı[*] gözlerini tamamen kör ederdik. Yola gelmeye çalışırlardı ama nereyi göreceklerdi ki?

[*] لَوْ نَشَاء 'nün anlamı "Şeyi şey etseydik ama etmedik" şeklindedir. Şey'in anlamı yapılan işe göre değişir. Önceki âyetler, bu şahısların kafir olduğunu anlattığı için cümlenin nesnesi olan birinci şey "onların kafirliği" dir. Burada "şeyi şey etme" onların kafir olmalarını tercih etme anlamında olur. Yani kafirlikleri kendi tercihleridir. Allah'ın tercihi olsaydı önlerine seçenek koymaz, onları, doğru yolu bulamayacakları bir yapıya sokardı.

(Yasin 36/67)

وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ

Kafir olmaları bizim tercihimiz olsaydı onları başka kalıba sokardık. Sonra ne yola devam edebilirler ne de geri dönebilirlerdi.

(Yasin 36/68)

وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ ۖ أَفَلَا يَعْقِلُونَ

Kime uzun ömür verirsek yaratılışını tersine çeviririz[*]. Bunlar akıllarını kullanmıyorlar mı?

[*] Yaşlandıkça gücünü ve yeteneklerini kaybeder ve çocuk gibi olmaya başlar.

(Yasin 36/69)

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ

Muhammed'e şiir öğretmedik; zaten gerekmezdi de. Bu, sadece doğru bilgi (zikir) ve (onu) açık seçik ortaya koyan Kur'ân'dır[*].

[*] Zikir, doğru bilgi demektir. Kur'ân'daki bütün bilgiler doğru olduğu için Allah ona zikir adını vermiştir. (Bkz. Hicr 15/9.) Kur'ân kelimesi ise hem son Kitabın ismi hem de o kitaptaki hükümlere ulaşmayı sağlayan ilgili ayet kümeleri anlamına gelir. (Bkz. İsra 17/106)

(Yasin 36/70)

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ

Kur'ân, diri olanları uyarasın, bir de onun gerçek söz (Allah'ın sözü) olduğu, ayetleri görmezlikte direnenler (kafirler) açısından da kesinleşsin diye indirilmiştir.

(Yasin 36/71)

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ

Görmediler mi ki kendi el emeğimiz olan büyük ve küçükbaş hayvanları[*] onlar için yaratmışızdır. Onlar bunlara sahip olurlar.

[*] Bunlar; koyun, keçi, sığır ve devedir. Bkz:(En'âm 6/143-144)

(Yasin 36/72)

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ

O hayvanları, bunlara boyun eğdirdik, bazısını kendilerine binek yaparlar, bazısından da yerler.

(Yasin 36/73)

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ ۖ أَفَلَا يَشْكُرُونَ

Onlarda kendileri için başka yararlar ve içecekler de vardır. Hala görevlerini yerine getirmeyecekler mi?

(Yasin 36/74)

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ

Belki yardımları olur diye, Allah ile aralarına koydukları ilahlar edindiler.

(Yasin 36/75)

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُحْضَرُونَ

Oysa onların yardıma güçleri yetmez. Ama bunlar onlar için hazır asker gibidirler.

(Yasin 36/76)

فَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ ۘ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ

Onların sözleri seni üzmesin; biz neyi gizlediklerini ve neyi açığa vurduklarını iyi biliriz.

(Yasin 36/77)

أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ

İnsan, kendisini döllenmiş yumurtadan yarattığımızı görmez mi ki zaman gelir, bizimle açıkça boy ölçüşmeye kalkar.

(Yasin 36/78)

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ ۖ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ

Kendini nasıl yaratıldığını unutarak bizi başkalarına benzetir ve şöyle der: "Çürük kemikleri kim diriltebilir ki?"

(Yasin 36/79)

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ

De ki "Onları diriltecek olan ilkin var edendir. O, yaratmanın her şeklini bilir.

(Yasin 36/80)

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ

O, yeşil ağaçtan, sizin için ateş oluşturandır, siz onu yakarsınız.

(Yasin 36/81)

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ ۚ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ

Gökleri ve yeri yaratan, onlar gibisini yaratmanın ölçüsünü koyamaz mı? Koymuştur elbette! O, her şeyi bilen yaratıcıdır.

(Yasin 36/82)

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

Bir şeyi irade[*] ettiğinde yaptığı tek şey 'Ol!' demesidir sonra o şey oluşur.

[*] İrâde, istemek ve dilemektir. Allah kullarının, imtihanı başarmalarını irade eder ama herkes başaramaz. Bir âyet şöyledir: "Allah size, her şeyi açık açık göstermeyi; sizi, sizden öncekilerin doğru yollarına yönlendirmeyi ve tevbenizi kabul etmeyi irade eder. Allah bilir, doğru kararlar verir." (Nisa 4/26) Bu âyete göre Allah "ol" emrini vermeden onun iradesi gerçekleşmez. İmtihanla ilgili konularda "ol" emrini, sadece gereğini yapanlar için verir.

Ayetteki شَيْئاً (= şey'en) mastar, ondaki tenvîn ise muzafun ileyhten ıvazdır. Yani شيءٍ شيئ iken muzafun ileyh olan şey شيئ kaldırılmış yerine tenvîn konmuştur. Kaldırılan isimdir ve mastar olan شيئ'in mef'ûlüdür. Ayetteki كُنْ tam fiildir ve faili şey (شيئ)'dir. Şey (شيئ)'in kendisi henüz oluşmamış olsa da ölçüsü oluştuğu için emre muhatap kılınmıştır.

Ayetteki فَيَكُونُ (feyekûn) da tam fiildir. Bu sebeple (إِذَا أَرَادَ شَيْئاً)'e;" إذا أراد إحداث شيء وتكوينه = bir şeyi var etmek ve oluşturmak istediği zaman" anlamı verilir. Çünkü tam olan كُنْ = kün'ün anlamı, "kevvin كَوِّنْ= oluşmaya başla!" veya "uhdus أحدث = varlık sahnesine çık" şeklindedir. Buradan hareketle mastar olan شيئ'in, ihdas (إحداث) ve tekvîn (تكوين) anlamında olduğu ortaya çıkar. İhdas, 'yokken var etmek', tekvîn ise 'oluşturmak'tır. Bize göre tekvîn anlamı daha uygundur.

(Yasin 36/83)

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Her şeyin yönetimini elinde tutan Allah'ın bir eksiği yoktur. Hepiniz O'nun huzuruna çıkarılacaksınız."

SAFFAT

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Saffat 37/1)

وَالصَّافَّاتِ صَفًّا

Hep aynı çizgide olanlara and olsun.,

(Saffat 37/2)

فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا

Yanlışı, sürekli engelleyenlere,

(Saffat 37/3)

فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا

Aynı zamanda doğru bilgiden ayrılmayanlara[1*] and olsun ki[2*],

[1*] Bütün bu kelimeler النفوس kelimesinin sıfatı sayılarak anlam verilmiştir.

[2*] "O müjde, zorbalardan (tâğut'tan), ona kul olmaktan uzak duran ve Allah'a yönelenlere müjde vardır. Müjdeyi şu kullara, söz dinleyip sözlerin en güzeline uyanlara ver. Allah'ın doğru yola ilettiği kimseler onlardır. İşte sağlam duruşlu (ulu'l-elbab) olanlar işte onlardır." (Zümer 39/17-18)

(Saffat 37/4)

إِنَّ إِلَٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ

Sizin ilahınız tek bir ilahtır.

(Saffat 37/5)

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ

O, göklerin, yerin ve ikisinin arasındakilerin sahibidir. Güneşin doğuş noktalarının[*] da sahibidir.

[*] Güneş, yılın her gününde farklı noktadan doğar ve batar. 21 Aralıktan 21 Hazirana kadar doğuş noktaları sürekli kuzeye kayarken 21 Haziranda geri döner ve 21 Aralığa kadar sürekli güneye kayar. Bu yüzden 21 Haziran ve 21 Aralık günlerine gündönüm günleri denir.

20 Aralıkta kuzey yarımkürede en kısa gün ve en uzun gece yaşanırken güney yarımkürede en uzun gün ve en kısa gece yaşanır. 20 Haziran tam tersidir. 20 Mart ve 22 Eylül günlerinde Güneş tam doğu noktasına geldiği için bu günlerde bütün dünyada gece gündüz eşit olur.

21 Hazirandan 21 Aralığa kadar kuzey yarımkürede günler sürekli kısalırken güney yarımkürede uzar. 21 Hazirandan itibaren de bunun tam tersi olur. İşte ayet, bütün bu doğuş ve batışlara işaret etmektedir. Bir ayet de şöyledir:

Hayır, doğuların ve batıların rabbine yemin ederim. (Mearic 70/40)

(Saffat 37/6)

إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ

Biz, en yakınınızda olan göğü bir süsle; yıldızlarla süsledik.

(Saffat 37/7)

وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ

Onu, her hayırsız şeytana karşı da koruduk.

(Saffat 37/8)

لَا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ وَيُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ

Onlar Mele-i A'lâ'yı (büyük meleklerin toplantısını) dinleyemez; her taraftan taşlanırlar.

(Saffat 37/9)

دُحُورًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ

Hep kovulurlar. Azap yakalarını bırakmaz.

(Saffat 37/10)

إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ

Onlardan kim bilgi hırsızlığı yaparsa, delici bir ateş parçası hemen onun peşine düşer.

(Saffat 37/11)

فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مَنْ خَلَقْنَا ۚ إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ

Şu insanlardan tutarlı bir görüş iste; kendi yarattıkları mı güçlüdür,[*] yoksa bizim yarattığımız mı? Biz kendilerini özlü balçıktan yarattık.

[*] İnsanlar bir çok icatlar yaparlar. Bunların tabiatta bir eşi yoktur. Bu sebeple Allah kendisini "yaratanlar içinde en güzel yaratan" (Müminun 23/14) diye nitelemiştir.

(Saffat 37/12)

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ

Sen bu soruya şaşırdın, ama onlar hafife alıyorlar.

(Saffat 37/13)

وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ

Doğru bilgiye vurgu yapıldığında o bilgiyle ilgilenmiyorlar.

(Saffat 37/14)

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ

Bir âyet gördüklerinde hafife almaya çalışıyorlar.

(Saffat 37/15)

وَقَالُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ

Şöyle diyorlar: "Bu, açıkça bir kandırmacadan başka bir şey değildir.

(Saffat 37/16)

أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ

Yani ölüp de toprak ve kemikler haline geldikten sonra, gerçekten tekrar kalkacak mıyız?

(Saffat 37/17)

أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ

Geçmiş büyüklerimiz de mi kalkacak?"

(Saffat 37/18)

قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ

De ki: "Evet! Hem de siz alçaltılmış bir halde olacaksınız.

(Saffat 37/19)

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ

Tekrar kalkma işi bir komuta bakar; o zaman anlarlar[*].

[*] Bunlardan bazıları kör olarak haşredileceği için ayete bu şekilde mana verildiği takdirde ayetler arası ilişkiye zarar verme ihtimali var. Bakmak ile görmenin aynı şey olmadığı Araf 7/198'de anlatılıyor ancak ortalama okuyucu bu detayı yakalayamayabilir. Bu nedenle teknik açıdan mümkün ise ayete bu şekilde mana vermeyi öneriyorum.

(Saffat 37/20)

وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَٰذَا يَوْمُ الدِّينِ

"Vay başımıza gelenler; bu, hesap günü yahu!" derler.

(Saffat 37/21)

هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

“İşte bu, sizin yalan saydığınız yargı günüdür” denir.

(Saffat 37/22)

احْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ

“O zalimleri, kendilerine eşlik edenlerle[*] ve kulluk ettikleri kimselerle bir araya getirin.

[*] Bu ayetteki ezvâc أَزْوَاجَ kelimesi “eşler” değil, “eşlik edenler”anlamındadır. Vakıa suresinde birbirine eşlik edenler “ezvâc=أَزْوَاجَ” üçe ayrılmışlardır: Önde gidenler, defteri sağdan verilenler ve soldan verilenler. (bkz. Vakıa 56/7-10)

(Saffat 37/23)

مِن دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْجَحِيمِ

Allah ile aralarına koyduklarıyla beraber onları, Cehennem’in yoluna çevirin.

(Saffat 37/24)

وَقِفُوهُمْ ۖ إِنَّهُم مَّسْئُولُونَ

Orada durdurun. Onlara soru sorulacak:

(Saffat 37/25)

مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ

“Size ne oldu ki birbirinizle yardımlaşmıyorsunuz?” (denecek.)

(Saffat 37/26)

بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ

Aslında o gün onlar tam bir teslimiyet gösterirler.

(Saffat 37/27)

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ

Kimisi kimisine dönüp birbirlerini sorguya çekerler.

(Saffat 37/28)

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ

“Sizler bize güç gösterisiyle gelirdiniz” derler.

(Saffat 37/29)

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

Onlar da şöyle cevap verirler: "Hayır, siz inanan kimseler değildiniz.

(Saffat 37/30)

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ ۖ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ

Bizim sizin üzerinizde bir üstünlüğümüz(sulta) olamazdı. Aslında sizler taşkınlık eden kimselerdiniz.

(Saffat 37/31)

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا ۖ إِنَّا لَذَائِقُونَ

Rabbimizin bizim aleyhimizdeki sözü kesinleşti; çaresi yok, biz o azabı çekeceğiz.

(Saffat 37/32)

فَأَغْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ

Sizi hayallere daldırdık ama o hayallere biz de dalmıştık."

(Saffat 37/33)

فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ

Onlar o gün o azabı birlikte çekerler.

(Saffat 37/34)

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ

Biz suçlulara, işte böyle davranırız.

(Saffat 37/35)

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ

Onlara: "Allah'tan başka ilah yoktur" denilince büyüklenirlerdi;

(Saffat 37/36)

وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُو آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ

"Biz, cinlerin etkisine girmiş bir şair için ilahlarımızı bırakır mıyız?" derlerdi.

(Saffat 37/37)

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ

Aslında o, gerçeği getirmiş; üstelik önceki elçileri de tasdik etmişti.

(Saffat 37/38)

إِنَّكُمْ لَذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ

Siz, o acıklı azabı elbette tadacaksınız.

(Saffat 37/39)

وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Ettiğinizden başkasını mı bulacaksınız?

(Saffat 37/40)

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ

Allah'a yürekten bağlı kulların hali başka olur.

(Saffat 37/41)

أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ

Onlar için belli bir rızık vardır.

(Saffat 37/42)

فَوَاكِهُ ۖ وَهُمْ مُكْرَمُونَ

Her türden meyveler onlar içindir. Onlar ağırlanırlar.

(Saffat 37/43)

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

Ağırlama, nimetlerle dolu bahçelerde olur.

(Saffat 37/44)

عَلَىٰ سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ

Sedirler üzerine karşılıklı kurulurlar;

(Saffat 37/45)

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ

Çevrelerinde içki dolu bardaklar dolaştırılır.

(Saffat 37/46)

بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ

İçenlere zevk veren beyaz renkli içkiler.

(Saffat 37/47)

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ

Onlarda ne baş ağrıtıcı bir şey bulunur ne de ondan dolayı sarhoş olurlar.

(Saffat 37/48)

وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ

Yanlarında gözlerini onlardan ayırmayan iri gözlü kadın hizmetçiler olur.

(Saffat 37/49)

كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ

O hizmetçiler günyüzüne çıkmamış yumurtalar gibidirler.

(Saffat 37/50)

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ

Cennettekilerden biri diğerine döner; birbirlerine sorarlar.

(Saffat 37/51)

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ

Biri; "Benim bir yakın arkadaşım vardı," der;

(Saffat 37/52)

يَقُولُ أَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ

Bana şöyle derdi: "Sen gerçekten inanıyorsun; öyle mi?"

(Saffat 37/53)

أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَدِينُونَ

Biz toprak ve kemikler haline geldiğimiz bir sırada mı? Gerçekten hesaba mı çekileceğiz?"

(Saffat 37/54)

قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُطَّلِعُونَ

"Çıkıp ona bakarsınız[*] değil mi?" der.

[*] Ayetteki اطّلع=ıttalaa kelimesi, bir şeyin üzerine çıkıp başkasına gösterme anlamına gelir. (**Kitab'ul-Ayn**)

(Saffat 37/55)

فَاطَّلَعَ فَرَآهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ

Yukarıdan bakar ve onu cehennemin tam ortasında görür.

(Saffat 37/56)

قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كِدْتَ لَتُرْدِينِ

Ona şöyle der: "Vallahi az kalsın beni de bu hale düşürecektin."

(Saffat 37/57)

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ

Rabbimin iyiliği olmasaydı kesinlikle ben de yaka paça oraya götürülürdüm"

(Saffat 37/58)

أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ

(Cennetteki arkadaşına döner ve şöyle der:) Artık bize ölüm yok; değil mi?

(Saffat 37/59)

إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ

Sadece ilk ölümümüz (uykumuz[*]) dışında bir şey yok, değil mi? Artık bize azap da çektirilmeyecek".

[*] İnsan, uyku ile ölümü insan aynı şekilde algılar. Ayrıntılı bilgi için bkz. (Zümer 39/42)

(Saffat 37/60)

نَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Bu gerçekten muhteşem bir kurtuluş!

(Saffat 37/61)

لِمِثْلِ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ

Çalışanlar işte böyle bir şeyi elde etmek için çalışsınlar.

(Saffat 37/62)

أَذَٰلِكَ خَيْرٌ نُزُلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ

Böyle bir yerde konaklamak mı iyi, yoksa zakkum ağacının yanında konaklamak mı?

(Saffat 37/63)

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ

Onu, yanlış davrananlar için bir sıkıntı kaynağı yaparız.

(Saffat 37/64)

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ

O, Cehennem'in dibinde biten bir ağaçtır.

(Saffat 37/65)

طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ

Her bir tomurcuğu sanki bir şeytan başı gibi.[*]

[*] çekici görünür

(Saffat 37/66)

فَإِنَّهُمْ لَآكِلُونَ مِنْهَا فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ

Onlar çaresiz ondan yer; karınlarını onunla doldururlar.

(Saffat 37/67)

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ

Üzerine kaynar su katkılı içecekleri de bulunur.

(Saffat 37/68)

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الجَحِيمِ

Yemekten sonra döndürülüp götürülecekleri yer yine o alevli ateştir.

(Saffat 37/69)

إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ

Bunlar atalarını yanlışlar içinde bulmuşlardı.

(Saffat 37/70)

فَهُمْ عَلَىٰ آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ

Hiç düşünmeden onları takibe koyulmuşlardı.

(Saffat 37/71)

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ

Onlardan öncekilerin çoğu zaten yanlış yoldaydılar.

(Saffat 37/72)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ

Üstelik aralarından onları uyaran elçiler çıkarmıştık.

(Saffat 37/73)

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ

Bak bakalım; uyarılanların sonu nasıl olmuş!

(Saffat 37/74)

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ

Ama Allah'ın içi temiz kullarının hali başka olur.

(Saffat 37/75)

وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ

(Bir gün) Nuh bizi yardıma çağırmıştı; onu ne güzel karşılamıştık.

(Saffat 37/76)

وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ

Onu ve ailesini o büyük üzüntüden kurtarmıştık.

(Saffat 37/77)

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ

Soyunu devam ettirdiğimiz sadece onlar olmuştu.

(Saffat 37/78)

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ

Arkadan gelenlerce bu halleriyle anıldılar.

(Saffat 37/79)

سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ

Çağdaşları arasından Nuh'a selam olsun.

(Saffat 37/80)

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

Biz, güzel davrananları işte böyle ödüllendiririz.

(Saffat 37/81)

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

Çünkü o, bize güvenen kullarımızdandı.

(Saffat 37/82)

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ

Sonra öbürlerini suda boğduk.

(Saffat 37/83)

وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ

Onun yolundan gidenlerden biri de İbrahim idi.

(Saffat 37/84)

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

Rabbinin huzuruna sağlam bir yürekle çıkmıştı.

(Saffat 37/85)

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ

Bir gün babasına ve toplumuna şöyle demişti: "Siz neye kulluk ediyorsunuz?

(Saffat 37/86)

أَئِفْكًا آلِهَةً دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ

Allah ile aranızda uydurma ilahlar olmasını mı istiyorsunuz?

(Saffat 37/87)

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ

"Siz varlıkların Rabbini ne sanıyorsunuz?"

(Saffat 37/88)

فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ

Sonra yıldızlara şöyle bir bakmıştı;

(Saffat 37/89)

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ

Arkasından, "Ben hastayım" demişti.

(Saffat 37/90)

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ

Onlar, (İlahlarının onu çarptığı düşüncesiyle) hemen arkalarını dönüp gitmişlerdi.

(Saffat 37/91)

فَرَاغَ إِلَىٰ آلِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

Sonra gizlice onların ilahlarına yönelmiş ve şöyle demişti: "Siz bir şey yemez misiniz?"

(Saffat 37/92)

مَا لَكُمْ لَا تَنَطِقُونَ

Neyiniz var ki, konuşmuyorsunuz?"

(Saffat 37/93)

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ

Kimseye fark ettirmeden onlara hemen güçlü bir darbe indirdi.

(Saffat 37/94)

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ

Hepsi hızla karşısına dikilmişlerdi.

(Saffat 37/95)

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ

İbrahim (bir şey olmamış gibi) şöyle demişti: "Sizler kendi yonttuklarınıza mı tapıyorsunuz?

(Saffat 37/96)

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ

Sizi de yaptığınız şeyleri de yaratan, Allah'tır."

(Saffat 37/97)

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ

Onlar da şöyle dediler: "Onun için bir yer yapın da alevli ateşin içine atın."

(Saffat 37/98)

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ

Bununla ondan kurtulmak[*] istemişlerdi; biz de onları en aşağılık bir hale getirdik.

[*] كَيْدً=keyd, çare bulmak ve gidermek anlamına gelir. (es-Sihah ve Mekayîs'ul-luğa)

(Saffat 37/99)

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ

(Kurtulunca) şöyle dedi: "Ben Rabbime gidiyorum; o bana doğruyu gösterecektir.

(Saffat 37/100)

(Saffat 37/100)

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ

Ya Rab! Bana iyi birini bağışla" (diye yalvardı).

(Saffat 37/101)

فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ

Biz de ona, iyi huylu bir erkek çocuğu müjdesi verdik.

(Saffat 37/102)

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ ۚ قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ ۖ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ

"(İbrahim) ile birlikte çalışacak yaşa gelince ona dedi ki: "Yavrucuğum, rüyamda gördüm; ben gerçekten seni boğazlıyorum. Düşün bakalım, ne dersin?" "Babacığım, ne emrediliyorsa sen onu yap. İnşaallah sabırlılardan olduğumu göreceksin."

(Saffat 37/103)

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ

Ne zaman ki ikisi de Allah'a teslim oldu; İbrahim onu, alnı yere gelecek şekilde yatırdı.

(Saffat 37/104)

وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ

O zaman ona; "Ey İbrahim!" diye seslendik.

(Saffat 37/105)

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا ۚ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

"Rüyanın gereğini yaptın. Biz güzel davrananları işte böyle ödüllendiririz.

(Saffat 37/106)

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ

Gerçekten bu, yıpratıcılığı açık bir imtihandı[*]."

[*] Bu, İbrahim aleyhisselamın, en sevdiği evladını bile Allah için feda edebildiğini gösterir. İşte tam teslimiyet budur. Allah Teala şöyle buyurur:

Sahibi (Rabbi) ona "Teslim ol!" dediğinde o, "Varlıkların Sahibine (Rabbine) teslim oldum!" demişti. (Bakara 2/131)

Aynı teslimiyeti İsmail aleyhisselam da göstermiştir. Allah Teala onunla ilgili olarak da şöyle buyurmuştur:

“Bu Kitap’ta İsmail’i de anlat. O, sözünü tutmuştu#; nebi olan elçiydi.” (Meryem 19/54) Bu ayetlerle kurban edilmek istenenin İsmail aleyhisselam olduğu kesinleşir.

(Saffat 37/107)

وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ

Ona, onun yerine kurban edeceği büyük bir koç verdik.

(Saffat 37/108)

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ

Arkadan gelenler onları bu halleriyle andılar.

(Saffat 37/109)

سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

İbrahim’e selam olsun!

(Saffat 37/110)

كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

Biz güzel davrananları işte böyle ödüllendiririz.

(Saffat 37/111)

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

O, bize güvenen kullarımızdandı.

(Saffat 37/112)

وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ

Bir nebi ve salih bir kişi olarak ona İshak’ı müjdeledik.

(Saffat 37/113)

وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ ۚ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبِينٌ

Hem onu (İsmail'i)[*] hem de İshak’ı uğurlu ve bereketli kıldık. İkisinin soyundan da güzel davrananlar olduğu gibi kendilerini açıkça kötü duruma sokanlar da oldu.

[*] Ayetteki “onu” zamiri İsmail aleyhisselamı gösterir. Ayetin devamındaki “İkisinin soyundan da” ifadesi bunu zorunlu kılmaktadır. Çünkü İshak aleyhisselamın soyu, İbrahim aleyhisselamın da soyudur. İkisinin soyundan” ifadesinin doğru olması için İsmail ve İshak’ın soylarının kastedilmesi gerekir.

(Saffat 37/114)

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ

Musa'ya ve Harun'a da iyiliklerde bulunmuştuk.

(Saffat 37/115)

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ

Onları ve halklarını da büyük bir üzüntüden kurtarmıştık.

(Saffat 37/116)

وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ

Onlara yardım etmiştik de galip gelenler onlar olmuştu.

(Saffat 37/117)

وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ

Onlara her şeyi açıklayan Kitap'ı da vermiştik.

(Saffat 37/118)

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

İkisine de doğru yolu göstermiştik.

(Saffat 37/119)

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ

Arkadan gelenlerce o ikisi, bu halleriyle anıldılar.

(Saffat 37/120)

سَلَامٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ

Musa'ya da Harun'a da selam olsun.

(Saffat 37/121)

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

Biz güzel davrananları işte böyle ödüllendiririz.

(Saffat 37/122)

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

O ikisi de bize güvenen kullarımızdandı.

(Saffat 37/123)

وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

İlyas da elçilerimizden biriydi.

(Saffat 37/124)

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ

Bir gün halkına şöyle dedi; "Siz hiç çekinmez misiniz?"

(Saffat 37/125)

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ

Yaratanların en güzelini bırakıp da yardımı Ba'l'dan mı istiyorsunuz?

(Saffat 37/126)

اللَّهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ

Allah sizin Rabbinizdir; geçmiş büyüklerinizin de Rabbi'dir."

(Saffat 37/127)

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ

Hemen onu yalancı saydılar; nasıl olsa onlar da yargı önüne çıkarılacaklardır.

(Saffat 37/128)

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ

Allah'a yürekten bağlı kulların hali başka olur.

(Saffat 37/129)

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ

Arkadan gelenlerce İlyas bu halleriyle anıldı.

(Saffat 37/130)

سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْ يَاسِينَ

İlyaslara selam olsun!

(Saffat 37/131)

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

Biz, güzel davrananları işte böyle ödüllendiririz.

(Saffat 37/132)

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

Çünkü o, bize güvenmiş kullarımızdandı.

(Saffat 37/133)

وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

Lut da elçilerimizdendir.

(Saffat 37/134)

إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ

Bir gün onu ve ailesinin tamamını kurtarmıştık.

(Saffat 37/135)

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ

Ama onlardan bir ihtiyar kadın küller altında kaldı.

(Saffat 37/136)

ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ

Sonra diğerlerini ortadan kaldırdık.

(Saffat 37/137)

وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ

Siz sabahları onların üzerlerinden geçiyorsunuz,

(Saffat 37/138)

وَبِاللَّيْلِ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Akşamları da öyle yapıyorsunuz. Aklınızı kullanmaz mısınız[*]?

[*] O volkanik kalıntıları görmüyor musunuz?

(Saffat 37/139)

وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

Yunus da elçilerimizdendir.

(Saffat 37/140)

إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ

O da bir gün yükünü tam almış bir gemiye kaçmıştı.

(Saffat 37/141)

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ

Kur'aya katıldı ve kaybedenlerden oldu.

(Saffat 37/142)

فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ

Kendini suçladığı bir sırada onu balık yutuvermişti.

(Saffat 37/143)

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ

Eğer o bize tam bağlılık göstermeseydi,

(Saffat 37/144)

لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ

İnsanların tekrar diriltilecekleri güne kadar balığın karnında kalacaktı.

(Saffat 37/145)

فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ

Sonra onu açık bir alana attık; hastaydı.

(Saffat 37/146)

وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ

(O açık alanda)[*] onun üzerini örtecek kabakgillerden bir bitki bitirmiştik.

[*] Açık alanda böyle bir bitkinin bitip yaprakları Yunus aleyhisselamı örtmesi kısa zaman olamayacağı için

عَلَيْهِ 'deki هـ zamiri العَراء (açık alan) kelimesini gösterir şekilde meal verilmiştir. Çünkü kelime müzekkerdir. Kitab'ul-ayn'da onunla ile ilgili şu ifadeler geçer:

والعرب تُذكّره فتقول : انتهينا إلى عَراءٍ من الأرضِ واسعٍ

(Saffat 37/147)

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ

Onu yüz bin, hatta daha çok kimseye elçi göndermiştik.

(Saffat 37/148)

فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ

Daha sonra ona inandılar. Biz de onları bir süreye kadar refah içinde yaşattık.

(Saffat 37/149)

فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ

Şimdi onlardan (Mekkelilerden) sağlam bir görüş iste; kızlar Rabbinin de oğlanlar onların mı?

(Saffat 37/150)

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ

Ya da melekleri gözleri önünde dişi olarak mı yarattık?

(Saffat 37/151)

أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ

Dikkat et; uydurdukları yalandan dolayı söyleyecekleri sadece şudur:

(Saffat 37/152)

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

"Allah'ın çocuğu oldu." (Allah'ın çocuğa ne ihtiyacı olur) Onlar kesinlikle yalancıdırlar.

(Saffat 37/153)

أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ

Yani Allah kızları oğlanlara tercih mi etmiş?

(Saffat 37/154)

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

Sizin neyiniz var; nasıl böyle bir yargıya varıyorsunuz?

(Saffat 37/155)

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

Bilginizi hiç kullanmaz mısınız?

(Saffat 37/156)

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ

Yoksa açık bir üstünlüğünüz(sulta) mü var?

(Saffat 37/157)

فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Doğru söylüyorsanız yazılı belgenizi getirin.

(Saffat 37/158)

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا ۚ وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ

Ama onlar, Allah ile o cinler[*] arasında bir soy bağı kurdular. Hâlbuki onlar, kendilerinin de yargı önüne çıkarılacaklarını iyi bilirler.

[*] Burada cin, melek anlamındadır. Çünkü onların Allah ile soy bağı kurdukları varlıklar sadece meleklerdir.

(Saffat 37/159)

سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ

Onların yaptıkları bu niteleme ile Allah'ın bir ilgisi yoktur.

(Saffat 37/160)

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ

Allah'a yürekten bağlı kulların hali başka olur.

(Saffat 37/161)

فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ

(Ey müşrikler!) Ne siz, ne de kulluk ettiğiniz varlıklar;

(Saffat 37/162)

مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ

Ona karşı kimseyi, o kötü duruma sokamazsınız.

(Saffat 37/163)

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ

Yönünü cehenneme çeviren kişi başka (onu etkileyebilirsiniz).

(Saffat 37/164)

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ

(Bunlar kendilerini şöyle avuturlar:) "Bizden her birinin belli bir makamı vardır.

(Saffat 37/165)

وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ

Hepimiz aynı çizgideyiz.

(Saffat 37/166)

وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ

Hepimiz Allah'ın emrinden çıkmayan kimseleriz."

(Saffat 37/167)

وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ

Bunlar daha önce şunu da söylerlerdi:

(Saffat 37/168)

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ

"Eski insanlara gelen bilgi bizde olsa

(Saffat 37/169)

لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ

Allah'ın en samimi kulları yine biz oluruz".

(Saffat 37/170)

فَكَفَرُوا بِهِ ۖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

(O bilgi gelince) onu görmezlikten geldiler; ama yakında her şeyi öğrenirler.

(Saffat 37/171)

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ

Elçilik yapan kullarımıza sürekli söylediğimiz şu söz vardır:

(Saffat 37/172)

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ

“Siz kesinlikle yardım göreceksiniz[*].

[*] Ayetin birebir meali şöyledir: **"“Onlar kesinlikle yardım göreceklerdir."** Anlamı yukarıdaki şekilde vermemiz, Arapça'daki iltifat sanatından dolayıdır. Araplar, karşı tarafın zihnin uyanık tutmak için ikinci şahıstan üçüncü şahsa geçebilirler. İltifat sanatı dilimizde olmadığı için Türk okuyucunun zihni karışmaktadır. Ondan dolayı meal, bu sanat yok sayılarak verilmiştir.

(Saffat 37/173)

وَإِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ

Bizim askerlerimiz, kesinlikle galip geleceklerdir.”

(Saffat 37/174)

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ

Öyleyse sen bir süreye kadar onlarla dostluğu kes de

(Saffat 37/175)

وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ

Ne yaptıklarını gör; yakında onlar da görürler.

(Saffat 37/176)

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ

Azabımızın çabucak gelmesini mi istiyorlar?

(Saffat 37/177)

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ

Azabımız onların sahalarına inince, uyarılmış olan bu kişilerin sabahı ne kötü olur!

(Saffat 37/178)

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ

Evet, sen bir süreye kadar onlarla dostluğu kes.

(Saffat 37/179)

وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ

Kes de neler yaptıklarını gör; yakında onlar da göreceklerdir.

(Saffat 37/180)

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ

Gücü elinde bulunduran Rabbin, onların yaptıkları tanımlamalardan uzaktır.

(Saffat 37/181)

وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ

Bütün elçilere selam olsun.

(Saffat 37/182)

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Her şeyi güzel yapmak, varlıkların sahibi olan Allah'a özgüdür.

SAD

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Sad 38/1)

ص ۚ وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ

SAD! Doğru bilgiler içeren Kur'an'a yemin olsun.

(Sad 38/2)

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ

Bu kitabı görmezlikten gelenler, aslında kendilerini güçlü görüp ayrı duranlardır.

(Sad 38/3)

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَوْا وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ

Onlardan önce nice nesiller, etkisizleştirdiğimiz sırada yalvarıp yakardılar ama artık iş işten geçmişti.

(Sad 38/4)

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ ۖ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ

O nankörler (kafirler), içlerinden bir uyarıcının gelmesine şaşırdılar da şöyle dediler: "Bu adam, insanı büyüleyen bir yalancıdır".

(Sad 38/5)

أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا ۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ

İlahları tek bir ilah[*] yaptı; öyle mi? Bu gerçekten çok tuhaf bir şey!"

[*] Müşrikler Allah'ı reddetmezler. Ancak Allah ile aralarına O'na benzer nitelikte başka varlıklar oluşturup, bunlardan şefaat, kayırma veya yardım dilerler. Bazı müşriklerde kendi kurgularını ve kibirlerini ilah (tanrı) edinirler.

(Sad 38/6)

وَانْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَىٰ آلِهَتِكُمْ ۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ

İleri gelenleri şöyle deyip geçtiler: "Gidin, ilahlarınıza sahip çıkın. Sizden istenen odur."

(Sad 38/7)

مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَٰذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ

“Son şeriatta bunu duymadık; bu sadece uyduruk bir şey”.

(Sad 38/8)

أَأُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا ۚ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي ۖ بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ

“Bu bilgi aramızdan ona mı indirildi?” derler. Aslında bunların benim bilgimden şüpheleri var. Yok yok... Henüz azabımı tatmadılar.

(Sad 38/9)

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ

Üstün ve çokça bağış yapan Rabbinin(Sahibinin) ikram hazinesi, yoksa onların yanında mı?

(Sad 38/10)

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ

Ya da göklerde, yerde ve ikisinin arasındaki bütün yetki onlarda mı? Öyleyse yollara koyulup tırmansınlar.

(Sad 38/11)

جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ

Bunlar burada, kaybetmiş ordulardır[*].

[*] Allah ile aralarına koydukları şeylerle ortak koşanlar, bu putların hazır askerleridir ancak onların Allah nezdindeki durumu savaşta kaybeden ordunun durumu gibidir.Bu ordulara örnekler Yasin 36/28,Yasin 36/75, Mülk 67/20, Duhan 44/24

(Sad 38/12)

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ

Onlardan önce Nuh halkı, Ad ve kazıkları (piramitleri) olan Firavun da yalana sarılmıştı,

(Sad 38/13)

وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ ۚ أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ

Semud ve Lut halkı, bir de Eyke’liler. İşte o kaybetmiş kitleler.

(Sad 38/14)

إِنْ كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ

Bunlar elçilerimi yalanladı ve azabımı hak ettiler.

(Sad 38/15)

وَمَا يَنظُرُ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَا لَهَا مِن فَوَاقٍ

Bunların beklediği de ertelenmeyecek olan bir sesli buyruktan başkası değildir.

(Sad 38/16)

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّل لَّنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ

Bunlar şöyle derler: "Sahibimiz! Hesap gününü beklemeden payımıza düşeni hemen ver!"

(Sad 38/17)

اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا الْأَيْدِ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ

Bunların sözlerine sabret. Kulumuzu; güçlü Davut'u anlat. Çünkü o, pek saygılıydı.

(Sad 38/18)

إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ

Akşamleyin ve kuşluk[*] vaktinde onunla birlikte ibadet eden dağları, hizmetine vermiştik.

[*] Güneş ışıklarının yeryüzüne yayıldığı kuşluk vakti (Lisan'ul-Arab). Bu vakitte kılınan namaza salatu'd-duhâ veya salâtü'l-işrâk denir. Türkçede ona kuşluk namazı denir. (Bkz. Taberi, Tefsir, 21/169).

(Sad 38/19)

وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً ۖ كُلٌّ لَّهُ أَوَّابٌ

Kuşlar da (hizmetindeydi, onunla[*]) toplu halde ibadet ederlerdi. Hepsi ona pek saygılıydı.

[*] Bkz. Taberi, Tefsir 21/169.

(Sad 38/20)

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ

İktidarını güçlendirdik. Ona hikmet (doğru karar verme) ve etkili konuşma yeteneği vermiştik.

(Sad 38/21)

وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ

Davacıların haberi sana geldi değil mi? Hani surlardan iç odaya sızmışlardı.

(Sad 38/22)

إِذْ دَخَلُوا عَلَىٰ دَاوُودَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ ۖ قَالُوا لَا تَخَفْ ۖ خَصْمَانِ بَغَىٰ بَعْضُنَا عَلَىٰ بَعْضٍ فَاحْكُمْ

بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَىٰ سَوَاءِ الصِّرَاطِ

Davut, onları birden karşısında görünce telaşa kapıldı. "Korkma, dediler. Biz davalı iki tarafız; birimiz ötekinin hakkına girdi; aramızda doğru karar ver, taşkınlık etme. Bize doğru yolu göster.

(Sad 38/23)

إِنَّ هَٰذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ

"Bu, benim kardeşimdir; onun doksan dokuz koyunu, benim bir koyunum var; onu ben koruyayım dedi ve konuşmasıyla beni bastırdı."

(Sad 38/24)

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ ۖ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ ۗ وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ۩

Davut (konuyu anlamadan) dedi ki "Senin koyununu kendi koyunlarına katmak istemesi yanlıştır. Çünkü malları karışmış olanların çoğu birbirlerinin hakkına girerler. İnanıp güvenen ve iyi iş yapanlar, öyle yapmazlar ama onlar da pek azdır[1*]." Davut, sınandığını[2*] anladı. Hemen Rabbinden(Sahibinden) bağışlanma diledi, secdeye kapandı ve bütün samimiyetiyle ona yöneldi.

[1*] Davut aleyhisselamın yaklaşımı yanlıştı. Çünkü tek koyuna bakmak zordur. Onu kardeşinin koyunlarına katması kendini rahatlatır. Ortada bir mağduriyet olmadığından yapılan şikayet yerinde değildir.

[2*] iltifât

(Sad 38/25)

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَٰلِكَ ۖ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ

Biz de onun hatasını bağışladık. Katımızda bize daha yakın olma ve mutlu son onun hakkıdır.

(Sad 38/26)

يَا دَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ

"Bak Davut! Bu topraklarda seni halife yaptık (gücü ve yetkiyi sana verdik); insanlar arasında doğru karar ver. Sakın duygusal davranma; duygusallık seni Allah'ın yolundan saptırır. Allah'ın yolundan sapanların hakkı; hesap gününü unutmalarına karşılık şiddetli azaptır."

(Sad 38/27)

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ۚ ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ

Göğü, yeri ve ikisinin arasındakileri boşuna yaratmadık. Bu, nankörlerin (kafirlerin) kuruntusudur. O nankörlerin, ateşten çekecekleri var.

(Sad 38/28)

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanları, kurulu düzeni bozanlarla (bozguncularla) bir tutar mıyız? Ya da kendini bozmamış olanlarla[*], günaha batanları bir mi tutarız?

[*] Müttekiler : Allah'tan çekinerek korunanlar, kendini(fitratını) bozmamış olanlar. Bakınız Bakara 2/2.

(Sad 38/29)

كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ

Bu bereketli[*] bir kitaptır. Onu sana indirdik ki âyetler arasındaki bağlantıları görsünler ve sağlam duruşlu olanlar ondan bilgi edinsinler.

[*] Bereket: Verimli, zengin, tükenmek bilmeyen, artma ve çoğaltma özelliğine sahip. Örneğin bitki tohumu, cins ve özelliğine göre binlerce yeni meyve ve tohum verebilir. Bu durumda o tohum için 'mübarek' yani 'bereketli' denilir. 'Bereketli kitap', içeriğini çalıştıkça ve araştırdıkça tükenmek bilmeyen yeni hikmetlere ulaşabilme potansiyeli olan ve ona uyanlara hem bu dünyada hem ahirette sınırsız selamet ve zenginlik sağlayan kitap manasına gelmektedir. Tıpkı bereketli (mübarek) bir tohum gibi.

(Sad 38/30)

وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَانَ ۚ نِعْمَ الْعَبْدُ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ

Davut'a Süleyman'ı bağışladık; o ne güzel kuldu! Çok saygılıydı.

(Sad 38/31)

إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ

Bir akşam üzeri ona çalımlı cins atlar gösterilmişti.

(Sad 38/32)

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ

Dedi ki "Ben malı, Sahibimi düşündürdüğü için severim." Sonra atlar yerlerine çekildi.

(Sad 38/33)

رُدُّوهَا عَلَيَّ ۖ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ

"Onları bana tekrar getirin" dedi. Hemen ayaklarını ve boyunlarını okşamaya başladı.

(Sad 38/34)

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ

Tahtının üzerine bir ceset bırakarak Süleyman'ı zor bir imtihandan[*1] geçirdik, sonra gerçeği gördü.

[*1] Tahtın üzerindeki ceset ölümü ve ahireti hatırlatır. En büyük günahlardan olan kafirliğin temelinde dünyanın güzelliklerini ahirete tercih etmek yatar. Bu nedenle o ceset, Süleyman (a.s.)'a bir an için unutmuş olduğu bu tehlikeyi hatırlatan bir imtihandır. Kendisindeki mal sevgisinin aşırıya kaçtığını fark eden Süleyman (a.s.) sonraki ayetten anlaşılacağı üzere hem af dilemiş (istiğfar) hem de dönüş yapmıştır (tevbe).

(Sad 38/35)

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي ۖ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

"Sahibim, suçumu affet ve bana öyle bir hakimiyet ver ki benden sonra kimse ona ulaşamasın. Çünkü çokça bağışta bulunan Sensin" dedi.

(Sad 38/36)

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ

Bunun üzerine rüzgarı emrine verdik; onun belirlediği tarafa tatlı tatlı eserdi.

(Sad 38/37)

وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ

Bina yapabilen ve denize dalabilen bütün şeytanları.[*]

[*] ...

(Sad 38/38)

وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ

Kelepçelerle birbirlerine bağlanmış olanlarını da emrine verdik.

(Sad 38/39)

هَٰذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Bu, bizim sana ikramımızdır; başkasına ister ver, ister verme, hesabı sorulmayacaktır.

(Sad 38/40)

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ

Katımızda bize daha yakın olma ve mutlu son, onun hakkıdır.

(Sad 38/41)

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ

Kulumuz Eyyûb'tan da bahset; birgün Sahibine: "Şeytan bana yorgunluk ve azap verdi" diye seslenmişti.

(Sad 38/42)

ارْكُضْ بِرِجْلِكَ ۖ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ

Ona "İki ayağınla sıçra![*] İşte soğuk yıkanma yeri ve içme suyu" dedik.

[*] Rekd =iki ayağı birden yere vurma anlamına gelir. (el-Ayn)

(Sad 38/43)

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ

Katımızdan bir ikram, sağlam duruşlu olanların ders alacakları bir hikaye olsun diye ona ailesini ve bir o kadarını daha bağışladık.

(Sad 38/44)

وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنَثْ ۗ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا ۚ نِعْمَ الْعَبْدُ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ

Ona: "Eline bir demet ot al, onunla (tenine) vur da günaha girme[*]" dedik. Onu pek sabırlı bulduk. Ne güzel kuldu! Çok da saygılıydı."

[*] Eyyûb (a.s.), hastalığının nedeninin şeytan olduğunu iddia ediyordu. Oysa Şeytan'ın insanlar üzerinde böyle bir etkisi veya yeteneği olmadığını bir nebi olarak çok iyi bilmeliydi. İşte bu nedenle, 44. ayette ikaz edildiğini görmekteyiz.

(Sad 38/45)

وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ

Güçlü ve kavrayışı kuvvetli kullarımız İbrahim, İshak, Yakub'u da anlat.

(Sad 38/46)

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ

Samimiyetle ahirete odaklanmalarına karşılık onları bize karşı samimi kişiler saydık.

(Sad 38/47)

وَإِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ

Katımızda onlar, iyi ve seçkin kimselerdir.

(Sad 38/48)

وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ ۖ وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ

İsmail, Elyasa ve Zülkifl'den de bahset; hepsi de iyi kimselerdi.

(Sad 38/49)

هَٰذَا ذِكْرٌ ۚ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ

Bu, tümüyle doğru bilgidir. Mutlu son kendini bozmamış olanlarındır[*].

[*] Müttekiler: Allah'tan çekinerek korunanlar, kendini (fitratını) bozmamış olanlar. Bakınız Bakara 2/2.

(Sad 38/50)

جَنَّاتِ عَدْنٍ مُفَتَّحَةً لَهُمُ الْأَبْوَابُ

Onlara, kalıcı cennetler (bahçeler) verilecek, bütün kapılar onlara açık olacaktır.

(Sad 38/51)

مُتَّكِئِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ

Orada keyif çatacaklar, çeşit çeşit meyveler ve içecekler isteyeceklerdir.

(Sad 38/52)

وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَتْرَابٌ

Yanlarında gözlerini üzerlerinden ayırmayan, yaşıt hizmetçi kızlar (huriler) olacaktır.

(Sad 38/53)

هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ

Hesap günü için size söz verilen budur.

(Sad 38/54)

إِنَّ هَٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ

Bu rızık bizdendir; tükenecek değildir.

(Sad 38/55)

هَٰذَا ۚ وَإِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَآبٍ

Burası böyle olacak ama azgınların sonu da çok kötü olacaktır.

(Sad 38/56)

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ

Cehenneme gidecekler ve orada kavrulacaklardır. Ne kötü yataktır o!

(Sad 38/57)

هَٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ

Onlarınki bu! Tatsınlar bakalım, kaynar ve dondurucu su.

(Sad 38/58)

وَآخَرُ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ

Bunun benzeri daha nice çifte azap.

(Sad 38/59)

هَٰذَا فَوْجٌ مُقْتَحِمٌ مَعَكُمْ ۖ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ ۚ إِنَّهُمْ صَالُو النَّارِ

Onlara: "İşte sizinle birlikte günaha dalan bir bölük daha!" denir. Bunlar da rahat yüzü görmeyecek, ateşe atılacaklardır.

(Sad 38/60)

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ ۖ أَنْتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا ۖ فَبِئْسَ الْقَرَارُ

(Yeni gelenler öncekilere) "Rahat yüzü görmemeyi asıl hak eden sizlersiniz. Bu suçu önce siz işlediniz... Burası da ne kötü konaklama yeri böyle!" derler.

(Sad 38/61)

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ

"Sahibimiz, bu suçu bizden önce işleyenleri bu ateşte iki kat cezalandır." derler.

(Sad 38/62)

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ

Birbirlerine dönüp "Kötü ve tehlikeli saydığımız kimseler vardı; onları niye göremiyoruz?

(Sad 38/63)

أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ

Onları hep hafife alırdık; yoksa gözümüzden mi kaçırdık?"

(Sad 38/64)

إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ

Bu iş, yani cehennemliklerin birbirleriyle çekişecek olmaları kesin gerçektir.

(Sad 38/65)

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنْذِرٌ ۖ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

De ki "Ben sadece uyarırım. Allah'tan başka ilah yoktur; o bir tektir ve karşı konulmaz gücü vardır.

(Sad 38/66)

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ

O, göklerin, yerin ve ikisinin arasında olanların Sahibidir. Üstündür, suçları örter.''

(Sad 38/67)

قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ

De ki ''Bu büyük bir haberdir.

(Sad 38/68)

أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ

Siz ise ondan yüz çeviriyorsunuz.

(Sad 38/69)

مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ إِذْ يَخْتَصِمُونَ

Mele-i A'lâ'dakilerin[*] tartışmaları ile ilgili bir bilgim olmaz.

[*] Büyük melekler meclisi

(Sad 38/70)

إِنْ يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ

Bana sadece, doğruları açıklayan bir uyarıcı olmam vahyedilmektedir.''

(Sad 38/71)

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ

Bir gün Sahibin meleklere ''Balçıktan bir beşer[*] yaratıyorum'' dedi.

[*] Arapçada deriye beşere = البشرة insana beşer = البشر denir. Deri ısınmayı ve serinlemeyi sağlar. Hem sağlam hem güzel hem de tehlikelere karşı koruma özelliği vardır. Bu, diğer canlılarda da vardır ama insanın farkı, derisini korumak ve güzel görünmek için elbise giyen tek canlı olmasıdır. Bu yüzden o, dünyanın her yerinde ve her mevsimde yaşayabilen tek canlıdır.

Yeryüzünün ilk beşeri olan Âdem ile ilgili âyetlerden bir bölümü şöyledir:

''Bir gün Rabbin meleklere şöyle dedi: ''Balçıktan bir beşer yaratıyorum. Organlarını tamamlayıp içine ruhumdan üfleyince ona secde edin.''

Bütün melekler birlikte secde ettiler. İblis secde etmedi, büyüklendi ve emri görmezlikten gelenlerden (kâfirlerden) oldu.

Allah ona dedi ki: ''İblis, elimle yarattığıma secde etmeni engelleyen ne oldu? Büyüdün mü, yoksa kendini yüce görenlerden mi oldun?''

İblis şöyle dedi: ''Ben ondan iyiyim; beni ateşten yarattın, onu balçıktan yarattın.''

Allah: ''Buradan (Mele-i A'lâ'dan) çık; sen taşlananlardansın. Hesap verme gününe kadar lanetim senin üzerinde olacaktır.'' dedi.

İblis dedi ki: ''Rabbim, yeniden diriltilecekleri güne kadar bana süre ver.''

Allah: "Sen, süre verilenlerdensin; o belli güne kadar bekletileceksin." dedi.

İblis dedi ki: "Öyleyse senin gücüne yemin olsun ki, onların hepsini aşırılığa sevk edeceğim; hayallere daldıracağım. Ama Sana kul olanlara, onlardan samimi olanlara bir şey yapamam."

Allah dedi ki: "İşte bu gerçekleşir! Ama şu sözüm de gerçekleşecektir: "Cehennem'i senden yana olanla ve onlardan sana uyanlarla dolduracağım." (Sad 38/71-85)

Derisini elbise ile kapatan tek canlı insan olduğu için İblis, onu beşer yapan şeyin elbisesi olduğunu anladı ve ona göz dikti. Kendisi Allah'ın emrine karşı gelince melek olma görevinden atıldığı için Adem'in emre uymamasını sağlarsa onun da beşer olmaktan çıkarılacağını düşündü. Çünkü Allah'ın verdiği "şu ağaca yaklaşma" emrini sırf elbiselerini soymak için çiğnetmeye çalıştı. Bunu anlatan âyetler şöyledir:

"Şeytan vücudunun örtülü olan yerlerini açtırmak için onlara şöyle vesvese verdi: "Rabbinizin size bu ağacı yasaklaması sadece hükümdar (saltanat sahibi) olmanızı ya da ölümsüzleşmenizi engellemek içindir. "Onlara yemin etti: "Ben ikinizin de iyiliğini istiyorum." dedi. Böylece onları kandırıp değerlerini düşürdü. İkisi de o ağaçtan tadınca kendilerine edep yerleri gözüktü. Bahçedeki yaprakları üst üste koyup örtünmeye başladılar. (Araf 7/20-22)

Şu âyetler, Âdemoğulları için elbisenin çok önemli olduğunu gösterir:

"Ey Âdemoğulları! Size çirkin yerlerinizi örtecek ve sizi süsleyecek elbise verdik. Takva (korunma) elbisesi ise daha hayırlıdır. Bunlar Allah'ın ayetleridir, belki düşünürler.

"Ey Âdemoğulları! Şeytan ana-babanızı yaktığı gibi sakın sizi de yakmasın. Çirkin yerlerini kendilerine göstermek için elbiselerini sıyırmış ve onları o bahçeden çıkarmıştı. O ve onun gibiler, sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Biz Şeytanları inanmayanların dostları yaptık." (Araf 7/22-27)

"Ey Âdemoğulları! Secde edilen her yerde süslerinizi (size yakışan giysiyi) giyinin. Yiyin, için ama israf etmeyin. Allah israf edenleri sevmez.)

De ki "Allah'ın kulları için çıkardığı süsü (yakışan giysiyi), temiz rızıkları kim haram etti?" De ki "Bunlar dünyada esasen müminler içindir; Kıyamet gününde ise sadece onlar için olacaktır." Bilen bir topluluk için âyetlerimizi böyle açıklarız. (Araf 7/31-32)

Nebîmize verilen ilk emirlerden birinin elbisesiyle ilgili olması da önemlidir:

"Ey örtüsüne bürünen kişi! Kalk da insanları uyar. Rabbinin büyüklüğünü anlat. Elbiselerini tertemiz tut. Pis şeylerden uzak dur." (Müddessir 74/1-5)

(Sad 38/72)

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ

"Onu tamamlayıp içine ruhumdan üfleyince ona secdeye kapanın."

(Sad 38/73)

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ

Bütün melekler birlikte (Âdem'e)secde ettiler.

(Sad 38/74)

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ

İblis secde etmedi, büyüklendi ve emri görmezlikten gelenlerden (kafirlerden) oldu.

(Sad 38/75)

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ ۖ أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ

Allah ona, "İblis, elimle yarattığıma secde etmeni engelleyen ne oldu? büyüdün mü, yoksa kendini yüce görenlerden mi oldun[*]?"

[*] Demek ki ilk yoldan çıkan İblis değilmiş. Daha önce de kendini büyük görüp Allah'ın yolundan çıkmış olan cinler (melekler) olmuş.

(Sad 38/76)

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ ۖ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ

İblis dedi: "Ben ondan iyiyim; beni ateşten yarattın ama onu balçıktan yarattın."

(Sad 38/77)

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ

"Buradan (Mele-i A'lâ'dan) çık; sen taşlananlardansın[*].

[*] Melekler, Allah tarafından görev verilmiş bizim açımızdan görünmezlik(cinlik) özelliği bulunan (cin olan) varlıklardır.. "Mele-i A'lâ" onların üst yetkilileridir. Kâfir olan cinler, Mele-i A'lâ'ya yaklaştırılmaz, taşlanırlar. İblis Mele-i A'lâ'da iken emri görmezlikten gelince taşlananlar arasına girdi.

(Sad 38/78)

وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ

Hesap verme gününe kadar lanetim[*] senin üzerinde olacaktır."

[*] Lanet, dışlanmak anlamına gelir.

(Sad 38/79)

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ

Dedi ki "Sahibim, yeniden diriltilecekleri güne kadar bana süre ver; öldürme."

(Sad 38/80)

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ

"Sen, süre verilenlerdensin,

(Sad 38/81)

إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ

O belli gün gelinceye kadar bekletileceksin."

(Sad 38/82)

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ

"Öyleyse senin gücüne yemin olsun ki onların hepsini hayallere daldıracağım.

(Sad 38/83)

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ

Sana kul olanlara, onlardan samimi olanlara bir şey yapamam" dedi.

(Sad 38/84)

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ

Allah dedi ki "İşte bu gerçekleşir! Ama şu sözüm de gerçekleşecektir;

(Sad 38/85)

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ

Cehennem'i senden yana olanla ve onlardan sana uyanlarla dolduracağım."

(Sad 38/86)

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ

(Ey Muhammed) Onlara de ki "Yaptığım işe karşılık sizden bir karşılık istemiyorum. Ağır yükler yükleyen biri de değilim."

(Sad 38/87)

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

Benim anlattığım (Kur'an), herkesin işine yarayacak doğru bilgidir

(Sad 38/88)

وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ

(Onun) verdiği haberi, bir süre sonra kesinlikle öğreneceksiniz."

ZÜMER

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Zümer 39/1)

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

Bu Kitab'ı indirme işini, daima üstün ve bütün kararları doğru olan Allah yapmıştır.

(Zümer 39/2)

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ

Gerçekleri içeren bu Kitab'ı sana Allah indirmiştir. Öyleyse dinine bir şey katmadan kulluğu Allah'a yap.

(Zümer 39/3)

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ۚ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ

Bil ki Allah'ın dini, katışıksız dindir. Allah ile aralarına evliya[*] yerleştirenler şöyle derler: "Bizim bunlara kul köle olmamız, sırf bizi Allah'a yaklaştırsınlar diyedir." Allah, onların tartışıp durdukları her konudaki hükmünü, onların yüzüne karşı verecektir. Allah, yalancı olan ve âyetleri görmezlikte (kâfirlikte) direnen birini yoluna kabul etmez.

[*] Evliya, veli'nin çoğuludur. Veli, aralarında kendileri dışında bir şey olmayan iki veya daha çok şeye denir. (Müfredat) Allah ile arasına, başka birini koymayan herkes Allah'ın velisidir. Araya başkasını koyanın Allah ile ilişiği kesilir. Allah Teâlâ şöyle demiştir: "*Bilin ki Allah'ın velilerinin üstünde ne korku olur ne de üzülürler. Onlar inanmış olan ve takva sahibi olan (kendini yanlışlardan koruyan) kimselerdir.*" (Yunus 10/62-63) Takva sahibi olanlar da "*İşte Kitap budur, içinde şüpheye yer yoktur. Takvâ sahipleri için rehberdir. Onlar, Allah'a içten inanan, namazı düzgün ve sürekli kılan ve verdiğimiz rızıkları yerli yerince harcayanlardır. Sana indirilene de senden önce indirilenlere de inanıp güvenenler onlardır. Onların ahirete olan inançları kesindir.*" (Bakara 2/2-4)

(Zümer 39/4)

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ سُبْحَانَهُ ۖ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

Allah çocuk edinmek istese, yarattıkları içinden beğendiğini seçerdi. O'nun çocukla (çocuk edinmekle) ilgisi olmaz. O, tek olan Allah'tır, karşı konulmaz bir güce sahiptir.

(Zümer 39/5)

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۖ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ ۖ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى ۗ أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ

Gökleri ve yeri, gerçek[*] varlıklar olarak yaratmıştır. Geceyi gündüzün üstüne, gündüzü de gecenin üstüne sarar. Güneşi ve ayı hizmete sokmuştur. Her biri, belli bir süre içinde akıp gider. Bilesin ki O üstündür, çok bağışlayıcıdır.

[*] bi el hakkı(بِالْحَقِّ):Hem kendisi gerçek hem de gerçekleri gösterecek içerikte.

(Zümer 39/6)

(Zümer 39/6)

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ ۚ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ

Sizi (insanoğlunu), tek bir nefisten (döllenmiş yumurtadan)[1*] yarattı. Daha sonra[2*] eşini de o nefisten (döllenmiş yumurtadan) oluşturdu. En'am'dan[3*] sizin için sekiz eş indirdi. Analarınızın rahminde sizi, üç karanlık içinde art arda yaratışlarla yarattı. İşte bunları yapan, Allah'tır, sizin Sahibinizdir. Yetki O'ndadır. O'ndan başka ilah yoktur. Nasıl oluyor da başka tarafa döndürülüyorsunuz?

[1*] Nefis kelimesine döllenmiş yumurta manası vermemizin delili (Nisa 4/1) ve ilgili dip notunda açıklanmıştır.

[2*] "Daha sonra" buyrulmasından anlaşılacağı üzere Havva validemiz Adem babamızla aynı şeyden (döllenmiş yumurtadan) yaratılmış olmakla beraber, farklı zamanda yaratılmış.Öyleyse her ikisi de birbirinden farklı genetik yapıdalar. Tek yumurta ikizi,kardeş veya kaburga kemiğinden yaratılma gibi bilgilerin Kur'an bütünlüğü çerçevesinde değerlendirildiğinde batıl (uydurma) olduğu kolayca anlaşılmaktadır..

[3*] Koyun, keçi, sığır, deve. Bkz. (En'am 6/143)

(Zümer 39/7)

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ ۖ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ ۖ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ ۗ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Ayetleri görmezlikten gelirseniz (kafirlik ederseniz) bilin ki Allah'ın size ihtiyacı yoktur ama kullarının kafirlik etmesine de rızası yoktur. Eğer görevlerinizi yerine getirirseniz O'nu memnun edersiniz. Kimse kimsenin yükünü taşımaz. Sonra tekrar yaratılarak O'nun huzuruna çıkarılacaksınız. Neler yaptığınızı size, o zaman bildirecektir. İçinizde ne olduğunu Allah bilir.

(Zümer 39/8)

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ ۚ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا ۖ إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ

İnsan, başı sıkışınca dönüp Rabbine yalvarır. Sonra Allah, iyilik yaparak ona bir fırsat verse daha önce yalvardığını unutur da (Allah'a) benzer nitelikte varlıklar oluşturur ki insanları Allah'ın yolundan saptırsın. De ki "Bir süre kafirliğinin tadını çıkar. Çünkü sen, o ateşin ahalisindensin."

(Zümer 39/9)

أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ ۗ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۗ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ

Böyle biri ile Ahiret için hazırlık yapmak ve Rabbinin ikramını umabilmek için gece vakitlerinde secde eden ve kıyamda bulunan kişi aynı olur mu? De ki "Bilenle bilmeyen bir midir?" Bunu ancak, sağlam duruşlu olanlar anlarlar.

(Zümer 39/10)

قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۗ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ ۗ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Onlara şöyle dediğimi bildir[*1 "Ey inanıp güvenen kullarım, sizi yaratan Sahibinizden (Rabbinizden) çekinerek kendinizi koruyun. Bu dünyada iyilik

eden, iyilik bulur. Allah'ın toprakları (yarattığı dünya) geniştir. Hesapsız ödül, sadece sabredenlere verilecektir."

[*1] Allah'ın Elçisi, kendi sözünü değil, elçilik gereği kendine söylenen sözü, olduğu gibi ulaştırmakla görevli olduğu için ayete böyle meal vermek gerekir.

(Zümer 39/11)

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ

De ki "Bana verilen emir şudur: Bu dine hiçbir şey katmadan[*1] kulluğu Allah'a yap!

[*!]Allah'tan başkasının söz ve hükümleri katılmış din, Allah'ın dini olamaz. Bu yüzden Allah Teâlâ, Kur'an'ın, kendi koyduğu kurallar dışında açıklanmasını en ağır suç, kendini Allah'ın yerine koyma suçu saymıştır. (Hûd 11/1-2)

(Zümer 39/12)

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ

"Bir de Müslümanların en önünde olmam için emir aldım."

(Zümer 39/13)

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

De ki "Ben Sahibime (Rabbime) karşı gelirsem o büyük günün azabından korkarım."

(Zümer 39/14)

قُلِ اللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي

De ki "Ben, bu dine bir şey katmadan sadece Allah'a kulluk ederim.

(Zümer 39/15)

فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ ۗ قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

Haydi, Allah'tan önce neyi tercih ediyorsanız ona kulluk edin." De ki "Asıl kaybedenler, (mezardan) kalkış günü kendini ve ailesini kaybedenlerdir." Bilin ki apaçık hüsran işte budur.

(Zümer 39/16)

لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۚ ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ ۚ يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ

Üstlerinde ateşten tabakalar, altlarında da tabakalar olur. İşte Allah kullarının başına bunların gelebileceği uyarısında bulunmaktadır. Ey kullarım, benden çekinin.

(Zümer 39/17)

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ ۚ فَبَشِّرْ عِبَادِ

Azgınlardan uzak duranlar, onlara kulluk etmeyip Allah'a yönelenler, işte onlar için müjde vardır. Sen kullarıma müjdeyi ver.

(Zümer 39/18)

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ

Sözü dinleyip en güzeline uyanları, Allah'ın doğru yola ileteceği müjdesini ver. Onlar, sağlam duruşlu olanlardır.

(Zümer 39/19)

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ

Azap konusunda söylenenleri hak eden biri, (sözün en güzeline uyan) o kişi ile aynı olur mu? Ateşte olanı kurtarmak senin elinde mi?

(Zümer 39/20)

لَٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَعْدَ اللَّهِ ۖ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ

Rablerinden çekinerek kendini korumuş olanlar için ise kat kat yapılmış, altlarından ırmaklar akan yüksek konaklar vardır. Bu Allah'ın sözüdür. Allah sözünden caymaz.

(Zümer 39/21)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ

Allah'ın gökten su indirip yerdeki kaynaklara yönlendirdiğini, sonra onunla farklı renklerde bitkiler bitirdiğini ve daha sonra kuruduklarını hiç görmedin mi? Bir de bakarsın ki sararmış, kırık dökük hale gelmişler. Bunda, sağlam duruşluların alacakları bilgiler vardır.

(Zümer 39/22)

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ مِنْ رَبِّهِ ۚ فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ ۚ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Allah gönlünü İslam'a açtığı için Rabbinin verdiği aydınlığa kavuşan kişi, başkasıyla bir olur mu? Allah'ın sözü karşısında kalpleri taşlaşmış gibi olanların vay haline! Onlar, açık bir sapıklık içindedirler.

(Zümer 39/23)

اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ

Allah sözlerin en güzelini, birbirine benzer, ikişerli (âyetler içeren) bir kitap olarak indirmiştir. Rablerinden korkanların tüylerini ürpertir; sonra onların kalpleri ve vücutları Allah'ın bilgisiyle yumuşar. İşte bu, Allah'ın yoludur. Onu tercih edeni o yola yöneltir. Allah'ın sapık dediğine kimse "Doğru

yoldadır" diyemez.

(Zümer 39/24)

أَفَمَنْ يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ

Yanlış yola girenlere, (mezardan) kalkış günü "Kazancınızın tadına varın!" denince, kim kendini o azabın sıkıntısından koruyabilir?

(Zümer 39/25)

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ

Onlardan öncekiler yalana sarılmışlardı da ummadıkları yerden kendilerine azap gelip çatıvermişti.

(Zümer 39/26)

فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

Böylece Allah onlara, dünyada itibarsızlığı tattırdı. Ahiretteki azapları elbette daha büyük olacaktır. Keşke bunu bilselerdi.

(Zümer 39/27)

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Biz bu Kur'an'da insanlar için her konuyu örnekledik ki akıllarını başlarına toplasınlar.

(Zümer 39/28)

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

Örneği, çarpıklığı olmayan[1*] Arapça âyetler kümesi[2*] halinde verdik ki kendilerini koruyabilsinler.

[1*] Kur'an, kendisi yanıltıcı olmayan, yanlış anlaşıldığında birbiriyle ilişkili ayetler kümesinin yardımıyla fark edilmesini sağlayacak şekilde Arapça bir Kitap olarak, Allah tarafından düzenlenmiştir (Bkz: Al-i İmran 3/7)

[2*] Arapça "Kur'an" kelimesi, küme, kümeleşme anlamına gelir. Bkz. İsra 17/78.

(Zümer 39/29)

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا ۚ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Şimdi Allah bir örnek veriyor: Birbiriyle uyumsuz bir kaç amirin emrindeki kişi ile güvenilir bir tek amirin emrindeki kişinin durumu aynı olur mu? Her şeyi güzel yapmak Allah'a mahsustur ama çoğu bunu bilmez.

(Zümer 39/30)

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ

Sen öleceksin, onlar da ölecekler.

(Zümer 39/31)

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ

Sonra (mezardan) kalkış günü hepiniz, Rabbinizin huzurunda birbirinizden davacı olacaksınız.

(Zümer 39/32)

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ ۚ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ

Allah'a karşı yalan söyleyen ve doğrular kendine geldiğinde yalana sarılandan daha büyük yanlışı kim yapar? Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler) için Cehennemde yer mi yok?

(Zümer 39/33)

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ ۙ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

Doğruları getiren ve onu kabul edenler, kendini koruyanlardır.

(Zümer 39/34)

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ

Rableri katında, beğendikleri her şey onlarındır. İşte güzel davrananların alacağı karşılık budur.

(Zümer 39/35)

لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ

Bu, işledikleri kötü şeyleri Allah'ın örtmesi ve onları, yaptıklarının en güzeliyle ödüllendirmesi içindir.

(Zümer 39/36)

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ ۖ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۚ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ

Seni, Allah ile aralarına koydukları şeyle korkutuyorlar; Allah kuluna yetmez mi? Allah'ın sapık dediğine kimse "Doğru yoldadır" diyemez.

(Zümer 39/37)

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ ۗ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ

Allah'ın "Doğru yoldadır" dediğine de kimse "Sapık" diyemez. Allah güçlü ve hak edilen cezayı veren değil midir?

(Zümer 39/38)

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۚ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ ۚ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ ۖ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ

Onlara: "Gökleri ve yeri, kim yarattı?" diye sorsan kesin olarak "Allah" derler. De ki "Allah ile aranıza neyi koyup yalvardığınıza baktınız mı? Allah bana bir sıkıntı vermek istese, onlar bu sıkıntıyı fark edebilirler mi? Ya da bana iyilik etmek istese, onlar, O'nun bu iyiliğini önleyebilirler mi?" De ki "Allah bana yeter. Kendilerine dayanak arayanlar O'na güvenip dayansınlar."

(Zümer 39/39)

قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

De ki "Ey halkım, kurulduğunuz makamlarda elinizden geleni yapın. Ben de elimden geleni yapacağım. Nasıl olsa yakında öğreneceksiniz;

(Zümer 39/40)

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ

Alçaltıcı azap kime gelecekmiş ve kalıcı azap kime inecekmiş."

(Zümer 39/41)

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ ۖ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

Bu kitabı insanlar için sana, tamamıyla gerçek olarak indirdik. Yola gelen, kendisi için gelir; yoldan çıkan da kendi zararına çıkar. Sen onların üzerinde vekil[*] değilsin (onların yaptıklarından sorumlu değilsin).

[*] Vekil: Peygamberler dahil hiç kimse ve hiç birşey Allah ile kulu arasına giremez. Vekalet edemez.

(Zümer 39/42)

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا ۖ فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Allah ölüm esnasında ruhları alır, ölmeyenlerinkini de uykuda alır. Ölümüne hükmettiğini tutar, ötekini o belirlenmiş eceline belli bir vakte kadar salıverir. Bunda, düşünen bir topluluk için göstergeler (ayetler) vardır. Allah nefisleri/ruhları, (vücut) öldüğü sırada vefat ettirir[1*], ölmemiş olanlarınkini de uykusunda vefat ettirir. Ölümüne hükmettiğini tutar, ötekini belirlenmiş eceline[2*] kadar salıverir. Bunda, düşünen bir topluluk için âyetler (işaretler) vardır.

[1*] Her insanda iki nefis vardır; birincisi bedeni, ikincisi ruhudur. Ana rahminde döllenmiş yumurtadan yaratılan bedene ruhun üflenmesi, bütün organların tamamlanmasından sonra olur. Böylece insan, dinleyebilen, basiret ve gönül sahibi olan farklı bir canlı türü haline gelir (Müminûn 23/12-14 ve Secde 32/7-9)

Bu âyete göre vefat, işi biten ruhun bedenden ayrılmasıdır. Allah ruhu iki şekilde vefat ettirir, biri uykuya daldığında, diğeri de öldüğünde olur. Ruh, bilgisayarın işletim sistemi gibi bütün bilgileri korur. Onun için Allah, hem uyuyan hem de ölen bedenin ruhunu koruma altına alır. Uyuyan insanın ruhu, uyandığında, ölen kişinin ruhu da vücut yeniden yaratıldığında geri döner. (Bkz. Müminûn 23/100 ve Tekvîr 81/7)

[2*] Belirlenmiş ecel (ecel-i müsemma) için Bkz.En'am 6/2 ve dipnotu

(Zümer 39/43)

أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ ۚ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ

Yoksa onlar, Allah ile aralarına girecek şefaatçiler mi buldular? De ki "Ya onların bir yetkileri yoksa, akıllarını da kullanamıyorlarsa?"

(Zümer 39/44)

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا ۖ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

De ki "Şefaat yetkisi[*] tümüyle Allah'ın elindedir. Göklerin ve yerin hakimiyeti O'ndadır. Zaten sonunda tekrar yaratılıp O'nun huzuruna çıkarılacaksınız."

[*] Şefaat kavramı için Bkz. Bakara 2/48 ve dipnotu

(Zümer 39/45)

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ۖ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

Allah tek başına anılınca Ahiret'e inanmayanların içleri daralır. O'nunla aralarına koyduklarından söz edilince de yüzleri güler.

(Zümer 39/46)

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

De ki "Göklerin ve yerin yaratıcısı, görüneni de görünmeyeni de bilen Allah'ım! Kullarının tartıştığı her konuda, aralarında hüküm verecek olan sensin."

(Zümer 39/47)

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ

(Mezardan) kalkış günü, yeryüzündeki her şey ve bir o kadarı daha yanlışlar içindeki o kimselerin elinde olsa, o azabın sıkıntısından kurtulmak için hepsini verirlerdi. Allah, hiç hesap etmedikleri şeyleri karşılarına çıkaracaktır.

(Zümer 39/48)

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

İşledikleri bütün günahlar önlerine dökülecek; hafife aldıkları o şey başlarına gelecektir.

(Zümer 39/49)

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ ۚ بَلْ هِيَ

فِتْنَةٌ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

İnsanın başı sıkışınca bize yalvarır. Sonra iyilik yaparak ona bir fırsat versek "Bu, bana bendeki bir ilme karşılık verildi" der. Oysa fırsat verilmesi bir fitnedir [*] (kendilerini yakan bir imtihandır) ama çoğu bunu bilmez.

[*] Musa aleyhisselamın 40 günlüğüne Tur'a çıkmasından sonra, İsrail oğullarının, Harun aleyhisselama rağmen Mısırlıların tanrı edindiği Apis'i hatırlatan buzağı heykeline tapmaları, Firavun'unun servetine konmalarından sonra olmuştu. (Bkz. Araf 7/137 vd, Taha 20/84 vd.)

(Zümer 39/50)

قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Bu sözü öncekiler de söylemişlerdi ama kazandıkları şeyler işlerine yaramadı.

(Zümer 39/51)

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا ۚ وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَٰؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ

Onların yaptıklarının kötü tarafları başlarına gelmişti. Bunların içinden yanlış yapanların kötülükleri de başlarına gelecek ve kendilerini kurtaramayacaklardır.

(Zümer 39/52)

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Onlar bilmiyorlar mı ki Allah, yaptığı tercihe göre kiminin önüne rızkı yayar kimine de belli bir ölçüye göre verir. İnanıp güvenen bir topluluk için bunda göstergeler (ayetler) vardır.

(Zümer 39/53)

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Onlara şu sözü söyle: "Ey kendilerini aşırı davranışlara sürüklemiş Allah kulları![1*] Allah'ın merhametinden (ikramından) umut kesmeyin. Allah bütün günahları bağışlar. O, hem bağışlar hem de ikramda bulunur [2*].

[1*] Arap edebiyatında iltifat sanatı vardır, anlatımı canlı tutmak ve konunun önemini vurgulamak için sözün akışı beklenmedik bir şekilde değiştirilerek üçüncü şahıstan birinci şahsa, ikinci şahıstan birinci veya üçüncü şahsa, birinci şahıstan ikinci veya üçüncü şahsa vs. geçilir. Türkçe'de bu sanat olmadığından bu gibi ifadeler bir Türk'ü şaşırtır. Burada olduğu gibi birçok âyete, bu sanat yok sayılarak meâl verilmiştir.

[2*] İşlenen günah ne olursa olsun, terk edilerek tevbe edilir ve doğru yola girilirse Allah, günahı bağışlamakla kalmaz, onu sevaba çevirerek ikramda da bulunur. (Furkan 25/68-71)

(Zümer 39/54)

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ

O azap gelip çatmadan Rabbinize yönelin ve O'na teslim olun. Yoksa daha sonra yardım göremezsiniz.

(Zümer 39/55)

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ

Farkına varmadığınız bir anda o azap gelip çatmadan önce Rabbinizden size indirilenlerin en güzeline uyun[*].”

[*] Rabbimiz, bize pek çok nimet indirmiştir (en’am, su, bitki ve hayvanlar) . Bize indirilenlerin en güzeli Kur’an’dır.

(Zümer 39/56)

أَن تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتَا عَلَىٰ مَا فَرَّطتُ فِي جَنبِ اللَّهِ وَإِن كُنتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ

Sonra kalkıp şöyle der: “Allah’a karşı çok kusur işledim; her şeyi kaybettim. Gerçekten ben hafife alanlardandım”

(Zümer 39/57)

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ

Kalkıp şunu diyebilir: “Beni Allah yola getirseydi ben de çekinerek korunanlardan[*] olurdum.”

[*] Müttekiler: Allah’tan çekinerek korunan, kendini(fitratını) bozmayan. Bakınız Bakara 2/2.

(Zümer 39/58)

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

Azabı görünce şöyle de diyebilir: “Keşke elimde bir fırsat daha olsa da güzel davrananlardan olsam.”

(Zümer 39/59)

بَلَىٰ قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ

Hayır, sana bunca belgelerim geldi de sen onlar karşısında yalana sarıldın, büyüklük tasladın ve kafirlerden oldun.

(Zümer 39/60)

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ ۚ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ

Allah’a karşı yalan uyduranların, (mezardan) kalkış günü yüzlerinin kararmış olduğunu göreceksin. Büyüklük taslayanlar için Cehennem’de yer mi yok!

(Zümer 39/61)

وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Allah, kendini korumuş olanları başarılarından ötürü o yalancılardan uzak tutacaktır. Bunlara ne bir kötülük dokunacak ne de üzüleceklerdir.

(Zümer 39/62)

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

Her şeyi yaratan Allah'tır. Her şey üzerinde vekil olan O'dur.

(Zümer 39/63)

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Göklerin ve yerin anahtarları O'nun elindedir. Umduğunu bulamayacak olanlar, Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelenlerdir (kafirlerdir).

(Zümer 39/64)

قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونِّي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ

De ki "Ey kendine bile hakim olamayanlar! Benim Allah'tan başkasına kulluk etmemi mi istiyorsunuz?"

(Zümer 39/65)

وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

(Ey Muhammed) Sana da senden önceki nebilere de şu kesin olarak bildirilmiştir: "Eğer şirke düşersen yaptığın yanar gider ve sen de kaybedenl lerden olursun.

(Zümer 39/66)

بَلِ اللَّهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ

Sakın ha! Yalnız Allah'a kulluk et ve görevlerini yerine getirenlerden ol."

(Zümer 39/67)

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah'ı gereği gibi değerlendirmediler. Oysaki (mezardan) kalkış günü yeryüzü, O'nun avucunun içinde olacak, gökler ise O'nun gücüyle dürülmüş olacaktır. O, onların ortak saydıklarından uzak ve yücedir.

(Zümer 39/68)

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ۖ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ

Sura üfürülünce Allah'ın tercih ettikleri dışında göklerde ve yerde kim varsa ölecektir. Sonra ona bir daha üfürülünce hemen ayağa kalkıp anlamaya başlayacaklardır.

(Zümer 39/69)

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ

بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Yer, Rabbinin ışığıyla aydınlanacak, Kitap ortaya konacak, nebiler ve tanıklar getirilecektir. Aralarında doğru bir yargılama olacak, kimseye haksızlık yapılmayacaktır.

(Zümer 39/70)

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ

Herkese kazancı tam olarak verilecektir. Allah, onların neler yaptıklarını çok iyi bilir.

(Zümer 39/71)

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا ۚ قَالُوا بَلَىٰ وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ

Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler), bölükler halinde Cehennem'e gönderileceklerdir. Oraya varınca kapıları açılacak ve oranın bekçileri şöyle diyeceklerdir: "Size içinizden elçiler gelip Rabbinizin âyetlerini yüzünüze karşı okumadılar mı? Böyle bir günle karşılaşacağınızı söyleyip sizi uyarmadılar mı?" Onlar: "Evet" diyecekler ama o kafirlerin azap çekeceklerine dair o söz, artık yerine getirilmiş olacaktır.

(Zümer 39/72)

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ

Onlara şöyle denecektir: "Ölümsüz olarak kalmak üzere Cehennem'in kapılarından girin. Büyüklük taslayanların yeri ne kötüymüş!"

(Zümer 39/73)

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ

Rablerinden çekinerek kendini korumuş olanlar ise bölükler halinde Cennet'e gönderileceklerdir. Oraya varınca kapıları açılacak ve bekçiler şöyle diyeceklerdir: "Esenlik ve güvenlik artık size (selâmun aleykum). Ne iyi yaptınız. Ölümsüz olarak kalmak üzere girin içeriye."

(Zümer 39/74)

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ ۖ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ

Cennete girenler şöyle derler: "Bize verdiği sözü tutan Allah, her şeyi güzel yapar. Bu yeri bize verdi. Cennetin istediğimiz yerine yerleşeceğiz. Çalışanların aldığı ödül ne güzelmiş!"

(Zümer 39/75)

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۖ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Göreceksin ki melekler arş[*]'ın çevresini kuşatmışlar, Rablerinin her şeyi güzel yapmasına karşılık O'na boyun eğmişlerdir. Onların arasında da doğru bir yargılama yapılmıştır. Şöyle denir: "Her şeyi güzel yapan yalnız Allah'tır. O, tüm varlıkların Sahibidir."

[*] Yönetim merkezi, taht.

MÜMİN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Mümin 40/1)

حم

HA! MİM!

(Mümin 40/2)

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

Kitabın indirilmesi, üstün ve bilgili olan Allah katındandır.

(Mümin 40/3)

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ

Günahları bağışlar, dönüşleri (tevbeleri) kabul eder, cezaları pek ağır ve imkanları geniştir. Ondan başka ilah yoktur, dönüş O'nadır.

(Mümin 40/4)

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ

Allah'ın ayetlerini etkisizleştirmeye çalışanlar, onları görmezlikten gelenlerden başkası değildir. Kafirlerin diyar diyar dolaşmaları seni yanıltmasın.

(Mümin 40/5)

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ ۖ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ ۖ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ ۖ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ

Onlardan önce Nuh'un halkı ve arkalarından gelenler de yalana sarıldılar. Her toplum (ümmet), kendi batıllarıyla bu hakkı ortadan kaldırmak için mücadeleye girerek, kendilerine gelen elçiyi avuçlarının içine almaya çalıştılar. Ben de onları oradan aldım. Cezalandırmam nasılmış (gördüler)?

(Mümin 40/6)

وَكَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ

Rabbinin (Sahibinin), ayetleri görmezlikten gelenler için söylediği "Onlar cehennem ahalisidir" sözü, böylece gerçekleşmiş oldu.

(Mümin 40/7)

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ

الجَحِيمِ

Arşı (yönetim merkezini) yüklenenler[*] ile Arş'ın çevresinde olanlar, her yaptığını güzel yapan Sahiplerine boyun eğerler ve O'na güvenirler. "Sahibimiz! Bilgin ve ikramın her şeyi içine alır. Hatalarından dönüp senin yoluna yönelenleri bağışla; onları cehennemin azabından koru" diyerek müminlerin bağışlanmasını isterler.

[*] Yedinci kat semada bulunan Allah'ın makamı ve o makamı taşıyan melekler. Detaylı bilgi için bakınız Hakka 69/17.

(Mümin 40/8)

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

"Sahibimiz! Onları; babalarından, eşlerinden ve soylarından iyi olanları, kendilerine söz verdiğin kalıcı bahçelere koy. Üstün olan ve doğru kararlar veren ancak Sensin.

(Mümin 40/9)

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ ۚ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ ۚ وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Onları cehennemin sıkıntısından koru! O gün kimi o sıkıntıdan korumuşsan ona ikram etmiş olursun. İşte bu, büyük bir kurtuluştur."

(Mümin 40/10)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ

Ayetleri görmezlik edenlere, şöyle seslenilir: "İmana çağrılıp da görmezlik ettiğiniz günkü Allah'ın kızgınlığı, şimdi sizin kendinize olan kızgınlığınızdan büyüktü."

(Mümin 40/11)

قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ

Onlar şöyle diyeceklerdir: "Sahibimiz! Bizi iki defa öldürdün, iki defa hayat verdin.[*] Suçlarımızı itiraf da ettik. Buradan çıkışın bir yolu vardır, değil mi?."

[*] İki ölüm vardır. Birincisi vefat, ikincisi uykudur.

Allah ölüm esnasında ruhları alır, ölmeyenlerinkini de uykuda alır. Ölümüne hükmettiğini tutar, ötekini vadesine kadar salıverir. (Zümer 39/42)

(Mümin 40/12)

ذَٰلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ ۖ وَإِنْ يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا ۚ فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ

"Bu çektiğiniz şuna karşılıktır;yalnız Allah'a çağrıldığında görmezlikten gelir, ona eş koşulunca inanırdınız. Bu yüce Allah'ın kararıdır." denir.

(Mümin 40/13)

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا ۚ وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ

Size ayetlerini gösteren, gökten sizin için rızık indiren O'dur. Allah'a yönelenden başkası, bu bilgiyi doğru kullanamaz.

(Mümin 40/14)

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

Siz, O'nun dinine bir şey katmadan Allah'a yalvarın. Görmezlik edenler varsın bundan hoşlanmasınlar.

(Mümin 40/15)

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ

O, dereceleri yükseltir, Arş'ın (yönetimin) Sahibidir. Yüzleşme günü konusunda uyarılarda bulunsun diye seçtiği kişiye, emirlerini içeren bilgiler[*] verir.

[*] Ruh Allah'ın emrinin içeriğidir. "Sana ruhu soruyorlar. De ki: "Ruh Sahibinizin emridir. Size verilmiş olan bilgi pek azdır." (İsra 17/85)

(Mümin 40/16)

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ ۖ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ ۚ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ۖ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

O gün onlar ortaya çıkarlar; hiçbir şeyleri Allah'a gizli kalmaz. "Bugün yetki kimindir?" diye sorulur. "Bir ve karşı konulamaz güce sahip olan Allah'ındır." diye cevap verilir.

(Mümin 40/17)

الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ۚ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

O gün herkese, kazandığının karşılığı verilir. O gün haksızlık olmaz. Allah, hesabı çabuk görür.

(Mümin 40/18)

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْآزِفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَاظِمِينَ ۚ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ

Çok yakında gelecek olan o gün konusunda onları uyar. O, yüreklerin ağza geleceği, boğazların düğümleneceği gündür. Yanlış yapanların ne bir can yoldaşı olacak ne de sözü dinlenecek bir şefaatçısı[*]

[*] Şefaat ile ilgili bakınız: Bakara 2/48 ve dipnot

(Mümin 40/19)

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ

Allah, gözlerin hainliğini ve göğüslerin sakladığı şeyleri bilir.

(Mümin 40/20)

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ ۖ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

Allah, hakkını vererek yargılamada bulunur. Allah ile aralarına koyup yardıma çağırdıkları ise hiç bir yargılama yapamazlar. Allah dinler ve görür.

(Mümin 40/21)

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ

Yeryüzünde dolaşmazlar mı ki kendilerinden öncekilerin sonunun ne olduğunu görsünler. Onlar çok daha güçlüydüler ve daha iyi eserler bırakmışlardı. Allah onları suçlarına karşılık kıskıvrak yakaladı. Allah'a karşı onları koruyacak hiç kimseleri yoktu.

(Mümin 40/22)

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ ۚ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Böyle oldu, çünkü elçileri onlara, o açık belgeleri(mucizeleri) getirdiler ama bunlar, görmezlikten geldiler. Allah da onları kıskıvrak yakaladı. Allah güçlüdür, cezası da pek ağır olur.

(Mümin 40/23)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ

Musa'yı, mucizelerimizle ve açık bir delille gönderdik.

(Mümin 40/24)

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ

Onu Firavun'a, Haman'a ve Karun'a gönderince "yalancı büyücü" demişlerdi.

(Mümin 40/25)

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ ۚ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ

Onlara, katımızdan verilen gerçeklerle gelince dediler ki "Onun yanındaki müminlerin oğullarını öldürün, kadınlarını sağ bırakın." Ama gerçekleri görmezlikten gelenlerin tuzakları boştur.

(Mümin 40/26)

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبَّهُ ۖ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ

Firavun: "Bırakın beni, ben Musa'yı öldüreyim, o da Sahibini yardıma çağırsın. Çünkü sizin dininizi kendininki ile değiştireceğinden veya kurulu

düzeni bozmasından korkuyorum." dedi.

(Mümin 40/27)

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ

Musa: "Ben, hesap gününe inanmayıp kendini büyük gören herkesten, benim Sahibim ve sizin de Sahibiniz olan Allah'a sığınırım." dedi.

(Mümin 40/28)

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ ۖ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ

Firavun ailesinden, imanını gizleyen bir mümin kalkıp dedi ki: "Bir adamı, Sahibim Allah'tır, dediği için mi öldürüyorsunuz? Halbuki size, Sahibinizden o açık belgelerle(mucizelerle) gelmiştir. Eğer yalancıysa, yalanının cezasını çeker. Dürüstse, yaptığı tehditlerin bir kısmı başınıza gelebilir. Allah, aşırılık eden yalancı birini yola getirmez.

(Mümin 40/29)

يَا قَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا ۚ قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ

Ey halkım, bugün yetki sizdedir, bu toprak sizin hâkimiyetiniz altındadır. Başımıza Allah'tan bir bela gelirse bize kim yardım eder?" Firavun dedi ki "Size sadece kendi gördüğümü gösteriyorum. Size sadece doğru yolu gösteriyorum."

(Mümin 40/30)

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ

O mümin kişi sözlerini şöyle sürdürdü: "Ey halkım! O güçlü toplulukların yaşadıkları kötü günlerin sizin başınıza da gelmesinden korkuyorum.

(Mümin 40/31)

مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ ۚ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ

Nuh, Ad ve Semud halkının, bir de onlardan sonrakilerin başına gelenler beni endişelendiriyor. Allah kullarına yanlış yapmaz.

(Mümin 40/32)

وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ

Ey halkım! Karşılıklı bağrışmaların olacağı günden, sizin adınıza endişeleniyorum.

(Mümin 40/33)

يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ ۗ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ

İşlerinizin tersine döneceği gün sizi Allah'a karşı koruyacak kimse olmaz. Allah'ın sapık saydığını, kimse doğru yolda göremez."

(Mümin 40/34)

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا ۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ

Daha önce Yusuf da size o açık belgelerle (mucizelerle) gelmişti. Getirdiği şeylerden hep şüphe duymuş, öldüğü zaman da "Ondan sonra Allah, artık elçi göndermez" demiştiniz. Allah, aşırı şüpheci birini işte böyle sapık sayar.

(Mümin 40/35)

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ ۖ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا ۚ كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ

Onlar Allah'ın ayetleri hakkında, kendilerinde bir delil olmadan tartışanlardır. Bu hem Allah katında, hem de inanıp güvenenler katında öfkeyi büyütür. Allah, büyüklük taslayan her bir zorbanın kalbini böyle mühürler.

(Mümin 40/36)

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانُ ابْنِ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ

Firavun: "Ey Haman! Bana yüksekçe bir kule yap; belki o yollara ulaşırım.

(Mümin 40/37)

أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا ۚ وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ ۚ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ

Göklerin yollarına ulaşır da Musa'nın ilahını (tanrısını) görürüm. Ben onun, gerçekten yalancı olduğunu düşünüyorum" dedi. Bu kötü tavrı, Firavun'a güzel göründü ve asıl yoldan engellendi. Firavun'un oyunu elbette boşa çıkacaktı.

(Mümin 40/38)

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ

Mümin olan o kimse dedi ki "Ey halkım! Bana uyun, size doğru yolu göstereyim.

(Mümin 40/39)

يَا قَوْمِ إِنَّمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ

Ey halkım! Bu dünya hayatı kısa süreli bir yararlanmadan ibarettir. Ahiret ise yerleşip kalınacak asıl yurttur.

(Mümin 40/40)

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ

Kim bir kötülük yaparsa yaptığının dengi dışında bir ceza görmez. İster kadın, ister erkek olsun; inanıp güvenen ve iyi iş yapan kimse de cennete girer. Orada onlara hesapsız rızık verilir.

(Mümin 40/41)

وَيَا قَوْمِ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجَاةِ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ

Ey halkım! Ne oluyor? Ben sizi kurtuluşa çağırıyorum, siz beni ateşe çağırıyorsunuz.

(Mümin 40/42)

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ

Siz, ne olduğunu bilmediğim bir şeyi Allah'a ortak sayarak, O'nu görmezlikten gelmemi istiyorsunuz. Ben de sizi, üstün olan, çok bağışlayan Allah'a çağırıyorum.

(Mümin 40/43)

لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنَّ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ

Beni çağırdığınız şeyin, ne dünya ne de ahiretle ilgili bir çağrısının olmadığı da gerçek. Hepimizin çıkarılacağı yer, Allah'ın huzurudur. Aşırı gidenlerin, o ateşin ahalisi olacağında şüphe yoktur.

(Mümin 40/44)

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ ۚ وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

Size söylediğimi yakında hatırlayacaksınız. Ben işimi Allah'a bırakıyorum. Allah, kullarını görür."

(Mümin 40/45)

فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا ۖ وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ

Allah o mümin kişiyi, kurdukları tuzağın kötü sonuçlarından korudu.Firavun ailesinin başına da kötü bir azap geldi.

(Mümin 40/46)

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا ۖ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ

Ateş azabı (içlerini yaktı). Sabah akşam sürekli onunla yüz yüze geliyorlardı. Kıyamet saati geldiğinde de "Firavun hanedanını, suçları ile en orantılı[*] olan azaba sokun!" denecektir.

[*] Âyetteki أَشَدَّ = eşedd kelimesi sıkıca bağlama anlamına gelen شَدَّ = şedd kökünden ism-i tafdildir en sıkı şekilde bağlı demektir. Allah'ın ödülü veya cezası, kulun fiili ile doğru orantılıdır: "Kim bir iyilikle gelirse ona, on katı verilir. Kim de kötülükle gelirse sadece bir katı ile cezalandırılır. Kimseye haksızlık yapılmaz." (En'âm 6/160)

(Mümin 40/47)

وَإِذْ يَتَحَاجُّونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ

عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ

Ateşin içinde birbirlerine baskın gelmeye çalışırlarken, güçsüzler, büyük saydıkları kişilere şöyle derler: "Biz size uyan kimselerdik. Şimdi ateşin bir parçasını olsun bizden savarsınız değil mi?"

(Mümin 40/48)

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ

Büyük gördükleri kişiler şöyle derler: "Biz hepimiz ateşin içindeyiz. Allah kulları arasında hükmünü verdi."

(Mümin 40/49)

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ

Ateşte olanlar, cehennem bekçilerine şöyle derler: "Rabbinize (Sahibinize) yalvarın da bu azabı, hiç değilse bir günlüğüne hafifletsin."

(Mümin 40/50)

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۖ قَالُوا بَلَىٰ ۚ قَالُوا فَادْعُوا ۗ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ

Onlar şöyle karşılık verirler: "Elçileriniz, o açık belgelerle(mucizelerle) gelmediler mi?" "Evet" derler. Bekçiler: "O halde Sahibinize kendiniz yalvarın" derler. O kafirlerin yalvarışları sonuçsuz kalır.

(Mümin 40/51)

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ

Elçilerimize ve inanıp güvenenlere, hem dünya hayatında hem şahitlerin getirileceği günde, elbette yardım edeceğiz.

(Mümin 40/52)

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ ۖ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ

O gün yanlış yapanlara, özür beyan etmelerinin bir faydası olmaz. Hak ettikleri dışlanmadır(lanettir), hak ettikleri yurdun kötüsüdür.

(Mümin 40/53)

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ

Musa'ya o doğruluk rehberini verdik. O Kitab'a İsrailoğullarını da mirasçı kıldık.

(Mümin 40/54)

هُدًى وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ

O, bir rehber ve sağlam duruşlular için doğru bilgi kaynağıdır.

(Mümin 40/55)

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ

Sen, sabırlı ol. Allah'ın sözü gerçektir. Günahın için de bağışlanma dile; akşamleyin ve sabahın erken vakitlerinde her şeyi güzel yaptığından dolayı Rabbine (Sahibine) ibadet et.

(Mümin 40/56)

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ ۙ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ مَا هُمْ بِبَالِغِيهِ ۚ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ ۖ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

Ellerinde bir delil (dayanak) olmadan Allah'ın ayetleri hakkında tartışmaya girenlerin göğüslerinde, asla ulaşamıyacakları bir büyüklük duygusu vardır. Sen Allah'a sığın. O dinler ve görür.

(Mümin 40/57)

لَخَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

Gökleri ve yeri yaratmak, insanları yaratmaktan elbette daha büyük bir olaydır. Fakat insanların çoğu bunu bilmez.

(Mümin 40/58)

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ ۚ قَلِيلًا مَا تَتَذَكَّرُونَ

Körle gören bir olmaz. İnanan ve iyi işler yapanlarla kötülük yapanlar da bir değildir. Bilginizi ne kadar az kullanıyorsunuz?

(Mümin 40/59)

إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ

Kıyamet saati elbette gelecektir, onda şüphe yok ama insanların çoğu inanmıyor.

(Mümin 40/60)

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

Rabbiniz (Sahibiniz) der ki "Bana dua edin, size olumlu karşılık vereyim. Bana kulluk etmeyi kibirlerine yediremiyenler alçalmış olarak cehenneme gireceklerdir."

(Mümin 40/61)

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

Dinlenesiniz diye geceyi sizin için oluşturan Allah'tır. Gündüzü de aydınlatıcı yapmıştır. Şurası bir gerçek ki Allah'ın insanlara ikramı çoktur ama

insanların çoğu teşekkür etmezler.

(Mümin 40/62)

ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ

İşte Allah budur, sizin Sahibinizdir; her şeyin yaratıcısıdır. O'ndan başka ilah yoktur. Yanlışa nasıl sürükleniyorsunuz?

(Mümin 40/63)

كَذَٰلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ

Bu böyledir; yalana sürüklenenler, Allah'ın ayetleri karşısında bile bile yalana sarılanlardır.

(Mümin 40/64)

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ ۖ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

Yeryüzünü sizin için yerleşim alanı, göğü de bina gibi yapılandıran Allah'tır. Size şekil vermiş, şeklinizi de güzel yapmış, temiz şeylerle rızıklandırmıştır. İşte Allah budur, sizin Sahibinizdir. Varlıkların Sahibi olan Allah pek yücedir!

(Mümin 40/65)

هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۗ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

O diridir. O'ndan başka ilah yoktur. Dinine bir şey katmadan O'na yalvarın. Her şeyi güzel yapan yalnız Allah'tır. O, tüm varlıkların Sahibidir.

(Mümin 40/66)

قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

De ki "Allah ile kendi aranıza koyup yardıma çağırdıklarınıza kul olmam, bana yasaklandı. Bu yasak, Rabbimden (Sahibimden) bana, açık âyetler geldiği vakit kondu. Ben varlıkların sahibine teslim (müslüman) olma emri aldım."

(Mümin 40/67)

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا ۚ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّىٰ مِنْ قَبْلُ ۖ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

Sizi yaratan O'dur. O, önce topraktan, sonra nutfeden[1*], sonra da alakadan[2*] yaratır; sonra sizi bir bebek olarak dışarı çıkarır ki güçlü kuvvetli hale gelebilesiniz ve nihayet ihtiyar kişilere dönüşesiniz. Kiminiz daha önce vefat ettirilir[3*]. Bunlar, belirlenmiş ecelinizi (ecel-i müsemmanızı) tamamlamanız içindir. Belki aklınızı kullanırsınız.

[1*] Döllenmiş yumurtadan

[2*] Ana rahmi cidarından asılı duran canlı

[3*] Zümer 39/42'ye göre vefat, işi biten ruhun bedenden ayrılmasıdır. Allah ruhu iki şekilde vefat ettirir, biri uykuya daldığında, diğeri de öldüğünde olur. Ruh, bilgisayarın işletim sistemi gibi bütün bilgileri korur. Onun için Allah, hem uyuyan hem de ölen bedenin ruhunu koruma altına

alır. Uyuyan insanın ruhu, uyandığında, ölen kişinin ruhu da vücut yeniden yaratıldığında geri döner. (Bkz. Müminûn 23/100 ve Tekvîr 81/7)

(Mümin 40/68)

هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ ۖ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

Canı veren O'dur; öldüren de O. O, bir işe karar verirse, sadece "Ol" der ve o şey oluşur.

(Mümin 40/69)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّىٰ يُصْرَفُونَ

Allah'ın ayetleri karşısında haklı çıkmaya çalışanları hiç görmez misin? Bunlar neye dayanarak halden hale giriyorlar"?

(Mümin 40/70)

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا ۖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

Bunlar öyle kimselerdir ki hem bu Kitap karşısında, hem de önceki elçilerimize gönderdiklerimiz karşısında yalan söylerler; nasıl olsa yakında öğrenecekler.

(Mümin 40/71)

إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ

Hem de boyunlarında halkalar varken zincirlerle sürükleneceklerdir.

(Mümin 40/72)

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ

Hem de kaynar suyun içinde… Sonra ateşte kızartılacaklar.

(Mümin 40/73)

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ

Sonra onlara şöyle denecek: "(Allah'ın yetkilerine) ortak saydıklarınız nerede?"

(Mümin 40/74)

مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُو مِنْ قَبْلُ شَيْئًا ۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ

Allah ile kendi aranıza koyduklarınız vardı ya, onlar neredeler? Diyecekler ki "Onlar bizden ayrıldılar ama, aslında biz eskiden de onlardan yardım istemezdik." Allah, o kâfirleri, işte bu tavırlarından dolayı sapık sayar. (Hem bir güce sahip olmadıklarını bilirler hem de Allah ile aralarına koyarak onlardan yardım isterler)

(Mümin 40/75)

ذٰلِكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنتُمْ تَمْرَحُونَ

Başınıza gelen bu şeyler, yaşadığınız yerde hak etmediğiniz zevkleri tatmanıza ve böbürlenmenize karşılıktır.

(Mümin 40/76)

ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ

"Cehennemde (ceza çekeceğiniz yerin) kapılarından[*], bir daha çıkmamak üzere girin! Kendini büyük görenlerin yeri ne kötüymüş!"

[*] Buraya bu meali vermemizin sebebi şu âyetlerdir: *"Rabbine yemin olsun ki onları (günahı çok olanları), şeytanlarıyla birlikte toplayacağız. Sonra alevli ateşin çevresinde diz çöktüreceğiz. Sonra her sınıfın içinden Rahman'a en güçlü baş kaldıranları çekip ayıracağız. Zaten Cehennemde sürekli kalmayı kimin hak ettiğini iyi biliriz"* (Meryem 19/68-70).

(Mümin 40/77)

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۚ فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ

Sabret; Allah'ın sözü yerine gelecektir. Ya onlara yaptığımız tehdidin bir kısmını sana gösteririz veya seni vefat ettiririz. Dönüş Bizedir.

(Mümin 40/78)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ ۗ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ

Senden önce de elçiler gönderdik; kiminin hikayesini sana anlattık, kimininkini de anlatmadık. Hiçbir elçi, Allah'ın izni olmadan mucize getiremez. Allah'ın emri gelince iş gerçekten biter. Boş işlere dalanlar orada kaybederler.

(Mümin 40/79)

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ

Hem binesiniz hem de yiyesiniz diye en'amı (koyun, keçi, sığır ve deveyi) sizin için yaratan Allah'tır.

(Mümin 40/80)

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

Onlarda, yararlanabileceğiniz çok şey vardır. İçinizdeki bir ihtiyacı onların üstlerinde karşılamanız için de (Allah onları emrinize vermiştir.) Hem onlarla hem de gemilerle taşınırsınız.

(Mümin 40/81)

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ

O, size âyetlerini gösteriyor. Allah'ın ayetlerinden hangisini içinize oturtamıyorsunuz[*]?

[*] Ayette inkar geçer. İnkar, bilmenin zıddıdır. Kök anlamı, bir şeyi, kendi içinde bir yere oturtamamaktır. Bir çeşit bilgisizliktir. Müfredatt

(Mümin 40/82)

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Bunlar yeryüzünde dolaşmadılar mı ki öncekilerin sonlarının nasıl olduğunu görsünler. Onlar oralarda bunlardan daha çok, daha kuvvetli, bıraktıkları eserler daha güçlüydü. Yaptıkları, onların bir işine yaramadı.

(Mümin 40/83)

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِندَهُم مِّنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

Elçileri onlara o açık belgelerle(mucizelerle) gelince, kendilerindeki bilgiyle(din diye bildikleriyle) avundular. Hafife aldıkları şey başlarına geliverdi.

(Mümin 40/84)

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ

Şiddetli azabımızı görünce şöyle dediler: "Allah'ın birliğine inandık; O'na ortak saydıklarımızı tanımıyoruz."

(Mümin 40/85)

فَلَمْ يَكُ يَنفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا ۖ سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ ۖ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ

Şiddetli azabımızı gördükleri zaman inanmalarının onlara faydası olmadı. Bu, Allah'ın kulları hakkında, öteden beri yürürlükte olan yasasıdır[*]. Kendilerini doğrulara kapatanlar (kafirler) işte o zaman(azabı görünce) kaybederler.

[*] Af dilemek ve Allah'a yönelmek(tevbe) kapısı ölene kadar açıktır. Ölüm gerçekleştikten sonra dönüş yapmak fayda sağlamaz.

FUSSİLET

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Fussilet 41/1)

حم

HA! MİM!

(Fussilet 41/2)

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Bu (Kitap) iyiliği sonsuz ve ikramı bol olan Allah tarafından indirilmiştir.

(Fussilet 41/3)

كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Bu bir kitaptır ki ayetleri, bilenler topluluğu için Arapça kur'ânlar (kümeler)[*] halinde açıklanmıştır.

[*] Birbirini tamamlayan âyetlerle oluşturulan kümeler. Ayetler arasındaki bu ilişki Al-i İmran 7'de anlatılmıştır. Özetle, bir konuda **MUHKEM** (açıkça hüküm veren) bir ayet, o ayete benzeyen ama aynı olmayan **MÜTEŞABİH** (benzeyen) ayet, ve onlara da benzeyen herbiri için en az iki olmak üzere müteşabih alt ayetler. Bu ayetler kümesi, bilenler topluluğu tarafından uygun akademik ve ilmi çalışmalarla bir araya getirildiği takdirde bir konuda doğru hükme yani hikmete varabilmek mümkün olmaktadır. Kur'anı Kerim sonsuz sayıda alt kur'an'lardan oluşan ve her şeyi açıklayan Kitap'tır. Konu hakkında daha detaylı bilgi için bkz: Al-i İmran 3/7 ve dipnotu.

(Fussilet 41/4)

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ

(Kitap) Müjdeleyen ve uyaran bir yapıdadır ama çokları ondan yüz çevirir; dinlemezler.

(Fussilet 41/5)

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ

Şunu söylerler: "Senin çağrına gönlümüz kapalı, kulaklarımız tıkalıdır; aramızda da perde var. Bizim işimiz yolunda; sen kendi işine bak."

(Fussilet 41/6)

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ ۗ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ

De ki "Ben de sizin gibi insanım. Bana bildirilen sadece şu: İlahınız tek ilahtır; doğrudan ona yönelin ve günahlarınızı bağışlamasını isteyin.

Müşriklerin çekeceği var.”

(Fussilet 41/7)

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ

Onlar zekat vermez, öbür dünyayı görmezlikten gelirler.

(Fussilet 41/8)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

İnanıp güvenen ve iyi iş yapanlar da tükenmek bilmeyen bir ödül alacaklardır.

(Fussilet 41/9)

قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ۚ ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ

De ki “Yeri iki günde[*] yaratana benzer nitelikte varlıklar oluşturarak O’nu görmezlikten gelen siz misiniz? O, tüm varlıkların Sahibidir.”

[*] Henüz gece ve gündüz yaratılmadığından buradaki gün ile Dünya günü birbirine karıştırılmamalıdır. Evre, aşama olarak çevrilmesi uygun olabilir.

(Fussilet 41/10)

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِلسَّائِلِينَ

İçine, üstten itibaren sabit dağlar yerleştirip yeri bereketlendiren ve içinde her türden nimetin gıdanın ölçüsünü dört günde oluşturup araştıranlar için dengeli bir şekilde yayan O’dur

(Fussilet 41/11)

ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ

Aynı zamanda duman halindeki göğe yönelmiş, ona ve yere: “İsteyerek veya istemeyerek emrime girin!” demişti; ikisi de “İsteyerek emrine girdik” diye cevap vermişlerdi.

(Fussilet 41/12)

فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا ۚ وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

İki günde yedi gök olarak tamamlamış ve her gökte ona ait emri vahyetmiştir. En yakın göğü de kandillerle (yıldızlarla) süslemiş ve korumuştur[*]. İşte bu, üstün ve bilgili olan Allah’ın koyduğu ölçüdür.

[*] ...

(Fussilet 41/13)

(Fussilet 41/13)

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ

Yüz çevirdiklerinde de ki "Sizi uyarıyorum; Ad halkı ve Semud halkına verilen ceza gibi bir cezaya çarptırılabilirsiniz."

(Fussilet 41/14)

إِذْ جَاءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۖ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

Kendilerinden önce (Ad'a) onlardan sonra (Semud'a) gelen elçiler "Allah'tan başkasına kul olmayın." dediklerinde şu karşılığı almışlardı: "Rabbimiz (Sahibimiz) elçi gönderecek olsa melekleri gönderirdi. Biz, sizin elçiliğinizi tanımayız."

(Fussilet 41/15)

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً ۖ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۖ وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ

Ad halkı, yeryüzünde haksız yere büyüklenmiş ve "Bizden güçlü kim var?" demişlerdi. Onları yaratan Allah'ın daha güçlü olduğunu görmüyorlar mıydı ki âyetlerimiz karşısında bile bile yalana sarılıyorlardı.

(Fussilet 41/16)

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ نَحِسَاتٍ لِنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ ۖ وَهُمْ لَا يُنْصَرُونَ

Soğuk günlerde dondurucu bir rüzgar gönderdik ki dünya hayatında onlara alçaltıcı azabı tattıralım. Ahiretteki azap daha da alçaltıcı olacak ve bir yardım da görmeyeceklerdir.

(Fussilet 41/17)

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ فَأَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Semud halkına da doğru yolu gösterdik ama onlar doğruyu değil, körlüğü tercih edince yaptıklarına karşılık gökten gelen alçaltıcı bir azaba çarpıldılar.

(Fussilet 41/18)

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

İnanıp güvenmiş ve kendilerini korumuş olanları daha önce kurtardık.

(Fussilet 41/19)

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ

Allah'ın düşmanları, Cehennem'e sevk edilmek üzere bir araya getirilecekleri gün bölüklere ayrılacaklardır.

(Fussilet 41/20)

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Ateş için bir araya getirilince kulakları, gözleri ve derileri, yapıp ettikleriyle aleyhlerinde şahitlik edecektir.

(Fussilet 41/21)

وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا ۖ قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Derilerine: "Niye aleyhimizde şahitlik ettiniz?" diye soracaklar, onlar da "Her şeyi konuşturan Allah, bizi de konuşturdu. Sizi ilkin yaratan O'dur; O'nun huzuruna çıkarılıyorsunuz" diye cevap verecekler.

(Fussilet 41/22)

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَٰكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ

Kulaklarınızın, gözlerinizin ve derilerinizin aleyhinizde şahitlik etmesine karşı önlem almıyordunuz. Sanıyordunuz ki Allah, yaptıklarınızın bir çoğunu bilmez.

(Fussilet 41/23)

وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ

"İşte bu, Rabbinizle (Sahibinizle) ilgili varsayımınızdır. Sizi kötü duruma bu varsayımınız soktu da kaybedenlere karıştınız."

(Fussilet 41/24)

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ۖ وَإِنْ يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ

Ateş onların durağı olacaktır, eğer dayanabilirlerse! Kurtulmak isteselerse de istekleri dikkate alınmaz.

(Fussilet 41/25)

وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ

Başlarına bir takım dostlar sardık; yaptıklarını ve geriye bıraktıklarını (yapmaları gerekip yapmadıklarını) onlara süslü gösterdiler. Daha önce gelmiş insan ve cin toplumlarından olanlar da (tehdit edildikleri şey) başlarına gelince o sözün gerçek olduğunu anladılar ve elbette kaybedenlere dönüştüler.

(Fussilet 41/26)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ

Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler) şöyle derler: “Bu Kur’an’ı dinlemeyin, boş şeyler söyleyin, belki baskın gelirsiniz.”

(Fussilet 41/27)

فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ

Ayetleri görmezlikten gelen o kimselere ağır bir azap tattıracak ve onlara, yapmakta oldukları en kötü şeyin cezasını çektireceğiz.

(Fussilet 41/28)

ذَٰلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ ۖ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ ۖ جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ

Bu, onların dünyadaki cezalarıdır[*]. Allah’a karşı düşmanlık edenlerin asıl cezası Cehennem ateşidir; içinde sürekli kalacak yurtları olacaktır. O ceza, ayetlerimiz karşısında bile bile yalana sarılmalarına karşılıktır.

[*] Ayetteki ذَٰلِكَ mübtedadır. Haberi ise önceki ayetten anlaşılan şu ifadelerdir: (جزائهم في الدنيا) Yukarıdaki mealin sebebi budur. Kafirlere dünyada ve ahirette verilen cezalarla ilgili olarak bakınız Âl-i İmrân 3/56, İsra 17/58, En’am 6/125.

(Fussilet 41/29)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا اللَّذَيْنِ أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ

Ayetleri görmezlikten gelenler şöyle diyeceklerdir: “Rabbimiz (Sahibimiz)! Bizi saptıran cinleri ve insanları göster ki onları ayaklarımızın altına alalım; onlar da alçalsınlar.”

(Fussilet 41/30)

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

“Rabbimiz (Sahibimiz) Allah’tır” deyip doğru davrananlara, melekler inerek şöyle derler: “Korkmayın, kaygılanmayın; size söz verilen Cennet’le sevinin”.

(Fussilet 41/31)

نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۖ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ

“Biz, dünya hayatında sizin yakın dostlarınızdık, Ahirette de öyle olacaktır. Burada gönlünüzün çektiği her şey sizindir. Olmasını arzuladığınız şeyler de sizindir.

(Fussilet 41/32)

نُزُلًا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ

Bunlar, bağışlaması ve ikramı bol olan Allah’ın yaptığı ağırlamadır.

(Fussilet 41/33)

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

Allah'a çağıran, iyi işler yapan ve "Ben Allah'a tam teslim (müslüman) olanlardanım" diyen kişinin sözünden daha güzelini kim söyleyebilir?

(Fussilet 41/34)

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ

İyilikle kötülük bir olmaz; sen kötülüğü iyilikle karşıla. O zaman aranda düşmanlık olan kişinin can dostun olduğunu görürsün.

(Fussilet 41/35)

وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ

Bu davranışı ancak sabırlı olanlar gösterebilirler. Bu seviyeye ancak hayırda büyük pay sahibi olanlar ulaşabilirler.

(Fussilet 41/36)

وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ ۖ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Eğer seni Şeytan dürtecek olursa hemen Allah'a sığın. Çünkü O (Allah), dinler ve bilir.

(Fussilet 41/37)

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۚ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

Gece, gündüz, güneş ve ay O'nun göstergelerindendir (âyetlerindendir). Güneş'e de Ay'a da secde etmeyin. Eğer kulluk edecekseniz onları yaratan Allah'a secde edin.

(Fussilet 41/38)

فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ ۩

Büyüklük taslarlarsa taslasınlar. Rabbinin katında olanlar gece gündüz bıkıp usanmadan O'na kulluk ediyorlar.

(Fussilet 41/39)

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ ۚ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ ۚ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Allah'ın ayetlerinden biri de şudur: Yeri kupkuru görürsün; üzerine yağmur suyunu indirdik mi kımıldar ve kabarır. Yeri dirilten Allah, elbette ölüleri de diriltecektir. O, her şeyin ölçüsünü koymuştur.

(Fussilet 41/40)

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا ۗ أَفَمَن يُلْقَىٰ فِي النَّارِ خَيْرٌ أَم مَّن يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ ۖ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Âyetlerimiz karşısında yamukluk yapanlar[*] bize gizli kalmazlar. Ateşe atılacak olan mı hayırlıdır, yoksa (mezardan) kalkış günü güven içinde gelecek olan mı? Ne yaparsanız yapın; Allah yaptığınızı görür.

[*] Yamukluk yapmak diye tercüme ettiğimiz kelime ilhad'dır; lahd kökünden gelir. Lahd, kabirlerde kıble tarafına açılan yarım daire şeklindeki oyuktur, ölünün yüzü ve göğsü o oyuğa yapıştırılarak kabrin orta kısmı boşaltılır. Ayetler ortadayken kendini bu şekilde kenara çeken ve ayetleri duymamış gibi davrananlar ilhadda bulunmuş olurlar. Bir çok kimse vardır ki okuduğunuz ayeti duyar ve anlar ama hesabına gelmediği için duymazlıktan gelir; susar ve hiç bir şey konuşmaz.

Yamukluk yapma kelimesi Türkçe bakımından uygun düşüyor. Onun yerine "kendini kenara çekenler" veya "kenara çekilenler" de denebilir.

(Fussilet 41/41)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ ۖ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ

Bu Zikir[*] kendilerine gelince görmezlik edenler (ateşe atılacak olanlardır). Oysaki o, güçlü bir kitaptır.

[*] Tümüyle doğru olan bilgiyi.

(Fussilet 41/42)

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ۖ تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ

Batıl[*] ona, önünden de arkasından da yanaşamaz. Doğru kararlar veren ve yaptığını güzel yapan Allah tarafından indirilmiştir.

[*] Geçersiz, değersiz, yanlış, uydurma

(Fussilet 41/43)

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ

Senin için söylenenler senden önceki elçiler için söylenenlerden farklı değildir. Senin Rabbinin (Sahibinin) hem affi hem de pek acıklı azabı vardır.

(Fussilet 41/44)

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا لَّقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ ۖ أَأَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ ۗ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ ۖ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ۚ أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ

Kur'an'ı, yabancı bir dilde oluştursaydık derlerdi ki "Ayetleri açıklansa ya? Arap'a hiç yabancı dilde bir kitap olur mu?" De ki "O, inanıp güvenenler için doğru yolu gösteren ve şifâ olan[*] tedavi eden bir kitaptır. İnanmayanların sanki kulakları tıkalı, müminlere karşı gözleri sanki kördür. Kendilerine uzak bir yerden seslenilen kişiler gibidirler.

[*] Kuran göğüslerde olana (ruha) şifâdır. Yûnus 10/57

(Fussilet 41/45)

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ ۗ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ

Musa'ya Kitab'ı vermiştik; onların arasında da görüş ayrılığı çıkmıştı. Rabbinin önceden verdiği (özgür bırakma) sözü olmasaydı işleri bitirilirdi. Onlar, kitap konusunda şüphe içinde bocalayıp dururlar.

(Fussilet 41/46)

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۗ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ

İyi işler yapan kendi için yapar. Kötülük yapan da kendi aleyhine yapar. Senin Sahibin kullarına yanlış yapmaz.

(Fussilet 41/47)

إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ ۚ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِي قَالُوا آذَنَّاكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ

Kıyamet saatinin bilgisi O'nun iradesindedir. O'nun bilgisi olmadan ne bir meyve kabuğundan çıkar; ne de bir dişi doğum yapar. Onlara: "Ortaklarım nerede?" diye seslenildiği gün şöyle diyeceklerdir: "Sana açıkça söylüyoruz; içimizden böyle birini gören olmadı."

(Fussilet 41/48)

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ ۖ وَظَنُّوا مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ

Önceleri yardıma çağırıp durdukları kaybolur ve kendileri için bir kurtuluş yolu olmadığını anlarlar.

(Fussilet 41/49)

لَا يَسْأَمُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَئُوسٌ قَنُوطٌ

İnsan iyi şeyler istemekten usanmaz. Başına bir kötülük gelince de üzülür ve umutlarını yitirir.

(Fussilet 41/50)

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هَٰذَا لِي وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنَىٰ ۚ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ

Başına gelen sıkıntıdan sonra ona ikramda bulunsak der ki "Bu bana özeldir; artık geçti, kıyamet saati diye bir şeyin olacağını da o günlerin bir daha geleceğini de sanmam. Rabbimin huzuruna çıkarılacak olsam bile benim için çok güzel şeyler verilir." Nankörlük edenlere, neler yaptıklarını elbette bildireceğiz, elbette onlara ağır bir azap tattıracağız.

(Fussilet 41/51)

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ

İnsana iyilik etsek yan çizip kendini kenara çeker. Başına bir sıkıntı gelince de yalvarır durur.

(Fussilet 41/52)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ

De ki "Düşünsenize, o (Kur'an) Allah katındansa, siz de onu görmezlikten geliyorsanız; böyle derin bir ayrılık içinde olandan daha şaşkını kim olabilir."

(Fussilet 41/53)

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ ۗ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

Onlara, çevrelerinde ve kendi bedenlerinde olan âyetlerimizi göstereceğiz, sonunda onun (Kur'ân'ın) tümüyle doğru olduğu, onlar açısından iyice ortaya çıkacaktır[*]. Sahibinin her şeye şahit olması yetmez mi?

[*] Tabiatta bulunan her şey Allah'ın âyetidir. Çevremizde ve vücudumuzda yer alan bu âyetler, Kur'ân ayetleriyle tam bir uyum içindedir. Kendini yaratanın Allah olduğunu bilmeyen yoktur. Kur'an âyetlerinin, kendi yapısı ve tabiatta yaptığı gözlemlerle uyum içinde olduğunu gören herkes, Kur'ân'ın Allah'ın kitabı olduğu konusunda tam bir kanaate varır. Allah dinini şöyle tanımlamıştır: Yüzünü dosdoğru bu dine, Allah'ın insanları yarattığı fitrata çevir. Allah'ın yarattığının yerini tutacak bir şey yoktur. Doğru din budur, ama çoğu insan bunu bilmez. (Rum 30/30)

(Fussilet 41/54)

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ ۗ أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطٌ

İyi bilin ki onların, Rableriyle (Sahipleriyle) yüzleşme konusunda şüpheleri vardır. İyi bilin ki O, her şeyi kuşatma altında tutar.

ŞURA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Şura 42/1)

حم

HÂ! MÎM!

(Şura 42/2)

عسق

AYN! SİN! KAF!

(Şura 42/3)

كَذَٰلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Üstün olan ve doğru kararlar veren Allah, sana da senden öncekilere de işte böyle vahyeder.

(Şura 42/4)

لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi O'nundur. O, yücedir, büyüktür.

(Şura 42/5)

تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ ۚ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ ۗ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

(İnsanların yaptığı yanlışlardan dolayı)[*] Gökler üstten yarılacak gibi olur. Melekler, her şeyi güzel yapmasından dolayı Sahiplerine boyun eğer ve yeryüzündekilerin bağışlanmaları dileğinde bulunurlar. Bilin ki O bağışlar, ikramı boldur

[*] Bkz.: Meryem 19/88-92

(Şura 42/6)

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

Allah ile aranıza koyduğunuz bir takım dostlara sarılanları bile koruma altına alan Allah'tır. Sen onların üzerinde bir vekil değilsin.

(Şura 42/7)

وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ

İşte böyle. Bunu sana, Arapça kur'anlar (ayet kümeleri) halinde vahyettik ki Anakent'te (Mekke'de) ve çevresinde olanları uyarasın. Geleceğinden şüphe olmayan toplanma günü konusunda da uyarasın. Bir kesim Cennette, bir kesim de alevli ateşin içinde olacaktır.

(Şura 42/8)

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ۚ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Tercihi Allah yapsaydı[*] onları kesinlikle bir tek toplum (ümmet) haline getirirdi. Ancak Allah, doğru tercihte bulunanı ikramı ile kuşatır. Yanlış yapanların ne bir dostu ne de yardımcısı olur.

[*] "Şâe = شاء" fiili, bir şeyi var etti, demektir (Müfredat). Allah bazı şeyleri kulunun tercihine göre yarattığından öznesi kul olursa "tercih edip yaptı", Allah olursa "tercih edip yarattı" anlamına gelir.

(Şura 42/9)

أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۖ فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Yoksa Allah ile aralarına koyduklarını yakın dostlar mı edindiler? Asıl dost Allah'tır; ölüleri O diriltir ve her şeyin ölçüsünü O koyar.

(Şura 42/10)

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

Anlaşamadığınız her şeyin son kararı Allah'a aittir. "İşte Allah budur. Benim Sahibimdir. O'na dayanır, O'na yönelirim."

(Şura 42/11)

فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا ۖ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ۚ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

O, gökleri ve yeri bölünme ile yaratandır. Size kendi türünüzden eşler var etmiş, en'amı da eşler halinde yaratmıştır. Sizi bu ortamda büyütüyor. O'na herhangi bir açıdan benzeyen bir şey yoktur. O dinler ve izler(görür).

(Şura 42/12)

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Göklerin ve yerin kilitleri O'nun elindedir. O, yaptığı tercihe göre kiminin önüne rızkı yayar kimine de belli bir ölçüye göre verir. Herşeyi bilen O'dur.

(Şura 42/13)

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ۖ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ۚ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ۚ اللَّهُ

يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ

"Allah Nuh'a ne emretmişse onu, sizin için bu dinin kuralı (şeriat)[*] yapmıştır. Sana vahyettiğimiz, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya emrettiğimiz şudur: "Bu dini ayakta tutun ve birbirinizden ayrı düşmeyin." Senin çağırdığın şey müşriklere ağır gelir. Allah, bu dini tercih edeni kendi tarafına (yoluna) seçer ve O'na yöneleni doğruya yönlendirir."

[*] *"Biz, Nuh'a ve ondan sonra gelen nebilere nasıl vahyettiysek sana da öyle vahyettik. İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakup'a, torunlarına, İsa'ya, Eyyub'a, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a da vahyetmiş, Davud'a ise Zebur# vermiştik. "* (Nisa 4/163)

Din fıtrattır (Rum 30/30). Adem'den Nuh'a kadar olan dönemde farklı din ve tabiat kanunlarının (fıtratın), Nuh'tan bugüne ise mevcut din ve tabiat kanunlarının geçerli olduğu anlaşılmaktadır. Bunlar, ibadetler, Allah'a karşı görev ve sorumluluklar, ortalama insan ömrü, hastalıklara karşı direnç, atmosferin kalınlığı ve oksijen miktarı gibi çok çeşitli kanunlar olabilir. Nuh Tufanı, ilimde buzul çağının sona ermesi olarak bilinmektedir. Buzul çağı ile şimdiki dönem arasındaki bu fıtrat ve din farklılığı insanların yaşam kurallarının (şeriatının) değişmesi sonucunu doğurmuştur.

(Şura 42/14)

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ

Ayrılığa düşmeleri, kendilerine bu bilgi geldikten sonra, birbirlerini kıskanmalarından dolayı oldu. Sahibinin, o belirlenmiş ecellerine kadar özgür bırakma sözü[*] olmasaydı hemen yargılanırlardı. Onlardan sonra Kitaba mirasçı olanlar ise kuşku içinde bocalayıp dururlar.

[*] Ecel konusu için Bkz:En'am 6/2 ve dip notu.

(Şura 42/15)

فَلِذَٰلِكَ فَادْعُ ۖ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ ۖ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ ۖ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ ۖ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ ۖ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۖ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ ۖ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ ۖ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا ۖ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

Bütün bunlardan dolayı sen çağrını yap ve emredildiği gibi doğru ol, onların arzularına da uyma. De ki "Allah'ın indirdiği her kitaba inanırım. Ben aranızda adil davranma emri aldım. Allah bizim Sahibimizdir; sizin de Sahibinizdir. Bizim yaptığımız bizim, sizin yaptığınız sizindir. Bizimle sizin aranızda belgeye de ihtiyaç yoktur. Bizi bir araya getirecek olan Allah'tır. Dönüş O'nadır."

(Şura 42/16)

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ

Sorusuna doğru cevap verildikten sonra[*] Allah hakkında karşılıklı belge getirenlerin belgeleri, Sahipleri katında değersizdir. Onlar hem öfkeyi hem de şiddetli bir cezayı hak ederler.

[*] Bkz:Araf 7/172

(Şura 42/17)

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ ۗ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ

Gerçekleri içeren bu kitabı ve mîzânı[1] indiren Allah'tır. Ne bilirsin, belki de kıyamet saati yakındır.

[*] El mîzâne:Denge, düzen, sistem anlamlarına gelir. Hadid 57/25 ile bu ayet birlikte okunduğunda Kitapla birlikte indirilen bir şey olduğu ve

elçiler ile ulaştırıldığı anlaşılmaktadır. Pek çok ayette de kitapla birlikte indirilen şeyin hikmet olduğu bildirildiğinden hikmet ve denge (el mîzâne) aynı şeye işaret ederler. Öyleyse mizan, Allah'ın kitabını nasıl bir sistem ile düzenlediğidir(tevil). Bu ilmi bir yöntemdir. Bu yöntem aracılığı ile Kur'an'dan elde edilmiş doğru hükümlere 'Hikmet' denir. Bkz:Al-i İmran 3/7, Al-i İmran 3/48, Hud 11/1-2, Fussilet 41/3 ve dipnotları.

(Şura 42/18)

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ ۗ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ

Ona inanmayanlar, hemen gelmesini isterler ama inananların içleri ürperir. Çünkü onun, kaçınılmaz gerçek olduğunu bilirler. Bilin ki kıyamet saati konusunda tartışanlar derin bir sapkınlık içindedirler.

(Şura 42/19)

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ ۖ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ

Allah, kullarına karşı latîftir[*]. O, tercihini doğru yapanı rızıklandırır. Üstün olan O, işini başaran O'dur.

[*] işlerini derinden derine yapar / en ince detayına kadar düzenler

(Şura 42/20)

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ ۖ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ

Kim ahiret için yatırım yapmak isterse onun yatırımına katkıda bulunuruz. Kim de dünya için yatırım yapmak isterse, ona da onun gelirinden veririz ama onun ahirette alacağı bir şey kalmaz.

(Şura 42/21)

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۗ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Yoksa bu dinde onlar için, Allah'ın onaylamadığı kurallar koyan ortakları mı var? Eğer hesabın mahşere bırakıldığı sözü olmasaydı hemen yargılanırlardı. Yanlış yapanlar için acıklı bir azap vardır.

(Şura 42/22)

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ ۖ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ

Yanlış yolda olanların yaptıklarından dolayı korktuklarını görürsün. Korktukları başlarına gelecektir. İnanıp güvenen ve iyi işler yapmış olanlar ise cennette su başlarında olacaklardır. Beğendikleri her şey Sahiplerinin katında onlar içindir. Bu, büyük bir ikramdır.

(Şura 42/23)

ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۗ قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ ۗ وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ

Allah'ın inanıp güvenen ve iyi işler yapan kullarını sevindireceği şey işte budur. De ki "Sizden bir karşılık beklemiyorum. Benim beklediğim şey, Allah'a daha çok yaklaştıracak şeylere ilgi duymanızdır." Kim güzel bir iş yaparsa ona güzellik ekleriz. Çünkü Allah çok bağışlar ve üzerine düşeni eksiksiz yapar.

(Şura 42/24)

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۖ فَإِن يَشَإِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ ۗ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Yoksa "Bir yalanı Allah'a mal etti" mi diyorlar? Tercihi Allah yapsa senin kalbindekilerin doğruluğunu onaylayıp sabitler[*], batılı tümüyle yok eder, sözleriyle doğruları gerçekleştirir (ve hepinizi müslüman yapardı). Çünkü O, içinizde olanı bilir.

[*] Yahtim ala kalbik = يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ ifadesi "kalbine mühür vurur" anlamındadır. Mühür, ya kapıyı mühürlemek gibi içeriye bir şeyin girmesini engellemek için ya da bir belgeyi mühürlemek gibi içinde olanı onaylamak için vurulur. Bakara 6. Âyet ve benzeri âyetlerde göre birinci anlamda, bu âyette ise ikinci anlamdadır. (Bkz. Müfredat)

(Şura 42/25)

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ

(Tercihi kullarına bıraktığı için) O, yaptıkları[*] her şeyi bilerek kullarının tevbesini kabul eden ve yaptıkları kötülükleri affedendir.

[*]Arap edebiyatında iltifat sanatı vardır, anlatımı canlı tutmak ve konunun önemini vurgulamak için sözün akışı beklenmedik bir şekilde değiştirilerek üçüncü tekil şahıstan birinci çoğul şahsa, geçilebilir. Türkçe'de bu sanat olmadığından bu gibi ifadeler bir Türk'ü şaşırtır. Burada olduğu gibi birçok âyete, bu sanat yok sayılarak meâl verilmiştir.

(Şura 42/26)

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ ۚ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlara hak ettiklerini ve daha fazlasını verir. Ayetleri görmezlikten gelenlerin (kafirlerin) payına düşen ise şiddetli bir cezadır.

(Şura 42/27)

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَٰكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ

Allah, rızkı kullarının önüne serseydi, yeryüzünde taşkınlık ederlerdi. Ancak o, rızkı kullarına kendi tercih ettiği ölçüde indirir. O her şeyin içyüzünü bilir ve her şeyi görür.

(Şura 42/28)

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِن بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنشُرُ رَحْمَتَهُ ۚ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ

Herkes ümidini kesmişken yağmuru indiren ve ikramını yayan O'dur. O, asıl dosttur ve yaptığını güzel yapar.

(Şura 42/29)

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ

Göklerin, yerin ve her ikisinde yayılmış hareketli canlıların yaratılması Allah'ın âyetlerindendir. Şartlarını oluşturduğunda onları bir araya toplamanın ölçüsünü de koymuştur.

(Şura 42/30)

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ

Başınıza ne gelse kendi elinizle yaptığınızdan dolayı gelir. Allah bir çoğunu da bağışlar.

(Şura 42/31)

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۖ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Yeryüzünde O'nu çaresiz bırakamazsınız. Allah ile aranıza koyabileceğiniz, size yön verecek ve yardım edecek biri de yoktur.

(Şura 42/32)

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ

Denizde, akıp giden ve dağlar gibi gemiler, O'nun âyetlerindendir.[*]

[*] "Gemiler Allah'ın ayetlerinden" buyuran bu ayet Rahman 55/24 ile benzeşiktir.

(Şura 42/33)

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

Tercihi farklı olsaydı güçlerini[*] durdurup, gemileri de denizin üstünde hareketsiz bırakırdı. Bunda, sabreden ve görevlerini yerine getiren herkes için âyetler vardır.

[*] er riha: Kelimenin yaygın anlamı rüzgar olmasına rağmen üfleme, patlama, gaz sıkışması anlamlarına da gelir. Bu kelimenin sözlük anlamlarının tamamını kullanırsak ister yelkenli, ister içten yanmalı veya bizim şimdilik bilemediğimiz başka bir sistemi olsun gemilerin veya diğer bineklerin tahrik güçlerinin esasıdır.

(Şura 42/34)

أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ

Ya da yaptıklarına[*] karşılık yönlerini kaybettirirdi. Ama bir çoğunu da bağışlar.

[*] Geminin veya herhangi bir aracın bakım tutumu, seyir planlaması ve eğitimi gibi gerekliliklerin yerine getirilmemesi durumunda ne olacağı Yasin 36/41-46'te anlatılmıştır.

(Şura 42/35)

(Şura 42/35)

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ

Belgelerimiz (ayetlerimiz) üzerinde çekişip duranlar bilsinler ki kendileri için kaçacak yer yoktur.

(Şura 42/36)

فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

Size verilen her şey, dünya hayatının menfaatleridir. İnanıp güvenen ve Sahibine dayananlar (vekil edinenler) için Allah katında hazırlanmış şeyler ise hem daha iyi hem de kalıcıdır.

(Şura 42/37)

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ

Onlar, büyük günahlardan ve fuhuş çeşitlerinden[*] uzak duran kimselerdir. Öfkelendikleri zaman da affederler.

[*] Fuhuş çeşitleri, cinsellik kapsamına giren her türlü gayrimeşru ve sapık ilişkilerdir.

(Şura 42/38)

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

Onlar, Sahiplerinin çağrısına olumlu karşılık veren ve namazı tam kılan kimselerdir. İşlerini birbirlerine danışarak[*] yapar, kendilerine verdiğimiz rızıktan da hayra harcarlar.

[*] 'Birbirine danışarak' anlamı verdiğimiz kelime **ŞURA**'dır. Bu sureye ismini veren kelime bu ayette geçmektedir.

(Şura 42/39)

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ

Onlar, kendilerine bir saldırı olduğunda birbirleriyle yardımlaşırlar.

(Şura 42/40)

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا ۖ فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ

Bir kötülüğün cezası, onun dengi bir kötülüktür. Kim bağışlar da arayı düzeltirse karşılığını Allah verir. O, yanlış yapanları sevmez.

(Şura 42/41)

وَلَمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ

Her kim de kendine yapılan yanlıştan sonra hakkını alacak olsa, ona engel olunamaz.

(Şura 42/42)

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Engel olunacaklar sadece, insanlara yanlış yapanlar ve orada haksız davranış peşinde olanlardır[*]. Onlar için acıklı bir azap vardır.

[*] Bu ayet bireysel özgürlük ve haklar ile kamusal hak ve özgürlüklerin sınırlarının delilidir. İnsanlar öznesi bugünkü anlamıyla kamudur.

(Şura 42/43)

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ

Kim sabreder (katlanır) de (kendisine yapılmış yanlışı) örterse, onun bu yaptığı kararlılık gerektiren işlerdendir.

(Şura 42/44)

وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ ۗ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ

Allah kimin sapıklığını onaylarsa artık onu Allah'a karşı kimse koruyamaz. Azabı gördüklerinde yanlışlar içindeki o kimselerin: "Buradan çıkışın bir yolu var mı?" dediklerini göreceksin.

(Şura 42/45)

وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَاشِعِينَ مِنَ الذُّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ ۗ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ

Onların, ateşin karşısına, itibarsızlıktan dolayı boyunlarını bükmüş halde çıkarıldıklarını göreceksin. Göz ucuyla bakınacaklar, inanıp güvenenler ise şöyle diyeceklerdir: "Demek ki asıl kaybedenler, (mezardan) kalkış günü kendini ve ailesini kaybedenlermiş." Bilin ki yanlışlar içindeki o kimseler, kalıcı bir azap içinde olacaklardır.

(Şura 42/46)

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۗ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ

Allah ile aralarına girip kendilerine yardım edecek bir dostları da olmayacaktır. Allah'ın sapık saydığı kişiye bütün yollar kapanır.

(Şura 42/47)

اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ ۚ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَإٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ

Allah'ın geriye dönme fırsatı vermeyeceği gün gelmeden Sahibinizin çağrısına karşılık verin. Yoksa o gün ne bir sığınağınız olur ne de suçu üstlenmemenin bir yolu bulunur.

(Şura 42/48)

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۖ إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ ۗ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا

رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا ۖ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ الْإِنسَانَ كَفُورٌ

Yüz çevirirlerse çevirsinler; seni onları koruyasın diye göndermedik. Sana düşen, açık açık anlatmaktır. Biz insana ikramımızdan tattırırsak onunla rahatlar. Kendi elleriyle yaptıklarından ötürü başlarına bir sıkıntı gelse, o insan, yapılan iyilikleri görmezlikten gelir.

(Şura 42/49)

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَاثًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ

Göklerin ve yerin hâkimiyeti Allah'ın elindedir. O, tercih ettiğini yaratır. Kız vermeyi tercih ettiğine kız, erkek vermeyi tercih ettiğine de erkek çocuk verir.

(Şura 42/50)

أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاثًا ۖ وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ

Yahut, erkek ve kız çocukları olmak üzere ikisinden de verir. Kısır olmasını tercih ettiğini de kısır kılar. Bilen ve ölçüyü koyan O'dur.

(Şura 42/51)

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ

Allah, bir insanla ilham yoluyla[1*], perde arkasından[2*] veya tercih ettiği şeyi kendi izniyle içine fısıldasın diye elçi gönderme dışında bir yolla konuşmaz[3*]. Yüce olan ve doğru kararlar veren O'dur.

[1*] Bu Allah'ın her insana yaptığının iyi veya kötü olduğunu ilham etmesidir. (Bkz. Şems 91/8)

[2*] Musa (a.s.) 'a Tur dağı civarından ağaç arkasından Allah tealanın seslenmesi gibi (Bkz. Kasas 28/30)

[3*] "Allah gizli bilgilerini sizinle paylaşmaz. Onun için uygun gördüğü bir elçisini seçer. Siz, Allah'a ve elçilerine inanıp güvenin. Eğer inanıp güvenir ve kendinizi korursanız büyük bir ödülü hak edersiniz." (Al-i İmran 3/179)

(Şura 42/52)

وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا ۚ مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَٰكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا ۚ وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

İşte sana da bu yolla, işimizden olan ruhu (Kur'an'ı) vahyettik. Yoksa sen bu Kitab'ı ve (onda anlatılan) imanı bilmezdin. Ama onu bir nur (aydınlatıcı bir kitap) yaptık, düzenimize uyduğunu gördüğümüz kullarımızı onunla yola getiririz. Sen elbette doğru yolu göstereceksin.

(Şura 42/53)

صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ

Göklerde ve yerde ne varsa hepsi kendinin olan Allah'ın yolunu. Bilin ki bütün işler, Allah'a ulaşır.

ZUHRUF

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Zuhruf 43/1)

حم

HA! MİM!

(Zuhruf 43/2)

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ

Her şeyi açıkça ortaya koyan bu Kitabı iyi düşünün.

(Zuhruf 43/3)

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

Onu, Arapça (ayetler) kümesi haline (kuranlar haline)[*] getirdik; belki aklınızı kullanırsınız.

[*] Arapçada "Kur'an" kelimesinin bir anlamı da kümedir. Kelimenin bu anlamda kullanıldığı ayet için bakınız İsra 17/78

(Zuhruf 43/4)

وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ

O, katımızdaki Ana Kitap'tadır; yücedir, hikmetlidir[*].

[*] Doğru olan hükme hikmet denir. Hikmetli olması doğru hükümler içerdiği anlamına gelir.

(Zuhruf 43/5)

أَفَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُسْرِفِينَ

Gereksiz işlere dalmış bir halksınız diye göz yumup bu Zikri (Kur'an'ı), size ulaştırmaktan vaz mı geçelim?

(Zuhruf 43/6)

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيٍّ فِي الْأَوَّلِينَ

Sizden öncekilere de nice nebiyi elçi olarak göndermiştik[*].

[*] Nebî, kendine Kitap ve hikmet verilen kişidir. Türkçede peygamber olarak bilinir. (En'âm 6/83-90 ve Bakara 2/61).

(Zuhruf 43/7)

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

Onlara hangi nebi gelse mutlaka hafife alırlardı.

(Zuhruf 43/8)

فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَىٰ مَثَلُ الْأَوَّلِينَ

Bunlardan daha üstün vurucu güce sahip nicelerini etkisiz hale getirdik. Öncekilerin örnekleri başka ayetlerde anlatılmıştı.

(Zuhruf 43/9)

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ

Onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorarsan, tereddüt etmeden, "Üstün ve bilgili olan Allah yarattı" derler.

(Zuhruf 43/10)

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

Yeryüzünü size beşik gibi yapan ve hedefinize ulaşmanız için orada yollar oluşturan O'dur.

(Zuhruf 43/11)

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا ۚ كَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ

O, gökten bir ölçüye göre su indiren Allah'tır. Onunla ölü bir bölgeyi diriltiriz. Kabirlerinizden de böyle çıkarılacaksınız.

(Zuhruf 43/12)

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ

O, bütün çiftleri yaratan Allah'tır. Size en'amdan[1*] ve gemilerden binekler yapmıştır.

[*] Koyun, keçi, sığır, deve

(Zuhruf 43/13)

لِتَسْتَوُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ

(Bu binekler) üstünde rahat etmeniz içindir. Rahatladığınız zaman Rabbinizin nimetlerini hatırlamalı ve şöyle demelisiniz: "Bunları hizmetimize veren Allah'a boyun eğeriz; yoksa bunu kendiliğimizden başaramazdık.

(Zuhruf 43/14)

وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ

Biz (öldükten sonra) yeni bir bedenle[*] Rabbimizin (Sahibimizin) huzuruna çıkarılacağız."

[*] "yeni bir bedenle" anlamı verdiğimiz "munkalib = مُنقَلِب" bir kalıptan bir başka kalıba girme anlamındadır. Allah Teala şöyle buyurur: *"Biz aranızda ölümü yazdık; kimse bizden kaçıp kurtulamaz. Bunu, görüntünüzü değiştirmek ve bilmediğiniz bir görüntüde sizi yeniden yapılandırmak için yazdık. Şimdiki yapınızı iyi biliyorsunuz. Keşke elinizdeki bilgileri kullanıp da aklınızı başınıza alsanız?"* (Bkz. Vakıa 56/60-62)

(Zuhruf 43/15)

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا ۚ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُبِينٌ

Tutup bazı kullarını, O'nun bir parçası (O'nun evladı) yaptılar. Bu insanların nankörlüğü[*] gerçekten çok açık.

[*] Kafirlik, nankörlük olarak çevrilmiştir. Bu kişilerin yaptığı esasında Allah'ı ikinci sıraya koymak, O'nu ve ayetlerini görmezlikten gelmektir.

(Zuhruf 43/16)

أَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَاكُمْ بِالْبَنِينَ

Yoksa Allah, yarattıkları kızlardan bazılarını kendine aldı da oğlanları tamamen size mi bıraktı?

(Zuhruf 43/17)

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَٰنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ

Onlardan birine Rahman'a (Allah'in sonsuz merhametine) örnek verdiği bir kız evladı müjdesi verilse, öfkesini içine gömmeye çalışırken yüzü mosmor olur.

(Zuhruf 43/18)

أَوَمَنْ يُنَشَّأُ فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ

Açığa vuramadığı bir çatışmaya girerek "Süsler içinde yetiştirilecek bir evlat mı?" der.

(Zuhruf 43/19)

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَٰنِ إِنَاثًا ۚ أَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ ۚ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ

Rahman[*]'ın kulları olan meleklerin hepsini dişi yaptılar. Yaratılışlarına şahit miydiler (ki hepsinin dişi olduğunu görmüş olsunlar)? Şahitlikleri yazılacak ve bunun hesabı sorulacaktır.

[*] İyiliği sonsuz olanın.

(Zuhruf 43/20)

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَٰنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ ۗ مَا لَهُمْ بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۖ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ

Bir de şöyle derler: "Rahman'ın tercihi farklı olsaydı[*] onlara (Allah'ın kızları saydıkları bazı meleklere) kulluk etmezdik." Bu konuda işlerine yarayacak bir bilgi yoktur. Onlar sadece atarlar.

[*] Bkz. En'am 6/148

(Zuhruf 43/21)

أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ

Yoksa onlara, bundan önce (bunları anlatan) bir Kitap verdik de ona mı sarılıyorlar?

(Zuhruf 43/22)

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِمْ مُهْتَدُونَ

Aslında onların dedikleri şudur: "Biz atalarımızı bir ümmete (bir dine, bir mezhebe, bir tarikata)[*] bağlı bulduk; biz onların izinden gidiyoruz."

[*] Bir inanç etrafında toplanan topluluklara ümmet denir. (Müfredat)

(Zuhruf 43/23)

وَكَذَٰلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِمْ مُقْتَدُونَ

Hep böyle olmuştur; senden önce de hangi kente bir uyarıcı göndermişsek onların şımarık olanları şöyle demişlerdir: "Biz kalktık, atalarımızı bir ümmete (bir inanca) bağlı bulduk, biz onların izinden gideriz."

(Zuhruf 43/24)

قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ ۖ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

Uyarıda bulunan kişi de onlara:"Size getirdiğim, atalarınızı bağlı bulduğunuz dinden daha doğruysa ne olacak?" deyince şöyle demişlerdir: "İşin doğrusu biz sizinle gönderilen dinin kafirleriyiz (onu görmek ve duymak istemiyoruz)".

(Zuhruf 43/25)

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ

Bunun arkasından onlara hak ettikleri cezayı vermişizdir. Yalan söyleyip duran o insanların ne hale geldiklerini bir düşün!

(Zuhruf 43/26)

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ

Bir gün İbrahim, babasına ve halkına şöyle demişti: "Sizin taptıklarınızla hiç bir ilişiğim yoktur.

(Zuhruf 43/27)

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ

Benim, beni yaratanın dışındakilerle bir ilgim olmaz. O, bana doğru yolu gösterecektir."

(Zuhruf 43/28)

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Belki dönerler diye onun bu sözünü, kalıcı (sonraki nesillere kadar ulaşan) bir söz yaptık.

(Zuhruf 43/29)

بَلْ مَتَّعْتُ هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُبِينٌ

Aslında bunlara da atalarına da nimetler verdim, sonunda bu gerçek ve açık bir kitap/resul[*] geldi.

[*] Resul (رسول), "gönderilen"demektir. Gönderilen söze resul dendiği gibi o sözü iletmek için gönderilen kişiye de resul denir (Müfredat). Kur'an'daki resul kelimeleri ya elçi ya da Allah'ın Kitabı anlamındadır. Elçi ölümlü, Kitap kalıcıdır. Uhud savaşında Nebîmiz'in öldüğüne dair haberlerin yayılması üzerine Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?" (Al-i İmran 3/144)

(Zuhruf 43/30)

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ

Bu gerçek onlara gelince hemen "Bu bir büyüdür; biz onu tanımayız" dediler.

(Zuhruf 43/31)

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَٰذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ

"Bu Kur'an iki şehrin (Mekke ile Medine'nin) ileri gelenlerinden birine indirilseydi ya!" dediler.

(Zuhruf 43/32)

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ ۚ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا ۗ وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

Sahibinin ikramını onlar mı paylaştıracak? Oysa dünya hayatında yaşamalarına sebep olan şeyleri (farklı malları, farklı bölgelere) biz paylaştırdık. (İnsanlardan) Birini diğerinden bir kaç derece üste çıkardık ki biri diğerinin işinden yararlansın. Ama Sahibinin ikramı, onların birikimlerinden iyidir (Allah vermezse bir şey elde edemezler)

(Zuhruf 43/33)

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَٰنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ

İnsanların (kafirlikte birleşen) tek bir toplum olmaları (tehlikesi) olmasaydı Rahman'ı görmezlikten gelenlerin evlerine gümüşten tavanlar ve üzerinde yükselecekleri asansörler yapardık.

[*] İnsanların (yanlışlar içinde olan) tek toplum olma tehlikesi

(Zuhruf 43/34)

وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِئُونَ

Evlerinin kapılarını, üzerine kuruldukları koltukları (sedirleri)...

(Zuhruf 43/35)

وَزُخْرُفًا ۚ وَإِنْ كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ

Altın işlemeli yapardık. Bütün bunlar dünya hayatının menfaatleridir. Rabbinin katında Ahiret, Allah'tan çekinerek kendini korumuş olanlar[*] içindir.

[*] Müttekiler: Allah'tan çekinerek korunan, kendini (fitratını) bozmayan. Bkz. Bakara 2/2.

(Zuhruf 43/36)

وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَٰنِ نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ

Kim Rahman'ın Zikri'nden (Kur'ân'dan) yüz çevirirse, başına bir şeytan sararız; o, onunla beraber olur.

(Zuhruf 43/37)

وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ

Şeytanlar bu gibileri yoldan çevirirler ama bunlar doğru yolda olduklarını sanırlar.

(Zuhruf 43/38)

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ

Huzurumuza gelince (şeytanına) şöyle diyecektir: "Keşke benimle senin aranda doğu ile batı kadar bir mesafe olsaydı! Bu ne kötü bir birliktelikmiş!"

(Zuhruf 43/39)

وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ

Pişmanlığın bugün size bir yararı olmayacaktır, çünkü yanlış yaptınız. Bu azabı birlikte çekeceksiniz.

(Zuhruf 43/40)

أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Sağıra işittirebilir; kör olana yol gösterebilir misin? Açık bir sapıklık içinde olan da bunlar gibidir.

(Zuhruf 43/41)

فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ

Seni bu dünyadan göç ettirsek bile, hak ettikleri cezayı onlara yine veririz.

(Zuhruf 43/42)

أَوْ نَرِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ

Onlara söz verdiğimiz azabı sana gösterebiliriz de. Çünkü kıskıvrak elimizdedirler.

(Zuhruf 43/43)

فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ ۖ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Sen, sana vahyedilene sımsıkı sarıl. Çünkü sen doğru yoldasın.

(Zuhruf 43/44)

وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ ۖ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ

Kur'an, hem senin için, hem de halkın için doğru bilgidir. Yakında bu konuda sorguya çekileceksiniz.

(Zuhruf 43/45)

وَاسْأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَٰنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ

Senden önce elçi (kitap[1*]) gönderdiğimiz toplumlara [2*] sor bakalım Rahman ile aralarına, kendilerine tapılan ilahlar[3*] konmuş mu?[4*].

[1*] Elçi olarak anlam verdiğimiz resul (رسول) kelimesi, hem iletilen bilgi hem de bilgiyi ileten elçi anlamındadır (Müfredat). Bilgi, elçiden önemli olduğu için Allah Teâlâ şöyle demiştir: *"Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?"* (Al-i İmran 3/144) Elçimiz aracılığı ile bize iletilen bilgiler Kur'an'da toplandığından artık bizim için Resul, Kur'an'dır. Bu yüzden resul, bir çok âyette Allah'ın Kitab'ı anlamındadır. Kendilerine kitap verilenlerden Hristiyanlara sorsan İsa'nın, Meryem'in ve Kutsal Ruhun, Allah ile araya konacak birer ilah olduklarını söylerler. Ama bu iddialarını İncil ile ispatlayamazlar. Bu sebeple onlar açısından da resul, Tevrat ve İncil'dir.

[2*] Arap dili açısından âyet şu şekilde takdir edilmiştir: ((مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أمم وَاسْأَلْ))

[3*]İlah, tapılan varlıktır. Din adamlarının bir çoğu, âyetlerde anlam kayması yaparak Allah'ın nebilerinin sözlerini, Allah'ın sözü gibi sayıp onları ilahlaştırmışlar, İbadet, kayıtsız şartsız boyun eğmektir. Bu ayete göre Allah, kendi dışında hiçbir şeye kayıtsız şartsız boyun eğilmesini kabul etmemiştir.
[4*]Arap edebiyatında iltifat sanatı vardır, anlatımı canlı tutmak ve konunun önemini vurgulamak için sözün akışı beklenmedik bir şekilde değiştirilerek, burada olduğu gibi üçüncü şahıstan birinci şahsa geçiş yapılabilir. Türkçe'de bu sanat olmadığından bu gibi ifadeler bir Türk'ü şaşırtır. Burada olduğu gibi birçok âyete, bu sanat yok sayılarak meâl verilmiştir.

(Zuhruf 43/46)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Musa'yı belgelerimizle Firavun'a ve onun ileri gelenlerine elçi gönderdik. Onlara: "Ben varlıkların Sahibinin[*] elçisiyim." dedi.

[*] Rabbinin

(Zuhruf 43/47)

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ

Onlara belgelerimizi getirince hemen gülüverdiler.

(Zuhruf 43/48)

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا ۖ وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Gösterdiğimiz her bir mucize diğerlerinden büyüktü. Belki dönerler diye onları sıkıntılara (krizlere, azaplara) soktuk.

(Zuhruf 43/49)

وَقَالُوا يَا أَيُّهَ السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ

(Krize girince) Dediler ki "Bak büyücü! Madem sana sözü var, bizim için Rabbine (Sahibine) yalvar, kriz bitsin, biz gerçekten yola geleceğiz."

(Zuhruf 43/50)

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ

Krizlerini giderince, derhal sözlerinden caydılar.

(Zuhruf 43/51)

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَٰذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي ۖ أَفَلَا تُبْصِرُونَ

Firavun, halkına şöyle seslendi: "Ey halkım! Mısır'ın yönetimi bende değil mi? Şu ırmaklar hakimiyetim altında akmıyor mu? Gerçekleri görmüyor musunuz?

(Zuhruf 43/52)

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ

Ben şu alçaktan (alt seviyeliden, asaletsizden) iyi değil miyim? Daha iki kelimeyi bile bir araya getiremiyor.

(Zuhruf 43/53)

فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ

Üzerine altın bilezikler yağsaydı ya! Çevresinde meleklerin dolaşması gerekmez mi?"

(Zuhruf 43/54)

فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

Firavun, halkını aptal yerine koydu ama yine de ona boyun eğdiler. Çünkü onlar yoldan çıkmış bir halktı.

(Zuhruf 43/55)

فَلَمَّا آسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ

Onlar bizi üzünce biz de hak ettikleri cezayı verdik ve hepsini suda boğduk.

(Zuhruf 43/56)

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ

Onları tarihe gömdük; sonrakilere de ibretlik yaptık.

(Zuhruf 43/57)

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ

Meryemoğlu İsa örnek verilince senin halkın hemen yaygarayı basıyor.

(Zuhruf 43/58)

وَقَالُوا أَآلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ ۚ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ

"Bizim ilahlarımız mı iyi, yoksa o mu?" diyorlar. Böyle bir karşılaştırmayı, sırf tartışma çıksın diye yapıyorlar. Aslında onlar, yaygaracı tartışmadan yana bir topluluktur.

(Zuhruf 43/59)

إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ

Meryem oğlu İsa sadece, kendisine nimet verdiğimiz ve İsrail oğullarına örnek kıldığımız bir kuldur.

(Zuhruf 43/60)

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ

Tercihimiz farklı olsa orada sizden melekler / melikler oluştururduk ki hakimiyeti size geçsin[*].

[*] Bakınız İsra 17/95.

(Zuhruf 43/61)

وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا وَاتَّبِعُونِ ۚ هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

Muhakkak ki o (İsa), yeniden diriliş için bir bilimdir[*]. Sakın o saat hakkında şüphe etmeyin, bana uyun; doğru yol budur.

[*] Yeniden yaratılışın nasıl olacağına dair örnek alınarak üzerinden bilim üretilecek bir kişidir.

(Zuhruf 43/62)

وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ ۖ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

Sakın şeytan sizi engellemesin çünkü o, sizin apaçık düşmanınızdır.

(Zuhruf 43/63)

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ ۖ

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ

İsa, açık belgelerle gelince (İsrailoğullarına) dedi ki: "Size hikmeti, anlaşamadığınız bazı şeylerin açık çözümlerini göstermeye geldim. Artık Allah'tan çekinin de gönülden bana uyun."

(Zuhruf 43/64)

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۚ هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

Allah benim de Sahibim, sizin de Sahibinizdir. O'na kul olun; doğru yol budur."

(Zuhruf 43/65)

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ۖ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ

Sonra onlardan farklı kesimler ihtilafa düştüler. Bu yanlışı yapanların, o acıklı günün azabından çekecekleri var."

(Zuhruf 43/66)

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

Onlar, kıyamet saatinin[*] ansızın gelip çatmasından başka ne bekliyorlar? Farkına bile varamazlar.

[*] Kıyamet, her insana, gözünü kapayıp açacağı zaman kadar, hatta daha yakındır.

(Zuhruf 43/67)

الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ

Allah'tan çekinerek kendini korumuş olanlar[*] dışındaki samimi dostlar[1] , o gün birbirine düşman kesilirler.

[*] Müttekiler: Allah'tan çekinerek korunmuş, kendini(fitratını) bozmamış olanlar. Bakınız Bakara 2/2.

(Zuhruf 43/68)

يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ

"Ey bana kul olanlar! Bugün sizin üstünüzde ne bir korku olacak ne de üzüleceksiniz.

(Zuhruf 43/69)

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ

Sizler; ayetlerimize inanan ve tam teslim olanlar!

(Zuhruf 43/70)

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ

(Onlara şöyle denecek:) "Size eşlik edenlerle birlikte Cennet'e girin; oradaki ikramlardan etkileneceksiniz."

(Zuhruf 43/71)

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ ۖ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ ۖ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Çevrenizde[*] altın tepsiler ve testiler dolaştırılacak, canınızın çektiği, gözlerinizin görmek istediği ne varsa hepsi oradadır. Siz orada ölümsüz olacaksınız.

[*] iltifat Bakara 2/64

(Zuhruf 43/72)

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Yaptığınız çalışmalara karşılık size verilen Cennet, işte budur.

(Zuhruf 43/73)

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ

Orada yiyeceğiniz çeşit çeşit meyveler sizi bekliyor.

(Zuhruf 43/74)

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ

Suçlular ise Cehennem azabının içine girecek, ölmeyeceklerdir[*].

[*] Çünkü ölmek isteyecekler ama bir türlü ölemeyeceklerdir.

(Zuhruf 43/75)

لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ

Azapları hafifletilmeyecek, orada umutlarını büsbütün yitireceklerdir.

(Zuhruf 43/76)

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ

Biz onlara yanlış yapmış olmayız; yanlışı yapanlar kendileridir.

(Zuhruf 43/77)

وَنَادَوْا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ۖ قَالَ إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ

Onlar orada, "Ey Yetkili! Rabbin (Sahibin) bu işe bir son versin" diye bağırırlar. O da şöyle der: "Siz, burada kalıcısınız."

(Zuhruf 43/78)

لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ

Size bütünüyle gerçek olanı getirdik ama çoğunuz bu gerçekten hoşlanmıyorsunuz.

(Zuhruf 43/79)

أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ

Yoksa onlar işi sağlam mı tutmuşlar? Biz de sağlamcıyız.

(Zuhruf 43/80)

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ ۚ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ

Ya da sırlarını ve açığa vurduklarını dinlemediğimizi mi sanıyorlar? Elbette dinleriz, üstelik yanlarına koyduğumuz elçilerimiz olup biteni kayda geçirirler.

(Zuhruf 43/81)

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ

De ki "Rahman'ın çocuğu olsa ona, herkesten önce ben kulluk ederim.

(Zuhruf 43/82)

سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

Hem göklerin ve yerin Sahibi hem de arşın (yönetimin) Sahibi olan Allah, onların yaptığı nitelemelerden uzaktır."

(Zuhruf 43/83)

فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ

Onları kendi hallerine bırak, boş işlere dalsınlar da tehdit edildikleri azap günüyle yüzleştirilinceye dek oyalanıp dursunlar.

(Zuhruf 43/84)

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَٰهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَٰهٌ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ

Göklerdeki ilah O'dur, yerdeki ilah da O'dur. Doğru kararlar veren ve her şeyi bilen O'dur.

(Zuhruf 43/85)

وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Göklerin, yerin ve bu ikisinin arasında olanların yönetimi elinde olan Allah pek yücedir. Kıyamet saatinin bilgisi O'nun yanındadır. Yeniden yaratılıp

O'nun huzuruna çıkarılacaksınız.

(Zuhruf 43/86)

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Allah ile aralarına koyduklarını yardıma çağıranlar, şefaatten yararlanamazlar; oysa bilerek doğruya şahitlik edenler öyle değildir[*].

[*] Allah ile arasına aracı koyanlar müşriklerdir. Onlar şefaatten yararlanmayacaklar; yani cehennemden çıkarılıp cennette bulunan bir yakınlarının yanına yerleştirilmeyeceklerdir. Allah'ın Elçisinin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Şefaatim, ümmetimden büyük günah sahipleri içindir." Hadisi rivâyet eden Câbir dedi ki: "Büyük günahı olmayanın şefaate ne ihtiyacı olur!" (Tirmizi, Sünen, Kıyâmet 12, (2436)

(Orada) Rahman'dan söz almış olanlar dışında kimse şefaat hakkına sahip olamayacaktır. (Meryem 19/87)

"Bilerek doğruya şahitlik edenler" Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik edenlerdir. Böyleleri müşrik olmadıkları için günahlarından dolayı cehenneme sokulsalar da oradan çıkarılıp cennetteki yakınlarının yanına yerleştirileceklerdir. Şefaat budur.

(Zuhruf 43/87)

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۖ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ

Onlara (müşriklere), kendilerini kimin yarattığını sorarsan kesinlikle "Allah" diyeceklerdir. Öyleyse bu yanlışa nasıl sürükleniyorlar?

(Zuhruf 43/88)

وَقِيلِهِ يَا رَبِّ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ

Nebilerine niye şunu söyletiyorlar: "Rabbim (Sahibim)! Bunlar inanmayan bir topluluktur."

(Zuhruf 43/89)

فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

Onlara göz yum da "selam" deyip geçiver; nasıl olsa yakında öğrenecekler.

DUHAN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Duhan 44/1)

حم

HA! MİM!

(Duhan 44/2)

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ

Her şeyi açıkça ortaya koyan bu Kitabı iyi düşünün.

(Duhan 44/3)

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ ۚ إِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ

Biz bunu bereketli bir gecede (kadir gecesinde) indirmişizdir. Onunla uyarılarda bulunmaktayız.

(Duhan 44/4)

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ

Karara bağlanmış her iş, o gece paylaştırılır.

(Duhan 44/5)

أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا ۚ إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

O işlerin kararı tarafımızdan verilmiştir. Biz elçiler göndeririz.

(Duhan 44/6)

رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Onlar Sahibinden bir iyilik olarak gönderilir. Çünkü o, sizi dinler ve her şeyi bilir.

(Duhan 44/7)

رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ

Anlatılanları içinize sindirdiyseniz bilin ki bütün bunları yapan göklerin ve yerin Sahibidir.

(Duhan 44/8)

لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۖ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ

Ondan başka ilah yoktur; can veren O, öldüren O'dur. O sizin Sahibinizdir, geçmiş atalarınızın da Sahibidir.

(Duhan 44/9)

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ

Hayır, ötekiler şüphe içinde oyalanıp duruyorlar.

(Duhan 44/10)

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ

Bunların dünyasının, işin aslını gösteren bir dumanla kararacağı günü bekle.

(Duhan 44/11)

يَغْشَى النَّاسَ ۖ هَٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ

Duman o insanların hepsini saracak "Bu ne acıklı bir azap!" (diyerek şöyle yalvaracaklardır):

(Duhan 44/12)

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ

"Sahibimiz! Bu azabı üzerimizden kaldır; artık biz gerçekten inanacağız."

(Duhan 44/13)

أَنَّىٰ لَهُمُ الذِّكْرَىٰ وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ

Akıllarını nereden başlarına alacaklar ki? Onlara her şeyi ortaya koyan bir elçi geldi.

(Duhan 44/14)

ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ

Sonra ondan yüz çevirdiler de "Onu birisi yetiştirmiş; cinlerin etkisine girmiş!" dediler.

(Duhan 44/15)

إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا ۚ إِنَّكُمْ عَائِدُونَ

Biz o azabı kısa bir süre için kaldırırız ama siz yine de cayarsınız.

(Duhan 44/16)

يَوْمَ نَبْطِشُ البَطشَةَ الكُبْرَىٰ إِنَّا مُنتَقِمُونَ

Bütün bunlar, onlara o büyük darbeyi indireceğimiz gün[*] olacaktır. Biz onlara hak ettikleri cezayı vereceğiz.

[*] Mekke'nin fethedildiği gün

(Duhan 44/17)

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ

Onlardan önce (yine kadir gecesi verilen kararla) Firavun'un halkını da zor bir imtihana sokmuştuk; onlara da değerli bir elçi gelmiş, şöyle demişti:

(Duhan 44/18)

أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ ۖ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

"Allah'ın kullarını bana teslim edin. Ben size gönderilen güvenilir bir elçiyim.

(Duhan 44/19)

وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ ۖ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ

Sakın Allah'a karşı diklenmeyin; çünkü size açık bir delil (mucize) ile geldim.

(Duhan 44/20)

وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ

Beni taşa tutarsınız diye benim de Sahibim, sizin de Sahibiniz olan Allah'a sığındım.

(Duhan 44/21)

وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ

Eğer inanmadıysanız beni kendi halime bırakın."

(Duhan 44/22)

فَدَعَا رَبَّهُ أَنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ مُجْرِمُونَ

Daha sonra Sahibine yalvararak: "Bunlar suça (günaha) batmış bir topluluk." dedi.

(Duhan 44/23)

فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ

Allah da "Sen, kullarımla birlikte gece yola çık, ama takip edileceksiniz."

(Duhan 44/24)

وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا ۖ إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُغْرَقُونَ

“Denizi de olduğu gibi bırak. Çünkü onlar, boğulacak bir ordudur.”

(Duhan 44/25)

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ

Arkalarında nice bahçeler, nice pınarlar bıraktılar,

(Duhan 44/26)

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ

Nice ekinler ve görkemli konaklar...

(Duhan 44/27)

وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ

Zevk aldıkları nice nimetler…

(Duhan 44/28)

كَذَٰلِكَ ۖ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ

Hepsi geride kaldı. Biz de onları başka bir halka (İsrailoğullarına) verdik.

(Duhan 44/29)

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ

Firavun’a ve ordusuna ne gök ağladı, ne de yer. Onlara yeni bir fırsat da verilmedi.

(Duhan 44/30)

وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ

Böylece İsrailoğullarını aşağılayıcı azaptan kurtarmış olduk;

(Duhan 44/31)

مِنْ فِرْعَوْنَ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْمُسْرِفِينَ

Firavun’un çektirdiği azaptan... Çünkü o, kendini yüce gören ve aşırılıkları olan biriydi.

(Duhan 44/32)

وَلَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ

Aslında onları(Firavun ve halkını), kendilerindeki bir ilimden dolayı herkese tercih de etmiştik.

(Duhan 44/33)

وَآتَيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُبِينٌ

Onlara, ilimlerini gösteren öyle şeyler vermiştik ki her biri açıkça zorlu bir emek ürünüydü.

(Duhan 44/34)

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ

Şimdi bunlar kalkıp şöyle diyeceklerdir:

(Duhan 44/35)

إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ

"Bizim ölmemiz sadece bir kere olacak, artık bir daha buralarda gezip dolaşmayacağız.

(Duhan 44/36)

فَأْتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Dedikleriniz doğruysa atalarınızı alıp getirin."

(Duhan 44/37)

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ أَهْلَكْنَاهُمْ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ

Bunlar mı daha iyidir, yoksa Tübba[*] halkı mı; ya da onlardan önce gelenler mi? Günaha daldıkları için onları da etkisizleştirdik.

[*] ...

(Duhan 44/38)

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ

Gökleri, yeri ve aralarında olanları, boşuna[*] yaratmadık.

[*] Boşuna diye anlam verdiğimiz kelime لَاعِبِينَ/lâibîn'dir. Kökü olan لَعِباً ولَعْب/la'b ve laib, doğru bir hedefi olmadan yapılan iştir. (Müfredat)

(Duhan 44/39)

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Biz bütün bunları ciddi bir kararla yarattık ama onların çoğu bunu bilmezler.

(Duhan 44/40)

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ

İyi ile kötünün ayırt[*] edileceği gün, onların tamamının toplanacağı gündür.

[*] Bu mezardan kalkış (kıyamet) günü ve hesap verme günüdür. Bkz Saffat 37/20-21, Mürselat 77/8-15, Nebe 78/17-18

(Duhan 44/41)

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلًى شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ

O gün dostun dosta faydası olmayacak; kimse kimseden yardım görmeyecektir.

(Duhan 44/42)

إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ ۚ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Ama Allah'ın ikram edeceği kişiler olacaktır. O üstündür, ikramı boldur.

(Duhan 44/43)

إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ

O zakkum ağacı var ya;

(Duhan 44/44)

طَعَامُ الْأَثِيمِ

Günaha dalanların yiyeceği olan ağaç...

(Duhan 44/45)

كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ

Erimiş maden gibidir. Karınlarda kaynayacaktır.

(Duhan 44/46)

كَغَلْيِ الْحَمِيمِ

Sıcak suyun kaynaması gibi…

(Duhan 44/47)

خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ

(Şöyle bir ses duyulacak) “Tutun onu! Kaldırın da şu alevli ateşin ortasına atın!

(Duhan 44/48)

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ

Sonra da başından aşağı kaynar su dökme cezasına çarptırın.

(Duhan 44/49)

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ

Tat bu azabı; hani sen çok üstün ve çok değerlisin ya!

(Duhan 44/50)

إِنَّ هَٰذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ

İşte bu ceza, dünyadayken bir türlü inanamadığınız şeydir.”

(Duhan 44/51)

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ

Kendilerini bozmamış olanlar[*] ise güvenli yerlerde;

[*] Mütteki (Takva sahipleri): Allah’tan çekinerek kendini koruyan, kendini(fitratını) bozmayanlar. Bakınız Bakara 2/2.

(Duhan 44/52)

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ

Bahçelerde, pınar başlarında olacaklar.

(Duhan 44/53)

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ

İpek sırmalı kumaşlara bürünecek, karşı karşıya oturacaklar.

(Duhan 44/54)

كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ

İşte böyle olacak. Onlara, iri siyah gözlü kadınları(hurileri) hizmetçi olarak[*] vereceğiz.

[*] Kur’an’da eşleştirmek fiilinin iki türlü kullanımı vardır. Birincisi evlendirmek anlamına gelen (زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ) zevvecnâ kehâ like(Bkz: Ahzab 33/37) ve ikincisi yanına, hizmetine vermek anlamına gelen (وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ) zevvecnâhum bi (bu ayet) kalıbıdır.

(Duhan 44/55)

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ

Tam bir güven içinde her meyveden isteyeceklerdir.

(Duhan 44/56)

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ ۖ وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ

Orada ilk ölüm olan uyku dışında bir ölüm tatmayacaklar, Allah onları alevli ateşin azabından korumuş olacaktır.

(Duhan 44/57)

فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Bu, Sahibinin ikramiyesi olacaktır. İşte büyük kurtuluş budur.

(Duhan 44/58)

فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Bunu senin dilinle kolay anlaşılır hale getirdik ki akıllarını başlarına alsınlar.

(Duhan 44/59)

فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ

Sen onları takip et, onlar da seni takip edeceklerdir.

CASİYE

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Casiye 45/1)

حم

HA! MÎM!

(Casiye 45/2)

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

Bu Kitap, üstün olan ve doğru kararlar veren Allah tarafından indirilmiştir.

(Casiye 45/3)

إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ

İnanıp güvenecekler için göklerde ve yerde göstergeler (ayetler) olduğu kesindir.

(Casiye 45/4)

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

Sizin yaratılışınızda ve canlıların dağılımında, ikna olmak isteyen bir topluluk için göstergeler (ayetler) vardır.

(Casiye 45/5)

وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Gece ile gündüzün farklı olmasında, Allah'ın gökten indirdiği rızık kaynağında, onunla ölümünün ardından toprağı diriltmesinde ve rüzgarların değişik yönlerden esmesinde aklını kullanan bir topluluk için göstergeler (ayetler) vardır.

(Casiye 45/6)

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۖ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ

Bunlar Allah'ın sana aktardığı tümüyle gerçekleri içeren ayetleridir[*]. Allah'a ve ayetlerine güvenmedikten sonra artık hangi söze güvenecekler?

[*] Bunlar Allah'ın yaratılmış ayetleridir. Aynı zamanda bu ayetler, inanıp güvenmek ve emin olmak isteyenler için birer göstergedir. Allah'ın yarattığı ayetler ile yazılı ayetleri arasındaki bu uyum 5. ayette de belirtildiği gibi "Aklını kullanmak" koşuluyla bulunabilir. Kur'an-ı Kerim'de "aklınızı kullanmak", "bilgilerinizi kullanmak" ve "dik duruşlu olmak" koşulları sağlandığı takdirde Allah'ın ayetlerinin açıkça anlaşılabileceği pek çok ayette buyrulmuştur. Her insanın ölmeden önce Allah'ın ayetlerinin gerçek olduğunu, kendi içinde ve etrafında yapacağı gözlemlerle mutlaka anlayacağı Fussilet 41/53'te belirtilmiştir.

(Casiye 45/7)

وَيْلٌ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ

Yalanlar uydurup duran ve günaha dalan herkese yazıklar olsun!

(Casiye 45/8)

يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا ۖ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

Böyleleri, Allah'ın ona okunan ayetlerini dinler ama hiç dinlememiş gibi büyüklük taslayarak bildiğini okur. Sen ona acıklı bir azabı müjdele.

(Casiye 45/9)

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

Ayetlerimizden bir şey öğrendiğinde de hafife alır. Onların hak ettiği alçaltıcı bir azaptır.

(Casiye 45/10)

مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ ۖ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Onların sonu Cehennemdir. Ne kazandıkları şeyler işlerine yarayacak ne de Allah ile aralarına koydukları dostları... Onların hak ettiği büyük bir azaptır.

(Casiye 45/11)

هَٰذَا هُدًى ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ

İşte doğru yol budur. Rablerinin (Sahiplerinin) ayetlerini görmezlikten gelenlerin hak ettiği, pis ve acıklı bir azaptır.

(Casiye 45/12)

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Gemiler emriyle akıp gitsin ve ikram olarak verdiklerini arayasınız diye denizi hizmetinize veren Allah'tır. Belki görevlerinizi yerine getirirsiniz.

(Casiye 45/13)

وَسَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

O göklerde ve yerde olan her şeyi, onayı dahilinde hizmetinize vermiştir[*]. Bunda, düşünen bir topluluk için göstergeler (ayetler) vardır.

[*] 82 [يس : إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ]

(Casiye 45/14)

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

İnanıp güvenenlere söyle; kazançlarının karşılığını Allah'ın vereceği günlerin geleceğine ihtimal vermeyen bir topluluğun kusurlarıyla ilgilenmesinler.

(Casiye 45/15)

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۖ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ

İyi işler yapan, kendine yapar. Kötü işler yapan da zararını görür. Sonunda Rabbinizin (Sahibinizin) huzuruna çıkarılacaksınız.

(Casiye 45/16)

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

İsrailoğullarına Kitap, hikmet ve nebîlik verdik. Onları temiz şeylerle rızıklandırdık. Onları çağdaşlarından üstün kıldık.

(Casiye 45/17)

وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ ۖ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Onlara, görevlerini açıklayan belgeler verdik. İhtilafa düşmeleri, kendilerine bu bilgi[*] geldikten sonra aralarında çıkan kıskançlıktan dolayı oldu. Senin Rabbin (Sahibin), onların ihtilaf ettikleri konularda (mezardan) kalkış günü kararını verecektir.

[*] O bilgi (ilim), Kur'an bilgisidir. Aynı kelimenin kullanıldığı ve bir kitap olarak Kur'an'dan bahseden benzer ayetleri incelediğimizde bu bilginin, Kur'an'ın ayetleri ayetler ile açıklayan kendi iç bağlamı (tevili) olduğu anlaşılmaktadır. Son nebinin geleceğini bilen ve onu bekleyen İsrailoğulları, Kur'an'ın Allah'ın kitabı olduğunu bu bilgi sayesinde idrak etmişler ancak hemen sonrasında kıskançlıkla ihtilafa düşmüşlerdir. Çünkü önceki kitapların ehli (ustaları) hangi topluma bir kitap, hikmet ve nebi gelirse onların çağdaşlarına üstün geleceğini gayet iyi bilmektedirler. Dolayısıyla gelecek nebiye inanmak sorumluluğu ile mevcut üstünlüklerini devam ettirmek arasında tercih yapmaya mecbur kalmışlardır. Bu oldukça zorlu bir imtihandır. Bkz. Al-i İmran 3/7 ile Bakara 2/286 ve dipnotları

(Casiye 45/18)

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

Sonra seni bir kurala (şeriata) göre görevlendirdik; sen ona uy; kendini bilmezlerin arzularına uyma.

(Casiye 45/19)

إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۖ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ

Onlar Allah'tan gelecek hiçbir şeyi senden savamazlar. Yanlışlar içindeki o kimseler, birbirlerinin dostlarıdır. Allah'tan çekinerek kendini koruyanların[*] dostu ise Allah'tır.

[*] Mütteki(takva sahipleri): Allah'tan çekinerek korunan, kendini(fitratının) bozmayanlar. Bakınız Bakara 2/2.

(Casiye 45/20)

هَٰذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

Bu, bütün insanlara gerçekleri gösterir. İkna olmuş bir topluluk içinse bir rehber ve ikramdır.

(Casiye 45/21)

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ ۚ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

Yoksa kötü işler yapanlar, kendilerini, iyi işler yapanlarla bir tutacağımızı mı hesap ediyorlar? Hayatları ve ölümleri eşit mi olacak? Ne kötü karar veriyorlar!

(Casiye 45/22)

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Allah, gökleri ve yeri gerçek[1*] varlıklar olarak ve herkese çalışmasının karşılığının verileceği imtihan sebebi olsun diye[2*] yarattı. Kimseye de haksızlık yapılmaz.

[1*] Hem gerçek varlıklar hem de gerçekleri gösterir içerikte. Göklerin ve yerin, Allah'ın ayetlerinden olması ve emin olmak isteyenler için buralarda pek çok delil bulunması ile ilgili diğer ayetler Nuh 71/15-17, Casiye 45/12-13, Bakara 2/164 ve Bakara 2/255, Al-i İmran 3/190, En'am 6/99, Yunus 10/6, Yunus 10/101, Ra'd 13/2

[2*]

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتَ إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ [هود : 7]

(Casiye 45/23)

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

Kendi arzusunu kendine ilah edineni gördün mü? Allah onu, bilgili olmasına rağmen sapık saymıştır. Sanki Allah onun kulağına ve kalbine mühür basmış, gözünün üstüne de perde çekmiştir. Allah kabul etmedikten sonra, kim onu doğru yolda sayabilir. Bilginizi kullanmayacak mısınız?"

(Casiye 45/24)

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ ۚ وَمَا لَهُمْ بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۖ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ

Şöyle derler: "Dünya hayatımızdan başka hayat yoktur. Ölür, yeniden hayat buluruz[*]. Bizi bitiren zamandır." Bu konuda bildikleri bir şey yoktur. Onlar sadece tahminde bulunuyorlar.

[*] Reenkarnasyon olarak bilinen,ölüp başka bir bedende tekrar hayat bulma inancında olduklarını bildirmektedirler. Allah ise onlara bu inançlarının sadece tahmin ve kurgu olduğunu bidirmektedir.

(Casiye 45/25)

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Onlara birbirini açıklayan ayetlerimiz okununca tek dayanakları şu sözleridir: "Haklıysanız babalarımızı (diriltin de) bize getirin."

(Casiye 45/26)

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

De ki "Sizi yaşatan, sonra öldüren ve (mezardan) kalkış günü bir araya toplayacak olan Allah'tır. Bunun şüphe götüren yanı yoktur. Ama insanların çoğu bilmez."

(Casiye 45/27)

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ

Göklerde, yerde ve kıyamet saatinin geldiği o günde, bütün yetkiler Allah'ın elindedir. Boş işlere dalanlar o gün kaybedeceklerdir.

(Casiye 45/28)

وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً ۚ كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Dini toplumların(ümmetlerin) her birini diz çökmüş olarak göreceksin. Her toplum (ümmet) kendi kitabına çağrılacak; o gün hepiniz yaptığınızın karşılığını bulacaksınız.

(Casiye 45/29)

هَٰذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ ۚ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Bu, size bütünüyle gerçekleri söyleyen Kitabımızdır. Yapıp ettiğiniz her şeyi kayda geçirmekteyiz.

(Casiye 45/30)

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanları, Rableri (Sahipleri) ikramı ile kuşatacaktır. Açık başarı işte budur.

(Casiye 45/31)

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُجْرِمِينَ

Ayetleri görmezlikten gelenlere (kafirlere) şöyle denilecektir: "Ayetlerimiz size okunmamış mıydı? Ama kendinizi büyük görüp suçlu bir topluluğa dönüşmüştünüz."

(Casiye 45/32)

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ نَظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ

“Allah’ın verdiği söz doğrudur; kıyamet saatinden şüphe duyulamaz.” denilince şöyle demiştiniz: “Kıyamet saati de ne oluyor? Biz bunu sadece bir olasılık olarak görüyoruz. Kesin bir kanaate varmış değiliz.”

(Casiye 45/33)

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

Yaptıklarının kötü olanları ortaya çıkacak, hafife aldıkları (hesap verme ve ceza) başlarına gelecektir.

(Casiye 45/34)

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسَاكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

Bugün size ilgi göstermeyeceğiz, zaten siz de bugünkü yüzleşmeye ilgi göstermiyordunuz. Varacağınız yer ateştir. Size yardım edecek birileri de olmayacaktır.

(Casiye 45/35)

ذَٰلِكُمْ بِأَنَّكُمُ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَغَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۚ فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ

Bu kararın sebebi şudur: Allah’ın ayetlerini hafife almıştınız. Yaşadığınız hayat sizi aldatmıştı. Bunlar oradan çıkarılmayacaklar ve özür dilemeleri istenmeyecektir.

(Casiye 45/36)

فَلِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Yaptığı her şeyi güzel yapmak Allah’a mahsustur. O, göklerin Sahibidir, yerin Sahibidir ve tüm varlıkların Sahibidir.

(Casiye 45/37)

وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Göklerde de yerde de büyüklenme hakkı sadece O’ndadır. Üstün olan ve doğru kararlar veren O’dur.

AHKAF

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Ahkaf 46/1)

حم

HA! MİM!

(Ahkaf 46/2)

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

Bu Kitap, üstün olan ve doğru kararlar veren Allah tarafından indirilmiştir.

(Ahkaf 46/3)

مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُسَمًّى ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنْذِرُوا مُعْرِضُونَ

Gökleri, yeri ve bu ikisinin arasında olanları başka değil; belli bir ömrü olan gerçek varlıklar olarak yarattık. Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler) [*], yapılan uyarılardan yüz çevirenlerdir.

[*] Birinci ayette Allah'ın indirdiği kitaptan, bu ayette de yarattığı kitap olan varlıklar aleminden bahsettikten sonraki bu ifade, öncelikle yaratılan kitabı okumak gerektiğini gösterir. Allah'ın indirdiği kitabı da görenlerin artık bir bahanesi kalmaz. Bunları görmezlikten gelmek, kafirlik olur.

(Ahkaf 46/4)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ ۖ ائْتُونِي بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هَٰذَا أَوْ أَثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

De ki "Allah ile aranıza koyarak çağrıda bulunduklarınızın ne olduklarına baksanıza! Gösterin bana, yeryüzünde neyi yaratmışlar? Yoksa göklerde bir payları mı var? Söylediklerinizi içinize yatıyorsa[*] bu konuda bana, daha önce gelmiş bir kitap veya bir bilgi kırıntısı getirin."

[*] Tevbe 9/110

(Ahkaf 46/5)

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ

Allah ile arasına koyarak, (mezardan) kalkış gününe kadar cevap veremeyecek kimselere çağrıda bulunandan daha sapık kimdir? Bunlar, onların çağrısının farkında olmazlar.

(Ahkaf 46/6)

(Ahkaf 46/6)

وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ

İnsanların bir araya getirildikleri gün bunlar onlara düşman olacaklar ve yaptıkları kulluğu kabul etmeyeceklerdir.

(Ahkaf 46/7)

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هَٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ

Onlara birbirini açıklayan ayetlerimiz okununca, kendilerine gelen gerçekleri görmek istemeyenler şöyle derler: "Bu apaçık büyüdür!".

(Ahkaf 46/8)

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۖ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ ۖ كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۖ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Yoksa "Onu kendisi uydurup Allah'a mal etti" mi diyorlar? De ki "Uydurup Allah'a mal ettiysem beni hiç bir şekilde onun elinden kurtaramazsınız. Allah yaptığınız dedikoduları çok iyi bilir. Sizinle benim aramda Allah'ın şahitliği yeter. O çok bağışlar, ikramı boldur."

(Ahkaf 46/9)

قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ ۖ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ

De ki "Elçilerin içinde yenilikçi[*] biri değilim. . Bana da size de ne yapılacağını bilmem. Ben sadece bana vahyedilene uyarım. Ben sadece doğruları açıklayan bir uyarıcıyım; o kadar.

[*] Müfredat

(Ahkaf 46/10)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ مِثْلِهِ فَآمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

De ki "Bu Allah katından ise; üstelik İsrailoğulları'ndan güvendiğiniz bir kişi[*] de ellerindekinin dengi olduğuna şahitlik edip ona inandığı halde hâlâ büyüklenip üstünü örtüyorsanız, sonunuzu nasıl görüyorsunuz?" Şurası bir gerçek ki Allah, yanlışlar içinde olan bir topluluğu yola getirmez."

[*] Güvenilmeyen kişinin şahitliği kabul edilmeyeceği için burada güven üzerinde durulmuştur.

(Ahkaf 46/11)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ ۚ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَٰذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ

Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler), bu kitaba inananlarla ilgili olarak şöyle derler: "İyi bir şey olsaydı onlardan önce ona biz inanırdık!" Onunla (kitapla) yola gelmeyi istemediklerinden "Bu eski bir yalan!" diyeceklerdir.

(Ahkaf 46/12)

وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ وَهَٰذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِسَانًا عَرَبِيًّا لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبُشْرَىٰ لِلْمُحْسِنِينَ

Ondan önce Musa'nın kitabı vardı; hem bir rehber hem de Allah'ın ikramıydı. Onu tasdik eden bu kitap da Arap diliyle indirilmiştir ki yanlış yapanları(zalimleri) uyarsın ve güzel davrananlar için de bir müjde olsun.

(Ahkaf 46/13)

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

"Rabbimiz Allah'tır" deyip doğru davrananlar, ne bir korku duyar ne de üzülürler.

(Ahkaf 46/14)

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

İşte Cennet ahalisi onlardır; yaptıkları işlere karşılık olarak orada ölümsüz olacaklardır.

(Ahkaf 46/15)

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا ۖ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا ۖ وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا ۚ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي ۖ إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

Biz insana, ana babasına iyi davranma görevi yükledik[1*]. Anası onu zahmetle taşımış ve zahmetle doğurmuştur. Onu (bir insan olarak)[2*] taşımasıyla sütten kesmesi otuz ay sürer. Ne zaman ki güçlü ve kuvvetli hale gelir ve kırk yaşına da erişirse der ki "Ey Rabbim! Fırsat ver de bana ve ana babama verdiğin nimetlere karşılık görevlerimi yerine getireyim. Razı olacağın iyi işler yapayım. Soyumdan gelenleri de benim için iyi evlatlar eyle. Ben sana döndüm, sana tam teslim olanlardanım."

[1*]

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا [الإسراء : 23]

[2*] Cenin 4. ayda (15. haftanın sonunda, 105. gün sonunda) insan halini alır.

(Ahkaf 46/16)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ ۖ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ

İşte bunlar, kendilerine verilen söz gereği[*], kabahatlerine bakmayıp yaptıklarının en güzelini esas alarak Cennet ahalisi arasına soktuğumuz kimselerdir.

[*] Allah Teala'nın verdiği söz şu ayettedir: Size konan yasakların büyüklerinden kaçınırsanız kabahatlerinizi örter, sizi şerefli bir yere yerleştiririz. (Nisa 4/31)

(Ahkaf 46/17)

وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَكُمَا أَتَعِدَانِنِي أَنْ أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ آمِنْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَيَقُولُ مَا هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

Anasına, babasına şöyle diyen de vardır: "Yazık size! Tekrar diriltilmekle mi korkutuyorsunuz? Benden önce nice nesiller öldü de ne oldu?" Onlar ise, yardım ve destek için Allah'a yalvararak evladına: "Sana yazık oluyor; artık inan. Allah'ın verdiği söz doğrudur!" derler. Ama o, şöyle der: "Bu olsa olsa eskilerin masalları olur."

(Ahkaf 46/18)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ

Bu gibiler, daha önce gelip geçmiş insan ve cin toplumları içinden şu sözü hak edenlerdir: "Onlar kaybetmişlerdir."

(Ahkaf 46/19)

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُوا ۖ وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Herkesin yaptıkları işlere göre alacağı dereceler vardır. Bu, yaptıklarının tam karşılığını vermek içindir. Kimseye haksızlık yapılmayacaktır.

(Ahkaf 46/20)

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ

O ateşin karşısına getirildikleri gün, ayetleri görmezlikten gelenlere (kafirlere) şöyle denir: "Siz bütün zevklerinizi dünyada yaşarken tükettiniz. Onların keyfini sürdünüz. Yeryüzünde haksız yere büyüklenmenize ve yoldan çıkmanıza karşılık bugün alçaltıcı bir azapla cezalandırılacaksınız."

(Ahkaf 46/21)

وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Ad halkından olan Hud'u da anlat; Ahkaf'ta halkını uyarmıştı. Aslında ondan önce de sonra da nice uyarıcılar gelip geçti. Hud şöyle demişti: "Allah'tan başkasına kul olmayın. Bir gün büyük bir azabın altında kalmanızdan korkuyorum."

(Ahkaf 46/22)

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا عَنْ آلِهَتِنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

"Sen bizi ilahlarımızdan çevirmeye mi geldin? Söylediğin doğruysa tehdidini hemen yerine getir!" dediler.

(Ahkaf 46/23)

قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَٰكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ

"Onun vaktini sadece Allah'ın kendisi bilir. Ben elçilik görevimi yerine getiriyorum. Ama görüyorum ki siz, size verilen değeri bilmeyen bir

topluluksunuz" dedi.

(Ahkaf 46/24)

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ قَالُوا هَٰذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَا ۚ بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ ۖ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ

Bütün ufku saran afetin vadilerine yöneldiğini görünce, "Bu bize yağmur getiren bulut kütlesi" dediler. Hayır! O, hemen gelmesini istediğiniz afettir. İçinde acıklı bir azabı barındıran rüzgardır.

(Ahkaf 46/25)

تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ

Rabbinin emriyle evlerin içine girecek, her şeyi kökünden sökecektir[*]. Sabaha erdiklerinde evlerinden başka görünen bir şey kalmamıştı. Biz suçlular topluluğunu böyle cezalandırırız.

[*] Tedmir

(Ahkaf 46/26)

وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

Aslında onları, size vermediğimiz imkanlarla donatmıştık. Dinleyecek kulakları, basiretli gözleri ve karar verecek yürekleri[*] de vardı. Ayetlerimiz karşısında bile bile yalana sarıldıkları için ne kulakları, ne gözleri ne de yürekleri işe yaradı. Hafife aldıkları (o azap) başlarına geldi.

[*] Dinleme, basiret ve gönül, kişiye ruh üflenmesi ile kazanılan özelliklerdir (Bkz:Secde 32/9). Diğer canlılar işitebilir fakat dinleyemezler; görebilir ancak basiretli (arka planını görme, ileri görüş, vizyon sahibi) olamazlar. Tüm kararlarını sahip oldukları bir tek nefsin, yani bedeninin ihtiyaçları doğrultusunda verirler. İnsan çift nefisli yaratılmıştır (Bkz:Tekvir 81/7) ve bunlar beden ile ruhtur. Hayvanlarda duygusal yapı (gönül gözü) özelliği yoktur. Kararlarını sadece menfaatleri doğrultusunda verirler. İnsanlar ise kararlarını çift nefislerinin çatışması neticesinde verirler. İnsan ömrünün çelişkiler ve mücadeleler ile geçmesi bundandır. Fıtrattan gelen bu çift kişilikli özellik insanı vereceği kararlarda doğru ve yanlış, güzel ve çirkin, iyi ve kötü ayrımlarını yapmak zorunda bırakır. Bu mücadelenin rehberi Kur'an ve ondan çıkarılan doğru hükümlerdir. Bunları rehber edinenler, bu çelişkilerin üstesinden kolayca gelip kendilerini koruma imkanı bulurken (Bakara 2/2), bunları rehber edinmeyenler (kafirler) aynı yolu çok daha çetin şartlar altında yürümek zorunda kalırlar. Onların Allah'tan alabileceği tek yardım, yaptığının iyi veya kötü olmasının gönüllerine ilham edilmesi (Bkz:Şems 91/8) ve fıtratlarındaki bilgidir. Bu gerçekleri (ayetleri) görmezlikten gelenler (kafirler) ise dünyada ve ahirette dışlandıklarından (lanetlendiklerinden) artık mücadelelerinde yapayalnızdırlar.

(Ahkaf 46/27)

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Çevrenizdeki nice kentleri de etkisizleştirmişizdir. Halbuki yanlışlarından dönsünler diye onlara ayetlerimizi değişik biçimlerde anlatmıştık.

(Ahkaf 46/28)

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً ۖ بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ ۚ وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Kendilerine daha yakın görerek, Allah ile aralarına koydukları ilahları (tanrıları) onlara yardım etseydi ya! Ama hiçbiri ortaya çıkmadı. Başlarına gelen, yanlış yollarının ve yaptıkları iftiranın sonucudur.

(Ahkaf 46/29)

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا ۖ فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ

Bir gün, cinlerden bir kaçını Kur'an'ı dinlesinler diye sana yönlendirmiştik. Onu dinlerken birbirlerine: "Susun" dediler. Okuma bitince uyarmak için topluluklarına geri döndüler.

(Ahkaf 46/30)

قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ

"Ey Halkımız! Musa'dan sonra indirilmiş bir kitap dinledik. Kendinden önceki kitapları da tasdik ediyor. Gerçekleri ve doğru yolu gösteriyor."

(Ahkaf 46/31)

يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ

"Ey halkımız! Allah'a çağıran kişiye olumlu cevap verin ve ona inanıp güvenin ki Allah, günahlarınızı bağışlasın; sizi acıklı bir azaptan korusun."

(Ahkaf 46/32)

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ ۚ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

"Ama kim, Allah'a çağıran kişiye olumlu cevap vermezse bu topraklarda onun elinden kurtulamaz. Allah ile arasına girecek dostları da olmaz. Böyleleri açık bir sapıklık içindedirler."

(Ahkaf 46/33)

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ۚ بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Gökleri ve yeri yaratan, yaratırken de yorgunluk duymamış olan Allah'ın, ölüleri diriltmenin ölçüsünü koyabileceğini göremediler mi? Evet o, her şeye bir ölçü koymuştur.

(Ahkaf 46/34)

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ ۖ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

Ateşle yüzleştirildikleri gün, ayetleri görmezlikten gelenlere şöyle denecek: "Cehennem gerçekmiş değil mi?" (Onlar:) "Evet, Rabbimize yemin olsun ki gerçekmiş" diye cevap verecekler. Allah da "Ayetleri görmezlikten gelmenize karşılık tadın şu azabı" diye karşılık verecek.

(Ahkaf 46/35)

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ ۚ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ ۚ بَلَاغٌ ۚ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ

Kararlı davranan elçiler nasıl sabrettiyse sen de öyle sabret. Onlar için aceleci olma. Tehdit edildikleri azabı görecekleri gün, sanki dünyada gündüzün bir saati kadar kaldıklarını sanacaklar. Bu bir bildiridir. Yoldan çıkan(fasık) topluluktan başka kim, bütün beklentilerinden yoksun bırakılır?

MUHAMMED

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Muhammed 47/1)

ٱلَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَٰلَهُمْ

Allah, ayetleri görmezlikten gelenlerin (kafirlerin) ve Allah'ın yolundan engelleyenlerin işlerini hedefine ulaştırmaz.

(Muhammed 47/2)

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ۙ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ

İnanıp güvenen, iyi işler yapan ve Rablerinden[*] Muhammed'e indirilene inananların da kabahatlerini örter ve durumlarını düzeltir.

[*] Sahiplerinden

(Muhammed 47/3)

ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ

Bunun sebebi şudur; ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler), boş işlere dalarlar. Allah'a inanıp güvenenler ise Rablerinden gelen gerçeğin arkasında olurlar. Allah, insanlara kendi durumlarını işte böyle anlatır.

(Muhammed 47/4)

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا أَثْخَنْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَ فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَاءً حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ۚ ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَٰكِنْ لِيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ ۗ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ

Ayetleri görmezlikten gelenlerle (kafirlerle) savaşta karşılaşınca boyun köklerini vurun. Onları etkisiz hale getirince sıkı güvenlik çemberine alın[1*]. Sonra karşılıksız ya da fidye alarak serbest bırakın ki savaşın ağırlığı kalmasın[2*]. Allah'ın tercihi farklı olsaydı onların hakkından kendisi gelirdi. Böyle olması, birinizi diğerinizle denemek içindir. Allah, kendi yolunda öldürülenlerin yaptıklarını karşılıksız bırakmaz.

[1*] Evtas esirlerinin bağlanmadan nasıl koruma altına alındığı yazılacak.

[2*]

فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ

"Onları savaşta yakalarsan öyle bir dağıt ki, arkalarındakiler de dağılsınlar. Belki akıllarını başlarına alırlar." (Enfal 8/57)

(Muhammed 47/5)

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ

Hedeflerine ulaştıracak ve durumlarını düzeltecektir.

(Muhammed 47/6)

وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ

Onları kendilerine tarif ettiği cennete koyacaktır.

(Muhammed 47/7)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ

Ey inanıp güvenenler! Siz Allah'a (O'nun dinine) yardım ederseniz o da size yardım eder ve ayaklarınızı sağlam bastırır.

(Muhammed 47/8)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ

Ayetleri görmezlikten gelenlerin (kafirlerin) hakkı yıkılıp gitmektir. Allah, onların işlerini hedefine ulaştırmaz.

(Muhammed 47/9)

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ

Bu, Allah'ın indirdiğinden hoşlanmamalarına karşılıktır. Allah da işlerini boşa çıkarır.

(Muhammed 47/10)

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۖ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا

Yeryüzünde hiç dolaşmadılar mı ki öncekilerin sonlarının nasıl olduğunu düşünsünler. Allah onları bitirmiştir. Ayetleri görmezlikten gelmiş bu kişilerin başlarına gelecek olan da onlarınkinin bir benzeridir.

(Muhammed 47/11)

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ

Çünkü Allah, inanıp güvenenlerin dostudur. Ama ayetleri görmezlikten gelenlerin bir dostu olmaz.

(Muhammed 47/12)

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ

Allah, inanıp güvenen ve iyi işler yapanları içinden ırmaklar akan bahçelere yerleştirecektir. Ayetleri görmezlikten gelenler ise hoşlarına gideni yapar

ve en'amın (koyun, keçi, sığır ve devenin) yediği gibi (helal haram demeden) yerler. Onların yerleşecekleri yer o ateştir.

(Muhammed 47/13)

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ أَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ

Nice kentleri yaşanmaz hale getirmişizdir. Onlar, seni kendi kentinden sürgün edenlerden daha güçlüydüler; kendilerine yardım eden bir kimse de çıkmamıştı[*].

[*] Bu ayet, Muhammed Suresi'nin Nebîmizin hicretinden sonra indiğini gösterir.

(Muhammed 47/14)

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ

Rabbinden gelen açık bir belgeye dayanan kişi, yaptığı kötülükler kendine güzel görünen kişi gibi olur mu? Onlar kendi keyiflerine göre davranırlar.

(Muhammed 47/15)

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۖ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى ۖ وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ ۖ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ

Kendilerini koruyanlara söz verilen cennet şöyle anlatılabilir: İçinde bozulmayan su ırmakları, tadı bozulmayan süt ırmakları, içenlere zevk veren şarap ırmakları ve süzme bal ırmakları akar. Her türlü meyve önlerindedir ve yüce Rableri tarafından da bağışlanmışlardır. Böyle bir yerde olan kişi, ateşin içinde ölümsüzleşen ve bağırsaklarını parçalayan kaynar su içirilen kişi ile bir olur mu?

(Muhammed 47/16)

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ آنِفًا ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ

İçlerinde seni dinleyenler var. Onlar senin yanından çıkınca, bilgili olanlarına: "Az önce ne dedi?" diye sorarlar. Sanki Allah onların kalplerini mühürlemiş de duygularına esir olmuşlardır.

(Muhammed 47/17)

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ

Allah, doğru yola girenlerin doğruluklarını artırır, onlara korunma imkânları sağlar.

(Muhammed 47/18)

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً ۖ فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا ۚ فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ

Bunlar kıyamet saatinin ansızın gelmesini mi bekliyorlar? Onun bütün şartları ortadadır. O gelince, akıllarını başlarına alsalar neye yarar?

(Muhammed 47/19)

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ

Şunu bil ki Allah'tan başka ilah yoktur; hem kendi günahın, hem de inanmış erkek ve kadınların günahları için bağışlanma talebinde bulun. Allah, gezip dolaştığınız yeri de varıp duracağınız yeri de bilir.

(Muhammed 47/20)

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۖ فَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ ۙ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۖ فَأَوْلَىٰ لَهُمْ

İnanıp güvenenler: "Keşke bir sure indirilse" derler ama hüküm bildiren (muhkem) bir sure indirilir ve içinde savaşma emri olursa içlerinde hastalık olanların ölüm baygınlığına girmiş gibi sana baktıklarını görürsün.Onlara yakışan da budur.[*]

[*] Bu ayet, bu surenin Bedir savaşından önce indirildiğinin delilidir.

(Muhammed 47/21)

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ ۚ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ

Oysa onlara düşen, boyun eğip uygun bir söz söylemektir. İş kesinleşince Allah'a verdikleri sözü yerine getirirlerse elbette faydasını görürler.

(Muhammed 47/22)

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِن تَوَلَّيْتُمْ أَن تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ

Emre sırt çevirirseniz, bulunduğunuz yerde (Medine'de) düzeni bozmanızdan ve akrabalık bağlarınızı parçalamanızdan başka ne beklentiniz olabilir? [*]

[*] Bu ayetler de Muhammed Suresinin Bedir savaşından önce indirildiğini gösterir. Müslümanları o sıradaki tavırlarını anlatan âyetler şunlardır:

"(Mekke'de, Rum Suresinin ilk âyetleriyle) *Verdiği sözden dolayı Rabbin seni evinden çıkardığında, inanıp güvenenlerin bir kısmı tam bir hoşnutsuzluk içindeydiler. Her şey ortaya çıktığı halde göz göre göre ölüme sürükleniyorlarmış gibi o vaad konusunda hâlâ seninle çekişiyorlardı. Hani Allah söz vermişti, o iki takımdan biri kesin olarak sizin olacaktı. Siz silahsız olanı (kervanı) istiyordunuz. Oysa Allah, (size de bildirdiği) sözleriyle yaptığı vaadi gerçekleştirmek ve o kâfirlerin kökünü kesmek istiyordu. Vaadini gerçekleştirmek ve o bâtılı (girdikleri yolun yanlışlığını) ortaya çıkarmak için böyle yapmıştı. İsterse bu, o suçluların hoşuna gitmesin."* (Enfal 8/5-8)

(Muhammed 47/23)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ

Onlar, Allah'ın dışladığı (lanetlediği) kimselerdir. Sanki Allah kulaklarını sağır, gözlerini kör etmiştir.

(Muhammed 47/24)

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا

Bunlar Kur'an'ı bağlantılarıyla birlikte ele almayacaklar mı? Yoksa kalpleri üzerinde kilitler mi var?

(Muhammed 47/25)

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ مِنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى ۙ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ

Doğruları bütün açıklığı ile gördükten sonra sırtlarını dönenleri Şeytan aldatmış ve onlara umut vermiştir.

(Muhammed 47/26)

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ

Çünkü onlar, Allah'ın indirdiğini beğenmeyenlere: "Bazı konularda size uyarız" derler. Allah onların gizli konuşmalarını bilir.

(Muhammed 47/27)

فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ

Melekler, yüzlerine ve sırtlarına vurarak ruhlarını alırken halleri nice olur?

(Muhammed 47/28)

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ

Böylece Allah'ı hiddetlendiren şeye uyup, onu razı edecek şeyden hoşlanmadıkları için Allah işlerini boşa çıkarır.

(Muhammed 47/29)

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ

Yoksa kalplerinde hastalık olanlar, içlerindeki kini Allah'ın ortaya çıkarmayacağını mı sanıyorlar?

(Muhammed 47/30)

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمَاهُمْ ۚ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ

Tercihimiz farklı olsaydı onları sana gösterirdik, sen de yüzlerinden tanırdın. Ama onları, sözlerinin içeriğinden tanıyabilirsin. Allah bütün işlerinizi bilir.

(Muhammed 47/31)

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ

Şurası bir gerçek ki içinizden mücadele (cihad) edenleri ve sabırlı davrananları öğreninceye; haberlerinizi ortaya çıkarıncaya kadar sizi zorlu bir imtihandan geçireceğiz.

(Muhammed 47/32)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ

Ayetleri görmezlikten gelenler ve Allah'ın yolundan engelleyenler, doğruları açıkça gördükleri halde Elçi'ye ters düşenler, Allah'a zarar veremezler. Allah, onların işlerini boşa çıkaracaktır.

(Muhammed 47/33)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ

Ey inanıp güvenenler, Allah'a gönüllü olarak boyun eğin, Resulüne/Elçisinin getirdiğine[*] gönüllü olarak boyun eğin. Çalışmalarınızı değersizleştirmeyin.

[*] Resul (رسول), "birine gönderilen söz" anlamına geldiği gibi o sözü iletmek için gönderilen elçi anlamına da gelir (Müfredat). Allah'ın elçilerinin görevi, O'nun sözlerini insanlara ulaştırmaktır. Bu sebeple Kur'an'da geçen رسول الله = Allah'ın resulü sözlerinde asıl vurgu âyetleredir. Uhud savaşında nebîmiz'in öldüğüne dair haberlerin yayılması üzerine şu âyet inmişti: "Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?" (l-i İmrân 3/144) Allah'ın son resulü öldüğü için bizim muhatabımız olan resul, sadece Kur'an'dır. Resul kelimesine "resulün/elçinin getirdiği" meali bunun için verilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Resullere apaçık tebliğden başka ne düşer?" (Nahl 16/35) "Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et, bunu yapmazsan onun resullüğünü yapmamış olursun" (Maide 5/67)

(Muhammed 47/34)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ

Ayetleri görmezlikten gelen, Allah'ın yolundan engelleyen ve sonra (bu şekilde) kafir olarak ölenleri Allah asla bağışlamayacaktır.

(Muhammed 47/35)

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ

(Mümin olduğunuz için[*]) Üstün durumda olan sizsiniz, Allah da sizinle beraberdir; o halde gevşemeyin; barış teklifinde de bulunmayın. Allah sizi, işlerinizde asla yalnız bırakmaz.

[*] *"Gevşemeyin ve üzülmeyin! Eğer inanıp güveniyorsanız en üstün olan sizlersiniz. Siz bir yara aldıysanız, karşınızdaki topluluk da vaktiyle benzeri bir yara almıştı. Böyle günleri, bir ona bir öbürüne, insanlar arasında döndürüp dururuz. Bu, Allah'ın inanmış olanları bilmesi ve içinizden kimilerini şahit tutması içindir. Allah, yanlış yapanları sevmez"* Al-i İmran (3/139-140)

"Eğer barışa meyilli olurlarsa sen de meyilli ol ve Allah'a güvenip dayan. Her şeyi dinleyen ve bilen O'dur. Sana oyun kurmak isterlerse Allah sana yeter. Seni, kendi yardımıyla ve müminlerle destekleyen O'dur." (Enfal 8/61-62)

(Muhammed 47/36)

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ ۚ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ

Doğrusu dünya hayatı oyun ve oyalanmadır. Eğer inanır ve korunursanız Allah, hakettiğiniz karşılıkları verir ve sizden bütün mallarınızı da istemez.

(Muhammed 47/37)

إِنْ يَسْأَلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوا وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ

Onları istese ve hepsini vermek zorunda bıraksa cimrilik edersiniz ve kinlerinizi ortaya çıkarır.

(Muhammed 47/38)

هَا أَنْتُمْ هَٰؤُلَاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُ ۖ وَمَنْ يَبْخَلْ فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَفْسِهِ ۚ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ ۚ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ

Sizler, Allah yolunda harcama yapmaya çağrılan kimselersiniz ama cimrilik edenleriniz var. Kim cimrilik ederse cimriliği kendine eder. Allah'ın kimseye ihtiyacı yoktur, fakir olan sizsiniz. Çağrıya uymazsanız yerinize başka bir topluluk getiririz; onlar sizin gibi olmazlar.

FETİH

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Fetih 48/1)

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا

Allah, (Mekke'yi) Fethin önündeki engeller, senin için tamamen kaldırdı[*].

[*] Arap edebiyatında iltifat sanatı vardır, anlatımı canlı tutmak ve konunun önemini vurgulamak için söze farklı bir akış verilerek üçüncü şahıstan birinci şahsa, ikinci şahıstan birinci veya üçüncü şahsa, birinci şahıstan ikinci veya üçüncü şahsa vs. geçilir. Bu âyette biz = إِنَّا kelmesi kullanılmış, ikinci âyete aynı zatı ifade eden Allah kelamesi ile başlanmıştır. Türkçe'de bu sanat olmadığından bu gibi ifadeler bir Türk'ü şaşırtır. Bu surenin 1. ve 2. âyetlerinde olduğu gibi birçok âyete, bu sanat yok sayılarak meâl verilmiştir.

(Fetih 48/2)

لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

Bunu,önceki ve sonraki[*] günahlarını bağışlamak, sana olan iyiliklerini tamamlamak ve seni doğru bir yola yöneltmek için yaptı.

[*] sonraki diye tercüme edilen kelime = تأخر (teehhür) kelimesi sözlükte geri kalma, gerisinde olma anlamındadır.

(Fetih 48/3)

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا

Bunun bir sebebi de Allah'ın sana, güçlü bir yardımda bulunacak olmasıdır.

(Fetih 48/4)

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ ۗ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

Güvenlerine güven katmak için müminlerin içini rahatlatan da O'dur. Göklerin ve yerin bütün orduları Allah'ındır. Allah bilir, doğru kararlar verir.

(Fetih 48/5)

لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا

Bunları, mümin kadınlarla mümin erkeklerin kabahatlerini örtmek ve onları, ölmeksizin kalmak üzere içinden ırmaklar akan bahçelere sokmak için yapmıştır. Allah katında büyük başarı budur.

(Fetih 48/6)

وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ ۚ عَلَيْهِمْ

دَائِرَةَ السَّوْءِ ۖ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا

Bir de Allah hakkında kötü düşünceleri olan o ikiyüzlü (münafik) erkek ve kadınlarla müşrik erkek ve kadınlara azap versin diye yaptı. Onların kötü düşünceleri başlarına iş açacaktır. Allah onlara öfkelenmiş, onları dışlamış ve cehennemi onlar için hazırlamıştır. Ne kötü hale gelmektir o!

(Fetih 48/7)

وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

Göklerde ve yerde[*] Allah'ın orduları vardır. Allah güçlüdür, doğru kararlar verir.

[*] Buradaki izafet fi في anlamındadır. جُنُودُ في السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

(Fetih 48/8)

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

Biz seni şahit, müjdeci ve uyarıcı bir elçi olarak gönderdik.

(Fetih 48/9)

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

Bunu, Allah'a ve elçisine güvenesiniz, O'nu (Allah'ı) içten destekleyesiniz, O'na saygı duyasınız, sabah akşam O'na ibadet edesiniz diye yaptık.

(Fetih 48/10)

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ ۚ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهَ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

Sana bağlılık sözleşmesi yapanlar, o sözleşmeyi aslında Allah ile yapmış olurlar. Allah'ın eli onların elleri üstündedir. Kim sözünden cayarsa kendi aleyhine caymış olur. Kim de Allah'a karşı üstlendiği görevi yerine getirirse, Allah ona büyük bir ödül verecektir.

(Fetih 48/11)

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا ۚ يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ ۚ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا ۚ بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

Çöl araplarından[*] geride bırakılanlar sana şöyle diyeceklerdir: "Mallarımız ve ailemiz bütün vaktimizi aldı; bizim için Allah'tan bağışlanma dileğinde bulun." İçlerinde olmayanı dilleriyle söylüyorlar. De ki: "Allah size kötülük yapmayı istese ya da onun isteği size iyilik yapmak olsa kim bunun önüne geçebilir?" Hayır; Allah yaptığınız her şeyin içyüzünü bilir.

[*] Bedevilerden

(Fetih 48/12)

بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ

ظَنّ السَّوْءِ وَكُنتُمْ قَوْمًا بُورًا

Aslında siz, bu Elçi'nin ve müminlerin, ailelerinin yanına bir daha dönemeyeceklerini tahmin etmiştiniz. Bu, içinizi sevinçle doldurmuştu. Kötü düşüncelere kapılıp kendini bitirmiş bir topluluk haline geldiniz.

(Fetih 48/13)

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا

Kim Allah'a ve elçisine güvenmezse bilsin ki kendini doğrulara kapatanlar için alevli bir ateş hazırlamışızdır.

(Fetih 48/14)

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Göklerde ve yerde tüm yetkiler Allah'ın elindedir. O, affi hak edeni affeder, azabı hak edene de azap eder. Çünkü Allah çokça bağışlar, ikramda bulunur.

(Fetih 48/15)

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ ۖ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ ۚ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذَٰلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ ۖ فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا ۚ بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا

Geride bırakılanlar, (Hayber'de sizi bekleyen[*]) ganimetleri almak için ayrılacağınız zaman Allah'ın sözünü değiştirme isteği ile şöyle diyeceklerdir: "Bırakın da arkanızdan gelelim" De ki "Daha önceden Allah'ın sözü var. Arkamızdan gelemeyeceksiniz." Onlar ise "Bizi çekemiyorsunuz" diyeceklerdir. Aslında onlar anlayışsız kimselerdir.

[*] ...

(Fetih 48/16)

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ إِلَىٰ قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ ۖ فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا ۖ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

Çöl araplarından[*] o geride bırakılanlara de ki "Savaşma gücü üstün bir topluluğa karşı çağrılacaksınız. Onlarla savaşacaksınız veya (savaşmanıza gerek kalmadan)teslim de olabilirler. Bu emre(sefer çağrısına) uyarsanız Allah size güzel bir ödül verir. Daha önce yüz çevirdiğiniz gibi yine yüz çevirirseniz, sizi acıklı bir azaba uğratır.

[*] Bedevilerden.

(Fetih 48/17)

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ ۗ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا

Köre sıkıntı yok, topala sıkıntı yok, hastaya da sıkıntı yoktur. Kim Allah'a ve elçisine boyun eğerse onu, içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokar. Kim de yüz çevirirse onu da acıklı bir azaba sokar.

(Fetih 48/18)

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا

O ağacın altında sana bağlılık sözleşmesi[*] yaparken Allah onlardan razı olmuştu. İçlerinde olanı bilmişti de üzerlerine o huzuru indirmişti. Onları, yakın bir fetihle ödüllendirecektir.

[*] Hudeybiyede biat edenler

(Fetih 48/19)

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

Alacakları bir çok ganimet de var. Allah güçlüdür; doğru kararlar verir.

(Fetih 48/20)

وَعَدَكُمُ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَٰذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

Allah size alacağınız bir çok ganimeti daha söz vermektedir. Şimdilik bunları verdi ve insanların elini üzerinizden çekti ki inanıp güvenenler için bir belge olsun, sizi doğru yola yönlendirsin.

(Fetih 48/21)

وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا

Hesaplamadığınız daha niceleri de var; Allah onların tamamını bilmektedir. Allah her şeye ölçü koyar.

(Fetih 48/22)

وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

Doğrulara kendini kapatanlar sizinle savaşsalar dönüp kaçarlar. Sonra kendileri için ne bir dost ne de yardımcı bulabilirler.

(Fetih 48/23)

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ ۖ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا

Allah'ın, daha öncekilere de uyguladığı kanunu da budur. Allah'ın kanununda bir değişiklik bulamazsın.

(Fetih 48/24)

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا

Mekke'nin yanı başında size zaferi gösterdikten sonra onların elini sizden, sizin elinizi de onlardan çekti. Allah ne yaptığınızı görüyordu.

(Fetih 48/25)

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ مَحِلَّهُ ۚ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَئُوهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

Ayetleri görmezlikten gelenler de onlar; sizin Mescid-i Haram'a girmenize, bekletilen kurbanların varacağı yere ulaşmasına engel olanlar da onlardır. Onların arasındaki tanımadığınız mümin erkekler ile mümin kadınları bilmeden çiğneme ve ondan dolayı üzüntü çekme ihtimaliniz olmasaydı (Mekke'yi fethederdiniz). Ama Allah, doğru tercihte bulunanları ikramı ile kuşatmak için böyle yaptı. Eğer ayrılmış olsalardı onlardan kendini doğrulara kapatanları acıklı bir azaba çarptırırdı[*].

[*] iltifat

(Fetih 48/26)

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

O sırada, kendini doğrulara kapatanların kalbinde o kızgınlığı; cahil kızgınlığını oluşturmuştu. Allah, elçisine ve müminlere de tarafından bir sükunet indirmiş, takva[*] sözünü onların ayrılmaz bir parçası yapmıştı. Onlar bunu hak etmişlerdi, buna layıktılar. Allah her şeyi bilir.

[*] Allah'tan çekinerek kendini koruma, kendini(fitratını) bozmama. Bakınız Bakara 2/2.

(Fetih 48/27)

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ ۖ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ ۖ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَٰلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا

Allah, Elçisinin rüyasının[*] doğru rüya olduğunu onayladı. Allah'ın tercih ettiği zamanda, saçlarınızı kazıtmış veya kısaltmış olarak, hiç bir korkuya kapılmadan Mescid-i Harama kesinlikle gireceksiniz. Allah sizin bilmediğinizi bilir; bu gerçekleşmeden önce, yakın zamanda size bir fetih (Mekke'nin fethini) sağlayacaktır.

[*] Mekke'nin fethine dair rüya gören Muhammet aleyhiselam bunu arkadaşları ile paylaşmıştı.

(Fetih 48/28)

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا

Elçisini bu Rehberle; gerçek din[*] ile gönderen odur. Onu bütün dinlerin üzerine çıkarmak için böyle yapmıştır. Şahit olarak Allah yeter.

[*] İsim sıfatına izafe edilmiştir, ed-dîn'ul-hak = الحق لدين demektir. (Bkz. Sa'leb, el-Keşfu v'el-beyâ n, Tevbe 9/28.)

(Fetih 48/29)

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ۚ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ ۖ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ

فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا ۖ سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ ۚ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ۗ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

Muhammed Allah'ın elçisidir. Onunla birlik olanların, kendini doğrulara kapatanlara karşı sarsılmaz duruşları vardır. Birbirlerine karşı ise merhametlidirler. Allah'ın rızasını ve ikramını kazanmak için rüku ve secde ettiklerini görürsün. Onları tanıtan, secdenin yüzlerinde bıraktığı etkidir. Tevrat'ta da böyle anılırlar. İncil'de ise filiz vermiş ekine benzetilirler. Güçlenmiş, kalınlaşmış, sapı üzerinde dik durmuş, çiftçileri pek hayran bırakan ekin gibidir. Bunlar, kendini doğrulara kapatanları kıskandırmak içindir. Allah, onlardan inanıp güvenen ve iyi işler yapanlara bağışlama ve büyük bir ödül vadetmiştir.

HUCURAT

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Hucurat 49/1)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Ey inanıp güvenenler! Allah'ın ve Resulünün/Elçisinin getirdiğinin[*1] önüne geçmeyin.[*2] Allah'tan çekinin; o dinler ve bilir.

[*1] Resul (رسول), "gönderilen"demektir. Bir bilgiyi iletmek için gönderilen elçiye resul dendiği gibi onunla gönderilen bilgiye de resul denir (Müfredat). Kur'an'daki resul kelimeleri ya elçi ya da Allah'ın Kitabı anlamındadır. Elçi ölümlü, Kitap kalıcıdır. Uhud savaşında Nebîmiz'in öldüğüne dair haberlerin yayılması üzerine Allah Teâlâ şöyle demiştir: *"Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?"* (Al-i İmran 3/144) Aramızda sürekli kalacak olan resul, Kur'an olduğu için bu âyette kelimeye başka anlam verilemez.

[*2] Bunu açıklayan ayet şudur: Allah, yani (O'nun sözlerini size taşıyan) Kıtabı bir işi kesinleştirdiğinde inanıp güvenmiş bir erkeğin ve kadının, kendi işlerinden dolayı seçme hakkı kalmaz. Kim, Allah'a yani (size O'nun sözlerini taşıyan) Kıtabına baş kaldırırsa açık bir şekilde sapmış olur. (Ahzab 33/36)

(Hucurat 49/2)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ

Ey inanıp güvenenler! Sözlerinizle Nebi'nin sözünü bastırmayın. Onunla konuşurken de birbirinizin diğerine yaptığı gibi sesinizi yükseltmeyin. Yoksa işleriniz boşa çıkar da farkına bile varamazsınız.

(Hucurat 49/3)

إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَىٰ ۚ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ

Allah'ın yani (O'nun sözlerini taşıyan) Kitabının yanında seslerini kısanlar, Yanlışlardan korunmaları (takva) konusunda Allah'ın, kalplerini sınavdan geçirdiği kişilerdir. Onlar için bağışlanma ve büyük bir ödül vardır.

(Hucurat 49/4)

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

(Ya Muhammed!) Sen içerdeyken odaların dışından sana seslenenlerin çoğu aklını kullanmayan kişilerdir.

(Hucurat 49/5)

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Sabırlı olsalar da sen çıkıncaya kadar bekleselerdi kendileri için iyi olurdu. Yine de Allah bağışlar, ikramda bulunur.

(Hucurat 49/6)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ

İnanıp güvenenler! Yanlış işler yapan birisi, size bir haber getirecek olursa iyice araştırın. Yoksa bilmeden bir toplulukla aranızı bozarsınız da yaptığınıza pişman olursunuz.

(Hucurat 49/7)

وَاعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ ۚ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ

Biliniz ki Allah'ın elçisi yani (size O'nun sözlerini taşıyan) Kıtabı[*], sizin elinizdedir. Eğer çoğu konuda gönlünüze uysaydı sıkıntıya düşerdiniz. Ama Allah, ona güvenmeyi size sevdirdi; onu gönüllerinizin süsü yaptı. Kitab'ı görmezlikten gelmeyi, yoldan çıkmayı ve emirlerine ters düşmeyi de size kötü gösterdi. Bu konuma gelenler olgun kimselerdir.

[*] İçimizde sürekli kalacak olan resul Allah'ın sözlerini taşıyan Kıtabı olduğu için buradaki resul kelimesine de başka anlam verilemez.

(Hucurat 49/8)

فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Bu, Allah'ın iyiliğinden ve nimetinden yararlanmanız içindir. Allah bilir, doğru kararlar verir.

(Hucurat 49/9)

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا ۖ فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۖ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ

Müminlerden iki topluluk, birbirleriyle vuruşursa aralarını bulun. Biri diğerine saldırırsa Allah'ın emrine uyuncaya kadar saldırgan tarafla vuruşun. Onlar Allah'ın emrine dönerse dengeli bir şekilde aralarını bulun ve adaletli davranın. Allah hakka uygun (adil) davrananları sever.

(Hucurat 49/10)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Sadece müminler kardeştir; öyleyse kardeşlerinizin arasını bulun. Allah'tan çekinin ki iyilik bulasınız.

(Hucurat 49/11)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ ۖ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ ۖ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ ۚ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

Ey inanıp güvenenler! Bir topluluk diğer topluluğu hafife almasın; hafife alınanlar daha iyi olabilirler. Kadınlar da başka kadınları hafife almasınlar; onlar daha iyi olabilirler. Birbirinizi ayıplamayın. Birbirinize kötü lakap takmayın. İnanmış bir kişiyi sapıklıkla nitelemek ne kötüdür! Dönüş yapmayanlar (tevbe etmeyenler) yanlış yapmış olurlar.

(Hucurat 49/12)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ ۖ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا ۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ

Ey inanıp güvenenler! Varsayımların (zanların[1*]) çoğundan kaçının. Bazı varsayımlar kişiyi doğrulardan uzaklaştırır[2*]. Kimsede kusur aramayın; birbirinizi arkadan çekiştirmeyin[3*]. Hanginiz ölü kardeşinizin etini yemek ister ki! Bundan tiksinirsiniz. Allah'tan çekinin; Allah dönüşleri (tevbeleri) kabul eder, ikramı boldur.

[1*] "Arapçada zann = ظنّ hem "kesin bilgi" hem de "varsayım" anlamına gelir. Varsayımların oranı kesin bilgiden çok fazla olacağı için, "zannın çoğu" ifadesi bilgiye dayalı olmayan zannı, yani varsayımları ifade eder."
[2*] Ayetteki إثْمٌ =ism, kişiyi sevaptan yani iyiliklerden ve doğal yapısından uzaklaştıran davranış anlamındadır. (Müfredât).
[3*] Arkadan çekiştirmeyen olarak çevirdiğimiz kısım "وَلَا يَغْتَب (ve lâ yagteb)"tir. "Gıybet etmeyiniz", "Yokluğunda çekiştirmeyiniz" manasına gelir. Ayetin başında varsayım(zan,sanı) ayrıca yasaklandığından, bu kısımda yasaklanan şeyin, varsayım olmamasına(gerçek olmasına) rağmen kişinin yokluğunda, kötü hal ve davranışları hakkında konuşmak, olduğu anlaşılmaktadır. Yani ister gerçek ister varsayım olsun kişinin arkasından konuşmak yasaklanmıştır.

(Hucurat 49/13)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا ۚ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

Ey insanlar! Sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Birbirinizi tanıyasınız diye oymaklara ve boylara[*] ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, Allah'tan en çok çekinenizdir. Her şeyin iç yüzünü bilen Allah'tır.

[*] kabilelere, ırklara

(Hucurat 49/14)

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا ۖ قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَٰكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ ۖ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Çöl arapları: "İnandık" dediler. De ki "Henüz inanıp güvenmediniz. Ama siz 'Teslim olduk'[*] deyin." Çünkü inancınız henüz kalbinize yerleşmedi. Eğer Allah'a ve elçisine içten boyun eğerseniz işlerinizin değeri azalmaz. Çünkü Allah bağışlar, ikramı boldur.

[*] "Teslim olduk" diye meal verdiğimiz kelimenin tam karşılığı "İslam olduk" şeklindedir. Allah'a teslim olduk anlamına gelebileceği gibi barış ortamına girdik anlamına da gelir. (Müfredat) Âyette sözü edilen çöl arapları, İslamın üstünlüğünü ve güzelliğini anlamış ve bu yüzden müslümanlara teslim olmuşlar ama henüz gereği gibi inanmamışlardır.

(Hucurat 49/15)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

İnanıp güvenenler (müminler) sadece şunlardır: Allah'a ve elçisine güvenen, sonra güveninde şüpheye düşmeyen, Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla mücadele(cihad) edenlerdir. Özü sözü doğru olanlar işte bunlardır.

(Hucurat 49/16)

قُلْ أَتُعَلِّمُونَ اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

De ki "Dininizi Allah'a mı öğretiyorsunuz?" Allah göklerde ve yerde olanları bilir. Allah her şeyi bilendir.

(Hucurat 49/17)

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا ۖ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ ۖ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Allah'a teslim[1*] oldular diye seni borçlu çıkarıyorlar. De ki "Sizin müslüman(teslim) olmanız beni size borçlu kılmaz ama imanın[2*] yolunu gösterdiği için siz Allah'a borçlu olursunuz; eğer doğru kimselerseniz."

[1*] Teslim olmak anlamı verdiğimiz kelime İSLAM'dır. Teslim kökünden gelen islam kelimesi, kayıtsız şartsız Allah'a teslim olmak, "Allah ne emrediyorsa o!" diyebilmektir. Teslim olana müslüman denir.

[2*] İman: Emin kökünden gelen iman kelimesi Türkçe'de "inanıp güvenmek" anlamına gelir. Allah'a herkes inanır ama herkes güvenmez. Türkçe'deki emniyet kelimesi bu kelimenin dilimize Arapça'dan geçmesi ile oluşmuştur. Örneğin "Emniyet Genel Müdürlüğü" hiçbir Türk için "İnanma Genel Müdürlüğü" anlamına gelmez. Sadece "Güvenlik Genel Müdürlüğü" anlamına gelir. Dolayısıyla Allah'a iman Allah'a inanmak değil güvenmektir.

(Hucurat 49/18)

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Allah, göklerde ve yerde gizli olan her şeyi bilir. Ne yapsanız Allah görür.

KAF

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Kaf 50/1)

قٓ ۚ وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ

KAF! Bu şanlı Kuran önemlidir.

(Kaf 50/2)

بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَٰذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ

Bunları asıl şaşırtan içlerinden bir uyarıcının gelmesidir. Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler): "Bu şaşılacak bir şey" dediler.

(Kaf 50/3)

أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ۖ ذَٰلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ

"Ölüp toprak haline geldikten sonra tekrar geri dönmek, öyle mi? Uzak bir ihtimal."

(Kaf 50/4)

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ ۖ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ

Toprağın onlardan neyi eksilttiğini iyi biliriz. Bizde her şeyi saklayan bir defter vardır.

(Kaf 50/5)

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَرِيجٍ

Hayır! Kendilerine gelen bu gerçek karşısında yalan söylediler; tam bir tereddüt içindeler.

(Kaf 50/6)

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ

Üstlerindeki göğe bakmazlar mı, nasıl yükseltmişiz ve nasıl süslemişiz. Onda çatlaklıklar yoktur.

(Kaf 50/7)

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ

Yeryüzünü de yayıp uzattık, oturaklı dağları içine kazık gibi çaktık. Orayı güzelleştiren her bitkinin erkeğini de dişisini de bitirdik.

(Kaf 50/8)

تَبْصِرَةً وَذِكْرَىٰ لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ

Gerçeği göstersin[1*], O'na yönelen her kul için doğru bilgi (zikir) kaynağı olsun[2*] diye.

[1*] Arkasında olan gerçekleri görsünler diye mana verdiğimiz kelime "تَبْصِرَةً : tebsıraten" dir. Türkçe'ye basiret olarak geçen bu kelime, görmek anlamından daha fazla anlam içerir. Gerçekleri yanılmadan görebilme yeteneği, uzağı görüş, seziş, anlayış, kavrayış, vizyon anlamlarını kapsar. Basiretli bir şekilde Allah'ın yarattığı ayetler incelenirse, O'nun yazılı ayetleri (Kur'an) ile tam bir uyum olduğu anlaşılacaktır. Bu ancak ilmi çalışmalar yaparak ve sağlam durarak yapılabilir (Bakara 2/269, Al-i İmran 3/190, Ra'd 13/19, İbrahim 14/52). Allah'ın yarattıkları ile Kur'ân arasındaki bu kusursuz uyum sayesinde bu kitabın Allah'ın kitabı olduğunu anlayabiliriz. (Fussilet 41/53)

[2*] ...

(Kaf 50/9)

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ

Gökten bereketli bir su indirerek onunla bahçeler ve biçilecek daneli bitkiler bitirdik.

(Kaf 50/10)

وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ

Tomurcuklu salkımlarıyla boy atmış hurma ağaçları da bitirdik.

(Kaf 50/11)

رِزْقًا لِلْعِبَادِ ۖ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا ۚ كَذَٰلِكَ الْخُرُوجُ

Bunları, kullarımıza rızık olsun diye yaptık. O su ile ölü bir yeri canlandırdık. Tekrar diriliş de böyle olacaktır.

(Kaf 50/12)

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ

Bunlardan önce Nuh halkı, Ress[*]'liler ve Semud da yalana sarıldı

[*] ...

(Kaf 50/13)

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ

Ad halkı, Firavun ve Lut'un kardeşleri de öyleydi.

(Kaf 50/14)

وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ ۚ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ

Eykeliler ile Tubba[*] halkı da aynısını yaptı. Bunların hepsi elçilerini yalanladı ve tehdit edildikleri cezayı hak ettiler.

[*] ...

(Kaf 50/15)

أَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ ۚ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ

İlk yaratma bizi yormuş mu? Aslında onlar, yeniden yaratılış konusunu kapatmaya çalışıyorlar.

(Kaf 50/16)

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ ۖ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

İnsanı biz yarattık; içinden neler geçtiğini biliriz. Biz ona sinir uçlarından da yakınız.

(Kaf 50/17)

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ

Oturan iki alıcı, (bütün yaptıklarını) sağından ve solundan alırken,

(Kaf 50/18)

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ

Ağzından bir şey çıkmaya görsün, onu (kaydedip) koruma altına alan biri mutlaka yanında olur[*].

[*] k"*Üzerinizde koruyucular, değerli yazıcılar vardır. Onlar yaptığınız her şeyi bilirler.*" (İnfitâr, 82/10-12)

(Kaf 50/19)

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ۖ ذَٰلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ

Ölüm sarhoşluğu, o gerçeği (ölümü) getirir; işte kaçıp durduğun şey!

(Kaf 50/20)

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ

Sura üflenir; işte bu tehdit edildiğin gündür.

(Kaf 50/21)

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ

Herkes yanında, biri rehber diğeri şahit (kaydı tutan), iki melekle gelir.

(Kaf 50/22)

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَٰذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ

(Ona denir ki:) “Bunu hesaba katmıyordun; perdeni açtık; artık bugün gözün keskindir.”

(Kaf 50/23)

وَقَالَ قَرِينُهُ هَٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ

Beraberinde olan (ve kaydı tutan melek) der ki “İşte bendeki tüm kayıtlar![*].”

[*] Melekler kalpte olanı bilmez. Sadece yapılan eylemleri ve ağızdan çıkan sözleri bilirler(Bkz.: Kaf 50/17-18). İçimizde (kalbimizde, ruhumuzda, göğsümüzde) olanı bilen sadece Allah’tır (Bkz.: Bakara 2/256 ve dipnotu, Al-i İmran 3/154, Al-i İmran 3/167, Ahzab 33/51, Fetih 48/18, Kaf 50/16, Mülk 67/13). İnsanlar içlerinden geçenden değil içlerinde olandan, oraya yerleştirdiklerinden sorumludur (Bkz. Bakara 2/284 ve dipnotu).

(Kaf 50/24)

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ

(Onlara:) Ayetleri görmezlikte direnen bütün inatçıları cehenneme atın (denir).

(Kaf 50/25)

مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُرِيبٍ

Atın o iyiliğe engel olup duranı; saldırgan(aşırılık yapan) ve şüphe içinde olanı.

(Kaf 50/26)

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ

Allah ile beraber başka bir ilâh oluşturanı ise en ağır azaba atın.

(Kaf 50/27)

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ وَلَٰكِنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ

Beraberinde olan (suç ortağı) der ki: "Rabbimiz! Onu ben azdırmadım, ama o derin bir sapıklıktaydı".

(Kaf 50/28)

قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ

Allah der ki "Huzurumda çekişmeyin; size bu tehdidi önceden yapmıştım.

(Kaf 50/29)

مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ

Benim katımda, verilmiş bir söz başka bir sözle değiştirilmez; kullarıma asla haksızlık yapmam.”

(Kaf 50/30)

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ

O gün cehenneme: "Doldun mu?" deriz, o da "Daha mı var[*]!" der.

[*] Benzeşik (müteşabih) ayet için bkz.:Hud 11/119

(Kaf 50/31)

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ

Cennet de Allah'tan çekinerek kendini korumuş olanlara[*] uzak olmaz, yaklaştırılır.

[*] Mütteki (Kendini koruyanlar, takva sahipleri): Allah'tan çekinerek korunan, kendini (fitratını) bozmamış olanlar. Detaylı açıklama için bkz. Bakara 2/2 ve dipnotu.

(Kaf 50/32)

هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ

Hep doğruya yönelen ve kendini koruyanlara verilen söz, işte budur.

(Kaf 50/33)

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ

(Bu ödül) İçten içe Rahman'dan korkan ve O'na bağlı bir kalp ile gelenleredir.

(Kaf 50/34)

ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ۖ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ

Haydi, oraya esenlik ve güven (selamet) içinde girin. Bu, ölümsüzlüğün başladığı gündür.

(Kaf 50/35)

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ

Orada beğendikleri her şey onlarındır; Yanımızda daha neler neler var.

(Kaf 50/36)

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَحِيصٍ

Onlardan önce, daha üstün vurucu güce sahip nicelerini etkisizleştirdik (gücünü kırdık)[*]. Ülkelerinde kazmadık yer bırakmamışlardı. Onlardan geriye kalan var mı?

[*] Önceki nesillere ait yerleri gezip görmek (kültür gezileri), araştırıp incelemek (arkeoloji ve tarih), Allah'ın bize emirlerindendir. Pek çok ayette bu göreve dikkat çekilmektedir. Bunlardan biri Muhammed 47/8-11 sureleridir.

(Kaf 50/37)

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ

Bunda, kalp[*] sahibi olan veya gidip (oraları bizzat) görerek anlatılanları dinleyen birinin aklından çıkmayacak bilgiler vardır.

[*] Kalp (sağduyu) sahibi : İnsanın karar verme organı kalbidir (ruhudur). İçindeki sese kulak verenler, aklıselim ve hissiselim ile doğru sonuçlara ulaşabilir. Önceki nesillerin ve medeniyetlerin bize kalan bilgilerini ve kalıntılarını inceleyenler, gerçeklerden (ayetlerden) uzaklaşan toplumların nasıl ve neden gücünü yitirdiği, okuyup araştırarak (ilmel yakin) veya gezip görerek (aynel yakin) öğrenilebilir.

(Kaf 50/38)

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ

Gökleri, yeri ve ikisinin arasında bulunanları tam altı günde (altı evrede) yarattık; Bize bir sıkıntısı olmadı.

(Kaf 50/39)

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ

Ne derlerse desinler sen sabret. Güneş doğmadan önce (akşam, yatsı ve sabah vakitlerinde) bir de batmadan önce (öğle ve ikindi vakitlerinde)[*], her şeyi güzel yaptığından dolayı Rabbine (Sahibine) ibadet et.

[*] Bkz. İsra 17/78 ve Hud 11/114.

(Kaf 50/40)

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ

Gecenin bir bölümünde ve secdelerin ardında da ibadet et (kulluk etmeye devam et)[*].

[*] Her rekatta bir kere oturup zikirde bulunmak gerekir, bu iki secdeyi ayıran oturmadır (Nisa 4/103 gereği). Ayette geçen secdeler çoğuldur. Arapçada çoğul en az üçtür. Her rekattaki secde sayısı iki olduğu için bu ayete emredilen tesbih eyleminin, iki rekattan yani dört secdeden sonra olması gerekir. Namazlarda secdelerin ardından okuduğumuz Tahiyyat ve benzeri duaların bu ayettin gereği olduğu açıktır.

(Kaf 50/41)

وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ

O çağrıcının yakın bir yerden sesleneceği gün neler olacağına kulak ver.

(Kaf 50/42)

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ

O gün o dehşetli sesi, bütün gerçekliği[*] ile duyarlar. İşte o gün, (topraktan) çıkış günüdür.

[*] Hem sesin kendisi gerçekti hem de o ses gerçekleri ortaya çıkardı."el hakkı(الْحَقِّ)" kelimesinin bu özelliği Türkçe açısından tek kelime ile çevrilemeyecek bir özellik olduğundan bu açıklamaya ihtiyaç duyulmuştur. Örneğin Kuran-ı Kerim hem kendisi gerçek bir kitaptır hem de gerçekleri ortaya çıkarır.

(Kaf 50/43)

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ

Hayat veren ve öldüren Biziz; dönüşünüz[*] de Bizedir.

[*] buradaki elif lam, muzafun ileyhten ıvaz sayılmıştır.

(Kaf 50/44)

يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ۚ ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ

O gün yer[*] hızla çatlayıp onları dışarı atar. Bu, bizim için kolay bir toplamadır.

[*] Yerde olan kabirlerdir. Yeniden diriliş bu dünyada ve bu topraktan olacaktır. Ancak kıyamet (diriliş ve hesap verme günü) öncesi safhada, Dünya, Allah'ın emri ile önce farklı bir yapıya dönüştürülecek(Sûra birinci üflenmesi) daha sonra kabirlerdeki kimselere ait yeni bedenler bizim saymakta olduğumuz ellibin yıllık sürede bitki gibi toprakta yetişecek, nihayet ikinci defa sûra üflenmesiyle bu yeni bedenlerle ölüm sırasında alınan ruhlar birleştirilecek ve diriliş günü hareketleri başlayacaktır. Halk arasında Kıyamet günü olarak bilinen bu uzun sürecin kronolojik olarak birbirini takip eden olaylar silsilesi çok iyi bilinmediğinden, Kur'anın ilgili ayetlerini kavramak zor olmaktadır. Ruh ve bedenin birbirinden ayrı olması durumu ancak uyku veya vefat hallerinde mümkündür. Uyku veya vefat halinde olan kimse zamanı algılayamayacağından bilinen Dünya'nın yıkıma uğrayarak yeniden diriliş için elverişli bir yapıya kavuşması ile yeniden diriliş arasında geçen süre insanlar açısından çok kısa algılanacaktır.Uykuda olan insanların bekledikleri süreyi hissedemedikleri ile ilgili ayetler: Mağarada uyuyan gençlerin uykuda geçirdikleri zamanı sayamaması Kehf 18/19, yüz yıl kadar ölü tutulduktan sonra diriltilen bir kişinin, uyuduğu süreyi hesaplayamaması Bakara 2/259 'da anlatılmıştır.

(Kaf 50/45)

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ ۖ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ

Biz onların ne dediğini iyi biliriz. Sen üstlerinde bir zorba değilsin; tehdidimden korkanları Kur'an ile bilgilendir.

ZARİYAT

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Zariyat 51/1)

وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا

Zirveye tırmananlar

(Zariyat 51/2)

فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا

Yük altına girenler

(Zariyat 51/3)

فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا

Kolayca yol bulanlar

(Zariyat 51/4)

فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا

ve işi paylaştıranlar hakkı için,[*]

[*] Buraya kadar dört âyette Allah yemin etmektedir. Allah'ın bir şeye yemin etmesi, o şeyin önemine vurgu yapmak ve daha sonra gelen şeye dikkat çekmek içindir. Bu yüzden biz, bu anlama uygun meal verdik.

(Zariyat 51/5)

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ

Size vadedilen doğrudur;

(Zariyat 51/6)

وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ

hesap günü gerçekleşecektir.

(Zariyat 51/7)

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ

Yörüngelerle dolu gök hakkı için,

(Zariyat 51/8)

إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ

siz gerçekten çelişkili söylemler içindesiniz.

(Zariyat 51/9)

يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ

Hesap verme inancından çevrilebilen çevriliyor.

(Zariyat 51/10)

قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ

Kurgularını gerçek gibi sunanlar kahrolsunlar.

(Zariyat 51/11)

الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ

Onlar duygularına hakim olamayarak yanlış yapanlardır[*].

[*] Buradaki sehv yani yanılma, kendi yanlışından kaynaklanan sehivdir. Allah Teala şöyle buyurur: *"Bu Din hakkında yalanlar söyleyeni gördün mü? O, yetimi itip kakan, çaresizi doyurmak için teşvikte bile bulunmayan kişidir. Sürekli aynı şeyi yapan# bu gibi kişilerin çekecekleri var! Onlar, işlerini yaparken akılları başka yerde olanlardır. Onlar, gösteriş yapan, küçük yardımlara bile engel olan kimselerdir..* (Maun 107/1-7)

Burada anlatılan kişiler de kendilerini iyi göstererek kurgular kuran ve dini arzularına uyduranlardır.

(Zariyat 51/12)

يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ

Hesap verme günü ne zaman diye sorarlar.

(Zariyat 51/13)

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ

Sordukları, kendilerinin ateşte yanacakları gündür!

(Zariyat 51/14)

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ

O gün onlara; “Yaktığınız ateşin tadına varın; bir an önce gelmesini istediğiniz işte bu” denecek.

(Zariyat 51/15)

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ

Kendini bozmamış olanlar[*] ise bahçelerde ve pınar başlarında olurlar,

[*] Muttaki - (takva sahipleri): Allah’tan çekinerek korunan ve kendini bozmamış olan kimselerdir. Bakınız Bakara 2/2.

(Zariyat 51/16)

آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُحْسِنِينَ

Rablerinin (Sahiplerinin) ikramını alırlar. Onlar daha önce iyi davranan kimselerdi.

(Zariyat 51/17)

كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ

Geceleri az uyurlar.

(Zariyat 51/18)

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

Seher vakitlerinde bağışlanma dilerler.

(Zariyat 51/19)

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

Mallarından, isteyenlere ve yoksullara pay ayırırlar.

(Zariyat 51/20)

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ

Kesin bilgi sahibi olmak isteyenler için yeryüzünde belgeler var!

(Zariyat 51/21)

وَفِي أَنْفُسِكُمْ ۚ أَفَلَا تُبْصِرُونَ

Kendinizde de var; gözlemlemiyor musunuz?

(Zariyat 51/22)

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ

Rızkınız göklerde; size söz verilenler de oradadır.

(Zariyat 51/23)

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ

Göğün ve yerin Rabbinin (Sahibinin) hakkı için o (söz verilen şey), aranızdaki konuşmalar kadar gerçektir.

(Zariyat 51/24)

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ

İbrahim'in ikramını gören konukların bilgisi sana ulaştı değil mi?

(Zariyat 51/25)

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ

Hani yanına girmiş, "Selam!" demişlerdi. O (İbrahim): "Size de selam, tuhaf bir topluluksunuz" demişti.

(Zariyat 51/26)

فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ

Sezdirmeden hane halkına yönelmiş; besili bir buzağı (pişirtip) getirmişti.

(Zariyat 51/27)

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

Önlerine koydu; "Yemez misiniz?" dedi.

(Zariyat 51/28)

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۖ قَالُوا لَا تَخَفْ ۖ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

Hallerinden içine korku düştü. "Korkma" dediler ve ona, bilgili bir oğul müjdesi verdiler.

(Zariyat 51/29)

فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

Eşi çığlık atarak döndü ve ellerini yüzüne vurarak: "Kocamış kısır bir kadından mı?" dedi.

(Zariyat 51/30)

قَالُوا كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ ۖ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ

"Aynen öyle; bunu Rabbin (Sahibin) söyledi" dediler. "O, doğru kararlar veren ve her şeyi bilendir"

(Zariyat 51/31)

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ

İbrahim: "Elçiler! Asıl göreviniz nedir?" diye sordu.

(Zariyat 51/32)

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُجْرِمِينَ

"Günahkar bir topluluğa gönderildik" dediler.

(Zariyat 51/33)

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ

"Üzerlerine (pişmiş) balçıktan taş yağdırmak için görevlendirildik."

(Zariyat 51/34)

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ

"Rabbin (Sahibin) katında damgalanmış, aşırı davrananlara özel taşlar..."

(Zariyat 51/35)

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Orada inananlardan kim varsa dışarı çıkardık...

(Zariyat 51/36)

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

Bir ev dışında Allah'a tam teslim olmuş (müslüman) kimse bulamadık.

(Zariyat 51/37)

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

Üzüntü verici azaptan korkanlar için orada bir belge (ayet) de bıraktık.

(Zariyat 51/38)

وَفِي مُوسَىٰ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ

Bir de Musa var. Onu açık bir delil (mucize) ile Firavun'a elçi gönderdik.

(Zariyat 51/39)

فَتَوَلَّىٰ بِرُكْنِهِ وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ

Firavun ve çevresi ona yakınlık göstermedi: "Ya büyücü, ya da cinlerin etkisine girmiş biri" dediler.

(Zariyat 51/40)

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ

Nihayet Firavunu tuttuk, ordusuyla birlikte denizin içinde darmadağınık ettik. O sırada o, kendini kınıyordu.

(Zariyat 51/41)

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ

Ad Kavmi hakkında da bilgin var. Hani üzerlerine köklerini kurutan bir rüzgar göndermiştik.

(Zariyat 51/42)

مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ

Üstünden geçtiği hiç bir şeyi bırakmıyor, kül gibi savuruyordu.

(Zariyat 51/43)

وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ

Semud topluluğu da öyle. Onlara: "Bir süre oyalanın" denmişti.

(Zariyat 51/44)

فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ

Rablerinin (Sahiplerinin) emrinden uzaklaşıp büyüklenmişlerdi. Sonra göz göre göre onları yıldırımlar çarpmıştı.

(Zariyat 51/45)

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ

Yerlerinden kalkamadılar, kimseden de yardım görmediler.

(Zariyat 51/46)

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

Daha önce Nuh'un toplumuna da (yardım edilmedi). Onlar da yoldan çıkmış bir topluma dönüşmüşlerdi.

(Zariyat 51/47)

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ

Göğü ellerimizle bina gibi yaptık. Biz bunu yapacak güçteyiz.

(Zariyat 51/48)

وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ

Yeryüzünü de dayayıp döşedik. Onu ne güzel beşik yaptık[*].

[*] ...

(Zariyat 51/49)

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

Yarattığımız her şeyi iki eş olarak yarattık; belki bilginizi kullanırsınız.

(Zariyat 51/50)

فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ ۖ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ

"Öyleyse Allah'a (yoluna) koşun. Ben O'nun size gönderdiği doğruları açıklayan bir uyarıcıyım.

(Zariyat 51/51)

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ ۖ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ

"Allah'ın yanına başka ilah katmayın. Ben O'nun size gönderdiği doğruları açıklayan bir uyarıcıyım."

(Zariyat 51/52)

كَذَٰلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ

Hep öyle oldu; daha önce de hangi elçi gelse, ya büyücü ya da cinlerin etkisine girmiş dediler.

(Zariyat 51/53)

أَتَوَاصَوْا بِهِ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ

Ağız birliği mi yapıyorlar? Aslında, onlar azgınlar topluluğudur.

(Zariyat 51/54)

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِمَلُومٍ

Artık onlarla ilgilenme; sen bundan dolayı kınanacak değilsin.

(Zariyat 51/55)

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَىٰ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ

Yalnızca (Kuran'dan) bilgi ver. Çünkü o bilgi inananlar için yararlı olur.

(Zariyat 51/56)

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

Cinleri ve insanları, kulluğu sadece bana yapsınlar diye yarattım.

(Zariyat 51/57)

مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعِمُونِ

Onlardan ne bir nimet beklerim ne de beni doyurmalarını isterim.

(Zariyat 51/58)

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

Bütün nimetleri veren Allah'tır. O çok güçlüdür; sapasağlamdır.

(Zariyat 51/59)

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا مِثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ

Yanlış yapanların cezası (aynı suçu işleyen) arkadaşlarının cezasına denk ceza olacaktır ; acele etmesinler.

(Zariyat 51/60)

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ

Ayetleri görmezlikten gelenlerin (kafirlerin), tehdit edildikleri gün gelince çekecekleri var.

TUR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Tur 52/1)

وَالطُّورِ

Sina Dağı,

(Tur 52/2)

وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ

Satır satır yazılmış Kitap

(Tur 52/3)

فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ

Açık sayfalarda yazılmış!

(Tur 52/4)

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ

Beyt-i Mamur[*]!

[*] Yedinci kat semada bulunan kabedir. Melekler insanlar gibi Beyt-i Mamurun çevresinde tavaf eder. Mekkede bulunan Kabe, Beyt-i Mamurun izdüşümüdür.

(Tur 52/5)

وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ

Yükseltilmiş tavan (gökyüzü)[*]!

[*] 7. kat sema...

(Tur 52/6)

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ

Ve coşmuş deniz önemli olduğu gibi.

(Tur 52/7)

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ

Rabbinin (Sahibinin) azabının kesin olarak gerçekleşeceğini bilmeniz de önemlidir.

(Tur 52/8)

مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ

Onu önlemek kimsenin elinde değildir.

(Tur 52/9)

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا

Göğün çalkalanıp durduğu günde,

(Tur 52/10)

وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا

Dağlar yerlerinden oynadıkça oynar.

(Tur 52/11)

فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün yalancılar çok çekecekler.

(Tur 52/12)

الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ

Onlar boş işlere dalıp eğlenenlerdir.

(Tur 52/13)

يَوْمَ يُدَعُّونَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا

O gün yaka paça cehennem ateşine atılacaklardır.

(Tur 52/14)

هَٰذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ

Onlara şöyle denecek: "Yalan sayıp durduğunuz ateş budur işte!

(Tur 52/15)

أَفَسِحْرٌ هَٰذَا أَمْ أَنتُمْ لَا تُبْصِرُونَ

Bu da mı büyü! Bunu da mı görmüyorsunuz!

(Tur 52/16)

اصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ ۖ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

Kızarın orada! Dayansanız da dayanmasanız da fark etmez. Size çektirilen sadece yaptığınızın cezasıdır.”

(Tur 52/17)

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ

Kendini korumuş olanlar bahçelerde ve nimetler içinde...

(Tur 52/18)

فَاكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ

Sahiplerinin verdikleriyle sefa sürerler. Sahipleri onları Cehennem’in azabından da korumuştur.

(Tur 52/19)

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

Onlara şöyle denir: “Yiyin için; afiyet olsun. Bu, yaptıklarınıza karşılıktır.”

(Tur 52/20)

مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ ۖ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ

Sıra sıra dizilmiş sedirlere yaslanırlar. Onlara, iri siyah gözlü kadınları (hurileri) hizmetçi olarak[1] veririz.

[*] Kur’an’da eşleştirmek fiilinin iki türlü kullanımı vardır. Birincisi evlendirmek anlamına gelen harf-i cersiz ifadedir. Bunun örneği şu âyettir: (زَوَّجْنَاكَهَا) zewecnâkehâ (Bkz: Ahzab 33/37) ikincisi bu âyetteki gibi bâ =بِ) harf-i cerri ile olandır. Bunun anlamı da yanına, hizmetine vermektir.

(Tur 52/21)

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّنْ شَيْءٍ ۚ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ

Nesillerinden, inanıp güvenmiş (imanlı) olarak kendilerini takip etmiş olanları da o müminlere katarız. Onların yaptıklarından bir şey de eksiltmeyiz[1*]. Çünkü herkesi, kendi kazandığı bağlar[2*].

[1*] Şefaat yüzünden yanına alan konumunda olan kişinin kazandıklarında bir eksilme olmaz. Gelen, kendi kazandığıyla gelir ve diğerine yük olmaz.

[2*] Bu âyetler, cehennemde yalnızlaşan ve oranın azabını çeken Müslümanların cennetteki yakınlarının yanına yerleştirileceklerini göstermektedir. İşte şefaat budur.

(Tur 52/22)

وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ

Canlarının çektiği meyveler ve etlerden bol bol veririz.

(Tur 52/23)

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ

Orada kadeh kaldırırlar. Ne gereksiz bir sözleri ne de yanlış davranışları olur.

(Tur 52/24)

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ

Çocukları[1*] çevrelerinde dolaşır; her biri sedefi[2*] içinde saklı inci gibidir.

[1*] Keşşaf

[2*] Sedef : Deniz kabuklularının (özellikle istiridye türleri) kabuğundaki parlak iç yüzey

(Tur 52/25)

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ

Birbirlerine döner ve sorarlar:

(Tur 52/26)

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ

“Dünyadayken ailemizin akıbeti konusunda yüreğimiz titrerdi değil mi?

(Tur 52/27)

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ

Allah iyilik etti de hücrelerimize kadar işleyecek azaptan bizi korudu.

(Tur 52/28)

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ ۖ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ

Şimdiye kadar hep bunu ister dururduk. Çünkü Allah’ın iyiliği ve ikramı boldur.”

(Tur 52/29)

فَذَكِّرْ فَمَا أَنتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ

Onları bilgilendirmeye devam et. Sahibinin nimeti sayesinde sen, ne geleceği bildiğini sanan birisin (kâhin[*]) ne de cinlerin (şeytanların) etkisindesin.

[*] Kahin, geleceği bildiğini sanan kişidir. Hakka 69/42

(Tur 52/30)

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ

Yoksa şöyle mi diyorlar: "Şairin teki; başına gelecekleri bekliyoruz"

(Tur 52/31)

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُتَرَبِّصِينَ

De ki "Bekleyin, ben de sizinle birlikte bekliyorum."

(Tur 52/32)

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُم بِهَٰذَا ۚ أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ

Bu duygusallıktan uzak bir karar gereği midir? Yoksa onlar bir azgınlar topluluğu mudur?

(Tur 52/33)

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ ۚ بَل لَّا يُؤْمِنُونَ

Ya da "Kur'an'ı kendi uydurdu" mu diyorlar? Aslında onlar sana güvenmiyorlar.

(Tur 52/34)

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ

Sözlerinin arkasındaysalar Kur'an gibi bir söz getirsinler.

(Tur 52/35)

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ

Onlar yoktan mı yaratıldılar yoksa yaratan kendileri mi?

(Tur 52/36)

أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ ۚ بَل لَّا يُوقِنُونَ

Yoksa gökleri ve yeri onlar mı yarattı? Aslında söylediklerine kendileri de inanmıyor.

(Tur 52/37)

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ

Sahibinin hazineleri onların yanında mı ya da (hazineler) onların hakimiyetinde mi?

(Tur 52/38)

أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ ۖ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ

Yoksa yükseğe çıkan bir araçları var da (olup bitenleri) oradan mı dinliyorlar? Dinleyen kişiler açık bir delil getirsin.

(Tur 52/39)

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ

Kızlar Allah'ın da oğullar sizin mi?

(Tur 52/40)

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ

Yoksa onlardan bir karşılık istiyorsun da borcun altında eziliyorlar mı?

(Tur 52/41)

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ

Yoksa gizli bilgiler onlarda da onu mu yazıyorlar?

(Tur 52/42)

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا ۖ فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ

Yoksa seni oyuna getirmek mi istiyorlar? Asıl oyuna gelenler[*], kafirlerdir (ayetleri görmezlikten gelenlerdir).

[*] Ayetleri görmezlikten gelenlerin oyuna gelmiş olmasının nedeni Şeytan tarafından kandırılmış olmalarıdır.

(Tur 52/43)

أَمْ لَهُمْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Yoksa Allah'ın dışında bir ilahları mı var? Allah, onların kendisiyle ortak özellikte saydıkları şeylerden uzaktır.

(Tur 52/44)

وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ

Gökten bir kütle düştüğünü görseler, "Bulut kümesi" derler!

(Tur 52/45)

فَذَرْهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ

Onları kendi başlarına bırak; cezaya çarptırılacakları güne kadar böyle gitsin.

(Tur 52/46)

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ

O gün kurdukları oyun işlerine yaramayacak, yardım da görmeyeceklerdir.

(Tur 52/47)

وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَٰلِكَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Yanlış yapanlar için bundan önce bir azap daha var[*], onların çoğu bunu bilmez.

[*] İşte bu azap, kabirde olan kişinin diriliş gününü umuztsuzluk ve korkuyla beklemesi cezasıdır.

(Tur 52/48)

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا ۖ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ

Sahibinin kararını sabırla bekle; sen gözümüzün önündesin. Kalktığın vakit, her şeyi güzel yaptığından dolayı Sahibine ibadet et.

(Tur 52/49)

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ

Gecenin[1*] bir bölümünde ve yıldızlar kaybolurken de O'na ibadet et[2*].

[1*] Güneşin batışı ve doğuşu arasındaki kısım gecedir. Gecenin 3 bölümü vardır. Gece ile gündüzün iç içe girdiği iki simetrik alaca karanlık bölüm ve tam karanlık orta bölüm. Birinci bölümde akşam ve yatsı namazları, yıldızların kaybolmaya başladığı üçüncü bölümde de sabah namazı kılınır.

[2*] Güneş doğu ufkuna 9 derece kadar yaklaştığında yıldızlar kaybolmaya başlar.

NECM

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Necm 53/1)

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ

Alçalıp yükseldiğinde o yıldız (çoban yıldızı) önemlidir[*].

[*] Hevâ = هَوَى kelimesi hem yükselme hem de aşağı kayma anlamındadır (Müfredat).

"O yıldız" anlamında en-necm = النَّجْمِ kelimesi bu âyetle beraber dört yerde geçer. İlki bu ayette geçer. İkinci olarak Tarık suresinin şu âyetleri onun "Kutup Yıldızı" olduğunu gösterir: *"Gökyüzü ve Târık (her gece gelen yıldız) önemlidir. Târık nedir, nereden bileceksin? O, (karanlığı) delip geçen yıldızdır.* (Tarık 86/1-3) Üçüncüsü şu âyettir: *"Birçok işaretlerle ve o yıldızla yollarını bulurlar."* (Nahl 16/16) Kuzey yarım kürede her gece doğan ve güçlü ışığı olan tek yıldız Kutup Yıldızıdır. Ekvatora sıfır, kutup noktasına 90 derecelik açı yapar. Bu ikisi arasındaki her yere yaptığı açı, oranın enlemi kadardır. Konum ve yön belirlemede en önemli göstergedir. Diğer yıldızlar, sürekli yer değiştirirler ama Kutup Yıldızı hep aynı noktada kalır. Dördüncüsü de (Rahman 55/6) âyetidir.

(Necm 53/2)

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ

Arkadaşınızın yoldan çıkmadığı ve boş hayallere kapılmadığı da önemlidir.

(Necm 53/3)

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ

O sözleri kendi arzusuna göre söylemiyor.

(Necm 53/4)

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ

Onlar, ona gelen vahiyden başkası değildir.

(Necm 53/5)

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ

Onları ona, çok güçlü olan (Cebrail) öğretti.

(Necm 53/6)

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ

Sağlam yapılı olan (Cebrail) doğruldu.

(Necm 53/7)

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ

(O zaman) Muhammed, (Mekke'ye göre) en yüksek ufukta (Hira Dağında)[*] idi.

[*] Ayetteki الْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ = el-ufku'ul-a'lâ, o en yüksek ufuk demektir. Kur'an'ın inmeye başladığı yer Mekke olduğu için Kabe'ye göre en yüksek ufuk Hira dağıdır.

(Necm 53/8)

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ

Sonra (Cebrail) yaklaştı ve aşağıya süzüldü.

(Necm 53/9)

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ

(Muhammed ile) İki yayın tek kirişi gibi oldular; hatta daha da yakınlaştılar.

(Necm 53/10)

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ

Allah'ın kendine vahyettiğini, Allah'ın kuluna (Muhammed'e) vahyetti.

(Necm 53/11)

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ

(Muhammed'in) Gördüğünü gönlü yalanlamadı.

(Necm 53/12)

أَفَتُمَارُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ

Onun gördüklerine yine de kuşkuyla mı bakacaksınız?

(Necm 53/13)

وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ

Muhammed Cebrail'i bir kez daha böyle gördü.

(Necm 53/14)

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ

(Bu defa) Sidret'ül-müntehâ'nın[*] yanındaydı.

[*] Sidret'ul-muntehâ ….

(Necm 53/15)

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ

Ahirette kalınacak Cennet de oranın yanı başındadır.

(Necm 53/16)

إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ

O gün o Sidre'yi neler kaplamıştı, neler!

(Necm 53/17)

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ

Gözü bir yere kaymadı, söylenenin dışına da çıkmadı.

(Necm 53/18)

لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ

(Miraç yolculuğunda) gerçekten Sahibinin en büyük ayetlerini gördü[*].

[*] Kulunu bir gecede Mescid-i Haram'dan alıp, çevresini bereketli kıldığı en uzak mescide (el-Mescid'ul-aksâ'ya) götüren Allah, eksikliklerden uzaktır. Bu yolculuk, ona bir kısım âyetleri göstermek içindir. O (Allah) işitir ve görür. (İsra 17/1)

(Necm 53/19)

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ

Siz, Lat'ı ve Uzza'yı hiç düşündünüz mü?

(Necm 53/20)

وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ

Ya diğerini; üçüncüsü olan Menat'ı?

(Necm 53/21)

أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْأُنْثَىٰ

(Size göre bunlar Allah'ın kızlarıdır.) Erkekler sizin olsun, kızlar da Allah'ın, öyle mi?

(Necm 53/22)

تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰ

(Size göre) bu, haksız bir paylaşma olmaz mı?

(Necm 53/23)

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ ۚ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ ۖ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَىٰ

Bunların kendileri yok, sadece adları vardır. O adları, siz ve atalarınız dillendiriyorsunuz. Allah onlarla ilgili bir belge (yetki) indirmedi. Sadece varsayımlarınızın ve canınızın istediği şeyin peşinden gidiyorsunuz. Bakın işte size Sahibinizden bir rehber geldi.

(Necm 53/24)

أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمَنَّىٰ

Acaba insan her istediğini elde edebilir mi?

(Necm 53/25)

فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ

(Aklınızı başınıza alın!) Her şeyin sonu da Allah'ındır, başı da.

(Necm 53/26)

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ

Göklerde çok melek var ama onların şefaati (desteği) işe yaramaz. İşe yaraması için Allah'ın tercih ettiği kişiye, O'nun izni ve rızası ile olması gerekir.[*]

[*] Şefaat, şef' (الشَّفْع) kökünden iki şeyin yan yana olması, tek olmaması demektir. Birinin işini görmek için onunla birlikte gitme anlamına da gelir(Mekâyîs, Müfredât). Bu dünyada bu tür destekler olabilir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: *"Her kim iyiliğe şefaat ederse (destek verirse) ondan ona pay vardır. Kim de kötülüğe şefaat ederse ondan da sorumluluğu olur. Allah her şeyi korur ve kollar."* (Nisa 4/85) Bu dünyada meleklerin insanlara böyle destekleri olabilir. Bunu şu âyetten öğreniyoruz: *"Karanlıklardan aydınlığa çıkasınız diye Allah ve melekleri size destek vermektedir. O'nun inanıp güvenenlere ikramda bulunur."* (Ahzab 33/43) Bu âyet, Allah'ın onayı olmadan meleklerin kimseye destek veremeyeceğini bildirmektedir.

Türkçe'de şefaat, Allah'ın yanında birine arka çıkma ve yardımcı olma anlamında kullanılır. Mahşer yerinde böyle bir şefaat olmayacaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: *"Öyle bir günden çekinin ki, o gün kimse kimsenin yerine ceza çekmez, kimseden şefaat kabul edilmez, kimseden fidye alınmaz ve kimseye yardım edilmez." (*Bakara 2/48)

Ahiretteki şefaat ancak, cehennemde cezasını çekmiş olanların, Cennetteki yakınları tarafından kabul edilmesi şeklinde olabilir. İlgili âyetler şöyledir: *"Rabbine and olsun ki onları, şeytanlarla birlikte toplayacağız. Sonra diz çöktürerek alevli ateşin (cehennemin) çevresine getireceğiz. Sonra her toplumdan Rahman'a en sert baş kaldıranları çekip ayıracağız. Cehennemde kızarmayı en çok kimin hak ettiğini iyi biliriz. Sizden (günahı sevabından çok olanlardan) oraya uğramayacak yoktur. Bu, Rabbinin uygulamayı üstlendiği kesin hükümdür. Sonra kendini (şirkten) korumuş olanları kurtaracak, zalimleri de orada diz üstü çökmüş olarak bırakacağız."* (Meryem 19/68-72)

Günahkarları, suya koşarcasına cehenneme sevk edeceğiz. (Orada) Rahman'dan söz almış olanlar[#] dışında kimse şefaata (birinden destek görme hakkına) sahip olamayacaktır (Meryem 19/86-87).

Bunlar şirk günahı ile cehenneme girmemiş olanlardır. Çünkü *"Allah, kendisine ortak koşulmasını (şirki) bağışlamayacaktır."* (Nisa 4/48)

(Necm 53/27)

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيُسَمُّونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةَ الْأُنثَىٰ

Ahirete inanmayanlar meleklere hep kız ismi takarlar.

(Necm 53/28)

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ ۖ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ ۖ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا

Bu konuda ellerinde bir bilgi de yoktur, sadece varsayımlarıyla hareket ederler. Varsayım, gerçeğin yerini tutamaz.

(Necm 53/29)

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا

Bizim doğru bilgilerimize (Kur'an'a) sırtını dönen ve dünya yaşayışından başkasını istemeyen kimseyle arana mesafe koy.

(Necm 53/30)

ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ

Onların ilimden payları işte bu kadar. Senin Sahibin, yolundan sapanları iyi bilir, doğru yolda olanları da iyi bilir.

(Necm 53/31)

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى

Göklerde ve yerdeki her şey Allah'ındır. Düzenini, kötülük edenleri yaptıklarına göre cezalandırmak ve güzel işler yapanları da daha güzeli ile karşılamak için kurmuştur[*]

[*] "Sizi zorlu bir imtihandan geçirmek ve hanginizin daha iyi davranacağını belirlemek için gökleri ve yeri altı günde yaratan Allah'tır. O sırada arşı (yönetim merkezi) suyun üstündeydi." (Hud 11/7)"

(Necm 53/32)

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ ۚ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ ۖ فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ ۖ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَىٰ

Güzel davrananlar, kusurları hariç[1*], günahların büyüklerinden ve fuhuş çeşitlerinden[2*] kaçınanlardır. Sahibinin bağışlaması boldur. Topraktan sizi oluştururken de analarınızın karnında birer cenin iken de sizi en iyi bilen O'dur. Kendinizi iyi göstermeye kalkmayın[3*]. Doğal yapısını kimin koruduğunu en iyi O bilir.

[1*] "Size konan yasakların büyüklerinden kaçınırsanız, kusurlarınızı örter ve sizi şerefli bir yere yerleştiririz." (Nisa 4/31)

el lememe(اللَّمَمَ):Etrafindakiler, çevresindekiler anlamına gelir. Kur'an-ı Kerim'de büyük günahlar(kebair el ismi) ve onun etrafindekiler sınıflandırması vardır. Küçük günahlar diye bir sınıflandırma yoktur.

[2*] Fuhuş çeşitleri diye tercüme ettiğimiz kelime fevâhiş'tir; fuhuş'un çoğuludur. Arapçada çoğul en az üçü gösterir. Kur'an'a göre zina ve erkek erkeğe ilişki fuhuştur. Üçüncüsü kadın kadına yaşanan sevicilik olabilir.

[3*] Bakara 2/151, Şems 91/9, Nisa 4/49 ve Tevbe 9/103'ün kapsamında bir dipnot yazılacak.

(Necm 53/33)

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّىٰ

Doğrulara sırt çevireni de gördün mü!

(Necm 53/34)

وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰ

Biraz verip arkasını keseni.

(Necm 53/35)

أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَىٰ

Gizli bilgiler onda da doğruları o mu görüyor?

(Necm 53/36)

أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ

Yoksa Musa'nın sayfalarında yazanlar ona haber verilmemiş mi?

(Necm 53/37)

وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ

Sözünün eri İbrahim'i de mi anlatmamışlar?

(Necm 53/38)

أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ

(Dememişler mi ki) Kimse kimsenin günahını yüklenmez.

(Necm 53/39)

وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ

İnsanın kendi çalışmasından başkası kendine ait değildir.

(Necm 53/40)

وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ

Çalışması yakında gözler önüne serilecektir.

(Necm 53/41)

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ

Sonra ona, yaptıklarının karşılığı tam olarak verilecektir.

(Necm 53/42)

وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَىٰ

Varıp gideceği yer, Sahibinin huzurudur.

(Necm 53/43)

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ

Güldüren O'dur; ağlatan da O.

(Necm 53/44)

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا

O'dur öldürecek ve diriltecek olan.

(Necm 53/45)

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَىٰ

Eşleri; erkeği ve dişiyi yaratmıştır.

(Necm 53/46)

مِنْ نُطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ

Ölçüsü konduğu sırada[*] döllenmiş yumurtadan (yaratmıştır).

[*] تُمْنَى (tümnâ) منى (menâ) kökünden olup bir şeyin ölçüsünü koyma ve o ölçüyü geçerli kılma anlamına gelir [Mekâyîs'ul-luğa]. Âyete göre insanın ölçüleri döllenme sırasında iken konur.

(Necm 53/47)

وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْأُخْرَىٰ

Ahiretteki yapısını oluşturmak[*] da O'nun işidir.

[*] Ahirette yeniden yaratma.

(Necm 53/48)

وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ

İhtiyacınızı karşılayan da O'dur, sizi saygın hale getiren de.

(Necm 53/49)

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرَىٰ

Şı'ra yıldızının[*] Sahibi de O'dur.

[*] Sirus yıldızı ?

(Necm 53/50)

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ

O, önce Ad toplumunu etkisizleştirdi[*].

[*] Helak; gücünü yitirme (Hakka 69/29) bir şeyini kaybetme, değişme, bozulma ve ölüm anlamlarına gelir. Bunlar önceki yapının yok olmasıdır (Mufredat).

(Necm 53/51)

وَثَمُودَ فَمَا أَبْقَىٰ

Semud'dan da tek kişi bırakmadı.

(Necm 53/52)

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْغَىٰ

Bunlardan önce de Nuh'un toplumunu yok etmişti. Onlar (Ad ve Semud'dan) daha yanlış, daha aşırı davranan kimselere dönüşmüşlerdi.

(Necm 53/53)

وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ

Altı üstüne getirilmiş yerin halkını (Lut'un toplumunu) da tümüyle yere batırmıştı.

(Necm 53/54)

فَغَشَّاهَا مَا غَشَّىٰ

Başlarına neler geldi neler!

(Necm 53/55)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَىٰ

Artık Sahibinin hangi nimetinden kuşku duyabilirsin?

(Necm 53/56)

هَٰذَا نَذِيرٌ مِنَ النُّذُرِ الْأُولَىٰ

O (Muhammed) önceki uyarıcılar gibi bir uyarıcıdır.

(Necm 53/57)

أَزِفَتِ الْآزِفَةُ

Yaklaşmakta olan (hesap günü) yaklaştı.

(Necm 53/58)

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ

Onu Allah'tan başkası ortaya çıkaramaz!

(Necm 53/59)

أَفَمِنْ هَٰذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ

Yoksa bu sözler sizi şaşırtıyor mu?

(Necm 53/60)

وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ

Ağlayacağınıza gülüyor musunuz?

(Necm 53/61)

وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ

Üstelik dik kafalısınız.

(Necm 53/62)

فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ۩

Hemen Allah'a secde edin ve kulluğu O'na yapın.

KAMER

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Kamer 54/1)

ٱقْتَرَبَتِ ٱلسَّاعَةُ وَٱنشَقَّ ٱلْقَمَرُ

Vakit yaklaştı, her şey ay gibi ortaya çıktı[*].

[*]Müfredat شق md. Allah Teala Nebîmize, önceki nebîlere verdiği gibi mucize vermemiştir. İlgili ayet şöyledir:

"Seni âyetlerle/mucizelerle göndermemizi engelleyen tek şey, öncekilerin onlar karşısında yalana sarılmalarıdır. Semûd'a, gerçeği gösteren belge olarak bir dişi deve vermiştik ama ona yanlış iş yapmışlardı. Biz mucizeleri sadece korkutmak için göndeririz. (İsra 17/59) Bu sebeple âyete "ay yarıldı" şeklinde anlam verip bunu Muhammed aleyhisselamın bir mucizesi saymak imkansızdır.

(Kamer 54/2)

وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ

Ne zaman bir ayet görseler yüz çevirir ve "İşte ardı arkası kesilmeyen büyülü bir söz daha" derler.

(Kamer 54/3)

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۚ وَكُلُّ أَمْرٍ مُسْتَقِرٌّ

(Ayetler karşısında) yalana sarılıp, keyiflerine uyarlar. Ama her işin bir sonucu vardır.

(Kamer 54/4)

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ

Onlara ne haberler geliyor, içinde kendilerini bundan (yalandan) vazgeçirecek olanları da var.

(Kamer 54/5)

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ ۖ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ

Doğruluğu su götürmez haberlerdir bunlar. Ama uyarılar bir işe yaramıyor.

(Kamer 54/6)

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ ۘ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نُكُرٍ

Onlarla yakından ilgilenmeyi bırak. O çağrıcının görülmemiş bir şeye çağıracağı o gün,

(Kamer 54/7)

خَشَّعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ

Gözleri saygıyla öne eğik olarak kabirlerinden çıkar, çekirge sürüleri gibi olurlar.

(Kamer 54/8)

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ ۖ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ

Aşağılanmış bir şekilde başlarını kaldırır, kendilerini çağırana odaklanırlar. Bütün kafirler, "Bu ne çetin bir gün!" derler.

(Kamer 54/9)

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ

Bunlardan önce Nuh'un topluluğu da yalana sarılmış, kulumuzu yalancı yerine koymuşlardı. "Bu, cinlerin etkisinde" dediler. Böylece görevi engellendi.

(Kamer 54/10)

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ

O da Rabbine (Sahibine) yalvardı: " Yenik düştüm, bana yardım et." dedi.

(Kamer 54/11)

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ

Biz de boşalan sularla göğün kapılarını açtık.

(Kamer 54/12)

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَىٰ أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ

Yerden de pınarlar fışkırttık, kararlaştırılan işin olması için sular birbiriyle buluştu.

(Kamer 54/13)

وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ

Nuh'u, levhaları birbirine perçinlenmiş bir gemiye bindirmiştik.

(Kamer 54/14)

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ

Görmezlikten gelinmiş o zatın ödülü olarak gemi gözlerimizin önünde akıp gidiyordu.

(Kamer 54/15)

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

Gemiyi, bir belge olarak bıraktık. Hiç öğüt alan var mı?

(Kamer 54/16)

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ

Yapılan uyarılar ve ardından gelen azabım nasılmış, bir düşünün!

(Kamer 54/17)

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

Doğru bilgiye ulaşılsın diye Kur'an'ı (ayetler kümesini bulmayı) kolaylaştırdık. O bilgiye ulaşan var mı?

(Kamer 54/18)

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ

Ad toplumu da yalana sarılmıştı. Yapılan uyarılar ve ardından gelen azabım nasılmış!

(Kamer 54/19)

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ

Her şeyin ters gittiği bir günde üstlerine çok sert bir fırtına göndermiştik.

(Kamer 54/20)

تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ

İnsanları, sökülmüş hurma kütükleri gibi kaldırıp atıyordu.

(Kamer 54/21)

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ

Yapılan uyarılar ve ardından gelen azabım nasılmış; bir düşünün!

(Kamer 54/22)

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

Doğru bilgiye ulaşılsın diye Kur'an'ı (ayetler kümesini bulmayı) kolaylaştırdık. O bilgiye ulaşan var mı?

(Kamer 54/23)

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ

Semud toplumu da bütün uyarıları yalan saymıştı.

(Kamer 54/24)

فَقَالُوا أَبَشَرًا مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ إِنَّا إِذًا لَفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ

Şöyle demişlerdi: "Bizden biri olan bu insana mı uyacakmışız biz? Ona uyarsak sapıtır, kendimizi ateşe atarız.

(Kamer 54/25)

أَأُلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ

Doğru bilgi içimizden ona mı verilmiş? Aslında o; yalancının, kendini beğenmişin teki!"

(Kamer 54/26)

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُ

Yalancının ve kendini beğenmişin kim olduğunu yarın öğrenecekler.

(Kamer 54/27)

إِنَّا مُرْسِلُو النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ

Onları imtihan için bir dişi deve gönderiyoruz. Sabırlı ol ve onları izle.

(Kamer 54/28)

وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ ۖ كُلُّ شِرْبٍ مُحْتَضَرٌ

Suyu içme hakkının (deve ile kendi) aralarında paylaştırıldığını bildir. Sırası gelen suyun başında bulunsun.

(Kamer 54/29)

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ

Derken arkadaşlarını çağırdılar; o da bıçağı kaptığı gibi deveyi kesti.

(Kamer 54/30)

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ

Yapılan uyarılar ve ardından gelen azabım nasılmış; bir düşünün!

(Kamer 54/31)

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ

Üzerlerine yüksek bir ses saldık; hayvan barınağına serilmiş kuru otlar gibi oldular.

(Kamer 54/32)

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

Doğru bilgiye ulaşılsın diye Kur'an'ı (ayetler kümesini bulmayı) kolaylaştırdık. O bilgiye ulaşan var mı?

(Kamer 54/33)

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ

Lut toplumu da bütün uyarıları yalan saymıştı.

(Kamer 54/34)

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ ۖ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ

Lut ailesi dışında kalanlara, taş yağdıran (bulutlar[*]) gönderdik. Lut'un ailesini, seher vaktinde oradan uzaklaştırmıştık.

[*] Hicr 15/74

(Kamer 54/35)

نِعْمَةً مِنْ عِنْدِنَا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ

Bu, katımızdan yapılan bir iyilikti. İyilik bilenleri böyle ödüllendiririz.

(Kamer 54/36)

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ

Lut, kıskıvrak yakalayacağımız konusunda onları uyarmıştı ama uyarıları ciddiye almadılar.

(Kamer 54/37)

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ

Üstelik Lut'un konuklarını elde etmeye çalışıyorlardı ki gözlerini kör ediverdik: "Şimdi uyarıların ardından gelen azabımın tadına varın."

(Kamer 54/38)

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ

Sabah erkenden onları kalıcı bir azap karşıladı.

(Kamer 54/39)

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ

“Uyarıların ardından gelen azabımın tadına varın.”

(Kamer 54/40)

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

Doğru bilgiye ulaşılsın diye Kur’an’ı (ayetler kümesini bulmayı) kolaylaştırdık. O bilgiye ulaşan var mı?

(Kamer 54/41)

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ

Firavun hanedanına da uyarılar yapılmıştı.

(Kamer 54/42)

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ

Belgelerimizin tamamına karşı yalan yanlış şeylere sarıldılar. Biz de onları, güçlü ve ölçülü bir biçimde yakaladık.

(Kamer 54/43)

أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أُولَٰئِكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ

Sizin kafirleriniz bunlardan daha mı iyi? Yoksa zebûrlarda (indirilen kitaplarda)[*1] sizin aklandığınıza dair bir şey mi var?[*2]

[*1] Zebûrlar diye meal verdiğimiz ez-Zübür = الزُّبُر, zebûr’un çoğuludur, hikmet dolu kitaplar anlamındadır. (ez-Zeccâ, Meânî’l-Kur’ân ve İ’râbuhu) Ali- İmrân 3/81’de bütün nebîlere kitap ve hikmet verildiği açıklandığı için bu ayetteki zübür’ün, hikmet dolu kitaplar dışında bir anlamı olamaz Kelime, Nahl 16/43-44 Şuarâ 26/196, Fatır 35/25 ve Kamer 54/43’te aynı anlamı ifade etmektedir. Bu zebûrlardan biri de Davut aleyhisselama verilmiştir. (Nisa 4/163, İsra 17/55) Zebûr, Davut aleyhisselama verilen kitabın özel ismi olmadığı için ez- Zebûr şeklinde geçmemektedir. Kelime, ez-Zebûr şeklinde elif lâmlı olarak sadece Enbiyâ 21/105’te geçer ve Davut aleyhisselam da dahil bütün nebîlere verilen kitapları ifade eder. Ayrıca Enbiya 21/105’in dipnotuna bkz.

[*2] “Kim Rahman’ın Zikri’ni (Kur’ân’ı) bulanık görürse başına bir şeytan sararız; o, onunla beraber olur. Şeytanlar bu gibileri yoldan çevirirler ama bunlar doğru yolda olduklarını sanırlar” (Zuhruf 43/36-37)

(Kamer 54/44)

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ

Yoksa bunlar: “Biz birbiriyle kenetlenmiş bir topluluğuz” mu diyorlar?[*]

[*] “İbrahim dedi ki Sizin bu putlara tutunmanız sadece aranızda kaynaşmaya vesile olsun diyedir. Kıyamet günü biriniz diğerini görmek istemeyecek her biriniz diğerini dışlayacaktır. Sığınacağınız yer o ateştir. Size yardım eden de olmayacaktır.” (Ankebut 29/25)

(Kamer 54/45)

سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ

O topluluk, yakında bozguna uğrayacak ve arkalarını dönüp gidecektir.

(Kamer 54/46)

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ

Asıl tehdidi vakti geldiğinde yaşayacaklar. O vakit her şey, ne kadar korkunç ve ne kadar acı olacaktır.

(Kamer 54/47)

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ

Bu suçlular sapıklık ve çılgınlık içindeler.

(Kamer 54/48)

يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ

Ateşin içinde yüzüstü süründürülecekleri gün: "cehennemin dokunuşlarını tadın!" denilir.

(Kamer 54/49)

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ

Biz, yarattığımız her şeyi bir ölçüye göre yaratırız.

(Kamer 54/50)

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ

Emri bir kere veririz; göz kırpma gibidir.

(Kamer 54/51)

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

Sizin gibi nicelerini etkisiz hale getirdik; ibret alan yok mu?

(Kamer 54/52)

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ

Yaptıkları her şey size gönderilen hikmet dolu sayfalardadır.

(Kamer 54/53)

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ

Küçük, büyük demeden hepsi yazılmıştır.

(Kamer 54/54)

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ

Kendilerini koruyanlar bahçelerde, ırmak kıyılarında dolaşacak,

(Kamer 54/55)

فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ

Doğruluk meclisinde, ölçüleri koyan hükümdarın katında olacaklardır.

RAHMAN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Rahman 55/1)

ٱلرَّحْمَٰنُ

O Rahman (İyiliği sonsuz olan)

(Rahman 55/2)

عَلَّمَ الْقُرْآنَ

Kur'ân'ı öğretti,

(Rahman 55/3)

خَلَقَ الْإِنْسَانَ

İnsanı yarattı.

(Rahman 55/4)

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ

Ona kendini ifade etmeyi öğretti.

(Rahman 55/5)

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ

Güneş ve ay, bir hesaba göredir.

(Rahman 55/6)

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ

Yıldızlar ve ağaçlar; her ikisi de Allah'a secde ederler[*].

[*] Deklinasyon açısı.

İnsan, başka hiçbir yardımcıya ihtiyaç duymadan gündüz gölgelere bakarak saati; gece ayın yerine bakarak takvimi okuyabilir.

(Rahman 55/7)

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ

Göğü yükseltti ve dengeyi (mizanı) kurdu[*].

[*] Ayet iki şeyden bahsetmektedir Göğün yükseltilmesi ve denge (mizan). Bu iki konunun geçtiği benzeşik (müteşabih) ayetleri de değerlendirmeye alırsak, göğün yükseltilmesinin zikredildiği diğer ayet Ra'd 13/2'dir. Şura 42/17'de Allah, kitabı ve mizanı indirdiğini bildirir. Hadid 57/25 bu kitap ve dengenin elçiler ile gönderildiğini bildirir. Pek çok ayette de "biz kitabı ve hikmeti" verdik buyrulmaktadır. Bir kısmı burada referans gösterilen, bir kısmı gösterilemeyen bütün benzeşik ayetler kümesi bir arada değerlendirildiğinde; hem tabiataki ayetlerin hem de kitaptaki ayetlerin bir mizana göre düzenlendiği anlaşılır. (Bkz: Al-i İmran 3/7 ve dipnotu). Öyleyse hikmet de bu düzenin(mizanın) yöntemini kullanarak doğru hüküme ulaşmaktır ve Allah tarafından yaratılmış ve indirilmiştir. Öyleyse Allah'ın aşırılık yapmamızı yasakladığı şeyler hem doğadaki mizanı bozmak hem de Kitap'taki mizanı (hikmeti) bozmaktır. Bizim yapmamız gereken şey bunları öğrenmek ve kendimizi geliştirmektir. Allah, bu gelişim yolunu (onun kurduğu düzenin ilmini anlama hikmetini), gerekli çalışmayı yapana verir. (Bkz: Bakara 2/269)

(Rahman 55/8)

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ

Kurulu dengede aşırılık yapmayın.

(Rahman 55/9)

وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ

Ölçüyü hakka uygun yapın. Eksiltip de kurulu dengeye yazık etmeyin.

(Rahman 55/10)

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ

Yeryüzünü de canlılar için yayıp donattı.

(Rahman 55/11)

فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ

Orada türlü yemişler ve salkımlı hurma ağaçları,

(Rahman 55/12)

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ

Kapçıklı daneler ve güzel kokulu çiçekler vardır.

(Rahman 55/13)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insan ve cin topluluğu)[1*] Bu durumda Rabbinizin[2*] hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

[1*] Ayette yalan söylemek manasına gelen "kezzebe" fiilinin ikil kipi kullanıldığından esas çeviri "Siz ikiniz, bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz." olmalıdır. Ayetin esas metninde olmayan insan ve cin özneleri, 14 ve 15. ayetleri delil alarak parantez içinde eklenmiştir.

[2*] Sahibinizin

(Rahman 55/14)

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ

O insanı (Adem'i) çanak çömlek gibi kurumuş balçıktan yarattı.

(Rahman 55/15)

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ

Cânnı[*] da ateşli bir karışımdan yaratmıştı.

[*] Cinlerin atasını

(Rahman 55/16)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/17)

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ

O, iki Doğu'nun Rabbidir (Sahibidir), iki Batı'nın da Rabbidir[*].

[*] ...

(Rahman 55/18)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/19)

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ

Birbirine kavuşan iki denizi[*] salıverir.

[*] Araplar büyük tatlı su kütlelerine, tuzlu veya tuzsuz iç denizlere ve göllere de deniz derler. Örneğin Musa(A.S.)'nın peşinde Firavun orduları varken yarıp geçtiği yer, ayette deniz olarak anılan Nil nehridir. Dolayısıyla birbirine karışmayan şeylerden birincisi tatlı ve tuzlu sulardır. Her ikisi de toprağın üzerinde olmasına rağmen biri tatlı, biri tuzlu veya acıdır. (Furkan 25/53). Hatta deniz kıyısı kasabalarındaki su kuyularından deniz seviyesinin altında olmalarına rağmen tatlı olanları vardır. Birbirine karışmayan ikinci tip denizler ise her ikisi de tuzlu olanlardır. Dünya iklimi üzerinde çok önemli olan sıcak ve soğuk su akıntıları, binlerce kilometre mesafeyi, içindeki sıcaklık, oksijen ve besin maddelerini karıştırıp kaybetmeden taşırlar. Bunların her biri ayrı birer ilim konusu olup Allah tarafından yazılmış ve yaratılmış ayetlerin uzmanlar tarafından birlikte okunması ile daha ileri bilgi seviyelerine ulaşılabilir.

(Rahman 55/20)

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ

Aralarında engel vardır, karışmazlar.

(Rahman 55/21)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/22)

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ

O iki denizden inci ile mercan çıkar.

(Rahman 55/23)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/24)

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنْشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ

Denizde akıp giden ve dağlar gibi inşa edilmiş olan o yapılar (gemiler) O'nundur.

(Rahman 55/25)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/26)

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ

Yeryüzünde bulunan herkes geçicidir.

(Rahman 55/27)

وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

Kalan, İkramı bol olan ulu Rabbinin (Sahibinin) hükümdarlığıdır.

(Rahman 55/28)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/29)

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ

Göklerde ve yerde ne varsa hepsi, isteklerini O'na sunarlar. O, her an yaratma halindedir.

(Rahman 55/30)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/31)

سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَ الثَّقَلَانِ

Ey kendilerine sorumluluk yüklenenler (insanlar ve cinler). Sizinle özel olarak ilgileneceğiz.

(Rahman 55/32)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/33)

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا ۚ لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ

Ey cin ve insan topluluğu! Göklerin ve yerin eksenlerini[*] delip geçebilirseniz geçin. Ama elinizde bir güç olmadan geçemezsiniz.

[*] Ayete, göklerin ve yerin çevreleri anlamı verilebileceği gibi eksenleri anlamı da verilebilir. İnsanlar yerin çevresinde rahatça dolaştıkları için eksenleri anlamı uygun düşer. Bu ayet, böyle bir gücün elde edilebileceğini gösterir.

(Rahman 55/34)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/35)

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ

İkinizin de üstüne dumansız bir alev ve alevsiz bir duman[*] gönderilir. Birbirinizle de yardımlaşamazsınız.

[*] Kelimenin sözlük anlamı...

(Rahman 55/36)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/37)

فَإِذَا انْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ

Gök (cisimleri) parçalandığında yağ tortusu gibi kırmızı bir güle[*] dönüşür.

[*] Nebulanın şekli

(Rahman 55/38)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/39)

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ

O gün, insanlara ve cinlere, günahlarından sorulmaz[*].

[*] Çünkü zaten her şey kayıt altına alınmıştır.

(Rahman 55/40)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/41)

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ

(Çünkü) Suçlular yüzlerinden tanınır; perçemlerinden ve ayaklarından yakalanırlar.

(Rahman 55/42)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/43)

هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ

İşte suçluların yalan saydıkları Cehennem.

(Rahman 55/44)

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آنٍ

Ateş yığını ile kaynar su arasında döner dururlar.

(Rahman 55/45)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/46)

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتَانِ

Rabbinin (Sahibinin) huzuruna (günahla) çıkmaktan korkanlar için iki Cennet vardır.[*]

[*] Bu iki cennet sağda olanlar sınıfına tahsislidir. Bkz: Vakia 56/27-40 arası ayetler

(Rahman 55/47)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/48)

ذَوَاتَا أَفْنَانٍ

İkisinin de çeşit çeşit ağaçları olur.

(Rahman 55/49)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/50)

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ

İkisinde de akıp giden iki pınar vardır.

(Rahman 55/51)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/52)

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ

İki Cennet'te de her meyveden çift çift vardır.

(Rahman 55/53)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/54)

مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ ۚ وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ

Kaplamaları ipekten koltuklara yaslanırlar; iki Cennetin de olgun meyveleri önlerine sarkar.

(Rahman 55/55)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/56)

فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ

Bahçelerde, gözlerini onlardan ayırmayan hizmetçi kızlar (huriler) vardır. Bunlardan önce onlara ne bir insan ne de cin eli değmiştir[*].

[*] Cinsellikle ilgili herhangi bir bilgi ve tecrübeleri olmadığı vurgulanıyor. Diğer bir ifade ile cenentteki huriler hem kadın hem de erkek müminlerin emrine verilen ve sadece hizmet yapan varlıklar. Cinsellik gibi konuların akıllarından bile geçmeyeceği ifade edilmiş oluyor.

(Rahman 55/57)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/58)

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ

Yakut ve mercan gibidirler.

(Rahman 55/59)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/60)

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ

İyiliğin karşılığı iyilikten başka ne olabilir?

(Rahman 55/61)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/62)

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ

Bu iki Cennet'in alt tarafında iki Cennet daha vardır.[*]

[*] Bu iki cennet en önde gidenler sınıfına tahsislidir. Bkz. Vakia 56/10-26 arası ayetler

(Rahman 55/63)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/64)

مُدْهَامَّتَانِ

Her ikisi de yemyeşildir.

(Rahman 55/65)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/66)

فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ

İkisinde de kaynayan iki pınar vardır.

(Rahman 55/67)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/68)

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ

İçlerinde meyveler, hurma ve nar vardır.

(Rahman 55/69)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/70)

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ

O bahçelerde iyi huylu güzeller vardır.

(Rahman 55/71)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/72)

حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ

O güzeller, Köşklerden[*1] çıkmayan huriler[*2], hizmetçi kızlardır.

[*1] الخيمة çadır veya ahşap ev anlamına gelir.(Lisan) Cennetteki evler köşk şeklinde olacağı için köşk anlamını tercih ettik.

(Rahman 55/73)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/74)

لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ

Bunlardan önce onlara ne bir insan ne de cin eli değmiştir[*].

[*] Cinsellikle ilgili herhangi bir bilgi ve tecrübeleri olmadığı vurgulanıyor. Diğer bir ifade ile cenentteki huriler hem kadın hem de erkek müminlerin emrine verilen ve sadece hizmet yapan varlıklar. Cinsellik gibi konuların akıllarından bile geçmeyeceği ifade edilmiş oluyor. Bunun bir benzeri de dünya kadınları için anlatılır.

(Rahman 55/75)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/76)

مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ

(Cennet ahalisi) Yeşil yastıklara, pek güzel şeylere yaslanırlar.

(Rahman 55/77)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(Ey insanlar ve cinler) Bu durumda Rabbinizin hangi nimeti karşısında yalan söyleyebilirsiniz?

(Rahman 55/78)

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

İkramı bol olan ulu Rabbinin (Sahibinin) adı pek yücedir.

VAKIA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Vakıa 56/1)

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ

O olay olunca,

(Vakıa 56/2)

لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ

Olduğunda onu yalan sayan kimse kalmaz.

(Vakıa 56/3)

خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ

O (olay), kimini alçaltır, kimini de yükseltir.

(Vakıa 56/4)

إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا

Ne zaman ki yer, şiddetli bir sarsıntı ile sarsılır,

(Vakıa 56/5)

وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا

Dağlar paramparça olur,

(Vakıa 56/6)

فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّا

Sonra yayılmış bir toz haline gelir;

(Vakıa 56/7)

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً

(O zaman) Siz, üç sınıf olursunuz:

(Vakıa 56/8)

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ

(Birincisi) uğurlular sınıfıdır. Ne mutlu o uğurlu olanlara!

(Vakıa 56/9)

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ

(İkinci sınıf) uğursuzlardır. Ne yazık o uğursuzlara!

(Vakıa 56/10)

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ

Bir de önde gidenler (sınıfı) var; hep önde gidenler!

(Vakıa 56/11)

أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ

Onlar, her türlü ikramın yakınına alınırlar.

(Vakıa 56/12)

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

Nimetlerle dolu bahçeler içinde olurlar.

(Vakıa 56/13)

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ

Onların çoğu eskilerden,

(Vakıa 56/14)

وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ

Birazı da sonrakilerdendir.

(Vakıa 56/15)

عَلَىٰ سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ

Mücevherlerle süslü tahtlara kurulur.

(Vakıa 56/16)

مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ

Karşılıklı yaslanıp keyifle otururlar.

(Vakıa 56/17)

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ

Ölümsüz genç erkek hizmetçiler çevrelerinde dolaşır durur.

(Vakıa 56/18)

بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ

Kaynağından doldurulmuş testiler, ibrikler ve kadehlerle gelir giderler.

(Vakıa 56/19)

لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزِفُونَ

İçtikleri, ne başlarını ağrıtır ne de sarhoş olurlar.

(Vakıa 56/20)

وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ

Beğendikleri meyveler,

(Vakıa 56/21)

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ

Canlarının çektiği kuş etleri ile de dolaşırlar.

(Vakıa 56/22)

وَحُورٌ عِينٌ

Çevrelerinde siyah iri gözlü kadın hizmetçiler (huriler) de dolaşır.

(Vakıa 56/23)

كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ

Her biri, sedefinde saklı inciler gibidir.

(Vakıa 56/24)

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Bunlar, önde gidenlerin yaptıklarına karşılıktır.

(Vakıa 56/25)

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا

Orada boş söz ve kendilerini rahatsız eden bir şey de işitmezler,

(Vakıa 56/26)

إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا

İşittikleri sadece "Selam, selam" sözleridir.

(Vakıa 56/27)

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ

Uğurlu olanlar sınıfına gelince; ne mutlu uğurlu olan o kimselere!

(Vakıa 56/28)

فِي سِدْرٍ مَخْضُودٍ

Onlar da dikensiz sedir (cehri) ağaçları,

(Vakıa 56/29)

وَطَلْحٍ مَنْضُودٍ

Salkım salkım muz ağaçları arasında,

(Vakıa 56/30)

وَظِلٍّ مَمْدُودٍ

Uzayıp giden gölgeliklerde,

(Vakıa 56/31)

وَمَاءٍ مَسْكُوبٍ

Akarsu boylarında,

(Vakıa 56/32)

وَفَٰكِهَةٍ كَثِيرَةٍ

Bol meyveler,

(Vakıa 56/33)

لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ

Tükenmeyen ve yasaklanmayan meyveler arasında,

(Vakıa 56/34)

وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ

Dayalı döşeli, yüksek yerlerde olacaklardır.

(Vakıa 56/35)

إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنْشَاءً

Biz o hurileri[*] çok iyi yetiştirdik.

[*] Buradaki zamir, dişi varlıkları göstermektedir. Bundan önce sözü edilen tek dişi varlık huri olduğu için "huriler" diye meal vermek gerekir.

(Vakıa 56/36)

فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا

Her birini birer bakire kıldık.

(Vakıa 56/37)

عُرُبًا أَتْرَابًا

Güzel konuşurlar ve birbirleriyle yaşıttırlar.

(Vakıa 56/38)

لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ

Bütün bunlar uğurlu olanlar sınıfı içindir.

(Vakıa 56/39)

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ

Bir kısmı eskilerden,

(Vakıa 56/40)

وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ

Bir kısmı da sonrakilerdendir.

(Vakıa 56/41)

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ

Uğursuz olanlar sınıfına gelince; ne yazık uğursuz olan o kimselere!

(Vakıa 56/42)

فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ

Zehirli yerde, kaynar sular arasında,

(Vakıa 56/43)

وَظِلٍّ مِنْ يَحْمُومٍ

Kara bir dumanın gölgesinde olurlar.

(Vakıa 56/44)

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ

Orası ne serinletir ne de rahatlık yüzü gösterir.

(Vakıa 56/45)

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ

Onlar buraya gelmeden önce şımartılmışlardı.

(Vakıa 56/46)

وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنْثِ الْعَظِيمِ

Israrla büyük günahları[*] işler dururlardı,

[*] Kelimeler elif lamlı olduğu için diğer ayetlerde en büyük olduğu belirtilen şirk günahı diye tercüme ettik.

(Vakıa 56/47)

وَكَانُوا يَقُولُونَ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ

"Ölüp toprağa ve kemiklere dönüştükten sonra gerçekten kalkacak mıyız!" diye söylenirlerdi,

(Vakıa 56/48)

أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ

“Eski atalarımız da mı kalkacak!” derlerdi.

(Vakıa 56/49)

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

Onlara şimdiden de ki “Evet, eskiler de sonrakiler de

(Vakıa 56/50)

لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ

Hepsi belli günün belli vaktinde bir araya toplanacaklardır.”

(Vakıa 56/51)

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ

Siz, ey yoldan çıkmış yalancılar!

(Vakıa 56/52)

لَآكِلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زَقُّومٍ

Siz zakkum ağacından yiyeceksiniz.

(Vakıa 56/53)

فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ

Karnınızı onunla dolduracaksınız.

(Vakıa 56/54)

فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ

Üzerine kaynar su içeceksiniz.

(Vakıa 56/55)

فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ

Susuzluktan yanıp kavrulmuş kimseler gibi içeceksiniz.

(Vakıa 56/56)

(Vakıa 56/56)

هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ

Bu, uğursuz olanların hesap verme günü ağırlanma biçimidir.

(Vakıa 56/57)

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ

Sizi yaratan biziz. Bütün bunların doğru olduğunu keşke kabüllenseydiniz.

(Vakıa 56/58)

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ

Boşalttığınız meniye hiç baktınız mı?

(Vakıa 56/59)

أَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ

Onu siz mi yaratıyorsunuz yoksa yaratan biz miyiz?

(Vakıa 56/60)

نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ

Biz aranızda ölümün ölçüsünü koyduk; kimse bizden kaçıp kurtulamaz.

(Vakıa 56/61)

عَلَىٰ أَنْ نُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ

Bunu, görüntünüzü değiştirmek ve bilmediğiniz bir görüntüde sizi yeniden yapılandırmak için yazdık.

(Vakıa 56/62)

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ

Şimdiki yapınızı iyi biliyorsunuz. Keşke elinizdeki bilgileri kullanıp da aklınızı başınıza alsanız?

(Vakıa 56/63)

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ

Yaptığınız tarıma da baktınız mı?

(Vakıa 56/64)

أَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ

O bitkileri bitiren siz misiniz, yoksa biz mi bitiriyoruz?

(Vakıa 56/65)

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ

Onları kuru ota dönüştürmeyi tercih edersek dönüştürürüz, o zaman da şaşırıp kalırsınız.

(Vakıa 56/66)

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ

"Emeklerimiz yok oldu;

(Vakıa 56/67)

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ

Artık yoksul kimseleriz" dersiniz.

(Vakıa 56/68)

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ

İçmekte olduğunuz suya baktınız mı?

(Vakıa 56/69)

أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ

Onu bulutlardan siz mi indiriyorsunuz, yoksa indiren biz miyiz?

(Vakıa 56/70)

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ

O suyu, tuzlu ve sıcak indirmeyi tercih edebilirdik. Öyleyse görevlerinizi neden yerine getirmiyorsunuz!

(Vakıa 56/71)

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ

Tutuşturduğunuz ateşi de mi düşünmediniz?

(Vakıa 56/72)

أَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ

Onun ağacını siz mi oluşturuyorsunuz yoksa oluşturan biz miyiz?

(Vakıa 56/73)

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِّلْمُقْوِينَ

Biz ateşi, hem bilgi konusu hem ihtiyacı olanlar için yararlı bir şey haline getirdik.

(Vakıa 56/74)

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

Öyleyse Yüce Rabbinin adını her türlü eksiklikten uzak tut.

(Vakıa 56/75)

فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ

Yok yok! Yıldızların bulunduğu yere[*] yemin ederim,

[*] Yıldızların bulunduğu yer birinci kat semadır (Bkz.Saffât 37/6, Mülk 67/5).

(Vakıa 56/76)

وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ

Bilseniz bu büyük bir yemindir.

(Vakıa 56/77)

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ

(Yıldızların yerinde olan) değerli bir Kur'an'dır,

(Vakıa 56/78)

فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ

Kınında saklı bir kitaptadır.

(Vakıa 56/79)

لَّا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ

Ona tertemiz sayılanlardan başkası dokunamaz.

(Vakıa 56/80)

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

O, varlıkların Rabbi (Sahibi) tarafından indirilmiştir [*].

[*] Şeytanlar birinci kat semadan kovuldukları için (Saffat 37/6-10) Mele-i A'lâ'da yani yıldızların olduğu birinci kat semada saklı olan Kur'an'a dokunamadıkları gibi indirilişine de bir müdahaleleri olmaz. Allah Teâlâ şöyle demiştir: *"Kur'ân'ı şeytanlar indirmedi. Bu, onların yapabileceği bir iş değildir; buna güçleri de yetmez. Onlar, (âyetler ininceye kadar) onları dinlemekten engellenmişlerdir."* (Şuârâ 26/210-212)

Cin suresindeki âyetler de (Cin 72/26-28) ininceye kadar Kur'an'ın, şeytanlardan nasıl korunduğunu göstermektedir. İndikten sonra dinlemelerine bir engel kalmaz. Bu durumda bir müdahaleleri olmaması için bize şu emir verilmiştir: *"Kur'ân okuyacağın zaman taşlanmış Şeytan'dan Allah'a sığın."* (Nahl 16/98)

(Vakıa 56/81)

أَفَبِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ

Şimdi siz, bu sözlere karşı yağcılık (iki yüzlülük) yapıyor,

(Vakıa 56/82)

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ

Söylediğiniz yalanları geçim kaynağı haline mi getiriyorsunuz?[*]

[*] Al-i İmran 3/78

(Vakıa 56/83)

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ

Canı boğazına gelmiş kişiyi bir düşünseniz!

(Vakıa 56/84)

وَأَنْتُمْ حِينَئِذٍ تَنْظُرُونَ

O vakit siz bakakalırsınız.

(Vakıa 56/85)

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَٰكِنْ لَا تُبْصِرُونَ

Biz ona, sizden daha yakınız ama göremezsiniz.

(Vakıa 56/86)

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ

Size boyun eğdirilmemişse[*]...

[*] 'Allah'ın koyduğu ölçülerin dışında hayat sürebiliyor, tabiat kanunlarının dışına çıkabiliyorsanız' anlamına gelir. Örneğin su içmek, nefes almak, doğmak ve ölmek gibi konularda insan, tam anlamıyla boyun eğmiştir. Ancak insanın tercihine bırakılmış konular da vardır ki bunlar insanın

imtihanıdır. Bir sonraki ayetten anlaşılacağı üzere insanın ölüm karşısındaki çaresizliğine vurgu yapılmaktadır.

(Vakıa 56/87)

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Ve iddianızda samimi iseniz o canı geri çevirirsiniz.

(Vakıa 56/88)

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ

Eğer ölen kişi Allah'ın yakın saydıklarından ise...

(Vakıa 56/89)

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ

Huzur, güzel kokular ve nimetlerle dolu bahçeler onu bekler.

(Vakıa 56/90)

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ

Eğer uğurlu sınıftan ise...

(Vakıa 56/91)

فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ

Uğurlu olan kimseler güven ve esenlik içinde olurlar.

(Vakıa 56/92)

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ

Ama eğer yalancı sapkınlardansa,

(Vakıa 56/93)

فَنُزُلٌ مِنْ حَمِيمٍ

Kaynar suyun yanına yerleşir,

(Vakıa 56/94)

وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ

Ayrıca ateş yığınında kızarırlar.

(Vakıa 56/95)

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ

Bütün bunlar, doğruluğu kesin olan bilgilerdir.

(Vakıa 56/96)

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

Öyleyse Yüce Rabbinin adını her türlü eksiklikten uzak tut.

HADİD

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Hadid 57/1)

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'a boyun eğer. Üstün olan ve doğru kararlar veren O'dur.

(Hadid 57/2)

لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Göklerin ve yerin hakimiyeti O'ndadır. Can veren O, öldüren O'dur. O, her şeye bir ölçü koyar.

(Hadid 57/3)

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

İlk O'dur, sonraki de O. Açıkta olan O'dur, duyulardan uzak olan da O'dur. O, her şeyi bilendir.

(Hadid 57/4)

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۚ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۖ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Gökleri, yeri ve ikisinin arasındakileri altı günde[*](evrede) yaratan ve yönetime (arşa) geçmiş olan O'dur. Yere ne girer ve yerden ne çıkarsa, gökten ne iner ve gökte/göğe ne yükselirse onların hepsini bilir. Nerede olursanız olun, O, sizinle birliktedir. Allah, yaptığınız her şeyi görür.

[*] Bizim gün olarak bildiğimiz zaman birimi güneşe ve gündüze göre hesapladığımız bir kavramdır. Yaratılış aşamalarının anlatıldığı bu ayette bildirilen gün kavramı bizim bilmediğimiz bir gün kavramıdır. Bu nedenle parantez içinde "(evre)" ifadesi eklenmiştir.

(Hadid 57/5)

لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

Göklerin ve yerin hakimiyeti O'nun elindedir. Bütün işler O'na arz edilir.

(Hadid 57/6)

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ ۚ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Geceyi gündüze katar, gündüzü de geceye katar. O herkesin içinde olanı bilir.

(Hadid 57/7)

آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ ۖ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ

Siz, Allah'a ve elçisine inanıp güvenin ve size verilen şeylerden hayra harcayın. İçinizden inanıp güvenen ve hayra harcayanlar için büyük bir ödül vardır.

(Hadid 57/8)

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۙ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Sizin neyiniz var ki Allah'a ve elçisine güvenmiyorsunuz? Oysa o, sizden kesin söz[1*] almış olan Rabbinize[2*] güvenmeye çağırıyor. Söz verirken güvendiyseniz şimdi de güvenin.

[1*] Bkz: Araf 7/172

[2*] Sahibinize

(Hadid 57/9)

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ

Sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarması için kuluna birbirini açıklayan ayetleri indiren O'dur. Allah size karşı şefkatlidir, ikramı boldur.

(Hadid 57/10)

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ ۚ أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Sizin neyiniz var ki Allah yolunda harcama yapmıyorsunuz? Göklerde ve yerdeki her şey zaten Allah'a kalacaktır. Önünüzün açılmasından[*] önce hayra harcayan ve savaşanların derecesi, daha sonra hayra harcayan ve savaşanlarınki ile bir olmaz; öncekilerin derecesi daha yüksektir. Allah hepsine, yaptığının en güzeli ile karşılama sözü vermiştir. Allah, yaptıklarınızın iç yüzünü bilir.

[*] Buraya, "Mekke'nin fethinden önce" anlamı da verilebilir ama o zaman ayetin muhatabı biz olmayız.

(Hadid 57/11)

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ

Allah'a güzel ödünç verecek biri var mı ki Allah onu katlayarak geri versin? Onu cömertçe bir ödül beklemektedir.

(Hadid 57/12)

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Bir gün inanıp güvenen erkeklerle inanıp güvenen kadınların ışıklarının, önlerinden ve sağlarından saçıldığını göreceksin. Onlara: "İçinden ırmaklar akan bahçeler bugün sizin müjdenizdir; orada ölümsüz olacaksınız" denir. İşte bu, büyük bir kurtuluştur.

(Hadid 57/13)

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انْظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ

O gün ikiyüzlü (münafik) erkeklerle ikiyüzlü kadınlar, müminlere şöyle derler: "Bize bakın da ışığınızdan yararlanalım." Onlara: "Arkanıza dönüp kendinize ışık arayın." denir. Sonra aralarına giriş kapısı olan bir duvar çekilir[*]. İç tarafında her türlü ikram, dış tarafında da azap olur.

[*] Burası mahşer yeridir; büyük günah işlememiş veya sevabı çok olanlar orada hiçbir sıkıntı çekmeyecekleri için o kapıdan girer ve kurtulurlar. Allah Teala şöyle buyurur: "Göklerde ve yerde olan her şey Allah'ındır. Bu, kötü davrananları yaptıklarına karşılık cezalandırsın; güzel davrananları da daha güzeli ile karşılasın diyedir. Onlar, günahların büyüklerinden ve fuhuş çeşitlerinden kaçınanlardır; diğer günahlar başka. Sahibinin affi kapsamlıdır." (Necm 53/31-32)

"Önceden daha güzeli ile karşılama sözü verdiklerimiz Cehennemden uzak tutulacaklardır. O büyük dehşet onları üzmeyecek, ölümsüz olarak canlarının çektiği şeyler içinde olacaklardır. Melekler "bu sizin gününüz, size söz verilen gündür" diyerek onları karşılayacaklardır." (Enbiya 21/101-103)

(Hadid 57/14)

يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ ۖ قَالُوا بَلَىٰ وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ

Münafiklar: "Sizinle beraber değil miydik?" diye bağırırlar. Müminler: "Evet ama siz kendinizi yaktınız. Bizi gözlemlediniz, şüpheye düştünüz; kurduğunuz kurgular, Allah'ın (ölmenizle ilgili) emri gelinceye kadar sizi aldattı. O çok aldatan (şeytan) da sizi Allah ile aldattı."

(Hadid 57/15)

فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ مَأْوَاكُمُ النَّارُ ۖ هِيَ مَوْلَاكُمْ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

(Ey münafiklar!) Bu gün sizden de ayetleri görmezlikten gelenlerden (kafirlerden) de bir can bedeli (fidye) alınmayacaktır. Varıp duracağınız yer o ateştir. Artık o, sizin en yakınınızdır. Ne kötü hale gelmektir o!

(Hadid 57/16)

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

Kendini inanıp güvenmiş (mümin) sayanların[1*] kalplerini, Allah'ın Zikrine (Kitabına) ve o gerçekten süzülen hikmetlere[2*] bağlamalarının zamanı gelmedi mi? Sakın daha önce kendilerine kitap verilenler gibi olmasınlar; üzerlerinden uzun zaman geçmişti de kalpleri katılaşmıştı. Onların çoğu yoldan çıkmıştır.

[1*]Buradaki âmenû آمنوا fiili if'al babındandır. Bu bab fiile vicdan=bulma anlamı da yüklediğinden ayete "vecedû enfusehüm muminîne" anlamı verilmiştir.

[2*] Buradaki el-hak kelimesi Allah'ın zikrini yani Kur'an'ı gösterir. Ondan inen de Kur'an'dan süzülen hikmet olur. Nitekim Allah Teala şöyle

buyurmuştur: "O, indirdiği kitap ve hikmet ile size öğüt vermektedir"(Bakara 2/231)

(Hadid 57/17)

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

Bilin ki Allah, (sadece insanlara değil) ölümünden sonra toprağa da hayat verir. Bu ayetleri size aklınızı kullanasınız diye açıklıyoruz.

(Hadid 57/18)

إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ

Allah'a güzel bir ödünç vererek sadaka (zekat) dağıtan erkeklerle kadınlara, karşılıkları kat kat verilecektir. Onlar için büyük bir ödül vardır.

(Hadid 57/19)

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ ۖ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

Allah'a ve elçilerine inanıp güvenenler, Rableri katında özü sözü doğru ve şahit sayılacak kimselerdir. Onların hem alacakları ödül hem de ışıkları (nurları) vardır. Ayetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılarak ayetleri görmezlikten gelenler ise cehennem ahalisidir.

(Hadid 57/20)

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ ۖ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا ۖ وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ ۚ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

Bilin ki dünya hayatı bir oyun, bir oyalanma, bir süs, mallar ve çocuklarla övünme yarışından ibarettir. Bu hayat, bitirdiği bitkilerle çiftçileri hayran bırakan bereketli yağmura benzer. Sonra bitki kurur; onu sararmış görürsün, arkasından da çer-çöpe dönüşür. Ama Ahirette (öbür dünyada) hem ağır bir azap hem de Allah'ın bağışlaması ve rızası vardır. Dünya hayatı, aldatıcı bir yararlanma dışında bir şey değildir.

(Hadid 57/21)

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Rabbiniz (Sahibiniz) tarafından (durumunuzun düzeltilmesini) bağışlanmayı ve genişliği göklerle yerin arası kadar olan Cennet'i elde etmek için yarışın. Orası Allah'a ve elçilerine inanıp güvenenler için hazırlandı. İşte Allah'ın lütfu budur; onu, tercihini doğru yapana verecektir. Allah, büyük lütuf sahibidir.

(Hadid 57/22)

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

Yeryüzünde veya kendinizde meydana gelen bir tek olay yoktur[*] ki onu, ayrı bir varlık olarak yaratmamızın öncesinde bir deftere kaydedilmiş olmasın. Bu, Allah'a göre kolaydır.

[*] Âyette geçen مُّصِيبَةٍ musibet, savb (صوب) kökündendir. Mucemü mekâyîs'il-luğa'ya göre savb, bir şeyin nüzulü ve yerine yerleşmesi anlamına gelir. Bu sebeple âyete, ister iyi ister kötü olsun 'olan her şey' anlamını verdik. Sonraki âyet de bu anlamı doğrulamaktadır.

(Hadid 57/23)

لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

Bunun böyle olması, kaybettiğinize üzülmeyesiniz, Allah'ın verdiği şeyle de şımarmayasınız diyedir[*]. Allah, kendini bir şey zannedip övünen hiç kimseyi sevmez.

[*] İster iyilik olsun ister kötülük, başımıza gelen her şey Allah'ın onayıyla olduğu için bunların değişmeyeceğini bilmemiz gerekir. Bunu bilen biri, kötü duruma düşünce, "Başıma bu nasıl gelir?" diye üzülmez, iyi noktalara gelince de "Bu benim hakkımdır!" diye şımarmaz. Onun yapacağı tek şey, yanlışları varsa onları düzeltmeye çalışmak ve geleceğe odaklanarak imtihanı kazanmaya bakmaktır.

(Hadid 57/24)

الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ ۗ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

Onlar, cimrilik eden ve insanlardan da cimrilik etmelerini isteyen kimselerdir. Allah'tan yüz çeviren çevirsin; Allah'ın kimseye ihtiyacı yoktur, yaptığını da güzel yapar.

(Hadid 57/25)

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ۖ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ ۚ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ

Şurası kesin ki elçilerimizi açık belgelerle gönderdik; beraberlerinde Kitab'ı ve dengeyi (mîzanı)[1*] indirdik ki insanlar her şeyin hakkını versinler. Pek sert olan ve insanlara bir çok faydası olan demiri de Biz indirdik[2*]. Bunlar, dinine ve elçilerine kimin içten[3*] destek olduğunu Allah'ın bilmesi içindir. Allah güçlüdür, her işin üstesinden gelir.

[1*]Mizan, Allah'ın tüm varlıklara koyduğu ve insanların uymasını istediği dengedir. Bu ayetteki mizan, ayetlerin ayetleri açıkladığı Kur'an yöntemi olarak da anlaşılabilir. Geniş bilgi için bkz. Al-i İmran 3/7, Hud 11/1-2, Fussilet 41/3 ve dipnotları

[2*] Demirin indirilmiş olduğu bildirilmektedir. Öyleyse demir dünyanın var olması aşamasında kendi bünyesinde meydana gelen bir madde değildir. Günümüz çalışmaları dünya çekirdeğinde yüksek miktarda demir olduğu görüşündedir. Allah'ın yazılı ayetleri ile yaratılmış ayetlerini birlikte okuyacak bilim insanları sayesinde bu ilim dallarında çok ileri keşifler yapılabilir.

[3*] "İçten" diye anlam verdiğimiz kelime (الغيب) El-ğayb'dır. Gayb; gizli olan, akılla ve duyularla bilgi edinilemeyen varlıktır. B'il-ğayb'daki el (ال) takısı, muzafun ileyhten ıvazdır. Yani isim tamlamasında tamlayanın yerine geçmiştir. بغيبهم/biğaybihim = kendi gayblarıyla demektir. Herkesin içi, başkası için gayb olduğundan Medine'deki bazı münafıkları, Nebîmiz, iyi bir Müslüman sanıyordu (Münafikun 63/1-4). İçten inanmak gerektiği için buradaki gayb'a "içten" anlamı verilmiştir.

(Hadid 57/26)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ ۖ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ ۖ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

Nuh'u ve İbrahim'i elçi olarak gönderen biziz. İkisinin soyundan gelenlere de nebilik ve kitap verdik. O iki soydan gelenlerin bir kısmı doğru yoldadır, bir çoğu da yoldan çıkmıştır.

(Hadid 57/27)

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ۖ فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

Sonra onların izlerini takip eden elçilerimizi peş peşe gönderdik; Meryem oğlu İsa'yı da onların ardından gönderdik ve ona İncil'i verdik. Ona uyanların gönüllerine şefkat ve iyilik duyguları yerleştirdik. Ama kendilerine yazmadığımız bir ruhbanlık uydurdular. Niyetleri sadece Allah'ın rızasını kazanmaktı fakat onu gereği gibi yapmadılar. İçlerinde inanıp güvenmiş olanlara ödülünü veririz ama çoğu yoldan çıkmıştır.

(Hadid 57/28)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ey inanıp güvenenler! Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun ve O'nun elçisine tam güvenin ki size ikramından iki pay versin, içinde yürüyeceğiniz bir ışık (nur) oluştursun ve sizin durumunuzu düzeltsin. Allah bağışlar ve ikramı boldur.

(Hadid 57/29)

لِئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Ehl-i Kitap[1*], Allah'ın yapacağı lütfu kendilerinin belirleyemeyeceğini bilmelidir. Bütün lütuf Allah'ın elindedir; onu doğru tercihte bulunana yapar; Allah büyük lütuf sahibidir.[2*]

[1*] Kitaplarında uzman olan kişiler

[2*] Lütuf (TDK): Önem verilen, sayılan birinden gelen iyilik, yardım, ihsan, inayet, atıfet

MUCADELE

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Mucadele 58/1)

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

Kocası hakkında seninle çekişen ve Allah'a da yakınan kadının sözünü, Allah dinledi. Allah ikinizin konuşmasını da dinledi. Çünkü Allah dinler ve görür.

(Mucadele 58/2)

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ ۖ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ

İçinizden, eşleriyle zihâr[*] yapanların eşleri, onların anaları değildir. Anaları, sadece kendilerini doğuranlardır. Onlar kesinlikle, çirkin ve yalan sözler söylüyorlar. Ama Allah, kusurları görmez ve çokça bağışlar.

[*] Zihâr, kişinin eşine "sen bana annemin sırtı gibisin".diyerek cinsel yönden onu annesi konumuna sokmasıdır.

(Mucadele 58/3)

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا ۚ ذَٰلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Eşleriyle zihâr yaptıktan sonra sözünden dönenler, eşleriyle ilişkiye girmeden önce bir boynu büküğü/esiri özgürlüğüne kavuşturmalıdırlar. Bu size verilen öğüttür. Allah yaptıklarınızın iç yüzünü bilir.

(Mucadele 58/4)

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا ۖ فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ۚ ذَٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۗ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Esir bulamayan, eşiyle birleşmeden önce peş peşe iki ay oruç tutmalıdır. Buna gücü yetmeyen altmış miskini/çaresizi doyurur. İşte bu, Allah'a ve elçisine inanıp güvenmeniz içindir. Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır; bunları görmezden gelenlere (kafirlere) acıklı bir azap vardır.

(Mucadele 58/5)

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كُبِتُوا كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۚ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ

Allah'a ve elçisine sınır çizenler[*], kendilerinden öncekiler nasıl değersiz hale getirildilerse, öyle değersiz hale getirileceklerdir. Biz, birbirini açıklayan ayetler indirdik. Ayetleri görmezlikten gelenlerin (kafirlerin) hakkı alçaltıcı bir azaptır.

[*] Allah'ın ve Elçisinin her konuda söz sahibi olamayacağını söyleyen.

(Mucadele 58/6)

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا ۚ أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

Onların hepsini dirilteceği gün, kendileri unutmuş olsalar bile, Allah dünyada neler yaptıklarını onlara bildirecektir. Allah onların hesaplarını tam olarak bilir. Allah her şeye şahittir.

(Mucadele 58/7)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَىٰ ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا أَدْنَىٰ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ۖ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Allah'ın, göklerde ve yerde olan her şeyi bildiğini hiç görmedin mi? Üç kişi gizlice konuşsa dördüncüsü O'dur. Beş kişi gizlice konuşsa altıncısı O'dur. Bundan daha az ya da daha çok olsalar, her nerede bulunsalar, Allah onlarla birliktedir. Sonra yaptıkları her şeyi (mezardan) kalkış günü onlara bildirecektir. Allah, her şeyi bilir.

(Mucadele 58/8)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَىٰ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ ۚ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا ۖ فَبِئْسَ الْمَصِيرُ

Yasaklanmasına rağmen, yasağı çiğneyerek günah işleme, düşmanlık etme ve elçiye karşı gelme konularında, aralarında gizlice konuşmaya devam edenleri hiç görmedin mi? Onlar, yanına geldiklerinde Allah'ın selamlamadığı bir selamla seni selamlar[*] ve birbirlerine şöyle derler: "Söyleyip durduğumuz bu sözler yüzünden Allah bize azap etse ya!" Onların hakkından Cehennem gelir. Onlar oraya gireceklerdir. Ne kötü hale gelmektir o.

[*] ..

(Mucadele 58/9)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

Ey inanıp güvenenler! Sakın günah, düşmanlık, elçiye karşı gelme konularında aranızda gizli konuşma yapmayın[1*]. Ama iyilik ve takva (kendinizi koruma)[2*] konusunda yapabilirsiniz. Bir gün topluca huzuruna çıkarılacağınız Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun.

[1*] Her mümin, her an yoldan çıkabilir. Bu sebeple gizli açık, her türlü davranışlarımızda dikkatli olmak zorundayız.

[2*] Allah'tan çekinerek kendini ve fıtratı koruma. Bakınız Bakara 2/2 ve dipnotu.

(Mucadele 58/10)

إِنَّمَا النَّجْوَىٰ مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

(Günah, düşmanlık ve elçiye karşı gelmek için yapılan) gizli konuşma şeytan işidir. O, bunu, inanıp güvenenleri üzmek için yapar. Oysa Allah'ın

onayı olmadan onlara hiç bir kötülük yapamaz. İnanıp güvenenler sadece Allah'a dayansınlar.

(Mucadele 58/11)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ ۖ وَإِذَا قِيلَ انْشُزُوا فَانْشُزُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Ey inanıp güvenenler! Size toplantılarda "Yer açın!" denince yer açın ki Allah da size yer açsın. "Kalkın!" denince de kalkın ki Allah, içinizden inanıp güvenenler ile kendilerine ilim verilenlerin derecelerini yükseltsin. Allah, yaptıklarınızın iç yüzünü bilir.

(Mucadele 58/12)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةً ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَطْهَرُ ۚ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ey inanıp güvenenler! Elçiyle özel görüşme yapacağınız zaman, bu görüşmeden önce sadaka verin. Bu, sizin için daha hayırlıdır ve daha temizdir. Verecek bir şey bulamazsanız Allah bağışlar, ikramda bulunur.

(Mucadele 58/13)

أَأَشْفَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَاتٍ ۚ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Yapacağınız özel görüşmeden önce sadakalar vermeniz sizi rahatsız mı etti? Madem vermediniz; Allah da bu konudaki tevbenizi kabul etti; öyleyse namazı tam kılın, zekatı verin, Allah'a ve elçisine boyun eğin. Allah, yaptıklarınızın iç yüzünü bilir.

(Mucadele 58/14)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Sen, Allah'ın gazabına uğrayan bir toplulukla iş birliği yapanları görmüyor musun? Bunlar, ne sizdendir ne de onlardan. Bunlar, bile bile yeminlerini yalanlarına alet ederler.

(Mucadele 58/15)

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Allah, onlar için şiddetli bir azap hazırlamıştır. Onlar, gerçekten ne kötü işler yapıyorlar!

(Mucadele 58/16)

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

Onlar, yeminlerini kalkan olarak kullandılar da Allah'ın yolundan saptılar. Onlar için alçaltıcı bir azap vardır.

(Mucadele 58/17)

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Onların malları da çocukları da Allah'tan gelecek olana karşı bir fayda sağlamaz. Onlar cehennem ahalisidir. Orada ölümsüz olacaklardır.

(Mucadele 58/18)

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ ۖ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ

Allah onları, kabirlerinden kaldırdığı gün, ellerinde bir şey kaldığını sanarak size ettikleri yemin gibi Allah'a da yemin edeceklerdir. Dikkatli olun, onlar yalancı kimselerdir.

(Mucadele 58/19)

اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنْسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ ۚ أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ۚ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Şeytan, onları etkisi altına almış ve Allah'ın Zikrini (Kitabını) unutturmuştur. Onlar, şeytandan yanadırlar. Dikkatli olun; umduğunu bulamayacaklar şeytandan yana olanlardır.

(Mucadele 58/20)

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ

Allah'a ve elçisine sınır çizenler[*] var ya; işte onlar iyice alçalacak olanlardandır.

[*] Allah'ın ve Elçisinin her konuda söz sahibi olamayacağını söyleyen.

(Mucadele 58/21)

كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي ۚ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ

Allah şöyle yazmıştır: "Ben, elçilerimle mutlaka galip gelirim." Çünkü Allah güçlüdür, her işin üstesinden gelir.

(Mucadele 58/22)

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ ۖ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ ۚ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Allah'a ve Ahiret Gününe inanıp güvenen bir topluluğun, Allah'a ve elçisine sınır koyanlarla karşılıklı sevgi bağı içinde olduklarını göremezsin. Onlar (sınır koyanlar), bunların (müminlerin) babaları, oğulları, kardeşleri veya içinde yaşadığı toplum da olsalar (bu durum) değişmez. Allah'ın kalplerine imanı yerleştirdiği, kendinden bir ruh (bir bilgi) ile desteklediği ve içinden ırmaklar akan bahçelere, hiç ölmemek üzere koyacağı kimseler onlardır. Allah onlardan razı, onlar da Allah'tan razıdır. Onlar, Allah'tan yanadırlar. Dikkatli olun; umduklarına kavuşanlar Allah'tan yana olanlardır.

HAŞR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Haşr 59/1)

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Göklerde ve yerdekilerin hepsi Allah'a boyun eğer. Üstün olan ve doğru kararlar veren O'dur.

(Haşr 59/2)

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ ۚ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا ۖ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا ۖ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ ۚ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ

Ehl-i Kitaptan[1*] ayetleri görmezlikten gelenleri(kafirleri), ilk sürgünde yurtlarından çıkaran O'dur[2*]. Siz, çıkacaklarını sanmıyordunuz; onlar da kalelerinin kendilerini Allah'tan koruyacağını sanıyorlardı. Allah, kalplerine korku salarak onlara beklemedikleri yerden geldi[3*]. Evlerini kendi elleriyle ve müminlerin elleriyle yıkıyorlardı[4*]. Ey ileri görüşlüler; bundan ders alın.

[1*] Kitaplarında uzman olan kişiler

[2*] Allah'ın onayı olmadan hiç bir şey meydana gelmez. Bkz: En'am 6/59, Hadid 57/22

[3*] Allah, kişi ile kalbinin arasına girer. Bkz Enfal 8/24

[4*] Geri dönme umutlarını yitirdikleri için böyle yapıyorlardı.

(Haşr 59/3)

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا ۖ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ

Allah, sürgünü yazmasaydı[*], dünyada onlara başka şekilde azap ederdi. Onlara Ahirette ateş azabı da vardır.

[*] Bu, Allah'ın eskiden beri uyguladığı kanunudur. Kim Allah ve elçisi ile savaşırsa kaybetmeye mahkumdur. Bkz: Ahzab 33/62, Fetih 48/22-23.

(Haşr 59/4)

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۖ وَمَنْ يُشَاقِّ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Bunun sebebi, Allah'ın ve Elçisinin karşısında yer almalarıdır. Kim Allah'ın karşısında yer alırsa, Allah'ın ona vereceği ceza pek ağır olur.

(Haşr 59/5)

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَىٰ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ

Onlara ait bir hurma ağacını kesmeniz veya kökleri üzerinde dikili bırakmanız[1*], Allah'ın onayı ile olmuştur[2*]. Bu, yoldan çıkanları cezalandırmak içindir.

[1*] Normal şartlar altında, ağaçları kesmek, sınırları aşmak olur. Ancak savaş şartlarında, savaşın gereklilikleri Allah'ın emir ve yasakları

çerçevesinde yapılır. Kur'an'dan savaş hukuku çalışması yapmak isteyenler için başvurulacak önemli ayetlerden biridir.

[2*]

(Haşr 59/6)

وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Ey inanıp güvenenler! Allah'ın elçisine fey[*] olarak verdiği şeyler için siz, ne at ne de deve koşturdunuz . Ama Allah, elçilerini, tercih ettiği kimselere üstün kılar. Allah, her şeye ölçü koyar.

[*] Fey, düşmanın, savaşmadan çekildiği yerlerden ele geçen ganimetlerdir. Savaşmadan elde edilen feylerin paylaştırılma yöntemi ile savaşarak ele edilen ganimetlerin paylaştırılma yöntemi farklıdır. Feyler, 7. ayette belirtildiği gibi kamuya mal edilmek üzere belirtilen kişilere dağıtılırken, ganimetlerin şartları ve paylaştırılması farklıdır. Bkz Enfal 8/41.

(Haşr 59/7)

مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ ۚ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Allah'ın, o kentlerin halkından alıp Elçisine fey olarak verdiği şeyler; Allah için, elçisi ve yakınları için, yetimler, çaresizler ve yolcular içindir. Böylece onlar, içinizden zenginler arasında dolaşan bir servet haline gelmez. Elçi size ne verirse onu alın ve sizi neden men ederse ondan geri durun. Allah'tan çekinerek korunun; Allah'ın cezası pek ağır olur

(Haşr 59/8)

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

O mallar, özellikle Allah'ın ikramını ve rızasını elde etme, bir de Allah'a[*] ve Elçisine yardım etme arzusu taşıdıklarından dolayı, yurtlarından ve mallarından uzaklaştırılmış olan muhacirler (göçmenler) içindir. Özü sözü doğru olanlar işte onlardır.

[*] Allah'a yardım, Allah'ın dinine yardımdır.

(Haşr 59/9)

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Onlardan önce Medine'yi yurt edinmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olanlar (ensar), kendilerine sığınanları severler; onlara verilen bu (feyden) mallardan dolayı içlerinde bir rahatsızlık duymazlar. Ellerinde bir şey olmasa bile onları kendilerine tercih ederler. İçlerinde olan kıskançlıklardan korunanlar umduklarına kavuşacak olanlardır.

(Haşr 59/10)

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

Sonradan gelecek olanlar şöyle derler: "Sahibimiz (Rabbimiz)! Bizi ve bizden önce inanıp güvenmiş olan kardeşlerimizi bağışla; kalbimizde müminlere karşı bir kin oluşturma; Rabbimiz! Şüphesiz Sen çok şefkatlisin ve ikramın boldur".

(Haşr 59/11)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Münafiklık (iki yüzlülük) edenleri hiç görmedin mi; Ehl-i Kitaptan[*] ayetleri görmezden gelen kardeşlerine şöyle diyorlar: "Buradan siz çıkarılırsanız biz de sizinle çıkarız; sizin karşınızda yer alan kimseye boyun eğmeyiz. Sizinle çatışmaya girilirse kesinlikle yanınızda oluruz." Allah şahittir ki onlar yalancı kimselerdir.

[*] Kitaplarında uzman olan kişiler

(Haşr 59/12)

لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ

Onlar çıkarılsalar, bunlar onlarla beraber çıkmazlar. Onlarla çatışmaya girilse yanlarında yer almazlar. Yanlarında yer alsalar geri dönüp kaçarlar. Sonra kendilerine de kimse yardım etmez.

(Haşr 59/13)

لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ

Sizden duydukları korku, Allah korkusundan daha güçlü bir şekilde içlerini titretmektedir. Çünkü onlar, anlayışsız bir topluluktur.

(Haşr 59/14)

لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرًى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ ۚ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ ۚ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ

Onlar, surla çevrili yerlerde veya duvarların arkasında olmadıkça size karşı toplu halde çatışmaya girmezler. Kendi aralarında şiddetli çekişme içindedirler. Onları birlikte sanırsın ama gönülleri farklı farklıdır. Bu, akıllarını kullanmayan bir topluluk olmalarından dolayıdır.

(Haşr 59/15)

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ۖ ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Bunların davranışı, kendilerinden kısa bir süre önce yaptıklarının cezasını tadanların davranışı gibidir. Bunların da hak ettiği acıklı bir azaptır.

(Haşr 59/16)

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ

العَالَمِينَ

Bunlar şeytan gibidirler; şeytan insana: "Görmezlikten gel (kafir ol)" der, o da görmezlikten gelirse, (şeytan) bu kez şöyle demeye başlar: "Benim seninle ilgim olmaz; ben varlıkların Sahibi olan Allah'tan korkarım."

(Haşr 59/17)

فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ

İkisinin de varacağı son yer cehennemdir; orada ölümsüz olacaklardır. Yanlış yapanların cezası işte budur.

(Haşr 59/18)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Ey inanıp güvenenler (müminler)! Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun. Herkes yarın için ne hazırladığına baksın; Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun çünkü Allah yaptıklarınızın iç yüzünü bilir.

(Haşr 59/19)

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

Allah'ı unutanlar gibi olmayın. Allah böylelerine kendilerini unutturur[*]. Onlar yoldan çıkmış kimselerdir.

[*] Allah'ı unutanlara vücut öyle tepkiler verir ki o tepkileri örtmek için sürekli kendilerinden kaçar ve yaptıkları yanlışları artırırlar. Bkz. En'am 6/125

(Haşr 59/20)

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۚ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ

Ateş ahalisi ile cennet ahalisi bir değildir. Cennet ahalisinin tamamı başarılı olmuş kimselerdir.

(Haşr 59/21)

لَوْ أَنْزَلْنَا هَٰذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ۚ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

Bu Kur'ân'ı bir dağa indirseydik Allah korkusundan baş eğip parça parça olduğunu görürdün. Bunlar insanlar için oluşturduğumuz örneklerdir; belki düşünürler.

(Haşr 59/22)

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۖ هُوَ الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ

O, Allah'tır; kendinden başka ilah olmayan, görülmeyeni de görüleni de bilendir. İyiliği sonsuz, ikramı bol olan O'dur.

(Haşr 59/23)

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

O, Allah'tır; kendinden başka ilah olmayan, bütün yetkiyi elinde tutan, yaptığını tertemiz yapan, esenlik ve güvenlik veren, güven veren, görüp gözeten, her şeyden üstün olan, buyruğunu her şeye geçiren, büyüklenmeyi hak edendir. Allah, onların ortak saydıklarından uzaktır.

(Haşr 59/24)

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ ۖ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ ۚ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

O, Allah'tır; yaratandır. Yarattığını farklı farklı yaratan ve şekil verendir. En güzel isimler (sıfatlar) O'nundur. Göklerde ve yerde her şey, O'na boyun eğer. O üstündür, doğru kararlar verir.

MÜMTEHİNE

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Mümtehine 60/1)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ ۙ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي ۚ تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

Ey inanıp güvenenler (müminler)! Benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanları, dost (veli) bilmeyin. Siz onlara karşı sevgi gösteriyorsunuz. Oysa onlar, size gelen gerçeği görmezlikten gelmişlerdir. Rabbiniz olan Allah'a inanıp güvendiniz diye hem elçiyi hem de sizi yurdunuzdan çıkarmaktalar. Eğer benim yolumda ve benim rızamı kazanma arzusuyla mücadele (cihad) için çıktıysanız böyle yapmayın. Onlara duyduğunuz sevgi sebebiyle sır veriyorsunuz? Ben, gizlediğinizi de açığa vurduğunuzu da bilirim. Kim bunu yaparsa düz yoldan çıkmış olur.

(Mümtehine 60/2)

إِنْ يَثْقَفُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ

Ellerine bir fırsat geçse düşman kesilirler. Ellerini ve dillerini size kötülük için kullanırlar. Kafir olmanızı da çok isterler.

(Mümtehine 60/3)

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ ۚ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

(Mezardan) kalkış gününde yakınlarınızın da çocuklarınızın da size bir faydası olmayacaktır. Allah aranızda hükmünü verecektir. O, yaptığınız her şeyi görmektedir.

(Mümtehine 60/4)

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۖ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

İbrahim ve beraberinde olanlarda sizin için güzel bir örnek vardır. Bir gün halklarına şöyle demişlerdi: "Bizim sizinle ve Allah ile aranıza koyup kul olduklarınızla bir ilişiğimiz yoktur. Biz sizi tanımıyoruz. Tek ilah olan Allah'a inanıp güvenene kadar aramızda düşmanlık ve nefret doğmuştur. Rabbimiz! Biz seni vekil edindik ve sana yöneldik. Dönüp varılacak yer, senin huzurundur." Sadece İbrahim'in babasına söylediği şu söz size örnek olmaz: "Allah'tan sana gelecek bir şeyi engellemeye gücüm yetmez ama senin bağışlanman için dua edeceğim".

(Mümtehine 60/5)

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا ۖ إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Ey Rabbimiz! Kafirlere bizi ezdirme. Bizi bağışla. Rabbimiz! Üstün olan ve doğru kararlar veren Sensin.”

(Mümtehine 60/6)

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ ۚ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

Onlarda sizin için, Allah’tan ve ahiretten umudu olan herkes için, güzel bir örnek vardır. Kim yüz çevirirse bilsin ki Allah’ın kimseye ihtiyacı olmaz, yaptığını da güzel yapar.

(Mümtehine 60/7)

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً ۚ وَاللَّهُ قَدِيرٌ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Bakarsın Allah, düşmanlık ettiğiniz o kimselerle sizin aranızda bir sevgi bağı oluşturur. Allah, her şeye ölçü koyar[*]. Allah bağışlar, ikramı boldur.

[*] Düşmanlarınızla barışmanızın ölçüsünü de(şartlarını da) Allah belirlemiştir.

(Mümtehine 60/8)

لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ

Allah, dininizden dolayı sizi öldürmeye kalkışmamış ve sizi yaşadığınız yerlerden çıkarmamış kimselere iyilik etmenizi ve değer vermenizi yasaklamaz. Allah değer bilenleri sever.

(Mümtehine 60/9)

إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَنْ تَوَلَّوْهُمْ ۚ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

Allah’ın yasakladığı şey sadece, dininizden dolayı sizi öldürmeye kalkışanlara, sizi yaşadığınız yerden çıkaranlara ve çıkarılmanıza destek verenlere yakınlık göstermenizdir. Onlara yakınlık gösterenler yanlış yaparlar.

(Mümtehine 60/10)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ ۖ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ ۖ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ ۖ لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ ۖ وَآتُوهُمْ مَا أَنْفَقُوا ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ۚ وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَاسْأَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ وَلْيَسْأَلُوا مَا أَنْفَقُوا ۚ ذَٰلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ ۖ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Ey inanıp güvenenler (Müminler)! Mümin kadınlar hicret ederek size gelirlerse onları imtihandan geçirin[*1]. Onların imanlarını en iyi Allah bilir. Eğer mümin olduklarını anlarsanız, onları kâfirlere geri çevirmeyin[*2] . Bu kadınlar onlara helal olmazlar. Onlar da bunlara helal olmazlar[*3]. Onların bunlara harcadıklarını geri verin[*4]. Bu kadınların mehirlerini kendilerine verdiğiniz zaman, onlarla evlenmenize engel yoktur. Ayrılmak isteyen kafir kadınları engellemeyin[*5]; onlara harcadığınızı isteyin[*6]. Onlar da harcadıklarını istesinler[*7]. Bu, Allah’ın size hükmüdür; aranızda

o hükmeder. Allah bilir, doğru karar verir.

[*1] Nebî'mizin Mekkeli müşriklerle yaptığı Hudeybiye antlaşmasının maddelerinden biri şöyleydi: "Senin dininden de olsa, bizden hangi adam sana gelirse bize geri göndereceksin" Sonra Hudeybiye'de bir grup Mekkeli Müslüman kadın çıka geldi. Bunun üzerine bu ayet indi(Buhârî, Şürut 15). Antlaşma şartında "adam" diye tercüme ettiğimiz (رجل = erkek) kelimesi vardı. Kadınlar o kapsama girmediğinden Nebî'miz, ayetteki şartlara uyan o kadınlarla biat etti ve onları geri çevirmedi (Safiyyurrahman el-Mubarekfûrî, er- Rahîk'ul-mahtûm, Beyrut – Lübnan, 1408/1988, s. 314.).

[*2] Evli olduğu halde, inançları sebebiyle kaçıp Müslümanlara sığınan kadınların bu tavırları, kocalarından ayrılmaya karar verdiklerini gösterir. Yoksa bu kararı vermediği için Mekke'de kalan müslüman hanımlar da vardı. Hudeybiye ile ilgili olarak Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Eğer onların (Mekkelilerin) arasında olan ve henüz tanımadığınız mümin erkeklerle mümin kadınları ezmeniz ve ondan dolayı size leke sürülmesi ihtimali olmasaydı Allah savaşı önlemezdi. Allah, dileyeni ikramı içine almak için böyle yaptı. Eğer onlar ayrılmış olsalardı, onların kâfir olanlarını acı bir azaba çarptırırdık." (Fetih 48/25)

[*3] Bu, o kadınların imtihandan geçirilmeleri, gerçekten inançları sebebiyle göç edip etmediklerini anlamak içindir. Bunun tespiti Müslümanlara maddi külfet yükleyecektedir. Çünkü o kadının kocasından, bu şekilde ayrılma kararının onaylanması, bir iftidâ yani kadının tek taraflı iradesiyle boşanmasıdır. Bundan sonra artık kocasına helal olmaz. Ama kararla birlikte kocanın kadına yaptığı harcamayı iade etmek gerekir.

[*4] Hicret eden kadının malı olamayacağından ödemeyi Müslümanların yapması emredilmiştir. Bundan sonra kadın, istediği erkekle evlenebilir. Ayetin bundan sonraki bölümü onu göstermektedir.

[*5] Âyette geçen (ısam = عصم), (ısmet = عصمة)'in çoğuludur. Ismet Arapça'da engelleme ve koruma anlamlarına gelir. Kadın, kocanın koruması altındadır. Bu sebeple onun, bazı davranışlarına engel olabilir. Burada müslüman kocadan ayrılıp Mekke'ye gitmek isteyen kafir kadın konu edilmektedir. "İnkarcı kadınların ismetlerine yapışmayın" emri, bu kadınlara engellemeyin, anlamına gelir. Konunun devleti ilgilendiren tarafi da vardır. Dolayısıyla âyet, "o kadınların ülkeyi terk etmesine engel olmayın" anlamını da içerir.

[*6] Bu kadınlar da kafir olan kocalarından ayrılan müslüman kadınlar gibi kocalarının kendilerine verdikleri mehir ve hediyeleri iade etmek zorunda oldukları için kocasının bunu talep etme hakkı vardır. Ayet onu bildirmektedir.

[*7] Nasıl müslümanlar, ayrılan kafir eşlerinden, yaptıkları harcamayı istiyorlarsa, müşrikler de kendilerinden ayrılan müslüman eşlerine yaptıkları harcamayı istema hakkına sahiptirler.

(Mümtehine 60/11)

وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ فَآتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ مِثْلَ مَا أَنْفَقُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ

Eşlerinizden biri kâfirlere kaçar, sonra o kafirleri yenerseniz eşleri kaçıp gitmiş olanlara (alacağınız ganimetten) harcadıkları kadar ödeme yapın[*]. İnandığınız Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun.

[*] Müslümanların müşrik eşleri kaçıp kendi dindaşlarının yaşadığı ülkeye sığınır da kocaların onlara yaptığı harcamayı alamazsa bu ayetin hükmü uygulanır.:

(Mümtehine 60/12)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَىٰ أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ ۙ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ey Nebi! Mümin kadınlar sana bağlanmak (biat) için geldiklerinde, hiçbir şeyi Allah'a ortak koşmamaları, hırsızlık yapmamaları, zina etmemeleri, çocuklarını öldürmemeleri, elleri ile ayakları arasında bir iftira uydurup gelmemeleri ve marufta[*] sana isyan etmemeleri şartı ile onların bağlılıklarını kabul et. Allah'tan onların durumlarının düzeltilmesini bağışlanmasını dile. Çünkü Allah bağışlar, ikrâmı boldur.

[*] Yöneticilerin sadece doğru kararlarına itaat yükümlüğü var, yanlış kararlarda itaat edilmez.

(Mümtehine 60/13)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ

Ey inanıp güvenenler (müminler)! Allah'ın öfkesini hak eden bir topluluğa yakınlık göstermeyin.Onlar, kabirlerde olan kafirlerin umut kesmeleri gibi[*] ahiretten ümitlerini keserler.

[*] Kabirlerde olan kafirler gerek ölüm meleklerinin kendisine davranışlarından(Nisa 4/97, Nahl 16/28-29) ve gerekse birinci kat semanın kapılarının kendilerine açılmamasından (Araf 7/ 40) kendini bekleyen kötü sonu öğrenirler. Böylece yeniden diriltilecekleri güne kadar uyku halinde geçirecekleri kabir hayatı (Zümer 39/42, Yasin 36/51-52) onlar için kötü bir uykuya dönüşür. Allah Teala Firavun ve ailesinin kabir hayatı ile ilgili olarak şöyle buyurmuştur: Cehennem ateşi onlara, sabah akşam gösterilir. Kıyamet saati geldiğinde, "Firavun ailesini o azabın en ağırına sokun!" denir. (Mümin 40/46)

SAF

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Saf 61/1)

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'a boyun eğer. Daima üstün ve bütün kararları doğru olan O'dur.

(Saf 61/2)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ

Ey inanıp güvenenler! Yapmayacağınız şeyleri, niçin yaparız diyorsunuz?

(Saf 61/3)

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ

Yapmayacağınız iş için yaparım demeniz, Allah katında ne büyük öfke oluşturur!.

(Saf 61/4)

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ

Allah, kendi yolunda kurşunla kenetlenmiş bir yapı[*] gibi kenetlenerek savaşanları sever.

[*] Eski ve yakın dönem inşaat tekniği olarak, büyük kütlelerin birbirine kilitlenmesinde kullanılan ve malzemenin içinde açılmış oluklara erimiş kurşun madeni akıtılarak yapılan lehim yöntemi. Hem esnek hem de dayanıklı ve uzun ömürlü olan bu yöntem çimento ve demirin yaygınlaşması ile terk edilmiştir. Mimar Sinan eserlerinde sıkça görülür, bilinen örneklerinden birisi Bosna'daki Mostar Köprüsüdür.

(Saf 61/5)

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ ۖ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

Bir gün Musa halkına şöyle demişti: "Ey halkım! Ne diye beni üzüyorsunuz; çok iyi biliyorsunuz ki ben, Allah'ın size gönderdiği elçiyim." Onlar yoldan çıkınca Allah da onların kalplerini kaydırdı. Yoldan çıkan bir topluluğu Allah yola getirmez.

(Saf 61/6)

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ ۖ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ

Meryem oğlu İsa da şöyle demişti: "Ey İsrailoğulları! Ben, Allah'ın elçisiyim; size, önümde bulunan Tevrat'tan olanı onaylamak ve benden sonra

gelecek ve ayırıcı özelliği[1*] Ahmed[2*] olan elçiyi müjdelemek için geldim.” İsa onlara açık belgelerle gelince: “Bu, açık bir büyüdür” demişlerdi.

[1*] Ayet metninde geçen isim kelimesi varlıkları birbirinden ayırmaya yarayan kelime anlamında olduğu ve Nebîmiz adı Muhammed olduğu için kelimeye bu anlam verilmiştir.

[2*] Ahmed, hamd kökünden ism-i tafdîl'dir; işini daha iyi yapan demektir.

(Saf 61/7)

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

İslam'a[*] çağrıldığı halde Allah'a yalanlar yakıştırandan daha büyük yanlışı kim yapabilir? Yanlışlar içindeki bir topluluğu Allah yola getirmez.

[*] Kayıtsız şartsız Allah'a teslim olmaya.

(Saf 61/8)

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

Bunlar, Allah'ın nurunu (Kur'an'ı) ağızları ile söndürmek isterler[*]. Kafirler hoşlanmasa da Allah, nurunu tamamlayacaktır.

[*] Nur, üflemeyle sönmeyeceği için bunlar kendilerini o nurdan mahrum eder.

(Saf 61/9)

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

Elçisini bu Rehberle, gerçek din[*] ile gönderen Allah'tır. Allah'ı ikinci sıraya koyanlar (müşrikler) hoşlanmasa da Allah Rehberini; bu dini, bütün dinlerin üzerine çıkarmak için göndermiştir.

[*] İsim sıfatına izafe edilmiştir, ed-dîn'ul-hak = لدين الحق demektir. (Bkz. Sa'leb, el-Keşfu v'el-beyân, Tevbe 9/28.)

(Saf 61/10)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ

Ey inanıp güvenenler! Acıklı azaptan kurtaracak bir ticareti size göstereyim mi?

(Saf 61/11)

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

O ticaret, Allah'a ve elçisine tam güvenmeniz[*], Allah yolunda mallarınızı ve canlarınızı ortaya koyarak mücadele (cihad) etmenizdir. Bilseniz sizin için hayırlı olan budur.

[*] Ayet, hiye en tu'minû = هي ان تومنوا şeklinde takdir edilerek anlam verilmiştir.

(Saf 61/12)

يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Bunlara karşılık Allah, günahlarınızı bağışlayacak ve sizi içinden ırmaklar akan bahçelere, güzel konaklara yerleştirecektir. Büyük başarı işte budur.

(Saf 61/13)

وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا ۖ نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

Hoşunuza gidecek bir başarı da dünyada olacaktır: Allah'ın yardımı ve yakın zamanda bir fetih. İnanıp güvenenleri bunlarla müjdele.

(Saf 61/14)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ ۖ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ ۖ فَآمَنَتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ ۖ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ

Ey inanıp güvenenler! Allah için yardım eden kişiler olun. Nitekim Meryem oğlu İsa Havarilere: "Allah'a giden yolda bana kimler yardım eder?" dediğinde Havariler: "Biz, Allah için yardım ederiz." demişlerdi. Böylece İsrail oğullarının bir bölümü inanıp güvenmiş, bir bölümü de görmezlikten gelmişti. Biz de inanıp güvenenleri düşmanlarına karşı güçlendirdik; sonunda onlara üstün geldiler.

CUMA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Cuma 62/1)

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'na[1*]; bütün yetkiyi elinde tutan, yaptığını tertemiz yapan, daima üstün ve bütün kararları doğru olan Allah'a boyun eğer[2*].

[1*] İltifat

[2*] Boyun eğme ya zorunlu ya da gönüllü olur. İmtihana tabi olan insan ve cinler de dahil her şey, varlığını sürdürebilmek için Allah'ın koyduğu kanun ve kurallara uymak zorundadır. Gönüllü boyun eğme, imtihanla ilgili konulardadır. İman, küfür, günah ve sevap; imtihana tabi olan insan ve cinlerin, tercihleriyle oluşur. Zorunlu kulluğu konu olan şeylerin oranı, gönüllü kulluğa konu olanlarla kıyaslanamayacak kadar fazladır. Allah'a isyan etmek için bile zorunlu kulluk şartlarına uymak gerekir. Mesela bir hayvanı Allah rızası için kesen ile putu için keseni ayıran tek şey onun niyetidir.

(Cuma 62/2)

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Ümmilerin (ilahi kitapları bilmeyenlerin)[*] içinden elçi çıkaran Allah'tır. Onlara, O'nun ayetlerini okur, Kitab'ı ve hikmeti öğreterek onları geliştirir. Halbuki onlar daha önce açık bir sapkınlık içindeydiler.

[*] Bkz.: Bakara 2/78 ve dipnotu

(Cuma 62/3)

وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Bunları, henüz onlara katılmamış başkalarına da öğretecektir. Daima üstün ve bütün kararları doğru olan O'dur.

(Cuma 62/4)

ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

İşte bu (öğretim), Allah'ın lütfudur, onu doğru tercihte bulunana yapar. Allah büyük lütuf sahibidir.

(Cuma 62/5)

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا ۚ بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Kendilerine Tevrat bilgisi yüklenen ama onun hükümlerini yüklenmeyenler[1*], kitap yüklü eşek gibidirler[2*]. Allah'ın ayetleri karşısında yalan yanlış şeylere sarılan bu topluluk, ne kötü örnektir. Allah, yanlışlar içinde olan toplulukları yola getirmez.

[1*] Tevrat'ı öğrendiği halde ona uymayanlar.

[2*] Zahmetini çeker, nimetinden yararlanamazlar

(Cuma 62/6)

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

De ki "Ey Yahudiler! Sandığınız gibi siz, Allah'a diğer insanlardan daha yakınsanız, iddianızda da samimi iseniz ölümünüzü isteyin.

(Cuma 62/7)

وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

Yaptıkları şeyler sebebiyle ölümü hiç bir zaman istemezler. Yanlışlar içinde olanları bilen Allah'tır.

(Cuma 62/8)

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ۖ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

De ki "Kendisinden kaçtığınız ölüm sizi yakalayacaktır. Sonra, gizliyi de açıkta olanı da bilen Allah'ın huzuruna çıkarılacaksınız. Yapıp ettiklerinizi size, O bildirecektir".

(Cuma 62/9)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Ey inanıp güvenenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığında alış verişi bırakın; Allah'ın zikrine[1*] koşun[2*]. Bilseniz bu sizin için daha hayırlıdır.

[1*] Allah'ın zikri, Allah'ın kitabıdır (Hicr 15/9, Enbiya 21/24). Allah'ın zikrine koşmanın ilk anlamı, cuma hutbesidir. Çünkü hutbe, Allah'ın kitabı ile ilişki kurarak bir konuyu anlatmak için okunur. Namaz da o Zikri öğrenmek için kılındığından (Taha 20/14) Allah'ın zikrine koşmanın ikinci anlamı Cuma namazına gitmektir.

[2*] Bu emir, kadın için de erkek için de geçerlidir.

(Cuma 62/10)

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Namazı bitirdiğinizde yeryüzüne dağılın[*] ve Allah'ın lütfunu arayın. Allah'ın sözlerini sık sık hatırlayın ki umduğunuza kavuşasınız.

[*] Cuma namazı kılındığı takdirde öğle namazı kılınmamasının nedeni bu ayettir.

(Cuma 62/11)

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا ۚ قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ ۚ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

Bir kazancı veya eğlenceyi görünce bazıları seni ayakta bırakıp gittiler[*]. De ki "Allah'ın katında olanlar, her türlü eğlence ve kazançtan iyidir. Rızık verenlerin en iyisi Allah'tır."

[*]Cabir b. Abdullah şöyle demiştir: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem ile namaz kılarken yiyecek yüklü bir kervan geldi ve herkes ona koştu, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte sadece 12 kişi kaldı. Hemen bu âyet indi. (Buhârî, Tavk'un-necat 13/2)

صحيح البخاري- طوق النجاة - (2 / 13)

حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ قَالَ حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَقْبَلَتْ عِيرٌ تَحْمِلُ طَعَامًا فَالْتَفَتُوا إِلَيْهَا حَتَّى مَا بَقِيَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ {وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا}

MÜNAFİKUN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Münafikun 63/1)

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ ۘ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

Münafiklar (iki yüzlüler) sana geldiklerinde derler ki "Biz şahidiz; gerçekten sen Allah'ın elçisisin." Allah, elbette senin kendisinin elçisi olduğunu biliyor ama Allah şahit, münafiklar kesinlikle yalancıdırlar.

(Münafikun 63/2)

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Bu gibi sözleri[1*] kalkan edinip Allah'ın yolundan çekilirler[2*]. Yapıp durdukları şey ne kötüdür!

[1*] Müslüman olduklarını göstermek için söyledikleri sözleridir. Burada "Biz şahidiz; sen gerçekten Allah'ın elçisisin" sözünü söylemişlerdir. Bunlara yemin denmiştir. Çünkü yemin, bir şeyi güçlendirmek için söylenir. Burada güçlendirdikleri, kendilerinin müslüman olduklarına inandırmak için söyledikleri sözlerdir.

[2*] Bakara 2/8-9

(Münafikun 63/3)

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

Kötü olan, önce inanmaları sonra ayetleri görmezlikten gelmeleridir. Ardından kalpleri üzerinde yeni bir yapı oluşturulur[1*]; artık (ne hale geldiklerini) anlamazlar[2*].

[1*] Nisa 4/88

[2*] Nisa 4/89, Bakara 2/11-12.

(Münafikun 63/4)

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ ۖ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ ۖ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ ۖ يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ ۚ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ ۚ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ ۖ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ

Onları gördüğünde kılık kıyafetlerine hayran kalırsın. Konuşurlarsa sözlerine kulak verirsin. Oysa duvara dayalı kalas gibidirler. Her gürültüyü aleyhlerine sanırlar. Asıl düşman onlardır; onlara karşı dikkatli ol. Allah canlarını alsın! Bu yanlışa nasıl sürükleniyorlar?

[*] Bir yere dayanmadan duramazlar. Bağlantıları zayıf olduğu için de her an düşebilirler.

(Münafikun 63/5)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ

“Gelin, Allah’ın elçisi bağışlanmanız için dua etsin” dense başlarını çevirirler. Bakarsın ki kibirli bir halde geri çekiliyorlar.

(Münafikun 63/6)

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

İster bağışlanmalarını dile ister dileme, fark etmez; Allah onları bağışlayacak değildir. Allah, yoldan çıkmış durumda olanları yola getirmez.

(Münafikun 63/7)

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفَضُّوا ۗ وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ

Onlar, şu sözü söyleyebilen kimselerdir: "Allah'ın elçisinin yanında yer alanlara bir şey vermeyin ki dağılsınlar!" Oysa göklerin ve yerin hazineleri Allah'ındır, ama münafiklar bunu anlamazlar.

(Münafikun 63/8)

يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ ۚ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ

(Benî Mustalik savaşında) Şunu bile demişlerdi: "Hele Medine'ye dönelim; biz üstünler, o alçakları elbette sürüp çıkaracağız." Oysa üstünlük Allah'tadır, elçisindedir ve inanıp güvenenlerdedir. Ama münafiklar bunu bilmezler[*].

[*] “Gevşemeyin, üzülmeyin; eğer inanıp güveniyorsanız en üstün olan, sizlersiniz. “(Al-i İmran 3/139)

(Münafikun 63/9)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Müminler! Mallarınız ve çocuklarınız sizi, Allah'ın zikrinden (kitabını anlamaktan) alıkoymasın. Bunu yapanlar umduğunu bulamazlar.

(Münafikun 63/10)

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ

Size rızık olarak verdiğimiz şeylerden hayra harcayın; yoksa ölüm gelip çatar da şöyle dersiniz[*]: "Rabbim (Sahibim)! Ne olur; beni kısa bir süre daha yaşat da sadaka verip iyilerden olayım."

[*] İltifat

(Münafikun 63/11)

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا ۚ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Bir kimsenin ömrü bitince Allah ona asla ek süre vermez.[*] Allah, yaptığınız her şeyin iç yüzünü bilir.

[*] **Her insanda iki nefis vardır; birincisi bedeni, ikincisi ruhudur. Ana rahminde döllenmiş yumurtadan yaratılan bedene ruhun üflenmesi, bütün organlarının tamamlanmasından sonra olur. Böylece o, dinleyebilen, basiret ve gönül sahibi olan farklı bir canlı türü haline gelir (Müminûn 23/12-14 ve Secde 32/7-9)**

Ruh, bedeni ev gibi kullanır; beden uykuya dalınca çekip gider, uyanınca geri gelir. Ölen beden yıkılan ev gibi olur, yeniden dirilinceye kadar ruh oraya dönmez. Buradaki konuşmalar, ölen bir müslümanın ruhu ile melek arasında geçemektedir. Artık ona ek süre tanınmaz. Ruhla bedenin yeniden birleşmesi Sur'a ikinci defa üflendiğinde olur. (Tekvir 81/7)

TEGABUN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Tegabun 64/1)

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Göklerde ve yerde olan her şey Allah'a boyun eğer[*]. Bütün yetki O'ndadır. Yaptığı her şeyi güzel yapmak O'na hastır. Her şeye bir ölçü koyan da O'dur.

[*]Kafirler de zorunlu olarak Allah'ın koyduğu kurallara (tabiat kanunlarına) boyun eğerler, yoksa yaşamaları imkansızlaşır. Onların boyun eğmedikleri,tercihimize bırakılanlardır. Bu gerçekleri (ayetleri) görmezden geldikleri için kafir olurlar.

(Tegabun 64/2)

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Sizi yaratan O'dur. Sonra kiminiz ayetleri görmezlikten gelir, kâfir olur. Kiminiz de Allah'a güvenir, mümin olur. Yaptığınız her şeyi gören Allah'tır.

(Tegabun 64/3)

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ ۖ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

Gökleri ve yeri gerçek varlıklar olarak yaratmış, size özel şekil ve yetenekler vermiş, şekillerinizi ve yeteneklerinizi güzel yapmıştır[*]. Sonunda dönüş O'nadır.

[*] İnsanı, gerçekten en güzel yeteneklerle yarattık. (Tîn 95/4)

(Tegabun 64/4)

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

O, göklerde ve yerde olanı bilir. Neleri gizlediğinizi ve neleri açığa vurduğunuzu bilir. İçinizde olanı da bilen Allah'tır.

(Tegabun 64/5)

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Sizden önce ayetleri görmezlikten gelenlerin (kafirlerin) haberi size ulaşmadı mı? Onlar ettiklerini buldular. Onların hak ettikleri acıklı bir azaptır.

(Tegabun 64/6)

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا ۚ وَاسْتَغْنَى اللَّهُ ۚ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ

Bunun sebebi şudur: Elçileri açık belgelerle gelmişti. Onlar ise "Bu adamlar mı bizi yola getirecek?" deyip ayetleri görmezlikten gelmiş, yüz çevirmişlerdi. Allah'ın kimseye ihtiyacı olmaz. Varlıklı olan, her yaptığını güzel yapan O'dur.

(Tegabun 64/7)

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا ۚ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ۚ وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

Ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler) öldükten sonra bir daha diriltilmeyeceklerini sanıyorlar. De ki "Hayır! Rabbime yemin ederim ki tekrar diriltileceksiniz ve size yaptığınız her şey bildirilecektir. Bunu yapmak Allah'a göre kolaydır."

(Tegabun 64/8)

فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Öyleyse Allah'a ve Elçisine yani onunla birlikte indirilen[*1] Nur'a [*2] inanıp güvenin. Yaptığınız her şeyin iç yüzünü bilen Allah'tır.

[*1] Arap edebiyatında iltifat sanatı vardır, anlatımı canlı tutmak ve konunun önemini vurgulamak için sözün akışı beklenmedik bir şekilde değiştirilir. Burada da üçüncü tekil şahıstan birinci çoğul şahsa geçilerek "*indirilen*" yerine "*indirdiğimiz*" ifadesi kullanılmıştır. Türkçede bu sanat olmadığından bu gibi ifadeler bir Türk'ü şaşırtır. Âyete, bu sanat yok sayılarak meâl verilmiştir.

[*2] Allah'a ve Elçisine inanmak ancak Elçi'ye indirilen Kitab'a inanmakla mümkün olabildiği için ikinci cümle, birinci cümlenin atf-ı tefsiri sayılarak meal verilmiştir.

(Tegabun 64/9)

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ۖ ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ ۗ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Sizi bir araya getirdiği gün, o toplanma günü, beklentilerinizdeki yanlışların ortaya çıktığı gündür. Kim Allah'a inanıp güvenmiş ve iyi işler yapmışsa[*], Allah kabahatlerini örter ve onu ölümsüz olarak sürekli kalacağı, içinden ırmaklar akan bahçelere yerleştirir. Büyük kurtuluş işte budur.

[*] Sevabı günahından fazlaysa.

(Tegabun 64/10)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

Ayetleri görmezlikten gelen ve ayetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılanlar cehennem ahalisidir. Onlar oraya, ölmemek üzere gireceklerdir. Ne kötü hale gelmektir o!

(Tegabun 64/11)

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Allah'ın onayı olmadan hiç bir olay meydana gelmez. Kim Allah'a inanıp güvenirse O, onun kalbini doğruya yöneltir. Her şeyi bilen Allah'tır.

(Tegabun 64/12)

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

Allah'a gönüllü boyun eğin, Resulüne/Elçisinin getirdiğine[*] gönüllü boyun eğin. Eğer yüz çevirirseniz bilin ki Elçimizin görevi açık bir tebliğden ibarettir.

[*] Resul (رسول), "birine gönderilen söz" anlamına geldiği gibi o sözü iletmek için gönderilen elçi anlamına da gelir (Müfredat). Allah'ın elçilerinin görevi, O'nun sözlerini insanlara ulaştırmaktır. Bu sebeple Kur'an'da geçen رسول الله = Allah'ın Resulü sözlerinde asıl vurgu âyetleredir. Uhud savaşında nebîmiz'in öldüğüne dair haberlerin yayılması üzerine şu âyet inmişti: "Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?" (I-i İmrân 3/144) Allah'ın son resulü öldüğü için bizim muhatabımız olan resul, sadece Kur'an'dır. Resul kelimesine "Resulün/Elçinin getirdiği" meali bunun için verilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Resullere apaçık tebliğden başka ne düşer?" (Nahl 16/35) "Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et, bunu yapmazsan onun resullüğünü yapmamış olursun" (Maide 5/67)

(Tegabun 64/13)

اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

O Allah'tır; ondan başka ilah yoktur. İnanıp güvenenler yalnız Allah'a dayansınlar.

(Tegabun 64/14)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ ۚ وَإِنْ تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ey inanıp güvenenler! Eşlerinizden ve çocuklarınızdan size karşı haddini aşanlar olur[*]; onlara karşı dikkatli olun. Ancak kusurlarını görmez, yeni bir sayfa açar ve yaptıkları yanlışları örterseniz bilin ki Allah da sizin yanlışlarınızı örter ve ikramda bulunur.

[*] Kelimenin kökü olan adv = عدو , haddini aşmak ve uyumsuzluk etmektir (Müfredât).

(Tegabun 64/15)

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۚ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

Mallarınız ve çocuklarınız sadece sizi imtihan etmek içindir. Büyük ödül Allah katındadır.

(Tegabun 64/16)

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ ۗ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Siz, var gücünüzle Allah'tan çekinerek korunun. O'nu dinleyin ve O'na boyun eğin. Kendi iyiliğiniz için hayra harcama yapın. İçlerindeki doyumsuzluktan korunanlar umduklarına kavuşacak olanlardır.

(Tegabun 64/17)

إِنْ تُقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ

Allah'a güzel bir ödünç verirseniz O size, kat kat fazlasını verir ve durumunuzu düzeltir. Üzerine düşeni eksiksiz yapan ve yumuşak davranan Allah'tır.

(Tegabun 64/18)

عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Görünmeyeni ve görüneni bilen O’dur. Üstün olan ve doğru kararlar veren de O’dur.

TALAK

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Talak 65/1)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ ۖ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِن بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۚ وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ ۚ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَٰلِكَ أَمْرًا

Ey Nebî! Eşlerinizi boşadığınızda iddetleri[*] içinde boşayın ve iddetlerini sayın. Rabbiniz Allah'tan çekinin de açık bir fuhuş yapmamışlarsa onları evlerinden çıkarmayın. Onlar da çıkmasınlar. Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa kötülüğü kendine yapar. Bilemezsin, belki Allah bunun ardından yeni bir durum ortaya çıkarır.
[*] İddet : 3 ay bekleme süresidir.

(Talak 65/2)

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِّنكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ۚ ذَٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَن كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَل لَّهُ مَخْرَجًا

Sürelerinin sonuna geldiklerinde kadınları ya maruf[1*] ile tutun ya da maruf ile ayırın. İçinizden güvenilir iki kişiyi[2*] şahit tutun; şahitliği Allah için tam yapın. İşte bu size, sizden Allah'a ve Ahiret gününe inanan kimseye verilen öğüttür. Kim Allah'tan çekinerek kendini korursa Allah bir çıkış yolu açar.

[1*] Maruf, bilinen şey demektir. Bu bilgi, ya gelenek ve göreneklerden ya da Kitap ve Sünnetten elde edilir. Gelenekten elde edilmişse Kitap ve Sünnete aykırı olmaması gerekir. Böyle bir bilgi fitratı yansıttığı için evrensel nitelikte olur.

[2*] Şahitler kadın veya erkek olabilirler.

(Talak 65/3)

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۚ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا

Beklemediği yerden ona rızık verir. Kim Allah'a güvenirse O, ona yeter. İşini tam yapan Allah'tır. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.

(Talak 65/4)

وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِن نِّسَائِكُمْ إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ ۚ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَل لَّهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا

Eşlerinizden adetten kesilmiş olanlar hakkında şüpheye düşerseniz iddetleri üç aydır; adet görmeyenler[*] de öyledir. Hamile olanların bekleme süreleri yapacakları doğumla biter. Kim Allah'tan çekinerek kendini korursa Allah onun işini kolaylaştırır.

[*] Her hangi bir sebepten dolayı adeti geciken ve boşama gününden itibaren üç ay süreyle adet görmeyenler.

(Talak 65/5)

ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ ۚ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا

Bu Allah'ın emridir, onu size indirmiştir. Kim Allah'tan çekinerek kendini korursa Allah da onun kabahatlerini örter ve alacağı ödülü arttırır.

(Talak 65/6)

أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ ۚ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ۖ وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ ۖ وَإِنْ تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرَىٰ

Boşadığınız kadınları (iddetleri esnasında) gücünüze göre oturduğunuz yerin bir kısmında oturtun. Onlara (o evi) dar etmek için zarar vermeye kalkmayın. Hamile iseler, doğum yapıncaya kadar ihtiyaçlarını karşılayın. Çocuğu sizin için emziririlerse ücretlerini verin. İşleri aranızda marufa uygun istişareyle yürütün. Karşılıklı olarak zorlanırsanız çocuğu bir başkası emzirecektir.

(Talak 65/7)

لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ ۖ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ ۚ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا ۚ سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا

Varlıklı olan, harcamayı varlığına göre yapsın. Darlıkta olan da Allah ne vermişse ondan yapsın. Allah kimseye gücünün üstünde yük yüklemez. Allah, zorluğun ardından bir kolaylık yaratacaktır.

(Talak 65/8)

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُكْرًا

Nice yerler var ki (halkı) Rablerinin emrine ve elçilerine baş kaldırmış; biz de onları çetin bir hesaba çekmiş, görülmemiş bir azap ile azaplandırmışızdır.

(Talak 65/9)

فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا

Böylece ettiklerini bulmuş, işlerinin sonu hüsran olmuştur.

(Talak 65/10)

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا ۚ قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا

Allah onlar için şiddetli bir azap da hazırlamıştır. Ey inanıp güvenen sağlam duruşlular! Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun. Allah, size aklınızdan çıkarmayacağınız[*] bir Kitap indirdi.

[*] ...

(Talak 65/11)

رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ

إِلَى النُّورِ ۚ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا

Bir de size, Allah'ın birbirini açıklayan[*] ayetlerini okuyan bir elçi gönderdi ki inanıp güvenen ve iyi işler yapanları karanlıklardan aydınlığa çıkarsın. Kim Allah'a inanıp güvenir ve iyi iş yaparsa Allah onu, ölümsüz olarak sonsuza kadar kalmak üzere, içinden ırmaklar akan bahçelere yerleştirir. Allah, ona rızkın güzelini verir.

[*] ...

(Talak 65/12)

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا

Yedi kat göğü ve yerden de onlar gibisini[*] yaratan Allah'tır. İşler, bunlar arasında yürür. Bilesiniz ki her şeye bir ölçü koyan Allah'tır. Bilgisi her şeyi kapsayan da Allah'tır.

[*] Göklerin yedi kat olduğu bildirdiğine göre yerin de yedi kat olması gerekir. Diğer taraftan yer, gökyüzünün bir örneği olduğu için yedinci kat semanın, dünyanın üst düzeyi gibi döşenmiş olması gerekir. Sidret'ul-munteha (Necm 53/13-18), en son sidre ağacı demektir. O da yedinci kat semada olmalıdır.

Dünya ile yedinci kat sema arasındaki uzaklığı da şu ayetlerden öğreniyoruz:

. Gökleri, yeri ve ikisinin arasında bulunanları altı günde yaratan sonra da yönetime (arşa) geçen Allah'tır. O'nun ile aranızda bir dostunuz ve destekçiniz yoktur. Bilginizi kullanmaz mısınız?

Gökten yere kadar olan bütün işleri Allah düzenler, sonra o işler sizin hesabınıza göre bin yılı bulan bir gün içinde O'na yükselir. İşte O, görülmeyeni de görüleni de bilendir. Üstün ve ikramı bol olan O'dur. (Secde 32/4-6)

Dünya ile yedinci kat sema arasındaki uzaklık, ancak uzman bir ekiple yapılacak çalışma sonucu öğrenilebilir.

TAHRİM

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Tahrim 66/1)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ ۖ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ey Nebi! Allah'ın özel olarak sana helal kıldığını, neden kendine haram kılıyorsun? Eşlerinin gönlünü etmeye çalışıyorsun. Neyse ki Allah bağışlar, ikramı boldur.

(Tahrim 66/2)

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ ۚ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ ۖ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Allah, bu tür yeminlerinizi bozmayı size farz kılmıştır[*]. Allah sizin en yakınınızdır. Her şeyi bilen ve kararları doğru olan O'dur.

[*] Allah Teala şöyle demiştir: Yaptığınız yeminlerde, Allah'ı, iyilik yapmanıza, takvânıza (kendinizi korumanıza) ve insanların arasını düzeltmenize engel yapmayın.[#] Her şeyi dinleyen ve bilen Allah'tır. Allah, boş bulunarak yaptığınız yeminlerden dolayı sizi sorumlu tutmaz, ama bilinçli olarak yaptıklarınızdan sorumlu tutar. Çokça bağışlayan ve yumuşak davranan Allah'tır. (Bakara 2/224-225)

Nebîmiz şöyle demiştir:"Günaha yemin edenin yemini, yemin değildir. Akraba ile ilişkiyi kesmeye yemin edenin yemini de yemin değildir." (Ebu Davud, Talak 7, Hadis No 2191) "Bir konuda yemin eder, sonra başkasını hayırlı görürsen, yeminini boz, kefaretini ver ve hayırlı gördüğüne yönel." (Buhari, Eyman, 1)

(Tahrim 66/3)

وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ ۖ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هَٰذَا ۖ قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ

Bir gün Nebi, eşlerinden birine gizli bir söz söylemişti. Eşi onu, diğer eşine bildirince Allah, Nebisini o konuda bilgilendirdi. O da onun birazını eşine anlattı, birazını da anlatmaktan vazgeçti. Eşine bildirdiğinde o: "Bunu sana kim bildirdi?" dedi. Nebi de "Bana, her şeyi bilen; her şeyin iç yüzünü bilen bildirdi." diye cevap verdi.

(Tahrim 66/4)

إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا ۖ وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ

(Ey Nebî'nin iki eşi!) Allah'a yönelip tevbe ederseniz iyi olur. Çünkü ikinizin de gönlü kaydı. Eğer birlikte ona karşı harekete geçerseniz bilin ki Allah, Cebrail ve iyi müminler onun yakın dostlarıdır. Bundan sonra melekler de ona destek olurlar.

(Tahrim 66/5)

عَسَىٰ رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارًا

Eğer sizi boşarsa bakarsınız ki Allah yerinize daha iyi eşler verir. Onlar, Allah'a teslim olan, inanıp güvenen, boyun eğen, ona yönelen, ibadetlerini yapan ve oruç tutan dullardan ve bakirelerden olabilir.

(Tahrim 66/6)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

Ey inanıp güvenenler! Tutuşturucusu insanlar ve taşlar olan bir ateşe karşı kendinizi ve ailenizi koruyun. Orayı iri gövdeli, katı yürekli melekler (görevliler[*]) yönetirler. Onlar, Allah'ın emrine karşı gelmezler; kendilerine ne emredilmişse onu yaparlar.

[*] ....

(Tahrim 66/7)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ ۖ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Ey ayetleri görmezlikten gelenler (kafirler)![*] Bu gün özür ileri sürmeyin. Sadece yaptıklarınızın cezasını çekeceksiniz.

[*] Al-i İmran 3/106

(Tahrim 66/8)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ۖ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا ۖ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Ey inanıp güvenenler! Örnek bir dönüşle Allah'a dönün. Belki Sahibiniz, nebilerini ve inanıp güvenenleri (müminleri) aşağılamayacağı günde kabahatlerinizi örter de sizi içinden ırmaklar akan bahçelere yerleştirir. (Oraya gidecek olanların) Nurları önlerini ve sağ yanlarını aydınlatır. Şöyle derler: "Rabbimiz, nurumuzu tamamla ve bizi bağışla. Her şeye bir ölçü koyan sensin."

(Tahrim 66/9)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۚ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

Ey Nebi! Ayetleri görmezlikten gelenlerle (kafirlerle) ve iki yüzlülerle (münafiklarla) mücadeleye devam et. Onlara karşı dik dur. Onların varacağı yer Cehennem'dir. Ne kötü hale gelmektir o!

(Tahrim 66/10)

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ لُوطٍ ۖ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ

Allah, ayetleri görmezlikten gelenler için Nuh'un eşi ile Lut'un eşini örnek verir. Onlar, iyi kullarımızdan ikisinin nikahı altında idiler. Kocalarına ihanet ettiler. Kocaları onlara, Allah'tan gelen hiç bir şeyi engelleyemeyecektir. Onlara "Ateşe girenlerle birlikte siz de girin" denecektir.

(Tahrim 66/11)

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ

وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Allah, inanıp güvenen kimselere (müminlere) de Firavun'un eşini örnek verir. O şöyle demişti: "Sahibim (Rabbim)! Cennet'te, senin katında benim için bir ev yap. Beni Firavun'dan ve işlerinden kurtar. Beni yanlışlar içinde olan bu toplumdan kurtar."

(Tahrim 66/12)

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ

Allah, namusunu korumuş olan İmran kızı Meryem'i de örnek verir. Onun içine ruhumuzdan üflemiştik[*]. Meryem, Sahibinin sözlerini ve kitaplarını tasdik etmişti. İçten boyun eğenlerdendi.

[*] ..

MÜLK

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Mülk 67/1)

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Bütün yetkileri elinde tutan Allah pek yücedir. Her şeye bir ölçü koyan O'dur.

(Mülk 67/2)

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ

Ölümü ve hayatı yaratan odur[*]. Bunlar; hanginiz daha güzel iş yapacak diye sizi yıpratıcı bir imtihandan geçirmek içindir. O güçlüdür, bağışlayıcıdır.

[*] İnsan ortaya çıkıncaya kadar uzunca bir zaman geçer (İnsan 76/1). Onu oluşturan parçalar vardır ama o yoktur. Sonra yaratılır ve yıpratıcı bir imtihandan geçirilir. Sonra ölür ve onu oluşturan parçalar toprak olur. İmtihanın sonucunu görmek için topraktan son kez yaratılacaktır. Böylece her insanın başından iki ölüm ve iki hayat geçmiş olacak) (Mümin 40/11 ve Bakara 2/28) ve artık ölmeyecektir. Önce ölümün sonra hayatın yaratılması bunu gösterir.

(Mülk 67/3)

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۖ مَا تَرَىٰ فِي خَلْقِ الرَّحْمَٰنِ مِنْ تَفَاوُتٍ ۖ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ

Üst üste yedi kat göğü yaratan da O'dur. Rahman'ın yaratmasında bir uyumsuzluk göremezsin. Bakışlarını oraya çevir; bir çatlak görebilir misin?

(Mülk 67/4)

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ

Sonra bakışlarını iki defa daha çevir de bak, gözün umutsuz halde bitkin düşecektir.

(Mülk 67/5)

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ ۖ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ

En yakın göğü kandillerle (yıldızlarla) süsledik. Orayı şeytanlar için taşlama yeri yaptık[2] ve onlara alevli bir ateş hazırladık.

[2] "En yakın göğü süs ile yıldızlarla süsledik ve her hayırsız şeytandan koruduk. Onlar Mele-i a'lâ'yı dinleyemezler; her taraftan atılırlar. Bu onları uzaklaştırmak içindir. Onlar için sürekli bir azap vardır. Bir an için kulak hırsızlığı yapan olursa onun arkasına, delip geçen bir ateş takılır." (Saffât 37/6-10)

(Mülk 67/6)

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

Rablerini görmezlikten gelenler için cehennem azabı vardır. Ne kötü hale gelmektir o!

(Mülk 67/7)

إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ

Oraya atıldıklarında, alevler saçarken çektiği havanın[*] uğultusunu işitirler.

[*] Mekâyis'ul-luğa.(s.540) شَهِيقً soluk almak manasına olup zıddı زفير soluk vermek demektir.

(Mülk 67/8)

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ ۖ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ

Sanki öfkesinden çatlayacak gibidir. Her bir bölük Cehenneme atılırken bekçiler onlara: "Size bir uyarıcı gelmedi mi?" diye sorarlar.

(Mülk 67/9)

قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ

"Evet" derler; "bize uyarıcı geldi ama biz yalana sarıldık; Allah hiç bir şey indirmemiştir, siz büyük bir sapkınlık içindesiniz" dedik.

(Mülk 67/10)

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ

"Keşke söz dinleseydik ya da aklımızı kullansaydık, şimdi bu alevli ateşin ahalisi içinde olmazdık" derler.

(Mülk 67/11)

فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ

Böylece suçlarını itiraf ederler. O alevli ateş ahalisi için bundan sonrası tam bir perişanlıktır.

(Mülk 67/12)

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

İçten içe[*] Sahibinden korkanlara gelince, onlar için bağışlanma ve büyük bir ödül vardır.

[*] "İçten" anlamı verdiğimiz kelime el- ğayb = الغيب'dır. Bkz:Bakara 2/2 ve dipnotu.

(Mülk 67/13)

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ۖ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Sözünüzü ister gizleyin, ister açığa vurun; O, içinizde olanları bilir.

(Mülk 67/14)

(Mülk 67/14)

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ

Yaratan bilmez mi? Her şeyin iç yüzünü, en ince ayrıntısıyla bilen O'dur.

(Mülk 67/15)

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ ۖ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

Yeryüzünü size boyun eğdiren O'dur. (Yeryüzünün) omuzlarında dolaşın ve rızkından yiyin. Topraktan çıkış[*] O'nun huzuruna olacaktır..

[*] Yeniden yaratılıp topraktan çıkarak Allah'ın huzurunda toplanma, mahşer günü, hesap günü

(Mülk 67/16)

أَأَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ

Gökte olanın, bir sarsıntıyla sizi yere batırmasına karşı güvenceniz var mı?

(Mülk 67/17)

أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ

Yoksa gökte olanın, üzerinize taş yağdıran şeyler göndermesine karşı güvende misiniz? Tarafımdan uyarılan kimsenin[*] ne hale geldiğini yakında öğrenirsiniz.

[*] Buradaki نَذِير = nezîr'e ism-i mef'ul anlamı verilmiştir. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurur: Biz elçi göndermeden azap etmeyiz. (İsra 17/15)

(Mülk 67/18)

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ

Sizden[*] öncekiler de yalana sarılmışlardı; onları hiç beklemedikleri bir hale nasıl da getirmiştim!

[*] İltifat

(Mülk 67/19)

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ ۚ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَٰنُ ۚ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ

Üstlerinde sıralar halinde uçuşan kuşları, kanatlarını çekerken görmediler mi? Onları, Rahman'dan[*] başka hiç kimse o çizgide tutamaz. Her şeyi gören O'dur.

[*] İyiliği sonsuz olan Allah'tan başkası onları orada tutamaz.(Bkz. Nahl 16/79)

(Mülk 67/20)

أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ جُندٌ لَّكُمْ يَنصُرُكُم مِّن دُونِ الرَّحْمَٰنِ ۚ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ

Rahman ile aranıza girip size yardım için kenetlenmiş olanlar kimlermiş[1*]? Kâfirler bile bile aldanmışlık[2*] içinde olurlar.

[1*] üçler, yediler, kırklar vs.

[2*] Müfredat (والغرة: غفلة في اليقظة)

(Mülk 67/21)

أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ ۚ بَل لَّجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ

Allah rızkı kesse size kim rızık verebilir? Hayır (kimse veremez), onlar inadına bir azgınlık ve nefret içindedirler.

(Mülk 67/22)

أَفَمَن يَمْشِي مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ أَمَّن يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ

Kafasını iyice önüne eğip yürüyen mi yoksa doğru yolda dimdik yürüyen mi hedefi daha iyi bulur?

(Mülk 67/23)

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ

De ki "Sizi var eden; size dinleme, ileri görüşlü olma (basiret) özelliği veren ve gönüllerinizi[*] oluşturan O'dur. Görevlerinizi ne kadar az yapıyorsunuz!"

[*] Günümüz ilminde İnsan, düşünen veya konuşan canlı diye tarif edilir. Hâlbuki Kur'ân'da kuşların ve karıncaların konuşmalarına ve akıllarını kullanarak yaptıkları işlere yer verilir. Bu ve benzeri âyetlere göre insanın temel farkı, kulaklarında, gözlerinde ve gönlünde olandır. Gönül, kalp diye de adlandırılır. Gözler ve kulaklar kalbin danışmanıdır. Göz doğruları görür, kulak doğruları dinler. Akıl ise ayrı bir organ değil, yanlışları ayıklama işlemidir. Kalp, menfaatlerin, beklentilerin veya özentilerin etkisiyle, akıl süzgecinden geçen bilgileri ya kabul veya reddeder. İnsanı diğer varlıklardan farklı yapan şey ruhudur. Ruhun insana kazandırdıkları ile ilgili olarak Bkz. Secde 32/9 ve dipnotu. İnsanın kişiliğini belirleyen bu ruhtur. İmanın, kalp ile tasdik şartına bağlanması da bundandır. Yoksa peygamberlerin söylediklerinin doğru olduğunu herkes bilir. Ama kendini bir düşünce ve anlayışa esir edenler, o doğruları görmek veya duymak istemezler. Asıl körlük ve sağırlık budur. Kâfir, örten demektir. Bunlar gerçekleri sürekli örtmeye çalışan kimselerdir. Örtecek bir şey yoksa örtme yani kâfirlik de olmaz.

(Mülk 67/24)

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

De ki "Toprağa sizi tohum gibi eken[*] O'dur. O'nun huzurunda toplanacaksınız."

[*] (ذرأ)'nin iki anlamı vardır; biri beyaza çalan renk, diğeri tohum atmaktır. Mekayis, ذرأ md.

(Mülk 67/25)

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ

"Dediğiniz doğruysa onun ne zaman olacağını da söyleyin." derler.

(Mülk 67/26)

(Mülk 67/26)

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ

De ki "O bilgi, Allah katındadır. Ben, sadece doğruları açıklayan bir uyarıcıyım."

(Mülk 67/27)

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ

O tehdidi yakından görünce ayetleri görmezlikten gelenlerin (kafirlerin) yüzleri fenalaşır ve onlara "Öğrenmek istediğiniz şey budur" denir.

(Mülk 67/28)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ

De ki "Düşünsenize, Allah beni ve benimle birlikte olanları yok etse veya iyilikte bulunsa, her iki durumda da siz kâfirleri acıklı azaptan kim kurtarabilir?"

(Mülk 67/29)

قُلْ هُوَ الرَّحْمَٰنُ آمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

De ki "İyiliği sonsuz olan O'dur; biz O'na inanıp güvendik ve O'nu kendimize vekil ettik. Açık bir sapıklık içinde olanın kim olduğunu yakında öğrenirsiniz."

(Mülk 67/30)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ

De ki "Düşünsenize, bir sabah sularınız yerin dibine batsa, kim size bir akarsu getirebilir?"

KALEM

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Kalem 68/1)

ن ۚ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

NUN! Kaleme ve (insanların) onunla yazdıklarına çok dikkat edin!

(Kalem 68/2)

مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ

Rabbinin[*] nimeti sayesinde sen, cinlerin etkisinde değilsin.

[*] Sahibinin

(Kalem 68/3)

وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ

Senin için tükenmek bilmeyen bir ödül var.

(Kalem 68/4)

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

Çünkü sen üstün bir dine[*] bağlısın.

[*] الخُلُق= huluk ve hulk; din, tabiat ve huy anlamlarına gelir.(Lisan'ul-arab) Aişe validemizin bir soru üzerine "O'nun huluku Kur'ân'dı" (A. b. Hanbel, Müsned) demesi bundandır. Allah Teâlâ dinini şöyle tanımlamıştır: "Sen yüzünü dosdoğru bu dine, Allah'ın fitratına çevir. O, insanları ona göre yaratmıştır. Allah'ın yarattığının yerini tutacak bir şey yoktur (= لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ). İşte doğru din bu dindir. Ama insanların çoğu bunu bilmezler." (Rum 30/30)

(Kalem 68/5)

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ

Yakında göreceksin, onlar da görecekler.

(Kalem 68/6)

بِأَيِّيكُمُ الْمَفْتُونُ

Şeytanın etkisine[*] giren kimmiş?

[*] Buradaki kelime meftûn'dur. "Fitneye gelmiş" anlamındadır. Bilindiği gibi Şeytan cinlerdendir. Cinlerin etkisine girmekle itham edilmesi, şeytanın

etkisine girdiğinin iddia edilmesidir. Şeytan insanı fitneye sokar. Bir ayet şöyledir:

“Ey Âdemoğulları! Sakın Şeytan ana-babanızı yaktığı gibi sizi de yakmasın. Açılması hoş olmayacak yerlerini kendilerine göstermek için onların elbiselerini sıyırmış ve o bahçeden çıkarmıştı. O ve onun gibiler, sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Biz Şeytanları inanmayanların dostları yaptık.” (Araf 7/27)

(Kalem 68/7)

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

Senin Rabbin, yolundan sapanları iyi bilir. O, doğru yolda olanları da iyi bilir.

(Kalem 68/8)

فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ

Yalancıları dikkate alma!

(Kalem 68/9)

وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ

Onlar çok isterler ki sen onlara yağcılık yapasın, onlar da sana yağcılık yapsınlar.

(Kalem 68/10)

وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ

Yemin edip duran alçakların hiçbirini dikkate alma!

(Kalem 68/11)

هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ

Arkadan çekiştirenleri, söz getirip götürenleri,

(Kalem 68/12)

مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ

iyiliği engelleyen, saldırgan, günaha düşkün,

(Kalem 68/13)

عُتُلٍّ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ

saygısız, daha da ötesi şımarık[*] olanları önemseme!
<p> [*] زنيم = zenîm'in kök anlamı bir şeyi bir şeye bağlamaktır. (Mekâyîs'ul-luğa) Sonradan birinin çocuğu sayılan kişiye de Araplar zenim derler. Ancak bir kimsenin gayrimeşru bir ilişkiden doğmuş olması kendi suçu ve tercihi

değildir. Allah kimseyi bir başkasının günahından sorumlu tutmaz. (Necm 53/38-41) Bu sebeple kelimeye, sonradan başkasının çocuğu sayılan soysuz anlamı verilemez. Kelime, kötülükle, cimrilikle ve seviyesizlikle damgalanan, düşmanlıkta aşırı giden kişi (Lisan'ul-arab) vs. anlamlara da gelir. Türkeçede kimseye aldırmadan aklına geleni yapan ve aşarı davranan bu gibi kişilere şımarık dendiği için biz o kelimeyi tercih ettik.

(Kalem 68/14)

أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ

Malı ve oğulları var diye şımarır.

(Kalem 68/15)

إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

Ayetlerimiz okununca, “Bunlar eskilerin masalları!” der.

(Kalem 68/16)

سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ

Böylelerinin burnunu sürteceğiz.

(Kalem 68/17)

إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ

Şu bahçenin sahiplerini yıpratıcı bir imtihandan geçirdiğimiz gibi bunları da yıpratıcı bir imtihandan geçireceğiz. Bahçenin sahipleri, ürünü sabah erkenden devşireceklerine yemin etmişlerdi.

(Kalem 68/18)

وَلَا يَسْتَثْنُونَ

Başka bir ihtimal düşünmüyorlardı.

(Kalem 68/19)

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ

Onlar uykudayken Rabbinin emriyle bir afet, bahçeyi sarıp sarmaladı.

(Kalem 68/20)

فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ

Orası devşirilmiş gibi oldu.

(Kalem 68/21)

فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ

Sabah olunca bahçenin sahipleri biribirlerine seslendiler:

(Kalem 68/22)

أَنِ اغْدُوا عَلَىٰ حَرْثِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ

Eğer devşirecekseniz ürünlerinizin başına erkenden varın!" dediler.

(Kalem 68/23)

فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ

Hemen yola çıktılar. Şöyle fısıldaşıyorlardı:

(Kalem 68/24)

أَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِسْكِينٌ

"Bu gün hiç bir yoksul, yanınıza kesinlikle sokulmamalı!"

(Kalem 68/25)

وَغَدَوْا عَلَىٰ حَرْدٍ قَادِرِينَ

Karar verdikleri gibi erkenden hırsla oraya vardılar.

(Kalem 68/26)

فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُّونَ

Bahçeyi görünce: "Biz, kesinlikle başka bir yere geldik!" dediler.

(Kalem 68/27)

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ

"Hayır hayır, biz yoksun bırakıldık!"

(Kalem 68/28)

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ

Dengeli olanları söze karıştı: "Size, 'Allah'ın emrine uysanıza!' dememiş miydim?"

(Kalem 68/29)

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ

Hep bir ağızdan, "Rabbimiz! Sana boyun eğeriz. Biz yanlışlar içindeyiz!" dediler.

(Kalem 68/30)

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ

Dönüp birbirlerini suçlamaya başladılar:

(Kalem 68/31)

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ

"Yazık bize! Biz aşırı davranışlar içindeyiz.

(Kalem 68/32)

عَسَىٰ رَبُّنَا أَنْ يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ

Rabbimizin, bunun yerine daha iyisini vermesini bekleriz. Rabbimizin bol ikramını umarız." dediler.

(Kalem 68/33)

كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

İşte azap böyle olur! Ahiretteki azap daha büyüktür. Keşke bilselerdi!

(Kalem 68/34)

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ

Yanlışlardan korunanlar için Rableri katında nimetlerle dolu bahçeler vardır.

(Kalem 68/35)

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ

Tam teslim olanları, hiç suçlularla bir tutar mıyız?

(Kalem 68/36)

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

(Ey suçlular!) Elinizde ne var? Ne biçim karar veriyorsunuz?

(Kalem 68/37)

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ

Yoksa bir kitabınız var da onu mu okuyorsunuz?

(Kalem 68/38)

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ

O kitapta "Beğendiğiniz her şey sizindir!" diye bir şey mi var?

(Kalem 68/39)

أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۙ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ

Yoksa size, kıyamet gününe kadar bizi bağlayacak şekilde: "Her türlü kararı alma hakkınız var!" diye söz verenler mi oldu?

(Kalem 68/40)

سَلْهُمْ أَيُّهُمْ بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ

(Eğer varsa) Onlara sor bakalım, hangisi buna kefilmiş?

(Kalem 68/41)

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

Yoksa onların ortakları mı var? Samimi iseler ortaklarını[*] getirsinler.

[*] Bunlar, araya aracılar koyan ve o aracıların Allah katında kendilerini kayıracağına inanan kimselerdir. Onları, kendilerine karşı Allah'ın, Allah'a karşı da kendilerinin ortağı sayarlardı. Buna benzer ayetlerden biri şudur:

"De ki "Şu ortaklarınıza, Allah ile aranıza koyup yardıma çağırdıklarınıza dönüp baktınız mı? Gösterin bana, onlar bu toprakların hangi parçasını yaratmışlardır? Yoksa göklerde ortaklıkları mı var? Ya da onlara yazılı bir belge verdik de ondaki açık hükümlere göre mi davranıyorlar? Hayır; bu zalimlerden birinin diğerine verdiği söz, onu aldatma dışında bir anlam taşımaz." (Fatır 35/40)

(Kalem 68/42)

يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ

O gün her şey ortaya dökülecek! Secdeye çağrılacaklar ama güçleri yetmeyecek.

(Kalem 68/43)

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۖ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ

Saygıyla önlerine bakacaklar, alçaklık her yanlarını saracak. Onlar bu hale gelmeden önce de secdeye çağrılmışlardı.

(Kalem 68/44)

فَذَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهَٰذَا الْحَدِيثِ ۖ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ

Bu söz (Kur'an) karşısında yalana sarılanı bana bırak! Onları beklemedikleri yerden adım adım kötü sona yaklaştırırız.

(Kalem 68/45)

وَأُمْلِي لَهُمْ ۚ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ

Onlara süre tanırım. Benim düzenim sağlamdır.

(Kalem 68/46)

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ

Yoksa onlardan bir karşılık istiyorsun da borç altında mı eziliyorlar?

(Kalem 68/47)

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ

Yoksa gizli bilgiler onlarda da onu mu yazıyorlar?

(Kalem 68/48)

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ

Balığın yuttuğu kişi gibi olma, Rabbinin kararı gelinceye kadar sıkıntılara sabret. O, mahcup bir şekilde yalvarıp yakarmıştı.

(Kalem 68/49)

لَوْلَا أَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ

Eğer Rabbinin iyiliği imdadına yetişmeseydi[1*], aşağılanmış bir halde açık alana[2*] atılacaktı.

[1*] ...

[2*] Balina ve yunuslar (deniz memelileri), eceli gelince çoğunlukla karaya vurur ve orada ölürler. Yunus'u (a.s.) da böyle bir deniz memelisi yuttuğu için bu ayete göre onun karnından çıkmasaydı, balık karaya vuracak ve onun vücudu Yunus aleyhisselamın kabri olacaktı.

(Kalem 68/50)

فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ

Ancak Rabbi ona bir fırsat daha verdi de onu iyilerden yaptı.

(Kalem 68/51)

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ

Ayetleri görmezlikten gelenler, bu zikri (Kur'an'ı) dinleyince seni gözleriyle yiyecekmiş gibi bakar: "tamamen cinlerin etkisinde" derler.

(Kalem 68/52)

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

Oysaki bu (Kur'an), herkese yarayacak doğru bilgiden başka bir şey değildir.

HAKKA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Hakka 69/1)

الْحَاقَّةُ

Bunlar tümüyle gerçektir.

(Hakka 69/2)

مَا الْحَاقَّةُ

Tümüyle gerçek olan nedir?

(Hakka 69/3)

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ

Tümüyle gerçek olanın ne olduğunu nereden bileceksin? (Öyleyse dinle!)

(Hakka 69/4)

كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ

Semud ile Ad (kavimleri), gümbür gümbür gelen o felaket için "Yalan!" demişlerdi.

(Hakka 69/5)

فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ

Semud korkunç seslerle etkisizleştirildi[*].

[*] *Ad Kavmi hakkında da bilgin var. Hani üzerlerine köklerini kurutan bir rüzgar göndermiştik.*

Üstünden geçtiği hiç bir şeyi bırakmıyor, kül gibi savuruyordu.

Semud topluluğu da öyle. Onlara: "Bir süre oyalanın" denmişti. Rablerinin (Sahiplerinin) emrinden uzaklaşıp büyüklenmişlerdi. Sonra göz göre göre onları yıldırımlar çarpmıştı. Yerlerinden kalkamadılar, kimseden de yardım görmediler. (Zariyât 51/41-45)

(Hakka 69/6)

وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ

Ad ise uğultulu, azgın bir kasırga ile etkisizleştirilmişti.

(Hakka 69/7)

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَىٰ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ

Allah rüzgarı, her şeyi silip süpürecek şekilde yedi gece, sekiz gün üzerlerine saldı. O gün (orada olsaydın) bütün halkı yere serilmiş halde görürdün; içi boşalmış hurma kütükleri gibiydiler.

(Hakka 69/8)

فَهَلْ تَرَىٰ لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ

Onlardan kalma bir kimseyi[*] görebilir misin

[*] Bu ayet, onların soylarından kimsenin kalmadığını göstermektedir. Yoksa yaşadıkları yerin kalıntıları, ibret için korunmuştur. Allah Teala şöyle buyurur: Ad ile Semud'un başına gelenleri de kalıntılarına bakıp kesin olarak anlarsınız. Şeytan, yaptıklarını süslü göstermiş ve onları yoldan çıkarmıştı. Oysa onlar ilerisini görebilen kimselerdi. (Ankebut 29/38)

(Hakka 69/9)

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ

Firavun, ondan öncekiler ve yanlış yola giren her toplum aynı hataya düştü.

(Hakka 69/10)

فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَابِيَةً

Rablerinin[*] elçilerine baş kaldırdılar. Rableri de onları kaldırıp yere vurdu.

[*] Sahiplerinin

(Hakka 69/11)

إِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ

Sular kabarınca (Nuh'un halkından) sizin gibi olanları gemide Biz taşıdık.

(Hakka 69/12)

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ

Bunu, aklınızdan çıkarmayacağınız bir bilgi ve kulağınıza küpe olsun diye yaptık.

(Hakka 69/13)

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ

Sura ilk defa üfürüldüğü zaman,

(Hakka 69/14)

وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً

yeryüzü ve dağlar kaldırılır, bir tek çarpma ile darmadağın edilirler.

(Hakka 69/15)

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ

Asıl olacaklar o gün olur.

(Hakka 69/16)

وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ

O gün gök çatlar ve açılır.

(Hakka 69/17)

وَالْمَلَكُ عَلَىٰ أَرْجَائِهَا ۚ وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ

Melekler göğün kenarlarına çekilirler. Onların üst tarafında sekiz melek, Rabbinin arşını (yönetim merkezini) taşır.

(Hakka 69/18)

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنْكُمْ خَافِيَةٌ

Allah'ın önüne o gün çıkarılırsınız, gizliniz saklınız kalmaz.

(Hakka 69/19)

فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَاؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَهْ

Defteri sağ eline verilenler[*] şöyle derler: "İşte bu; alın okuyun defterimi!

[*] ...

(Hakka 69/20)

إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَهْ

Ben hesabımla yüzleşeceğimi biliyordum."

(Hakka 69/21)

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ

O, mutlu bir hayat sürecek

(Hakka 69/22)

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

yüksekçe bir bahçede;

(Hakka 69/23)

قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ

olgunlaşmış meyveleri sarkmış halde.

(Hakka 69/24)

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ

Onlara şöyle denecek: "Yiyin, için; afiyet olsun! Bunlar, geçmiş günlerde yaptıklarınızın karşılığıdır."

(Hakka 69/25)

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيَهْ

Defteri sol eline verilecek kimse şöyle der: "Keşke bana defterim verilmeseydi!

(Hakka 69/26)

وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ

Hesabımın ne olduğunu bilmeseydim!

(Hakka 69/27)

يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ

Ah! Keşke ölüm her şeyi bitirseydi!

(Hakka 69/28)

مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِيَهْ

Malım işe yaramadı!

(Hakka 69/29)

هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَهْ

Yetkilerim de elimden gitti!"

(Hakka 69/30)

خُذُوهُ فَغُلُّوهُ

Onunla ilgili şöyle denir: “Tutun onu, bağlayın!

(Hakka 69/31)

ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ

Sonra alevli ateşte kızartın!

(Hakka 69/32)

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ

Ardından da yetmiş arşın boyunda bir zincire bağlayıp sürükleyin!”

(Hakka 69/33)

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ

O, Yüce Allah’a güvenmezdi.

(Hakka 69/34)

وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ

Çaresiz birini doyurmaya özendirmezdi.

(Hakka 69/35)

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ

Bugün burada onun bir can yoldaşı da

(Hakka 69/36)

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ

kanlı irin dışında yiyeceği de olmaz.

(Hakka 69/37)

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ

Bunu, o hatayı (şirk suçunu) işleyenlerden başkası yemez.

(Hakka 69/38)

فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ

Görmekte olduklarınız çok önemlidir.

(Hakka 69/39)

وَمَا لَا تُبْصِرُونَ

Görmedikleriniz de.

(Hakka 69/40)

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ

Asıl önemlisi, Kur'an'ın değerli bir elçinin (Cebrail'in) sözü olmasıdır[*].

[*] ..

(Hakka 69/41)

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ ۚ قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ

O bir şairin sözü değildir. Ne kadar az inanıp güveniyorsunuz!

(Hakka 69/42)

وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ ۚ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ

Bir kâhinin[1*] sözü de değildir. Bilginizi ne kadar az kullanıyorsunuz[2*]!

[1*] Geleceği bildiğini sanan kişi.

[2*] ...

(Hakka 69/43)

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Varlıkların Rabbi[*] tarafından indirilmiştir.

[*] Varlıkların Sahibi

(Hakka 69/44)

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ

Muhammed, Bize karşı bir takım sözler uydursaydı,

(Hakka 69/45)

لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ

onu kıskıvrak yakalar,

(Hakka 69/46)

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ

şah damarını koparırdık.

(Hakka 69/47)

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ

İçinizden hiç biri de bunun önüne geçemezdi.

(Hakka 69/48)

وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ

Kur'an, Allah'tan çekinerek kendini koruyanların, akıllarından çıkarmayacakları bir bilgidir.

(Hakka 69/49)

وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ

Çok iyi biliyoruz ki içinizde yalancılar var.

(Hakka 69/50)

وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ

Kur'an, kendini ayetlere kapatan bu kişilerin de yalanını ortaya çıkarır.

(Hakka 69/51)

وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ

Çünkü o, kesin gerçektir.

(Hakka 69/52)

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

Öyleyse Yüce Rabbinin adını her türlü eksiklikten uzak tut.

MEARİC

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Mearic 70/1)

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ

Birisi, başa gelecek azabı sordu.

(Mearic 70/2)

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ

Kafirlerin başına gelecek olan, kimsenin de engelleyemeyeceği azabı...

(Mearic 70/3)

مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ

Göğe yükselen yolların sahibi Allah'ın azabını!

(Mearic 70/4)

تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

Süresi elli bin yıl olan bir günde[1*] (tekrar diriliş öncesinde) melekler ve ruhlar[2*] O'na yükselir.

[1*] Güneş dürülmüş olacağı için bildiğimiz gün oluşmayacak.

[2*] Kabirde yeniden yaratılış öncesi insanların ruhları göğe yükselecek.

(Mearic 70/5)

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا

Sen güzelce sabır göster.

(Mearic 70/6)

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا

Onlar o günü uzak görüyorlar;

(Mearic 70/7)

وَنَرَاهُ قَرِيبًا

oysa Biz yakın görüyoruz.

(Mearic 70/8)

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ

Göğün erimiş bakır gibi olacağı gün (hesap gününde) ise,

(Mearic 70/9)

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ

dağlar, yere atılmış boyalı yüne dönüşmüş olur.

(Mearic 70/10)

وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا

Bir can yoldaşı, diğer can yoldaşını sormaz bile.

(Mearic 70/11)

يُبَصَّرُونَهُمْ ۚ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ

Birbirlerine gösterilirler. Suçlu olan: "Keşke oğullarımı versem de bugünün azabından kurtulsam!" diye derin bir istek duyar.

(Mearic 70/12)

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ

Karısını, kardeşini,

(Mearic 70/13)

وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ

kendini koruyan aşiretini,

(Mearic 70/14)

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ

yeryüzünde olan herkesi fidye olarak verip canını kurtarmayı çok ister.

(Mearic 70/15)

كَلَّا ۖ إِنَّهَا لَظَىٰ

Hepsi boş! Cehennem alevler saçar,

(Mearic 70/16)

نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ

kavurduğu deriyi soyar.

(Mearic 70/17)

تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ

Doğrulara sırtını dönen ve yüz çeviren herkesi kendine çağırır.

(Mearic 70/18)

وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ

Mal biriktirip saklayanı da!

(Mearic 70/19)

إِنَّ الْإِنسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا

İnsan doyumsuz yapıda yaratılmıştır.

(Mearic 70/20)

إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا

Başına bir sıkıntı gelse sızlanır.

(Mearic 70/21)

وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا

Bir nimete konsa kimseye zırnık koklatmaz.

(Mearic 70/22)

إِلَّا الْمُصَلِّينَ

Namaz kılanların bir kısmı[*] farklıdır.

[*] Namaz kılan herkes burada istendiği gibi davranmadığından الْمُصَلِّينَ=el-musallîn kelimesinin başındaki el ال takısı ahd içindir. Namaz kılanlardan, burada anlatılan özellikleri taşıyanlar kastedilmektedir.

(Mearic 70/23)

الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ

Onlar, namazını sürekli kılanlar,

(Mearic 70/24)

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ

mallarında belli bir hakkın varlığını bilenlerdir.

(Mearic 70/25)

لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

Onu, ihtiyacını söyleyene de söyleyemeyene de ayırır.

(Mearic 70/26)

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ

Onlar hesap gününü içtenlikle kabul edenlerdir.

(Mearic 70/27)

وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ

Onlar, Rablerinin[*] azabından dolayı içleri titreyenlerdir.

[*] Sahiplerinin

(Mearic 70/28)

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ

Hiç kimse Rabbinin azabından güvende olamaz.

(Mearic 70/29)

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ

Edep yerlerini ve çevresini özenle korurlar.

(Mearic 70/30)

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ

Sadece hür eşlerine veya hâkimiyetleri altında olan[1*] esir eşlerine karşı[2*] ayıplanmazlar.

[1*] Zorla hakimiyet altına alınanlar esirlerdir. Hürler, zorla çalıştırılamazlar. (Nisa 4/29)

[2*] Bütün tefsirler bu âyetteki "أَزْوَاجِهِمْ = eşlerine" sözünün kadını da erkeği de kapsadığını kabul ederken "hâkimiyetleri altındakiler" sözüne, sadece "erkeklerin hakimiyeti altında olan cariyeler" anlamı vererek âyetin anlamını tahrif etmiş ve cariyelerin sahiplerine nikâhsız helal olduğunun delili saymışlardır. Bunu yapmak için "veya =أو" bağlacına da "ve =و" anlamı vermek zorunda kalmışlardır. Aksi halde bir erkeğin veya kadının edep yerlerini ya eşine ya da hakimiyeti altında olan esir kadın veya erkeğe açabileceği, ikisine birden açamayacağı anlaşılırdı. Bu da geleneğin istediği meâl olmazdı.

İlgili âyetlerde de açıkça görüleceği gibi, ister kadın ister erkek olsun, bir Müslümanın eşi ya hür ya da esir olur (Bakara 2/221). Kadının esir erkekle evlenmesini sınırlayan bir şart yoktur ama hür kadınla evlenebilecek maddi imkana sahip olan erkeğin esir kadınla evlenmesi ya da esir kadının üzerine ikinci eş alması yasaklanmıştır (Nisa 4/25). Bu sebeple hür eş ile esir eş, daima farklı değerlendirilmiştir.

Esir kadın her ne kadar evliliğe hür iradesiyle karar verse de (Nisa 4/25) esir olması onun iradesini etkileyeceği için hür eşine düşmanca davranabilir. Bu da ailede huzur bırakmaz. Oysa aile kurumundan beklenen şey huzurdur (A'raf 7/189, Rum 30/21). Bu yüzden Allah Teala, hür kadınlarla evlenecek imkana sahip olmayan erkeklere, esir kadınla evlenmeyip sabırlı davranmalarını tavsiye etmiştir (Nisa 4/25).

(Mearic 70/31)

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ

Bunlardan başkalarına açanlar sınırları aşmış olurlar.

(Mearic 70/32)

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

Onlar, aldıkları emanetler ve üstlendikleri sorumluluklar konusunda titiz davrananlardır.

(Mearic 70/33)

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ

Onlar şahitliklerini dosdoğru yapanlardır.

(Mearic 70/34)

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

Onlar namazlarına özen gösterenlerdir.

(Mearic 70/35)

أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُكْرَمُونَ

İşte bahçelerde ağırlanacak olanlar onlardır.

(Mearic 70/36)

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ

Sana doğru başlarını uzatan şu kafirlerin dertleri ne?

(Mearic 70/37)

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ

Sağında ve solunda küme küme olmuşlar!

(Mearic 70/38)

أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ

Onlardan her biri, nimetlerle dolu Cennet'e yerleştirilmeyi mi bekliyor?

(Mearic 70/39)

كَلَّا ۖ إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ

Boşuna beklerler. Biz, onları da bildikleri şeyden yarattık.

(Mearic 70/40)

فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ إِنَّا لَقَادِرُونَ

Doğuların ve batıların Sahibine yemin etmeye gerek yok! Biz elbette ölçü koyarız.

(Mearic 70/41)

عَلَىٰ أَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ

O kafirlerin yerine daha iyisini getirmenin ölçüsünü! Biz önüne geçilebileceklerden değiliz.

(Mearic 70/42)

فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ

Bırak da tehdit edildikleri gün ile yüzleşinceye kadar eğlenip dursunlar.

(Mearic 70/43)

يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ

(Et almak için) sunaklara üşüştükleri gibi kabirlerinden firlayıp çıktıkları gün,

(Mearic 70/44)

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۚ ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ

saygıyla önlerine bakarlar, alçaklık her yanlarını sarar. İşte tehdit edildikleri gün o gündür.

NUH

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Nuh 71/1)

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Biz Nuh'u kendi halkına (elçi) gönderdik; "Acıklı bir azap gelmeden halkını uyar!" dedik.

(Nuh 71/2)

قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ

Onlara şöyle dedi: "Ey halkım! Ben size doğruları açıklayan bir uyarıcıyım.

(Nuh 71/3)

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ

Allah'a kulluk edin, O'ndan çekinerek kendinizi koruyun ve sözümü dinleyin!

(Nuh 71/4)

يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ۚ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ ۖ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

O zaman Allah günahlarınızı bağışlar ve belirlenmiş ecelinizin sonuna kadar[*] sizi yaşatır. Allah'ın verdiği ömür bitince erteleme olmaz. Keşke bunu bilseniz!"

[*] Ecel konusu için Bakınız En'am 6/2 ve dipnotu

(Nuh 71/5)

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا

Sonunda Nuh şöyle dedi: "Rabbim ! Halkımı gece gündüz davet ettim.

(Nuh 71/6)

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا

Ama davetim onları daha fazla kaçırmaktan başka bir işe yaramadı.

(Nuh 71/7)

وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصَرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا

Sen bağışlayasın diye onları ne zaman davet etsem parmaklarını kulaklarına tıkadılar, elbiselerini üstlerine çektiler, ayak dirediler ve kibirlendikçe kibirlendiler.

(Nuh 71/8)

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا

Sonra onlara açıkça davette bulundum.

(Nuh 71/9)

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا

Daha sonra haykırdım, gizli gizli söylediğim de oldu.

(Nuh 71/10)

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا

"Rabbinizden bağışlanma dileyin; o çok bağışlayıcıdır." dedim.

(Nuh 71/11)

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا

"Öyle yapın ki size gökten bereketli yağmurlar göndersin.

(Nuh 71/12)

وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا

Mallarınıza mal, oğullarınıza oğul katsın. Sizin için bahçeler oluştursun; ırmaklar akıtsın.

(Nuh 71/13)

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا

Size ne oluyor da Allah'a saygı gösterme isteği duymuyorsunuz?

(Nuh 71/14)

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا

Halbuki o sizi evrelerden geçirerek yarattı.

(Nuh 71/15)

(Nuh 71/15)

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا

Yedi kat göğü tabaka tabaka nasıl yarattığını görmediniz mi[*]?

[*] ...

(Nuh 71/16)

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا

Onların içinde Ay'ı bir ışık, Güneş'i de bir ışık kaynağı yaptı.

(Nuh 71/17)

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا

Sizi topraktan bitki gibi bitiren Allah'tır.

(Nuh 71/18)

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا

Tekrar sizi toprağa döndürecek ve daha sonra (diriltip) topraktan çıkaracaktır.

(Nuh 71/19)

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا

Allah, yeryüzünü önünüze serdi ki

(Nuh 71/20)

لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا

vadilerdeki yollarından geçip gidesiniz." (dedi)

(Nuh 71/21)

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ إِلَّا خَسَارًا

Nuh sözlerine şöyle devam etti: "Rabbim! Malı ve çocuğu, zararını arttırmaktan başka bir işe yaramayan kişiye uyup bana baş kaldırdılar.

(Nuh 71/22)

وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا

Büyük büyük oyunlar oynadılar.

(Nuh 71/23)

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا

Şöyle dediler: "Sakın ilahlarınızı bırakmayın! Ved'den, Suvağ'dan, Yegus'dan, Yeuk'dan ve Nesr'den asla vazgeçmeyin!"

(Nuh 71/24)

وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا ۖ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا

Bunlar birçoklarını saptırdılar. Rabbim! Bu yanlışlar içindeki bu kimselerin sadece sapıklıklarını arttır."

(Nuh 71/25)

مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا فَأُدْخِلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا

Onlar, günahlarından dolayı suda boğuldular. Ardından da ateşe atılacaklar. Allah ile aralarına girecek yardımcılar da bulamayacaklar.

(Nuh 71/26)

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا

Nuh şöyle seslendi: "Rabbim! Bu kafirlerden yeryüzünde dolaşan kimseyi bırakma.

(Nuh 71/27)

إِنَّكَ إِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا

Eğer bırakırsan kullarını saptırırlar. Bunlardan doğacak olanlar da günahkar ve kafir olurlar.

(Nuh 71/28)

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا

Rabbim! Beni, anamı, babamı, evime gelen mümin erkekleri ve mümin kadınları bağışla! Yanlış yapan bu kimselerin de sadece yıkımlarını arttır!"

CİN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Cin 72/1)

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا

De ki "Bana şunlar vahyedildi: Cinlerin[*] bir kısmı beni dinlemiş ve şöyle demişler: Biz hayranlık uyandıran bir Kur'an (bir söz kümesi), dinledik.

[*] Görünmeyen tüm varlıkların ortak adıdır.

(Cin 72/2)

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ ۖ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا

Olgunlaşmanın[1*] yolunu gösteriyor. Ona inanıp güvendik; artık kimseyi Rabbimize[2*] ortak sayamayız.

[1*] Rüşd: Olgunluk, erişkinlik, reşit olma hali

[2*] Sahibimize

(Cin 72/3)

وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا

Rabbimiz çok yücedir; ne bir eş ne de bir çocuk edinmiştir.

(Cin 72/4)

وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا

Bizim akılsız da (İblis) meğer Allah'a karşı gerçek dışı konuşmalar yapıyormuş.

(Cin 72/5)

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ تَقُولَ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

Biz sanıyorduk ki insanlar ve cinler, Allah'a karşı yalan söyleyemezler.

(Cin 72/6)

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا

Aslında insanlardan bazı erkekler, cinlerden bazı erkeklere sığınıyor; bu da onların azgınlıklarını artırıyor.

(Cin 72/7)

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا

Onlar da sizin sandığınız gibi, Allah'ın artık kimseyi elçi göndermeyeceğini sanmışlar.

(Cin 72/8)

وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا

Bir gün göğe[*] vardık; orayı koruyucularla ve ateş parçalarıyla doldurulmuş bulduk.

[*] İnsanlar ve cinler, gerekli güce ulaşırlarsa yedinci kat semaya kadar cikabilirler. Bkz.(Rahman 55/33) Ancak cin şeytanları, birinci kat semaya bile sokulmaz, taşlanarak uzaklaştırılırlar. Bkz.(Saffat 37/6-10)

(Cin 72/9)

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ ۖ فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَصَدًا

Halbuki biz orada bazı yerlere oturur, (yüce meclisi)[*] dinlerdik. Şimdi orayı kim dinlese kendini gözleyen bir ateş parçasıyla karşılaşıyor.

[*] Bkz. Saffat 37/7-10 arası ayetler ve Şuara 26/212

(Cin 72/10)

وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا

Yeryüzündekilere bir kötülük mü isteniyor, yoksa Rableri onları olgunlaştırmak mı istiyor; bir türlü anlayamıyorduk[*].

[*] وَأَنَّا كُنَّا لَا نَدْرِي takdirindedir

(Cin 72/11)

وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ ۖ كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا

Bizim içimizde iyiler de var, yanlış yapanlar da. Her birimiz ayrı ayrı yollardayız.

(Cin 72/12)

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ نُعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًا

Yeryüzünde Allah'tan gizli bir şey yapamayacağımızı anladık. Başka yere de kaçsak yapamayız.

(Cin 72/13)

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ ۖ فَمَنْ يُؤْمِنْ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا

O Rehberi (Kur'an'ı) dinleyince biz ona inandık. Artık iyice anladık ki kim Rabbine inanıp güvenirse ne zarar etme ne de haksızlığa uğrama korkusu içine girer.

(Cin 72/14)

وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ ۖ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا

İçimizden Allah'a teslim olanlar da var, yoldan çıkanlar da. Allah'a teslim olanlar olgunluk peşindedirler.

(Cin 72/15)

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا

Yanlış yapanlar ise Cehenneme odun olurlar."

(Cin 72/16)

وَأَنْ لَوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَاهُمْ مَاءً غَدَقًا

(Allah şöyle der:) Doğru yolu tutsalar elbette onlara bol su veririz.

(Cin 72/17)

لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا

Suyu onlara imtihan için veririz. Kim Rabbinin[*] zikrinden (Kitabından) yüz çevirirse Rabbi onu, gittikçe artan bir azaba sokar.

[*] Sahibinin kitabından

(Cin 72/18)

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

Bütün mescitler[*] Allah için yapılmıştır; öyleyse Allah ile birlikte kimseyi yardıma çağırmayın!

[*] Mescid: Allah'a secde edilen yerlere mescid denir.

(Cin 72/19)

وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا

Allah'ın kulu (Muhammed) ona duaya kalkınca, cinler (ne yaptığını görmek için) birbirlerini ezecek gibi oldular.

(Cin 72/20)

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا

De ki "Ben sadece Rabbime dua ederim; duada kimseyi O'na ortak etmem."

(Cin 72/21)

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا

De ki "Size bir zarar verecek güçte olmadığım gibi sizi olgunlaştıracak güçte de değilim."

(Cin 72/22)

قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا

De ki "Hiç kimse beni Allah'tan kurtaramaz. O'ndan başka bir sığınak da bulamam.

(Cin 72/23)

إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ ۚ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا

Benim görevim, Allah'tan geleni, O'nun gönderdiklerini tebliğden ibarettir. Kim Allah'a ve elçisine karşı gelirse yeri cehennem ateşidir. Onlar orada ölmezler, sonsuza dek kalırlar.

(Cin 72/24)

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا

Bu gibiler tehdit edildikleri azabı görünce, kimin yardımcısının daha zayıf ve daha az sayıda olduğunu öğreneceklerdir."

(Cin 72/25)

قُلْ إِنْ أَدْرِي أَقَرِيبٌ مَا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا

De ki "Tehdit edildiğiniz şey yakında mı olacak yoksa Rabbim onun için bir süre mi belirlemiş; ben onu bilemem."

(Cin 72/26)

عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا

Bütün gizli bilgileri (gaybı) bilen O'dur. O, gaybını kimseye açmaz;

(Cin 72/27)

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا

uygun bulduğu bir elçi olursa başka. Onun da önüne ve arkasına gözcüler diker[*].

[*] *"Kur'ân'ı şeytanlar indirmedi. Bu, onların yapabileceği bir iş değildir; buna güçleri de yetmez. Onlar, (âyetler ininceye kadar) onları dinlemekten engellenmişlerdir."* (Şuârâ 26/210-212)

(Cin 72/28)

لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا

Bunu yapar ki o elçi, Rabbi tarafından gönderilenleri, meleklerin ona tam olarak ulaştırdığını, getirdiklerinin hepsini aldığını ve her şeyi tek tek kavl radığını bilsin.[*]

[*] Şeytanlar birinci kat semadan kovuldukları için (Saffat 37/6-10) Mele-i A'lâ'da yani yıldızların olduğu birinci kat semada saklı olan Kur'an'a dokunamazlar. Allah Teâlâ şöyle demiştir: " *Yok yok! Yıldızların bulunduğu yerin önemine dikkatinizi çekerim, Bilseniz onun değeri pek büyüktür.* (Şunu bilmeniz daha önemlidir: Yıldızların yerinde olan) *değerli Kur'an'dır. Kınında saklı bir kitaptadır. Ona, tertemiz olanlardan* (meleklerden)

başkası dokunamaz. O, bütün varlıkların Sahibi tarafından indirilmiştir. (Vakıa 56/75-80).

"Kur'ân'ı şeytanlar indirmedi. Bu, onların yapabileceği bir iş değildir; buna güçleri de yetmez. Onlar, (âyetler ininceye kadar) onları dinlemekten engellenmişlerdir." (Şuârâ 26/210-212)

Bu suredeki âyetler, âyetler ininceye kadar şeytanlardan nasıl korunduğunu göstermektedir. İndikten sonra dinlemelerine bir engel kalmaz. Bu durumda bir müdahaleleri olmaması için bize şu emir verilmiştir: *"Kur'ân okuyacağın zaman taşlanmış Şeytan'dan Allah'a sığın."* (Nahl 16/98)

MÜZZEMMİL

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Müzzemmil 73/1)

يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ

Ey içine kapanan[*] kişi!

[*] Kendine verilen görev karşısında ne yapacağını düşünüp duran.

(Müzzemmil 73/2)

قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا

Az bir kısmı dışında gece kalk!

(Müzzemmil 73/3)

نِصْفَهُ أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا

Ya gecenin yarısı kadar ya yarısından biraz az[*],

[*] Gece yarısından biraz önce veya sonra

(Müzzemmil 73/4)

أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا

ya da yarısından fazla bir süre kalk da Kur'ân'ı yavaş yavaş ve düşünerek oku!

(Müzzemmil 73/5)

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا

Çünkü sana ağır bir görev yükleyeceğiz.

(Müzzemmil 73/6)

إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيلًا

Gece ortamı daha etkili ve (o sırada) okuma daha kalıcı olur.

(Müzzemmil 73/7)

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا

Gündüzün uzayıp giden işlerin olur.

(Müzzemmil 73/8)

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا

Sahibinin özelliğini[*] aklından çıkarma ve her şeyinle O'na yönel!

[*] En güzel özellikler Allah'a aittir. O'na, onlarla yalvarın. Allah'ın özellikleri konusunda yamukluk yapanları (sınırları aşanları) bırakın. Onlar, ettiklerinin cezasını bulacaklardır." (Bkz. Araf 7/180)

(Müzzemmil 73/9)

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا

O, doğunun da batının da Sahibidir . O'ndan başka ilâh yoktur. Öyleyse O'nu kendine vekil et!

(Müzzemmil 73/10)

وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا

Söylediklerine katlan ve onlardan güzellikle ayrıl.

(Müzzemmil 73/11)

وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا

O varlıklı yalancıları Bana bırak; onlara biraz süre ver!

(Müzzemmil 73/12)

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا

Bizim yanımızda demir halkalar, alevli ateş,

(Müzzemmil 73/13)

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا

yutulması zor yiyecek ve acıklı bir azap vardır.

(Müzzemmil 73/14)

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلًا

Bunlar, yerin ve dağların sarsıldığı, dağların kum yığınına döndüğü günde olacak.

(Müzzemmil 73/15)

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا

Size şahitlik edecek[*] bir elçi gönderdik. Nitekim Firavun'a da bir elçi göndermiştik.

[*] "Her toplumdan (ümmetten) bir şahit getirdiğimiz zaman onların hali nice olacaktır!? Seni de bunlara şahit getireceğiz. Ayetleri görmezlikte direnenler (kâfirler) ve elçiye baş kaldırmış bulunanlar, o gün toprağa karışıp kaybolmuş olmayı ne kadar çok isterler. Ama Allah'tan olup biten hiçbir şeyi gizleyemeyeceklerdir. " (Bkz. Nisa 4/41-42)

(Müzzemmil 73/16)

فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا

Firavun o elçiye karşı koymuştu. Biz onu çok kötü yakalamıştık.

(Müzzemmil 73/17)

فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا

Ayetleri görmezlikten gelirseniz, çocukları bile ihtiyarlatan bir günde kendinizi nasıl koruyacaksınız?

(Müzzemmil 73/18)

السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ ۚ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا

O gün gök yarılacak, Allah'ın verdiği söz yerine getirilecektir.

(Müzzemmil 73/19)

إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ ۖ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا

Bunlar, aklınızdan çıkarmamanız gereken bilgilerdir. Rabbinin yolunu tercih eden o yola girer.

(Müzzemmil 73/20)

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ ۚ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ ۖ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ۚ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَىٰ ۙ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ ۙ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۚ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا ۚ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا ۚ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Senin ve seninle beraber olanlardan bir kısmının, gecenin üçte ikisine yakınını, yarısını ve üçte birini uyanık geçirdiğini Rabbin elbette biliyor. Gece ile gündüzün ölçüsünü koyan Allah'tır. Sizin bunu tam başaramayacağınızı bildiği için yüzünüze baktı (da işinizi kolaylaştırdı). Artık Kur'ân'ı kolayınıza geldiği zaman[*] okuyun. O, içinizden hastaların olacağını, kiminizin Allah'ın lütfundan yararlanmak için yeryüzünü dolaşacağını, kiminizin de Allah yolunda vuruşacağını bilir. Öyleyse Kur'an'ı, kolayınıza geldiği zaman okuyun. Namazı tam kılın, zekâtı verin ve Allah için güzel bir ödünç ayırın. Bugün kendiniz için yaptığınız her hayrı, yarın Allah katında daha iyisiyle ve çok daha büyüğü ile bulursunuz. Allah'tan bağışlanma dileyin. Çünkü Allah'ın bağışlaması çok, ikramı boldur.

[*] Suredeki bütünlüğün bozulmaması için مَا تَيَسَّرَ'deki ما'yı, fiile mastar ve vakit anlamı yükleyen bağlaç (mevsul) saymak gerekir. Ona "kolayınıza geldiği zaman" anlamı vermemiz bundandır.

MÜDDESİR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Müddesir 74/1)

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ

Ey örtüsüne bürünen kişi!

(Müddesir 74/2)

قُمْ فَأَنْذِرْ

Kalk da insanları uyar!

(Müddesir 74/3)

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ

Rabbinin (Sahibinin) büyüklüğünü anlat!

(Müddesir 74/4)

وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ

Elbiselerini temiz tut!

(Müddesir 74/5)

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ

Pis şeylerden uzak dur!

(Müddesir 74/6)

وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ

Yaptığını çok görerek başa kakma!

(Müddesir 74/7)

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ

Rabbinin(Sahibinin) rızası için sabırlı ol!

(Müddesir 74/8)

فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ

Sura üfürüldüğü gün...

(Müddesir 74/9)

فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ

İşte o gün zor gündür.

(Müddesir 74/10)

عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ

Hele kâfirler için; hiç de kolay olmayacak!

(Müddesir 74/11)

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا

Tek olarak yarattığım o kişiyi[1*] bana bırak[2*]!

[1*] Velid b. Mugire (الوليد بن المغيرة)

Ebû Abdişems el-Velîd b. el-Mugīre b. Abdillâh el-Mahzûmî (ö. 1/622)

Nebîmiz'in ve İslâmiyet'in azılı düşmanlarından biri milâdî 530 yılı civarında Mekke'de doğdu. Babası Mugīre, Kureyş içerisinde zenginliği ve cömertliğiyle tanınırdı. Onun kabiledeki mevkii dolayısıyla çocuklarına Benî Mugīre denilmiş ve Mugīrî nisbesiyle anılmışlardır. Bunlar şan, şeref, şöhret ve zenginlik bakımından ayrı bir zümre teşkil ediyordu. Resûl-i Ekrem'in babaannesi Fâtıma bint Amr b. Âiz, Mahzûmoğulları'na mensup olduğu için dayıları adına Abdülmuttalib'in, oğlu Abdullah'ı kurban etmesini engelleyenler arasında Mugīre de vardı. Velîd annesi Sahrâ'ya nisbetle İbnü's-Sahrâ diye de anılır.

Velîd aklı, dirayeti, güzel konuşması, gelişmiş şiir zevki, çocuklarının fazlalığı ve zenginliğiyle de Kureyş içerisinde temayüz etmişti. Onun Mekke ile Tâif arasındaki sulanabilen bahçelerinde yıl boyunca meyve ve sebze yetiştirilirdi. Ticaretle de uğraşan Velîd'in aynı zamanda demirci olduğu zikredilir (İbn Kuteybe, s. 575). Velîd, Hâşimoğulları ile rekabet etmek için hac zamanı Mina'da büyük bir ateş yaktırır ve hacılara yemek ikram ederdi. Velîd'in kendisiyle tartışılmasına izin vermediği, bedevîlerin onu methederken 12.000 dinardan fazla serveti bulunduğunu söyledikleri kaydedilir (Süheylî, III, 80). Onun Kureyş nezdindeki itibarını gösteren iki olaya işaret etmek gerekir. Bunlardan biri, Kureyş'in reisi Abdülmuttalib'in vefatı üzerine kendisiyle birlikte kabileden üç kişinin onun yerini almak istediğini göstermek için Kâbe'nin avlusuna oturmasıdır (diğer ikisi Ebû Tâlib ile Abdullah b. Cüd'ân idi; Ya'kubî, II, 10). İkincisi Hz. Muhammed'in Hacerülesved'i yerine koyanlar arasında yer aldığı, Kâbe'nin yıkılıp yeniden yapılması esnasında Kureyşliler'in Kâbe'yi yıkmaktan çekinmesi üzerine Velîd'in mâbedin duvarına çıkıp, "Biz ancak iyilik ve hayır istiyoruz" diyerek kendi kabilesine düşen kısımdan bir bölümü yıkmasıdır. Kureyşliler, ancak onun başına bir felâket gelip gelmeyeceğini bir süre bekledikten sonra yıkım işine başlayabildi (İbn Hişâm, I, 195). Yine Kâbe'nin yapımı için para toplanırken Velîd, Mekkeliler'den helâl kazançlarından sarfetmelerini, ribâ ve zulümle elde edilen paraları bu işe karıştırmamalarını istedi. Diğer taraftan her yıl değiştirilen Kâbe örtüsünü bir yıl kendisinin, bir yıl diğer Kureyş liderlerinin değiştirmesinden dolayı "Idlü Kureyş" (Kureyş'in dengi) unvanını taşıyor ve Yemen'den getirttiği kumaşla bu örtüyü değiştiriyordu (Ezrakī, I, 251-252; Belâzürî, I,133). Kaynaklarda bir hırsızın elini kesmesi, ilk defa kasâme usulüne başvurması gibi icraatlarından dolayı "hükkâmü'l-Arab"dan kabul edilir (İbn Habîb, el-Muḥabber, s. 132, 337-338; el-Münemmaḳ, s. 368; Belâzürî, I, 133). Ayrıca Velîd, kendisi şarap içmediği gibi aile fertlerine de içmeyi yasaklayan ve Kâbe'ye girerken pabuçlarını çıkaran ilk kişidir (İbn Habîb, el-Muḥabber, s. 335-337; İbn Kuteybe, s. 551-552). Kureyşliler ona "vahîd" (tek), "kurretü ayni Kureyş" (Kureyş'in göz bebeği) ve "seyyidî" (efendimiz) gibi sıfatlar vermişti.

Velîd b. Mugīre, Hz. Peygamber'in davetini kabul etmedi ve kendisine şiddetle karşı çıktı. Kibir, bencillik ve ihtirası yüzünden şirk ile ruhu kirlenip tabiatı bozulduğundan Kur'ân-ı Kerîm için sihir dedi, Kur'an'ın hasmı ve Resûl-i Ekrem'in rakibi oldu. Putperestliğin hâmisi Ebû Cehil'e akıl hocalığı yaptı. Kendisinin, "Nasıl olur, ben Kureyş kabilesinin büyüğü ve başkanı olduğum halde bir kenara bırakılayım da Muhammed'e vahiy gelsin! Nasıl olur, Ebû Mes'ûd Amr b. Umeyr es-Sekafî kabilesinin reisi de bir yana bırakılsın!" şeklindeki sözlerine Kur'an'da şöyle cevap verilir: "Gerçeğin bilgisi gelince, 'Bu bir büyü, biz bunu kabul etmiyoruz. Bu Kur'an şu iki şehirden büyük bir kişiye indirilseydi ya!' dediler. Rabbinin rahmetini paylaştırmak onlara mı düşmüş? Dünya hayatında onların geçimliklerini biz paylaştırdık …" (Zuhruf 43/30-31; ayrıca bk. En'âm 6/123-124; İbn Hişâm, I, 361; Taberî, XXV, 39-41).

Velîd, Kureyşliler'in Resûlullah'a karşı düşmanca faaliyetlerine aktif biçimde katıldı. Hz. Peygamber'in amcası Ebû Tâlib'e üç defa başvuran

Kureyş heyetinde o da yer aldı. Üçüncü gidişlerinde Velîd yanına genç ve yakışıklı oğlu Umâre'yi de aldı. Heyettekiler, Ebû Tâlib'den, Hz. Muhammed'in yerine bu genci alıp öldürülmek üzere yeğenini kendilerine teslim etmesini istediler. Ebû Tâlib bu teklifi şiddetle reddetti (İbn Hişâm, I, 266-268; Umâre için bk. Süheylî, III, 252-255; Fayda, s. 81-84). İbn Habîb, Kureyş kabilesine mensup sekiz zındık arasında Velîd'i de zikreder ve bunların sapık düşüncelerini Hîreli bir hıristiyandan öğrendiklerini yazar (el-Muḥabber, s. 337). Câhiliye devri şiirini ve Arap dilinin inceliklerini çok iyi bilen Velîd, hac mevsiminde Mekke'ye gelecek kişilere söylenmek üzere Kureyşliler'in Muhammed hakkında bir fikir etrafında toplanmalarını istemişti. Kendi görüşünün oluşması için günlerce düşündü; Kureyşliler'in ileri sürdüğü kâhin, deli, şair gibi nitelemelerin doğru olmadığının hemen anlaşılacağını belirttikten sonra, "En iyisi onun evlâdı babadan, kardeşi kardeşten, karıyı kocadan, kişiyi ailesinden ayıran bir büyücü olduğunu söyleyelim" dedi. Bu iddialar üzerine şu âyetler nâzil oldu: "Yarattığım o kişiyi tek başına bana bırak; geniş bir; geniş bir ervet ve gözü önünde duran oğullar verdiğim, kendisine nimetleri serdikçe serdiğim, arkasından daha fazla vermemi bekleyen kişiyi. Hayır, umduğu gibi olmayacak. Çünkü o bizim âyetlerimize karşı inatla direnmektedir. Ben de onu sarp bir yokuşa süreceğim. Zira o düşündü taşındı, ölçtü biçti. Kahrolsun, ne biçim ölçme biçme bu! Ardından yine kahrolsun, ne biçim ölçtü biçti! Sonra baktı, sonra kaşlarını çattı, suratını astı. En sonunda arkasını dönüp gitti ve kibrine yenildi. 'Bu' dedi, 'olsa olsa eskilerden nakledilmiş bir sihirdir; bu bildiğiniz insan sözünden başka bir şey değildir.' Ben onu cehenneme sokacağım …" (Müddessir 74/11-26).

[2*] Herkes, onun gibi tek olarak yaratılır.

(Müddesir 74/12)

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا

Ona ardı arkası kesilmeyen malllar,

(Müddesir 74/13)

وَبَنِينَ شُهُودًا

Yanından ayrılmayan oğullar[*] verdim.

[*] Arapça'da kızlardan oluşan bir topluluğun içinde bir tane oğlan olsa, o topluluğa erkek zamir gider. Dolayısıyla ayette belirtilen "oğullar (beni)" erkek ve kız evlatlar anlamına gelir. Aynı kullanım şekli "İsrailoğulları (beni israil)" geçen ayetlerde de vardır ve Yakub'un (a.s.) soyundan gelen kadın ve erkekler anlamına gelir. Türkçe'de de 'oğul' ve 'adam' kelimelerinin hem kadın hem erkekleri ifade edecek şekilde kullanımı vardır. Örneğin: karamanoğulları, bilim adamı, işa damı. Son yıllarda cinsiyet ayrımcılığı konusunda yaşanan gelişmeler nedeniyle bu konuda bir duyarlılık oluşmuş ve toplum nezdinde içinde kadın olan topluluğa erkek zamir kullanılmasına yönelik bir tavır sergilenmeye başlanmıştır. Bu haklı tavır nedeniyle Kur'an metnine ön yargılı davranabilecek Türk okuyucuyu bilgilendirmek, onu bir nebze olsun ön yargılardan uzak ve dil bilimine uygun bir yaklaşımla ayetleri okuyabilmesine yardımcı olabilmek üzere bu ek açıklamaya ihtiyaç duyulmuştur. Her dilin kendine has kuralları ve yapısı vardır. Kur'an Arapça olarak indirildiğinden o dilin kurallarına uygundur. Erkek zamirli ifadelerin kullanılmış olması o dili kullanan topluluğun ayrımcılığına delil olabilir ancak o dilde indirilen kutsal kitapların cinsiyet ayrımcılığına delil olmaz. Bu örneğin tam zıttı olarak, Arapça'da, bir topluluk için "kızlar, kadınlar' ifadesi kullanıldığı takdirde o topluluğun içinde hiç erkek yoktur.

(Müddesir 74/14)

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا

Her şeyi önüne serdim.

(Müddesir 74/15)

ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ

Hâlâ da artırmamı bekliyor!

(Müddesir 74/16)

كَلَّا ۖ إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا

Asla! Çünkü o, ayetlerimiz karşısında inatçılık ediyor.

(Müddesir 74/17)

سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا

Onu dik yokuşa süreceğim.

(Müddesir 74/18)

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ

O düşündü, ölçtü biçti.

(Müddesir 74/19)

فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ

Kahrolasıca, ne biçim ölçtü biçti!

(Müddesir 74/20)

ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ

Ah kahrolasıca, ne biçim ölçtü biçti!

(Müddesir 74/21)

ثُمَّ نَظَرَ

Şöyle bir bakındı.

(Müddesir 74/22)

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ

Sonra kaşlarını çattı, suratını astı;

(Müddesir 74/23)

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ

Daha sonra geri döndü ve büyüklendi.

(Müddesir 74/24)

فَقَالَ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ

Arkasından şöyle dedi: “Bu olsa olsa etkilenilen bir büyü olur!”

(Müddesir 74/25)

إِنْ هَٰذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ

"Bu, olsa olsa bir insan sözü olur!"

(Müddesir 74/26)

سَأُصْلِيهِ سَقَرَ

Onu Sakar'da kızartacağım.

(Müddesir 74/27)

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ

Sakar nedir? Onu nereden bileceksin? (Öyleyse dinle!)

(Müddesir 74/28)

لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ

O, ne yaşatır ne yok eder[*]!

[*] "Rabbine günahkâr olarak gelenin yeri cehennemdir. Orada ne ölür, ne de hayat sürer." (Taha 20/74)

(Müddesir 74/29)

لَوَّاحَةٌ لِلْبَشَرِ

İnsanın derisini kavurur!

(Müddesir 74/30)

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ

Onun üzerinde görevli on dokuz (melek) vardır.

(Müddesir 74/31)

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً ۙ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا ۙ وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ ۙ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا ۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ ۚ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ

O ateşi yönetme işinde meleklerden başkasına görev vermedik. Sayılarını da sırf kafirler için bir imtihan sebebi[*] yaptık. Böylece kendilerine kitap verilenler kesin kanaate varır; müminlerin güvenleri artar, kendilerine kitap verilenler ile müminler kuşkuya düşmezler. Kalplerinde hastalık olanlarla

kafirler de “Allah bu örnekle ne demek istiyor?” derler. Allah, sapıklığı tercih edenin sapıklığını onaylar, doğru yolu tercih edeni de yola getirir. Allah’ın ordularını kendi dışında kimse bilmez. O (Kur’an), tüm insanlık için doğru bilgiden başkası değildir.

[*] Bu ayette bildirilen melek sayısı tıpkı ayette belirtildiği gibi kafirler için imtihan sebebi olmuştur. Bu gibi insanlar Kitab’ın ayetler arası ilişkisini örtmek için, sözde matematiksel ilişkiler ağı kurarak, Kitab’ın iç bağlantılarını kafalarına göre kurmak ve fitne çıkarma isteğiyle çeşitli yorumlar yapar, kendilerine veya önderlerine kutsallık edinmeye çalışırlar. Oysa Kitabın ayetler arası ilişkisi Al-i İmran 3/7’de açık olarak bildirilmiştir.

(Müddesir 74/32)

كَلَّا وَالْقَمَرِ

Hayır; Ay’ı[*],

[*] Âyetin tam meâli şöyledir: “Hayır Aya yemin olsun”. Türkçede yemini, doğru söylediğinden şüphe edilen kişi yapar. Allah’ın yaptığı bu gibi yeminler ise yemin edilen şeyin önemini göstermek içindir. (Bkz. İbn Kayyim el-Cevzî, et-Tibyân fi Ahkâm’il-Kur'ân girişi) Türkçe’de böyle bir kullanım olmadığından meâl, maksadı ifade edecek şekilde yapılmıştır.

(Müddesir 74/33)

وَاللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ

dönüp gittiğinde geceyi[*],

[*] ...

(Müddesir 74/34)

وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ

ağarırken tan yerini[*] iyi düşünün!

[*] ..

(Müddesir 74/35)

إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ

İyi anlayın ki Sakar, (Ahiretin) en büyüklerinden biridir;

(Müddesir 74/36)

نَذِيرًا لِلْبَشَرِ

insanoğlu için uyarıdır.

(Müddesir 74/37)

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ

İçinizden aşırılık yapmayı veya iyilikten geri kalmayı tercih edenler için uyarıdır.

(Müddesir 74/38)

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ

Herkes kendi yaptığına karşılık rehindir.

(Müddesir 74/39)

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ

Doğrulardan yana olanların hali başkadır[*].

[*] "(O zaman) Siz, üç sınıf olursunuz: (Birincisi) uğurlular sınıfıdır. Ne mutlu o uğurlu olanlara!(İkinci sınıf) uğursuzlardır. Ne yazık o uğursuzlara! Bir de önde gidenler (sınıfı) var; hep önde gidenler!" Bkz. Vakia 56/7-10

(Müddesir 74/40)

فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ

Onlar bahçelerde olur, sorup soruştururlar;

(Müddesir 74/41)

عَنِ الْمُجْرِمِينَ

suçlu olanları...

(Müddesir 74/42)

مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ

Onlara, "Sizi Sakar'a sürükleyen ne oldu?" diye sorarlar.

(Müddesir 74/43)

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ

Onlar da, "Biz namaz kılan kişiler değildik." derler.

(Müddesir 74/44)

وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ

"Yoksulları doyurmazdık.

(Müddesir 74/45)

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ

Dünyaya dalanlarla dalar giderdik.

(Müddesir 74/46)

وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ

Hesap günü konusunda da yalan söylerdik[*].

[*] "Cehenneme her bir bölük atılınca bekçiler: "Size bir uyarıcı gelmedi mi?" derler. Onlar: "Evet, uyarıcı geldi ama yalana sarıldık; Allah bir şey indirmemiştir, siz büyük bir sapkınlık içindesiniz, dedik. Eğer söz dinleseydik ya da aklımızı kullansaydık, şimdi bu alevli ateş ahalisi içinde olmazdık" derler. Böylece suçlarını itiraf ederler. Alevli ateş ahalisi için bundan sonrası perişanlıktır." (Mülk 67/8-11)

(Müddesir 74/47)

حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ

Sonunda ölüm geldi çattı." derler.

(Müddesir 74/48)

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ

Artık şefaatçilerinin şefaati onlara bir fayda vermez[*].

[*] Bütün beklentileri boşa çıkar. Şefaat bakınız: Bakara 2/48

(Müddesir 74/49)

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ

Bunlar nelerine güveniyorlar da akıllarında tutmaları gereken bilgiden (Kur'an'dan)[*] yüz çeviriyorlar?

[*] ..."Akılda tutulması gereken bilgi" Kur'an'dır. Bunu şu ayetlerden açıkça öğreniyoruz:

"Görmekte olduklarınıza yemin etmeye gerek yok! Görmediklerinize de (bunların önemi ortadadır). Asıl önemlisi, Kur'an'ın değerli bir elçinin (Cebrail'in) sözü olmasıdır#. O bir şairin sözü değildir. Ne kadar az inanıp güveniyorsunuz! Bir kâhinin# sözü de değildir. Bilginizi ne kadar az kullanıyorsunuz! Bütün varlıkların Sahibi# tarafından indirilmiştir. (Muhammed,) Bize karşı bir takım sözler uydursaydı onu kıskıvrak yakalar, şah damarını koparırdık. İçinizden hiç biri de bunun önüne geçemezdi. Kur'an, Allah'tan çekinerek kendini koruyanlar için bir **tezkiredir** (akıllarında tutmaları gereken bilgidir.) Çok iyi biliyoruz ki içinizde yalancılar var. Kur'an, ayetleri görmezlikten gelen bu kişilerin de yalanını ortaya çıkarır. Çünkü o, kesin gerçektir." (el-Hakka 69/38-51)

(Müddesir 74/50)

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ

Ürkmüş eşekler gibi davranıyorlar,

(Müddesir 74/51)

فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ

aslandan ürküp kaçan eşeklere benziyorlar.

(Müddesir 74/52)

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُنَشَّرَةً

Aslında onlardan her biri, kendine açık seçik sayfalar verilmesini ister.

(Müddesir 74/53)

كَلَّاۖ بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ

Hayır (herkese sayfa verilmez)! Aslında onlar ahiretten korkmuyorlar.

(Müddesir 74/54)

كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ

Hayır hayır, o (Kur'an) akılda tutulması gereken bilgidir.

(Müddesir 74/55)

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ

Öğrenmeyi tercih eden öğrenir.

(Müddesir 74/56)

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۚ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ

O bilgiyi aklından çıkarmayanlar, tercihlerinin doğruluğunu Allah'ın onayladıklarıdır[*]. Böylesi, Allah'tan çekinip korunan ve affedilmeyi hak eden kişidir.

[*] Bkz İnsan 76/29-31 ve Tekvir 81/27-29

KIYAME

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Kıyame 75/1)

لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ

Kıyamet (mezardan kalkış) gününe yemin etmem.

(Kıyame 75/2)

وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ

Yanlışlarını görüp kendini kınayana da yemin etmem (Bunların önemi ortadadır.)

(Kıyame 75/3)

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَلَّنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ

İnsan kemiklerinin bileşimini tekrar gerçekleştirmeyeceğimizi mi sanıyor?

(Kıyame 75/4)

بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ

Evet (Biz bunu yaparız), parmak uçlarını bile eski haline getirmenin ölçüsünü koyan Biziz.

(Kıyame 75/5)

بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ

Ama, günahkar kişi, ilerisi ile ilişiğini kesmek ister[*].

[*] Fecr = الفجر bir şeyi genişçe yarmaktır. (Müfredat)

(Kıyame 75/6)

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ

"Mezardan kalkış (kıyamet) günü ne zamanmış[*]?" diye sorar.

[*] Şeytanın kıyamet gününe kadar yaşamak istemesi de bundandır. Önce günah işlemeyi, sonra tevbe edip iyi şeyler yaparak (insanların hayırsız olduğu konusundaki) haklılığını ispatlamaya çalışmaktadır. Ama günaha alışanın onu terk etmesi kolay değildir. (Bkz: Araf 7/14-17, Hicr 15/35-40)

(Kıyame 75/7)

فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ

(Mezardan kalkanın) Gözleri yuvalarından firlayınca,

(Kıyame 75/8)

وَخَسَفَ الْقَمَرُ

Ay'ın ışığı kalmamış,

(Kıyame 75/9)

وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ

Güneş ile Ay bir araya getirilmiş olur[*].

[*] O gün Güneş dürülmüş olacağı için (Tekvir 81/1)

"Yer, Rabbinin ışığıyla aydınlanacak, Kitap ortaya konacak, nebiler ve tanıklar getirilecektir. Aralarında doğru bir yargılama olacak, kimseye haksızlık yapılmayacaktır." (Zümer 39/69)

(Kıyame 75/10)

يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ

İnsan o gün: "Kaçıp sığınılacak yer nerede?" der.

(Kıyame 75/11)

كَلَّا لَا وَزَرَ

Hayır! Artık sığınılacak yer kalmamıştır.

(Kıyame 75/12)

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ

O gün, varıp durulacak yer Rabbinin[*] huzurudur.

[*] Sahibinin

(Kıyame 75/13)

يُنَبَّأُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ

Neye öncelik verdiği neyi ertelediği o gün insana tek tek bildirilir[*].

[*] "İnsanlar sıralar halinde Rabbinin huzuruna çıkarılırlar. (Onlara denir ki) "Karşımıza, ilk yarattığımız gibi (tek tek) geldiniz. Aslında sizin için buluşma yeri ve zamanı belirlemeyeceğimizi sanmıştınız." Defterleri önlerine konur. Günahkarların, defterde olanlardan korkuya kapıldıklarını görürsün. Derler ki "Eyvah! Bu nasıl defter ki küçük büyük bırakmadan hepsini sayıp dökmüş." (Kehf 18/48-49)

Yaptıkları her şeyi karşılarında hazır bulurlar. Senin Rabbin kimseye yanlış yapmaz. Her insanın tâirini (uçup gider sandığı işlerini) boynuna bağladık. (Mezardan) kalkış günü ona ait bir defter çıkarırız. Açılmış olarak onu karşılar. Ona şöyle denir: "Defterini oku; bugün kendi hesabını kendine vermen yeterlidir". (İsra 17/14-15)

(Kıyame 75/14)

بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ

Aslında insan, kendi aleyhine açık bir belgedir.

(Kıyame 75/15)

وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ

Özürlerini sayıp dökse de bir şey değişmez.

(Kıyame 75/16)

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ

(Ona şöyle denir:) "Temize çıkmak için boşuna ağzını yorma.

(Kıyame 75/17)

إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ

(Yaptığını da yapmadığını da) toparlayıp bir araya getirmek bizim işimizdir.

(Kıyame 75/18)

فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ

Biz onu okurken sen okunanı takip et.

(Kıyame 75/19)

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ

Artık onları sayıp dökmek bizim işimizdir[*].

[*] "İnsanlar sıralar halinde Rabbinin huzuruna çıkarılırlar. (Onlara denir ki) "Karşımıza ilk yarattığımız gibi (tek tek) geldiniz. Aslında sizin için buluşma yeri ve zamanı belirlemeyeceğimizi sanmıştınız."

Defterleri önlerine konur. Günahkarların, defterde olanlardan korkuya kapıldıklarını görürsün. Derler ki "Eyvah! Bu nasıl defter ki küçük-büyük bırakmadan hepsini sayıp dökmüş." Yaptıkları her şeyi karşılarında hazır bulurlar. Senin Rabbin kimseye yanlış yapmaz." (Kehf 18/48-49)

(Kıyame 75/20)

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ

Hayır! Bir an önce elinize geçecek şeyler istiyordunuz.

(Kıyame 75/21)

وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ

Sonrasını düşünmüyordunuz.

(Kıyame 75/22)

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ

O gün bir takım yüzler parlaktır,

(Kıyame 75/23)

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ

Rablerinin ikramını beklerler.

(Kıyame 75/24)

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ

O gün bazı yüzler de asıktır,

(Kıyame 75/25)

تَظُنُّ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ

bellerinin kırılacağını sanırlar.

(Kıyame 75/26)

كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ

Hayır (kendinize çeki düzen verin)! Can, köprücük kemiklerine dayanınca,

(Kıyame 75/27)

وَقِيلَ مَنْ ۜ رَاقٍ

(telaşa düşülür) "Bunu kurtaracak biri var mı?" denir.

(Kıyame 75/28)

وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ

Artık o, ayrılık vaktinin geldiğini anlar

(Kıyame 75/29)

وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ

ve ayakları birbirine dolaşır[*].

[*] Kelime kelime anlamı şöyledir: "Bacağı bacağına dolaşmıştır." Türkçe'de bacağın dolaşmasından değil ayakların dolaşmasından söz edilir.

(Kıyame 75/30)

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ

O gün sevkiyat Sahibinin huzurunadır.

(Kıyame 75/31)

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ

O kişi, doğruları kabul etmemiş, destek de vermemişti.

(Kıyame 75/32)

وَلَٰكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

Ama yalana yönelmiş ve doğrulara sırt çevirmiş,

(Kıyame 75/33)

ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ

sonra da kahraman edasıyla yandaşlarının yanına gitmişti.

(Kıyame 75/34)

أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ

(Be akılsız!) Senin için öncelikli olan ve öncelikli olması gereken (doğruları kabul etmen ve destek vermendir.)

(Kıyame 75/35)

ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ

Evet, senin için öncelikli olan ve öncelikli olması gereken budur.

(Kıyame 75/36)

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

İnsan başıboş bırakılacağını mı sanıyor?

(Kıyame 75/37)

أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِنْ مَنِيٍّ يُمْنَىٰ

O, özellikleri belirlenen meniden, döllenmiş yumurtaya dönüşmedi mi[*]?

[*] Size analarınızın rahminde, tercihine göre şekil ve yetenekler veren O'dur. (Al-i İmran 3/6)

(Kıyame 75/38)

ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ

Sonra rahme asılı hale geldi, arkasından Allah ona şekil[*] verip organlarını tamamladı.

[*] halaka = خَلَقَ fiilinin kök anlamı düzgün şekil vermektir. (bkz. Müfredat)

(Kıyame 75/39)

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَىٰ

O meniden, erkeği ile dişisi ile bütün çiftleri oluşturdu.

(Kıyame 75/40)

أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ

Bunları yapan, ölüleri diriltmenin ölçüsünü koyamaz mı?

İNSAN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(İnsan 76/1)

هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا

"İnsan (ile dünyanın kuruluşu) üzerinden uzun bir zaman geçti[1*] değil mi? Bu süre içinde o, hakkında bilgi olan bir şey değildi[2*].

[1*] Örneğin 1970 doğan bir insan açısından, kendisi ile ilgili hiçbir bilgi yokken, yer ve gökler yaratılalı çok uzun zaman geçmiş olur. O insan ana rahmine düşene kadar, sözü edilir bir varlık bile değildir. Her şeyin ezelden (varoluşun başlangıcından) itibaren yazılı olduğu iddialarını boşa çıkaran bu ayetten anlaşılacağı üzere Allah Teala her şeyi ezelden yazıp kenara çekilmiş değildir. İş ve oluş sürekli O'nun yönetimi altındadır (Hud 11/123) ve O, sürekli işinin başındadır (Bkz. Bakara 2/256).

O insan, önceleri hiç bir şey değilken kendini yarattığımızı aklına getirmez mi? (Meryem 19/67)

[2*] Mezkûr (مَذْكُورًا): Hakkından bir bilgi olan, sözü edilir, zikre konu, bahse konu, demektir. Bu bilgi ancak Allah katında olur. Allah Teala bu bilginin oluşmasıyla ilgili olarak şöyle demiştir: "Sizi, analarınızın rahminde, tercihine göre biçimlendiren O'dur. O'ndan başka ilah yoktur. Daima üstün ve bütün kararları doğru olan O'dur." (Al-i İmran 3/6)

(İnsan 76/2)

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا

Biz insanı, çok bileşenli döllenmiş yumurtadan[1*] yarattık. Yıpratıcı bir imtihandan geçireceğiz; o nedenle onu dinleyen ve gören[2*] bir varlık haline getirdik.

[1*] Döllenmiş yumurta diye tercüme ettiğimiz kelime nutfe = 'dir. Nutfe az su, çocuğu oluşturan şey anlamlarına gelir. emşâc kelimesi ise, karışımlar anlamına gelir. (Lisan'ul-Arab) Arapçada çoğul, en az üç olduğundan nutfetun emşâc ; üç veya daha fazla karışımı olan sıvı demek olur.

İnsan ile ilgili ilk bilgi, bu sırada oluşmaya başlar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Analarınızın rahminde sizi, kendi tercihine göre biçimlendiren O'dur. O'ndan başka ilah yoktur. O üstündür, doğru kararlar verir." (Al-i İmrân 3/6)

[2*] Basiretli: Hayvanlarda görürler ama basiretli değillerdir. Oysa insanların görme engellileri bile basiretlidir. Görme anlamı verdiğimiz basiret kelimesi, arka planını görme, vizyon sahibi olma anlamlarına gelir. Örneğin koyunlardan birini keserken, diğer koyunlar otlamaya devam ederler. Bu, görmediklerinden değil basiretli olamadıklarındandır. Gözleri olan bedeni basiretli yapan Ruh'tur (Bkz. Secde 32/9). Kendisine verilen basiret ve dinleme özelliklerini kullanmayan insanlar Allah Teala tarafından yerilmiştir (Bkz. Araf 7/79, Furkan 25/44)

(İnsan 76/3)

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا

Ona doğru yolu gösterdik; ister görevini yapar, isterse o yolu görmezlikten gelir (kâfir olur).

(İnsan 76/4)

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَ وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا

Biz, kâfirler için zincirler, demir halkalar[*] ve alevli bir ateş hazırladık.

[*] Tasmalar, boyun halkaları

(İnsan 76/5)

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا

(Ahirette) Kâfur[*] katkılı sular iyilere bir bardakla sunulur.

[*] Kâfur ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan, beyaz ve yarı saydam, kolaylıkla parçalanan, güzel kokulu bir madde. TDK: Vücut için çok faydalı bir üründür.

(İnsan 76/6)

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا

Bir pınardan ki ondan, Allah'ın kulları içer, o kaynağı istedikleri yerden fışkırtırlar.

(İnsan 76/7)

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا

Onlar, verdikleri sözü tutan ve dehşeti her yeri kaplayacak bir günden korkan kullardır.

(İnsan 76/8)

وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا

Çaresizleri, yetimleri ve esirleri, seve seve doyururlar.

(İnsan 76/9)

إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا

(Şöyle derler:) "Biz sizi, sırf Allah yüzümüze baksın diye doyuruyoruz. Yoksa sizden bir karşılık da, teşekkür de beklemiyoruz."

(İnsan 76/10)

إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا

Çünkü bizler, zor ve insanı iyice bunaltacak bir günde, Rabbimizden (Sahibimizden) gelecek cezadan korkuyoruz".

(İnsan 76/11)

فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا

Allah da onları o günün sıkıntılarından korur; zengin ve mutlu edecek şeylerle karşılar.

(İnsan 76/12)

وَجَزَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا

Gösterdikleri sabır[1*] karşılığında bahçeler ve ipekler verir[2*].

[1*] Sabır: Zorluklara göğüs germek, dayanmak. Bkz Bakara 2/45 ve dipnotu

[2*] Cennet ve ipek kelimeleri tekil olduğu haled çoğul anlam vermemiz, şu ayetlerden dolayıdır:

"Rabbinden sana indirilen Kitabın, doğruları içerdiğinin bilincinde olan, ona karşı körlük edenle bir olur mu? O doğru bilgiden yararlananlar sadece sağlam duruşlu olanlardır.
Onlar, Allah'a verdikleri sözü yerine getiren ve antlaşmayı bozmayan kimselerdir. Onlar, Allah'ın kurulmasını istediği bağı kuran, Rablerinden korkan ve verecekleri hesabın kötü olmasından endişe edenlerdir. Yine onlar, Rableri yüzlerine baksın diye sabreden, namazı kılan, kendilerine verdiğimiz rızıktan, gizli açık harcayan ve kötülüğü iyilikle savanlardır. O son yurt işte onlarındır.
Orada kalıcı bahçeler bulunur. Babalarından, eşlerinden ve evlatlarından uygun durumda olanlarla beraber olurlar. Melekler her kapıdan yanlarına girerler. "Selam size! Bu, sabrınızın karşılığıdır." derler. Dünyanın sonu ne güzel oldu!" (Ra'd 13/19-24)

(İnsan 76/13)

مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ ۖ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا

Orada koltuklara kurulurlar; güneşin yakan sıcaklığını da dondurucu soğuğu da görmezler.

(İnsan 76/14)

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا

Ağaçların gölgeleri başlarına iner ve meyvelerini toplamak iyice kolaylaştırılır.

(İnsan 76/15)

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِآنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا

Çevrelerinde gümüş kaplar, billurlaşmış bardaklar dolaştırılır.

(İnsan 76/16)

قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا

Her biri, gümüşten billurlaştırılmıştır. İçecekleri miktarı kendileri belirlerler.

(İnsan 76/17)

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا

Zencefil katkılı sular, kendilerine bardakla sunulur.

(İnsan 76/18)

عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلْسَبِيلًا

Su, Selsebil adı verilen bir pınardan alınır.

(İnsan 76/19)

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنْثُورًا

Çevrelerinde ölümsüz genç erkek hizmetçiler[1*] dolaşır. Onları gördüğünde saçılmış inciler[2*] sanırsın.

[1*] Vildan: Genç erkek hizmetçi. Cennette, huriler ve vildanlar, insanların hizmetinde olacaklardır.

[2*] Cennette görevli kadın hizmetçiler (huriler) için 'kabuğunda saklanmış inciler', erkek hizmetçiler(vildanlar) için 'etrafa saçılmış inciler' tamlaması kullanılmış olması dikkat çekicidir.

(İnsan 76/20)

وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا

Orayı gördüğünde nimetleri ve büyük bir saltanatı da görmüş olursun.

(İnsan 76/21)

عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ ۖ وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا

Cennetliklerin üzerinde ince ve kalın ipekten yeşil giysiler olur; gümüş bilekliklerle bezendirilirler. Rableri (Sahipleri) onlara tertemiz içecekler içirir.

(İnsan 76/22)

إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا

Bütün bunlar, emeğinize karşılıktır. Çalışmalarınız teşekkürle karşılanmış olur.

(İnsan 76/23)

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا

Bu Kur'an'ı sana parça parça Biz indirdik Biz!

(İnsan 76/24)

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا

Rabbinin kararı gereği, sen sabırlı davran. Günahkarlara da ayetleri görmezlikten gelenlere de boyun eğme.

(İnsan 76/25)

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

Sabah akşam Rabbinin adını aklından çıkarma.[*]

[*] Onun sözleri hep aklında olsun. Zikretmek, hatırlamak, aklından çıkarmamak anlamına gelir. Detaylı açıklama için Bkz. Bakara 2/152 ve dipnotu.

(İnsan 76/26)

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا

Gecenin bir kısmında O'na secde et (namaz kıl)[1*]. Gecenin uzun bölümünde de O'na ibadet et[2*] (namaz kıl, Kur'an'a çalış.)

[1*] Ayettin ilk cümlesinde 'secde et' buyrulduğundan bunlar gece namazları olan akşam, yatsı ve sabah namazlarıdır.

[2*] Ayetin ikinci cümlesinde 'tespih et' buyurulmaktadır. Tespih, namaz da dahil Allah'a yapılan sürekli ibadetler, O'na boyun eğmek, kulluk etmek, O'nun indirdiğini anlayarak ve tekrar tekrar okumak anlamlarına gelir.

(İnsan 76/27)

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا

Bu insanlar bir an önce ellerine geçecek şeyler[*] isterler, önlerindeki ağır günü hesaba katmazlar.

[*] Dünya hayatının nimetini. (Bkz. Bakara 2/200 , İsra 17/18 ve dipnotları)

(İnsan 76/28)

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ ۖ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا

Onları, bağ dokuları güçlü olarak Biz yarattık. Tercih ettiğimiz zaman benzerleriyle değiştiririz.

(İnsan 76/29)

إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ ۖ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا

Bunlar, aklınızdan çıkarmamanız gereken bilgilerdir. Rabbinin yolunu tercih eden o yola girer.

(İnsan 76/30)

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا

Allah gerekli desteği vermezse yapabileceğiniz bir şey yoktur[*] . Her şeyi bilen ve her kararı doğru olan O'dur.

[*] Şâe = شاء fiilinin kökü, "bir şeyi var etme" anlamında olan şey =شيء'dir. Özne insansa "gereğini yaptı", Allah ise "gereğini yarattı" anlamına gelir. Onun mutlaka bir gizli nesnesi/mef'ulü olur ve o nesne cümlenin akışından anlaşılır (Bkz. Müfredât). Bir şeyin olması için Allah'ın 'Ol!' emrini vermesi gerekir. (Yasin 36/82) Bu âyete göre, Allah'ın böyle bir emri olmadan hiçbir şey yapamayız.
Ayrıca bkz. http://www.suleymaniyevakfi.org/akaid-arastirmalari/kuranda-sey-meset-irade-ve-fitrat.html

(İnsan 76/31)

يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ۚ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

O, doğru tercihte bulunanı[*] ikramı ile kuşatır. Yanlış yapanlar için de acıklı bir azap hazırlamıştır.

[*] Bakınız Müddessir 74/54-56 ve Tekvir 81/27-29

MÜRSELAT

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Mürselat 77/1)

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا

İyiliği yaymak için görev üstlenenler[*],

[*] Her müslüman, böyle bir görevle görevlendirilmiştir ama hepsi bunu yapmaz. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Hoşgörülü ol, iyiliği emret; kendini bilmezlerden de yüz çevir." (A'raf 7/199)

(Mürselat 77/2)

فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا

işleri sürükleyip götürenler[*]

[*] Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Rabbiniz tarafından bağışlanma hakkını ve genişliği göklerle yerin arası kadar olan Cenneti elde etmek için yarışın. Cennet, Allah'tan çekinerek kendini koruyanlar için hazırlanmıştır." (Al-i İmran 3/133)

(Mürselat 77/3)

وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا

iyiliği her tarafa yayanlar,

(Mürselat 77/4)

فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا

iyi ile kötüyü birbirinden ayıranlar[*],

[*]Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Müminler! Allah'tan çekinerek kendinizi korursanız size doğruyu yanlıştan ayırma gücü (furkan) verir, suçlarınızı örter ve sizi bağışlar. Allah'ın ikramı büyüktür." (Enfal 8/29)

(Mürselat 77/5)

فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا

ve arkalarında doğru bir bilgi bırakanlar[*]; işte bütün bu kişiler önemlidir.

[*] İlk ayetlerindeki kelimeleri, tefsir bilginleri meleklerin veya rüzgarın özelliği saymışlardır. Allah'ın yaptığı yeminler, bir şeyin önemini ortaya koymak içindir. Ayetler böyle tefsir edilince yeminlerin bir anlamı kalmaz. Kur'an, insanlara indiğinden o kelimeler, bazı kişilerin önemini göstermeli ki herkes dersini alsın. Bize göre onlar, kadın erkek her insanı içine alan النفوس =en-nüfus yani kişiler sözünün sıfatıdır; başkası uygun düşmez..

(Mürselat 77/6)

عُذرًا أوْ نَذرًا

O bilgi, özür için de uyarı için[*] de olabilir.

[*] Buna şu olay örnek verilebilir: Yahudilerde cumartesi günü av yasağı vardır. Davûd (a.s.) zamanında sahil kenti Eyle'de Yahudiler yaşardı. Yılın bir ayında oraya balıklar akın eder, neredeyse su görünmez olurdu. Sadece cumartesi günleri balık gelirdi. Deniz kenarında havuzlar kazıp arklar açtılar. Cumartesi balıklar havuzlara doldu, pazar günü avladılar. Cezalanacaklarından korka korka balıklardan yararlandılar. Zamanla evlatlar bal balarının yolundan gitti, mal mülk edindiler. Bu işi hoş karşılamayan bazı gruplar, onları uyardı ama vazgeçmediler, "Ne zamandır biz bu işi yapıyoruz, bunun için Allah'tan hiçbir ceza gelmedi." dediler. Onlara: "Aldanmayın, belki size bir azap gelir, yok olursunuz." dendi. Bir sabah alçak maymunlar gibi oldular. Üç gün böyle yaşadılar, sonra yok olup gittiler. [Fahrüddin er-Râzî, Tefsir-i Kebîr].

Bir bölük onlarla mücadele ederken, "İçlerinden bir topluluk şöyle demişti: "Allah'ın yok edeceği ya da şiddetli azap vereceği bir kavme niye öğüt veriyorsunuz?" Dediler ki: "Rabbinize karşı özrümüz olsun diye, belki de çekinirler"(Araf 7/164)

(Mürselat 77/7)

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ

Tehdit edildiğiniz şey kesinlikle başınıza gelecektir.

(Mürselat 77/8)

فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ

Yıldızlar söndürülünce,

(Mürselat 77/9)

وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ

gök açılınca,

(Mürselat 77/10)

وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ

dağlar parçalanıp savrulunca[*],

[*] "Sana dağları soruyorlar. De ki "Rabbim (Sahibim) onları kül gibi savuracaktır, Yerlerini de aynı seviyede dümdüz bırakacaktır." (Taha 20/105-106)

(Mürselat 77/11)

وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِّتَتْ

kendilerine elçi gönderilenler[1*] için belirlenen gün gelince[2*] (tehdit edildiğiniz şey başınıza gelir.)

[1*] Resul, hem elçi gönderilen kişiyi hem de kendilerine elçi gönderilenleri içine alır. Bir gün gelip hesap verileceğini ancak bu bilgiyi getiren elçiler ve bu haberi duyan veya okuyanlar bilebilir. İşte bu büyük bir haberdir. Bkz. (Nebe 78/2). "Biz elçi göndermeden azap etmeyiz" (İsra 17/15) Hesap gününün varlığını ancak onlar bilebilirler..

[2*] Kendilerine elçi gönderilenlere elbette soracağız. Elbette elçilere de soracağız. (Araf 7/6)

(Mürselat 77/12)

لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ

Buluşma hangi güne bırakıldı?

(Mürselat 77/13)

لِيَوْمِ الْفَصْلِ

Tabii ki ayırma gününe.

(Mürselat 77/14)

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ

Ayırma günü nedir, sen nereden bileceksin?

(Mürselat 77/15)

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün yalancılar çok çekecekler.

(Mürselat 77/16)

أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ

Sizden öncekileri etkisizleştirmedik mi?

(Mürselat 77/17)

ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ

Sonrakileri de onlara katacağız.

(Mürselat 77/18)

كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ

Bunu, bütün suçlulara yapacağız.

(Mürselat 77/19)

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün yalancılar çok çekecekler.

(Mürselat 77/20)

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ

Sizi dayanıksız bir sudan yarattık[*], değil mi?

[*] Kanalda döllenmiş yumurta olarak yaratılır, arkasından ana rahmine yerleştirilir.

(Mürselat 77/21)

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ

Sonra onu sağlam bir yere (ana rahmine)[*] yerleştirdik.

[*] Karar-ı mekîn (قَرَارٍ مَكِينٍ): sağlam bir yer (ana rahmi) anlamı verdiğimiz tamlama için Bkz. Müminun 23/13 ve dipnotu

(Mürselat 77/22)

إِلَىٰ قَدَرٍ مَعْلُومٍ

Belli bir süreye kadar orada kaldı.

(Mürselat 77/23)

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ

Ölçülerinizi orada belirledik[*]. Güzel ölçüler koyan biziz!

[*] İnsanın ölçülerinin ve şeklinin belirlenmesi ana rahminde olur (Bkz. Al-i İmran 3/6)

(Mürselat 77/24)

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün yalancılar çok çekecekler.

(Mürselat 77/25)

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا

Yeryüzünü toplanma ve kalma yeri yapmadık mı?

(Mürselat 77/26)

أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا

Diriler ve ölüler için...

(Mürselat 77/27)

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً فُرَاتًا

Orada yüksek dağlar oluşturduk. Size tatlı sular içirdik, değil mi?

(Mürselat 77/28)

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün yalancılar çok çekecekler.

(Mürselat 77/29)

انْطَلِقُوا إِلَىٰ مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

Yalan saydığınız yere gidin şimdi!

(Mürselat 77/30)

انْطَلِقُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ

Gidin de üç bölümlü gölgeye varın.

(Mürselat 77/31)

لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهَبِ

Gölgelendirmeyen, alevden de korumayan yere.

(Mürselat 77/32)

إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ

Orası kalaslar gibi[*] kıvılcımlar saçar.

[*] Bkz. Zemahşerî, el-Keşşâf

(Mürselat 77/33)

كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ

Her biri sarı renkli gemi halatına[*] benzer.

[*] Cümelât = جمالات şeklinde okunursa köprü halatı ve gemi halatı anlamına gelir. Bkz. Zemahşerî, el-Keşşâf

(Mürselat 77/34)

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün yalancılar çok çekecekler.

(Mürselat 77/35)

هَٰذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ

Bu, onların konuşamayacakları gündür.

(Mürselat 77/36)

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ

Özürlerini ortaya koymalarına dahi izin verilmez.

(Mürselat 77/37)

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün yalancılar çok çekecekler.

(Mürselat 77/38)

هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۖ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأَوَّلِينَ

İşte ayırma günü budur. O gün sizi de sizden öncekileri de bir araya toplayacağız.

(Mürselat 77/39)

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ

Bir oyununuz varsa (o günü beklemeyin) şimdiden oynayın.

(Mürselat 77/40)

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün yalancılar çok çekecekler.

(Mürselat 77/41)

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ

Kendini koruyanlar[*] gölgeliklere, pınar başlarına gidecekler.

[*] Takva sahibi olanlar, kendini koruyanlar, doğal yapıyı bozmayanlar, Allah'tan çekinerek korunanlar. Bkz. Bakara 2/2 ve dipnotu

(Mürselat 77/42)

وَفَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ

Orada canlarının istediği meyveler olur.

(Mürselat 77/43)

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

“Yaptıklarınıza karşılık, gönül rahatlığıyla yiyip için.” (denir)

(Mürselat 77/44)

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

Biz, güzel davrananları işte böyle ödüllendiririz.

(Mürselat 77/45)

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün yalancılar çok çekecekler.

(Mürselat 77/46)

كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ

“Ey yalancılar! Biraz daha yiyip için, keyfinize bakın. Sizler suçlusunuz.”

(Mürselat 77/47)

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün yalancılar çok çekecekler.

(Mürselat 77/48)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ

Onlara, “Allah’a boyun eğin!” denince boyun eğmiyorlar.

(Mürselat 77/49)

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün yalancılar çok çekecekler.

(Mürselat 77/50)

فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ

Bunlar artık hangi söze inanırlar!

NEBE

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Nebe 78/1)

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ

Neyi soruşturuyorlar?

(Nebe 78/2)

عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ

O büyük haberi[*] (Allah'tan başka ilah olmadığı haberini)

[*] "Büyük haber" Allah'ın tek ilah olduğu, ondan başka ilah olmadığı ve onun her şeye tam hâkim olduğudur. Mekkeliler ellerinde bir delil olmadığı halde Allah ile aralarına girecek aracılara ve kurtarıcılara inanırlardı. Allah'tan başka ilah olmadığının, araya kimsenin giremeyeceğinin doğru olduğunu anlıyorlardı ama bu onların sistemlerini çökertiyordu. Allah Teâlâ Nebî'mize şöyle buyururdu: De ki: "Ben sadece uyarıcıyım. Tek olan ve her şeye tam hâkim olan Allah'tan başka ilah yoktur. O, göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunanların Sahibidir, güçlüdür ve çok bağışlar." De ki: "Bu büyük bir haberdir ama siz ondan yüz çeviriyorsunuz." (Sad 38/65–68)

(Nebe 78/3)

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ

Yani üzerinde anlaşamadıkları şeyi mi?

(Nebe 78/4)

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

Yok; yakında öğrenecekler.

(Nebe 78/5)

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

Yok, yok (Allah ile araya kimsenin giremeyeceğini) eninde sonunda öğreneceklerdir.

(Nebe 78/6)

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا

Yeryüzünü bir beşik[*] haline getirmedik mi?

[*] Dünya, bir beşik gibidir; yılda iki kere dik olur, iki kere de yanlara doğru eğilir. 21 Mart ve 23 Eylül'de dik olur. Bu tarihlerde gölge açıları, her yerin enlemi kadardır. Dünyanın bu hareketinden dolayı gölge açıları her gün değişerek yaz başlangıcına kadar 23.4 dereceye kadar azalma, kış başlangıcına kadar da 23.4 dereceye kadar artma olur. Dünyanın günlük eğimi, gölge açılarıyla belirlenebilir. Bu durum, mevsimleri oluşturarak

dünyayı yaşanabilir bir yer haline getirir. Dünya beşik gibi olmasaydı mevsimler oluşmaz ve burada yaşanamazdı.

Evren; gökler, yer ve ikisinin arasındakiler olmak üzere üçe ayrılır. İlgili âyetlerin bir kısmı şöyledir: "Sizin ilahınız tek bir ilahtır. O, göklerin, yerin ve ikisinin arasındakilerin Sahibidir. Güneşin doğuş noktalarının da Sahibidir. Biz, en yakınınızdaki göğü (birinci katı) bir süsle; yıldızlarla süsledik." (Saffât 37/4–6) "Yedi kat göğü tabaka tabaka nasıl yarattığını görmediniz mi? Onların (göklerin) içinde Ay'ı ışık yansıtıcısı, Güneş'i de ışık kaynağı yaptı." (Nuh 71/15-16) Gökler ve yer, beşik hareketini birlikte yaparlar, bu yüzden kutup yıldızının dünya ile yaptığı açı, hiç bir zaman değişmez.

Güneş, ay ve Güneşin uyduları farklı hareket ettikleri için yıldızların ve ağaçların Güneşle yaptıkları açının daima değiştiğini, Güneşin, her gün farklı noktalardan doğup battığını görürüz. Allah Teala şöyle demiştir: "Yıldızlar ve ağaçlar eğilirler" (Rahman 55/6) Ağaçların, Güneşe göre ne kadar eğildiğini gölgelerinden anlarız.

(Nebe 78/7)

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا

Dağları da birer kazık yaptık.

(Nebe 78/8)

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا

Sizleri (ruh ve beden şeklinde) eşleşmiş[*] olarak yarattık.

[*]Bu, ruh ile bedenin eşleşmesidir. Allah Teâlâ şöyle buyurur:*"Allah sizi topraktan, sonra döllenmiş yumurtadan yaratmış . Sonra da (ruhunuzla) eşleşmiş hale getirdi."* (Fâtır 35/11) Ruh, organların tamamlanmasından sonra üflenir. İlgili âyet şöyledir: *"Sonra (organlarını tamamlayarak) dengesini kurmuş ve ona ruhundan üflemiştir."* (Secde 32/9) Kur'ân'da ruh ile bedenden her birine nefis dendiği gibi ikisinin birleşmesinden oluşan insana da nefis denir. Beden ölür veya uyursa ruh onu terk eder. İlgili âyet şöyledir: *"Allah ölümleri sırasında nefislerin nefislerini(ruhlarını)alır, ölememiş nefislerin nefislerini (ruhlarını) ise uyuduğu sırada alır. (Bedeninin) Ölümüne hükmettiği nefsi (ruhu) tutar, ötekini belirlenmiş eceline kadar salıverir."* (Zümer 39/42) Ruh ölmediği için kafir ölünce (ruhu) der ki: "*Rabbim! Beni geri çeviriniz. Belki terk ettiğim dünyada iyi bir iş yaparım. Hayır; bu onun söylediği sözdür. Arkalarında yeniden dirilecekleri güne kadar berzah (engel) vardır.*" (Müminûn 23/99-100) Bedenin tekrar yaratılmasıyla engel kalkar ve ruh ile bedenin eşleşmesi tekrarlanır. Bunu şu âyet gösterir: "ruhlarla bedenler birleştirilmiş, (Tekvir 81/7).

(Nebe 78/9)

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا

Uykunuzu hayattan kopuş gibi yaptık[*].

[*] Geceyi size örtü, uykuyu hayattan kopuş gibi, gündüzü de kalkıp yayılma vakti yapan O'dur. (Furkan 25/47)

(Nebe 78/10)

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا

Geceyi bir örtü haline getirdik.

(Nebe 78/11)

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا

Gündüzü, çalışıp kazanma vakti yaptık.

(Nebe 78/12)

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا

Üstünüzde sapasağlam yedi gök bina ettik[4].

[4] "Yeryüzünü altınızda bir yaygı, göğü de bina gibi yapılandıran O'dur." (Bakara 2/22)

(Nebe 78/13)

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا

Bir de ısı ve ışık yayan bir kaynak[*] oluşturduk.

[*] (Yedi kat göğün) içinde Ay'ı ışık yansıtıcısı, Güneş'i de ışık kaynağı yaptı. (Nuh 71/16)

(Nebe 78/14)

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا

Birbirini sıkıştıran bulutlardan boşalan sular indirdik.

(Nebe 78/15)

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا

Bunu, tohumu ve bitkiyi onunla çıkaralım

(Nebe 78/16)

وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا

ve sarmaş dolaş bahçeleri oluşturalım diye yaptık.

(Nebe 78/17)

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا

İyi ile kötünün ayrılacağı gün bellidir.

(Nebe 78/18)

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا

O, sura üfleneceği gündür; arkasından bölük bölük gelirsiniz.

(Nebe 78/19)

وَفتِحَتِ السَّمَاءُ فكَانَتْ أبْوَابًا

(O gün) Gök açılmış, kapılar oluşmuştur[*].

[*] Gökyüzü, yaratılmadan önce duman halindeydi. (Fussilet 41/11)

"Yerin başka yere dönüştürüldüğü, göklerin de dönüştürüldüğü günde. (İbrahim 14/48)

Yani Kıyamet gününde yaratılış tekrarlanacaktır. O gün "Gök beyaz bulutlarla yarılacak ve melekler bölük bölük indirileceklerdir."(Furkan 25/25)

Gök kapıları, bu toz bulutlarının arası olmalıdır.

(Nebe 78/20)

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا

Dağlar yürütülmüş, (yok olmuş ve) toprağa karışmış olur.

(Nebe 78/21)

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا

Cehennem de gözetleme durumundadır.

(Nebe 78/22)

لِلطَّاغِينَ مَآبًا

Orası, haddini aşanların varacağı yerdir.

(Nebe 78/23)

لَابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا

Orada çağlar boyu kalacaklar,

(Nebe 78/24)

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا

serinliğin de içeceğin de zevkini tadamayacaklardır.

(Nebe 78/25)

إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا

Sıcak ve soğuktan[*] başka tadacakları bir şey olmayacak,

[*] Ğasaq soğuk anlamındadır. Zeccâc[öl. 311 h.], الغاسِقُ = el-ğâsiq'in soğuk anlamında olduğunu, gündüze göre daha soğuk olduğu için geceye ğasik dendiğini söylemiştir[Lisan'ul-arab]. Allah Teala şöyle demiştir: "İşte böyle; azgınlar için kötü bir gelecek vardır, Cehennem… Onlar onun karşısında pişeceklerdir. Ne kötü beşiktir o. İşte böyle, tatsınlar onu; hamm (sıcak) ve ğassak (soğuk) olanı. Aynı şekilde başka nice çifte azabı."

(Sad 38/55-58)

Sıcak ve soğuk, ikili oluşturur. "…başka nice çifte azabı" sözü, ğassak'ın hamimin zıddı olduğunu gösterir.

(Nebe 78/26)

جَزَاءً وِفَاقًا

suçlarıyla orantılı ceza[*] göreceklerdir.

[*] Allah'ın ödülü de cezası da, kulun fiili ile orantılıdır: "Kim bir iyilikle gelirse ona, on katı verilir. Kim de kötülükle gelirse sadece bir katı ile cezalandırılır. Kimseye haksızlık yapılmaz." (En'âm 6/160)

(Nebe 78/27)

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا

Onlar, hesaba çekilme diye bir şey beklemeyenlerdir.

(Nebe 78/28)

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا

(Bu yüzden) Âyetlerimiz karşısında yalan yanlış şeylere sarılmışlardı.

(Nebe 78/29)

وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا

Her şeyi tek tek yazıya geçirmişizdir.

(Nebe 78/30)

فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا

(Onlara Cehennemde şöyle denecek:) Tadın bakalım; size daha ne azaplar tattıracağız!

(Nebe 78/31)

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا

Allah'tan çekinerek kendini koruyanlar ise başarıya ulaşanlardır.

(Nebe 78/32)

حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا

Onların bahçeleri ve bağları,

(Nebe 78/33)

وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا

birbirleriyle yaşıt, dolgun göğüslü kadın hizmetçileri[*] olacak,

[*] Bunlar Cennette, kadın-erkek, her müminin emrine verilecek huriler; kadın hizmetçilerdir. Ayette (وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ = İri gözlü hurileri onlara zevc yaptık. (Duhân 44/54) buyrulması sebebiyle bunların cennetteki erkeklere eş veya odalık olarak verileceği iddia edilir. Arapçada birlikte olan iki şeyden her birine zevc denir. (Vakıa 56/7) Eğer hur = حور kelimesinin başında bâ = ب harfi cerri olmasa, onların kadına da erkeğe de eş olarak verileceği söylenebilir (Müfredat). Başında harf-i cer olması onları eş saymayı imkansızlaştırıp cennettekilere eşlik edecek hizmetçiler yapar.

Dolgun göğüslü ve iri gözlü olmaları güzelliklerini anlatır. Cennete gidecek kadın ve erkeğin benzetilebileceği bir örnek yoktur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: *Biz aranızda ölümün kuralını koyduk; kimse bizden kaçıp kurtulamaz. Bunu, görüntünüzü değiştirmek ve bilmediğiniz bir yapıda sizi yeniden yapılandırmak için yaptık. Şimdiki yapınızı iyi biliyorsunuz. Keşke elinizdeki bilgileri kullanıp da aklınızı başınıza alsanız!* (Vakıa 56/60-62) *"Bu, vücutlarını daha iyisiyle değiştirmemiz içindir..."* (Meâric 70/41)

Cennete girecek kadının da erkeğin de güzelliği, hayal edebileceğimiz bir şey değildir. Nebîmiz şöyle demiştir: Cennete ilk girecek olanların yüzleri dolunay gibi olur. Arkadan gelenler, gökte inci gibi parlayan en güzel yıldıza benzerler. Kalpleri, tek bir kişinin kalbi gibidir. Aralarında ne kin, ne kıskançlık bulunur. Onlardan her birinin yanına iri gözlü hurilerden iki tane verilir. (Buhari, Bed'ul-halk 8) Cennete giden kadınların yanında huriler, elbisenin astarı gibi kalacaklardır. (et-Taberânî - ö. 360/971-, el- Mu'cem'ul-evsat)

Kadın, hurilerin güzelliğine bakar ve "Dünyada bu kadar güzel olmayı ne çok isterdim!" der. Kendiyle karşılaştırınca ne büyük bir ikrama kavuştuğunu anlar ve şükreder. Erkek de: "Dünyada eşimin bu kadar güzel olmasını ne çok isterdim" der. Eşinin, onunla karşılaştırılamayacak kadar güzel olduğunu görünce de Allah'a şükreder.

(Nebe 78/34)

وَكَأْسًا دِهَاقًا

dolu dolu kadehlerle (çevrelerinde dolaşacaklar),

(Nebe 78/35)

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا

Orada ne bir boş söz ne de yalan işiteceklerdir.

(Nebe 78/36)

جَزَاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا

Bu, Rabbinin (Sahibinin), işe göre hesaplanmış ödülüdür.

(Nebe 78/37)

رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ ۖ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا

Göklerin, yerin ve bu ikisi arasındakilerin Sahibi olan Rahman'ın ödülüdür. (Ödül ve ceza sistemi konusunda) hiç kimse O'na tek kelime edemeyecektir.

(Nebe 78/38)

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا ۖ لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا

Ruhların[*] ve meleklerin saflar halinde ayağa kalkacağı günde Rahman'ın izin verdikleri dışında hiç kimse konuşmayacak; konuşan da doğru konuşacaktır.

[*] Buradaki ruh ile kastedilen insanlar ve cinlerdir. Allah Teala şöyle demiştir: Herkesi toplayacağı gün Allah şöyle diyecektir: "Ey cinler! İnsanlarla çok bağlantılar kurdunuz." Onların insan dostları diyecekler ki: "Rabbimiz! Birimiz diğerinden yararlandı. Nihayet bize biçtiğin sürenin sonuna vardık." Allah şöyle diyecek: "Yeriniz, içinde ölmeyeceğiniz ateştir. Koyduğum kurala uymuş olanlarınız başka! Senin Sahibin doğru karar verir, her şeyi bilir. (En'âm 6/128) Melekler, Allah tarafından görevlendirilmiş mümin cinlerdir. Bu âyete göre o gün onlar da ayağa kalkacaklardır.

Burada meleklerin ayrıca zikredilmesi, onların da sorumlu varlıklar olduklarını vurgulamaktadır.

(Nebe 78/39)

ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ ۖ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا

O gün bunların hepsi bir bir gerçekleşecektir. Bunları isteyen, kendini Rabbine (Sahibine) yöneltecek yola girsin.

(Nebe 78/40)

إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا

Biz sizi, yakın bir azapla uyarmış olduk. O gün kişi, yaptığı her şeyi görecek, kâfir[*] olan da "Keşke toprak olsaydım!" diyecektir.

[*] Allah'ı ve ayetlerini görmezlikten gelen kişi.

NAZİAT

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Naziat 79/1)

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا

Kökten çözüm getirenler[*],

[*] İlk beş âyetteki ilk kelimeler, gizli kişiler = nüfûs/نفوس kelimesinin sıfatı sayılmıştır.

(Naziat 79/2)

وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا

İşini zevkle yapanlar[*],

[*] El- ayn نَشِط md.

(Naziat 79/3)

وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا

Kolayca iş başaranlar,

(Naziat 79/4)

فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا

Yarıştıkça yarışanlar,

(Naziat 79/5)

فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا

ve işi çekip çevirenler hakkı için[*]

[*] Buraya kadar olan beş âyette Allah yemin etmektedir. Allah'ın bir şeye yemin etmesi, sadece o şeyin önemine vurgu yapmak içindir. Bu yüzden biz, bu anlama uygun meal verdik.

(Naziat 79/6)

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ

şiddetli bir sarsıntının sarsacağı gün,

(Naziat 79/7)

تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ

bir artçı sarsıntı olacaktır. (O sarsıntı ile herkes mezarından kalkacak).

(Naziat 79/8)

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ

O gün, bazı kalpler hızla çarpacak,

(Naziat 79/9)

أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ

gözleri yere çakılacaktır[*]

[*] "Ne zaman ki yer, şiddetli bir sarsıntı ile sarsılır, dağlar un ufak olur. Arkasından yayılmış bir toz haline gelir; (o zaman) siz, üç sınıfa ayrılırsınız…" (Vakıa 56/4-7) O varlıklı yalancıları Bana bırak; onlara biraz süre ver! Yanımızda demir halkalar, alevli ateş, yutulması zor yiyecek ve acıklı bir azap vardır. Bunlar, yerin ve dağların sarsıldığı, dağların yayılmış kuma dönüştüğü günde olacak." (Müzzemmil 73/11-14)

(Naziat 79/10)

يَقُولُونَ أَإِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ

Şimdi diyorlar ki: "Biz mezar çukurunda iken gerçekten tekrar hayata mı döndürüleceğiz?

(Naziat 79/11)

أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً

Hem de çürümüş kemikler haline gelmişken! Öyle mi?"

(Naziat 79/12)

قَالُوا تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ

"O zaman bu, zararlı bir tekrar olur!" diyorlar.

(Naziat 79/13)

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ

(Bakın!) O iş, bir tek sese[*] bakar.

[*] Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Sura üflenince bunlar; derhal kabirlerinden kalkar ve hızla Rablerine (hesap verecekleri yere) doğru akın ederler. 'Eyvah! Yatağımızdan bizi kim kaldırdı?' derler. Onlara şöyle denir: "İşte bu, Rahman'ın tehdit ettiği şeydir. Demek ki elçiler doğru söylemişler." (Yasin 36/51-52)

(Naziat 79/14)

فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ

Hepsi birden yeryüzüne çıkar.

(Naziat 79/15)

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ

Sana Musa'nın haberi ulaştı, değil mi?

(Naziat 79/16)

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى

Rabbi (Sahibi) ona (Tûr'daki[*]) kutsal Tuva Vadisinde şöyle seslenmişti:

[*] Ona, Tûr'un (Sina Dağı'nın) sağ yamacından seslenmiş, özel bir konuşma için yaklaştırmıştık. (Meryem 19/52)

(Naziat 79/17)

اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ

"Firavun'a git! O, haddini aştı.

(Naziat 79/18)

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَىٰ أَنْ تَزَكَّىٰ

Ona de ki: "Kendini arındırıp geliştirmek hakkındır, değil mi?

(Naziat 79/19)

وَأَهْدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ

(Bir Elçi olarak) Rabbine (Sahibine) giden yolu sana göstereyim ki, (aşırı davranışlardan) çekinesin."

(Naziat 79/20)

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ

Ona en büyük ayetleri[*] de gösterdi.

[*] Allah Teala'nın Musa aleyhisselama verdiği mucizeleri.

(Naziat 79/21)

فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ

Ama o, yalana sarıldı ve karşı geldi.

(Naziat 79/22)

ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ

Sonra döndü ve işe girişti.

(Naziat 79/23)

فَحَشَرَ فَنَادَىٰ

Herkesi topladı ve haykırdı:

(Naziat 79/24)

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ

"Sizin en yüce rabbiniz (sahibiniz) benim!" dedi.

(Naziat 79/25)

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ

Allah da onu, çağdaşlarına ve sonrakilere ibret olacak şekilde cezalandırdı.

(Naziat 79/26)

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشَىٰ

Bunda, (aşırı davranışlardan) çekinecek olanların alacakları dersler vardır.

(Naziat 79/27)

أَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ ۚ بَنَاهَا

(Şimdi düşünün:) Sizin yapınız mı daha sağlam yoksa göğün yapısı mı[*]? Onu Allah yaptı.

[*] "Gökleri ve Yeri yaratmak elbette insanları yaratmaktan daha büyük bir şeydir ama insanların çoğu bunu bilmez." (Mümin 40/57)

(Naziat 79/28)

رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّاهَا

Tavanını yükseltti ve dengesini kurdu.

(Naziat 79/29)

وَأَغطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا

Gecesini alâmetsiz kıldı[1*] ve (gündüzünün) duhâsını[2*] çıkardı.

[1*] "Ağtaşa'nın kökü ğataş = الغَطَشُ göz kamaşması demektir. Kamaşan göz için her şey belirsizdir. Nereye gittiği belli olmayacak şekilde yolu kaybolmuş çöle; mefâzetun ğatşâ = مفَازَةٌ غَطْشَى. denir. (Lisan'ul-arab غطش md.) Gecenin alametsiz olması değişmez bir göstergesinin olmamasındandır. Bu yüzden kutup bölgelerinde beyaz geceler oluşur.

[2*] Duhâ, burada gündüzün tamamı demektir. (Lisan'ul-arab ضحا md.) Ayrıca Bkz. Şems 91/1 ve Duha 93/1 dipnotu.

(Naziat 79/30)

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا

Yeri, bundan sonra döşedi.

(Naziat 79/31)

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا

Suyunu, otlağını çıkardı.

(Naziat 79/32)

وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا

Dağları sabitledi[*].

[*] Bu âyete göre, bitkilerin ve hayvanların yaratılması, göklerin ile yerin yaratılmasından ve gecenin ile gündüzün oluşmasından sonradır. Yedi âyette, göklerin ve yerin altı günde yaratıldığı bildirilmiştir. Aşağıdaki âyetlerde ise yerin iki günde yaratıldığı, gıda ölçülerinin toprağa yerleştirilmesinin iki gün daha devam ettiği, kalan iki günde de göklerin yaratıldığı bildirilmiştir. "De ki; yeri iki günde yaratana benzer nitelikte varlıklar oluşturarak onu tanımazlık eden siz misiniz? O, tüm varlıkların Rabbi ve sahibidir. Üstten içe sabit dağlar yerleştirip yeri bereketlendiren ve arayanlara eşit uzaklıktaki gıdaların ölçüsünü dört günde oluşturan odur. Sonra duman halindeki göğe yönelmiş; ona ve yere; "İsteyerek veya istemeyerek gelin" demişti; ikisi de; "İsteyerek geldik" demişlerdi." Sonra onları, iki günde yedi gök halinde tamamlamış ve her gökte ona ait emri vahyetmişti. En yakın (birinci) göğü de kandillerle (yıldızlarla) süslemiş ve korumuştur. İşte bu, daima üstün ve bilgili olan Allah'ın koyduğu ölçüdür. (Fussilet 41/9–12)

(Naziat 79/33)

مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ

Bunu, hem siz hem de küçük ve büyük baş hayvanlarınız yararlansın diye yaptı.

(Naziat 79/34)

فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَىٰ

O en büyük toplantı (mahşer yerindeki toplantı) başladığında[*],

[*] (الطامة) nin kökü olan (طم), bir şeyi ağzına kadar doldurmak demektir. (Mekâyîs, Sıhah) Kıyamet günü insanlar, melekler ve hayvanlar, mahşer yerini ağzına kadar dolduracağı için o toplantı, en büyük toplantı olacaktır.

(Naziat 79/35)

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَىٰ

kişi, yapıp ettiklerini bir bir hatırlar.

(Naziat 79/36)

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَىٰ

Gören herkese, alevli ateş (Cehennem) gösterilir.

(Naziat 79/37)

فَأَمَّا مَنْ طَغَىٰ

Kim ki sınırları aşar,

(Naziat 79/38)

وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا

dünya hayatını (Ahirete) tercih ederse,

(Naziat 79/39)

فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ

Kalacağı yer o alevli ateştir.

(Naziat 79/40)

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ

Kim de Rabbinin (Sahibinin) makamından korkar da arzularını dizginlerse[*]

[*] Büyük günah işlememiş olanlar güzel yaşamış sayılır ve daha güzeli ile karşılanırlar. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Bu, kötü davrananları, yaptıklarına karşılık cezalandırsın ve güzel davrananları da daha güzeli ile karşılasın diyedir. Güzel davrananlar, günahların büyüklerinden ve fuhuş çeşitlerinden kaçınanlardır; diğer günahlar başka. Rabbinin affi kapsamlıdır…" (Necm 53/31–32)

Bir âyet de şöyledir: "Önceden en güzeli ile karşılayacağımızı bildirdiklerimiz Cehennemden uzak tutulacaklar, onun uğultusunu bile duymayacaklar ve sürekli canlarının çektiği şeyler içinde olacaklardır. Melekler, "Bu sizin gününüz, size söz verilen gündür." diyerek onları karşılayacaklardır." (Enbiya 21/101-103)

Büyük günah işlediği halde tevbe edip kendini düzeltenler de bu kesime girerler. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Rahman'ın kulları Allah ile beraber başka bir tanrıyı yardıma çağırmazlar. Haklı bir sebep yoksa Allahın dokunulmaz kıldığı canı öldürmezler ve zina etmezler. Kim bunları yaparsa günaha girer. Kıyâmet günü onun azâbı katlanır ve orada itibarsız olarak sürekli kalır. Ama tevbe eden, inanan ve iyi iş yapan başka. Allah onların kötülüklerini iyiliğe çevirir. Allah bağışlar, ikram eder." (Furkan 25/68-70)

(Naziat 79/41)

فَإِنَّ الجَنَّةَ هِيَ المَأوَىٰ

onun kalacağı yer de Cennet'tir.

(Naziat 79/42)

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا

Sana kıyametin vaktini soruyorlar. Gelip yerleşmesi ne zaman? (diyorlar.)

(Naziat 79/43)

فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرَاهَا

Sen nerede, onu bilmek nerede!

(Naziat 79/44)

إِلَىٰ رَبِّكَ مُنْتَهَاهَا

Onun tam bilgisi Rabbinin katındadır.

(Naziat 79/45)

إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرُ مَنْ يَخْشَاهَا

Sen sadece böyle bir günden korkanı uyaran bir kişisin.

(Naziat 79/46)

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا

İnsanlar onu gördükleri gün, bu dünyada bir akşam ya da bir gündüz vakti[*] kadar kalmış gibi olurlar.

[*]Buraya şöyle meâl verilir:"dünyada bir akşamüstü ya da kuşluk vakti kadar kalmış gibi olurlar." Bizim farklı meali vermemizin asıl sebebi şu iki âyettir: Allah: "Yeryüzünde yıl sayısı olarak ne kadar kaldınız?" diye soracak; onlar da: "Bir gün ya da günün bir kısmı kadar kaldık..." diyeceklerdir. (Müminûn 23/113)

Duhâ, güneşin yükseldiği ve sıcaklığın etkisini göstermeye başladığı kuşluk vakti olarak tanımlanır ama İlgili âyetler üzerinde dikkat düşünülünce bu tanımın eksik olduğu görülür. (Bkz: Şems suresinin dipnotu) Duhâhâ=ضُحَاهَا'daki 'hâ = onun' zamiri, 29. ayette olduğu gibi semâ'yı gösterir. Göğün duhâsı gündüzdür. (Lisan'ul-arab ضحا md.)

Aşiyye = عَشِيَّةً de güneşin tepe noktasından kayması ile batması arasındaki vakit sayılır. Âyetlere uygun olan, müfredat'taki "güneşin tepe noktasından batıya kayması ile başlayıp sabaha kadar süren vakit olmasıdır. Bir yerde "bir akşam kaldım" diyen kişi, genellikle bunu kasteder. "Gündüz vakti kaldım" diyen de güneş batmadan ayrıldığını söylemiş olur. Bu da (Müminûn 23/113) âyetine tam uyar.

ABESE

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Abese 80/1)

عَبَسَ وَتَوَلّٰى

Yüzünü ekşittin ve sırtını döndün,

(Abese 80/2)

أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَىٰ

O kör [1*], sana geldi diye [2*].

[1*] Surenin iniş sebebi ile ilgili rivayet şudur: Abdullah b. Ümmü Mektum, Allah'ın Elçisi'ne (s.a.v.) gelerek "Ey Muhammed, beni yanına al ve bilgilendir." dedi. Nebinin yanında müşriklerin büyüklerinden biri vardı. Nebi ondan yüz çevirip müşrike yöneliyor, ve şöyle diyordu: "Ey falanın babası, sözümde bir sakınca görüyor musun?" O da "(Putlara akıtılan) kanlar hakkı için hayır, sözünde bir sakınca görmüyorum" diyordu. (Muvatta, Kur'ân, 8; Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'an, 72. "beni bilgilendir" ifadesi Tirmizî'de geçer.)

[2*]Bir yazıda veya konuşmada "Sen…" veya "Siz …" yerine "O…" veya "Onlar…" denmesi, Arap edebiyatında ifadeye güzellik katar. Buna iltifat denir. Burada da iltifat olduğundan "Yüzünü ekşitti ve sırtını döndü, o kör, ona geldi diye" ifadesinden sonra "Ne biliyorsun, belki o kendini geliştirecekti!" denerek üçüncü şahıstan ikinci şahsa geçilmiştir. Türkçede iltifat sanatı olmadığından meâl, bu sanat yok sayılarak verilmiştir.

(Abese 80/3)

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّىٰ

Ne biliyorsun, belki o kendini geliştirecekti,

(Abese 80/4)

أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَىٰ

Veya bilgi edinecek[*], o bilgi onun için faydalı olacaktı!

[*] Bilgi diye çevrilen kelime "zikir"dir. Zikir, sürekli akılda tutulan kullanıma hazır bilgidir. (Müfredat s.237)

(Abese 80/5)

أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَىٰ

Sana ihtiyaç duymayan adama gelince,

(Abese 80/6)

فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّىٰ

sanki ona değil de duvara konuşuyorsun!

(Abese 80/7)

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ

Onun kendini geliştirmemesinden sana ne!

(Abese 80/8)

وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَىٰ

Bir gayretle sana gelen kişi ise

(Abese 80/9)

وَهُوَ يَخْشَىٰ

(Allah'a) saygılı biridir.

(Abese 80/10)

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ

Ama sen onunla ilgilenmedin[*]!

[*] Allah Teâlâ bu gibi davranışları Nebimize yasaklamış ve şöyle demiştir: "Bir şey sorana ilgisiz kalma." (Duhâ 93/10) *"Sabah akşam dua edip Rablerinden ilgi bekleyenleri yanından kovma! Onların hesabı senden sorulmaz. Senin hesabın da onlardan sorulmaz. Onları uzaklaştırırsan yanlış yapanlardan olursun."* (En'âm 6/52)

(Abese 80/11)

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ

Yok, yok… Bunlar ileride hatırlanacaktır[*].

[*] Ayete, إن هذه أشياء تذكرة أي ستتذكر anlamı verilmiştir.

(Abese 80/12)

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ

Kim ne yapmışsa onu hatırlayacaktır[*].

[*] Ahirette herkes, yaptığı her şeyi görecektir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Kim zerre kadar iyilik yapmış olsa onu görür. Kim zerre kadar kötülük yapmış olsa onu da görür." (Zilzâl 99/7-8) Burada şâe (شاء) fiiline "(كوَّن) kevvene = oluşturdu" anlamı verilmiştir. Çünkü şâe (شاء) şey (شَيْء)'den türemiştir. Şey"in mastar olarak anlamı "oluşturma"dır. Ayete şu şekilde takdir edilerek anlam verilmiştir: من كون شيئا ذكره

(Abese 80/13)

فِي صُحُفٍ مُكَرَّمَةٍ

Bunlar, değerli sayfalara,

(Abese 80/14)

مَرْفُوعَةٍ مُطَهَّرَةٍ

yüksek nitelikli ve temiz sayfalara[*]

[*] İnsan değerli olduğundan onun için tutulan defter de değerlidir ve farklı niteliktedir.

(Abese 80/15)

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ

Yazıcıların elleriyle kaydedilir[*].

[*] Söylenen her söz ve yapılan her iş kayda geçer. İlgili âyetler şöyledir: "Yok, yok… Siz hesap verme işini (hak ettiğiniz karşılığı alacağınızı) yalan sayıyorsunuz! Hâlbuki çevrenizde (sizinle ilgili bilgileri) saklayanlar, değerli yazıcılar vardır. Onlar yaptığınız her şeyi bilirler." (İnfitâr 82/9–12)

"İki kayıt görevlisi oturmuş, biri sağdan biri soldan kayıt tutarlar. Kişi ağzından hangi sözü çıkarsa yanında onu kayda hazır bir gözcü mutlaka olur."(Kaf 50/17–18)

Yaptıkları her şey defterlerdedir. Küçük, büyük hepsi satırlara geçmiştir. (Kamer 54/52-53)

Defter önlerine konacak ve içindekilerden ötürü günahkârların tir tir titrediğini göreceksin. Diyecekler ki; «Vay başımıza gelenler! Bu defter de ne? Ne küçük koymuş ne büyük; hepsini toplamış». Bütün yaptıklarını hazır bulacaklardır, Rabbin kimseye zulmetmez. (Kehf 18/49)

Yaptığı iyiliği ve kötülüğü önünde bulacağı gün herkes çok ister ki, keşke yaptığı kötülüklerle kendi arasında uzak bir mesafe bulunsa. (Ali İmran 3/30)

O gün huzura alınırsınız, hiçbir şeyiniz gizli kalmaz.Defteri sağdan verilmiş olanlar derler ki; "İşte defterim, okusanıza!" Ben yaptıklarımla yüzleşeceğimi biliyordum. (Hakka 69/18–20)

(Abese 80/16)

كِرَامٍ بَرَرَةٍ

güvenilir, değerli yazıcıların…

(Abese 80/17)

قُتِلَ الْإِنْسَانُ مَا أَكْفَرَهُ

Kahrolası insan, ne kadar da nankördür!

(Abese 80/18)

مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ

Allah onu hangi şeyden yarattı?

(Abese 80/19)

مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ

Döllenmiş yumurtadan değil mi? Yarattı, arkasından ölçüsünü belirledi[*].

[*] Ayette geçen فقدره sözü, kaderini belirledi diye tercüme edilebilir. Kader, ölçü demektir. Kaderini belirlemek, ölçüsünü belirlemektir. Her insanın sahip olduğu ölçüler, ana rahminde belirlenir.

(Abese 80/20)

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ

Sonra yolunu[*] kolaylaştırdı.

[*] "Çalışmalarınız farklı farklıdır. Kim cömert olur ve Allah'tan çekinir, bir de en güzel sözü (Allah'ın âyetlerini) kabul ederse, onu en kolaya, kolayca ulaştırırız. Kim de cimrilik eder ve Allah'tan çekinme ihtiyacı duymaz, en güzel söz (olan âyetler) karşısında da yalana sarılırsa, onu da en zora, kolayca ulaştırırız." (Leyl 92/4-10)

(Abese 80/21)

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ

En sonunda onu öldürecek ve mezara koyacaktır.

(Abese 80/22)

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ

Daha sonra onu, istediği zamanda mezardan çıkaracaktır.

(Abese 80/23)

كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ

Yok, yok… (Sana ihtiyaç duymayan kişi), bu güne kadar Allah'ın verdiği emri tutmadı.

(Abese 80/24)

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ

O insan, yiyeceğine baksın!

(Abese 80/25)

أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا

Suyu bolca biz yağdırdık.

(Abese 80/26)

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا

Sonra toprağı tam tavına[*] getirdik.

[*] Toprak tavı, toprağın bitkiyi yetiştirecek özelliğe gelmesidir. Toprak tavında ise, tohum toprağın içinde rahat hareket eder ve iyi yetişir.

(Abese 80/27)

فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا

Arkasından orada daneler bitirdik.

(Abese 80/28)

وَعِنَبًا وَقَضْبًا

Üzümü, yoncayı,

(Abese 80/29)

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا

zeytini, hurmayı,

(Abese 80/30)

وَحَدَائِقَ غُلْبًا

gür bitkili bahçeleri,

(Abese 80/31)

وَفَاكِهَةً وَأَبًّا

meyveleri ve otları biz yetiştirdik.

(Abese 80/32)

مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ

Bu, hem sizin hem de küçük ve büyük baş hayvanlarınızın yararlanması içindir.

(Abese 80/33)

فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ

Kulakları sağır eden o çığlık koptuğu gün;

(Abese 80/34)

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ

Bazı kimselerin[*1] kardeşinden kaçacağı gündür[2*],

[*1] Buraya "bazı kimselerin" diye anlam vermemiz, 38. âyette: "Kimi yüzler de ışık saçar." denmesidir. Demek ki o gün bütün yüzler aynı olmayacaktır.

[*2] O gün, Allah'tan çekinmiş olanlar dışında bütün dostlar birbirine düşman kesilirler. (Zuhruf 43/67)

(Abese 80/35)

وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ

Anasından, babasından,

(Abese 80/36)

وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ

eşinden ve çocuklarından da!

(Abese 80/37)

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ

O gün o kişilerden her birinin işi başından aşacaktır.

(Abese 80/38)

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ

Kimi yüzler de ışık saçacak.

(Abese 80/39)

ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ

Neşe içinde, sevincini paylaşmak isteyecektir.

(Abese 80/40)

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ

Kimi yüzler ise toz toprak içinde kalacak.

(Abese 80/41)

تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ

Üzerlerine perişanlık çökecektir.

(Abese 80/42)

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ

İşte onlar ayetleri görmezlikte direnip, günaha batmış kimselerdir.

TEKVİR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Tekvir 81/1)

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ

Güneşin çevresi (sarık gibi) sarılmış,

(Tekvir 81/2)

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ

yıldızlar kararmış,

(Tekvir 81/3)

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ

dağlar yürütülmüş,

(Tekvir 81/4)

وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ

Birlikte yaşama şartları ortadan kaldırılmış[*],

[*] Gelenekte, işâr = الْعِشَارُ kelimesi, on aylık hamile deve anlamına gelen uşerâ = عشراء'nın çoğulu sayılarak âyete: "gebe develer salıverildiğinde" meali verilir. Güneşin dürüldüğü, yıldızların karardığı ve dağların yürütüldüğü bir ortamda bütün canlılar ölmüş olacağından bu anlam buraya uymaz. İşâr, âşere = عاشر fiilinin masdarı olduğundan ona muâşeret yani birlikte yaşama anlamını vermek gerekir. Çünkü Kıyamet günü "Kimse, üzerine titrediği bir yakınını bile sormaz. Bunlar onlara gösterilir. Suçlu kimse o günün azabından kurtulmak için fidye olarak oğullarını vermek ister. Karısını, kardeşini; kendini barındırmış sülalesini de vermek ister. Hatta yeryüzünde kim varsa hepsini verip kendini kurtarmak ister." (Meâric 70/10–14) Böylece birlikte yaşamanın bütün şartları ortadan kalkmış olur

(Tekvir 81/5)

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ

yabani hayvanlar (tekrar diriltilip) bir araya getirilmiş[*],

[*] Sadece yabani hayvanlar değil, bütün hayvanlar tekrar yaratılacak ve bir araya getirilecektir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Yerde kıpırdayan bütün hayvanlar ve iki kanadıyla uçan kuşlar sizin gibi topluluklardır. Bu Kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık, Sonra onlar Rablerinin huzurunda toplanacaklardır." (En'âm 6/38)

(Tekvir 81/6)

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ

Denizler doldurulunca[*],

[*] Yürütülen dağlar, denizleri doldurunca karalar genişler. İlgili ayetler şöyledir: "Yer uzatılınca" (İnşikak 84/3)

"Sana dağları soruyorlar. De ki "Rabbim, onları un ufak edip savuracak! Yerlerini dümdüz, bomboş bırakacak. Orada ne bir çukur, ne de tümsek göreceksin." (Taha 20/105–107)

(Tekvir 81/7)

وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ

ruhlarla bedenler[*] birleştirilmiş,

[*] Ruh ve beden, her insanda bulunan iki nefistir. Ruh, bedeni ev gibi kullanır; beden uykuya dalınca çekip gider, uyanınca gelir. Ölen beden yıkılan ev gibidir; yeniden dirilinceye kadar ruh oraya dönmez (Zümer 39/42). Ruhun bedenle birleşmesi, bedenin yapısının tamamlanmasından sonradır. Bir âyet şöyledir: "Yarattığı her şeyi güzel yaratan ve o insanı (Âdem'i) yaratmaya çamurdan başlayan O'dur. Sonra onun soyunu bir özden; zayıf bir sudan yaratmıştır. Sonra (organlarını tamamlamış) dengesini kurmuş ve ona ruhundan üflemiş; (böylece) size dinleme, ileri görüşlü olma (basiret) yeteneği ve gönüller vermiştir. (Bu yetenekleri) Ne kadar az değerlendiriyorsunuz!" (Secde 22/7-9) Şu âyete göre, ruhun üflenmesiyle oluşan yetenekler cinlerde de vardır: "Cinlerin ve insanların çoğunu sanki Cehennem odunu olsunlar diye yetiştirdik#. Onların kalpleri vardır ama (gerçeği) kavramazlar; gözleri vardır ama ilerisini görmezler; kulakları da vardır ama (söz) dinlemezler. Onlar en'âm (koyun, keçi, sığır ve deve) gibidirler. Aslında daha düşük seviyededirler. Onlar tam bir gaflet içindedirler." (Araf 7/179) Bu yüzden Ahirette yeniden dirilen, kendini uykudan uyanmış sanır. "Sura üflenmiştir. İşte o zaman kabirlerinden Rablerine doğru koşup giderler. 'Yazık oldu bize! Bizi uyuduğumuz yerden kim kaldırdı?' derler." (Yasin 36/51-52)

(Tekvir 81/8)

وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ

Diri diri gömülen kıza da sorulmuş[*]:

[*] وَإِذَاالْمَوْؤُودَةُ سَئَلَتْ = "Diri diri gömülen kız sorunca" şeklinde kıraat da vardır (Taberî).

(Tekvir 81/9)

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ

hangi suçtan dolayı öldürüldün diye;

(Tekvir 81/10)

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ

Defterler dağıtılmış,

(Tekvir 81/11)

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ

Gök sıyrılıp açılmış,

(Tekvir 81/12)

(Tekvir 81/12)

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ

Cehennem körüklenmiş,

(Tekvir 81/13)

وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ

Cennet yaklaştırılmış olunca[*],

[*] Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Göğü, kitap için kâğıt dürer gibi düreceğimiz gün, onu, ilkin yaratmaya başladığımız hale çevireceğiz. Bu bizim vaadimizdir; yerine getireceğiz." (Enbiya 21/104) Göklerin dürülünce, yedinci kat göğün üstünde, Sidret'ül-münteha'nın yanında bulunan Cennet (Necm 53/14-15), Dünya'dan görülecek hale gelmiş, hatta daha da yaklaştırılmış olur.

(Tekvir 81/14)

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا أَحْضَرَتْ

her canlı, yanında ne getirdiğini öğrenecektir.

(Tekvir 81/15)

فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ

Uzun süre dolaşan[*]

[*] الْخُنَّسِ geriye kalanlar veya kendi içine kapanıp kalanlar demektir.

(Tekvir 81/16)

الْجَوَارِ الْكُنَّسِ

(sonra) akıp kaybolan (yıldız)lar[*],

[*] Güneş, ay ve yıldızlar böyledir; günün bir kısmında görünür, bir kısmında görünmezler. Canlılar da aynıdır. Günün bir kısmını yuvalarında bir kısmını da dışarıda geçirirler.

(Tekvir 81/17)

وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ

alacakaranlık esnasında[*] gece,

[*] Gecenin başı ve sonu alacakaranlık olur. Bunlar ikişer bölümdür. Akşamın alacakaranlığının birinci bölümünde akşam, ikinci bölümünde yatsı namazı kılınır. Sabahın alacakaranlığının birinci bölümü seher ve sahur vakti, ikinci bölümü de sabah namazı ve oruca başlama vaktidir. Beyaz gecelerin yaşandığı bölgelerde bu vakitlerin başı, havanın soğuması ve canlıların yuvalarına çekilmesiyle başlar. Seher vakti, ısının az da olsa artmaya başlaması, insanın vücudunda da ısınma olması ve canlıların yuvalarında uyanması ile anlaşılır.

(Tekvir 81/18)

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ

(seher yeli esip) nefeslenince sabah vakti hakkı için[*]!

[*] Son dört âyette Allah yemin etmektedir. Allah'ın bir şeye yemin etmesi, sadece o şeyin önemine vurgu yapmak içindir. Bu yüzden biz, bu anlama uygun meal verdik.

(Tekvir 81/19)

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ

Kur'ân değerli bir elçinin ilettiği sözdür[*],

[*] Âyetlerimizi onlara, hem çevrelerinde hem de kendi içlerinde öyle göstereceğiz ki sonunda onun (Kur'ân'ın) gerçek olduğu, onlar açısından da iyice ortaya çıkacaktır. (Fussilet 41/53)

Elçinin sözü, onu gönderenin sözüdür. Bahsi geçen şeyler (gök cisimleri, gece-gündüz vb…) üzerinde düşünenler, bu kitabın Allah'ın kitabı olduğunu anlarlar. Âyetleri Nebi'ye getiren Cebrail'dir. "Görebildiklerinize ve göremediklerinize yemin ederim ki, Kur'ân şerefli bir elçinin (Cebrail'in) sözüdür. O, bir şairin sözü değildir; ne az inanıyorsunuz! O bir kâhinin sözü de değildir; ne kadar az düşünüyorsunuz! Kur'an, âlemlerin Rabbinden indirilmedir. Eğer o (Muhammed), bize karşı, bazı sözler uydursaydı, onu kuvvetle yakalardık, sonra onun şah damarını koparırdık. Hiçbiriniz de onu koruyamazdınız." (Hakka 69/38-47)

(Tekvir 81/20)

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ

Arşın (yönetimin) sahibi yanında güçlü ve itibarlı olan,

(Tekvir 81/21)

مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ

orada saygı gören, güvenilir elçinin (Cebrail'in) ilettiği sözdür.

(Tekvir 81/22)

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ

Sizin arkadaşınız (Muhammed) cinlerin etkisinde değildir.

(Tekvir 81/23)

وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ

Cebrail'i, o açık ufukta (Hira dağında) görmüştür[*].

[*] Hira Dağı, Kabe'nin etrafında binalar yokken, kolayca görülürdü. Allah Teala şöyle buyurmuştur: (Muhammed) O sözleri kendi arzusuna göre söylemiyor. O söz, kendine gelen vahiyden başkası değildir. Bunu ona, çok güçlü olan (Cebrail) öğretti. Sağlam yapılı olan (Cebrail) ona, kendi

yapısıyla göründü. Muhammed, (Kâbe'ye göre) en yüksek ufukta (Hira Dağında) idi. Sonra (Cebrail) yaklaştı ve aşağıya süzüldü. (Muhammed ile) İki yayın yarısı gibi oldular; hatta birbirlerine daha da sokuldular. (Cebrail, Allah'ın) kendine vahyettiğini, (Allah'ın) kuluna (Muhammed'e) vahyetti. (Muhammed'in) Gördüğünü gönlü yalanlamadı. Onun gördüklerine yine de kuşkuyla mı bakacaksınız? (Necm 53/3-12)

(Tekvir 81/24)

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ

Muhammed, kendindeki gayb bilgisini[*] kimseden saklamaz.

[*] "Allah bütün gaybı bilir ve gaybını dilediği elçi dışında kimseye açmaz. Onun da önüne ve arkasına gözcüler salar ki, o (elçi) Rabbi'nın gönderdiklerin hepsini ulaştırdıklarını bilsin, yanlarında olanı kavrasın ve her şeyi tek tek saysın." (Cin 72/26–28)

(Tekvir 81/25)

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ

Bu Kur'ân, taşlanan şeytanın[*] sözü değildir.

[*] 22. âyete göre Mekkeliler Muhammed aleyhisselamın cinlerin etkisinde kaldığını söylüyorlardı. Cinler, birinci kat göğe çıkar, Mele-i A'lâ'dan bazı dostlarına haberler getirirlerdi. (Cin Suresi 72/1-12) İnsanların ve cinlerin yoldan çıkmış olanına şeytan denir (En'âm 6/112). Muhammed aleyhisselam o sözleri, böyle bir şeytandan almamıştır.

(Tekvir 81/26)

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ

Öyleyse nereye gidiyorsunuz?

(Tekvir 81/27)

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

Kur'ân, herkes için doğru bilgidir (zikirdir)[*].

[11] Zikir, kafaya yerleşmiş kullanıma hazır bilgidir. Allah'ın zikri, Allah'ın âyetlerinden öğrenilir. Onu akla ve dile getirmek de zikirdir. Akıldan çıkarılmaması gerek zikir yani doğru bilgi Allah'ın Kitabında olandır. Bu sebeple ilâhî kitapların ortak adı Zikir'dir. (Enbiya 21/24) Bir âyet şöyledirr: "Bilin ki, kalplerin yatışıp rahatlaması Allah'ın zikri ile olur."(Ra'd 13/28)

(Tekvir 81/28)

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ

İçinizden doğruluğu tercih edenler[*] için.

[*] شَاء'ye اختار anlamı verilmiş ve âyetin tefsiri şöyle olmuştur: لِمَن شَاء أي اختار منكُمْ أَن يَسْتَقِيم

"Sizden doğruluğu ölçü alanlar için"= (وَمَا تَشَاؤُونَ إِلَّا أَن يَشَاء اللهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ)Cümlesinde hazfedilmiş olan mef'ûller yerine konursa âyet şöyle olur: وَمَا تَشَاؤُونَ أَي لا تعدون اختياركم استقامة إِلَّا أَن يَشَائها اللهُ أي الا ان يعدها الله رَبُّ الْعَالَمِينَ استقامة

(Tekvir 81/29)

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

Varlıkların Rabbi (Sahibi) olan Allah'ın tercihi dışında bir tercih yaparsanız doğru tercih yapmamış olursunuz.

İNFİTAR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(İnfitar 82/1)

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ

Gök yarılmış[*],

[*] Göğün erimiş maden gibi olduğu gün...(Mearic 70/8) Gök yarılıp kızarmış yağ renginde gül gibi olduğu zaman. (Rahman 55/37)

(İnfitar 82/2)

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ

Yıldızlar dağılmış[*],

[*] Yıldızlar ilk yaratıldıkları gün gibi toz haline gelecektir. Bkz. (Nebe' 78/19 dipnot).

(İnfitar 82/3)

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ

Denizler taşırılmış[*]

[*] سجر karıştırma, yakma ve doldurma anlamlarına gelir.(Mekâyîs s.134) Yürütülen dağlar denize karıştırılacağı için kelimeye karıştırma; denizleri dolduracağı için doldurma, deniz dibinden lav çıkıp denizi buharlaştırabileceği için de kelimeye yakma anlamı verilebilir. Her durumda karalar sular altında kalır. Kelimeyi "taşırılınca" diye tercüme etmemizin sebebi budur. Bundan sonra Âdem aleyhisselamın yaratıldığı ortam, balçık ve kokuşmuş çamur ortamı oluşur. Ölülerin vücutlarından kalan ve onun bütün özelliğini taşıyan parçacıklar, tarlaya serpilmiş tohumlar gibi bölünür, gelişir ve yeniden yaratılış gerçekleşir. Bkz. (Mearic 70/4 ve devamı) , (Kaf 50/4) (Lokman 31/28), (Araf 7/29).

(İnfitar 82/4)

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ

Mezardakiler de çıkarılmış olunca,

(İnfitar 82/5)

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ

herkes önden ne gönderdiğini ve geride neler bıraktığını öğrenecektir[*]

[*] "… önden gönderdiklerini ve eserlerini yazarız. Zâten herşeyi açık bir kitapta toplamışızdır. (Yasin 36/12)

(İnfitar 82/6)

يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ

Ey insan! Sen neyine güveniyorsun da cömert olan Rabbine (Sahibine) karşı geliyorsun?

(İnfitar 82/7)

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ

Seni yaratan, (diğer insanlarla) eşitleyen[1*] ve dengeni kuran[2*] O'dur.

[1*] Seni diğer insanlarla aynı organlara sahip kılan.

[2*] Sana ruh üfleyerek diğer insanlarla denk hale getiren.

(İnfitar 82/8)

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ رَكَّبَكَ

Seni belirlediği yapıda oluşturan da O'dur[*].

[*] Allah'ın bâri' sıfatı vardır; her yarattığını farklı yaratır. Bu sebeple her insanın yapısı diğerlerinden farklıdır.

(İnfitar 82/9)

كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ

Yok, yok… Siz hesap verme işini (hak ettiğiniz karşılığı alacağınızı) yalan sayıyorsunuz!

(İnfitar 82/10)

وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ

Hâlbuki çevrenizde (sizinle ilgili bilgileri) özenle saklayanlar[*].

[*] "Kişinin önünden ve arkasından takipçileri vardır; Allah'ın emriyle onu korurlar." (Ra'd 13/11)

(İnfitar 82/11)

كِرَامًا كَاتِبِينَ

değerli yazıcılar vardır.

(İnfitar 82/12)

يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

Onlar yaptığınız her şeyi bilirler[*].

[*] Melekler; onların sadece yaptıklarını ve söylediklerini bilirler. İçlerinden geçeni bilmezler. Çünkü gaybı onlar da bilmezler. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Her ne söz söylese yanında hazır bir gözcü mutlaka olur" (Kaf 50/18)

(İnfitar 82/13)

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

İyiler, elbette nimetlere kavuşacaklardır.

(İnfitar 82/14)

وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ

Taşkınlık edenler ise alevli ateşte olacaklar,

(İnfitar 82/15)

يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ

hesap verme günü oraya girip kalacaklar,

(İnfitar 82/16)

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ

oradan kaçıp kurtulamayacaklardır.

(İnfitar 82/17)

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ

Hesap verme günü nedir, sen ne bileceksin?

(İnfitar 82/18)

ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ

Gerçekten, sen ne bileceksin hesap verme gününün ne olduğunu? (Öyleyse dinle!)

(İnfitar 82/19)

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا ۖ وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ

O gün, kimsenin kimse için bir şey yapamayacağı gündür. O gün bütün yetki Allah'ındır.

MUTAFFİFIN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Mutaffifin 83/1)

وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ

Ölçüde ve tartıda küçük eksiltmeler yapanların çekeceği var!

(Mutaffifin 83/2)

الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ

İnsanlardan alırken ölçünün tam olmasını isterler.

(Mutaffifin 83/3)

وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ

Ama kendileri ölçüp tartarken onları zarara sokarlar.

(Mutaffifin 83/4)

أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ

Bunlar yeniden diriltileceklerini hesaba katmazlar mı?

(Mutaffifin 83/5)

لِيَوْمٍ عَظِيمٍ

O büyük günde,

(Mutaffifin 83/6)

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

insanların, varlıkların Rabbi (Sahibi) için ayağa kalkacağı günde (halleri ne olur?)

(Mutaffifin 83/7)

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ

Sakın ha! Taşkınlık edenlerin kaydı Siccîn'de tutulur.

(Mutaffifin 83/8)

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ

Siccîn'in ne olduğunu nereden bileceksin?

(Mutaffifin 83/9)

كِتَابٌ مَرْقُومٌ

O, yazılı bir defterdir.

(Mutaffifin 83/10)

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

Yalana batanların o gün çekecekleri var!

(Mutaffifin 83/11)

الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ

Onlar hesap verme günü konusunda yalan söyleyenlerdir.

(Mutaffifin 83/12)

وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ

O yalanı, saldırgan ve günaha düşkün olandan başkası söylemez.

(Mutaffifin 83/13)

إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

Böyle birine âyetlerimiz okununca "Bunlar öncekilerin yazdığı şeyler!" der.

(Mutaffifin 83/14)

كَلَّا ۖ بَلْ ۜ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Sakın ha! Onların faydalı görüp yaptıkları işler kalpleri üzerinde pas oluşturmuştur.

(Mutaffifin 83/15)

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ

Aman ha! O gün onların Rableri (Sahipleri) ile araları açılmış olacaktır.

(Mutaffifin 83/16)

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُو الْجَحِيمِ

Sonra o alevli ateşten uzak kalamayacaklardır.

(Mutaffifin 83/17)

ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

Sonra onlara "İşte sizin yalan söyleyip durduğunuz konu budur!" denecektir.

(Mutaffifin 83/18)

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ

Sakın ha! İyilerin kaydı İlliyyûn'da tutulur.

(Mutaffifin 83/19)

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ

İlliyyûn'un ne olduğunu nereden bileceksin?

(Mutaffifin 83/20)

كِتَابٌ مَرْقُومٌ

O da yazılı bir defterdir.

(Mutaffifin 83/21)

يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ

Ona, Allah'a yakın olan melekler şahitlik ederler.

(Mutaffifin 83/22)

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

İyiler, nimetler içinde olacak,

(Mutaffifin 83/23)

عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ

tahtlarına kurulacak, etrafa bakacaklardır.

(Mutaffifin 83/24)

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ

Nimetin verdiği mutluluğu yüzlerinden anlayacaksın.

(Mutaffifin 83/25)

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ

Onlara mühürlü, saf bir içecek sunulacak,

(Mutaffifin 83/26)

خِتَامُهُ مِسْكٌ ۚ وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ

ağızda misk kokusu bırakacaktır. Yarışanlar işte bunun için yarışsınlar!

(Mutaffifin 83/27)

وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ

Katkısı dalı tesnîmdendir.

(Mutaffifin 83/28)

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ

O öyle bir pınardır ki ondan Allah'a yakınlığı olanlar içebilirler.

(Mutaffifin 83/29)

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ

Suça dalanlar, inanıp güvenmiş olanlara, şimdilik gülüp duruyorlar.

(Mutaffifin 83/30)

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ

Yanlarından geçerlerken birbirlerine kaş göz ediyorlar.

(Mutaffifin 83/31)

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمُ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ

Eş ve dostlarına dönünce de kahraman edasıyla dönüyorlar.

(Mutaffifin 83/32)

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ

Müminleri gördükleri zaman: "Bunların hepsi sapık!" diyorlar.

(Mutaffifin 83/33)

وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ

Oysa bunları korumakla görevli değillerdir.

(Mutaffifin 83/34)

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ

Bir gün de müminler bu kâfirlere güleceklerdir.

(Mutaffifin 83/35)

عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ

(Cenneteki) koltuklarına kurulup onlara bakacaklardır.

(Mutaffifin 83/36)

هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

"O kâfirlere[*] elbette yapıp ettiklerinin karşılığı verilecektir değil mi?

[*] Allah'ı ve ayetlerini görmezlikte direnenlerin.

İNŞİKAK

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(İnşikak 84/1)

إِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ

Gök yarılmış,

(İnşikak 84/2)

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ

Rabbini (Sahibini) dinleyip görevini yaptığı onaylanmış olunca;

(İnşikak 84/3)

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ

yer uzatılmış,[*]

[*] "Sana dağlardan soruyorlar, de ki; Rabbim onları un ufak edip savuracak, yerlerini dümdüz, bomboş bırakacak, onda ne bir çukur ne bir tümsek göreceksin." (Taha 20/105–107) Böylece yeryüzü uzamış ve büyümüş olacaktır.

(İnşikak 84/4)

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ

içindekileri dışarı atıp boşalmış,

(İnşikak 84/5)

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ

Rabbini (Sahibini) dinleyip görevini yaptığı onaylanmış olunca (hesap günü başlar).

(İnşikak 84/6)

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ

Ey insan! Sen Rabbin'e (Sahibine) giden yolda kirli işler peşindesin, sonunda O'nunla yüzleşeceksin.

(İnşikak 84/7)

فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ

Kimin defteri sağından verilirse,

(İnşikak 84/8)

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا

onun hesabı kolayca kapatılır,

(İnşikak 84/9)

وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا

eşi dostu arasına sevinç içinde döner.

(İnşikak 84/10)

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ

Kimin defteri de arka tarafından verilirse,

(İnşikak 84/11)

فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا

o da yok olmak için yalvarır.

(İnşikak 84/12)

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا

Bunu alevli bir ateşten ayrılamayınca yapacaktır.

(İnşikak 84/13)

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا

Dünyada iken eşi dostu arasında keyif sürerdi,

(İnşikak 84/14)

إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ

Rabbinin huzuruna asla çıkarılmayacağını düşünürdü.

(İnşikak 84/15)

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا

Ama düşünmeliydi! Çünkü Rabbi onu hep görüyordu.

(İnşikak 84/16)

فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ

Akşamın alaca karanlığı,

(İnşikak 84/17)

وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ

gece ve onu yoğunlaştıran şey,

(İnşikak 84/18)

وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ

ve bütün haline geldiğinde dolunay hakkı için!

(İnşikak 84/19)

لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ

Halden hale gireceksiniz!

(İnşikak 84/20)

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

Bunlar nelerine güveniyor da inanmıyorlar?

(İnşikak 84/21)

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ۩

Kur'ân okununca boyun eğmiyorlar[*]?

[*] Bu anlamı vermemizin sebebi secde kelimesidir. Secde sözlükte, eğilme ve kendini aşağı görmedir. Müfredat s.295 Boyun eğme, her iki anlamı da karşılamaktadır.

(İnşikak 84/22)

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ

Bu kâfirler[*] aslında yalan söylüyorlar.

[*] Kâfir, Allah'ı var saymayan değil, onu ikinci sıraya koyarak görmezlikten gelendir. Böyle bir kişi, başkasını Allah'ın önüne geçirdiği için kâfir, Allah'ı ikinci sıraya koyduğu için de müşrik olur. Her müşrik kafir, her kafir müşriktir.

(İnşikak 84/23)

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ

Allah onların ezberlerini iyi bilir.

(İnşikak 84/24)

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

Öyleyse onlara acıklı bir azabı müjdele!

(İnşikak 84/25)

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlar başka! Onlara, eksiltilmeyecek bir ödül vardır.

BÜRUC

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Büruc 85/1)

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ

Burçları[*] olan gök,

[*] Burç (بُرج), Arapçada köşk ve kale anlamına gelir (Mekâyîs). Burçlar, gökte, güzel köşkler ve kaleler gibi gözüken yıldız kümelerdir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "(Birinci kat) Gökte burçlar oluşturduk. Seyredenler için onları süsledik." (Hicr 15/16) nsanlar burç kelimesini, takım yıldızlarından sadece on ikisi için kullanırlar. Onlar; Koç, Boğa, İkizler, Yengeç, Aslan, Başak, Terazi, Akrep, Yay, Oğlak, Kova ve Balık burcu diye adlandırılmışlardır.

(Büruc 85/2)

وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ

Söz verilen gün,

(Büruc 85/3)

وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ

şahit olan ve şahit olunan kişiler[1*] hakkı için![2*],

[1*] Ergenlik çağına ermiş her insan, kendini ve çevresini gözlemlemesi sonucu Allah'ın varlığını, birliğini ve kendinin rabbi yani sahibi olduğunu kesin olarak kavrar. Bazıları bu şahitliğin gereğini ölene kadar yapar ve başkasına kul olmaz.

"Rabbin, Âdem oğullarından, onların bellerinden nesillerini aldığında (erkeklerde meni, kadınlarda yumurta kanala girip büluğa erdiklerinde) kendilerini bağlayacak şekilde şahit tutarak onlara: "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" der. Onlar da: "Evet Rabbimizsin. Biz buna şahidiz." derler. Artık Kıyâmet günü; "biz bunun farkında değildik" diyemezsiniz. Şunu da diyemezsiniz: "Önceden ortak koşanlar babalarımızdı. Biz ise onlardan sonra gelen bir nesildik. O batıla sapanların işlediklerinden ötürü bizi yok mu edeceksin?" (Araf 7/172)

Âdemoğlunun belinden neslinin alınması, nesle sebep olan tohumun alınmasıdır. O da buluğla başlar.

[2*] Buraya kadar olan üç âyette Allah yemin etmektedir. Allah'ın bir şeye yemin etmesi, o şeyin önemine vurgu yapmak ve daha sonra gelen şeye dikkat çekmek içindir. Bu yüzden biz, bu anlama uygun meal verdik.

(Büruc 85/4)

قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ

O çukurların sahipleri kahrolup gittiler.

(Büruc 85/5)

النَارِ ذَاتِ الوَقودِ

Yakıt dolu ateş çukurlarının sahipleri!…

(Büruc 85/6)

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ

Onlar, ateşin çevresinde oturur,

(Büruc 85/7)

وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ

müminlere yaptıklarını seyrederlerdi.

(Büruc 85/8)

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

Verdikleri cezanın tek sebebi, müminlerin. daima üstün olan, her şeyi güzel yapan Allah'a inanıp güveniyor[*] olmalarıydı.

[*] Allah'a inanmak, O'na güvenmekle olur. İnandığını söyleyen herkes O'na gereği gibi güvenmez. Dolayısıyla Allah'a güvenenler, bu gibilerin hesaplarını bozar ve onları fena halde sinirlendirirler.

(Büruc 85/9)

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

Göklerin ve yerin hâkimine güvenmeleri. Halbuki Allah, her şeye şahittir.

(Büruc 85/10)

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ

Mümin erkeklerle mümin kadınları yakan[1*] sonra da tevbe[2*] etmeyen herkesin hak ettiği, Cehennem azabı, orada yanma[3*] azabıdır.

[1*] Fitne, altını ve gümüşü ateşte eriterek saflaştırma işlemidir (Lisan'ul-Arab c.13 s.317). Bunlar da Müslümanları ateşe atarak imanlarının saflığını görmüşlerdir.

[2*] Tevbe, dönüş yapmak demektir. Tevbe kapısı, Müslümanlara bu zulmü yapanlara dahi açıktır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Ey kendilerini aşırı derecede kötü duruma sokmuş kullarım, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah, bütün günahları bağışlar. O, çok bağışlar, ikramda bulunur." (Zümer 39/53)

[3*] Müminleri yaktıkları için kendileri de yanacak, yaptıklarına denk bir ceza göreceklerdir.

(Büruc 85/11)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

Allah'a güvenen ve iyi işler yapanların hak ettiği ise içinden ırmaklar akan cennetlerdir. İşte büyük başarı budur.

(Büruc 85/12)

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ

Rabbinin (Sahibinin) yakalaması, kıskıvrak yakalama olur.

(Büruc 85/13)

إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ

İlkin var eden ve yeniden var edecek olan O'dur.

(Büruc 85/14)

وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ

Bağışlaması çok, sevgisi çok olan da O'dur.

(Büruc 85/15)

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ

Yönetim (Arş) O'nun elindedir, pek yücedir.

(Büruc 85/16)

فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ

İrade[1*] ettiği her şeyi yapacak güçtedir[2*].

[1*] İrâde, istemek ve dilemektir. Allah kullarının, imtihanı başarmalarını irade eder ama herkes başaramaz. Bir âyet şöyledir: "Allah size, her şeyi açık açık göstermeyi; sizi, sizden öncekilerin doğru yollarına yönlendirmeyi ve tevbenizi kabul etmeyi irade eder. Allah bilir, doğru kararlar verir." (Nisa 4/26) "ol" emrini vermeden onun iradesi gerçekleşmez. "Bir şeyi irade ederse onun yaptığı sadece 'Ol' demektir; o şey hemen oluşur." (Yasin 36/82) İmtihanla ilgili konularda "ol" emrini, sadece gereğini yapanlar için verir.

[2*] فَعَّالٌ= fe'âl, mübalağa sığası olduğu için sıfat-ı müşebbehe anlamı verilmiştir.

(Büruc 85/17)

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ

O orduların haberi sana ulaştı, değil mi?

(Büruc 85/18)

فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ

Firavun ve Semud ordularının…

(Büruc 85/19)

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ

Aslında (sadece onlar değil) bütün kafirler yalana batmıştır[*].

[*] Salih aleyhisselamın elçi olarak gönderildiği Semud kavmi, bağ ve bahçeleri, pınarları, ekinlik ve hurmalıkları olan bir yerde yaşıyorlardı.(eş-Şuarâ 26/147-148), Kayaları yontarak yaptıkları evler ve düzlüklere kurdukları sarayları vardı. (Arâf 7/74; Hicr 15/ 82; Şuarâ 26/149; Fecr 89/9). Salih aleyhisselamın getirdiği âyetler ve gösterdiği deve mucizesi, onları iknaya yetiyordu ama ona inanmak menfaatlerine ters düştüğü için inanmıyorlardı. Firavun ve hanedanı da aynıydı. Musa aleyhisselamın Allah'ın elçisi olduğunu kesin olarak anlamışlardı ama menfaatlerine ters düştüğü için onu, bir türlü kabul edemiyorlardı. Firavunla ilgili âyetler şöyledir:"Her şeyi açıkça gösteren âyetlerimiz onlara gelince: "Bunlar açık büyüdür" dediler. İçlerinde en küçük şüphe olmadığı halde yanlış yapmalarından ve büyüklenmelerinden dolayı onları, bile bile inkâr ettiler. Bak bakalım, o bozguncuların sonu ne oldu." (Neml 27/13-14)

(Büruc 85/20)

وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ

Oysa çepeçevre Allah'ın kuşatması altındadırlar.

(Büruc 85/21)

بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ

Onların yalanladığı yüce Kur'an'dır[*].

[*] Adem aleyhisselamdan beri indirilen kitaplar aynı özellikte olduğu için hep aynı kitap yalanlanmıştır.

(Büruc 85/22)

فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ

O, korunmuş bir levhada (levh-i mahfuz'da)dır.

TARIK

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Tarık 86/1)

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ

Göğe ve Tarık'a yemin ederim,

(Tarık 86/2)

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ

Tarık nedir, nereden bileceksin? (Öyleyse dinle!)

(Tarık 86/3)

النَّجْمُ الثَّاقِبُ

O, delen yıldızdır.

(Tarık 86/4)

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ

Yemin ederim ki, üzerinde koruyucusu[*] olmayan tek kişi yoktur.

[*] Allah kullarına tam hâkimdir. Üzerinize koruyucular gönderir. Birinize ölüm geldiği vakit elçilerimiz onun ruhunu alır, işlerini eksiksiz yaparlar. Sonra Allah'a, gerçek velilerine döndürülürler. O, hesabı en hızlı görendir. (En'am 6/61-62)

(Tarık 86/5)

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ

İnsan neden yaratıldığına bir baksın.

(Tarık 86/6)

خُلِقَ مِنْ مَاءٍ دَافِقٍ

İleri giden[1*] bir sudan[2*] yaratılmıştır.

[1*] دفق, bir şeyi ileri itme , hızla akma (Müfredats.228) ve dökme (es-Sıhâh c.1 s.228) anlamına gelir. Döllenmiş yumurta, rahim kanalından rahim cidarına doğru gittiği için "ileri giden" anlamı tercih edilmiştir.

دَافِق ism-i faildir ama ona ism-i mef'ul anlamı verilir. Bkz. Lisan'ul-arab c.10 s.99. O zaman "ileri itilen su" anlamını vermek gerekir.

[2*] "Biz insanı döllenmiş yumurtadan yarattık." (İnsan 76/2)

(Tarık 86/7)

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ

O su, omurga ile göğüs kemikleri arasından çıkar.

(Tarık 86/8)

إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ

Allah ona, geri dönme gücü verir[*].

[*] قَادِرٌ (Kadir), bir şeyin ölçüsünü oluşturan veya ona güç veren anlamına gelir. (Müfredat, s.511)

Ölen insanın vücudu çürür ve tekrar döllenmiş yumurtaya döner. Yeniden yaratılış bu yumurtadan olur. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Yaratılışı başlatan, sonra onu tekrarlayacak olan odur." (Rum 30/27)

(Tarık 86/9)

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ

Sırların ortaya dökületeği gün,

(Tarık 86/10)

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ

Kişinin ne kuvveti kalır ne de yardımcısı.

(Tarık 86/11)

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ

Geri dönme özelliğine sahip göğe[*],

[*] Eski haline dönecek ve tekrar duman haline gelecek gök, demek olabilir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Kitaplar için kâğıt dürer gibi göğü düreceğimiz gün, onu yaratmaya ilk başladığımız şekle döndüreceğiz. Bu bizim verdiğimiz sözdür, onu muhakkak yapacağız." (Enbiya 21/104)

(Tarık 86/12)

وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ

Çatlama özelliğine sahip[*] yere yemin ederim ki,

[*] Topraktaki bu özellik, bitkinin bitmesine imkân verir. (Abese 80/26 ve devamı)

(Tarık 86/13)

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ

O (Kur'ân), tartışmayı bitiren sözdür.

(Tarık 86/14)

وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ

O bir şaka değildir.

(Tarık 86/15)

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا

Onlar bir oyun kuruyorlar.

(Tarık 86/16)

وَأَكِيدُ كَيْدًا

Ben de oyun kuruyorum.

(Tarık 86/17)

فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا

Öyleyse o kâfirlere[*] süre (fırsat) ver. Evet, onlara biraz süre (fırsat) ver.

[*] Bunları görmek istemeyenlere…

ALA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Ala 87/1)

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى

Her şeyinle, Rabbinin (Sahibinin) yüce adına yönel[*].

[*] Tesbih: Allah'a kulluk konusunda hızlı hareket etmek, Allah'ı tenzih ve ona uygun olmayan şeyleri ondan uzak bilmek demektir (Müfredat). Bunları bütün dikkatiyle Allah'a yönelen kişiler yapabileceğinden meal o şekilde verilmiştir.

(Ala 87/2)

الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ

Yaratan ve dengeyi kuran O'dur.

(Ala 87/3)

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ

Ölçüyü koyan ve yolu gösteren O'dur.

(Ala 87/4)

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ

Otlağı yeşerten,

(Ala 87/5)

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ

sonra kapkara çöpe çeviren de odur.

(Ala 87/6)

سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنْسَىٰ

Kur'an'ı içine yerleştireceğiz[*], unutmayacaksın;

[*] Ayetteki nukriuke =نُقْرِئُكَ sözü, toplama anlamında olan kur'ân قُرْآنَ kökünden (Lisanu'l-Arab, قَرْء mad.) ve if'âl kalıbındandır. Bu kalıp kelimeye, "bir şeyi bir şeyin için sokma" anlamı kazandırabildiği için meal bu şekilde verilmiştir.

(Ala 87/7)

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۚ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ

Allah unutturursa başka! O açıkta olanı da bilir, gizli olanı da!

(Ala 87/8)

وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ

Seni en kolay (çözümlere) kolayca ulaştıracağız!

(Ala 87/9)

فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ

Birine bilgi vermenin (Kur'an'ı anlatmanın) faydası olacaksa bilgi ver[*]!

[*] Bilgi diye çevrilen kelime "zikir"dir. Zikir, sürekli akılda tutulan kullanıma hazır bilgidir. (Müfredat) Abese Suresinde belirtildiği gibi, dinlemek istemeyenle uğraşmanın bir anlamı yoktur.

(Ala 87/10)

سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشَىٰ

Saygısı olan, o bilgiden yararlanacak,

(Ala 87/11)

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى

Hayırsız olan[*] ise ondan kaçacaktır.

[*] Burada ism-i tafdil değili sıfat-ı müşebbehe anlamı verilmiştir.

(Ala 87/12)

الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَىٰ

O kişi, en büyük ateşten kurtulamayacak olandır.

(Ala 87/13)

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ

Artık orada o, ne ölecek ne de rahat bir hayat sürecektir.

(Ala 87/14)

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكّٰى

Kendini geliştiren ise umduğuna kavuşacaktır.

(Ala 87/15)

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلّٰى

O, Sahibinin adını aklından çıkarmayan ve O'nun yolundan ayrılmayan kişidir[*].

[*] Burada ism-i tafdil değilı sıfat-ı müşebbehe anlamı verilmiştir.

(Ala 87/16)

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا

Hayır, siz yaşadığınız şu hayatı tercih ediyorsunuz.

(Ala 87/17)

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ

Oysa ilerideki hayat daha hayırlı ve süreklidir!

(Ala 87/18)

إِنَّ هٰذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ

Bunlar önceki sayfalarda da vardır,

(Ala 87/19)

صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ

İbrahim'in ve Musa'nın sayfalarında[*]!

[*] İbrahim'e ve Musa'ya indirilen kitaplar için bkz. Bakara 2/136 ve Al-i İmran 3/84.

GAŞİYE

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Gaşiye 88/1)

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

Çepeçevre kuşatacak olanın haberi sana geldi, değil mi?

(Gaşiye 88/2)

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ

O gün kimi yüzler asık.

(Gaşiye 88/3)

عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ

Çalışıp yorgun düşmüş gibi olacak[*]!

[*] Kâfirlerin ahiretteki görüntüleri, istiare-i temsiliyye (alegori) denen mecazi anlatımla canlandırılmıştır. İstiarede benzetme edatı gizlenir ama bu mecaz, gerçek sanıldığı için burada benzetme, tarafımızdan "gibi" sözüyle açığa çıkarılmıştır.

(Gaşiye 88/4)

تَصْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً

Sıcak bir ateşten uzak kalamayacaklardır.

(Gaşiye 88/5)

تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ

Kendilerine çok sıcak bir kaynaktan su içirilecek.

(Gaşiye 88/6)

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ

Kuru dikenden başka yiyecekleri de olmayacaktır.

(Gaşiye 88/7)

لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ

O, onları ne besleyecek, ne de açlıklarını giderecektir.

(Gaşiye 88/8)

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ

O gün kimi yüzler de mutlu olacak;

(Gaşiye 88/9)

لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ

yaptıkları çalışmalardan huzur duyacaklardır.

(Gaşiye 88/10)

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

Onlar yüksekçe bir bahçede olacak,

(Gaşiye 88/11)

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً

orada boş bir söz duymayacaklardır.

(Gaşiye 88/12)

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ

Bahçede akan bir kaynak,

(Gaşiye 88/13)

فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ

yüksek yere konmuş koltuklar,

(Gaşiye 88/14)

وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ

dizi dizi kadehler,

(Gaşiye 88/15)

وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ

sıra sıra yastıklar,

(Gaşiye 88/16)

وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ

yayılmış sergiler olacaktır.

(Gaşiye 88/17)

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ

(İnsanlar) bulutlara[*] bakmazlar mı, nasıl yaratılmış?

[*] Arap dili bilginlerinden el-Müberrid, bu âyetteki ibil'e (الْإِبِلِ) "büyük bulut kütleleri" anlamı vermiştir (Şevkânî, Feth'ul-Kadîr) Bize göre doğru olan budur. Çünkü arkasından gök, dağlar ve yeryüzünden söz edilmektedir. Geniş bilgi için Fil Suresinde ebâbil kelimesi ile ilgili dipnota bkz.(Fil 105/3)

(Gaşiye 88/18)

وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ

Göğe bakmazlar mı, nasıl yükseltilmiş?

(Gaşiye 88/19)

وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ

Dağlar nasıl yerleştirilmiş,

(Gaşiye 88/20)

وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ

Yer nasıl döşenmiş? (Düşünüp de ibret almazlar mı?)

(Gaşiye 88/21)

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ

Sen bilgi ver (Kur'an'ı tebliğ et)! Senin görevin sadece bilgi vermektir.

(Gaşiye 88/22)

لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ

Onları hizaya getirecek değilsin!

(Gaşiye 88/23)

إِلَّا مَنْ تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ

Ama kim görmezlikte direnerek yüz çevirirse,

(Gaşiye 88/24)

فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ

Allah onu en büyük azaba çarptıracaktır.

(Gaşiye 88/25)

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ

Hepsi Allah'ın huzuruna çıkacak.

(Gaşiye 88/26)

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ

Sonra hepsi hesaba çekilecektir[*].

[*] Arap dilinde, anlatımı canlı tutmak ve konunun önemini vurgulamak için sözün akışı beklenmedik bir şekilde değiştirilerek üçüncü şahıstan birinci şahsa, ikinci şahıstan birinci veya üçüncü şahsa, birinci şahıstan ikinci veya üçüncü şahsa vs. geçilir. Geçmiş zamandan şimdiki veya gelecek zamana; gelecek zamandan geçmiş zamana ya da geçmiş zamandan emir kipine geçiş yapılabilir. Buna iltifat denir. Türkçede bu sanat olmadığından bu gibi ifadeler bir Türk'ü şaşırtır. Burada olduğu gibi birçok âyete, bu sanat yok sayılarak meâl verilmiştir.

FECR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Fecr 89/1)

وَالْفَجْرِ

Fecir[1*] vaktinin[2*],

[1*] Gece üç bölümdür, ikisi akşamın ve sabahın alacakaranlığı, üçüncüsü de bu ikisinin ortasıdır. Doğu ufkunda sabahın alacakaranlığı başladığı an fecid vakti başlar. Fecir iki bölümdür, birincisi seher ve sahur vaktidir. Doğu ufkunda bir daire gibi yükselmeye başlayan ışık, sabah namazı vaktinin girdiği izlenimini verdiği için yalancı fecir = fecr-i kâzib diye adlandırılır. Altta siyah, üstte beyaz ışık çizgileri, ufuk boyunca paralel bir şekilde uzamaya başladığı an sabah namazı ve oruca başlama vakti girer. Güneş doğunca gece biter.

[2*] Buraya kadar olan dört âyette Allah yemin etmektedir. Allah'ın bir şeye yemin etmesi, o şeyin önemine vurgu yapmak ve daha sonra gelen şeye dikkat çekmek içindir. Bu yüzden biz, bu anlama uygun meal verdik.

(Fecr 89/2)

وَلَيَالٍ عَشْرٍ

On gecenin[*],

[*] Taberî'de ve birçok tefsirde bunların Ramazan'ın son on günü, Zilhicce'nin ilk on günü veya Muharrem'in ilk on günü olduğuna dair görüşler nakledilir. Kur'an âyetleri birbirini açıkladığı için Ramazan'ın son on günü olması gerekir. Çünkü (Bakara 2/187) âyette Ramazan'da mescidde itikaftan söz edilmiş, Nebîmiz de kendine katılan müslümanlarla birlikte Ramazan'ın son on gününü itikâfla geçirmiştir. Kur'an'da Zilhicce'nin ilk on günü veya Muharrem'in ilk on günü ile ilgili bir işaret yoktur. Kadir gecesinin bu günlerden birine rastlayan gece olduğunu bildirmiştir.

(Fecr 89/3)

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ

onların çiftli ve tekli olanlarının,

(Fecr 89/4)

وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ

yaşanırken[1*] o gecenin (Kadir Gecesinin)[2*] hakkı için[3*].

[1*] Ayetin kelime kelime anlamı "geçip giderken o gecenin" şeklindedir. Gecenin geçip gitmesi, girdiği andan sabaha kadar sürer. Bize göre bunun Türkçe'ye en iyi tercümesi "yaşanırken o gecenin" şeklindedir.

[2*] Allah Teâlâ sadece Kadir Gecesi ile ilgili bir sure indirmiş ve o surenin son âyetinde şöyle buyurmuştur: "O gece, tanyeri ağarıncaya kadar güvenlik ve esenlik gecesidir." (Kadr 97/5) Şu âyetler, o gece melekler arasında görev paylaşımı yapıldığını anlatır: "Hâ, Mîm. Her şeyi açıklayan Kitap hakkı için, biz onu (Kur'an'ı) mübarek bir gecede indirdik, biz uyarılar yaparız. Karara bağlanmış her iş o gece dağıtılır. Katımızdan belirlenmiş işe göre elçiler (melekler) göndeririz. O, Rabbinin bir ikramı olur. O dinler ve bilir." (Duhân 44/1-6) Kadir Gecesinin Ramazan'da olduğunu da şu âyetten öğreniyoruz: "Ramazan ayı, nsanlara rehber olan ve rehberin açıklayıcı âyetlerinden oluşan Kur'ân'ın, o Furkan'ın indirildiği aydır." (Bakara 2/185) Bu surenin ikinci âyeti de Kadir gecesinin Ramazan'ın son 10 gününde olduğunun delilidir.

[3*] Buraya kadar olan üç âyette Allah yemin etmektedir. Allah'ın bir şeye yemin etmesi, sadece o şeyin önemine vurgu yapmak içindir. Bu yüzden biz, bu anlama uygun meal verdik.

(Fecr 89/5)

هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرٍ

Bunlar kendine hâkim olanlar açısından değerli şeylerdir, değil mi?

(Fecr 89/6)

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ

Rabbinin (Sahibinin) Ad halkına nasıl davrandığını gözünde canlandırmadın mı[*]?

[*] Hud aleyhisselamın Elçi olarak gönderildiği halka uygulanan ceza şu âyetlerde geçmektedir: Hud 11/58-60, Şuarâ 26/129, Fussilet 41/13-16, Ahkâf 46/21-26, Zariyat 51/41-42, Kamer 54/18-21, El- Hâkka 69/6-8.

(Fecr 89/7)

إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ

Hele sütunlu İrem'e?

(Fecr 89/8)

الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ

İrem öyle bir şehirdi ki onun gibisi hiçbir yerde kurulmamıştı.

(Fecr 89/9)

وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ

Bir de vadideki kayaları oyan Semûd'a[*] bak!

[*] Bunlara elçi olarak Salih aleyhisselam gönderilmiştir. Onlara uygulanan ceza şu âyetlerde geçer: Araf 7/73-79, Hud 11/61-68, Şuarâ 26/141-159, Neml 27/45-53, Fussilet 41/17-18, Zariyat 51/43-45, Kamer 54/23-31, Hâkka 69/5, Şems 91/11-15.

(Fecr 89/10)

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ

Dağ gibi binaları[*] (piramitleri) olan Firavun'un başına gelenler de bir başka!

[*] Dağ gibi anlamını vermemiz evtad = الْأَوْتَادِ kelimesinden dolayıdır. Bir ayette "Dağları evtad yaptık"(Nebe 78/7) buyrulmaktadır.

(Fecr 89/11)

الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ

Bunlar ülkelerinde, hadlerini aşmış kimselerdi.

(Fecr 89/12)

فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ

Oralarda, bozgunculuklarını iyice artırmışlardı.

(Fecr 89/13)

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ

Rabbin (Sahibin) de paylarına düşen azabı, tepelerine indirdi.

(Fecr 89/14)

إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ

Çünkü Rabbin (Sahibin) sürekli gözetleme halindedir.

(Fecr 89/15)

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ

İnsan bu! Rabbi (Sahibi) onu yıpratıcı bir imtihana sokar, ikram eder ve nimet verirse "Rabbim bunları bana verdi, bana!" der.

(Fecr 89/16)

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ

Yıpratıcı imtihana bir başka şekilde sokar, bu defa da rızkını daraltırsa "Rabbim beni rezil etti!" der.

(Fecr 89/17)

كَلَّا ۖ بَل لَّا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ

Hayır, öyle bir şey olmaz! Siz yetime ikramda bulunmuyorsunuz.

(Fecr 89/18)

وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ

Çaresiz birini doyurmak için birbirinizi özendirmiyorsunuz.

(Fecr 89/19)

وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَمًّا

Hakkınız mı değil mi diye bakmadan mirası yiyorsunuz.

(Fecr 89/20)

وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا

Malı da çok seviyorsunuz!

(Fecr 89/21)

كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا

Hayır, böyle gitmez! Yeryüzü dümdüz edilince,

(Fecr 89/22)

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا

melekler sıra sıra dizili iken Rabbinin hesap sorma vakti gelmiş olacaktır[*].

[*] Ayetin kelime kelime anlamı şöyledir: "melekler sıra sıra dizili iken Rabbin gelmiş olacaktır." Allah her zaman, her yerde vardır. Onun emri olmadan hiçbir şey olmayacağından bu ifade mecazdır. Yukarıdaki meal ondan dolayı verilmiştir.

(Fecr 89/23)

وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ ۚ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ

O gün Cehennem de oraya getirilmiş olur. O gün insanın aklı başına gelir ama ne fayda!

(Fecr 89/24)

يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي

Der ki "Ah! Keşke bu hayatım için önceden bir şeyler yapsaydım!"

(Fecr 89/25)

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ

O gün Rabbinin vereceği azabı kimse ona veremez.

(Fecr 89/26)

وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ

Ona vuracağı bağı da kimse vuramaz.

(Fecr 89/27)

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ

Ey içi rahat olan kişi[*]!

[*] Kalpler ancak Allah'ın zikri (Kur'ân) ile rahatlar. (Ra'd 13/28)

(Fecr 89/28)

ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً

Sen de Rabbine (Sahibine) dön! Sen razı, Rabbin razı!

(Fecr 89/29)

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي

İyi kullarıma katıl[*],

[*] Kim Allah'a ve Elçisine boyun eğerse onlar Allah'ın mutluluk verdiği peygamberler, doğru kişiler, bilginler ve iyilerle beraber olacaklardır. Onlar ne iyi arkadaştırlar! (Nisa 4/69)

(Fecr 89/30)

وَادْخُلِي جَنَّتِي

ve Cennet'ime gir!

BELED

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Beled 90/1)

لَا أُقْسِمُ بِهَٰذَا الْبَلَدِ

Bu şehrin (Mekke'nin) hakkı için.

(Beled 90/2)

وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَٰذَا الْبَلَدِ

Seni bu şehirde korumasız sayarlarken bile (önemi ortadadır)!

(Beled 90/3)

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ

Ana-baba[1*] ve evladın hakkı için[2*],

[1*] Âyette geçen (وَالِد) Vâlid وَلَدَ = velede fiilinin ismi failidir. "وَلَدَ = doğurdu" demektir. Erkek doğum yapamayacağı için el-Kamusu'l-muhît'e göre anaya hem valid hem valide denir. Lisan'ul-arab'a göre valide والِدَةٌ doğuran kadın وَالِد valid ise soyundan gelinen kadın demektir. Ana ile baba bir arada zikredilince anaya valide, babaya da mevlûdün leh denir. (bkz. Bakara 2/233). Baba da وَلَدَ = velede fiilinin fâilidir. Allah'ın baba olmadığını ifade için "لَمْ يَلِد" (İhlâs 112/3) buyrulmuştur. Öyleyse vâlid; yerine göre baba, yerine göre ana anlamındadır. Bu âyette geçen vâlid her iki anlamı da içerir.

[2*] Bu üç âyette Allah yemin etmektedir. Allah'ın bir şeye yemin etmesi, sadece o şeyin önemine vurgu yapmak içindir. Bu yüzden biz, bu anlama uygun meal verdik.

(Beled 90/4)

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ

İnsanı, bütün zorlukları göğüsleyecek güçte yaratmışızdır.[*]

[*] Lisan'ul-arab

ويقال: في كبد أَي أَنه خُلِقَ يُعالِجُ وَيُكابِدُ أَمرَ الدنيا وأَمرَ الآخرة،

(Beled 90/5)

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ

(Zoru başarınca da) kimsenin ona sınır çizemeyeceğini mi sanıyor?

(Beled 90/6)

يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُبَدًا

"(Üstelik bu hale gelinceye kadar) yığınla mal harcadım[*]" diyor.

[*] İçki üreten birine, Allah'ın içkiyi haram kıldığını söyleyince, "bunca bilgi birikimini, emeği ve yatırımı bırakamam" diyebilir. O zaman o kişi burada belirtilen şeyi söylemiş olur.

(Beled 90/7)

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ

Yoksa kimsenin kendini görmediğini mi sanıyor?

(Beled 90/8)

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

Ona iki göz vermedik mi?

(Beled 90/9)

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ

Bir dil, iki de dudak vermedik mi?

(Beled 90/10)

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

Ona apaçık iki yol[*] gösterdik.

[*] النَجْدُ yükseltilmiş apaçık yol anlamına gelir. (el-Kamus) Her insan, hangi yolun doğru, hangisinin yanlış olduğunu, kendi bilgisi ve vicdanıyla anlar ve bilir. Onun açısından her ikisi de apaçık ve bellidir.

(Beled 90/11)

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ

Ama o, zor olanını göze alamadı.

(Beled 90/12)

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ

Zor olanı hangisidir, nereden bileceksin?

(Beled 90/13)

فَكّ رَقَبَةٍ

O, hürriyetini kaybetmiş birini kurtarmak

(Beled 90/14)

أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ

veya kıtlık gününde yemek yedirmek,

(Beled 90/15)

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ

yakınlarından bir öksüzü[*]

[*] Öksüz anlamı verdiğimiz kelime yetimdir. Türkçede yetim, sadece babası olmayan çocuğa, öksüz ise sadece annesi veya hem annesi hem babası olmayan çocuğa denir. Kur'an'da bunların hepsine yetim denir.

(Beled 90/16)

أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ

veya sürünen bir çaresizi doyurmaktır.

(Beled 90/17)

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ

Aynı zamanda[*] (Allah'a) tam güvenen, birbirine sabrı tavsiye eden ve merhameti tavsiye edenlerden olmaktır.

[*] Âyetteki sümme = ثُمَّ'nin kök anlamı, nazikçe bir araya gelmektir". (Mekâyîsül-luğa)

(Beled 90/18)

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ

İşte uğurlular sınıfı bunlardır.

(Beled 90/19)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ

Ayetlerimizi görmezlikte direnenler de uğursuzlar sınıfıdır[*].

[*] (O zaman) siz, üç sınıf olursunuz:(Birincisi) Uğurlular sınıfıdır. Ne mutlu o sınıftan olanlara! (İkincisi) Uğursuzlar sınıfıdır. Ne yazık o sınıftan olanlara! Bir de önde gidenler (sınıfı) var; hep önde gidenler! Onlar, her türlü ikramın yakınına alınırlar. (Vakıa 56/7-11)

(Beled 90/20)

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ

Onların üstünde kendilerini kuşatmış bir ateş bulunur.

ŞEMS

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Şems 91/1)

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا

Güneş ve duhâsı[*] hakkı için.

[*] Duhâ: Gündüzün ortaya çıkan dalgalı Güneş ışığıdır. Bu tarif, ilgili âyetlerden çıkarılmıştır.

(Şems 91/2)

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا

Onu (Güneşi veya duhâsını) takip ettiğinde Ay'ın[*] hakkı için.

[*] "إِذَا تَلَاهَا = onu takip ettiğinde" sözündeki "onu" zamiri, Güneşi de duhâyı da gösterebilir özelliktedir. Kameri takvimde yeni Ay'ın göstergesi, gündüzün bitiminden sonra gözüken hilaldir. Kutup bölgesi, Güneşin batmasından sonra batı ufkunda gözükür. Kutup bölgesinde ise Güneşin yeterince veya hiç gözükmediği kış günleri ile yeterince veya hiç batmadığı yaz günlerinde yeni ayın göstergesi olan hilal, duhânın kaybolmasından sonra gözükür. Duhânın kaybolduğu, havanın durgunlaşmasıyla anlaşılır (Duhâ 93/1-2).

(Şems 91/3)

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا

Onu (Güneşi veya duhâsını) gösterdiğinde gündüzün[*] hakkı için.

[*] إِذَا جَلَّاهَا = onu gösterdiğinde" sözündeki "onu" zamiri hem Güneşi hem de duhâyı gösterir özelliktedir. Bu ayete göre gündüz, Güneşin doğuşu ile batışı arasındaki vakittir. Güneşin tam olarak veya hiç gözükmediği yahut tam olarak veya hiç batmadığı yerlerde ise gündüz, duhânın ortaya çıkışı ile koybolması arasındaki vakittir.

(Şems 91/4)

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا

Onu (Güneşi veya duhâsını) örttüğünde gecenin[*] hakkı için.

[*] إِذَا يَغْشَاهَا = onu örttüğünde" sözündeki "onu" zamiri de aynı şekilde hem Güneşi hem de duhâyı gösterir özelliktedir. Bu ayete göre gece, dünyanın büyük bir bölümünde, Güneşin batışı ile doğuşu arasındaki vakittir. Kutup bölgesinde, Güneşin tam olarak veya hiç gözükmediği kış günleri ile tam olarak veya hiç batmadığı yaz günlerinde ise gece, duhânın koybolması ile ortaya çıkışı arasındaki vakittir. Duhânın kaybolması, ışıktaki dalgalanmanın hissedilir oranda azalması ile anlaşılır. (Duhâ 93/1-2)

(Şems 91/5)

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا

Göğün ve onu bina edenin,

(Şems 91/6)

وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا

yeryüzünün ve onu döşeyenin[*],

[*] Naziat 79/30 dipnotuna bakınız.

(Şems 91/7)

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا

nefsin (insan bedeninin) ve onun dengesini kuran[1*] (Allah'ın) hakkı için[2*],

[1*] Onu diğer insanlarla aynı organlara sahip kılan.

[2*] Buraya kadar olan yedi âyette Allah yemin etmektedir. Allah'ın bir şeye yemin etmesi, o şeyin önemine vurgu yapmak ve daha sonra gelen şeye dikkat çekmek içindir. Bu yüzden biz, bu anlama uygun meal verdik.

(Şems 91/8)

فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا

O, kişiye davranışlarındaki yanlışlığı da doğruluğu da ilham eder[*].

[*] İlham, Allah'ın, kulunun kalbine bir şey doğurmasıdır

(Şems 91/9)

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا

Kim kendini geliştirirse umduğuna kavuşur,

(Şems 91/10)

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا

kim de kendini pis işlere sokarsa kaybeder[*].

[*] دسو دسي, sözlükte bir şeyi zorla ve baskıyla bir şeyin içine sokmaktır. (Lisan'ul-Arab) Kimileri kendini zorla pis işlerin içine sokarak bazı hedeflere ulaşmaya çalışır. Ayetler böylelerinin Semud halkı gibi kaybedeceklerini bildirmektedir.

(Şems 91/11)

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا

(Bakın!) Semûd halkı aşırı davranışları sebebiyle yalana sarıldı.

(Şems 91/12)

إِذِ انْبَعَثَ أَشْقَاهَا

Bir gün onların en hayırsızı ileri atılmıştı.

(Şems 91/13)

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا

Allah'ın elçisi de hemen: "Allah'ın devesine[*] ve onun su hakkına sakın ilişmeyin!" demişti.

[*] "Semud halkına da kardeşleri Salih'i elçi gönderdik; dedi ki: "Ey halkım! Allah'a kul olun; sizin başka ilahınız yoktur. Bakın size Rabbinizden bir belge geldi. Mucize olmak üzere İşte Allah'ın dişi devesi; bırakın Allah'ın toprağında otlasın. Ona kötü niyetle dokunmayın; yoksa sizi acıklı bir azap çarpar." (Araf 7/73)

(Şems 91/14)

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوَّاهَا

Ama onu yalancı saydılar ve ayaklarını keserek deveyi öldürdüler[1*]. Rableri (Sahipleri) de onları günahları yüzünden etkisizleştirip yerle bir etti[2*].

[1*] Deve, Salih aleyhisselamın elçiliğinin belgesi olduğu için şehrin suyunu bir gün halk, bir gün de deve içiyordu. Böyle bir deve varken halkı, Salih'in, Allah'ın Elçisi olmadığına inandırmak imkansızlaşıyordu. Bu sebeple deveyi işkenceyle öldürüp kendilerini ispatlamaya çalıştılar (Şuarâ 26/141-159, Kamer 54/23-31).

[2*] "Emrimiz gelince Salih'i ve onunla birlikte olan inanıp güvenenleri, bizden bir ikram olarak, o günün rezilliğinden kurtardık. Senin Rabbin işini başarır, daima üstündür. Yanlış yapanları o ses (Allah'ın cezalandırma emri) yakaladı da kendi yurtlarında çöküp kalmış olarak sabaha çıktılar. Sanki orada bir varlıkları olmamıştı. Bilin ki Semûd halkı, Rablerini görmezlikten geldi. Bilin ki Semûd, def olup gitti." (Hud 11/66-68)

(Şems 91/15)

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا

O hayırsız[*], bu işin böyle biteceğini hiç beklemiyordu.

[*] Buradaki zamir, أَشْقَا eşka lafzı ile ilişkilendirilmiştir.

LEYL

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Leyl 92/1)

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ

Örttüğünde gecenin hakkı için.

(Leyl 92/2)

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ

Ortaya çıktığında gündüzün hakkı için.

(Leyl 92/3)

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَىٰ

Erkeği de dişiyi de yaratan Allah'ın hakkı için[*].

[*] Buya kadar olan üç âyette Allah yemin etmektedir. Allah'ın bir şeye yemin etmesi, o şeyin önemine vurgu yapmak ve daha sonra gelen şeye dikkat çekmek içindir. Bu yüzden biz, bu anlama uygun meal verdik.

(Leyl 92/4)

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ

Davranışlarınız farklı farklıdır.

(Leyl 92/5)

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ

Kim cömert olur ve Allah'tan çekinerek kendini korur,

(Leyl 92/6)

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ

bir de en güzel sözü (Allah'ın âyetlerini) kabul ederse,

(Leyl 92/7)

فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ

onu en kolaya, kolayca ulaştırırız.

(Leyl 92/8)

وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ

Kim de cimrilik eder ve Allah'tan çekinme ihtiyacı duymaz,

(Leyl 92/9)

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ

en güzel söz (olan âyetler) karşısında da yalana sarılırsa,

(Leyl 92/10)

فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَىٰ

onu da en zora, kolayca ulaştırırız.

(Leyl 92/11)

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّىٰ

Düştüğü zaman malı işine yaramaz.

(Leyl 92/12)

إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ

(Unutmayın!) Doğru yolu göstermek bize düşer.

(Leyl 92/13)

وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَىٰ

Ahiret de bizim, dünya da bizimdir.

(Leyl 92/14)

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ

Bu sebeple sizi, alev saçan ateşe karşı uyardım.

(Leyl 92/15)

لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى

Orada kızaracak olan, sadece en hayırsız olandır[*].

[*] Bunlar müşrikler, Allah'ın sözlerini ikinci sıraya koyanlardır. Her kafir müşrik, her müşrik de kafirdir (Al-i İmran 3/151).

(Leyl 92/16)

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

O, yalana sarılan ve sırt çeviren kişidir.

(Leyl 92/17)

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى

Kendini iyi koruyan[1*] ise oradan uzak tutulacaktır[2*].

[1*] Bunlar da Allah'ın sözlerini birinci sıraya koyup O'na teslim olan kimselerdir. İlgili âyetlerden biri şöyledir: De ki: "Allah ile aranıza koyup yardıma çağırdıklarınıza kul olmam bana yasaklandı. Bunu, Sahibimden açık âyetler gelince anladım. Bana verilen emir, varlıkların Sahibine teslim olmamdır." (Mümin 40/66)

[2*] "Göklerde ve yerde olan her şey Allah'ındır. Bu, kötü davrananları yaptıklarına karşılık cezalandırması; güzel davrananları da daha güzeli ile karşılaması içindir. Onlar, günahların büyüklerinden ve fuhuş çeşitlerinden uzak duranlardır; diğer günahlar başka. Senin Rabbinin affi kapsamlıdır." (Necm 53/31-32)

(Leyl 92/18)

الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّىٰ

O da malını verip kendini geliştiren kişidir.

(Leyl 92/19)

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَىٰ

Birine yaptığı iyilikten bir karşılık beklemez.

(Leyl 92/20)

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ

Aradığı tek şey, yüce Rabbinin (Sahibinin) iltifatıdır.

(Leyl 92/21)

وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ

Aradığını yakında bulacaktır.

DUHA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Duha 93/1)

وَالضُّحَىٰ

Duhânın[*] (gündüzün) hakkı için!

[*] Duhâ, burada gündüzün tamamı anlamındadır. (Lisan'ul-arab ضحا md.)

(Duha 93/2)

وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ

Durgunlaştığı sırada[1*] gecenin hakkı için[2*]!

[1*] Secâ = سَجَى, durgunlaştı, demektir. Rüzgarı durgunlaşmış ama henüz kararmamış geceye leyletun sâciyetun = ليلةٌ ساجيةٌ denir. (el-Ayn, سجو md.) Güneş batınca duhâ kaybolur, hava sakinleşir ve rüzgarda hissedilir bir durgunlaşma görülür. Gündüz tam bu sırada biter ve gece başlar. Kutup bölgesinde, Güneşsiz günlerde ve beyaz gecelerde akşam namazı vaktinin girdiği bu işaretle anlaşılır. Aynı şey, dağlık bölgeler ve bulutlu günler için de geçerlidir. Ayrıca (Şems Suresi 91/1-4) âyetlerin dipnotlarına bkz.

[2*] Bu iki âyette Allah yemin etmektedir. Allah'ın bir şeye yemini, o şeyin önemine vurgu yapmak ve daha sonra gelen şeye dikkat çekmek içindir. Bu yüzden biz, bu anlama uygun meal verdik.

(Duha 93/3)

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ

Rabbin (Sahibin) seni ne bıraktı, ne de senden soğudu[*].

[*] Mekayis'l-luğa قَلَوَ md. Bu sure, Nebîmizin bazı yanlış davranışlarını yeren Abese'den sonra inmiş olmalıdır. Bu ayetle verilen tesellinin onunla ilgili olduğu açıktır.

(Duha 93/4)

وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَىٰ

Senin için ilerisi, şimdikinden daha iyi olacak,

(Duha 93/5)

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ

Rabbin (Sahibin) sana daha sonra çok şey verecek, sen de memnun kalacaksın.

(Duha 93/6)

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ

Seni yetim görüp barındırdı, değil mi[*]?

[*] İstifhamın takriri olması ve sonraki âyetlerin mealleriyle uyum sağlaması sebebiyle bu meal verilmiştir

(Duha 93/7)

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ

Seni şaşkın[*] görüp doğru yolu gösterdi,

[*] Tâc'ul-arûs ض ل ل md. Nebîmizin bu durumunu gösteren âyetler şunlardır: Allah bir insanla, vahiy (ilham) veya perde arkasından yahut bir elçi gönderip isteklerini izniyle vahyetmesi dışında bir yolla konuşmaz. O, yücedir, doğru kararlar verir. İşte sana da bu yolla emrimiz olan ruhu (Kur'ân'ı) vahyettik. Yoksa sen bu Kitab'ın ve bu imanın ne olduğunu bilmezdin. Ama onu bir nur yaptık, düzenimize uyduğunu gördüğümüz kullarımızı onunla yola getiririz. Şimdi sen, elbette doğru yolu; göklerde ve yerde ne varsa hepsinin Sahibi olan Allah'ın yolunu gösteriyorsun. Bilin ki bütün işler, Allah'a ulaşır. (Şûrâ 42/51-53)

(Duha 93/8)

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ

seni muhtaç görüp ihtiyacını giderdi.

(Duha 93/9)

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ

Sakın yetimi ezme!

(Duha 93/10)

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ

Sana bir şey sorana da ilgisiz kalma[*].

[*] نهر, açma veya açılma anlamına gelir. (Mekayis'l-luğa) Bir nehrin iki yakasına benzer şekilde araya mesafe koymaktır. Nebimiz, İbn Ümmi Mektûm'a ilgisiz davrandığı için azarlanmıştı. Bkz. Abese 80/1

(Duha 93/11)

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ

Sahibinin nimetini (sana indirdiği âyetleri) hep anlat!

İNŞİRAH

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(İnşirah 94/1)

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ

Senin içini açtık değil mi?

(İnşirah 94/2)

وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ

Yükünü de kaldırdık,

(İnşirah 94/3)

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ

belini büken yükü[*].

[*] O kafirler bir zamanlar, seni durdurmak, öldürmek ya da sürgün etmek için oyun kuruyorlardı. Allah da oyun kuruyordu. En iyi oyun kurucu Allah'tır. (Enfal 8/30) Sen sabret/duruşunu bozma. Senin sabırlı davranman ancak Allah'ın yardımı ile olur. Onlar için üzülme. Kurdukları tuzaktan dolayı da için daralmasın. Allah, kendini koruyanlarla ve iyi davranış gösterenlerle beraberdir. (Nahl 16/127-128)

(İnşirah 94/4)

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ

Bir de değerini yükselttik.

(İnşirah 94/5)

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

Demek ki her güçlüğün yanında bir kolaylık varmış!

(İnşirah 94/6)

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

Unutma ki o güçlüğün yanında bir kolaylık daha vardır[*].

[*] Burada birinci kolaylık, belini büken yükün kaldırılması, ikinci kolaylık da değerinin yükseltilmesidir. Bu ayet indiği zaman Nebîmizin şu müjdeyi verdiği rivayet edilmiştir: "Bir güçlük iki kolaylığı asla yenemez." Taberi.

(İnşirah 94/7)

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ

Öyleyse boş kalınca kalk, yorul

(İnşirah 94/8)

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ

ve yalnız Rabbine yönel!

TİN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Tin 95/1)

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ

İncirin[1*], Zeytinin[2*] hakkı için.
[1*] Burada önemine dikkat çekilen incir, en çok mensubu bulunan dinlerden Budizm'in kurucusu Buda'nın da Nebîlerden olduğunu gösteriyor olabilir. Çünkü Budistler Buda'nın, Ganj'ın bir kolu olan Neranjara kıyısında, Gaya'da Bodhi veya Bo ağacı denen incirin altında aydınlanmaya eriştiğine inanır ve orayı kutsal ziyaret yeri sayarlar. (Budizm, Günay Tümer DİA) Allah Teâlâ Nebîmize şöyle demiştir: "Her toplumun geçmişinde bir uyarıcı mutlaka bulunmuştur." (Fatır 35/23-24)

[2*] Kudüs'te, İsa aleyhisselamın dua için sık sık gittiği dağ. Bu dağın eteğindeki Getsemani Bahçesi, İsa aleyhisselamın, havarileri ile yediği son akşam yemeğinden sonra Yahuda tarafından yakalatıldığı bahçedir. (Matta.26:36-46, Markos.14:32-42, Luka.22:39-46)]

(Tin 95/2)

وَطُورِ سِينِينَ

Sina dağının[*] hakkı için
[*] Musa aleyhisselamın vahiy aldığı dağ. Buraya Sina Dağı dendiği gibi Sinîn Dağı da denir (Taberi).

(Tin 95/3)

وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ

Bu güvenli şehrin hakkı için[*]!

[*] Buraya kadar olan üç âyette Allah yemin etmektedir. Allah'ın bir şeye yemin etmesi, onun ve ondan sonra anlatılan şeyin önemine vurgu yapmak içindir. Bu yüzden biz, bu anlama uygun meal verdik.

(Tin 95/4)

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

Biz insanı, en güzel donanımda yaratırız.

(Tin 95/5)

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ

Sonra (yaptığı yanlışlar yüzünden) onu aşağıların en aşağısına indiririz.

(Tin 95/6)

إِلَّا الذِينَ آمَنَوا وَعَمِلَوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنَونٍ

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlar başkadır. Onlara tükenmeyecek ödül vardır.

(Tin 95/7)

فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ

Ey insan, bu din karşısında seni yalana sürükleyen nedir?

(Tin 95/8)

أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ

Allah'ın kararı, herkesin kararından doğru değil midir?

ALAK

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Alak 96/1)

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

Rabbinin adıyla (varlıkları) oku[*], yaratan O'dur!

[*] Baştaki besmele ile birlikte bu altı ayetin, ilk inen ayetler olduğu kabul edilir. Burada yaratılışa, yazıya ve bilmediğini öğrenmeye dikkat çekilmiş olması, ilk emrin, tabıatın okunmasıyla ilgili olduğunu gösterir. Allah Teâlâ, ilk insan olan Âdem'e de önce varlıklardaki bilgiyi öğretmiştir. (Bkz. (Bakara 2/30) ve devamı)

(Alak 96/2)

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

O, insanları birbirine bağımlı olarak[*] yaratmıştır.

[*] (علق)=alak'ın kök anlamı, bir şeyin üstteki şeyle ilişkilendirmesidir. Döllendikten sonra rahim cidarına yapışan yumurta, arzu, düşmanlık, ilgi ve alaka gibi bir çok anlamda kullanılır (Mekâyîs)

Buradaki alak kelimesi genellikle rahim cidarına yapışan döllenmiş yumurta diye tercüme edilir. Bize göre bu uygun değildir. Çünkü bütün canlılar döllenmiş yumurtadan yaratılır. Onun farklılaşıp insan haline gelmesi kendine ruhun üflenmesinden sonradır.

Oku! emri verilirken Nebîmizin okuyabileceği tek şey Allah'ın yarattığı âyetler yani varlıklardı. Hayatımız onlara bağlı olduğundan her insan, doğumundan ölümüne kadar onları öğrenmeye çalışır. Bu yüzden Allah Teâlâ, ilk insan olan Âdem'e, her şeyden önce varlıklardaki bilgiyi öğretmiştir. İlgili âyetler şöyledir:

"وَعَلَّمَ آدَمَ الأَسْمَاء كُلَّهَا"

Âdem'e isimlerin hepsini öğretti"

İsim, bir şeyi tanımaya ve zihinde canlı tutmaya yarar. Varlıkların isimlerini öğretme, neye yaradıklarını öğretmedir. Arap dili bakımından isimleri gösteren zamir önce "hâ=ها iken Âdem'in öğrenmesinden sonra "hum=هم"a dönüştürülerek şöyle denmiştir:

ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ فَقَالَ أَنۢبِـُٔونِى بِأَسْمَآءِ هَٰٓؤُلَآءِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ

"Sonra Allah onları meleklere gösterdi:"İddianızda haklıysanız bana şunların isimlerini söyleyin!" dedi."

Arapça'da "hâ=ها akılsız varlıklar için "hum=هم"a akıllı varlıklar için kullanılır. Akıl ise insanın yararlanacağı bilgi anlamına da geldiği için (Bkz. Müfredat) zamirin değişmesi Adem'e öğretilen şeyin varlıklardaki bilgi olduğunu gösterir. Melekler o varlıkları görüyor ama isimlerini yani neye yaradıklarını bilmiyorlardı. İşte bu bilgi Adem'i meleklerden üstün hale getirmişti.

O bilgi Âdem'e yazıyla öğretilmişti. Bunu bu surenin 4. âyetinden öğreniyoruz.

Allah Teala, birbirine bağımlı olarak yarattığı her insana farklı yetenekler vererek her birinin farklı mal ve hizmet üretmesinin önünü açmış ve bu bağımlılığı hayatın olmazsa olmazı yapmıştır. "Rabbinin (Sahibinin) ikramını onlar mı paylaştıracak? Oysa dünya hayatında yaşamalarına sebep olan şeyleri (farklı malları, farklı bölgelere) biz paylaştırdık. (İnsanlardan) Birini diğerinden bir kaç derece üste çıkardık ki biri diğerinin işinden yararlansın. Ama Rabbinin (Sahibinin) ikramı, onların birikimlerinden iyidir (Allah vermezse bir şey elde edemezler)". (Zuhruf 43/32)

Sosyal yapının sağlıklı yürümesi için herkes, kendi kabiliyetlerini geliştirmeli, başkalarına imrenerek vakit kaybetmemelidir.Bir âyet şöyledir: "Allah'ın birinize diğerinden fazla olarak verdiği şeylere imrenmeyin. Erkeklere, kendi kazandıklarından belirli bir pay, kadınlara da kendi kazandıklarından belirli bir pay vardır. Siz, Allah'ın üstün saydığını isteyin. Her şeyi bilen Allah'tır." (Nisa 4/32)

Görüldüğü gibi Allah, insanları ve bölgeleri farklı özelliklerde yaratmış ki her biri diğerine bağımlı olsun.

(Alak 96/3)

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

Oku! Rabbin sonsuz ikram sahibidir.

(Alak 96/4)

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

O, kalemle öğretmiştir[*];

[*] Bakara 2/31. âyette şöyle buyrulur: ”Allah,Âdem’e her varlığın ismini (neye yaradıklarını) öğretti,” Bu âyette de kalemle öğrettiği bildirilmektedir. Demek ki, yazıyı öğreten Allah, onu ilk öğrenen de Âdem’dir.

(Alak 96/5)

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

o insana (Adem’e), bilmediği şeyleri öğretmiştir.

(Alak 96/6)

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيَطْغَىٰ

Yok, yok… İnsan kesinlikle taşkınlık eder;

(Alak 96/7)

أَنْ رَآهُ اسْتَغْنَىٰ

kimseye ihtiyacı kalmadığını anlarsa eğer!

(Alak 96/8)

إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ

Ama nasıl olsa herkes Rabbinin huzuruna çıkarılacaktır.

(Alak 96/9)

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ

Sen, engelleyen o kişinin durumunu düşündün mü?

(Alak 96/10)

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ

Görevini yapmakta olan bir kulu (yan seni engelleyeni)?

(Alak 96/11)

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ

Hiç düşünmez mi[*], engellediği kişi ya doğru yoldaysa,

[*] Zeccâc'a (öl. 311 h.) göre salat'ın kök anlamı lüzum =اللزوم yani sürekli yanında olma ve ayrılmamadır. (Meânî'l-Kur'ân ve İ'râbuh).

(Alak 96/12)

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ

yanlışlardan korunma tavsiyesinde bulunuyorsa?

(Alak 96/13)

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

Hiç kendine bakmaz mı! Ya kendisi yalan söylüyor ve doğrulara sırt çeviriyorsa?

(Alak 96/14)

أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ

Allah'ın onu gördüğünü bilmez mi?

(Alak 96/15)

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ

Yok, yok… Vazgeçmezse tutup çekeriz perçeminden,

(Alak 96/16)

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ

yalancı ve suçlu perçeminden!

(Alak 96/17)

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ

Yandaşlarını çağırsın bakalım (çağırabilecekse[*]),

[*] "Kimi insanlar, Allah'a benzer nitelikler yükleyerek, O'nunla aralarına koyduklarını ilah edinir ve onları, Allah'ı sever gibi severler. İnanıp güvenenlerin Allah sevgisi çok güçlüdür. Bu yanlışı yapanlar, bütün gücün Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın cezasının, (işledikleri suçla) orantısını, o azabı gördüklerinde anlayacakları gibi keşke şimdiden anlasalar! Arkasından gidilen kişiler o gün, kendilerini takip edenleri terk ederler. Artık azabı görmüşler ve aralarındaki bütün bağlar kopmuştur. Onları takip edenler şöyle derler: "Keşke elimize bir fırsat geçse de onların burada bizden uzak

durdukları gibi biz de onlardan uzak durabilsek!” Allah yaptıklarını, içlerini yakacak şekilde gösterecektir. Artık o ateşten çıkacak değillerdir.” (Bakara 2/165-167)

(Alak 96/18)

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ

Biz zebanileri[*] çağıracağız.

[*] Suçluları cehenneme götüren ve cehennemi yöneten melekler.

(Alak 96/19)

كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۩

Yok, yok… Ona boyun eğme, sen Allah’a boyun eğ ve O’na yakın ol!

KADR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Kadr 97/1)

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

Biz Kur'ân'ı kadir gecesinde indirdik!

(Kadr 97/2)

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ

Kadir gecesi nedir, sen nereden bileceksin?

(Kadr 97/3)

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

Kadir gecesi, bin aydan hayırlıdır!

(Kadr 97/4)

تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

O gece melekler, Rablerinin izniyle, her konudaki ruhlarla (tanımlanmış görevlerle) inerler[*].

[*] "Hâ, Mîm. Her şeyi açıklayan bu Kitap çok önemlidir. Onu, mübarek bir gecede indirdik. Onunla uyarılarda bulunmaktayız.(O gece görev dağıtımı olur.) Karara bağlanmış her iş o gece dağıtılır. Her iş tarafımızdan belirlenir. Biz elçiler (melekler) göndeririz. Onlar Rabbinden (Sahibinden) bir iyilik olarak gönderilir. Çünkü O, sizi dinler ve her şeyi bilir." (Duhân 44/1-6)

O gece meleklere görev taksimatı yapılır ve her biri, aldığı emirle görev yerine gitmek için Arş'tan ayrılırlar.

Ruh, Kur'an'da 20 yerde geçer ve oldukça kapsamlı bilgiler verilir. Bu suredeki ruh, emir kelimesiyle birlikte geçmiştir. Bu şekilde üç âyet daha vardır. İlk âyet şöyledir: "Sana o ruhu soruyorlar. De ki: "Ruh Rabbimin emridir. Size ilimden sadece az bir şey verilmiştir." (İsra 17/85)

Bize verilen az ilim ile ilgili olarak şöyle buyurulur: "… Onlar Allah'ın bilgisinden onun imkân verdiği kadarı dışında bir şey kavrayamazlar…" (Bakara 2/255)

De ki: "Rabbimin sözleri için denizler mürekkep olsaydı; bir o kadarını daha katsaydık, Rabbimin sözleri tükenmeden denizler tükenirdi." (Kehf 18/109)

Allah'ın emri olan ruhun bir kısmı Allah'ın indirdiği kitaplardır. Bunu ikinci âyeti bildirmektedir. "Allah, kendi emrinden olan o ruhu meleklerle kullarından seçtiği kimseye indirir ve der ki, "İnsanları uyarın; benden başka ilah yoktur. Öyleyse benden çekinin." (Nahl 16/2)

Kadir gecesi Cebrail aleyhisselamın Muhammed aleyhisselama getirdiği de Allah'ın emrinden bir ruh yani Kur'ân âyetleri idi. Bunu konunun üçüncü âyeti açıkça ifade etmektedir.

"İşte bu şekilde sana da emrimizden bir ruh vahyettik. Yoksa sen bu Kitap nedir, o iman nedir, bilmezdin. Ama onu bir nur yaptık, düzenimize uyduğunu gördüğümüz kullarımızı onunla yola getiririz. Elbette sen doğru yolu gösterirsin." (Şûrâ 42/52)

Allah'ın emrinden olan ruh, Allah'ın kitaplarıyla sınırlı değildir. Çünkü Cebrail aleyhisselam, Kadir Gecesi inen ve sayısını bilmediğimiz meleklerden sadece bir tanesidir. Meryem örneğinde olduğu gibi melekler Peygamber olmayana da inerler. Konuyla ilgili dördüncü âyet böyle bir durumu bildirir.

“Bütün katların üstünde olan, hâkimiyeti elinde tutan Allah, insanlara yüzleşme günü uyarısı yapmak için emrinden olan o ruhu kullarından düzenine uyanın içine atar”. (Mümin 40/15)

O ruh ile kişi güçlenir ve her konuda Allah’tan yana tavır koymaya başlar. Bu kişilerin özellikleri şu âyette açıklanmıştır: “Tek bir toplum bulamazsın ki, hem Allah’a ve ahiret gününe iman etmiş olsunlar hem de Allah’a ve Elçisine sınır koyan kimseleri sevsinler. Onlar isterse babaları, oğulları, kardeşleri veya aşiretleri olsun. Bunlar Allah’ın kalplerine iman yazdığı ve kendisinden bir ruh ile desteklediği kimselerdir. Onları ebedi kalmak üzere içinden ırmaklar akan cennetlere sokar. Allah onlardan razı, onlar da ondan razı olmuştur. İşte onlar, Allah’tan yana olanlardır. Bilin ki, Allah’tan yana olanlar umduklarına kavuşurlar.” (Mücadele 58/22)

Bütün bu âyetlerden anlaşıldığına göre emir kelimesiyle birlikte zikredilen ruh o emrin içeriğidir. Kadir gecesinde indirilen emirlerden birinin içeriğinin de Kur’ân âyetleri olduğuna göre Kadr suresinin 4. Âyetinin meali şöyle olur:

تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَ (معهم) الرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ

O gece melekler, yanlarında o ruh (emir) olduğu halde Rablerinin izniyle her bir emir için inerler.

Kadir gecesinde hakkımızda iyi ölçülerin belirlenmesi için Allah’a çok dua etmeliyiz. İtikâfin Ramazan’da olması ve onun son on gününe tahsis edilmesi de bu tür duaların o günlerde yoğunlaşmasının önemini gösterir. Peygamberimiz her yıl bu günlerde itikâfa girerek bunu yapmıştır. Fecr suresindeki 10 gece Ramazan’daki itikâf gecelerdir.

(Kadr 97/5)

سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ

O gece, tanyeri ağarıncaya kadar güvenlik ve esenlik gecesidir.

BEYYİNE

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Beyyine 98/1)

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ

Ehl-i kitaptan (inandıkları ilahi kitabı iyi bilenlerden) kafir olanlar ile müşrikler, kendilerine o beyyine gelinceye kadar çözülecek değillerdir.

(Beyyine 98/2)

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً

Beyyine, Allah'ın elçisidir, tertemiz sayfalar okur[*].

[*] Allah'ın Kitabını anlayan ve içine bir şey katmadan tebliğ eden her insan bu kapsama girer.

(Beyyine 98/3)

فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ

Onlarda da dosdoğru hükümler bulunur.

(Beyyine 98/4)

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ

Kendilerine kitap verilenler de o beyyine (o kitap) gelinceye kadar bölünüp parçalanmazlar[*].

[*] "İnsanlar tek bir topluluktu; Allah onlara, müjde veren ve uyarıda bulunan nebiler gönderdi. Onlarla birlikte gerçeği içeren kitap da indirdi ki, ayrılığa düştükleri konularda insanlar arasında hakemlik yapsın. Kitapta ayrılığa düşenler kendilerine Kitap verilenlerden başkası olmadı. O açık belgeler geldikten sonra birbirlerinin haklarına göz diktikleri için böyle oldu. Sonra Allah inanmış olanları, anlaşamadıkları konuda, kendi izniyle doğruya ulaştırdı. Allah düzenine uyanı doğruya yöneltir." (Bakara 2/213).

(Beyyine 98/5)

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ ۚ وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ

Onlara sadece şu emir verilir: Dine bir şey katıştırmadan[1*] yalnız Allah'a kulluk edin; namazı özenle sürekli kılın ve zekâtı verin. İşte doğru din[2*] budur."

[1*] Allah'tan başkasının söz ve hükümleri katılmış din, Allah'ın dini olamaz. Bu yüzden Allah Teâlâ, Kur'an'ın, kendi koyduğu kurallar dışında açıklanmasını en ağır suç, kendini Allah'ın yerine koyma suçu saymıştır. (Hûd 11/1-2)

[2*] Bu ayette belirtilen dosdoğru din, üçüncü ayette belirtilen sayfalardaki dindir.

(Beyyine 98/6)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ أُولَٰئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ

Ehl-i kitaptan (inandıkları ilahi kitabı iyi bilenlerden) kafir olanlar ile müşrikler, ölmemek üzere Cehennem ateşine gireceklerdir. İşte onlar yaratılmışların en zararlılarıdır.

(Beyyine 98/7)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlar ise yaratılmışların en faydalılarıdır.

(Beyyine 98/8)

جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ

Rableri (Sahipleri) katında onlara verilecek karşılık, içinden ırmaklar akan bahçelerdir. Orada sonsuza dek, ölümsüz olarak kalacaklardır. Allah onlardan razı, onlar da Allah'tan razıdır. İşte bu, Rabbinden (Sahibinden) çekinenler içindir.

ZİLZAL

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Zilzal 99/1)

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

Yer, bütün şiddetiyle sarsılmış,

(Zilzal 99/2)

وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا

ağırlıklarını çıkarmış (canlılar yeniden yaratılmış[*]) olunca,

[*] "Göklerin, yerin ve her ikisinde yayılmış canlıların yaratılması Allah'ın âyetlerindendir. Şartlarını oluşturduğunda onları bir araya toplamanın ölçüsünü de koymuştur." (Şûrâ 42/29) "Yeryüzünde (karada ve denizde) dolaşan bütün canlılar, gökyüzünde iki kanadıyla uçan kuşlar, tıpkı sizin gibi toplumlardır (ümmetlerdir). Kitabımızda hiçbir şeyi eksik bırakmış değiliz. Sonra hepsi, Rablerinin huzurunda bir araya getirileceklerdir." (En'âm 6/38)

(Zilzal 99/3)

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

insan: "Burada neler olmuş?" diyecektir.

(Zilzal 99/4)

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا

O gün yer, bütün haberlerini anlatacaktır.

(Zilzal 99/5)

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا

Çünkü Rabbin ona bunları bildirmiş olacaktır.

(Zilzal 99/6)

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ

O gün insanlar bölük bölük öne çıkacaklar ki dünyada yaptıkları kendilerine gösterilsin.

(Zilzal 99/7)

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

Kim, zerre kadar iyilik yapmışsa onu görecek.

(Zilzal 99/8)

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

Kim de zerre kadar kötülük yapmışsa onu da görecektir.

ADİYAT

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Adiyat 100/1)

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا

Meş'âle olup sınırları aşanlar[*],

[*] Önderler. İlk beş âyette, نفوس kelimesi fail sayılmıştır. العَدْو: = el-adv, bir şeyi aşma ve durması beklenen yerde ilerleme (Mekâyîs) anlamına gelir. Böyle biri için "sınırları aşan" anlamı uygun düşer. ضَبْحً ise odunların ucunu yakmaktır. (Mekâyîs) Böylece onlar birer meş'ale olurlar.

(Adiyat 100/2)

فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا

bir kıvılcım çaktıranlar[*],

[*] İnce ayrıntıları gösterenler.

(Adiyat 100/3)

فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا

şafak vaktinde işe girişenler[*],

[*] أغارَ, peş peşe adım atmak ve hızlı hareket etmektir. (es-Sıhah) مُغِيرَات ism-i faildir. Ona "işe girişenler" anlamı vermemiz bundandır.

(Adiyat 100/4)

فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا

geride istikrar[*] bırakanlar,

[*] نقع, istikrarı gösterir. (Mekâyîs)

(Adiyat 100/5)

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا

bu özellikleriyle merkezde olanlar hakkı için[*].

[*] Buraya kadar beş âyette Allah yemin etmektedir. Allah'ın bir şeye yemin etmesi, o şeyin önemine vurgu yapmak ve daha sonra gelen şeye dikkat çekmek içindir. Bu yüzden biz, bu anlama uygun meal verdik.

(Adiyat 100/6)

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

insan, Rabbine (Sahibine) karşı çok nankördür.

(Adiyat 100/7)

وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ

Buna kendisi de şahittir.

(Adiyat 100/8)

وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ

Çünkü ondaki mal sevgisi çok güçlüdür.

(Adiyat 100/9)

أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ

Hâlâ öğrenmedi mi? Kabirdekiler dışarı çıkarıldığında,

(Adiyat 100/10)

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ

içlerinde olanlar ortaya döküldüğünde,

(Adiyat 100/11)

إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ

İşte o günde Rableri onlara her şeyi bir bir bildirecektir[*].

[*] Burada habîr (خَبِير) kelimesine muhbir anlamı verilmiştir. Bak: Müfredat.

KARİA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Karia 101/1)

ٱلْقَارِعَة

Gümbürdeyen!

(Karia 101/2)

مَا الْقَارِعَةُ

Nedir o gümbürdeyen?

(Karia 101/3)

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ

Gümbürdeyenin ne olduğunu nereden bileceksin[*]?

[*] Gümbürdeyen, tekrar yaratılmış insanların kalkması için çalınan sur yani kalk borusudur.

(Karia 101/4)

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ

İnsanların dağılmış kelebekler gibi[*] olduğu gün,

[*] Kâfirler çekirgelere benzeyecektir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: Sen de yalan söyleyip arzularının peşine gidenlerden yüz çevir; bunu, bir çağırıcı onları görülmedik bir şeye çağırdığı gün yap. O gün, gözleri yere inmiş halde kabirlerden çıkarlar, yayılmış çekirgeler gibi olurlar. Kâfirler, "bu zor bir gün" diyerek çağırıcıya doğru koşarlar. (Kamer 54/6-8)

(Karia 101/5)

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ

dağlar, rengârenk yünler gibi yayılmış olur[*].

[*] Bu bir hal cümlesidir. İnsanlar yeniden dirildiğinde dağların renkli taş ve toprakları toz halinde dağılmış olacağından yeryüzü dümdüz ama farklı renklerdeki yünler gibi gözükecektir.

(Karia 101/6)

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

Tartıları (sevapları) ağır gelen

(Karia 101/7)

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ

mutlu bir yaşayış içine girer.

(Karia 101/8)

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ

Ama kimin tartıları (sevapları) az olursa

(Karia 101/9)

فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ

onun anası (gideceği yer) Haviye olur.

(Karia 101/10)

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ

Haviye nedir, nereden bileceksin?

(Karia 101/11)

نَارٌ حَامِيَةٌ

O, kızgın bir ateştir.

TEKASÜR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Tekasür 102/1)

أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ

Çoğaltma yarışı sizi oyaladı.

(Tekasür 102/2)

حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ

Oyalama kabirlerinize varıncaya kadar sürdü.

(Tekasür 102/3)

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ

Yok… Her şeyi öğreneceksiniz[*]!

[*] "Onlardan (yanlış yolda olanlardan) birine ölüm geldi mi şöyle der: "Rabbim! Beni geri çeviriniz.Terk ettiğim dünyada belki iyi bir iş yaparım." Hayır, asla! Bu onun söyleyeceği (boş) bir sözdür. Önlerinde yeniden dirilecekleri güne kadar bir engel vardır." (Müminun 23/99-100)

"Bunlar Kitabın uyarılarının gerçekleşmesinden (tevilinden) başka ne bekleyebilirler? Uyarıların gerçekleştiği gün, evvelce onu unutmuş olanlar şöyle derler: "Rabbimizin elçilerinin getirdikleri doğruymuş! Bize şefaat edecek kimse yok mu? Varsa şefaat etsinler. Geri gönderilsek de yapıp ettiğimiz işlerden başkasını yapsak, o da olur." Onlar kendilerine yazık etmiş kimselerdir. Uydurdukları şeyler de kaybolup gitmiştir." (Araf 7/53)

(Tekasür 102/4)

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ

Yok yok… Her şeyi bir kez daha öğreneceksiniz[*]!

[*] Buradaki bir kez daha ifadesi, ثم edatından dolayı kullanılmıştır.

(Tekasür 102/5)

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ

Yok, eğer kesin bir bilgiyle öğrenseniz[*]

[*] Buradaki لَوْ normal şart edatı sayılmıştır.

(Tekasür 102/6)

لَتَرَوُنّ الجَحِيمَ

o alevli ateşi şimdiden görürsünüz.

(Tekasür 102/7)

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ

Onu çıplak gözle zaten göreceksiniz.

(Tekasür 102/8)

ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ

Sonra o gün, size verilen nimetlerden sorguya çekileceksiniz.

ASR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Asr 103/1)

وَالْعَصْرِ

Zamanın hakkı için[*]

[*] Burada Allah zamana yemin etmektedir. Allah'ın bir şeye yemin etmesi, o şeyin önemine vurgu yapmak ve daha sonra gelen şeye dikkat çekmek içindir. Bu yüzden biz, bu anlama uygun meal verdik. .

(Asr 103/2)

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ

İnsan kesinkes zarardadır[*].

[*] Zaman kişinin en değerli varlığıdır. Boşuna geçen her zaman, telafisi imkansız bir kayıptır. Zamanımızı iyi şeylerle geçirmek için elden gelen her şeyi yapmalıyız.

(Asr 103/3)

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

Zararda olmayanlar; inanmış olan, iyi işler yapan, birbirine doğruları tavsiye eden ve sabırlı olmayı tavsiye eden ikimselerdir.

HÜMEZE

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Hümeze 104/1)

وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ

Arkadan çekiştiren, kusur arayıp duran herkesin çekeceği var!

(Hümeze 104/2)

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ

Kendisi mal biriktirir ve habire onu sayar.

(Hümeze 104/3)

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ

Bir de malının kendini ölümsüzleştireceğini sanır.

(Hümeze 104/4)

كَلَّا ۖ لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ

Yok yok; o, kesinlikle Hutame'ye atılacaktır.

(Hümeze 104/5)

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ

Hutame nedir, sen nereden bileceksin!

(Hümeze 104/6)

نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ

O, Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir.

(Hümeze 104/7)

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ

Yüreklere kadar işleyen,

(Hümeze 104/8)

إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُؤْصَدَةٌ

üzerlerine kapanmış,

(Hümeze 104/9)

فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ

uzun direklerle çevrili ateş!

FİL

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Fil 105/1)

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

Fillerle (Mekke'ye) gelenleri, Rabbinin ne hale getirdiğini, zihninde canlandırmadın mı?

(Fil 105/2)

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ

Onların oyunlarını bozmuştu, değil mi?

(Fil 105/3)

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ

Uçuşan yoğun bulut kütlelerini[*] üzerlerine göndermişti,

[*] طَيْر (tayr) çoğul anlamı taşıyan isimdir; tekili طائر (tâir) dir. Kenarı olup havada yüzen her şeye tâir denir (Müfredat). Kuşa da iki kanadıyla uçan tâirdir. (En'âm 6/38) Kuşlar anlamında tamlamasız olan طَيْر (tayr), elif lam'lı olarak الطَّيْر (et-tayr) şeklinde kullanılır. Bu âyette طَيْر (tayr), elif lamsızdır. Çünkü burada uçuşanlar kuş değil, lav bulutlarıdır. أبابيل, "arka arkaya, yığın yığın" demektir (el-Ayn). Zeccâc'a göre طير أبابيل (tayrun ebâbîl) "şuradan buradan yığınlar halinde tayr" anlamındadır. "Ard arda kümeler halinde tayr" diyenler de olmuştur (Lisan'ul-Arab).

أبابيل (ebâbîl), ibil ile aynı köktendir. İbil'in kök anlamı, öbek öbek olma, ağır olma ve kapsamadır (Mekâyîs'il-luğa). Bu üç anlamı bir arada bulunduran deve sürüsüne ibil denir. Yani ibil develer anlamındadır. Kümeler halindeki develere ibilun muebbele = إبل مؤبّلة denir (el-Ayn). Ebu Hatim'e göre "şu kişinin ibili var" demek 100 devesi var demek olur (Mekâyîs'il-luğa). Buna göre ve ersele aleyhim tayren ebâbîl = وأرسل عليهم طيرا أبابيل anlamı şu olur: "üzerlerine deve toplulukları gibi küme küme uçuşan nesneler gönderdi (Müfredat).

İbil, yağmur yüklü bulut anlamına da gelir (el-Kâmûs). Arap dili bilginlerinden el-Müberrid; "Hiç bakmazlar mı, ibil nasıl yaratılmış?" (Ğaşiye 88/17) âyetindeki ibil'e "büyük bulut kütleleri" anlamı vermiştir (Şevkânî, Feth'ul-Kadîr). أبابيل (ebâbîl), ibil ile aynı kökten olduğu için Müberred'in tanımını dikkate alırsak ona, tayran ebâbîl'e, arka arkaya uçuşan kalın bulut kütleleri veya yanardağdan çıkan lav ve kül bulutları demek gerekir. Zemahşerî, Arap şiirinde bulutların sıklıkla ibil'e (deve sürüsüne) benzetilmesi sebebiyle mecaz olarak bulutlara ibil dendiğini ifade etmiştir (Keşşaf)

(Fil 105/4)

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ

onlara pişmiş çamurdan taşlar atan bulutları[*]!

[*] (siccîl) çamurun pişirilmesiyle oluşan taş demektir; Farsça'dan Arapçaya geçmiştir. Siccîl, yanardağ patlamasıyla helak olan Lut halkının üzerine de yağmıştır. İlgili âyetlerden bir kısmı şöyledir:

Lut (erkek misafirlerini gayrimeşru ilişki için isteyen erkeklere) dedi ki: "Bunlar benim konuklarım; onların yanında beni utandırmayın. Allah'tan çekinin de beni üzmeyin." Dediler ki; "el âlemin işine karışmanı yasaklamamış mıydık?"

Lut dedi ki, "Eğer istiyorsanız, işte kızlarım! (Onlarla evlenin!)..." Senin hayatına yemin ederim ki onlar sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlardı. Gün doğarken büyük bir gürültüyle sarsıldılar. Oranın altını üstüne getirdik. Üzerlerine siccîlden taşlar yağdırdık. Kalıntı arayanlar için bunda kesin belgeler vardır. Orası bugün bir yol üzerinde durmaktadır.

Bunda inananlar için de kesin bir belge vardır. (Hicr 15/68-77)

Yanardağı patlatmakla görevli melekler İbrahim aleyhisselama uğramışlardı. İbrahim onlara: "Asıl göreviniz nedir, ey elçiler? Diye sordu. Biz, günaha batmış bir topluluğa (kavme) gönderildik, dediler. Üzerlerine balçıktan taşlar salmak için... Rabbinin katından aşırı gidenler için damgalanmış taşlar. (Zariyat 51/31-34)

Cevheri siccîli, "cehennem ateşinde pişirilmiş taşlar" diye tanımlamıştır (es-Sıhah). Bu taşlar, gerçekten de cehennemi andıran yanardağın içinde pişirilip firlatılan taşlardır.

(Fil 105/5)

فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ

Sonunda da onları, içleri yenmiş bitki kabuğu[1*] gibi yapmıştı[2*].

[1*] عصف (asf) dane üzerindeki kabuğa denir (Mekâyîs'il-luğa). Allah ashab-ı fili, danesi yenmiş kabuk gibi içi boş yaptı (lisan'ul-Arab). Demek ki lavlar, cesetlerin içini yakmış, dışını taşlaştırmıştır.

[2*] Bu âyete göre fil olayının geçtiği وادي النار = Vâdi'nâr'da kazı yapılsa, ölen askerlerin ve fillerin cesetleri, donmuş ve içleri boş bir halde bulunabilir. Bu vadi, Müzdelife ile Mina arasındadır. Vadinin iki tarafındaki dağları gözlemleyen herkes, yanardağ patlamasının izlerini açıkça görebilir.

KUREYŞ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Kureyş 106/1)

لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ

Kureyşliler, sıcak ilgi gördükleri için,

(Kureyş 106/2)

إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ

bu sıcak ilgiyi, kış ve yaz yolculuklarında[*] da gördükleri için

[*] Kureyşliler kışın Yemen ve Habeşistan'a, yazın Suriye ve Anadolu'ya kadar uzanan ticari yolculuklar yaparlardı.

(Kureyş 106/3)

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ

bu Beyt'in (Kâbe'nin) Sahibine kulluk etsinler!

(Kureyş 106/4)

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ

Onlara yiyecek verip aç bırakmayan, korkudan emin kılan Sahiplerine[*]!...

[*] "Bir gün İbrahim şöyle yalvardı: "Sahibim (Rabbim), burayı güvenli bir şehir yap! Buranın halkından Allah'a ve ahiret gününe inananları her üründen yararlandır!" Allah da şöyle dedi: "Âyetlerimi görmezlikte direnen (kâfire) de bir süre iyilik. yapar, sonra onu ateş azabına mahkûm ederim. Ne kötü hale gelmektir o!" (Bakara 2/126)

"Çevrelerinde insanlar kaçırılırken, kendileri için saygın ve güvenli bir yer oluşturduğumuzu görmüyorlar mı? Batıla inanacaklar da Allah'ın iyilik ve ikramını görmezlikten mi gelecekler?" (Ankebut 29/67)

MAUN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Maun 107/1)

رَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ

Bu Din hakkında yalanlar söyleyeni gördün mü?[*]

[*] Kurulu düzenlerini bozmak istemeyenler, doğru din karşısında yalana sarılırlar. İlgili âyetlerin bir kısmı şöyledir:

"Hep böyle olmuştur; senden önce de hangi kente bir uyarıcı göndermişsek onların şımarık olanları şöyle demişlerdir: "Biz kalktık, atalarımızı bir ümmete (bir dine) bağlı bulduk, biz onların izinden gideriz."

Uyarıda bulunan kişi de onlara:"Önünüze koyduğum din, atalarınızı bağlı bulduğunuz dinden daha doğruysa ne olacak?" deyince şöyle demişlerdir: "İşin doğrusu biz sizinle gönderilen dinin kafirleriyiz (onu görmek istemiyoruz)".

Bunun arkasından onlara hak ettikleri cezayı vermişizdir. Yalan söyleyip duran o insanların ne hale geldiklerini bir düşün!" (Zuhruf 43/23-25)

(Maun 107/2)

فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ

O, yetimi itip kakan,

(Maun 107/3)

وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ

çaresizi doyurmak için teşvikte bile bulunmayan kişidir.

(Maun 107/4)

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ

Sürekli aynı şeyi yapan[*] bu gibi kişilerin çekecekleri var!

[*] Âyetin metninde geçen el-musallîn = الْمُصَلِّينَ'nin türediği es-salât = الصَّلَاة 'ın kök anlamı, bir şeyi bırakmamak ve sürekli arkasında olmaktır. (Lisan'ul-Arab) Bunu yapan kişilere el-musallîn denir. Namaz da her gün, aksatmadan yapılması gereken ibadet olduğu için ona salat, o ibadeti yerine getirenlere de musallîn denir. Burada anlatılan kişiler, Allah'ın verdiği görevleri ikinci sıraya koyarak başkasının isteğine uyanlardır. Bunların durumunu şu âyetler açıklamaktadır:

"Allah'a kulluk edin. Hiçbir şeyi O'na ortak saymayın. Anaya babaya iyilik edin. Akrabaya, yetimlere, çaresizlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolcuya ve hakimiyetiniz altında bulunanlara (esir kadın ve erkeklere) da iyilik edin. Allah, kendini bir şey zannedip övünen hiç kimseyi sevmez. Onlar hem cimrilik ederler hem de insanlara cimrilik tavsiyesinde bulunurlar. Allah'ın kendilerine yaptığı ikramı da gizlerler. Biz, ayetleri görmezlikte direnenlere aşağılayıcı bir azap hazırlamışızdır. Onlar mallarını insanlara gösteriş için harcarlar, Allah'a güvenmez, ahiret gününe de inanmazlar. Şeytan kime arkadaş olursa onun arkadaşlığı pek kötü olur.

Onlar Allah'a ve ahiret gününe inansalardı da Allah'ın verdiği rızıktan hayra harcasalardı bunun onlara ne yükü olurdu! Allah, onların durumunu bilir."(Nisa 4/36-39)

(Maun 107/5)

اَلَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ

Onlar, işlerini yaparken akılları başka yerde olanlardır.

(Maun 107/6)

اَلَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ

Onlar, gösteriş yapan,

(Maun 107/7)

وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ

küçük yardımlara bile engel olan kimselerdir.

KEVSER

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Kevser 108/1)

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

Sana çok önemli olan şeyi verdik[*].

[*] Nebimize verilen ve içinde her türlü hayrı barındıran şey Kur'an'dır. Allah Teala şöyle buyurur: "Bu Kitabı sana, her şeyi açıklasın; bir rehber, bir ikram ve tam teslim olanlara müjdeler versin diye indirdik." (Nahl 16/89)

(Kevser 108/2)

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ

Öyleyse her işi Rabbin (Sahibin) için yap[1*] ve dik dur[*2]!

[*1]Âyetin metninde geçen salli = صَلِّ 'nin türediği es-salât = الصَّلَاة kelimesinin kök anlamı, bir şeyi bırakmamak ve sürekli arkasında olmaktır. (Lisan'ul-Arab) Burada verilen emir, Allah'ın verdiği görevleri, O'nun rızası için sürekli yapmaktır. Her müslümanın hiç aksatmadan yapması gereken tek ibadet namaz olduğu için ona da salat denmiştir.

[*2] Nahr = النَّحْرُ göğüs anlamına gelir. (Lisan'ul-Arab) Namazda ayağa kalkıp dik duran kişiye "nahr etti = نَحَرَ قد" denir. (el-Ayn) Ayetteki وَانْحَرْ = v'enhar li rabbik = وَانْحَرْ لِرَبِّكَ takdirinde olduğu için "Rabbin için dik dur" anlamını vermek gerekir. Bir âyet şöyledir: "Allah yolunda nasıl cihad edilmesi gerekiyorsa öyle cihad edin. Sizi seçkin konuma getiren O'dur." (Hac 22/78) Cihad, düşmanın, şeytanın veya arzuların baskısına karşı Allah'ın emrine uymak için verilen güçlü mücadeledir (Müfredat). Bu da dik durmakla olur. Bunu, Arap dili ile şöyle ifade edebiliriz:

(فَصَلِّ لِرَبِّكَ وانْحَرْ) إلزم كل أمر لربك وانْتَصِب بنَحْرِك إزَاءكل شيء لرضاه.

Ayakta duran devenin gırtlağına bıçak saplayıp kesmeye nahr denir. Deve, kurban olarak da kesildiği için v'enhar = وانْحَرْ emrine mecaz olarak "kurban kes" anlamı verilmiştir. Şu âyete göre kurban, bütün ümmetlere farzdır: "Her ümmete kurban kesme görevi yükledik ki, kendilerine rızık olarak verdiğimiz en'âm cinsinden hayvanların üstüne Allah'ın adını ansınlar. İlahınız tek ilahtır, siz yalnız ona teslim olun. Sen alçak gönüllülere müjde ver." (Hac, 22/34)

(En'âm 6/143-144)âyetine göre en'âm sadece deve değil, koyun, keçi, sığır ve devenin erkeği ve dişisidir. Muhammed (s.a.v.) ümmetiyle ilgili olarak da şöyle buyurulmuştur:

"Bedence gelişmiş olanları da sizin için, Allah'a kulluğun simgelerinden yaptık. Onlarda sizin için hayır vardır. Sıra sıra dururlarken üzerlerine Allah'ın adını anın. Yanları yere yapıştığı zaman onlardan yiyin, halinden memnun olana da isteyene de yedirin. Onları bu şekilde sizin hizmetinize verdik, belki şükredersiniz." (Hac, 22/36)

"Sıra sıra dururlarken üzerlerine Allah'ın adını anın" emri, kurbanlık hayvanları yere yatırmadan kesmeyi işaret eder ama Araplar nahr kelimesini deve dışındaki hayvanların kesimi için kullanmazlar. Ayrıca Kevser Suresi'nin Mekke'de kurbanı emreden ayetlerin Medine'de inmesi, hiçbirinde nahr = نحر kökünden bir kelimenin geçmemesi, Nebimizin Mekke'de kurban kestiğine dair rivayet olmamasına rağmen Hicretten sonra her yıl kurban kestiğinin bilinmesi (Tirmizi, Edâhî, 11) mecaz anlamda olsa وَانْحَرْ = v'enhar'a "kurban kes" anlamını vermenin doğru olmadığını gösterir.

(Kevser 108/3)

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ

Unutulup gidecek olan, senden nefret edendir[*].

[*] Kafirler ahirette hep unutulup gideceklerdir. "*Sura üflendiğinde kâfirlerin arasında nesep bağı kalmaz, o gün birbirlerini arayıp sormazlar da…*" (Müminûn

23/101)

KAFİRUN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Kafirun 109/1)

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

De ki: "Ey kâfirler! (Ey âyetleri görmemekte direnenler!)

(Kafirun 109/2)

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

Ben kulluk etmem, sizin kul olduğunuza!

(Kafirun 109/3)

وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ

Siz kulluk etmezsiniz benim kul olduğuma!

(Kafirun 109/4)

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ

Ben kulluk edecek değilim sizin kulluk ettiğinize!

(Kafirun 109/5)

وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ

Zaten siz de kulluk edecek değilsiniz benim kulluk ettiğime!

(Kafirun 109/6)

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

Sizin dininiz size, benim dinim de bana!"

NASR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Nasr 110/1)

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

Allah'ın yardımı gelip Fetih gerçekleştiğinde[*]

[*] Mekkeli müşrikler Müslümanlara baskıyı artırınca şu âyetler inmişti:

"(Ya Muhammed!) Seni bu topraklardan çıkarmak için yerinden oynatmak üzereler. Çıkarırlarsa senden sonra burada fazla kalamazlar. Senden önce gönderdiğimiz elçilere uygulanan sünnet budur. Bizim sünnetimizde bir değişiklik bulamazsın." (İsrâ 17/76-77)

Sünnet, Allah Teâlâ'nın elçi gönderdiği toplumlarda uyguladığı kanundur. Şu âyetler, bu sünnetin Mekke müşriklerine de uygulanacağını, oranın hakimiyetinin Müslümanlara geçeceğini ve bunun gerçekleşeceği tarihi bildiriyordu:

"ELİF! LÂM! MÎM! Romalılar (Perslere) yenildiler, (Yenilgi) dünyanın en basık yerinde (Lut gölü çevresinde) oldu. Onlar, bu yenilginin ardından galip geleceklerdir. Bu, birkaç yıl içinde olacaktır. Bunun öncesinde de sonrasında da bütün yetki Allah'ındır. O gün müminler sevineceklerdir. Sevinç, Allah'ın yardımıyla olacaktır. Tercihini doğru yapana Allah yardım eder. O, güçlüdür, ikramı boldur. Bu Allah'ın verdiği sözdür! İnsanların çoğu bilmese de Allah, sözünden dönmez." (Rum 30/1-6)

Mekkeli müşrikler, Muhammed aleyhisselama karşı yanlış davrandıklarını biliyorlardı. Bunu şu âyetlerden öğreniyoruz:

"Onların (Mekkelilerin) çoğu, bunun (Kur'ân'ın) gerçekten Allah'ın sözü olduğunu anladı ama ona güvenmiyorlar. Sanki boyunlarına, çenelerine dayanan demir halkalar takmışız da (Kur'an'a) baş eğemiyorlar. Sanki önlerine bir engel, arkalarına da bir engel koyup onları kuşatmışız da göremiyorlar. Uyarsan da uyarmasan da fark eden bir şey yok; onlar güvenmiyorlar. Sen ancak, içten içe Rahman'dan korkarak bu zikre (Kur'ân'a) uyanı uyarabilirsin. Ona uyanlara, durumlarının düzeltileceğini ve büyük bir ödül verileceğini müjdele." (Yasin 36/7-11)

Mekkeliler'in Nebîmize karşı tavırlarını şu âyetten öğreniyoruz: "O kafirler bir zamanlar, seni durdurmak, öldürmek ya da sürgün etmek için oyun (tuzak) kuruyorlardı. Allah da oyun kuruyordu. En iyi oyun kurucu Allah'tır." (Enfâl 8/30)

Kendine gösterilen bu tavırlar üzerin Nebîmiz Medine'ye hicret edince hem müslümanlar hem de Mekkeliler, Persler ile Romalılar arasında çıkacak savaşa odaklanmışlardı.

Kureyş Suresinde belirtildiği gibi Mekkeliler yılda iki kere ticaret kervan çıkarırlar, kışın Yemen ve Habeşistan'ı, yazın da Filistin, Suriye, Mısır ve Irak bölgelerini tercih ederlerdi. Kendileri için büyük önem taşıyan kervan Suriye'de iken savaş haberi duyuldu. Müslümanlar Allah'ın kendilerine kervanı vererek yardımda bulunacağı inancıyla yola çıktılar. Kervanın yöneticisi olan Ebû Süfyân, onu müslümanlara kaptırmamak için yolunu değiştirdi. Mekkeliler de kervanı korumak için ordu çıkardılar. Bütün bunları, şu âyetten öğreniyoruz:

"O gün (Bedir'de) siz, vadinin alt tarafında, onlar vadinin üst tarafında, kervan ise sizden aşağıda idi. Sözleşmiş olsaydınız böyle denk getiremezdiniz. Ama Allah, olması kararlaştırılan şeyi (Mekke'yi fethetmenizi) gerçekleştirsin, yenilecek olan, gerçeği görerek yenilsin, yaşayan da gerçeği görerek yaşasın diye böyle yaptı. Allah elbette işiten ve bilendir." (Enfâl 8/42)

Mekke'nin ordu çıkaracağı Müslümanların akıllarından bile geçmediği için kervana odaklanmışlardı. Ama Allah Teâlâ, onların Mekke ordusu ile savaşıp galip gelmelerini istiyordu. Bu yüzden daha önce şu âyetleri indirmişti:

"Ey Nebî! Müminleri savaşa teşvik et. Sizden sabırlı yirmi kişi, iki yüz kişiyi yener. İçinizden sabırlı yüz kişi de âyetleri görmezlikte direnenlerden bin kişiyi yener. Çünkü onlar, kavrayışsız bir topluluktur. " (Enfâl 8/65)

Müslümanların bir kısmı, savaş şöyle dursun, kervanı takipten bile korkuyorlardı. Bunu şu âyetlerden öğreniyoruz:

Daha önce (Mekke'de) verdiği söz sebebiyle Rabbin seni evinden çıkardığında, müminlerin bir kısmı tam bir hoşnutsuzluk içindeydiler. Her şey ortaya çıktığı (Perslerle Romalıların savaşacağı ve Allah'ın yardım edeceği günün geldiği kesinleştiği) halde göz göre göre ölüme sürükleniyorlarmış gibi (Allah'ın verdiği) söz konusunda hâlâ seninle çekişiyorlardı.

Hani Allah söz vermişti, o iki kesimden biri (Kervan veya Mekke ordusu) kesin olarak sizin olacaktı. Siz silahsız olanı (kervanı) istiyordunuz. Oysa Allah, (İsrâ 17/76-77) sözleriyle yaptığı vaadi (Mekke'nin fethini) gerçekleştirmek ve bu kâfirlerin kökünü kesmek istiyordu. Böyle yaptı ki, sözünü yerine getirsin ve o bâtılı bitirsin. İsterse suçlular bundan hoşlanmasınlar". (Enfâl 8/5-8)

Müslümanları saran bu zayıflık, yükümlülüklerini hafifleten şu âyetin inmesine sebep oldu:

“Allah, sizde bir zayıflık olduğunu öğrendi ve şimdi yükünüzü hafifletti. Artık sizden sabırlı yüz kişi olursa iki yüz kişiyi yener. Sizden bin kişi de Allah’ın izniyle onlardan iki bin kişiyi yener. Allah sabredenlerle beraberdir.” (Enfal 8/66)

Mekke ordusu, iki kattan fazla olduğu için Allah onları da kendilerinin iki katı gösterdi. Bunu şu âyetlerden öğreniyoruz:

“(Bedir’de) Karşı karşıya gelen o iki orduda, sizin için bir belge vardır. Biri Allah yolunda savaşanlar, diğeri ise âyetleri görmezlikte direnenler (kafirler) topluluğuydu. (Müminler) onları göz kararıyla kendilerinin iki katı görüyordu. Allah, doğru tercihte bulunanı, kendi yardımıyla destekler. İleri görüşlüler için bunda bir ibret vardır.” (Al-i İmran 3/13)

“(Ya Muhammed!) Allah onları rüyanda sana az gösterdi. Çok gösterse o işte (savaşma işinde) telaşa düşer, birbirinizle çekişirdiniz. Ama Allah, sizi bu hale düşmekten kurtardı. Çünkü O, içinizde olanı bilir.

Onlarla karşılaştığınızda da Allah, sizin gözünüzde onları az göstermiş, onların gözünde de sizi az göstermişti. Allah, karar verdiği bir işi gerçekleştirsin diye böyle yapmıştı. Her iş, Allah’a bağlıdır. (O, ol demeden hiçbir şey olmaz).” (Enfal 8/43-44)

Allah Müslümanlara, ayrıca 1000 melekle destek vermişti. İlgili âyetler şöyledir:

“O gün Rabbinizden yardım istiyordunuz. O da “Ardı ardına gelen bin melek ile sizi destekliyorum” diye cevap vermişti. Allah bunu, sırf size bir müjde olsun ve kalpleriniz yatışsın diye yapmıştı. Yoksa zafer, sadece Allah katındandır. Allah güçlüdür, doğru kararlar verir.

O gün güven içinde sizi uykuya daldırmıştı. Sizi arındırmak, şeytanın etkisini gidermek, kalplerinizi sakinleştirmek ve ayaklarınızı sağlamlaştırmak için üzerinize gökten yağmur yağdırmıştı.

Meleklere de şunu vahyediyordu: “Ben sizinle beraberim, kâfirlerin yüreklerine korku salacağım. Siz müminleri cesaretlendirin. (Ey Müminler!) Siz de onların boyunlarının üstüne ve parmak uçlarına vurun. Bunu yapın! Çünkü bu kafirler, Allah’ın yani Elçisi’nin karşısında yer aldılar. Kim Allah’ın yani Elçisi’nin karşısında yer alırsa bilsin ki Allah, işlenen suçla ceza arasında sıkı bağ kurar. ” (Enfal 8/9-13)

Müslümanlar, bununla da tatmin olmayınca melek sayısı artırıldı. Allah Teala şöyle demiştir:

“Siz Bedir'de çaresiz bir duruma düşmüşken Allah, size yardım etti. Öyleyse (düşmandan değil) Allah’tan korkun ki O’na karşı görevlerinizi yerine getiresiniz. (Ya Muhammed!) Bedir günü müminlere şöyle diyordun: “İnen üç bin melekle Allah’ın size yardım etmesi yetmez mi?” (Al-i İmran 3/123-124)

Bütün bu yardımlara rağmen Bedir Savaşında Nebîmiz de yanlış bir kararla, düşmanı etkisiz hale getirmeden esir almıştı. Sahabeden hiç kimse bu konuda onu uyarmadığı için hepsi şu ağır sözler ile suçlanmışlardı:

“Hiçbir nebînin, savaş meydanında düşmanı etkisiz hale getirmeden esir almaya hakkı yoktur. Siz hemen ele geçecek mal istiyorsunuz. Allah ise sizin için sonrasını istiyor. Allah güçlüdür, doğru karar verir. (Zafer sizin olacak diye) Allah tarafından yazıya geçirilmiş bir karar olmasaydı aldığınız esirlerden dolayı ağır bir cezaya çarptırılırdınız.” (Enfâl 8/67–68)

Bu ağır ifadeler, daha önce inen ve esir hukukunu ortaya koyan şu âyete uymamalarından dolayı idi:

“Kâfirlerle savaşta karşılaşınca boyunlarını vurun; onları etkisiz hale getirince de onları sıkı güvenlik çemberine alın (esir edin). Sonra onları, karşılıksız veya fidye alarak serbest bırakın … “ (Muhammed 47/4)

Allah, daha önce zafer sözü verdiği için Bedir’de Müslümanlar galip geldiler ama Mekke’yi alamadılar. Uhud ve Hendek savaşlarından sonra Nebîmiz Mekkelilerle Hudeybiye Antlaşması’nı yapınca şu ayetler indi:

“Fethin önündeki engeller, senin için tamamen kalktı. Allah bunu, önceki ve sonraki günahını bağışlamak, iyiliklerini tamamlamak ve seni doğru bir yola yöneltmek için yaptı.” (Fetih 48/1-2)

Nebîmizin önceki günahı Abese suresinde anlatılan yüzünü ekşitmesi olabilir. Bedir’de işlediği ile birlikte o günahın da bağışlanması için Mekke’yi fethetmesi gerekiyordu. İşte Nasr Suresi onun yapacağı tevbenin zamanını göstermektedir.

Tevbe, dönüş yapmaktır. Bu Sure, tevbe etmek için yapılan yanlıştan dönmek gerektiğini gösterir. Yaptığı yanlıştan tamamen dönmeyen, tevbe etmiş olamaz. Öyleyse şu zamanda şunu yapan, bu zamanda bunu yapan veya falan yerde şu duayı yapan yahut falancanın duasını alan bağışlanır, şeklindeki yalanlara kanıp kendimizi yakmamalıyız.

(Nasr 110/2)

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

insanların bölük bölük Allah’ın dinine girdiklerini görürsen

(Nasr 110/3)

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ ۚ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

her şeyi güzel yapan Rabbin'e (Sahibine) yönel ve bağışlanma dile! O, kendine yöneleni kabul eder.

TEBBET

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Tebbet 111/1)

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ

Ebu Leheb'in elleri kurusun, zaten kendisi bile kurudu[*]!

[*] Arap dili ve tefsir âlimi el-Ferrâ' (ö.207/822) تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ = "Ebu Leheb'in elleri kurusun!" Cümlesinin beddua, وَتَبَّ = "zaten kendisi bile kurudu" cümlesinin de ve kad tebbe = (وقد تب) takdirinde haber cümlesi olduğunu söylemiştir. (İcaz'ul-beyân an Meâni'l-Kur'ân) İkinci cümlenin haber cümlesi olması da Sure'nin Ebu Leheb'in ölümünden sonra indiğinin delilidir. Zaten daha önce inmiş olamaz.

(Tebbet 111/2)

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ

Ne malı işine yaradı ne de kazancı!

(Tebbet 111/3)

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ

O, alevli bir ateşte kızaracak,

(Tebbet 111/4)

وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ

eşi de odun hamallığı yapacak,

(Tebbet 111/5)

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ

gerdanında ise liften bükülmüş bir ip bulunacaktır.

İHLAS

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(İhlas 112/1)

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

De ki: "ilâh[*] Allah'tır! O, bir tektir.

[*] Buradaki هُوَ zihinlerdeki ilah'ı göstermektedir. "Sizin ilâhınız, bir tek ilâhtır. Ondan başka ilâh yoktur. İyiliği çok, ikramı boldur." (Bakara 2/163)

(İhlas 112/2)

ٱللَّهُ الصَّمَدُ

Allah, bütün istekleri karşılayacak güçtedir[*].

[*] Göklerde ve yerdeki herkes O'ndan ister. (Rahman 55/29)

(İhlas 112/3)

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

Çocuğu yoktur, kimsenin evladı da değildir,

(İhlas 112/4)

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

O'na denk hiçbir şey yoktur."

FELAK

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Felak 113/1)

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ

De ki: "Sığınırım, bölerek yaratma işinin[*] sahibine!

[*] Felak; bölme veya bölünen şey anlamındadır. Bölme, Allah'ın yaratma kuralıdır. Biyolojide buna, mitoz ve mayoz bölünme denir. Bir âyet şöyledir: "Daneleri ve çekirdekleri bölen Allah'tır. O, ölüden diriyi çıkarır, diriden de ölüyü çıkarır. İşte Allah budur. Buna rağmen yanlışa nereden sürükleniyorsunuz?"(En'âm 6/95)

(Felak 113/2)

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

Yarattıklarının şerrinden.

(Felak 113/3)

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ

Bastırdığı zaman gecenin[*] şerrinden.

[*] غَاسِقٍ Ğasiq, üşüten anlamındadır.(Lisan'ul-arab) Gecenin en soğuk ve en uzun bölümünü ifade eder. Bu vakitte Güneş ışınlarının etkisi kalmamış, yatsı vakti çıkmış (İsrâ 17/78) ve canlılar için dinlenme zamanı gelmiş olur. "Bastırdığı zaman" ifadesi, vaktin başını gösterir. Bu vakitten sonra kimsenin yanına izinsiz girilemez. İlgili âyet şöyledir: "Müminler! Ellerinizin altında olan esirler ile henüz ergenlik çağına girmemiş çocuklarınız üç vakitte; sabah namazından önce, öğle vaktinde soyunduğunuzda ve yatsı namazından sonra yanınıza girecekleri zaman izin istesinler. Bunlar, açık olabileceğiniz üç vakittir. Bu vakitler dışında birbirinizin yanına girip çıkmakta size de onlara da bir günah yoktur. Allah size ayetlerini böylece açıklar. Allah bilir, doğru karar verir." (Nûr 24/58)

Bu ayetlerin gereği olarak Nebîmiz, yatsıdan önce uyumaktan ve yatsıdan sonra konuşmaktan hoşlanmazdı. (Buhari, Ezan, el-Kıraetu fi'l-fecr 104; Müslim, el-Mesâcid ve mevâdi'us-salah, 235 – (647)

(Felak 113/4)

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ

ilişkilere[1*] fesat karıştıranların[2*] şerrinden.

[1*]İlişkiler diye meal verdiğimiz kelime ukde (العقدة)nin çoğulu ukad (الْعُقَدِ) dır, sağlam kurulan her türlü ilişkiyi ifade eder. Tarafları bağlayan nikah bağına "ukdet'un-nikah, satış sözleşmesine ukdet'ul-bey, karlı iş ilişkisine de el-ukde denir. (el-Ayn)

[2*] en-Neffâsât = النَّفَّاثَاتِ'a, en-nüfus'un neffâsât= النفوس النَّفَّاثَاتِ anlamı verilmiştir. Nefs = نفث bir şeyin ağızdan çıkmasıdır. (Mekâyîs) İnsanlar arası ilişkiler, bir takım sözlerle bozulur. Bunu yapanlar, genellikle yalan söylerler. Onları tanımak zor olduğu için şerlerinden Allah'a sığınmak gerekir. Konu ile ilgili âyetlerden bir kısmı şöyledir: "Yalancıları dikkate alma! Çok isterler ki sen onlara yağcılık edesin, onlar da sana yağcılık etsinler. Yemin edip duran alçakların hiçbirini dikkate alma! Arkadan çekiştirenleri, söz getirip götürenleri, iyiliği engelleyen, saldırgan, günaha düşkün, saygısız, daha da ötesi şımarık olanları önemseme!" (Kalem 68/8-13)

İlişkilere fesat karıştıranların en tehlikelileri, doğru şeyi, yanlış yerde kullanıp farklı bir algı oluşturmaya çalışanlardır. Buna Türkçe'de büyüleme, Arapça'da sihir denir. Sihir, bir şeyi olduğundan farklı gösterme, aldatma, oyalama ve hiledir. (Lisânü'l-Arab). Musa aleyhisselama karşı yapılan ve

Allah Teâlâ'nın "büyük bir sihir" diye tanımladığı şey de böyle bir kurguydu. İlgili âyetler şöyledir:

"Onlardan (o elçilerden) sonra Musa'yı âyetlerimizle Firavun'a ve onun itibarlı kişilerine elçi gönderdik. Ancak onlar âyetler karşısında yanlış yaptılar. Şimdi bak bakalım, o bozguncuların sonu nasıl olmuş? Musa şöyle dedi: "Ey Firavun! Ben, varlıkların Sahibi tarafından gönderilmiş bir elçiyim. Benim görevim, Allah hakkında sadece gerçeği söylemektir. Rabbinizden (Sahibinizden) size bir belge de getirdim. Artık İsrailoğullarının benimle birlikte gelmelerine izin ver."

Firavun dedi ki: "Bir belge getirdiysen göster; tabii doğru sözlü biri isen." Musa değneğini yere attı; anında açıkça bir yılan oluverdi. Elini çıkardı, bakanlar için bembeyaz oluverdi. Firavun'un halkından itibarlı kişiler dediler ki "Bu gerçekten işini bilen bir sihirbaz!" (Firavun etrafındakilere dedi ki:) "Sizi ülkenizden çıkarmak istiyor; ne emredersiniz?"

Dediler ki "Onu ve kardeşini alıkoy ve şehirlere adamlar gönder, işini bilen sihirbazların hepsini alıp sana getirsinler." Büyücüler Firavun'a geldiler, dediler ki "Galip gelen biz olursak elbette bir ödülümüz olacak değil mi?" "Evet" dedi, "Üstelik benim yakın çevremde olacaksınız."

Dediler ki "Musa! Sen mi atarsın, yoksa önce biz mi atalım?" Musa: "Siz atın!" dedi. Atınca insanların gözlerini boyadılar. Onları dehşete düşürdüler. Büyük bir sihir meydana getirdiler. Musa'ya: "Sen de değneğini at" diye vahyettik, o da (insanları) kandırmak için yaptıkları şeyleri ustaca yutuverdi. Böylece gerçek ortaya çıktı ve yaptıklarının gerçek dışı olduğu belli oldu." (Araf 7/103-120)

Bu âyetlerde ve daha bir çok âyette sihrin gerçek dışı bir algı yönetimi olduğu açıkça anlatıldığı halde Aişe validemize dayandırılan bir rivayette bir Yahudi'nin Nebîmize sihir yaptığı, onun da yapmadığı bir şeyi yaptığını sanacak hale geldiği iddia edilir. (Buharî, Tıbb 47,49,50, Cizye 14, Edeb 56; Müslim, Selam 43-2189). Zeyd b. Erkam'a dayandırılan rivayette ise sihir yüzünden günlerce hasta olduğu, Cebrail'in gelerek: "Düğümü falanca yahudi kuyuya attı" dediği, Nebîmiz'in de Ali'yi (ra) oraya gönderdiği, düğümü kuyudan çıkarıp çözünce Nebîmizin bağdan kurtulmuş gibi rahatladığı iddia edilir. (Nesâi, Tahrim 20, (7,112-113)

Bu rivayetlerin doğru olma ihtimali yoktur. Çünkü Allah Teala şöyle buyurur: "Seni dinledikleri sırada neye kulak verdiklerini iyi biliriz. Aralarında fısıldaştıkları sırada da yanlışlar içindeki bu kimselerin: "Peşinden gittiğiniz sihirlenmiş bir adamdan başkası değildir" dediklerini de iyi biliriz. Baksana seni nelere benzettiler de sapıttılar. Artık bunlar bir çıkış yolu bulamazlar." (İsra 17/47-48)

Tefsir ve meallerin çoğunda Felak suresi 4. âyete, "Düğümlere üfleyip tüküren büyücü kadınların şerrinden" şeklinde meal verilerek sihrin gerçekliğinin olduğu iddia edilir. Bu gibi şeyler müslümanların, Kur'an'a ters düşerek nasıl savrulduklarının göstergelerindendir.

(Felak 113/5)

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ

Bir de çekememezlik ettiğinde çekemeyenin şerrinden (Allah'a sığınırım)!"

NAS

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İyiliği sonsuz, ikramı bol Allah'ın adıyla,

(Nas 114/1)

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

De ki: "Sığınırım insanlığın Sahibine,

(Nas 114/2)

مَلِكِ النَّاسِ

insanlığın hükümdarına,

(Nas 114/3)

إِلٰهِ النَّاسِ

insanlığın İlahına!

(Nas 114/4)

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ

Sinsice kötülükler fısıldayanların şerrinden sığınırım.

(Nas 114/5)

اَلَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ

Kötülüğü insanların içilerine fısıldayandan!

(Nas 114/6)

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ

İster cinlerden olsun, ister insanlardan[*].

[*] "Kanun budur; her nebiye insan ve cin şeytanlarından, düşmanlar oluşturmuşuzdur. Aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldarlar. Rabbin zorlayıcı düzen koysaydı bunu yapamazlardı. Onları uydurduklarıyla baş başa bırak."(En'âm 6/112)